Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

urn:nbn:de:bsz:31-289352

Visual Library

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Dl 84 x

(= Copinger 6445)

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

WR 112

Lugd. 1486

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

Emit Philippus Jacobus Abb. S. Petri
Basileæ. A. 1752.
Constat — — — — 6. R.

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Legenda aurea de ſanctis

No. 511

31.

G. B. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

J. F. Ostervaldius.
Emit Genevæ: Anno 1708.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

¶ Prologus

¶ Incipit prologus ſuper legendas ſanctorũ quas collegit in vnum frater Jacobus de voragine natione ianuenſis ordinis fratrum predicatorum.

Uniuerſum tēpus preſentis vite in quatuor diſtinguitur. ſcʒ in tēpus deuiationis. renouationis. ſiue reuocationis. reconciliationis. et peregrinationis. ¶ Tēpus deuiationis fuit ab adam poſtq̄ ſcʒ a deo deuiauit ⁊ durauit vſq; ad moyſen. Et iſtud tempus repreſentat eccleſia a ſeptuageſima vſq; ad paſcha. Unde et tunc legitur liber geneſis. ſcʒ in quo ponit̄ deuiatio primoꝝ parentum. ¶ Tempus renouationis ſiue reuocationis incepit a moyſe et durauit vſq; ad natiuitatem xp̄i. In quo homines p̄ pphetas ad fidē reuocati ſunt et renouati. Et iſtud tp̄us rep̄ſentat eccleſia ab aduētu dn̄i vſq; ad natiuitatē xp̄i. Unde tūc legitur yſayas. vbi de hac reuocatione aperte agitur. Tempus reconciliationis eſt tempus ī quo p̄ xp̄m ſumus recōciliati. Et iſtud tp̄us rep̄ſentat eccleſia a paſcha vſq; ad penthecoſten. Unde et tunc legitur apocalipſis vbi plene agit̄ de miſterio recōciliatiōis. Tempus p̄egrinatōnis eſt tp̄us p̄ſentis vite in quo p̄egrinamur et ī pugna ſemp̄ ſum⁹. Et illud tp̄s repreſentat eccleſia ab octaua penthecoſtes vſq; ad aduentū domini. Unde tunc legunt̄ libri regū et machabeoꝝ. in quibus de multiplici pugna agit̄ per quā noſtra pugna ſpiritualis. ſignat̄ Tempus aūt illud qd̄ eſt a natali dn̄i vſq; ad ſeptuageſimā partim contineт̄ ſub tp̄e reconciliationis qd̄ eſt tp̄us letitie. ſcʒ a natali vſq; ad octauam epiphanie. p̄tim ſub tempore p̄egrinationis ſcʒ ab octaua epiphanie vſq; ad ſeptuageſimā. Et pōt accipi hec quadruplex tēporum variatio. Primo penes quatuor tempoꝝ diſtinctiones vt hyēs referat̄ ad primū ver ad ſcd̄m eſtas ad terciū autumn⁹ ad quartū. Et ratio appropriationis ſatis patʒ. Secundo penes quatuor p̄tes diei ſvt nox referat̄ ad primū mane ad ſcd̄m. meridies ad terciū veſpera ad quartū. Licet aūt prius fuerit deuiatio q̄ renouatio tamē eccleſia omnia officia ſua potius incipit in tp̄e renouationis q̄ deuiationis. ideſt in aduentu potius q̄ in ſeptuageſima. et hoc duplici ratione. Primo ne videat̄ incipere ab errore tenet eñ rem et non ſequit̄ ordinē tp̄is. ſicut et euangeliſte ſepi⁹ faciunt. Scd̄o quoniam p̄ aduentum xp̄i omnia renouata ſunt ꝓpter quod tp̄us iſtud dicit̄ tp̄us renouatiōis. Apoc. xxi. Ecce ego noua facio omnia. Congrue igitur in hoc tp̄e renouationis eccleſia omnia officia ſua renouat. Ut igit̄ ordo tp̄is ab eccleſia diſtinctus ſeruet̄. primo agem⁹ de feſtiuitatibus q̄ occurrunt infra tp̄us renouationis. qd̄ tp̄us rep̄ſentat eccleſia ab aduētu vſq; ad natiuitatem dn̄i. Secundo de illis q̄ occurrūt infra tp̄us qd̄ partim contineт̄ ſub tp̄e reconciliationis. p̄tim ſub tp̄e p̄egrinationis qd̄ tempus rep̄ſentat eccleſia a natiuitate vſq; ad ſeptuageſimam. Tercio de illis que occurrūt infra tp̄us deuiationis. qd̄ tp̄us rep̄ſentat eccleſia a ſeptuageſima vſq; ad paſcha. Quarto de illis q̄ occurrunt infra tp̄us reconciliationis qd̄ tempus rep̄ſentat eccleſia a paſcha vſq; ad octauā penthecoſtēs. Quinto de illis q̄ occurrunt infra tp̄us p̄egrinationis qd̄ tempus rep̄ſentat eccleſia ab octaua pēthecoſtes vſq; ad aduentū domini.

¶ Explicit prolog⁹. Incipiunt cap̄. De feſtiuitatibus que occurrunt. infra tempus renouationis.

De aduentu dn̄i. ¶ Legenda prima.
De ſancto andrea apoſtolo. ¶ Legenda ſecunda.
De ſancto nicolao. ¶ Legenda tercia.
De ſancta lucia virgine iiii
De ſancto thoma apoſtolo. v

¶ De feſtiuitatibus que occurrunt infra tempus quod partim cōtinetur. ſub tempore recōciliationis et partim ſub tempore peregrinationis.

De natiuitate domini. vi
De ſancta anaſtaſia. vii
De ſancto ſtephano. viij
De ſancto iohāne apoſtolo et euangeliſta. ix
De innocentibus. x
De ſancto thoma cantuarienſi archiep̄o. xi
De ſancto ſiluestro. xij
De circumciſione domini. xiij
De epiphania domini. xiiij
De ſancto paulo heremita. xv
De ſancto remigio. xvi
De ſancto hilario. xvij
De ſancto machario. xviij
De ſancto felice in pincis. xix
De ſancto marcello. xx

De ſancto anthonio. xxi
De ſancto fabiano. xxij
De ſancto ſebaſtiano. xxiij
De ſancta agnete virgine. xxiiij
De ſancto vincentio xxv
De ſancto baſilio xxvi
De ſancto iohanne elemoſinario xxvij
De conuerſione ſancti pauli. xxviij
De ſancta paula xxix
D ſancto iuliano xxx

De feſtiuitatibus que eueniunt infra tempus deuiationis.

De ſeptua geſima xxxi
D ſexageſima xxxij
De quinquageſima xxxiij
De quadrageſima xxxiiij
De ieiunio quatuor temporū. xxxv
De ſancto ignatio. xxxvi
De purificatione beate marie virginis. xxxvij
De ſancto blaſio xxxviij
De ſancta agatha xxxix
De ſancto vedaſto xl
De ſancto amando xli
De ſancto valentino xlij
De ſancta iuliana xliij
De cathedra ſancti petri xliiij
De ſancto mathia apoſtolo. xlv
De ſancto gregorio papa xlvi
De ſancto longino xlvij
De ſancto benedicto xlviij
De ſancto patricio xlix
De annunciatione dominica l
De paſſione domini li

De feſtiuitatibus que occurrunt infra tempus reconciliationis.

De reſurrectione chriſti lij
De ſancto ſecundo martire liij
De ſancta maria egypciaca liiij
De ſancto ambroſio lv
De ſancto georgio martire lvi
De ſancto marco euangeliſta lvij
De ſancto marcello papa lviij
De ſancto vitali lix
De virgine quadam antiochena lx
De ſancto petro nouo martire lxi
De ſancto philippo et iacobo apoſtolo lxij
De ſancto iacobo minore lxiij
De inuentione ſancte crucis lxiiij
De ſancto iohanne apl'o ante portaȝ latinā lxv
De letania maiore et minore lxvi
De aſcenſione domini lxvij
De ſpirituſancto lxviii
De ſanctis gorgonio et epimacho lxix
De ſanctis nereo et achilleo lxx
De ſancto pancracio. lxxi

De feſtiuitatibus que occurrunt infra tempus peregrinationis.

De ſancto vrbano lxxij
De ſancta petronella lxxiij
De ſanctis petro exorciſta et marcellino lxxiiij
De ſanctis primo et feliciano lxxv
De ſancto barnaba lxxvi
De ſanctis vito et modeſto lxxvij
De ſanctis quirico et iulita lxxviij
De ſancta marina lxxix
De ſancto iohanne baptiſte lxxx
De ſanctis geruaſio et prothaſio lxxxi
De ſancis iohanne et paulo lxxxij
De ſancto leone papa lxxxiij
De ſancto petro apoſtolo lxxxiiij
De ſancto paulo apoſtolo lxxxv
De ſeptem fratribus lxxxvi
De ſancta theodora lxxxvij
De ſanta margaretha lxxxviij
De ſancto alexio lxxxix
De ſancta maria magdalena xc
De ſancta praxede virgine xci
De ſancto appollinari xcij
De ſancta chriſtina xciij
De ſaucto iacobo apoſtolo maiore xciiij
De ſancto chriſtophoro xcv
De ſeptem dormiētibus xcvi
De ſanctis nazario et celſo xcvij
De ſancto felice papa xcviij
De ſanctis ſimplicio et fauſtino et beatrice xcix
De ſancta martha c
De ſanctis abdon et ſennen ci
De ſaucto germano epiſcopo cij
De ſancto euſebio ciij
De ſanctis machabeis ciiij
De feſto ſancti petri apoſtoli ad vincula cv
De ſancto ſtephano papa cvi
De inuentione ſancti ſtephani ꝓthomartiris. cvij
De ſancto dominico cviij
De ſancto ſixto cix
De ſancto donato cx
De ſancto ciriaco et marcello cxi

De ſancto laurentio martire cxij
De ſancto ypolito et ſocijs eius cxiij
De aſſumptione beate marie virginis cxiiij
De ſancto bernardo cxv
De ſancto thimotheo cxvi
De ſancto ſimphoriano cxvij
De ſancto bartholomeo apoſtolo cxviij
De ſancto auguſtino cxix
Decollatio ſancti iohannis baptiſte cxx
De ſanctis felice presbitero et audacto cxxi
De ſanctis ſauiniano et ſauina cxxij
De ſancto lupo cxxiij
De ſancto mamertino cxxiiij
De ſancto egidio cxxv
De natiuitate glorioſe virginis marie cxxvi
De ſancto adriano cxxvij
De ſanctis gorgonio et dorotheo cxxviij
De ſanctis protho et iacinto cxxix
De exaltatione ſancte crucis cxxx
De ſancto iohanne criſoſtomo cxxxi
De ſanctis cornelio et cipriano cxxxij
De ſancta eufemia. cxxxiij
De ſancto lamberto cxxxiiij
De ſancto matheo apoſtolo cxxxv
De ſancto mauricio et ſocijs eius cxxxvi
De ſancta iuſtina cxxxvij
De ſanctis coſma et damiano cxxxviij
De ſancto forceo epo cxxxix
De ſancto michaele archangelo cxl
De ſancto hieronimo cxli
De ſancto remigio cxlij
De ſancto leodegario cxliij
De ſancto franciſco cxliiij
De ſancta pelagia cxlv
De ſancta margarita dicta pelagius. cxlvi
De ſancta thaide meretrice cxlvij
De ſancto dyoniſio cū ſocijs eius cxlviij
De ſancto calixto papa cxlix
De ſancto leonardo cl
De decem milibus martirum cli
De ſancto luca clij
De ſancto criſanto et daria cliij
De feſto vndecim milium virginum cliiij
De ſanctis ſimone et iuda apoſtolis clv
De ſancto quintino clvi
De ſancto euſtachio clvij
Feſtum omnium ſanctorum clviij
De cōmemoratione omniū fideliū animarū clix
De quatuor coronatis clx
De ſancto theodoro clxi
De ſancto martino clxij
De ſancto bricio clxiij
De ſancta elizabeth clxiiij
De ſancta cecilia clxv
De ſancto clemente clxvi
De ſancto griſogono clxvij
De ſancta katherina virgine et martire clxviij
De ſancto ſaturnino clxix
De ſancto iacobo interciſo clxx
De ſancto paſtore abbate clxxi
De ſancto iohanne abbate clxxij
De ſancto moyſe abbate clxxiij
De ſancto arſenio abbate clxxiiij
De ſancto agathon abbate cclxxv
De ſanctis barlaam et ioſaphat clxxvi
De ſancto pelagio papa clxxvij
De dedicatione eccleſie clxxviij
De dñica in ramis palmarum clxxix
De cena domini clxxx
De ſancto ludouico clxxxi
De ſancto thoma de acquino clxxxij
De ſancto marcello clxxxiij
De ſancta genoueſa clxxxiiij
De cōceptione beate marie virginis clxxxv
De ſancta otilia clxxxvi
De ſancto claudio confeſſore clxxxvij
De ſancta barbara clxxxviij

venite ad iudiciũ
ſurgite mortui

¶ De aduentu domini

Incipit legenda ſanctorũ que lõbardica nominatur hiſtoria. Et primo de feſtiuitatibus que occurrũt infra tp̄s renouationis quod rep̄ſentat eccleſia ab aduẽtu vſq; ad natiuitatẽ dñi. De aduentu domini. Legẽda. i.

A Duentus dñi per quatuor ſeptimanas agitur. ad ſignificandũ q̄ quadruplex eſt aduẽtus. ſc; in carnẽ. in mentem. in mortẽ. et ad iudicium. Ultima aũt ſeptimana vix finit. q2 ſanctorũ glia q̄ dabitur in vltio aduentu nunq̄ terminabit. Hinc eſt etiã q̄ primũ reſpõſoriũ prime dñice aduẽtus. cõputato glia patri quatuor verſus cõtinet. vt predictos quatuor aduẽtus deſignet. Quis aũt cuilibet magis cõueniat prudens lector attendat. Licet aũt quadruplex ſit aduẽtus. tñ eccl'ia ſpecialiter de duplici. ſc; i carnẽ et ad iudiciũ videt memoriã facere. ſicut in officio ipius tẽporis patet. Hinc eſt etiã q̄ ieiuniũ aduentus partim eſt exultatiõis. et partim meroris. Nã ratione aduentus in carne dicit ieiunium exultationis. rõne aduẽtus ad iudiciũ dicit ieiuniũ meroris. Et ad hoc innuendũ eccleſia cantat tũc quedã cãtica leticie. et hoc ꝓpter aduentũ miſcdie et exultatiõis. quedã vero depoit. et hoc ꝓpter aduentũ ſeuere iuſticie et meroris. ¶ B Circa aduẽtũ igit in carnẽ tria videri pñt. ſc; adueniẽdi oportunitas et aduẽtus neceſſitas. et vtilitas. Oportunitas adueniẽdi attendit primo ex pte hominis qui primo in lege nature conuictus fuit de defectu cognitionis diuine. Uñ et tunc in peſſimos errores ydolatrie cecidit. et ideo coactus eſt clamare et dicere. Illumina oculos meos ꝛc. Deinde venit lex iubens. in qua cõuictus eſt de impotẽtia. cũ prius clamaret. nõ deeſt q̄ impleat. ſed qui iubeat. Ibi eñ eſt ſolũmodo eruditus. ſed nõ a peccato liberatus. nec p aliquã gratiã ad bonũ adiutus. et ideo coact9 eſt clamare ac dicere. Nõ deeſt qui iubeat. ſed qui impleat. Oportune igit filius dei aduenit. qñ homo de ignorãtia et impotẽtia cõuictus fuit. ne ſi forte ante veniſſet homo ſuis meritis ſalutẽ aſcriberet. et ideo medicine gratus nõ eſſet. Scdo ex pte temporis qñ venit in plenitudine temporis. Gal. iiij. At vbi venit plenitudo tp̄is. Aug9. Multi dicunt quare non ante venit xp̄s quia nondum venerat plenitudo tẽporis. moderãte illo p quẽ facta ſunt omĩa tp̄a. Deniq; vbi venit plenitudo tp̄is. venit ille qui nos liberauit a tp̄e. Liberati aũt a tp̄e venturi ſumus ad illã eternitatẽ vbi nullũ eſt tẽpus. Tercio ex pte vulneris. et morbi vniuerſalis. Qñ eñ morb9 erat vniuerſalis. oportunũ fuit vniuerſalẽ exhiberi medicinã. Uñ dicit aug9. q̄ tunc magnus venit medicus qñ per totũ mundũ. magnus iacebat egrotus. Uñ eccl'ia in. vij. antiphonis que cantant ante natiuitatẽ dñi oſtẽdit multiplicitatẽ ſui morbi. et ad quẽlibet petit remedium medici. Ante ſiquidẽ aduentũ filij dei i carnẽ eram9 ignorantes ſiue ceci penis eternis obligati ſerui dyaboli. mala peccati ↄſuetudĩe vincti. tenebris obuoluti. exules a patria. ꝛ expulſi. ideoq; indigebam9 doctore. redẽptore. liberatore. eductore. illũiatore ꝛ ſaluatore Quia igit ignorãtes eram9. ido ab ip̄o doceri indigebam9. Et ideo ſtatim i prima antiph. clamam9. O ſapiẽtia q̄ ex ore altiſſimi ꝛc. veni ad docendũ nos viã prudentie. Sed parũ ꝓdeſſet ſi doceremur et non redimeremur. et ideo ab ip̄o redimi poſtulamus cũ in ſcda clamam9. O adonay et dux ꝛc. veni ad redimẽdũ nos i brachio extẽto. Sed qd ꝓdeſſet ſi eſſem9 docti et redẽpti. ſi adhuc poſt redẽptionẽ detineremur captiui. et ideo liberari petim9 cũ in tercia clamam9 O radix yeſſe ꝛc. veni ad liberandũ nos iã noli tardare. S; qd prodeſſet captiuis ſi eſſet redẽpti ꝛ liberati. ſed tñ non dũ eſſent ab oi vinculo abſoluti. vt eſ; ſue poteſtatis eſſent. ꝛ libere quo vellẽt ire poſſent. parũ igit ꝓdeſſet ſi nos redemiſſet et liberaſſet. ſi tñ adhuc vinctos teneret. et ideo ab oĩbus peccati vinculis educi petim9 cũ in quarta clamam9. O clauis da. ꝛc. veni et educ vinctos ꝛc. Sed q2 illi q̄ diu fuerũt in carcere habẽt oclos tenebratos. nec clare videre poſſũt. ido poſt abſolutionẽ a carcere reſtat nos eſſe illuminãdos vt videamus quo ire debeamus et ideo i quĩta clamamus. O oriẽs ſplendor lucis ꝛc. veni et illumina ſedẽtes i tenebris ꝛc. Sed ſi eſſemus docti redẽpti et ab inimicis penit9 liberati et illuminati. qd valeret niſi deberemus ſaluari. et ideo in duabus ſequẽtibus ſaluari petimus cũ dicimus. O rex gentiũ ꝛc. veni et ſalua ꝛc. Item. O emanuel ꝛc. veni ad ſaluandũ nos dñe deus. In prima aũt petim9 ſalutẽ gentiũ. vñ dicit. O rex gentiũ. In ſcda ſalutẽ iudeorũ quibus deus dederat legem. Unde dicitur. O emanuel dux et legifer noſter. ¶ C Utilitas aũt aduẽtus xp̄i a diuerſis ſanctis diuerſimode aſſignatur. Ipſe nanq; deus ſicut p; luc. iiij. ꝓpter ſeptẽ vtilitates ſe veniſſe et miſſum eſſe teſtat dicẽs. Spiritus dñi ſup me ꝛc. vbi per ordinẽ dicit ſe miſſum eſſe. ad pauperũ cõ

De aduentu domini

ſo'ationem ad contritoꝝ ſanationē. ad captiuoꝝ
liberationē. ad indoctoꝝ illuminationē. ad pecca
toꝝ remiſſionē. ad totius humani generis redem
ptionem. ad meritoꝝ retributionem. Aug⁹. aūt
ponit tres vtilitates aduentus xp̄i dicēs. In ſecu-
lo iſto maligno quid abundat niſi naſci. laborare.
et mori? Hec ſunt marcimonia regionis noſtre. et
ad tales merces mercator ille deſcendit. Et quia
omīs mercator dat et accipit. dat qd̄ habet et acci-
pit quod non habet. xp̄s in iſta mercatura dedit et
accepit. Accepit quod hic abundat. ſcʒ naſci. labo-
rare. et mori. dedit renaſci reſurgere. et in eternuʒ
regnare. Idē. Uenit ad nos celeſtis negociator ac-
cipere cōtumeliam. et dare honorē. ſubire morteʒ
et dare vitā. haurire ignominiā ⁊ dare gl'am. Gre
gorius aūt ponit quatuor vtilitates ſiue cauſas ſui
aduentus dicēs. Studebant oēs ſuꝑbi de adam
ſtirpe ꝓgeniti. ꝓſpera vite pn̄tis appetere aduer
ſa deuitare. opprobria fugere. gl'iaʒ appetere. Ue
nit inter eos incarnat⁹ dn̄s aduerſa appetēs. ꝓſpa
ſpernēs. opprobria amplectēs. gl'iam fugiēs. Idē
Xp̄s expectat⁹ veīt. veniēs noua docuit. docēs no
ua mirabilia exercuit mira faciēs praua tollerauit
Ber. quoqꝫ alias poīt dicēſ. Triplici morbo miſera
biliter laboram⁹. nā et faciles ſum⁹ ad ſeducendū
debiles ad oꝑandū. ⁊ fragiles ad reſiſtendū. Si di
ſcernere volum⁹ inter bonū ⁊ malū decipimur. Si
tēptamus facere bonū deficimus. ſi conamur reſi-
ſtere malo ſuperamur. Neceſſarius eſt ꝓinde ſal
uatoris aduētus. vt in nobis ꝑ fidē habitās illumi
net cecitatē nr̄am ⁊ nobiſcū manens adiuuet infir
mitatē noſtrā. et ꝓ nobis ſtans fragilitatē noſtraʒ
ꝓtegat et ꝓpugnet. Hec ber. ⸿ D Circa ſcd̄m
aduentū ſcʒ ad iudiciū duo videnda ſunt. ſcʒ ante-
cedentia iudiciū. et cōcomitātia. Antecedētia ſunt
tria. ſcʒ ſigna terribilia. antichriſti fallacia. et ignis
vehementia: Signa aūt terribilia ꝑcedentia iudi-
ciū ponunt̄. v. Luce. xxi. Erūt ſigna in ſole et luna
et ſtellis. et in terris preſſura gentiū pre confuſiōe
ſonitus maris et fluctuū. Tria ſigna prima deter-
minant̄. apoc. vi. Sol factus eſt niger tanq̄ ſaccus
cilicinus. et luna facta eſt ſicut ſanguis et ſtelle ce-
li ceciderūt ſuꝑ terraʒ. Sol igit̄ dicit̄ obſcurari vel
q̄tum ad ſui luminis priuationē. vt patrefamilias
ideſt hoīe moriente quaſi lugere videat̄. vl' q̄tum
ad maiora lucis. ideſt claritatis xp̄i ſuꝑuentioneʒ
vel q̄tum ad methaforicā locutionem. quia ſcd̄m
aug̃. Tā ſeuera erit vindicta diuina q̄ etiā ipaʒ ſol
reſpicere nō audebit. vel q̄tum ad miſticam ſigni-
ficationem. q2 ſol iuſticie xp̄s tunc obſcuratus erit.
quia nullus ipm̄ cōfiteri audebit. Celū aūt dicitur
hic aereum. et ſtelle vocant̄ aſſub que habent ſimi
litudinē ſtellarū. et dicuntur ſtelle cadere de celo
ſcd̄m vulgi opinionē quādo aſſub deſcēdit. Unde
et ſcriptura cōformat ſe cōmuni mō loquēdi. Tunc
eīn maxime fiet talis impreſſio. q2 ignea qualitas
abundabit. et hec faciet dn̄s ad terrorē peccatoꝝ
Uel ſtelle dicunt̄ cadere. quia igneas comas emit
tent. vel quia multi qui videbant̄ ſtelle de eccleſia
cadent. vel quia retrahēt lumē ſuū vt minime vide
ant̄. De quarto ſigno qd̄ erit ꝑſſura in terris. legit̄
math. xxiiij. Erit tūc tribulatio qualis nunq̄ fuit
ab inicio mūdi ⁊c. Quītū ſignū ſcʒ cōfuſionē maris
q̄daʒ exiſtimāt eſſe q̄ mare cū magno fragore pe-
ribit a priſtina qualitate. ſcd̄m illud apoc. xxi. Et
mare iā nō eſt. Uel ſcd̄m alios ille ſonitus erit qm̄
nō ſuīt murmure magno. xl. cubitis ſuꝑ mōtes ele
uabit̄ et poſtea deprimet̄. Ul' ad litterā ſcd̄m greg̃
tūc fiet noua et inaudita maris et fluctuū ꝯturba-
tio. Hieronim⁹ aūt in annalibus hebreoꝝ inuenit
xv. ſigna ꝑcedentia iudiciū. Sʒ vtrū cōtinue futu-
ra ſint interpolatim non exp̄ſſit. Prima die eriget
ſe mare. xl. cubitis ſuꝑ altitudinē mōtiū ſtās in lo
co ſuo quaſi murus. Scd̄a die tm̄ deſcendet. vt vix
videri poſſit. Tercia die marine belue apparētes
ſuꝑ mare dabunt mugitus vſqꝫ ad celū. et earum
mugitus ſolus de⁹ intelliget. Quarta die ardebit
mare et aqua. Quīta arbores et herbe dabūt rorē
ſanguineū. In hac etiam quinta die vt aliqui aſſe
rūt oīa volatilia celi cōgregabunt̄ in cāpis vnum
qd̄qꝫ genus in ordine ſuo. nō guſtātia nec bibētia.
ſed viciniū aduentū iudicis formidātia. Sexta ruēt
edificia. In hac etiā ſexta die vt dicit̄ fulmīa ignea
ſurgent ab occaſu ſolis cōtra faciē firmamēti vſqꝫ
ad ortū cōcurrentia. Septima petre adinuicē col
lident̄ et in quatuor partes ſcindent̄ et vnaqueqꝫ
pars vt dicit̄ collidet alterā. neſcietqꝫ homo ſonuʒ
illum ſed tantū deus. Octaua fiet generalis terre
motus qui adeo erit magnus vt dicit̄ q̄ nullus ho-
mo. nullū animal ſtare poterit. ſed ad ſolū omnia
ꝓſternent̄. Nona equabit̄ terra et oēs montes et
colles in puluerē redigent̄. Decima exibūt hoīes
de cauernis et ibūt velut amentes. nec mutuo ſibi
loqui poterūt. Undecima ſurgent oſſa mortuoꝝ
et ſtabunt ſuꝑ ſepulchra. oīa eīn ſepulchra ab ortu
ſolis vſqꝫ ad occaſuʒ ſolis aperientur vt inde mortui
exire valeāt. Duodecima cadent ſtelle. omnia eīn
ſydera errātia et ſtacionaria ſpargēt ex ſe igneas
comas et iteꝝ tūc valde generabunt̄ aſſub. In hac
etiam die dicit̄ q̄ oīa aīalia venient ad campos

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

mugientia nec guſtantia nec bibentia. Tredecima
morient viuentes vt cū mortuis reſurgāt. Quarta
decima ardebit celū et terra. Quintadecima fiet
nouū celū et terra noua et reſurgent oēs. E
¶ Scðm qð precedet iudiciū erit antixp̄i fallacia.
Ipſe eñ oēs decipere conabit quatuor modis. Pri-
mo ꝑ callidā ſuaſionē ſiue ſcripturarū falſaꝫ expoſi-
tioneꝫ. nitet eñ ꝑſuadere. et ex ſcriptura firmare
ſe eſſe meſſiā in lege promiſſum. vnde et legeꝫ xp̄i
deſtruet et ſuā ſtatuet. pſal. Conſtitue dñe legiſla
torem ſup eos ⁊c. glo. ideſt antixp̄i legis praue la-
torem. Dañ. xi. Et dabūt abbominationē ⁊ deſola
tionē templi. Glo. Antixp̄s in templo dei ſedebit
quaſi deus vt legem dei auferat. Secūdo per mi-
raculorū operationē. ij. theſ. ij. Cuius aduentus erit
ſcðm operationē ſathane in oībus verbis et ſignis.
⁊ ꝓdigijs ⁊ mēdacijs. apoc. xiij. Fecit ſigna vt etiā
ignem faceret de celo in terram deſcendere. Gloſa
Ut apoſtolis datus eſt ſpūſſanctus in ſpecie ignis
et illi dabūt ſpūm malignū in ſpecie ignis. Tercio
per donorū largitionē. Dañ. xiij. Dabit eis poteſta
tem in multis et terram diuidet gratuitu. Gloſa.
Antixp̄s deceptis dona multa dabit. et terraꝫ ſuo
exercitui diuidet. Quos eñ ſuo terrore ſubiugare
nō poterit auaricia ſubiugabit. Quarto per tormē
torū illationē. Dañ. viij. Supra ꝙ credi poteſt vni
uerſa vaſtabit. Item greg. loquens de antichriſto
Robuſtos quippe interficit. cum eos qui mente in
uicti ſunt corporaliter vincit. ¶ Terciū qð prece-
det iudiciū erit ignis vehementia. qui quidē prece
det faciē iudicis. Illū eñ igneꝫ emittet deus. Pri-
mo ꝓpter mūdi innouationē purgabit eī et reno-
uabit oīa elemēta. Unde et ad inſtar aque diluuij
xv. cubitis montibus altior erit. ſicut dicit in hiſto.
ſcolaſtica. quia opera hominū tantū aſcendere po
terāt. Scðo ꝓpter hominū purgationē. quia illis
qui tūc viui reperient erit loco purgatorij. Tercio
ꝓpter maioreꝫ dānatoꝝ cruciationē. Quarto pro
pter maiorem ſanctorū illuminationē ¶ Nam ſcðm
baſiliū deus facta mundi purgatione diuidet calo
rem a ſplendore et totū caloreꝫ mittet ad regionē
dānatorū vt amplius crucient. et totū ſplēdorē ad
regionē beatoꝝ vt amplius iocūdent. ¶ F Cō-
comitantia aūt iudiciū erunt plura. Primū eſt diſ-
ceptatio iudicis. Iudex eñ in vallē ioſaphat de-
ſcendet. et bonos et malos iudicabit. bonos a dex
tris et malos a ſiniſtris ſtatuet. Et credēdū eſt in
loco eminenti eū eſſe futurū vnde ceteri poterunt
eum videre. Nec intelligendum eſt ꝙ omnes intra
illā valliculam ꝯcludant. quia hoc eſſet puerile. vt
dicit Hiero. ſed ꝙ erunt ibi et in locis circumiacen-
tibus. In parua aūt terra innumerabilia milia ho
minū eſſe poſſunt. maxime qñ conſtringunt. Et ſi
neceſſe fuerit electi erunt in aere corpoꝝ agilitate
damnati vero etiā eſſe poterūt diuina ſuſpendēte
virtute. Et tunc iudex cū malis diſceptabit et eos
pro operib⁹ miſcðie que nō habuerūt obiurgabit.
et tunc omēs ſup ſe plangent. ſcðm quod oſtendit
Criſo. ſup math. dicēs. Plangent ſe iudei vidētes
viuentē et viuificantem. quē quaſi hominē mortuū
exiſtimabant. et cū iacentes ſe de corpore vulnera
to ſcelus ſuū denegare nō poterūt. Plangent ſe et
gētiles q̄ varijs diſputatiōibus phoꝝ decepti irra
tionabilē ſtultitiā putauerūt eſſe deū colere cruci-
fixū. Plangēt ſe xp̄iani peccatores. qui magis di-
lexerunt mundum ꝙ deum vel xp̄m. Plangent ſe
heretici. qui purū hominē crucifixū dixerunt. cum
videant ip̄m eſſe iudicē in quē compunxerūt iudei
Plangēt ſe oēs tribus terre. qꝛ nec reſiſtendi vir-
tus eſt contra eū. nec fugiendi facultas ante faciē
eius eſt. nec pnīe locus. nec ſatiſfactionis tēpus. ex
anguſtia eī omniū rerū nil eis remanet p̄ter luctū
¶ G Scðm eſt differentia ordinis. nā ſicut dicit
greg. in iudicio quatuor erūt ordines. duo ex ꝑte
reproboꝝ. et duo ex ꝑte electoꝝ. Alij eñ iudicant
et pereūt. ſicut hi quib⁹ dicet Eſuriui et non dedi-
ſtis mihi mādūcare ⁊c. Alij vero nō iudicant et pe
reunt. ſicut hi de quibus dicit. Qui non crediderit
iaꝫ iudicatus eſt. qꝛ nec iudicis verba ꝑcipiunt qui
eius fidem nec verbotenus ſeruare voluerūt. Alij
iudicant et regnant ſicut hi quib⁹ dicet. Eſuriui et
dediſtis michi mādūcare ⁊c. Alij nō iudicant et re
gnant ſicut viri ꝑfecti. qui alios iudicabunt. non ꝙ
ſnīam ferant. qꝛ hoc ſolius iudicis eſt. ſed dicunt
iudicare. ideſt iudicanti aſſiſtere. Et illa aſſiſten-
tia erit primo ad ſctōꝛuꝫ honorē. Magnus eñ ho-
nor erit cū iudicē ſeſſionē habere. Iuxta quod pro
miſit dñs math. xix. dicēs. Sedebitis ſup ſedes ⁊c.
Scðo a ſentencie cōfirmationē. ſentenciaꝫ eñ iu-
dicis approbabūt. ſicut aliquādo illi qui iudicanti
aſſiſtunt eius ſentenciā approbant. et ad ip̄m ap-
probandā ſubſcribūt. pſal. Ut faciant in eis iu. ⁊c.
Tercio ad malorū cōdemnationē. quos quidem cō
demnabūt ex vite ſue cōparatiōe. ¶ H Terciū
eſt inſignia paſſionis ſcꝫ crux claui et cicatrices in
corpore. Hec eñ erūt primo in oſtēſionē ſue glo-
rioſe victorie. et ideo in excellentia glorie appare-
bunt. Unde Criſo. ſup math. Crux et cicatrices ra
dijs ſolis erūt lucidiores. Idem. Conſidera quāta
ſit virtus crucis. ſol obſcurabit. et luna non dabit

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

lumen ſuum vt diſcat quantū crux luna lucidioꝛ et
ſole p̄clarioꝛ eſt. Secūdo in oſtenſione ſue miſcđie
vt ex hoc oſtendat ꝙ miſericoꝛditer boni ſunt ſal⸗
uati. Tercio in oſtēſione ſue iuſticie. vt ex hoc oſtē
datur ꝙ iuſtiſſime repꝛobi ſunt dāpnati. q̄a ſcꝫ tm̄
preciū ſui ſanguinis contēpſerūt. Unde in hec ver
ba eis exꝓbabit. vt dicit criſo. ſup math. dicens.
Ego ꝓpter vos homo factus ſum. ꝓpter vos alli
gatus ſum et deluſus et ceſus et crucifixus. vbi eſt
tantarū iniuriarū mearū fructus? Ecce preciū ſan⸗
guinis mei qđ dedi ꝑ redēptiōe animarū veſtraꝝ
vbi eſt ſeruitus veſtra quā michi ꝑ p̄cio ſanguinis
mei dediſtis? Ego ſup gloꝛiā meam vos habui. cū
eſſem deus apparēs homo. et viliorem oībus me
rebus veſtris feciſtis. Nam oēm rem viliſſimā ter⸗
re amplius dilexiſtis ꝙ iuſticiā meam et fidē. Hec
criſo. ¶ I Quartū eſt ſeueritas iudicātis. Non
enī flectet timoꝛe q꞉ omipotēs eſt. Criſo. Nō reſi⸗
ſtendi virtus eſt cōtra eū nec fugiendi facultas ꝛc.
Nec munere poterit coꝛrūpi. q꞉ ditiſſim⁹ eſt. Ber.
Veniēs veniet dies illa ī qua plus valebūt mūda
coꝛda ꝙ aſtuta v̄ba. ꝯſciētia bona ꝙ marſupia ple
na Ille ei eſt qui nō fallet verbis. nec flectet donis
Irē aug⁹. Expectat dies iudicij. ꝛ aderit ille equiſ
ſimus iudex q̄ nullius potētis ꝑſonā accipit. cuius
palaciū auro et argento nullus ep̄s vel abbas vel
comes coꝛrūpere poterit. Nec odio q꞉ optim⁹ eſt.
In eū enī q꞉ optimus eſt odiū cadere nō p̄ōt. Sap
xi. Nichil odiſti eoꝛū que feciſti. Nec amoꝛe q꞉ iuſtiſ
ſimus eſt. Vn̄ etiam fratres ſuos ideſt falſos xp̄ia⸗
nos nō liberabit. pſal. Frater nō redimet. Ne er⸗
roꝛe q꞉ ſapiētiſſimus eſt. Leo papa. Iſta eſt ſciētia
ſummi iudicis ¶ Iſte eſt tremendus aſpectus. cui
perſidū eſt omne ſolidū. et apertū omne ſecretum
cui obſcura clarent. muta reſpōdent. ſilentiū confi
tetur. et ſine voce mens loquitur. Et ideo cū eius
ſapiencia ſit talis et tanta. contra ipſius ſapientiā
nil valebūt allegatiōes aduocatoꝛum. nec ſophiſ⸗
mata phoꝛū. nec p̄clariſſima eloquia oꝛatoꝛū. nec
aſtutie verſutoꝝ. De q̄bus quatuoꝛ ſic dicit hiero.
Quāti illic elingues et muti felicioꝛes loquacib⁹
erunt quo ad primū. quanti paſtoꝛes ph̄is. quo ad
ſcđm. quanti ruſtici oꝛatoꝛibus. quo ad terciū. quā
ti ebetes argucijs p̄ferendi ſunt ciceronis. quo ad
quartū. ¶ k Quintum eſt accuſatoꝛ hoꝛribilis.
Tres enī tunc accuſatoꝛes contra peccatoꝛē ſtabūt
Primus eſt dyabolus q̄ tūc accuſabit. Aug⁹. Pre
ſto tūc erit dyabolus recitans verba pꝛofeſſionis
noſtre. et obijciēs nobis quecūꝗ fecimus. et ī quo
loco et in qua hoꝛa peccauimus. et quid boni face
re tūc debuimus. dicturus eſt enī ille aduerſarius
Equiſſime iudex iudica iſtum meū eſſe ob culpam
qui tuus eſſe noluit per graciā. Tuus eſt ꝑ naturā.
meus per miſeriaꝫ. tuus ob paſſionē. meus ob ſua
ſionē. tibi inobediēs. michi obediens. a te accepit
immoꝛtalitatis ſtolā. a me accepit hanc pānoſam
qua indutus eſt tunicā. Tuā veſtē dimiſit. et mea
huc venit. Equiſſime iudex iudica illum meuꝫ eſſe
et mecū damnandū eſſe. Heu heu poterit ne talis
aperire os qui talis inuenit. vt iuſte cū dyabolo de
putetur. Hec aug⁹. Scđs accuſatoꝛ erit pꝛopꝛium
ſcelus. peccata enī ꝓpꝛia vnumquēꝗ accuſabunt.
Sap. iiij. Venient in cogitatione peccatoꝛū ſuoꝛū
timidi et tranſducent illos ex aduerſo. iniquitates
coꝝ. Bern̄. Tūc loquētia ſimul eius opera dicent.
Tu nos egiſti opera tua ſumus. nō te deſeremus
ſed ſemꝑ tecum erimus. et tecum ad iudiciū perge
mus. Multiſꝗ et multiplicibus criminibus eū ac⸗
cuſabunt. Tercius accuſatoꝛ erit totus mundus.
Greg. Si queris quis te accuſabit. dico totus mū⸗
dus. Offenſo enī creatoꝛe offenditur totus mūdus
Criſo. ſup math. In illo die nichil eſt quod reſpon
deamus. vbi celum et terra. aqua ſol et luna. dies
et noctes. et totus mundus ſtabunt ante deum ad
uerſus nos in teſtimoniū peccatoꝝ noſtroꝛum et ſi
omnia tacerent. ipſe tamē cogitationes noſtre et
opera ſpecialiter ſtabunt aduerſum nos ante deū
nos foꝛtiter accuſantes. ¶ L Sextū eſt teſtis in
fallibilis. Tres enī teſtes tūc aduerſum ſe habebit
peccatoꝛ. Unum ſupꝛa ſe habebit peccatoꝛ. ſcilicet
deum qui erit iudex et teſtis. Hieremi. xxix. Ego
ſum iudex et teſtis dicit dn̄s. Alium intra ſe ſcilicet
conſciētiam. Aug⁹. Quiſquis futurū iudicē times
pꝛeſentē conſcientiā coꝛrige. Sermo enī tue cauſe
teſtimoniū eſt conſciētie tue. Terciū iuxta ſe ſcilicꝫ
pꝛopꝛiū angelum ad cuſtodiā deputatū. qui tanꝗ
conſcius omniū que fecit. contra eum teſtimonium
perhibebit. Job. xx. Reuelabunt celi. ideſt angeli
iniquitatē eius. ¶ Septimū eſt artatio peccatoꝛis
de hoc ſic dicit greḡ. O ꝙ anguſte erūt tunc vie re
pꝛobis. ſuperius erit iudex iratus. inferius hoꝛrē⸗
dū chaos. a dextris peccata accuſantia. a ſiniſtris
infinita demonia ad ſuppliciū trahentia. intus cō
ſciencia vrens. foꝛis mundus ardens. Miſer pctōꝛ
ſic depꝛehenſus quo fugiet? Latere erit impoſſibile
apparere intollerabile. ¶ Octauū eſt ſentētia irre
uocabilis. Illa enī ſentētia nunꝗ poterit reuocari
nec ab illa poterit appellari. Triplici enī de cauſa
appellatio in cauſis iudicialibus nō recipit. Pri⸗
mo pꝛopter iudicis excellentiam. Unde a rege ſe⸗

rente ſententiā appellari in regno ſuo non poteſt. quia in regno ſuo nullū ſupra ſe habet. Similiter nec ab impatore vel papa poteſt appellari. Scdo ꝓpter criminis euidentiā quia quādo crimen notoriū eſt. non poteſt appellari. Tercio ꝓpter rem non differendam. quia res nō recipit dilationē. qꝫ forte ex dilatione detrimentum pateret. Similiter ꝓpter hanc triplicē rationē ab illa ſententia non poterit appellari. Primo propter iudicis excellētiam. quia iudex ille nullū ſupra ſe habet. ſed ipſe omnes excedit eternitate. dignitate et poteſtate. Unde ab imperatore vel papa poſſet aliquomō appellari ad deū. a deo aūt ad nullū licet. qꝫ ſupra ſe nullū habet. Scdo ꝓpter criminis euidentiam Omnia eñ ſcelera et crimina reproborū īdicēs nota erunt et manifeſta. Hiero. Aderit illa dies in qua facta noſtra quaſi ī quadā tabula picta demōſtrabunt. Tercio ꝓpter rem non deferendā nichil eñ qđ ibi agit dilationē patitur. ſed oīa in momēto in ictu oculi peraguntur.

De ſancto andrea ii A

Andreas interpretatur decorus vel reſpōdēs vel virilis. ab andros qđ eſt vir. vel dicitur andreas quaſi ātropos ideſt homo. ab ana qđ eſt ſurſum et tropos qđ eſt cōuerſio. quaſi ſurſum ad celeſtia conuerſus et ad ſuum creatorē erectus. Fuit ergo decorus ī vita. reſpōdēs in ſapiētī doctrina. virilis in pena. et antropos in glia. Eius paſſionem preſbiteri et dyacones achaye ſeu aſye ſicut oculis viderant conſcripſerunt. B

Andreas et quidam alij diſcipuli tribus vicibus a dño ſunt vocati. Primo eñ vocauit eos ad ſui notitiā ſicut quādo ſtāte andrea die quadā cum iohe magiſtro ſuo et alio condiſcipulo audiuit a iohe. Ecce agnus dei ꝛc. Et ſtatim cum alio diſcipulo venit et vidit vbi manebat ihs et manſerunt apud illum die illo. Inueniensqꝫ andreas fratrē ſuum ſymonem adduxit illū ad ihm Sequenti aūt die ad piſcationis opera redierunt. Poſtmodū ſcdo vocauit eos ad ſui familiaritatē ſicut cum die quadā turbis irruentibus ad iheſum iuxta ſtagnum genazareth qđ dicitur mare galilee nauim intrauit ſimonis et andree. et capta multitudine magna piſciū vocatiſqꝫ iacobo et iohāne qui erant in alia naui ſecuti ſunt eum et iterū ad ꝓpria redierūt. Sed poſtea tercio et vltimo vocauit eos ad ſui diſcipulatum. ſicut ambulante iheſu iuxta idem litus. vocauit eos de piſcatione dicens. Uenite poſt me faciam vos fieri ꝛc. Qui relictis oībus ſecuti ſunt eum. eiqꝫ ſemꝑ poſtmodū adheſerunt. nec vltra ad ꝓpria redierunt. Nichilominus tamē vocauit andream et quoſdā de ſuis diſcipulis ad apl'atum. De qua vocatione dicit mar. iij. Uocauit ad ſe quos voluit ipſe. et venerunt ad eū et fecit vt eſſent duodecim cum eo. C Poſt aſcenſionē domini diuiſis apoſtolis andreas apud ſcithiam. matheus apud murgundiā predicauit. Uiri autē illi predicationē mathei penitus reſpuētes ei oculos eruerunt. et vinctū incarcerauerūt. poſt paucos dies occidere eū diſponentes. Interea angelus domini ſancto andree apparuit. et murgundiā ad ſanctū matheū ire precepit. Quo reſpondēte ſe viam neſcire. iuſſit vt ad ripā maris iret. et ad primam nauē quā inueniret intraret. Qui velocius iuſſa complēs ad vrbem predictā venit angelo duce. et proſpero vento flante. ⁊ inuēto aperto carcere ſancti mathei eoqꝫ viſo fleuit plurimū et orauit. Tūc dñs matheo reddidit beneficiū duorū luminū quibus eū priuauerat neqcia peccatorū. Matheus autē ab inde receſſit et antiochiam venit. Andrea vero murgundia remanente irati illi de euaſione ſancti mathei andreā apprehendunt. et ꝑ plateas ligatis manibus pertrahūt. Cumqꝫ eius ſanguis efflueret ꝓ eis orauit et ad chriſtū eos ſua orōne cōuertit. inde in achayā ꝓficiſcēs. Hoc autē quod dicitur de huiuſmodi orbatione mathei ⁊ reſtitutiōe duorū luminū per andreā non puto dignum fidei ne in tanto euāgeliſta minoratio infima denotet. quaſi ſibi nō potuerit obtinere qđ andreas ei tam facile impetrauit. C Quidam iuuenis nobilis duꝫ

inuitis parētibus apoſtolo adheſiſſet. parētes eiꝰ
domū in qua morabatur cum apoſtolo ſuccēderūt
Cunqꝫ iam in altū flamma ſuccreſceret. puer acce-
pta ampulla ſuper ignē ſparſit. et ſtatim ignem ex
tinxit. Jllis aūt dicentibus filius noſter magus ef-
fectus eſt. dum per ſcalas vellent aſcendere adeo
ſunt excecati. vt ipas ſcalas penitus non viderent
Tunc quidā exclamans ait. Ut quid vos ſtulto la-
bore conſumitis. deus pugnat pro eis. Et vos non
videtis? Ceſſate iam ne in vos ira dei deſcendat.
Multi ergo videntes dn̄o crediderunt. Parētes
vero eius poſt quiquaginta dies mortui ī vno mo
numēto ſunt poſiti. Quedam mulier cuidam homi
cide coniuncta. cum parere non poſſet ſorori ſue di
xit. Uade et pro me dyanam dn̄am noſtrā inuoca.
Cui inuocanti ait dyabolus. Cur me inuocas cuꝫ
tibi ꝓdeſſe non poſſim? Sed vade ad andreā apo
ſtolū qui ſororem tuā poterit adiuuare. Ad quē cū
iuiſſet. et apoſtolū ad ſororeꝫ periclitantē duxiſſet
dixit ei apoſtolus. Recte hoc pateris quia male nu
pſiſti. doloſe cōcepiſti. et demones cōſuluiſti. Sed
tamen penitere et in xp̄m crede et puerum proijce
Qua credente abortiuū protulit. et dolor receſſit.

❡ D Senex quidam nomine nicolaus adijt a-
poſtolum dicens. Domine ecce. lxx. anni vite mee
ſunt in quibus ſemꝑ luxurie deſeruiui. Accepi aūt
aliquando euangeliū orans deuꝫ vt michi amodo
continentiā largiret. Sed in ipō peccato inuetera
tus. et a mala cōcupiſcentia illectus ſtatim ad opꝰ
ſolitū reuertebar. Quadam igiť vice cōcupiſcētia
inflāmatus oblitus euangeliū quod ſuꝑ me poſue
ram ad lupanar iui. Statimqꝫ meretrix dixit michi
Egredere ſenex. egredere. quia angelus dei es tu
ne me cōtingas neqꝫ huc accedere p̄ſumas. video
eñi ſuꝑ te mirabilia. Stupefactꝰ ad verba meretri
cis recolui ꝙ mecum euangeliū detuliſſem. Nunc
igiť ſancte dei ꝓ ſalute mea tua pia oratio interce
dat. Audiens hoc beatus andreas flere cepit. et a
tercia vſqꝫ ad nonā orauit. et ſurgens noluit come
dere. ſed ait. Non comedā donec ſciam ſi dn̄s miſe
rebitur huius ſenis. Cunqꝫ diebus quinqꝫ ieiunaſ
ſet. venit vox ad andreā dicēs. obtines andrea pro
ſene. ſed ſicut per ieiuniū maceraſti te. ſic ſe et ipſe
affligať ieiunijs vt ſaluetur. Sicqꝫ fecit et ſex men
ſibus pane et aqua ieiunauit. et poſtmodū plenus
bonis operibus ī pace requieuit. Uenit igiť vox ad
andreā dicens. Per orationem tuam nicolauꝫ quē
perdideram acquiſiui. ❡ Quidā iuuenis xp̄ianus
ſecretius ſancto andree dixit. Mater mea pulchrū
me videns de opere illicito temptauit. cui dū nul-
latenus aſſentirem iudicem adijt. volens in me cri
men tante nequicie retorquere. Sed ora pro me
ne moriar tam iniuſte. nā ⁊ accuſatus penitus reti
cebo mallēs vitā perdere. ꝙ matrem meā ita tur-
piter infamare. Juuenis igiť ad iudiciū vocať et
illuc eū andreas ꝓſequiť. Accuſat ꝯſtanter mater
filiū ꝙ ſe voluerit violare. Interrogatus pluries
iuuenis an res taliter ſe haberet. nichil penitus re
ſpondebat. Tunc andreas matri dixit. Crudeliſſi
ma feminarū que per tuā libidinē vnicū filium tuū
vis perimere. Tunc illa preposito dixit. Domine
huic homini filius meus adheſit poſtq̄ hoc agere
voluit ſed nequiuit. Jratus itaqꝫ iudex iuſſit pue-
rum in ſaccum linitum pice et bitumine mitti. et in
flumine proijci. andreaꝫ vero in carcere reſeruari
donec excogitaret ſuppliciū quo periret. Sed orā-
te andrea tonitruum horribile omnes terruit. et
terre motus ingens cunctos proſtrauit. et mulier a
fulmine percuſſa et areſacta corruit. Orātibus aūt
ceteris ap̄lm ne perirent. orauit pro eis omnia ceſ
ſauerūt. Tunc prepoſitus credidit et domus eius
tota. Cum aūt eſſet ap̄ls in ciuitate nicea dixerūt
ei ciues ꝙ extra ciuitatem ſecus viam ſeptem de-
mones erant qui pretereuntes homies occidebāt
Quibus ad iuſſuꝫ ap̄li ante populū in ſpecie canū
venientibus p̄cepit vt illuc irent. vbi nulli hominuꝫ
nocere poſſent. Qui ſtatim euanuerunt. Jlli auteꝫ
homines hoc viſo fidem xp̄i ſuſceperunt. Et cū ve-
niſſet ad portā alterius ciuitatis. ecce quidā iuue-
nis mortuus ferebať. Querēte ap̄lo quid ei accidiſ
ſet. dictū eſt ei ꝙ ſeptem canes venerunt. et eum in
cubiculo necauerūt. Et lachrimans apoſtolus ait.
Scio dn̄e ꝙ fuerūt demones quos a nicea vrbe re-
puli. Dixitqꝫ patri. Quid dabis michi ſi ſuſcitaue-
ro filium tuum? Cui ille. Nil carius ego poſſidebā
ipſum ergo tibi dabo. Et facta oratione ſurrexit ⁊
ap̄lo adheſit. Cum quidā viri numero quadragin
ta ad apoſtolū nauigio venirēt vt ab eo fidei do-
ctrinam reciperent. ecce a dyabolo mare concitať.
et omnes pariter ſubmerguntť. Cum aūt eorū cor-
pora ad litus delata fuiſſent ante ap̄lm deportanť
et ab eo continuo ſuſcitanť. Qui omnia que ſibi ac
ciderant narrauerūt. Unde in quodā hymno ipiꝰ
legiť. Quater denos iuuenes ſubmerſos maris flu
ctibus vite reddidit vſibus. Jtem magiſter iohēs
beleth. ait de feſto ſancti andree ❡ Sciēdū eſt inqt
ꝙ niger fuit colore. barba prolixa. ſtatura medio-
cris. ❡ E Beatus igiť andreas in achaya conſi
ſtens totā eam eccleſijs impleuit. ac plurimos ad
fidē xp̄i cōuertit. Uxorē quoqꝫ egee ꝓcōſulis fidē

¶ De ſancto Andrea

xp̄i docuit et ſacro baptiſmatis fonte ipſam regene
rauit. Audiēs hoc egeas. patras ciuitatū ingredi
tur. compellēs xp̄ianos ad ſacrificia ydoloꝝ. Cui
occurrēs andreas dixit. Oportebat vt tu q̄ iudex
hominū eſſe meruiſti in terris. iudicē tuum qui in
celis eſt agnoſceres et agnitū coleres. et colendo
animū a falſis dijs penitus reuocares. Cui egeas
Tu es andreas qui ſuperſticioſaꝫ p̄dicas ſectā quā
romani p̄ncipes nuper exterminare iuſſerūt? Ad
quē andreas. Romani principes nondū cognoue
rūt quomō filius dei veniēs docuerit ydola eſſe de
monia que docēt vnde offendatur deus. vt offen⸗
ſus ab eis auertatur. et auerſus nō exaudiat. et nō
exaudiēdo ipſi a dyabolo captiuenf et captiui tā⸗
diu deludātur donec nudi de corpore exeant nichil
ſecum p̄ter peccata portantes. Cui egeas. Iſta va
na ihesus veſter p̄dicans crucis patibulo eſt affix⁹
Cui andreas. Pro reſtauratione noſtra non ꝓ cul
pa ſua crucis patibulum ſponte ſuſcepit. Ad quem
egeas dixit. Cum a ſuo diſcipulo fuerit traditus et
a iudeis tentus. et a militib⁹ crucifixus. quomō tu
dicis eum ſponte crucis ſubiſſe ſupplicium? Tunc
andreas quinqꝫ rationibus cepit oſtēdere xp̄m vo
luntarie paſſum fuiſſe. Nā ex eo q̄ paſſionē ſuam
preuidit et diſcipulis futurā p̄dixit. Ecce inquiens
aſcēdimus hieroſolimā ꝛc. Et ex eo q̄ petro cū ab
hoc auertere cupiēte dure indignatus fuit dicens.
Uade poſt me ſathana ꝛc. Et ex eo q̄ petro vſqꝫ
ſcilicet paciēndi et reſurgēdi ſe poteſtatem habe⸗
re manifeſtauit dicēs. Poteſtatem habeo ponen⸗
di animā meā. et iterū ſumendi eā. Et ex eo q̄ pro
ditorem p̄cognouit cū panē intinctū ei dedit. nec
tamen vitauit. Et ex eo q̄ locum in quo proditorē
venturū ſciebat elegit. Et his omibus ſe interfuiſ⸗
ſe aſſeruit. Addiditqꝫ andreas q̄ miſteriū crucis
magnū eſſet. Cui egeas. Miſterium dici non po⸗
teſt ſed ſupplicium. Uerūtamen niſi michi obtēpe
raueris. ipm miſteriū in te faciam experiri. Cui an
dreas. Si crucis patibulū expaueſcerē. crucis glo⸗
riam nō predicarē. Audire autē te volo miſteriū
crucis. ſi forte credas. ipm agnitū colas vt ſalueris

¶ F Tunc cepit ei miſteriū redemptionis pan⸗
dere. et q̄ congruū et neceſſariū fuerit quinqꝫ ra⸗
tiōibus perſuadere. Prima ratio eſt q̄ quia prim⁹
homo per lignū mortē intulerat preuaricādo. con
gruū fuit vt ſecūdus homo per lignū mortē repel⸗
leret patiēdo. Scd̄a q̄ quia de immaculata terra
factus fuerat preuaricator. cōgruū fuit vt de imma
culata naſceretur virgine reconciliator. Tercia q̄
quia adā ad cibum vetitū incōtinenter manus ex⸗
tenderat congruū fuit vt ſecundus adam in cruce
immaculatus manus extēderet. Quarta q̄ q: adā
cibū ſuauē vetitum guſtauerat. congruum fuit ad
hoc q̄ contrariū repelleref contrario. vt xp̄s eſca
fellea cibaretur. Quinta quia ad hoc q̄ xp̄s nobis
ſuam immortalitatē cōferret. cōgruū fuit vt noſtrā
ſibi mortalitatē aſſumeret. Niſi ei deus fact⁹ fuiſſ
mortalis. homo nō fieret immortalis. Tūc egeas
dixit. Hec vana tuis narra et michi obtēpera dijſ⸗
qꝫ omnipotētibus ſacrifica. Cui andreas. Omipo
tēti deo agnum immaculatū quotidie offero. Qui
poſtq̄ a toto populo cōmeſtus fuerit. viuus ⁊ inte
ger pſeuerat. Egeas quomō hoc fieret req̄rit dixit
andreas vt formā diſcipuli aſſumeret. Cui egeas
Ego cum tormētis a te exigam rei notitiam. Ira⸗
tuſqꝫ iuſſit eū in carcere recludi. Mane facto tribu
nali ſiſtitur. et ad ſacrificia ydolorū egeas eum ite
rum inuitare cepit dicens. Niſi michi obtēperaue⸗
ris. in ipam quam laudaſti crucē faciā te ſuſpēdi.
Cumqꝫ ei multa ſupplicia minaref reſpōdit. Quic⸗
quid tibi videf in ſupplicijs maius excogita. Tan
to eñi regi meo ero acceptior. q̄to fuero pro noīe
eius in tormentis conſtātior. Tunc iuſſit eum a. xxi
hominibus cedi. et ceſum manibus et pedibus cru
ci alligari. vt ſic longiorē reciperet cruciatū. Cūqꝫ
duceretur ad crucē. factus eſt concurſus populorū
dicentiū. Innocēs ſanguis eius ſine cauſa dānaf.
Quos tñ rogauit apl's ne ſuū martiriū impedirēt
Uidēs aūt andreas a longe crucē ſalutauit eam di
cens. Salue crux que in corpore xp̄i dedicata es.
et ex mēbris eius tanq̄ margaritis ornata anteq̄
in te aſcenderet dñs timorem terrenum habuiſti.
modo vero amorē celeſtē obtinens ꝓ voto ſuſcipe
ris. Securus igitur et gaudens venio ad te. vt tu
exultās ſuſcipias me diſcipulū eius qui pependit
in te quia amator tuus ſemꝑ fui. et deſideraui am
plecti te. O bona crux que decorem et pulchritudi
nem de mēbris dñi ſuſcepiſti. diu deſiderata ſolici
te amata. ſine intermiſſione q̄ſita. et iam cōcupiſcē
ti animo preparata accipe me ab hoībus et redde
me magiſtro meo. vt ꝑ te me recipiat. qui ꝑ te me
redemit.

¶ S Et hec dicēs ſe exuit et veſtimēta
carnificibus tradidit. Sicqꝫ eum in cruce vt iuſſum
fuerat ſuſpenderunt. In qua biduo viuens viginti
milibus hominum aſtantium predicauit. Tūc mi⸗
nante turba egee mortem. et dicente virū ſanctum
manſuetū et piū non deberet ita pati venit vt ipm
deponeret. Quē vidēs andreas dixit. Quid tu ad
nos veniſti egea? Si pro penitētia ipam cōſeque⸗
ris. ſi aūt vt me deponas. ſcias quia ego viuus de

cruce non deſcendam. Jam eñ video regem meuꝫ
qui me expectat. Et cum vellent eum ſoluere. nul-
lomodo poterãt ad eũ ꝑtingere. quia ſtatim eoꝛuꝫ
bꝛachia ſtupida reddebant̃. Vidẽs aũt andꝛeas ꝙ
plebs volebat eũ deponere. hanc oꝛatõeꝫ in cruce
fecit vt dicit aug⁹. in libꝛo de penitẽtia. Ne me per
mittas dñe deſcendere viuũ. ſed tempus eſt vt cõ-
mendas terre coꝛpus meũ. tandiu eñ iam poꝛtaui
tamdiu ſuper commendatuꝫ vigilaui et laboꝛaui
ꝙ velleꝫ iam ab ipſa obedientia liberari. ⁊ iſto gra
uiſſimo indumento ſpoliari. Recoꝛdoꝛ ꝙtuꝫ in poꝛ
tando oneroſum. in domãdo ſuꝑbum. in fouendo
infirmum. in cohercendo laſciuum. laboꝛaui. Scis
dñe quotiens a puritate cõtemplationis retrahe-
re me contendebat. quotiens a dulciſſimo quietis
tue ſomno me excitare obtẽdebat. ꝙtuꝫ et quotiẽs
laboꝛem ingerebat. Qui igit̃ tamdiu vt potui pa-
ter benigniſſime pugnãti reſtiti et tua ope ſuꝑaui.
a te iuſto remuneratoꝛe et pio poſco. ne michi id
vltra ꝯmendes ſed depoſitũ reddo. Cõmenda alij
nec me illo vltra ĩpedias. et reſurrecturũ ſeruet et
reddat. vt et ipſm quoqꝫ meritũ ſui laboꝛis recipiat
Terre id cõmẽda vt me amplius vigilare nõ opoꝛ
teat. et libere ad te fontẽ indeficientis gaudij ten-
dere auxiliãtẽ iam nõ retrahat nec impediat. Hec
aug⁹. His dictis ſplendoꝛ nimius de celo veniens
dimidia hoꝛa eum circundedit. ita vt nullus eũ vi-
dere poſſet. Et abſcedente lumine ſimul cum ipſo
lumine ſpiritũ tradidit. ¶ Maximilla vero vxoꝛ
egee tulit coꝛpus apoſtoli ſancti. ⁊ honoꝛifice ſepe
liuit. Egeas vero anteꝙ domũ ſuam rediſſet arre-
ptus a demone in via coꝛam omnibus expirauit.
Aiunt quoqꝫ de ſepulcro ſancti andree manna in
modũ farine oleum cum odoꝛe ſuauiſſimo emana
re. a quo que ſit anni futuri ſterilitas incolis regio
nis oſtenditur. Nam ſi exiguũ ꝓfluit. exiguũ terra
exhibet fructum. ſi copioſe copioſum. Hoc foꝛte an
tiquitus verũ fuit. ſed modo eius coꝛpus apud cõ-
ſtãtinopolim tranſlatũ eſſe perhibet̃. ¶ Ꝯ Eps
quidam religioſam habens vitam beatũ andreaꝫ
inter ceteros ſanctos ĩ veneratione habebat. ita ꝙ
in cunctis ſuis operibus hũc ſemꝑ titulũ pꝛepone-
bat. ad honoꝛeꝫ dei et ſancti andree. Inuidẽs igit̃
viro ſancto hoſtis antiquus ad eũ decipiẽdũ tota
calliditate ſe ꝯtulit. ſeqꝫ in foꝛmã mulieris pulcher
rime tranſfoꝛmauit. Venit igit̃ ad palaciũ epiſco-
pi. aſſerens ſe velle confiteri eidem. Mandat eps
vt ſuo penitenciali confiteatur. cui plenitudinem
tradiderat poteſtatis. Renũciat illa ꝙ nulli hoĩm
niſi ſibi ſecreta ſue cõſciencie reuelabit. Sicqꝫ con-

uictus eps eã ad ſe venire pꝛecepit. Cui illa. Obſe
cro dñe miſerere mei. Ego eñ in ãnis puellarib⁹
vt cernitis ꝯſtituta. et a puericia delicate nutrita.
necnõ et regia ſtirpe pꝛogenita. huc in peregrino
habitu ſola veni. Nam pater meus rex vtiqꝫ valde
potẽs cuidam magno pꝛincipi me volebat in con-
iugium ſociare. Cui reſpondi ꝙ omnẽ thoꝛum ab
hominarer maritalem. qꝛ virginitatem meaꝫ xp̃o
in ꝑpetuũ dedicaui. et ideo nunꝙ poſſem in carna
lẽ copulã cõſentire. Deniqꝫ ſic artata ꝙ opoꝛtebat
me aut eius volũtati duriſſime obedire. aut certe
diuerſa ſubire ſupplicia latẽter fugam inij. magis
eligẽs exulari ꝙ ſponſo meo fidẽ infringere. Au-
diens vero veſtre ſanctitatis pꝛeconiũ ſub alas ve
ſtre pꝛotectionis confugi. ſperans me apud vos lo
cũ reperire quietis. vbi poſſim contẽplationis car
pere ſecreta ſilentia. pꝛeſentiſqꝫ vite vitare naufra
gia. et perturbationẽ mundi fugere perſtrepẽtis.
Admirans in ea epiſcopus nobilitatẽ generis pul
chꝛitudineꝫ coꝛpoꝛis. tã immenſum feruoꝛẽ. et tan
te eloquentie venuſtatem. placita et benigna voce
reſpondit. Eſto ſecura filia. ne foꝛmides qꝛ ille ob
cuius amoꝛẽ te et tuos et tua tam viriliter cõtem-
pſiſti. tibi ob hoc et in pꝛeſenti cumulũ gratie et in
futuro plenitudinẽ gloꝛie largiet̃. Sed et ego ſer-
uus eius me et mea tibi offero. Eligaſqꝫ vbi tibi
placuerit manſionẽ. Volo aũt vt hodie mecũ pꝛan
dere debeas. Cui illa. Noli inqꝛ pater noli de hac
re me rogare. ne foꝛte ex hoc aliqua mali ſuſpicio
ꝓueniat. et nitoꝛ fame veſtre denigrationẽ aliquã
patiat̃. Ad quã eps dixit. Plures eñ et non ſoli
et ideo nullũ mali ſuſpitiõis ſcrupulũ in aliquo po
terit generari. Veniẽtes itaqꝫ ad menſaꝫ eps et il
la ex oppoſito conſederũt ceteris reſidẽtib⁹ hinc et
inde. Intendit in eũ crebꝛo eps eiuſqꝫ faciẽ nõ de-
ſinit intueri. et pulchꝛitudinẽ ammirari. Sicqꝫ dũ
oculus figit̃ anim⁹ ſauciat̃. Et dũ ei⁹ faciẽ nõ deſi-
nit intueri antiquus hoſtis coꝛ ei⁹ graui iaclo vul
nerauit. Perpẽdit hoc et ipſe dyabolus et pulchꝛi
tudinem ſuã cepit magis ac magis augere. Jamqꝫ
eps pꝛoxim⁹ erat cõſenſui. vt eam de illicito ope-
re attemptaret. quãdo poſſibilitas ſe offerret. Tũc
ſubito quidã peregrin⁹ venit ad oſtiũ. crebꝛis icti
bus pulſans. et magnis clamoꝛibus poſtulãs ſibi
aperiri. Cumqꝫ aperire nollent et ille magnis cla-
moꝛibus et ictib⁹ nimis eis fieret impoꝛtun⁹. inter
rogat eps mulierẽ ſi ingreſſum illius peregrini ho
minis acceptaret. Cui illa dixit. Pꝛoponat̃ ſibi ali
qua queſtio ſatis grauis quã ſi enodare ſciuerit ad
mittat̃. Si aũt neſcierit. tanꝙ inſcius et indignus.

epiſcopi pñtia repellat. Fauēt eius oēs ſentētie et
quis ſufficiens eſſet hanc queſtionē pponere ſciſci
tantur. Cunqȝ nullus ſufficiens inueniret epiſco-
pus dixit. Quis em̄ noſtrū ad hoc tam ſufficiēs eſt
ſicut vos o dña. que ceteros nos et eloquentia pre
cedistis. et ſapientia nobis omibus amplius rutila
tis? Vos igit hanc pponite queſtionē. Tunc illa
dixit. Interrogetur quod eſt maius mirabile qd
deus vnq̄ in parua re fecerit. Interrogat⁹ de hoc
peregrinus per nunciū dixit. Diuerſitas et excellē
tia facierum. Inter tot em̄ homines qui fuerunt
ab inicio mundi et vſqȝ in finem futuri ſunt duo re
periri non poſſent. quoꝝ facies per omia ſimiles
eſſent. et in ipſa quoqȝ tam minima facie omēs ſen
ſus corporis deus collocauit. Audiētes oēs eius
reſpōſionem admirantes dixerūt. Vera et optima
eſt ſolutio queſtionis. Tunc mulier ait. Proponat
ſibi ſcda queſtio grauior. in qua melius poſſumus
eius ſapientiā experiri. Queratur ab eo vbi terra ſit
altior omni celo. Percunctat⁹ de hoc peregrinus
reſpōdit. In celo empireo vbi reſidet corpus xpi.
Corpus em̄ xpi qd eſt alti⁹ omni celo eſt de noſtra
carne formatū. Porro caro noſtra quedam terrea
ſubſtantia eſt. Cū ergo corpus xpi ſup oīs celos
ſit et de noſtra carne originē duxerit. caro aūt no
ſtra de terra ſit condita. conſtat q̄ vbi corpus xpi
reſidet. ibi pculdubio terra altior celo manet. Re-
fert nuncius que reſponderat peregrinus. Et ecce
omnes reſponſionē eius mirabiliter approbāt. et
magnifice ſapientiā eius laudāt. Tunc illa iterum
dixit. Fiat ei tercia queſtio grauiſſima et occulta. et
ad ſoluendū difficilis et obſcura. vt ſic eius ſapiē-
tia tercio comprobet. et dignus ſit vt ad menſam
epiſcopi merito admittat. Queratur ab eo q̄tum
ſpacium ſit a terra vſqȝ in celū. Requiſitus de hoc
peregrinus nuncio dixit. Vade ad eum qui te miſit
ad me et de hoc diligenter percunctare. Ipſe em̄
melius me hoc nouit. et ideo tibi de hoc melius re
ſpondebit. Nam ipſe illud ſpacium menſurauit qñ
de colo in abyſſum cecidit. ego autē de celo nunq̄
cecidi. et ideo illud ſpacium nunq̄ menſuraui. Nō
enim eſt mulier ſed dyabolus qui ſe poſuit in ſimi
litudinē mulieris. Audiens hoc nuncius vehemē
ter expauit et ea que audierat coram omibus reci
tauit. Mirantibus itaqȝ omibus et ſtupētibus an
tiquus hoſtis de medio coꝝ euanuit. Epiſcopus
autē rediens ad ſe redarguit amare ſemetipm et
de perpetrata culpa veniā lamētabiliter precabat
Miſitqȝ nunciū vt peregrin⁹ introduceret. ſed ne
q̄q̄ amplius inuenit. Tunc eps populum cōuo
cauit et eis euidenter expoſuit ordinem geſte rei.
precepitqȝ vt oēs ieiunijs et orationibus inſiſterēt
ſi forte dominus reuelare alicui dignaret. quiſnā
ille peregrinus fuerit. qui eum a tanto periculo li-
berauerit. Reuelatū eſt aūt illa nocte epiſcopo q̄
beatus andreas fuerit. qui p liberatione ipius ſe
poſuerit in habitu peregrini. Cepit igit eps in de-
uotione beati andree magis creſcere. ac eū exinde
in reuerentia plus habere. ¶ Cum propoſit⁹
quidam cuiuſdā ciuitatis agrū ſancti andree ab-
ſtuliſſet. et ob hoc grauiſſimis febribus orante epo
fuerit correptus. ille epiſcopum rogauit vt pro ſe
oraret. et agrum ſibi redderet. Sed cum orante
epo ſanitatem recepiſſet. agrum iterum vſurpauit
Tunc eps orationi ſe dedit et omnes lampades
eccleſie fregit dicens. Hoc lumen non accendetur
donec dominus ſe de ſuo inimico vindicet. et eccle
ſia qd amiſit recuperet. Et ecce prepoſit⁹ grauiſſi
mis iterum febribus laborauit. Miſitqȝ nuncios
epo vt pro ſe oraret. et agrum ſuum et alium ſibi ſi
milē redderet. Cui cū epiſcopus reſpōderet. iam
oraui et exaudiuit me deus. ipſe ad eum ſe portari
fecit et vt eccelſiā intraret adorandū coegit. Eps
dum eccleſiam ingreditur. ille ſubito moritur. et
ager eccleſie reſtituitur.

De ſancto Nicolao iii. A

Nicolaus dicit a nicos qd eſt victoria. et laos
quod eſt populus. inde nicolaus quaſi vi-
ctoria populi. ideſt vicioꝝ que popularia et
vilia ſunt. Vel dicit victoria populi. quia multos

De ſancto Nicolao

populos vita et doctrina docuit vicia ꝛ peccã vin-
cere. Uel nicolaus dicit a nicos quod eſt victoria.
et laos. quaſi victorioſa laus. Uel a nitor et laos
qđ eſt populus. quaſi nitor populi. Habuit enĩ in
ſe et que nitorẽ et mundiciam faciunt. Nam ſcđm
ambro. mũdat ſermo diuinus. mũdat vera cõfeſſio
mũdat ſancta cogitatio. mũdat bona oꝑatio. Ei⁹
legendã doctores argolici conſcripſerunt. Eſt aũt
argos ſecundum yſidorum ciuitas grecie. Unde
et argolici greci vocantur. Alibi quoqꝫ legitur ꝙ
methodius patriarcha eius vitam grece ſcripſit.
quam iohannes dyaconus in latinũ tranſtulit. et
plura addidit. B

Nicolaus ciuis patere vrbis. ex diuitibus et
ſanctis parẽtibus originẽ duxit. Pater ei⁹
epiphanus. mater vero iohanna dicta eſt.
Quem cum in primeuo iuuentutis ſue flore paren
tes genuiſſent. deinceps cõtinẽtes viuẽtes celibe
vitam duxerunt. Hic prima die dum balnearet ere
ctus ſtetit in pelui. Inſuper quarta ꝛ ſexta feria tã
tum ſemel vbera ſugebat. Factus aũt iuuenis alio
rum iuuenũ deuitans laſciuias. eccleſiarũ potius
terebat limina. et quicqđ ibi de ſacra ſcriptura in-
telligere poterat. memoriter retinebat. Parẽtib⁹
vero ſuis defunctis cogitare cepit qualiter tantas
diuitiarum copiã. non ad laudem humanã. ſed ad
dei gloriam diſpenſaret. Tũc quidam cõuicaneus
ſuus ſatis nobilis. tres filias virgines ob inopiã
proſtituere cogitur. vt ſic infami eorum cõmercio
aleretur. Qđ vt ſanct⁹ comperit ſcelus abhorruit ꝛ
maſſam auri pãno inuolutã in domũ eius per fe-
neſtrã nocte clam iecit. et clam receſſit. Mane aũt
ſurgens homo maſſam auri reperit et deo gratias
agens primo genite nuptias celebrauit. Nõ multo
poſt tẽpore dei famulus ſimile peregit opus. Qđ
rurſus ille reperiẽs et in laudes immenſas prorũ-
pens. decetero vigilare propoſuit. vt ſciret quis eſ
ſet qui ſue inopie ſubueniſſet. Poſt paucos etiam
dies duplicatã auri maſſam in domum proiecit ad
cuius ſonitũ ille excitat et nicolaũ fugientẽ inſequit
taliqꝫ voce alloquit. Siſte gradum. teqꝫ aſpectui
ne ſubtrahas meo. Sicqꝫ accurrẽs velotius nico-
laum hunc eſſe cognouit. Mox humi proſtratus
oſculari volebat pedes eius. Qđ ille refugiens ab
eo exegit. ne cum ꝙdiu viueret publicaret. Poſt
hoc mitte ciuitatis defuncto epõ. cõuenerunt epĩ
illi eccleſie de epõ prouiſuri. Aderat aũt inter eos
quidam magne auctoritatis epš. ad cuius electio
nem omnium ſentencia dependebat. Cum igitur
cũctos ieiunijs et orationibus inſiſtere monuiſſet
nocte illa vocem audiuit dicentem ſibi. vt hora ma
tutinali fores eccleſie obſeruaret. et quem primũ
ad eccleſiam cuius etiam nomen eſſet nicolaus ve
nire conſpiceret. ipſum in epiſcopum conſecraret.
Hoc ergo alijs reuelans epiſcopis admonuit. vt
omnes orationibus inſiſterent et ipſe prefôribus
excubaret. Mirum in modum. Hora matutinali
quaſi a deo miſſus ante omẽs ſe agebat nicolaus
Quem apprehendẽs epiſcopus dixit ei. Quod tibi
nomẽ eſt? Ille vt erat columbina ſimplicitate ple-
nus. inclinato capite nicolaus inquit veſtre ſancti
tatis ſeruus. Quem in eccleſiam ducẽtes licet plu
rimum renitentem in cathedram collocauerunt.
Ipſe aũt eandem quã prius humilitatem et morũ
grauitatem in oĩbus ſeruabatur. In oratiõe vigi-
labat. corpus macerabat. mulierũ conſortia fugie
bat. humilis erat in oẽs ſuſcipiendo. efficax in lo-
quẽdo. alacer in exhortãdo. ſeuerus in corripiẽdo
Fert quoqꝫ ſicut legit in cronica quadam nicolaũ
niceno interfuiſſe cõcilio. C Quadam aũt die
dum quidam naute periclitarent. ita cũ lacrimis
orauerunt. Nicolae famule dei ſi vera ſunt que de
te audiuimus. nũc ea experiamur. Mox quidã in
eius ſimilitudine apparuit dicẽs. Ecce aſſũ vocaſtis
enĩ me. Et cepit eos in antẽnis ꝛ rudẽtibus alijſqꝫ
iuuare nauis armamentis. Statimqꝫ ceſſauit tẽ-
peſtas. Cum aũt ad eius eccleſiam veniſſent queꝫ
nunꝙ ante viderant ſine indice cognouerũt. Tũc
deo et ſibi de ſua liberatione gratias egerũt. Qđ
ille diuine miſericordie et eorũ fidei nõ ſuis meri-
tis attribuere docuit. Quodã tẽpore totã ꝓuin-
ciam ſancti nicolay fames valida percuſſit. ita vt
oĩbus deficerent alimenta. Audiens autẽ vir dei
naues onuſtas tritico portui applicaſſe. illuc ſtatĩ
ꝓficiſcit. rogans nautas. vt ſaltem in centum mo-
dijs per quãlibet nauem fame periclitantibus ſub
uenirẽt. Cui illi. Nõ audemus pater. quia mẽſura
tum alexãdrie oportet in horrea imperatoris nos
reddere. Quibus ſanct⁹ dixit. Facite nũc qđ dico
et vobis in dei virtute ꝓmitto ꝙ nullã minoratio
nem habebitis apud regium exactorem. Quod cũ
feciſſent. et eandẽ menſurã quam alexãdrie acce-
perant reddidiſſent miniſtris imꝑatoris miraculũ
retulerunt. et deum in ſuo famulo magnifica laude
extollũt. Frumentũ autem ſcđm vniuſcuiuſqꝫ indi
gentiã vir dei diſtribuit. ita vt miraculoſe duobus
annis non tantũ ad victum ſufficeret. ſed etiã ad
vſum ſeminis abundaret. Cum autẽ regio illa
ydolis deſeruiſſet. preceteris nephãde dyane ſimu
lacrum populus coluerat. adeo vt vſqꝫ ad tẽpus

De ſancto Nicolao

viri dei nonnulli ruſtici p̄dicte religioni execrabili
deſeruirēt. ac ſub quadā arbore cōſecrata dyane
quoſdam ritus gētilium execrarēt. At vir dei pre
dictum ritū de omnibus finibus expulit. ipſamq̄
arborem preſcidi mādauit. Iratus ex hoc cōtra eū
hoſtis antiquus. oleū mydiaton qd̄ contra natu-
ram in aqua et lapidib' ardet cōfecit ſeq̄ in forma
cuiuſdā religioſe femie transfigurās quibuſdā ad
virū dei nauigātibus in quadā ſagenula obuiauit
Sicq̄ affata eſt eos. Mallē ad ſanctū dei venire
vobiſcum ſed nequeo Rogo ergo vos vt hoc oleū
ad ei' eccleſiā deferatis. et ob mei memoriā ex illo
aule ei' parietes liniatis. et ſtatim euanuit. Et ec
ce aliā cernūt nauiculā cum honeſtis p̄ſonis. inter
quos vnus erat ſimilimus ſancto nicolao. Qui ſic
ait illis. Heu quid mulier illa locuta ē vobis. vel
quid attulit? Illi aūt cūcta per ordinē narrauerūt.
Quibus ille. Hec eſt impudica dyana. et vt me ve
rum dicere cōprobetis. oleū illud in mare proijci-
te. Quibus proijcientibus. ingens ignis in mari ſuc
cendit. et cōtra naturam diucius in mari conſpicit
ardere. Venientes igitur ad ſeruū dei aiebāt vere
tu es ille qui nobis in mari apparuiſti et a dyabo-
li inſidijs liberaſti. ¶ D Per idē tēpus cū que
dam gēs romano imperio rebellaſſet cōtra eā im
perator tres pricpes nepocianū. vrſum. et apilio-
nē miſit. Quos portui adriatico ob ventū contra
rium applicatos: btūs nicolaus vt ſecum cōmede
rent inuitauit: volēs vt gentē ſuā a rapinis cōpe
ſcerent quas in nundinis exercebāt. Interim dū
ſanctus abeſſet. cōſul corrupt' pecunia tres inno
centes milites iuſſerat decollari. Qd̄ vt vir ſctūs
audiuit. rogauit principes illos vt ſecū illuc vſq̄
gradu concito ꝓperarent. Venienſq̄ ad locū vbi
decollādi erāt. inuenit eos poplite flexo et facie iā
velata. et ſpiculatorem enſem ſuper eoꝝ capita iā
vibraſſe. At nicolaus zelo accenſus in lictorē ſe au
dacter ingeſſit. et gladiū de manu eius eminus ꝓ
pulit. innocentesq̄ ſoluēs. eos incolumes ſecum
duxit. Ilico ad pretorium cōſulis ꝓperat. et fores
clauſas vi reſerat. Mox illi cōſul accurrēs ſaluta
uit eū. Aſpernēs hoc ſanctus dicit. Inimice dei le-
gis p̄uaricator. qua temeritate p̄ſumpſiſti tāti cō-
ſcius ſceleris. vultum conſpicere noſtrum? Quem
poſtq̄ plurimū obiurgauit. ad preces tamē illoꝝ
ducum eū penitentem benigne recepit. Recepta
igit benedictiōe imperiales nūcij iter peragūt et
imperio ſine ſanguine hoſtes ſubdūt. Redientesq̄
ab imꝑatore magnifice ſunt recepti. Quidā autē
eoꝝ felicitatibus inuidentes. p̄fecto imꝑatoris pre
ce et precio ſuggeſſerunt. vt eos apud imꝑatorem
de leſe maieſtatis crimine accuſaret. Qd̄ cū impa-
tori ſuggeſſiſſet. ille nimio furore repletus eos in
carcerari p̄cepit. ac ſine aliqua interrogatiōe illa
nocte eos occidi mādauit. Quod cū a cuſtode di-
dicissent. ſciderūt veſtimēta ſua. et gemere amare
ceperūt. Tunc vnus eoꝝ ſcilicet nepocianus reco
lens q̄ btūs nicolaus tres innocētes liberauerat
exortat' ē alios vt ei' patrocinia flagitarent. Qui
bus orātibus ſanctus nicolaus nocte illa ꝯſtātino
imperatori apparuit dicēs. Cur illos principes tā
iniuſte compꝛehendiſti: et morti ſine crimine addixi
ſti? Surge velor: eoſq̄ quātocius dimitti iubeto.
Sin aūt oro deū vt tibi ſuſcitet bellū in quo tu cor
ruas. et beſtijs cibus fias. Cui imꝑator. Quis es
tu q̄ hac nocte palaciū meū ingreſſus talia audes
loqui? Cui ille. Ego ſum nicolaus miree ciuitatis
epūs. Sic et prefectū ſimiliter terruit. per viſū di
cens. Mente et ſenſu perdite. cur in necē innocē
tium conſenſiſti? Perge cito et eos liberare ſtude.
Sin aūt corpus tuū vermibus ſcaturiet. et dom'
tua cicius deſtruetur. Cui ille. Quis es tu q̄ nobis
tāta minaris? Scito inquit me eſſe nicolaū miree
ciuitatis epiſcopū. Vtriſq̄ euigilātibus. ſtatī mu
tuo ſua ſomnia pandunt. et ꝓ illis incarceratis cō
tinuo mittūt. Quib' ait imꝑator. Quas magicas
artes noſtis: vt tātis nos illudatis ſomnijs? Cui
illi reſpōderūt ſe magos nō eſſe. nec mortis ſentē-
ciā meruiſſe. Tūc imꝑator. Noſtis inquit hominē
cui nomē eſt nicolaus? At illi audito hoc nōie ma-
nus extēderunt ad celū rogātes deū vt eos ſancti
nicolai meritis a p̄ſenti periculo liberaret. Et cū
imperator totam vitam eius et miracula ab eis di
dicisset dixit eis. Ite et deo gratias agite. qui vos
eius precib' liberauit Sed et de noſtris eidē affer
te gaudiolis rogantes eū vt vlterius mihi minas
non inferat: ſed pro me et regno meo ad dominū
preces fundat. Poſt paucos dies p̄dicti viri ad dei
famulum veniūt: moxq̄ ad eius pedes humiliter
ſe proſternūt dicentes. Vere famulus dei es: vere
cultor et amator xp̄iſti. Cunq̄ ſibi omīa per ordi-
nem retuliſſent. ille eleuatis in celum maībus im
mēſas deo laudes retulit: ac bene inſtructos prīci
pes ad ꝓpria remiſit ¶ E Cum aūt dn̄s vellet
eū aſſumere: rogauit dn̄m vt angelos ſuos ſibi mit
teret. Et inclinato capite angelos ad ſe venire vi
dit et dicto pſalmo. Inte dn̄e ſpaui etc. vſq̄ ī man'
tuas etc. tradidit ſpm̄ anno dn̄i. cccxliii. vbi celeſti-
um melodia audita ē. Qui dum ſepultus fuiſſet in
tūba marmorea: a capite fōs olei et a pedib' fons

aque profluxit:et vſqȝ hodie ex eius mēbris ſacrū
reſudat oleum valens in ſalutem multorum. Suc
ceſſit autē ei quidam vir bonus qui tamen de ſede
ſua ab inuidis eſt depulſus. Quo eiecto oleū fluē-
re deſijt. Sed eo reuocato protinus emanauit.
Poſt multum vero tēporis thurci mireã vrbem
deſtruxerūt. Quadraginta vero ſeptē milites ba-
renſes illuc profecti quatuor monachis illis oſtē-
dentibus tumbā ſancti nicolai aperuerunt:oſſaqȝ
eius in oleo natācia in vrbem baream reuerenter
detulerunt. anno dñi. Mlxxxvij. ¶ Uir quidam
ab vno iudeo quandā ſummā pecunie mutuo ac
cepit iurās ſuper altare ſancti nicolai cum aliū fide
iuſſorē habere nequiret. ꝙ q̄citius poſſet ſibi red-
deret. Tenente autē illo diu pecuniam:iudeus eā
expoſtulauit:ſed eā ſibi reddidiſſe affirmat. Tra-
hit ergo eū ad iudiciū et iuramētum indicitur de-
bitori:ille baculū cauatū quē auro minuto imple
uerat ſecū detulerat:ac ſi ei⁹ adminiculo indige-
ret. Uolēs igiꝰ facere iuramētū iudeo baculū tra
didit reſeruandū. Jurauit ille ꝙ plus ſibi reddide
rit etiā q̄ deberet. Facto iuramēto baculū ſuū re
pecijt. Et iudeus ignarus aſtucie eius ſibi reddidit
Rediens autem qui fraudem fecerat in quodā bi-
uio oppreſſus corruit ſomno:curruſqȝ cū impetu
veniens eum necauit:et plenum baculū auro fre
git:et aurum effudit. Audiēs hoc iudeus concitus
illuc venit. Cūqȝ dolum vidiſſet et a multis ei ſug
gereretur vt aurū reciperet omnino renuit:niſi
qui defunctus fuerat ad vitā beati nicolai meritis
redderetur:aſſerens ſe ſi hoc fieret baptiſma ſuſce-
pturū et xpianum futurū. Cōtinuo qui defunctus
fuerat ſuſcitatur:et iudeus in xpi nomīe baptizatur.
¶ Quidā iudeus videns beati nicolai virtuo
ſam potentiā in miraculis faciēdis:ymaginē eius
ſibi fieri precepit:eamqȝ in ſua domo collocauit.
Cui res ſuas cum aliquo longius iret cum minis
cōmendabat:hec vel ſimilia verba dicēs. Ecce ni-
colae omnia bona mea vobis cuſtodiēda cōmitto
et niſi oīa bene cuſtodieritis: vlcionē expectande
vobis verberibus et flagellis. Quadā igitur vice
dum ille abeſſet. fures aduenīūt:cuncta rapiūt ſo
lam ymaginē derelinquunt. Judeus aūt rediens
et ſe ſpoliatum vidēs:ymaginem alloquitur talibus
vel ſimilibus vſus verbis. Domine nicolae nōne
ī domo mea vos poſuerā vt res meas a latronib⁹
ſeruaretis? Cur hoc facere noluiſtis:et latrones
quare nō ꝓhibuiſtis? Igitur dira tormēta recipies
et ꝑ latronibus penā lues. Sicqȝ damnū meū in
tuis recōpenſabo tormentis:et furorē meū in tuis
refrigirabo verberibus et flagellis. Accipiēs er
go iude⁹ ymaginē dire eā verberat:direqȝ flagel
lat. Mira res prorſus et ſtupēda:diuidētibus furi
bus que rapuerāt:ſanctus dei tanq̄ in ſe verbera
recepiſſet apparuit:hec vel ſimilia verba dicens.
Cur tā dire ꝑ vobis flagellatus ſum? Cur tā cru-
deliter verberatus:cur tormēta tot paſſus? Ecce
quomodo corpus meū liuit:ecce qualiter effuſione
ſanguinis rubet. Pergite citius et cuncta reddite
que tuliſtis. Alioquin dei omnipotētis in vos ira
deſeuiet. ita vt ſcelus veſtrū in mediū publicetur.
et quilibet veſtrū ſuſpendiū paciatur. Ad quē illi
Quis es tu q̄ nobis talia loqueris? Et ille. Ego ſū
nicolaus ſeruus ihesu xpi quem iudeus ille pro re
bus ſuis quas tuliſtis tam crudeliter flagellauit.
Territi illi ad iudeū veniunt miraculum referunt
ab eo quid ymagini fecerit audiunt cūcta reddūt.
Sicqȝ et latrones ad viā redeūt rectitudinis et iu
deus fidē amplectitur ſaluatoris. ¶ Uir quidā pro
amore filij ſui litteras addiſcētis feſtū ſancti nico-
lai annuatim ſolemniter celebrabat. Quadā igitur
vice pater pueri cōuiuiū ꝑparauit et mltos cleri-
cos iuitauit. Uenit aūt diabolus ad ianuā ī habitu
peregrini:petēs elemoſinā ſibi dari. Et iubet quā
totius pater filio vt det elemoſinam pegrino. Pro
perat puer:ſed peregrinū non inueniēs inſequitur
abeuntē. Cumqȝ ad quoddā vicū perueniſſet ap-
prehēdens dyabolus puerū eum ſtrāgulauit. Qđ
audiens pater vehemēter ingemuit:corpus tulit
ī thalamo collocauit. Cepitqȝ ꝑ dolore clamare et
dicere. Fili dilectiſſime quomō eſt tibi. Sācte nico
lae heccine eſt merces honoris quē vobis tamdiu
exhibui? Et cū hec et ſimilia patēter diceret ſtatim
puer quaſi de ſomno euigilans oculos aperuit et
ſurrexit ¶ Uir quidam nobilis rogauit bea-
tum nicolaū vt ſibi filiū a dño impetraret: promit
tens ſe filiū ad eccleſiā ei⁹ ducturū et ciphū aureū
oblaturū. Filius ergo naſcitur:et ad etatē perducitur.
et ciphus fieri iubetur. Qui dum ſibi valde place
ret:ſuis eum adaptauit vſibus:et alium eque va-
lentē fieri ꝓcepit. Nauigantibus itaqȝ ad eccleſiā
ſancti nicolai iubet pater filio:vt in illo cipho quē
primo fieri fecit aquā ſibi afferret. Puer autē cum
vellet aquā haurire cū cipho in mari cecidit et ſta
tim diſparuit. Pater aūt amare flens nihilominꝰ
votū ſuum perfecit. Ueniens igitur ad altare ſancti
nicolai cum obtuliſſet ſecundū ciphū tanq̄ proiec-
tus cecidit de altari. Cum autem eum eleuaſſet et
ſuper altare iterū poſuiſſet rurſus de altari lōgius
eſt proiectus. Mirātibus omnibus ad tam grāde

De ſancta Lucia

ſpectaculū: ecce puer ſanus et incolumis aduenit, primum ciphū in ſuis geſtans manibus. Narrauit qꝫ coram omibus ꝙ quando in mari cecidit ſtatim beatus nicolaus affuit: et illeſum ſeruauit. Sicqꝫ pater eius letus effectus vtrumqꝫ ciphum beato nicolao obtulit. Quidā vir diues meritis beati nicolai filiū habuit quem adeodatū vocauit. Hic ſancto dei capellā in domo ſua cōſtruēs omni āno feſtum eius ſolemniter celebrauit. Erat aūt locus ille ſitus iuxta terrā agarenoꝝ. Adeodatus ergo quadā vice ab agarenis capitur: et in ſeruiturē regis coꝝ deputaꝛ. Sequēti anno dū feſtū ſancti nicolai pater eius deuote celebraret. et puer ciphuꝫ ꝓciosum tenēs regi aſſiſteret recolit ſuā captionē parentū dolorē: et gaudiū qđ in domo ſua ea die fiebat cepitqꝫ altius ſuſpirare. Quorum ſuſpirioꝝ cauſam dū rex minis extorſiſſet ait rex. Quicquit tuus nicolaus agat tu hic nobiſcum manebis et ſubito facto vento vehemēti totāqꝫ domū concutiente puer cum cipho rapiꝛ: et ante fores eccleſie vbi parētes agebant ſolēnia collocaꝛ: et magnū gaudiuꝫ omnibus generaꝛ. Alibi legiꝛ tamen ꝙ predictus iuuenis fuit de normādia q̄ vltra mare pergens a ſoldano capiꝛ ⁊ ante eum ſepe verberatur Qui dum in feſto ſancti nicolai verberaretur et in carcere incluſus fleret. et ꝓ ſua liberatiōe et proleticia quā tunc habere cōſueuerat: ſubito obdormiuit et euigilās in capella patris ſui ſe inuenit.

De ſancta Lucia. iiii. A

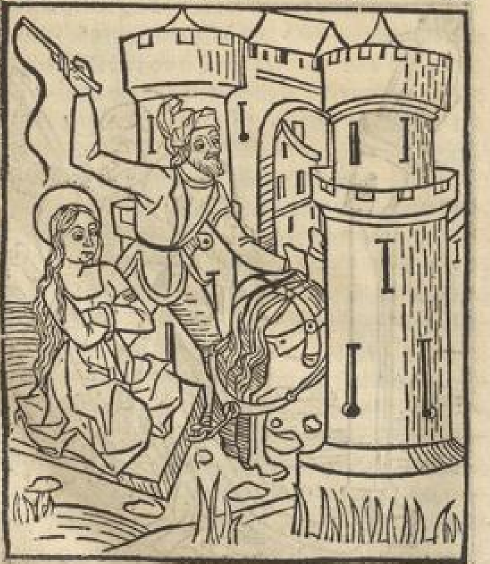

Lucia dicitur a luce. Lux em̄ habet pulchritudinem in aſpectione: quia vt dicit ambroſius. Lucis natura eſt: vt omnis in eius aſpectu gratia ſit habet etiam effuſſionē ſine coinquinatione: quia que cūqꝫ ꝑ immūda diffuſa nō coinquinatur: rectū inceſſum ſine curuitate. longiſſimam lineā pertranſit ſine moroſa dilatione. Per hoc oſtēditur ꝙ beata virgo lucia habuit decoreꝫ virginitatis ſine aliqua corruptione: diffuſionē caritatis ſine aliquo immūdo amore rectū inceſſum intētionis in deum ſine aliqua obliquitate: lōgiſſimam lineā diuine opationis ſine negligentia tarditate. Vel lucia diciꝛ: quaſi lucis via. B

Lucia virgo ſiracuſana nobilis genere audiens famā ſancte agathe ꝑ totam ſiciliam diuulgari ſepulchruꝫ eius adijt. cum matre ſua euthicia annis quatuor fluxū ſanguinis incurabiliter patiēte. Inter ipſa igiꝛ miſſarū ſolemnia contigit vt illud euangeliū legereꝛ in quo domin⁹ mulierem ab hac paſſione ſanaſſe narratur. Tūc lucia matri dixit Si credis his q̄ leguntꝛ crede agathā illuꝫ ſempꝰ habere ꝓſentē ꝓ cuius nomine ſuſtinuit paſſionē. Si ergo eius ſepulchrū credens contigeris ꝑfecta cōtinuo ſanitate gaudebis. Igiꝛ recedentibus cunctis: et matre et filia iuxta ſepulchrum in oratione exiſtentibus luciā ſomnus arripuit: viditqꝫ agatham in medio angeloruꝫ gēmis ornatā ſtantem et dicentem ſibi. Soror mea lucia virgo deo deuota quid a me petis quod ipſa poteris preſtare continuo matri tue? Nā ecce per fidē tuam ſanata eſt. Euigilans autem lucia matri ſue dixit. Mater mea ecce ſanata es per ipſaꝫ ergo te deprecor que ſuis orationibus te ſanauit ne michi de cetero nomines ſponſuꝫ: ſed quicquid michi datura es pro dote pauperibus elargire. Cui mater ait. Tege prius oculos meos ⁊ quicquid volueris de facultatibus facito. Ad quaꝫ lucia. Qđ moriēs das ideo das: quia ferre tecū non potes. Da igiꝛ dum viuis et mercedē habebis. Cum ergo rediſſent fit quotidie diſtractio rerū et danꝛ in neceſſitatibus pauperum. Interea dum patrimoniū diſtribuitur ad ſponſi noticiā peruenit: requirit ſpōſus a nutrice de his. Reſpondit illa caute ꝙ vtiliorem poſſeſſionē ſpōſa ſua inueniſſet: quaꝫ ſuo volebat nomine cōparare: et ideo videbaꝛ aliquāta diſtrahere. Credidit ſtultus carnale cōmercium et cepit auctor eſſe vendētium. Venditis autē omibus et pauperibus erogatis ſpōſus trahit eam corā paſchaſio cōſulari dicens eam xp̄ianam eſſe et contra leges agere auguſtorum. Inuitante igiꝛ

eam paſchaſio ad ſacrificia ydoloꝝ reſpondit. Sacrificium placēs deo ē viſitare pauperes: et eis in neceſſitatibus ſubuenire: et quia iam amplius nō habeo quod offerā meipſam ſibi tribuo offerendā. Cui paſchaſius. Iſta verba tibi ſimili ſtulto xpiano narrare poteris: michi aūt q̄ principū decreta cuſtodio iſta fruſtra proſequeris. Ad quem lucia. Tu principum tuoꝝ mandata cuſtodis: et ego dei mei legem cuſtodiam. Tu principes times: et ego deum timeo. Tu illos offendere non vis: et ego deū offendere caueo. Tu illis placere deſideras et ego vt xpo placeā cōcupiſco. Tu ergo fac qđ tibi vtile eſſe cognoſces: et ego faciam qđ vtile michi eſſe perſpexero. Cui paſchaſius. Patrimoniū tuū cum corruptoribus expēdiſti: et ideo quaſi meretrix loqueris. Cui lucia. Patrimonium meū in tuto loco cōſtitui: corruptores autē mentis et corporis nunq̄ ſciui. Reſpōdit paſchaſius. Qui ſunt corruptores mētis ⁊ corporis? Lucia dixit. Corruptores mētis vos eſtis q̄ ſuadetis vt aīe ſuū deſerāt creatorē. Corruptores vero corporis ſunt qui corporalē delectationē preponūt epulis ſempiternis. Paſchaſius dixit. Ceſſabūt verba cū peruentum fuerit ad verbera. Cui lucia dixit. Verba dei ceſſare non poſſunt. Cui paſchaſius. Tu ergo deus es? Reſpōdit lucia. Ancilla dei ſum qui dixit. Cum ſteteritis āte reges ⁊c. Nō eīm vos eſtis q̄ loquimini. Paſchaſius dixit. In te ergo ſpiritus ſanctus eſt? Cui lucia. Qui caſte viuūt tēplum ſpūſſancti ſunt. Cui paſchaſius. Ego te duci faciā ad lupanar vt ibi violationē accipias: ⁊ ſpūmſanctū perdas. Cui lucia. Non inquinat corpus niſi de cōſenſu mētis. Nam ſi me inuitam violari feceris caſtitas michi duplicatur ad coronā. Nunq̄ autem voluntatem meam ad conſenſum poteris prouocare. Ecce corpus meum ad omne ſuppliciū eſt paratum. Quid moraris? Incipe fili dyaboli deſideria penarū tuarū exercere. Tūc paſchaſius lenones fecit venire dicens eis. Inuitate ad eam omnē populū: et tam diu illudetur donec mortua nuncietur. Volentes eam trahere tanto pondere ſpūſſanctus eam fixit vt omnino eam mouere nequirēt. Fecitq̄ paſchaſius mille viros accedere et manus eius et pedes ligare. Sed eā nullatenus poterāt mouere. Tūc et cū viris mille quinquaginta paria boum adhibuit: ſed tamē virgo domini immobilis permāſit. Vocatis autē magis vt ſuis incantationibus moueretur omnino moueri non potuit. Tūc dixit paſchaſius. Que ſūt illa maleficia q̄ vna puella a mille viris nō mouetur. Lucia dixit. Nō ſunt iſta maleficia ſed beneficia chriſti. Porro ſi adhuc decē milia adhibueris eque vt prius immobilem me videbis. Putās vero paſchaſius ſcđm quorundam figmēta q̄ locio fugarent maleficia iuſſit eam locio perfundi. Cumq̄ nec ſic moueri poſſet anguſtiatus nimis copioſum ignem circa eā accēdi picemq̄ reſinam et feruens oleum ſuper eam fundi iuſſit. ¶ Dixitq̄ lucia. Inducias impetraui martirij mei vt credentibus timorem auferam paſſionis. et non credētibus vocem inſultacionis. Vidētes autē amici paſchaſij eum anguſtiari in gutture eius gladiū immerſerunt. Que nequaq̄ loquelam amittēs dixit. Annuncio vobis pacem eccleſie redditā maximiano hodie mortuo et de regno ſuo dyocleciano expulſo. Et ſicut ciuitati cathenēſi ſoror mea agatha data ē protectrix: ſic et ego ciuitati ſiracuſane conceſſa ſum interuentrix. Dum hec virgo loquitur ecce miniſtri romanoꝝ veniūt paſchaſium apꝓhendunt vinctū ad ceſarē ſecū ducunt. Audierat eīm ceſar q̄ vniuerſam prouinciā fuerat depredatus. Veniēs ergo romā et ſenatui accuſatus pariter et cōuictus capitali ſentēcia eſt punitus. Virgo vero lucia de loco in quo ꝑcuſſa ē mota non eſt nec ſpm̄ tradidit quoadusq̄ ſacerdotes venirēt et corpus dn̄i ei tradiderant. Et oēs aſtantes amen dn̄o reſpōderunt. In eodem autē loco eſt ſepulta et eccleſia fabricata. Paſſa eſt aūt tp̄e conſtantini et maxentij circa annos dn̄i. cccx.

De ſancto thoma apoſtolo .v. A

De ſancto Thoma apl'o

Thomas interpꝛetatur abiſſus vł geminus quod et grece didimus dicitur. Uel dicitur thomas a thomos qđ eſt diuiſio ſiue ſectio Dicitur ergo abiſſus eo ꝙ ꝓfunditatem diuinitatis penetrare meruit quādo ad ſui īterrogationē xp̄s ſibi reſpondit. Ego ſum via veritas et vita. Dicit geminus eo ꝙ reſurrectionē chꝛiſti quaſi geminate et in duplum ꝙ̄ alij cognouit. Nam illi cognouerūt videndo: iſte vidēdo et palpando. Diuiſio autem ſiue ſectio dicitur quia mētem ſuam ab amoꝛe mūdi diuiſit: vel quia ab alijs in fide reſurrectionis diuiſus et ſectꝰ fuit. Uel dicitur thomas quaſi totꝰ meās in dei ſcꝫ amoꝛe et cōtemplatiōe Habuit em̄ tria q̄ in ipſo indicauerūt fuiſſe amoꝛē dei de quibus dicit pꝛoſper in libꝛo de vita contēplatiua. Quid eſt deū diligere niſi animo concipere feruidum viſionis dei affectum: peccati odium et mundi faſtidium? Uel thomas dicit a theos qđ eſt deus et meꝰ: vnde thomas quaſi deus meus ⁊ hoc pꝛopter illud qđ dixit: cum certificatus credidit: dominus meus et deus meus B

Thomas apoſtolus cum eſſet apud ceſareā apparuit ei dn̄s dicēs. Rex indie gundoſorus miſit pꝛepoſitum abanen. querere hominem architectoꝛia arte eruditum. Ueni igit et mittam te ad euꝫ. Cui thomas. Domine quo vis mitte me pꝛeter ad indos. Cui dn̄s. Uade ſecure quia ero cuſtos tui. Cūq; indos cōuerteris ad me cū palma martirij venies. Cui thomas. Dn̄s meꝰ es ⁊ ego ſeruus tuus. fiat volūtas tua. Cūq; pꝛepoſitus foꝛū ꝑambulaſſet dixit ei dn̄s. Quid comparare vis iuuenis? Cui ille. Dn̄s meus miſit me vt conducā ſeruos in arte architectoꝛia eruditos vt romano opere ſibi palacium cōſtruatur. Tunc dn̄s tradidit ei thomā. aſſerens eum plurimū in tali arte peritū. Nauigantes autē ad quandā ciuitatem venerūt: in qua rex filie ſue nuptias celebrabat. Hic cum pꝛeconizari feciſſet: vt omēs nuptijs intereſſent alias regem offenderent: illuc cōtigit abanen et apoſtoluꝫ introire. Puella aūt hebꝛea fiſtulam in manu gerēs vnūquemq; laude aliqua cōmendabat. Uidēſq; apoſtolū intellexit hūc eſſe hebꝛeum eo ꝙ nō manducaret: ſed oculos ad celū fixos haberet. Cumq; puella corā eo hebꝛayce caneret dicēs: vnus eſt deus hebꝛeoꝛum qui creauit oīa et fundauit maria. apoſtolus ip̄am hec eadeꝫ verba repetere ſatagebat. Uidēs aūt pincerna ꝙ non mādicaret neq; biberet: ſed tantuꝫ oculos fixos ad celū haberet apl'm dei in maxillā percuſſit Cui apl'us. Melius ē vt in futuro indulgētia tibi tradatur et hic trāſſitoꝛia plaga reddat. Non hinc ſurgā donec manus que me ꝑcuſſit huc a canibus afferatur. Hic igit ad hauriēdā aquaꝫ abijt: et leo ip̄m occidēs ſanguinē eiꝰ bibit. Lacerātibus aūt canibus eius coꝛpꝰ. vnus niger canis manū eius dexterā in medium cōuiuij appoꝛtauit. Quo viſo oīs turba obſtupuit: et puella eius verba referēs pꝛoiecta fiſtula ad pedes apoſtoli ſe ꝓiecit. Huiꝰmodi autē vltionē factam repꝛobat augꝰ. in libꝛo cōtra fauſtū et aſſerit a pſeudo hoc fuiſſe inſertuꝫ Unde et legēda hec quo ad plura ſuſpecta habet Poſſet autē dici ꝙ hoc nō animo impꝛecandi: ſed modo pꝛedicēdi dictū ſit. Si aūt auguſtini verba diligēter inſpiciant. nō penitus repꝛobare iſta videtur. Ait em̄ ſic in codeꝫ libꝛo. Legūt ſcripturas apocrifas manichei neſcio a quibus fictoꝛibus fabularū ſub apoſtoloꝛū nomine ſcriptas: qui ſuoꝝ ſcriptoꝝ tempoꝛibus in autoꝛitatē ſancte eccleſie recipi mererent: ſi ſancti et docti homines qui tūc in hac vita erant et examinare poterāt: eos vera locutos eſſe cognoſcerēt. Ibi tamen legunt apl'm thomā cuꝫ eſſet in quodā nuptiaꝝ conuiuio peregrinus: ⁊ pꝛoꝛſus incognitꝰ a quodā miniſtro palma ꝑcuſſum: impꝛecatū fuiſſe homini continuam ſeuamq; vindictā. Nam cū egreſſus fuiſſet ad fontem vnde et aquā conuiuantibus miſtraret in euꝫ leo irruēs interemit: manūq; eiꝰ qua caput apl'i leui ictu percuſſerat: a coꝛpoꝛe auulſam ſcđm verbum eiuſdē apoſtoli id optantis atq; impꝛecātis canis intulit mēſis quibus ipſe apoſtolus incumbebat. Quid hoc videri crudelius poteſt? Uerū quia ibi niſi tamen falloꝛ: hoc etiā ſcriptū eſt ꝙ ei veniā in ſeculo futuro petierit. Facta eſt autem compenſatio beneficij maioꝛis: vt et apoſtolus ꝙ̄ carus deo eſſet: et dn̄s per hunc timoꝛem cōmendaret ignotis: et ille poſt hanc vitam quādoq; finiēdam in eternum cōſolaretur. Utrū illa vera ſit an ficta narratio: nichil mei nunc intereſt. Certe em̄ manichei a quibus ille ſcripture quas canon eccleſiaſticus reſpuit tanꝙ̄ vere atq; ſincere acceptant: ſaltē hic cogunt fateri illā paciētie virtutē quā docet dn̄s dicens: ſi quis te ꝑcuſſerit in maxillā dexteraꝫ pꝛebe ei ſiniſtram. poſſe eſſe in pꝛeparatione coꝛdis. etiam ſi non exhibeat geſtu coꝛpoꝛis et expꝛeſſione verboꝝ: Quādo quidē apl's palma percuſſus potius dominū rogauit. vt iniurioſo homini in futuro ſeculo parceret: in p̄ſenti autē illa iniuria nō inulta relinqueret: quā vel pꝛebuit ferienti alterā aut vt iterū feriret āmonuit. Tenebat certe interiꝰ dilectionis affectū: et exteriꝰ requirebat coꝛrectio

vis exemplum: ſiue hoc verum ſiue confictum cur
nolūt credere tali animo famulū dei moyſen: ydo
li fabricatores et adoratores gladio proſtrauiſſe.
Si aūt penas illas cōparamus quid ſimile ferro
interimi. et a feris trucidari: atqꝫ laniari? Quādo
quidē iudices publicis legibus ſeruiētes: maioris
criminis reos beſtijs tradi q̄ȝ gladio percuti iubēt
Hec aug⁹. Tunc apl's ad peticionē regis ſponſū
et ſponſam benedixit. Da inquiens domine ado-
leſcentibus his benedictionē tue dextere et in co
rū mentibus ſemina ſemē vite. Abeunte aūt apl'o
in manu iuuenis eſt repertus plen⁹ dactilis palme
ramus. Comedētibus vero ſpōſo et ſpōſa de fruc
tu eius ambo obdormiunt. et ſomniū ſimile ambo
cernunt. Videbat' enim eis q̄ȝ rex gemmatus eos
amplecteret' et diceret. Apoſtolus benedixit vos
vt eterne vite participes ſitis. Euigilantibus aūt
et mutuo ſibi ſomnia reuelātibus apoſtol⁹ ad eos
ingredit' dicens eis. Rex meus vobis modo appa
ruit: et me clauſis ianuis huc adduxit. vt ſup vos
benedictio mea fructificet. Habeatis carnis inte-
gritatem que eſt omniū virtutum regina et fruc-
tus ſalutis perpetue. Virginitas ſoror eſt angelo-
rum: poſſeſſio omniū bonoꝝ: victoria libidinum.
fidei trophеum expugnatio demonū: et terrenoꝝ
ſecuritas gaudioꝝ. De libidine autē corruptio gi-
gnitur: de corruptione pollutio naſcitur de pollu
tione reatus oritur: de reatu confuſio generatur.
Hec illo referēte duo angeli apparuerūt dicētes
eis. Nos ſumus angeli vobis ad cuſtodiam depu
tati: qui ſi apoſtoli bene ſeruaueritis monita offe
remus deo oīa vota veſtra. Eos igitur apoſtolus
baptizauit. et de fide diligēter docuit. Poſt multū
vero temporis ſponſa nomīe pelagia ſacro vela-
mine conſecrata martiriū patitur. ⁊ ſponſus noīe
dyoniſius illi ciuitati in epiſcopum ordinatur.

C Poſt hec aūt apoſtolus et abanes ad regē
indie puenerunt: ſignato vero ab apoſtolo mirabi
li palacio. et copioſo theſauro accepto. rex in aliā
prouinciā proficit': et apl's vniuerſum theſaurum
pauperibus elargitur. Per totū aūt bienniū quo
abfuit rex apoſtolus p̄dicationi inſtitit: ⁊ innume
rabilem populū ad fidē conuertit. Rediēs autē
rex et que thomas fecerat diſcens. ipſum cū aba
ne in yma retrudit carceris vt poſtmodū viuos ex
coriatos vltricibus daret flammis. C Interea gad
frater regis morit': et ei ſepulchrum cū ambiciōe ni
mia preparat'. Quarta aūt die qui mortu⁹ fuerat
reſurrexit et ſtupefactis oībus cunctiſqꝫ fugiētib⁹
dixit fratri ſuo. Hic homo frater quē excoriare et
incendere diſponebas amicus dei eſt: et omēs an-
geli famulant' ei. Qui me in paradiſū ducētes qd-
dam michi oſtenderūt palaciū ex auro et argēto
et lapidibus p̄cioſis mirabiliter fabricatū. Et cum
eius pulchritudinē admirarer: dixerūt michi. Hoc
eſt palaciū qd thomas fratri tuo extruxerat. cūqꝫ
dicerē vtinam ianitor eius eſſem: dixerunt michi.
frater tuus ſe illo fecit indignū. Si vis in illo ma
nere rogabimus dn̄m vt te ſuſcitare dignetur. vt
illud a fratri tuo poſſis emere reddēs ei pecuniā
quā ſe eſtimat perdidiſſe. Et hec dicēs cucurrit ad
carcerem apoſtoli fratri ſuo poſtulans indulgeri.
abiectiſqꝫ vinculis rogare apoſtolū cepit vt veſtē
acciperet precioſam. Cui apoſtolus. Ignoras q̄ȝ
nichil carnale. nichilqꝫ terrenū geſtiunt. qui cupi-
unt habere in celeſtibus poteſtatē. Egrediēti aūt
apoſtolo de carcere rex occurrit. et obuolutus ei⁹
pedib⁹ veniā poſtulabat. Tūc apoſtolus ait. mul-
tum vobis preſtitit deus: vt ſecreta ſua vobis o-
ſtenderet. Credite in chriſtum et baptizamini. vt
eterni regni participes ſitis. Dicit ei frater regis
Vidi palacium q̄ȝ fratri meo feciſti et illud cōpara-
re merui. Cui apoſtolus. Hoc in poteſtate fratris
tui eſt. Cui rex. Illud erit meū: apoſtolus fabricet
tibi aliud. Quod ſi forte nequiuerit michi et tibi
vnum hoc cōmune erit. Reſpondit apoſtolus. In
numerabilia palacia ſunt in celo. ab inicio ſeculi
preparata que fidei precibus ſiue precio et elemo
ſinis comparantur. Diuitie autem veſtre ad illa
vos antecedere poſſunt. ſequi vero omnino non
poſſunt. C D Poſt vnum autē menſem fecit a
poſtolus pauperes omnes illius prouincie con-
gregari. Quibus cōgregatis debiles et infirmos
ſeorſum ſtare iuſſit: ſuper eos orauit. Cunqꝫ qui
docti fuerāt reſpōdiſſent amen. choruſcatio de ce
lo veniens: tam apoſtolū q̄ȝ ceteros fere p horam
dimidiā ſic proſtrauit. vt omnes ſe putarent ictu
fulguris interiſſe. Erigēs autē ſe apoſtolus dixit.
Surgite quia dominus meus ſicut fulgur venit.
voſqꝫ ſanauit. Exurgentes aūt omnes ſani deum
et apoſtolum glorificauerunt. Tunc apoſtolus ce-
pit eos docere et duodecim gradibus virtutū aſſi
gnare. Primus eſt vt in deum crederent qui eſt
vnus in eſſentia: et trinus in perſonis. deditqꝫ eis
triplex exemplum ſenſibile: quomodo ſint in vna
eſſentia tres perſone. Primum eſt quia vna eſt in
homine ſapientia. et de illa vna procedit intellec-
tus memoria et ingenium. Nam ingenium eſt in-
quit. vt quod nō didiciſti inuenias. Memoria vt
non obliuiſceris que didiceris. Intellectus vt in-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

telligas que oſtendi poſſunt vel doceri. Secundū
ꝙ in vna vinea tria ſunt ſcilicet lignū folia et fru-
ctus. et hec omnia tria vnum ſunt. et vna vinea
ſunt. Tercium eſt quia caput vnum quatuor ſenſi
bus conſtat. in vno eñ capite ſunt viſus. guſtus
auditus et odoratus. et hec plura ſunt et vnum ca
put ſunt. Secūdus gradus eſt vt baptiſmū ſuſci-
perent. Tercius eſt vt ſe a fornicatione continerēt
Quartus vt ſe ab auaricia temperarent. Quītus
vt gulam reſtringerent. Sextus vt penitentiam
tenerent. Septimus vt in his perſeuerarent. Oc-
tauus vt hoſpitalitatem amarent. Nonus vt volū
tatem dei in faciendis quererent et eā opere com
plerent. Decimus vt eam in non faciendis quere
rent et ea vitarēt. Undecimus vt caritatē amicis
et inimicis impenderent. Duodecimus vt in cuſto
diendis his vigilem curā haberent. Poſt predica
tionem vero baptizati ſunt nouem milia virorum
exceptis paruulis ⁊ mulieribus. ¶ E Poſt hoc
autem in ſuperiorem indiam abijt in qua innume
ris miraculorum inſignijs choruſcauit. Sinticem
etiā amicā migdomie vxoris cariſij cognati regis
apoſtolus illuminauit. Dixitqꝫ migdomia ad ſinti
cem. Putas ſi potero eū videre? Tūc migdomia
de conſilio eius habitum mutauit et inter paupe-
res mulieres vbi apoſtolus predicabat aduenit.
Apoſtolus autem cepit de vite huius miſeria pre-
dicare dicens inter cetera. Quoniā vita hec eſt vi
ta miſera. caſibus ſubiecta. et a deo fugitiua. vt cū
teneri creditur effugiat labefacta. Deinde cepit
quatuor rationibus exhortari vt verbū dei liben-
ter audirēt. ipſum verbū dei quatuor rerū generi
bus cōparando: ſcilicet collirio ex eo ꝙ noſtrū af-
fectū ab omni carnali amore purgat et mūdat. am
plaſtro ex eo ꝙ peccatorū noſtrorū vulnera ſanat
ex eo ꝙ nos celeſtium amore delectat. Et ſicut in-
quit hec egroto non valent niſi ea in ſe recepit, ſic
nec anime languēti verbum dei prodeſt niſi illud
cum deuotione audierit. Predicāte igitur apoſtolo
migdomia credidit et deinceps viri thorū abhor-
ruit. Tunc cariſius a rege impetrauit. et apoſtolū
in carcerem poſuit. Ad quē veniens migdomia ro
gauit vt ſibi ignoſceret ꝙ propter eam in carcerē
miſſus eſſet. Quam ille benigne cōſolans. hec oīa
ſe libenter pati aſſeruit. Cariſius aūt regem ro-
gauit vt reginam ſororē ſue vxoris ad eam mitte-
ret. ſi forte eam reuocare poſſet. Miſſa regina cō
uertitur ab ea quā volebat peruertere. viſiſqꝫ tot
miraculis que apoſtolus faciebat dixit. Maledicti
ſunt a deo qui non tot ſignis credunt et operibus

Tunc apoſtolus omnes qui aderāt de tribus bre-
uiter inſtruxit. ſcilicet vt eccleſiam diligerēt. ſacer
dotes honorarent. et aſſidue ad audiēdum verbū
dei conuenirent. Reuertente autē regina dixit ei
rex. Ut quid tam diu morata es? Que reſpondit:
Putabam migdomiā ſtultā eſſe: ſed ſapientiſſima
eſt. ⁊ me ad apoſtolum dei ducēs viā veritatis me
cognoſcere fecit. et nimis ſtulti ſunt qui in chriſtū
non credunt. Noluitqꝫ regina regi deinceps copu
lari. Stupefactus aūt rex dixit cognato ſuo. dum
tuam vxorē recuperare vellem meā perdidi. ⁊ pe
ior michi mea effecta eſt quā tua tibi ¶ F Tūc rex
iuſſit apoſtolum ligatis manibus ad ſe adduci.
precipiens ei vt ad ſuos viros coniuges reuoca-
ret. Apoſtolus autem triplici exemplo oſtendit
quandiu in errore perſiſterent hoc facere non de-
berent, videlicet exemplo regis: exemplo turris.
et exemplo fontis. Unde dixit. Tu cum ſis rex
non vis habere coinquinata ſeruitia. ſed mundos
ſeruos pariter et ancillas. quantomagis credere
debes deum amare caſtiſſima et munda ſeruitia.
Quid ergo culpor ſi deū amare predico in ſeruis
ſuis quod diligis et in tuis? Fabricaui turrim excel
ſam et dicis michi. vt ego qui fabricaui eā deſtru-
am. Fodi terram profundam et eduxi fontem de a
biſſo et dicis michi vt obſtruam illam? Tunc iratꝰ
rex afferri iuſſit ardentes laminas ferreas et apo
ſtolum ſtare nudis pedibus ſuper eas. Protinus
autē nutu dei fons ibi erupit. et eas extinxit. Tūc
rex conſilio cognati ſui eum in fornacē ardentem
mitti iuſſit: que tamen ſic refrigerata eſt. vt die al-
tera ſanus inde exiret et illeſus. Dixitqꝫ regi cari-
ſius. Fac illum offerri ſacrificiū deo ſolis vt ſic dei
ſui irā incurrat. qui ab his eum liberat. Cumqꝫ ad
hoc vrgeretur dixit regi. Preſtācior es tu ꝙ factura
tua. Ex quo tu modo verum deum negligis. et pi
cturā colis. tu putas ꝙ ſicut dicit cariſius deꝰ meꝰ
michi iraſcetur Poſtꝙ adorauero deū tuū: magis
autē iraſcetur deo tuo eumqꝫ comminuet. Adoro
igitur eum. Si ergo me adorante deum tuum deꝰ
meus non aduertet illum ſacrificabo illi. Si autē
ſic tu credes deo meo. Cui rex. Adhuc mecum de
pari loqueris. Precepit igitur apoſtolus hebrayce
demoni qui in eo erat. vt quācito coram ydolo ge
nua flecteret. ſtatim ydolū comminueret. Flectēs igi
tur apoſtolus genua dixit. Ecce adoro ſed nō ydo
lum. Ecce adoro ſed nō metallū. Ecce adoro ſed
non ſimulachrum. Adoro autē dominum meum.
iheſum chriſtum in cuius nomine precipio tibi de-
mon qui in eo latitas vt ſimulachrū iſtud commi-

ſuas. Statim qꝫ ſicut cera liquefacta eſt. Tūc oīs ſacerdotes mugitum dederunt. Pontifex autem templi eleuans gladium apoſtolum trāſuerberanit dicēs. Ego vindicabo iniurias dei mei. Rex autem et cariſius aufugerūt. vidētes ꝙ populus vellet apoſtolum vindicare. et pontificē viuū incendere. chriſtiani autem corpus apoſtoli tulerunt. et honorifice ſepelierunt. ¶ Poſt longum tēpus ſcilicet circa annos domini ducētos et triginta. corpus apoſtoli in ediſſam ciuitatem que olim dicebatur rages medorum trāſlatum eſt: alexādro imperatore ad ſiriorum preces hoc faciente. In illa aūt ciuitate nullus heretic⁹ nullus. iudeus. nullus paganus poteſt viuere. nec tyrānus aliquis ibi nocere. poſtq̄ abagarus rex illi⁹ ciuitatis epiſtolā manu ſaluatoris ſcriptā accipe meruit. Nam ſi quādo gēs aliqua cōtra ciuitatē illam inſurrexerit: infans baptizatus ſupra portā ſtans epiſtolam illā legit. et ea die tā ſaluatoris ſcriptis q̄ apl'i thome meritis hoſtes aut fugiunt aut pacantur ¶ yſidorus etiam in libro de vita et obitu ſanctorum ſic de illo apoſtolo dicit. Thomas diſcipulus chriſti. ac ſimilis ſaluatori audiendo incredulus. vidēdo fidelis fuit. Hic euangelium predicauit. partis medis perſis hyrcanis et brachianis. Et intrās orientalem plagā et interna gentiuꝫ penetrans: ibi predicationē ſuam vſqꝫ ad titulum ſue paſſionis perduxit. Hic lanceis tranſfixus occubuit. Hec yſidorus. Criſoſto. quoqꝫ ait. ꝙ dū thomas ad regionē magoꝝ q̄ ad xp̄m adorandū venerant deueniſſet eos baptizauit. ⁊ facti ſunt adiutores fidei xp̄iane

¶ De feſtiuitatibus que eueniunt infra tempus qđ partim continetur ſub tempore recōciliatiōis. et partim ſub tempore peregrinationis.

Dicto de feſtiuitatibus que occurrunt infra tēpus renouationis. qđ incepit a moyſe et ꝓphetis: et durauit vſqꝫ ad aduentuꝫ xp̄i in carnem: quod tēpus rapreſentat eccleſia ab aduentu aſqꝫ ad natiuitatē dn̄i incluſiue. Sequitur de feſtiuitatibus que eueniunt infra tēpus quod partim cōtinetur ſub tempore reconciliationis: partim ſub tempore peregrinatōis. quod tēpus repreſentat eccleſia a natiuitate vſqꝫ ad ſeptuageſimam: ſicut ſupra in prologo dictum eſt

¶ De natiuitate dn̄i noſtri ieſu xp̄i ſecundū carnem.

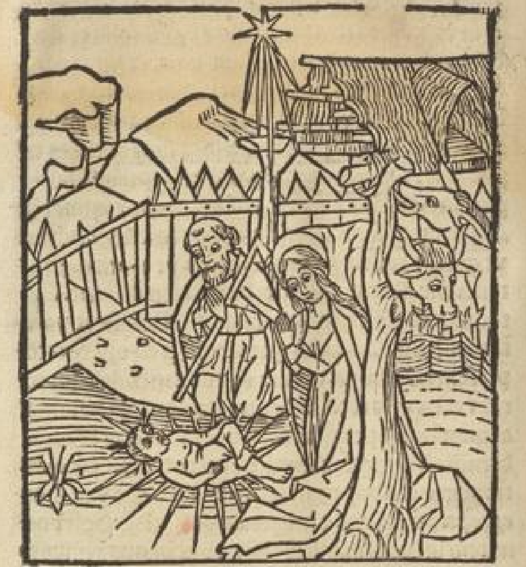

Natiuitas domini noſtri iheſu chriſti ſecūdū carneꝫ vt quidam aiunt. cōpletis ab adā quinqꝫ milibus. cc.xxviij. annis vel ſcđm alios ſexmilibus. vel ſecūduꝫ euſebium ceſarienſem incronicis ſuis quiqꝫ milib⁹. dcccc. tp̄e octauiani imꝑatoris facta eſt. Cōputatio aūt. vi. miliū annoꝝ inuenta fuit a methodio poti⁹ miſtice q̄ cronice Veniēte aūt ipſo filio dei in carnē. tāta pace vniuerſus mund⁹ gaudebat. vt toti orbi vnicus romanoꝝ imꝑator pacifice preſideret. Hic dictus eſt octauianus a prima impoſitiōe. ceſar a iulio ceſare cui⁹ fuit nepos. auguſtus ab augmēto reipublice imperator a dignitatis honore qui ad differentiā alioꝝ regū fuit primo hoc nomine inſignitus. Nam ſicut naſci voluit vt nobis pacē pectoris vel tēporis et pacē eternitatis tribueret. ſic voluit vt nichilomin⁹ ortū ſuuꝫ pax tēporis illuſtraret. Ceſar igitur auguſt⁹ vniuerſo p̄ſidēs orbi. ſcire voluit quot ꝓuincie. quot ciuitates quot caſtra. quot ville. quot hoīes ī toto orbe eſſent iuſſitqꝫ vt dicit̄ in hiſtoria ſcolaſtica. vt omnes homies ad vrbem vnde trahebāt originē pergerēt et quilibet denariū argēteū qui valebat decem nūmos vſuales vnde et denarius dicebat̄ preſidi prouincie tradēs ſe ſubditū romano impio profiteret̄. Nam et nūmus ymaginē preferebat ceſaris et ſuperſcriptionē nomīs. Dicebat̄ autē profeſſio et deſcriptio ſed diuerſa ꝯſideratiōe. Profeſſio eīn dicebat̄: q̄a quilibet qn̄ reddebat p̄ſidi ꝓuincie cēſum capitis id eſt denariū illū qui ſit dicebat̄

De natiuitate Domini

ponebat ſuꝑ caput ſuū. et proprio ore profitebaꝛ.
ſe eſſe ſubditū romano imꝑio. vnde dicebaꝛ ꝓfeſ-
ſio id eſt ꝓprio ore faſſio. et fiebat hoc corā omni
ꝑplo. Deſcriptio aūt dicebaꝛ: quia numerus eorū
qui cenſuꝫ capitis ferebāt. certo determinabaꝛ nu
mero et redigebaꝛ in ſcriptis. Hec autem deſcri-
ptio prima facta eſt a preſide ſirie cirino Prima di
ciꝛ vt in eiſdeꝫ hiſtorijs ſcolaſticis habeꝛ. quantuꝫ
ad cirinū quia eīn iudea ī vmbilico terre nr̄e habi-
tabilis eſſe diciꝛ. ꝓuiſum eſt vt in ea inchoareꝛ. et
deinde ꝑ circūſtantes regiones et alij preſides ꝓ
ſequerenꝛ. Uel prima diciꝛ id eſt vniuerſalis quia
alie ꝓceſſerūt particulares. Ul' forte prima capitū
in ciuitate fiebat a ꝓſide. ſecūda ciuitatū in regio
ne a legato ceſaris. tercia regionū in vrbe corā ce
ſare. Joſeph autē cum eſſet de genere dauid a na-
zareth in bethleem ꝓfectus eſt. Cū autem beate
marie tēpus pariēdi inſtaret. et ipſe de ſuo reddi-
tu neſciret. eā ſecuꝫ aſſumpſit. et in bethleem ſecuꝫ
duxit: nolens thezaurū ſibi a deo cōmiſſuꝫ in alie-
na manu dimittere: ſed ipē ꝑ ſe voluit illum cura
peruigili cuſtodire. Cū ergo bethleeꝫ appropin-
quaſſet. vt fater bartholomeus in ſua cōpilatione
teſtaꝛ et de libro infantie ſaluatoris eſt ſumptū vi
dit beata virgo partē populi gaudentē. et parteꝫ
gemētē. Qð ſibi angelus exponēs ait. Pars ppl'i
gaudēs eſt populus gētilis qui in ſemine abrahe
eternā benedictionē accipiet. pars aūt gemēs eſt
plebs iudaica. a deo ſuis meritis reprobata. Cuꝫ
igiꝛ ambo bethleē veniſſent: et quia paupes erāt.
et quia oīa hoſpicia alij qui ꝓpter hoc ipm̄ vene-
rant occupauerāt nullū hoſpiciū habere potuerūt
diuerterūt in cōmuni tranſitu. qui vt diciꝛ in hiſto-
ria ſcolaſtica. erat inter duas domos operimentū
habēs qui diuerſoriū diciꝛ: ſub quo ciues ad collo
quendū vel cōuiſenduꝫ in diebus ocij vel ꝓ aeris
intēꝑie diuertebāt. Ubi forte ioſeph preſepe boui
et aſſino fecerat. Uel ſcðm quoſdā ruſtici cum ad
forū veniebāt animalia ſua ibidē ligabant. ⁊ ideo
ꝓſepe ibi cōſtructū erat. Jpa igiꝛ nocte media diei
dn̄ice. beata virgo filium ſuū peperit et in ꝓſepio
ſuꝑ fenū reclinauit. Qð fenum vt habeꝛ in hiſto-
ria ſcolaſtica. beata helena poſtmoduꝫ romā detu
lit. A cuius feni comeſtione bos et aſinꝰ vt dicitur
abſtinebāt. ¶ B Notandū aūt ꝙ natiuitas xp̄i
fuit mirabiliter facta multipliciter oſtenſa et vtili
ter exhibita. Fuit aūt mirabiliter facta: tuꝫ ex par
te generantis. tū ex parte geniti. tū ex parte modi
generādi. Ex parte generātis quia ipa fuit virgo
ante partū et virgo poſt partū. et hoc ſcꝫ ꝙ virgo
manens pepit quinqꝫ modis oſtenſum eſt. Primo
per ꝓpheciam eſaie. vij. Ecce virgo concipiet ⁊c.
Secūdo per figurā hoc eīn figuratū fuit per virgā
aaron que ſine omni humano ſtudio floruit ⁊ per
portā ezechielis que ſemꝑ clauſa ꝑmanſit. Tercio
per cuſtodiā. ioſeph eīn ex eo ꝙ ipſam cuſtodiuit
teſtis ſue virginitatis extitit. Quarto ꝑ experien-
tiam. cuꝫ eīn vt in cōpilatione bartholomei habe-
tur: et de libro ſaluatoris infantie ſumptum fuiſſe
videtur beate marie pariendi tempus inſtaret. io
ſeph licet deū de virgine naſciturū non dubitaret
morē tamen gerēs patrie obſtetrices vocauit qua
ruꝫ vna vocabaꝛ zebel. ⁊ altera ſalome. Zebel igi
tur cōſiderans et inquirēs et ipſaꝫ virginem inue
niens exclamauit virginē peperiſſe. Salome aūt
dū non crederet: ſed hoc probare ſimiliter vellet.
cōtinuo aruit manus eius. Juſſu autē angeli ſibi
apparentis puerū tetigit. et cōtinuo ſanitatē acce
pit. Quinto per miraculi euidentiaꝫ. Rome enim
vt teſtaꝛ innocentius papa tercius. xij. annis pax
fuit. Jgitur romani templū pacis pulcherrimum
cōſtruxerunt. et ibi ſtatuam romuli poſuerūt. Cō
ſulentes autē apollinē quantū duraret acceperūt
reſponſum quouſqꝫ virgo pareret. Hoc autē au-
diētes dixerūt. Ergo in eternū durabit. Jmpoſſi-
bile eīn credebāt ꝙ vnqꝫ pareret virgo. Unde in
foribus templi titulum hunc ſcripſerunt. Templū
pacis eternū. Sed in ipa nocte qua virgo peperit
tēplum funditus corruit. Et ibi eſt modo eccleſia
ſancte marie noue. Secūdo fuit mirabiliter facta
ex parte geniti. Nā ſicut dicit bernardus in eadem
perſona. eternum. antiquuꝫ. et nouū mirabiliter
cōuenerūt Eternū id eſt diuinitas antiquū. i. caro
ab adā traducta. nouū. i. aīa de nouo creata. Jte-
rū ſicut idē dicit hodie tres mixturas vel tria opa
fecit deꝰ ita mirabil'r ſingularia. vt talia nec facta
nec ampliꝰ faciēda ſint. Cōiuncta quippe ſunt ad
inuicē deus et homo: mater et virgo: fides et cor
humanū. Prima mixtura valde mirabilis: qa cō-
iūcta ſunt limus et deꝰ: maieſtas et infirmitas. tā
ta vilitas et tanta ſublimitas. Nichil eīn deo ſubli-
mius. et nichil limo vilius. Secūda nichilominus
valde mirabilis: a ſeculo eīn nō eſt auditū ꝙ vir-
go eſſet q̄ peperit: et ꝙ mater eſſet q̄ virgo ꝑman-
ſit. Tercia eſt prima et ſcða inferior: ſed nō minus
fortis. Mirum eīn quomō cor humanū fidem his
duobꝰ accōmodauit: quomō credi potuit ꝙ deus
homo eſſet. et ꝙ virgo permāſerit que peperiſſet
Hec bern̄. ¶ Tercio fuit mirabiliter facta ex parte
modi generādi. eius eīn partus fuit ſupra naturā

ex eo ꝙ virgo cõcepit. ſupꝛa rationẽ ex eo ꝙ deuꝫ
genuit. ſupꝛa humanã condicionẽ ex eo ꝙ ſine do
loꝛe peperit. ſupꝛa cõſuetudinẽ ex eo ꝙ de ſpũſan
cto concepit. Nõ eñ genuit virgo ex humano ſe-
mine: ſed ex miſtico ſpiramine. Nã ſpũſſanctus de
caſtiſſimis et puriſſimis ſanguinibꝰ virgis accepit
et inde coꝛpꝰ illud foꝛmauit: et ſic quartũ modum
mirabilẽ faciendi hominẽ deꝰ oſtendit. Nam ſicut
dicit anſelmꝰ deus poteſt quatuoꝛ modis hominẽ
facere. ſcꝫ ſine homine et femina ſicut fecit adam.
de homine ſine femina ſicut fecit euaꝫ. de homine
et femina. ſicut cõmunis ꝓbat vſus. de femĩa ſine
viro ſicut hodie mirabiliter factũ eſt. ¶ L Se-
cũdo eius natiuitas fuit multipliciter oſtẽſa. Oſtẽ
ſa eſt eñ per oẽs gradus creaturarũ. Eſt eñ que
dam creatura que tñ habet eſſe ſicut pure coꝛpo-
rea vt lapides. quedã q̃ habet eſſe et viuere. ſicut
vegetabilia vt arboꝛes. quedã que habet eſſe vi-
uere ⁊ ſentire. ſicut aĩalia bꝛuta. quedã q̃ habet eſ
ſe: viuere ſentire: et diſcernere. ſicut homo quedã
que habet eſſe viuere. ſentire diſcernere. et intelli
gere ſicut angelus. Per has omnes creaturas ho
die xp̃i natiuitas oſtenſa eſt. Prima autẽ creatura
ſcilicet pure cõꝛpoꝛea triplex eſt. ſcꝫ opaca tranſ-
parens. ſiue ꝑuia et lucida. Primo ergo oſtẽſa eſt
per pure coꝛpoꝛeã opacam. ſicut per deſtructionẽ
templi romanoꝝ. vt ſupꝛa dictũ eſt. et per ruinaꝫ
ſtatue romuli dei romanoꝝ que tunc cecidit et cõ-
minuta eſt. et ꝑ ruinã etiam aliarũ ſtatuarũ que
tũc in alĳs locis plurimis ceciderunt. Legitur eñ
in hiſtoꝛia ſcolaſtica. ꝙ iheremias ꝓpheta in egy-
ptũ deſcendẽs poſt moꝛtẽ godolie: regibus egy-
pti ſignũ dedit. ꝙ coꝝ ydola coꝛruerent. cum vir-
go filiuꝫ parturiret. Quapꝛopter ſacerdotes ydo
loꝛum: ymaginẽ virginis puerũ in gremio baiulã
tis ſecreto loco tẽpli ſtatuerunt: et eam ibi adoꝛa-
bãt. Sed a bartholomeo rege poſtea interrogati
q̃d hoc ſibi vellet. dixerũt paterne tradiciõis hoc
eſſe miſteriũ quod a ſancto viro et ꝓpheta eoꝝ
maioꝛes acceperant et ſic in rebus venturũ crede
bant Secũdo per pure coꝛpoꝛeã tranſparenteꝫ et
ꝑuiaꝫ. Nam in ipſa nocte natiuitatis dominice
obſcuritas noctis in claritatẽ diei verſa eſt. Rome
etiam vt atteſtaꝛ oꝛoſius et innocentius papa ter
cius. fons aque in liquoꝛẽ olei verſus eſt. et erum
pens vſq; in tiberim pꝛofluxit et tota die illa lar-
giſſime emanauit. et ibi modo eſt ſctã maria trãſ-
tiberim. ꝓphetauerat eñ ſibilla. ꝙ quãdo erum-
peret fons olei. naſcereꝛ ſaluatoꝛ. Tercio per pu-
re coꝛpoꝛeã lucidam. ſicut per coꝛpoꝛa ſuꝑ celeſtia

Nam in ipſa die natiuitatis ſecũdum antiquorum
relacionem vt ait Criſoſtomus. magis ſuper quẽ
dam montem oꝛantibus ſtella quedam iuxta eos
apparuit: que foꝛmam pueri pulcherrimi habe-
bat: et in eius capite crux ſplẽdebat. Que magos
alloquẽs dixit. vt in iudeam pergerent. et ibi na-
tum puerum inuenirẽt. In ipſa etiã die tres ſoles
in oꝛiẽte apparuerunt: q̃ paulatim in vnũ coꝛpus
ſolare redacti ſunt. Per quod ſignabaꝛ ꝙ trini et
vnius dei notitia: toti oꝛbi iminebat. Uel quia na
tus erat ille in quo tria. ſcꝫ anima: caro: et deitas.
in vnã perſonã cõuenerũt. In hiſtoꝛia tamen ſco
laſtica dicitꝛ. ꝙ non ipſa die natiuitatis tres ſoles
apparuerũt: ſed ante per aliq̃d tẽpus ſcꝫ poſt moꝛ
tẽ iulĳ ceſaris. q̃d etiaꝫ euſebius in cronica aſſerit
Octauianꝰ inſuꝑ impatoꝛ vt ait innocẽcius papa
tercius. vniuerſo oꝛbe ditioni romane ſubiugato
in tantum ſenatui placuit vt eũ ꝓ deo colere vel
lent. Prudẽs aũt impatoꝛ ſe moꝛtalem intelligẽs
ĩmoꝛtalitatis nomẽ ſibi noluit vſurpare Ad illoꝝ
vero opoꝛtunã inſtãtiã ſibillã ꝓphetiſſaꝫ aduocat
ſcire volẽs ꝑ eiꝰ oꝛacula. ſi in mũdo maioꝛ eo ali-
quãdo naſcereꝛ. Cum ergo in die natiuitatis dñi
cõſiliuꝫ ſuꝑ hac re conuocaſſet: et ſibilla ſola in ca-
mera imperatoꝛis oꝛaculis inſiſteret in die media
circulus aureꝰ apparuit circa ſolẽ. et in medio cir-
culi virgo pulcherrima. pueꝝ geſtans in gremio
Tũc ſibilla hoc ceſari oſtẽdit. Cũ aũt impatoꝛ ad
ꝑdictã viſionẽ plurimũ admiraretur audiuit vocẽ
dicentem ſibi. Hec eſt ara celi. Dixitq; ei ſibilla.
Hic puer maioꝛ te eſt et ideo ipſum adoꝛa. Eadeꝫ
autẽ camera in honoꝛe ſancte marie dedicata eſt
Unde vſq; hodie diciꝛ ſãcta maria ara celi. Intel-
ligens igitur impatoꝛ. ꝙ hic puer maioꝛ ſe erat. ei
thura obtulit et deus decetero vocari recuſauit
De hoc aũt oꝛoſius ita dicit. Octauiani tẽpoꝛe ho
ra circiter tercia celo repẽte liq̃do ac puro et ſere
no circulus ad ſpeciẽ celeſtis arcus oꝛbẽ ſolis am-
biuit quaſi venturus eſſet qui ipſum ſolẽ ſolus mũ
dum q; totũ et feciſſet et regeret. Hec oꝛoſius. Idẽ
ait eutropius. Refert quoq; thymotheꝰ hiſtoꝛio-
graphus. ſe ĩ antiq̃s romanoꝝ hiſtoꝛĳs inueniſſe
ꝙ octauianus triceſimoquito regni ſui anno capi-
toliũ aſcẽdit. et quis poſt ſe rempublicã guberna-
ret a dĳs ſolicite req̃ſiuit et audiuit vocẽ ſibi dicẽ-
tẽ. Puer ethereꝰ ex deo viuẽte ſine tẽpoꝛe genitꝰ
nõ multũ poſt ex intemerata virgine deus homo
ſine macula naſciturus. Hoc audito ibi araꝫ edifi
cauit cui hũc tituluꝫ inſcripſit. Hec eſt ara filĳ dei
viuẽtis. Secũdo oſtẽſa ẽ natiuitas et manifeſtata

per creaturam que habet eſſe et viuere ſicut ſunt
plāte et arbores. Jn hac eñi nocte vt bartholome
us in ſua cōpilatione teſtat̄. vinee engadi q̄ profe
runt balſamū floruerūt. fructū ꝓtulerunt: et liquo
rem dederūt. ¶ Tercio p̄ creaturā que habet eſſe
viuere et ſentire: ſicut ſunt aīalia. Proficiſcēs eñi
ioſeph in bethleem cū maria pregnāte duxit ſecū
bouē forte vt ipm̄ venderet et cenſum ꝓ ſe et pro
virgine ſolueret et de reſiduo viuerēt. et vnū aſi-
num forte vt virgo ſup̄ eū veheret̄. Bos igitur et
aſinus miraculoſe dn̄m cognoſcētes. flexis genib9
ipſum adorauerūt. Ante etiā xp̄i natiuitatem per
aliquos dies vt ait euſebius in cronica: cū quidā
ararent boues ad aratores dixerūt. Homies defi
cient: ſegetes ꝓficiēt. ¶ Quarto per creaturam q̄
habet eſſe. viuere: ſentire: et diſcernere. vt eſt hō
ſicut p̄ paſtores. Nā in ipa hora paſtores ſup̄ gre-
gem ſuū vigilabāt. ſicut bis in anno in lōgioribus
et breuioribus noctib9 anni cōſueuerāt. Mos eñi
fuit antiquitus gētibus in vtroq̄ ſolſticio. ſcꝫ eſti-
uali circa feſtū iohānis baptiſte et hiemali circa na
tiuitatē dn̄i. vigilias noctis cuſtodire ob ſolis ve-
nerationē. qui forte mos etiā apud iudeos ex vſu
cohabitantium inoleuerat. Jpis igit̄ angelus dn̄i
apparēs et ſaluatorē natū nūciauit: ⁊ quomodo
inueniret̄ ſignū dedit. Facta eſt cū angelo multitu
do angeloꝝ dicentium. Gloria in excelſis deo ⁊c.
Paſtores ergo veniētes totū ſicut angel9 dixerat
inuenerunt. Sic iterū manifeſtata eſt per ceſarem
auguſtū: quia tūc preceptū dedit ne eū aliquis deū
vocare auderet. ſicut oroſius teſtat̄. Forte eñi cum
viſionē illā circa ſolem vidiſſet. recolens ſimul de
ruina templi et de fonte olei. Et intelligens q̄ in
mūdo natus eſſet q̄ maior erat. nec deus nec dn̄s
vocari voluit. Jn quibuſdā quoq̄ cronicis legit̄ q̄
appropinquante die natiuitatis dn̄i octauianus p̄
mundū vias publicas fieri precepit. ⁊ omnia debi
ta romanis dimiſit. Sic etiā manifeſtata eſt p̄ ſo-
domitas q̄ oēs in toto mūdo in illa nocte extincti
ſunt ſicut dicit iheronimus ſup̄ illud. Lux orta eſt
eis. tanta ſcꝫ q̄ oēs laborātes ī illo vicio extinxit
Et hoc fecit xp̄s vt oīa eradicaret ne in humana
natura quā aſſumpſerat tāta de cetero immūdicia
inueniret̄. Nam vt dicit aug9. videns deus viciū
contra naturā in humana natura fieri fere deſiit
incarnari. ¶ Quinto p̄ creaturā que habet eſſe vi
uere: ſentire diſcernere et intelligere. ſicut ange-
lus. Angeli eñi ipſam xp̄i natiuitatē paſtoribus
annūtiauerunt. vt ſuperius dictū eſt. ¶ D Ter
cio ei9 natiuitas nobis eſt humiliter exhibita. Pri
mo ad demonū cōfuſionē. Nam hoſtis iam nobis
vt ante preualere nō poteſt. Unde legit̄ q̄ ſanctus
hugo abbas cluniaceñ. ī vigilia natiuitatis dn̄i vi
dit beatā virginē in vlnis tenentē filiū et dicentē.
Adeſt dies in qua ꝓphetaꝝ oracula renouantur
Ubi nūc eſt hoſtis q̄ ante hūc diē hoībus preuale
bat. Ad hāc vocē dyabolus de humo prorupit vt
verbis dn̄e inſultaret. et mentita eſt iniquitas ſibi
qm̄ dū officinas fratrū circuiret. Jp̄m ab oratorio
deuotio. a refectorio lectio. a dormitorio ſtramēta
vilia: a capitulo paciencia reiecit. Jn libro quoq̄
petri cluniaceñ. legit̄ q̄ in vigilia natiuitatis dn̄i
ſancto hugoni abbati cluniaceñ. apparuit btā vir
go filiū in gremio tenēs et cum eo ludēs qui dice-
bat. Noſti mater q̄ diem natalis mei eccleſia cum
magno laudū tripudio celebrat. Et vbi eſt nūc dy
aboli virtus: vel q̄d dicere poteſt vl' facere? Tunc
dyabol9 videbat̄ quaſi de humo ſurgere ac dicere
Et ſi in eccleſiā vbi laudes tue fiunt intrare non
poſſū ſed tamen capitulū dormitoriū ⁊ refectoriū
introibo. Q̄d ille attēptans inuenit hoſtiū capitu-
li nimis artū ſibi groſſo: hoſtiū dormitorij nimis
depſſū ſibi elato. hoſtiū refectorij repagulatū im
pedimētis caritatis ſcꝫ ſeruiētiū. auiditate audiēdi
lectiōes et ſobrietate cibi et potus. et ſic confuſus
euanuit. Scd̄o ad venie īpetrationē. Unde legit̄
in quodā libro exemploꝝ q̄ cum quedam mulier
lubrica ad cor tandem rediſſet de venia deſꝑabat
nā cogitans de iudicio reputabat ſe eſſe reā de in
ferno reputabat ſe iā eſſe cruciandam. cogitās de
paradiſo reputabat ſe eſſe immūdā. de paſſiōe re
putabat ſe eſſe ingratā. cogitans vero de pueri in
fantia et q̄ pueri de facili placantur. xp̄m per ſuā
infantiā adiurauit. ⁊ vocē de venia ſua audire me
ruit. ¶ Tercio ad infirmitatis curationē. De hac
natiuitatis vtilitate dicit bern̄. Triplici morbo la-
borabat gen9 humanū. in p̄ncipio. medio. et fine
id eſt natiuitate vita et morte. Natiuitas erat im-
mūda: vita p̄uerſa mors periculoſa. Uenit xp̄s et
cōtra hunc triplicē morbum attulit triplex reme-
dium. Natus eſt eñi vixit. et obijt. Eius natiuitas
purgauit noſtrā. eius vita inſtruxit noſtrā. mors il
lius deſtruxit noſtrā. Hec bern̄. ¶ Quarto ad ſu-
perbie humiliationē. Unde dicit aug9. q̄ humili-
tas filij dei quā nobis in incarnatione exibuit fuit
nobis in exemplum ſacramentū et medicamētū
Jn exemplū conuenientiſſimū q̄d homo imitaret̄.
altum ſacramentū quo peccati noſtri vinculū ſol
ueret̄. et ſummū medicamētū quo tumor noſtre ſu
perbie ſanaretur. Hec aug9. Sup̄bia enim p̄mi

hominis ſanata ē per humilitatē xpi. Et notandū
ꝙ conuenienter humilitas ſaluatoris reſpōdeat ſu-
perbie perditoris. Superbia eñ primi hominis fuit
contra deū vſqꝫ ad deū: et ſupra deū. Fuit contra
deū quia fuit cōtra eius preceptū quo preceperat
ne de ligno ſcientie boni et mali comederet. Fuit
etiaꝫ vſqꝫ ad deū: quia vſqꝫ ad appetitū deitatis.
credens ꝙ dyabolus dixerat: eritis ſicut dij. Fuit
etiā ſupra deū: ſicut dicit anſelmus volendo quod
deus illū velle nolebat. Tunc etiā ſuaꝫ voluntatē
poſuit ſupra voluntatē dei. At filius dei ſcdm io-
hannē damaſceñ. humiliauit ſe ꝓpter homīes nō
cōtra homines: vſqꝫ ad homīes: et ſupra homīes
Propter homines: quia ꝓpter eoꝝ vtilitatem et
ſalutem: vſqꝫ ad homīes per naſcendi modū conſi
mileꝫ. ſupra homīes per naſcendi modū diſſimileꝫ
Nam eius natiuitas et ſecundum aliquid nobis ſi
milis fuit: quia ſcꝫ natus ē ex muliere et per eādeꝫ
portā ꝓpagat⁹ ⁊ ſcdm aliquid diſſimilis: quia de
ſpiritu ſancto ex maria virgine natus eſt.

De ſancta Anaſtaſia. vij. A

Anaſtaſia dicitur ab ana qḋ eſt ſurſuꝫ et ſtar
ſis quod eſt ſtans ſiue ſtatus: quia ſurſum
ſtetit a vicijs ad virtutes.

Anaſtaſia nobiliſſīa romanoꝝ filia ꝑtaxati
illuſtris: ſed pagani a matre ſua fauſta chri
ſtiana et a beato criſogono fidē xpi edocta
eſt. Tradita autem publio in vxorem languorem
ſimulans ſemper ſe ab eius conſorcio abſtinebat.
Qui audiēs eā cū vna tantū ancilla in vili habitu
xpianoꝝ carceres circuire ⁊ eis neceſſaria miſtra
re fecit eam artiſſime cuſtodiri: ita vt etiam eideꝫ
alimoniam denegaret. Volebat autem eam ſic
perimere vt poſſet in eius largiſſimis poſſeſſioni-
bus laſciuire. Putans igitur ſe mori: doloroſas
litteras criſogono mittebat: et ille conſolatorias
remittebat. Interea vir eius moritur et illa a car-
ceribus liberatur. Hec habebat tres ancillas pul-
cherrimas que ſorores erant: quarū vna dicebaꝫ
agapen: altera thyonia: et tercia yrenen. Que cū
chriſtiane eſſent et prefecti vrbis monitis nullate
nus obedirent: in cubiculum eas reduſit vbi co-
quine vtenſilia ſeruabantur. Prefectus autem in
earum ardens amoreꝫ: ad eas iuit vt ſuam libidi-
nem exerceret. Qui in amētiā verſus putās ſe tra
ctare virgines cacabas patellas caldaria et ſimi-
lia amplectēs oſculabaꝫ: et cū ex hoc ſaciat⁹ fuiſſet
foras exijt nigerrim⁹ ⁊ deformis et veſtimētis cō
ciſis. Quē ſerui qui eū prefo ribus expectabāt ſic a
ptatū vidētes: cogitātes ꝙ i demonē verſus eſſet
cum verberibus affecerūt: ⁊ fugiētes ſolū reliquerunt.
Cūqꝫ imperatoreꝫ adiret vt de hoc cōquereret
alij virgis eū ꝑcutiebāt: alij in faciem eius expue-
bant: alij lutum et puluerē in eū proijciebant: ſuſ-
picantes ꝙ in furiā verſus eſſet. Oculi aūt eius te
nebanꝫ ne ſic ſe deformē videret. Quapropter mi
rabaꝫ plurimū cur ſic eū oēs deridebant quē intā-
to honore habere cōſueuerant. Videbaꝫ eñ ei ꝙ
ipſe et omnes albis veſtibus eſſent induti. Putās
vero cū ſic ſe deformē ab alijs didiciſſet et puelle
ſibi per artē magicā hoc feciſſent: iuſſit eas corā ſe
expoliari: vt eas ſaltē nudas aſpiceret. Sꝫ ſtatim
eaꝝ veſtimēta ſic corporibus adheſerūt: vt nullo-
mō exui valerēt. Prefect⁹ aūt pre admiratōe ita
obdormiuit ſtertēs ꝙ etiā a pulſantib⁹ nō poterat
excitari. Tādē virgines martirio coronanꝫ ⁊ ana
ſtaſia ab imperatore cuidaꝫ ꝑfecto tradiꝫ: vt ſi eā ſa-
crificare faceret poſtmodū in vxorē eaꝫ haberet.
Cūqꝫ eā in thalamū duxiſſet: et eā amplexari vel-
let ſtatim cec⁹ effect⁹ ē. Deos adijt q̄rens ſi euade
re poſſet. Rñderūt dicētes. Quia ſanctā anaſtaſiā
ꝯtriſtaſti nobis tradit⁹ es: ⁊ amō ſꝑ nobiſcū in īfer
no torq̄beris. Cūqꝫ domū reduceretꝫ inter man⁹
pueroꝝ vitā finiuit. Tūc anaſtaſia alij ꝑfecto tra-
diꝫ vt eā in cuſtodia detineret. Audiēs vero idē ꝙ
infinitas poſſeſſiōes haberet priuatim dixit ei. A
naſtaſia ſi vis eſſe chriſtiana fac ꝙ ꝑcepit de⁹ tuus
Ille eñ ꝑcepit qui nō renūciauerit oībus q̄ poſſi-
det ⁊c. Oīa igiꝫ q̄ habes michi da et vade libera

De ſancto Stephano

quo volueris et vere xp̄iana eris. Cui illa reſpō=
dit. Deus meus precepit vende oīa que habes et
da pauperibus ⁊ nō diuitibus. Cū ergo diues ſis
cōtra preceptū dei facerē ſi aliquid tibi darē. Tūc
anaſtaſia diro carceri fame cruciāda tradit̄. Sed
a ſancta theodora que iam per martiriū coronata
fuerat per duos mēſes eſca celeſti paſcitur. Tan=
dem cum ducentis virginibus ad inſulas palma=
rias ducta eſt vbi multi propter nomen xp̄i fuerāt
relegati. Poſt aliquos vero dies prefectus oīs
ad ſe vocauit et anaſtaſiam ad palos ligatā igni=
bus ꝯcremauit alios vero diuerſis ſupplicijs iter
emit. Inter quos vnus erat qui pluries propter
xp̄m multis diuicijs ſpoliatus ſemꝑ dicebat xp̄m
ſaltem michi nō auferetis. Apolonia autē corpus
ſancte anaſtaſie in viridario facta ibi eccleſia ho=
norifice ſepeliuit. Paſſa eſt autē ſub dyocleciano
circa annos dn̄i. cclxxxvij.

De ſancto Stephano .viij. A

Stephanus grece latine dicit̄ corona ſed he
brayce norma. Fuit em̄ corona id eſt princi
pium martirum in nouo teſtamento ſicut a
bel in veteri teſtamēto. Fuit etiā norma id eſt exē=
plar et regula alijs paciendi pro xp̄o. ſiue bene a=
gendi et viuendi: vel pro inimicis orandi. Uel ſte
phanus dicit̄ quaſi ſtrennue fans. qđ patet in ſuo
ſermone. et in luculenta diuini verbi predicatiōe
Uel dicitur ſtephanus quaſi ſtrēnue fans et anus
id eſt ſtrēnue ⁊ laudabiliter fans id eſt inſtruēs et
regēs anus id eſt viduas quibus ab apoſtolis fac
rat prefectus que ad litteram anus erāt. Eſt ergo
corona ꝓpter principium martirij. norma ꝓpter
exēplum patiēdi et bene viuēdi. ſtrēnue fans pro
pter luculentā predicacionē: et ſtrēnue fans anus
propter viduarū laudabilem inſtructionē. B

Stephanus fuit vnus de ſeptē dyaconibus
ab apoſtolis in miniſteriū ordinatus. Cre
ſcente em̄ numero diſcipulorum conuerſi
ex gentibus aduerſus cōuerſos ex iudeis murmu=
rare ceperunt ex eo ꝙ viduę eorum in miniſterio
quotidiano contemnebantur. Huius autem mur=
muris cauſa dupliciter poteſt intelligi aut quia vi
due eoꝝ in miniſterio non admittebant̄. aut quia
preceteris in quotidiano miniſterio grauabātur.
Apoſtoli em̄ vt expedicius predicacioni inſiſterēt
viduis miniſtracionē cōmiſerant. Uidentes itaqꝫ
apoſtoli murmuracionē ortam pro adminiſtracio
ne viduarum. volentes hoc murmur ſedare con=
gregata omni multitudine dixerunt. Nō eſt equū
nos derelinquere verbū dei et miniſtrare menſis
gloſa. q: meliora ſunt fercula mētis ꝙ̃ dapes cor=
poris: conſiderate ergo ex vobis viros boni teſti=
monij ſeptem plenos ſpirituſancto: et ſapientia
quos cōſtituamus ſuper hoc opus. gloſa vt mini=
ſtrent vel vt miniſtrātibus p̄ſint. Nos vero oratio
ni et predicacioni inſtātes erimus. Et placuit ſer=
mo omni populo et multitudini. Et elegerunt ſe=
ptē quoꝝ beatus ſtephanus primus et primiceri⁹
extitit. Et adduxerūt eos ad ap̄los ⁊ impoſuerūt
ſuꝑ eos manus. Stephanus aūt plenus gratia et
fortitudine faciebat ꝓdigia et ſigna ī populo. In
uidētes igit̄ iudei et eū ſuperare et cōuincere cupi
entes triplici modo eum vincere aggreſſi ſunt. ſci
licet diſputatione: teſtium ꝓductione: et tormen=
torum illacione. Sed tamē ipſe diſputantes ſupe
rauit: teſtes falſos conuincit: et de ſuis tortoribus
triūphauit. Et in qualibet pugna adiutoriū ſidi de
celo datū eſt. In prima em̄ ei datus eſt ſpiritusſan
ctus qui ſapiētiaꝫ miniſtraret. In ſecunda vultus
angelicus qui falſos teſtes terreret. Et ī tercia vi
ſus eſt xp̄s adiuuare paratus qui martirem cōfor
taret. In qualibet igit̄ pugna ponit hiſtoria tria.
ſcilicet aggreſſum preliū: collatū adiutorium: et
adeptū triumphum. Hiſtoriaꝫ igitur breuiter per
currētes hec omnia videre poterim⁹ C Cū
igit̄ beatus ſtephanus multa ſigna faceret: et fre=
quentius populo predicaret: iudei ſibi inuidētes
primum preliū cum eo inierūt: vt eū ꝑ diſputatio=
nem vincerent. Surrexerunt em̄ quidā de ſyna=

goga libertinoꝝ a regione ſic dictoꝝ: vel liberti-
noꝝ id eſt filiorum libertorum. Libertini enim di
cuntur filij libertorum. id eſt eorum qui de ſeruitu
te manumiſſi ſunt ⁊ libertati donati ⁊ ſic de ſtirpe
ſeruili fuerũt qui primo fidei reſtiterunt: et cyrenẽ
ſium a cyrene ciuitate: et alexandrinoꝝ: et eoꝝ q̃
erant a cilicia et aſia diſputãtes cũ ſtephano. Ecce
primũ prelium. Deinde ſubiungit triumphũ. Et
non poterãt reſiſtere ſapiẽtie ⁊c. Poſtremo poit
adiutorium: et ſpiritui qui loquebatur. ¶ Viden-
tes igit̃ ꝙ per hunc modũ pugnandi eum non poſ
ſent ſuperare: ad ſecundum modum callide ſe con
uertunt: vt ſcilicet eum falſis teſtibus ſuperarent.
Submiſerũt eñ duos falſos teſtes: qui eũdem de
quadruplici blaſphemia accuſarent. Adducentes
itaq̨ eũ in cõſilium: falſi teſtes eũ de quatuor accu
ſabant: ſcilicet de blaſphemia ĩ deũ: in moyſen in
legem. et in tabernaculũ ſiue templũ. Ecce preliũ
Et intueuntes eum omnes qui ſedebãt in cõſilio
viderũt faciẽ eius tanꝙ faciem angeli. Ecce auxi
lium. Deinde ponitur huius ſecunde pugne victo
ria: cum falſi teſtes de his omnibus confutantur.
Dixit eñ princeps ſacerdotum: ſi hoc ita ſe habe-
ret. Tunc beatus ſtephanus de illis quatuor q̃ ſi-
bi falſi teſtes impoſuerunt ſe per ordinẽ excuſauit
Et primo excuſauit ſe de blaſphemia in deũ dicẽs
deum qui locutus fuit patribus et prophetis deũ
glorie fuiſſe. id eſt datorem vel poſſeſſorẽ glorie.
vel cui a creatura debetur gloria. Vbi deũ tripli
citer commẽdauit ſcd̃m ꝙ hoc verbum tripliciter
poteſt exponi. Eſt eñ deus glorie. id eſt collatiuꝰ
glorie. i. reg̃. ij. Qui honorificauerit me glorifica-
bo eũ. Vel deus glorie id eſt cõtentiuus gl̃ie. Pro
uer. viij. Mecũ ſunt diuicie et gloria. Vel deꝰ glo
rie id eſt deus cui a creatura debet̃ gl̃a. i. thi. i. Re
gi ſeculoꝝ immortali ⁊c. Commẽdauit igitur deũ
tripliciter ſcꝫ ꝙ ſit gl̃ioſus glorificãs et glorificãdꝰ
Deinde excuſat ſe de ſcd̃a blaſphemia in moyſen
multipliciter commẽdando. Cõmendat eñ eum
precipue a tribus. ſcꝫ a zeli feruore: quia pcuciẽteꝫ
hebreũ egiptiũ interfecit. a miraculoꝝ operatiõe
que in egipto et in deſerto fecit et a dei familiari-
tate quia pluries cũ deo familiariter locutus fuit.
Poſt modum excuſat ſe de tercia blaſphemia que
erat in legem ip̃am tripliciter cõmendãdo. ſcilicet
ex ratione dãtis qui fuit deus: ex ratione miniſtrã
tis qui fuit moyſes talis et tantus: et ex ratione fi
nis quia dat vitã eternã. Poſtremo cepit ſe purga
re de quarta blaſphemia que erat in tabernaculũ
et in tẽplum. ip̃m tabernaculũ quadrupliciter cõ

mendando. ſcꝫ ꝙ fuit a deo p̃ceptũ fieri in viſione
oſtenſum. a moyſe cõſummatũ. ⁊ arche teſtimonij
cõtentiuum. Templũ autẽ dixit tabernaculo ſuc
ceſſiſſe. Sic ergo beatus ſtephanus de crimĩe ſibi
obiecto rationabiliter ſe purgauit. ¶ D Vidẽtes
igit̃ iudei ꝙ nec iſto ſecũdo modo eũ ſupare vale-
rent. Terciũ modum aſſumunt et terciã pugnã in
eunt. vt ſcꝫ ſaltẽ tormẽtis et ſupplicijs eũ ſuparent
Qđ vt vidit beatus ſtephanꝰ volẽs p̃ceptũ dñicũ
de fraterna correctiõe ſeruare. tribus modis eos
conatus ẽ corrigere et a tanta malicia cohercere.
ſcilicꝫ pudore timore et amore. Primo pudore eis
duriciam cordis et ſanctoꝝ necem improperãdo.
Dura inquit ceruice et incircumciſi cordibus et au-
ribꝰ vos ſemp̃ ſpũſancto reſtitiſtis ſicut et patres
veſtri ita et vos. Quẽ eñ ꝓphetaꝝ patres veſtri
non ſunt pſecuti? Et occiderũt eos q̃ p̃nunciabant
de aduentu iuſti: vbi ſicut dicit gloſa. tres gradus
malicie eoꝝ ponit. Primus eſt ꝙ ſpirituiſancto re
ſtiterũt. Scd̃s ꝙ ꝓphetas perſecuti ſunt. Terciꝰ
ꝙ creſcente malicia eoꝝ eos occiderũt. Sed quia
frons mulieris meretricis facta erat eis et neſcie
bãt erubeſcere nec ſic a cõcepta malicia deſtiterũt
immo audiẽtes hec deſiccabantur cordibus ſuis
et ſtridebãt dentibus in eum. ¶ Poſtmodũ ergo
correxit eos timore per hoc ſcꝫ ꝙ ihesum ſtantem
a dextris dei ſe videre ꝓhibuit quaſi paratũ ſe ad
iuuare et aduerſarios cõdemnare. Cum eñ eſſet
ſtephanus plenus ſpũſancto intuẽs in celũ vidit
gloriã dei et ait. Ecce video celos apertos et filiũ
hominis ſtantẽ a dextris virtutis dei. Licet igitur
iam pudore et timore correxerit eos. nõ tamen ad
huc deſtiterunt ſed deteriores ꝙ̃ prius fuerũt. Ex
clamantes eñ voce magna cõtinuerunt aures ſu
as. gloſa ne blaſphemantẽ audirent: Et impetũ
fecerunt vnanimiter in eũ: et ꝓijciẽtes eum extra
ciuitatem lapidabant in hoc ſcd̃m legem ſe agere
arbitrantes que blaſphemũ extra caſtra mãdaue
rat lapidari. Et illi duo falſi teſtes qui in eũ primũ
lapidẽ mittere debebãt ſcd̃m legẽ dicentẽ primo
manus teſtiũ lapidabit eũ. Depoſuerũt veſtimẽ-
ta ſua ne illius tactu coinquinarent̃ vel vt ad la-
pidandũ expeditiores redderentur ſecus pedes
adoleſcẽtis q̃ vocabatur ſaulus. et poſtea vocatꝰ
eſt paulus. Qui dũ lapidantiũ veſtimẽta cuſtodi
ret ex eo ꝙ ad lapidandũ eos expeditiores redde
ret: quaſi manu omniũ lapidauit. Cum autẽ eos
nec pudore nec timore a tãta poſſet neq̃cia retra-
here: Terciũ modũ adhibuit vt ſaltem eos amo-
re coerceret. An nõ eximiꝰ amor fuit quẽ eis oſtẽ

dit: quãdo pro ſe et pro ipſis orauit. Pro ſe quidẽ
orauit ne ſua paſſio ꝓlongaret: et ſic ipſi rei noxa
maiori tenerent. Pro ipſis aũt orauit ne eis hoc in
peccatũ imputaret. Lapidabãt inq̃t ſtephanũ in-
uocantẽ et dicentẽ. Dñe ihesu accipe ſpiritũ meũ.
Poſitis aũt genib⁹ clamauit voce magna dicens
Dñe ne ſtatuas illis hoc peccatũ: q̃a neſciũt q̃d fa-
ciunt. Et vide amorẽ mirabilẽ: quia orãdo pro ſe
ſtetit: orãdo ꝓ ſuis lapidatorib⁹ genua flexit: qua
ſi plus orationẽ quã ꝓ ipſis faciebat: q̃ illã quã ꝓ
ſe effundebat cuperet exaudiri. Pro ipſis etiã po
tius q̃ pro ſe genua flexit: quia vt dicit glo. ibidẽ
quoꝝ maior iniq̃tas: maius ſupplicandi remediũ
poſtulabat. In hoc etiã martir xpi chriſtũ imitat⁹
eſt qui in paſſione ſua pro ſe orauit dicens. Pater
in manus tuas cõmendo ſpiritum meum. Et pro
ſuis crucifixoribus dicens. Pater ignoſce illis ⁊c.
Et cum hoc dixiſſet obdormiuit in domino. Gloſa
Pulchre dictum eſt obdormiuit et nõ mortuus eſt
quia obtulit ſacrificium dilectionis: et obdormiuit
in ſpe reſurrectiõis. Facta eſt aũt lapidatio ſtepha
ni eodẽ anno quo dñs aſcẽdit in ꝓximo menſe au
guſti tercia die intrante. Sanct⁹ vero gamaliel ⁊
nicodemus q̃ erant ꝓ xpianis in omibus cõſilijs
iudeoꝝ ſepelierũt eum in agro ipſius gamalielis
et fecerunt planctũ magnũ ſuper eũ. Et facta eſt
magna perſecutio chriſtianoꝝ q̃ erant ĩ iheruſalẽ
quia occiſo beato ſtephano vno de principib⁹ ali
os grauiter pſequi ceperũt: in tantũ q̃ oẽs chriſti-
ani p̃ter apl'os q̃ erant ceteris fortiores per totaꝫ
iudeoꝝ ꝓuinciam diſperſi ſunt iuxta q̃ dñs prece
perat eis ſi vos pſecuti fuerint in vna ciuitate fu-
gite in aliã. Referunt aug⁹. doctor egregius
beatũ ſtephanũ innumeris miraculis claruiſſe: et
mortuos ſex ſuis meritis ſuſcitaſſe: multoſq̃ꝫ a va-
rijs lãguoribus curaſſe. Preter hec aũt alia refert
miracula digne memorie cõmendanda. Ait enĩ q̃
flores ſup altare beati ſtephani ponebant: ⁊ inde
ablati ſup infirmos ponebantur et mirabiliter cu
rabant. Panni etiaꝫ de ei⁹ altari ſumpti et ſuper
egros impoſiti multis extiterũt infirmitatibus in
medelã. Nam ſicut ait aug⁹. in li. xxii. de ciui. dei
flores ipſi de altari aſſumpti cuiuſdam mulieris ce
ce oculis impoſiti ſunt: ⁊ illa cõtinuo lumẽ recepit
Refert quoq̃ꝫ in eodem libro q̃ cũ quidam vir
primarius ciuitatis noĩe marcialis infidelis eſſet.
et nequaq̃ cõuerti vellet cũ tamen plurimũ egro-
taret gener ſuus valde fidelis ad eccleſiam ſancti
ſtephani venit et de ipſis floribus qui ſuper alta-
re erant accipiẽs ad caput ſoceri flores ipſos late-
ter poſuit. Sup quos cũ ille dormiſſet ꝓtin⁹ ante
diluculũ clamauit vt ad epm mitteret. Cum autẽ
epus abeſſet ſacerdos ad eũ venit: ⁊ ipm cũ ſe cre
dere diceret baptizauit. Hic q̃diu vixit hoc verbũ
ſemper in ore habuit chriſte accipe ſpiritũ meum.
cum tamen hec beati ſtephani vltima verba fuiſſe
neſciret. Aliud ſimiliter in eodeꝫ refert miracu
lum q̃ quedam matrona noĩe patronia cũ diu in
firmitate grauiſſima torqueret et multa adhibẽs
remedia nullũ ſentiret liberationis veſtigiũ: tãdẽ
quẽdam iudeũ cõſuluit: qui annulũ quendam cum
quodaꝫ lapide ei tribuit vt ipo annulo cum corda
ad nuda corporis cingeret: vt ex virtute illius be
neficiũ reciperet ſanitatis. Sed dũ hoc ſibi nil va-
lere ꝯſpiceret ad eccleſiã ꝓthomartiris ꝑperauit
et ꝓ ſalute ſua inſtãtius beatũ ſtephanũ exorauit
Tũc ſubito inſoluta corda et illeſo ãnulo remanẽ-
te annulus in terrã ꝓſilijt et cõtinuo perfecte ſa-
natã ſe ſenſit. Aliud ſimiliter in eodem nõ
minus mirabile refert miraculũ. Apud nanq̃ꝫ ce-
ſareã capadocie quedã nobilis matrona erat viri
quidem deſtituta ſolacio: ſed nobili vallata multi
tudine filioꝝ. Nam decẽ filios habuiſſe dicit quoꝝ
ſeptẽ mares et tres femine fuiſſe phibent. Quadã
igitur vice dum mater ab eis offendit: maledictio
nem ſuã filijs imp̃cat. Subito autẽ maledictioneꝫ
matris diuina vĩdicta ſubſeq̃tur ⁊ oẽs pena ſimili
et horribili feriuntur. Nam oẽs tremore mẽbroꝝ
oium horribiliter ſunt percuſſi. Quapropter nimiũ
dolẽtes ⁊ coꝝ ciuiũ oculos non ferentes: per totũ
orbeꝫ vagari ceperũt: et quocũq̃ꝫ ibant oium in ſe
cõuertebant aſpectũ. Ex his autẽ duo frater ⁊ ſo
ror paulus et palladia yponiã venerũt: et ipſi au-
guſtino ibidẽ epiſcopo q̃ ſibi cõtingerãt narraue-
runt. Cũ ergo iam. xv. dieb⁹ ante paſcha eccleſiã
beati ſtephani frequẽtaſſent: et ſanitatem ab ipſo
multis p̃cibus poſtulaſſent: ĩ ipo die paſche cũ fre
quens populus p̃ſens eſſet: vn⁹ ex eis ſcilicet pau
lus repẽte cancellũ introiuit: et ante altare cũ mul
ta fide et reuerẽtia ſe ꝓſtrauit in oratione Et cum
aſtẽtes rei exitũ expectarẽt: ſubito ſurrexit ſanus
a tremore corporis deinceps alienus. Cũ autẽ ad
auguſtinũ fuiſſet adductus ipſe eũ ad populũ pro-
tulit. et ſequẽti die libellũ de illius curatione eis
recitandũ ꝓmiſit. Cum autẽ ſic ad populuꝫ loque
retur et ſoror illius ibidẽ oibus membris tremens
aſſiſteret ſurgens illa e medio beati ſtephani can-
cellos intrauit. et ſtatim velut obdormiens ſubito
ſana ſurrexit. Ipſa ſimiliter in mediũ producit et
de vtriuſq̃ꝫ ſanitate deo ⁊ beato ſtephano imenſe

gratie referunt̄. Oroſius nāqꝫ a hieronimo ad auguſtinū rediens: quaſdam reliquias ſancti ſtephani detulit. ad quas p̄dicta et plura miracula facta ſunt. ¶ Notandū autem ꝙ beatus ſtephanꝰ hac die paſſus nō eſt: ſed ea die vt dicit̄ qua eius inuentio celebrat̄. Eius autē inuentio hac die dicit̄ extitiſſe. Sed quare feſta mutata ſint dicet̄ cū de inuentiōe aget̄. Ad p̄ns autē hoc dixiſſe ſufficiat ꝙ duplici de cauſa eccleſia hec tria feſta q̄ ſequuntur natiuitatem dn̄i ſic voluit ordinare. Prima eſt vt chriſto ſponſo et capiti omēs ſui comites adiungātur. Natus enī xp̄s ſponſus. ſpōſe eccleſie in hunc modum tres ſibi comites adiunxit. De quibus comitibus dicit̄ in canticis Dilectus meus candidus et rubicūdus electus ex milibus. Cādidus quo ad iohannē euangeliſtā preciosū cōfeſſorem. Rubicūdus: quātū ad turbam īnocētiū virginalē. Scd̄a ratio eſt vt ſic eccleſia oīum martirū genera ſcd̄m gradus dignitatis inſimul adunaret Quorū quidē martirij xp̄i natiuitas cauſa fuit. Eſt enim triplex martirium. Vnū voluntate et opere. Secundum voluntate et non opere. Terciū opere ſed nō voluntate. Primum fuit in beato ſtephano. Secūdū in beato iohanne. Tercium in innocentibus.

¶ De ſancto iohanne apoſtolo et euangeliſta. ix. A

IOhānes interp̄tat̄ dei gratia: vel in quo eſt gratia. vel cui donatū eſt. vel cui donatio a deo facta eſt. Per hoc enim intelliguntur quatuor priuilegia q̄ fuerūt in beato iohanne. Primum eſt precipua xp̄i dilectio: chriſtus enī pre ceteris ap̄lis eum dilexit. et ei maiora dilectionis et familiaritatis ſigna oſtendit. Et inde dicitur dei gratia quaſi deo gracioſus. Etiā plus petro ip̄m dilexiſſe videtur. Sed eſt dilectio animi et ſigni. et illa que eſt ſigni duplex ē. Vna que cōſiſtit in familiaritatis oſtenſione. Et alia in beneficiorum exhibicione. Quantum ad primam vtrunqꝫ equaliter dilexit. Quantum ad ſecundam plus iohannem. Quantū ad terciā plus petrū. Secundū eſt carnis incorruptio: quia virgo a dn̄o eſt electus. Et inde dicitur in quo eſt gratia. in ip̄o enī fuit gratia pudicicie virginalis: vnde et de nupcijs volēs nubere a dn̄o vocatus fuit. Terciū eſt ſecretorū reuelacio. Et inde dicit̄ cui donatū eſt. Eidē enī donatū eſt multa ſecreta et profunda noſcere. ſicut de diuinitate verbi et cōſummatione ſeculi. Quartū eſt matris dei recōmendacio. Et inde dicitur cui donacio a deo facta eſt. Maxima enī donacio a dn̄o tunc eidem facta eſt quando mater dei in eius cuſtodiam donatū eſt. Eius vitā miletus laodicie epiſcopus ſcripſit: quam yſidorus in libro de ortu vita et obitu ſanctorū patrum abreuiauit.

IOhannes apoſtolus et euāgeliſta dilectus a domino et virgo electus. poſt penthecoſtes diuiſis apoſtolis in aſiam eſt profectꝰ vbi eccleſias multas fundauit. Domicianus igit̄ imperator eius intelligens famā accerſitum cum in dolium feruentis olei ante portā latinam mitti iuſſit. Ille aūt inde exijt illeſus ſicut a corruptione carnis extiterat alienus. Videns igit̄ imperator ꝙ nec ſic a predicatione deſiſteret: eū in pathmos inſulam relegauit: vbi ſolus degens apocalipſim ſcripſit. ¶ Eodem anno imperator propter ſui nimiam crudelitatem occidit̄: et a ſenatu quicquid fecerat reuocatur. Sicqꝫ factū eſt vt ſanctus iohānes qui cum iniuria in inſulā deportatus fuerat cum honore epheſum rediret: occurente ei vniuerſa turba et dicente. Benedictus qui venit in noīe dn̄i Cum autē ingrederet̄ vrbem druſiana eius dilectrix que ſuū plurimū deſiderabat aduentū mortua efferebat̄. Parentes igit̄ eius vidue et orphani dixerūt ei. Sancte iohēs ecce druſianā efferimꝰ que tuis ſemꝑ monitis obſecūdās nos omnes alebat: tuūqꝫ plurimū deſiderabat aduentū dicēs. O ſi videam ap̄lm dei anteq̄ᷓ moriar. Ecce tu veniſti et te videre non potuit. Tūc iuſſit feretrum deponi et corpus reſolui dicens. Dn̄s meus ihūs xp̄s ſuſcitet te druſiana. Surge et vade in domū tuam

et para michi refectionē. Statim illa ſurrexit. et cepit ire ſolicita de iuſſiōe apl'i: ita vt ſibi videreẜ ꝙ nō de morte ſed de ſomno excitaſſet eā. ¶ Altera aūt die crathon phūs in foro populum cō uocauit: vt oſtēderet quomō hic mundus contem- nēdus eſſet. Duos eñ ditiſſimos iuuenes fratres precioſiſſimas gēmas diſtracto toto patrimonio emere fecerat et eas in ꝯſpectu oīum cōfringi iuſ- ſerat. Cōtigit igiẜ aplm̄ illuc trāſitū facere vocāſ ꝙ ad ſe philozophū huiuſmodi mūdi ꝯtēptū tripli ci ratiōe condēnauit. Primo quia ore hominū lau daẜ ſed diuino iudicio condemnaẜ. Scdo quia ex tali cōtemptu viciū nō curaẜ: et ideo van⁹ eſt ſicut medicina vana diciẜ ex qua mo... nequaꝗ̄ curaẜ Tercio quia contēptus meritori⁹ eſt q̄ ſua paupe ribus elargiẜ ſicut dn̄s iuueni dixit. Si vis ꝑfectus eſſe vade et vēde oīa que habes. et da pauperib⁹ Cui crathon dixit. Si vere de⁹ magiſter tuus eſt et vult vt harū gēmaꝝ preciū pauperib⁹ erogeẜ. fac vt reintegrenẜ vt ad eius facias gloriā qd̄ ego ad hominū feci famā. Tunc btūs iohānes gēmaꝝ fragmenta in manū ſuā recolligēs orauit et facte ſunt integre ſicut prius. Statimꝙ phūs et illi duo iuuenes crediderunt et gēmas vendentes preciū pauperibus erogarūt. ¶ Duo inſuꝑ iuuenes honorati bonū exemplo venditis oībus et paupe- ribus erogatis aplm̄ ſecuti ſunt. Quadaꝫ aūt die vidētes ſeruos ſuos ꝑcioſis indumētis fulgentes et in vili pallio ſe egētes ꝯtriſtari ceperūt. Quod cū ſanctus iohānes aduertiſſet eo ꝙ facie triſtes eſſet virgas et lapides a litore maris deferri fecit et eos in aurū et gēmas cōuertit. Qui iuſſu apoſto li vniuerſos aurifices et gēmarios ꝑ ſeptē dies q̄ rentes reuerſi ſunt dicētes. ꝙ illi nunꝗ̄ tam purū aurū: et tam ꝑcioſas gēmas ſe vidiſſe teſtati ſunt Dixitꝙ eis. Ite et redimite vobis terras quas vē didiſtis. quia celoꝝ premia perdidiſtis. Eſtote flo ridi vt marceſcatis. Eſtote diuites tēporaliter vt īppetuū mēdicetis. Tūc apl's cōtra diuicias diu tius cepit diſputare oſtēdens ꝙ ſex ſunt q̄ debent nos ab immoderato diuiciaꝝ appetitu retrahere Primū eſt ſcriptura. Unde recitauit hiſtoriam de diuite epulēte quem dn̄s reprobauit. et de lazaro paupere quē dn̄s elegit. Scd̄m eſt natura qa hō nudus ſine diuicijs naſciẜ. et nudus ſine diuicijs moriẜ. Terciū eſt creatura: quia ſol: luna: ſidera. pluuia aer. oībus ſunt cōmunia. et cōmuniter ſua beneficia oībus larguntẜ: ſic et inter hoīes omnia cōmunia eſſe deberent. Quartū eſt fortuna. Dixit eñ ꝙ diues ſeruus efficiẜ nūmi et dyaboli. Nūmi qa nō poſſidet diuicias: ſed ipe a diuicijs poſſideẜ Dyaboli quia iuxta euāgeliū amator pecunie ſer- uus eſt māmone. Quintū eſt cura qa habet curaꝫ et ſolicitudinē diurnā et nocturnā in acqrendo et in cuſtodiēdo. Nā in acquirēdo habet laborē et in cuſtodiēdo timorē. Sextū eſt iactura et oſtēdit ꝙ diuicie ſunt cauſa duplicis iacture. vnius q̄ eſt in acquiſitiōe duplicis mali. ſcꝫ mali in p̄ſenti qd̄ eſt elatio: et mali in futuro qd̄ eſt eterna dānatio. Et alteri⁹ q̄ eſt in ꝑditione duplicis boni. ſcꝫ boni in preſenti qd̄ eſt gratia: et boni in futuro qd̄ eſt eterna gloria. ¶ Cū igiẜ ſanctus iohānes cō tra diuicias taliter diſputaret ecce iuuenis quidā mortuus efferebatur qui triginta dies habebat ꝙ vxorē accepat. Ueniēs igiẜ mater vidua et ceteri qui eū flebāt ad pedes apl'i prociderūt rogantes ꝙ hunc quoꝙ ſicut druſianā in noīe dn̄i ſuſcita- ret. Flente igitur apl'o diutius et orante continuo reſurrexit. Precepitꝙ ei vt illis duob⁹ diſcipulis enarraret quantā incurriſſent penā et quantā glo riā perdidiſſent. Qui multa de gloria paradiſi et de penis inferni quas viderat enarrauit dicēs. O mi ſeri vidi angelos veſtros flentes et demones gra tulantes. Dixitꝙ eis ꝙ ꝑdidiſſent eterna palacia q̄ ſunt gēmis choruſcantibus fabricata: claritatis mirabilis cōtentiua. copioſis epulis refecta. deli- cijs plena: gaudijs glorioſa et imppetuūꝫ permā- ſura. De inferno aūt octo penas dixit que his ver ſibus cōtinenẜ. Uermes et tenebre flagellum fri- gus et ignis. Demonis aſpectus ſcelerum cōfuſio luctus. Tunc ille qui fuerat ſuſcitat⁹ et illi duo di- ſcipuli ad pedes apoſtoli ſe proſternētes rogabāt vt miſericordiā cōſequerenẜ. Quib⁹ apl's ait. Tri- ginta diebus penitentiā agite inter quos orate vt virge et lapides ad naturā priſtinā reuertāẜ. Qd̄ cū factum eſſet ait eis. Ite et vnde tuliſtis virgas et lapides deferatis. Quod cum feciſſent et virge et lapides in ſui naturā reuerſi fuiſſent. omniū vir tutum gratiā quam prius habuerant receperunt ¶ Cum autē beatus iohānes per totā aſiam predicaſſet cultores ydoloꝝ ſeditionē in pplo ꝯci tātes iohannē ad templuꝫ dyane trahebāt. cogen tes eū ſacrificiū offerre. Quibus iohannes hāc diſ iūctionē ꝓpoſuit vt aut ipi ad inuocationē dyane eccleſiaꝫ xp̄i euerterēt. et ipſe ydolis ſacrificaret. aut ipſe ad īuocationē xp̄i tēpliū dyane euerteret et ipſi in xp̄m crederent. Huic ergo ſententie cuꝫ maior pars populi cōſenſiſſet exeūtibus cūctis de tēplo orauit apoſtolus: et funditus templum cor- ruit: et dyane ymago penit⁹ cōminuta eſt. Ariſto

demus autē pontifex ydoloꝝ in populo ſeditionē maximā concitauit: ita, vt vna pars cōtra aliā ad prelium pararetur. Cui apl's. Quid tibi vis faciā vt placaris? Cui ille. Si vis vt credā in deū tuū dabo tibi venenū bibere. et ſi nullā in te leſionē intulerit verus deus dñs tuus apparebit. Cui apl's. Fac vt locutus es. Et ille. Volo vt alios inde morientes videas vt ſic amplius ꝑtimeſcas. Pergēs igitur ariſtodemus ad ꝓconſulē duos viros decapitādos petijt et eis corā oībus venenū dedit. Qui mox vt venenū biberunt ſpūm exalarunt. Tunc apl's calicē accipiēs et ſigno crucis ſe muniēs totū venenū bibit et nullā leſionem incurrit. Quapropter deū oēs laudare ceperunt. Ariſtodemus aūt dixit. Adhuc mihi ineſt dubietas: ſed ſi veneno mortuos ſuſcitaueris. abſq dubio vere credam. Tūc apl's ei tunicā ſuā tribuit. Cui ille. Cur michi tunicā tuā dediſti? Cui apl's. Ut ſic cōfuſus a tua infidelitate diſcedas. Cui ille Nunqd tunica tua credere me faciet? Et apl's. Vade et mitte eā ſuꝑ corpora defunctoꝝ dicens. Apl's xp̄i me miſit ad vos vt in xp̄i noīe exurgatis. Qđ cū feciſſet illico ſurrexerunt. Tunc apl's pontificē et ꝓcōſulē credētes cū omni parētela ſua in xp̄i noīe baptizauit. Qui in honorē beati iohānis eccleſiā cōſtruxerūt H

Refert beatus clemēs ſicut in quarto libro eccleſiaſtice hiſtorie inuenit ꝙ quodā tēpore apl's quēdā iuuenē pulchrū et ferocem cōuertit et eū cuidā epō ſub depoſiti noīe cōmendauit. Poſt aliquot aūt tempus iuuenis dereliquit epm. et factus eſt princeps latronū. Apl's itaq ad epiſcopū venit et ſuū depoſitū requiſiuit. Cumq ille de pecunia intelligeret et ex hoc vehemēter ſtuperet. dixit ei apl's. Juuenē illū a te repeto quē tibi tam ſtudioſe recōmendaui. Cui ille. Pater ſancte in aīa mortuus eſt. et in tali mōte cū latronibus degit: quoꝝ ipſe princeps extitit. Quibus auditis veſtē ſuam ſcidit. et caput ſuū pugnis feriēs. bonū inquit cuſtodem fratris aīe dereliqui. Cōfeſtim igit equū ſibi parare iuſſit: et ad illū montē intrepidus cucurrit. Quē cū iuuenis inſpexiſſet pre pudore nimio ſtatim equū aſcēdit et velocius aufugit. Apl's aūt etatis oblitus vrget calcaribus equū et poſtergū clamitat fugiētis. Ut quid fili dulciſſime fugis patrē ſenē et inermē? Ne timeas fili qr ꝓ te xp̄o rationē reddam et certe ꝓ te libēter moriar ſicut chriſtus ꝓ nobis eſt mortuus. Reuertere fili reuertere qa deus me miſit. Qui audiens cōpunctus redijt et amariſſime fleuit. Apl's aūt ad pedes eius ꝓcidit et manū eius tanꝙ ꝑ penitentiā iā purgatā oſculari cepit. Jeiunante igit et orante ꝓ eo apl'o veniā impetrauit. ipmq poſtmodū in epm ordinauit. ¶ Legit quoq in eadē hiſtoria eccleſiaſtica. et habet in glo. ſuꝑ ſcdam canonicā iohānis. ꝙ cū iohānes apud epheſū balnea lauandi gratia introiſſet. et ibidē cherintū hereticū vidiſſet ꝓtinus exijt dicēs. Fugiamus hinc ne balnea ſuꝑ nos corruant in qbus lauat cherintus veritatis inimicus

D ¶ Cū auis q̄ perdix dicit viua beato iohāni a quodā oblata fuiſſet. et ille eā quaſi demulcēdo tāgeret et cōtractaret: quidā adoleſcens hoc videns ad coeuos ſuos ridendo dixit. Videte quomō ille ſenex cū auicula ſicut puer ludit. Qđ beatus iohānes ꝑ ſpiritū recognoſcēs. iuuenē ad ſe vocauit et quid in manu teneret inqſiuit. Cui cū ſe arcū diceret tenere ait. Quid inde facis? Et iuuenis. Aues inde ac beſtias ſagittamus. Cui apl's. Qualiter? Tunc iuuenis arcū cepit tēdere et tenſū in manu tenere. Sed cū nil ei apl's diceret iuuenis arcum diſtendit. Cui iohānes. Quare fili arcū diſtēdiſti? Et ille. Quia ſi diutius tēſus teneret ad iacienda iacula infirmior redderet. Et apl's ad hoc. Sic et humana fragilitas ad contēplationē minus valida fieret. ſi ſēꝑ in ſuo rigore ꝑſiſtens fragilitati ſue interdū cōdeſcēdere recuſaret. Naȝ et aqla cūctis auibus celſius volat. et ſolē clarius cōſpicit. et tā nature neceſſitate ad yma deſcēdit. Sic et humanus animus cū ſe modicū a cōtemplatiōe retrahit crebra innouatione ardentius ad celeſtia tendit. Btūs igitur iohānes vt teſtat iheronimus cū ipſe vſq ad ipſam ſuā vltimā ſenectutē epheſi moraret et vix inter diſcipuloꝝ manus ad eccleſiā deferret nec plura verba dicere poſſet: ad quālibet pauſam hoc dicebat. Filioli diligite alterutrū. Tandē fratres qui cū eo erant admirātes ꝙ ſemꝑ eadē diceret dixerūt ei. Magiſter quare ſemꝑ eadē loqris. Qui reſpondit. Quia p̄ceptū dñi eſt et ſi ſolū hoc fiat ſufficit. ¶ Refert quoq helmādus ꝙ cū iohānes euāgeliſta euangeliū ſcribere deberet prius indixit ieiuniū vt orarent ſe digna ſcripturū. Fert aūt ipſum pre illo loco ſecretiſſimo in quo diuino ſcripturus ſeceſſerat oraſſe: vt nullas huic inſiſtēs operi ventoꝝ ibi aut imbriū iniurias pateretur. Hancq eidē loco vſq hodie reuerentiam elementa ſeruare dicuntur. Hec helmādus. J

¶ Cū igitur eſſet nonaginta nouē annoꝝ. et a paſſione dñi ſcdm yſidoꝝ anno. lxvij. apparuit ei dñs cum diſcipulis ſuis dicens. Veni dilecte mi ad me: quia tempus eſt vt in menſa mea cū tuis fratribus epuleris. Surgēs autem iohannes cepit ire. Cui dñs

De Innocentibus

dñica die ad me venies. Ueniẽte igitur dñica vni
uerſus populus cõuenit in eccleſiã q̃ fuerat ipſius
noĩe fabricata. Qui a primo pulloꝝ cantu predica
uit eiſdẽ hortãs eos vt in fide eſſent ſtabiles et in
mandatis dei feruẽtes. Poſt hoc foueã quadratã
iuxta altare fecit fieri. ⁊ terrã extra eccleſiã iactari
Deſcendẽſq; i foueã expanſis ad deũ manib⁹ dixit
Inuitatus ad cõuiuiuz tuũ dñe ihesu xp̃e. ecce ve
nio gratias agẽs: q: dignatus es me ad tuas epu
las inuitare. ſciẽs ꝙ ex toto corde meo deſiderarẽ
te. Cumq; orõem finiſſet tãta lux ſup eũ emicuit ꝙ
nullus eũ reſpicere potuit. Recedẽte aũt lumine
mãna fouea plena inuenit̃. qd̃ in loco illo vſq; ho
die generat̃. ita vt in fundo fouee inſtar minute a
rene ſcaturire videat̃ ſicut in fontib⁹ fieri cõſueuit
¶ Sanctus eadmãdus rex anglie nulli petẽti in
noĩe ſancti iohãnis euãgeliſte aliquid denegabat
Unde cõtigit ꝙ quidã peregrinus abſente came-
rario in noĩe ſancti iohãnis euãgeliſte importune
a rege elemoſinã poſtularet. Cui rex precioſuz an
nulũ cum nil aliud in prõptu haberet dedit. Sed
poſt plures dies quidã miles anglie ĩ trãſmarinis
ꝑtibus cõſtitutus ab eodẽ ꝑegrino annulũ regi re
ferendũ in hec verba recepit. Ille cui et ꝓ cuius a
more annulũ hũc dediſti tibi rex mãdat. Unde li-
quido patuit ꝙ beatus iohãnes eidẽ in forma ap
paruit ꝑegrini. yſidorus de ortu vita vel obitu
ſanctoꝝ patrũ. Mutauit iohãnes in aurum ſilue-
ſtres fondiũ virgas: litoreaq; ſaxa in gẽmas gẽ-
maꝝ fragmĩa in ꝓpriã reformauit naturã ꝓcepto
viduam ſuſcitauit. et rediuiuũ iuuenis corpus re-
meante anima reparauit bibens letiferum hauſtũ
euaſit periculum. et eodem poculo proſtratos in
vite reparauit ſtatũ. Hec yſidorus.

¶ De Innocentibus x. A

Innocentes dicti ſunt triplici ratione. ſcʒ
i ratione vite. rõne pene. rõne innocẽtie aſ
ſecute. Ratione vite dicti ſunt innocẽtes.
ex eo ꝙ vitã innocentẽ id eſt nõ nocentẽ habuerũt
nulli eñi vnꝗ̃ nocuerũt nec deo ꝑ inobediẽtiã. nec
proximo ꝑ iniuſticiã. nec ſibi ꝑ alicuius peccati ma
liciã. Et ideo dicit̃ in pſal'. Innocẽtes et recti adhe
ſerũt michi. Innocẽtes in vita et recti in fide. Ra-
tiõe pene qm̃ innocẽter et iniuſte paſſi ſunt. Unde
pſal'. Effuderũt ſanguinẽ innocentẽ. Ratiõe inno
centie aſſecute: qm̃ in ipo martirio aſſecuti ſunt ba
ptiſmalẽ innocentiã id eſt ab originali peccato mũ
diciã. De qua ĩnocẽtia dicit̃ ĩ pſal'. Cuſtodi innocẽ-
tiã et vide eq̃tatẽ. i. cuſtodi ĩnocẽtiã baptiſmatis
et poſtmodũ vide equitatẽ bone oꝑationis. B

Innocentes ab herode aſcalonita interfec
i ti ſũt. Tres eñi herodes ſacra ſcriptura cõ
memorat quos famoſos fecit coꝝ infamis
crudelitas. Primus dict⁹ eſt herodes aſcalonita
ſub quo dñs natus eſt: et a quo pueri occiſi ſunt.
Scd̃s dictus eſt herodes antipas q̃ iohãnẽʒ decol
lauit. Tercius dictus eſt herodes agrippa q̃ iaco-
buʒ occidit: ⁊ petrũ incarcerauit. Uñ de hoc extãt
verſus. Aſcalonita necat pueros. Antipa iohãnẽ
Agrippa iacobũ claudẽs incarcere petrum. Sed
primi herodis hiſtoriã breuiter videamus. Anti-
pater ydume⁹ vt in hiſtoria ſcolaſtica legit̃: neptẽ
regis arabũ duxit vxorẽ. ex qua filiũ habuit queʒ
vocauit herodẽ q̃ poſtmodũ aſcalonita dictus eſt
Hic a ceſare auguſto regnũ iudee accepit. Et tũc
primitus ablatũ eſt ſceptruʒ de iuda. Huic ſex filij
nati ſunt. ſcʒ antipater. alexãder. ariſtobolus. ar-
cheleus. herodes antipas et philipp⁹. Alexãdrũ
aũt et ariſtobolũ ex eadẽ matre iudea genitos ro
mã miſit liberalib⁹ artibus imbuẽdos. Poſt hoc
a ſtudio redierũt. Et erat alexãder acerrimus per
orator. Iãq; liberi licẽtius de ſuſceptiõe regni cuʒ
patre diſceptabãt. Ob hoc pater offenſus antipa
trẽ illis ꝓponere ſatagebat. Cũq; illi de morte pa
tris tractaſſent: et ob hoc a patre reiecti fuiſſent ce
ſarẽ adeũt de patris iniuria cõqueſturi. Interea
magi iheroſolimã veniũt et de ortu noui regis dili
gentius ſciſcitant̃. Herodes hoc audiẽs ꝑturbat̃ ti
mens ne de veroꝝ regũ genere aliquis nat⁹ eſſet
qui eũ tanꝗ̃ regni inuaſorẽ expelleret. Rogabat

igitur magos vt eo inuento ſibi renuncient ſimu-
lans ſe velle adorare quē volebat occidere. Uerū
tamen magi per aliā viā reuerſi ſunt in regionem
ſuaʒ. Uidens herodes ꝙ nequaq̄ ad ſe venirent.
ſtelle viſione eos deceptos ad ſe redire erubuiſſe
credidit. et ideo ab inquiſitiōe pueri animū reuo-
cauit. Cum autē audiſſet q̄ paſtores dixerant. et q̄
ſymeon ⁊ anna ꝓphetauerāt vehementer timuit
et ſe a magis turpiter illuſuʒ putauit. Tunc hero-
des de nece puerorū qui erāt in bethleē tractare
cepit. vt cuʒ eis ille quē ignorabat occideret. Ad
monitionē auteʒ angeli ioſeph cū puero et matre
in egiptum in ciuitatem hermopolim fugit. ibiq̄ʒ
ſeptē annis vſq̄ʒ ad obitū herodis ꝑmāſit. Jngre
diente igiť domino egiptū ſcd̄m yſaye vaticinium
vniuerſa ydola corruerūt. Tradūt quoq̄ʒ ꝙ ſicut
in exitu filiorū iſrael de egipto non fuit domus in
egipto in qua ꝓcurāte dn̄o non iaceret mortuum
primogenitum: ita nec tunc fuit templū in quo nō
corruiſſet ydoluʒ. ¶ Refert caſſiodorus ī hiſtoria
tripartita ꝙ in hermopoli ciuitate thebaide dicatur
eſſe arbor q̄ vocatur perſidis. valēs in ſalutem mul-
torū. ſi fructus aut folium aut pars corticis collo
egrotantiū alligeť. Cū igiť beata maria cum filio
in egiptū fugeret. hec arbor vſq̄ʒ ad terram incli-
nata eſt et xp̄m ſuppliciter adorauit. Hec caſſio-
dorus. C ¶ Cū igiť herodes de nece puerorū diſ
poneret. a ceſare auguſto ꝑ epl̄am eſt citat⁹ filiorū
accuſationibus reſpōſurus. Qui cū ꝑ tharſim iter
faceret: intellexit ꝙ magos naues tharſenſiuʒ trāſ
uexiſſent. et ideo omnes naues tharſis cōburi fe-
cit. ſcd̄m quod predictum fuerat. Jn ſpū vehemē-
ti conteres naues tharſis. Cūq̄ʒ pater cū filijs co-
ram ceſare diſceptaret: diffinitum eſt vt filij patri
in oībus obedirēt. et ipſe cui vellet regnū dimitte
ret. Rediens igiť herodes et ex confirmatione fa-
ctus audatior: mittens occidit omnes pueros qui
erāt in bethleem a bimatu et infra ſcd̄m tēpus qd̄
exquiſierat a magis. Hoc aūt duplicē intelligen-
tiā cōtinet. Primo vt infra dicat ordinē temporis
et eſt ſenſus a bimatu et infra. id eſt ab infantibus
duorū annorū vſq̄ʒ ad pueros vnius noctis. Didi-
cerat eñ herodes a magis ea die qua ſtella appa-
ruit eis dominū natuʒ eſſe: et q̄a iam annus fluxe
rat eo ꝙ romā iuerat. et redierat. dn̄m anniculum
et aliquorū inſuꝑ dierū eſſe credebat. Jdeoq̄ʒ ſu-
pra etatē eius vſq̄ʒ ad binos et infra id eſt vſq̄ʒ ad
vni⁹ noctis infantes deſeuit ī pueros timēs pueri
morphoſeon ne ſcʒ puer cui ſydera famulabantur
ſupra etatē ſuaʒ vel infra faciē transformaret. Et
hec ſententia vſitatior et verior habeť et reputať
Aliomodo exponitur ſcd̄m criſoſto. vt infra dicat
ordinē numeri. et eſt ſenſus. A bimatu et infra id
eſt a pueris duorū annorū vſq̄ʒ ad pueros quinq̄ʒ
annorū. dicit eñ ſtellā per annū ante ortū ſaluato
ris magis apparuiſſe. Herodes autē poſtq̄ hoc a
magis didicit. romam vadens adhuc ꝑ annū diſtu
lit. Credebat aūt tunc dn̄m natum fuiſſe quando
magis ſtella apparuit. et ideo dn̄m duorū annorū
eſſe credebat. Unde pueros binos occidit. et dein
ceps vſq̄ʒ ad quinq̄ʒ annos: ſed nō minores binis
Cui aſſertioni fidē facere videť. ꝙ quedā oſſa in-
nocentiū habentur adeo grandia ꝙ bimoruʒ eſſe
nō poſſunt. Poteſt tamē dici ꝙ lōge maioris erāt
tunc homines quātitatis q̄ modo. Jpſe autem he
rodes ſtatim ibidem punitus eſt. Nā ſicut ait ma-
crobius alias methodius vt in quadā cronica legi
tur. vnus paruulus filius herodis ibidē ad nutriē
duʒ caſu fuerat datus. q̄ cuʒ alijs a carnificibus eſt
occiſus. Tunc adimpletuʒ eſt quod dictū eſt per ꝓ
phetā. Uox ploratus ⁊ vlulat⁹. piarum ſcʒ matrū
audita eſt in rama id eſt in excelſo. D ¶ Deus
aūt iudex iuſtiſſimus vt ī eiſdē hiſtorijs legiť ſcola
ſticis non eſt paſſus tantā herodis nequiciā rema
nere īpunitā: diuino eñ iudicio factū eſt vt q̄ mul-
tos orbauerat filijs. ipſe ſuis miſerabilius orbareť
Naʒ alexāder et ariſtobolus itez patri habiti ſunt
ſuſpecti. Cōfeſſus eſt aūt vnus de coꝝ cōplicibus
ꝙ alexāder multa ſibi donaria promiſiſſet. ſi patri
venenum ꝓpinaret. Confeſſus eſt etiaʒ tonſor de
ꝓmiſſis ſibi munerib⁹ ſi dū patris barbā raderet
eū ꝯtinuo iugularet. Addiditq̄ʒ alexādruʒ dixiſſe
non eſſe ponēdam ſpem in ſene qui capillos tinge
ret vt iuuenis appareret. Ob hoc pater irat⁹ eos
occidi fecit. Antipatrē autem futurum regem in-
ſtituit. Sed ipſi antipatri herodeʒ antipam in re-
gnū ſubſtituit. Jnſuꝑ herodē agrippā et herodia
dem vxorē philippi: quos ex ariſtobolo ſuſceꝑat
paterna dilectione fouebat. Hac duplici de cauſa
antipater īntollerabile ꝯtra patrē cōcepit odiū: in
tantū ꝙ eū attēptauit occidere ꝑ venenū. Qd̄ he-
rodes ꝑſentiēs euʒ in carcere poſuit. Auguſt⁹ aūt
ceſar audito ꝙ herodes filios occidiſſʒ dixit. Mal
lem eſſe herodis porcus q̄ filius. quia cum ſit pro-
ſelitus porcis parcit et filios occidit. ¶ Jpſe autē
herodes cū iaʒ annos. lxx. haberet in grauiſſimā
egritudinē cecidit. Nā febre valida prurigine cor-
poris. colli cōtinuis tormētis. pedū inflatione. ver
meſcētibus teſticulis. intollerabili fetore. crebro
anhelitu. et interruptis ſuſpirijs torq̄bať. A medi

De ſancto thoma canthua.

cis vero in oleo poſit⁹ inde quaſi mortuus eſt ab
latus. E Audiens autē iudeos mortem ſuaȝ
cū gaudio expectare. nobiliores iuuenes ex oī iu-
dea collectos in carcere poſuit. dixitqꝫ ſalome ſo-
rori ſue. Scio iudeos ꝺ morte mea gauiſuros: ſed
potero habere multos lugētes et nobiles exequias
funeris ſi meis volueris parere mādatis: vt cum
ſpiritū emiſero cūctos occidatis quos in cuſtodia
ſeruo: vt ſic oīs iudea me defleat licet inuita. Ha-
bebat aūt in cōſuetudine vt poſt omnē cibū pomū
ꝑ ſe gladio purgaret et comederet. Cumqꝫ gladiū
in manu teneret: tuſſiqꝫ violēta diſtenderetur cir
cūſpitiēs ne ſe aliquis impediret ſe ipm̄ percuſſu-
rus manū dexterā ſuſtulit: ſed cōſobrinus eius ſu
ſtinendo dextrā impediuit. Protin⁹ aūt quaſi rex
mortuus eſſet in aula regia vlulat⁹ inſonuit Quo
audito exultat antipater: multaqꝫ dona ſi ſaluaret
cuſtodibus pollicet. Qꝺ cū cognouiſſet herodes
grauius filij exultationeȝ ꝙ ꝓpriaȝ tulit mortem
mittēſqꝫ ſatellites eum occidi fecit. et archelaum
poſt ſe regnaturū inſtituit. Sicqꝫ poſt dies quiqꝫ
mortuus eſt: in bellis fortunatiſſimus. in reb⁹ do
meſticis infeliciſſim⁹. Salome aūt ſoror eius oēs
abſoluit. quos rex occidi mandauerat. Remigius
autem in originali ſuper matheum dicit: ꝙ hero-
des gladio quo pomū purgabat ſe peremit. et ꝙ
ſalome ſoror eius omnes vinctos prout cum fra-
tre ordinauerat interfecit.

De ſancto Thoma canthuarienſi archiepō. .xi. A

Thomas interpretat abiſſus. geminus vel
ſectus. Abiſſus id eſt ꝓfundus in humilia
tione. qꝺ patet in cilicio et pedū pauperuȝ
lotione. Geminus in plation qa geminate ꝓfuit
ſcilicet verbo et exēplo. Sect⁹ in paſſione. B
Thomas canthuarienſis archiepiſcopus dū
in curia regis anglie cōſiſteret. et quedaȝ
ibidem fieri cōtraria religioni videret. cu-
riā ipſam deſeruit. et cāthuarienſi archiepō ſe cō-
miſit: a quo archidyaconus factus ad ꝑces tamen
ipſius archiepī regis cācellariā ſuſcepit. vt prudē-
tia qua erat preditus malignoꝝ in eccleſiā ꝓhibe
ret inſultus. Quē adeo rex dilexit: vt poſt deceſſuȝ
archiepī eū in cathedralē honorē ꝓcurauerit ſub-
limari. Qui licet plurimū reſiſteret tandē ad obe-
diētie ꝑceptuȝ humeros ſuppoſuit ad portanduȝ
Subito aūt in virū perfectū alteruȝ ꝑmutat. et ca-
ro ei⁹ cilicio et ieiunijs maceratur. Nō ſoluȝ eīn ci
liciū pro camiſia deferebat: ſed et femoralia cilici-
na vſqꝫ ad poplicē baiulabat. Sāctitatē aūt ſuaȝ
ita ſubtiliter occultabat: vt ſaluo ſemꝑ honeſtatis
rigore ſub decētia veſtiū et apparatu vtenſiliū cō
cordaret morib⁹ ſinguloꝝ. Tredecim pauperū pe
des quotidie curuatis genib⁹ abluebat. et refectos
datis cuilibet. iiij. argēteis remittebat. Rex autē
ad voluntatē ſuaȝ in detrimentū eccleſie ipm̄ in-
flectere nitebat. volēs vt cōſuetudines quas con-
tra libertatē eccleſie ꝑdeceſſores ſui habuerāt ab
eodē ſimiliter firmarent. Qui dum omnino aſſen-
tire noluit. cōtra ſe irā regis et principū prouoca-
uit. Quadā autē vice ſic ipſe cuȝ alijs epīs a rege
artatus vt etiā ſibi mortis ſententiaȝ minaret ma
gnorū virorū deceptus cōſilijs: verbotenus aſſen
ſum prebuit voto regis. Veruȝ ex hoc vidēs aīaȝ
periculū imminere Seipm̄ poſtmodū in penitētia
grauius cruciauit. et ab altaris officio ſe ſuſpēdit
quouſqꝫ a ſummo pōtifice reſtitui mereret. Requi
rit deniqꝫ rex vt qꝺ verbo dixerat ſcripto cōfirma
ret. Cui viriliter cōtradixit et a curia erectam ſibi
baiulās crucē diſceſſit. exclamātibus impijs cōtra
eum. Capite furem ſuſpendite ꝓditorem. Et ecce
duo magni ꝓceres et fideles ad eū fuſis lacrimis
venientes ſub iuramēto aſſerūt ꝙ in eius morteȝ
multi proceres cōiurarunt. Vir igitur dei eccleſiā
magis ꝙ ſibi metuens fugaȝ inijt. et ſenonis a pe
pa alexādro ſuſceptus et ī monaſterio pontiniacē
ſi cōmendatus poſt modū in franciā vſqꝫ deuenit.
Rex vero dū romā miſiſſet vt legati venirent qui
hoc negociū diffinirēt. omnino repulſam patit. Et
ob hoc in irā contra archiepm̄ amplius cōcitatur.

Unde omīa que erant archiepī et ſuoꝝ diripuit et
totā eius ꝓgenieȝ exilio cōdēpnauit: nequaq̄ de
ferens cōdicioni vel ſexui. ordini vl' etati. Ipe aūt
ꝓ rege et ꝓ regno anglie quotidie exorabat. Re-
uelat aūt archiepō q̄ ad ſuā eſſet eccleſiā reditur⁹
et ad xp̄m cū palma martirij migratur⁹. Septīo
igit anno ſui exilij redire cōcedit. et a cunctis cuȝ
honore ſuſcipit. Per aliquot dies ante ei⁹
martiriū iuuenis quidaȝ de corpore exiēs et poſt
modum miraculoſe rediens aiebat. q̄ vſq̄ʒ ad ſu-
premū ſanctorū ordinē ductus fuit et inter apoſto
los ſedem quandā vacuā vidit. Percūctanti autē
cui⁹ eſſet hec ſedes. angelus reſpōdit. q̄ cuidā ma
gno ſacerdoti anglicoꝝ a dn̄o ſeruaret. Sacer
dos quidā miſſaȝ de beata virgīe celebrabat quo
tidie qui archiepō accuſatus ab eo accerſitur et tā
q̄ ydeota et inſci⁹ ab officio ſuſpēdit. Cuȝ aūt bea
tus thomas ciliciū ſuum ſuere deberet. ⁊ ſub lecto
ip̄m abſcōdiſſet. vt ad conſuendū horaȝ captaret
beata maria ſacerdoti apparuit dicēs. Uade ad ar-
chiep̄m eiq̄ʒ dicas q̄ illa ob cui⁹ amorē miſſas di-
cebas. eius ciliciū qd̄ eſt in tali loco conſuit: et ſetā
rubeā de qua illud cōſuit ibideȝ reliquit. Illa igit
ſibi mādat q̄ interdictū qd̄ tibi fecerat debeat re-
laxare. Qd̄ ille audiēs et ita inueniens ſtupuit et
interdictum relaxans ſacerdotē hoc ſecretū habe-
re precepit. Defendit vt prius iura eccleſie nec a
rege flectit vi vel prece. Cū ergo nullatenus flecti
poſſet. ecce milites regis armati veniūt et vbi ar-
chiepiſcop⁹ ſit vociferādo inq̄rūt. Quibus ille oc-
currēs dixit. Ecce ego: quid vultis? Et illi. Ueni-
mus vt occidaris. et vltra viuere nō valebis. Qui
bus ille dixit. Ego ꝓ deo mori paratus ſuȝ et pro
defenſione iuſticie: et eccleſie libertate. Si igitur
me queriſtis ex pte dei oīpotentis et ſub anathe-
mate prohibeo. ne hoꝝ cuiq̄ aliquaten⁹ noceatis
Deo aūt et beate marie et ſanctis oībus et beato
dyoniſio cauſaȝ eccleſie ⁊ meipſum cōmendo. Qui
bus dictis venerandū caput gladijs impiorū im-
petit. ſacra capitis corona precidit. cerebrū ꝑ eccle
ſie pauimentū diſpergit et ſic martir domino cōſe
cratur. anno dn̄i milleſimo. c.lxxiiij. Dum
igit clerici Requiē eternam ⁊c. inciperēt et pro eo
miſſaȝ agerēt defunctoꝝ ſubito vt aiūt āgeloꝝ cho
ri aſtātes voces cātanciū interrūpūt. martiris miſ
ſam incipiūt. Letabit iuſtus ɔcinūt: et ceteri cleri-
ci ꝓſequūtur. Hec eſt reuera mutatio dextere ex
celſi dū cantus meroris vertitur in canticuȝ laudis
cuȝ illuȝ cui defunctoꝝ ſuffragia inchoauerāt mar
tirū poſtmodū hymnis laudant. Reuera eximia
cōprobatur ſanctitate preditus et martir domini
glorioſus quem tāto honore angeli preuenerūt et
ſanctoꝝ martiꝝ cathalogo aſſcripſerūt. Paſſus ē
aūt ſanct⁹ iſte ꝓ eccleſia. i eccleſia. in loco ſancto.
et in tēpore ſacro. inter man⁹ ſacerdotū et religio
ſoꝝ vt paciētis pietas. et pſequentium crudelitas
oſtēdat. Multa inſuꝑ et alia miracl'a per ſanctū
ſuū dn̄s operari dignatus eſt. Meritis em̄ eius ce
cis viſus. ſurdis audit⁹. claudis greſſus. vita mor
tuis reſtituta ſunt. Porro aqua qua pān̄i cōſperſi
eius ſanguine lauabant multis extitit in medelaȝ
Quedā dn̄a de anglia varios oculos habere ob
laſciuiam et maiorē pulchritudinē affectabat. ſuꝑ
hoc vouēs votum nudis pedibus ſepulchrū beati
thome viſitauit. Que cuȝ in oratione ꝓſtrata iace-
ret. ſurgēs inuenit ſe penitus excecatā. ſtatimq̄ʒ
penitens cepit rogare beatū thomā vt iam nō va
rios ſed ſaltem ſuos ſibi redderet oculos. qd̄ tan-
dem cum magna difficultate vix valuit obtinere.
Quidā aūt illuſor aquā ſimpliceȝ ꝓ aqua
ſancti thome dn̄o ſuo ī pixide obtulit ɔuiuāti. Cui
dn̄s ait. Si nil michi vnq̄ furatus fuiſti ſanct⁹ tho
mas aquā ſuā huc te deferre ꝑmittat. ſi autē reus
furti es aqua ipſa ꝓtin⁹ euaneſcat. Hoc igit dicto
ille cōſenſit. ſciēs q̄ pixidē aqua nuper impleſſet.
Mira res pixidē ɔtinuo aperuerūt et vacuā inue
nerunt: Sicq̄ʒ ſeruus in mēdacio deprehēditur et
furti reus euidentius cōprobat. Auis quedam
ſciens loqui. cū niſus eā inſequeret ſicut didicerat
cepit clamare. Sācte thoma adiuua me. et ſtatim
niſus mortuus cecidit. et illa euaſit. Quidā queȝ
ſanctus thomas valde dilexerat cū grauiter infir-
maret iuit ad eius tombā et ꝓ ſanitate ſua roga-
uit ⁊ ad libitū impetrauit. Sed cū ſanatus rediret
cepit cogitare q̄ illa ſanitas anime ſue forſitan nō
expediret. Unde iterū rediēs ad ſepulchrū orauit
vt ſi non eſſet vtile anime ſue cōtinuo infirmitas
ipſa rediret. Statim infirmitas rediȳt ſicut prius.
In eius aūt interfectores intantū vlcio diuina de-
ſeuit vt alij digitos dētibus ſuis fruſtratim diſcer
pētes. alij ſanie defluētes. alij paraliſi diſſoluti. a
lij amentes effecti miſerabiliter interirent.

De ſancto Silueſtro. xii .A

Silueſter dicitur a ſile quod eſt lux. et terra
quaſi lux terre id eſt eccleſie que inſtar bo
ne terre habet pinguedīeȝ bone opatiōis
nigredinē humiliationis. et dulcedinē deuotiōis.
Per iſta em̄ tria agnoſcit bona terra. vt ait palla
dius. Uel ſilueſter dicit a ſilua et theos. qa hoīes

ſilueſtres id eſt in cultos et duros ad fidem xp̄i tra
xit. Uel ſicut dicit in glo. ſilueſter dicit viridis agre
ſtis vmbroſus nemoroſus. Uiridis celeſtia ꝯtēplā
do. agreſtis ſeipſum excolendo. vmbroſus ab oī
cōcupiſcēcia refrigeratus. Nemoroſus inter arbo
res celi plātatus. Eius legendā cōpilauit euſebi⁹
ceſarienſis. quā beatus gelaſius in cōſilio ſeptua
ginta ep̄orum a catholicis legendam cōmemorat
ſicut in decreto habetur. B

Silueſter a matre re et nomine iuſta geni
tus. et a cirino preſpitero eruditus. hoſpi
talitatē ſummope exercebat. Thimothe⁹
aūt quidā xp̄ianiſſimus ab eo in hoſpiciū ſuſcipit
qui tamen ob ꝑſecutionē ab alijs vitabat. Hic thi
motheus ꝑ vnū annū et tres mēſes predicauit. et
poſtea coronā aſſecutus eſt martirij. duꝫ p̄dicaret
cōſtantiſſime fidē xp̄i. Putās aūt tarquini⁹ p̄fect⁹
thimotheum multis abūdaſſe diuicijs eas a ſilue
ſtro expecijt. īferēs ei minas mortis. Sed cū vere
thimotheū huiuſmodi diuicias non habuiſſe com
perit ſilueſtrū ydolis imolare precepit. alioquin
in craſtinū diuerſa reciperet genera tormētoꝝ. Cui
ſilueſter. Stulte hac nocte morieris et ſempiterna
tormēta recipies et velis nolis verū deū eſſe queꝫ
colimus recognoſces. Silueſter igit carceri tradit
et tarquini⁹ ad prandiū inuitatur. Duꝫ ergo cōme
deret. os piſcis in eius gutture ſic verſat vt nulla
ratione reijcere potuerit vel glutire. Sicqꝫ media
nocte defunctus ad tumulū cuꝫ luctu ducit. et ſilue
ſter cū gaudio a carcere liberat. Qui nō ſolū a chri

ſtianis. ſed etiā a paganis miro diligebat affectu
Erat eniꝫ aſpectu āgelicus. ſermone nitid⁹. īteger
corpore. ſanctus ope. conſilio magn⁹. fide catholi
cus. ſpe paciētiſſimus. caritate diffuſus. Mortuo
igit melchiade ep̄o vrbis rome. ſilueſter ab oī ple
be plurimū renitēs in ſummū pōtificē eſt electus.
Hic omniū orphanoꝝ viduaꝝ et pauperū nomia
in matricula ſcripta habebat. et oībus neceſſaria
ꝓuidebat. Hic quartū et ſextū diē et ſabatuꝫ ieiu
nijs inſtituit obſernanduꝫ. quintū vero quaſi do
minicū celebrādū. Grecis vero xp̄ianis dicētibus
ſabbatū dieꝫ potius q̄ quintū celebrandū reſpon
dit hoc fieri nō debere. et quia hoc eſt traditionis
ap̄lice. et quia dn̄ice debet compaſſio ſepulture.
Cui illi. Unū eſt ſabbatū ſepulture. ī quo ſemel in
anno ieiuniū eſt exhibēdū. Quib⁹ ſilueſter. Sicut
oīs dies dominicus reſurrectiōis gloria. ſic omne
ſabbatū decorat dn̄ica ſepultura. Igit de ſabbato
acquieſcunt. ſed de quinta feria vehemēter cōten
dunt aſſerētes nō debere xp̄ianoꝝ ſolennitatib⁹
ſociari. Silueſter aūt eius dignitatē precipue ī tri
bus oſtēdit. Qm̄ hac die domin⁹ ad celos aſcēdit
et corporis ⁊ ſanguinis ſacramētuꝫ īſtituit. ⁊ ſacꝫ
criſma eccleſia cōficit. Omnes igit ratiōibus eius
acquieſcūt C ¶ Perſequēte aūt cōſtātino xp̄ia
nos ſilueſter de vrbe exijt: ac in quodā monte cuꝫ
ſuis clericis māſit. Ipſe aūt cōſtātinus merito per
ſecutionis tirānice in incurabilem cecidit plagā le
pre. Tādem ad cōſiliū pontificū ydoloꝝ adducta
ſunt tria milia pueroꝝ vt eos occidi faceret. ⁊ ſe in
coꝝ ſanguine recēti et calido balnearet. Egrediē
te autē eo ad locum vbi balneuꝫ parari debebat.
matres pueroꝛuum eidē occurrunt: que reſolutis
crinib⁹ miſerabiliter vlulabāt. Et lacrimās cōſtā
tin⁹ iuſſit ſtare currū ⁊ erigēs ſe dixit. Audite me
comites et cōmilitones et oēs populi qui aſtatis.
Dignitas romani imperij d̄ fonte naſcit pietatis
que hāc etiā legeꝫ dedit vt capitali ſentēcia ſubde
ret quicūqꝫ in bello aliquē occidiſſꝫ infantē. Quā
ta ergo erit crudelitas vt hec nr̄is faciamus filijs
qd̄ fieri ꝓhibuim⁹ alienis? Quid iuuat barbaros
ſupaſſe ſi a crudelitate vīcamur? Nā viciſſe extra
neas naciōes ratiōe viriū eſt bellāciuꝫ populoruꝫ
vincere autē vicia et peccata virtus eſt moruꝫ. In
illis ergo p̄lijs fortiores nos exiſtim⁹ illis. In his
vero nobiſmetipis fortiores ſum⁹. Qui eīm fuerit
in iſto certamine ſupatus. victoriā obtinet victus.
Uictor eīm poſt triūphuꝫ vincit. ſi pietas ab impie
tate ſuperat. Uincat ergo pietas in iſto cōgreſſu.
Bene eīm omniū aduerſantiū poterim⁹ eſſe victo

res ſi ſola pietate vincamur. Omniũ eñ ſe eſſe do
minũ cõprobat: qui ſeruũ ſe mõſtrauerit pietatis.
Meli⁹ eſt ergo me mori ſalua vita innocẽtiũ q̃ p
eoꝝ interitũ vitã recupare crudelẽ. quã tñ recupa
re incertũ eſt: cũ tñ certũ ſit q̃ ſic recuperata cru-
delis eſt. Juſſit igit̃ vt matribus ſuis pueri redde-
rentur ⁊ dona plurima et infinita vehicula prebe
rent̃. Sicq̧ matres q̃ flẽdo venerãt. ad loca ſua
cũ gaudio redierũt. Jp̃e autẽ imperator ad pala
ciũ ſuũ reuerſus eſt ⁋ Sequẽti vero nocte pe
trus et paulus appuerũt ei dicẽtes. Qm̃ exhorrui-
ſti effuſſionẽ ſanguinis innocentiũ. miſit nos dñs
ihũs xp̃s dare tibi recupãde cõſiliũ ſanitatis. Sil-
ueſtrum igit̃ epiſcopũ qui apud montẽ ſiraptim
latitat acceſire. hic tibi piſcinã oſtẽdet in qua im-
merſus tercio ab omi curaberis lepre morbo. Tu
vero xp̃o hãc viciſſitudinẽ reddas. vt ydoloꝝ tẽ-
pla diruas. xp̃i reſtaures eccleſias. et ei⁹ deiceps
cultor fias. Euigilãs igit̃ ↄſtãtinus ſtatim milites
miſit ad ſilueſtrũ. Uidẽs aũt ſilueſter milites ſta-
tim ad palmã martirij credidit ſe vocari. Deo aũt
ſe recõmendãs et ſocios ſecũ adhortãs cõſtantino
intrepidus preſentat̃. Cui cõſtãtinus aſſurgẽs ait
Bene te veniſſe gratulamur. Qui a ſilueſtro reſa
lutatus narrauit ei per ordinẽ ſui ſomnij viſionẽ
Percunctãti vero cõſtantino qui eſſent illi duo dij
q̃ ſibi apparuerũt. ſilueſter reſpõdit illos eſſe xp̃i
apl̃os et nõ deos. Tũc ad preces impatoris ſilue-
ſter apl̃orũ ymagines iuſſit ſibi afferri. Quas vt i-
perator aſpexit tales eſſe q̃ ſibi apparuerũt decla
mauit. Silueſter igit̃ eũ cathecuminũ fecit et vni⁹
ebdomade ſibi ieiuniũ indixit. ⁊ carceres aperire
monuit. Cumq̧ in aquam deſcẽdiſſet baptiſmatis
mirabilis ibi emicuit ſplẽdor lucis. ſicq̧ inde mũ-
dus exiuit et xp̃m ſe vidiſſe aſſeruit. Prima autẽ
die ſui baptiſmatis hãc legẽ dedit vt xp̃s ab vrbe
romana tanq̃ verus deus. coleret̃. Scd̃a vt ſi q̃s
chriſtum blaphemaret puniret̃. Tercia vt quicũq̧
xp̃iano feciſſet iniuriã. bonoꝝ ſuoꝝ pte dimidia
priuaret̃. Quarta vt ſicut impator rome. ſic roma
nus põtifex caput ab vniuerſis epis habeat̃. Qui
ta vt quicũq̧ ĩ eccleſias ↄfugerit ab oibus ſeruet̃
iniurijs immunis. Sexta vt null⁹ niſi de licẽcia ſui
antiſtitis eccleſiã edificet. intra muros alicuius ci
uitatis. Septĩa vt ad edificationẽ eccleſiaꝝ deci-
me poſſeſſionũ regaliũ tribuãt̃. Octaua impator
ad eccleſiã ſancti petri venit. et de ſuis culpis ſe
lamẽtabiliter accuſauit. Poſtmodũ arrepto bidẽ-
te ad fundamẽtũ baſilice eccleſie ↄſtruendũ terrã
prim⁹ apuit. et duodecim cophinos in ſuis ſcapulis

foras eiecit ⁋ Hec vbi helena mater cõſtãtini
auguſti in bethania cõſiſtẽs audiuit. p litteras lau
dat filiũ q̃ abrenunciaſſet ſimulacris ydoloꝝ: ſed
dure increpat q̃ relicto deo iudeoꝝ crucifixũ ho-
minẽ deũ colat. Reſcribit aũt auguſtus vt iudeoꝝ
magiſtros ſecũ adducat et ip̃e xp̃ianoꝝ doctores
pferret. vt ſic ex diſputatiõe mutua appeat fides
vera. Adduxit igit̃ ſancta helena centũ quadragi
taunũ doctiſſimos iudeoꝝ. Inter quos duodecim
erant q̃ ſapiẽtia et eloquẽtia pre ceteris rutilabãt
Cũ igit̃ ſilueſter cũ clericis ſuis et predicti iudei
ad diſputandũ corã impatore inſimul cõueniſſent
de cõmuni cõſenſu duos iudices gẽtiles ſapiẽtiſſi-
mos et pbatos noĩe craton et zenophilũ ſtatue-
rũt. ad quos ptineret ſentẽcia dicendoꝝ. Qui licʒ
gẽtiles erant. tñ iuſtiſſimi et fideles. Taliq̧ inter
eos ſentẽcia eſt firmatũ. vt vno ſtãte et loquẽte a-
lius nõ loquat̃. Incipiẽs igit̃ prim⁹ de illis duode
cim noĩe abiathar ait. Cũ iſti tres deos dicãt pa-
trem et filiũ et ſpũmſanctũ. manifeſtũ eſt eos cõ-
tra legẽ agere. q̃ dicit. Uidete q: ego ſũ ſolus de
us et nõ eſt alius deus preter me. Deniq̧ ſi dicunt
xp̃m deũ eſſe: q̃a multa fecit ſigna: in noſtra etiã
lege multi fuere: qui miracula plurima fecerunt:
et tñ nunq̃ ex hoc deitatis nomẽ ſibi vſurpare au
ſi ſunt ſicut iſte ihũs. quẽ iſti adorãt. Ad quẽ ſilue
ſter. Nos vnũ deũ colimus. ſed nõ in tanta ſolitu-
dine eũ dicimus vt gaudiũ filij nõ haberet. Ex ve
ſtris aũt libris vobis trinitatẽ pſonaꝝ demonſtra
re valemus. Nã patrẽ dicimus de quo propheta
ait. Ipſe inuocauit me pater meus es tu ⁊c. Filiũ
de quo idẽ. Filius meus es tu: ego hodie genui te
Spiritũſanctũ de quo idẽ. Spiritu oris eius oĩs
virtus eorũ. In hoc etiã q̃d dixit faciamus hoĩem
ad ymaginẽ et ſimilitudinẽ noſtrã euidẽter ⁊ per
ſonaꝝ pluralitatẽ et diuinitatis vnitatẽ demon-
ſtrat. Licet autẽ ſint tres pſone vnus tñ deus eſt.
Q̃d exẽplo viſibili aliquatenus demõſtrare vale-
mus. Et accipiẽs purpurã impatoris tres ibi pli-
cas fecit dicẽs. Ecce videtis tres plicas et expli-
cãs eas ait. Ecce q: tres plice ſunt vnus pannus.
ita tres pſone ſunt vnus de⁹. De hoc aũt q̃d dicit̃
q̃ ex miraculis deus credi nõ debet cũ alij plures
ſancti miracl̃a fecerũt nec tñ ſe deos dixerũt ſicut
xp̃s deũ p hoc ſe aſſerere voluit. Certe de⁹ ſupbiẽ-
tes contra ſe nunq̃ paſſus eſt ſine pena acerrima
preterire. ſicut patet in dathan et abyron: alijſq̧
q̃plurib⁹ Quõ ergo mẽtiri potuit et ſe deũ dicere
q̃d nõ erat cũ eum ſe deũ dicẽtẽ nulla pena ſecuta
fuerit: ſed virtutũ efficacia comitabat̃? Tunc iudi-

ces dixerũt. Cõſtat abiathar a ſilueſtro ſupatum.
Nã et ratio hoc docet. qꝛ ſi deus nõ eſſet et ſe deuꝫ
dixiſſet cõferre vitã mortuis nõ valeret. Tũc illo
amoto ſcḋs qui et ionas dicebat ad cõflictuꝫ acce-
dens ait. Abrahã a deo circũciſionẽ accipiẽs iuſti
ficatus fuit et etiã oẽs filij abrahe ꝑ circũciſionem
iuſtificabant. igit qui nõ fuerit circũciſus: non erit
iuſtificat⁹. Ad quẽ ſilueſter. Conſtat abrahã ante
circũciſionẽ deo placuiſſe. et amicũ dei appellatuꝫ
eſſe. igit non circũciſio ipm ſanctificauit: ſed fides
et iuſticia ipm deo placere fecit. Nõ igit accepit cir
cũciſionẽ in ſignificationẽ ſed in diſtinctionẽ. Jſto
ſuperato tercius q̄ et godolias accedẽs ait. Quo-
mõ xp̄s veſter poteſt eſſe deus: cũ aſſeratis eũ eſſe
natũ tẽptatuꝫ. traditũ. nudatuꝫ. felle potatũ. liga
tuꝫ: ſepultũ cuꝫ hec oïa in deo eſſe nõ poſſunt? Ad
hec ſilueſter. De veſtris libris hec omïa ꝓbamus
de xp̄o fuiſſe p̄dicta. Nam de eius natiuitate dixit
yſayas. Ecce virgo cõcipiet ꝛc. De eius tẽptatiõe
zacharias. Uidi ihesuꝫ ſacerdotẽ magnũ ſtantem
corã angelo et ſathan ſtabat a dextris ei⁹ ꝛc. De
eius traditiõe pſal. Qui edebat panes meos ma-
gnificauit ſup me ſupplãtationẽ ꝛc. De eius nuda
tione idẽ. Diuiſerũt ſibi veſtimẽta mea ꝛc. De ei⁹
fellea potatione idẽ. Dederũt in eſcã meã fel ꝛc.
De eius ligatiõe heſdras. Uinxiſtis me nõ ſicut pa
trẽ qui liberaui vos d̄ terra egipti. clamãtes ante
tribunal iudicis humiliaſtis me: ſuſpẽdentes in li
gno tradidiſtis me. De ei⁹ ſepultura hieremias.
Jn eius ſepultura reuiuiſcẽt mortui. Cũ ergo go-
dolias q̄d reſpõderet nõ haberet data ſentẽcia re
motus eſt. f ¶ Quartus q̄ et annas accedẽs ait.
Ea q̄ de alijs dicta ſunt ſilueſter iſte de ſuo xp̄o p̄-
dicta fuiſſe firmat. Un̄ ſupeſt vt ꝓbet hec de ſuo
xp̄o dicta fuiſſe. Ad quẽ ſilueſter. Dabis ergo aliũ
quẽ virgo cõcepit. q̄ felle ſit cibat⁹. ſpinis corona-
tus. crucifixus mortuus et ſepultus. qui ſurrexit a
mortuis et ad celos aſcẽdit. Tũc cõſtantinus ait.
Si aliũ non dederit ſciat ſe eſſe ſuperatũ. Qui cuꝫ
hoc facere nõ poſſet amouet. Quintus q̄ et doech
ꝓducitur q̄ ait. Si ex ſemine dauid xp̄s ille nat⁹
eſſet et ſanctificatus vt dicitis: ergo baptizari non
debuit vt iterũ ſanctificaret. Ad quẽ ſilueſter. Si-
cut circũciſio in xp̄i circũciſione finẽ accepit. ita no
ſter bapt iſm⁹ in xp̄i baptiſmate iniciũ ſanctificatio
nis habuit. nõ ergo baptiſatus eſt vt ſanctificaret
ſed vt ſanctificaret. Qui cũ taceret ait ꝯſtantinus
Nõ taceret doech ſi haberet ꝯtraria q̄ proferret.
Tũc ſextus q̄ et chuſi ait. Uellem⁹ vt ſilueſter ille
cauſas huius virginalis partus nobis exponeret

Ad quẽ ſilueſter. Terra de qua adã formatus eſt
incorrupta erat et virgo. q̄a nec dũ ſe ad bibẽduꝫ
humanũ ſanguinẽ apuerat. nec maledictionẽ ſpi-
naꝝ accepat. nec hoĩs mortui ſepulturã habebat.
nec ſerpẽti data fuerat ad edẽduꝫ. Oportuit ergo
ex maria virgine nouũ adã fieri. vt ſicut ſerpens
natũ ex virgine vicerat: ſic a nato ex virgĩe vince
ret. Et q̄ ade victor extitit in paradiſo. ipſe tẽpta
tor factus eſt dñi in deſerto. vt qui adã vicerat mã
ducantẽ. vinceret a dño ieiunãte. ¶ Hoc ſuperato
ſeptimus q̄ ꝛ beniamin ait. Quomodo xp̄s veſter
filius dei poteſt eſſe qui a dyabolo tẽptari potuit.
vt modo fame panẽ ex lapidibus facere vrgeret.
modo in tẽpli celſitudinẽ leuaret. modo ad ado-
randũ ipm dyaboluꝫ induceret? Ad q̄d ſilueſter.
Si dyabolus ideo vicit qꝛ ab adam mãducãte eſt
auditus. cõſtat ideo euꝫ fuiſſe ſupatuꝫ q̄a eſt a xp̄o
ieiunãte ꝯtẽptus. Nos autẽ euꝫ nõ inq̄ntum deus
ſed inq̄ntum homo tẽptatum eſſe fatemur. Jdeo
aũt tripliciter eſt tẽptatus. vt a nobis omẽs tẽpta
tiones excluderet. et formã vincendi daret. Sepe
nanq̧ in hoĩe victoriã abſtinentie ſequit tempta-
tio humane glorie. et temptationẽ humane glorie
appetit⁹ dñi et excellentie comitat. ipſe igit a xp̄o
in his vincitur vt vincendi nobis forma donetur.
Jſto ſupato octauus qui et aroel ait. Cõſtat quia
deus ſumme pfectus eſt et nulli⁹ indiget. q̄d ergo
ei opus fuit vt naſceret in xp̄o? Quomõ iteꝝ xp̄m
verbũ appellat? Sed et hoc cõſtat qꝛ deus anteq̄
haberet filiũ pater dici nõ potuit ergo ſi pater xp̄i
poſtea dictus eſt mutabilis fact⁹ eſt. Ad hoc ſilue
ſter. Filius ante tp̄a ex patre eſt genit⁹. vt faceret
que non erãt et in tẽpore eſt natus: vt reficeret q̄
perierãt. Que et ſ. ſolo verbo reficere poterat. tñ
ꝑ paſſionẽ niſi homo fieret redimere nõ valebat.
quia in ſua deitate ad patiẽduꝫ apt⁹ nõ erat. Nec
hoc erat impfectiõis: ſed pfectiõis ſi in ſua nõ erat
deitate paſſibilis. Porro filiuꝫ v̄buꝫ dei dici ex eo
patet q̄a ꝓpheta ait. Eructauit cor meuꝫ v̄buꝫ bo
nuꝫ. De⁹ quoq̧ ſemꝑ pater fuit q̄a ſemꝑ eius fili⁹
extitit. Filius eñ eius eſt verbuꝫ eius ſapiẽtia ei⁹
virtus eius. Jn patre autẽ ſemꝑ fuit verbuꝫ iuxta
illõ. Eructauit cor meũ v̄bũ. Semꝑ ſapiẽtia iuxta
illõ. Ego ex ore altiſſimi ꝓdiui primogenita ante
oẽm creaturã. Semꝑ virt⁹ iuxta illud. Ante oẽs
colles parturij. necdũ fontes aquaꝝ eruperãt ꝛc
Cũ ergo pater nunq̄ fuerit ſine verbo ſapiẽtia ꝛ
virtute: quomõ putas hoc nomẽ ſibi ex pte aduc-
niſſe ¶ Hoc ergo amoto non⁹ qui et iubal dixit.
Cõſtat qꝛ deus ꝯiugia non damnat. nec eis male

dixit: quare ergo de ꝯiugio natū denegatis hūc eē
quē colitis niſi vt obfuſcare ꝯiugia ſtudeatis. Rur
ſuſ quomō tēptat̃ qui potens eſt. patit̃ qui virtus
eſt. moritur qui vita eſt? Deniqꝫ ad hoc cogeris vt
duos filios eſſe dicas. vnū quē pater genuit. alte-
rū quē virgo generauit. Rurſus quō fieri poteſt vt
paciat̃ hō qui aſſumpt⁹ eſt ſine leſione eius a quo
aſſumptus eſt. Ad hoc ſilueſter. Nos xp̄m nō ideo
natū de virgine dicim⁹ vt ꝯiugia cōdēnemus. ſed
cauſas virginei partus rōnabiliter accepramus.
nec hac aſſertiōe obfuſcant̃: ſed ornant̃ ꝯiugia qm̄
hec virgo q̄ xp̄m pepit de ꝯiugio nata eſt. Tēptat̃
autem xp̄s vt oēs tēptationes dyaboli vinceret.
patit̃ vt vniuerſas paſſiones ſubiiceret. moritur
vt mortis iperiū ſubiugaret. Dei quoqꝫ filius vn⁹
in xp̄o eſt: q̄ ſicut eſt vere dei filius iuiſibilis ita vi
ſibilis eſt xp̄s. Eſt ergo inuiſibile hoc qd̄ eſt deus
et eſt viſibile hoc qd̄ eſt homo. Pati vero poſſe ho
minē aſſumptū ſine paſſione eius q̄ aſſumpſit exē-
plo doceri poteſt. Nā purpure regis vtamur exē-
plo. Lana enī fuit et huic lane ſanguis accedens
colorē purpureū prebuit. Cū ergo teneret̃ digitis
et torqueret̃ in filo. qd̄ torquebat̃ hoc qd̄ regie di
gnitatis color eſt: an hoc qd̄ lana extiterat anteq̄
purpura fieret? Lane ergo aſſimilat̃ homo colori
purpuree deus q̄ ſimul in paſſione fuit dū pateret̃
in cruce ſed paſſioni in nullo ſubiacuit. ❡ Decim⁹
qui et thara dixit. Nō michi placet iſtud exemplū
quia ſimul color torquetur cū lana. Cui cum omēs
contradicerent ſilueſter dixit. Accipe ergo aliud
exemplum. Arbor habēs in ſe ſolis ſplendorē cuꝫ
inciditur ictum quidē ſuſcipit. ſplendor autem ab in
ciſione immunis extitit. Sic homie paciēte diuini
tas nulli paſſioni ſubiacuit. H ❡ Undecimus q̄
et ſileon ait. Si de xp̄o tuo pphete iſta vaticinati
ſunt tante irriſionia paſſiōis vt mortis cauſas ſcire
vellem⁹. Et ſilueſter. Eſuriuit xp̄s vt nos refice-
ret. Tēptatus eſt vt nos a tēptationibus libera-
ret. Tentus eſt vt nos a demonū captura redime
ret. Irriſus eſt vt nos ab irriſiōe demonū erueret
Ligatus eſt vt nos a nodo maledictiōis abſolue-
ret Humiliatus eſt vt nos exaltaret. Expoliatus
eſt vt nuditatē prime p̄uaricatiōis indulgētie īdu
mēto tegeret. Spineā coronā accepit vt flores pa
radiſi pditos redonaret. In ligno ſuſpēſus eſt vt
cōcupiſcentiā in ligno genitā dānaret. Felle et ace
to potatus eſt vt hoīem ad terrā fluētē lacte et mel
introduceret. et fontes nobis mellifluos aperiret
Mortalitatē ſuſcepit vt ſuā nobis imortalitatem
donaret. Sepultus eſt vt ſctōꝝ ſepulturas būdice
ret. Surrexit vt mortuis vitā redderet. Aſcendit
in celū vt celi ianuam apiret. Sedet a dextris dei
vt p̄ces credentiū exaudiat. Hec ſilueſtro pſequē
te. vniuerſi tā imperator q̄ iudices et iudei in lau
dem ſilueſtri proruperunt vnanimiter. Tunc indi
gnatus duodecimus q̄ et zambri. indignatiōe ma-
gna dixit. Miror vos ſapiētiſſimos iudices ver-
boꝝ ambagibus credere. ⁊ dei potentiā eſtimare
humana ratione cōcludi. Sed iaꝫ ceſſent verba et
veniamus ad facta. Stultiſſimi nāqꝫ ſunt q̄ cruci-
fixum colūt: cum ego nomē dei oīpotentis ſciam.
cuius virtutē nec ſufferunt ſaxa: nec audire valet
quelibet creatura Et vt me verꝫ dicere ꝓprobetis
thaurus ad me ferociſſimus adducat̃ et dū in ei⁹
aure nomē iſtud inſonuerit. thaurus ilico morief̃.
Ad quē ſilueſter et tu quō hoc nomē non audiens
didiciſti? Zambri dixit. Nō eſt tuū hoc noſcere mi
ſteriuꝫ qui iudeoꝝ inimicus es. Adducit̃ aūt thau
rus ferociſſimus vix a. C. hoībus fortiſſimis trac-
tus. At vbi zambri in aure eius verbū ptulit. ꝯti
nuo thaurus mugiēs oculoſqꝫ eiiciens expirauit.
Oēs igit̃ iudei vehemēter acclamant: et ſilueſtro
inſultāt. Quibus ſilueſter. Nō dei nomen ptulit.
ſed nomē peſſimi demonis noīauit. Deus enī me
us ihūs xp̄s non ſoluꝫ viuētes mortificat. ſed etiā
mortuos viuificat. Nā occidere poſſe et viuificare
nō poſſe: eſt leonū ſerpentū et feraꝝ. Si ergo vult
vt credā q̄ nomē demonis nō fuerit. dicat iterum
et viuificet qd̄ occidit. Nam de eo ſcriptū eſt. Ego
occidā et ego viuere faciā. Qd̄ ſi nō poterit nomē
demonis abſqꝫ dubio noīauit. qui viuēteꝫ occide-
re poteſt: mortuū viuificare nō poteſt. Cunqꝫ zā-
bri ad ſuſcitandū thauꝝ a iudicibus vrgeret̃ dixit
Suſcitet eū ſilueſter in noīe iheſu galilei et oēs in
eū credemus. Nā et ſi pēnis poſſet volare iſtud ta
men non valeret pficere. Omēs igit̃ iudei ſi thau-
rū ſuſcitauerit ſe credituros pmittūt. Tunc ſilue-
ſter orōne facta ad aurē thauri ſe applicans dixit
O nomē maledictiōis ⁊ mortis egredere iuſſu dn̄i
noſtri iheſu xp̄i. i cuius noīe tibi dico. Thaure ſur
ge et ad armētū tuū māſuetus recede. Statim igit̃
thaurus ſurrexit. et cuꝫ omni māſuetudine abiit.
Tunc regina iudei iudices et ceteri omēs cōuerſi
ſunt ad fideꝫ. D ❡ Poſt aliquot vero dies ydo-
loꝝ pōtifices ad iperatorē venerūt dicētes. Sacra-
tiſſime imptor ille draco qui eſt in fouea poſtq̄ fi-
dem xp̄i recepiſtis pluſq̄ trecētos homies quoti-
die interficit flatu ſuo. Cōſulente ſup hoc cōſtanti
no ſilueſtrū rn̄dit. Ego p xp̄i virtutē cuꝫ ab omni
leſione ceſſare faciā. Promittūt pōtifices ſe ſi hoc

facerct credituros. Orāte aūt ſiluestro ſanctus pe
trus ei apparuit dicēſ. Securus ad draconē deſcē
de tu et duo preſbiteri q̄ ſunt tecū. Cumq̨ ad eum
veneris eū taliter alloquaris. Dn̄s noſter iheſus
xp̄s de virgine natus. crucifixus et ſepultus. q̄ re-
ſurrexit et ſedet ad dexterā patris. hic ventur⁹ eſt
iudicare viuos et mortuos. Tu ergo ſathana eum
in hac fouea, dū venerit expecta. Os aūt eius liga
bis filo. ⁊ annulo crucis habēte ſignū de ſup ſigil-
labis. Poſtea ad me ſani et incolumes venietis et
panem quē vobis parauero comedetis. Deſcēdit
itaq̨ ſilueſter cū duobus p̄ſbiteris in foueā p gra
dus. cl. duas ſecū ferēs lāternas. Tūc draconi p̄-
dicta verba dixit. et os ipſius ſtridētis et ſibilātis
vt iuſſus fuerat alligauit. Et aſcendēs inuenit du
os magos qui eos ſecuti fuerāt. vt viderēt ſi vſq̨
ad draconem deſcēderēt ex draconis fetore pene
mortuos et eos ſecū adduxit icolumes atq̨ ſanos
Qui ſtatim cū multitudine infinita conuerſi ſunt
Sicq̨ romanoꝝ populus a duplici morte eſt libe-
ratus ſcꝫ a cultura demonis. ⁊ a veneno draconis
Tandem beatus ſilueſter morti appropinquans
clerum de tribus ammonuit. ſcꝫ vt inter ſe carita-
tem haberent. eccleſias ſuas diligentius guberna
rent. et gregem a luporum morſibus cuſtodirent
Poſt hec in dn̄o feliciter obdormiuit circa annum
domini. cccxx.

De circumciſione domini noſtri ihe-ſu chriſti. xiii. A

Circumciſionis dn̄ice diem quatuor cele-
brem faciunt et ſolennem. Primum eſt
octaua natiuitatis dn̄i. Scd̄m impoſitio
noui et ſalutiferi nominis. Tercio effuſio
ſanguinis. Quartum ſignaculum circumciſionis.
Primū ergo eſt octaua natiuitatis dn̄i. Si eīn alio
rum ſanctoꝝ octaue ſolennes ſunt. quāto magis
octaua dies ſancti ſanctoꝝ ſolennis erit. Sed nō
videtur ꝙ natiuitas dn̄i debeat habere octauā: q̄r
eius natiuitas tēdebat ad mortē. obit⁹ aūt ſancto
rū ideo octauas habēt: q̄r ipi tūc naſcunt̄ ea natiui
tate que eſt ad vitā eternam. vt poſtea reſurgāt in
corporibus glorioſis. Eadē ratiōe videt̄ ꝙ nō de-
beat habere octauā natiuitas beate virginis. nec
beati iohānis baptiſte. ſimilr̄ nec reſurrectio dn̄i.
q̄a iā facta erat ipa reſurrectio in re. Sed notā
dū ꝙ ſicut dicit p̄poſitiu⁹. ſunt octaue ſuppletiōis
vt eſt octaua natiuitatis dn̄i. in qua ſupplem⁹ q̄d
minus i feſto factū fuerat. ſcꝫ officiū de parturiēte
Vnde etiā in miſſa olim ꝯſueuerat cātari ad hono
rē bt̄e virginis. vultū tuum ⁊c. Itē ſunt octaue ve
neratiōis. vt paſche pēthecoſtes beate virginis.
beati iohānis baptiſte. Itē deuotiōis vt cui⁹ liber
ſancti poſſūt fieri octaue. figuratiōis. vt ſunt octa-
ue inſtitute de ſctis que ſignificāt octauā reſurrec
tionis. B Scd̄m eſt impoſitio noui et ſaluti-
feri noīs hodie eīn impoſitū eſt ei nomē nouū. q̄d
os dn̄i nominauit. Nomē p̄ter q̄d nō eſt aliud ſub
celo i quo oporteat nos ſaluos fieri. Nomē quod
ſcd̄m bern̄. eſt mel i ore. melos i aure. et iubil⁹ in
corde. Nomē q̄d ſicut dicit idē bern̄. inſtar olei lu-
cet predicatū. paſcit recogitatū. lenit ⁊ vngit inuo
catū. Habuit aūt triplex nomen ſicut ex euāge-
lio manifeſtat̄. ſcꝫ filius dei xp̄s et iheſus. Vocat̄
autē filius dei. in quantū eſt de deo deus. Xp̄s in
quātū eſt hō a pſona diuina quantū ad humanam
naturā aſſumpt⁹. Ihūs in q̄tum eſt deus humani
tati vnitus. De hoc triplici noīe dicit bern̄. Vos q̄
in puluere eſtis expergiſcimini et laudate. Ecce
dn̄s venit cū ſalute. Venit cum vnguēto. venit cū
gloria. Neq̨ eīn ſine ſalute iheſus. neq̨ ſine vncti
one xp̄s neq̨ ſine gl'ia venit fili⁹ dei. Siquidē ipe
ſalus ipſe vnctio ipſe gloria. Quātum aūt ad hoc
triplex nomē ante paſſionē perfecte not⁹ nō erat
Nā quantū ad primū ab aliquibus cognoſcebatur
cōiecturaliter ſicut a demonibus q̄ dicebāt ipſū
eſſe filiū dei. Quantū ad ſcd̄m particulariter ab a
liquibus eīn paucis cognoſcebat̄ eſſe xp̄s. Quātū
ad terciū vocaliter: quia quo ad hāc vocē ihūs ſed
non quo ad rationē noīs quod eſt ſalutare. Poſt

¶ De circumciſione Domini

reſurrectionē aūt hoc triplex nomē clarificatū eſt. Primū nomē quo ad certitudinē. ſcōm quo ad diffuſionē terciū quo ad noīs rationē. Primū igit nomē eſt filius dei. Et ꝙ hoc nomē ſibi recte cōueniat ſicut dicit hilari⁹ in libro de trinitate. Uere dei filiū vnigenitū dn̄m nr̄m iheſuz xp̄m eſſe mltis modis cognitū eſt. dū de eo teſtat pater. dū de ſe ipe ꝯfitet. duz apl'i predicāt. dū religioſi credūt. dum demones ꝯfitent. dū iudei negant. dū gentiles in paſſiōe cognoſcūt. Idem. Dn̄m deū noſtrū iheſuz xp̄m his modis cognoſcimus. noīe. natiuitate natura. poteſtate ⁊ ꝯfeſſione. Scōm nomē eſt xp̄s qḋ interpretat vnctus. Ipe eñ fuit vnct⁹ oleo leticie ꝑ participib⁹ ſuis. Per hoc aūt qḋ dicit vnctus īſinuat ꝙ ipſe fuit ꝓpheta. pugil ſacerdos. et rex. Iſte eñ quatuor pſone olim cōſueuerāt inūgi. Fuit eñ ꝓpheta in doctrine eruditiōe. pugil ī dyaboli debellatiōe. ſacerdos in patris recōciliatione rex in premiorū retributiōe. Ab hoc ſcōo noīe denominamur: q: a xp̄o dicimur xp̄iani de quo noīe ſic dicit aug⁹. Chriſtian⁹. iuſticie. bonitatis. integritatis. paciētie. caſtitatis. pudicicie. hūanitatis innocētie. pietatis nomē eſt. Et tu iſtud quomō tibi defendis et vēdicas cui de tam plurimis rebus nec pauca ſubſiſtūt? Chriſtianus ille eſt q̄ nō noīe tātū ſed etiā ope eſt. Hec aug⁹.

T ¶ Terciū nomen eſt iheſus hoc aūt nomē iheſus ſcōm bern̄. dicitur cibus. fons: medicina. et lux. Hic autē cibus multiplicē habet effectū. Eſt eñ cib⁹ cōfortatiuus impinguatiu⁹. et roboratiuus. et vegetatiu⁹. De his ſic dicit bern̄. Eſt cibus hoc nomen iheſus. An nō totiens cōfortaris quotiens recordaris? Quid eque mentē cogitātis impinguat? q̄d ita exercitatos reparat ſenſus. virtutes roborat. vegetat bonos mores. atq̧ caſtas fouet affectiones. Scōo dicit fons. Uñ dicit idez bern̄. Iheſus eſt fons vite ſignat⁹ q̄ in quatuor riuos ſe diffundit in plateis Unde. Qui factus eſt nobis ſapiētia. iuſticia. ſanctificatio: ⁊ redēptio. Sapiētia ī ꝑdicatiōe. iuſticia in peccatoꝝ abſolutiōe. ſanctificatio in cōuerſatione vel in cōuerſiōe: redēptio in paſſiōe Hec bern̄. Alibi quoq̧ ſic dicit. Tres riui fluxerunt a iheſu. verbū doloris in quo eſt cōfeſſio. ſanguis aſpſiōis in quo eſt afflictio. aqua emūdatiōis in qua eſt cōpunctio. Tercio eſt medecina. Uñ ſic ait. Eſt etiaz hoc nomē iheſus medicina. Nichil eñ ita ire impetū cohibet. ſupbie tumorem ſedat. ſanat liuoris vulnus. reſtringit luxurie fluxū. extinguit libidis flammā: ſitim tēporat auaricie ac totius decoris fugit pruriginez. Quarto eſt lux. Unde ait. Unde putas in toto orbe tāta et tam ſubita fidei lux niſi de predicato iheſu. Hoc eſt nomē qḋ paulus portabat corā gētibus et regib⁹. tanꝙ lucernā ſuper cādelabrū. Hoc iterū nomē iehſus eſt multe ſuauitatis. Unde bern̄. Si ſcribas nō ſapit michi niſi legero ibi iheſuz Si diſputes ac conferas. non ſapit michi. niſi ſonuerit ibi iheſuz. Itē richard⁹ de ſctō victore. Iheſus nomē dulce. nomen delectabile. nomē cōfortās peccatorē. et beate ſpei. Ergo iheſu eſto michi iheſus. Scōo eſt multe virtuoſitatis Unde petrus rauen̄. Uocabis nomē eius iheſus. Hoc eſt nomē qḋ dedit cecis viſuz. ſurdis auditūz claudis greſſuz. ſermonē mutis. vitā mortuis. totāq̧ dyaboli poteſtatē de obſeſſis corporib⁹. virtus huius noīs effugauit. Tercio eſt multe excellētie et ſublimitatis. Unde bern̄. Nomen ſaluatoris noſtri fratris mei. carnis mee. ſanguinis mei. nomen et ſeculi abſcōditū. ſed in fine ſeculorū reuelatū nomen mirabile. nomē ineffabile. nomē ineſtimabile. immo eo mirabilius quo ineſtimabilius eo magis gratū quo gratuitū. Hoc aūt nomē iheſus īpoſitū eſt ei ab eterno: ab angelo. et a patre putatiuo. ſcʒ a ioſeph. Iheſus eñ ſaluator interꝑtatur. Dicit aūt ſaluator tripliciter. Uel a potētia ſaluādi. vl' ab habitu vel ab actu. Scōm qḋ dicit a potentia ſaluādi cōuenit ei hoc nomen ab eterno. Secundū quod dicitur ab habitu ſaluandi. ſic fuit impoſitū ab angelo et conuenit ei a principio conceptionis. Secundū quod dicit ab actu ſaluādi dicitur impoſitū a ioſeph ratione future paſſionis. Unde gloſa ſup illud. vocabis nomē eius iheſus. dicit. Nomē īpones qḋ ab angelo vel ab eterno impoſitū eſt. Et tangit hic gloſa hanc ꝑdictam triplicem denominationē. Cum eñ dicitur nomē imponēs. tangitur denominatio a ioſeph. cū dicit quod ab angelo vel ab eterno impoſitū eſt tāguntur alie due. Recte igit in die capitis anni cōſtituta a roma capiti mundi. ⁊ inſignita capitali littera alphabeti. xp̄s caput eccleſie circūciditur. nomen ei imponit. et eius natiuitatis octauus dies colit.

D ¶ Terciū eſt effuſio ſanguinis xp̄i. Hodie eniz ſanguinē ſuuz primo pro nobis fundere cepit. qui ipſum poſt modū pluries effundere voluit. Quinq̧ eñ vicibus ſanguinē ſuum pro nobis effudit. Primo in circūciſione. et hec effuſio fuit noſtre redemptiōis inicium. Scōm in oratione. et hec oſtendit noſtre redēptionis deſideriū. Tercio in flagellatione. et hec fuit noſtre redemptionis meritū. q̄a liuore eius ſanati ſumus. Quarto in crucifixione. et hec fuit noſtre redemptiōis precium. tunc enim

De circumciſione Domini

que non rapuit exoluit. Quinto in lateris apertio
ne. et hec fuit noſtre redemptionis ſacramentum
inde eñ exiuit ſanguis et aqua. qđ figurauit nos
per aquã baptiſmi debere mũdari. qui quidẽ ba-
ptiſmus habiturus erat efficaciaꝫ ſanguine chriſti
¶ Quartũ et vltimũ eſt ſignaculuꝫ circumciſionis
qđ quidem xp̃s hodie accipe dignatus eſt. Uoluit
autem dominus circũcidi ꝓpter multas rationes
Primo ratione ſui. vt verã carnem humanã ſe aſ-
ſumpſiſſe oſtẽderet. Sciebat eñ aliquos futuros
qui dicerẽt ipſum nõ corpus verũ: ſed fantaſticuꝫ
aſſumpſiſſe. Et ideo vt eorũ errorẽ confutaret vo
luit circũcidi: et ſanguinẽ ibi emittere. corpus eñ
fantaſticũ ſanguineꝫ non emittit. Secunda ratio-
ne noſtri: vt nos ſp̃ualiter debere circũcidi mõſtra
ret. Duplex eñ eſt circũciſio ſecunduꝫ bernarduꝫ
que debet fieri a nobis. ſcilicet exterior in carne et
interior in mẽte. Circumciſio exterior conſiſtit in
tribus. ſcꝫ ĩ habitu ne ſit notabilis. in actiõe ne ſit
reprehẽſibilis. et in ſermone ne ſit cõtemptibilis.
Interior aũt ſimiliter in tribus conſiſtit. ſcꝫ in co-
gitatione vt ſit ſancta. in affectione vt ſit pura. in
intẽtione vt ſit recta. hec bern̄. Iterũ ratione no-
ſtri. vt nos ſaluaret. Quẽ admodũ eñ fit cauteri-
um in vno mẽbro vt totuꝫ corpus ſanetur: ſic xp̃s
voluit portare cauteriuꝫ circũciſionis: vt ſic totuꝫ
corpus miſticũ ſaluet. Ad coloceñ. ij. Circũciſi eñ
eſtis circũciſione nõ manufacta in expoliatiõe cor
poris carnis: ſed circũciſione chriſti. gloſa. a vicijs
tanꝗ̃ petra acutiſſima petra eñ erat xp̃s. i. chor.
iiij. Et exodi. iiij. Tulit ilico ſephora acutiſſimaꝫ
petrã ꝛ circũcidit carnẽ preputij filij ſui circũciſiõe
ꝛc. Dupliciter exponit̃ ſcđm glo. Primo modo ſic
Circũciſi inꝗ̃ eſtis circumciſione non manufacta
id eſt humano opere: ſed diuino. id eſt circũciſione
ſpirituali: que quideꝫ circũciſio fit in expoliatione
corporis carnis. hoc eſt depoſitiõe carnalis homi
nis. id eſt viciorum et deſideriorũ carnaliuꝫ ſcđm
quod caro accipit̃. i. chorin. viij. Caro et ſanguis
regnũ celorũ poſſidere non poſſunt ꝛc. Eſtis inꝗ̃
circumciſi circumciſione nõ manufacta: ſed circũ-
ciſione ſpirituali. Secundo modo ſic. Circumciſi
inꝗ̃ eſtis in chriſto et hoc circumciſione non ma-
nufacta. id eſt circumciſione legali. que quidẽ ma-
nufacta ſiue legalis fit in expoliatiõe corporis car
nis id eſt corporis quod eſt caro ſcilicet cutis car-
nis que in circumciſione legali aufertur. Nõ eſtis
inꝗ̃ circumciſi iſta circumciſione. ſed circumciſio-
ne chriſti id eſt ſpirituali in qua omnia vicia ampu
tata ſunt. Unde ad ro. ij. Nõ eñ qui in manifeſto
iudeus eſt. neqꝫ qui in manifeſto in carne eſt circũ
ciſio: ſed qui in abſcõdito iudeus eſt et circumciſio
cordis. in ſpiritu non littera: cuius laus eſt non ex
hominibus. ſed ex deo. Circumciſi eſtis circũciſio
ne non manufacta in expoliatiõe corporis carnis
ſed circumciſione chriſti. ¶ Tercio ratione iudeo-
rum vt in excuſabiles eſſent. Si enim circumciſus
non fuiſſet potuiſſent ſe iudei excuſare et dicere.
ideo te nõ recipimus: quia diſſimilis es patribus
noſtris ¶ Quarto ratione demonuꝫ: ne ſcilicet in-
carnationis miſterium cognoſcerent. Cum enim
circumciſio fieret contra originale peccatum cre-
didit dyabolus et hunc qui circumcidebatur ſimi-
liter peccatorẽ eſſe qui circumciſionis remedio in-
digeret. Propter eandem cauſaꝫ voluit vt mater
ſua virgo perpetua eſſet deſpõſata ¶ Quinto ra-
tione ꝑfecte iuſticie adimplẽde. Sicut eñ bapti-
ſari voluit vt perfecte iuſticiã id eſt perfectam hu-
militatem que eſt ſubdere ſe minori impleret: ſic
etiam voluit circumcidi vt eandem nobis humili-
tatem oſtenderet: duꝫ autor et dominus legis vo
luit ſe ſubdere legi. ¶ Sexto ratione legis moſay
ce approbãde que erat bona et ſancta et complẽ-
da quia nõ venerat legem ſoluere ſed adimplere
Roma. xv. Dico eñ iheſum xp̃m miniſtrum fuiſſe
circumciſionis: ꝓpter veritateꝫ dei ꝛc. Quare aũt
circumciſio octaua die fiebat. multiplex poteſt ra-
tio aſſignari. Prima ſumitur penes intellectũ hy-
ſtoricum ſiue litteraleꝫ. Nã ſicut dicit rabi moyſes
maximus philoſophus et theologus licet iudeus
puer in ſeptẽ diebus tãte adhuc teneritudinis eſt
quante eſt adhuc in vtero matris exiſtẽs: in octa-
ua autẽ die fortificat̃ et ſolidatur. et ideo vt dicit
noluit dñs paruulos ante octauum diem circumci
di ne ob nimiam teneritudinem nimium lederent̃
Ultra octauũ vero dieꝫ ipſaꝫ circumciſionẽ noluit
prolongari ꝓpter tres cauſas quas philoſophus
idem aſſignat. Prima vt periculũ euitatur: ne ſcꝫ
ſi nimium differret̃ ſine circumciſione eos mori cõ
tingeret. Secũda vt dolori paruuloruꝫ prouideat̃
cum eñ in circumciſiõe maximus dolor ſit. voluit
eos dñs circumcidi dum paruam adhuc ymagina
tionem haberent. vt minorem ſibi dolorem ſenti-
rent. Tercio vt parentũ triſticie conſuletur. Nam
cum ex circumciſione pleriqꝫ paruuli morerẽtur ſi
circumciſi fuiſſent iam magni et ex hoc mortui. ma
ior dolor fuiſſet parentibus ꝗ̃ ſi morerentur octo
dies tantũ habentes ¶ Secunda ratio ſumit̃ pe-
nes intellectũ anagogicum ſiue celeſteꝫ. Ideo eñ
octaua die fiebat. vt daretur intelligi ꝗ̃ in octaua

De circumciſione Domini

reſurrectiõis ab oĩ pena et miſeria circũcidemur.
Et ſcd̃ꝫ hos octo dies erũt octo etates. Prima ab
adam vſqꝫ ad noe. ſecũda a noe vſqꝫ ad abrabam
tercia ab abrahã vſqꝫ ad moyſen. quarta a moyſe
vſqꝫ ad dauid. quinta a dauid vſqꝫ ad xp̃m. ſexta
a chriſto vſqꝫ ad finẽ mũdi. ſeptima morientium.
octaua reſurgentium. Uel per octo dies intelligũ
tur octo que in eterna vita poſſidebimus que enu
merat auguſtinus dicens. Quid aliud eſt ego ero
illorum deus niſi ero eis vnde ſatientur? Ero que
cunqꝫ honeſte deſiderant. ſcꝫ vita ſalus: victus. co
pia. gloria: honor. pax. et omne bonũ. Uel aliter.
Per ſeptẽ dies intelligit homo conſtans ex corpo
re ⁊ anima. Quatuor eñ dies ſunt quatuor elemẽ
ta ex quibus corpus cõſiſtit. et tres dies ſunt tres
potentie que ſunt in anima. ſcilicet cõcupiſcibilis.
iraſcibilis. et rationabilis. Homo igit qui nunc ha
bet ſeptem dies. quãdo vnitati eterne incõmuta-
bilitatis coniunget tunc octo dies habebit. et in il
lo octauo die ab omni pena. et etiã culpa circumci
det. ¶ Tercia ratio ſumit penes intellectũ tropo
logicum ſiue moralem. Et ſcd̃m hoc octo dies di-
uerſimode poſſunt accipi. Prim⁹ poteſt eſſe pecca
ti cognitio. p̃s. Quoniã iniquitatem meã ego co-
gnoſco ꝛc. Scd̃s propoſitum deſerendi malum et
faciendi bonũ. qd̃ notatur in filio ꝓdigo qui dixit
Surgam et ibo a patrẽ meũ. Tercius pudor de
peccato. Unde apoſtolus. Quem fructũ habuiſtis
tunc in illis in quib⁹ nunc erubeſcatis? Quartus ti-
mor de futuro iudicio. Job. Quaſi tumẽtes ſuper
me fluctus timui deum ꝛc. Heronimus. Siue co-
medam ſiue bibam: ſiue aliud aliquid faciã. ſemꝑ
videt michi illa vox in auribus meis ſonare. Sur
gite mortui et venite ad iudicium. Quintus cõtri-
cio. Unde. Jhere. Luctum vnigeniti fac tibi ꝛc.
Sextus cõfeſſio. Pſal. Dixi confitebor aduerſum
me iniuſticiã meã dño ꝛc. Septimus ſpes venie.
Nam et ſi iudas peccatum ſuum cõfeſſus fuerit: tñ
non in ſpe venie. et ideo nõ eſt miſericordiam con
ſecutus. Octauus ſatiſfactio et in hac die hõ ſpiri
tualiter circumcidit nõ ſolum ab culpa ſed etiã ab
omni pena. Uel duo primi dies ſunt dolor de ꝑpe-
tratione peccati. et deſiderium emẽdandi. Alij duo
confiteri mala q̃ fecimus. et bona que obmiſimus
Alij quatuor ſunt oratio: lachrimarꝫ effuſio corpo
ris afflictio. elemoſinarum largitio. Uel octo dies
poſſunt eſſe octo quorꝫ diligens conſideratio oẽꝫ
voluntatẽ peccãdi a nobis circumcidit. ita vt qui
vnum diligenter cõſiderauerit vnam magnã die
tam faciet. Quorꝫ ſeptem enumerat berñ. dicens

Septem ſunt de eſſentia hominis que ſi homo cõ
ſideraret in eternuꝫ nõ peccaret. ſcꝫ materia vilis
operatio turpis. exit⁹ flebilis. ſtat⁹ inſtabilis. mors
triſtabilis. diſſolutio miſerabilis. et damnatio de
teſtabilis. Et octauũ poteſt eſſe cõſideratio glorie
ineffabilis ¶ Quarta ratio ſumit penes intellectũ
allegoricum. ſiue ſpiritualem: et ſcd̃m hoc quinqꝫ
dies erunt quinqꝫ libri moyſi: in quibus continet
lex. duo erunt prophete et pſalmi. octauus dies
erit doctrina euangelica. Sed in ſeptem primis
diebus nõ fiebat ꝑfecta circũciſio. Jn octauo autẽ
perfecta circũciſio fit ab omni culpa: ⁊ ab omni pe
na. nunc in ſpe: ſed tandẽ in re. E ¶ Quare aũt
data fuerit circũciſio ſex ſunt cauſe. que notant in
his verſibus. Cauteriũ: ſignum: meritum: medici-
na. figura. Exemplum fuit olim circumciſio dura.
De carne aũt circũciſiõis dñi dicitur ꝙ angelus eã
karolo magno attulit. et ipſe eam aquiſgrani in
eccleſia ſancte marie honorifice collocauit. karo-
lus vero illã poſtea fert caroſium trãſtuliſſe. Nũc
aũt dicit eſſe rome ĩ eccleſia q̃ dicit ſancta ſanctorꝫ
Unde et ibidem ſcriptũ legitur. Circumciſa caro
xp̃i ſandalia clara. Ac vmbilici viget hic preciſio
cara. Unde et ea die fit ſtatio ad ſancta ſanctorum
Sed ſi hoc verum eſt valde vtique mirabile eſt.
Cum enim caro ipſa ſit de veritate humane natu
re credimus ꝙ reſurgente chriſto redijt ad locum
ſuum glorificatum. Aliqui dixerunt ꝙ hoc verum
ſit iuxta opinionem illorum qui dicunt ſolum eſſe
de veritate humane nature. quod ab adam tradu
ctum eſt et illud ſolum reſurgere. ꝛc. ¶ Notandũ
ꝙ olim a paganis et gentilibus in his kalendis
multe ſuperſtitiones obſeruabantur. quas ſancti
etiã a chriſtianis vix extirpare potuerũt: quas au
guſtinus in quodam ſermone cõmemorat. Credẽ
tes eñ vt dicit ianum ducem quendam deum eſſe
eum in his kalendis plurimũ venerabantur. et ei
duas facies figurabant. vnã poſt ſe: et aliã ante ſe
quia erat termin⁹ anni p̃teriti. et principiũ ſequẽ
tis. Rurſus in his kalẽdis formas mõſtruoſas aſ-
ſumebant. alij veſtiẽtes ſe pellibus pecudũ. alij
aſſumentes capita beſtiarũ et quo indicabãt non
tam habitum ſe beluinum habere ꝙ̃ ſenſum. Alij
tunicis mulieribus veſtiebant. non erubeſcentes
inſerere tunicis mulieribus militares lacertos.
Alij ita auguria obſeruabãt: vt focũ de domo ſua
vel aliud quodcunqꝫ beneficiũ cuilibet petẽti non
tribuerent Dyabolicas etiã ſtrenas: et ab alijs ac
cipiunt: et alijs tradũt. Alij in nocte mẽſas laute
preparãt: et ſic tota nocte manere ſinunt credẽtes

ꝙ per totū annū conuiuia in tali ſibi abūdātia pſe uerent. Et ſubdit aug⁹. Qui de paganoꝝ cōſuetu dine aliqd obſeruare voluerit. timendū eſt ne nomen chriſtianoꝝ ei ꝓdeſſe nō poſſit. Qui etiā ſtul tis hominibus ludētibus aliquā humanitatē impē derit petis coꝝ participē ſe eſſe nō dubitet. Uobis aūt fratres nō ſufficiat ꝙ hoc malū nō facitis: ſed vbicunq₃ fieri videritis arguite: corripite et caſti gate. Hec Auguſtinus.

De epyphania dñi. xiiii. A

Epyphania domini quadruplici decoratur miraculo. ⁊ ideo quadruplici vocabulo nū cupatur. Hodie enim magus xp̄m adorat. iohannes chriſtum baptizat. aquaꝫ in vinū chriſtus mutat. et quinq₃ milia hominū de quinq₃ panibus ſaciat. Cum eñ iheſus eſſet tredecim die rum magi ad eum ſtella duce venerūt. Et inde di citur epyphania ab epi qd̄ eſt ſupra. ⁊ phanos qd̄ eſt apparitio: qa tunc deſuꝑ ſtella apparuit. ſiue ipſe xp̄s per ſtellaꝫ que deſuper viſa eſt magis ve rus deus demōſtratus eſt. Eadem die reuolutis vigintinouē annis: cū iam annū triceſimū attigiſ ſet: quia habebat vigintinouē annos et tredecim dies. erat eñ incipiēs quaſi annoꝝ triginta vt di cit lucas. vel ſcd̄m bedā habebat triginta plenos quod et romanā eccleſiā tenere aſſerit: tunc inquā in iordane baptiſatus eſt. Et hoc vocaꝭ theophania. a theos qd̄ eſt de⁹ ⁊ phanos qd̄ eſt apparitio quia tunc deus trinitas apparuit. pater in voce fi lius in carne: ſpūſſanctus in columbe ſpecie. Ipſo iterū die. reuoluto vno anno cūꝫ eſſet triginta vel trigintaunius annoꝝ et tredecim dierum aquam in vinū mutauit. Et ob hoc vocaꝭ bethphania a beth qd̄ eſt dom⁹: qa in miraculo facto in domo verus deus apparuit. Ipſo ſimiliter die reuoluto anno cū eſſet annoꝝ trigintaunius vel trigintaduoꝝ ⁊ quinq₃ milia hominū de quinq₃ panibus ſaciauit ſicut dicit beda. et ſicut dicitꝭ in illo hymno. qui in multis eccleſijs cantaꝭ et ſic incipit. Illuminās al tiſſimus ⁊c. Et ob hoc vocaꝭ phagiphania a phage qd̄ et bucca ſiue manducare. De hoc autē quarto miraculo vtrum hac die contigerit dubitatur. tum quia in originali bede nō ſic expreſſe legitur. tum quia iohānis ſexto. vbi de hoc miraculo agiꝭ. dicitur. Erat aūt proximum paſcha ⁊c. Iſta ergo quadruplex apparitio iſta die facta eſt. Prima fac ta eſt per ſtellā in ꝑſepio. Scd̄a per vocem patris in iordanis fluuio. Tercia per mutationē aque in vinū in cōuiuio. Quarta ꝑ multiplicationē panū in deſerto. Prima autē apparitio precipue hodie celebratur. et ideo eius hiſtoriā ꝓſequamur. B Nato eñ dño tres magi iheroſolimam venerunt quoꝝ nomina in hebreo ſunt appellius. amerius damaſc⁹ grece galgalat. magalath. ſarachin. Lati ne caſpar balthaſar melchior. Cuiuſmodi aūt ma gi fuerint hi. triplex erat ſentēcia. ſecūdum quod magus tripliciter dicitꝭ. Magus eñ dicitur illuſor maleficus et ſapiens. Dicunt ergo quidam hos re ges ab effectu dictos eſſe magos. id eſt illuſores: ex eo ſcilicet ꝙ herodē illuſerunt: quia ad eum nō redierunt. Unde et dicitur de herode. Uidens ꝙ illuſus eſſet a magis ⁊c. Magus iterū dicitur ma leficus. Unde malefici ꝓharaonis dicuntur magi. Et indē dicit Criſoſto. hos magos vocatos. Dicit enim iſtos fuiſſe maleficos ſed poſtea conuerſos. Quibus dominus voluit natiuitatem ſuaꝫ reuela re et eos ad ſe reducere: vt per hoc peccatoribus venie ſpem preberet. Iterum magus idē eſt quod ſapiēs. Nam perſice magus hebraice ſcriba. grece philoſophus. latine ſapiēs dicitur. Dicunꭓ er go magi id eſt ſapiētes. Unde et magi quaſi in ſa pientia magni. Uenerūt ergo hi tres ſapientes et reges cum magno comitatu iheroſolimaꝫ. Sed queritur quare magi iheroſolimam venerunt. cūꝫ ibi dominus natus non ſit. Super hoc aſſignat re migius quatuor rationes. Prima quoniā magi tē pus natiuitatis chriſti agnouerūt: ſed locum igno rauerunt. Quia autē iheruſalem erat ciuitas rega lis et ibi erat ſummū ſacerdotiū ſuſpicati ſunt ꝙ tā egregi⁹ puer nō niſi in regia ciuitate deberet naſci

Secunda vt citius natiuitatis locū diſcere potuiſ-
ſent cum ibi ſapientes legis et ſcribe reſiderent.
Tercia vt iudei inexcuſabiles manerēt. Potuiſſēt
eñ dicere. Nos quidem natiuitatis locū cognoui
mus. tēpus autē ignorauimus. et ideo nō credidi
mus. Magi ergo oſtēderūt iudeis tēpus et iudei
magis locū. Quarta vt ſicut ſtudio magoꝝ ↄdem
naret pigricia iudeoꝝ. Nā illi vno ꝓphete credi-
derūt: iſti pluribꝰ credere noluerūt. Jlli querūt re
gem alienū: iſti nō querūt ꝓpriū. Jlli venerūt de
lōginquo: iſti māſerūt in vicino. Jſti reges fuerūt
ſucceſſores balaā. et ad viſionē ſtelle venerūt pro
pter illā prophetiā patris ſui. orietᷓ ſtella ex iacob
et exurget homo de iſrael ꝛc. ¶ Aliā cauſam
vnde iſti moti ſunt ad veniendū ponit Criſoſto.
in originali ſup matheū aſſerens quoſdā dicere ꝙ
quidam ſecretorū inſpectores elegerūt de ſeipis
duodecim. et ſi quis moriebatᷓ: filius eiꝰ aut aliqs
ꝓpinquoꝝ in eius locū ſubſtituebatur. Hij ergo
per ſingulos annos poſt menſem aſcendebāt ſup
montē victorialem. et tribus diebꝰ ibidē morētes
ſe lauabāt: et orabant deū vt eis illam ſtellā quā
balaam ꝑdixerat oſtēderet. Quadā igitur vice ſcꝫ
in die natalis domini dū ſic ibidē manerent ſtella
quedā ad eos ſup montem venit. que habebat for
mam pulcherrimi pueri. ſup cuius caput crux ſplē
debat. que magos allocuta eſt dicēs. Jte velocius
in terrā iuda. et ibidē regem quem queritis natū
inuenietis. Tūc illi cōtinuo venire ceperunt. Sed
quomō in tam paruo tēpore ſcilicꝫ in tredecim die
bus per tanta terraꝝ ſpacia venire potuerūt. ſcꝫ
ab oriente vſqꝫ in iheruſalem. que in medio mun-
di dicitur eſſe ſita. ¶ Dicendū eſt ſcōm remigium
qm̄ talis puer ad quē ꝓperabāt eos i tā breui ſpa
cio perducere potuit. Uel poterit dici ſcōm ihero-
nimū ꝙ ſup dromedarios venerunt. q̄ ſunt aīalia
velociſſima qui tantū currunt vno die: quantum
equus in tribꝰ. Unde dicitᷓ dromedariꝰ. a dromos
quod eſt curſus. et ares quod eſt virtus. Cū ergo
iheroſolimā veniſſent: interrogauerunt dicentes.
Ubi eſt qui natus eſt rex iudeoꝝ? Non interroga-
uerunt an natus ſit quia hoc credebāt: ſed querūt
vbi natus ſit. Et quaſi aliquis interrogaſſet eos
vnde ſcitis hunc regē natū eſſe? reſpōderunt. Ui-
dimus ſtellam eius in oriēte ꝛ venimꝰ adorare eū
Hoc eſt nos exiſtentes in oriēte: vidimus ſtellam
eius id eſt eius natiuitatis oſtēſiuā: vidimus inqꝫ
ſuper iudeā poſitam. Uel nos exiſtentes in noſtra
regione vidimus ſtellā eius in oriēte. id eſt in oriē
tali parte. Hijs verbis ſicut dicit remigius in ori-
ginali. verum hominē et verū regem. ꝛ verū deū
confeſſi ſunt. Uerū hominē cum dixerunt. Ubi eſt
qui natus eſt? Uerū regem cū aiunt. Rex iudeoꝝ.
Uerū deū cum ſubiungunt. Uenimꝰ adorare eū.
Preceptū eñ fuit vt nullus niſi ſolus deus adora-
retur. Sed herodes hoc audiēs turbatꝰ eſt et oīs
iheroſolima cū illo. Triplici de cauſa rex turbatꝰ
eſt. Primo ne iudei regem natum tanquam ſuum
reciperent. et ſe tanquā alienigenā expellerent.
Unde Criſoſtomus. Sicut ramū arboris in excel
ſo poſitū leuis etiā aura mouet: ſic et ſublimes ho
mines in culmine dignitatū exiſtentes. leuis etiā
fama cōturbat. Secūdo ne a romanis culpari poſ
ſet. ſi aliquis ibi rex vocaretᷓ quē auguſtus non cō
ſtituiſſet. Sic eñ ordinauerant romani. vt nullus
deus vel rex ſine ſui licentia et imperio diceretur
Tercio quoniā ſicut dicit gregorius celi rege nato
rex terre turbatus eſt: quia nimirū altitudo terre
na confunditᷓ dum celſitudo celeſtis aperitᷓ. Omis
etiam iheroſolima cum illo turbata eſt triplici de
cauſa. Primo quia impij gaudere nequeunt de ad
uētu iuſti. Secūdo vt regi turbato adularentᷓ per
hoc ꝙ ſe ſimiliter turbatos oſtenderēt. Tercio q̄a
ſicut ſeſe ventis cōcutientibus vnda concutitur: ſic
et regibus adinuicē certantibus populus cōturba
tur: et ideo ex hoc timuerunt: ne ſcilicet preſenti et
venturo rege adinuicē certantibus ipſi perturba
tiōibus inuoluerentᷓ. Hec ratio eſt criſoſtomi. ¶
Tunc herodes omnes ſacerdotes et ſcribas cōuo
cans: ſciſcitabatᷓ ab eis vbi chriſtus naſceretᷓ. Cū
aūt ab eis didiciſſet ꝙ in bethleē iude: vocatis ad
ſe clam magis diligenter ab eis didicit tēpus ſtel-
le vt videlicet ſciret quid faceret ſi ad ſe magi non
redirent. Dixitqꝫ eis vt inuento puero ei renūcia-
rent: ſimulans ſe velle adorare quē volebat occi-
dere. ¶ Et nota ꝙ cum magi iheroſolimā ingreſſi
fuiſſent ſtelle ducatū amiſerunt: et hoc ꝓpter tres
rationes. Prima vt de loco natiuitatis xp̄i quere
re cogerentᷓ. vt ſic de ipſius ortu certificarētur tā-
per ſtelle apparitionē. q̄ꝫ ꝑ ꝓphetie aſſertionē ſi
cut et factū eſt. Secūda quoniā auxiliū querētes
humanū iuſte perdere meruerunt diuinū. Tercia
quoniā ſigna infidelibus data ſunt ſcōm apoſto-
lū: ſed ꝓphetia fidelibus: et ideo ſignū datū iſtis
dū adhuc eſſent infideles nō debuit apparere dū
eſſent inter iudeos fideles. Hec triplex ratio tan-
gitur in gloſa. Cum autem iheruſalem egreſſi fuiſ
ſent ſtella antecedebat eos: vſqꝫ dum veniens ſta
ret ſupra vbi puer erat. ¶ De hac ſtella cuiuſmo-
di fuerit tres ſunt opiniones. quas ponit remigiꝰ

in originali. Quidã dicunt fuiſſe ſpiritũſanctuꝫ. vt
ille qui poſtmoduꝫ deſcendit ſup dñm baptiſatum
in ſpecie columbe. apparuit etiaꝫ magis in ſpecie
ſtelle. Alij vt criſoſto. dicunt ꝙ fuerit angelus. vt
ipſe q̃ appꝑuit paſtoribus. apparuerit etiã magis
Sed ipſis paſtoribus iudeis tanꝙ ratiõe vtẽtibꝰ
apparuit in forma rationali. gẽtilibus vero tanꝙ
irrationalibus. in ſpecie irrationali. Alij qđ ve-
rius creditur ꝙ fuerit ſtella de nouo creata. que
peracto ſuo miſterio redijt in preiacentẽ materiã
Jſta autẽ ſtella ſcđm ꝙ dicit fulgẽtius differrebat
ab alijs in tribus. ſcꝫ in ſitu. quia non erat locali-
ter ſita in firmamẽto: ſed pẽdebat ĩ meditullio ae-
ris ꝓximo terre. Jn fulgore q: ceteris erat ſplẽdi
dior. qđ inde patet quia ſplẽdorẽ eius nõ poterat
ſplẽdor ſolis obfuſcare. immo in meridie lucidiſſi-
ma apparebat. Jn motu q: p̃cedebat magos mo-
re viatoris. nõ eñ mouebaẗ motu circlari. ſed qua
ſi motu animali et ꝓceſſiuo. ❡ Alie tres differen-
tie tanguntẗ in glo. mathei. ij. que incipit ſic. Hec
ſtella dñice natiuitatis ꝛc. Prima origine q: alie
in mũdi principio ſunt facte hec modo. Secũda in
officio quia alie facte ſunt vt ſint in ſigna ꝛ tẽpora
vt diciẗ geneſis primo. hec autem vt magis viam
p̃beret. Tercia in duratione q: alie ſunt perpetue
hec cõpleto officio ſuo redijt in materiã preiacẽtẽ
❡ Cum autẽ ſtellã vidiſſent gauiſi ſunt gaudio
magno valde. Notãdũ ꝙ quĩtuplex eſt ſtella quã
magi viderunt. ſcꝫ ſtella materialis. ſtella ſpũalis
ſtella intellectualis. ſtella rationalis. et ſtella ſup
ſubſtantialis. Primã ſcꝫ materialem viderunt in
oriente. ſecundam ſcꝫ ſpiritualem que eſt fides.
viderũt in corde. Niſi eñ hec ſtella ſcꝫ fides ĩ eoꝝ
corde radiaſſet: nequaꝙ ad viſionem prime ſtelle
veniſſent. Habuerunt eñ fidem de eius humani-
tate cũ dixerũt. Ubi eſt q̃ natus eſt? Et de eius re-
gali dignitate. cũ dixerũt. Rex iudeoꝝ. Et de eiꝰ
deitate. cũ dixerũt. Uenimꝰ adorare eum. Terciã
ſcꝫ intellectualeꝫ q̃ eſt angelus viderũt in ſomno
quando per angelũ ſunt moniti ne redirent ad he
rodem. licet ſcđm quandã gloſaꝫ nõ angelus: ſed
ipſe dñs eos admonuerit. Quartã ſcꝫ rationalem
q̃ fuit beata virgo viderũt in diuerſorio. Quintaꝫ
ſcilicet ſuperſubſtantialeꝫ que fuit xp̃s viderũt in
p̃ſepio. Et de hac duplici diciẗ. Jntrãtes domũ in
uenerunt pueruꝫ cum maria matre eiꝰ. Quelibet
autẽ iſtaruꝫ diciẗ ſtella. De prima pſal. Lunam et
ſtellas que tu fundaſti. De ſcđa eccleſiaſtici. xliij.
Species celi id eſt celeſtis hominis. gloria ſtellaꝝ
id eſt virtutũ. De tercia baruch. iij. Stelle aũt de
derunt lumen in cuſtodijs ſuis vocate ſunt ꝛc. De
quarta. Aue maris ſtella. De quinta apocalipſis
vltĩo. Ego ſuꝫ radix et genꝰ dauid ſtella ſplẽdida
et matutina. Propter viſionẽ prime et ſcđe ſtelle
magi gauiſi ſunt. ꝓpter viſionẽ tercie ſtelle gaui-
ſi ſunt gaudio. ꝓpter viſionẽ quarte gauiſi ſunt
gaudio magno. ꝓpter viſionẽ quĩte ſtelle gauiſi
ſunt gaudio magno valde. Uł ſicut dicit glo. Jlle
gaudet gaudio q̃ de deo gaudet qui eſt veruꝫ gau
diuꝫ. et addit magno: quia eo nichil eſt maiꝰ et val
de quia de magno poteſt alius plus. alius minus
gaudere. Uel per hoꝝ verboꝝ exaggerationeꝫ
voluit oſtẽdere euangeliſta ꝙ homines plus gau
dent de rebus ꝑditis. et iterũ inuentis q̃ de ſemꝑ
poſſeſſis. ❡ Tuncꝙ domunculam intraſſent et
puerum cũ matre inueniſſent flexis genibus ei ſin
guli hec munera obtulerunt. ſcꝫ aurũ. thus et mir-
ram. Hic exclamat augꝰ. dicẽs. O ſtupenda infan
tia cui et aſtra ſubduntẗ. Cuius eſt ille magnitudi
nis et ſupne glorie: ad cuius pãnos et angeli excu-
bant: et ſydera obſecundãt: et reges trepidant. et
ſectatores ſapiẽtie geniculant? O beatuꝫ tuguriuꝫ
O ſedes dei ſcđa poſt celum vbi non lucerna lucet
ſed ſtella. O celeſte palaciũ in quo habitat nõ rex
gẽmatus ſed deus incorporatus. cui erãt ꝓ molli-
bus thoris dura p̃ſepia: ꝓ laqaribꝰ aureis fuligi
nis culminis tecta: ſed ſyderis obſequio decorata
Stupeo cum video pãnos et intueor celos: eſtuo
cum aſpicio in preſepio mendicum: et ſuper aſtra
preclarũ. Jtem berñ. Quid facitis o magi: quid fa
citis? Lactentẽ puerum adoratis in tugurio vili.
in vilibus pãnis. Ergo ne deꝰ eſt iſte? Quid faci-
tis ꝙ auruꝫ offertis? Ergo rex eſt iſte. Et vbi aula
regia. vbi thronꝰ. vbi curie regalis frequẽtia? Nũ
quid aula eſt ſtabuluꝫ. thronus preſepiũ. curie fre
quẽtia ioſeph et maria? Jſti inſipientes facti ſunt
vt fierent ſapientes. De hoc etiam ſic dicit hilariꝰ
in libro. ij. de trinitate. Parit virgo ſꝫ partꝰ a deo
eſt. Jnfans vagit laudantes angeli audiuntur.
Panni ſordent: deus adoratur. Jtaꝙ poteſtatis
dignitas non amittitur dũ carnis humilitas ꝓdi-
caẗ. Ecce quõ in xp̃o puero nõ tm̃ fuerũt humilia
et infirma: ſed etiã diuinitatis ſublimia et excelſa.
De hoc iterũ dicit Hieronimꝰ ſup ep̃laꝫ ad hebre
os. Reſpicis cunas xp̃i vide pariter et celũ. Uagiẽ
tem in p̃ſepio intueris infantẽ: ſed angelos ſimul
auſculta laudãtes: herodes pſequiẗ. ſed adorant
magi. Jgnorant phariſei: ſed ſtella demonſtrat.
Baptizatur a ſeruo: ſed vox dei de ſup tonantis
audiẗ. Aquis immergiẗ. ſed colũba deſcẽdit in eo

ſpiritus ſanctus in colūba. G Quare aūt magi
huiuſmodi munera obtulerunt: multiplex ratio
eſt. Prima quoniā traditio antiquoꝝ fuit: vt dicit
remigius: vt nullus ad deū vel a regē vacuus in⸗
troiret. pſe aūt et chaldei talia munera ↄſueuerāt
offerre. Iſti aūt vt dicit in hiſtoria ſcolaſtica. vene
rūt de finibus pſaꝝ et chaldeoꝝ: vbi eſt fluuius ſa
ba a quo et ſabea dicit regio. Scḋa q̄ eſt bern̄ q̄m
beate virgini aurū obtulerūt ꝓpter inopie ſuble
uationē. thus ꝓpter ſtabuli fetorē. mirrā ꝓpter
mēbroꝝ pueri cōſolidationē. et maloꝝ vermium
expulſionē. Tercia q̄m aurū ad tributū. thus ad
ſacrificiū. mirra ad ſepulturā ꝑtinet mortuorum.
Per hec tria ergo in xp̄o intimat regia poteſtas.
diuina maieſtas: et humana mortalitas. Quarta
q̄m aurū ſignificat dilectionē. thus orōnē. mirra
carnis mortificationē. Et hec tria xp̄o debem⁹ of⸗
ferre. Quinta q̄m ꝑ hec tria ſignificant tria q̄ erāt
in xp̄o. ſcȝ diuinitas p̄cioſiſſima. aīa deuotiſſima.
et caro integra et incorrupta. Hec tria ſignificabā
tur ꝑ illa tria q̄ erant in archa. Nā virga q̄ floruit
caro xp̄i q̄ ſurrexit pſal. Et refloruit caro mea ꝛc.
Tabule vbi erant ſcripta p̄cepta. aīa in qua ſunt
oēs theſauri ſciētie et ſapiētie dei abſcōditi. Mā
na. deitas q̄ habet omnē ſaporē et oēm ſuauitatē
Per aurū ergo qḋ eſt p̄cioſius oībus metallis in⸗
telligit diuinitas p̄cioſiſſima. Per thus aīa deuo
tiſſima q: thus ſignificat deuotionē et orationem
pſal. Dirigat oratio mea ꝛc. Per mirrā q̄ ↄſeruat
a corruptione caro incorrupta. Admoniti aūt ma
gi in ſomnis ne redirēt ad herodē: ꝑ aliā viā re⸗
uerſi ſunt in regionē ſuā. Ecce quomō magi ꝓfe
cerunt. Nā ſtella duce venerūt. per hoīes imo per
ꝓphetiā edocti fuerūt. angelo duce redierūt. ꝛ in
xp̄o quieuerūt. Horū corpora mediolani in eccl'ia
que nūc eſt fratrū ordinis noſtri. ſcȝ fratrū predica
torum quieſcebant. ſed nunc colonie requieſcunt.
Nam coꝝ corpora primo ꝑ helenā cōſtantini ma⸗
trem rapta in cōſtantinopolim trāſlata. poſtea ꝑ
ſanctū euſtorgiū ep̄m mediolanū tranſlata. Sed
ꝑ henricū imperatorē poſtq̄ mediolanū poſſedit.
in coloniā ſup renū fluuiū ſunt delata. vbi in ma⸗
gna reuerētia et ppl'i deuotione choruſcāt.

De ſctō Paulo heremita xv A

PAulus primus heremita: vt teſtat hieroni
mus q̄ eius vitā conſcripſit: feruente decij
ꝑſecutiōe heremū vaſtiſſimā adijt. ibiq; in
quadā ſpelunca. lx. annis hoīb9 incognitus per⸗
manſit. Iſte aūt decius dicit fuiſſe galienus q̄ fuit
binomius: q̄ cepit anno dn̄i. cclvi. Videns eīn ſctūs

paulus xp̄ianis tot tormētoꝝ genera irrogari in
heremū aufugit. Et ſiquidē tēpore duo iuuenes
xp̄iani cōprehēdunt. quoꝝ vnus toto corꝑe melle
perungit. et ſub ardore ſolis aculeis muſcarum et
ſcabronū et veſparū lacerādus exponit. Alter ve
ro molliſſimo lecto imponit et in loco ameniſſimo
collocat. vbi aeris erat tēperies. riuorū ſonitus.
cantus auiū. et florū olfactus. funibus tn̄ floreis
coloribus obtectis. ſic iuuenis cingitur vt manib⁹
vel pedib⁹ ſe iuuare nō poſſet. Adeſt quedā iuuē⸗
cula corꝑe pulcherrima et impudica. ac impudice
tractat iuuenē dei amore repletum. Cum aūt ille
in carne motus cōtrarios rationi ſenſiſſet non ha
bens arma q̄bus ab hoſte ſe eruat linguā ꝓpriā
dētibus ſuis incidit et in faciē impudice expuit. et
ſic tēptationē dolor fugauit et trophēū laude di⸗
gnū ꝓmeruit. Hoꝝ et alioꝝ penis ſanctus pau⸗
lus territus heremū perijt. B Eo tēpore cū
anthonius primū ſe inter monachos heremicolā
cogitaret in ſomnis aliū ſe multo meliorē heremū
incolere edocet. Qui dū ꝑ ſiluas inquireret. obuiū
habuit ypocētauꝝ hoiem equo mixtū. q̄ ei viā
dextrā demonſtrauit. Poſtmodū obuiam habuit
aīal ferens fructus palmaꝝ ſupra ymaginē hoīs
inſignitū. deorſū vero capre formā habēs. Qui
dū ip̄m per deū cōiuraret. vt ſibi diceret q̄d eſſet.
reſpōdit ſe eſſe ſatirū deū ſiluarū. ſcḋm errorē gē⸗
tilium. Poſtremo obuiauit ei lupus qui eū ad cel
laȝ ſancti pauli ꝑduxit. Paulus aūt anthoniū pre
ſentiēs hoſtiū ſera clauſit. Anthoni⁹ vero rogat

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

vt ſibi aperiat: aſſerēs ſe nunꝙ inde receſſurū ſed ibi potius moriturū. Victus paulus ei aperuit: ſtatimqꝫ ambo in amplexus ruunt. Cumqꝫ hora prādij adeſſet coruus duplicatā panis partē attulit Cumqꝫ de hoc anthonius miraret̄ reſpōdit paulꝰ ꝙ deus ſibi omni die taliter miniſtrabat. et p̄rebēdā ꝓpter hoſpitē duplicauerat. Pia lis orit̄ quis magis dignus eſſet panē diuidere. Defert paulꝰ hoſpiti. ⁊ anthonius ſeniori. Tandē vterqꝫ manū apponūt: in equas partes panem diuidunt. Cū aūt anthonius rediēs iam celle ſue appropinquaret: vidit angelos pauli animā deferētes. Qui velociter rediēs inuenit corpus pauli flexis genibꝰ in modū orātis erectū: ita vt ipſum viuere eſtimaret. Sed cū ipſum mortuū didiciſſet ait. O ſancta anima quod gerebas in vita in morte monſtraſti. Cum autē nō haberet vnde ſepulturam faceret ecce duo leones aduenerūt: et foueam parauerūt ſepultoqꝫ eo ad ſiluā redierunt. Anthonius autē tunicam pauli ex palmis cōtextam aſſumpſit: qua poſtmodum in ſolennitatibus vtebat̄. Obijt aūt circa annum domini. cclxxxvij.

De ſancto Remigio vxi. A

Remigius dictus a remi quod eſt paſcens. et geos quod eſt terra: quaſi paſcens terrenos doctrina. Vel remigius dicitur a remi qđ eſt paſtor: et gyon qđ eſt luctatio: quaſi paſtor et luctator. Pauit enī gregē ſuū verbo p̄dicationis: exemplo cōuerſationis. ſuffragio orationis. Et etiam triplex genus armorū: ſcꝫ defenſionis vt ſcutū: pugnationis vt gladiorū: munitionis vt lorica ſiue galea. Luctus eſt igit̄ contra dyabolū ſcuto fidei. gladio verbo dei: et galea ſpei. Eius vitā igmarus remenſis archiep̄s ſcripſit. B

Remigius doctor egregius. et confeſſor dn̄i glorioſus a quodam heremita naſci taliter eſt preuiſus. Cum enī vuandalorū perſecutio totam franciā deuaſtaſſet. quidā recluſus vir ſanctus qui lumen oculorū amiſerat ꝓ pace eccleſie gallicana. crebris orationibꝰ dominū exorabat Et ecce angelus dn̄i in viſu ei aſtitit eiqꝫ dixit. Scito ꝙ mulier illa nomine cilina filiū nomine remigium generabit qui gentem ſuam a malorum incurſibus liberabit. Cumqꝫ euigilaſſet. ſtatim ad domum ciline venit: et quod viderat enarrauit. Cumqꝫ illa nō crederet. eo ꝙ anus iā eſſet: ille reſpondit. Scias ꝙ cū puerū ablactaueris oculos meos de lacte tuo perūges: et cōtinuo michi viſū reſtitues. Cumqꝫ per ordinē hec omia cōtigiſſent remigius mundū fugit et recluſoriū intrauit. Creſcente aūt eius fama cū eſſet vigintiduorū annorū ab omni populo archiepiſcopꝰ remēſis eſt electꝰ Tante aūt manſuetudinis fuit ꝙ etiam ad mēſā eius paſſeres veniebant. et de manu eius reliqas ciborū comedebant. Quodā tēpore cum in domo cuiuſdā matrone hoſpitatus fuiſſet. ⁊ illa modicū vini haberet: remigius cellariū introiuit. ⁊ ſup doliū crucē fecit. Cumqꝫ ibidē oraſſet mox deſuper vinū egredit̄ ita ꝙ per mediū cellariū fundebatur Cum autē clodoueus rex frācie tunc tēporis gētilis eſſet nec ab vxore ſua xp̄ianiſſima ↄuerti poſſē vidēs ꝙ infinitus exercitus almanorū ſuper ſe veniſſet dn̄o deo quē vxor ſua colebat votū vouit ꝙ ſi de alemanis ſibi victoriam cōcederet mox fidē xp̄i reciperet. Quod cū fuiſſet ad libitū cōſecutus beatū remigiū adijt ⁊ ſe baptiſari popoſcit. Cūqꝫ ad fontem baptiſmatis adueniſſent: nec ibidem ſacrū criſma haberent ecce colūba quedā ampullam cum criſmate in roſtro detulit. de quo regem pontifex liniuit. Hec autē ampulla ī remenſi eccleſia conſeruat̄ et inde vſqꝫ hodie reges francie inunguntur. C Poſt longū tēpus cū genebaldus vir prouidus neptē beati remigij in vxorē haberet et ſe religiōis cauſa mutuo abſoluiſſent predictū genebaldū beatus remegius laudunenſem ep̄m ordinauit. At genebaldus cum vxorem ſuā cauſa inſtruēdi ad ſe ſepiꝰ venire ꝑmitteret ex frequēti colloquio animus eius in cōcupiſcentiā inflammat̄. et vſqꝫ in peccatū ſecū prolabit̄. Que cōcipiēs et filium pariēs. hoc ep̄o intimauit. Et ille

cōfuſus ad eam remādauit dicēs. Quoniam puer de latrocinio acquiſitꝰ eſt volo vt latro vocet. Ne aūt ſuſpicio aliqua oriret. vxorem ſuā ſicut prius ad ſe venire ꝑmiſit. Uerūtamen poſt primi peccati fletū. ſecū ruit iterū in peccatū. Que cum filiam peperiſſet: et hoc epiſcopo retuliſſet ille reſpōdit. Illam filiā vulpeculā nominare. Tandē ad ſe reuerſus beatū remigiū adijt: et ad pedes ſuos ꝓiciens ſtolā de collo ſuo deponere voluit. Qd cum ſanctus remigiꝰ ꝓhibuiſſet: ⁊ ab eo quid accidiſſet audiuiſſet blande eum cōſolans ipm in quadā cellula parua ꝑ ſeptē annos recluſit: et ipſe interim eius eccleſiā gubernauit. Septimo igit anno cum in cena dñi in oratione ꝑſiſteret: angelus dñi eidē aſtitit: et peccatū ſuū ſibi dimiſſum ꝓhibuit. ac vt foras exire debeat imꝑauit. Cui cū reſpōdiſſet nō poſſum: qm̄ dominus meus remigius hoſtiū hoc clauſit et ſigillo ſuo muniuit: angelus ait. Ecce vt ſcias tibi celū aptum eſſe: hoc etiā hoſtiū ſaluo ſigillo nunc aperiet. Statimqꝫ vt dixerat eſt aptuꝫ Tunc genebaldus iactās ſe in mediū hoſtij in modum crucis ait. Etiā ſi dñs meꝰ ihesus xp̄s ad me veniret huc: hinc nō egrediar niſi dñs meus remigius huc veniat qui me recluſit. Tūc ſanctus remigius ad āmonitionē angeli laudunū venit. et ipꝫ in locū ſuū reſtituit. Qui vſqꝫ ad obitū ſuū in ſanctis operibus ꝑſeuerauit. et latro filius eius i epiſcopatu eidē ſucceſſit qui etiā ſanctus fuit. Tandem ſanctus remigiꝰ multis clarꝰ virtutibꝰ in pace quieuit: circa annū dñi quingētiſimū. eodē die celebratur natalis ſancti hilarij pictauoꝝ vrbis epi.

De ſancto Hilario xvii A

Hilarius dictus eſt quaſi hilaris: quia in ſeruitute dei valde hilaris fuit. Uel dicitur hilarius: quaſi alarius ab altꝰ. et ares virtus: quia fuit altus in ſciētia et virtuoſus in vita. Ul; hilariꝰ dicit ab ile qd eſt materia quaſi primordialis materia q̄ obſcura fuit: et ipſe in dictis ſuis magnā habet obſcuritatē ⁊ profunditatem B

Hilarius pictauorū vrbis epiſcopꝰ regiōis aquitanie oriūdus: quaſi lucifer refulgēs inter aſtra ꝓceſſit. Hic vxorē primitꝰ habēs et filiā in laicali habitu monaſticā vitam ducebat. Tandē in vita et ſcientia ꝓficiens in epm̄ eſt electus. Cum igit beatus hilarius non ſolū ciuitatem ſuā. ſed totā franciā ab hereticis defenſaret ad ſuggeſtionē duoꝝ epiſcopoꝝ qui ab hereſi fuerāt deprauati. ab imꝑatore qui hereticoꝝ fautor erat. cū beato euſebio vircelleñ. epo eſt in exiliū relegatꝰ. Deniqꝫ cū vbiqꝫ arriana hereſis pullularet: et ab imperatore licentia data eſſet vt omnes epiſcopi cōuenirēt. et de veritate fidei diſputarēt cū ſanctꝰ hilarius aduenīſſet ad petitionē dictoꝝ epiſcoporū q̄ eius loquētiā ferre nō poterāt pictauiā ire cōpellit. Cum autem ad inſulam gallinariā que tota erat plena ſerpentibꝰ appropinquaſſet. et in ipſā deſcendiſſet. omnes ſerpētes ex ſui viſione fugerunt. et in medio inſule palū fixit. nec amplius libertas data eſt illis occupare quod vetuit tanq̄ pars inſule nō ſit terra ſed pelagus Cū ergo pictauis eſſet. quēdā infātē ſine baptiſmo defunctū ſuis orationibꝰ ad vitam reſtituit: Nam tam diu iacuit in puluere donec pariter ſurgerent ſenex de oratione. et infans de morte Cū autē filia eius apia maritū vellet accipere. hilariꝰ pater eius ei predicauit. et i ſacre virginitatis propoſito confirmauit Quam dum ille firmā conſiderās et ne aliquādo flecteretur formidans dñm inſtātiꝰ exorauit vt eā ad ſe reciperet nec vltra viuere ꝑmitteret. Qd ⁊ factū eſt. Nā poſt paucos dies ad dñm migrauit quā ipſe ꝓprijs manibus ſepeliuit. Qd mater beate apie cōſiderans epm̄ rogauit vt ſibi qd et filie impetraret. Qd et fecit ⁊ ipā oratione ſua ad regnū ꝑmiſit. L Eo tpe Leo papa hereticoꝝ ꝑfidia deprauatus oīm epoꝝ ꝯſiliū cōuocauit. Quibus ꝯuocatis hylarius nō vocatus aduenit Quod audiens papa p̄cepit ne aliquis ſibi aſſurgeret nec aliquē locū daret. Cū ergo igreſſꝰ fuiſſet dixit ad eū papa. Tu es hylarius gallus. Et ille. Nō ſum gallus: ſed de gallia id eſt non ſū de gallia natus. ſed de gallia epiſcopus. Cui papa. et ſi tu es hilarius de gallia Et ego ſum Leo

romane ſedis apl'icus ⁊ iudex. Cui hylarius. Et ſi ſis leo non tamē de tribu iuda ⁊ ſi iudicans reſides ſed nō in ſede maieſtatis. Tūc papa cū indignatione ſurrexit dicens. Modicū pſtolare donec redeam ⁊ tibi qđ mereris reddā. Cui hylarius. Si nō redieris quis michi ꝓ te rñſurus erit. Et ille. Concitus redibo ⁊ tuaȝ ſupbiam hūiliabo. Cum ergo papa ad ſecreta ſue nature iuiſſet diſſēteria perijt ⁊ oīa inteſtina ibidem ꝓijciēs miſerabiliter vitam finiuit. Interea videns hilarius ꝙ nullus ſibi aſſurgeret patienter ferens in terram ſe poſuit dicens. Domini eſt terra. Statimqȝ nutu dei terra quam inſiderat ſurſum ſe extulit: et vſqȝ ad equalitatē aliorū epiſcoporū ſe leuauit. Cum igitur papa miſerabiliter nunciaretur defunctus. aſſurgens hilarius omēs epiſcopos in fide catholica cōfirmauit: et cōfirmatos ad ꝓpria remiſit. Hoc aūt miraculū de morte leonis pape dubitationem habet. tum quia hiſtoria eccleſiaſtica vel tripartita nichil de hoc loquitur. tum quia aliquē papā talis nominis tunc fuiſſe: cronica nō teſtatur: tum quia hieronimus dicit ꝙ ſancta romana eccl'ia ſemꝑ immaculata ꝑmanſit. ⁊ in futuro ꝑmanebit ſine vlla hereticoꝝ inſultatiōe. Poſſet tamē dici ꝙ tūc erat aliquis papa ſic vocatus non quidē canonice electus: ſed tirannice intruſus. Vel forte liberius papa qui cōſtantino heretico fauebat alio noīe dict' eſt leo. ¶ Tandē multis miraculis ꝑpetratis. cum beatus hilarius infirmatus obitū ſuū imminere cognoſceret: leonciū preſbiterū quem maxime diligebat ad ſe vocauit. et nocte imminente vt foras exeat admonuit. et ſi quid audiret vt renūciet imperauit. Ille iuſſa cōplens voces adhuc ciuitatis tumultuātis ſe audiſſe reuertēs expoſuit. et cū circa eū vigilaret finē eius expectans: media nocte iterū iubet exire: et quid audiret iacenti referret. Qui cum ſe nichil audiſſe renunciaſſet: mox nimia claritas quam etiam predictus pſbiter ſufferre nō poterat ad eum intrauit. et ſic paulatim recedēte lumine ad dñm migrauit. Floruit autem circa annum domini. cccxl. ſub cōſtantino. Feſtū huius ſancti eſt in octaua epyphanie. Cum duo mercatores maſſam cere cōmuniter haberent et vnus altero renitente eam ad altare ſancti hilarij obtuliſſet: ſtatim per mediū diuiſa pars vna ſibi remanſit: reliqua renitenti deuenit.

De ſancto Machario. xviii A

Macharius dicit a macha qđ eſt ingeniū et ares virtus. Vel dicitur a macha qđ eſt ꝑcuſſio ⁊ rio magiſter. Fuit eñ ingenioſus cōtra demonis fallaciā: virtuoſus quantū ad vitā ꝑcuſſis in domatiōe corporis: magiſter in regimine plationis. Vel macharius id eſt beatus. B

Macharius abbas deſcēdit ꝑ vaſtitateȝ deſerti: et intrauit dormire ī monumēto vbi ſepulta erant corpora paganoꝝ. et extraxit vnū corpus ſub caput ſuū tanꝗ͂ plumaciū. Demones aūt volētes eū terrere: vocabāt quaſi vnā mulierē dicētes. Surge veni nobiſcū ad balneū. Et alter demon ſub ipſo tanꝗ͂ ex mortuo illo dicebat. Peregrinū quendaȝ habeo ſuper me nō poſſum venire. Ille aūt non expauit: ſed tōdebat corpus illud dicēs. Surge et vade ſi potes. Et audiētes demones fugerūt voce magna clamantes. Viciſti nos dñe. Dum aliquando abbas macharius a palude ad cellā ſuam ꝓteriret: occurrit ei dyabolus cum falce meſſoria. et volēs eum cuȝ falce percutere non potuit. Et dixit ei. Multam violenciā patior a te machari: quia non poſſum ꝓualere aduerſum te. ecce eñ quicquid tu facis et ego facio. Ieiunas tu: et ego penit' nō comedo. Vigilas tu et ego omnino non dormio. Unū eſt ſolūmodo in quo me ſuperas. Et dixit abbas. Qđ eſt illud? Cui ille humilitas tua ꝑ quam non preualeo aduerſuȝ te. ¶ Dum tēptationes ipm nimiū moleſtarent. ſurgens et magnū ſaccū arene humeris ſuis imponens diebus multis ſic ꝑ deſertū ibat. Quē theoſebius inueniēs dixit. Abbas cur tm̄ onus portas Et ille. Vexo vexantē me. Abbas macharius vidit ſathanam trāſeuntē in habitu hoīs. et hab

tem veſtimentū lineū laceratū: et ꝑ oīa foramina depēdebant ampulle. et dixit ei. Quo vadis? Cui ille. Vado pocionare fratres. Cui machariꝰ. Quare tot ampullas portas? Reſpōdit. Guſtū fratribꝰ porto et ſi vnū alicui nō placebit: offerā aliud: vel terciū. et ſic ꝑ ordinē: vt aliqđ placeat. Et cū rediret dixit ei machariꝰ. Quid feciſti? Reſpōdit. Oēs ſanctificati ſunt et nemo michi acquieuit. niſi vnꝰ qui vocat theociſtꝰ. Surgēs aūt macharius illuc iuit et fratrē tēptatū inueniēs ſua cū exortatione conuertit. ¶ Poſt hec iterū eū machariꝰ inueniēs dixit. Quo vadis? Cui ille. Ad fratres vado. Reuertēti occurrit ſenex et dixit. Quid faciūt fratres illi? Cui dyabolus. Male. Et dixit. Quare? Quia oēs ſancti ſunt et qđ eſt maius maluꝫ: vnum queꝫ habebā amiſit: et oībus ſanctior factꝰ eſt. Audiēs hoc ſenex. gratias egit deo. ¶ Quodā die macharius caput defuncti repperit: et dū oraſſet interrogauit illud cuius caput fuerit. Et reſpōdit ſe fuiſſe paganum. Et dixit ei macharius. Ubi eſt aīa tua? Reſpondit. In inferno. Cūqꝫ requireret ſi multū in profundo eſſet. Reſpōdit ꝙ tm̄ in ꝓfundo erat ꝗntum diſtaret terra a celo. Cui macharius. Sunt ne aliqui te ꝓfundiores? Reſpōdit. Etiam iudei. Cui iterū ille. Et vltra iudeos ſunt ne aliqui profundiores? Cui ille. Profundiores oībus ſunt falſi xpiani qui xpi ſanguine redēpti tantū preciū paruipenderūt. C ¶ Dū per quendā ſolitudinē profundiſſimam pergeret: ad quolibet miliare arūdinem figebat: vt poſtmodū redire ſciret. Sed dum iam nouem dietas feciſſet: et in quodā loco quieſceret: dyabolus omēs arūdines collegit. et ad caput eius poſuit. Unde ad redeundū plurimū laborauit. ¶ Frater quidā plurimū cogitationibus ſuis moleſtabatur: ꝙ ſcilicet in cella ſua inutiliter eſſet ſed ſi inter homīes habitaret multis prodeſſe poſſet. Qui cum cogitationes ſuas machario retuliſſet ille ait. Fili ſic illis reſponde. Hoc ſaltem facio quia propter chriſtū parietes iſtius celle cuſtodio ¶ Dum quendam culicē ſe pungētem manu occidiſſet: et multū de illo ſanguinis emanaſſet: reprehendēs ſe ꝙ ꝓpriā vindicaſſet iniuriā. nudus ſex menſibus in deſerto manſit. et inde a ſcabronibꝰ totus laceratus exiuit. Poſt hec multis clarus virtutibus in pace quieuit.

¶ De ſancto Felice xix A

Felix prenomine in pincis dicit. vel a loco in quo requieſcit: vel a ſubulis quibus paſſus ꝓhibetur: nā pinca ſubula dicit. Aiunt eum ꝙ cū magiſter puerorū extiterit: et eis nimiū

rigidus fuerit. tentꝰ a paganis cū chriſtum libere confiteret. traditꝰ fuit in manibꝰ puerorū quos ipſe docuerat: qui eū cum ſtilis et ſubulis occiderunt. Eccleſia tamen tenere videt ꝙ non martir extitit ſed cōfeſſor. Hic cū ad quodcūqꝫ ydolū ducebat vt ei ſacrificaret. in illud exſufflabat. et continuo corruebat. ¶ Legit aūt in quadam alia legēda. ꝙ dū maximꝰ nolanus eps. ꝑſecutionē fugiens fame et gelu affectus ſolo corruiſſet. felix ab angelo ad eū mittitur. et cū nichil ibi cibi haberet. de ſente ꝓxima pendentē vidit racemū. de quo in os eius expreſſit: vinuꝫ humeriſqꝫ impoſitum ſecum detulit. Ipſo igitur defuncto felix in epm eligit. Qui poſt dum ꝑdicaret: et ꝑſecutores eū quereret inter parietes dirutos ꝑ modicū aditū ſe occultauit. Statiqꝫ nutu dei per aditū illum telas aranee texuerant. Quas dū ꝑſecutores conſpiciūt: neminē illuc eſſe putantes abſcedūt. ¶ Inde autē alium locū ſanctus felix pergēs a quadaꝫ vidua per tres menſes alimēta ſuſcepit: nunꝗ tamen eius faciē vidit. Tādem pace reddita ad eccleſiam ſuam rediit: et ibi in pace requieuit: ſepultus iuxta vrbem in loco qui dicit pincis. ¶ Huic et alius erat frater qui felix ſimiliter dicebat. Cumqꝫ etiam ipſe ydola adorare cogeret dixit. Inimici eſtis deorū veſtrorū: quia ſi me ad illos duxeritis: in eos ſicut frater meꝰ exſufflabo et corruent. B ¶ Excolebat aūt ſanctus felix ortū. Quidā vero olera eius rapere cupiētes dum furtum ſe facere cogitabant: tota nocte ortū diligētius excolebant. Mane aūt a ſancto felice

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ſalutati peccatum ſuum confitentes ad propria redierunt. Uenientes autē gentiles vt ſanctū felicē tenerent: manus eorum dolor nimius apprehendit. Qui dum vlularent dixit eis. Dicite. Xps eſt deus. et continuo dolor vos dimittet. Quibus dicentibus ſanati ſunt. ¶ Pontifex ydolorū ad eū venit dicens. Domine ecce deus meus vt te veniē tem vidit: continuo fugam arripuit. Cui cum diceret quare fugis? ait. Uirtutem huius felicis ferre non poſſum. Si ergo deus meus ita te timet q̄to magis ego timere te debeo. Quem cū felix in fide inſtruxiſſet: baptizari ſe fecit. Adorantibus appollinem dixit felix. Si vere deus appollo eſt dicat michi quid eſt quod in manu nunc clauſū teneo? Habebat aūt in manu cedulam in qua oratio dominica erat ſcripta. Quo nihil reſpondente gentiles conuerſi ſunt. Tandē miſſa celebrata: et populo data pace: in pauimentū in oratione ſe proijciens. migrauit ad dominum.

¶ De ſancto Marcello. xx. A

Marcellus dictus eſt quaſi arcens malum a ſe. Uel dicitur marcellus quaſi maria percellens. id eſt mūdanas aduerſitates percutiens et conculcans. Aſſimulatur enim mundus mari: q: ſicut dicit. Criſo. ſup mathe. Jn mari eſt ſonus cōfuſus: timor cōtinuus: ymago mortis. vndarū cōtentio infatigabilis. incōſtantia iugis.

Marcellus cū rome ſummus pōtifex eſſet et maximianum imperatorē de nimia in chriſtianos ſeuicia increparet: et in quadā domo cuiuſdā matrone in eccleſiā ꝯſecrata miſſaz ageret. iratus imperator domū illā fecit ſtabulū iumentorum. et eūdē marcellū ibidē ad ſeruiciū cū cuſtodia aīalium deputauit. in quo ſeruitio poſt multos annos in dño requieuit. circa annos dñi. cclxxvij.

¶ De ſancto Anthonio. xxi. A

Anthonius dicit ab ana quod eſt ſurſum: et tenens: quaſi ſuperna tenens: et mūdana deſpiciēs. Deſpexit aūt mundū quia immundus inquietus tranſitorius deceptiuus et amarus De hoc dicit aug⁹. O mūde immūde quid perſtrepis: q̄d aduertere nos conaris? tenere nos vis fugiens: quid faceres ſi maneres quē non deciperes dulcis qui amarus dulcia alimenta mētiris. Eius vitam anaſtaſius ſcripſit.

Anthonius cū viginti eſſet annorum. et audiret legi in eccl'ia: ſi vis perfectus eſſe vade et vende oīa que habes et da pauperibus oīa ſua vendens pauperibus erogauit et heremiticam vitā duxit. Hic innumerabilia demonum tēptamenta ſuſtinuit. ¶ Quadā vice dum ſpiritum fornicatiōis virtute dei ſupaſſet dyabolus ī ſpecie pueri nigri ante eum pſtratus apparuit: et ſe ab eo victuz cōfeſſus eſt. Nam et hoc pcibus impetrauit vt videret fornicationis demonem iuuenib⁹ inſidiantē. Quē cū in predicta forma vidiſſet dixit. Uiliſſima mihi apparuiſti ſpecie te vltra nō timebo Alia vice dum in quodā tumulo latitaret multitudo demonū euz adeo lacerauit: q̄ miniſter ei⁹ quaſi mortuū eum proprijs humeris aſportaret. Cūq;

eum oēs qui conuenerāt quaſi mortuū ploraſſent
dolētibus cūctis ſubito anthoni⁹ reuiuiſcit: et a mi
niſtro ad p̄dictū tumulū ſe iterū portari fecit. Qui
cū ibi ex dolore vulnerū pſtrat⁹ iaceret. ex virtu-
te animi ad cōflictū demones excitabat. Tūc illi in
formis varijs ferarū apparuerūt: et cū iterū denti
bus cornibus et vnguibus crudeliſſime lacerauer-
runt. Tūc ſubito ſplēdor mirabilis ibi apparuit: et
demones cūctos fugauit. Anthonius aūt cōtinuo
ſanatus eſt ibiq; xp̄m adeſſe intelligens ait. Ubi
eras bone ihesu: vbi eras. quare a p̄ncipio nō fui-
ſti hic vt me adiuuares: et vulnera mea ſanares?
Cui dn̄s. Anthoni hic erā: ſed expectabam videre
certamē tuū. Nunc aūt q: viriliter dimicaſti: i toto
orbe te faciā noīari. ❡ Tāti aūt feruoris erat q cū
maximian⁹ impator xp̄ianos occideret ipſe marti
res ſequebat: vt cū eis martir fieri mereret: et ve-
hementer triſtabat eo q ſibi martiriū nō daretur
❡ Cū aūt in alterū heremū pgeret: argen-
teū diſcū reperit: et intra ſe ſic dicere cepit. Unde
hic argēteus diſcus: vbi hoīm veſtigia nulla vidē
tur? Si enī viatori cecidiſſet: vtiq; pre ſui magnitu
dine latere nō poſſet. Hoc dyabole artificiū tuum
eſt: voluntatē tū meā nunq̄ poteris immutare.
Et hoc dicēs: diſcus vt fum⁹ euanuit. Poſtmodū
ingētē maſſā puri auri reperit: ſꝫ vt icēdiū aurū
fugit. Sicq; ad montē fugiēs. xx. annis ibi pmāſit
innumeris coruſcās miraculis. ❡ Quadā vice dū
in ſpiritu rapt⁹ eſſet totū mūdū laqueis ſe inuicē
cōnectētibus plenū vidit. Qui exclamās ait. O q̄s
iſtos euadet laqueos? Et audiuit. Humilitas. Ali
quando dū ab angelis in aere eleuaret. aſſunt de
mones. et eius trāſitū pbibēt: peccata eius ab ex
ordio natiuitatis eius obijciētes. Quibus angeli
Nō debetis illa narrare q̄ xp̄i iam pietate ſunt de
leta. Si qua aūt ſcitis ex quo fact⁹ eſt monachus.
illa pferte. Et cū in pbatiōe deficerent: liber an-
thonius in ſublime tollit: et liber deponit. ❡ D
Narrat anthonius de ſe dicēs. Uidi aliquādo dya
bolū celſum corpore: q ſe dei virtutē: et prouiden-
tiam auſus eſt dicere. et ait. Quid vis vt a me tibi
detur anthoni? At ego ſputa in os eius congemi-
nās: totū me in eum xp̄i noīe armatus ingeſſi: et
ſtatim euanuit. ❡ Hic dyabolus aliqn̄ in tanta p
ceritate apparuit: q celū capite tāgere videretur.
Quē cū anthonius q̄s eſſet interrogaſſet: et ipſe
ſe ſathanā eſſe dixiſſet. addidit ſathanas. Cur me
ſic impugnāt monachi: et maledicūt xp̄iani? Cui
anthonius. Juſte hoc faciūt: q̄a tuis ſepe inſidijs
moleſtant: et ille. Ego eas nequaq̄ moleſto: ſed
ipſi inuicē ſe conturbāt. Ego enī ad nichilū ſum re
dactus. quia iam in cunctis partibus regnat xp̄s.
❡ Quidā ſagittarius beatū anthoniū gaudentē
cū fratribus quadam vice cōſpexit: et ei diſplicuit.
Cui anthoni⁹. Pone ſagittā in arcū et trahe. Qđ
et fecit. Cumq; ſcđo et tercio hoc fieri mandaſſet
dixit ſagittarius. Tm̄ trahere potero: q de eius
fractiōe dolebo. Cui anthonius. Sic eſt in ope dei
qm̄ ſi ſupra menſurā tēdere vellemus: citius fran
geremur. Expedit ergo rigorē aliquādo relaxari
Hoc audiēs ille edificatus receſſit. ❡ E Inter
rogauit quidā anthoniū dicēs. Quid cuſtodiens
placebo deo? Et reſpōdens dixit. Quocūq; vadis
ſemp deū pre oculis tuis habeas. In his q̄ agis
teſtimoniū ſacrarū ſcripturarū adhibeas. In quo
cunq; loco ſederis nō inde cito recedas. Hec tria
cuſtodi et ſaluus eris. ❡ Abbas quidā interroga
uit anthoniū dicēs. Quid faciā? Cui anthonius.
Non cōfidas in tua iuſticia. Uētris et lingue ſit ti-
bi continentia. Et ne peniteaſ de re tranſacta.
Dixit iterū anthoni⁹. Sicut piſces ſi in ſicco tarda-
uerint moriunt: ita et monachi extra cellā tardan
tes: aut cū viris ſecularibus immorātes: a quietis
pposito reſoluunt. Iterum dixit anthonius. Qui
ſedet in ſolitudīe et quieſcit a tribus bellis eripit
ſcꝫ auditus: locutionis: et viſus: et cōtra vnū tantū
modo pugnā habebit: ſcꝫ cordis. ❡ F Quidam
fratres cū quodā ſene ad abbatē anthoniū viſi-
tandū ierunt. Dixitq; anthonius fratribus. Bo-
num comitē habuiſtis ſenē hunc. Deīde dixit ſeni
bonos fratres īueniſti tecū abba. Cui ille. Bonos
quidē inueni: ſed habitatio eorū nō habet ianuam
Quicūq; enī vult intrat in ſtabulū: et ſoluit aſinū
Hoc aūt dicebat qm̄ omīa que erāt in corde eorū
ſtatim erāt in ore. Dixit abbas anthonius. Scire
cōuenit qm̄ ſunt tres motus corporales. Un⁹ qui-
dem nature. alius ex ciborū plenitudine. tercius
ex demone. Frater quidā renūtiauerat ſeculo: ſed
non plene: quia quedā adhuc ſibi retinebat. Cui
anthonius. Uade et eme carnes. Qui vadēs emit
carnes. et portās eas dū veniret lacerabant eum
canes. Cui anthonius. Qui renuntiant ſeculo: et
volunt habere pecunias ſic impugnati a demoni
bus diſcerpunt. ❡ Anthonius dū in heremo tedio
afficeret dixit. Dn̄e volo ſaluus fieri: et nō pmittūt
me cogitationes mee. Et ſurgens exiuit foras: et
vidit quendā ſedentē atq; operātē: et deinde ſur-
gentē et orantē. Erat aūt angelus dn̄i et dixit ei.
Sic fac et ſaluus eris. ❡ Cū quadā vice fratres
de ſtatu aīarū ab anthonio q̄ſiſſent. ſequēti nocte

vox vocauit euꝫ dicēs. Surge exi et vide. Et ecce
vidit quendā longū et terribilē caput vſqꝫ ad nu-
bes tollentē qui quoſdā pennatos ad celū volare
cupiētes: extēſis manibus ꝓhibebat: et alios libe-
re peruolantes retinere non poterat: et maximū
gaudiū mixtū cū nimio dolore audiebat. Et intel-
lexit aīaꝝ illū eſſe aſcenſuꝫ. et dyabolū ꝓhibentē
qui quaſdā obnoxias retineret. et de ſanctoꝝ vo-
latu quos retinere non poterat ſic doleret. Aliquā-
dū cum fratribus oparet anthonius: ſuſpiciens in
celū cū triſtē viſionē vidiſſet: ꝓuolutus ante deū
rogauit vt futurū ſcelus auerteret. Fratribꝰ vero
ſup hoc eū interrogantibus cum lachrimis et ſin-
gultibus dixit ꝙ in auditū ſcelus ſeculis imineret.
Uidi inquit altare dei a multitudine equoꝝ circū-
datū qui calcibus oīa diſcerpebant. Magno eniꝫ
turbine fides catholica ſubuertet. et homines iu-
mentis ſimiles xp̄i ſacramēta diripiēt. Factaqꝫ eſt
vox dñi dicēs. Abhominabunt altare meuꝫ. Poſt
duos aūt annos erūpentibꝰ arrianis eccleſie vni-
tatē ſciderūt: baptiſteriuꝫ et eccleſias polluerunt
et ſup altaria chriſtianos inſtar ouiuꝫ mactauerūt
¶ S Dux quidā egipti arrianus noīe ballachiꝰ
cum ita eccleſiam dei infeſtaret: et virgines et mo-
nachos nudatos publice verberaret: ſic ei ſcripſit
anthonius. Uideo irā dei ſup te venientē. Iaꝫ de-
ſine pſequi xp̄ianos: ne ira dei te occupet. q̄ proxi-
mum tibi minat interitū. Infelix legit epiſtolam
et irriſit et in eam expuēs ad terrā ꝓiecit: ac porti-
tores verberibus mltis afficiēs anthonio talia re-
mandauit. Quoniā tibi eſt tāta cura de monachis
ad te quoqꝫ ꝑueniet noſtri diſciplīa rigoris. Poſt
quinqꝫ autē dies equū ſuū manſuetiſſimū inſidēs
morſu ipius equi ad terrā ꝓijcit: et corroſis atqꝫ
laceratis cruribus infra triduum expirauit. Cum
quidā fratres verbū ſalutis ab anthonio q̄ſiuiſſet
ait ille. Audiſtis dominum dicentem? Si quis te
ꝑcuſſerit in vnā maxillam prebe ei alterā. Dicūt ei
Hoc implere nō poſſumꝰ. Et ille. Saltem de vna
patienter ferte. Et illi. Nec etiā hoc poſſemꝰ. Qui-
bus anthonius. Saltem ne velitis ꝑcutere magis
quā ꝑcuti. Et illi. Nec hoc poſſemus. Tūc antho-
nius dixit diſcipulo ſuo. ſuccos ꝑpara fratribꝰ iſtis
q̄a nimis delicati ſunt. Sola oratio neceſſaria eſt
vobis. Hec in vitas patrū legunt. Tandē beatus
anthonius. cv. anno vite ſue fratres deoſculans
in pace quieuit: ſub conſtantino. qui cepit circa an-
num domini. ccl.

¶ De ſancto Fabiano xxii. A

Fabianus quaſi fabricanus: fabricās beati-
tudinē ſupernam. id eſt eam ſibi acquirens
triplici iure. ſcꝫ iure adoptionis. emptionis
et debellationis.

Fabianus ciuis romanus fuit: et cum papa
deffuncto ꝓ alio eligēdo populus cōueniſ-
ſet: inter eos et ipſe venit: rei exitū ſcire vo-
lens. Et ecce colūba candida deſcendit ſup caput
eius. Quod cum oēs mirarentur in papaꝫ ab eis
eligit. Hic vt ait damaſus papa per oēs regiones
ſeptē dyacones miſit: et eiſdem ſeptem ſubdyaco-
nes tradidit. qui omīa geſta martirū collegerūt.
Hic vt ait haymo impatori philippo volenti inter-
eſſe paſche vigilijs ⁊ cōmunicare miſterijs reſtitit
nec quouſqꝫ peccata cōfiteretur et inter penitētes
ſtaret intereſſe permiſit. Tandem pontificatu ſui
anno. xiij. iuſſu decij capitis obtruncatione mar-
tirio coronatur. Paſſus eſt autem circa annum do-
mini. cclij.

¶ De ſctō Sebaſtiano xxiii. A

Sebaſtianus dictus eſt a ſequens et beatitu-
do: et a ſtin quod eſt ciuitas: ⁊ ana quod eſt
ſurſum quaſi ſequēs beatitudinē ciuitatis
ſuperne: hoc eſt eā poſſidens et acquirens: et hoc
quintuplici denario ſcdm auguſtinum. Paupertate
regnū. dolore gaudiū. labore requieꝫ: ignominia
gloriam: morte vitam. Uel dicit ſebaſtianus a ba-
ſto. Nam miles chriſtus equus eccleſia. baſtū ſine
ſelle ſebaſtianus: quo mediāte chriſtus in eccleſia
militauit: et de multis martiribꝰ victoriā obtinuit

De ſancto Sebaſtiano

U:l ſebaſtianus interpꝛetatur vallatus. vel circū
iens. Uallatus quia ſagittis tanq̃ ericius fuit cir
cūdatus: circumiens quia omnes martires circui
ibat et omnes confoꝛtabat. B

Sebaſtianus vir chꝛiſtianiſſimus: narbonē
ſis genere ciuis mediolanenſis: dyocleſia
no et maximiano imꝑatoꝛibus adeo carus
erat. vt principatū ei prime cohoꝛtis traderent et
ſuo aſpectui iuberent ſemꝑ aſtare. Hic militarē cla
midē ad hoc tm̄ ferebat vt chꝛiſtianoꝝ aīas quas
in toꝛmentis videbat deficere confoꝛtaret. Dum
aūt pꝛeclariſſimi viri marcellianus et marc⁹ gemi
ni fratres pꝛo fide xp̄i decollari deberent: ad eos
parētes aduenīūt vt ipoꝝ animos a ſuo ꝓpoſito
reuocarent. Aduenit ergo mater et ſoluto capite.
ſciſſiſq; veſtibus: vberibuſq; oſtēſis aiebat. O pꝛe
dulces filij circūdat me inaudita miſeria: et intol
lerabilis luct⁹. Heu me miſerā amitto filios meos
ad moꝛtē vltro tendentes. Quos ſi michi hoſtes
auferrent: ꝑ media ſequerer bella raptoꝛes. Si
violenta iudicia cōcluderēt carcerē interrūperem
moꝛitura. Nouū hoc pereūdi genus eſt in quo car
nifex rogat̃ vt feriāt. vita optat̃ vt pereat: moꝛs
inuitat̃ vt veniat. Nouus hic luct⁹: noua miſeria.
in qua natoꝝ iuuētus ſpōte amittit̃: et parentum
miſerāda cogit̃ ſenect⁹ vt viuat. Hec dicēte matre
pater ſenio: maibus adducit̃ ſeruuloꝝ. et capite
aſperſo puluere huiuſmodi voces dabat ad celū.
Ad moꝛtē vltro ꝓficiſcētibus filijs valedicturus
adueni vt q̄ mee ſepulture parauerā: in filioꝝ ſe
pulturis infelix expēdam. O filij baculū mee ſene
ctutis: et geminū meoꝝ viſcerū lumē. cur ſic moꝛ
tē diligitis? Uenite huc iuuenes flere ſuꝑ iuuenes
ſpōte peuntes. Uenite huc ſenes. et mecū ſuꝑ fili
os meos plāgite. Accedite huc patres et ꝓhibite
ne talia patiamini. Deficite ploꝛādo oculi mei ne
videā filios meos gladio cedi. Hec dicente patre
adueniūt cōiuges aſpectibus coꝝ pꝛopꝛios filios
offerētes atq; eiulādo clamātes quibus nos dimit
titis? q̄ erunt hoꝝ infantiū dn̄i? Quis veſtras lar
gas diuidet poſſeſſiōes? Heu q̄ ferrea pectoꝛa: q̄a
parētes deſpicitis: amicos reſpuitis: vxoꝛes abij
citis: filios abdicatis: ⁊ vos carnificib⁹ ſpōtaneos
exhibetis. Inter hec aūt ceperūt viroꝝ coꝛda mol
leſcere. Tūc ſanctus ſebaſtianus q̄ ibi ade
rat erūpens ī mediū dixit. O foꝛtiſſimi milites xp̄i
nolite per miſera blādimēta coꝛonam deponere
ſempiternā. Sed ⁊ parētibus dixit. Nolite timere
nō ſeꝑabunt̃ a vobis: ſed vadunt in celū vobis pa
rare ſidereas manſiones. Naȝ ab inicio mūdi hec
vita ī ſe ſperātes fefellit. ſe expectātes decepit. de
ſe pꝛeſumentes irriſit. et ita nulluȝ omnino certuȝ
reddidit. vt omnibus pꝛobet̃ eſſe mētita. Uita hec
admonet furē vt rapiat: iracūdiȝ vt ſeuiat: mēda
cem vt fallat. Ipſa imperat crimīa iubet facinoꝛa
ſuadet iniuſta. Hec aūt ꝑſecutio quā hic patimur
hodie excādeſcit ⁊ cras euaneſcit. et hodie exarde
ſcit et cras refrigeſcit: ſub vna hoꝛa inducit̃ et ſub
vna hoꝛa excluditur. Doloꝛ autē eternus renoua
tur vt ſeuiat: augmētat̃ vt exurat. inflāmat̃ vt pu
niat. In amoꝛe ergo martirij noſtros iā ſuſcitem⁹
affect⁹. Ibi em̄ dyabolus ſe vincere extimat q̄ dū
capit captus eſt: dum tenet tentus eſt: dum vincit
victus eſt: dū toꝛquet toꝛquet̃: dū iugulat occiſus
eſt: et dum inſultat irriſus eſt. Igit̃ dum beatus ſe
baſtianus hec ex oꝛe pꝛoferret. ſubito per vnam
fere hoꝛā a ſplendoꝛe nimio de celo deſcēdēte illu
minatus eſt: et ſub illo ſplēdoꝛe pallio cādidiſſimo
amictus: et ab angelis ſeptem clariſſimis circūda
tus. Iuuenis etiā apparuit iuxta eum dans ei pa
cem et dicēs. Tu ſemꝑ mecū eris. Cum autē bea
tus ſebaſtian⁹ hec et his ſimilia ꝑdicaret. zoe vxoꝛ
nicoſtrati: in cui⁹ domo ſancti cuſtodiebant̃ que lo
quelā amiſerat: pedibus eius pꝛouoluta nutibus
veniā poſtulabat. Tunc ſebaſtian⁹ ait. Si ego xp̄i
ſeruus ſum: et ſi vera ſunt omnia que ex oꝛe meo
hec mulier audiuit et credidit: aperiat os eius qui
aperuit os zacharie ꝓphete ſui. Ad hanc vocem
mulier exclamauit. Benedictus ſermo oꝛis tui. et
benedicti qui omibus que locutus es credūt. Uidi

De ſancto Sebaſtiano.

eũ angelũ librũ tenentem ante te: vbi omĩa que tu dixiſti ſcripta erant. Uir autẽ eius hoc audiẽs ꝓcidit ad pedes ſancti ſebaſtiani. ſibi poſtulãs in dulgeri. Statimq; abſoluẽs martires rogabat vt liberi abirent. Qui dixerũt nullatenus ſe deſerturos victoriã quã cepiſſent. Tantã igitur gratiã et virtutem verbis ſancti ſebaſtiani dñs cõtulerat ꝙ non ſolum marcellianũ et marcũ in martirij cõſtãtia roborauit ſed etiam partẽ eoꝝ nomine tarquillinum. et matrẽ cum multis alijs ad fidez cõuertit Quos omẽs policarpus ꝑſbiter baptizauit. D

Tarquillin⁹ aũt morbo grauiſſimo laborãs mox vt baptizatus eſt ſanitatẽ recepit. Prefectus autẽ vrbis rome q̃ et ipſe morbo grauiſſimo laborabat rogauit tarquillinũ vt ad ſe adduceret eũ qui ſibi ſanitatẽ dederat. Cũ ergo ad eũ veniſſent policarpus ꝑſbiter et ſebaſtianus: et ipſe eos rogaret vt etiã ſanitatem reciperet. dicit ei ſebaſtianus vt prius ydola abnegaret. et cõfrigendi ea ſibi poteſtatem traderet: et ſic ſanitatẽ reciperet. Cui cum cromacius ꝑfectus diceret ꝙ ſerui ſui hoc facerent et non ipſe dixit ſebaſtianus. Timidi deos ſuos cõfringere formidãt: ſed et ſi dyabolus hac occaſione eos lederet dicerent infideles eos eſſe ob hoc leſos ꝙ deos ſuos cõfringerẽt. Sicq; policarpus et ſebaſtian⁹ accincti pluſquã ducẽta ydola cõfregerunt. Poſt hoc aũt dixerunt cromacio. Cum nobis ydola cõfringẽtib⁹ ſanitatez recipere debuiſti nec recepiſti. certũ eſt quia aut infidelitatẽ nondũ abiecisti. aut aliqua ydola reſeruaſti. Tũc indicauit ſe habere thalamũ in quo erat omĩs diſciplina ſtellarũ pro quo pater ſuus pluſq̃ ducenta pondera auri expenderat: et ꝑ que futura omĩa preuidebat. Cui ſebaſtianus. Quã diu hoc integrũ habueris. teipm̃ integrũ non habebis. Cũq; ad hoc ille aſſentiret tiburcius eius fili⁹ iuuenis egregi⁹ dixit Non patiar opus deſtrui tam preclarum. Sed ne paterne ſanitati videar eſſe cõtrarius: duo clibani accẽdant. vt ſi deſtructo oꝑe pater meus ſanitatẽ non receꝑit. ambo viui concrement. Cui ſebaſtianus. Sic fiat vt locutus es. Dũ igit illa cõfringerent: angelus ꝑfecto apparuit. et ſibi a dño iheſu ſanitatẽ redditaz nunciauit. Statimq; ſanus effectus cucurrit poſt eum vt eius pedes oſcularetur. Qui eũ ꝓhibuit ex eo ꝙ baptiſmũ nondũ receperat. Sicq; ipſe et tiburcius filius eius. et mille quadringenti de eius familia baptiſati ſunt. Zoe autẽ ab infidelibus tenta et diu cruciata emiſit ſpiritũ Quod cum audiſſet tarquillinus prorupit et dixit. Femine nos ad coronã precedũt. vt quid viuim⁹? Ipſe autẽ poſt paucos dies lapidatus eſt. E

Sanctus aũt tiburcius ſuꝑ prunas allatas. iubet aut incẽſuz dijs imponere aut ſuꝑ ipas nudis plãtis incedere. Qui ſibi ſignũ crucis faciẽs. conſtanter ſuper ipſas nudis ingreſſus eſt plantis dicens Uidet michi ꝙ ſuꝑ roſeos flores incedaz in nomĩe dñi noſtri iheſu xp̄i. Cui fabianus ꝑfectus dixit. Quis ignorat magicam artez chriſtũ vos docuiſſe Cui tiburcius obmuteſce infelix. quia nõ es dign⁹ nomẽ tam ſanctũ et tam mellifluũ nomĩare. Tunc iratus ꝑfectus iuſſit eum decollari. Marcellian⁹ aũt et marcus ſtipiti affigunt. Cũq; fuiſſent affixi pſallentes dicebãt. Ecce q̃ bonum et q̃ iocundum habitare fratres ĩ vnũ. Quibus ꝑfect⁹. Infelices deponite amenciam et voſipſos liberate. Cui illi Nunq̃ tam bene epulati ſumus vtinam tãdiu ſic nos eſſe ꝑmitteres q̃diu corporis tegimur indumẽto. Tũc prefectus iuſſit eos lãceis per latera trãſuerberari. et ſic martiriũ cõſumauerũt. Poſt hoc prefect⁹ diocleciano imperatori de ſebaſtiano ſuggeſſit. Quam ad ſe vocans dixit. Ego te inter primos in palacio meo ſemper habui et tu cõtra ſalutẽ meam et deorum iniuriam actenus latuiſti. Cui ſebaſtianus. Pro ſalute tua chriſtuz ſemꝑ colui et pro ſtatu romani imperij deuz qui in celis eſt ſemꝑ adoraui. Tunc dyoclecianus iuſſit eum in mediuz campum ligari. et a militibus ſagittari. Qui ita eũ ſagittis impleuerunt. vt quaſi ericius videretur. et eſtimãtes illum mortuum abierunt. Qui intra paucos dies liberatus. ſtans ſuper gradus palacij: imperatores venientes de malis que chriſtianis inferebãt dure redarguit. Dixerunt imperatores. Iſte ne eſt ſebaſtianus quem diu ſagittis interfici iuſſeramus? Cui ſebaſtianus. Ad hoc me dñs reſuſcitare dignatus eſt: vt conueniam vos. et redarguaz vos de malis que chriſti famulis irrogatis. Tunc imperator tamdiu eum fuſtigari iuſſit. donec ſpirituz exalaret. Fecitq; corpus eius in cloacã proijci. ne a chriſtianis pro martire coleret Sanctus aũt ſebaſtianus ſequẽti nocte ſancte lucie apparuit. et corp⁹ eius ſibi reuelauit. et vt iuxta veſtigia apoſtolorũ illud ſepelire precepit. Qđ et factum eſt. Paſſus eſt autẽ ſub dyocleciano et maximiano imꝑatoribus qui ceperũt iuxta annos dñi. cclxxxvij. F

Refert gregori⁹ ĩ primo libro dyalogoꝝ. ꝙ quedam mulier in tuſcia nuꝑ nupta cuz ad dedicationẽ eccl'ie ſancti ſebaſtiani ab alijs inuitata eſſet in ipſa nocte qua ſequẽti die ire debebat. carnis voluptate ſtimulata a viro ſuo ſe abſtinere nõ potuit. Facto aũt mane magis erubeſcẽs vultũ hominuz q̃ dei illuc ꝓfecta eſt: Mox autem

vt oratoriū vbi erant reliquie ſācti ſebaſtiani in-
greſſa eſt dyabolꝰ eam arripuit et coram omnibꝰ
vexari cepit. Tūc preſbiter illiꝰ eccleſie pallam al
taris arripiēs. inde eā operuit. Sed dyabolꝰ ſta-
tim ipm̄ preſbiterꝝ inuaſit. Duxerunt autē eam a-
mici ſui ad incantatores. vt ſuis incātationibꝰ dy
abolum effugarent. Sed mox vt incantaret̄ indi-
cio dei legio demonum. id eſt ſexmille ſexingen-
tiſexagintaſex in eam ingreſſi ipſam acriꝰ vexare
ceperūt. Quidam aūt vir noīe fortunatꝰ ſanctita
te cōſpicuus ſuis p̄cibus eā ſanauit Legit̄ quoqꝫ
in geſtis lōgobardoꝝ. ꝙ tēpore gumberti regis
ytalia tota rāta peſte ꝑcuſſa eſt: vt vix vnus alte-
rū ſufficeret ſepelire. Et hec peſtis maxime rome
ac papie groſſabat̄. Tunc viſibiliter bonus ange-
lus multis apparuit. malo angelo ſequēti et ve-
nabolū ferēti precipiēs vt ꝑcuteret. ac cedē face-
ret. Quotiēs aūt aliquam domū ꝑcutiebat tot in
de mortui efferebant̄. Tūc cuidam diuinitus re-
uelatum eſt. ꝙ nequaꝙ̄ hec peſtis ceſſaret: donec
ſancto ſebaſtiano altare papie cōſtrueret̄. Qđ qui
dē cōſtructū eſt in eccleſia ſancti petri que dicit̄ ad
vincula. Quo facto ſtatim ceſſauit illa quaſſacio.
Et illuc a roma reliq̄e ſancti ſebaſtiani ſunt dela-
te. ¶ Ambroſius in prefacione ſic ait. Beati marti
ris ſebaſtiani pro cōfeſſione noīs tui dn̄e venera-
bilis ſanguis effuſus: ſimul et tua mirabilia mani-
feſtat: ꝙ perficis in infirmitate virtutē. et noſtris
ſtudijs das ꝓfectū. et īfirmis apd te p̄ſtas auxiliū

¶ De ſancta Agnete virgine et mar-
tyre. Legenda xxiiii A

AGnes dicta eſt ab agna: quia mitis et hu-
milis tanꝙ̄ agna fuit. vel a greco quodaꝫ
agnos quod eſt piū: quia pia ⁊ miſericors
extitit. vel agnes ab agnoſcendo: quia viā verita
tis agnouit. Ueritas aūt ſcđm auguſtinū opponit̄
vanitati. et falſitati et duplicitati que tria a ſe re-
mouit per virtutē quam habuit. B

AGnes virgo prudentiſſima vt teſtatur am-
broſius qui eius paſſionē conſcripſit. trede
cimo anno etatis ſue mortē perdidit et vi-
tam inuenit. Infantia quidē cōputabat̄ in annis
ſed erat ſenectus mētis immenſa Corpore iuuēcu
la: ſed animo cana: pulchra facie. ſꝫ pulchrior fide
Que dū a ſcolis reuertit̄: a prefecti filio adamatur
Cui ille gēmas et diuitias innumerabiles ꝓmiſit
ſi cōſenſuꝫ eius cōiugio nō negaret. Cui agnes re
ſpōdit. Diſcede a me fomes peccati: nutrimentum
facinoris: pabulū mortis: quia iam ab alio amato
re preuenta ſuꝫ. Cepitqꝫ ipſuꝫ ſuū amatorē et ſpō
ſum a quinqꝫ cōmendare: que ſpōſe in ſponſis pre
cipue requirunt. ſcꝫ a nobilitate generis. a decore
pulchritudīs: a diuitiaꝝ abūdantia: a fortitudīe ⁊
potētie efficacia: et ab amoris excellētia. ſic dicēs.
Illum amo qui longe te nobilior eſt. et genere di-
gnior: cuius mater virgo eſt. cuius pater feminaꝫ
neſcit: cui angeli ſeruiunt. cuius pulchritudinem
ſol et luna mirant̄: cuius opes nunꝙ̄ deficiunt: cu
ius diuitie nunꝙ̄ decreſcūt: cuius odore reuiuiſcūt
mortui: cuius tactu confortantur infirmi. cuius a-
mor caſtitas eſt. tactus ſanctitas: vnio virginitas
Hec aūt quinqꝫ ponit in quadā auctoritate dicēs:
Cuius generoſitas celſior: poſſibilitas fortior: aſpe
ctus pulchrior: amor ſuauior: et omni gratia elegā
tior. ¶ Deinde ponit quinqꝫ bn̄ficia que ſibi
ſponſus contulit et alijs ſponſis confert: ſcꝫ quia
eas fidei anulo ſubarrat multiplici virtutuꝫ varie
tate eas veſtit et ornat: paſſiōis ſue ſanguine eas
ſignat: vinculo amoris eas ſibi copulat. et theſau-
ris celeſtis glorie eas ditat ſic dicens. Qui anulo
ſuo ſubarrauit me dexteram meā et collum meum
cinxit lapidibꝰ p̄cioſis. induit me ciclade auro tex
ta: et immēſis monilibus ornauit me. poſuit ſignū
in faciē meam: vt nullū preter eum amatorē aſſu-
mam: et ſanguis eius ornauit genas meas: iā am
plexibꝰ eius caſtis aſtricta ſuꝫ: iam corpus eius cor
pori meo ſociatū eſt: oſtendit michi theſauros in
comparabiles: quos michi ſe daturū ſi in eo perſe
uerauero repromiſit. ¶ Audiēs hec inſanus iuue
nis lecto ꝓſternitur: et ꝙ amore egrotet per alta
ſuſpiria a medicis experitur. Cūqꝫ pater iuuenis

¶ De ſancta Agnes.

eadem virgini replicaret. et illa prioris ſpõſi federa ſe violare nõ poſſe aſſereret. cepit prefectus inquirere qs eſſet iſte ſpõſus: de cuius ſe agnes poteſtate iactaret. Cũ ergo quidã aſſereret q̃ chriſtũ ſponſum ſuum diceret. blandis prius ſermonibus demum terroribus eam pulſat. Cui agnes. Quicquid vis age: quia qđ queris nõ poteris obtinere Ipm enim terrentẽ vt blandientem ſimiliter deridebat. Cui prefectus. Unum tibi de duobus elige Aut cũ virginibus dee veſte ſacrifica ſi tibi virginitas placet. aut cum meretricibus ſcortaberis. Quia eñ nobilis erat vim ſibi inferre nõ poterat. et ideo titulum ſibi xpianitatis oppoſuit. Cui illa Nec ſacrificabo dijs tuis. nec ſordib⁹ polluar alienis. Mecũ eñ habeo cuſtodẽ corporis mei angelũ dñi. D ¶ Tunc prefectus iuſſit eã expoliari et nudã ad lupanar duci. Tantã autem denſitatẽ capillis ei⁹ dominus cõtulit vt melius capillis q̃ veſtibus tegeretur. Ingreſſa autẽ turpidinis locũ: angelũ domini preparatũ inuenit. qui locũ claritate nimia circũfulſit. ſibiq; ſtolam candidiſſimã preparauit. Sicq; lupanar locus fit orationis adeo vt mundior exiret q̃ fuiſſet ingreſſa: que immenſo lumini dabat honorẽ. Prefecti autẽ filius cũ alijs iuuenibus ad lupanar venit. ⁊ eos prius ad ipſã inuitauit. Qui ingreſſi: ſed ex miraculo territi: cõpuncti redierũt. Quos ille miſeros appellãs et ad eã furiens intrans: cum eam vellet contingere in ipſum lumẽ irruit. Qui cũ deo nõ dediſſet honorẽ prefocatus a dyabolo expirauit. Quod prefectus audiens cũ ingenti ploratu ad eã venit: et cauſam mortis eius diligẽtius ſciſcitatur. Cui agnes. Ille cuius voluntatem volebat perficere: poteſtatem in eum accepit et occidit. Nã ſocij eius de viſo miraculo territi redierũt illeſi. Cui prefect⁹. In hoc apparebit q̃ nõ magicis artib⁹ hoc egiſti. ſi impetrare poteris vt reſuſcitetur. Orante agnete iuuenis reſuſcitatur. et xps ab eo publice predicatur. Ad hec tẽplorum pontifices ſeditionem excitãtes in populo exclamauerũt. Tolle magam tolle maleficã que mentes mutat: et animos alienat. Prefectus autẽ viſo tanto miraculo eã liberare voluit: ſed pſcriptionẽ metuens vicariũ dereliquit. et quia eã liberare nõ potuit triſtis abſceſſit. Tunc vicarius aſpaſius nomine. iuſſit eam in copioſum ignẽ iactari. Sed ĩ duas ptes flãma diuiſa ſeditioſum populũ exurebat. Tũc aſpaſius ĩ gutture ei⁹ gladiũ immergi pcepit. Et ſic chriſtus ſpõſus candidus. rubicũdus ipſam ſibi ſponſã et martirẽ cõſecrauit. ¶ Paſſa eſt autẽ vt credit tẽpore cõſtantini magni. qui cepit anno domini. cccix. Cũ igit corpus eius chriſtiani et parẽtes ipſius cũ gaudio ſepelirẽt: vix a paganis in eos lapides mittẽtibus euaſerunt. E ¶ Emerenciana autem eius collactanea virgo ſanctiſſima. licz adhuc cathecumina dũ iuxta ſepulchrũ eius ſtaret: et cõſtanter gẽtiles argueret ab eis lapidata eſt. Statimq; terremotus choruſcationes et fulgura exiuerunt: adeo q̃ ex paganis plurimi perierunt: ita q̃ ipſi de cetero veniẽtes ad ſepulchrũ virginis non leſerunt. Corpus aũt emerenciane iuxta corpus ſancte agnetis poſitũ eſt. Cumq; parentes eius octauo die iuxta tumulũ vigilarent. viderunt chorum virginũ veſtibus aureis radientẽ. inter quas viderũt beatã agnetã ſimili veſte fulgentẽ: et a dextris eius agnũ candidiorẽ niue ſtantẽ. Quibus illa. Uidete ne me quaſi mortuã lugeatis: ſ; cõgaudete mecũ ⁊ cõgratulamini: quia cũ his oĩbus lucidas ſedes accepi. Propter hanc viſionẽ celebrabat feſtũ agnetis ſecundo. ¶ Conſtãtia virgo filia cõſtantini lepra grauiſſima laborãs: cum hãc viſionẽ audiſſet tumulũ eius adiuit: et ibi dum in oratione perſiſteret obdormiuit. Uiditq; beatã agnetam ſibi dicentem. Conſtanter age conſtantia. ſi in xpm credideris. continuo liberaberis. Ad hanc vocẽ euigilans. perfectã ſe ſanatã inuenit. Que baptiſmũ recipiẽs ſuper corpus ſancte agnetis baſilicã fecit et ibi in virginitate degẽs multas exemplo ſuo ibidem virgines aggregauit. F ¶ Quidam vir nomine paulin⁹ in eccleſia ſancte agnetis ſacerdotij fungẽs officio. mira cepit carnis tẽptatione vexari. Sed cum deum offendere nollet: a ſommo pontifice licentiã petijt contrahendi. Cuius bonitatẽ et ſimplicitatem papa cõſiderans anulum ei cum ſmaragdo dedit et iuſſit vt ymagini formoſe beate agnetis que in ſua eccl'ia depicta erat ex pte ſua pcipet. vt ſe pmitteret deſponſari. Cũq; hoc ſacerdos ymagini imparet. illa cõtinuo digitũ anularẽ porrigẽs: et anulo ſuſcepto digitũ retrahẽs omnẽ temptationẽ a ſacerdote fugauit. Predictus autẽ anullus adhuc dicit in eius digito apparere. Alibi tamen legit q̃ cũ eccleſia beate agnetis rueret papa cuidam ſacerdoti dicit ſe ſibi velle quãdam ſponſam ſibi cuſtodiendã et nutriendã: ſcz eccl'iaz ſancte agnetis cõmittere. dãſq; ei anulũ iuſſit vt dictam ymaginẽ deſponſaret. Quã illa extẽdẽte et retrahẽte digitum deſponſauit. ¶ De hac virgine dicit. Ambroſius in libro de virginibus. Hanc ſenes hanc iuuenes. hanc pueri canant. Nemo eſt laudabilior q̃ qui ab omnibus laudari poteſt.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Quot hoīes tot pcones qui martirē predicant dū
loquūtur. Stupere vniuerſi: ꝙ iam diuinitatis te-
ſtis exiſteret que adhuc arbitra ſui per etatē eſſe
nō poſſet. Fecit deniqȝ vt ei de deo crederetur. cui
de hoīe adhuc nō crederet: quia quod vltra natu
ram eſt: hoc de autore nature eſt. Nouū martirij
genus nondū ydonea pene. etiā natura victorie
certare difficilis habilis coronari. Magiſterium
virtutis impleuit que nondū iudiciū habebat eta-
tis. Nō ſic ad thalamū nupta pperaret. vt ad ſup
plicij locū leta ſucceſſu. gradu feſtina. virgo pceſ-
ſit. Itē ambroſius in pfacione. Beata agnes ge-
neroſitatis oblectamēta deſpiciens. celeſtem me
ruit dignitatem. ſocietatis humane vota contem-
nens eterni regis eſt ſociata conſorcio: precioſā
mortem pro chriſti confeſſione ſuſcipiēs. ſimul eſt
ei facta conformis.

De ſancto Vincentio martire xxv.

A

Vincenti⁹ dicitur quaſi vicium incendens.
vel vincens incendia vel victoriam tenēs
Ipſe eīn incendit. id eſt conſumpſit vicia p
carnis mortificationē. vicit incēdia ſuppliciorum
per conſtantē penaꝝ perpeſſionē victoriā tenuit
mundi per ipſius deſpectionē. Vicit eīn tria que
erāt in mūdo. ſcȝ falſos errores: imūdos amores.
mundanos timores. quos vicit per ſapiētiā mun-
diciam et conſtantiā. De quibus dicit auguſtinus
Vt cū omnibus erroribus amoribus ⁊ timoribus
vincat hic mundus. ſanctoꝝ martiria docēt et do
cuerunt. Eius paſſionē quidā beatū auguſtinum
aſſerunt compilaſſe: quam prudentius verſibus
locuienter exequitur.

B

Vincentius nobilis genere: ſed fide ac reli-
gione nobilior. beati valerij epiſcopi dya-
conus fuit. Cui ep̄s quia expedicioris erat
lingue vices ſuas commiſerat. et ipſe orationi et cō
templationi vacabat. Juſſu igit dacianī preſidis
valenciam trahunt: et diro carceri mancipantur.
Cumqȝ eos fame pene defeciſſe crederet: eos ſuo
aſpectui iuſſit aſtare quos cūqȝ ſanos cerneret et
gaudētes iratus in hāc vocē prorupit. Quid dicis
tu valeri qui ſub noīe religionis contra decreta
principū facis? Cum aūt beatus valerius leuius
reſpōderet. dixit ei vincētius. Noli pater venera
bilis quaſi mēte timida ſubmurmurare: ſed libera
voce exclama. Si ergo iubes pater ſctē reſpōſis
iudicē aggrediar. Cui ille. Jam dudū tibi fili cariſ
ſime loquendi curam commiſeram. et nunc p fide
qua aſtamus reſpōſa cōmitto. Tunc vincētius cō
uerſus ad dacianū. hacten⁹ inquit a te ſermo de ne
gāda fide perorauit: ſȝ nephariū apud xp̄ianoꝝ
prudētiam eſſe cognoſce. deitatis cultum abnegā
do blaphemare. Tūc iratus dacian⁹ ep̄m ī exiliū
mitti pcepit: vincentiū vero tanꝙ contumacē et
preſumptuoſum iuuenē: vt eius exemplo alij ter
rerent. in eculeo diſtentū membris oībus diſſipa
ri. Cūqȝ corpore totus diſſiparet ait dacian⁹. Dic
michi vincenti. vbi nunc tuū miſerrimū corpus cō
ſpicis? At ille ſubridēs ait. Hoc eſt qd̄ ſemꝑ opta-
ui. C Tūc iratus preſes cepit ei oīa genera
tormentorū minari: niſi ei aſſenſum preberet: Cui
vincētius. O felicē me quo michi iraſci te grauius
putas: eo melius incipis miſereri. Inſurge ergo
miſer. et toto malignitatis ſpiritu debacchare. Vi-
debis me dei virtute plus poſſe dum torqueor: ꝙ
poſſis ipe qui torques. Ad hec preſes cepit clama
re: et carnifices virgis et fuſtibus verberare. Et
ait vincentius. Quid facis daciane? Ecce tu ipſe
me vindicas de tortoribus meis. Tunc preſes a-
mens factus dixit carnificib⁹. Miſerrimi nichil fa
citis. Cur deficiunt man⁹ veſtre? Adulteros et pa
tricidas vicere potuiſtis. vt nichil inter illata ſup-
plicia celare poſſent. et nūc ſolus vincētius veſtra
poterit ſupare tormēta? Tunc carnifices pectines
ferreos vſqȝ ad intima coſtarū fixerūt: ita vt de to
to eius corpore ſanguis efflueret et ſolutis coſtaꝝ
cōpaginibus. viſcera interna peterent. Et ait da
cianus. D Miſereri tu vincēti vt poſſis tam
pulchram recuperare iuuentutē et ea q̄ ſuperſunt

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

lucrari tormēta. Et ait vincētius. O venenoſa dy
aboli lingua. tormēta tua nō timeo: ſed hoc ſolum
valde metuo q̄ te michi fingis velle miſereri. Nā
quo te magis iratū video: eo amplꝰ ⁊ magis exul
to. Nolo vt aliquid minuas de ſupplicijs: vt te vi
ctum in omnibus fatearis. Tūc ex eculeo depoſitꝰ
atq̄ʒ ad ignis craticulā raptus. moras carnificum
arguēdo ad penam alacriter ꝓperabat. Craticu
lam ergo ſpōte cōſcendens. ibidem aſſaṫ. exuriṫ ⁊
cremaṫ. membriſq̄ʒ omnibus vncini ferrei. ⁊ ardē
tes lamine infiguntṫ. Dūq̄ʒ ſanguine flāma reſper
gitur. vulnera vulneribus imprimunṫ. Sal inſup
in ignē ſpargitur: vt in corpus eius vndiq̄ʒ vulne
ratū reſiliens ſtridentibus flāmis crudelius cōbu
raṫ. Jamq̄ʒ nō ad artus ſed ad viſcera tela iaciun
tur: ipſaq̄ʒ interna viſcera de eius corpore extra
labunṫ. Inter hec ille manet immobilis: et ſurſuʒ
erectis luminibus dn̄m precabaṫ. Cumq̄ʒ miniſtri
hec daciano retuliſſent: heu ait dacianꝰ vincimur
Sed iā nunc vt in pena diutius viuat ipm̄ teterri-
mo carceri includite. et ibi teſtas acutiſſimas con-
gerite. pedes eiꝰ ligno affigite ſine omī humano
ſolacio extenſum ſit ſuper teſtas relinquite. et cū
defecerit nunciate. Fauēt quantotius miniſtri cru
deles dn̄o crudeliori. Sed ecce rex pro quo miles
patitur penā cōmutat in gloriam. Nā tenebre car
ceris ab immēſa luce expelluntṫ. teſtarū aſperitas
in omnium florū ſuauitatē mutatur. pedes diſſol-
uuntur: et angelorū ſolacio venerando perfruiṫ.
Cumq̄ʒ ſup flores cuʒ angelis pſallens incederet.
modulatio dulcis et mira ſuauitas florum procul
diffundiṫ. Preterriti cuſtodes cū p rimas carceris
quid intus erat vidiſſent. ad fidem conuerſi ſunt.
Hec audiēs dacianꝰ amens factus ait. Et quid ei
amplius faciemꝰ. Ecce eñ victi ſumꝰ. Trāſferaṫ
ad lectulū: et ſtramētis mollioribus reponaṫ: ne
plus eū glorioſuʒ faciamꝰ: ſi forte defecerit in tor-
mētis. Sed potius recreeṫꝰ: nouis iterū ſuplicijs
puniaṫ. Cum igitur ad ſtratū meliorē deportatus
eſſet: et ibidem paululū quieuiſſet. ſtatim ſpiritum
tradidit. circa annos dn̄i. cclxxxvij. ſub dyoclecia-
no ⁊ maximiano Quo audito dacianꝰ vehemēter
ſe ſic victū dolens ait. Et ſi nō potui euʒ ſuperare
viuentē puniaʒ vel defunctū: et ſic ſaciabor de pe-
na: et ſic poterit michi ꝓuenire victoria. Juſſu er
go daciani: corpꝰ eius in campū auibus et beſtijs
deuorādū exponiṫ. Sed ſtatim angelorꝫ cuſtodia
ꝓmuniṫ: et intactū a beſtijs conſeruatur. Deniq̄ʒ
coruus ingluuiei deditꝰ. alias aues ſe maiores im
petu alarꝫ abegit et lupū accurrentē morſibus et
clamoribꝰ effugauit. Qui reflexo capite i aſpectu
corporis ſacris fixus cerniṫ: vt pote q̄ ibidē ange-
lorū cuſtodiā mirabaṫ. Quo audiens dacianus ait
Puto q̄ nec deffunctū potero ſupare. Jubet ergo
corpori eius ingentē molam alligari et in pelago
ꝓijci: vt quod in terra a beſtijs cōſumi nō potuit
ſalteʒ in pelago a marinis beluis deuoreṫ. Naute
igiṫ corpꝰ eius in pelagus deferētes ſubmergunt
ſed ipis nautis velotius litora corpus petit. Quod a
quadā matrona et quibuſdā alijs ipſo reuelāte in
ueniṫ. et ab eis honorifice ſepelitur.

De hoc martire ſic dicit Augꝰ. Beatus vincētius vi-
cit in verbis. vicit in penis. vicit in confeſſione. vi-
cit in tribulatione. vicit exuſtus. vicit ſubmerſus.
vicit viuus. vicit mortuus. Idē. Torqueṫ vincen-
tius vt exerceaṫ. flagellaṫ vt erudiatur. tunditur
vt ſolideṫ. exuritur. vt purgeṫ. Ambroſius in pre-
fatione de ipſo ſic ait. Torqueṫ vincentius. tundi-
tur. flagellaṫ. ⁊ exuriṫ: ſed inuictus ꝓ ſancto noīe
animus nō concutiṫ. plus ardens igne zeli q̄ ferri
plus nectiṫ timore dei q̄ ſeculi. plus voluit place-
re deo q̄ foro. plus dilexit mori mundo q̄ domio
Item augꝰ. Ante oculos noſtros mirandū ſpecta
culuʒ cōſtitutū eſt. Judex iniquus: tortor cruentus
martir inuictus. crudelitati pietatiſq̄ʒ certamen.

Prudētius quoq̄ʒ qui claruit tempore theodo-
ſij ſenioris. q̄ cepit anno dn̄i. ccclxxxvij. ſic ipm̄ da
ciano reſpōdiſſe ait. Tormenta carceres vngule
ſtridenſq̄ʒ flāmis lamina. atq̄ʒ ipa penarū vltima
mors xp̄ianis ludus eſt. Tunc dacianus. Uinctuʒ
retortis brachijs ſurſuʒ ac deorſuʒ extēdite donec
cōpage oſſium diuulſa membratim crepet: vt per
lacrimas vulnerū iecor detectū palpitet. Ridebat
hic miles dei manꝰ cruentas increpans q̄ fixa nō
ꝓfundius intraret arctus vngula. Cuʒ eſſet in car
cere angelus dixit ad eum. Exurge martir inclite
exurge ſecurus. exurge et almis cetibus noſtre ſo
dalis addere. O miles inuictiſſime. fortiſſimorꝫ for-
tior iā teipſa ſeua et aſpera tormēta victorem tre
munt. Exclamat prudētiꝰ. Tu ſolus inſignite. ſo-
lus brauij duplicis palmā tuliſti. tu duas ſimul pa
raſti laureas.

De ſancto Baſilio epiſcopo. xxvi.

A

Baſilius venerabilis ep̄s et doctor precipu
us. cuius vitam ſcripſit amphilocius ycon-
nij epiſcopꝰ quāte ſanctitatis extiterit cui-
dam heremite nomine effreʒ in viſu monſtratū eſt
Cum eñ dictus effrem in extaſi poſitꝰ eſſet vidit
columnā ignis cuiꝰ caput vſq̄ʒ ad celuʒ ptingebat

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

et vocem deſup audiuit dicētē. Talis eſt magnus baſilius: qualis hec columna ignis quam cernis. Veniēs igitur ad ciuitatē in die epyphanie: vt tm̄ virum videre poſſet. cū vidiſſet eum ſtola cādida indutū cum clericis venerabiliter procedentem ait intra ſe. Ut video in vacuū laboraui. Iſte enī cum in tali honore et cōſtipatione ſit poſitus: nequaꝙ̄ talis poteſt eſſe quēadmodū vidi. Nos eñ q̇ portauimus pōdus diei et eſtus: nichil tale cōſecuti ſumus. Et hic cū in tali honore et cōſtipatiōe poſitus ſit columna ignis eſt. Miror iſta. Baſiliꝰ igitur in ſpiritu hoc vidēs: fecit eū ad ſe introduci Qui cū introductus eſſet vidit linguā igneā per os eius loquentem. Et ait effrem. Vere magnus baſilius. Vere columna ignis baſilius. Vere ſpūſ ſanctus loquit̄ per os eius. Dixitq́ illi effrem. Obſecro dñe vt michi impetres ꝙ grece loquar. Cui baſilius. Rem difficilem poſtulaſti. Pro eo tamen orauit: et cōtinuo grece loqui cepit. Quidā alius heremita vidēs baſiliū alias in pontificali habitu procedētem eū deſpexit: iudicās eum in corde ſuo ꝙ in tali pompa plurimū delectaret̄. Et ecce vox facta eſt ad eū dicēs. Tu amplius delectaris in palpādo carte tuam caudam: ꝙ̄ delectet̄ Baſilius ī apparatu ſuo. Valens impator fautor arrianorū eccleſiam quādā a catholicis abſtulit: et arrianis dedit. Ad quē accedēs baſilius ait. Impator ſcriptum eſt. Honor regis iudicium diligit. Et iterum. iudicium regis iuſticia. et cur cor tuū imperauit: vt catholici eijcerentur de eccleſia. et daretur arrianis. Cui impator. Iterum ad contumelias reuerteris. o baſili non decet te. Et ille. Decet me pro iuſticia etiam mori. Tūc demoſthenes prefectus epularū impatoris fautor arrianorum et loquēs ꝓ eis fecit barbariſmū. Cui ait baſilius Tuum eſt de pulmētarijs regis cogitare non dogmata diuina decoquere qui mox cōfuſus tacuit. Dicit impator baſilio. Vade et iudica inter eos: ſ; non ſcđm immoderatā amorē populi. Abiens ergo dixit coram catholicis et arrianis vt fores eccleſie clauderent̄: et vtriuſq́ partis ſigillo munirent̄ et ad quorū oratiōes aperirent̄ ſua eſſet. Quod cū omibus placuiſſet: orātibus arrianis tribus diebus et noctibus: et venientibus ad fores eccleſie non ſunt aperte. Tunc baſilius ꝓceſſione ordinata venit ad eccleſiam: et facta oratione leui ictu baculo paſtorali fores tetigit dicēs. Attollite portas principes veſtras: et eleuamini porte eternales ⁊c. Et continuo ſunt aperte et mirantes: deo gratias reddiderūt. Et reddita eſt eccleſia catholicis Fecit autē imperator promitti multa baſilio: vt in hyſtoria tripartita legit̄ ſi ſibi conſentiret. Et ille. Pueris iſta cōueniunt. Nā qui diuinis ſaginant̄ eloquijs: corrumpere de diuinis dogmatibus nec vnam ſillabā patiunt̄. Tūc imperator indignatꝰ vt ibidē dicitur cū de eius exilio ſententiā vellet ſcribere primus: ſcđs: tercius calamus fractus eſt Deinde tremor magnus eius manū inuaſit. Unde indignatus cartam fregit.

B ¶ Vir quidā venerabilis nōie Eradius filiā vnicā habebat: quā cōſecrare dño diſponebat. Sed dyabolus humani generis inimicus hoc aduertens: vnū de ſeruis predicti eradij in amorē puelle plurimū inflāmauit. Verū cum impoſſibile cerneret: vt ipſe qui ſeruus erat in amplexus tā nobilis puelle accedere poſſet ad vnū de maleficis acceſſit promittens ei multam pecunie quantitatē ſi ad hoc eum iuuare vellet. Cui dixit maleficꝰ. Ego hoc agere nō poſſum: ſed ſi vis mittā te ad dñm meum dyabolum et ſi feceris que ipē tibi dixerit: tuū deſideriū obtinebis. Et dixit iuuēis: quecūq́ dixerit michi faciā Ille ergo maleficus epl̄am ad dyabolū fecit et cā per dictū iuuenē ī hec verba trāſmiſit. Dñe quidē mi dñe oportet me feſtinanter ⁊ ſollicite quoſcūq́ a chriſtianorū religione abſtrahere et tue adducere volūtati: vt pars tua quotidie multiplicet̄: miſi tibi hunc iuuenē cupiditate in talem puellā exarſum: et poſtulo vt ſuū deſideriū aſſequatur: vt et in iſto glorier et alios tibi de cetero valeā aggregare. Et dans ei epiſtolā dixit. Vade et tali hora

noctis ſta ſupra monumētū gentilis et ibidem de
mones acclama et hanc cartā in aere exalta et ſta
tim aderunt tibi. Qui vadēs demones inuocabat
et cartā p̄ aerē eijciebat. et ecce adeſt priceps tene
brarū: vallatꝰ multitudine demonioꝝ. Qui cum
ep̄l'am plegiſſet ait ad iuuenē Credis ī me vt tuā
cōpleam voluntatē. Qui ait. Credo dn̄e. Cui dya
bolus. Et abnegas xp̄m tuū. Qui ait. Abnego.
Dixit dyabolus. Perfidi eſtis vos xp̄iani: q̄a quā
doquidem mei opus habetis ad me venitis: quan
do autē deſiderium veſtrū aſſecuti eſtis ſtatim me
negatis et ad xp̄m veſtrū acceditis. Ille autē quia
clementiſſimus eſt ſuſcipit vos. Sȝ ſi vis vt tuā cō
pleam voluntatē. Fac michi manu tua ſcriptū in
quo cōfitearis te abrenunciare xp̄o tuo et baptiſ
mati et xp̄iane poſſeſſioni: vt meus ſis ſeruus et
mecū in iudicio cōdēnandus. qui ſtatim manu pro
pria ſcriptū fecit qualiter xp̄o abrenūciaret et ſe
ſeruituti dyaboli manciparet. Cōtinuo igitur dya
bolus accerſiuit ſpiritꝰ qui erant ſup̄ fornicationē
iubens eis vt ad predictā puellā accederent ꝛ cor
eius in amorem iuuenis inflāmarent. Qui accēdē
tes cor eius adeo accēderūt: vt puella ſe in terram
proijceret et ad patrē lamētabiliter exclamaret.
Miſerere michi pater miſerere michi: q̄ dire tor
queor p̄pter amorē talis pueri noſtri. Miſerere
viſceribus tuis: et paternū amorē michi oſtēde et
puero quē amo et pro quo crucior me cōiūge. Sin
aūt poſt modicum me moriturā videbis: et p̄ me
in die iudicij rationē reddes. Pater aūt eiulās
dicebat. Heu me miſerū. Quid cōtigit miſere filie
mee. Quis meū theſaurum furatus eſt: quis dulce
lumen oculoꝝ meoꝝ extinxit. Ego te volebam ce
leſti ſponſo cōiungere: et p̄ te ſaluari putabam: et
tu in amorē laſciuie inſaniſti. Sine filia vt ſicut diſ
poſui te dn̄o cōiungā: ne ducas ſenectutē meā cū
dolore ad inferos. Illa aūt clamabat dicēs. Pater
mi aut cito deſideriū meum cōple aut morituram
poſt modicū me videbis. Cū igit̄ illa amariſſime
fleret et quaſi inſaniret: pater eius in magna de
ſolatione poſitus: ꝛ amicoꝝ cōſilijs deceptus: ſuā
voluntatē cōpleuit et eam puero in vxorem dedit
ac vniuerſam ſubſtantiam ſibi tribuit dicens. Ue
de filia mea vere miſera. Cum ergo inſimul per
manerent: iuuenis ille eccleſiam nō introibat: nec
ſibi crucis ſignaculum faciebat. nec deo ſe recom
mendabat. Unde de hoc notatus eſt a nonnullis
qui vxori ſue dixerunt. Scis quia vir tuus quem
tibi elegiſti chriſtianus non eſt: nec eccleſiā ingre
ditur. Quod illa audiens vehementer timuit. et

humo ſe proſternēs vngulis ſeipſam diſcerpere
cepit: ac pectus ſuū p̄ondere et dicere. Heu michi
miſere cur nata ſum. Cū ergo viro ſuo q̄ audierat
retuliſſet: et ille nequaq̄ rem ſic eſſe aſſereret: ſed
oīno falſū qđ ip̄a audierat affirmaret. Illa ait. Si
vis vt credā tibi ego ꝛ tu eccleſiā cras igrediamur
Uidēs ille ꝙ latere non poſſet: narrauit ei totum
ordinem geſte rei. Quod illa audiens vehemen
ter ingemuit: et ad beatū Baſiliū properauit: eiq̄
oīa que viro ſuo et ſibi cōtigerant enarrauit. Baſi
lius aūt puerum vocās: et oīa ab eo audiēs dixit
ei. Uis fili reuerti ad dn̄m. Qui ait. Utiq̄ dn̄e: ſed
non valeo. quia dyabolo ſum profeſſus. ꝛ xp̄m ab
negaui: et abnegationis mee ſcriptū feci ꝛ dyabo
lo ip̄m dedi. Cui baſilius. Nō ſit tibi cure benignꝰ
eſt em̄ dn̄s: et te penitentem ſuſcipiet et continuo
apprehendēs puerū ſignum crucis in eius fronte
fecit. et per tres dies eū recluſit. Poſtea eum viſi
tauit et dixit. Quomō habes fili. Qui ait. In ma
gna ſum dn̄e defectione nec ſuffero clamores eo
rum et terrores ſeu dilapidationes. Tenētes em̄
manuſcriptū meū: cauſantur me dicentes. Tu ve
niſti ad nos et nos non ad te. Et dixit ſanctꝰ. Noli
timere fili: et tantūmodo crede. Et dans ei modi
cam eſcam faciensq̄ ſignū crucis iterū eū recluſit
et pro eo orauit. Poſt aliquot dies iterū eum viſi
tauit et ait. Quō habes fili. Qui ait. Pater a lōge
clamores et minas eoꝝ audio: ſed eos non video
Et dans ei iterū eſcam et ſignās et claudens o
ſtiū abijt et pro eo orauit: et poſt aliquot dies redi
ens dixit. Quō habes. Reſpondit. Bene habeo
ſancte dei: vidi em̄ te in viſu pugnantē pro me et
dyabolum vincentē. Poſt hoc eum educens oēm
clerum et religioſos et populum cōuocauit et oēs
pro eo orare ammonuit: tenensq̄ manū pueri du
cebat eum ad eccleſiam. Et ecce dyabolus cum
multitudine demonū ad eū venit et viſibiliter ap
prehendens puerum conabat̄ eum rapere de ma
nu eius. Et cepit clamare puer. Sancte dei adiu
ua me. Et tanta eo improbus inſtātia aggreſſus
eſt vt etiam ſanctū impelleret trahēs puerū. Qui
ait ad eum. Improbiſſime nō ſufficit tibi perditio
tua niſi et dei mei tēptes plaſma. Dyabolus autē
dixit ad eum multis audientibus. Preiudicas mi
chi o baſili. Tunc oēs clamauerunt kyrieleyſon.
Dixitq̄ ad eū baſilius. Increpet te dn̄s dyabole.
Qui ait. Preiudicas michi o baſili. Non abij ego
ad eum ſed ipſe venit ad me: abnegauit xp̄m ſuū
et profeſſus eſt michi: ecce ſcriptum eius in manu
habeo. Qui ait. Non ceſſabimus orare donec ſcri

ptum reddas. Et orãte baſilio et tendẽte in celuꝫ
manus. ecce carta per aerẽ delata: et ab oĩbus vi
ſa venit: et poſita eſt ĩ manus baſilij. Quã ille ſu-
ſcipiẽs dixit puero. Cognoſcis has litteras frater
Et ille. Etiã dñe manu mea ſcripte ſunt. Et fran
gẽs baſilius ſcriptũ ꝑduxit eum ad eccleſiaꝫ et di-
gnũ eum fecit ſancto miniſterio: et bene inſtruẽs.
et regulaꝫ ſibi dans reddidit mulieri. ¶ C Mu
lier quedã peccata multa habẽs. et ea in carta cõ-
ſcribẽs in fine quoddã grauius ꝯſcripſit: et ſcriptũ
ipſꝫ beato baſilio tradidit: rogãs vt pro ea oraret
et ſuis oratiõibꝰ peccata ipa deleret. Qui cũ oraſ
ſet et mulier cartã aperuiſſet om̃ia peccata preter
iſtud grauius deleta inueñt. Que ait ad baſilium.
Miſerere mei ſerue dei. et ꝓ hoc michi indulgen
tiã impetra ſicut ꝓ alijs impetraſti. Qui ait ad il-
lam. Recede a me mulier: qꝛ hõ peccator ego ſum
indigẽs indulgẽtia ſicut et tu. Cũ autẽ illa ĩſtaret
dixit ei. Uade ad ſanctũ virũ effreꝫ. et ille q̃ poſtu
las tibi poterit impetrare. Que cũ abijſſet ad ſan
ctũ virũ effrem: et cur ad eũ a ſancto baſilio miſſa
ſit intimaſſet ille ait. Recede qꝛ hõ peccator ego
ſum. Sed redi filia ad baſilium et q̃ tibi ꝓ ceteris
veniã impetrauit. ꝓ iſto quoqꝫ ĩpetrare valebit
feſtina cito vt eũ viuũ inuenias. Que cũ in ciuita-
tem veniſſet. ecce baſiliꝰ ad tumulũ ferebaꝉ. Illa
aũt poſt eũ clamare cepit et dicere. Uideat deus ⁊
iudicet inter me et te. qꝛ valẽs placare deũ ꝓ me
ad aliũ trãſmiſiſti me. Tũc ꝓiecit cartam ſup fere
truꝫ. Et poſt modicũ illã recipiẽs et aperiẽs. illud
peccatũ penitus deletũ inuenit. Sicqꝫ ipa et oẽs
q̃ aderãt deo ĩmẽſas grãs reddiderũt ¶ D An-
teq̃ aũt vir dei migraret a corpore. poſitꝰ in infir
mitate qua et mortuus eſt. quẽdaꝫ iudeũ noĩe io-
ſeph. medicinali arte valde ꝑituꝫ. quẽ vir dei mul
tũ diligebat eo ꝙ ſe illũ ad fidẽ cõuerſuruꝫ ꝓuide-
bat ad ſe quaſi eiꝰ opa indigeret vocauit. Ille vo
cius pulſum tangẽs. et ex tactu morteꝫ in ianuis
eſſe cognoſcẽs: dixit familie. Que ad ſepulturã ne
ceſſaria ſunt ꝑparate: qꝛ ꝯtinuo morieꝉ. Quod ba-
ſilius audiẽs dixit ei. Neſcis q̃d dicis? Cui ioſeph
Crede dñe: qꝛ ſol cũ ſole occidet hodie. id eſt tu cũ
ſole occides hodie. Cui dixit baſilius. Quid dices
ſi non moriar hodie? Cui ioſeph. Nõ eſt poſſibile
dñe. Et baſilius. Et ſi in craſtinũ vſqꝫ ad horã ſex
taꝫ ſupuixero q̃d facies? Et ioſeph ait. Si vſqꝫ ad
illã ſupuixeris horã. vtiqꝫ ego moriar. Et baſilius
Etiã moriaris peccato: viuas auteꝫ xpo? Et ille.
Scio q̃d dicis: et ſi vſqꝫ ad illã horã ſupuixeris fa-
ciã q̃ꝺ hortaris. Tũc beatus baſilius licet ſcd̃m na
turam illico moriturus eſſet: a dño tñ mortis indu
cias impetrauit: et vſqꝫ in craſtinũ in horã nonaꝫ
vixit. Quod ioſeph vidẽs et ſtupẽs. in xp̃m credi-
dit. Baſilius aũt virtute animi ĩbecillitatẽ corpo-
ris ſupans: de cubiculo ſuo ſurrexit. et eccl̃iam in-
grediẽs cũ ſuis ꝓprijs maibꝰ baptiſauit. Poſtea
vero ad lectulũ ſuũ redijt. Et ſtatim ſpiritũ deo fe-
liciter reddidit. Floruit circa annos dñi. ccclxx.

¶ De ſancto Johãne elemoſinario xxvij. A

Iohãnes elemoſinarius patriarcha alexan
i drinus quadã nocte in oratiõe ꝑſiſtẽs vidit
quãdaꝫ puellã pulcherrimã ſibi aſſiſtenteꝫ
et coronã oliuarũ in capite baiulantẽ. Quã ille vi
dens nimiũ ſtupefactꝰ q̃ eſſet inquiſiuit. Et illa.
Ego ſum miſericordia: q̃ dei filiũ de celo adduxi.
Me ſpõſam accipe. et bene tibi erit. Intelligẽs er
go per oliuã miſericordiã deſignari. ab illa die fa-
ctus eſt ſic miſericors vt elexmor id eſt elemoſina
rius vocareꝉ. Paupes aũt ſemp ſuos dominos ap
pellabat. Et inde hoſpitalarij habẽt etiã vt pau
peres dños ſuos vocent. Oẽs igiꝉ ſuos famulos
conuocauit: eiſqꝫ dixit. Euntes ꝑ totam ciuitatem
conſcribite michi vſqꝫ ad vnũ omẽs dños meos.
Illis vero nõ intelligẽtibus dixit Quos vos ege-
nos et mẽdicos vocatis. iſtos ego dñs et auxilia-
tores predico. Iſti eñi nobis vere auxiliari et ce-
leſte regnum donare poterunt. Uolens homines
ad elemoſinam inuitare: narrare cõſueuit. ꝙ pau
peribus ſemel ſe ad ſolẽ calefacientibus ceperunt

De ſancto Johanne elemoſinario

inuicem de elemoſinatoribus cõferre et bonos col
laudare et malos vituperare. Erat autẽ quidam te
lonearius nomĩe petrus: diues valde et prepotẽs
ſed nimis pauperibus immiſericors. quia ad domũ
ſuã accedentes cũ indignatione nimia repellebat
Cum ergo nullus illoꝝ inuẽtus fuiſſet qui in do-
mo ſua elemoſinam recepiſſet: vnus illorum dixit
Quid vultis michi dare ſi ego hodie ab eo elemo
ſinam accipiã? Et facĩetibus cum eo pactũ ad do-
mum eius venit: et elemoſinam poſtulauit. At ille
domũ reuertens: et pauperem pre foribus videns.
cum mancipiũ eius panes ſiliginis in domũ defer
ret: ille lapidem nõ inueniẽs: panem ſiliginis arri
puit: et cum furore inde eũ ꝑcuſſit. Quẽ ꝓtinus ar
ripiens pauper ad ſocios rediĳt: et ꝙ de manu eiꝰ
elemoſinam accepit indicauit. Poſt duos dies in-
firmatus ad mortem: vidit ſe ante iudiciũ ſtare. et
mauros quoſdã ſuper ſtaterã eiꝰ mala appẽdere.
Ex altera autẽ pte ſtatere quidã dealbati triſtes
ſtabant eo ꝙ nichil qḋ ibi apponerẽt inuenire va-
lebant. Tũc vnus coꝝ dixit. Vere nichil habemꝰ
niſi vnũ panem ſiliginis: quẽ ante duos dies xpo
dedit coactus. Quẽ dum ſuper ſtateram ponerent
equalitas vt ſibi videbat̃ facta eſt. Dixeruntq; ei.
Adauge ad ſiliginẽ hanc: alioquin te mauri appre
hendent. Euigilãs autẽ et liberatus dicebat. Pa
pe. Si vna ſiligo quã per furorẽ iactaui ita ꝓfuit.
quantomagis omnia ſua indigentibus elargiri?
Quadã igitur die cum optimis veſtibus indutus
per viam ꝑgeret: quidã naufragus ab eo veſtimẽ
tum aliqḋ poſtulabat. Cõtinuo ille ꝑcioſo veſti-
mento ſe expoliauit: ⁊ illi dedit. Qḋ ille accipiens
ſtatim vendidit. Cum aũt telonearius rediret: et
veſtimentũ ſuſpenſuʒ videret ꝯtriſtatus eſt valde
adeo vt nec cibũ ſumere vellet dicẽs. Quoniam
non fui dignus: vt mei memoriã haberet egenus.
Et ecce dũ dormiret vidit quendã ſup ſolem fulgẽ
tem: et ſup caput crucem ferentem. et habentẽ in-
dutum veſtimentũ qḋ dederat egeno: et dicenteʒ
ſibi. Quid ploras petre? Qui cum cauſam ſue tri-
ſtitie ſibi dixiſſet: ille ait. Cognoſcis hoc? Et ille.
Etiam domine. Et dominꝰ ad eum. Jllo ego ve-
ſtior ex quo michi dediſti. et gr̃as ago bone volun
tati tue: quoniã frigore affligebar et cooperuiſti me
Jn ſe ergo reuerſus cepit egenos beatificare ac
dicere. Viuit dominꝰ non moriar donec fiam vnꝰ
ex eis. Dãs ergo pauperibus que habebat: et accer-
ſito notario ſuo dixit ei. Secretũ volo tibi cõmit-
tere: qḋ ſi ꝓpalaueris aut ſi me nõ audieris: bar-
baris vendã te. Dãſq; ei decem libras auri dixit.
ei. Vade in ſanctam ciuitatẽ et merces tibi eme et
me alicui xpiano vẽde: et pauperibus preciũ tribue
Jllo autẽ recuſante dixit ei. Si me non audieris.
ego barbaris vendã te. Ducens ergo eum vt dixe
rat: cuidam argentario veſtibus ſordidis indutuʒ
tanꝙ ſuum ſeruũ vendidit: et triginta nũmiſmata
inde accipiens pauperibus erogauit. Petrus ergo
omnia officia vilia faciebat: ita qḋ ab omnibus cõ
temnebat̃. et ab alĳs ſeruis frequenter percutie-
batur: et etiam iam amẽs appellabat̃. Dominus
aũt frequenter ſibi apparebat: et veſtimẽta et nũ
miſmata oſtẽdens ipm̃ conſolabat̃. Verum impa-
tore et vniuerſis de amiſſione tanti viri dolẽtibus
quidam vicini eius cõſtantinopolim ad viſitandũ
loca ſancta venerũt: ⁊ a domino ipſius inuitati cũ
pranderẽt ſibi adinuicẽ in aure dixerunt. Quã ſi-
milis eſt puer iſte dño petro telonieario? Et curio
ſe reſpiciẽtibus vnus dixit. Vere dominus petrꝰ
eſt. Surgã et tenebo eum. Qḋ ille aduertens la-
tenter fugit. Erat aũt hoſtiarius ſurdus et mutꝰ.
qui per ſignũ hoſtiũ aperiebat. Cui petrus vt ſibi
apiret non ſignis: ſʒ verbis imꝑauit. Et ille conti-
nuo audiens. et loquelã recipiens ſibiq; reſpon-
dens ei aperuit et domũ ingrediẽs cunctis de eiꝰ
loquela mirantibus dixit. Jlle qui coquinam facie
bat exĳt et fugit: ſed videte ne dei ſit ſeruus. Cuʒ
eñ michi dixit: tibi dico api. mox ex ore eius flam-
ma exĳt que linguã et aures meas tetigit. et conti
nuo auditũ et loquelã recepi. Et exilientes vni-
uerſi et cõcurrentes poſt euʒ: ipm̃ amplius inueni
re non potuerũt. Tũc omnes de domo illa penitẽ
tiam egerunt. eo ꝙ taleʒ virũ ſic viliter tractaue-
runt. B ¶ Monachus quidã vitalis nomĩe vo
lens ſanctũ iohannẽ temptare: ſi poſſet ſibi verbis
perſuaderi et ad ſcãdalũ facile inclinari. Jngredi-
ens ergo ciuitatẽ: omẽs publicas meretrices con
ſcripſit. Jntrauit ergo ad illas per ordinẽ dicens.
cuilibet. Dona michi noctem iſtã et noli fornicari.
Jpſe aũt domũ eius intrans in angulo flexis ge-
nibus tota nocte in oratiõe ſtabat: ⁊ ꝓ illa orabat
et poſtea mane exibat ꝑcipiens cuilibet ne alicui
reuelaret. Una aũt vitaʒ eius manifeſtauit. Que
ſtatim orãte ſene. a demone vexari cepit. Cui oẽs
dicebant. Reddidit tibi deus quod merebaris.
quoniã mẽtita es. Ut fornicet̃ enim ingredit̃ peſ-
ſimus iſte. et non ꝓpter aliud. Veſpere aũt facto
dicebat ꝑdictus vitalis cunctis audiẽtibus. Volo
ire: quia talis domina expectat me. Multis vero
illum criminantibus. reſpondebat. Nunqnid ego
non habeo corpus vt omnes. aut monachis ſoluʒ

iratus eſt deus vere eripi homīes ſunt vt ceteri? Dicebant aūt quidā. Accipe tibi mulierem vnam abba. et muta habitū: vt nō ſcādaliſes alios. Ille autē fingēs ſe iratū dicebat. Uere nō audiꝫ vos ite a me. Qui vult ſcandaliſari ſcandaliſeť. et collidet frontē in parieteꝫ. Nunquid iudices cōſtituti eſtis ſup̄ me a deo. Ite et de vobis curam habete. vos ꝓ me nō reddetis rationem. Hec aūt cum clamore dicebat. Cumqꝫ ad beatū iohannē querimonia deferreť: cor eius deus indurauit ne his fideꝫ adhiberet. Deprecabať autē deum vt poſt mortē ſuaꝫ opus ſuū alicui reuelaret vt nō imputareť in peccatū his qui de eo ſcādaliſabanť. Multas igiť de predictis mulieribus ad conuerſioneꝫ ꝑduxit. et in monaſterio plurimas collocauit. Quodā mane dū ab vna illarū egredereť obuiauit ei quidā īgrediēs ad fornicanduꝫ cū ea: dāſqꝫ ei alapā dixit. Uſquequo peſſime nō emendas te: ab his tuis immundicijs? Et ille. Crede michi accipies a me talem alapam vt tota alexādria congregeť. Et ecce poſtmodū dyabolus in ſpecie mauri ſibi alapā dedit dicēs. Hec eſt alapa quā mittit tibi abbas vitalis. Et ſtatim a demone vexať. ita ꝙ ad voces eiꝰ omnes currebant. Sed tamen penitēs ꝑ eius orationem liberatus eſt. Uir aūt dei morti appropinquās hanc ſcripturā reliquit. Nolite ante tempus iudicare. Mulieribus aūt confitentibus que faciebat omnes glorificabant deuꝫ: et precipue beatꝰ iohānes dicens. Quoniā alapam quā ille accepit. accepiſſem et ego. Quidā paup̄ in habitu ꝑegrini ad iohannē venit. et ab eo elemoſinā poſtulauit. At ille vocato diſpenſatore dixit. Da ei ſex nūmiſmata. Que ille accipiens et abiens habitū mutauit. et iterum ad patriarchā rediens ab eo elemoſinaꝫ poſtulauit. Ille aūt diſpēſatore vocato dixit Da ei ſex aureos. Quos cū ſibi dediſſet et ille abijſſet dixit ei diſpenſator. Per orationes tuas pater iſte idē hodie mutato habitu bis accepit. Beatus autē iohannes quaſi hoc ſe neſcire diſſimulauit. Iterum ille tercio habitū mutans ad beatū iohannem venit. et elemoſinam poſtulauit. Tunc diſpēſator beatū iohannem tetigit: innuens ꝙ ille eſſet Cui beatus iohānes reſpōdit. Uade et da ei duodecim nūmiſmata ne forte ſit dn̄s ihesus chriſtꝰ q̇ temptare me velit. vtrum poterit hic plus accipere quā ego dare. Quadam vice cum patricius quandā pecuniā eccleſie in mercationibus ponere vellet. et patriarcha nullatenꝰ cōſentiret. ſed pauperibus eam diſpenſare vellet. ambo plurimū cōtendentes irati abinuicē receſſerunt. Adueniēte hora vndecima mādat patriarcha ꝑ archipreſbiterum patricio dicēs. Domine ſol ad occaſum eſt. Quod ille audiēs lachrimis infuſus ad eum venit et veniā poſtulauit. Cum quidā ſuus nepos a quodā tabernario grauē iniuriā audiuiſſet et ex hoc patriarche lamētabiliter conquerēs nullatenus cōſolari poſſet: patriarcha reſpondit. Et quomodo eſt auſus tibi aliquis cōtradicere et os ſuum contra te aperire? Crede fili mee paruitati. quoniā faciam in eo hodie talē rem vt tota alexādria miretur. Quod audiens ille conſolationē recepit: putās quia eum faceret grauiter verberari Uidēs iohānes ꝙ conſolationē recepiſſet. pectus eius oſculatus eſt dicēs. Fili ſi vere nepos mee humilitatis exiſtis. prepara te et flagellari et cōuicia pati ab omnibus. Uera eñ cognatio nō ex carne et ſanguine: ſed ex virtute mētis agnoſciť. Confeſtim igitur pro illo homine miſit. et ab omni penſione et tributo liberū euꝫ fecit. Et omnes audientes mirati ſunt. Et intellexerunt hoc eſſe quod dixerat. faciam in eo talem rem vt tota alexandria miretur. Audiens patriarcha cōſuetudinē eſſe ꝙ mox vt imꝑator coronatus eſt confeſtim monumentorū edificatores ſumunt quatuor vel quinqꝫ minucias marmorꝫ puſillas diuerſi coloris: et ingrediētes ad imꝑatoreꝫ dicūt. De quali marmore vel metallo iubet imperiū tuū ſibi fieri monumentum? Imitatus hoc monumentū ſibi fieri precepit ſed tamen vſqꝫ ad obitū ſuuꝫ illud imperfectū manere fecit. Ordinauitqꝫ aliquos qui ad eum cū in celebri feſtiuitate cū clero conſiſteret accederent ſibiqꝫ dicerent. Domine monumentū tuū imperfectum eſt: precipe vt cōſummeť: eo ꝙ neſcias qua hora fur veniat. Diues quidam cum vidiſſet beatū iohannē in ſtratu ſuo viles pānos habere eo ꝙ ceteros paup̄ibꝰ erogaſſet. quoddā valde ꝑcioſum coop̄imentū emit et beato iohāni tradidit. Qui cum iſtud nocte ſup̄ ſe haberet tota nocte dormire non potuit: cogitās ꝙ trecenti domini ſui de tanto precio coop̄iri poſſent. Tota inſup̄ nocte lamentabať et dicebat. Quanti incenati quāti in foro pluuijs madefacti. quāti pre frigore dentibꝰ ſtridentes hodie dormierūt? Tu vero grādes piſces deuorās. et in thalamo requieſcēs cuꝫ oībus malis tuis: inſup̄ te coopertorio. xxxvi. nūmiſmatum calefacis? Humilis iohānes alia vice hoc non veſtieť. Statimqꝫ facto mane illud vendi fecit et ꝑcium pauperibus erogauit. Qđ audiens ille diues ip̄m coopertoriū ſecūdo emit: et beato iohāni tradidit rogās vt ip̄m decetero nō venderet: ſed ſup̄

ſeipm teneret. At ille iſtud accipiens iuſſit iteram
vendi: et dominis ſuis preciũ erogari. Qd ille di-
ues audiens. iterũ abijt et ipm redemit: ac beato
iohãni detulit: eiqꝫ gratulabũdꝰ dixit. Uidebimꝰ
quis deficiet: aut tu vendẽdo aut ego redimendo
Et ſic ſuauiter quaſi diuitẽ vindemiabat dicens.
ꝙ poſſit aliquis intencione dandi paupibus diui-
tes taliter expoliare. nec peccat. duo enim lucrat
talis. Unuz quia animas illoꝝ ſaluat. Alterũ qm
ipſe ex hoc mercedẽ non modicaz accipiet. Uolẽs
beatus iohãnes homĩes ad elemoſinã prouocare
narrare cõſueuit de ſancto ſerapione: ꝙ cum ami-
ctum ſuũ paupi tribuiſſet. et alteri obuians qui fri
gus patiebat tunicã ſimiliter tribuiſſet: et euange
lium tenẽs nudus ſederet: interrogauit eum qui-
dam dicẽs. Abba quis te expoliauit? Et demon-
ſtrans auangeliũ dixit. Ille me expoliauit ¶ Ali-
as aũt aliũ paupem videns euangeliũ ipm ven-
didit. et paupi preciũ dedit. Qui cum interroga-
retur vbi ipm euangeliũ haberet reſpondit. euan
gelium pcepit dicens. Uade et vende omnia q̃ ha
bes et da paupibus. Seipm ergo habebã ꝛ ſeipm
vendidi. et tradidi vt mandabat ¶ F Cum cui
dam elemoſinã peterĩ dari pcepiſſet. beatus iohã-
nes quinqꝫ nũmos indignatꝰ ille ꝙ maiorẽ ſibi ele
moſinã nõ feciſſet. continuo ad cõtumelias ipſius
prupit: ac in eius faciem cõuiciari cepit. Qd eius
famuli audientes in eum voluerũt irruere ac ipm
grauiter cedere. Qd beatꝰ iohãnes oĩno phibuit
dicens. Sinite fratres ſinite vt michi maledicat.
Ecce eĩm habeo ſexaginta annos blaſphemãs per
opa mea xpm et vnũ conuiciũ non portabo ab iſto
Iuſſitqꝫ ſacculũ afferri. et corã ipſo apponi vt in-
de tolleret quantũ vellet. ¶ Cum ppl's lecto euã-
gelio eccleſiã exiret: et foris ociosis verbis vacaret
quadã vice poſt euangeliũ patriarcha cũ eis exijt
et in medio eoꝝ ſedere cepit. Omnibus vero de
hoc mirantibus dixit ad eos. Filij vbi oues ibi pa-
ſtor. Aut igit intrate et ego vobiſcũ intrabo. aut
manete hic. et ego pariter manebo. Semel igitur
et bis hoc fecit. ꝛ ſic ppl'm ſtare in eccleſia erudiuit
¶ Cum quidam iuuenis ſanctimonialẽ quandaz
rapuiſſet. ꝛ clerici talẽ iuuenẽ corã beato iohanne
exprobrarẽt: et ipſuz excõmunicandũ eſſe dicerent
vt puta qui duas animas pdiderat. ſcꝫ ſuã et illiꝰ
cõpeſcuit eos beatus iohãnes dicẽs. Nõ ſic filij nõ
ſic. Oſtendo vobis qꝛ et vos duo peccata cõmitti-
tis. Primo q̃a contra preceptũ dñi facitis qui ait.
nolite iudicare vt nõ iudicemini. Scdo quia neſci
tis pcerto ſi vſqꝫ hodie peccent et ſe nõ peniteãt.

¶ Frequenter aũt exiſtãte btõ iohãne in oratiõe
et in extaſi mẽtis poſito. talibus verbis cũ deo diſ
putare auditꝰ eſt. Sic ſic bone iheſu ego diſpgẽdo
et tu miniſtrando videamus qs vincat. ¶ B Cũ
febre correptus ſe morti appropinquare cerne-
ret dixit. Gratias tibi ago deus quoniã exaudiſti
miſeriã meã rogantez bonitatẽ tuaz: ne inuenire
morienti michi niſi vnũ tremiſſe. Hoc igit paupi-
bus dari iubeo ¶ Poſitũ eſt igit venerabile cor-
pus eiꝰ in ſepulcro vbi corpora duoꝝ epoꝝ fuerãt
tumulata. Et corpora mirabiliter ſancto iohanni
ceſſerunt et locũ mediũ vacuum dimiſerũt. Ante
autẽ paucos dies ꝙ moreret. cum quedaz mulier
quoddam flagicioſiſſimũ peccatũ cõmiſiſſet: et nul
li vnqꝫ cõfiteri auderet. Dixit ei ſanctus iohãnes
vt ſaltem illud ſcriberet eo ꝙ ſcribere ſciebat. et
ſigillatũ ei offerret. et ipſe p ea oraret. Cui illa aſ
ſenſit: et peccatũ ſcribẽs diligẽter ſigillauit. et bea
to iohanni tradidit. Sed poſt paucos dies beatꝰ
iohães ĩfirmatꝰ in dño requieuit. illa vt audiuit illũ
defunctũ ſe vituparatã et ↄfuſaz putauit credẽs ꝙ ſcri
ptum alicui commiſiſſet et ad manus alterius de-
ueniſſet. Ag tumulum igitur ſancti iohannis acceſ
ſit. et ibi vberrime flens clamabat dicẽs. Heu heu
putas confuſionẽ vitare. confuſio omnibus facta
ſum. Cunqꝫ amariſſime fleret. et beatũ iohannez
rogaret vt ſibi oſtenderet vbi nam ſcriptũ ſuũ di-
miſiſſet ecce btũs iohannes in habitu põtificali de
tumulo pceſſit duobus epiſcopis qui ſecũ quieſce
bãt. hincinde vallatus dixitqꝫ mulieri. Cur nos tã
tum infeſtas: et me et ſanctos iſtos qui mecũ ſunt
quiſcere non permittis? Ecce ſtole noſtre lacrimis
tuis omẽs madefacte ſunt. Porrexitqꝫ ſibi ſcriptũ
ſuũ ſigillatũ vt prius fuerat dicẽs ei. Uide ſigillum
hoc ꝛ aperi ſcriptũ tuũ et lege. Quod illa aperiẽs
pctm̃ ſuũ omnino deletũ inuenit. et ibi taliter ſcri
ptum repperit. Propter iohãnem ſeruuz meũ dele
tum eſt peccatuz tuũ. Sicqꝫ illa immẽſas deo gra-
tias retulit. Et beatus iohãnes cuz alijs duobus
epiſcopis in monumentũ redijt. Claruit circa ãnũ
dñi ſexingentiſimumquitum tẽpore foce ĩpatoris

¶ De conuerſione ſancti pauli apo ſtoli .xxviii A

CΩnuerſio ſancti pauli apoſtoli facta eſt eo
dez anno quo xps paſſus eſt. et ſtephanus
lapidatus. anno nõ naturali ſed emergenti
Naz xps. viij kaleñ. aprilis paſſus eſt. Stephanꝰ
eodẽ anno. iij. die auguſti lapidatꝰ eſt Paulus ve
ro. viij. kaleñ. februarij cõuerſus eſt. Quare aũt
eius cõuerſio potius ꝙ alioꝝ ſanctoꝝ celebrat.

De cōuerſione ſancti pauli.

tripl*e*x ratio ſolʒ aſſignari. Primo ꝓpter exēplū
vt nullus quātūcunq̨ peccatoꝛ deſperet de venia
quando tantū in culpa talē poſtmodū conſpicit fu
iſſe in gratia. Secūdo ꝓpter gaudiū. Sicut em̄ ec
cleſia magnā triſticiaʒ habet in eius perſecutione
ita maximā leticiā habuit in eius cōuerſione. Ter
cio ꝓpter miraculum quod ſcʒ dn̄s in eo oſtendit
dum de ſeuiſſimo perſecutore fecit fideliſſimū pre
dicatoꝛem. Eius em̄ conuerſio fuit miraculoſa ra
tione efficientis diſponentis et pacientis. ¶ Ra-
tione efficientis. ideſt xpriſti qui eum conuertit
Ibi enim pꝛimo oſtendit ſuā mirabilem potenciā
in hoc ꝙ ei dixit. Durū eſt tibi contra ſtimulū calci
trare. Et in hoc ꝙ ipſum tam ſubito immutauit.
Unde continuo īmutatꝰ reſpondit: Dn̄e quid vis
me facere. Auguſtinus ſuper hoc verbo. Occiſus
agnus a lupis fecit agnos de lupis. Jam parat ſe
ad obediendū qui pꝛius ſeuiebat ad ꝑſequendū
Secūdo ibi oſtendit eius mirabilem ſapienciam
Mirabilis em̄ ſapiencia fuit in hoc quia ip̄m a tu
moꝛe ſupbie deiecit offerendo infima humilitatis
nō ſublimia maieſtatis. Ego īquit ſū ihūs nazare
nus quē tu ꝑſeq̄ris ⁊c. glo. Non deū vel dei filiū ſe
vocat. ſed humilitatis inquit mee ſuſcipe infima ⁊
ſuperbie tue ſquamas depone Tercio ibi oſtendit
ſuā mirabilē clemenciā quod notaꝛ in hoc ꝙ ip̄m
exiſtentē in actu et voluntate ꝑſequendi cōuertit
Licet enīʒ haberet defoꝛmē affectum quia ſpirans
minarū et cedis ꝑuerſum conatū quia acceſſit ad
pꝛincipes ⁊c. quaſi ſe ingerens ꝑiciosūʒ actū quia
ibat vt vinctos ꝑduceret in iherusalē et ideo eius
iter peſſimū erat ip̄m tamen miſcōia diuina cōuer
tit. Secūdo fuit miraculoſa ratione diſponentis
ideſt lucis que ip̄m ad conuerſionē diſpoſuit: Ip
ſa em̄ lux dicit̄ fuiſſe ſubita immenſa et celica. Et
ſubito inquit circūfulſit eum lux de celo. Paulus
ei tria vicia in ſe habebat. Primū erat audacia qđ
notaꝛ in hoc ꝙ dicitur. Acceſſit ad pꝛincipes ſacer
dotum. glo. nō vocatus ſed ſponte zelo cōcitante
eum. Secūdum erat ſupbia quod notaꝛ in hoc ꝙ
dicit̄ ſpirans minarū ⁊c. Terciū erat carnalis itel
ligentia quā ſcʒ in lege habebat. Unde gloſa ſup
illud. Ego ſum ihūs ⁊c. Ego deus celeſtis loquoꝛ
quē moꝛtuū putas ſenſu iudaico. Ipſa igit̄ lux di-
uina fuit ſubita vt audacem terreret fuit immēſa
vt ſublimen et ſupbum in ima humilitatis ꝓſter-
neret fuit celica vt carnalem eius intelligentiā in
celeſtē mutaret. Uel poteſt dici ꝙ illud diſponens
fuit in tribus ſcʒ in voce acclamante in luce fulgen
te in virtute potente. Tercio fuit miraculoſa ra-
tione pacientis ideſt ipſiꝰ pauli in quo facta eſt cō
uerſio ip̄a. In eo em̄ hec tria miraculoſe exterius
facta ſūt ſcʒ ꝓſtratio obcecatio ⁊ triduana ieiuna
tio. Eſt em̄ pꝛoſtratus vt erigat̄ quātū ad depꝛeſ
ſum affectū. Augꝰ. Pꝛoſtratus eſt paulus vt ceca-
retur cecatꝰ eſt vt mutaretur mutatus eſt vt mitte
retur miſſus eſt vt ꝓ veritate pateret̄. Item aug̃.
Eliſus eſt ſeuiens et factus eſt credēs: eliſus eſt lu
pus et factus eſt agnus: eliſus eſt ꝑſecutoꝛ: ⁊ factꝰ
eſt p̄dicatoꝛ: eliſus eſt filius ꝑditiōis: et factus eſt
vas electionis. Eſt obcecatꝰ vt illuſtraret̄. q̄ntum
ad tenebroſum intellectuʒ. Unde et in illo triduo
quo manſit cecatus dicit̄: ꝙ doctus fuerit euange-
lium. Non em̄ accepit illud ab homine neq̨ ꝑ hō-
minem: vt ipſe teſtat̄: ſed ꝑ reuelationē iheſu xp̄i
Augꝰ. Paulū dico verū athletam xp̄i: doctum ab
illo: vnctū de illo: crucifixuʒ cum illo: et glorioſum
in illo. Eſt in carne maceratꝰ. vt ip̄a caro diſponat̄
ad bone oꝑationis effectum. optime em̄ deinceps
coꝛpus eius ad omne opus bonū diſpoſitū eſt. Nā
eſurire et abūdare ſciebat: et vbiq̨ in oībus inſti-
tutus erat et omnia aduerſa libenter ſufferebat.
Criſo. Tirānos ac populos ſpirātes furoꝛē velut
quoſdā eſſe culices eſtimabat. Moꝛtem vero atq̨
cruciatꝰ et mille ſupplicia: quaſi ludū putabat eſſe
pueroꝝ. Hec amplectabat̄ libēter. et magis deco-
rabatur cathena vinctꝰ q̄ dyademate coꝛonatus
ac libentiꝰ recipiebat vulnera q̄ alij munera. Uel
iſta tria dicunt̄ fuiſſe in eo: cōtra tria que fuerūt in
pꝛimo parente. In ipſo em̄ fuit cōtra deū erectio.
et ecōtra in paulo ad terram ꝓſtratio. In ip̄o ocu

loꝛum apercio: et econtra in paulo oculoꝛum ob-
cecatio. Jn ipſo fuit manducatio cibi vetidi: et ecō
tra in paulo abſtinentia cibi liciti.

De ſancta Paula xxix. A

Paula fuit nobiliſſima matrona romanoꝝ
cuius vitā beatus hieronimus cōpoſuit in
hec verba. Si cūcta coꝛpoꝛis mei membꝛa
verterent in linguas: et oēs artus humana voce
reſonarēt: nichil dignū ſancte ac venerabilis pau
le virtutibꝰ dicerē. Nobilis genere: ſed multo no-
bilioꝛ ſanctitate potens quondā diuitijs: ſed nunc
xp̄i paupertate inſignioꝛ. Teſtoꝛ et ihesū et ſanctos
angelos eius ipm̄q̄ pꝛopꝛiū angelum qui cuſtos
fuit et comes admirabilis femine me nichil ī gra-
tiam nil dicere moꝛe laudantiū: ſed quod dicturus
ſum ꝓ teſtimonio minus eius eſſe meritis. Uult
lectoꝛ bꝛeuiter eius ſcire virtutes: et oēs ſuos pau
peres paupioꝛ ipſa dimiſit. Et ſicut inter multas
gēmas p̄cioſiſſima gēma micat: ⁊ ſicut iubar ſolis
paruos igniculos ſtellarū obruit et obſcurat. ita
cūctoꝝ virtutes ſua humilitate ſupauit. Minima
q̄ fuit inter oēs vt omniū maioꝛ eſſet. Et q̄to plꝰ
ſe deijciebat: tāto magis a xp̄o ſubleuabat. Late
bat et non latebat. Fugiendo vanā gloꝛiā: gloꝛiā
merebat: que virtutē quaſi vmbꝛa ſequit: et appe
titoꝛes ſuos deſerēs: appetit cōtemptoꝛes. Hec cū
quinq̄ liberos edidiſſet: bleſillā ſup cuius moꝛtē
eā rome cōſolatus ſum. Paulinā que ſanctū et ad
mirabilē virū pammachiū: et ꝓpoſiti et reꝝ ſuaꝝ
reliquit heredē: ad quē ſup eius obitu paruū libel
lum edidimus. Euſtochiū que nūc in ſanctis locis
et virginitatis et eccleſie monile p̄cioſiſſimū eſt.
Rufinā que immaturo funere piū matris animū
cōſternauit. et toxociū poſt quē parere deſijt vt
intelligeres eam nō diu ſeruire voluiſſe officio cō
iugali: ſed mariti deſiderio q̄ mares optabat libe
ros edidiſſe. Poſtq̄ vir eius moꝛtuus eſt: ita cum
planxit vt ꝓpe ipſa moꝛeret: ita etiā ſe conuertit
ad dei ſeruitutē: vt moꝛtē eiꝰ quaſi videret optaſ-
ſe. B Quid ergo referā ample et nobilis do
mus: et quondā opulentiſſime oēs pene diuitias
in paupes erogatas? Hec paulini epiſcopi anthi-
oceni. et epiphanij qui romā venerāt accenſa vir-
tutibus per momēta patriam deſerere cogitabat.
Quid vltra differo? Deſcendit ad poꝛtum fratre.
cognatis affinibus. et quod his maius eſt liberis
ꝓſequētibus: et clementiſſimā matrē vincere cu-
pientibus iam carbaſa tēdebant et remoꝝ ductu
nauis in altū ꝓtrahebat: paruus toxocius ſuppli
ces manus tendebat in litoꝛe. Rufina iam nubilis
vt ſuas expectaret nuptias: tacēs fletibus obſecra
bat et tamen illa ſiccos oculos tendebat ad celum
pietatē in filios: pietate ī deo ſupans. Neſciebat ſe
matrē vt xp̄i ſe ꝓbaret ancillā. Toꝛquebant vi-
ſcera et quaſi a ſuis membꝛis diſtraherent cū do-
loꝛe pugnabat. Hoc cōtra iura nature plena fides
patiebat: imo gaudēs animꝰ appetebat et amoꝛē
filioꝛū maioꝛe in deū amoꝛe contemnens in ſola
euſtochio que et p̄poſiti et nauigacionis eius co-
mes erat acq̄eſcebat. Sulcabat iterim nauis ma-
re et cūctis qui cū ea vehebant litoꝛa reſpicienti-
bus: illa verſos tenebat oculos. ne videret quod
ſine toꝛmēto videre nō poterat. Cūq̄ ad loca ter-
re ſancte veniſſet. et ꝓcōſul paleſtine qui familiā
eius optime nouerat p̄miſſis appitoꝛibus iuſſiſſet
ei parari pretoꝛiū elegit humilē cellulā: que cūcta
loca chꝛiſti veſtigioꝛū tāto ardoꝛe ac ſtudio circui-
bat: vt niſi ad reliqua feſtinaret: a pꝛimis non poſ
ſet abduci. Pꝛoſtrataq̄ ante crucē quaſi pēdentē
dn̄m cerneret adoꝛabat. Jngreſſaq̄ ſepulchꝛū re-
ſurrectionis oſculabatur lapidē quē ab hoſtio mo
numenti amouerat angelus: et ipm̄ coꝛpoꝛis locū
ī quo dn̄s iacuerat quaſi ſitiēs deſideratas aquas
fidei oꝛe lābebat. Quid ibi lachꝛimaꝝ quantū ge
mitum q̄d doloꝛis effuderit: teſtis eſt cuncta hiero
ſolima: teſtis eſt ipſe dn̄s quem rogabat. Deinde
pꝛexit bethleē: atq̄ in ſpecū ſaluatoꝛis ingrediēs
vidit ſacrū virginis diuerſoꝛiū: et me audiente iu-
rabat ſe cernere fidei oculis infantem pānis inuo
lutū: vagientē in pꝛeſepio: dn̄m magos adoꝛātes.

ſtellam fulgentē deſup: matrē virginem: nutriciū
ſedulū: paſtores nocte venientes vt viderēt verbū
quod factū erat quaſi etiā tunc euāgeliſte iohānis
principiū dedicarēt. In principio erat verbum: et
verbū erat apud deū: ꝛ verbū caro factū eſt. Par-
uulos īterfectos: herodē ſeuientē ioſeph et mariā
fugientes in egiptū: mixtiſqꝫ gaudio lachrimis lo-
quebaꝛ. Salue bethleē domus panis. in qua nat⁹
eſt ille panis qui de celo deſcendit. Salue effrata
regio vberrima: cuius fertilitas de⁹ eſt. Dauid lo
quiꝛ cōfidenter. Introibimus in tabernaculū ei⁹.
adorabimus in loco vbi ſteterūt pedes eius. Et
ego miſera et peccatrix digna ſum iudicata deoſcu
lari preſepe in quo dn̄s paruulus vagijt. orare in
ſpelunca in qua virgo puerpera deū fudit infantē
Hec requies mea quia dn̄i mei patria eſt: hic habi
tabo quoniā ſaluator elegit eam. ¶ T Tāta ſe
humilitate deiecit: vt qui eam vidiſſet et pro cele-
britate nomīs videre geſtiſſet: ipſam eſſe nō crede
ret: ſed ancillarū vltimam. Et cum frequentibus
choris virginū cingereꝛ: et veſte et voce ac habitu
et inceſſu nimia omniū erat. Nunq̄ poſt viri mor
tē vſqꝫ ad diē dormicionis ſue cū vllo comedit vi-
ro. q̄uis eum ſanctū et in pōtificali culmine poſitū
ſciret. Balneas niſi periclitans nō adijt. Mollia
etiā niſi ī grauiſſima febre lectuli ſtrata nō habuit
ſed ſup duriſſimā humum ſtratis ciliciolis quieſce-
bat: ſi tamē illa quies dicenda eſt: que iugibus pe
ne orationibus dies noctesqꝫ iungebat. Ita leuia
peccata plangebat: vt illam grauiſſimoꝝ criminū
crederes eſſe reā. Cumqꝫ a nobis crebrius mone-
retur: vt parceret oculis: ꝛ eos ſeruaret euāgelice
lectioni aiebat. Turpanda eſt facies quā cōtra dei
p̄ceptū purpuriſſo et ceruſa et ſtibio ſepe depinxi
affligendū eſt corpus q̄d multis vacauit delicijs.
Lōgus riſus ꝑpetuo cōpenſandus eſt fletu. Mol-
lia linteamina et ſerica p̄cioſiſſima aſpitare cilicij
cōmutanda ſunt. Que viro et ſeculo placui: nunc
xp̄o placere deſidero. Si inter tales tantaſqꝫ vir-
tutes caſtitatē in illa voluero p̄dicare. ſupfluus vi
dear. in qua etiam cū ſecularis eſſet omniū rome
matronaꝝ exemplū fuit. que ſe ita geſſit vt nunq̄
de illa etiā maledicorū quiſquā auderet famā con
fringere ¶ Fateor errorē meum cur in largiendo
eſſet ꝓfuſior arguebā. illud ꝓferens de apoſtolo
Non vt alijs refrigeriū ſit. vobis aūt tribulatio.
ſed ex equalitate in hoc tēpore vt veſtra abundā
tia ſit ad illoꝝ inopiam. et illoꝝ abundātia ſit ad
veſtrā inopiā. Et ꝓuidendū eſſe ne quod libēter
faceret ſemꝑ facere nō poſſet multaqꝫ huiuſmodi

que illa mira verecūdia et ſermone perciſſimo p̄-
tiſſimoqꝫ diſſoluebat teſtē inuocās dn̄m ſe ꝓ illi⁹
nomine cuncta facere et hoc habere voti. vt men-
dicans ipſa moreretur vt vnū nūmum filie non di
mitteret. ꝛ in funere ſuo aliena ſindone inuoluere
tur. Ad extremū inferebat. Ego ſi peciero m̄ltos
inueniam qui michi tribuant. Iſte mendicans ſi a
me non accepit que ei poſſū etiā de alieno tribue-
re ſi mortuus fuerit a quo eius anima requiretur?
Nolebat in his lapidibus effundere pecuniā qui
cum terra et ſeculo tranſituri ſunt. ſed in viuis la-
pidibus qui voluuntꝛ ſup terrā de quibus in apo-
calipſi iohānis. ciuitas magni regis extruiꝛ. Exce
ptis feſtis diebus vix oleū in cibo accipiebat. vt ex
hoc vno extimareꝛ. quid de vino et de liquamine
et piſcib⁹ et lacte et melle. et ouis et reliquis q̄ gu-
ſtui ſuauia ſunt iudicarit. In quibus ſumēdis qui-
dam ſe abſtinentiſſimos putant. et ſi his ventrē in
gurgitauerint tutā pudiciciā ſuſpicantur. Noui ſu
ſurronē quendā quod genus hoīm vile eſt. quaſi
beniuolum nūciaſſe. q̄ prenimio feruore virtutū
quibuſdā videꝛ inſana et cerebrū illius diceret cō
fouendū. Cui illa reſpondit. Theatrū facti ſumus
mundo et angelis. et hominib⁹. Nos ſtulti ꝓpter
chriſtum ſed ſtultū dei ſapientius eſt hominibus
¶ Poſt viroꝝ monaſteriū q̄d viris tradiderat gu
bernandū plures virgines duas ex diuerſis ꝓuin
cijs cōgregauerat. tam nobilis q̄ mediocris et in-
fimi generis. in tres turmas et monaſteria diuiſit
ita dūtaxat vt opere et cibo ſeparē. pſalmis et ora
tione iungerenꝛ. Iurgātes inter ſe ſermone leuiſ-
ſimo federabat laſciuientē adoleſcētularū carnē
crebris et duplicatis frāgebat ieiunijs: malēs eas
ſtomachū dolere q̄ mentē. dicens mundiciā cor-
poris atqꝫ veſtiū anime eſſe immūdiciā. Et q̄d in-
ter ſeculi homines vel leue putaꝛ vel nichil. hoc in
monaſterijs grauiſſimū eſſe delictū dicebat. Cūqꝫ
alijs languētibus large preberet omnia. et eſum
quoqꝫ exhiberet carniū. ſi quando ipſa egrotaret
ſibi non indulgebat. et in eo inequalis videbaꝛ q̄
in alijs clemenciā. in ſe duriciā cōmutabat. Referā
q̄d expertus ſum. Menſe iulio feruentiſſimis eſti
bus incidit in ardorē febris. et poſt deſperationē
cū dei miſericordia reſpiraſſet. et medici ſuaderēt
ob refectionē corporis vino eſſe opus tenui ꝛ ꝓuo
ne aquā bibēs in ydropiſim vertereꝛ. Et ego clam
beatū epiſcopū epiphaniū rogarem vt eam mone
ret imo compelleret vinū bibire vt erat prudens
et ſolertis īgenij: ſtatim ſenſit inſidias et ſubridēs
meū eſſe quod ille diceret intimauit. Quid plura?

De ſancto Juliano

Cum beatus pōtifex poſt mlta hortamēta exiſſet
foras querenti michi q̄d egiſſet reſpōdit. Tantum
ꝓfeci vt ipſa michi ſeni homini pene ꝑſuaſerit: vt
vinū non bibā. Jn luctu mris erat et ſuorū mori⸗
bus frangebat maxime liberoꝝ. Nam et viri et fi⸗
liorū dormitiōe ſepe periclitata eſt. Et cū os ſtoma
chumq̧ ſignaret matricis doloreꝫ crucis niteret
impreſſione lenire ſuꝑabatur effectu et credulam
mentem parentis viſcera cōſternabant: animoq̧
vincēs fragilitate corporis vincebat. Scripturas
ſanctas tenebat memoriter: ⁊ cū amaret hiſtoriā ⁊
illa veritatis diceret fundamentū: magis ſeq̄bat
intelligentiā ſpiritualē et hoc culmine edificacio⸗
nē anime ꝓtegebat. Loquar et aliud q̄d forſitā
emulis videt incredulū. Hebreā linguā quam ego
ab adoleſcentia multo labore et ſudore ex parte
didici: et infatigabili meditacione non deſero. ne
ipē ab ea deſerar: diſcere voluit et cōſecuta eſt ita
vt pſalmos hebraice caneret: et ſermonē abſq̧ vl
la latine lingue ꝓprietate ꝑſonaret. Q̄d quidē vſq̧
hodie in ſancta filia eius euſtochio cernim⁹. Huc
vſq̧ nauigamus ꝓſperis vētis et criſpācia maris
equora labēs carina ſulcauit: nunc in ſcopulos in⸗
currit oratio. Quis eīn poſſet ſiccis oculis paulam
narrare morientē? Jncidit in grauiſſimā valitudi⸗
nem: imo quod optabat inuenit. vt nos deſereret
dn̄o plenius iungeretur. Quid diu differo et dolo
rem meū in alijs immorando facio longiorē? Sen
tiebat prudentiſſima feminarū adeſſe mortē: et fri
geſcēte iam parte corporis atq̧ membrorū ſolum
anime teporē in ſacro et ſancto pectore palpitare
⁊ nichilomin⁹ quaſi ad ſuos ꝑgeret alienoſq̧ deſpi
ceret: illos verſiculos ſuſurrabat. Dn̄e dilexi deco
rem domus tue et locū habitationis glorie tue. et
q̄ dilecta tabernacula tua dn̄e. Elegi abiect⁹ eſſe
in domo dei mei. Cumq̧ a me interrogaret cur ta⸗
ceret: cur nollet reſpōdere inclamāti. an doloret a
liquid. greco ſermone reſpondit. Nichil ſe habere
moleſtie: ſed omnia quieta et trāſquilla ꝑſpicere.
Poſt hoc obmutuit ⁊ clauſis oculis quaſi humana
deſpiceret vſq̧ ad expirationē anime eoſdē repe⸗
tebat verſiculos: vix vt aure appoſita q̄d dicebat
audire poſſem⁹. Tota ad funus eius paleſtinarū
vrbiū turba cōuenit. Que eīn monachoꝝ latentiū
in heremo cellula ſua tenuit? Quam virginū cubi
culorū tenuerunt ſecreta? Sacrilegiū putabat qui
non tali femine vltimū reddidiſſet officium donec
ſubter eccleſiam et iuxta ſpecū domini conderetur
Venerabilis filia eius virgo euſtochiū quaſi abla⸗
ctata ſup matrem ſuā abſtrahi a parēte non pote
rat: deoſculari oculos: herere vultui: totū corpus
amplexari: et ſe cū matre velle ſepeliri. Teſtis eſt
ih̄us nec vnū quidē nūmū ab ea filie derelictū: ſed
magis tribuēs egenis et q̄d his difficili⁹ eſt fratrū
et ſororū immēſaꝫ multitudinē quā et ſuſtētare ar
duū eſt: et abijcere impiū eſt. Vale o paula et cul⸗
toris tui vltimā ſenecturē orationibus iuua.

De ſancto Juliano. xxx. A

Julianus quaſi iubilus: et ana quod eſt ſur
ſum. Jnde iulianus quaſi iubilianus. quia
cum iubilo ſuperna peciJt: vel a iulus quod
eſt incipiēs et anus. Nam in dei ſeruicio fuit ſenex
longanimitate ſed incipiens ſui reputatione.

Julianus cenomanenſis ep̄s fuit. Hic ſimon
ille leproſus dicitur fuiſſe queꝫ dn̄s a lepra
ſanauit. et qui dominū ad conuiuium inuita
uit: qui poſt aſcenſionem domini ab apoſtolis
cenomanenſis ep̄s ordinatus eſt. Hic multis vir⸗
tutibus clarus. tres etiam mortuos ſuſcitauit: et
poſtmodum in pace quieuit. Jſte dicitur eſſe ille
iulianus qui ab itinerantibus pro inueniendo bo⸗
no hoſpicio inuocat: eo q̧ in domo eius dn̄s fuerit
hoſpitatus. Sed verius videt eſſe alius iulianus
qui ſcꝫ vtrunq̧ parētem ignoranter occidit: cuius
hiſtoria infra ponetur. B Fuit et alius iulian⁹
de aluernia genere nobilis: ſed fide nobilior: qui
deſiderio martirij ſe vltro ꝑſecutoribus offerebat
Tandem criſpinus cōſularis miſit miniſtrū: et eū
occidi mandauit. Quod ſentiens iulianus ſponte
foras ꝓſilijt: et querenti intrepidus ſe opponēs.

protinus ictum ferientis accepit. Cuiꝰ caput leuantes ad ſanctū ferreolū ſociuȝ iuliani detulerunt et eidē mortē ſimilem minant̄: niſi ꝓtinus immolaret. Quibus cum aſſentire nollet eum occiderūt. et caput ſancti iuliani cuȝ corpore ſancti ferreoli in vno tumulo poſuerūt. Et poſt multos annos ſanctus mamertus vienneñ. eṗs inuenit caput ſancti iuliani inter manus ſancti ferreoli ita illeſum et integrū: ac ſi eadem die fuiſſet ſepultū. ¶ Inter cetera huius ſancti miracula ſolet referri: ꝙ cuȝ quidam dyaconꝰ oues eccleſie ſancti iuliani raperet. et paſtores eidē ex parte ſancti iuliani ꝓhiberent ille reſpondit. Julianus non comedit arietes. Et ecce poſt modicū febre vehementiſſima perurget̄ et inualeſcente febre ꝙ a martire incendit̄ confitetur. Feciťq; ſuꝑ ſe iactari aquam vt refrigeraret̄ Sed ſtatim tantus fumus et fetor de corpore eius exijt. vt cuncti qui aderant fugerēt: et ipe poſt modicum expiraret. ¶ Cum quidam ruſticus vt ait Gregoꝰ. turoneñ. in die dñica arare vellet: ꝓtinꝰ cōtractis digitis manubriū ſecuris cum qua vomerem mundare volebat eius dextre adheſit. Sed poſt duos annos in eccl'ia ſancti iuliani ad eiꝰ preces curatꝰ eſt. C ¶ Fuit inſuꝑ alius iulianꝰ frater beati iulij. Hi duo fratres ad theodoſiū imperatorem xpianiſſimum venerūt. petētes vt tēpla ydoloꝝ vbicunq; inuenirent deſtruerent. et xpi eccleſias edificarent. Quod imꝑator libenter faciens: ſcripſit vt omēs eis debeāt obedire. et eos in omnibus ſub pena capitis adiuuare. ¶ Cum igit̄ beati iulianus et iulius in loco qui dicit̄ gaudianū eccleſiā fabricarent: et cūcti trāſeuntes eos in ope ob imꝑatoris imperiū adiuuarent. contigit vt quidam cū curru inde tranſitū facerent: qui dixerunt adinuicē. Quā excuſationē pretendere poterimꝰ. vt liberi trāſeamus et in ope iſto non occupemur. Dixerūtq;. Proijciamꝰ vnū ex nobis in plauſtrū ſupinū: et euȝ pannis coopiamus: dicemuſq; ꝙ hominē mortuuȝ in vehiculo habemus: et ſic liberi tranſire poterimus. Arripiētesq; hominē vnū in plauſtrū ꝓiecerunt: eiq; dixerūt. Tu ſile ⁊ oculos claude: et quouſq; trāſierimus quaſi mortuus iace Cumq; hominē tanq̄ mortuū coopuiſſent: et vſq; ad famulos dei iulianū et iuliuȝ veniſſent dixerūt eis ſerui dei. Filioli parumper ſubſiſtite. et nos in hoc ope modicū adiuuate. Qui reſponderūt. Non poſſumꝰ hic ſtare quoniā hominē mortuū in plauſtro habemꝰ. Quibus ſanctꝰ iulianus dixit. Ut q̄d ita mentimini filij? Et illi. Non mentimur dñe ſed ſic eſt vt loquimur. Et ſanctꝰ iulianꝰ dixit. Scdm veritatē dicti veſtri ita vobis contingat. et illi boues pungētes ꝑtranſierunt. Cumq; procul pertrāſiſſent. accedētes ad currū ceperunt collegā ſuum vocare ex noie dicētes. Surge amodo et ſtimula boues: vt celerius tranſeamꝰ. Cū autē nullatenꝰ ſe moueret: eum pulſare ceperūt dicentes. Ut q̄d deliras. ſurge et ſtimula boues? Sed cum nullatenus ille reſpōderet: accedētes diſcooperuerūt euȝ et mortuū inuenerūt. Tantus timor ipſos et ceteros inuaſit: vt nullos decetero famulo dei mētiri auderet D ¶ Fuit etiā alius iulianꝰ qui vtrūq; parentē neſciēs occidit. Cumq; enim iulianꝰ predictus iuuenis ac nobilis quadā die venationi inſiſteret. et quendā ceruuȝ repertū inſequeret̄ ſubito ceruus verſus eum diuino nutu ſe vertit eiq; dixit Tu me inſequeris qui patris ⁊ matris tue occiſor eris? Qđ ille audiens vehemēter extimuit. et ne ſibi contingeret: quod a ceruo audierat relictis omnibus clam diſceſſit: et ad regionē valde remotam peruenit. Ibiq; cuidā principi adheſit: et tam ſtrēnue vbiq; in bello et in palacio ſe habuit: ꝙ princeps eum militē fecit: et quandā caſtellanā viduam in cōiugem ei tradidit. et caſtellū pro dote accepit. Interea parētes iuliani pro amiſſiōe filij nimiū dolentes vagabūdi vbiq; pergebāt. et filiū ſuū ſolicite requirebāt. Tandē ad caſtrū cui iulianus preerat deuenerūt. Tūc aūt iulianus a caſtro caſu receſſerat. Quos cum vxor iuliani vidiſſet: et qui nam eſſent inquiſiſſet: et illi omīa que filio ſuo acciderant enarraſſent: intellexit ꝙ vir ſui parentes erant. vt pote quia hoc a viro ſuo ſorte frequēter audierat. Ipſos igit̄ benigne ſuſcepit. et pro amore viri ſui lectum ſuuȝ eis dimiſit: et ipſa ſibi alibi lectulū collocauit. Facto autē mane caſtellana ad eccleſiā ꝑrexit. Et ecce iulianus mane veniēs in thalamū quaſi vxorē ſuam excitaturus intrauit Et inueniēs duos pariter dormiētes: vxorem cuȝ adultero eſſe ſuſpicatus: ſilenter extracto gladio ambos ꝑiter interemit. Exiens auteȝ domū vidit vxorē eius ab eccl'ia reuertentē: ⁊ admirans interrogauit qui nam eſſent illi q̄ in ſuo lecto dormirēt. At illa ait. Parentes veſtri ſunt qui vos diutiſſime queſierūt: et eos in veſtro thalamo collocaui. Qđ ille audiēs pene exanimis effectus amariſſime flere cepit ac dicere. Heu miſer quid faciam: q2 dulciſſimos meos parentes occidi? Ecce impletū eſt verbum cerui: qđ dum vitare volui miſerrimꝰ adimpleui. Jam nunc vale ſoror dulciſſima: quia de cetero non quieſcam. donec ſciam ꝙ deus penitentiam meam accepit. Cui illa. Abſit dulciſſi-

De ſancto Juliano

me frater vt te deſeram. et ſine me abeas: ſed que
fui tecū particeps gaudij ero particeps ⁊ doloris
Tunc inſimul recedētes iuxta quoddā magnū flu
men vbi multi piclitabantur quoddam hoſpitale
magnū ſtatuerūt: vt ibi penitentiā facerent. ⁊ oēs
qui vellent tranſire fluuium inceſſanter tranſue=
herent: et hoſpicio vniuerſos pauperes reciperēt
Poſt multū vero tēporis, media nocte dū iulianus
feſſus quieſceret: et gelu graue eſſet: audiuit vocē
ſe miſerabiliter lamentantem: ac iulianum vt ſe
transferret voce lugubri inuocantē. Quod ille au
diens cōcitus ſurrexit: et iam gelu ipm deficientē
inueniēs: in domū ſuam portauit: et ignem accen
dens ipm calefacere ſtuduit. Sed cū calefieri non
poſſet: et ne ibi deficeret ipm in lectulū ſuū porta
uit: et diligenter cooperuit. Poſt paululū ille qui
ſic infirm⁹ et quaſi leproſus apparuerat ſplēdid⁹
ſcandit ad ethera. et hoſpiti ſuo dixit. Juliane do
minus miſit me ad te mandans tibi ꝙ tuā peniten
tiam acceptauit: et ambo poſt modicū in dño quie
ſcetis. Sicqȝ ille diſparauit: et iulianus cū vxore
ſua poſt modicū plenus bonis opibus et elemoſi=
nis in dño requieuit. ¶ Fuit et alius julian⁹
non quidē ſanctus ſed ſceleratiſſimus: ſcȝ iulianus
apoſtata. Hic iulian⁹ pri⁹ fuit monach⁹ et magne
religionis ſimulator. Quedā aūt mulier vt refert
magiſter iohānes beleth in ſūma de officio eccl'ie.
habēs tres ollas plenas auri: aurū illud ī orificijs
ollarū cinere ne appareret operuit: et ꝑdictas ollas
iuliano quē ſanctiſſimū hominē eſtimabat corā q̄-
buſdā monachis ſeruandas tradidit. Quod autē
aurum ibidē eſſet nulli alij indicauit. Julianus igi
tur ꝑdictas ollas accipiēs et tam copioſum aurum
ibidem inueniēs. totū illud aurum furatus eſt. et
ollas impleuit cinere. Poſt aliqđ tēpus cū mulier
depoſitū ſuū reqreret. ille ollas cū cinere ſibi red=
didit. Cū vero aurū requireret. cōuincere illū nō
potuit: q2 de auro teſtes nō habuerat: quoniā mo
nachi coram quibus hoc ſibi tradiderat. nil in eis
niſi cinerē viderant. Et ſic aurū obtinuit. cum quo
romā fugit. Et ꝑ illud aurū ſequenti tēpore rome
obtinuit cōſulatū. deinde in imperiū ſublimatus
eſt. Qui cū inſtructus eſſet a puericia in arte magi
ca: et multū ſibi placeret: magiſtros inde plures ſe
cū habebat. Dic aūt quadā ſicut in hiſtoria tripar=
tita habet̄ cum puer adhuc eſſet et recedente ma=
giſtro ſuo ſolus remāſiſſet: et adiurationes demo=
num legere incepiſſet: ante eum maxima multitu=
do demonum inſtar ethiopum nigrorum aduenit.
Tunc iulianus hoc videns et metuens: ſignū cru=
cis protinus fecit: et oīs illa multitudo demonum
euanuit. Qui cū magiſtro reuertēti quid ſibi acci=
derit retuliſſet: dixit ei magiſter ſuus. Hoc ſignum
crucis maxime demones odiūt et timent. Subli=
matus igitur in imperiū huius rei memorans cum
per artem magicā operari vellet apoſtatauit: et ſi
gnum crucis vbiqȝ deſtruxit. ac xp̄ianos in q̄tum
potuit perſecutus eſt: putans ꝙ aliter demones
ſibi minime obedirent. ¶ Deſcendens iulianus in
ꝑſidam ſicut legit̄ in vitaſpatrū: miſit demonē in
occidentē: vt ſibi inde deportaret reſponſum. Cū
aūt demon ad quendā locum veniſſet: per decem
dies ibidē immobilis ſtetit: quia quidā monach⁹
ibidē die ac nocte orabat. et ei ſine effectu regreſſo
dixit iulianus. Quare tantū tardaſti. Qui reſpon=
dit. Suſtinui ꝑ decē dies publicum monachum: ſi
forte ab oratione ceſſaret et trāſire poſſem. Cūqȝ
non ceſſaret ꝓhibitus ſum trāſire et redij nihil a
gens. Tūc indignatus iulianus dixit ꝙ cum illuc
veniret vindictam de illo monacho faceret. Cum
ergo de perſis victoriā ſibi demones ꝓmitterent
ſophiſta ſuus dixit cuidā xp̄iano. Quid putas nūc
facit fabri filius. Et ille. Sepulchrū parat iuliano
Dum igit̄ vt in hiſtoria ſancti baſilij legit̄ et vt ful
bertus carnotenſis ep̄s teſtatur: ceſareā capado=
cie deueniſſet: ſanctus baſilius eidem occurrit. et
quatuor panes ordeaceos ꝓ munere ei miſit. At
iulianus indignat⁹ eos recipere cōtempſit: et pro
panibus ſibi fenū miſit dicēs. Pabulū nobis irra=
tionabiliū animaliū obtuliſti. recipe quod miſiſti
Reſpondit baſilius. Nos quidē qđ comedim⁹ tibi
miſimus tu vero dediſti nobis vnde beſtias tuas
nutris. Ad hoc iratus iulianus reſpōdit. Cū per
ſas ſubgero hanc vrbem deſtruā et arabo. vt far=
rifera magis q̄ hominifera nominet̄. Sequenti aūt
nocte vidit baſilius in eccl'ia ſancte marie in viſu
multitudinē angelorū: et in medio eorū quandam
feminā in throno ſtantē: et aſtātib⁹ dicentē. Voca
te mihi cito mercuriū qui iulianū apoſtatā occidat
qui me ⁊ filiū meū ſuperbe blaſphemat. Erat aūt
mercurius miles quidā: qui ab ipo iuliano ꝓ fide
xp̄i fuerat interfectus. et ī eadē eccleſia erat ſepul
tus. Statimqȝ ſanctus mercurius cū armis ſuis q̄
ibi ſeruabant̄ affuit: et iuſſus ab ea in preliū ſe pre
parauit. Expgefactus itaqȝ baſilius ad locum vbi
mercurius cū armis ſuis quieſcebat iuit: et monu
mentū ſuū aperiens nec corpus ibidem repperit
nec arma inuenit. Tunc cuſtodē quis arma aſpor=
tauerit inquiſiuit. Jlle vero cū iuramento affirma
bat eadem arma veſpere ibidē fuiſſe: vbi ꝑpetuo

ſeruabant. Jnde igitur baſilius recedēs. et mane
illuc rediēs inuenit ibidē corpus eius et arma: et
lanceam ſanguine cruentatā. Et ecce quidā de ex
ercitu rediēs dixit. Cū iulianus imꝑator in exerci
tu moreretur. ecce quidē miles ignotus cū armis
ſuis et lancea veniēs et calcaribꝰ vrgēs equū au-
daci mente iulianū imꝑatorē impeciit. et lanceam
fortiter vibrans ipm̄ valide per medium perfora-
uit et ſubito abſcedens nuſqꝫ comparauit. Jpſe
vero iulianus dū adhuc ſpiraret. ſanguine ſuo ſi-
cut dicitur in hiſtoria tripartita manū ſuam imple
uit. et in aeram proiecit dicens. Uiciſti galilee vici
ſti. Sicqꝫ in his vocibus miſerabiliter expirauit.
Ab omnibus autem ſuis inſepultus relinquit et
a perſis excoriatur. et de corio ſuo regi perſarum
ſubſtratorium efficitur

De feſtiuitatibus que eueniunt infra tempus deuiationis.

Dicto de feſtiuitatibus que occurrunt infra
tēpus qd̄ partim continet ſub tēpore recō
ciliationis: partim ſub tempore peregrina
tionis. qd̄ tempus repſentat eccleſia a natiuitate
xp̄i vſqꝫ ad ſeptuageſimam. Sequit videre de fe-
ſtiuitatibus que eueniunt infra tēpus deuiationis
quod incipit ab adam et durauit vſqꝫ ad moiſen.
quod tempus repreſentat eccleſia a ſeptuageſima
vſqꝫ ad paſcha.

De ſeptuageſima xxxi. A

Septuageſima ſignat tempus deuiationis
ſexageſima tempus viduationis. quinqua-
geſima tempus remiſſionis. quadrageſima
tēpus penitētie ſpiritualis. Jnchoat autē ſeptua
geſima a dominica in qua cantatur. Circumdede-
runt me. et terminatur in ſabbato poſt paſcha.
Jnſtituta eſt aūt ſeptuageſima ꝓpter tres ra-
tiones ſicut innuit in ſumma de officio magiſtri io-
hannis beleth. ſcꝫ ꝓpter redemptionem quoniā
ſancti patres ſtatuerūt vt propter venerationem
diei aſcēſionis in qua natura noſtra celos aſcēdit
et ſup choros angeloꝝ ſublimata eſt. ſemper ipſa
quinta dies ſolemnis et celebris habet. et in ea ie
iuniū nō obſeruaretur: qꝛ in primitiua eccleſia eq̄
ſolēnis erat ſicut prima feria. vnde et tunc ſolēnis
proceſſio fiebat ad repreſentandū proceſſionē di
ſcipulorū vel ipſorū angelorum. Jdeo in vulgare
ꝓuerbium verſū eſt: vt diei dn̄ice dicat cognata
dies iouis qꝛ antiquitus fuit eque ſolēnis. Sed
feſta ſanctoꝝ ſupuenerūt ꝛ celebrare tot feſta erat
quaſi onoroſum: ideo ſolēnitas illa ceſſauit. Jn re
demptione ergo illoꝝ dierum ſancti patres vnam
ſeptimanā quadrageſime in abſtinētia addiderūt
et ſeptuageſimā vocauerunt. B Alia eſt pro
pter ſignificationē: quoniā per hoc tempus ſignifi
catur deuiatio exiliū et tribulatio totius humani
generis ab adam vſqꝫ ad finem mundi: qd̄ quidē
exilium ſub reuolutione ſeptē dierum peragit. et
ſub reuolutione ſeptē miliū annorū includit Per
ſeptuaginta em̄ dies. ſeptuaginta cētenas annoꝝ
intelligimꝰ. Ab inicio aūt mundi vſqꝫ ad aſcenſio
nem ſex milia annoꝝ cōputamus et tūc vero quic
quid temporis ſequitur vſqꝫ ad finē mundi ſub ſe-
ptimo millenario cōprehēdimus cuius terminum
ſolus deus nouit. Nos igit chriſtus in ſexta etate
mūdi ab hoc exilio in ſpe eterne retributionis red
dita innocentie ſtola ꝑ baptiſmū eripuit. Sed cō-
ſummato tēpore noſtri exilij vtraqꝫ ſtola nos pfe-
cte decorabit. Hinc eſt qd̄ in hoc tēpore deuiatiōis
et exilij cantica letitie deponimꝰ: ſed tamen ī ſab-
bato paſche vnū alleluya decātamus tanq̄ in ſpe
eterne patrie gratulātes. et ſtolā innocētie in ſex-
ta mūdi etate per xp̄m recuperātes. Cui etiā tra-
ctus ſubijcit per quē ſignificat labor quem adhuc
ad impletionē mādatoꝝ dei habere debemꝰ. Jn
ſabbato poſt paſcha in quo vt dictū eſt terminatur
ſeptuageſima duo alleluya cātamꝰ: quia cōpleto
huius mūdi termino duplicē ſtolā glorie cōſeque-
mur. C Alia eſt ratio ꝓpter repſentationē
qm̄ ſeptuageſima repreſentat ſeptuaginta annos
quibꝰ filij iſrael ſub captiuitate babilonica fuerūt
Et quēadmodū illi depoſuerūt organa ſua dicen-
tes: quomō cantabimus canticū domini ꝛc. Sic et
nos cātica laudis deponimus. Poſtea vero data
illis licētia redeūdi a ciro ſexageſimo āno ceperūt
letari et nos quoqꝫ ī ſabbato paſche tanq̄ ī ſexa-
geſimo āno alleluya cātamꝰ eoꝝ repſentādo leti
tiam. Sed tñ illi in apparatu reditꝰ et in colligen-
do ſarcinullas multū laborauerūt. et nos poſt al-
luya tractū ſtatim ſubiungimus qui laborē ſigni-
ficat. Sabbato autē quo ſeptuageſima terminat
duo alleluya cātamꝰ eoꝝ plenā letitiam per quā
ꝑuenerūt in patriā figurantes. Hoc etiā tempus
captiuitatis et exilij filiorū iſrael repreſentat tēpꝰ
noſtre peregrinatiōis quia ſicut ipi in ſexageſimo
anno ſunt liberati: ſic nos in ſexta mundi etate. et
ſicut adhuc in colligēdo ſarcinullas laborauerunt
ſic et nos etiā liberati in cōpletione mandatoꝝ la
boramus. Sed cū ad patriā ꝑuentū fuerit. labor
omnis ceſſabit. et gloria pfecta erit. et duplex alle
luya in corpore et anima cātabimꝰ Jn hoc igit

tempoꝛe exilij eccleſia multis tribulatiõibus ꝑſſa
et fere in baratro deſperatiõis poſita:ab alto tra
hens ſuſpiria clamat in officio et dicit. Circumde⸗
derũt me gemit⁹ moꝛtis ꝛc. Et oſtẽdit multiplicẽ
ſui tribulationẽ quã habet et ꝓ miſeria contracta
et pꝛo duplici pena inflicta:et ꝓ culpa quo ad ali⸗
quos cõmiſſa. Sed tamen ne deſperet ꝓponit̃ ei
in euãgelio et in epiſtola triplex ſalubꝛe remediũ
et triplex pꝛemiũ. Remediũ eſt vt ſi ab illis vult ꝑ
fecte liberari:in vinea aïe ſue laboꝛet abſcidẽdo
vicia et peccata. poſtea in ſtadio p̃ſentis vite ſue
currat per penitẽtie opa:deinde viriliter in agone
pugnet cõtra omnia diaboli temptamenta. Et ſi
hoc fecerit triplex pꝛemiũ habebit:quia laboꝛanti
dabitur denarius:currẽti bꝛauiũ:pugnãti coꝛona.
¶ Quia etiã ſeptuageſima ſignificat tẽpus noſtre
captiuitatis:ꝓponit̃ nobis remediuꝫ per qꝺ̃ a ca⸗
ptiuitate poſſumus liberari. ſcꝫ ꝑ curſum fugiẽdõ
per pugnã pꝛeliãdo:per denariũ redimendo.

¶ De Sexageſima xxxii. A

Sexageſima inchoatur in dominica in qua
cantatur Exurge quare obdoꝛmis domine
Et terminatur in quarta feria poſt paſcha.
Inſtituta eſt autẽ pꝛopter redemptioneꝫ:pꝛopter
ſignificationẽ.et pꝛopter repꝛeſentationem. Pꝛo
pter redẽptionẽ quoniã melchiades papa et bea⸗
tus ſilueſter ſtatuerũt:vt bis in omni ſabbato co⸗
mederet̃ ne ꝓpter abſtinentiam quã homines ſu
ſtinuerũt in ſexta feria.in qua omni tẽpoꝛe ieiunã
dum eſt natura debilitaret̃. In redemptionẽ ergo
ſabbatoꝝ illius tẽpoꝛis vnam ſeptimanã quadra
geſime addiderũt.et ſexageſimã vocauerũt. Alia
ratio eſt ꝓpter ſignificationẽ quoniã ſexageſima
ſignificat tẽpus viduitatis eccleſie et meroꝛẽ illi⁹
pꝛo abſentia ſponſi:quoniã fructus ſexageſimus
debetur viduis. In conſolationẽ auteꝫ illius pꝛo
abſentia ſpõſi q̃ ad celos rapt⁹ eſt:dantur eccleſie
due ale.ſcꝫ ſex operũ miſericoꝛdie exercitatio.ꝛ de
calogi ĩpletio. Unde ſexageſima ſonat ſexies de⸗
cem vt ꝑ ſex intelligant̃ ſex opa miſericoꝛdie:ꝑ de⸗
cem intelligat̃ decalogus. ¶ Tertia ratio eſt pꝛo
pter repꝛ̃ſentationẽ. Nã ſexageſima non ſolũ ſigni
ficat tẽpus viduitatis:ſed etiã miſteriũ noſtre re⸗
demptionis repꝛ̃ſentat. Nã per deceꝫ intelligit̃ ho⸗
mo q̃ eſt decima dragma:eo ꝙ factus ſit vt ruinaꝫ
nouẽ oꝛdinũ repararet:vel intelligit̃ per deceꝫ co
ꝙ cõſtat ex quatuoꝛ humoꝛibus quantũ ad coꝛp⁹
et habet tres potẽtias in anima:ſcꝫ memoꝛiã intel
ligentiã et voluntatem que facte ſunt vt ſeruiant
beatiſſime trinitati:vt in ipſam fideliter credam⁹.
ipſam feruenter diligam⁹.et ſemꝑ in memoꝛia te
neam⁹. Per ſex intelliguntur ſex miſteria per que
homo decim⁹ eſt redemptus.que ſunt incarnatio
natiuitas paſſio.deſcẽſio ad inferos reſurrectio et
in celũ aſcẽſio. Et ꝓtẽdit ſexageſima vſqꝫ ad quar
tam feriã poſt paſcha ĩ qua cantat̃. Uenite bñdicti
patris mei quia illi qui in opibus miſcdie ſe exer
cent audient iſtud. venite benedicti vt ipſe xp̃s te
ſtatur vbi tunc ſponſe ianua aperiet̃ et amplexũ
ſponſi fruet̃. In epiſtola admonet̃ vt inſtar pauli
tribulationẽ de abſencia ſpõſi pacienter tolleret
In euangelio vt ſeminatõni bonoꝝ operũ ſemꝑ
inſiſtat. Et que quaſi deſp̃ãs clamauerat circũde
derunt me gemit⁹ moꝛtis nũc quoqꝫ ad ſe rediẽs
petit in officio in tribulationibꝫ adiuuari et ab ip
ſis eripi dicens. Exurge dñe ꝛc. Et ponit ibi tri
plex exurge. Quidã eñ ſunt in eccleſia qui aduer
ſis pꝛemunt̃ ſed non deijciunt̃. Quidam qui p̃mũ
tur et deijciunt̃. Quidã qui nec pꝛemunt̃ nec deij
ciuntur tamen quia aduerſa nõ tollerent ꝑiculum
eſt ne ꝓſpera ipſos frangãt. Clamat ergo eccleſia
vt exurgãt quantũ ad pꝛimos ipſos confoꝛtando
cum doꝛmire videat̃ ipſos non eripiẽdo. Clamat
vt exurgat quantũ ad ſecundos ip̃os conuertẽdo
a quibus videt̃ faciem auertiſſe ip̃os quodãmodo
repellẽdo. Clamat vt exurgat quantũ ad tercios
ipſos in ꝓſperis adiuuando et liberando.

¶ De quinquageſima xxxiii A

Quinquageſima durat a domĩca ĩ qua
cantat̃. Eſto michi in deũ ꝓtectoꝛẽ ꝛc
et terminat̃ in ipſo die paſche. ¶ Inſti
tuta eſt autẽ ꝓpter ſuppletionem et
ꝓpter ſignificationẽ et ꝓpter repꝛeſentationem
Pꝛopter ſuppletionẽ quoniã cuꝫ debeam⁹ .xl. die
bus ieiunare ad ſimilitudinẽ xp̃i et nõ ſũt ibi niſi
xxxvi. dies ieiunabiles quia in dñicis non ieiunat̃
tũ ꝓpter letitiã et reuerenciã reſurrectiõis tũ exẽ⸗
plo xp̃i qui ipſa die reſurrectõis bis comedit ſalicꝫ
quando intrauit ad diſcipulos ianuis clauſis et illi
obtulerũt ei partẽ piſcis aſſi et fauũ mellis ꝛ iteꝝ
cũ diſcipulis euntibus in emaus ſecundũ quoſdã
ideo ꝓ ſupplecione dñicarum additi ſũt quatuoꝛ
dies. Et iterũ clerici videntes ꝙ ſicut p̃cedebant
populũ oꝛdine ita p̃cedere deberẽt ſanctitate per
duos iterũ dies ante illos quatuoꝛ abſtinere et ie
iunare ĩcipiũt. Et ſic vna ſeptimana addita eſt q̃
et quĩquageſima nominat̃ et hoc papa theleſpho
rus oꝛdinauit vt ait ambꝛoſius. ¶ Alia racio eſt
ꝓpter ſignificacionẽ quoniã quĩquageſima ſigni
ficat temp⁹ remiſſionis ideſt temp⁹ penitent.e in

qua omnia remittunt᷑: quinquageſim⁹ eñ annus erat iubileus qui erat annus remiſſionis. qꝛ tunc debita dimittebant᷑: ſerui liberabant᷑: et omēs ad ſuas poſſeſſiōes reuertebant᷑. Per qđ ſignificabatur ꝙ per penitētiaꝫ dimittunt᷑ debita peccatoꝛuꝫ liberant᷑ omēs a ſeruitute demonū. et reuertunt᷑ ad poſſeſſiones celeſtiū manſionū. ¶ Tercia ratio eſt ꝓpter repꝛeſentationē. Nā quinquageſima nō ſoluꝫ tēpus remiſſionis ſignificat: ſed etiā ſtatum beatitudinis repꝛſentat. Nā in quinquageſimo anno ſerui efficiebant᷑ liberi: in quīquageſimo die a die agni imolati lex data eſt in quīquageſimo die a paſcha datus eſt ſpūſſanctus. Et ideo hic numerus beatitudinē repꝛſentat: vbi erit adeptio libertatis: cognitio veritatis: et ꝑfectio caritatis. Tria aūt ſunt neceſſaria q̄ ꝓponunt᷑ nobis ī epl̄a et in euāgelio ad hoc ꝙ opa penitētie ſint ꝑfecta: ſcꝫ caritas que ꝓponit᷑ in epl̄a: memoꝛia dñice paſſiōis et fides que intelligitur per illuminationem ceci. Et hec ponunt᷑ in euangelio. Nam fides ipſa opa facit acceptabilia: quia ſine fide īpoſſibile eſt placere deo. Memoꝛia dñice paſſionis facit eſſe facilia. Vñ grego. Si paſſio xp̄i ad memoꝛiaꝫ reducit᷑ nichil eſt qđ non equo animo toleret᷑. Caritas facit eſſe continua: quia ſicut dicit grego. Amoꝛ dei non poteſt eſſe ocioſus: opatur eñ magna ſi eſt: ſi aūt opari negligit amoꝛ non eſt. Et ſicut in pꝛincipio eccleſia quaſi deſpans clamauerat: circūdederūt me ⁊c. Et poſt modū ad ſe rediēs adiuuari petebat: ita hic iam ꝯcepta fiducia et ſpe venie pꝛopter penitentiā oꝛat et dicit. Eſto michi in deū pꝛotectoꝛē ⁊c. Vbi quatuoꝛ petit: ſcꝫ ꝓtectionē: firmamentū: refugiū: et ducatū. Omnes eñ filij ſui aut ſunt in gratia: aut ſunt ī culpa: aut in aduerſis: aut in ꝓſperis. Illis qui ſunt in gratia petit firmamētum: vt ſcꝫ in ip̄a gratia cōfirment᷑. Illis qui ſunt in culpa petit vt deus ſit coꝝ refugium. Illis qui ſunt in aduerſis petit ꝓtectionē vt in ipſis tribulationibus ꝓtegant᷑. Illis qui ſunt in ꝓſperis petit ducatū. vt ſcilicꝫ in ipſis a deo innocenter ducant᷑. Terminatur autē quinquageſima vt dictū eſt in die paſche: quia penitentia ad nouitatē vite facit reſurgere. In hoc tēpoꝛe pſalmus quīquageſim⁹ ſcꝫ miſerere mei deus: qui eſt pſalmus penitētie et remiſſionis: plurimū frequentatur.

De Quadrageſima xxxiiii. A

Quadrageſima incipit a dominica qua cantur. Inuocauit me. Vbi eccleſia que tot tribulationibus preſſa clamauerat. Circumdederunt me ⁊ cetera. Et poſtmodū reſpirauerat inuocando adiutoꝛium dicens. exurge ⁊c. Et eſto michi in deū pꝛotectoꝛē ⁊c. Nunc oſtēdit ſe exauditaꝫ dicens. Inuocauit me ⁊c. ¶ Notandū autē ꝙ quadrageſima cōtinet. xlij. dies cōputatis dominicis diebus: ex quibus dum. vi. dies dñicales ſubtrahunt᷑ remanent. xxxvi. dies in abſtinentia qui ſunt decima totius anni. Annus eñ habet trecentos ſexagintaquiqꝫ dies. quoꝝ trigintaſex ſunt decima. Sed quatuoꝛ dies p̄cedētes adduntur: vt ſacer numerus quadraginta dierū impleat᷑: quē ſaluatoꝛ ſuo ieiunio cōſecrauit. ¶ Quare aūt in hoc numero quadragenario ieiuniuꝫ obſeruamus triplex rō aſſignari poteſt. Pꝛima eſt auguſtini. qm̄ matheus. xl. generatiōes xp̄i poſuit. Ad hoc igit᷑ dñs ſuo quadragenario numero ad nos deſcēdit vt nos ad eū noſtro quadragenario aſcēdamus. Aliam aſſignat ideꝫ dicens: ad hoc vt habeamus quinquagenariū quadragenario addēd⁹ eſt denarius: qꝛ ad hoc vt veniam⁹ ad beatā requiē opoꝛtet nos toto p̄ſentis vite tēpoꝛe laboꝛare. Vnde ⁊ dñs. xl. diebus cū diſcipulis manſit. et poſt decima die ſpūmſanctum paraclitū miſit. Tertiā autē aſſignat magiſter p̄poſitinus in ſumma de officio dicens. Mūdus in quatuoꝛ p̄tes. et annus in quatuoꝛ tēpoꝛa diuidit᷑: et homo ex quatuoꝛ elementis et quatuoꝛ cōplexionibus conſtituit᷑: et nouam legem q̄ in quatuoꝛ euangelijs cōſiſtit: et vetereꝫ que in decem mādatis trāſgreſſi ſumus. Opoꝛtet igit᷑ vt denarius ꝑ quaternariū multiplicet᷑: vt ſic quadragenariū faciam⁹ ideſt mādata veteris ⁊ noue legis toto tēpoꝛe vite huius impleamus. Cōſiſtit quidē coꝛpus noſtrū ſicut diximus ex quatuoꝛ elementis: q̄ etiā quaſi quatuoꝛ ſedes in nobis habent. Nam ignis in oculis: aer in lingua et aurib⁹ aqua in genitalibus: terra in manibus ⁊ alijs mēbꝛis dominat᷑. In oculis igit᷑ curioſitas: in lingua et auribus ſcurrilitas: in genitalibus voluptas: in manibus et in alijs membꝛis eſt crudelitas. Hec quatuoꝛ confitet᷑ publican⁹. Quia ēm a longe ſtat cōfitet᷑ luxuriā que eſt fetida: quaſi dicat. nō audeo appꝛopinquare dñe: ne in naribus tuis fetea\m. ꝙ non audet oculos ad celū leuare: confitet᷑ curioſitatem: ꝙ manu ꝑcutit pectus confitetur crudelitatem. ꝙ dicit ꝓpitius eſto michi peccatoꝛi. confitet᷑ ſcurrilitatem. Nam ſcurre cōſueuerunt vocari peccatoꝛes vel potius leccatoꝛes. Hec pꝛepoſitinus. B ¶ Gregoꝛius quoqꝫ in omel᷑. tres ponit ratiōes dicēs. Cur in abſtinētia quadragenari⁹ numerus cuſtodit᷑: niſi quia virtus decalogi ꝑ libꝛos quatuoꝛ ſancti euangelij implet᷑. In hoc etiam moꝛtali

corpore ex quatuor elemētis ſubſiſtimꝰ. et ꝑ volu-
ptates eiuſdē corporis p̄ceptis dñicis cōtrariamur.
Quia ergo ꝑ carnis deſideria decalogi mandata
cōtempſimus. dignū eſt vt eandem carnē quater-
decies affligamus. A p̄ſenti quoqꝫ die vſqꝫ ad paſ
cha ſex ebdomade .i. quadragintaduo dies veni-
unt: ex quibus dum ſex dies dñici de abſtinentia
abſtrahunť: trigintaſex in abſtinentia remanent.
Dum vero ꝑ tricentos ſexagintaquinqꝫ dies annꝰ
ducitur quaſi anni noſtri decimas deo damus. Hec
grego. ¶ Quare aūt nō obſeruamꝰ noſtrū ieiuniū
eodē tempore quo xp̄s ieiunauit. qui ſtatim poſt
baptiſmū iſtud inchoauit: ſed cum paſcha potius
iſtud ꝯtinuamꝰ: quadruplex ratio aſſignať in ſum
ma de officio magiſtri iohānis beleth ¶ Prima eſt
vt ſi volumus cū xp̄o reſurgere: q2 pro nobis ipe
eſt paſſus. et nos cū eo pati debemus. ¶ Secūda
cauſa eſt vt filios iſrael imitemur. qui primo eo tē
pore exierūt de egypto. poſtea eo tēpore de baby-
lonia: quod inde ꝓbatur: qm̄ tam iſti q̄ illi ſtatim
quando egreſſi ſunt celebrauerūt paſcha. Sic et
nos imitantes eos hoc tēpore ieiunamus. vt de
egypto et babilonia id eſt hoc mūdo in terrā eter
ne hereditatis ingredi mereamur ¶ Tercia cau-
ſa eſt qm̄ feruor libidinis in tēpore veris magis ſo
let nos accēdere: vt ergo refrenemꝰ corporis eſtū
in hoc tēpore maxime ieiunamus. Quarta eſt q2
ſtatim poſt ieiunium debemus corpus dñi accip̄e.
Sicut ergo filij iſrael priuſq̄ comederēt agnū affi
gebant ſe et comedebāt agreſtes lactucas et ama-
ras. ita et nos debemus per penitentiā prius affi
gi: vt digni valeamus comedere agnum vite.

¶ De ieiunio quatuor temporum xxxv. A

IEiunia quatuor tēpoꝝ a calixto papa inſti
tuta ſunt. Fiūt autem hec ieiunia quater in
anno ſcd̄m quatuor tempora ipſius anni. et
huius eſt multiplex ratio. Prima eſt qm̄ ver eſt ca
lidū et humidū. eſtas calida et ſicca. autūnus frigi
dus et ſiccus. hyemps frigida et humida. Jeiuna-
mus igiť in vere vt noxiū humorē. id eſt luxuriā
in nobis tēperemꝰ: in eſtate vt noxiū calorē id eſt
auariciā in nobis caſtigemus. in autūno vt caſti-
gemus ariditatē ſupbie. in hyeme vt caſtigemus
frigus infidelitatis et malicie. ¶ Secūda ratio eſt
quare ſcꝫ quater i anno ieiunamꝰ qm̄ prima huiuſ
modi ieiunia fiūt in marcio: ſcꝫ i prima ſeptimana
quadrageſime vt in nobis marceſcāt vicia. nō eñ
oīno poſſunt extingui. Vel potius vt in nobis vir
tutum germina oriant. In eſtate fiunt ſecunda: vt
in ſeptimana pēthecoſtes: quia tūc venit ſpūſſan
ctus: et nos debemꝰ eſſe feruētes in ſpiritu ſancto
In ſeptēbri fiūt ante feſtū ſancti michaelis tercia
ieiunia: quoniā fructus tūc colligunť. et nos debe-
mus deo reddere fructus bonorū operum. In de
cēbri fiunt quarta. qm̄ tūc moriunť herbe. et nos
debemus mortificari mūdo ¶ Tercia ratio eſt vt
iudeos imitemur. Judei quidē quater in anno ie-
iunabāt: ſcꝫ ante paſcha: ante penthecoſtes: ante
ſcenophegiā. id eſt ante infixionē tabernaculi in
ſeptēbri: et ante encenia. id eſt ante dedicationē
in decēbri. ¶ Quarta ratio eſt qm̄ homo conſtat
ex quatuor elementis quantū ad corpus. et tribꝰ
potentijs: ſcꝫ rationali. cōcupiſcibili. et iraſcibili
quantū ad animā. Ut ergo hec moderentur in no
bis: quater in anno ꝑ tres dies ieiunamus. vt qua
ternarius referatur ad corpus. ternarius vero ad
aīam. Et he ratiōes ſunt magiſtri iohānis beleth
¶ Quinta ratio eſt qm̄ vt dicit iohānes damaſcenꝰ
in vere augmētať ſanguis: in eſtate colera: in au-
tumno melācolia: in hyeme flegma. Jeiunamus
igiť in vere vt in nobis debiliteť ſanguis cōcupi-
ſcētie et inepte leticie. Sanguineus eñ eſt libidi-
noſus et letus. In eſtate vt debiliteť colera iracū-
die et fallacie. Colericus eñ eſt naturaliter iracū-
dus et verſutus. In autumno vt debiliteť melan-
colia cupiditatis et triſticie. Melancolicus eñ eſt
naturaliter cupidus et triſtis. In hyeme vt debili-
tetur flegma hebetudinis et pigricie. Naꝫ flegma-
ticus naturaliter eſt hebes et piger. ¶ Sexta ratio
eſt: quoniā ver comparať aeri. eſtas igni. autum-
nus terre. hyemps aque. Jeiunamus igiť in vere
vt in nobis edomeť aer elatiōis et ſupbie ¶ In eſta
te vt i nobis edomeť ignis cupiditatis et auaricie
In autumno vt edomeť terra frigiditatis ſpūalis
et tenebroſe ignorātie. In hyeme vt edomeť i no
bis aqua leuitatis et incōſtātie. ¶ Septima rō eſt
qm̄ ver referť ad puericiā. eſtas ad adoleſentiam
autumnus ad maturitatem ſiue virilem etatem.
hyemps ad ſenectutē. Jeiunamus igiť in vere vt
ſimus pueri per innocentiā. in eſtate vt efficiamur
iuuenes per conſtantiam et fortes vitando incon
tinentiam. in autūno vt efficiamur maturi per mo
deſtiā. in hyeme vt efficiamur ſenes per prudētiā
et honeſtā vitā. vel potius in hyeme vt ſatiſfacia-
mus quicquid ꝑ illas quatuor etates offendimus
¶ Octaua ratio eſt magiſtri guilhermi altiſiodo-
renſis. ¶ Ideo enim in quatuor anni temporibus
ieiunamus. vt emendemus que in illis quatuor

anni tempoꝛibus delinquimus. Et fiunt per tres dies vt ſatiſfaciamus in die qd deliquimus in mē ſe. Et fiunt in feria quarta: quia tunc dn̄s a iuda traditus fuit: in ſexta feria: qꝛ in ea crucifixus fuit. in ſabbato: qꝛ in ſepulcro iacuit: ꝛ q̄a triſtes erant apoſtoli de nece ſui domini.

De ſancto ignatio xxxvi. A

Ignatius dicitur quaſi ignem pacius. id eſt igne pacieus diuini amoꝛis. Ignatius fuit diſcipulus beati iohānis et ep̄s anthiocenus. Hic epiſtolā ad beatā virginē direxiſſe legit in hec verba. Chriſtifere marie ſuus ignati⁹. Me neophitum iohāniſqꝫ tuū diſcipulū cōfoꝛtare et cōſolare debueras. De ihū em̄ tuo ꝑcepi mira dicta et ſtupefactus ſum ex auditu. A te aūt que ſemper fuiſti ei familiariter coniuncta et ſecretoꝛum eius ↄſcia: deſidero ex anima fieri certioꝛ exauditis. Ualeas et neophiti qui mecū ſunt ex te et per te et in te confoꝛtentur. Beata aūt virgo dei genitrix. Maria in hec verba ſibi reſpōdit. Ignatio dilecto cōdiſcipulo. humilis ancilla xp̄i ihеſu. De iheſu que a iohanne audiſti ꝛ didiciſti vera ſunt: illa credas: illis inhereas et xp̄ianitatis voto firmiter teneas: et moꝛes et vitam voto cōfoꝛmes. Ueniam autē vna cū iohanne te et qui tecum ſunt viſere. Sta et viriliter age in fide: nec te cōmoueat perſecutionis auſteritas. ſed valeat et exultet ſpiritus tuus in deo ſalutari tuo amen. Tante autē auctoꝛitatis beatus Ignatius extitit: ꝙ etiā dioniſius pauli apoſtoli diſcipulus qui fuit in philoſophia tam ſummus: et in diuina ſcientia tam perfectus verbum beati ignatij ad confirmationē dictoꝛum ſuoꝛū tanꝗ̄ ꝓ auctoꝛitate adduxerit. Cū em̄ vt ipſe in libꝛo de diuinis noībus atteſtat: quidā nomen amoꝛis in diuinis repꝛehenderēt dicētes. In diuinis nō tam eſſe nomen amoꝛis ꝗ̄ dilectionis: volens oſtēdere hoc nomen amoꝛis per oīa in diuinis eſſe vtendū ait. Scribit em̄ diuinus ignati⁹ amoꝛ me⁹ crucifixus eſt. Legit in hyſtoꝛia triꝑtita: ꝙ ignatius audiuit angelos cantantes antiphonas ſuꝑ montē quendā: et exinde ſtatuit antiphonas cantari in eccleſia et pſalmos ſcd̄m antiphonas intonari. B Cū ergo beatus ignati⁹ diu pꝛo pace eccleſie dn̄m exoꝛaſſet: non ſuū ſed infirmoꝝ periculū metuens trayano imꝑatoꝛi q̄ cepit anno dn̄i. c. de victoꝛia redeunti: et xp̄ianis oībus moꝛtē minanti occurrit: et libere ſe xp̄ianū eſſe aſſeruit. Quē trayanus ferro vinctum decem milibus tradidit: et romā adduci pꝛecepit. minās eidem ꝙ traderetur ibidem beſtijs devoꝛandus. Cū ergo romā duceret ad oēs eccleſias epiſtolas deſtinabat: et eas in fide xp̄i confirmabat. Inter quas vnā ſcripſit ad romanā eccleſiam ſicut legit in hyſtoꝛijs eccleſiaſticis rogās ne ſuum martiriū impediat. vbi ſic dixit. A ſyꝛia vſqꝫ ad romā cum beſtijs terra mariqꝫ depugno: die ac nocte cōnex⁹ et colligatus decē leopardis militibus ducoꝛ ad cuſtodiam datis qui ex beneficijs noſtris ſenioꝛes fiunt. ſed ego eoꝛū nequicijs magis erudioꝛ. O ſalutares beſtie que pꝛeparant michi: qn̄ venient: quādo emittent. Quādo eis licebit carnib⁹ meis frui. Inuitabo eas ad devoꝛationē meā et depꝛecaboꝛ ne foꝛte vt in nōnullis fecerunt timeant contingere coꝛpus meū quinimo et ſic cūctabunt: ego vim faciā: ego me ingerā. Date queſo veniā ego noui q̄d michi expediat. Ignes: cruces: beſtie: diſperſiones: oſſiū diſcerptiones: omniū mēbꝛoꝛū et totius coꝛpoꝛis: et omīa pene in me vnū ſupplicia dyaboli arte acquiſita cōflectent dūmodo iheſum xp̄m merear adipiſci. C Cum ergo romā veniſſet: et ad trayanū duct⁹ fuiſſet. Dixit ei trayan⁹ Ignati. Cur anthiochiā rebellare facis: et gentē meam ad xp̄ianitatē cōuertis? Cui ignati⁹. Utinā et te poſſem cōuertere vt ſemꝑ obtineres foꝛtiſſimum pꝛincipatum. Cui trayanus. Sacrifica dijs meis: et ſacerdotū omniū pꝛinceps eris. Cui ignatius. Nec dijs tuis ſacrificabo: nec tuam affecto dignitatem. De me quicquid vis facere poteris: ſed nullatenus me mutabis. Trayanus dixit. Plumbatis ſcapulas eius contundite: et vngulis latera

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

laniate et duris lapidibus eius vulnera cōfricate. Cumq̄ hec omnia in eū feciſſent et ipſe immobilis permaneret dixit trayanus. Carbones viuos afferte: et ipſum nudis plantis deſuper ambulare facite. Cui ignacius. Nec ignis ardēs nec aqua buliens poterit in me xp̄i ihesu caritatē extinguere. Cui trayanus. Maleficia ſunt hec ꝙ tanta patiēs non cōſentis. Cui ignacius. Nos xp̄iani malefici nō ſumus: ſed in lege noſtra maleficos viuere prohibemus. Sed vos malefici eſtis qui ydola adoratis. Trayanus dixit. Dorſuʒ eius vngulis laniate et plagas ſale ꝑfundite. Cui ignaci⁹. Nō ſunt cōdigne paſſiones huius tēporis ad futurā gloriam. Trayanus dixit. Jam nunc eū tollite vinculis ferreis alligate ī cippo in imo carceris cuſtodite: ſine cibo et potu eum eſſe permittite. et poſt triduū deuorandū beſtijs date. Tercia igiꝛ die impator et ſenatus omiſq̄ populus cōuenerunt vt viderent epiſcopū anthiocenū qui erat cū beſtijs pugnaturus. Dixitq̄ trayanus. Qm̄ ignacius ſuperbus et cōtumax eſt ip̄m alligate: et duos leones ad ip̄m laxate: vt nec vllas reliquias ex eo relinquāt. Tūc ſanctus ignaci⁹ dixit ad populū qui aſtabat. Uiri romani qui hoc certamē aſpicitis nō ſine mercede laboraui: quia nō ꝓpter prauitatē: ſed ꝓpter pietatē hec patior. Deinde cepit dicere ſicut legiꝛ in hyſtoria eccleſiaſtica. Frumentū xp̄i ſum beſtiarū dentibus molar vt panis mūdus efficiar. Hoc audiens impator dixit. Grandis eſt tollerantia xp̄ianorū. Quis grecoruʒ tanta toleraret pro deo ſuo? Reſpōdit ignacius. Non hec mea virtute ſed xp̄i adiutorio toleraui. Tunc ſanctus ignaci⁹ cepit leones ꝓuocare: vt ad ſe deuorandū accurrerēt. Accurrētes igiꝛ duo ſeui leones ip̄m tantūmodo ſuffocauerūt carnē tamen eius nullaten⁹ tetigerunt. Trayanus autē hoc vidēs cum nimia admiratiōe diſceſſit precipiens vt non ꝓhiberet ſi quis vellet tollere corpus eius. Quapꝓpter xp̄iani corpus ei⁹ tulerunt et ip̄m honorifice ſepelierūt. Cum auteʒ trayanus quaſdā litteras recepiſſet in quibus plinius ſcōs xp̄ianos quos impator occidi iuſſerat plurimū cōmendabat doluit de his que ignacio intulerat. et precepit vt nullus xp̄ianus inquireretur ſi quis tamē incideret puniret. ❡ D. Legiꝛ autē ꝙ beatus ignaci⁹ inter tot tormētoꝝ genera nunquā ab inuocatione noīs ihesu xp̄i ceſſabat. Quiʒ cū tortōres requirerēt: cur hoc nomen totiens replicaret ait. Hoc nomē cordi meo inſcriptū habeo et ideo ab eius inuocatiōe ceſſare nō valeo. Poſt mortē igiꝛ eius illi qui aderant volentes curioſius experiri. cor eius ab eius corpore auellunt et illud ſcindentes per mediū totū cor eius inſcriptū hoc noīe ihesus xp̄s litteris aureis inueniūt. Unde ex hoc plurimi crediderūt. De hoc ſctō ſic dicit bern̄. ſup pſalmū. Qui habitat. Magnus ille ignacius auditor diſcipuli quē diligebat ihūs martir et ipſe cuius ꝑcioſis reliquijs noſtra eſt ditata paupꝛtas. Mariam quidē in pluribus quas ad eam ſcripſit epiſtolis xp̄iferam conſalutat. Egregius plane titulus dignitatis. et cōmendatio honoris imenſi.

❡ De purificatione beate marie virginis xxxvii A

Purificatio beate virginis marie quadrageſimo die poſt natiuitatē dn̄i facta eſt. Conſueuit aūt illud feſtū tribus nominibus appellari. ſciꝫ purificatio ypapanti: et candelaria. Purificacio autē diciꝛ ex eo ꝙ quadrageſima die a natiuitate dn̄i beata virgo maria ad templū venit: vt ſcōm legis cōſuetudinē mundareꝛ cuꝫ tamē ſub illa lege nō tenereꝛ. Preceperat aūt lex leuitici. xij. ꝙ mulier que ſuſcepto ſemine filiū pepiſſet immūda eſſet ſeptē diebus. immūda ſcꝫ a cōſorcio hominū et ab ingreſſu tēpli. Sed cōpletis ſeptem diebus mūda quidē efficiebaꝛ quo ad cōſorciū hominū: ſꝫ adhuc vſq̄ ad. xxxiij. diē quo ad ingreſſū tēpli immūda erat. Tandē completis quadraginta diebus quadrageſima die templū intrabat. et puerū cuꝫ munerib⁹ offerebat. Si vero feminā pepiſſet duplicabanꝛ dies: et quo ad conſorciū hominū et quo ad ingreſſum templi. Quare autem

dn̄s p̄cepit vt quadrageſſima die puer in tem-
plo offerretur triplex poteſt eſſe ratio. Una vt per
hoc intelligatur ꝙ ſicut puer quadrageſima die in
materiale tēpluꝫ inducit̄ ſic et quadrageſima die a
cōceptione vt ſepius aīa in corpus tanꝙ̄ in ſuum
templū infundit̄: ſicut dicit̄ in ſcolaſtica hiſtoria li-
cet phiſici dicāt: ꝙ quadraginta ſex diebus corpus
perficiat̄. Scd̄a vt ſicut aīa quadrageſima die cor-
pori infuſa ab ipſo corpore maculat̄. ſic quadrage-
ſima die templū ingrediēs per hoſtias ab ipa ma-
cula amplius expietur. Tercia vt per hoc det̄ intel-
ligi ꝙ in templū celeſte merent̄ ingredi qui decē
p̄cepta cū fide quatuor euangeliorū voluerint ob-
ſeruare. In pariente vero feminā duplicant̄ dies
quo ad tēpli ingreſſionem. ſicut et duplicant̄ quo
ad corporis formationē. Naꝫ ſicut in .xl. dieb⁹ cor-
pus maſculi organiſat̄ et ꝑficit̄ ⁊ in quadrageſima
die anima infundit̄ vt ſepius: ſic corpus femine in
lxxx. ꝑficit̄ et octoageſima die anima vt ſepius in-
ſpiratur. ¶ Quare autē duplo corpus femine tar-
dius perficit̄ in vtero ꝙ̄ corpus viri: et ei anima in-
funditur: obmiſſis rationibus naturalib⁹ triplex
ratio aſſignari poteſt. Prima quoniā xp̄s aſſum-
pturus erat carnē in ſexu virili: ideo vt ip̄m ſexuꝫ
honoraret ⁊ ampliorē ſibi gratiā faceret voluit vt
puer citius formaret̄ et mater citius mundaretur.
Scd̄a vt quoniā mulier plus peccauit ꝙ̄ vir: et ſic
erumne eius ab erumnis viri duplicate ſunt exte-
rius in mundo. ſic et duplicari debuerunt interius
in vtero. Tercia vt per hoc intelligi det̄ ꝙ mulier
quodāmodo plus fatigauit deū ꝙ̄ vir. ex eo ꝙ am-
plius deliquit. Deus eñ quodammodo in noſtris
prauis oꝑibus fatigat̄. Unde ipſe dicit yſaye .xliij.
Seruire me feciſti in peccatis tuis. Et iterū dicit
hieremie .vi. Laboraui ſuſtinens. ¶ Beata igitur
virgo huic legi purificationis nō tenebat̄ quia nō
peꝑit ſuſcepto ſemine: ſed miſtico ſpiramine. Uñ
moyſes addidit ſuſcepto ſemine. cū tamen neceſſe
nō erat quantū ad alias mulieres q̄ oēs ſuſcepto
ſemine pariūt: ſꝫ ideo addidit vt dicit hern̄. quia ti-
muit in matrem dn̄i blaſphemiā irrogare. Uoluit
tamen in hoc ſe ſubdere legi propter quatuor ra-
tiones. Prima ratio eſt vt exēplū humilitatis da-
ret. Unde dicit hern̄. Uere beata virgo nō habes
cauſam nec tibi opus eſt purificatiōe. Sed nunq̄d
filio tuo opus erat circūciſiōe? Eſto inter mulieres
tanꝙ̄ vna illarū. Nā et filius tuus ſic eſt in medio
puerorꝫ. Hec aūt humilitas non ſolum fuit ex ꝑte
filij qui ſimiliter voluit ſe in hoc ſubdere legi. Naꝫ
in natiuitate ſe habuit vt pauꝑ hō: in circūciſione
vt pauper et peccator homo: ſed hodie vt pauper
et peccator et ſeruus homo. Ut pauꝑ in eo ꝙ obla-
tionē pauperū elegit. vt peccator in eo ꝙ ipſe cum
matre voluit expiari. vt ſeruus in eo ꝙ voluit re-
dimi. Sic etiā voluit poſtmodū baptiſari: nō pro-
pter culpā purgandā ſed ꝓpter eius humilitatem
maximā oſtendendā. Nam omīa remedia contra
originale peccatū inſtituta. xp̄s in ſe aſſumere vo-
luit non q2 aliquatenus indigeret: ſed vt humilita-
teꝫ ſuā maximā nobis oſtēderet: et vt illa remedia
pro tp̄e ſuo bona fuiſſe mōſtraret. B Quinqꝫ
eñ remedia cōtra ip̄m originale peccatū per pro-
ceſſum tēporis inſtituta ſunt: quorū tria ſcd̄m qd̄
dicit hugo de ſancto victore in lege veteri inſtitu-
ta ſunt. ſcꝫ oblationes. decimaciōes: et ſacrificiorꝫ
immolatiōes: ꝑ que maxime op⁹ noſtre redēptio-
nis exprimebat̄. Nam modus redimendi exprime-
batur ꝑ oblationē: ipſum preciū per ſacrificiuꝫ in
quo erat ſanguinis effuſio: ip̄m redēptū per deci-
macionē quia homo ſignificat̄ per decimā dragmā.
Primū ergo remediū fuit oblatio Unde chayn ob-
tulit deo munera de frugibus. et abel de gregib⁹.
Scd̄m fuit decimacio. Unde et abraham melchiſe-
dech ſacerdoti decimas obtulit. Naꝫ ſecūdū aug⁹.
decimabat̄ qd̄ curabat̄. Terciū fuit ſacrificiorū im-
molatio. Ipſa eñ ſacrificia ſcd̄m qd̄ dicit gregori⁹
erant ꝯtra originale peccatū. Quia tñ exigebatur
vt adminus alter parentū fidelis eſſet ⁊ aliquādo
vtriqꝫ infideles eſſe poterūt: ideo aduenit quartū
remediū ſcꝫ circūciſio q̄ ſiue parētes fideles eſſent
ſiue infideles valebat. Sed quia illud remediū nō
poterat cōuenire niſi ſolis maribus. nec ianuā ꝑa-
diſi poterat aperire: ideo ſucceſſit ei quintū remediū
ſcꝫ baptiſmus q̄ eſt cōmunis oībus et ianuā celi a-
perit. Primū igit̄ remediū xp̄s quodāmodo aſſum-
pſiſſe videt̄ quādo in tēplo a parētibus eſt oblat⁹
Scd̄m remediū quodāmodo aſſumpſit quādo .xl.
diebus et noctib⁹ ieiunauit: quia eñ non habebat
vnde ſolueret decimas rerū: ſaltē deo obtulit deci-
mas dierū. Terciū aſſumpſit quādo mater ei⁹ par
turturū aut duos pullos colūbarꝫ pro eo obtulit.
vt inde ſacrificiū fieret: vel quādo in cruce ſe ſacri-
ficiū obtulit. Quartū quando ſe circūcidi permiſit.
Quintū quādo a iohāne baptiſma ſuſcepit. Scd̄a
ratio eſt vt legē impleret. Nō eniꝫ venerat dn̄s le-
gem ſoluere ſed adimplere. Nā ſi in hoc legē ſol-
uiſſet potuiſſent ſe iudei excuſare et dicere. Dn̄ do-
ctrinā tuam non recepimus: ex eo ꝙ diſſimilis es
patribus. nec legis traditiōes obſeruas. Tripli-
ci autem legi hodie ſe chriſtus et virgo ſubiecit.

De purificatiõe beate marie

Primo legi purificationis in ſignificationē virtu-
tis vt poſtꝙ oīa bene fecerimus dicamꝰ ꝙ ſerui in
utiles ſumus. Scđo legi redēptionis ad exemplū
humilitatis. Tercio legi oblationis ad exemplum
pauꝑtatis ¶ Tercia ratio eſt vt legē purificatio-
nis terminaret: Sicut eñ adueniente luce ceſſant
tenebre: et adueniēte ſole recedit vmbra: ſic et ad
ueniente purificatione vera ceſſauit purificatio te
pica. Ibi eñ aduenit vera purificatio noſtra idest
xp̄s qui actiue dicit̄ purificatio: ex eo ꝙ nos per fi
dem purificat: ſcđm quod dicitur. fide purificans
corda eoꝝ. Hinc eñ eſt ꝙ nec decetero patres te-
nentur ad ſolutionē: nec matres ad purificationē
vel tēpli ingreſſionē. nec filij ad illā redemptionē
¶ Quarta ratio eſt vt nos purificandos inſtrueret
Quinqꝫ aūt modis fit purgatio ab infamia ſcđm
iura ſꝫ tres inhibeātur ſcđm quos et nos purgari
debemꝰ. ſcꝫ iuramēto qđ ſignificat peccati abrenū
ciationē: aqua q̄ ſignificat baptiſmalē ablutionē.
igne qui deſignat ſp̄ualis gratie infuſionē. teſtibꝰ
qui deſignāt bonoꝝ operū multitudinē: bello qđ
ſignificat tēptationē. Ueniens autē beata virgo
ad tēplū filiū ſuum obtulit. et eū quinqꝫ ſiclis re-
demit. Notādū eñ ꝙ quedā primogenita redime-
bant̄. ſicut primogenita vndecim tribuū: q̄ redime
bant̄ quīqꝫ ſiclis. Quedā nō redimebātur ſicut pri
mogenita leuitaꝝ. q̄ nunꝙ redimebātur ſed cū in
adultā etatē ꝑueniebāt: ſemꝑ in tēplo dn̄o ſeruie-
bant: et ſicut primogenita mundoꝝ animaliū que
iteꝝ nō redimebātur ſed dn̄o offerebātur. Quedā
cōmutabant̄ vt primogenitū aſini qđ cōmutabat̄
in ouē. Quedā occidebātur vt primogenitū canis
Cū igitur xp̄s fuerit de tribu iuda q̄ fuit vna vnde
cim tribuum patet ꝙ debuit redimi. ¶ Obtulerūt
etiā pro eo dn̄o par turturū aut duos pullos colū-
barū. Hec eñ erat oblatio pauperū: ſꝫ agnus ob-
latio diuitū. Nō aūt dixit pullos turturū ſicut dixit
pullos colūbarū: qꝛ pulli colūbaꝝ ſemꝑ inueniū-
tur: pulli aūt turtuꝝ nō ſemꝑ inueniūtur. turtures
aūt ſemꝑ inueniūtur. Nec dixit par colūbaꝝ ſicut
dixit par turturū: q̄a colūba eſt auis libidinoſa. et
ideo in ſacrificio ſuo deus noluit eā offerri. turtur
aūt eſt auis pudica. Sed nōne beata virgo maria
pauloante a magis multa pōdera auri receperat
videt̄ ergo ꝙ bene potuerit agnū vnū emere. Sꝫ
dicēdū ꝙ ſine dubio ſcđm bern̄. magi magna pō-
dera auri obtulerūt qꝛ nō eſt veriſimile ꝙ tales re
ges tali puero vilia munera obtuliſſēt. Sed tamē
beatā virgo vt aliq̄bus palcet illđ ſibi nō retinuit
ſed ſtatim pauꝑibus erogauit. Uł forte ꝑegrinatōi

in egyptū ꝑ ſeptenniū imminēti ꝓuide reſeruauit
Uel forte nō in magna quātitate talia obtulerunt
cū hec in ſignificationē miſticam offerrent. Ponit
aūt expoſitor tres oblationes de dn̄o factas. Pri-
ma facta eſt de ip̄o a parētibꝰ. Scđa ꝑ ip̄o de aui
bus. Terciā fecit ip̄e in cruce ꝓ hoībꝰ. Prima oſtē
dit eius humilitatē quia dn̄s legis ſe legi ſubiecit.
Scđa pauꝑtatē quia pauperū oblationē elegit.
Tercia caritatē q̄a ſe ꝓ pctōribus tradidit. Pro-
prietates turturis habētur his verſibꝰ. Alta petit
turtur: cātando gemit: veniēs ver. Nūciat et caſte
viuit: ſoluſqꝫ moratur. Pullos nocte fouet mortici
nūqꝫ fugit Proprietates vero colūbe his verſibꝰ
notātur. Grana legit. volitat ſociata: cadauera vi
tat. felle carit. plangit ſociūqꝫ per oſcula tangit.
Petra dat huic nidū: fugit hoſtē in flumine viſum
Roſtro nō ledit geminos pullos bene nutrit. Dici
tur ſcđo hec feſtiuitas ypapanti. qđ idem eſt quod
p̄ſentatio: ex eo ꝙ xp̄s eſt in tēplo p̄ſentatus. Uel
ypapāti qđ idē eſt qđ obuiatio q̄a ſimeon et anna
obuiauerūt dn̄o cū offerretur in tēplū: et dicit̄ ab
ypa qđ eſt ire et anti qđ eſt cōtra. Tunc aūt acce-
pit eū ſimeon in vlnas ſuas. Et notādū ꝙ triplex
obūbratio ſiue exīanitio hic de ſaluatore nr̄o facta
eſt. Prima eſt exinanitio veritatis. Ille eñ qui eſt
veritas: qui omnē hominē ꝑ ſeipſum qui eſt via: in
ſeip̄m qui eſt vita ducit. hodie ab alijs ſe duci ꝑmi-
ſit. Cū inducerēt inquit puerū ihesū ⁊c. Scđa eſt
exinanitio bonitatis: quoniā ille q̄ ſolus ſanctꝰ et
bonus eſt tanꝙ immūdus voluit cū matre expiari
Tercia eſt exinanitio maieſtatis: qm̄ ille q̄ eſt por-
tans omīa verbo virtutis ſue hodie in vlnis ſenis
ſe recipi et portari permiſit. qui tamen portabat
portantē ſe ſcđm illđ. Senex pueꝝ portabat puer
aūt ſenē regebat. Tunc aūt ſimeon benedixit eū
dicēs. Nunc dimittis ſeruū tuū dn̄e ⁊c. Et appel-
lat eū ſimeon tribꝰ noībus. ſcꝫ ſalutare lumen. et
gloriā plebis iſrael. Ratio aūt huius triplicis no-
minis poteſt quadrupliciter ſumi. Primo penes
noſtrā iuſtificationē: vt dicat̄ ſalutare remittendo
culpā: qꝛ ihūs interꝑtatur ſaluator. ex eo ꝙ ſaluū
facit pplm̄ ſcꝫ a pctīs eoꝝ. Lumen dando gratiā
Gloria plebis dando gloriā. Scđo penes noſtrā
regenerationē. Nā primo puer exorciſatur et ba-
ptiſat̄. et ſic a pctō mundatur quo ad primū. Scđo
cādela accenſa ei dat̄ quo ad ſcđm. Tercio ad alta
re offertur quo ad terciū. Tercio penes hodiernā
ꝓceſſionē. Nā primo cādele benedicunt̄ et exorci-
ſantur. Scđo accendunt̄ et in manibus fideliū dant̄
Tercio eccleſiā cū canticis ingrediūtur. Quarto

De purificatiōe beate marie

penes triplicē huiꝰ feſti denoīationē. Naȝ dicitur purificatio quo ad purgationē culpe ꝑ hoc ꝙ dicit̄ ſalutare. Dicit̄ cādelaria quo ad illumīationē grē ꝑ hoc ꝙ dicit̄ lumē. Dicitur ypapanti quo ad collationeȝ glīe. ꝑ hoc ꝙ dicit̄ gloriā plebis iſrael. Tūc eñ occurremus obuiā xp̄o in aera. Uel poteſt dicī ꝙ laudatur xp̄s in hoc cantico: vt pax: vt ſalus: vt lux: vt gloria. Pax quia mediator eſt. Salus q: redēptor. Lux qa doctor. Glīa quia p̄miator. ¶ Dicitur ⁊ tercio hoc feſtū cādelaria: ex eo ꝙ cādele accenſe in maībꝰ portātur. Quare aūt eccleſia hoc ordinauerit: vt ſcȝ in hac die cādele accenſe in manibus portētur. p̄nt aſſignari quatuor rationes. Primo ꝓpter remouēdā erroneā conſuetudinē. Romani eñ olim in kalēd februarij ad honoreȝ februe matris martis: q̄ erat deus belli. vrbem de quinto in quintū annū cum cereis et facibus tota nocte luſtrabāt vt filius ſuus ſcȝ mars eis victoriā de inimicis cōcederet cuius matrem tam ſolenniter honorarent. Et illud ſpaciū dicebatur luſtrum Romani etiā in februario ſacrificabāt februo ideſt plutoni et ceteris dijs infernalibus: et hoc ꝓ aīabus anteceſſoꝝ ſuorū. Ut ergo ꝓpiciarētur eorū. ideo ⁊ eis ſolēnes hoſtias offerebāt. et tota nocte coꝝ laudibꝰ inſiſtētes cū cereis et accēſis facibus vigilabāt Mulieres etiā romanoꝝ vt ait inocētiꝰ papa. his diebus feſtū luminariū exercebāt quod a q̄buſdā fabulis poetaꝝ originē traxit. Aiūt eñ ꝙ ꝓſerpina fuit adeo ſpecioſa: ꝙ pluto deꝰ infernalis eam cōcupiſcēs ipām rapuit: et deā eaȝ fecit Parentes aūt ſui ꝑ ſiluas et nemora cū facibus et luminaribꝰ eam multo tēpore queſierūt. Et iſtud mulieres romanoꝝ repſentātes cū facibꝰ et luminaribus circūibant. Et quoniā difficile eſt cōſueta relinquere: xp̄iani de gētibus ad fidem cōuerſi difficile poterāt relinquere hmōi ꝯſuetudines paganorū. ideoq̧ ſergius papa hāc conſuetudinem in melius cōmutauit. vt ſcȝ xp̄iani ad honorē ſancte matris dn̄i omni anno in hac die totū mundū cum accenſis cādelis. et benedictis cereis illuſtrarēt vt ſolennitas quidē ſtaret ſed alia intentione fieret. Scd̄o ꝓpter oſtēdendā virginis puritatē. Aliqui eñ audiētes virginem purificatā: poſſent credere ipām purificatione indiguiſſe. Ut ergo oſtēdat̄ ꝙ tota fuit puriſſima et ſplēdida: ideo ordinauit eccleſia vt lumīoſos cereos baiulemꝰ. ac ſi ip̄o facto dicat eccleſia. Uirgo beata purificatiōe non indiges: ſed tota rutilas: tota ſplēdes. Uere eñ purificatione nō indigebat: q̄ et non ſuſcepto ſemine cōceperat: et in matris vtero ꝑfectiſſime mūdata: et

ſanctificata erat. Adeo aūt fuit in matris vtero et in aduētu ſp̄uſſancti ſanctificata et mūdata ꝙ non ſolū aliquod īclinamentū ad peccatū in ea penitꝰ nō remanſit: ſed etiā virtus ſanctitatis eiꝰ vſq̧ ad alios extēdebatur et trāſfundebatur: ita ꝙ ī alijs oēs motus carnalis concupiſcentie extinguebat. Unde dicūt iudei ꝙ cū maria pulcherrima fuerit a nullo tamē vnq̄ potuit cōcupiſci. et ratio eſt quia virtꝰ ſue caſtitatis cunctos aſpiciētes penetrabat et omnē in eis concupiſcentiā repellebat. Uñ cōparatur cedro: q: ſicut cedrus ſerpētes odore ſuo interficit. ita eiꝰ ſanctificatio ī alijs radiabat ⁊ oēs motus in carne ſerpētinos occidebat. Cōparatur etiaȝ mirre: q: ſicut mirra interficit vermes: ſic eiꝰ ſanctitas cōcupiſcētias carnales. Et hāc prerogatiuā habuit p̄ ceteris ſanctificatis in vtero et virginibus: q: coꝝ ſanctitas et caſtitas in alios nō trāſfundebat̄. nec carnales motꝰ in alijs extinguebat Uirtus aūt caſtitatis virginis etiā impudicoꝝ corda medulitus penetrabat ſet ea quo ad ipām ꝑtinus caſta reddebat. Tercio ꝓpter repreſentādaȝ hodiernā ꝓceſſionē. Nā maria et ioſeph et ſymeō et anna hodie honorabilem ꝓceſſionē fecerūt: et pueꝝ iheſuȝ in tēplū p̄ſentauerūt. Sic et nos ꝓceſſionē facimꝰ: et cereū accenſum ꝑ quē ſignificatur ihūs in manibus baiulamꝰ: et vſq̧ in eccl'ias deferimus. Tria eñ ſunt in cereo: ſcȝ cera: lichinius: et ignis. et ꝑ hec tria ſignificantur tria que fuerūt in xp̄o. Nam cera ſignificat carnē xp̄i: que nata eſt de maria virgine ſine corruptione carnis ſicut apes cerā gignūt ſine alterutꝝ cōmixtiōe. Lichiniꝰ in cera latēs ſignificat aīam candidiſſimā in carne latētem. Ignis vero ſiue lumē ſignificat diuinitatē: q: deus noſter ignis cōſumēs eſt. Unde quidā ſic ait Hāc in honore pie candelā porto marie. Accipe ꝑ cerā carnē de virgine verā. Per lumē numen. maieſtatiſq̧ cacumē. Lichiniꝰ et eſt aīa ſub carne latens preopima. Quarto propter inſtructionē noſtrā. In hoc eñ inſtruimur ꝙ ſi volumus eſſe ante deū purificati et mūdi: tria in nobis habere debemus. ſcȝ fidē verā: actionē bonā: intencionē rectā. Nā candela in manu accēſa eſt fides cū operatiōe bona: et ſicut cādela ſine lumine dicit̄ eſſe mortua et lumē ꝑ ſe ſine candela nō lucet ſed mortuū eſſe videt̄: ſic et opatio ſine fide et fides ſine bono ope mortua eſſe dicit̄. Lichinius aūt intus in cera occultatus eſt intētio recta. Unde grego. Sic ſit opꝰ in publico: vt tamen intentio maneat in occulto.

¶ Quedā matrona nobilis in beatā virginem maximā deuotionē habebat: Hec quandā capellā

iuxta domū ſuam ꝯſtruxerat:et ꝓpriuꝫ capellanū
habens omni die miſſaꝫ de beata virgine audire
volebat. Appropinquāte aūt feſto purificationis
beate virginis ſacerdos ob quoddā ſuū negociū
lōgius ſeceſſit:et dn̄a die illo miſſaꝫ habere nō po
tuit. Uel vt alibi legit omnia que habere poterat
etiā veſtimēta ꝓ amore virginis dabat. Unde cū
clamidē dediſſet.et ad eccleſiā ire non poſſet: ſine
miſſa illā ea die manere oportebat. De quo cū plu
rimū doleret eccleſiā propriā ſeu camerā intrauit
⁊ ante altare beate virginis ſe ꝓſtrauit. Tūc ſubi
to in exceſſu mētis facta. videbat ſibi ſe in quadaꝫ
eccl'ia pulcherrima ⁊ ſpecioſa collocatū eſſe. Et re
ſpiciens vidit turbā maximā virginuꝫ in eccleſiaꝫ
venientē. Quas quedā virgo pulcherrima dya-
demate coronata p̄ibat. Cūqꝫ oēs ꝑ ordinē ꝯſediſ
ſent.ecce turba alia iuuenū:qui ⁊ ipi iuxta ordinē
cōſederūt. Et ecce quidā maximū cereorū faceꝫ de
ferens:cereū primo virgini que ceteras anteibat
dedit et poſtea alijs virginibus ⁊ iuuenib' tribuit
Deinde ad illā matronā venit:et cereū ei obtulit.
quē illa libenter accepit. Tūc ꝑ chorū reſpiciēs vi
dit duos ceroferarios:ſubdyaconū:dyaconū:et ſa
cerdotē ſacris indutos veſtib' ad altare ꝓcedētes
tanꝙ̄ miſſarū ſolēnia celebrare volētes. Uidebat
aūt ſibi ꝙ acoliti eſſent vincentius et laurēti' dya-
conus et ſubdyacon' duo angeli ſacerdos aūt xp̄s
Facta aūt cōfeſſiōe duo pulcherrimi iuuenes i me
dium chori ierunt et officium miſſe alta voce et de
uotiſſime inceperūt.et ceteri q̄ in choro erāt pro-
ſequunt. Cum aūt ad oblationē ventū fuiſſet regi
na virginū et cetere virgines cū alijs qui erant in
choro cereos ſuos ſacerdoti vt moris eſt:flexis ge
nibus obtulerūt. Cū aūt ſacerdos illā matronam
expectaret vt ſibi cereū ſuū offerret: et illa ire nol
let miſit ad eā regina virginū ꝑ nunciū.ꝙ ruſtici-
tatē faceret:ꝙ ſacerdotē tādiu expectare ꝑmitte-
ret. Jlla aūt rn̄dit ꝙ ſacerdos in miſſa ſua ꝓcede-
ret:q: cereū ſuū ſibi nō offerret. Tūc iterū regina
aliū nunciū miſit Cui ſimiliter illa rn̄dit ꝙ cereū ſi
bi datū penitus nulli daret:ſꝫ illū ex deuotione te-
neret. Regina aūt virginū nūcio p̄cepit dicēs. Ua
de et iteꝝ eā roga vt cereū offerat:ſin auteꝫ ipm̄ de
manibus ei' violēter auferas. Cūqꝫ nunci' iuiſſet
et illa rogantē audire recuſaret.dixit ſe in māda-
tis habere:vt ipm̄ ab ea violēter auferret. Tūc il-
le cū magna violētia cereū cepit.et ipm̄ auferre
cognabat. Jlla aūt forti' tenebat.et ſe viriliter de
fendebat. Cūqꝫ lōga fieret altercatio et hinc inde
cereus violentius traheret ſubito cereus fractus

eſt et medietas in manu nūcij:et alia medietas in
manu ipius dn̄e remāſit. Ad hanc igit vehemēteꝝ
fractionē illa ſubito ad ſe redijt:et ſe iuxta altare
vbi ſe poſuerat inueniēs cereū fractū in manu ſua
reperit. De quo valde admirās immēſas gratias
beate virgini reddidit:que eam ſine miſſa illa die
remanere nō ꝑmiſit:ſed tali officio intereſſe fecit.
Jlla aūt cereū diligenter repoſuit.et ꝓ maximis
reliquijs reſeruauit. Sed et omēs vt dicit qui tūc
tangebant de eo a quacūqꝫ detinebant infirmita
te protinus liberabant. Quedā alia matrona duꝫ
eſſet grauida quadā nocte ī ſomnis vidit ſe porta-
re quoddā vexillū qꝺ colore ſanguineo erat tinctū
Euigilans aūt continuo ſenſum amiſit. Quā dya-
bolus adeo ludificabat. vt videret ſibi ꝙ xp̄ianaꝫ
fidē quaꝫ actenus habuerat inter mamillas habe
ret:⁊ inde cōtinuo exiret. Que cū nullatenus cura
ri poſſet.in quadā eccleſia beate virginis in feſto
purificatiōis ꝑnoctauit et integrā ſanitatē recepit

De ſancto blaſio. xxxviii

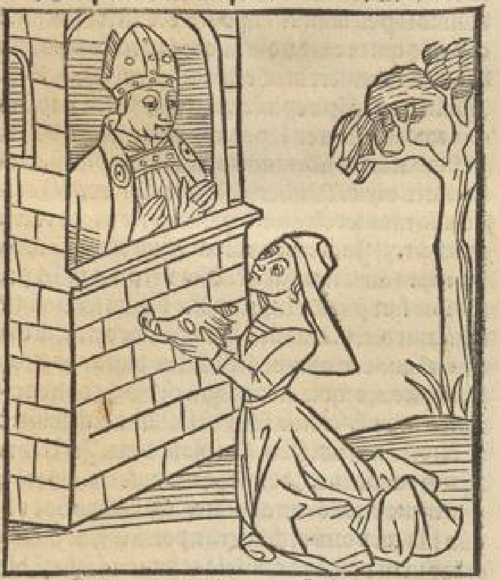

Blaſius quaſi blādus. vel blaſius quaſi be-
laſius a bela qꝺ eſt habitus. ⁊ ſyor ꝑuulus
Fuit eīm blādus per dulcedinē ſermonū. ha
bitus ꝑ habitus virtutū. paruulus per humilita-
tem morum.

Blaſius cū omni māſuetudine et ſanctitate
polleret.xp̄iani eū in ſabaſte ciuitate capa-
docie:in ep̄m elegerunt. Qui ep̄atu ſuſce-
pto ob dyoclecianā perſecutionē ſpeluncaꝫ pecijt.
et ibi heremiticā vitā duxit. Cui aues pabulū affe

rebant: ac fere ad eū vnanimiter cōfluebāt et vſqȝ
dū imponeret manū eius benedicēs: nō recedebāt
ab eo. Deniqȝ ſi que infirmabant ad eum cōtinuo
veniebāt et ſanitatē ad integrū reportabāt. Preſes
igit illi⁹ regionis dū milites ſuos ad venādū mi-
ſiſſet et illi in vanū alibi laborātes ad antrū ſancti
blaſij caſu ꝑueniſſent: magnā ibidē beſtiarū multi
tudinē ante ipm ſtantiū reperunt. Quas dū nulla
tenus cape poſſent attoniti dn̄o ſuo nunciauerūt.
Qui ſtatim milites plures miſit. et vt ipm cū oībus
xpianis ad ſe adducerēt ꝑcepit. In ipſa aūt nocte
ter chriſtus ei apparuit dicēs. Surge et offer mi-
chi ſacrificiū. Ecce aūt aduenerūt milites dicētes.
Egredere vocat te pſes. Quibus reſpōdit ſanctus
blaſius. Beneueniſtis filij. Nūc video q: deus nō
eſt oblitus mei. Pergēs vero cū eis nunqȝ a ꝑdica
tione ceſſauit: et coram eis miracula multa fecit.
Tūc mulier quedā filiū ſuū morientē in cuius gut
ture os piſcis trāſuerſum erat: ad pedes ei⁹ attulit
et vt ſanaret cū lachrimis poſtulabat. Sāct⁹ vero
blaſius ſup eū manus imponēs orauit: vt puer ille
et omēs qui in eius noīe aliquid peterēt ſanitatis
beneficiū obtinerent. Et ſtatim ſanat⁹ eſt. B
Mulier quedā paupcula vnū ſolū porcū habens
quē tamen violēter lupus rapuerat ſanctū blaſiū
deꝑcabatur: vt ſibi reddi faceret ſuum porcū. Qui
ſubridēs dixit. Mulier noli cōtriſtari reddet tibi
porcus tuus: et cōtinuo lup⁹ venit. et porcū vidue
reddidit. ¶ Ingrediēs vero blaſius ciuitatē iuſſu
principis carceri mācipat. Alia vero die iuſſit pre
ſes ipm ſibi pſentari. quē vidēs blādis ſermonib⁹
ſalutauit dicēs. Gaude blaſi amice deoꝝ. Cui bla
ſius. Gaude tu optime pſes ſed ne dicas eos deos
ſed demones: quia eterno igni cū his q̄ eos hono-
rant tradunt. Iratus pſes eū fuſtibus cedi iuſſit: ⁊
in carcerē retrudi fecit. Cui blaſi⁹ dixit. Inſenſate
ſpas ꝑ penas tuas. dei mei a me auferre amorē q̄
ipm in me habeo corroboratorē? Audiens hoc vi-
dua illa cui porcū reddiderat: porcū ipſum occidit
et caput cū pedibus candela et pane ad ſanctū bla
ſium deportauit. Ille gratias agēs comedit ſibiqȝ
dixit. Singulis annis candelā in eccleſia noīs mei
offeras: et tibi et quicūqȝ hoc fecerit bene erit. Qđ
ſemper egit et ſibi ꝓſperitas multa fuit. Poſt hoc
cū eductum a carcere preſes ad deos inclinare nō
poſſet. iuſſit eū in ligno ſuſpēdi: et carnes eius cū
ferreis pectinib⁹ laniari: ⁊ ſic iterū i carcerē repor-
tari. C ¶ Septē ergo mulieres ſequētes guttas
ſanguinis colligebāt. Que mox tenent et ad deoꝝ
ſacrificiū cōpellunt. Que dixerūt. Si vis vt deos
tuos adorem⁹ cū reuerētia: mitte eos ad ſtagnum
vt ibi faciebus ablutis mūdius adorare poſſimus.
Letus pſes efficit et citius qđ dixerāt adimpletur
Ille vero deos arripuerūt et eos in ſtagni mediū
ꝓiecerūt dicētes. Si dij ſunt videbimus. Qđ pre-
ſes audiēs et pre ira inſaniēs: et ſeipm ꝑcutiēs di-
xit miniſtris. Cur nō tenuiſtis deos nr̄os vt nō mit
terent in ꝓfundū laci? Qui dixerūt. Doloſe te cum
locute ſunt mulieres. et eos in ſtagnū ꝓiecerunt.
Cui mulieres. Deus verus dolos non patit. Sed
et ſi dij fuiſſent pſciuiſſent vtiqȝ quid eis facere vo
lebamus. Et iratus pſes iuſſit plumbū liquefactū
et pectines ferreos et. vij. loricas igne candentes
ex vna pte parari. et ex alia. vij. camiſias afferri
lineas. Quo dicēte vt ex his qđ mallent eligerent
vna illaꝝ duos ꝑuulos habens audacter cucurrit
⁊ lineas camiſias accipiēs in caminū ꝓiecit. Pue
ri vero matri dixerunt. Non nos mater dulciſſima
poſt te relinquas: ſed ſicut nos repleſti dulcedine
lactis: ſic nos reple dulcedine regni celeſtis. Tūc
pſes iuſſit eas ſuſpēdi et carnes eaꝝ pectinib⁹ fer
reis laniari. Quaꝝ carnes vt nix albiſſime erāt. ⁊
ꝓ ſanguine lac fluebat. Cum aūt ſupplicia inuite
ferrēt angelus dn̄i ad eas venit: et eas viriliter cō
fortauit dicēs. Nolite timere bonus eīn operarius q̄
bene incipit et bene perficit. et a ꝯducente ſe bene
dictionē meret pro cōpleto opere: ⁊ mercedē accipit
pro labore: et gaudiū poſſidet pro mercede. Tūc
pſes iuſſit eas deponi: et i caminū mitti. Que diui
nitus igne extincto exierūt illeſe. Quibus preſes.
Jam nunc magicā artē dimittite et deos noſtros
adorate. Que rn̄derunt. Perfice qđ cepiſti q: iam
ad regnū celeſte vocate ſumus. Tūc ille data ſen-
tentia eas decollari mādauit. Que dum decollari
deberēt flexis genibus adorauerūt dicētes. Deus
qui nos a tenebris ſeparaſti. et in hāc lucē dulciſſi-
mam adduxiſti: q̄ nos ſacrificiū tuū feciſti: animas
noſtras ſuſcipe: et ad vitā eternā facias ꝑuenire: ⁊
ſic truncatis capitibus ad dn̄m migrauerūt. D
Poſt hoc iuſſit pſes blaſiū ſibi pſentari: et dixit ei
Vel nūc adoras deos vel nō. Cui blaſius. Impie
nō timeo minas tuas age vt vis: corpus eīn meū
penit⁹ tibi trado. Tunc iuſſit eū mitti in ſtagnum.
Ipſe vero aquā ſignauit: et mox ſicut terra arida
fixa permanſit. Dixitqȝ eis. Si veri ſunt dij veſtri
oſtendite virtutē eoꝝ: et ingredimini huc. Ingreſ
ſiqȝ. lxv. viri ſtagnū: cōtinuo ſunt ſubmerſi. Ange
lus autem dn̄i deſcendens dixit ei. Egredere blaſi
et coronā tibi a deo paratā ſuſcipe. Cumqȝ exiſſet
dixit ad eum pſes. Omnino decreuiſti nō adorare

deos? Cui blaſius. Cognoſce miſer q̄a xp̄i ſeruus
ſum nec demones adoro. Et ſtatim iuſſit eū decol-
lari. Ipſe aūt orauit ad dn̄m: vt quicunq̧ pro infir-
mitate gutturis vel alia quacunq̧ infirmitate eius
patrocinia poſtularet: exaudiri cōtinuo mereref.
Et ecce vox de celis ad eū venit q̧ ſic fieret vt ora
uit. Sicq̧ p̄nomiatus ſanctus cū duob⁹ puerulis
decollat⁹ eſt. circa annos dn̄i. cclxxxiij.

De ſancta Agatha virgine. xxxix.

A

Agatha dicitur ab agyos qd̄ eſt ſanctus. et
theos deus: quaſi ſancta dei. Tria eñ ſunt
ſicut dicit Criſo. que ſanctū faciunt: et illa
perfecte fuerūt in ea. ſcʒ cordis mūdicia ſpūſſancti
p̄ſentia ⁊ bonoꝝ opeꝝ affluētia. Uel dicif ab a qd̄
eſt ſine et geos terra et theos deus quaſi dea ſine
terra. id eſt ſine amore terrenoꝝ. Ul' ab aga qd̄ eſt
loquēs et thau cōſummatio quaſi cōſūmate ⁊ pfe-
cte loquēs. qd̄ patet in ſuis reſpōſis. Uel ab agad
qd̄ eſt ſeruit⁹ et thaas ſupior: quaſi ſeruit⁹ ſupior.
et hoc ꝑpter illud qd̄ dixit. Sūma ingenuitas eſt
iſta ⁊c. Uel ab aga qd̄ eſt ſolennis et thau cōſum-
matio quaſi ſolēniter cōſummata ideſt ſepulta qd̄
patet in angelis qui eam ſepelierunt. B

Agatha virgo ingenua mēte et corpore pul
cherrima in vrbe cathanenſiū deū ſemꝑ in
omni ſanctitate colebat. Quincianus autē
cōſularis ſilicie: cū eſſet ignobilis libidinoſus: aua
rus et ydolis deditus beatā agathā cōprehēdere
nitebaf: vt quia erat ignobilis cōprehendēdo no-
bilem timeref: quia libidinoſus ei⁹ pulchritudine
frueref: q: auarus eius diuitias raperet: q: ydola
tra dijs eā faceret imolare. Fecitq̧ eaʒ ad ſe addu
ci. Que cū adducta eſſet et eius immobile ꝑpoſitū
cognouiſſet. tradidit eam cuidaʒ meretrici nomīe
affrodiſie. et nouē filiabus eius eiuſdem turpitu-
dinis: vtꝑ triginta dies ſuaderēt ei. quomodo ei⁹
animū immutarēt Et modo ꝑmittēdo leta modo
terrēdo ꝑ aſpera: ſꝑabant eam a bono ꝑpoſito re
uocare. Quib⁹ beata agatha dixit. Mēs mea ſuꝑ
petrā ſolidata eſt: et in xp̄o fundata. Uerba veſtra
vēti ſunt. ꝑmiſſiones veſtre pluuie ſunt terrores
veſtri flumina ſunt. Que q̄tumuis impugnāt fun-
damentū domus mee cadere nō valebit. Hec aūt
dicēs: flebat quotidie et orabat. ſitiēs ad martirij
palmā ꝑuenire: Uidēs igif affrodiſia ipam immo-
bilem ꝑmanere: dixit quinciano. Facilius poſſunt
ſaxa molliri. ⁊ ferrū in plumbi mollicīē cōuerti q̄
ab intētione xp̄iana mēs iſtius puelle cōuerti ſeu
reuocari. Tūc quincianus fecit eam ad ſe adduci.
et ait illi. Cuius cōditionis es? Cui illa. Nō ſolum
ingenua ſed et ſpectabilis genere: vt omīs parēte
la mea teſtatur. Cui quincian⁹. Si ingenua es cur
moribus te ſeruilē pſonā habere oſtēdis? Illa re-
ſpondit. Quia ancilla xp̄i ſuʒ: ideo ſeruilē me exhi
beo pſonā. Quincianus dixit. Si te ingenuā dicis
quomō ancillā aſſeris? Illa rn̄dit. Sūma ingenui-
tas iſta eſt: in qua ſeruitus xp̄i cōprobaf. Quincia
nus dixit. Elige qd̄ volueris. aut ſcʒ dijs ſacrifica-
re aut diuerſa ſupplicia ſuſtinere Cui agatha. Sit
talis vxor tua qualis fuit ven⁹ dea tua. et tu talis
ſis. qualis fuit de⁹ tuus iupiter. Tūc quincianus
iuſſit eā alapis cedi dicēs. In iniuriā iudicis noli te
merario ore garrire. Agatha rn̄dit. Miror te vi-
rū prudentē ad tantā ſtulticiā deuolutū: vt illos di
cas deos tuos eſſe. quoꝝ vitā nō cupias tuā cōiu-
gē vel te imitari. vt dicas tibi iniuriā fieri ſi eorum
viuas exēplo. Nā ſi dij tui ſunt. bonū tibi optaui.
Si aūt execraris eorum conſorcia mecum ſentis.
Quincianus dixit. Quid michi verborū ſuꝑfluus
curſus? aut ſacrifica dijs. aut te faciā diuerſis ſup-
plicijs interire. Agatha rn̄dit. Si feras michi pro
mittas. audito xp̄i nomine māſueſcūt. Si ignē ad
hibeas: de celo michi rorem ſaluificū angeli mini-
ſtrabunt. Si plagas vel tormenta ingeras habeo
ſpūmſanctū per quē deſpicio vniuerſa. C Tūc
iuſſit eam tradi ad carcerē: quia voce eum publica
cōfundebat. Ad quē letiſſime et gloriāter ibat: et
quaſi ad epulas inuitata. agonē ſuū dn̄o cōmēda-
bat. Sequēti die dixit ei quincian⁹. Abnega xp̄m

et adora deos. Que cũ rennueret iuſſit eam in ecu
leo ſuſpẽdi et torqueri. Dixitq; agatha. ego in his
penis ita delector: ſicut q̃ bonũ nunciũ audit: aut
qui videt quẽ diu deſiderauit: aut q̃ multos theſau
ros inuenit. Nõ enĩ poteſt triticũ in horreũ poni.
niſi teca eius fuerit fortiter cõculcata: et in paleas
redacta. Sic aĩa mea nõ poteſt intrare in paradi=
ſum cũ palma martirij niſi diligenter feceris corp⁹
meũ a carnificibus attrectari. Tũc iratus quincia=
nus iuſſit eius mamillã torqueri: ⁊ tortã diutiſſime
iuſſit abſcidi. Cui agatha. Impie crudelis et dire
tyranne. nõ es cõfuſus amputare ĩ femina qḋ ipſe
in matre ſuxiſti. Ego habeo mamillas integras in
tus in aĩa mea ex quibus nutrio oẽs ſenſus meos
quas ab infantia dño cõſecraui. ¶ D Tunc iuſ=
ſit eam in carcerẽ recipi: prohibens ingreſſum me
dicorũ: et panẽ vel aquã ſibi ab aliquo miniſtrari.
Et ecce circa mediã noctẽ venit ad eam quidã ſe=
nex quẽ antecedebat puer luminis portitor. diuer
ſa ſecũ ferẽs medicamenta et dixit ei. Licet cõſula
ris inſanus tormẽtis te afflixerit: tu eũ tuis reſpon
ſis amplí⁹ afflixiſti. Et licet vbera tua torſerit: ſed
illi⁹ vbertas in amaritudinẽ conuertet. Et qm̃ ibi
erã quãdo hec patiebaris. vidi q; mamilla tua po
teſt curã ſalutis ſuſcipe. Cui agatha. Medicinam
carnalẽ corpori meo nunq̃ exhibui. et turpe eſt vt
quod tam diu ſeruaui nunc perdã. Dixit ei ſenex.
Filia ego xpianus ſu; ne verecũderis. Cui agatha
Et vnde verecũdari poſſum cũ tu ſis ſenex et grã=
deuus: ego vero ita crudeliter lacerata. q; nemo
de me poſſit cõcipe voluptatẽ. Sed ago tibi grãs
dñe pater: q̃ ſolitudinẽ tuã michi impẽdere digna
tus es. Cui ille. Et quare nõ pmittis vt curẽ te. A
gatha reſpõdit. Quia habeo dñm iheſu; xp̃m qui
ſolo verbo curat omnia. et ſermone reſtaurat vni=
uerſa. hic ſi vult poteſt me cõtinuo curare. Et ſub=
ridens ſenior dixit. Et ego apoſtolus eius ſum. et
ipſe me miſit ad te et in noĩe eius ſcias te eſſe ſana
tam. Et cõtinuo petrus apl̃s diſparuit. et ꝓcidẽs
beata agatha grãs agẽs inuenit ſe vndiq; ſanata;
et mamillã ſuo pectore reſtitutã. Cũ ergo ex imen
ſo lumine cuſtodes territi aufugiſſent. et apertu; car
cerẽ reliquiſſent rogabãt eã quidã vt abiret. Ab=
ſit inquit vt fugiam ⁊ coronã pacientie perdam. et
cuſtodes meos tribulationibus tradam. ¶ E
Poſt dies quatuor dixit ei quincianus vt deos ad=
oraret. ne grauiora ſupplicia ſuſtineret. Cui aga=
tha. Uerba tua fatua ſũt et vana aerẽ maculãtia ⁊
iniqua. Miſer ſine itellectu quomõ vis vt lapides
adorẽ. et deũ celi qui me ſanauit dimittã? Quincia
nus dixit. Et quis te ſanauit? Cui agatha. Xp̃s fi=
lius dei. Quincianus dixit. Iterum tu xp̃m audes
noĩare quẽ ego nolo audire? Agatha dixit. Quã=
diu vixero xp̃m corde et labijs inuocabo. Quincia=
nus dixit. Nũc videbo ſi xp̃s te curabit. et iuſſit te=
ſtas fractas ſpargi. et ſub teſtas carbones ignitos
mitti: et ipam deſup nudo corpore volutari. Qḋ cũ
fieret ecce terre mot⁹ nimius factus eſt qui totam
ciuitate; ita concuſſit vt pars corruens duos con=
ſiliarios quinciani opprimeret et oĩs ppl̃s ad eum
cõcurreret ꝯclamãs q; ꝓpter iiuſtũ agathe crucia=
tũ talia paterent. Tũc quincian⁹ ex vna parte ter
remotũ ex alia ſedicionẽ populi metuẽs ipam ite;
in carcerẽ recipi iuſſit vbi ſic orauit dicẽs. Dñe ihũ
xp̃e qui me creaſti. et ab infantia cuſtodiſti. qui cor
pus meũ a pollutione ſeruaſti: et a me amorẽ ſecu
li abſtuliſti et q̃ tormenta me vincere feciſti: et ĩ eis
virtutẽ pacientie tribuiſti: accipe ſpũm meũ: et iu=
be me ad tuã miſericordiã ꝑuenire. Hec cũ oraſſet
cũ ingẽti voce ſpũm tradidit circa annũ dñi. cclij.
ſub daciano alias decio imperatore. ¶ F Cũ autẽ
fideles cũ aromatib⁹ corpus eius cõdirẽt. et in ſar
cofago collocarent quidẽ iuuenis ſericis indutus.
cũ pluſq̃ centũ viris pulcherrimis et ornatis ac al
bis indutis: q̃ nunq̃ in illis ꝑtibus viſi fuerant ad
corp⁹ eius venit. et tabulã marmoreã ad caput ei⁹
ponẽs: ab oculis omniũ ſtatim diſparuit. Erat aũt
in ꝑdicta tabula ſcriptũ. Mentẽ ſanctã ſpõtaneã.
honorẽ deo: et patrie liberationẽ. Quod ſic intelli
gitur. Mentẽ ſanctã habuit: ſpõtaneã ſe obtulit.
honorẽ deo dedit: et patrie liberationem fecit. Et
hoc miraculo diuulgato. etia; gentiles et iudei ſe=
pulcru; eius plurimũ venerari ceperũt. Quincia=
nus aũt du; ad eius inueſtigãdas diuitias perge=
ret. duob; equis inter ſe fremitũ dantib⁹ calceſq;
iactãtibus: vnus cũ morſu appecijt alter calce ꝑcuſ
ſum in flumine ꝓiecit. ita q; corpus eius nuſq̃ po=
tuit inueniri. Reuoluto anno circa diẽ natalis eius
mõs quidã maxim⁹ circa ciuitatẽ ruptus eructa=
uit incendiũ qḋ quaſi torrens de monte deſcẽdẽs.
et ſaxa terrãq; liquefaciẽs: ad vrbẽ cũ magno im=
petu veniebat. Tũc paganoꝝ multitudo deſcẽdit
de monte: et ad ſepulcrũ eius confugiens. velum
vnde cooptũ erat ſepulcrũ arripuit. et ip̃m ſtatuit
contra ignẽ ſtatimq; in die natalis ipſius virginis
ignis ſtetit: et vltra vllatenus non proceſſit. ¶ De
hac virgine dicit ambroſius in prefatione. O felix
et inclita virgo: que meruit dñi pro laude fidelis
martiris ſanguinẽ clarificare ſuum. O illuſtris et
glorioſa gemino illuſtrata decore que inter tortor

menta aſpera cunctis prelata miraculis et miſtico pollēs ſuffragio apoſtoli meruit viſitatiōe curari ſic nuptā xp̄o ſuſceperūt ethera. Sic humandi artus glorioſa fulgēt obſequia vbi angeloꝝ chorus ſanctitatē mentis et patrie indicat liberationē.

De ſancto vedaſto xl

Vedaſtus quaſi vere dans eſtus quia vere ſibi dedit eſtus afflictionis et penitētie. vel quaſi ve diſtans: q: ve eternū ab eo diſtat. Nam damnati ſemp dicēt ve: ſcʒ q: deum offendi. ve quia dyabolo conſenſi: ve quia natus fui. ve quia mori non valeo. ve quia tam male torqueor ve quia nunq̈ liberabor. A

Vedaſtus a beato remigio in atrabatēſem epm ordinatus fuit. Qui cū cum ad portaʒ ciuitatis veniſſet: et ibidem duos paupes vnū cecū aliū claudum. petētes elemoſinā repiſſet dixit eis. Argentū et aurū nō eſt michi: qd aūt habeo vobis do. Et facta oratione vtroſqʒ ſanauit. Cumqʒ aūt in quadā eccleſia derelicta. vepribus opta: lupus habitaret: eidē pcepit vt inde fugeret. nec vltra illuc redire auderet. Qd et factuʒ eſt. Deniqʒ cum verbo et ope multos cōuertiſſet. quadrageſimo anno ſui epiſcopatus. vidit colūnā igneā: a celo vſqʒ i domū ſuā deſcēdentē. Qui finē ſuū adeſſe ꝯſiderās: poſt modicū in pace qeuit. circa annū dn̄i quingēteſimūquinquageſimū. Cū aūt corpus eius trāſferret: audomarꝰ p̄ ſenio cecus dolens q̈ corpus epi videre nō poterat mox lumen recepit: ſʒ poſtmodū ad votū ſuū lumen amiſit.

De ſancto Amando xli.

Amandus dicit quia amabilis fuit. Habuit enī tria in ſe que faciūt hominē amabilem. Primum eſt ſocietas grata. Prouer. xviij. Vir amabilis ad ſocietatē magis amicus eſt q̈ frater. Scdm eſt cōuerſationis honeſtas. et ſic dicitur de heſter. ij. q̈ omniū oculis amabilis videbatur. Terciū eſt pbitatis virtuoſitas. ij. Regū. i. Saul et ionatas amabiles et decori. A

Amandus ex nobilibus parētibus ortꝰ monaſteriū introiuit. Qui duʒ per monaſteriū ambularet. quedā maximū ſerpētem inuenit. quē ſtatim virtute crucis et oratione ad foueaʒ vnde exierat redire coegit. nūquā inde exiturum. Veniens autē ad ſepulcrum ſancti martini. annis xv. ibi manſit: cilicio indutus: et aqua et pane ordeaceo ſuſtentatus. Poſt hoc dum romā iuiſſet. et in eccleſia ſancti petri in oratiōe pnoctaret cuſtos eccleſie ipm irreuerenter foras eiecit. Qui dum ad āmonitionē ſancti petri q̄ ſibi ante fores eccleſie dormienti apparuit. ad gallias iuiſſet: et ibidem regem dagobertū pro ſuis criminibus increparet iratus rex eū de ſuo regno eiecit. Deniqʒ cum rex filiū non haberet. et oratione facta ad dn̄m filium habuiſſet. cogitare cepit a quo infantē ſuū faceret baptiſari. Venitqʒ in mentē eius: vt ab amādo eū baptiſari faceret. Queſito igit amando et ad regē adducto rex ad pedes eius pſternit. rogauitqʒ vt ſibi indulgeret. et ſuū filium quē ſibi dn̄s dederat baptiſaret. Jlle vero primaʒ petitionem benigne

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

conceſſit: ſed ſecularibꝰ negocijs īplicari metuēs ſecundā rēnuit et abſceſſit. Tandē victus precibꝰ annuit voto regis. Quē cum baptiſaret, tacētibus cūctis infans reſpōdit amen. Poſt hoc rex ipm in traiectēſem epm ſublimari fecit. Qui cū a pleriſqꝫ verbū predicationis cōtemni ſ videret. in vaſconiā iuit. Ubi cūꝫ quidā ioculator verba eius irrideret. a demone arripit̄ et ꝓprijs dentibus ſe diſcerpēs qꝫ viro dei iniuriā fecerit cōfitet̄. et ſtatim miſerabiliter moritur. B ¶ Dum aūt quadā vice manus lauaret quidā epiſcopus aquā illā ſeruari fecit. de qua quidā cecus poſtmodum curatus fuit. Cum in quodam loco de voluntate regis monaſterium cōſtruere vellet. quidā epiſcopus proxime ciuitatis moleſte hoc ſuſtinēs: miſit famulos ſuos vt aut ipm occiderent vel inde eijcerent. Qui venientes eidē doloſe dixerūt vt ſecū pergeret: et ſibi locū aptum ad monaſteriū oſtēderent. Ille aūt maliciam eorum precognoſcēs. vſqꝫ ad cacumen montis: vbi eū occidere cupiebant cum eis iuit. eo qꝫ multū martiriū affectaret. Sed ecce tanta pluuia et tēpeſtate mons tegit̄: vt ſe mutuo videre nō poſſent et iam ſe mori putantes proſtrati veniam poſtulabant. et vt eos viuos abire ꝑmitteret exorabāt. Qui orationē effudit: et ſerenitatē maximā impetrauit. Illi ergo ad propria redierūt. et ſanctus amandus euadens et multa alia miracula faciens in pace quieuit. Floruit circa annum domini dcliij. tempore eraclij.

¶ De ſancto valentino. xlij.

Ualentinus dicitur quaſi valorē tenens hoc eſt in ſanctitate ꝑſeuerās: vel dicitur valētinus quaſi valens tyro. id eſt miles chriſti Miles dicit̄ valens. qui nunqꝫ cedit. fortiter ferit. ſe valenter defendit: potēter vincit: ſic valētinus non ceſſit martiriū vitando. ꝑcuſſit ydolatriā euacuando: defendit fidem comminuendo: vicit paciendo. A

Ualentinus reuerendus preſbiter fuit quē claudius imperator ad ſe adduci faciens interrogauit dicēs. Quid eſt valentine? Cur amicicia noſtra nō frueris vt deos noſtros adorās ſupſtitionē tue abijcias vanitatis? Cui valētinus Si gratiam dei ſcires iſta nequaqꝫ diceres: ſed ab ydolis animū reuocares. et deū qui eſt ī celis adorares. Tūc quidā qui claudio aſtabat dixit. Quid vis dicere valentine de ſanctitate deorū noſtrorū? Cui valentinus. Ego de eis nil dico: niſi qꝫ fuerūt homines miſeri. et omni īmundicia pleni. Ad quē claudius. Si xp̄s verus deus eſt cur michi non dicis qd̄ verum eſt? Cui valentinus. Uere xp̄s ſolus eſt deus in quē ſi credideris anima tua ſaluabitur reſpublica augebit̄: omniū inimicorꝫ tibi victoria cōcedet̄. Reſpondēs autē claudius aſtantibꝰ dixit Uiri romani audite quā ſapiēter et recte loquitur homo iſte. Tunc dixit ꝑfectus. Seductus eſt imperator. Quomodo deſeremꝰ qd̄ ab infantia tenuimꝰ Et tunc cor claudij immutatū eſt. Traditur autē cuidā principi in cuſtodiā. Et cū in domū eius ductus fuiſſet dixit. Dn̄e iheſu xp̄e verum lumen illumina domū iſtam: vt te verū deum cognoſcāt. Cui ꝑfectus. Miror te dicentē qꝫ xp̄s eſt lumē. Equidē ſi filiā meā diu cecā illuminauerit: faciā quecunqꝫ ꝑceperis. Tunc valētinus orans eius filiam cecā illuminauit: et omnes de domo ſua ꝯuertit. Tūc imperator valentinū decolari precepit circa annū domini. cclxxx.

¶ De ſancta Juliana xliij A

Iuliana dū eulogio ꝑfecto nicomedie deſpōſata eſſet: et nollet ſibi aliquatenꝰ copulari niſi reciperet fidem xp̄i iuſſit eā pater ſuus expoliari et grauiſſime cedi ac ipſi prefecto tradi. Cui ꝑfectꝰ ait. Dulciſſima mea iuliana cur me ita deluſiſti vt me ſic rēnueres? Cui illa. Si tu adoraueris deū meū acquieſcā tibi alioquin nunqꝫ dn̄s meꝰ eris. Cui ꝑfectus. Dn̄a mea hoc facere nō poſſum qꝫ imperator amputari faceret caput meū. Cui iuliana. Si ita times imperatorē mortalē quomodo vis vt imperatorē non timeā immortalē? Fac quicqd vis: quia me decipere nō valebis. Tunc prefectus

iuſſit eā grauiſſime virgis cedi:et die per capillos
appēdi.et plumbū liquefactū in capite eius fundi
Qd̄ cum nichil ei nocuiſſet ipſaꝫ cathenis ligauit
et in carcerē recluſit. Ad quā venit dyabolus in
ſpecie angeli dicēs. Juliana ego ſum angelus dn̄i
qui me ad te miſit vt te debeam cōmonere. vt dijs
ſacrifices. ne tandiu crucieris et tam mala morte
moriaris. Tunc iuliana flens orauit dicens. Dn̄e
deus meus ne ꝑmittas me ꝑire: ſed oſtende michi
quis eſt iſte qui michi talia ꝑſuadet. Factaqꝫ eſt ad
eā vox vt ipm̄ app̄hēderet et quis eſſet ipſum co
geret confiteri. Que cū cum tenuiſſet: et quis eſſet
interrogaſſet. dixit ei ꝙ demon eſſet. et ꝙ ad eam
decipiendā pater ſuus ipm̄ miſiſſet. Cui iuliana.
Et quis eſt pater tuus? Reſpondit beelzebub qui
ad omnia mala nos dirigit. et facit nos grauiter
verberari: quotiēs a xp̄ianis fuerimus ſuperati et
ideo ſcio ꝙ malo meo huc veni: quia te ſuꝑare nō
potui. Inter alia que confeſſus eſt dixit: quia tunc
maxime a xp̄ianis elongabat: quādo miſteriū do-
minici corporis agebat: ⁊ quando oratiōes et pre
dicatiōes fiebant. Tūc iuliana manib⁹ retrorſum
ipm̄ ligauit: et ad terrā ipſum deijciens cum cathe
na qua erat ligata ipm̄ duriſſime verberauit. Dya
bolus vero clamās rogabat eam dicens. Domina
mea iuliana miſerere mei. Tūc iuſſit prefectus vt
iuliana de carcere educeret. Et exiens trahebat
poſt ſe demonē alligatū. Demon aūt rogabat eaꝫ
dicens. Dn̄a mea iuliana noli amplius de me ridi
culum facere. Nō em̄ potero vltra in quempiā pre
ualere. Xp̄iani dicunt miſericordes eſſe et tu nullā
de me miſericordiā habes. Sicqꝫ per totū forum
ipm̄ traxit et poſtea in quandā latrinā ipm̄ ꝓiecit
B Cum aūt ad prefectū perueniſſet in quadam
rota adeo eſt extenſa. ꝙ oia eius oſſa vſqꝫ ad me-
dullarū exitū ſunt cōfracta. Angelus autē domini
rotā cōminuens ipſam in momēto ſanauit. Qd̄ vi-
dentes qui aderant crediderūt. Et ſtatim decolla-
ti ſunt viri quingenti et mulieres. c. xxx. Deinde
cum in quendā ollā plūbo liquefacto plenā miſſa
fuiſſet: ſed plumbū velut temperatū balneū factū
eſſet: maledixit p̄fectus dijs ſuis qui vnā puellam
punire nō poterant que tantā iniuriaꝫ eis irroga
bat. Tunc iuſſit eam decollari. Que dum ad decol
landum duceret demon quē verberauerat in ſpe-
cie iuuenis apparēs clamabat dicēs. Nolite ei par
cere quoniā deos veſtros vituꝑauit. et me hac no
cte verberauit. reddite ergo ſibi qd̄ meruit. Cūqꝫ
iuliana paululū oculos aperuiſſet vt videret quis
eſſet qui talia loqueret. demon aufugiēs exclama
uit. Heu heu me miſerū adhuc puto ꝙ me velit ca
pere et ligare. Cū ergo beata iuliana decollata
fuiſſet p̄fectus nauigās in mari cū. xxxiiij. viris or
ta tēpeſtate ſubmerſus eſt. Horꝫ autē corpora cū
mare iactaſſet a feris et auib⁹ ſunt comeſta.

De cathedra ſancti petri apoſtoli xliiii.

A

C Athedra triplex eſſe dicitur: ſꝫ regalis. ij.
Regū. xxiij. Dauid ſedens in cathedra ⁊c.
Sacerdotalis. i. Regum. i. Heli ſacerdote

ſedente ſup ſellam zc. Magiſtalis. Mathei.xxiij
Sup cathedrā moyſi zc. Beatus ergo petr⁹ ſedit
in cathedra regali: q: fuit princeps omniū regum
Sacerdotali quia fuit paſtor omniū clericoꝝ. Ma
giſtrali quia fuit doctor omniū xp̄ianorū. B

Cathedra ſancti petri ab eccleſia feſtiue coli
tur quia tunc beatus petrus apud anthio-
chiam in cathedrali honore ſublimat⁹ fuiſ-
ſe perhibetur. ¶ Huius aūt ſolēnitatis inſtitutio
quadruplicē cauſaꝫ habere videtur. Prima cauſa
eſt: cum eñ beatus petrus apud anthiochiā pre-
dicaret: theophilus princeps ciuitatis illius dixit
ei. Petre qua ratione populū meū ſubuertis? Cū
ergo petrus ſibi fidem chriſti predicaret: ille eum
vinculari fecit. et ſine cibo et potu eū manere per
miſit. Sed cum petrus iam pene deficeret reſum-
ptis tamen viribus eleuans oculos ad celum ait.
Jheſu chriſte miſerorū adiutor adiuua me in his
tribulationibus deficientem. Cui dn̄s reſpondit.
Petre credis te derelictū a me? Mee bonitati de
rogas: ſi talia contra me dicere nō formidas. Pre
ſto eſt qui tue ſubueniat miſerie. Audiens autem
paulus de incarceratiōe petri ad theophilū venit.
et ſe in multis opibus et artibus ſummū opificem
eſſe aſſeruit. Ligna et tabulas ſe ſcire ſculpe: tēto
ria pingere: et multa alia induſtrie operari dixit.
Qui a theophilo obnixe rogaꝰ. vt in eius curia ſe-
cum cōſiſtat. Euolutis paucis dieb⁹ paulus ad pe
trum abſconſe in carcerē introiuit. Quem videns
pene mortuū et cōſumptū amariſſime flere cepit.
et in amplex⁹ eius quaſi flēdo deficiebat. et prorū
pens ſic inquit. O petre frater me⁹ g'lia mea: gau
diū meuꝫ: dimidiū anime mee: meo introitu reſu-
me vires. Tunc petrus oculos apiens et ip̄m co-
gnoſcēs: lacrimari cepit: ſed ſibi loqui nō potuit z
accurens paulus vix os eius aperuit et imponēs
cibum ip̄m refocillauit. Cum aūt petrus cibo cō-
fortatus fuiſſet accurrens in oſcula pauli ruit. et
ambo plurimū fleuerūt. Paulus autem occulte re
diens theophilo dixit. O bone theophile magna
eſt gloria tua: et curialitas tua honeſtatis amica.
Dehoneſtat multa bona exiguū malum. Remini
ſcere q̄d feciſti illi deicole qui dicitur petrus velut
eſſe aliquid magnū. Pānoſus deformis. macie cō
ſumptus per oīa vileſcit. ſolo ſermone clareſcit. et
talem te decet in carcerē ponere. Qui potius ſi li-
bertate ſolita frueretur poſſet tibi ī aliquo vtilior
eſſe. Nā ſicut de illo homīes quidā aiunt infirmos
ſanat: mortuos ſuſcitat. Cui theophil⁹. Fabuloſa
ſunt iſta paule que dicis: quia ſi mortuos ſuſcitare
poſſet: et ſeip̄m de carcere liberaret. Cui paulus.
Sicut xp̄s ſuus a mortuis reſurrexit vt dicūt. qui
tamē de cruce deſcendere noluit. ſic petrus vt aiūt
hoc exemplo ſe non liberat. et pati pro chriſto nō
formidat. Cui theophil⁹. Dic ergo ei vt filiū meuꝫ
iam per quatuordecim annos mortuū reſuſcitet.
et incolumen eū reddā et liberū. Jngrediens igiꝰ
paulus dixit: quoniā reſuſcitationē filij principis
ſpopōdiſſet. Cui petrus. Rē grandē paule ꝓmiſi-
ſti: ſed dn̄i virtute facilimā. Sed cum petrus edu-
ctus de carcere monumēto aperto ꝓ eo oraſſet cō
tinuo reſurrexit. Sed pene per oīa veriſimile nō
videꝰ: vt aut paulus humana aſtucia ſe talia fabri
lia ſciri cōponere fingeret. aut vt ſentencia iuuenis
ꝑ quatuordecim annos ſuſpenſa fuiſſet. Tūc theo
philus z vniuerſus populus anthiochie. et alij q̄
plures dn̄o crediderūt. et glorioſam eccleſiā fabri
cauerunt. Jn cuius medio excelſam cathedrā col-
locauerūt: et petrū vt ab omnibus videri et audi-
ri poſſet axaltauerūt. Jn qua ſeptem annis ſedit.
Sꝫ poſtmodū veniēs romā in romana cathedra
ſedit vigintiquinqꝫ annis. De primo tamē honore
eccleſia celebrat: quia tūc primo ꝑlati eccleſie cepe
runt loco: poteſtate: et noīe ſublimari. Tunc ergo
impletū eſt illud quod legitur in pſal. Exaltēt eū
in eccleſia zc. ¶ Et notandū q̄ triplex eſt eccleſia
in qua beatus petrus fuit exaltatus: ſcilꝫ eccleſia
militantiū: malignantium. et triumphantium. Jn
hanc triplicē eccleſiā exaltatus eſt. ſcd̄m triplicēꝫ
feſtiuitatē quā de ip̄o eccleſia celebrat. Eſt enim
exaltatus in eccleſia militantiū eideꝫ preſidendo.
et eaꝫ in animo in fide et moribus laudabiliter re-
gendo et hoc quantū ad ſolennitatē hodiernam q̄
diciꝰ cathedra: quia tūc ſup anthiocenā eccleſiam
pontificatū accepit: et eam ſeptē annis laudabili-
ter rexit. Scd̄o eſt exaltatus in eccleſia malignan
tium: ipſam ſcꝫ diſſipando: et eam ad fidem cōuer
tendo: et hoc pertinet ad ſecūdam feſtiuitatē q̄ di
citur ad vincula tunc eñ malignantiū eccleſiaꝫ diſ
ſipauit. et multos ad fidem conuertit. Tercio eſt
exaltatus in eccleſia triumphantiū in ip̄am felici-
ter introeundo: et hoc quātuꝫ ad terciā ſolennita-
tem que eſt paſſionis ei⁹: quia tunc eccleſiā trium
phantium introiuit. ¶ Notandū etiā q̄ plu-
ribus alijs rationibus eccleſia ter in anno de eo fe
ſtiuitatē facit. ſcꝫ propter priuilegiū: ꝓpter officiū
propter beneficium: propter debitum: et propter
exemplū. Propter priuilegium quoniā beatus pe
trus ab alijs apoſtolis in tribus fuit priuiligiatus
ꝓpter que tria priuilegia eccleſia ter in anno cum

De cathedra ſancti Petri apl̄i

bono:at. Fuit em̄ p:e ceteris digno: in auto:itate
quoniā p:inceps apoſtoloꝝ extitit. ⁊ claues regni
celoꝝ accepit. Feruētio: in amo:e cū maio:e enim
feruo:e xp̄m dilexit q̄ ceteri. ſicut in multis locis
euangelij manifeſtat̄. Et efficatio: in virtute. Naꝫ
ad vmbrā petri vt legitur in actib⁹ ſanabant̄ infir
mi. Secūdo ꝓpter officiū. Ipſe em̄ officiuꝫ p:ela⸗
tionis ſuper vniuerſaꝫ eccleſiā habuit. et ideo ſicut
petrus fuit princeps et p̄latus totius eccleſie: que
diffuſa eſt ī tribus partibus mūdi: ſcꝫ aſia: africa.
et europa. ita eccleſia ter in anno celeb:at feſtū ei⁹
Tercio propter beneficiū: quia ipſe qui poteſtatē
accepit ligandi atqꝫ ſoluendi: liberat nos a tribus
generibus peccatoꝝ. ſcꝫ cogitationis: locutionis.
et oꝑationis. Uel q̄ in deū q̄ in ꝓp:ium q̄ in nos
peccauim⁹. Uel iſtud beneficiū poteſt eſſe triplex
beneficium: aliud quod virtute clauiū peccato: in
eccleſia conſequit̄. Primū eſt abſolutionis a reatu
oſtenſio. ſcd̄m pene ſempiternalis in tempo:alem
commutacio. terciuꝫ pene tēpo:alis ſcd̄m partē re
laxatio. Et ꝓpter hoc triplex beneficiū ſanct⁹ pe⸗
trus eſt tripliciter hono:andus. Quarto ꝓpter de
bitum: quia em̄ ipſe tripliciter pauit et paſcit nos
ſcꝫ verbo: exēplo: et tēpo:ali ſubſidio ſiue o:ōnis
ſuffragio. ideo obligamur vt ip̄m tripliciter bono
remus. Quinto propter exemplū vt nullus pecca⸗
to: deſperet. etiā ſi tercio ſicut petrus deū negaue
rit: ſi tamē eum ſicut ipſe velit co:de: o:e: et opere
confiteri. ¶ Scd̄a cauſa inſtitutionis eſt hec
que quidē de itinerario clemētis eſt ſumpta. Cuꝫ
em̄ petrus verbū dei p:edicās anthiochiā app:o⸗
pinquaret. omēs de ciuitate illa ei obuiauerūt nu⸗
dis pedibus ꝑgentes: cilicijs ſe induētes: et caput
puluere aſꝑgentes: agētes penitentiam q̄ contra
eū ſymoni mago conſenſiſſent. Petrus vero eoꝝ
penitentiā videns. gratias deo egit. Tunc illi ob⸗
tulerunt ei omnes vexatos lāguo:ibus et demoni
bus fatigatos. Quos dū petrus ante ſe poni iuſſiſ
ſet: et ſuꝑ eos nomen dn̄i inuocaſſet. immenſuꝫ lu⸗
men ibidē apparuit. et omnes ꝓtinus ſunt ſanati
currentes et oſculantes veſtigia ſancti petri. Tūc
intra ſeptē dies plusq̄ decemmilia hominū baptiſ
ma ſuſceperūt: ita vt theophilus p:inceps ciuita⸗
tis illius. domū ſuam in baſilicā fecerit cōſecrari.
et ibidē petro excelſam cathedrā collocari: vt ab
omibus videretur et audiretur Nec iſtud cōtrariū
eſt his que ſuꝑius dicta ſunt. Potuit em̄ fieri q̄ pe
trus ꝑ oꝑationē pauli a theophilo et toto populo
magnifice ſit ſuſceptus. Sed recedēte petro ſymō
magus populū peruertit. ⁊ contra petrū grauiter
incitauit. Poſtmodū vero penitētiā agēs iterum
hono:abiliter eum recepit. Hoc autem feſtum de
incathedratione beati petri cōſueuit appellari. fe⸗
ſtū epulaꝝ beati petri. et hinc tercia ratio ſumitur
inſtitutionis huius feſti. Cōſuetudo em̄ fuit antiq̄
tus gentiliū: vt ait magiſter iohānes beleth. ſingu
lis annis ī menſe feb:uario certo die epulas offer
re ſuꝑ tumulos parentū ſuoꝝ. et eas de nocte de⸗
mones cōſumebāt. Ipi autē ab aīabus circa tumu
los errātib⁹ quas vmb:as vocabāt vaſtari puta⸗
bant. Solebant em̄ antiqui dicere. vt idem ait. q̄
quādo in humanis co:po:ib⁹ ſunt dicunt̄ anime.
in inferis manes. ſp̄us vero vocabāt quādo ad ce⸗
los aſcendebāt. vmb:as quādo recēs erat ſepultu
ra: ſiue quādo circa tumulos errabāt. Hec autē cō
ſuetudo de ipis epulis vix a xp̄ianis potuit extir⸗
pari. Qd̄ ſancti patres attēdentes. et hoc penitus
extirpare volētes feſtū de incathedratione beati
petri: tum de illa que fuit rome. tū de illa que fuit
anthiochie ſtatuerūt illo. ſcꝫ eodem die quo talia
fiebant. Unde ab illis epulis adhuc ab aliquibus
feſtū beati petri epularū vocatur. Quarto inſtitu⸗
ta eſt propter reuerentiā co:one clericalis. Notā⸗
dum eniꝫ q̄ iuxta aliquo:um traditionem co:ona
clerico:ū: hic p:imo ſumpſit iniciū. Nam dū petrus
anthiochie p̄dicaret in contumeliā nomīs xp̄iani
ſummitatē eius capitis ab:aſerūt. Qd̄ quidē poſt
modū toti clero tradit̄ in hono:eꝫ quod p:o xp̄o a⸗
poſtolo:ū p:incipi in contumeliā fuerat irrogatū.
Circa autē ipſam co:onam clerico:ū tria attendū
tur. ſcꝫ capitis ab:aſio. capillo:um detruncatio. et
fo:me circulatio. Ab:aſio autē in ſuꝑio:i parte ca⸗
pitis fit triplici ratiōe: quaꝝ duas aſſignat dyoni⸗
ſius in eccleſiaſtica hierarchia dicēs. Detonſio ca⸗
pillo:ū ſignat mundā: et non fo:mabilē vitā. Ad
capillo:ū eniꝫ detonſionē. ſiue capitis ab:aſionem
tria ſequūtur. ſcꝫ mūdicie cōſeruatio: defo:matio.
⁊ denudatio. Mundicie cōſeruatio: quia ex capil
lis ſordes in capite aggregant̄. Defo:matio q: ca
pilli ad o:natū ſunt. Significat ergo tonſura mū⸗
dam et non fo:mabilē vitam. hoc eſt q̄ cleri[illegible] de⸗
bent habere mundiciā mētis interius. et n[illegible] fo:ma
bilem. ideſt nō exquiſitū habitū exteriu[illegible]. Denuda
tio aūt ſignificat q̄ inter ſe et deū nichil [illegible]ebet eſſe
medium: ſed immediate debent deo vni[illegible] et reue
lata facie dn̄i glo:iā ſpeculari. Capilloꝝ [illegible]etrūca⸗
tio fit. vt ex hoc detur intelligi q̄ clerici o[illegible]mes co
gitationes ſuꝑfluas a mente ſua debent abſcin⸗
dere: et ad verbū dei ſemꝑ audituꝫ paratū et expe
ditum habere. et omnia tempo:alia p:eterq̄ ad

neceſſitatẽ a ſe penit⁹ remouere. Fit aũt circularis
figura multiplici ratione. Primo quoniã hec figu
ra nõ habet finẽ neq3 principiũ. Per qd̓ datur in-
telligi. ꝙ clerici ſunt miniſtri dei: q̃ nec habet prin
cipiũ neq3 finẽ. Secũdo quoniã hec figura nullum
angulũ habet et ſignificat ꝙ clerici non debẽt ha-
bere ſordes ĩ vita: quoniã vbi angulus ibi ſordes.
vt dicit berñ. Et debẽt habere veritatẽ in doctri-
na. quoniã veritas angulos non amat. ſicut dicit
hieronimus. Tercio qm̃ hec figura eſt omniũ figu
rarũ pulcherrima. Unde in hac deus celeſtes crea
turas fecit. Per qd̓ ſignificat ꝙ clerici debẽt habe
re pulchritudinẽ interius in mente: et exterius in
cõuerſatiõe. Quarto quoniã hec figura eſt omniũ
figurarũ ſimpliciſſima. Nulla eñ figura vt dicit au
guſtin⁹ ex vna linea cõſiſtit. ſola circularis figura
eſt que vna tantũ linea claudit. Per qd̓ ſignificat
ꝙ clerici habere debẽt ſimplicitatẽ columbarum.
Juxta illud. Et ſimplices ſicut columbe.

De ſctõ mathia apoſtolo xlv. A

Mathias hebrayce latine dicitur donatus
d[illegible]o vel donatio dñi vel humilis ſiue puus
[illegible] Dõ donatus a dño fuit quãdo ipm̃ de mũ-
do ele[illegible]t: et inter. lxxij. diſcipulos deſignauit. Do
natio [illegible]ñi fuit quãdo ſorte electus inter apoſtolos
noĩari ꝑmeruit. Paruus fuit q: verã ſemꝑ humili
tatẽ ſe[illegible]uauit. Eſt aũt triplex humilitas ſicut dicit
ambroſius. Prima eſt afflictionis qua q̇s dicit hu
miliatus. Scd̃a conſiderat̃ois que ꝓcedit ex cõſi-
deratione ſui. Tercia deuotionis que ꝓcedit ex co-
gnitione creatoris. Primã habuit beat⁹ mathias
martiriũ patiendo. Secundã ſeipm̃ deſpiciendo.
Terciã maieſtatẽ dei admirãdo. Uel dicit a manu
qd̓ eſt bonũ. et thc ſis poſitio: inde mathias bonũ
poſitũ pro malo ſc3 ꝓ iuda. Eius vitã que per ec-
cleſias legitur. beda ſcripſiſſe creditur. B

Mathias apoſtolus in locũ iude ſubſtitutus
eſt. Sed primo ortũ et originẽ ipſius iude
proditoris breuiter videam⁹. Legitur eñ
in quadã hyſtoria licet apocrifa ꝙ fuit quidam vir
in hieruſalẽ nomĩe ruben qui alio noĩe dictus eſt
ſymon de tribu dan. vel ſecũdũ hieronimũ de tri-
bu iſachar. qui habuit vxorẽ que cyborea nũcupa
ta eſt. Quadã igit nocte cũ ſibi mutuo debitũ exol
uiſſent. cyborea obdormiens ſomniũ vidit. quod
perterrita cũ gemitibus et ſuſpirijs viro ſuo retu-
lit dicẽs. Uidebatur michi ꝙ filiũ flagicioſum pa-
rerem qui totius gentis noſtre cauſa perditionis
exiſteret. Cui ruben. Nefariã inquit rem nec rela-
tu dignã ꝓfaris. et ſpiritu ceu puto phitonico ra-
peris. Cui illa. Si me cõcepiſſe ſenſero et filiũ pe-
pero abſq3 dubio non ſpũs phitonicus extitit: ſed
reuelatio certa fuit. Procedente igitur tẽpore cũ3
filium peperiſſet: parentes plurimũ timuerunt et
quid de eo facerent cogitare ceperũt. Cumq3 filiũ
abhorrerent occidere. nec vellent deſtructorẽ3 ſui
generis enutrire ipm̃ in fiſcella poſitũ mari expo-
nunt. Quẽ marini fluctus ad inſulaʒ ꝓpulerunt. q̃
ſcarioth dicit. Ab illa igit inſula iudas ſcariothis
appellatus eſt. Regina aũt illius loci carens libe-
ris ad litus maris cauſa ſpaciandi ꝓceſſit. et fiſcel
lam a marinis fluctibus iactari vidẽs. ipſam ape-
riri ꝑcepit: inueniẽſq3 ibi puerũ elegãtis forme ſuſ
pirans ait. O ſi ſolacijs tante ſubleuarer ſobolis.
ne regni mei priuarer ſucceſſore. Puerũ igitur ſe-
creto nutriri fecit. et ſe grauidã ſimulauit. Tandẽ
ſe filiũ peperiſſe mẽtitur et per totũ regnum fama
hec celebris diuulgat. Princeps ꝓ ſuſcepta ſobo-
le vehemẽter exultauit: et ingenti gaudio plebs le
tatur. Jpm̃ igitur ſecundũ magnificentiã regiam
regina educari fecit. Non poſt multũ vero tempo-
ris regina de rege concepit: et ſuo tempore filium
parturiuit. Cum aũt pueri aliquãtulũ iam creuiſ-
ſent adinuicẽ ſepius colludebãt: et puerum regiũ
iudas crebris moleſtijs et iniurijs moleſtabat et
ad fletũ ſepius ꝓuocabat. Regina aũt hoc mole-
ſte ferẽs: et iudã ad ſe non ꝑtinere ſciens ipm̃ cre-
brius verberabat: ſed nec ſic a moleſtia pueri deſi
ſtebat. Tandem res panditur et iudas nõ verus

¶ De ſancto mathia apl'o

regine filius: ſz inuētus fuiſſe aperit. Quod iudas
vt cōperit vehemēter erubuit. et fratrē ſuū puta-
tiuū filiū regis latenter occidit. Ob hoc capitalem
ſentenciā timēs: cū tributarijs in iheruſalē aufu-
git. ſeq3 curie pilati tunc preſidis mancipauit. Et
quoniā res ſimiles ſibi ſunt habiles: pilat⁹ iudam
ſuis moribus inuenit congruere: et ideo cepit ipm
valde carū habere. Uniuerſe igit curie pilati iu-
das preficit. et ad eius nutum omīa diſponūtur.
Quadā igit die pilatus de palacio ſuo in quoddā
pomeriū aſpiciens illoꝝ pomorū tanto deſiderio
capt⁹ eſt: vt pene deficere videret. Erat aūt illud
pomeriū ruben patris iude. Sed nec iudas patrē
neq3 ruben filiū agnoſcebat. quia et ruben ipm in
marinis fluctib⁹ periſſe putabat: et iudas quis pa
ter aut q̄ patria ſua fuerit penitus ignorabat. Pi-
latus itaq3 accerſito iuda ait. Tāto illoꝝ fructuū
captus ſū deſiderio q̄ ſi his fruſtrat⁹ fuero: ſpiritū
exalabo. Concitus igitur iudas in pomeriū inſi-
lijt. et velocius mala carpit. Interea ruben venit
et iudam mala ſua carpentē inuenit. Fortiter igit
ambo cōtendunt: et iurgia ſupaddūt. Poſt iurgia
ſurgūt ad verbera: et mutuis ſe iniurijs affecerut.
Tandem iudas ruben in ea parte qua ceruix collo
cōnectitur lapide percuſſit: pariter et occidit. Po-
ma igitur ſuſtulit: et pilato quid acciderit enarra-
uit. Jam die inclināte: et nocte ſuperueniente ruben
mortuus inuenit: et ſubitanea morte preuentus eſſe
putatur. Tūc pilatus omēs facultates ruben iude
tradidit: et cyboreā vxorem ruben in coniugem ei
dedit. Quadam igitur die dum cyborea grauiter
ſuſpiraret: et iudas vir eius q̄d haberet diligēter
interrogaret: illa reſpōdit. Heu infeliciſſima ſum
omniū feminaꝝ: q̄a infantulū meū marinis flucti
bus immerſi: et virū meū morte preuentū inueni
ſed ex dolori miſere pilatus addidit dolorē qui me
meſtiſſimā nuptui tradidit: et inuitiſſimā tibi in cō
iugium copulauit. Cumq3 illa omīa de illo infantu
lo enarraſſet: et iudas illa que ſibi acciderant retu
liſſet inuentū eſt q̄ iudas matrē ſuam in vxorē du
xerit: et q̄ patrē ſuū occiderit. Penitentia igitur
ductus ſuadēte cyborea: dn̄m noſtrū iheſum xp̄m
adijt: et ſuorū delictoꝝ veniā implorauit. Hucuſq3
in predicta hyſtoria apocriſa legitur que: vtrum re
citanda ſit: lectoris arbitrio relinquat: licet ſit po-
tius relinquēda quā aſſerenda. ¶ Dominus autē
ſuū eum fecit diſcipulū: et de diſcipulo in ſuū ele-
git apoſtolū. Qui adeo ſibi familiaris extitit et di-
lectus: vt eū faceret ſuū procuratorē: quē poſtmo-
dum ꝑtulit ſuū ꝑditorē. Portabat eīn loculos et
ea que xp̄o dabantur furabatur. Dolēs vero tem
pore dn̄ice paſſionis q̄ vnguentū quod tricentos
denarios valebat nō fuerat venditū: vt illos etiā
denarios furaret abijt: et dn̄m .xxx. denarijs vēdi
dit: quoꝝ vnuſquiſq3 valebat decē denarios vſua
les: et ita damnū trecētoꝝ denarioꝝ recompenſa
uit. Uel vt quidā aiunt: omniū que chriſto dabant
decimā partem furabatur: et ideo pro decima pte
quā in vnguento amiſerat. ſcʒ pro .xxx. denarijs
dn̄m vendidit. Quos tamē penitentia ductus re-
tulit: et abiens laqueo ſe ſuſpendit et ſuſpēſus cre
puit medius: et diffuſa ſunt viſcera ei⁹. In hoc aūt
delatū eſt ori: ne ꝑ os effunderetur. Nō eīn dignū
erat: vt os tam viliter inquinaretur: qd̄ tam glo-
rioſū os: ſcʒ xp̄i cōtigerat. Dignū etiā erat vt vi-
ſcera que ꝑditionē conceperāt rupta caderent: et
guttur a quo vox ꝑditionis exierat laqueo arta-
retur. In aere etiā interijt vt qui angelos in celo
et homines in terra offenderat ab angelorum: et
hominū regione ſepararetur: et in aere cū demoni-
bus ſociaretur. ¶ Cū igitur inter aſcenſionē
et penthecoſten apoſtoli in cenaculo ſimul eſſent.
vidēs petr⁹ q̄ numerus .xij. apoſtoloꝝ erat imi-
nutus: quos tamē dn̄s in hoc numero elegerat vt
fidem trinitatis in quatuor mūdi partib⁹ predica
rent: ſurrexit in medio fratrū dicens. Uiri fratres
oportet vt aliquē loco iude ſubſtituam⁹: qui teſtet
nobiſcū reſurrectionem xp̄i: quia dn̄s dixit nobis.
Eritis michi teſtes in iheruſalē: et in omni iudea
et ſamaria: et vſq3 ad vltimū terre. Et quia teſtis
non niſi de his que vidit debet teſtimoniū ferre.
eligendus eſt vnus ex his viris: qui nobiſcū ſemꝑ
fuerūt: et dn̄i miracula viderunt. et eius doctrinā
audierunt. Et ſtatuerunt duos de ſeptuaginta-
duobus diſcipulis: ſcʒ ioſeph qui cognominat⁹ eſt
iuſtus ꝓ ſanctitate ſua q̄ fuit frater iacobi alphei.
et mathiā de cuius laude ſubticetur: quia ſufficit ei
ꝓ laude q̄ in apoſtolū eſt electus. et orantes dixe
runt. Tu dn̄e qui noſti corda omniū oſtende quē
elegeris ex his duobus accipe locū miniſterij hui⁹
et apoſtolat⁹ quē iudas amiſit. Et datis illis ſorti
bus cecidit ſors ſuꝑ mathiam: et annumeratus eſt
cū vndecim apl'is. ¶ Et notandū q̄ exemplo hoc
vt ait hieronim⁹: non eſt ſortibus vtēdū: quia pri-
uilegia paucoꝝ cōmunē legem non faciūt. Rur-
ſus etiā ſicut ait beda: donec veniret veritas figu-
ram licuit obſeruare. Uera eīn hoſtia in paſſione
fuit immolata: ſed in pēthecoſten cōſummata. Et
ideo in electiōe mathie ſortib⁹ vſi ſunt: ne a lege di
ſcreparēt in qua ſumm⁹ ſacerdos ſorte querebat.

De ſancto mathia aplõ

Poſt penthecoſten vero iam veritate propalata
vij. dyacones nõ ſorte ſed diſcipulorũ electione et
apoſtolorũ oratione. et manuũ impoſitione ordi⸗
nati ſunt. Cuiuſmodi aũt he ſortes fuerint due ſan
ctorũ patrum extant ſentencie. Hieronimus eñ et
beda volũt ꝙ he ſortes tales fuerunt: quales ille
quarũ in veteri lege creberrimꝰ vſus erat. Dyoni
ſius aũt qui fuit pauli diſcipulus irreligioſum exi⸗
ſtimat hoc arbitrari aſſerẽs ſibi videri ꝙ illa ſors
nichil aliud fuerit niſi quidã ſplendor et radius di⸗
uinitus ſup mathiam emiſſus per quẽ ipſe oſtẽde⸗
batur in apoſtolũ aſſumendus. Ait eñ ſic in libro
eccleſiaſtice hierarchie. De diuina aũt ſorte q̃ ſup
mathiam diuinitus cecidit. alij quidẽ alia dixerũt
nõ religioſe ſicut arbitror: meã autẽ et ipſe inten⸗
tionẽ dicam. videtur eñ michi eloquia ſortem no
minare thearticũ quoddã donũ: demonſtrans illi
theartico choro a diuina electione ſuſceptum. Hic
igitur mathias apoſtolus iudeam in ſortem accepit
et p̄dicationi ibidẽ inſiſtẽs et multa miracula faci⸗
ens in pace quieuit. In nonnullis vero codicibus
legitur ꝙ patibulũ crucis pertulit: et tali martirio
coronatus celos aſcendit. Huius corpus rome in
eccleſia ſancte marie maioris ſub lapide porfireti
ce ſepultũ eſſe dicit: et ibidẽ caput eius populo de
monſtrat. D In quadã vero legẽda que tre
ueris inuenit ſic inter cetera legit. Mathias de tri
bu iuda et ciuitate bethleẽ: illuſtri ꝓſapia oriun⸗
dus fuit. Qui litteris traditus oẽm in breui legis
et prophetarum ſcientiã apprehẽdit Laſciuiã quoq̃
abhorrens: pueriles ãnos morũ maturitate vince
bat. Informabat quoq̃ eius animus ad virtutem
vt eſſet ad intelligentiã abilis: ad miſericordiã faci
lis in proſperis non elatus. in aduerſis conſtans
et intrepidus. Satagebat vt qđ iuſſu preceperat
opere compleret et oris doctrinã manuũ opatiõe
mõſtraret. Hic cũ per iudeã predicaret cecos illu⸗
minabat: leproſos mũdabat: demones expellebat
claudis greſſum: ſurdis auditũ: mortuis vitã reſti
tuebat. Qui cũ corã pontifice accuſaret in multis.
reſpõdit. De obiectis que crimina dicitis nõ opor⸗
tet me multa dicere: qm̃ chriſtianũ eſſe non eſt cri⸗
minis: ſed glorie. Cui pontifex. Si tibi dant indu
tie vis penitere? Et ille. Abſit vt a veritate quã ſe
mel inueni ꝑ apoſtaſiam digrediar. Igit mathias
in lege erat doctiſſimus. corde mũdus: animo pru
dens: in ſoluẽdis queſtionibꝰ ſacre ſcripture acu⸗
tus: in cõcilio ꝓuidus: in ſermocinatione expedi⸗
tus. Qui cũ verbũ dei ꝑ iudeam predicaret multos
ſignis et ꝓdigijs cõuertebat. Unde iudei inuidẽ⸗
tes ipm̃ in cõcilio ſtatuerũt. Duo ergo falſi teſtes
qui ipm̃ accuſauerant: primo in ipm̃ lapides miſe⸗
runt: quos lapides in teſtimoniũ illis ſecum pecijt
ſepeliri. Qui dũ lapidaret ſecuri more romano ꝑ⸗
cutit: et extẽſis in celũ manibus ſpiritũ dño reddi⸗
dit. Et ſubditur ibidẽ. Cuius corpus de iudea ro⸗
mam: et inde treuerim eſt tranſlatum E In
quadã vero alia legẽda legitur. ꝙ dũ mathias in
macedoniã aduenіſſet: et fidem chriſti predicaret.
quandã potionẽ toxicatam q̃ viſu cũctos priuabat
ſibi dederũt. quã in nomĩe xp̄i bibit et nullã leſio⸗
nem incurrit. Et cũ illa potione pluſꝙ. ccl. exceca
ſent. ille ſingulis manũ imponens: omẽs illumina
uit. Dyabolus aũt in ſimilitudine infantis eis ap⸗
parẽs: ſuaſit vt mathiã occiderent qui eorum cultum
euacuaret. Et cum ipſe in medio eorũ conſiſteret.
tribus tamen diebus eum querẽtes minime inue⸗
nerunt. Tercia autẽ die ſe eis manifeſtans dixit.
Ego ſum. Quẽ manibus poſt tergũ ligatis. et fu⸗
ne collo ĩpoſito crudeliter afflixerũt: et ſic in carce⸗
re recluſerũt. Ubi demones apparẽtes dẽtibꝰ in
eum fremebãt: ſed appropinquare nõ poterant.
Dñs autẽ cum multo lumine ad eum veniẽs ipm̃
de terra leuauit: et vincula ſoluẽs: et dulciter con
fortans: hoſtiũ aperuit. Qui egreſſus verbum dñi
p̄dicauit. Dum aũt quidã obſtinati ꝑſiſterent dixit
eis. Denũtio vobis ꝙ viui in infernũ deſcendetis
Moxq̃ terra ſe aperuit et cũctos illos degluttiuit
Reliqui vero ad dñm ſunt conuerſi.

De ſancto Gregorio xlvi A

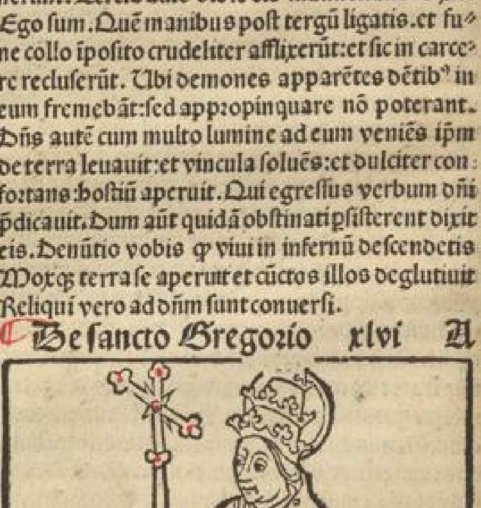

Gregorius dicit a grex et gore qđ eſt predicare ſiue dicere. vnde gregorius quaſi gregis p̄dicator. Uel dicit gregori⁹ quaſi egregorius: ab egregius et gore: quaſi egregius p̄dicator et doctor. Uel gregorius in lingua noſtra vigilans ſonat. quia ipſe vigilauit ſibi: deo: et gregi. Sibi per mūdicie cōſeruationē: deo ꝑ internā contēplationē. gregi ꝑ aſſiduā predicationez. Et hec tria merent dei viſionē. Aug⁹. in libro de ordine. Js videt deū qui bene viuit: bene ſtudet. et bene orat. Eius vitā ſcripſit paulus lōgobardoꝝ hyſtoriographus. quā iohannes dyaconus diligentius poſtmodū compilauit. B

Gregorius ſenatoria ſtirpe ꝓgenitus. cui⁹ pater gordianus: et mater ſiluia dicebatur. Cū ſummū philozophie apicē in ipa ſui adoleſcētia attigiſſet: ac rerū et diuiciarū copia plurimū abūdaret: cogitauit tū hec oīa deſerere: et in religionē ſe transferre. Sed dū longius cōuerſionem ꝓtraheret: ⁊ tuti⁹ ſe xp̄o famulaturū putaret ſi ſub p̄toris vrbani habitu mūdo ſpecieten⁹ deſeruiret. ceperūt multa cōtra eū ex ſeculi cura ſuccreſcere: ita vt non tantū ſpecie: ſed in eo retineretur et mente. Tandem patre orbatus ſex monaſteria in ſicilia cōſtruxit: ſeptimū intra menia vrbis. ſub honore ſancti andree apl̄i i ꝓprio domate fabricauit. Jn quo relictis ſericis auro: gēmiſqꝫ radiantibus: vili monaſtico habitu tegebat. Ubi ad tantaz ꝑfectionē in breui deuenit: vt in ipſo ſue cōuerſionis inicio: poſſet iam in ꝑfectorū numero cōputari. Cuius quidē ꝑfectio ex verbis ſuis que in ꝓlogo ſuꝑ dyalogū ponit: aliqualiter perpēdi poteſt vbi ſic dicit. Jnfelix anim⁹ meus occupatiōis ſue pulſat⁹ vulnere: meminit qualis aliqn̄ in monaſterio fuit. quomō ei labentia cuncta ſubtererāt: q̄tum rebus oībus que voluunt eminebat: qꝫ nulla niſi celeſtia cogitare cōſueuerat. qꝫ etiā retētus corpore ipſa iā carnis clauſtra contēplatione tranſibat qꝫ mortē quoqꝫ q̄ pene cūctis pena eſt. videlicet vt ingreſſum vite: et premiū laboris ſui amabat. Tāta deniqꝫ diſtrictiōe corpus ſuū afflixit. vt infirmato ſtomacho ſubſiſtere vix valeret: et inciſionē vitalium quā greci ſincopin vocant patiens: crebris anguſtijs ꝑhorarū momēta ad exitū ꝓpinquaret.

Quadā vice dum quodā in monaſterio ſuo vbi abbas p̄erat ſcriptitaret angelus domini i ſpecie naufragi ſibi affuit ſibiqꝫ miſereri lachrimabiliter poſtulauit: cui cū gregorius ſex argēteos dari feciſſet et abiſſet: eadē die iterum redijt: ſeqꝫ multa ꝑdidiſſe pauca vero recepiſſe ꝑhibuit. Qui cū ab eo totidē argēteos recepiſſet: iterum vice tercia reuerſus: miſereri ſibi importunis clamorib⁹ poſtulabat. Sed gregorius cū a ꝓcuratore ſui monaſterij didiciſſet. nil dādū preter ſcutellā argēteā quā mater ſua cū leguminibus mittere ſolebat i monaſterio remanſiſſe: illā ſtatim dari p̄cepit. Quā ille libenter accipiēs. letus abſceſſit. Hic aūt angelus domini fuit ſicut ſe ſibi poſtmodū reuelauit. C

Quadā die btūs gregori⁹ ꝑ foꝝ vrbis romane trāſiens: cernit quoſdā pueros forma pulcherrimos. vultu venuſtos: capilloꝝ nitore ꝑſpicuos eē venales. Jnterrogat igit mercatorē de qua illos patria attuliſſet. Qui reſpondit. De britania cuius incole ſimili candore refulgēt. Jnterrogat iterū ſi xp̄iani ſunt. Cui mercator. Non ſed paganicis erroribus implicati tenent. Tūc gregori⁹ acriter ingemiſcēs heu ꝓch dolor inquit. quā ſplendidas facies princeps tenebrarū nūc poſſidet. Jnterrogat inſuꝑ qđ eſſet vocabulū gētis illi⁹. Cui ille. Anglici vocantur. Bene inquit anglici: quaſi angelici: quia ⁊ angelicos vultus habent. Jnterrogante iteꝝ eo qđ nomē haberet illa ꝓuincia. ait mercator. Prouinciales illi deiri vocant. Et gregori⁹. Bn̄ inq̄t deiri vocant: quia de ira ſunt eruendi. Rurſus de noīe regis interrogante: ait mercator qꝫ aelle diceret. Et gregorius. Bn̄ aelle quia all'a in partibus illis decātari oportet. Qui mox ad ſummū pontificē accedens cum multa inſtātia ⁊ precibus vix obtinuit vt ad illos cōuertendos mitteret. Cumqꝫ iam iter arripuiſſet. romani de ei⁹ abſentia plurimū ꝯturbati. papā adeūt: et eū taliter alloquunt. Petruz offēdiſti: romā deſtruxiſti: gregoriū dimiſiſti. Sicqꝫ papa ꝑterritus. ad eū reuocandū continuo nuncios deſtinauit. Cumqꝫ gregorius iā iter triū dierū ꝑegiſſet et in quodā loco diuertens quedā ceteris quieſcentibus lectitaret locuſta ſuꝑueniēs eū coegit a legēdo quieſcere. et ex ꝯſideratione ſui noīs docuit. eum in eodē loco ſtare debere. Qđ ille ſpiritu ꝓphetico diſcēs: ſtatim comites adhortat. vt velocius debeāt ꝓficiſci. Sed ſuꝑuenientibus apoſtolicis nuncijs redire cōpellit. licet de hoc plurimū triſtaret. Tūc papa ipm̄ a monaſterio ſuo abſtraxit. et ſuū dyaconē cardinalez ordinauit. D

Quodā tempore tiberis fluuius alueū ſuū egreſſus. intantū excreuit vt ſuꝑ muros vrbis influeret ⁊ plurimas domos euerteret. Tunc etiā ꝑ tiberim fluuiū multitudo ſerpentū cum dracone magno in mare deſcēdit. Sed a fluctibus ſuffocati. et ad litus ꝓiecti totū aerē ſua putredine corruperūt. Sicqꝫ plaga peſſima quā inguinariā vocāt ſecuta eſt: ita

vt etiaꝫ corporali viſu ſagitte celitus venire. et ſin
gulos quoſq; percutere viderentur. Que primo
omniū pelagiuꝫ papā ꝑcuſſit. et ſine mora extinxit
Poſtmodū vero ita in reliquū vulgus deſeuit. vt
ſubtractis habitatorib⁹: domos plurimas vacuas
in vrbe reliqͥt. Sed quia eccleſia dei ſine rectore
eſſe nō poterat: gregoriū licet totis virib⁹ renitē-
tem: plebs omnis elegit. Cū ergo benedici debe-
ret. et lues populū deuaſtaret ſermonē ad populū
fecit: ꝓceſſionē faciēs letanias inſtituit: et vt oēs
deum attentius exorarent admonuit. Cum igitur
deū omnis cōgregat⁹ populus exoraret: intantū
lues ipa deſeuit. vt in vna hora. lxxx. homies ſpi-
ritū exalarent. Sed nequaq̄ ceſſauit populuꝫ ad
monere. vt ab oratione nunq̄ deſiſterēt donec pe
ſteꝫ ipam diuina ꝓpulſaret miſeratio. Finita ꝓceſ
ſione fugere voluit: ſed nequiuit: quia die noctuq;
portas vrbis ꝓpter eū vigiles obſeruabāt. Tan-
dē mutato habitu a quibuſdā negociatoribus ob-
tinuit: vt in quodā doleo ſuꝑ quadrigam de vrbe
educeret. Qui mox ſiluā expecijt: cauernaꝝ latibu
la requiſiuit: ibiq; tribus dieb⁹ latuit. Veruntamē
dum ſolicite quereret: columna lucis prefulgida a
celo dependēs: ſuꝑ locū in quo latitabat apparuit
in qua columna angelos deſcendētes et aſcēdētes
quidā recluſus aſpexit. Moxq; ab vniuerſo popu
lo capit. trahit et ſummus pontifex conſecratur.
Quod vero ad hoc honoris culmen inuitus aſcen-
derit qui verba ſua legit patenter aduertit. Nam
in epl̄a ad narſum patriciū ſic ait. Dum cōtempla-
tionis alta deſcribitis. ruine mee michi gemitū re-
nouatis: quia audiui qd intus ꝑdidi. dum foris ad
culmē regiminis īmeritus aſcendi. Tanto aūt me
merore percuſſum cognoſcite. vt vix loqui ſufficiaꝫ
Nolite ergo me vocare noemi: ideſt pulcrū: ſed vo
cate me mara: q2 amaritudine plenus ſum. Itē ali
bi. Qd me ad eꝑatus ordinē cognoſcitis ꝑueniſſe
ſi me diligitis plangite. q2 et ego inceſſanter de-
fleo. atq; vt deū ꝓ me exoretis rogo. In prologo
quoq; ſuꝑ dyalogū ſic ait. Ex occaſione cure paſto
ralis anim⁹ meus ſeculariū hominū negocia patit
et poſt tā pulchrā ſue quietis ſpeciē terreni actus
puluere fedat. Perpendo itaq; quid tolero ꝑpen-
do quid amiſi. Dumq; intueor illud qd perdidi.
fit hoc grauius qd porto. Ecce em̄ nūc magni ma-
ris fluctib⁹ quacior: atq; in naui mentis tēpeſtatis
valide ꝓcellis illidor. et cū prioris vite recolo quā
ſi poſt tergū ductis oculis viſo litore ſuſpiro. Sed
quia adhuc romā predicta peſtis vaſtabat more ſo
lito ꝓceſſionē cum letanijs per ciuitatis circuitum
quodā tēpore paſchali ordinauit: in qua ymaginē
beate marie ſemꝑ virginis. q̄ adhuc vt aiunt eſt ro
me in eccleſia q̄ dicit ſancta maria maior quā lucas
arte medicus. et pictor egregi⁹ formaſſe dicitur. et
eidē virgini ſimilimā ꝑ oia perhibetur. ante ꝓceſ-
ſionē reuerenter portari fecit. Et ecce tota aeris
infectio et turbulentia ymagini cedebat: ac ſi ipaꝫ
ymaginē fugeret: et eius preſentiā ferre nō poſſet
Sicq; poſt ymaginē mira ſerenitas. et aeris puri-
tas remanebat. Tūc in aere vt refert iuxta ymagi
nē audite ſunt voces angeloꝝ canentiū. Regina
celi letare all'a. q2 quē meruiſti portare all'a. reſur
rexit ſicut dixit all'a. Statimq; btūs gregorius qd
ſequit adiunxit. Ora pro nobis deū rogamus all'a
Tūc beat⁹ gregori⁹ vidit ſupra caſtrū creſcencij an
gelū dn̄i: qui gladiū cruentatū detergens in vagi-
naꝫ remittebat. Intellexitq; gregori⁹ q̄ peſtis illa
ceſſaſſet. Et ſic factū eſt. Unde et caſtꝝ illud caſtrū
angeli deiceps vocatū eſt. Tandē vt deſiderauē-
rat auguſtinū mellitū. et iohānē cuꝫ q̄buſdā alijs ī
angliā miſit. et eos ſuis ꝑcibus et meritis ad fideꝫ
conuertit. ℭ Tante etiaꝫ humilitatis beatus
gregori⁹ extitit: vt ſe laudari nullomō ꝑmitteret.
Naꝫ ſtephano ep̄o qui cū in ſuis epl̄is laudauerat
ita ſcripſit. Multū michi et vltra q̄ audire debui
indignus: fauorē in veſtris epl̄is demonſtraſtis.
Etrū ſcriptū eſt. Ne laudes hominē quādiu viuit.
Tamē et ſi audire talia dignus nō fui orationibus
veſtris peto vt dignus efficiar. vt ſi bona ideo in
me dixiſtis q2 non ſunt. ideo ſint q2 dixiſtis. Item
in epl̄a ad narſuꝫ patriciū. q̄ cauſe et noīs ſimilitu
dinē faciendo ꝑ ſcripturas clauſulas declamatio-
neſq; formatis: certe frater cariſſime ſimeā leoneꝫ
vocas qd eo modo vos agere cōſpicimus. quo ſca
bioſos oculos ſepe pardos vel tigres vocamus.
Itē ī epl̄a ad anaſtaſiū patriarchā anthiocenū q̄
vos me os dn̄i: q̄ lucernā dicitis: q̄ loquēdo mul-
tis ꝓdeſſe multiſq; poſſe lucere ꝑhibetis. exiſtima
tionē meā fateor: michi in dubitationē maximā ꝑ-
duxiſtis. Conſidero nanq; qui ſum: et nichil me ex
hmōi boni ſigno deꝑhendo. Conſidero autēꝫ qui
eſtis et vos mētire poſſe nō arbitror. Cū ergo cre-
dere volo qd dicitis. cōtradicit michi infirmitas
mea. Cū diſputare volo qd in laude mea dicit con
tradicit michi ſanctitas veſtra. Sed queſo vir ſan-
cte nobis aliq̄d de hoc certamine noſtro cōueniat
vt ſi nō qd dicitis ita eſt. ſit ita q2 dicitis. Vocabula
etiam iactantiā. vel vanitatē ſonantia omnino re
ſpuebat. Unde eulogio patriarche alexādrino qui
eū vniuerſalē papā vocauerat ita ſcribit. In ꝑfa-

tione ep̄l'e quã ad me direxiſtis ſupbe appellatio-
nis verbũ: vniuerſalẽ me papã dicẽtes imprimere
curauiſtis. Qḋ pero dulciſſima ſanctitas veſtra vl-
tra nõ faciat: qꝛ vobis ſubtrahit: qḋ alteri pluſꝗ
rõ exigat prebet. Ego enĩ verbis ꝓſperari non q̄
ro ſed moribꝰ: nec honorẽ eſſe reputo. in quo fra-
tres honorẽ ſuũ ꝑdere cognoſco. Recedant ergo
verba q̄ vanitatẽ inflant. caritatẽ vulnerãt. Hinc
eſt ꝙ cũ iohãnes ep̄s ꝯſtantinopolitanꝰ hoc voca-
bulũ vanitatis ſibi vſurparet. et ſe vniuerſalẽ pa-
pã vocari fraudulẽter a ſinodo obtinuiſſet inter ce
tera ſic de eo ſcribit grego. Quis eſt iſte q̄ ꝯtra ſta-
tuta euãgelica: cõtra canonũ decreta nouũ ſibi no-
men vſurpare p̄ſumit. vt vel ſine imminutione ſit
vnus: q̄ eſſe appetit vniuerſus. Verbũ etiã iuſſio-
nis ſibi a coep̄is dici nolebat. Unde ait in ep̄l'a ad
eulogiũ ep̄m alexandrinũ. Veſtra michi caritas
loquit̄ dicens. Sicut iuſſiſtis. Qḋ verbũ iuſſionis
peto a meo auditu remoueri: qꝛ ſcio qui ſum et q̄
eſtis. Loco enĩ michi fratres eſtis: moribꝰ patres.
Inſuper ob nimiã humilitatẽ qua erat p̄ditus no-
lebat ꝙ matrone ſe ancillas ſuas dicerẽt. Unde ru
ſticane patricie ſcribẽs ait. Unũ in tuis ep̄l'is egre
ſuſcepi: qꝛ qḋ ſemel eſſe poterat ſepius dicebatur
ancilla veſtra. et ancilla vr̄a. Ego enĩ qui per epi
ſcopatus onera omniũ ſeruus ſuꝫ factus: qua rõne
te michi ancillã dicis: cuiꝰ ante ep̄atum ſuſceptum
ꝓprius fui. Et ideo rogo ꝑ omnipotẽtẽꝫ deum ne
hoc verbũ aliquãdo ad me in ſcriptis tuis inueniã
Primus in ſuis ep̄l'is ſe ſeruũ ſeruoꝝ dei noĩauit.
et alios nomĩari inſtituit. Libros ſuos dum adhuc
viueret. ob nimiã humilitatẽ publicari nolebat et
in alioꝝ cõparatione ſuos nichil valere exiſtima-
bat. Unde innocencio p̄fecto affrice ſic ſcribit. Qḋ
expoſitionẽ ſcꝫ iob vobis tranſmitti voluiſtis. ve-
ſtro ſtudio congaudemus. Sed ſi delicioſo cupitis
pabulo ſaginari. beati auguſtini cõpatriote veſtri
opuſcula legite. et ad cõparationẽ illius ſimilagi-
nis. noſtrũ furfurẽ non queratis. Neq̄ꝫ enĩ volo dũ
in hac carne ſum ſi qua dixiſſe me cõtigit: ea facile
hominibus innoteſci. F ¶ Legit quoq̄ꝫ in quo-
dam libro de greco in latinũ tranſlato ꝙ quidam
ſanctꝰ pater noĩe abbas iohãnes cũ romã ad viſi
tandũ ap̄l'orum limina veniſſet: et beatũ gregoriũ
papã per mediũ ciuitatis trãſire videret: voluit ei
occurrere: ac vt decebat reuerentiã exhibere. Cer
nens vero btũs gregoriꝰ ꝙ ſe in terrã vellet ꝓſter
nere feſtinauit et primo ſe corã ipſo in terrã ꝓſtra-
uit. nec inde ſurrexit. quouſq̄ꝫ abbas primo ſurre-
xit in quo maria eiꝰ humilitas cõmendat̄. Tante

aũt largitatis alemoſinarũ extitit. vt nõ ſolũ p̄ſen
tibꝰ: ſed etiã longe poſitis. et in mõte ſynai mona
chis neceſſaria miniſtraret. Nam omniũ indigen-
tiũ noĩa ſcripta habebat: et eis liberaliter ſubue
niebat. Monaſteriũ hieroſolimis inſtituit ⁊ dei fa
mulis illic degẽtibus neceſſaria mittere ꝓcurauit
Tribus quoq̄ꝫ milibus ancillis dei ꝓ quotidianis
ſtipendijs octoginta libras auri annualiter offere
bat. Quotidie etiã ad ſuam menſaꝫ ꝑegrinos quoſ
libet inuitabat. Inter quos die quadã vnus acceſ-
ſit. in cuiꝰ manibus dũ ip̄e ex humilitate aquã fun
dere vellet. cõuerſus vrceum accepit: ſed repente
eum in cuiꝰ manibꝰ aquã fundere volebat nõ inue
nit. Cumq̄ꝫ hoc factũ ſecũ ip̄e miraret̄ eadem nocte
dñs ꝑ viſionẽ ei dixit. Ceteris diebꝰ me in mẽbris
meis. heſterno aũt die me in memetip̄o ſuſcepiſti.
¶ Alio quoq̄ꝫ tẽpore p̄cepit cancellario vt. xij. pe
regrinos ad prandiũ inuitaret. Qui pergens iuſſa
cõpleuit. Duꝫ autẽ ſimul diſcũberent intuẽs papa
tredecim numerauit. Et accerſito cancellario cur
cõtra ſuã iuſſionẽ tredeciꝫ inuitare p̄ſumpſerat in
quiſiuit. Quos cãcellarius numerãs et tantũ. xij.
inueniẽs ait. Crede michi pater non ſunt niſi. xij.
Animaduertit gregoriꝰ virũ ꝓpius diſcumbẽteꝫ.
vultũ crebro mutare et nũc adoleſcentẽ: nũc vero
ſibi vetulũ venerãda quadã canicie ſimulare. Fini
to igit̄ conuiuio illuꝫ in cubiculo duxit: vehemẽter
adiurãs vt ei ſe nomẽq̄ꝫ ſuũ ꝓdere dignaret̄. Qui
rñdens ait. Et cur interrogas de noĩe meo. qḋ eſt
mirabile? Verũtamẽ ſcito qꝛ ego ſuꝫ naufragꝰ ille
cui ſcutellã argenteã tribuiſti: quã tibi miſerat cuꝫ
legumibus mater tua. Et hoc tibi ꝓ certo ſit cogni
tum: qꝛ ab illo die quo michi dediſti deſtinauit te
dñs fieri eccleſie ſue p̄ſulem. et petri ap̄l'i ſucceſſo-
rem. Cui gregorius. Et tu quomõ hoc noſti ꝙ tũc
me dñs p̄ſſe ſue eccleſie deſtinauerit? At ille. Quĩ
angelus eius ſum. et me tibi dñs nunc remiſit. Ut
te ſemꝑ debeã ꝓtegere et oẽ qḋ petieris per me
apud ip̄m valeas impetrare. Statimq̄ꝫ ab eo diſ-
paruit. G ¶ Eo tẽpore fuit quidã heremita vir
magne virtutis: qui oĩa ꝓpter deũ reliquerat: et
nichil p̄ter vnã cattaꝫ poſſidebat. Quã blandiẽs.
crebro quaſi cohabitatricẽ in ſuis gremijs refoue
bat. Orauit igit̄ ad deũ vt ſibi oſtendere dignare-
tur. cũ quo future remunerationis manſionẽ ſꝑare
debuiſſet. qui illiꝰ amore nil ex diuitijs huiꝰ ſeculi
poſſideret. Quadã igitur nocte ſibi reuelatur ꝙ cũ
gregorio romano põtifice manſionẽ ſibi ſperare
deberet. At ille fortiter ingemiſcẽs paꝝ ſibi volũ-
tariã paupertatẽ ꝓfuiſſe putabat ſi cũ eo remunera

tionem recipet qui tantis mūdialibus diuitijs abū
daret. Cū ergo gregorij diuitias ſue paupertati die
noctuq; ſuſpirādo cōferret alia nocte audiuit dn̄m
ſibi dicentē. Cum diuitē nō poſſeſſio diuitiarū. ſed
cupido faciat: cur audes paupertatē tuā gregorij di-
uitijs cōparare: qui magis illā cattā quam habes
quotidie palpādo diligere cōprobaris: ꝙ ille tātas
diuitias: quas nō amādo ſed cōtēnendo: cunctiſq;
liberaliter largiendo diſpergit? Itaq; ſolitarius deo
grās retulit. et qui meritū ſuū decreuiſſe putaue-
rat ſi gregorio cōferret orare cepit vt cum eo man-
ſione quandoq; ꝑcipere mereretur. ❡ D Cum
apud mauriciū imperatorē et filios eiꝰ ſup morte
cuiuſdā epi falſo accuſaret ſic ait ī epl'a quā apocri
ſario mittit. Unum eſt qȝ breuiter ſuggeras dn̄is
meis: q: ſi ego ſeruus eoꝝ in mortē longobardoꝝ
vel damnū me miſcere voluiſſem. hodie lōgobar-
dorum gēs: nec regē: nec ducē: nec comites habe-
ret. atq; in ſua ꝯfuſione eſſet. Sed q: deū timeo in
mortē cuiuſlibet hoīs me miſcere formido. Ecce
quāte humilitatis extitit. q: cū eſſet ſummus ponti
fex imperatoris ſe ſeruū vocabat: et dn̄m ſuū eum
appellabat. Ecce quāte innocētie: q: in mortē ini-
micoꝝ ſuorū cōſentire nolebat. Cū mauricius īpe
rator gregoriū et eccleſiā dei ꝑſequeret. inter cete
ra ſicei ſcripſit gregoriꝰ. Quia eī peccator ſuȝ cre
do ꝙ omnipotentē deū tanto vobis amplius pla-
catis. quāto me ei male ſeruientē affligitis. Qua-
dam igit vice quidā monaſtico habitu indutꝰ: ſpa-
tam euaginatā dextera tenēs corā imꝑatore intre
pidus aſtitit: et cōtra eum vibrās illū gladio mori-
turū predixit. Territus mauricius a perſecutione
gregorij ceſſauit. et vt ꝓ ſe orare deberet inſtāter
pecijt: quatenus ipm in hac vita de malis ſuis deꝰ
puniret: et nō puniendū extremo examini reſerua
ret. Quadā igitur vice vidit ſe mauricius ante tri
bunal iudicis ſtare et iudicē ꝓclamare. Date mau
riciū. Et capiētes eū miſtri ipm ante iudicē poſue-
runt. Cui ille. vbi vis vt reddam tibi mala que in
hoc ſeculo perpetraſti? Ille rn̄dit. Hic potiꝰ ea dn̄e
michi: et nō in ſeculo futuro retribue. Statimq; di-
uina vox iuſſit tradi mauriciū: vxoreq;: filios. et fi-
lias. foce militi occidēdos. Quod et factū eſt. Non
poſt multū eī tēporis focas quidā miles eius ipm
cū tota familia ſua gladio occidit: et ei in imperio
ſucceſſit. Cum apud ſanctā mariam maiorē in die
paſche miſſam celebraret. et pax dn̄i ꝓnunciaret.
angelus dn̄i alta voce rn̄dit. Et cū ſpū tuo. Unde
papa apud illā eccleſiā in die paſche ſtationē facit
nec ſibi cū dicit. pax dn̄i: in huius miraculi teſtimo
niū reſpondetur. ❡ I Quodā tp̄e trayanus im
perator romanꝰ ad quoddā bellū vehemētiſſime
feſtinabat. Cui vidua quedā flebiliter occurrit di-
cens. Obſecro vt ſanguinē filij mei innocēter per-
empti vindicare digneris. Cumq; trayanꝰ ſi ſanus
reuerteretur ſe vindicare teſtaret. vidua dixit. Et
qs michi hoc ꝓſtabit ſi tu in prelio mortuus fueris?
Trayanꝰ dixit. Ille qui poſt me imꝑabit. Cui vi-
dua. Et tibi quid ꝓderit ſi alter michi iuſticiā fece-
rit? Trayanus dixit. Utiq; nichil. Et vidua. Nōne
inquit melius eſt tibi vt michi iuſticiā facias. ⁊ pro
hoc mercedē accipias. ꝙ vt alteri hanc trāſmittas
Tunc trayanꝰ pietate cōmotus de equo deſcēdit.
et ibidē innocentis ſanguinē vindicauit. ❡ Fertur
quoq; ꝙ cum quidā filius trayani ꝑ vrbē equitādo
nimis laſciue diſcurreret. filiū cuiuſdā vidue inter-
emit. Qȝ cū vidua trayano lacrimabiliter expone
ret. ipm filiū ſuū qui hoc fecerat vidue loco filij ſui
defuncti tradidit: et magnifice ipſam dotauit. Duȝ
igitur quadā vice diu iam defuncto trayano gre-
gorius per forū trayani trāſiret. et huiꝰ manſuetu
dinem iudicis recordatꝰ fuiſſet: ad ſancti petri baſi
licam ꝑuenit. et ibidē ꝓ eius errore amariſſime fle
uit. Tunc ſibi diuinitꝰ eſt reſpōſum Ecce petitionē
tuam cōpleui: et trayano penā eternā pepci. Dece
tero aūt diligētiſſime caueas: ne ꝓ dānato aliquo
ꝓces fundas. Damaſcenꝰ aūt in quodam ſuo ſer-
mone narrat ꝙ gregoriꝰ ꝓ trayano orationeȝ fun
dens audiuit vocē ſibi diuinitꝰ illatā. Uocē tuā au
diui: et veniā trayano do. Cuiꝰ rei vt ibidē dicit te-
ſtis eſt oriens omis et occidēs. Sup hoc dixerunt
quidā ꝙ trayanus reuocatꝰ fuit ad vitā. vbi gratiā
conſecutus veniā meruit. et ſic gloriam obtinuit.
Nec erat in inferno finaliter deputatus nec ſenten
cia diffinitiua damnatꝰ. Alij dixerūt ꝙ aīa trayani
non fuit ſimpliciter a reatu pene eterne abſoluta
ſed eiꝰ pena vſq; ad tp̄us. ſcȝ vſq; ad diē iudicij fuit
ſuſpenſa. Alij ꝙ pena quo ad locū vel modum ali
queȝ tormenti ſub cōdicione fuit taxata: donec orā
te gregorio per xp̄i gratiā. locus vel modus aliqs
mutaretur. Alij vt iohānes dyaconus qui hanc le-
gendaȝ cōpilauit ꝙ nō legitur oraſſe ſed fleuiſſe. ⁊
frequenter dn̄s miſertus cōcedit. qȝ homo ꝗuis
deſiderans petere nō ꝓſumit: et ꝙ eius aīa nō eſt
ab inferno liberata. et in paradiſo repoſita. ſȝ ſim-
pliciter ab inferni cruciatibus liberata. Ualet eī
vt dicit. anima et in inferno exiſtere: et inferni cru
ciatus ꝑ dei miſedꝛiam nō ſentire. Alij ꝙ pena eter-
na cōſiſtit in duobus: ſcȝ in pena ſenſus: et in pena
damni q̄ eſt carentia viſionis diuine. Pena igit

eterna quantū ad primū eſt ſibi dimiſſa:ſed q̄ tum
ad ſecundū retenta. Fert quoqꝫ q̄ et angelus iſtud
adiecerit. Quia em̄ ꝓ damnato rogaſti:duorū tibi
dat optio. Aut em̄ in purgatorio duobus diebus
cruciaberis. aut certe toto tp̄e vite tue:infirmita-
tibus et dolorib9 fatigaberis. Qui ꝑelegit toto tē
pore vite ſue doloribus concuti q̄ duobus diebus
in purgatorio cruciari. Unde factū eſt q̄ ſemꝑ de-
inceps aut febrib9 laborauit aut podagre moleſtia
ꝑſſus fuit:aut validis dolorib9 cōquaſſat9:aut do-
lore ſtomachi mirabiliter cruciat9. Unde in quadā
ep̄la ſic loquit dicēs. Tantis podagre:tantis mo-
leſtiarū doloribus ꝑmor:vt vita mea michi grauiſ
ſima pena ſit. quotidie em̄ in dolore deficio:⁊ mor
tis remediū expectando ſuſpiro. Itē alibi. Dolor
meus interdū michi lent9 eſt:interdū nimius: ſed
neqꝫ ita lētus vt recedat. neqꝫ ita nimius vt inter-
ficiat. vnde fit vt qui quotidie in morte ſum. repel-
lar a morte. Sic aūt me infectio noxij humoris ī-
bibit vt viuere michi pena ſit:et mortē deſideran-
ter expectē:quā gemitibus meis ſolā credo eſſe re
mediū k ¶ Matrona quedā ſingulis diebus do
minicis beato gregorio panes offerebat. Cui cum
poſt miſſarū ſolēnia corpus dn̄i offerret et diceret
corpus dn̄i noſtri ihū xp̄i cuſtodiat te in vitā eter-
nam laſciua ſubriſit. Ille cōtinuo dexterā ab eius
ore cōuertēs partē illam dn̄ici corporis ſuꝑ altare
depoſuit. Poſtmodū corā pp̄lo interrogauit: quā
ob cauſam ridere ꝑſumpſerit. At illa. Quia panē
quē ꝓprijs manibus feceram tu corpus dn̄icū ap-
pellabas. Tūc gregori9 pro incredulitate mulieris
ſe in orōne ꝓſtrauit:et ſurgēs particulā illā panis
inſtar digiti carnē factā reperit. et ſic matronā ad
fidē reduxit. Orauit iterū et carnē illā in panem
conuerſam vidit:et matrone ſumendum tradidit
Quibuſdā principib9 aliquas ꝑcioſas reliq̄as pe-
tētibus:aliquantulū de ſancti iohānis euangeliſte
dalmatica tribuit. Qd̄ illi ſuſpicientes tanq̄ viles
reliquias cū indignatione nimia eidē reddiderūt.
Tūc beatus gregorius orōne facta cultellū petijt.
et pannū illum pupugit. ex cuius pūctionib9 ſan-
guis ꝓtinus emanauit. Sicqꝫ q̄ precioſe eſſent re
liquie diuinitus eſt oſtēſum. Quidā diuitum roma
norū relicta cōiuge fuerat a pontifice cōmunione
priuatus. Qd̄ ille moleſtiſſime ferens:ſed autori-
tatē tanti pontificis euacuare nō valens:magorꝫ
ſuffragia requiſiuit. Qui ſe ſuis carminibus agere
ꝓmiſerunt:vt imiſſo demone tandiu caballus pō-
tificis vexaret. quouſqꝫ cū ſeſſore ſuo ꝑiclitaretur.
Cūqꝫ gregori9 aliquādo ſuꝑ caballū ſuū tranſiret

immiſſo demone magi eius equū tā fortiter vexa-
ri fecerūt vt nequaq̄ ab aliquo teneri valeret. Tūc
gregori9 reuelāte ſpū dyabolicā immiſſionē cogno
ſcens:facto crucis ſignaculo. tam caballū a ꝑſente
rabie liberauit:q̄ maleficos ꝑpetua cecitate mul-
ctauit. Qui reatū ſuū cōfitentes ad ſacri baptiſmi
gratiā poſtmodū ꝑuenerunt. Quibus lumē ne ar-
tem magicā relegerēt reddi noluit eos tamē eccle
ſiaſtico ſubſidio nutriri ꝑcepit ¶ Legit quoqꝫ in li-
bro qui a grecis lymon dicit q̄ abbas qui preerat
monaſterio ſancti gregorij. eidē nunciauit. q̄ qui
dā monachus penes ſe nūmiſmata tria haberet.
Quē greg9. ad aliorꝫ terrorē excōmunicauit. poſt
modicū tp̄is frater morit ſancto gregorio neſciēte
Qui iratus q̄ ſine abſolutiōe mortuus fuerat ora-
tionē in pictacio ſcripſit. qua eū ab excōmunicatio
nis vinculo abſoluebat deditqꝫ eam vni dyacono-
rum precipiēs vt eam ſuꝑ foueā fratris defuncti le
geret. Quo iuſſa cōplente ſequēti nocte qui defun
ctus fuerat abbati apparuit et ſe vſqꝫ modo in cu-
ſtodia detentū. ſed heri abſolutum fuiſſe ꝓhibuit.
l ¶ Officiū et cantū eccleſiaſticū necnō et ſcolam
cantorꝫ inſtituit. et ꝓ hoc duo habitacula. vnū iux
ta baſilicā ſancti petri. alterū iuxta lateranēſē ec-
cleſiam fabricauit. Ubi vſqꝫ hodie lectus eius quo
recumbēs modulabat:et flagellū eius quo pueris
minabat. cū antiphonario autētico. veneratione
cōgrua reſeruant. In canone appoſuit. Dieſqꝫ no
ſtros in tua pace diſponas atqꝫ ab eterna dānatio
ne nos eripi. et in electorꝫ tuorū iubeas grege nu-
merari. Tandē beat9 gregorius cū ſediſſet annis
xiij. mēſib9. vi. ⁊ diebus. x. plenus opibus bonis
migrauit a corpore. In cuius tūba hi verſus ſcripti
ſunt. Suſcipe terra tuo corp9 de corpore ſumptum
Reddere quod valeas viuificāte deo. Spūs aſtra
petit:leti nil iura nocebūt. Cui vite alteri9 mors
magis ipſa via eſt. Pōtificis ſummi hoc claudunt
membra ſepulcro. Qui innumeris ſemꝑ viuit vbiqꝫ
bonis. Fluxerūt aūt anni ab incarnatōe dn̄i. dcvi.
ſub foca imꝑatore ¶ Poſt mortē beati gregorij re-
gionē totā maxima fames inuaſit. Unde pauꝑes
quos liberaliter gregori9 paſcere ſolebat ad ſucceſ
ſorē ſuū veniētes dicebāt. Dn̄e quos pater noſter
gregorius ſolebat paſcere tua ſanctitas fame nō ſi
nat ꝑire. Quib9 verbis papa indignat9 ſemꝑ tali
ter rn̄debat. Si gregori9 ad famā ſue laudis cun-
ctos pp̄los curauit ſuſcipꝭ:nos aūt non poſſumus
paſcere. Et ſic eos ſemꝑ vacuos remittebat. Un̄
ſctūs gregori9 ter ei appuit. et tūc blāde de ſua te
nacia et ꝺetractione redarguit:ſed ille ſe de nullo

emendare curauit. Vñ illi quarto apparēs terribi
liter illū corripuit et in capite letaliter ꝑcuſſit. Cu
ius dolore vexatus in breui vitā finiuit. Dū aūt ad
huc ꝑdicta fames inſtaret: quidā inuidi gregorio
ceperūt detrahere aſſerētes ꝙ totū theſaurū eccle
ſie tanꝙ vir prodigus cōſumpſiſſet. Unde ob hui⁹
vindictā ad cōburendos libros ſuos ceteroꝝ ani
mos inclinarūt. Quoꝝ duꝫ quoſdā iam cōbuſſiſſēt
et ceteros cōburere vellēt. petrus dyaconus eius
familiariſſimus cū quo quatuor libros dyalogorū
diſputauerat tradit vehemētiſſime reſtitiſſe aſſe
rēs hoc ad eius delēdaꝫ memoriā nil valere. cū in
diuerſis mūdi ꝑtibus exēplaria tenerent. adiūgēs
īmane ſacrilegiū eſſe: tāti patris tot et tales libros
exurere: ſup cuius caput ipſe ſpūmſanctū in ſimili
tudine colūbe frequētiſſime ꝓſpexiſſet. Tādē eos
in hanc ſententiā adduxit: vt ſi illud qđ dixerat iu
reiurando cōfirmans mori cōtinuo meruiſſet ipi a
libroꝝ exuſtione deſiſterēt. Si vero mori nō meru
iſſet: ſed ſupſtes ſui teſtimonij extitiſſet: ipſe quoq;
cōbuſtoribus manus daret. Fert em̄ gregoriū ſibi
dixiſſe: ꝙ ſi miraculū de viſione colūbe publicaret
poſt hoc viuere non valeret. Itaq; cum apparatu
dyaconatus euāgelioꝝ librū baiulās: venerabilis
leuita petrus adueniēs. mox vt tactis ſacroſanctis
euangelijs gregorij ſanctitati teſtimoniū ꝑhibuit.
a dolore mortis extraneus: ſpiritū inter verba ve
re cōfeſſiōis efflauit. ¶ M Quidā monachus mo
naſterij ſancti gregorij quoddā penes ſe peculiuꝫ
cōgregauit. Beatus aūt gregori⁹ alteri monacho
apparēs dixit. vt ſibi denūciaret ꝙ peculiū diſper
geret et penitētiā ageret. q: die tercia eſſet mori
turus. Qđ ille audiens vehemēter expauit peni
tentiam egit et peculiū reddidit. Moxq; febribus
adeo correctus eſt: vt a diluculo diei tercie vſq; ad
horā terciā: ꝑnimio incendio linguā ab ore proij
ciens: vltimū flatū emittere videret. Sed cum cir
cūſtantes monachi corā ipſo pſalerēt pſallmodiā
tandē interrūpētes ei detrahere ceperūt. Ille aūt
cōtinuo reuiuiſcēs et oculos ſubridendo cōcutiens
ait. Parcat vobis dñs fratres Quare michi detra
here voluiſtis? Nam impedimētuꝫ michi nō modi
cum generaſtis: quia taꝫ a vobis ꝙ a dyabolo ſub
vno tēpore accuſatus: neſciebā cui calūnie primi
tus reſpōderē. Sed ſi quādo quēlibet migranteꝫ
videritis eidē non detractionē: ſed cōpaſſionē im
pendatis vt pote qui ad tā diſtricti iudicis cum cri
minatore ſuo iudiciū vadit. Nā ad iudiciū cuꝫ dya
bolo ſteti. et adiuuāte ſancto gregorio cūctis ſuis
obiectionib⁹ bene reſpōdi. Tātū de vna obiectiōe
cōuictus erubui. ꝓ qua vt vidiſtis taliter ſuꝫ vexa
tus: et adhuc me non potui liberare. Cumq; de ea
fratres requirerēt ait. Non audeo dicere. quia cuꝫ
ad vos a beato gregorio iuſſus ſum venire dyabo
lus de hoc plurimū eſt cōqueſtus putans ꝙ me ad
penitentiā agendā pro cauſa illa deus remitteret
Quapropter beatū gregoriū vadē dedi ne cōmo
tam calumniā cuilibet reuelarē. Moxq; clamans
dixit. O andrea andrea hoc anno ꝑeas q̄ me pra
uo cōſilio ad hoc periculū cōpuliſti. Et ſtatim re
uolutis terribiliter oculis expirauit. Erat autē in
vrbe quidā noīe andreas qui eodē momento quo
ei monachus moriens ꝑiculum fuerat imꝑcatus in
tam grauē morbū decidit: vt deffluētibus carnib⁹
conſumi poſſet: mori autē non poſſet. Tunc mona
chis monaſterij ſancti gregorij cōuocatis cōfeſſus
eſt ꝙ cū ꝑdicto monacho quaſdā monaſterij cartu
las rapuiſſet ac ſuſceptis ꝑcijs extraneis tradidiſ
ſet. Moxq; is qui dudū mori nō poterat inter ver
ba ſue cōfeſſionis ſpiritū exalauit. ¶ N Eo tpe
vt in vita ſancti eugenij legit dum adhuc ambro
ſianum officium magis ꝙ gregorianū ab eccleſijs
ſeruaret: romanus pōtifex noīe adrianus conciliū
cōuocauit: vbi ſtatutū eſt vt gregorianū officiū de
beret vniuerſaliter obſeruari. Cuius rei karolus
imperator executor exiſtens per diuerſas diſcurrēs
ꝓuincias: minis et ſupplicijs oēs clericos ad hoc
ipm cogebat: et libros ambroſiani officij vbiq; cō
burebat: multoſq; clericos rebelles incarcerabat.
Proficiſcens aūt beatus eugenius epa ad conciliū
inuenit ipm conciliuꝫ per triduum iam ſolutū: ſua
q; prudentia dñm papā ſic induxit: ꝙ omnes pre
latos qui cōcilio interfuerāt. et iaꝫ per tres dietas
receſſerāt reuocauit. Concilio igit conuocato oīm
patrū hec ſentēcia vna fuit. vt miſſale ambroſianū
et gregorianū ſup altare beati petri apli ponerent
et fores eccleſie optime clauderent: ac plurimoruꝫ
epoꝝ ſigillis diligentiſſime munirent: et ipſi tota
nocte orationi inſiſterēt: vt dñs per ſignū aliquod
reuelaret qđ hoꝝ ab eccleſijs magis ſeruari vellet
Sicq; per oīa vt ordinauerāt facientes. mane ia
nuas eccleſie aperuerūt: et vtrūq; miſſale ſup al
tare apertum inuenerūt. Uel vt alij aſſerūt miſſale
gregorianū penitus diſſolutū. et huc illucq; diſper
ſum inuenerūt: ambroſianū aūt ſolūmodo apertū
ſup altare in eodē loco in quo poſuerāt repererūt
Quo ſigno diuinitus ſunt edocti. vt gregorianū of
ficiū deberet ꝑ mundū totuꝫ diſpergi: ambroſianū
autē tantum in ſua eccleſia obſeruari. Sicq; ſancti
patres vt diuinitus edocti fuerāt ſtatuerunt. et ſic

De ſancto Longino

vſqꝫ hodie obſeruat᷑. Narrat iohannes dyaconus qui vitã beati gregorij cõpilauit: ꝙ dum vitã eius cõſcriberet ⁊ cõpilaret. quidã vir ſacerdotaliter inſignitus ei dormiẽti. et ad lanternã vt ſibi videbat᷑ ſcribẽti aſtitit. Cui deſuper candidiſſima et adeo tenuiſſima veſtis erat: vt eiꝰ raritate nigredo ſubterioris tunice appareret. Hic ꝓpius acceſſit. et inflatis buccis riſum continere non potuit. Cumqꝫ iohãnes euꝫ interrogaret cur vir grauioris officij ſic diſſolute rideret ait? Quia tu ſcribis de mortuis quos viuẽtes nunꝙ̃ vidiſti. Cui iohãnes Et ſi illũ non nouerim facie: tamen de illo ſcribo que didici lectione. At ille. Tu inquit vt video ſicut voluiſti feciſti: et ego q̃ facere potero non ceſſabo. Moxqꝫ illi lumẽ laterne extinxit: et adeo ipm̄ ꝑterruit. vt vehemẽter exclamans putaret ſe ab illo gladio iugulatum. Moxqꝫ gregorius affuit: comitãte ſecũ dextrorſuꝫ beato nicolao: ſiniſtrorſum vero petro dyacono: eiqꝫ dixit. Modice fidei quare dubitaſti? Cumqꝫ poſt cortinã lecti aduerſarius latitaret gregorius ex manu petri dyaconi magnã facem quã tenere videbat᷑ arripiẽs eiuſqꝫ flammis os faciẽqꝫ ipſius aduerſarij exurẽs ad iſtar ethiopis denigrauit. Quedã aũt ſcintilla paruiſſima cadẽs in eius veſtem candidã ipſam dicto citius cõflagrauit: et ſic nigerrimꝰ totus apparuit. Dixitqꝫ petrus beato gregorio. Satis denigrauimus eũ. Cui gregorius. Nos illum non denigrauimus: ſed nigrum fuiſſe monſtrauimus. Sicqꝫ ibidem multo relicto lumine abierunt.

De ſancto longino xlvii A

Longinus fuit quidã centurio qui cum alijs militibus cruci dñi aſtans iuſſu pylati latus domini lancea perforauit: et videns ſigna que fiebant ſolem. ſcꝫ obſcuratũ: et terremotuꝫ in chriſtũ credidit: maxime ex eo vt quidam dicunt ꝙ cum ex infirmitate vel ſenectute eius oculi caligaſſent. de ſanguine xp̄i per lanceam decurrente fortuitu oculos ſuos tetigit: et protinus clare vidit. Unde renuntiãs milicie: ⁊ ab apoſtolis inſtructus in ceſaria capadocie vigintiocto annis monaſticã vitam duxit. et verbo et exemplo ad fideꝫ multos conuertit. Cũ autẽ a preſide tentus fuiſſet et ſacrificare nollet: iuſſit preſes omnes dentes eius excuti: et linguam abſcidi. Longinus tamẽ ex hoc loquelam non ꝑdidit: ſed accepta ſecuri om̄ia ydola cõminuit et fregit dicens. Si dij ſunt videbimus. Demones aũt de ydolis exeuntes in preſideꝫ et in omẽs ſocios eius intrauerũt: et inſaniẽtes et latrãtes ſe longini pedibꝰ ꝓſtrauerũt. Et ait longinus demonibꝰ. Cur habitatis in ydolis? Qui reſpõderunt. Ubi nõ noĩatur xp̄s: et eius ſignũ non eſt poſitum: ibi eſt habitatio noſtra. Cũ ergo p̄ſes inſaniret et oculos amiſiſſet. dixit ei longinus. Scito qꝛ ſanari nõ poteris niſi quando me occideris: ꝙ cito eĩm a te mortuus fuero: ꝓ te orabo: et ſanitatẽ tibi corporis ⁊ anime ĩpetrabo. Et ſtatim eũ decollari iuſſit. Poſt hoc abijt ad corpꝰ eius: et ꝓſtratus cuꝫ lacrimis penitentiã egit: et cõtinuo viſum et ſanitatem recepit: et in bonis operibus vitã finiuit.

De ſancto benedicto xlviii A

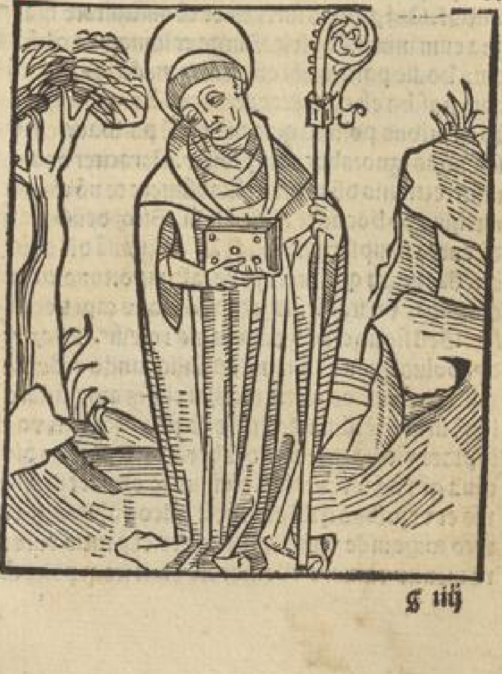

De ſancto Benedicto

Benedictus dictus eſt vel quia multa dixit.
vel quia in hac vita multas benedictiones
habuit: vel quia omnes bene dicebant de
eo: vel quia eternā meruit benedictionē habere.
Eius vitā ſanctus gregorius ſcripſit.

Benedictus ex nurſia prouincia ortus: cum
rome liberalibus ſtudijs traditus eſſet in
ipſa ſui infantia litteras deſeruit: et deſer-
tum petere decreuit. Quē nutrix ſua que eum te-
nerrime diligebat: vſqꝫ in quendā locum qui dicitur
effide ſecuta eſt. vbi ad purgandū triticum mutuo
capiſteriū petijt. Sed ſuper mēſam incaute ponēs
cū corruiſſet in duabꝰ partibus fractū vidit. Quā
benedictus flere conſpiciens partes capiſterij ac-
cepit. et ab orōne ſurgens integre ſolidatū inuenit.
Poſtmodū nutricē occulte fugiēs in quendā locū
venit: vbi tribus annis hominibus incognitus man
ſit: excepto quodā monacho romano noīe: qui ſibi
ſedule neceſſaria miniſtrabat. Cum vero ad ſpecū
a romani monaſterio iter nō eſſet panē in longiſſi
mo fune ligabat: et ſic eum deponere cōſueuerat
Tintinnabulū etiā ipſi corde inſeruit. vt ad eius ſo
nitū vir dei cognoſceret quādo ſibi romanus pa-
nem preberet: quē exiēs accipet. Sꝫ antiquus ho-
ſtis vniꝰ caritati: et alterius inuidēs refectioni la-
pidem iactauit: et tintinnabulū fregit: ſed tamē ro
manus ei miniſtrare nō deſijt. Poſt hoc cuidā
p̄ſbitero refectionē ſibi in paſchali ſolēnitate pa-
ranti dn̄s per viſum apparuit dicens. Tu tibi deli
cias preparas: et ſeruus meus in illo loco fame
cruciatur. Qui ꝓtinus ſurrexit et cū difficultate ma-
gna eum inueniēs dixit. Surge et ſumamus cibū.
quia hodie paſcha dn̄i eſt. Cui benedictus. Scio
quia paſcha eſt qꝛ videre te merui. Longe quippe
ab hominibus poſitus quia die eadē paſchalis eſſet
ſolēnitas ignorabat. Cui p̄ſbiter. Ueraciter hodie
reſurrectionis dn̄ice dies eſt: abſtinere te nō cōue-
nit: quia ob hoc ad te miſſus ſum. Sicqꝫ deū bene-
dicentes ſumpſerunt cibū. Quadā die auis
quedā nigra que merula vocatur: importune circa
eius faciē volitauit. ita vt ab eo manu capi potuiſ
ſet. Sed ſigno crucis edito auis receſſit. Moxqꝫ
dyabolus quandā feminā quā aliquando viderat
ante eius oculos mētis reduxit eiuſqꝫ animū tāto
igne in ſpeciē illius accendit vt pene heremū vo-
luptate victus deſerere deliberaret. Sꝫ ſubito di-
uina gr̄a ad ſe reuerſus. cōtinuo ſe exuit et in ſpi-
nis et vepribus q̄ ibi aderāt ſe adeo volutauit: vt
toto corpe inde vulneratus exiret. et ꝑ cutis vulne
ra mentis vulnera edomaret. Uicit itaqꝫ peccatū

quia mutauit incendiū. Ab illo aūt tēpore nulla
poſtmodū temptatio in eius corpore pullulauit.
Crebreſcēte itaqꝫ eius fama cū abbas monaſterij
cuiuſdā obijſſet tota ipſius monaſterij cōgregatio
ad eū venit: et vt p̄eſſe eis deberet petijt. Qui diu
negando diſtulit ſuis illorūqꝫ fratrū moribꝰ ſe con
uenire nō poſſe p̄dixit. Sed tandē victus aſſenſū
dedit. Cumqꝫ regulā illic diſtrictius ſeruari p̄cipe-
ret ſemetipſos rep̄hendebāt: ꝙ ipm̄ ſibi p̄eſſe po-
poſcerāt quoꝝ ſcꝫ fortitudo. normā eius rectitudis
offendebat. Cūqꝫ ſibi cū eo aſpicerēt illicita non li
cere: et graue eſſe ſedule aſſueta relinquere vene-
num vino miſcuerūt et ſibi recumbēti obtulerunt.
Sed bn̄dictus ſignū crucis edidit: et quaſi iactu la
pidis vas illud vitreū fregit. Intelligēs igitur quia
potū mortis habuerat qd̄ portare nō potuit ſignū
vite ilico ſurrexit et placido vultu dixit. Miſerea-
tur veſtri op̄s deus fratres. Nunquid nō dixi vo-
bis quia veſtris ac meis moribus nō conuenirem?
Tunc ad locū dilecte ſolitudinis redijt vbi crebre-
ſcentibus ſignis claruit et multis ad eū venienti-
bus duodecim monaſteria cōſtruxit. In vno autē
illoꝝ quidā monachus erat qui ad orōnem diu ſta
re nō poterat: ſed orātibus alijs mox foris exibat.
et aliqua terrena et trāſitoria agebat. Qd̄ cum ab
bas illius monaſterij beato bn̄dicto narraſſet iuit
illuc. et vidit ꝙ illū monachū qui manere in orōne
nō poterat: quidā niger puerulus ꝑ veſtimēti fim
briam foras trahebat. Dixitqꝫ abbati monaſterij.
et mauro monacho. Nunqd nō aſpicitis quis eſt q̄
eū trahit? Cumqꝫ reſpōdiſſent nō ait. Oremus vt
vos etiam videatis. Orantibus illis maurus vidit
ſed abbas videre nō potuit. Die igitur alia expleta
oratione vir dei monachū foris repꝫit quē ꝓ ſui ce-
citate virga ꝑcuſſit: et ex tunc īmobilis in oratiōe
ꝑmanſit. Sicqꝫ antiquus hoſtis dn̄ari nō auſus eſt
in eius cogitatione ac ſi ipſe ꝑcuſſus fuiſſet ex ver-
bere. Ex his monaſterijs tria ſurſum in rupibus
montis erāt que deorſū cū magno labore aquas
hauriebāt. Cumqꝫ fratres illi virū dei ſepe roga-
rent vt monaſteria ſua mutaret quadā nocte cum
quodā puero montem aſcēdit: vbi diuinitus orās
tres petrās in eodē loco pro ſigno poſuit. Cumqꝫ
de mane domum redijſſet: et fratres pro eadem
cauſa ad eum veniſſent dixit. Ite et illam rupem
in qua tres petras poſitas inueneritis: in medio
cauate valet enim dn̄s inde vobis aquā ꝓducere
Qui euntes etiam illū rupem ſudantē inueniētes
concauū locū illum fecerūt. et mox aqua repletū
viderūt. Que vſqꝫ nunc tam ſufficiēter emanat vt

ab illo montis cacumine vſqꝫ ad inferiora deſcen-
dat. Quadam vice dum circa monaſteriū viri dei
quidam cū falcaſtro vepres abſcideret ferrum de
manubrio ꝓſiliens in quendā lacū profundū ceci
dit. Cumqꝫ de hoc ille nimis anguſtiaretur: vir dei
manubriū in lacū poſuit: et mox ferrū vſqꝫ ad ſuū
manubriū enatauit. ¶ Placidus puer et mona
chus ad hauriendū aquā egrediēs in flumen ceci-
dit. et mox ipm vnda rapuit et bene in vni⁹ ſagit-
te curſum a terra introrſus traxit. Vir autē dei in
cella cōſiſtens hoc in ſpū ſtatim nouit. Et maurū
vocans qd de puero acciderit indicauit: ac vt ad
ipm eripiendū pergeret imꝑauit. Accepta benedi
ctione cōcitus maurus ꝑrexit: et per terrā ſe ire exi
ſtimans ſuꝑ aquas vſqꝫ ad puerū venit eumqꝫ per
capillos tenens de aqua extraxit. Qui ad virū dei
veniens retulit quid acciderat. Sed ipſe hoc non
ſuis meritis ſed eius obedientie deputauit. Preſ-
biter quidā florētius noīe viro dei inuidens ad tā
tam deuenit maliciā vt panē veneno infectū viro
dei tanqꝫ pro bñdictione trāſmitteret. Quē ſanct⁹
gratāter accepit: et coruo qui de manibus eius pa
nem accipe ꝯſueuerat ipm ꝓiecit dicēs. In nomie
ihesu xpi tolle hunc panē: et eum in tali loco vbi a
nullo homīe ſumi valeat ꝓijce. Tunc coruus aperto
ore expanſis alis: circa eundē panē cepit diſcurre
re atqꝫ crocitare ac ſi aperte diceret et obedire ſe
velle: et tamen iuſſa implere nō poſſe. Cui ſanct⁹
iterū atqꝫ iterū ꝑcipiebat dicēs. Leua leua eū ſecu-
rus. atqꝫ ipm vt dixi ꝓijce. Qui tandē eum tollens
poſt tres dies rediit: et de manu eius annonā quā
cōſueuerat accepit. Videns aūt florētius qꝫ corp⁹
mgrī necare nō potuit: ſe ad extinguēdas diſcipu
lorū animas accēdit: ita vt ſeptē nudas puellas in
ortu monaſterij ludere et cātare faceret. vt ſic mo-
nachos ad libidinē inflāmaret. Qd ſanctus vir de
cella ꝓſpiciēs lapſū diſcipulis ꝑtimeſcens: inui-
die locū dedit et quibuſdā ſecū aſſumptis fratrib⁹
ipſe habitationē mutauit. Sed florentius cū in ſo-
lario conſiſtēs eū receſſiſſe cōſpiceret et gauderet
repente ſolariū cecidit: et ipm protinus extinxit.
Tunc maurus poſt virū dei currēs ait. Reuertere
qꝛ qui te ꝑſequebat̄ extinctus eſt. Qd ille audiens
vehemēter ingemuit: vel qꝛ inimicus occubuit vel
qꝛ de inimici morte diſcipulus exultauit. Qua de re
factū eſt vt eidē penitentiā indiceret. qꝫ mandans
talia gaudere de inimici morte ꝑſumpſiſſet. Ipſe
aūt ad alia migrās: locū non hoſtem mutauit. Nā
ad montē caſſinū venit: ⁊ templū apollinis qd ibi
ſitū erat: in ſancti iohānis baptiſte oratoriū fabri-
cauit et circūadiacentē populū ab ydolatria cōuer-
tit. Sed hoc antiquus hoſtis grauiter ferēs corpo
ralibus eius oculis teterrimus apparebat et in eū
ore oculiſqꝫ flāmantib⁹ viſibiliter ſeuiebat atqꝫ di
cebat. Bñdicte benedicte. Sed cū ille nichil ſibi re
ſponderet dicebat. Maledicte maledicte nō bene
dicte: qd me ꝑſequeris? Quadā die lapidē quēdā
in terra iacentē fratres in edificium leuare vole-
bant: ſed nequaqꝫ valebant. Cumqꝫ virorū multi-
tudo adeſſet. et ab eis leuari nō poſſet: adueniens
vir dei benedictionē dedit et tunc maxima celeri-
tate leuatus eſt. Ex quo perpēderūt qꝫ dyabolus
illi inſidebat qui eū moueri nō permittebat. Cūqꝫ
fratres parietē paulo altius edificarēt antiquus
hoſtis viro dei apparuit: et qꝛ ad laborātes fratres
pergeret indicauit. Qui ꝓtinus eis nūciū miſit di
cēs. Fratres caute vos agite: qꝛ ad vos ſpūs mali-
gnus venit. Vix aūt nuncius verba compleuit: et
ecce parietē antiqu⁹ hoſtis euertit: et quēdā puer
monachū ruina ꝯtriuit. Sꝫ vir dei puerū mortuū
et laceratū in ſacco ad ſe adduci fecit et oratiōe ſua
ipm reſuſcitās operi ꝑdicto reſtituit. ¶ Lay-
cus quidā honeſte vite ſingulis annis ad viſitan-
dum virū dei ieiunus venire cōſueuerat. Quadā
igit̄ die dum illuc iret: ſe illi alter viator adiunxit.
qui ſumēdos in itinere cibos portabat. Cumqꝫ iā
tardior hora excreuiſſet dixit. Veni frater ſumam⁹
cibū ne laſſemur in via. Quo reſpōdēte qꝫ nullate
nus cibum in via guſtaret: ad horam ille ſubticuit.
Poſtmodū ad hoc ipm inuitauit ſed ille cōſentire
noluit. Deniqꝫ cū hora iam ꝑteriſſet. et eos longū
fatigaſſet iter: pratū et fontē et quecūqꝫ corpus ad
reficiendū delectare poterāt inuenerūt. Tūc via-
tor hoc ei oſtendens rogauit vt paululū guſtaret.
et ibidē quieſceret. Cum igit̄ verba auribus et lo-
ca oculis blandirent̄ eidem cōſenſit. Cumqꝫ ad be
nedictū veniſſet. dixit ei vir dei. Ecce frater mali-
gnus hoſtis ſemel tibi ꝑſuadere nō potuit. ſecūdo
nō valuit: ſed tercio ſuperauit. Tūc ille pedib⁹ eius
aduolutus ſe deliquiſſe ingemuit. ¶ Totila rex go-
thorū experiri volēs vtrū vir dei ꝓphetie ſpiritū
haberet: cuidā ſuo ſpatario veſtimēta regalia tri-
buit: eumqꝫ cū omni apparatu regio ad monaſte-
rium deſtinauit. Quē ille venientē cōſpiciēs dixit.
Pone fili pone hoc quod portas non eſt tuū. Qui
ꝓtinus in terrā cecidit. et quia tanto viro illudere
ꝑſumpſiſſet expauit. ¶ Clericus quidā qui a dya-
bolo vexabat̄ ad virū dei vt ſanaret̄ adductus eſt.
Cumqꝫ ab eo dyabolū expuliſſet ait. Vade et dece
tero carnes nō comedas nec ad ſacros ordines ac

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

cedas. Quacūqȝ aūt die ad ſacros ordines accede
re pſumpſeris iuri dyaboli mācipaberis. Cū vero
hoc aliquo tpe cuſtodiſſet: ſȝ minores ſuos ſibi pre
poni in ſacris ordinib⁹ cerneret: vba viri dei qua-
ſi ex lōgo tpe oblitus poſtpoſuit: itaqȝ ad ſacrū or-
dinē acceſſit. Quē mox is q̄ eū reliquerat dyabo-
lus tenuit: eūqȝ vexare quouſqȝ aīam eius excute-
ret non ceſſauit. E ¶ Vir quidā duos flaſcones
vini ꝑ quendā puerū ad eū miſit. Sed ille vnū in
via abſcōdit: ⁊ aliū detulit. Vir aūt dei cū gratiaꝝ
actiōe accepit vinū: et deſcēdentē puerū āmonuit
dicens. Fili vide ne de illo flaſcone quē abſcōdiſti
bibas: ſȝ inclina illū caute et inuenies quid intus
habeat. Qui cōfuſus valde ab eo exiuit. Et reuer-
ſus volēs adhuc ꝓbare qđ audierat. cū flaſconem
inclinaſſet: protinus de eo ſerpens egreſſus eſt.
Quadā vice dū vir dei in ſero cenaret monachus
quidā filius defenſoris ei aſſiſtens: et lucernā te-
nens ꝑ ſpiritū ſupbie intra ſe cogitare cepit. Quis
eſt hic cui ego manducāti aſſiſto: lucernā teneo ſer
uiciū impendo? Quis ſum ego: vt iſti ſeruiā? Cui
ſtatim vir dei ait. Signa cor tuū frater: ſigna cor
tuū. Quid eſt qđ loqueris? Uocatiſqȝ fratribus lu
cernā iuſſit de manib⁹ eius tolli ipm vero iuſſit ad
monaſteriū recedere: et quietū ſedere ¶ Gothorū
quidā zalla noīe pfidie fuit arriane qui totile regis
tpibus contra catholice eccleſie religioſos viros ar
dore īmaniſſime crudelitatis exarſit. ita vt quiſqs
ei clericus monachuſue ante faciē veniſſet ab eius
manibus viuus nullomodo exiret. Quadā vero
die auaricie ſue eſtu ſucenſus in rapina rerū inhi-
ans: dum quendā ruſticū crudelibus tormētis af-
fligeret: eūqȝ per ſupplicia diuerſa laniaret. vict⁹
penis ruſticus ſeſe et res ſuas bñdicto dei famulo
cōmendaſſe ꝓfeſſus eſt. Et dū hoc a torquēte cre-
ditur: ſuſpēſa interim crudelitate ad vitā interim
reparat. Tunc idē zalla ceſſauit ruſticū tormentis
affligere: ſed eius brachia loris fortib⁹ aſtringens
ante equū cepit impellere. vt qs eſſet ille bñdictus
qui eius res ſuſcepat demonſtraret. Queȝ ligatis
brachijs ruſtic⁹ antecedēs duxit ad ſancti viri mo
naſteriū: eumqȝ ante ingreſſum cellule ſolū ſeden-
tem repit et legentē. Eideȝ aūt ſubſequēti et ſeuiē-
ti zalle ruſticus dixit. Ecce iſte eſt de quo dixeram
benedictus pater. Quē dum feruido ſpū cum per-
uerſe mētis inſania fuiſſet intuitus eo errore quo
cōſueuerat acturū ſe exiſtimās magnis cepit voci-
bus clamare dicēs. Surge ſurge: et res iſti⁹ ruſti-
ci redde quas accepiſti. Ad cuius vocē vir dei ꝓti-
nus oculos leuauit: et a lectione ceſſauit eūqȝ intui
tus mox et ruſticum qui ligatus tenebat attendit.
Ad cui⁹ brachia dū oculos defflexiſſet miromodo
tanta celeritate ceperūt alligata brachia lora diſ-
ſoluere. vt diſſolui tam cōcite nulla hominū feſtina
tione potuiſſet. Cumqȝ qui ligatus venerat cepiſſȝ
ſubito aſtare ſolutus ad tāte poteſtatis vim treme
factus zalla ad terrā corruit. ⁊ ceruicē crudelitatis
rigide ad eius veſtigia inclinās orōnibus ſe illius
cōmendauit. Vir aūt ſanctus a lectiōe minime ſur
rexit: ſed vocatis fratribus eū introrſus tolli. vt be
nedictionē acciperet pcepit. Quē ad ſe reductū vt a
tāta crudelitatis inſania quieſcere deberet admo
nuit. Qui refect⁹ recedēs nichil vlterius repetere
a ruſtico pſumpſit quē vir dei nō tangendo ſed re-
ſpiciendo ſoluerat. Quodā tēpore in campanie re
gione fames incubuerat magna q̄ omnes alimen
torum indigētia coanguſtabat: iamqȝ in benedicti
monaſterio triticū deerat: panes vero pene omēs
cōſumpti fuerāt: vt nō plus q̄ quinqȝ ad refectiōis
horā fratrib⁹ inuenire potuiſſent. Cūqȝ eos vene
rabilis pater ꝯtriſtatos cerneret: eoꝝ puſillanimi
tatem ſtuduit modeſtia increpatione corrigere. et
rurſum ꝓmiſſione ſubleuare dicēs. Quare de pa-
nis inopia veſter anim⁹ cōtriſtatur? Hodie quidē
minus eſt. ſȝ craſtina abūdāter habebitis: Sequē-
ti aūt die ducenti farine modij ante fores celle in
ſaccis inuenti ſunt: quos ops deus quibus deferē
tibus trāſmiſiſſet. nunc vſqȝ manet incognitū. Qđ
cū fratres cernerent. dño gratias referētes didice
runt iam de abundantia nec in egeſtate dubitare
¶ Legit quoqȝ q̄ quidā habebat filiū morbo ele-
phantino corruptū: ita vt iam pilis cadētibus cu-
tis intumeſceret: atqȝ increſcēteȝ ſaniem occultare
nō poſſet q̄ ad virū dei ab eodē patre eius miſſus
ſaluti priſtine ſub omni celeritate reſtitutus eſt. et
de hoc imenſas gratias dño obtulerūt: et poſtmo-
dū dictus puer in bonis opibus perſeuerās in dño
feliciter obdormiuit ¶ Cum quoſdam ex fratribus
ad quendā locū mitteret: vt ibidē monaſteriū con
ſtruerēt: cōſtituta die ſe ad eos venturum dixit. et
qualiter cōſtrui deberet īdicare. Nocte vero eadeȝ
qua ꝓmiſſus illuceſcebat dies: monacho quē illic
ꝑpoſuerat. atqȝ eius ꝑpoſito in ſomnis apparuit. et
loca ſingula vbi queqȝ edificari debuiſſent ſubtili
ter deſignauit. Cum aūt viſioni fidē non darēt: et
adhuc ipm expectarēt: tandē ad eum reuerſi dixe-
runt. Expectauim⁹ pater vt venires ſicut ꝓmiſe-
ras nec veniſti. Cui ille. Quare fratres iſta dicitis?
Nūquid nō vobis apparui et loca ſingula deſigna
ui? Ite et ſicut ꝑ viſionē vidiſtis omnia ordinate.

F Non longe ab eius monaſterio due ſancti moniales femine ex nobili genere erāt que linguā non reſtringebāt: ſed eū qui eis p̄erat incautis ſermonib⁹ ſepe ad iracūdiā ꝓuocabāt. Qui cū hoc viro dei retuliſſet. Mādauit eis dicēs. Reſtringi-te linguā veſtram: alioquin excōmunicabo vos. Quā excōmunicatōis ſentenciā non ꝓferādo in-tulit: ſed intentando: Ille aūt nichil mutate intra paucos dies defuncte ſunt: et in eccl̄ia ſepulte Ubi dū miſſe celebrarent: et dyaconus ex more diceret qui non cōmunicat exeat foras: nutrix earum que pro eis ſemper oblationē offerebat: eas de ſepul-cris ſuis progredi et exire eccleſiam videbat. Cun-qȝ ſancto benedicto nunciatum eſſet ille manu ſua oblationē dedit dicens. Ite et hanc oblationem pro eis offerte et vlterius excōmunicate non erūt Quod cum factū fuiſſet et dyaconus ex more cla-maret ab eccleſia decetero exire viſe non ſunt.

Monachus quidam cū ad viſitādos parētes exiſ-ſet ſine bn̄dictione: et ea die qua ad eos ꝑuenit de functus fuiſſet: et ſepultū ſemel et bis terra reiecis-ſet parētes eius ad eū venerūt: et vt ei ſuā benedi-ctionē impēderet rogauerūt. Qui corpus dn̄i acci-piēs ait. Ite et hoc ſup pectus eius ponite eūqȝ ſic ſepulture tradite. Qd̄ cum factū fuiſſet ſepultū cor-pus terra retinuit. nec vltra ꝓiecit. Quidam mo-nachus in monaſterio manere non volēs viro dei tantū inſtitit donec ip̄m iratus abire ꝑmiſit. Qui mox vt de monaſterio exijt aperto ore draconē in itinere inuenit. Quē cū deuorare vellet clamauit dicēs. Currite currite q: draco iſte vult me deuora-re. Currentes aūt fratres draconem minime inue-nerūt: ſed trementē ⁊ palpitantē monachū ad mo-naſteriū reduxerūt. Qui ſtatim ꝓmiſit ſe nunꝗ̄ de monaſterio receſſurū. Quodā tp̄e dum totā illam ꝓuinciā fames valida occuparet et vir dei omnia que inuenire potuerat egētibus tradidiſſet. ita ꝙ nichil ī monaſterio p̄ter modicū olei ī vaſe vitreo remāſiſſet: iuſſit cellerario: vt illud modicū olei cui-dam egenti daret. Ille vero imꝑantē audiuit. ſed implere cōtempſit. eo ꝙ nichil olei fratribus rema-nebat. Quod vt vir dei compꝑit vas vitreū cū oleo per feneſtram ꝓijci iuſſit ne qd̄ in monaſterio per inobedientiā remaneret. Proiectū itaqȝ vas cum ſup ingētia ſaxa cecidiſſet nec vas fractū. nec oleū eſt effuſum. Qd̄ ille leuari iuſſit. et dare integrum poſtulāti. Monachū aūt illū de inobediētia et dif-fidentia increpās ſe in orationē dedit: et continuo quoddā magnū doliū qd̄ ibi erat: oleo plenū fuit. qd̄ adeo excreuit. vt ꝑ pauimētū effluere videret.

G Quadā vice ad viſitandū ſororē ſuam deſcen-derat. Cum aūt ad menſam ſederet rogauit eum vt ſecū illa nocte maneret. Cui cū ille nullatenus acq̄ſceret illa caput in manib⁹ dn̄m rogatura in-clinauit. Cumqȝ caput leuaſſet tanta coruſcationis et tonitrui virtus: tantaqȝ inūdatio pluuia erupit. vt nec quidē pedem mouere poſſet: cū tamē ante ſerenitas mira eſſet. Illa eni q: lacrimarū fluuios fudit: ſerenitatē aeris ad pluuiā cōuertit et traxit. Cui vir dei cōtriſtatus ait. Parcat tibi op̄s deus ſoror. Quid eſt qd̄ feciſti? Cui illa. Rogaui te et au-dire noluiſti. rogaui dn̄m et exaudiuit me. Modo ergo egredere ſi potes.. Sicqȝ factū eſt vt totā illā noctē ꝑuigiles ducerent: atqȝ ꝑ ſacra eloquia ſe ſe vicaria relatione ſaciarēt. Tunc ecce poſt triduū cū ille ad monaſteriū rediſſet: eleuatis oculis ani-mam ſororis ſue in ſpecie colūbe celi ſecreta pene-trantē aſpexit. Qui mox corp⁹ eius ad monaſteriū iuſſit deferri: et in monumēto qd̄ ſibi p̄parauerat collocari. Quadā nocte dū per feneſtrā cōſpiceret et dn̄m exoraret: vidit fuſam lucē deſup cunctas te-nebras noctis effugaſſe: Subito aūt omīs mūdus velut ſub vno ſolis radio collect⁹ ante oculos ei⁹ adductus eſt ibiqȝ animā germani ep̄i capuani ad celū deferri vidēs: manifeſte poſtea compꝑit: ꝙ ea-dem hora a corpore migrauit.

H Eodē anno quo de hac vita erat exiturus obitus ſui diē fratri-bus denūciauit. Ante ſextū vero diē ſui exitus ſi-bi apiri ſepulcrū iubet. Qui mox febribus corept⁹ cum ꝑ ſingulos dies languor ingraueſceret. ſexto die in oratoriū portari ſe fecit: ibiqȝ exitū ſuū dn̄ici corporis et ſanguinis ꝑceptiōe muniuit atqȝ inter diſcipulorū manus imbecilla mēbra ſuſtentās ere-ctis in celū manib⁹ ſtetit: et vltimū ſp̄m inter ver-ba orōnis efflauit. Ipſa aūt die qua vir dei migra-uit ad xp̄m duobus fratrib⁹: vni in cella morāti: al-teri longe poſito: reuelatio eadē mōſtrata eſt. Ui-derūt nanqȝ viā lucidā: palijs ſtratā: ac innumeris coruſcantē lāpadibus: a cella beati benedicti ver-ſus orientē ad celū tendentē. Cui venerando ha-bitu vir deſup clarus aſſiſtens: cuius eſſet via quā cernerent inquiſiuit. Qui cū neſciri ſe dicerent ait. Hec eſt via qua dilectus vir dei bn̄dictus celū aſcē-dit. Sepultus vero eſt in oratorio ſancti iohannis baptiſte: qd̄ deſtructa ara appollinis ip̄e ꝯſtruxit Floruit circa annos dn̄i. dxviij. tp̄e iuſtini ſenioris

De ſancto patricio xlix A

Patricius qui cepit circa annos dn̄i. cclxxx. dum ſcotorū regi de xp̄i paſſione p̄dicaret. ſtans ante eū: et appodians ſe ſup ferulam

De ſancto Patricio

quā manu tenebat. et caſu pedi regi ſuppoſuerat
cū aculeo pedē pforauit. Rex vero credēs ſanctū
epm ex induſtria hoc facere. et ſe aliter fidem xpi
nō poſſe ſuſcipe: niſi ſimilia p xpo patereť. pacien
ter ſuſtinuit. Sctūs hoc tandē intelligens obſtu-
puit: et pcibus regē ſanauit: ac toti puincie obti-
nuit ꝙ nullū venenoſū animal ibidē poſſit viuere
Qđ non ſolū obtinuit immo etiam ligna et coria
illius regionis contraria vt dicitur ſunt veneno.
Quidā vir ouē vicini ſui furatus fuerat et comede
rat. Et cū vir ſanctus ſepius hortareť ſatiſfacere
furē quicunq; ille eſſet. et nullus cōpareret dū to-
tus ppľs ad eccleſiā cōueniſſet: in virtute ihesu xpi
precepit. vt in cuius ventrē ouis intraſſet coram
oībus balatū daret. Quod factū eſt. Et egit reus
penitēciā. et alij a furtis ſibi cauebant. Erat ei cō
ſuetudo oēs cruces quas videbat deuote venerari
Sed ante quandā crucē magnam et pulchrā in-
uiſā ptetijt. A ſuis aūt ſocijs ammonitus cur illā
nō viderit. et nō inclinauerit dū precibus a dño re
quireret cuius eſſet: audiuit vocē de ſub terra. Nō
vidiſti: quia ego hic ſepultus ſum pagan⁹ et ſigno
crucis indignus. Unde fecit crucē illā abinde tolli.
B Cum beatus patricius p hyberniā pdicaret
et fructū ibi p modicū faceret. rogauit dñm vt ali-
quod ſignū oſtenderet per quod vel territi penite
rent. Juſſu igitur dñi in quodam loco circulum ma
gnū cum baculo deſignauit. et ecce terra intra cir-
culū ſe apuit: et puteus maximus et pfundiſſimus
ibi apparuit. Reuelatūq; eſt beato patricio ꝙ ibi
quidā purgatorij locus eſſet in quē quiſquis vellet
deſcēdere alia ſibi penitēcia nō reſtaret. nec aliud
pro peccatis purgatoriū ſentiret: plerīq; aūt inde
non redirēt: et qui redirent eos a mane vſq; in ſe-
quens mane ibidē morā facere oporteret. Multi
igiť ingrediebanť qui decetero nō reuertebātur.
Poſt longū igiť tēpus mortuo patricio vir quidā
nobilis noīe nicolaus q̄ peccata multa cōmiſerat.
cum eū delictorū ſuorū peniteret et purgatoriū ſan
cti patricij ſuſtinere vellet cū antea quindecim die
bus vt oēs faciebant ſe ieiunijs maceraſſet. apto
hoſtio cū claui q̄ in quadā abbacia ſeruabať in pre
dictū puteū deſcēdit. et quoddā hoſtium a latere
ipſius inuenit. Jn quod ingrediens cū quoddā ibi
oratoriū repiſſet: quidā monachi albis induti orato
rium intrauerūt. et officiū facientes nicolao dixe-
runt. vt cōſtans eſſet: q: multa dyaboli tēptamen
ta eū pcurrere oporteret. Cū ille perq̄reret qđ ad
iutoriū contra hoc habere poſſet dixerūt. Cum te
penis affligi ſenſeris protin⁹ exclama et dic. Jhū
xpe fili dei viui miſerere michi peccatori. Receden
tibus igiť predictis viris cōtinuo aſſunt demones
et vt reuertatur et ſibi obediat primo blandis pro
miſſionibus perſuadēt aſſerentes ꝙ eū cuſtodient
et ad ppria incolumē perducent. Sed cum eis ille
nullatenus obedire vellet. primus diuerſarū fera
rū terribiles audiuit voces pariter et mugitus ac
ſi omīa elemēta concuterenť. Ad quod cū ille ter
rore horribili palpitaret: ihesu xpe filij dei viui mi
ſerere michi peccatori prin⁹ exclamauit: et ſtatim
omīs ferarū illarū tumultus terribilis conquieuit.
Proceſſit et vltra ad aliū locū: et ibidem adeſt de-
monum multitudo dicentiū ſibi. Putas ꝙ manus
nr̄as euaſeris: Nequaꝙ. Sed nūc potius incipies
affligi et torqueri. Et ecce quidā maxim⁹ ignis et
terribilis ibidē apparuit. Dixerūtq; ei demones.
Niſi nobis cōſenſeris in ignē te iactabim⁹ cōburē-
dū. Qđ cum ille rēnueret ipſum acceperūt et in il-
lum ignē terribilē piecerunt. Ubi dum cruciareť
protinus exclamauit ihesu xpe ⁊c. Statimq; ille
ignis extinctus eſt. Ad aliū deniq; pcedens locū
vidit quoſdā viros in igne viuos cremari. ⁊ lamīs
ferreis candētibus a demonib⁹ vſq; ad viſcera fla
gellari. alioſq; ventres habētes deorſū. terrā pre
dolore mordere: et clamare. Parce parce. Quos
tunc demones grauius flagellabāt. Alioſq; vidit
quorū mēbra ſerpētes vorabāt: et bufones ignitis
aculeis eorū viſcera extrahebāt. Qui cū eis aſſenti
re nollet in eundē ignē et penas piciť. et eiſdem
laminis et penis flagellať. Sed cū ille exclamaſſet

ihesu xp̄e ꝛc. A pena p̄dicta ꝓtinus liberat⁹ eſt. Deinde ꝓcedit ad quēdā locū vbi hoīes ſatagine frigebantur. vbi rota maxima erat vncinis ferreis ignitis plena in quib⁹ ꝑ diuerſa membra hoīes erāt ſuſpenſi. Que tā velociter voluebat̄: ꝙ globū igneū emittebat. Poſt hoc vidit maximā domum habentē foueas metallis bulliētib⁹ plenas in quibus alij vnū pedē: alij duos habebāt. alij ibi erāt vſq̄ ad genua: alij vſq̄ ad ventrē. alij vſq̄ ad pectus: alij vſq̄ ad collū. alij vſq̄ ad oculos. Sz hec oīa ꝑcurrēs. nomē dei inuocabat. Proceſſit iterū et quendā latiſſimū puteum intuet̄ de quo fumus horribilis: et fetor intollerabilis exibat. indeq̄ homines vt ferruz candētes ī modū fauillaꝝ exibāt ſed demones eos reimpingebāt. Dixerūtq̄ ei demones. Locus ille quē conſpicis eſt infern⁹ in quo dn̄s noſter beelzebub habitat. In ipſz igit̄ puteū te iactabim⁹ ſi nobis aſſentire recuſas. Poſtq̄ aūt illuc iactatus fueris nullū inde remediū euadendi obtinebis. Quos dū ille audire contemneret ipm̄ arripiētes in p̄dictū puteū iactauerūt. Qui tam vehemēti dolore abſorpt⁹ eſt. vt fere oblitus fuerit nomen dn̄i inuocare. Sed dū ille ad ſe rediens ihū xp̄e ꝛc. exclamaſſet corde: q2 voce non poterat ꝓtinus inde illeſus exiuit. et oīs demonū multitudo tanq̄ victa euanuit. Procedēs ad locū aliū vidit quendā pontē ſuꝑ quem eū tranſire oportebat: qui quidē erat ſtrictiſſim⁹. et inſtar glaciei politus et lubric⁹: ſub quo fluui⁹ ingēs ſulphureus et igneus fluebat. Suꝑ quē duz trāſire ſe poſſe oīno deſperaret: tandē recordatus verbi qđ euz de tot malis eripuit cōfidenter acceſſit: et vnū pedē ſuꝑ pontē ponens ihesu xp̄e ꝛc. dicere cepit. Validus aūt clamor adeo eum terruit. vt ſubſiſtere vix valeret. Sed p̄dictū verbū ꝓtulit et ſecurus māſit. Deinde aliū pedē poſuit. et eadem verba iterauit Ad quēlibet etiā paſſum eadē verba ꝓtulit. et ſic ſecurus trāſiuit. Cū ergo trāſiſſet ī quoddā pratū amenīſſimū deuenit vbi diuerſoꝝ floꝝ mira ſuauitas redolebat. Et ecce duo ſpecioſi iuuenes ei apparuerūt. qui ipm̄ vſq̄ ad quandā ciuitatē ſpecioſiſſimam ex auro et gēmis mirabiliter rutilantē ꝑduxerūt. De cui⁹ porta odor mirabilis emanabat qui illū adeo recreauit ꝙ nullū dolorē vel fetorem ſenſiſſe videbat̄. Dixerūtq̄ ei ꝙ illa ciuitas paradiſus eſſet. In quē cū nicolaus intrare vellet dixerunt ei p̄dicti iuuenes. ꝙ primo ad ſuos rediret et ꝑ loca per q̄ venerat eū redire oporteret demones tn̄ eum nō lederēt: ſed eo viſo territi fugerēt. et ꝙ poſt. xxx. dies ī pace quieſceret. et tūc illā ciuitatez ciuis ꝑpetuus introiret. Tūc nicolaus inde aſcendēs ſupra puteū ſe reſtitutū inuenit et oīa omnibus q̄ ſibi cōtigerāt narrans. poſt. xxx. dies in dn̄o feliciter requieuit.

De annunciatione dn̄ica l. A

Annunciatio dn̄ica dicit̄: q2 tali die ab angelo aduētus filij dei in carnē fuit annūciat⁹. Congruuz eñ fuit. vt incarnationē filij dei p̄cederet angelica annunciatio triplici rōne. Primo rōne ordinis cōnotādi. vt ſcz ordo reparatiōis reſponderet ordini p̄uaricatiōis. Unde ſicut dyabolus tēptauit mulierē vt eā ꝑtraheret ad dubitationē: et ꝑ dubitationē ad cōſenſuz: et ꝑ cōſenſum ad lapſuz. ſic angelus nūciauit virgini. vt nunciando excitaret ad fidē. et per fidē ad cōſenſuz. et ꝑ cōſenſum ad cōcipiendū dei filiū. Secūdo ratione miniſterij angelici: quia eñ angelus eſt dei miniſter et ſeru⁹: et beata virgo electa erat vt eſſet dei mater et congruū eſt miniſtrū dn̄e famulari: conueniens fuit vt beate virgini annūciatio per angelū fieret. Tercio ratione lapſus angelici reparādi: quia eñ incarnatio nō tantum faciebat ad reparationē humani lapſus: ſz etiā ad raparationē ruine āgelice. ideo angeli nō debuerūt excludi. Unde ſicut ſexus mulieris nō excludit̄ a cognitione miſterij incarnationis et reſurrectionis. ſic etiā nec angelicus nuncius immo deus vtrūq̄ angelo mediante nunciat mulieri. ſcz incarnationē virgini marie. et reſurrectionem marie magdalene. Cum ergo virgo beata a tercio anno etatis ſue: vſq̄ ad quartūdecimū

annũ in templo cũ alijs virginibus extitiſſet. ⁊ vo
tum de ſeruãda caſtitate emiſiſſet. niſi deus aliter
diſponeret. cũ ioſeph deſponſauit dño reuelante
et ioſeph virga frondẽte. ſicut ĩ hiſtoria de natiui
tate beate virginis plenꝰ cõtinet: et in bethleem
vñ oriundꝰ erat: neceſſaria nuptijs ꝓuiſurus iuit
Ipſa vero in nazareth in domũ parentum redijt.
Nazareth interꝑtatur flos. Unde dicit berñ ꝙ flos
naſci voluit de flore. in flore. et floris tpe. Ibi igit
angelus ei apparuit. et ipam ſalutauit dicẽs. Aue
gratia plena: dñs tecũ benedicta tu in mulieribus
Berñ. Inuitat nos ad marie ſalutationẽ gabrielis
exẽplũ iohãnis tripudiũ: et reſalutationis lucrum
Sed hic primo videndũ eſt quare dñs matrẽ ſuam
voluit deſponſari. Sup hoc aſſignat berñ. tres ra
tiones dicẽs. Neceſſario deſponſata eſt maria io-
ſeph quoniã ꝑ hoc miſteriũ a demonibus abſcõdit
et a ſponſo virginitas cõprobat: et virginis tam
verecundie ꝙ fame prouidet. Quarta ratio eſt vt
ab omni gradu mulieris opprobriũ tolleret. ſcꝫ a
cõiugatis: virginibꝰ: et viduis. Unde ipa virgo in
hoc triplici ſtatu fuit. Quĩta vt viri miniſterio vte
retur. Sexta vt matrimonij bonũ cõprobaret. Se
ptima vt ꝑ viruꝫ genealogie ſeries texeret. Dixit
ergo angelus. Aue grã plena. Berñ. In ventre
gratia deitatis. in corde grã caritatis. in ore grã
affabilitatis. in manibꝰ grã miſcdie et largitatis.
Idẽ. Uere plena quia de plenitudine eiꝰ capiunt
vniuerſi. Captiui redẽptionẽ eger curationẽ. tri-
ſtes cõſolationẽ peccatores veniã. iuſti gratiã an-
geli letitiam. deniq̃ tota trinitas gloriã. filius ho-
minis humane carnis ſubſtantiã. Dominus tecũ
Dñs pater tecũ qui genuit quẽ cõcipis: et dominꝰ
ſpũſſanctus de quo cõcipis: et dominus filius quẽ
carne tua induis: ſic dicit berñ. ¶ Benedicta tu in
mulieribus. ideſt ſup omẽs mulieres: quia ſcꝫ eris
mater et v̓go: ⁊ mater dei. Triplici maledicto mu
lieres ſubiecte erãt. ſcꝫ maledicto opprobrij: male
dicto pcti: maledicto ſupplicij Maledicto oppro
brij quo ad nõ cõcipiẽtes. Unde dixit rachel ab
ſtulit deꝰ opprobriũ meũ. Maledicto peccati quo
ad cõcipiẽtes. Unde pſal. Ecce eñi in iniquitatibꝰ
cõceptus ſuꝫ. Maledicto ſupplicij quo ad parturi
entes. Unde in geneſi. In dolore paries ⁊c. Sola
aũt virgo maria benedicta eſt inter omnes mulie
res: cuius virginitati fecũditas addit. et fecũditati
in cõceptu ſanctitas. et ſanctitati in partu iocũdi-
tas ¶ Dicit ergo gratia plena ſicut dicit berñ. pro
pter quatuor ꝙ fulſerũt in eius mente: que fuerũt
deuotio. hũilitatis: reuerẽtia pudoris magnitudo

credulitatis. martiriũ cordis. B ¶ Dicit dñs te
cum ꝓpter alia quatuor que ibi fulſerunt de celo
ſicut idẽ dicit que ſuut marie ſanctificatio. angeli-
ca ſalutacio ſpũſſancti ſuꝑuencio: filij dei incarna-
cio. ¶ Dicit etiam bñdicta tu in mulieribꝰ ꝓpter
alia quatuor ꝙ ſicut idem dicit fulſerũt in eius car
ne q: fuit virginitatis primiceria ſine corruptione
fecunda ſine grauedine grauida. et ſine dolore pu
erpera. ¶ Que cũ audiſſet turbata eſt in ſermone
angeli et cogitabat qualis eſſet iſta ſalutacio. Hic
apparet laus virginis in auditu in effectu et cogi
tatu. In auditu laudat modeſtia qa audit et tacet.
In affectu verecũdia. Unde turbata eſt. In cogi-
tatu prudẽtia q: cogitauit qualis eẽt iſta ſalutatio
Turbata eſt aũt de angeli ſermone: nõ de eius vi-
ſione: quoniam beata virgo angelos ſepe viderat
ſed nunꝙ talia loquẽtes audierat. Petrꝰ rauen̄.
Uenerat inquit angelus blandus in ſpecie: ſed in
ſermone terribilis. Unde ꝙ leuiter letificauit vi-
ſus nimiũ turbauit auditꝰ. Berñ. Qđ turbata eſt
fuit verecũdie virginalis. ꝙ non ꝯturbata. forti-
tudis: ꝙ tacuit et cogitauit prudẽtie et diſcretiõis
Et tunc angelus confortans eam dixit. Ne timeas
maria ĩueniſti gratiã apud dñm Berñ. Quam gra
tiam. Dei et hominũ pacem mortis deſtructionem
vite reparationem. Ecce cõcipies et paries filium
et vocabis nomẽ eius iheſum ideſt ſaluatorẽ quia
ſaluum faciet populũ ſuũ a peccatis eius. Hic erit
magnꝰ. et filius altiſſimi vocabitur. Berñ. Hoc eſt
ille qui eſt magnus deus. futurus eſt magnus. ſcꝫ
magnus homo. magnus doctor. magnus ꝓpheta
Dixit aũt maria ad angelum Quomõ fiet ſtud quo
niam virum non cognoſco: ideſt me propono non
cogniturã. Et ita fuit virgo mẽte carne propoſito
Sed ecce maria interrogat. et qui interrogat du-
bitat. Cur ergo ſolus zacharias plagã taciturnita
tis incurrit. Super hoc petrus rauen̄. aſſignat
quatuor rationes dicẽs. Ille pectoꝝ cognitor nõ
verba ſed corda preuidit. Non quid dixerint ſed
quid ſenſerint iudicauit. Erat eñi interrogantiũ
cauſa diſſimilis ſpẽs diuerſa. Hec cõtra naturam
credidit ille dubitauit ꝓ natura. Hec ĩtegre ordi-
nẽ querit ille ꝙ deꝰ vult fieri nõ poſſe ꝑſcribit. Ille
impellẽtibꝰ exẽplis nõ accedit ad fidẽ hec ſine exẽ
plo ꝑcurrit ad fidem. Hec mirat de partu virginis
ille de cõceptu diſputat ꝯiugali. Nõ ergo dubitat
de facto ſed modũ querit ⁊ ordinẽ. Nam cum tri-
plex ſit modus cõcipiẽdi naturalis ſpũalis et mira
bilis quo iſtoꝝ cõcipiat ſciſcitat. Et reſpõdens an-
gelꝰ dixit ei. Spũſſanctus ſuꝑueniet ĩte ꝙ ipm tuũ.

conceptū efficiet. Unde et dicit̄ de ſpūſancto con-
ceptus et hoc ꝓpter quatuoꝛ rōnes ¶ Primo
ꝓpter oſtenſionē eximie caritatis. vt ſcꝫ oſtendat̄
ꝙ ex ineffabili dei caritate verbū dei caro factū eſt
Johānis. iij. Sic de⁹ dilexit mūdū ꝛc. Et hec ratio
eſt magiſtri ſentētiarū. Scdo ꝓpter oſtenſionem
gratie abſqꝫ meritis: vt ꝑ hoc qđ dicit̄ cōceptus de
ſpūſancto. oſtendat̄ ꝙ ſit ex ſola gratia quā nulla
hominū ꝑceſſerunt merita. Et hec eſt ratio augu-
ſtini. Tercio ꝓpter virtutē opatiōis: quia ſcꝫ ope
ratione et virtute ſpūſſancti conceptus eſt. Et hec
eſt ratio ambroſij. Quarto ꝓpter motiuū conce-
ptionis. Et hec eſt ratio hugonis de ſancto victo-
re Motiuū vt ait ad cōceptionē naturalē eſt amoꝛ
viri in mulierē. ꝛ amoꝛ mulieris in virū. Sic in vir
gine inqͣt quia in eius coꝛde amoꝛ ſpūſſancti ſingu
lariter ardebat. ideo in eius carne amoꝛ ſpūſſācti
mirabilia faciebat. Et virtus altiſſimi obūbꝛabit
tibi. Hoc ſcdm glo. ſic exponit̄. Umbꝛa a lumine ꝛ
coꝛpoꝛe obiecto ſolet foꝛmari. et virgo ſicut purus
homo. plenitudinē diuinitatis cape nequibat. Sꝫ
virtus altiſſimi obūbꝛauit. dū in ea incoꝛpoꝛea lux
diuinitatis coꝛp⁹ ſuſcepit hūanitatis. vt ſic poſſet
deū pati. Hanc expoſitionē videt̄ tangere bern̄.
qui ſic ait. Quia de⁹ ſpūs eſt: nos vero vmbꝛa coꝛ
poꝛis ſui: tempauit ſe nobis vt ꝑ obiectum viuifice
carnis videam⁹ verbū ī carne: ſolē in nube: lumē
in teſta: cereū in laterna. Scdm bern̄. ſic exponit̄.
Quaſi dicat. Jllū modū quo de ſpūſancto cōcipies
dei virtus xp̄s in ſuo ſecretiſſimo cōſilio obumbrā-
do occultabit. vt ſibi tantū notum habeat̄ et tibi.
Ac ſi dicat. quid a me queris: qđ in te mox expie-
ris? Scies ſcies: et feliciter ſcies: ſed illo doctoꝛe
quo autoꝛe. Ego nūciare miſſus ſum virginalem
conceptū non creare. Uel obūbꝛabit. ideſt te a vi-
ciorum eſtu refrigerabit. Et ecce elizabeth cogna
ta tua ꝛc. Ecce dicit: vt oſtendat hoc eſſe magnum
nouū vicinū. Quatuoꝛ de cauſis cōcept⁹ elizabeth
marie nunciat̄ ſcdm bern̄. ¶ Prima aſt cumu
lus leticie. Scda ꝑfectio ſciētie. tercia ꝑfectio do-
ctrine. quarta obſequiū miſcdie. Dicit enī ſic hiero
nimus. Sterilis cognate cōceptus marie nunciat̄.
vt dū miraculū miraculo addit̄. gaudio gaudiū cu
mulet̄. Uel ideo quia ꝑfecto decebat vt verbum
mox diuulgandū vbiqꝫ ſciret pꝛius virgo ꝑ angelū
quā audiret ab homine. ne mater dei a cōſilijs fi-
lij videret̄ amota: ſi eoꝝ que in terris tam pꝛope
gerunt̄ remanſiſſet ignara. Uel ideo poti⁹. vt dū
tunc ſaluatoꝛis: nunc ꝑcurſoꝛis edocet̄ aduentus.
rerū tēpus et oꝛdinē tenēs. ipa poſtmodū ſcripto-
ribus atqꝫ ꝑdicatoꝛib⁹ referet veritatē. Uel ideo
vt audiēs cognatā vetulā et grauidā. cogitet iuuē
cula de obſequio. vt ſic paruulo ꝓphete detur lo-
cus obſequēdi dn̄o. et mirabilius miraculū fiat de
miraculo. Jtē bern̄. Da virgo reſpōſuꝫ feſtinā-ter.
o dn̄a reſponde verbū et ſuſcipe verbū. ꝓfer tuuꝫ
et ſuſcipe diuinū. mitte tranſitoꝛiuꝫ et amplectere
ſempiternū. ſurge. curre. api. Surge ꝑ fideꝫ. curre
per deuotionē. aperi per confeſſionē. Tunc maria
expanſis manibus et oculis ad celū eleuatis ait.
Ecce ancilla dn̄i fiat michi ſcdm verbū tuū. Bern̄.
Alijs in oꝛe. alijs in aure. alijs in manu verbum
dei factū fuiſſe memoꝛat̄. Marie aūt factū eſt in
aure per angelicaꝫ ſalutationē. in coꝛde ꝑ fidē. in
oꝛe ꝑ confeſſionē: in manu ꝑ cōtrectationē. in ven
tre ꝑ incarnationē. in gremio ꝑ ſuſtentationeꝫ. in
bꝛachijs ꝑ oblationē. Fiat michi ſcdm verbū tuuꝫ
Bern̄. Nolo vt fiat michi aut declamatoꝛie ꝑdicatū
aut figuraliter ſignificatū: aut ymaginatoꝛie ſom
niatuꝫ. ſed ſilēter inſpiratū. ꝑſonaliter incarnatū
coꝛpoꝛaliter inuiſceratum. Statimqꝫ filius dei in
vtero illius cōceptus eſt. perfect⁹ deus. perfectus
homo. et in ipa pꝛima die cōceptiōis tante ſapien-
tie ac potētie extitit. quante in triceſimo anno fuit
¶ Tunc ſurgens maria abijt in montana ad eliza
beth. Et cū eam ſalutaſſet. iohānes in ei⁹ vtero ex
ultauit. glo. Quia lingua nō poterat: animo exul-
tante ſalutat. ꝛ ſue ꝑcurſionis officiū inchoat. Fuit
aūt in ei⁹ obſequio tribus mēſib⁹: donec iohānes
naſceret̄. quē manibus ſuis de terra leuauit. ſicut
in libꝛo iuſtoꝝ legitur ¶ Jn hac die vt dicitur per
multa tēpoꝛum curricula deus multa operatus eſt
Que quidā egregijs verſib⁹ ſic declarauit. Salue
feſta dies. q̄ vulnera noſtra coerces. Angelus eſt
miſſus. eſt paſſus in cruce xp̄s. Eſt adam factus et
eodē tēpoꝛe lapſus. Ob meritū decime cadit abel
fratris ab enſe. Offert melchiſedech. yſaac ſuppo-
nit̄ aris. Eſt decolat⁹ xp̄i baptiſta beūs. Eſt petr⁹
ereptus. iacobus ſub herode ꝑemptus. Coꝛpoꝛa
ſanctoꝛū cuꝫ xp̄o multa reſurgunt. Latro dulce tn̄
per xp̄ꝫ ſuſcipit amē. ¶ Miles quidā diues ac
nobilis ſeculo abꝛenūciauit. et oꝛdinē ciſtercienſiū
introiuit. Et qꝛ litteras neſciebat erubeſcētes mo
nachi taꝫ nobilē perſonā inter laycos deputari de
derūt ei magiſtrū. ſi foꝛte modicū addiſcere poſſet
et ſub hac occaſione inter monachos permaneret
Sed cū diu cū magiſtro fuiſſet ꝛ nihil omnino pꝛe
ter hec duo vocabula: aue maria. diſcere potuiſſet
hec tā auide retinuit vt quocunqꝫ deambularet.
quicqd ageret. ea inceſſanter nominaret. Tandeꝫ

moꝛitur et in cimiterio cū alijs fratribus ſepelitur Et ecce ſuꝑ eiꝰ tumulū ſpecioſū excreſcit liliū. et q̄dlibet foliū: aue maria. litteris aureis habebat inſcriptū. Currētes omnes ad tam grādē ſpectaculū. terrā de tumulo effuderunt. et radicem lilij de oꝛe defuncti ꝓcedere repererunt. Intellexerunt ergo cum quāta deuotione illa duo verba dixerat quē dn̄s tanti honoꝛe ꝓdigij illuſtrauit ¶ Quidā miles quoddā in via caſtrū habebat et oēs tranſeuntes ſine miſeratiōe aliqua ſpoliabat. virginē tamē matrem dei quotidie ſalutabat: nec ꝓ aliquo īpedimēto emergēti ab ip̄a ſalutatione aliqua die ceſſare volebat. Accidit autē vt quidē vir religioſus et ſanctus inde trāſitū faceret. et ip̄m predictꝰ miles cōtinuo expoliari iuberet. Uir aūt ſanctus rogauit ꝑdones: vt ip̄m ad dn̄m ſuū deducant: q̄a ad ip̄m habet ſecreta q̄ pꝛoferat. Adductus aūt rogauit militem. vt omnes de familia ſua et caſtro cōgregari faceret. vt eis verbum dn̄i predicaret. Cum aūt cōgregati fuiſſent. ille ait. Nequaq̄ hic eſtis omnes: ſed aliq̄s adhuc deeſt. Cui cū omnes ſe ibidē eſſe aſſererēt aiebat. Diligenter ꝑquirite. et aliquē inuenietis abeſſe. Tunc vnus exclamās dixit: quoniā ſolus camerarius illuc non veniſſet. Ille aūt dixit. Uere ipſe eſt q̄ ſolus deeſt. Pro eo igit̄ cito mittit̄: et in mediū deducit̄. Cū autē virū dei vidiſſet reuolutis terribiliter oculis. caput inſtar inſani agitabat. nec ꝓpius accedere audebat Uir aūt ſanctus dixit ei. Adiuro te ꝑ nomē dn̄i noſtri ihū xp̄i: vt quis ſis nobis ediſſeras. et ob quā cauſā huc veneris palam pandas. Cui ille rn̄dit: Heu adiuratus ꝓdere cogoꝛ inuitus. Ego em̄ nō ſū homo ſed demon: q̄ formā hoīs accepi. et. xiiij. annis cū hoc milite ſic ꝑmāſi. Nā noſter pꝛinceps me huc miſit. vt diē qua hic ſue marie ſalutationē nō diceret. diligētius obſeruarē: vt in eū poteſtate accepta ip̄m cōtinuo ſtrangularē. et ſic in malis operibus vitā finiens noſter eſſet. Quacūq̄ em̄ die illā ſalutationē dicebat. in eū poteſtatē habere nō poterā. Ecce aūt de die in diē diligētius obſeruauit. et nullā diem quin eam ſalutauerit ꝑtermiſit. Hec miles audiēs vehementer obſtupuit et ad pedes viri dei ſe ꝓijciēs veniā poſtulauit. ⁊ in meliꝰ deinceps vitā mutauit. Uir autē ſanctus dixit demoni. Pꝛecipio tibi demon in nomine dn̄i noſtri ihesu xp̄i: vt hinc abſcedas: ⁊ talem hactenus locū poſſideas vbi nulli glorioſā dei genitricē inuocāti nocere pꝛeſumas. Hec vbi iuſſa dedit. demō abſcedens euanuit. Et miles virū ſanctū cū reuerentia et gratiarū actione liberū abire ꝑmiſit.

¶ De Paſſione domini li. A

Paſſio xp̄i fuit ex doloꝛe amara: ex illuſione deſpecta: et ex vtilitate multiplici fructuoſa Doloꝛ aūt cauſabatur ex quinq̄. Primo ex eo q̄ ipſa paſſio fuit ignominioſa: et hoc ꝓpter ignominioſū locū: quia in caluaria vbi malefactores puniebātur. Propter ignominioſū ſuppliciū quia moꝛte turpiſſima cōdemnatus eſt. Crux em̄ ſuppliciū erat latronū. Et licet crux tūc eſſet multe ignominie: nunc eſt immenſe glorie. Unde augꝰ. Crux que erat ſuppliciū latronū nunc tranſit ad frontes imperatoꝛū. Si tantū honoꝛē deus contulit ſupplicio ſuo. quid conferet ſeruo ſuo? Propter ignominioſum conſoꝛciū: quia cū ſceleratis deputatus eſt. ideſt cū latronibus qui pꝛimo erant ſcelerati: ſed poſtea vnus conuerſus eſt: ſ. diſmas qui erat a dextris. ſicut dicit̄ in euangelio nicodemi. et alius dānatus: ſ. geſmas qui erat a ſiniſtris. Uni ergo dedit regnū: alteri ſuppliciū. Ambꝛo. Autoꝛ pietatis in cruce pendēs: in ſingulis negocijs pietatis officia diuidebat. ꝑſecutionē apoſtolis. pacē diſcipulis. coꝛpus iudeis. crucifixoꝛibꝰ veſtimēta patri ſpūm: virgini paranimphū. latroni ꝑadiſum peccatoꝛibus infernū: crucē xp̄ianis penitētibus cōmendabat. Ecce teſtamentū quod fecit xp̄s in moꝛte pendens in cruce. Scd̄o ex eo q̄ fuit iniuſta quia peccatū nō fecit: ⁊ nō eſt inuētus dolus in oꝛe eius: et ideo q̄ venit indigne pena dolenda venit. De tribus em̄ iniuſte ꝓcipue eum accuſabant. vi. quia tributū reddi ꝓhibebat: quia ſe regē dicebat

et quia ſe filiũ dei faciebat. Cõtra has tres accuſa
tiões dicimus in paraſceue in perſona ſaluatoris
tres excuſatiões. Popule meus q̃d feci tibi ꝛc. vbi
exprobꝛat xp̃s tria beneficia eis collata. ſcꝫ libera
tionẽ ab egypto. regimẽ in deſerto. plantationeꝫ
vinee in loco optimo quaſi dicat xp̃s. Accuſas me
de redditione tributi: potius gr̃as agere deberes
q: liberaui te a tributo. Accuſas me q: dixi me re
gem potius deberes gratias agere quia regaliter
paui te in deſerto. Accuſas me quia me filium dei
dixi: potius deberes gratias agere: q: te in vineã
meã elegi: et in loco optimo plãtaui. Tercio ex eo
ꝙ fuit ab amicis: tolerabilioꝛ enĩꝫ eſſet doloꝛ ſi pa
tereť ab his qui aliqua de cauſa deberẽt eſſe eius
inimici: vel ab his q̃ eſſent alieni vel extranei: vel
ab his quibus aliqua incõmoda intuliſſet. Sed tñ
patitur ab amicis ideſt ab his qui deberẽt eſſe ſui
amici. Item a ꝓximis ideſt ab his de quoꝝ ſtirpe
natus eſt. De his duobus diciť in pſal. Amici mei
ꝛ ꝓximi mei. Job. xxx. Noti mei quaſi alieni receſ
ſerunt a me. Itẽ ab his q̃bus multa bona cõtule-
rat. Johãnis. viij. Multa bona operatus ſum eis.
Ber. O bone ihũ ꝙ dulciter cũ hoĩbus cõuerſatus
es ꝙ magna et abũdantiſſima eis largitus es: ꝙ
dura et aſpa ꝓ eis paſſus es: dura verba: durioꝛa
verbera: duriſſima crucis toꝛmẽta. ¶ Quarto rõne
teneritudinis coꝛpis. Unde ĩ figura dauid diciť de
eo. ij. reg. penul. Ipſe eſt quaſi tenerrimus ligni
vermiculus. Ber. O iudei lapides eſtis lapidẽ ꝑ-
cutitis molliorẽ de quo reſonat tinnitus pietatis.
et ebulit oleũ caritatis. Itẽ hiero. Tradit⁹ eſt ihe
ſus militibus verberãdus et illud ſacratiſſimũ coꝛ
pus pectuſqꝫ dei capax flagella ſecuerũt. Quinto
ex eo ꝙ fuit vniuerſalis quia per oẽs ptes et omẽs
ſenſus. Primo eñ fuit hic doloꝛ in oculis quia la-
crimatus eſt: ſicut diciť hebꝛe. v. Ber. Aſcendit in
altũ vt longius audireť: foꝛtiter clamabat: vt nul-
lus excuſareť. clamoꝛi lacrimas addidit: vt homo
computareť. Alias etiam his lacrimas fudit: ſcꝫ in
reſurrectione lazari: et ſup iheruſalẽ. Itaqꝫ prime
lacrime fuerũt amoꝛis. Unde et quidã cũ vidiſſent
eũ lacrimantẽ dixerũt. Ecce quomõ amabat eum.
Scđe fuerunt cõpaſſionis. Sed he tercie fuerunt
doloꝛis. ¶ Scđo fuit in auditu cũ ei ſcꝫ opprobꝛia
et blaſphemie irrogate ſunt. Xp̃s enim ſpecialiter
quatuoꝛ habuit in q̃bus opprobꝛia et blaſphemi-
as audiuit. Habuit eñ excellẽtiſſimã nobilitatem
q: quantũ ad diuinã naturã fuit eterni regis filius
et quantũ ad humanã de regia ſtirpe genit⁹. ita ꝙ
etiã inquantũ homo fuit rex regũ et dñs dominã-
tium. Habuit ineffabilẽ veritatẽ: quia ipſe eſt via
veritas et vita. Unde de ſe iterꝝ dicit. Sermo tu⁹
veritas eſt. Filius eñ eſt ſermo ſiue verbũ patris.
Habuit inſuperabilẽ poteſtatẽ quia oĩa per ip̃m
facta ſunt: et ſine ipſo factũ eſt nichil. Habuit inſup
ſingularẽ bonitatẽ: q̃a nemo bonus niſi ſolus de⁹
In his xp̃s audiuit opprobꝛia et blaſphemias: pri
mo quidẽ quo ad nobilitatẽ. Mathei. xiij. Nonne
hic eſt filius fabꝛi. Nõne mater eius diciť maria ꝛc.
Scđo quo ad poteſtatẽ. Mathei. xij. Hic nõ eijcit
demonia niſi ĩ beelzebub principe demonioꝝ. Itẽ
math. xxvij. Alios ſaluos fecit ſeip̃m non poteſt
ſaluũ facere. Ecce dicũt ip̃m impotentẽ cum tamẽ
adeo potẽs extitit: ꝙ pſecutoꝛes ſuos ſola voce ꝓ
ſtrauit. Nã cũ interrogaſſet quẽ queritis? et illi re
ſpõdiſſent iheſuꝫ nazarenũ. et ipſe dixiſſet ego ſuꝫ
cõtinuo ceciderũt in terrã. Aug⁹. Una vox turbaꝝ
odijs ferocẽ: armis terribilẽ: ſine vllo telo pcuſſit.
repulit: ſtrauit: virtute latẽtis diuinitatiſ. Quid iu
dicaturus faciet: q̃ iudicãdus hoc fecit. q̃d regnatu
rus poterit: q̃ moꝛiturus hoc potuit. Tercio quo
ad veritatẽ. Johãnis. viij. Tu de teip̃o teſtimoniũ
phibes: teſtimoniũ tuũ non eſt verũ. Ecce quia di-
cunt eũ mendacẽ: cũ tamen ipſe ſit via: veritas: et
vita. Hanc veritatem pilatus ſcire vel audire non
meruit: quia ip̃m ſecundũ veritatẽ non iudicauit.
Inchoauit quippe iudiciũ a veritate: ſed in verita
te nõ permãſit: ꝛ ideo de veritate q̃ſtionẽ meruit
inchoare: ſed nõ meruit ſolutionẽ audire. Alia ra
tio eſt ſcđm aug⁹. quare ſolutionẽ nõ audiuit: q̃a
cum illã queſtionẽ feciſſet ſubito venit illi in mentẽ
cõſuetudo iudeoꝝ qua ſolebat vnus dimitti in paſ
cha: et ideo ſtatim exijt: et ſolutionẽ non expecta-
uit. Tercia ratio eſt ſcđm Criſo. q: ſciebat ꝙ que-
ſtio tam difficilis indigebat multo tp̃e et multa diſ-
cuſſione. et ip̃e ad liberationem xp̃i ꝓperabat. et
ideo ſtatim exiuit: Legiť tamen in euangelio nico
demi. ꝙ cũ pilat⁹ iheſuꝫ interrogaſſet: q̃d eſt veri-
tas? Ihũs ei reſpõdit. Ueritas de celo eſt. Et pila
tus. In terris nõ eſt veritas? Dicit ei ihũs. Quo-
modo poteſt veritas eſſe in terris q̃ iudicať ab his
qui poteſtatẽ habẽt in terris. Quarto quo ad boni
tatẽ. Dicebãt eñ ipſum eſſe peccatoꝛem in coꝛde.
Johãnis. ix. Nos ſcimus q: hic homo pctõꝛ eſt. Se
ductoꝛẽ in ſermone. Luc. xiij. Cõmouit populũ do
cens ꝑ vniuerſam iudeã: incipiens a galilea vſqꝫ
huc. Legis preuaricatoꝛẽ in ope. Johãnis. ix. Nõ
eſt hic homo a deo q̃ ſabbatũ non cuſtodit. Tercio
fuit in odoꝛatu: quia magnũ fetoꝛẽ ſentire potuit
in loco caluarie vbi erãt coꝛpoꝛa fetida moꝛtuoꝛũ

Unde dicit in ſcolaſtica hiſtoria q̄ caluaries proprie eſt os capitis humani nudū. Unde et q: ibi decollabant rei. et multa oſſa capitū ibi diſpſa erant dicebat caluarie locus vel caluariū. Quarto fuit in guſtu. Unde cū clamaret ſicio dederūt ei acetuꝫ cū mirra et felle mixtū vt ex aceto citius moreret. et ipſi cuſtodes a cuſtodia citius liberarent. dicit eñi crucifixos citius mori ſi acetū bibāt. ⁊ ex mirra pateret olfactus: ⁊ ex felle guſtus. Aug⁹. Pro mero replet ſinceritas aceto. inebriat felle dulcedo. adijcit innocentia reo. moritur vita pro mortuo. Quinto fuit in tactu q: in oībus partibus corporis a plāta pedis vſq; ad verticē nō fuit in eo ſanitas de hoc aūt qualiter in oībus ſenſibus doloreꝫ habuit dicit bern̄. Caput angelicis tremendū ſpiritibus denſitate ſpinarū pungit. facies pulchra p̄ filijs hominū ſputis iudeoꝝ deturpat: oculi lucidiores ſole caligant in morte: aures q̄ audiunt angelicos cantus audiūt peccatoꝝ inſultus. os qd̄ docet angelos felle et aceto potat. pedes quoꝝ ſcabellū adorat quoniā ſanctū eſt cruci clauo affigunt. manus que formauerūt celos ſunt in cruce extenſe et clauis affixe. corpus verberat: latus lancea pforat Et qd plura? Non remāſit in eo niſi lingua: vt pro peccatorib⁹ exoraret. et matrē diſcipulo cōmendaret

¶ B Scd̄o eius paſſio fuit ex illuſione deſpecta. Quatuor eñi vicibus fuit ſibi illuſum

¶ Primo in domo anne vbi recepit ſputa. alapas. velationem oculoꝝ. Ber. Vultū tuū bone ihū deſiderabilem in quē deſiderant angeli pſpicere ſputis inquinauerūt: manib⁹ percuſſerūt. velo p deriſione operuerūt nec amaris vulnerib⁹ pepercerūt. Scd̄o in domo herodis qui eū fatuū et non ſane mentis eſtimās ex eo q̄ nullū ab eo reſpōſuꝫ habere potuerat: p deriſione eū veſte alba induit. Ber. Tu hōes et habes ſertū de florib⁹. et ego deus et habeo coronā de ſpinis. Tu habes cyrothecas in manib⁹ et ego habeo clauos defixos. Tu in albis veſtib⁹ tripudias. et ego p te deriſus fui ab herode in veſte alba. Tu tripudias cū pedib⁹: et ego laboraui cū meis pedibus. Tu in choreis brachia extendis in modū crucis in gaudiū: et ego ea in cruce extenſa habui in opprobriū. Ego in cruce dolui. et tu in cruce exultas. Tu habes latus apertū et pectus in ſignū vane glorie. et ego lat⁹ effoſſuꝫ habui p te. Tamē reuertere ad me et ſuſcipiā te. Sed quare dn̄s tēpore ſue paſſionis corā herode pylato et iudeis ſic tacebat? Cui⁹ triplex eſt ratio. Prima rō eſt q: non erāt digni audire ſuā reſpōſionē. Scd̄a quia eua peccauerat p locacitatē. et ideo xp̄s voluit ſatiſfacere p taciturnitatē. Tercia q: quicquid reſpōdebat totū calumniabant et deprauabant. Tercio in domo pylati vbi milites clamidē coccineam circūdederunt ei: arūdinē in manu dederūt et coronā ſpineā ſup caput eius poſuerūt. et genu flexo dicebāt. Aue rex iudeoꝝ. Illa aūt ſpinea corona dicit fuiſſe de iuncis marinis. quoꝝ acies nō minus ſpina eſt dura et penetratiua. Un̄ et ſanguinem de capite credit illa corona ſpinea extraxiſſe Unde ber. Caput illud diuinū multiplici ſpinarū denſitate vſq; ad cerebrū confixū eſt. De aīa ſunt tres opiniones. vbi ſcꝫ anima principalē habeat ſedē. ſcꝫ vel in corde pter illud. De corde exeunt cogitatiōes male ⁊c. Uel in ſanguine. pter illud leuitici. Anima omnis carnis in ſanguine eſt. Uel in capite. pter illud et inclinato capite tradidit ſpūm ⁊c. Hanc triplicē opinioneꝫ iudei ipſo facto videntur ſciuiſſe. Nā vt eius aīam a corpe euellerēt queſierūt ipam in capite cū ſpinas vſq; ad cerebꝝ infixerūt. Queſierūt in ſanguine cū eius venas in manib⁹ et pedibus aperuerūt. Queſierūt in corde cū eius latus pforauerūt. Contra has tres illuſiones in paraſceue pmittim⁹ ante reuelationē crucis tres adoratiōes dicentes. Agyos ⁊c. quaſi ter adorātes: ter illuſum pter nos. Quarto in cruce. Math. xxvij. Principes ſacerdotū illudentes euꝫ cū ſeniorib⁹ et ſcribis dicebāt. Si rex iſrael eſt deſcendat nūc de cruce et credimus ei. Ber. ſup hūc locū. Interim paciētiā magis exhibet humilitatem cōmendat: obedientiā implet. caritatē pficit. In his nempe virtutū gēmis quatuor crucis cornua ornant. et ſupeminētior caritas: a dextris obedientia. a ſiniſtris paciētia: radix oīm virtutū humilitas in pfundo. Hec oīa que xp̄s paſſus eſt. ber. breuiter recolligit dicens. Memor ero q̄diu vixero laborū quos ptulit in p̄dicando. fatigationū in diſcurrēdo. vigiliarū in orādo: temptationū in ieiunando: lachrimarū in cōpatiēdo. inſidiarū in colloquendo: poſtremo cōuicioꝝ ſputorū. colaphorum ſubſannationū: clauoꝝ: exprobrationū

¶ C Tercio paſſio ei⁹ fuit vtilitate multiplici fructuoſa. Cuius vtilitas poteſt eſſe triplex. ſcꝫ peccatoꝝ remiſſio. gratie collatio: et glie exhibitio. Et hec tria notantur in titulo crucis. q: ihūs quo ad primū. nazarenus quo ad ſcd̄m rex iudeoꝝ: quo ad terciū q̄a ibi erimus oēs reges. De eius vtilitate dicit aug⁹ Culpā deleuit xp̄s pſentem: preteritā: et futuram Preterita peccata tulit ea remittēdo: pſentia homines ab eis retrahēdo. futura gratiā qua vitarētur cōferendo. De eius etiam vtilitate dicit aug⁹.

De paſſione Domini

Admiremur:gratulemur.amemus. laudem⁹:ad
oremus:qm̄ per redēptoris noſtri mortē de tene-
bris ad lucē:de morte ad vitā: de corruptione ad
incorruptionē. de exilio ad patriam.de luctu ad
gaudiū vocati ſumus.Quā vtilis aūt modus redē
ptiōis noſtre fuerit.patet ex quatuor rōnibus vicȝ
quia fuit acceptiſſimus ad placandū deū. cōgruen
tiſſimus ad curādū morbū:efficaciſſim⁹ ad attra-
hendū gen⁹ humanū:prudētiſſimus ad expugnā-
duȝ humani generis inimicū.Primo ergo fuit ac-
ceptiſſimus ad placandū et recōciliandū deū.quia
ſicut dicit anſelmus in libro. Cur deus hō. Nihil
aſperius et difficili⁹ pōt homo pati ad honorē dei
ſpōte et nō ex debito ꝙ̄ mortē. Et nequaꝙ̄ magis
hō poteſt ſe dare deo.ꝙ̄ cum ſe morti tradidit ad
honorē ipius. Et hoc eſt qd̄ dicit ephe. v. Tradi-
dit ſemetipm̄ oblationē et hoſtiā deo in odorē ſua
uitatis Qualiter aūt fuit ſacrificiū nos deo placās
et reconcilians.dicit aug⁹.de trinitate. Quid tam
grāte ſuſcipi poſſet.ꝙ̄ caro ſacrificij noſtri corpus
effectū ſacerdotis noſtri? Ut quoniā quatuor conſi
derantur in omni ſacrificio.cui offeratur.quid offe
ratur. ꝓ quibus offeraꝉ:et quis offerat. idem ipſe
vnus vtriuſqȝ mediator:ꝑ ſacrificiū pacis reconci-
lians nos deo.vnū cum ipa maneret cui offerebat
vnū in ſe faceret ꝓ quib⁹ offerebat.vnus ipe eſſet
qui offerebat et qd̄ offerebatur.De hoc aūt etiam
qualiter ꝑ xp̄m ſumus recōciliati dicit idem aug⁹.
ꝙ xp̄s eſt ſacerdos et ſacrificiū. deus et tēplum.
Sacerdos ꝑ quē ſumus reconciliati.ſacrificiū quo
ſumus recōciliati:deus cui ſumus recōciliati.tem-
plū in quo ſumus recōciliati.Unde quibuſdā hāc
reconciliationē paruipendētibus.aug⁹.in ꝑſona
xp̄i exprobrat dicēs.Cū eſſes inimicus patri meo
recōciliaui te ꝑ me cū eſſes longe ego veni vt redi-
merem te:cū inter omnes mōtes et ſiluas errares
queſiui te inter lapides et ligna inueni te.et ne lu-
porū ferarumqȝ rapido ore laniareris collegi te hu
meris meis portaui te:patri meo reddidi te labo-
raui.ſudaui.caput meū ſpinis oppoſui:man⁹ me-
as clauis obieci:lācee lat⁹ aperui:tot nō dicaȝ iniu
rijs:ſed aſpitatibus laniatus ſum.ſanguinē meuȝ
fudi.animā meā poſui vt coniūgerem te michi. et
tu diuideris a me. ¶ D Scđo fuit cōgruentiſſi-
mus ad curandū morbū. Cōgruitas aūt attendiꝉ
ex parte tp̄is.ex parte loci.et ex pte modi. Ex par
te tēporis quia adā factus fuit ⁊ peccauit in menſe
marcio feria ſexta ⁊ hora ſexta. ⁊ ideo xp̄s pati vo
luit in marcio qꝛ in die qua fuit annūciatus fuit et
paſſus. Item in feria ſexta et hora ſexta.Scđo ex

parte loci qm̄ locus ſue paſſionis tripliciter cōſide
raꝉ. ſcȝ aut cōmunis:aut ſpecialis:aut ſingularis.
Locus cōmunis fuit terra ꝓmiſſiōis.ſpecialis cal-
uarie locus ſingularis crux In loco cōmuni prim⁹
homo fuit formatus:qꝛ in partib⁹ illis iuxta dama
ſcum in agro damaſceno dicꝉ fuiſſe formatus. In
loco ſpeciali fuit ſepult⁹:quia ibidē vbi xp̄s paſſus
eſt.adā dicꝉ fuiſſe ſepultus.licet autēticū non ſit.
cum ſcđm hiero.adam in ebron mōte ſepultus fue
rit.ſicut etiā ioſue.xiiij. exp̄ſſe habeꝉ. In loco ſin-
gulari fuit deceptus:nō ꝙ in illo ligno in quo xp̄s
paſſus eſt.adam fuit deceptus.ſed ꝓ tāto dicꝉ:qꝛ
ſicut adā deceptus fuit i ligno:ita xp̄s paſſus fuit
in ligno. In quadā tamē hyſtoria grecoꝝ dicꝉ ꝙ
in eodē. Tercio ex parte modi curandi qui quideȝ
modus fuit per ſimilia:et ꝑ contraria. Per ſimilia
quoniā ſicut dicit aug⁹.in li.de doctrina xp̄iana.
Per feminā deceptus:ꝑ feminā natus. Homo ho-
mies:mortal mortales:morte mortuos liberauit
Ambroſi⁹. Ex terra virgine adā.xp̄s ex virgine.
Ille ad ymaginē dei hic ymago dei. Per mulieꝛ
ſtulticia per mulierē ſapientia. Nudus adā. nud⁹
xp̄s. Mors per arborē.vita ꝑ crucem. In deſerto
adam:in deſerto xp̄s. Per cōtraria quoniā prim⁹
homo ſcđm grego.peccauerat ꝑ ſupbiā inobediē-
tiam et gulā. Uoluit eni̅ aſſimilari deo per ſciencie
ſublimitatē.trāſgredi p̄cepti dei limitē.et guſtare
pomi ſuauitatē. Et qm̄ curatio habeꝉ fieri per cō-
trariū.ideo iſte modus ſatiſfaciendi congruentiſſi
mus fuit.quia fuit per humiliationē diuine volun-
tatis impletionem et afflictionē. De his tribus ad
philippen̄.ij. Humiliauit ſemetip̄ȝ.quo ad primū
fact⁹ obediēs.quo ad ſcđm vſqȝ ad mortē.quo ad
terciū. ¶ E Tercio fuit efficaciſſimus ad trahen
dum genus humanū. Nūquid eni̅ ſaluo libertatis
arbitrio:magis ad amorē ſuū et fiduciā genus hu-
manū attrahere potuit? Qualiter aūt ꝑ hoc ad a-
morē nos attrahat dicit bern̄. Sup omia reddit te
amabilē bone ihū:calix quē bibiſti.opus redēptio
nis noſtre.hoc omnino amorē noſtrū facile vendi-
cat.totū tibi hoc eſt qd̄ noſtrū amorem et blādius
allicit et iuſtius erigit.et citius ſtringit.et vehemē-
tius afficit. Etenim vbi te exinaniſti. vbi te natu-
ralibus radijs exuiſti. ibi pietas magis emicuit.
ibi caritas plus eualſit.ibi gratia amplius radia-
uit Qualiter aūt ad fiduciā.dicꝉ ro.viij. Qui etiā
proprio filio ſuo non pepcit ſed ꝓ nobis omnibus
tradidit illū:quomodo nō etiā omnia cum illo no-
bis donauit. De hoc etiā bern̄. Quis nō rapiatur
ad ſpem impetrandi fiduciā. qui eius attendit coꝛ

poꝛis diſpoſitionẽ videlicꝫ caput inclinatũ ad oſculũ. brachia extẽſa ad amplexũ. manus ꝑfoꝛatas ad largiendũ: latus apertũ ad diligendũ. pedũ affixionem ad nobiſcũ cõmanendũ: coꝛpoꝛis extenſionem ad ſe totũ nobis impendendũ. ¶ F Quarto fuit prudẽtiſſimus ad expugnãdũ humani generis inimicũ. Job. xxvi. Prudẽtia eius ꝑcuſſit ſuperbum. Et vltimo. Nunqd poteris cape leuiathan hamo? Chriſtus eñ hamũ ſue diuinitatis abſcõderat ſub eſca humanitatis. Et dyabolus capere volẽs eſcã carnis captus eſt ab hamo diuinitatis. De hac prudenti captione dicit augꝰ. Uenit redemptoꝛ et victus eſt deceptoꝛ. Et qd fecit redemptoꝛ captiuatoꝛi noſtro? Tetẽdit muſcipulã crucem ſuã: poſuit in ea eſcã ſanguinẽ ſuũ. Ipſe aũt voluit fundere ſanguinẽ non debitoꝛis: ꝓpter qd receſſit a debitoꝛibus. Huiuſmodi debitũ apoſtolus vocat cyrographũ quod quidẽ xp̄s tulit: et cruci affixit. De quo cyrographo dicit augꝰ. Eua peccatum a dyabolo mutuauit cyrographũ ſcripſit. fideiuſſoꝛẽ dedit. et vſura poſteritati creuit. Tunc eñ a dyabolo peccatũ mutuauit: quãdo cõtra ꝓceptũ dei ſue praue iuſſioni vel ſuggeſtioni ↄ̄ſenſit. cyrographũ ſcripſit. quando manũ ad pomũ vetitum poꝛrexit. fideiuſſoꝛẽ dedit quãdo adam peccato cõſentire fecit: et ſic vſura peccati poſteritati creuit. ¶ Contra igit̃ contemnentes hanc redemptionẽ qua nos de inimici poteſtate reduxit. Bern. exprobrãdo dicit in ꝑſona xp̄i. Popule meus ait dñs. qd tibi facere potui et nõ feci? Quid cauſe eſt ꝙ inimico meo magis liber ſeruire ꝙ michi: nec ille creauit vos: ſed nec paſcit? Si parua hec vident̃ ingratis. non ille ſed ego redemi vos. Quo ꝓcio? Non vtiqꝫ auro coꝛruptibili vel argento: nõ ſole aut luna: non ſaltem angeloꝝ aliquo: ſed pꝛopꝛio vos cruoꝛe redemi. Ceterũ ſi necꝫ tam multiplici iure debitũ eſt a vobis exigere famulatũ. omiſſis omibus mecũ ſaltem ex denario diurno cõuenite. Et qꝛ in moꝛtem xp̄m tradiderũt. iudas ꝑ auariciã: iudei ꝑ inuidiã. pylatus ꝑ timoꝛẽ. ideo videndũ eſſet de pena a deo his inflicta merito huius peccati. Sed de pena et oꝛigine iude inuenies in legẽda ſancti mathie: de pena et excidio iudeoꝝ in legẽda ſancti iacobi minoꝛis. De pena aũt et oꝛigine pylati in quadã hyſtoꝛia licet apocrifa ſic legit̃. ¶ G Fuit quidã rex nomine tirus qui quandã puellã noĩe pilam: filiã cuiuſdã molendinarij noĩe atus carnaliter cognouit: et de ea filiũ generauit. Pila aũt ex nomĩe ſuo et noĩe patris ſui qui dicebat̃ atus: vnũ nomẽ compoſuit. et nato puero impoſuit nomẽ pylatus. Cũ aũt pylatus tres annos haberet: ipſũ pila ad regẽ tranſmiſit. Habebat aũt rex filiũ de regina coniuge ſua: qui fere pylato coetaneus videbat̃. Iſti dũ annos diſcretiõis attigiſſent ſepiꝰ luctamine. pugna: et funda adiuicẽ colludebãt. Sed regis legitimꝰ filius vt genere erat nobilioꝛ ſic in omni loco pylato inueniebat̃ ſtrẽnuioꝛ. et omni genere certaminis aptioꝛ. Ob hoc pylatus inuidie liuoꝛe cõmotus. et felleo doloꝛe ſtimulatus fratrẽ ſuũ latẽter occidit. Qd rex audiẽs vehemẽter doluit. et concione cõuocata: quid de ſcelerato et homicida faciendũ ſit filio reqſiuit. Qui cũ omnes reũ moꝛtis eẽ vnanimiter acclamauerũt. Rex aũt ad ſe reuerſus: iniquitatẽ iniquitate noluit duplicare ſed ipm̄ ꝓ tributo qd annuatim debebat romanis obſidẽ miſit. tum volens innoxius eſſe ab occiſione filij. tum a tributo romanoꝝ cupiẽs liberari. Tunc eñ tp̄is erat rome filius regis frãcie. quẽ ſimiliter rex miſerat romã ꝓ tributis. Huic pylatꝰ aſſociatus cũ ſe ab eo moꝛibꝰ et induſtria ꝓcelli videret eum inuidie ſtimulis agitatus occidit. Sed cũ romani qd de eo faciendũ eſſet inquirerent dixerunt. Hic ſi ſuꝑuixerit qui fratrem necauit. obſidẽ iugulauit. reipublice plurimũ vtilis erit. et colla ferociũ hoſtium ferox ipſe domabit. Dixerũt ergo. Cũ reus moꝛtis habeat̃ in pontos inſulã gentibus illis que nullũ patiunt̃ iudicẽ. iudex preficiat̃. ſi foꝛte eius nequicia ipſoꝝ cõtumacia edomet̃ ſi non qd meruit patiat̃. Miſſus igit̃ pylatꝰ ad gentẽ ferocẽ et ſuoꝝ iudicũ ꝑemptricẽ. nõ inſcius ad quos miſſus ſit et ꝙ pendula vite ſue ſentẽtia. tacite rem conſiderãs vitã ſeruare voluit. et gentẽ nequã ipſe minis et ꝓmiſſis. ſupplicio et ꝓcio peniꝰ ſubiugauit. Qui igit̃ tam dure gentis victoꝛ extitit. a pontos inſula põtius pilatus nomẽ accepit. Herodes aũt hoĩs illius induſtriã vt audiuit. verſucijs eius cõgaudens ipſe verſutus eũ ad ſe muneribꝰ et internuncijs inuitauit. et ſuꝑ iudeam et iheruſalẽ poteſtatem et vicem ſuã ei tradidit. Qui cũ pecuniã innumerabilẽ congregaſſet. neſciente herode romã adijt et infinitã pecuniã tiberio imꝑatoꝛi obtulit. et ab eo ſibi dari qd ab herode tenebat muneribꝰ impetrauit. Huiuſcemõi cauſa facti ſunt inimici pylatus et herodes quoaduſqꝫ tp̄e paſſionis dñi eũ ſibi recõciliauit: eo ꝙ dñm ad ſe miſit. Alia cauſa inimicicie aſſignat̃ in hyſtoꝛia ſcolaſtica. Quidam eñ ſe filiũ dei faciens multos de galileis ſeduxerat. quos cũ in garizim deduxiſſet vbi dixerat ſe aſcenſurũ in celũ ſuꝑueniens pylatus ipm̄ cũ omnibus occidit. timẽs ne ſimiliter iudeos ſeduceret.

De paſſione Domini

Ob hoc facti ſunt inimici: qꝛ herodes p̄ſidebat ga-
lileis. Et vtraqꝫ cauſa potuit eſſe vera. Cū aūt py
latus dn̄m iudeis crucifigendū tradidiſſet: timens
tamē offenſam tiberij ceſaris. eo ꝙ cōdēnaſſet ſan
guinem innocentē: quendā ſibi familiarē ꝓ ſui ex
cuſatione ad ceſarē deſtinauit. Interea cū tiberi⁹
moꝛbo graui teneret̃ nunciat̃ eidē ꝙ hieroſolimis
quidā medicus eſſet qui omnes moꝛbos ſolo ver
bo curaret. neſciens ꝙ eū pylatus et iudei occidiſ-
ſent. Dixitqꝫ voluſiano ſibi priuato. Uade citius
trāſpartes marinas: diceſqꝫ pylato vt hūc medicū
michi mittat qui me priſtine ſanitati reſtituat. Cū
ille ad pylatū veniſſet: et mandatum impatoꝛis ex
poſuiſſet eidē: territus pylat⁹ .xiiij. dierū indutias
poſtulauit. Infra qd̄ ſpaciū dū voluſianus quan-
dam matronā que fuerat familiaris iheſu noīe ve-
ronicā vbi nam xp̄s iheſus inueniri poſſet interro
gaſſet ait. Heu dn̄s meus et deus meus erat: quē
pylatus ꝑ inuidiā traditū cōdemnauit. et crucifi-
gi pꝛecepit. Tunc ille nimis dolens ait. Uehemen
ter doleo: quia qd̄ michi dn̄s meus iuſſerat exple-
re non valeo. Cui veronica. Dn̄s meus cū p̄dican
do circuiret: et ego eius p̄ſentia nimis inuite care-
rem volui michi ipſius depingi ymaginem: vt dū
eius priuarer p̄ſentia: michi ſaltē pꝛeſtaret ſolaciū
ymaginis ſue figura. Cūqꝫ linteū pictoꝛi deferrē
pingendū dn̄s michi obuiauit: et quo tenderē re-
quiſiuit. cui cū vie cauſam aperuiſſem a me petijt
pannū. et ip̄m michi venerabili ſua facie reddidit
inſignitū. Imaginis ergo hui⁹ aſpectū ſi dn̄s tuus
deuote intuebit̃. cōtinuo ſanitatis beneficio potie
tur. Cui ille. Eſt ne hmōi ymago auro vel argen-
to cōparabilis? Cui illa. Non ſed pio affectu deuo
tionis. Tecū igit̃ ꝓficiſcar et videndā ceſari yma-
ginem deferā et reuertar. Uenit igit̃ voluſianus
cū veronica romā: dixitqꝫ tiberio impatoꝛi. Iheſū
a te diu deſideratū. pylatus et iudei iniuſte moꝛti
tradiderunt: et ꝑ inuidiā crucis patibulo affixerūt.
Uenit igit̃ matrona quedā mecū ipſius iheſu yma-
ginem deferēs: quam ſi deuote ꝓſpexeris mox ſa-
nitatis tue beneficiū obtinebis. Ceſar igit̃ pannis
ſericis viā ſterni fecit. et ymaginē ſibi p̄ſentari pꝛe
cepit. Qui mox vt eā fuit intuitus ſanitatē priſtinā
eſt aſſecutus. Poncius igit̃ pylat⁹ imperio ceſaris
capit̃ et romā perducit̃. Audiens ceſar pylatū ad
ueniſſe. nimio furoꝛe ꝯtra eū repletus eū ad ſe ad
duci fecit. Pylatus autem tunicam dn̄i inconſuti-
lem ſecū detulit. quā indutā coꝛā impatoꝛe poꝛta-
uit. Mox vt impatoꝛ eū vidit omnē iram depoſuit
et ei pꝛotinus aſſurrexit. nec ſibi dure in aliquo
loqui p̄ualuit. et qui in eius abſentia videbat̃ tam
terribilis ⁊ ferus nūc in eius p̄ſentia inuenit̃ quod
ammodo manſuetus. Cunqꝫ eū licēciaſſet mox cō
tra eū terribiliter excandeſcit: ſe miſerū clamās ꝙ
ei furoꝛē ſui pectoꝛis minime oſtēdiſſet. Statimqꝫ
eū reuocari fecit iurans et cōteſtans ꝙ filius moꝛ-
tis eſſet. nec ꝑhas ſit eū viuere ſuper terrā. Qui vt
eū vidit. continuo eū ſalutauit et omnē animi fero
citatem abiecit. Mirant̃ omnes: mirabat̃ et ip̄e ꝙ
ſic ꝯtra pylatū dum abeſſet excandeſceret: et dum
p̄ſens eſſet nil ei aſpere loqui poſſet. Tandē diui-
no nutu vel foꝛte alicuius xp̄iani ſuaſu: ip̄m illa tu-
nica expoliari fecit. et cōtra eū priſtinā animi fero
citatem mox reſumpſit. Cunqꝫ de hoc imperatoꝛ
plurimū miraret̃. dictū eſt ſibi ꝙ illa tunica fuiſſet
dn̄i iheſu. Tunc impatoꝛ ip̄m in carcerē recipi iuſ-
ſit. donec ſapientū conſilio deliberaret quid de eo
fieri opoꝛteret. Data eſt igit̃ in pylatū ſentencia vt
moꝛte turpiſſima damnaret̃. Audiēs hoc pylatus
cultello ꝓpꝛio ſe necauit: et tali moꝛte vitā finiuit
Cognita ceſar moꝛte pylati dixit. Uere moꝛtuus
eſt moꝛte turpiſſima cui man⁹ ꝓpꝛia nō pepercit.
Mole igit̃ ingēti alligat̃. ⁊ in tyberim fluuiū imer
gitur. Sp̄s vero maligni et ſoꝛdidi coꝛpoꝛi mali-
gno et ſoꝛdido ꝯgaudētes: et nūc in aquis nunc in
aere rapiētes mirabiles īundatiōes in aquis mo-
uebant: et fulgura: tēpeſtates: tonitrua. et grādi-
nes in aere terribiliter generabant: ita vt cūcti ti-
moꝛe hoꝛꝛibili tenerent̃. Quapꝛopter romani eū a
tyberis fluuio extrahētes deriſionis cauſa ip̄m vi-
ennā depoꝛtauerūt. et rodano fluuio īmiſerunt.
Uienna enī dicit̃ quaſi via gehenne: quia erat tūc
locus maledictiōis. Uel potius dicit̃ bienna: eo ꝙ
vt dicit̃ biennio ſit cōſtructa. Sed ibi nequā ſpūs
nō defuerūt ibidē eadem operantes. Hoīes ergo
illi tātā īfeſtationē demonū non ferētes vas illud
maledictionis a ſe remouerūt: et illud ſepeliendū
lauſanne ciuitatis territoꝛio cōmiſerunt. Qui cum
nimis pꝛefatis infeſtatiōibus grauarent̃ ip̄m a ſe
remouerūt. et in quodā puteo mōtibus circūſepto
immerſerūt: vbi adhuc relatione quoꝛūdā quedā
dyabolice machinatiōes ebullire vident̃. Hucuſ-
qꝫ in p̄dicta hyſtoꝛia apocrifa legit̃. Que vtrū reci-
tanda ſit lectoꝛis iudicio relinquat̃. Nota tamen
ꝙ in hyſtoꝛia ſcolaſtica legit̃ ꝙ pylatus a iudeis ac
cuſatus eſt apud tyberiū: de violenta innocentum
interfectiōe: et qꝛ iudeis reclamātibus ymagines
gentiliū in templo ponebat. et qꝛ pecuniā repoſi-
tam in carbanā in ſuos redigerat vſus inde faciēs
aqueductū in domū ſuam. Et ꝓ his oībus depoꝛ-

ratus eſt lugdunū in exilium vnde oriūdus fuerat.
vt ibi in opprobriū gētis ſue moreret̄. Potuit eſſe
ſi tamē illa hiſtoria cōtinet veritatē: quia primo iā
edictū dederat vt lugdunū in exiliū deportaret̄. ⁊
ꝙ ante reuerſionē voluſiani ad impatorē ibi fuerit
deportat⁹. Sȝ poſtmodū tyberius audiēs quali-
ter xp̄m occidiſſet ipſȝ de exilio educi et ad ſe romā
adduci fecit. Euſebi⁹ aūt et beda in ſuis cronicis
nō dicunt ip̄m in exiliū relegatū ſed tm̄ ꝙ in mltas
calamitates incidēs ꝓpria manu ſe peremit.

De feſtiuitatibus que occurrūt infra tempus reconciliationis

Dicto de feſtiuitatibus que occurrunt infra
tempus deuiationis: qd̄ incepit ab adam ⁊
durauit vſqȝ ad moyſen. qd̄ tempus repre-
ſentat eccleſia a ſeptuageſima vſqȝ ad paſcha: ſeq̄-
tur videre de feſtiuitatib⁹ que eueniūt infra tēpus
recōciliationis. quod tēpus repreſentat eccleſia a
paſcha vſqȝ ad octauā penthecoſtes.

De reſurrectione chriſti lii A

Reſurrectio xp̄i tercia die a paſſione ipſius
facta eſt. Circa aūt ipſam reſurrectionem
dn̄icam ſeptē per ordinē ſunt cōſideranda
Primo qualiter verū ſit: ꝙ tribus diebus
et tribus noctibus in ſepulcro iacuit. et in tercia
die reſurrexit. Scd̄o quare nō ſtatim vt mortuus
eſt reſurrexit. ſed vſqȝ in diem tercium expectauit.
Tercio qualiter reſurrexit. Quarto quare reſurre
ctionē ſuam accelerauit: nec vſqȝ ad generalē re-
ſurrectionē diſtulit. Quinto ꝓpter qd̄ reſurrexit.
Sexto quotiēs apparuit reſurgēs. Septimo qua-
liter ſanctos patres qui erāt in limbo inde edux.
et quid ibi egit. Circa primū notandū ꝙ xp̄s tri-
bus diebus et trib⁹ noctibus ī ſepulcro fuiſſe dici
ſcd̄m aug. ꝑ ſynodochen. vt prima dies accipiat̄ ſe-
cundū partē ſui poſtremā. ſecūda dies ſcd̄m ſe to-
tam et integrā. tercia ſcd̄m partē ſui primam. et ſic
erūt tres dies. Et quilibet hoꝝ dierū ſuā noctem
habuit p̄cedētē. Tunc em̄ ſcd̄m bedā mutatus eſt
ordo et curſus dierū ac noctiū. Antea em̄ dies p̄ce-
debant: et noctes ſequebant̄: poſt paſſionē aūt hic
ordo mutatus eſt. ita ꝙ noctes p̄cedunt et dies ſe-
quunt̄. Et hoc miſterio cōgruit. quoniā homo pri-
mo de die gratie cecidit in noctē culpe. ꝑ xp̄i autē
paſſionē et reſurrectionē. de nocte culpe rediȷt ad
diē gratie. Circa ſcd̄m ſciendū eſt ꝙ cōueniens
fuit vt nō ſtatim quādo mortuus fuit xp̄s reſurge-
ret. ſed vſqȝ ī dieȝ terciū expectaret: ꝓpter quinqȝ
rationes. Primo ꝓpter ſignificationē vt ſcȝ ex
hoc ſignificaret̄ ꝙ lux ſue mortis curauit noſtram
duplā mortē. et ideo vna die integra. et duab⁹ no-
ctibus iacuit in ſepulcro. vt per diem intelligat̄ lux
ſue mortis: ꝑ duas noctes noſtra duplex mors. Et
hāc rationē aſſignat glo. ſup illud luc. xxiiij. Opor-
tuit xp̄m pati ⁊c. Scd̄o ꝓpter ꝓbationē quia
ſicut in ore duoꝝ vel triū teſtiū ſtat omne verbū.
ſic in tribus diebus expitur quis oē factū. et ideo
vt mortē bene ꝓbaret: et ſe ꝓbaſſe oſtēderet. tri-
bus dieb⁹ iacere voluit in ſepulcro. Tercio pro-
pter ſue poteſtatis oſtenſionē: q: ſi ſtatim reſurre-
xiſſet: nō videret̄ poteſtatē habere ponendi aīam
ſuā ſicut reſurgēdi. Et hec ratō videt̄ tangi. i. coꝛ.
xv. ſup illo. Qm̄ xp̄s mortuus eſt. ⁊c. Ideo inquit
de morte p̄mittit̄. vt ſicut vera mors oſtendit̄. ita
vera reſurrectio oſtēdat̄. Quarto ꝓpter reſtau-
randoꝝ p̄figurationē. Hāc rationē aſſignat petr⁹
rauēn. dicēs. Tres dies voluit eſſe ſue ſepulture q̄
in celo fuit reſtauraturus. q̄ in terra reparaturus
q̄ apud inferos redēpturus. Quinto ꝓpter tri-
plicis ſtatus iuſtoꝝ rep̄ſentationē. Hanc rōem aſ-
ſignat greḡ. ſup ezechil̄. dicēſ. Sexta feria xp̄s paſ-
ſus eſt. ſabbato quieuit in ſepulcro: dn̄ico aūt die
reſurrexit a morte. Preſens aūt vita adhuc nobis
ſexta feria eſt quia in anguſtȷ̄s et dolorib⁹ crucia-
mur. Sed ſabbato quaſi in ſepulcro quieſcimus q:
requiē anime poſt mortē inuenimus. Dn̄ico autē
die a cōdicione octauo. cū corpore a morte reſurgi-
mus. et in gloria anime. etiā cū carne gaudem⁹.
Dolor ergo nos in ſexta feria. requies in ſeptima.
et glīa excipit in octaua. hec grego⁹. Circa terciū

De reſurrectione Domini

ſcꝫ qualiter reſurrexit. Notandū ꝙ primo ſurrexit
potenter. qꝛ virtute ꝓpria. Johā. x. Poteſtatē ha
beo ponendi aīam meā: et iterū ſumēdi eam. Jo.
ij. Soluite tēpluꝫ hoc et in tribus diebus excitabo
illud. Scđo feliciter quia depoſita omni miſeria.
Mathe. xxvi. Poſtꝙ aūt reſur. pre. v. in galilea.
Galilea interpretaꝛ trāſmigratio. Xp̄s ergo quā=
do ſurrexit in galileā p̄ceſſit: qꝛ de miſeria ad glo=
riaꝫ. de corruptione ad īcorruptionē trāſiuit. Leo
papa Poſt paſſionē xp̄i ruptis vinculis mortis. in
firmitas in virtutē. mortalitas ī eternitatē. contu
melia trāſijt in gloriā. Tercio vtiliter quia capta
p̄da. Hiere. iiij. Aſcendit leo de cubili ſuo. et p̄do
gentiū ſe leuauit. Itē iohā. Cuꝫ exaltatus fuero a
terra omnia trahā ad meipm̄ ideſt. Cū exaltatus
fuero a terra animā meā ſcꝫ educendo de limbo et
corp⁹ de ſepulcro. oīa tra. ꝛc. Quarto mirabiliter
qꝛ remanente clauſo ſepulcro. Sicut em̄ exiſtente
clauſo matris vtero exiuit: et ad diſcipulos ianuis
clauſis intrauit. ſic nimirū exiſtēte clauſo ſepulcro
inde exire potuit. Unde legiꝛ in hiſtoria ſcolaſtica.
ꝙ cuidā monacho ſancti laurētij extra muros āno
ab incarnatione dñi. M. cxi. mirāti de cingulo ſuo
quo accinct⁹ erat. inſoluto ꝓiecto ante illū. vox in
aere eſt facta. Sic potuit xp̄s clauſo exire ſepulcro
Quinto veraciter qꝛ in corpore v̄o et ꝓprio. Sex
aūt modis ſe vere reſurrexiſſe ꝓbauit. Primo per
angelū: qui nō mentiꝛ. Scđo ꝑ frequentē appari=
tionem. Per hec duo oſtendit ſe vere reſurrexiſſe.
Tercio ꝑ comeſtionē per qđ probauit ꝙ non arte
magica. Quarto ꝑ palpationē ꝑ quod ꝓbauit ꝙ ī
vero corꝑe. Quinto ꝑ cicatricū oſtenſionē per qđ
ꝓbauit ꝙ in eodē corꝑe in quo mortuus fuit. Sex
to per domus clauſis ianuis ingreſſionē. per qđ
oñdit ꝙ glorificat⁹ ſurrexit. Hec em̄ omnes dubi=
tationes circa xp̄i reſurrectionē videnꝛ fuiſſe in di=
ſcipulis. Sexto ſurrexit īmortaliter quia nunꝙ de
cetero moriturus. Ro. vi. Xp̄s reſurgens ex mor=
tuis iam nō moriꝛ ꝛc. Dixit tamē dyoniſi⁹ in ep̄la
ad demophilū. xp̄m etiā poſt aſcenſionē cuidam
ſancto viro noīe carpo dixiſſe. Parat⁹ ſum rurſus
ꝓ hoībus ſaluandis pati. Per qđ videꝛ ſi poſſibi=
le eſſet adhuc pro hominibus mori paratus eſſet. Re
tulit em̄ predictus carp⁹ vir mire ſanctitatis beato
dyoniſ:o. vt in eadem ep̄la contineꝛ: ꝙ cum quidā
infidelium fidelē quendā ꝑuertiſſet: adeo carpus
moleſte tulit. vt ex hoc infirmitatē incurreret. Tā=
te aūt ſātitatis erat vt nunꝙ celebraret quin ſibi
celeſtis viſio inferreꝛ. Sed cū ꝓ vtriuſqꝫ cōuerſio=
ne orare deberet. deū tamē quotidie exorabat. vt
cōbuſtione quadā amboꝝ ſimul īmiſericorditer ab
rumperet vitas. Et ecce circa noctis mediū dum
euigilaret et hanc orōem faceret ſubito domus in
qua erat in duo diuiſa fuit et quedā fornax imenſa
ibidē apparuit reſpiciēſqꝫ ſurſum vidit celū aper=
tum: et ibidē ihesuꝫ circundatū multitudine ange=
lorum. Deinde iuxta fornacē predicti duo viri tre=
muli ſtare cernanꝛ qui a ſerpentib⁹ de fornace pro
cedentibus morſib⁹ et inuolutiōibus violenter in
fornacē trahebanꝛ: necnō a quibuſdā alijs viris ī=
pingebanꝛ. Hec vidēs carpus adeo in iſtoꝝ vindi=
cta delectabaꝛ: vt ſuperiorem quidē viſionē intueri
cōtemneret. et ī horū vindictā totus intent⁹ mane
ret. ita ꝙ plurimū moleſte ferebat ꝙ in fornacē nō
cito cadebant. Tandē cum difficulter in celū reſpe
xiſſet. ꝛ predictā viſionē vt prius vidiſſet. ecce ihūs
hoīm illorū miſertus: ex ſupceleſti throno ſurrexit
et vſqꝫ ad illos cum multitudine angelorū deſcen
dens manū extendit. et ipſos eripuit. Dixitqꝫ ihūs
carpo. Manu extenta ꝑcute cōtra me decetero eī
parat⁹ ſum rurſus ꝓ hoībus ſaluādis pati: et hoc
michi amicū non ꝙ alij peccent hoīes. Hanc autē
viſionē quā recitat dyoniſius grā huius verbi po=
ſuimus. ¶ C Circa quartū quare nō expectauit
cū alijs reſurgere: quādo ſcꝫ fiet generalis reſur=
rectiō. Sciendū eſt ꝙ ꝓpter tres rationes noluit
differre. Primo ꝓpter corꝑis dignitatē. Cum em̄
illud corpus eſſet digniſſimū ex eo ꝙ erat deificatū
ſiue diuinitati vnitū: nō fuit decens vt tandiu ſub
puluere iaceret. Unde pſal. Nō dabis ſanctū tuuꝫ
id eſt corp⁹ ſanctificatū. ideſt deificatū: videre cor=
ruptionē. Item pſal. Surge dñe in requiē tuā tu
et archa ſanctificatiōis tue. Et vocaꝛ archa ſancti
ficationis corp⁹ illud qđ fuit cōtentiuū diuinitatis
Scđo propter fidei firmitatē. Si em̄ tunc non ſur
rexiſſet fides ꝑiſſet: nec verū deuꝫ eum aliquis cre=
didiſſet. qđ patet ex hoc ꝙ in paſſiōe excepta bea
ta virgine oēs fidem amiſerūt. ſed cognita reſur=
rectione ipſam recuꝑauerūt. i. coꝛ. xv. Si xp̄s non
reſurrexit vana eſt fides noſtra. Tercio ꝓpter no
ſtre reſurrectiōis exemplaritatē raro em̄ inuenire
tur qui reſurrectionē futurā ſꝑaret: niſi eam in exē
plo preceſſiſſe videret. Et propter hoc dicit ap̄ls.
Quia ſi xp̄s reſurrexit ꝛ nos reſurgem⁹: quia eius
reſurrectio eſt cauſa exēplaris noſtre reſurrectōis
Greg̃. Exemplo dñs monſtrauit quod promiſit in
premio. vt ſicut omnes ipm̄ reſurrexiſſe fideles co=
gnoſcerēt. ita in ſeipſis in fine mūdi p̄mia reſurre=
ctionis ſperarent. Idem. Nō plus ꝙ triduanā eſſe
mortem voluit: ne ſi in illo reſurrectio differreꝛ in

nobis omnino deſparetur. Ideo habemus ſpē re
ſurrectionis nr̄e conſiderata gl'ia capitis noſtri.
Circa quintū ſcʒ ꝑpter q̄d reſurrexit. ſciēdū ꝙ pro
pter quatuor magnas vtilitates nr̄as ſurrexit Eſt
em̄ eius reſurrectio opans iuſtificationē peccatoꝝ
docēs nouitatē moꝝ. generās ſpem de receptione
remunerādoꝝ: et cauſans reſurrectionē oīm. De
primo ro. iiij. Tradit' eſt ꝑpter delicta nr̄a. et re-
ſurrexit ꝑpter iuſtificationē noſtrā. De ſcd̄o roꝝ.
vi. Sicut xp̄s reſurrexit a mortuis ꝑ gloriā patris.
ita ⁊ nos in nouitate vite ambulem'. De tercio. i.
petri. ij. Qui ꝑpter magnā miſcōiam ſuā reſuſcita
uit nos in ſpem vite. ꝑ reſurrectionē xp̄i a mortuis
De quarto. i. corinth. xv. Chriſtus dn̄s reſurrexit
a mortuis: primicie dormientiū: quoniā quidē per
hominē mors: et ꝑ hominē reſurrectio mortuorū.
Et notandū ꝙ ſicut patet per p̄dicta xp̄s in ſua re-
ſurrectōe quatuor habuit ꝑpria. Primū eſt ꝙ nr̄a
reſurrectio vſqȝ in finē differt: ſua vero die tercia
celebrata eſt. Scd̄m quia nos per illū reſurgimus
ille vero ꝑ ſe. Vn̄ ambroſi'. Quomō potuit adiu-
toriū ſui corpis querere ſuſcitādi. qui alios ſuſci-
tauit. Terciū eſt quia nos incineramur: ſed corpus
ei' incinerari nō potuit. Quartū eſt q: ſua reſurre
ctio eſt nr̄e reſurrectionis cauſa efficiēs exēplaris
et ſacramētalis. De prima cauſa glo ſup pſal. Ad
veſperū demorabit' fletus ⁊c. Reſurrectio xp̄i eſt
cauſa efficiēs reſurrectionis aīe in preſenti. et cor-
poris in futuro. De ſcd̄a. i. corinth. xv. Si xp̄s re-
ſurrexit ⁊c. De tercia ro. vi. Ut quomodo xp̄s ⁊c.

D ¶ Circa ſextū ſcʒ quotiēs reſurgēs apparuerit
Notandū eſt ꝙ ipſa die reſurrectionis apparuit
quinqȝ vicibus. et alijs dieb' ſequētib' etiā quinqȝ
vicibus. Primo em̄ apparuit marie magdalene.
Jo. xx. Item Marci. vl'. Surgēs ih̄us mane pri-
ma ſabbati apparuit primo marie magdalene ⁊c.
q̄ tipū gerit penitentiū. Voluit aūt primo appere
marie magdalene quiqȝ de cauſis. Primo quia ar-
denti' diligebat. Luc. vij. Dimiſſa ſunt ei peccata
mult'. q. d. m. Scd̄o vt oſtēderet ſe mortuū ꝑ pecca
torib'. Mathe. ix. Nō veni vocare iuſtos ſed pec-
catores. Tercio q: meretrices precedūt ſapientes
in regno celoꝝ. Mathe. xxi. Amen dico vobis q:
meretrices p̄cedent vos in regno dei ⁊c. Quarto
vt ſicut mulier fuit nūcia mortis. ita eēt nūcia vite
ſcd̄m glo. Quinto vt vbi abundauit delictū ſupa-
būdaret et gr̄a ſicut dicitur ro. v. Scd̄o apparuit
mulierib' redeūtibus a monumēto quando dixit
eis. Auete. Et acceſſerūt et tenuerūt pedes eius.
Math. vl'. Et tipū gerūt humiliū quibus dn̄s ap

paret: tum ratione ſexus. tum ratione affectus. q:
tenuerunt pedes eius. Tercio apparuit ſymoni.
ſed vbi aut quādo neſcit'. niſi forte quādo redibat
a monumēto cū iohāne. Potuit em̄ eſſe ꝙ petrus a
iohāne alicubi diuertit. et ibi dn̄s ei appuit. Luce
vl'. Vel forte quādo ad monumētuʒ ſolus itrauit.
ſicut dicit' in hiſtoria ſcol'. Vel forte i cauea ſiue ſpe
lūca. Dicit' em̄ in eadē hiſtoria ꝙ qn̄ xp̄m negauit
fugit in cauea que modo dicit' gallicantus in qua
vt dicit' ꝑ tres dies fleuit. ex eo ꝙ xp̄m negauit. et
ibi xp̄s ſibi apparuit: et eū cōfortauit. Petrus aūt
interpretat' obediēs. et gerit tipū obedientiū qui-
bus dn̄s apparet. Quarto apparuit diſcipulis in
emaus qd̄ interpretat' deſideriū cōſilij. et ſignifi-
cat pauperes xp̄i qui volūt illud conſiliū adimplere
vade et vende omnia q̄ habes et da paup̄ibus ⁊c.
Quinto apparuit diſcipulis cōgregatis in vnū et
ſignificat religioſos cū foribus. v. ſenſuū clauſos.
Jo. xx. Hec quinqȝ apparitiones ipſa die reſurre-
ctōis facte ſunt. et has rep̄ſentat ſacerdos in miſſa
quinquies ſe vertēs ad ppl'm: ſed tercia verſio eſt
cū ſilencio: q: ſignificat terciā apparitionē facta pe
tro que neſcit' vbi vel quādo facta fuerit. Sexto ap
paruit octaua die diſcipulis cōgregatis preſente
thoma q̄ dixerat ſe nō credere niſi videret. et ſigni
ficat heſitantes in fide. Jo. xx. Septimo diſcipulis
piſcantibus. Jo. vl'. et ſignificat p̄dicantes qui ſunt
piſcatores hoīm. Octauo diſcipulis in monte tha
bor. Mathe. vl'. et ſignificat cōtemplatiuos. quia
in p̄dicto monte trāſfiguratus fuit. Nono. xi. diſci-
pulis recūbentib' in cenaculo vbi incredulitatem
coꝝ ⁊ duriciā cordis exprobrauit. Mathe. vl'. per
quos intelligim' peccōres in vndenario trāſgreſſio
nis poſitos. quos dn̄s aliquādo viſitat miſcōiter.
Decimo et vltimo apparuit diſcipulis exiſtentib'
in monte oliueti. Luc. vl'. per quos ſignificant' mi-
ſericordes et miſcōie oleū diligētes. De hoc loco a
ſcendit in celū quia pietas ad oīa valet ꝑmiſſionē
habens ⁊c. i. thi. iiij. ¶ E Sunt et alie tres ap-
paritiōes q̄ referunt' in ipa die reſurrectionis facte
ſed tn̄ hoc ex textu nō habetur. Prima qua appa-
ruit iacobo iuſto. ideſt iacobo alphei. de qua appa
ritione inuenies in legenda ipſius iacobi. Alia qua
ipſa die apparuiſſe dicit' ioſeph. ſicut legit' in euan
gelio nicodemi. Nam cū audiſſent iudei ꝙ ioſeph
corpus iheſu a pylato petijſſet. et ipm̄ in monumē
to ſuo poſuiſſet. indignati aduerſus euʒ ipm̄ cepe-
runt. et in quodā cubiculo diligenter clauſo ⁊ ſigil
lato recluſerūt. poſt ſabbatū eum occidere volen-
tes. Et ecce ih̄us in ipſa nocte reſurrectōis ſuſpēſa

De reſurrectone Domini

domo a quatuoꝛ angulis ad eũ intrauit. et faciem eius exterſit. et oſculũ dedit: et inde ſaluis ſigillis eũ educēs in domũ ſuā in arimathia ipm̄ adduxit. Tercia qua ante ceteros virgini matri apparuiſſe credit̄ licet hoc ab euāgeliſtis taceatur. Hoc romana eccl'ia appꝛobare videt̄: q̄ ſtatim ipſa die apud ſanctam mariā celebrat ſtationē. Si em̄ hoc ideo non credit̄ quia nullus euangeliſta teſtat̄. conſequēs eſt vt poſt reſurrectionē nunq̄ſ ſibi apparuerit: quia vbi vel quādo nullus euāgeliſta ediſſerit Sed abſit vt talē matrem talis filius tali negligētia dehonoꝛauerit. Sʒ ideo foꝛſan hoc euāgeliſte ſubticuerũt. quia eoꝝ fuit officiũ ſolũmodo reſurrectiōis teſtes inducere: matrē aũt ad teſtificādũ ꝓ filio inducere eos nō decuit. Si em̄ verba extranearũ feminarũ deliramēta viſa ſunt: quomō non magis matrē ꝓ filij amoꝛe crederēt delirare. Hoc igit̄ euangeliſte ſcribere noluerũt. ſed ꝓ conſtanti reliquerunt. Debuit em̄ matrē pꝛius letificare de reſurrectione quā amplius ceteris conſtat doluiſſe de moꝛte ne matrē p̄tereat qui ſic alios cōſolari feſtinat. Hoc etiā ambꝛoſius teſtat̄ in liiij. de virginibus dicens. Vidit mater reſurrectionē dñi: et pꝛima vidit et credidit. Vidit maria magdalena q̄uis adhuc ipſa nutaret. Sedulius quoq; agens de xp̄i apparitiōe ſic dicit. Semper virgo manēs huius ſe viſib⁹ aſtans. Luce palā dñs pꝛius obtulit bona mater. Gaudia diuulgans miracula que fuit olim. Aduenientis iter: hec ſit redeũtis ⁊ index

De ſeptimo autem et vltimo hic conſiderādo: qualiter ſanctos patres qui erāt in limbo xp̄s eduxit. et quid ibi egit: euāgeliũ apte non explanauit. Aug⁹. tamē in quodā ſermone et nicodem⁹ in ſuo euangelio aliquaten⁹ hoc oſtēdũt. Ait em̄ ſanctus aug. Mox vt xp̄s ſpiritum tradidit vnita ſue deitati aīa ad inferoꝝ pꝛofunda deſcendit. Cumq; tenebraꝝ terminũ quaſi quidā depꝛedatoꝛ ſplēdidus ac terribilis attigiſſet. aſpiciētes eum impie ac tartaree legiones territe inquirere ceperũt dicētes. Unde eſt iſte tam foꝛtis: tam terribilis. tam ſplēdidus: tam p̄clarus. Mũdus ille q̄ nobis ſubditus fuit nunq̄ nobis talē moꝛtuũ miſit: nunq̄ inferis talia munera deſtinauit. Quis eſt ergo iſte q̄ ſic intrepidus noſtros fines ingredit̄. et nō ſolũ noſtra ſupplicia nō veret̄: verũ etiaʒ alios de noſtris vinculis abſoluit? Ecce ipi qui ſub noſtris ſolebant ſuſpirare toꝛmētis inſultāt nobis de perceptiōe ſalutis. et nō ſolũ iam nichil verētur: ſed inſuper nobis minant̄. Nunq̄ hic ſic moꝛtui ſupbierunt: nec aliquādo ſic potuerũt leti eſſe captiui. Ut quid huc iſtuʒ adducere voluiſtis? O pꝛinceps noſter perijt omnis leticia tua: in luctũ cōuerſa ſunt gaudia tua Dum tu xp̄m ſuſpendis in ligno: ignoꝛas quanta dāna ſuſtineas in inferno. Poſt iſtas crudeliũ voces infernaliũ ad imperiũ dñi omnes ferrei cōfracti ſunt vectes. Et ecce innumerabiles ſanctoꝝ populi eius genibus ꝓuoluti lachꝛimabili voce dicebant. Aduoniſti deſiderabilis redemptoꝛ mũdi aduoniſti quē deſiderātes quotidie expectabamus. Deſcendiſti ꝓ nobis ad inferos: noli nobis deeſſe cũ reuerſus fueris ad ſuperos. Aſcēde dñe ihũ inferno expoliato. et autoꝛe moꝛtis ſuis vinculis irretito: redde iam leticiā mundo: ſuccurre iniquitũ. iam ſeuas extingue penas: et miſerādo reſolue captiuos: dũ hic es abſolue reos: dũ aſcēderis defende tuos. Hec aug. In euangelio aũt nicodemi legitur: q̄ carinus et leucius filij symeonis ſenis cuʒ xp̄o reſurrexerũt: et anne et caypbe et nichodemo et ioſeph et gamalieli apparuerũt. et ab eis adiurati q̄ xp̄s apud inferos geſſit narrauerũt dicētes. Cũ eſſemus cuʒ omibus patribus noſtris patriarchis in caligine tenebraꝝ ſubito factus eſt aureus ſolis coloꝛ purpureuſq; : et regalis lux illuſtrās ſup nos. Statimq; adā humani generis pater exultauit dicēs. Lux iſta eſt autoꝛis luminis ſempiterni. qui nobis ꝓmiſit mittere lumē coeternũ ſuum. Et exclamauit yſayas dicēs. Hec eſt lux patris filius dei: ſicut p̄dixi cũ eſſem viuus in terris. Populus q̄ ambulabat in tenebꝛis vidit lucē magnā. Tunc ſuperuenit genitoꝛ noſter symeon. et exultans dixit Gloꝛificate dñm quia ego xp̄m infantem natũ in manibus ſuſcepi in templo: et cōpulſus ſpũſancto dixi. Nũc viderũt oculi mei ſalutare tuũ. Qō paraſti ⁊c. Poſt hoc ſupuenit quidam heremi cultoꝛ. et interrogat⁹ a nobis quis eſſet dixit. Ego ſum iohānes qui xp̄m baptizaui: et ante faciē eius parare viā eius pꝛeiui: et ipm̄ oſtēdi digito dicēs. Ecce agnus dei ⁊c. Et deſcēdi nũciare vobis: q: in pꝛimo eſt xp̄m viſitare vos. Tunc ſeth dixit. Cũ iuiſſem ad poꝛtas paradiſi. rogaui dñm: vt trāſmitteret michi angelũ ſuũ: vt daret michi de oleo miſericoꝛdie. vt inungerem coꝛpus patris mei ade. cũ eſſet infirm⁹ apparuit michael angelus dei dicēs. Noli laboꝛare lachꝛimis oꝛādo ꝓpter oleuʒ ligni miſc̄dīe: q: nullo modo poteris de illo accipe: niſi quādo completi fuerint quinq; milia ducenti anni Hec audiētes omnes patriarche et ꝓphete exultauerunt magna exultatiōe. Tũc ſathan pꝛinceps et dux moꝛtis: dixit ad infernũ. Pꝛepara te ſuſcipe ihesum qui ſe gloꝛiat̄ xp̄m filium dei eſſe et homo

eſt timens mortē dicens. Triſtis eſt aīa mea vſq
ad mortē ꝛc. Et multos quos feci curuos ſanauit.
et claudos erexit. Reſpōdēs infernus dixit. Si po-
tens es tu qualis eſt homo ille ihūs. q̇ timēs mor-
tem potētie tue aduerſatur? Nam ſi dicit ſe timere
mortē capere te vult. et ve tibi erit in ſempiterna
ſecula. Cui ſathan. Ego illū tēptaui et populum
aduerſꝫ illū excitaui. iam lāceā exacui: fel et ace-
tum miſcui. lignum crucis preparaui: in ꝓximo eſt
mors eius vt perducā eū ad te. Cui infernus. Jpe
ne eſt qui ſuſcitauit lazarū quē tenebā? Cui ſathan
Jpe eſt. Cui infernus. Coniuro te ꝑ virtutes tuas
et meas ne perducas eum ad me. Ego eñ cum au
diui imperium verbi eius contremui: nec ipſum la
zarum continere potui: ſed excutiens ſe vt aquila.
ſuper omnē agilitatē ſaliens exiuit a nobis. Et cū
hec loquerent̄ facta eſt vox vt tonitruū dicēs. Tolli
te portas principes veſtras: et eleuamini porte e-
ternales et introibit rex glīe. Ad hanc vocē con-
currerūt demones: et hoſtia enea cū vectib⁹ ferre
is clauſerūt. Tūc dixit dauid. Nōne ego ꝓphetaui
dicens. Confiteant̄ dn̄o ꝛc. quia contriuit portas
ereas ꝛc. Facta eſt iterū vox magna dicēs. Tollite
por. prin. ꝛc. Uidēs infern⁹ ꝙ duabus vicibus cla
mauerat: quaſi ignorās dixit. Quis eſt iſte rex glīe
Cui dauid. Dn̄s fortis et potēs: dn̄s potēs in pre-
lio ipſe eſt rex glīe. Tunc rex glorie ſuperuenit: et
eternas tenebras illuſtrauit. Et extendens dn̄s
manū et tenēs dexterā ade dixit. Pax tibi cū oib⁹
filijs tuis iuſtis meis. Et aſcendit dn̄s ab inferis.
et oēs ſancti ſunt eum ſecuti. Dn̄s aūt tenens ma-
nū ade tradidit michaeli archangelo: ꝛ introduxit
eos in paradiſuꝫ. Quibus occurrerūt duo viri ve-
tuſti dierū. et interrogati ſunt a ſanctis. Qui eſtis
vos qui nobiſcū in infernis mortui nondū fuiſtis.
et in paradiſo corpe collocati eſtis? Et rn̄dit vnus
ex eis. Ego ſum enoch qui huc tranſlatus ſum: hic
aūt eſt helias qui huc curru igneo aſſumptus eſt.
et adhuc mortē nō guſtauimus: ſed vſq in aduen-
tum antixp̄i reſeruati ſum⁹ cum eo ꝑliaturi. et ab
eo occidēdi: ꝛ poſt triduū ꝛ dimidiū diē in nubib⁹
aſſumēdi. Et cū hec diceret ecce ſuperuenit alius vir
portans in humeris crucis ſignū. Qui interroga-
tus qs eſſet dixit. Ego latro fui: et cū ihesu crucifi-
xus fui. et credidi ipm̄ eſſe creatorē. et oraui dicēs
Memor eſto mei dn̄e qn̄ veneris in regnū tuum.
Tunc dixit michi. Amē dico tibi hodie mecuꝫ eris
in pādiſo. Et dedit michi iſtud crucis ſignū dicens.
Hoc portās ambula in pādiſuꝫ. ꝛ ſi nō dimiſerit te
ingredi āgelus cuſtos pādiſi: oſtēde illi ſignū cru-
cis. ꝛ dices ad illū. Quia xp̄s qui nūc crucifixus eſt
trāſmiſit me. Et cū hoc feciſſeꝫ et dixiſſem angelo.
ſtatim apiens introduxit me: et ad dexterā paradi
ſi collocauit me. Cū hec carin⁹ et leuci⁹ locuti fuiſ
ſent: ſubito trāſfigurati ſunt. et āplius viſi nō ſunt
Greg⁹. quoq niceuus vel ſcd̄m quoſdam libros.
Aug. de hoc eodē ſic ait. Confeſtim eterna nox in
fernorū xp̄o deſcēdente reſplēduit mox ferruginei
ianitores talia iter ſe vmbroſa ſilētia: metu incūbē
te ſubmurmurant. Quis nā eſt iſte terribilis et ni-
mio ſplēdore coruſcus? Nunꝙ talē noſter excepit
tartar⁹: Nunꝙ in nr̄am cauernā talē euomuit mū-
dus. Jnuaſor eſt iſte nō debitor: effractor eſt et de-
ſtructor. nō pctōr. ſꝫ pdator. iudicē videm⁹ nō ſup
plicē venit pugnare nō ſuccūbere. eripe nō manere

De ſancto ſecūdo martire liiii

Secundus dicit̄ quaſi ſe condens. ideſt ſe ho-
neſtate morū cōponens. Uel ſecundus dicit̄
quaſi ſecūdans. ideſt obſecūdans: ideſt mā-
datis dn̄i obtēperās. Uel ſecundus quaſi ſecū dux
fuit eñ ſuus dux: q: rōne ſenſualitati bene preſuit
et ipſam ad omne opus bonū pduxit. Uel ſecūdus
dicit̄ reſpectu primi. Due eñ ſunt vie eundi ad vi-
tam. Prima ꝑ penitentie lamentū. ſecūda ꝑ mar-
tirium. Jſte aūt martir precioſus non ſolū iuit per
primam: ſed etiam per ſecundam.

Secūdus miles ſtrēnuus et athleta xp̄i egre
gius: martirq dn̄i glorioſus in ciuitate aſtē
ſi martirio coronatus eſt. Cui⁹ glorioſa pre
ſentia predicta ciuitas illuſtratur. et eo velut ſingu

lari patrono letat. Hic a beato colocero qui a ſam
bricio pfecto in ciuitate aſtenſi in carcere tenebat.
fidem xpi edoctus eſt Cuȝ igit beatus marcianus
in terdonēſi ciuitate detineret in carcere ſambrici-
us illuc pficiſci voluit. vt eum faceret immolare.
Scōs aūt tanꝙ cauſa ſolacij ſecum eſt profectus
beatū marcianū videre deſiderās. Cū ergo extra
ciuitatē aſtenſeȝ fuiſſent. colūba ſup ſecundū deſcē-
dit: et capiti eius inſedit. Cui dixit ſambricius.
Uide ſecūde ꝙ dij noſtri te amant: vt etiā aues ce-
leſtes ad te viſitandū tranſmittāt. Cum aūt ad ta
nagrū fluuiū peruenissent. vidit ſcōs angelū dñi ſup
aquā ambulanteȝ et ſibi dicentē. Secūde fidē ha-
beas. et ſic ſup ydolorū cultores ambulabis. Cui
ſambrici⁹. Frater ſecūde deos audio ad te loquen-
tes. Cui ſcōs. Ambulemus ad deſideria cordis no
ſtri. Cū vero ad burimā flumen peruenissent ange-
lus ſimiliter ibideȝ ſibi apparuit. eiqȝ dixit. Scōe
credis in deū. an forte dubitas? Cui ſcōs. Credo
veritatē paſſionis et reſurrectiōis ei⁹. Cui ſambri
cius. Quid eſt qđ audio de te? Cū autē terdonam
ingrederet: marcian⁹ ad pceptū angeli de carcere
exiens ſecundo apparuit: eiqȝ dixit. Intra ſecunde
viā veritatis et pge vt accipias palmā fidei. Sam
bricius dixit. Quis eſt hic qui nobis quaſi ſomniās
loquit? Cui ſcōs. Tibi ſomniū ſed michi ammoni-
tio et ꝯfortatio eſt. Poſt hoc ſcōs mediolanū iuit.
et fauſtinū et ionitā qui in carcere detinebant. an
gelus dñi ad ſe extra ciuitatē adduxit. et ab eis ba
ptiſma quadā nube aquā prebente ſuſcepit. Et ec-
ce ſubito colūba de celo venit. et corpus et ſangui-
nem dñi deferens. ea fauſtino et ionite tribuit. De
dit aūt fauſtinus corp⁹ et ſanguinē dñi ſcōo: vt ad
marcianū deferret. Rediens igit ſcōs cuȝ iam nox
eſſet. et ad ripā padi veniſſet angelus dñi frenum
accipiens equi. ſup paduȝ ipm tranſuexit et vſqȝ
terdonū in carcerē ad marcianū eum introduxit.
Deditqȝ ſecūdus marciano munus fauſtini. et ipſe
illud ſumens dixit. Corpus et ſanguis dñi mecum
ſit in vitam eternam. Tunc ad mandatū angeli ſe
cundus de carcere exiuit: et ad ſuū hoſpicium iuit.
Poſt hoc marcianus capitalem ſententiam acce-
pit. et ſecūdus corp⁹ eius rapiens ſepeliuit. Quod
audiens ſambricius ipm ad ſe vocauit. eiqȝ dixit.
Quantū video. xpianū te eſſe pfiteris. Cui ſcōs.
Uere xpianū pfiteor me eſſe. Cui ſambrici⁹. Quā
tū video malā mortē deſideras? Cui ſcōs. Illa ti-
bi potius debet. Cumqȝ ſacrificare nollet: iuſſit eū
expoliari. Statimqȝ angelus dñi affuit: et veſtem
ſibi parauit. Tūc ſambricius cū in eculeū ſuſpen-
ſum tādiu torqueri fecit donec eius brachia a ſuis
cōpaginibus ſoluerent. Sed cū fuiſſet ſanitati pri-
ſtine a dño reſtitutus iuſſit eū in carcerem reduci.
Ubi dū eſſet angelus dñi ad eum venit: eiqȝ dixit.
Surge ſecūde ſequere me et ducā te ad creatorem
tuū. Tunc ipm vſqȝ in ciuitatē aſtenſem pduxit: et
eū in cuſtodia vbi erat colocerus et ſaluator cuȝ eo
poſuit. Quē videns ſcōs ad eius pedes ſe proiecit
Cui ſaluator. Noli timere ſecūde: qꝛ ego ſum dñs
deus tuus qui te de omnibus malis eripiā. Bene-
dicenſqȝ eis aſcendit in celum. Mane igit ſambri-
cius ad carcerē miſit. Qui carcerē quidem ſignatū
inuenerūt. ſcōm vero non inuenerūt. Pergēs aūt
ſambricius de terdona ad ciuitatē aſtēſeȝ. vt ſaltē
colocerū puniret iuſſit vt pdictus colocer⁹ ſibi pre
ſentaret. Et ecce nunciauerūt ſibi ꝙ ſcōs cuȝ colo-
cero eſſet. Quo audito eos ad ſe adduci fecit eiſqȝ
dixit. Qm̄ dij noſtri ſciunt vos eſſe ꝯtēptores ſuos
vos inſimul mori volūt. Cū aūt ſacrificare nollēt
picē cum reſina liquefieri fecit. et ſup eorū capita
fundi et in ore eoꝝ iactari. Illi aūt hoc tanꝙ aquā
ſuauiſſimā cum magno deſiderio bibebāt. et voce
clara dicebāt. Quā dulcia faucib⁹ meis eloqa tua
dñe. Tunc ſambricius ſup eos dedit ſententiā. vt
ſcōs in ciuitate aſtenſi decollaret. colocerius vero
albiganuȝ mitteret et ibidē puniret. Cū aūt btūs
ſcōs decollatus fuiſſet. ecce angeli dñi corpus ei⁹
tulerūt. et ipm cum multis laudibus et cātu ſepul-
ture dederūt. Paſſus eſt aūt. iij. kalen. aprilis.

De ſctā maria egipciaca liiii. A

De ſancta maria egipciaca

MAria egipciaca que peccatrix appellatur.
xlvij. annis in heremo artiſſimã vitã duxit
quã circa annos dñi. cclxx. tpe claudij in-
trauit. Quidã aũt abbas noĩe zozimas. dũ iorda-
nem trãſiſſet. ⁊ heremũ magnã ꝑcurreret. ſi forte
aliquẽ ſanctũ patrẽ inueniret. vidit quandã ambu
lantẽ nudo nigroqꝫ corꝑe. et ex incendio ſolis exu
ſto. Hec autẽ erat maria egipciaca. Statimqꝫ hec
fugã arripuit. et zozimas poſt eã velocius currere
cepit. Tunc ait illa. Abba zozima quid me ꝑſeque
ris? Ignoſce michi: nõ poſſum faciẽ meam ad te cõ
uertere: eo ꝙ mulier ſim et nuda: ſed pallium tuũ
michi porrige. vt poſſim ſine verecũdia te videre.
Qui ſe noĩari audiẽs ſtupefactus palliũ tribuit. et
in terrã ꝓſtratus vt ſe bñdiceret rogauit. Cui illa
ad te pater bñdictio magis ſpectat: quẽ ſacerdotij
dignitas ornat. Ille vt audiuit ꝙ nomẽ et officiũ
eius ſciret. amplius mirabaẗ: et ſe bñdici obnixius
ꝓcabatur. Tũc illa. Bñdictus deus redẽptor ani-
marũ noſtrarũ. Cumqꝫ illa extenſis manibus oraret
vidit eã quaſi vnius cubiti mẽſura eleuari a terra
Tunc ſenex dubitare cepit ne forte ſpũs eſſet et fin
gendo orationẽ faceret. Cui illa. Satiſfaciat tibi
deus q̃ me peccatricẽ mulierẽ immũdũ ſpũm cri-
ſtimaſti. Tũc zozimas illã per dñm ꝯiurauit. vt cõ-
ditionẽ ſuã ei narrare deberet. Cui illa. Ignoſce
michi pater: q: ſi tibi ſtatũ meũ narrauero: velut a
ſerpẽte territus fugies: et aures tue a ſermonibꝰ
meis cõtaminabunẗ et aer a ſordibꝰ polluetur. Cũqꝫ
ille vehemẽter inſtaret dixit. Ego frater in egipto
nata ſum. duodecimo etatis mee anno alexandriã
veni. ibiqꝫ. xvij. annis publice libidini me ſubieci.
et nulli vllatenus me negaui. Cum aũt hoĩes re-
gionis illius ꝓ adorãda ſancta cruce hieroſolimã
aſcenderãt. rogaui nautas vt me ſecũ dimitterent
ꝓficiſci. Cũ vero me de naulo reqͥrerent dixi. Nõ
habeo fratres aliud naulũ: ſed ꝓ naulo corpus ha
beatis meũ. Sicqꝫ ſumpſerũt me et corpꝰ meũ nau
li gratia habuerũt. Cũ autẽ hieroſolimã ꝑueniſſẽ
et pro adorãda cruce vſqꝫ ad fores eccleſie cũ alijs
deueniſſem. ſubito et inuiſibiliter repulſam patior
nec intus intrare ꝑmittor. Iterũ aũt atqꝫ iterũ per
ueni vſqꝫ ad limen ianue. et ſubito iniuriã patie-
bar repulſe. cum tamẽ omẽs liberũ haberẽt aditũ
nec aliqͦd inuenirẽt impedimentũ. Rediẽs igitur
ad me. et cogitãs ꝙ hoc michi ob ſcelerũ meorum
immanitatẽ accideret: pectus meũ cepi manibꝰ tũ
dere: lachrimas amariſſimas fundere. et a cordis
intimo ꝯ̃uiter ſuſpirare. Reſpiciẽſqꝫ vidi ibi yma-
ginẽ btẽ virginis marie. Tũc ipſã lachrimabiliter
exorare cepi. vt peccatorũ meorũ veniã impetra
ret: et ad adorandũ crucẽ ſanctã me intrare ꝑmitte
ret: ꝓmittẽs me ſeculo abrenunciaturã. et deĩcete-
ro caſtã manſurã. Cumqꝫ hoc oraſſem et in nomĩe
beate virginis fiduciã recepiſſem fores iterũ eccle-
ſie adij: et ſine aliquo impedimẽto eccleſiã intraui
Cum aũt ſanctã crucẽ deuotiſſime adoraſſem qui-
dam michi tres nũmos tribuit de quibus tres pa-
nes emi. Audiuiqꝫ vocẽ dicentẽ michi. ſi iordanẽ
trãſieris ſalua eris. Iordanẽ igiẗ tranſiui. et in hoc
deſertũ veni vbi. xlvij. annis nullũ penitus hoĩẽ
vidẽs mãſi. Illi aũt tres panes quos mecũ detuli
inſtar lapidis ꝑ tẽpora durauerũt. et. xlvij. annis
michi ex his comedẽdo ſuffecerũt Ueſtimenta aũt
mea iam dudũ putrefacta ſunt. xvij. primis ãnis in
hoc deſerto a tẽptationibꝰ carnalibꝰ moleſtata fui
ſed nunc per dei gratiã omẽs vici. Ecce oĩa opera
mea tibi narraui: et rogo vt ꝓ me ad deum preces
fundas. Tũc ſenex ad terrã proſtratus in famula
ſua dñm benedixit. Cui illa. Obſecro te vt in die
dominice cene ad iordanẽ redeas et corpus domi-
nicum tecum feras. Ego aũt ibidem tibi occurram
et de manu tua corpus ſacrum ſuſcipiam. Nam a
die qua huc veni: cõmunionẽ dñi non accepi. Re-
diens igiẗ ſenex ad monaſteriũ euoluto anno dũ
dies cene appropinquaret tulit corpus dñicũ. et
vſqꝫ ad ripam iordani veniẽs ex alia ripa mulierẽ
ſtantẽ ꝓſpexit. Que ſupra aquas facto crucis ſi-
gnaculo iuit. et ad ſenẽ vſqꝫ ꝑuenit. Quã vidẽs ſe-
nex obſtupuit: et ad pedes eiꝰ hũiliter ſe ꝓſtrauit
Cui illa. Uide ne feceris cũ ſacramenta dñica pe-
nes te habeas. et ſacerdocij dignitate refulgeas.
Sed obſecro vt ſequẽti anno ad me pater redire
digneris. Tunc illa facto ſigno crucis ſuꝑ iordanis
aquas iuit. et heremi ſolitudinẽ petiuit. Senex ve
ro ad ſuũ monaſteriũ rediẽs. ſequẽti anno ad locũ
in quo primo ſecũ locutꝰ fuerat venit: et eam ibidẽ
expiraſſe repit. Qui lachrimari cepit et ipſam tãge
re nõ ꝓſumpſit. Dixitqꝫ intra ſe. Ego quidẽ corpu
ſculũ ſancte ſepelire volebã: ſed timeo ne hoc ſibi
diſpliceat. Hec eo cogitãte vidit iuxta caput ſuum
litteras in terra deſcriptas ita ꝯtinẽtes. Sepeli zo
zima marie corpuſculũ: redde terre puluerẽ ſuũ et
ora ꝓ me ad dñm: ad cuius preceptũ ſcḋa die apri-
lis: reliqui hoc ſeculũ. Tunc ſenex ꝓ certo cogno-
uit: ꝙ mox vt dñi ſacramẽta accepit et ad deſertũ
redijt. vitã finiuit. Illudqꝫ deſertũ qͦd zozimas per
xxx. dierũ ſpaciũ vix ambulauit: illa in vna horã ꝑ
currit: et ad deũ migrauit. Cumqꝫ ſenex terrã fode
ret ſed neqͥret. vidit leonẽ ad ſe venientẽ mãſuete.

dixitq̧ illi. Sācta hec mulier p̄cepit ſepeliri corp⁹ ſuū. et ego cū ſim ſenex fodere nō poſſum. nec etiā aptū habeo ferramētū. Tu ergo terrā fode vt poſſimus eius corpus ſanctiſſimū ſepelire. Tūc leo cepit fodere: et aptā foueā preparauit. Quo peracto leo vt agnus manſuetus abijt. et ſenex ad ſuū monaſteriū glorificans deū venit.

De ſancto Ambroſio. lv. A

Ambroſius dicit̄ de ambra: que eſt ſpecies valde redolens et p̄cioſa. Ipſe em̄ eccleſie valde p̄cioſus extitit. et in dictis et in factis ſuis valde redoluit. Uel dicit̄ ambroſius ab ābra. et ſyos qd̓ eſt de⁹ quaſi ambra dei. Deus nāq̧ per eū quaſi p ambrā vbiq̧ redolet. Fuit em̄ et eſt bonus odor xp̄i i omni loco vel dicit̄ ab ambor quod eſt pater luminis. ⁊ ſyor qd̓ eſt paruulus. q: pater in multoꝝ filiorū ſpūali generatiōe: luminoſus in ſacre ſcripture expoſitiōe. et puulus in ſua hūili cōuerſatione. Uel ſicut dicit̄ in gloſario. ambroſius odor vl̓ ſapor xp̄i celeſtis: ambroſia eſca angeloꝝ. Ambroſiū celeſte mellis fauū. Fuit ei celeſtis odor p odoriferā famā. ſapor p ꝯtēplationē internā: celeſte mellis fauū per dulcē ſcripturaꝝ expoſitionē eſca angelica p glorioſaꝝ fruitionē. Eius vitā ſcripſit paulinus nolanus ep̄s ad auguſtinū. B

Ambroſius filius ambroſij prefecti rome cū in cunabulis in atrio p̄torij eſſet poſitus et dormiret. examen apum ſubito veniens faciem eius et os ita compleuit: vt quaſi in alueoluꝫ ſuum intrarent pariter et exirent. Que poſtea euolantes in tantam aeris altitudinem ſubleuate ſunt vt humanis oculis minime viderentur. Quo peracto territ⁹ pater ait. Si vixerit infantulus iſte aliquid magni erit. Poſtea cū adoleuiſſet et videret matrē et ſororem ſacrā virginē. manus ſacerdotibus oſculari: ipſe ludens ſorori dexterā offerebat. aſſerens ⁊ ſibi id ab ea fieri oportere. Illa vero vt adoleſcētē et neſcientē qd̓ diceret reſpuebat Rome igit̄ litteris eruditus cū cauſas p̄torij ſplendide peroraret. a valentiniano imperatore ad regendū liguriā emiliāq̧ ꝓuincias direct⁹ eſt. Cūq̧ mediolanū veniſſet. et ibidē ep̄s tunc deeſſet. cōuenit populus vt ſibi de ep̄o ꝓuideret. Sed cū inter arrianos et catholicos de eligendo ep̄o ſeditio nō modica oriret̄: illuc ambroſius cauſa ſedande ſeditionis perexit: et ſtatim vox infantis inſonuit dicens. Ambroſiū ep̄m. Cui⁹ voci omēs vnanimes cōſenſerunt ambroſiū ep̄m acclamātes. Quo ille cognito: vt eos a ſe terrorib⁹ remoueret. eccleſiaꝫ exiēs tribunal cōſcendit. et contra ꝯſuetudinē ſuā tormenta pſonis adhiberi iuſſit. Qd̓ cum faceret. ppl̓s nichilomin⁹ acclamabat. Peccatū tuum ſup nos. tūc ille turbat⁹ domū redijt et philozophiā ꝓfiteri voluit. Qd̓ vt ne faceret reuocatus eſt. Publicas mulieres publice ad ſe īgredi fecit. vt his viſis ab ei⁹ electiōe populū reuocaret. Sed cū nec ſic ꝓficeret. ſed ſemp ppl̓m: peccatū tuū ſup nos acclamare videret fugā media nocte petijt. Cūq̧ ticinū pgere ſe putaret. mane ad portū ciuitatis mediolanenſis q̄ romana dicit̄ inuenit̄ Qui inuentus cū cuſtodiret̄ a populo: miſſa eſt relatio ad clementiſſimū imꝑatorē valētinianū. Qui ſummo gaudio accepit q̧ iudices a ſe directi ad ſacerdotiū peterētur. Letabat̄ em̄ probus p̄fectus: q̧ verbū ſuū fuerat in eo adimpletū. Dixerat em̄ cum proficiſcenti mādata donaret. Uade age nō vt iudex: ſed vt ep̄s Pendēte relatiōe iterꝫ abſcondit̄: ſed inuētus cum adhuc eſſet cathecuminus baptizat̄: ⁊ octauo die ī ep̄alem cathedrā ſublimat̄. Cū aūt poſt ānos quatuor romā iuiſſet et ſoror ſua ſacra virgo eius dexterā oſcularetur ſubridēs ait. Ecce vt dicebam tibi ſacerdotis manū oſcularis. C Cū autē in quādam ciuitatē pro quodā ep̄o ordinando iuiſſet. et ei⁹ electioni iuſtina imꝑatrix et alij heretici contradicerēt. volentes vt aliqs de ſua ſecta ordinaret̄. vna de arrianoꝝ virginib⁹ impudētior ceteris tribunal cōſcendit et beatū ambroſium p veſtimentū apprehendit volēs ip̄m ad partē mulierū trahere vt ab eis ceſus de eccleſia cum iniuria pelleretur. Cui ambroſius ait. Et ſi ego indignus ſum tanto

ſacerdotio: tibi tñ non conuenit in qualēcunqȝ ſa-
cerdotem manus inijcere. Vñ timere debuiſti iudi-
cium dei ne tibi aliquid cōtingat. Qđ dictū exitus
confirmauit. Nā die alio mortuā ad ſepulcrū vſqȝ
deduxit gratiā pro cōtumelia rependēs. Qđ factū
oēs perterruit. Poſt hoc mediolanū reuerſus in-
numeras inſidias a iuſtina imꝑatrice ꝑtulit. mune-
ribus et honorib⁹ aduerſus eū populos excitāte.
Cū ergo multi eū in exiliū pellere niterent̄ vnus
eoꝝ ceteris infelicior in tantū furorē excitatus eſt.
vt iuxta eccleſiā domū ſibi locaret ac in ea quadri-
gam paratā haberet qua ꝓcurāte iuſtina facilius
raptum ad exiliū deportaret. Sed dei iudicio ipſo
die quo eum rape arbitrabat̄ in eadē quadriga de
eadē domo in exiliū pulſus eſt. Cui tñ ambroſius
reddēs bona ꝓ malis ſumpt⁹ et neceſſaria miſtra-
uit. Cantus et officiū in eccleſia mediolanenſi pri-
mum celebrari inſtituit. Erant et tunc tēporis me-
diolani multi a demonibus obſeſſi. q̄ ſe torq̄ri ab
ambroſio magnis vocib⁹ clamabāt. Juſtina aūt ⁊
multi arrianoꝝ cum ſimul habitarēt. dicebāt am-
broſiuȝ pecunia homiēs cōparare qui ſe ab immū-
dis ſpiritib⁹ vexari mētirent̄. et ab ambroſio dice-
rent ſe torqueri. Tūc ſubito vnus ex illis arrianis
qui aſtabāt arreptus a demonio in mediū ꝓſilijt.
atqȝ clamare cepit. Vtinā ſic torquerent̄ vt torq̄or
qui non credūt ambroſio. At illi cōfuſi in piſcinam
dimerſum hominē necauerūt. Quidā hereticus a-
cerrimus diſputator. et durus et incōuertibilis ad
fidem cū audiret ambroſiū predicantē vidit ange-
luȝ ad aures eius loquentē verba que ꝑplo ꝑdica-
bat. Quo viſo fidē quā ꝑſequebat̄ cepit defendere
D ¶ Quidā aruſpex demones aduocabat et ipos
ad nocēdū ambroſio trāſmittebat. Sed reuerſi de-
mones renūciabant ꝙ nō ſolū ad ipm ſed nec etiā
ad fores domus ſue appropinquare valebāt. qm̄
ignis inſuperabilis oē illud edificiū cōmuniret. vt
etiā longe poſiti vrerent̄. Predictus vero aruſ-
pex cū a iudice ꝓpter quedā maleficia torqueret̄
clamabat amplius ab ambroſio ſe torqueri. Quē-
dā demoniacū mediolanū ingredientē demon di-
miſit egredientem inuaſit. Jnterrogatus de hoc
demon ait ambroſiū ſe timuiſſe. ¶ Alius quidā no-
cte eius cubiculū adijt. vt gladio ipm necaret. ꝓce
ac ꝑcio a iuſtina inductus. Sed cū dextera gladiū
eleuaſſet vt ipm ꝑcuteret. ꝯtinuo aruit manus ei⁹
¶ Cum viri theſſalonice ciuitatis imꝑatori aliq̄d
deliq̄ſſent et eis imꝑator ꝓcibus beati ambroſij in-
dulſiſſet clam agente curialiū malicia: per iuſſum
imꝑatoris neſciēte ābroſio plurimi ſunt occiſi. Qđ
vt ambroſius comꝑit. imꝑatori copiā intrādi eccle-
ſiam denegauit. Cui cū imꝑator diceret ꝙ dauid
adulteriū et homicidiū cōmiſiſſet rn̄dit. Qui ſecu-
tus es errantē ſequere corrigentē. Qđ cū audiſſet
clemētiſſimus imꝑator ita gratāter ſuſcepit ꝙ pu-
blicā penitentiā agere non negauit. Quidā a de-
monio arrept⁹ clamare cepit ab ābroſio ſe torq̄ri.
Cui ābroſius. Obmuteſce dyabole quia nō te tor-
quet ambroſius ſȝ tua inuidia: q2 illuc hoīes aſcen-
dere cōſpicis. vñ tu turpiter corruiſti: Nā ambroſi⁹
neſcit inflari. At ille ſtatim obmutuit ¶ E Qua-
dam vice cū beatus ambroſius ꝑ ciuitatē pergeret
caſu quidā lapſus eſt et in terra ꝓſtratus iacebat.
qđ videns alter ridere cepit. Cui ambroſi⁹. Et tu
qui ſtas vide ne cadas. Quo dicto ſtatim lapſuȝ ſuū
doluit qui riſerat alienū. ¶ Quadā etiā vice am-
broſius ad palaciū macedonij mgr̄i officioꝝ. vt ꝓ
quodā intercederet venit. Sed cū fores clauſas in-
ueniſſet: nec intrādi copiā habere potuiſſet ait. Et
tu quidē venies ad eccl'iam. ⁊ nō clauſis ianuis: ſȝ
apertis intrare nō valebis. Elapſo aliquo tp̄e metu-
ens inimicos macedonius ad eccl'iaȝ fugit. et patē-
tibus ianuis aditū reperire nō potuit. Fuit etiā tāte
abſtinentie ꝙ quotidie niſi in ſabbato ⁊ die dn̄ico
et feſtis precipuis ieiunabat. Tāte etiā largitatis
erat ꝙ oīa q̄ habere poterat eccl'ijs et paupibus
nil ſibi retinēs tribuebat. Tante cōpaſſionis vt cū
aliq̄s lapſuȝ ſuū ſibi confitebat̄ ſic amariſſime fle-
bat. ꝙ illū ſimiliter flere cōpellebat. Tāte humili-
tatis ac laboris vt libros quos dictabat ꝓpria ma-
nu ſcriberet niſi cū infirmitate corporis grauaret̄.
Tāte aūt pietatis ⁊ dulcedīs vt cū alicui⁹ ſancti ſa-
cerdotis vel ep̄i ſibi obitus nunciaret̄. ſic amariſſi-
me flebat. vt vix cōſolari valeret. Cuȝ aūt interro-
garet̄. cur viros ſanctos qui ad gloriā ꝓficiſcebā-
tur ſic fleret aiebat. Ne puteris me flere ꝙ receſſe-
rint: ſed q2 me ꝑceſſerint: et quia difficile inuenit̄ q̄
tam dignus eius officio habeat̄. Tāte etiā conſtā-
tie et fortitudinis. ꝙ imperatoris vel principū vi-
tia non palpabat: ſed eos voce libera cōſtātiſſime
arguebat. Cum quidā vir quoddā flagiciū perpe-
traſſet. et corā eo adduct⁹ fuiſſet. dixit ambroſius
Oportȝ illū tradi ſathane ī interitū carnis ne talia
deinceps audeat ꝑpetrare. Quē eodē momēto cū
adhuc ſermo eſſet in ore eius: immūdus ſpūs di-
ſcerpere cepit. Quadā vice vt aiunt cū beat⁹ am-
broſius romā ꝑgeret: ⁊ in quadā villa tuſcie apud
quēdaȝ hominē nimiū locupletē hoſpitat⁹ fuiſſet.
illū hoīeȝ ſuꝑ ſtatu ſuo ſollicite requiſiuit. Cui ille
reſpōdit. Status meus dn̄e ſemper felix extitit et

gloꝛioſus. Ecce em̄ diuitijs infinitis abundo: ſeruos et famulos q̄ plures habeo. copioſam filioꝝ et nepotū turbā poſſideo. et oīa ſemꝑ ad vota habui: nec vnq̄ michi aliqͥd aduerſum accidit. vel qđ cōtriſtaret euenit. Qđ audiēs ambroſius vehemēter obſtupuit. et his q̄ erant ſecū in comitatu dixit. Surgite et hinc q̄ totius fugiam⁹. qꝛ dn̄s non eſt in loco iſto. Feſtinate filij feſtinate nec in fugiendo morā facite: ne nos hic diuīa vlcio apphendat. et in pctis illoꝝ pariter nos īuoluat. Cū ergo fugerēt et aliquātulū ꝓceſſiſſent: ſubito ſe terra apuit. et hominē illū cū vniuerſis qui ad illū pertinebāt ita abſoꝛbuit: vt nullum inde veſtigiū remaneret. Qđ cernens ambroſius dixit. Ecce fratres q̄ miſericoꝛditer deus parcit. cū hic aduerſa tribuit: et q̄ ſeuere iraſcit̄: cū ſemꝑ ꝓſpera elargit̄. In eodē autē loco fouea quedā ꝓfundiſſima remanſiſſe dicitur: q̄ vſq̨ hodie ibi⁹ facti teſtimoniū pſeuerat

¶ Cum aūt ſanct⁹ ambroſius radicē oīm maloꝝ auariciā: magis ac magis in hoībus creſcere cerneret. et maxime in his q̄ erāt in poteſtatib⁹ ꝯſtituti apud quos oīa ꝑcio vēdebant̄: necnō et in his qui ſacris miſterijs deputati: vehemēter ingemuit: et ſe de huius ſeculi erūna liberari. inſtāti⁹ exoꝛauit. Qui cū ſe id obtinuiſſe gauderet: reuelauit fratribus q̄ vſq̨ ad reſurrectionē dn̄icam cum eis eſſet. Ante vero paucos dies q̄ lectulo detineret̄. cum quadrageſimūquartū pſalmū cū notoꝛio dictaret. ſubito ipſo vidēte notoꝛio in modū ſcuti breuis ignis caput eius opuit: atq̨ paulatim ꝑ os ei⁹ tanq̄ in domū habitatoꝛ īttrauit. Tunc facies eius tanq̄ nix effecta eſt: ſed poſtmodū ad ſuā ſpeciē reuerſa eſt. Ipſo igit̄ die ſcribēdi et dictādi finē fecit nec ipſū pſalmū explere potuit. Poſt igit̄ paucos dies infirmitate coꝛpis laboꝛare cepit. Tūc comes ytalie cū mediolani eſſet. nobiles ꝯuocauit dicēs. q̄ tāto viro recedēte ꝑiculū eſſet: ne ytalie interit⁹ immineret Rogauitq̨ vt ad viꝝ dei accederēt rogātes vt ſibi adhuc ſpaciū viuēdi vno anno a dn̄o impetraret. Qđ ille vt ab illis audiuit rn̄dit. Nō ita inter vos vixi vt me viuere pudeat: nec moꝛi timeo cū bonū dn̄m habeam⁹. Eo tp̄e quatuoꝛ eius dyaconi inuicem cōuenerūt tractātes inter ſe qs poſt ei⁹ obitū bonus eſſet ep̄s. Cū ergo a loco quo vir dei ambroſius iacebat longe eſſent. et ſimplicianū ita ſilēter noīaſſent vt vix inuicē ſe audirēt: ille ab eis longe poſitus tercio exclamauit. Senex ſed bonus. Qđ audiētes territi fuerūt et nō niſi illū poſt ei⁹ obitū elegerūt. In loco aūt ī quo iacebat vidit ihesū ad ſe venientē. et ſibi vultu alacri arridentē. Honoratus vero ep̄s vercellen̄. qui beati ābꝛoſij obitū expectabat cū ſe ſopoꝛi dediſſet. vocē tercio ſe clamātis audiuit. Surge qꝛ modo eſt receſſurus. Qui ꝯſurgēs mediolanū concitus venit et ei dn̄ici coꝛpoꝛis ſacrm̄ dedit. Moxq̨ ille man⁹ in modū crucis expādit: et vltimū ſpūm inter verba oꝛōis efflauit. Floꝛuit circa annos dn̄i. ccclxxxix. Cum aūt in paſche coꝛp⁹ eius ad ecclīam fuiſſet delatū. plurimi infantes baptizati cū viderunt. ita vt aliqui cū ſedentē in cathedra tribunali dicerēt. alij aſcēdentem digito ſuis parētibus demōſtrarent. nōnulli vero ſtellā ſuꝑ caput ei⁹ ſe videre narrarēt. Quidam pꝛſbiter cū in cōuiuio cū multis alijs eſſet. et ſancto ābꝛoſio detrahere cepiſſet cū cōtinuo plaga percuſſit et de cōuiuio ad lectū ductus vitā finiuit In vꝛbe cartaginēſi cū tres ep̄i ſimul cōuiuarēt et vnus eoꝝ beato ambꝛoſio detraxiſſet. relatū eſt qđ illi pꝛſbitero qui ſibi detraxerat accidiſſet. Qđ cū ille vilipēderet ſubito letale vulnus accepit. et extremū cōtinuo diē ꝯclauſit.

¶ Notandū q̄ btūs ambroſius ī multis cōmēdabilis fuiſſe videt̄ Primo in liberalitate qꝛ oīa q̄ habebat pauperū erant. Vn̄ refert de ſeipo q̄ īperatoꝛi petēti baſilicam ſic reſpōdit: et eſt in decreto ꝯuenioꝛ. xxiij. q. viij. Si a me peteret qđ meū eſt id eſt fundū meū argentū meū et hmōi meū: nō refragarer quanq̄ oīa q̄ mea ſunt pauperū ſint. Scđo in mūdicie puritate: fuit em̄ virgo. Unde refert hiro. eū dixiſſe. Virginitate nō ſolū efferimus ſed ſeruamus. Tercio in fidei firmitate. Vn̄ dixit cū īperatoꝛ peteret baſilicā: et eſt in eodē caplo. Prius eſt vt animā michi q̄ fidē auferat. Quarto in martirij auiditate. Vn̄ legit̄ in ep̄la ſua de baſilica non tradēda q̄ ꝑpoſitus valentiniani ambroſio mādauit dicēs. Tu contēnis valētinianū caput tibi tollo. Cui ambroſius Deus permittat tibi vt facias qđ minaris Atq̨ vtinā deus auertat eos ab eccleſia: et in me oīa tela ſua cōuertāt: et meo ſanguīe ſitim ſuā expleant. Quinto in oꝛōnis inſtātia. Vn̄ dicit̄ de eo et habet̄ in. xi. li. hyſtorie eccleſiaſtice. Ambꝛoſius aduerſū regine furoꝛē nō ſe manu defenſabat aut telo: ſꝫ ieiunijs et ꝯtinuatis vigilijs. ſub altari poſitus per obſecratiōes defenſoꝛē ſibi atq̨ eccleſie deū parabat. Sexto in lachꝛimaꝝ abūdantia. Habuit em̄ tria gn̄a lachꝛimaꝝ. ſcꝫ lachꝛimas ꝯpaſſionis ꝓ alioꝝ culpis. Vn̄ dicit paulin⁹ de eo in legēda. q̄ cū aliqͥs lapſū ſibi ꝯfitebat̄: ſic amariſſime flebat q̄ illū flere ſimiliter ꝯpellebat. Lachꝛimas deuotiōis ꝓ eternis deſiderijs Vn̄ ſupꝛa dictū eſt a paulino q̄ cū interrogaret̄ cur ſanctos q̄ moꝛe-

bantur ſic fleret rñdit. Ne me putetis flere q: receſſerint: ſed q: me ad gloriã pceſſerint. Lacrimas cõpaſſionis ꝓ alioꝝ iniurijs. Uñ ipſe dicit de ſe ⁊ eſt in decreto in ſupiori caplo. Aduerſus milites gothos: lacrime mee arma mea ſunt. Talia eñ munimenta ſunt ſacerdotis: aliter nec debeo nec poſſuꝫ reſiſtere.

¶ Septimo in forti cõſtantia cuius cõſtantia maxime in tribus apparet. Primo in defenſione catholice veritatis. Unde dicit in li. xi. ecclesiaſtice hyſtorie: ꝙ iuſtina mater valẽtiniani imperatoris arriane hereſeos alũna cõturbare cepit eccleſiarũ ſtatum cõminari ſacerdotibꝰ depulſiões et exilia: niſi arminẽſis cõcilij decreta reuocarẽt. Quo bello ecclie murũ ac turrim validiſſimã pulſabat ambroſiũ. In eius quoqꝫ pfatiõe ſic de eo cãtat. Tanta ambroſiũ virtute ſolidaſti cõſtantie. tãto munere celitus decoraſti. vt per eũ excluſa torquerent demonia: arrianorũ impietas ꝓpulſa tabeſceret: ac ſecularium principũ colla tuo iugo ſubacta redderentur humillima. Secundo intuitione eccleſiaſtice libertatis. Unde cum imperator auferre vellet quandã baſilicam oppoſuit ſe ambroſius contra imperatorem. ſicut ipſe teſtatur. et eſt in decreto. xxiij. q. viij. Conuenior ipſe a comitibꝰ vt per me baſilice fieret matura traditio. Dicentibus imperatorem iuſſiſſe iure ſuo tradi debere reſpondi. Si patrimoniũ petit inuadite: ſi corpus occurrã. Uultis in vincula rape: vultis in mortẽ. voluntatis eſt michi. Non ego me vallabo circumfuſione populoꝝ nec altaria tenebo vitã obſecrans ſed ꝓ altaribꝰ gratus imolabor. Mãdat tradere baſilicã. Urgemur itaqꝫ pceptis regalibꝰ: ſed cõfirmamur ſcripture ſermonibꝰ: q̄ reſpõdit. Tanq̄ vna ex inſipiẽtibus locuta es. Noli grauare te imperator. vt putes te in ea q̄ diuina ſunt impiale aliquod ius habere. Ad impatorẽ palacia ptinent. ad ſacerdotes eccleſie. Sanctus naboth vineã ſuo ꝓprio cruore defendit. Si ille vineam nõ tradidit ſuã nec nos tradẽmꝰ xpi eccleſiaꝫ. Tributũ ceſaris eſt nõ negetꝰ: eccleſia dei eſt. ceſari vtiqꝫ nõ donetꝰ. Si de me aliquid cõpelleretꝰ et poſceretꝰ aut fundꝰ aut domus: aut aurũ: aut argentũ: id qd̄ iuris mei eſſet libenter offerrẽ. Tẽplo dei nichil poſſum decerpere nec detrahere cũ illud cuſtodiendũ nõ tradendũ acceperim. Tercio in obiurgatione vicij. et omis iniquitatis. Unde legitꝰ in hiſtoria tripartita in quadã cronica: ꝙ cum apud theſſalonicã orta ſeditione quidã iudices fuiſſent a populo lapidati. theodoſius impator indignatus iuſſit oẽs interimi: nocẽtes ab innocẽtibus nõ ſecernens. vbi fere quinqꝫ milia hoim ſunt occiſa. Cum igitꝰ impator mediolanũ veniſſet et ecctiam intrare vellet occurrit ei ambroſius ad ianuã: eiqꝫ aditũ ꝓhibuit dicẽs Cur impator poſt cauſaꝫ tãti furoris: nõ agnoſcis molẽ tue pſumptionis? Sed forte recognitionem pecti prohibet poteſtas impij. Decet te vt vincat ratio poteſtatẽ. Princeps es o impator: ſed cõſeruorũ. Quibus ergo oculis aſpicies cõmunis dñi tẽplũ: quibus pedibus calcabis ſanctũ pauimentũ? Quomõ manus extendes de quibꝰ adhuc ſanguis ſtillat iniuſtus. qua pſumptiõe ore tuo poculũ ſanguinis eius pcipies. dũ furore tuoꝝ ſermonũ tantus iniuſte ſit ſanguis effuſus? Recede ergo recede ne ſcdo peccato priorẽ nequiciã augere cõtendas Suſcipe vinculũ quo te dñs nunc ligauit eſt eñ medicina maxima ſanitatis. His ſermonibus impator obediẽs gemẽs et flens ad regalia remeauit. Cũ ergo diu in fletu mãſiſſet rufinus mgr̄ militum cauſam tãte triſtitie requiſiuit. Cui ille. Tu inquit mea mala nõ ſentis. q: ſeruis et mẽdicantibꝰ apta ſunt tẽpla: michi vero ad ea ingreſſus non eſt. Et hec dicẽs ſingula verba ſingultibꝰ interrũpebat. Cui rufinꝰ. Curro ſi vis ad ambroſiũ vt tibi ſoluat vinculũ quo te ligauit. Et ille. Nõ poteris ſuadere ãbroſio: q: non verebitꝰ impialẽ poteſtatẽ. vt legẽ poſſit puaricari diuinã. Sed cuꝫ ille ꝓmitteret ꝙ eũ flecteret: cũ impator ire pcepit: et ipſe poſt paululũ eſt ſecutus. Mox aũt vt ambroſius rufinũ vidit ait. Impudenciã canũ imitarꝰ es. o rufine tante vicꝫ necis autor exñs. et nec pudorẽ ex frõte detergẽs nõ erubeſcis. ꝯtra maieſtatẽ latrare diuinã? Cumqꝫ rufinus pro impatore ſupplicaſſet et diceret eũ ſequi ſupno zelo accenſus ambroſius ait. Ego tibi pdico qm̃ ingredi eũ ſacra limia ꝓhibeo Si vero poteſtatẽ in tirãnidẽ mutauerit necẽ libẽter ſuſcipio. Qd̄ cũ rufinus impatori renũciaſſꝫ pergam inq̇t ad eũ vt iuſtas in facieꝫ cõtumelias recipiam. Cũ ergo veniſſet. et ſua ſolui vincula poſtulaſſet occurrẽs ambroſius et ingreſſuꝫ ꝓhibẽs ait. Quã penitẽtiã oſtẽdiſti poſt tantas iniq̇tates? Et ille. Tuũ eſt iponere meũ obtẽperare. Uerum cũ imperator allegaret: quia et dauid adulterium et homicidiũ cõmiſiſſet. ait ambroſius. Qui ſecutus es errantẽ ſequere penitentem. Quod ita gratanter impator ſuſcepit ꝙ publicam penitentiã agere non recuſauit. Cum igitur reconciliatus eccleſiaꝫ intraſſet et intra cancellos ſtaret. requirit ambroſius quid ibi expectaret. Cui cum diceret ſe perceptionem ſacroruꝫ miſteriorũ expectare ait ambroſius. O imperator interiora loca tantuꝫ ſacerdo-

tibusſunt collata. Egredere igitur. ⁊ hanc expe⸗
ctationē cū ceteris habe cōem. Purpura nāqꝫ im⸗
peratores facit: nō ſacerdotes. Cui impator pri⸗
nus obediuit. Cū ergo cōſtantinopolim reuerſus
extra cancellos ſtaret. mādauit eidē epūs vt intra
ret. Et ille ait. Uix diſcere potui: q̄ differētia ſit im
patoris ⁊ ſacerdotis. Uix em̄ veritatis inueni ma
giſtrū. Ambroſiū nāqꝫ ſolū noui vocari pontificē.
¶ Octauo in ſana doctrina. Eius nāqꝫ doctrina
habebat altā ꝓfunditatē. Hiero. de. xij doctoribꝰ
Ambroſiꝰ ſup ꝓfundoꝝ pinna raptꝰ. ⁊ aeris vo⸗
lucer q̄diu in ꝓfundū ingredit fructū de alto cape
videt. Firmā ſoliditatē. Hiero. ibidē. Eius oēs
ſentētie fidei ⁊ eccl'ie ⁊ oīm v̄tutū firme ſunt colū⸗
ne. Elegantē venuſtatē. Augꝰ. in li. de nuptijs et
cōtractibꝰ. Pelagiꝰ hereſiarcha ſic laudat ambro
ſium vt dicat. Beatꝰ ambroſius epūs. in cuiꝰ pre⸗
cipue libris romana lucet fides. q̄ ſcriptoꝝ inter
latinos flos quidā emicuit. Et ſubdit augꝰ. Cuiꝰ
fidē ⁊ puriſſimū in ſcripturis ſenſum. nec inimicꝰ
quidā auſus eſt rep̄hendere. Magnā auctoritatē.
q: antiqui doctores ſicut augꝰ. verba ſua pro ma⸗
gna auctoritate habebant. Unde refert augꝰ. ad
ianuariū. ꝙ cū mater eiꝰ mirata fuiſſet. cur medi⸗
olani ſabbato nō ieiunaret. ⁊ de hoc augꝰ. ambro
ſiū interrogaſſet. ait ambroſiꝰ. Cū venio romā. ie⸗
iuno ſabbato. Sic ⁊ tu. ad quā forte eccl'iam vene⸗
ris eiꝰ morē ſerua. ſi cuiq̄ nō inde vis ſcādalū eſſe
nec quenq̄ tibi. Et ſubdit Augꝰ. Ego de hac ſnīa
etiā atqꝫ etiā cogitās. ita ſemꝑ habui tanq̄ eā cele
ſti oraculo acceperim. Uita ⁊ paſſio tiburcij ⁊ va
leriani in paſſione ſancte cecilie continetur.

De ſancto georgio. lvi

Georgius dr a geos qḋ eſt terra. ⁊ orge qḋ
eſt colere. quaſi colens terrā. id eſt. carnē
ſuā. Augꝰ. autē in li. de tri. dicit: ꝙ bona
terra eſt in altitudine montiū. tēperamēto colliū.
planicie campoꝝ. Prima enī eſt bona ad virētes
herbas. ſcḋa ad vineas. tercia ad fruges. Sic bea
tus georgiꝰ fuit altus deſpiciēdo inferiora. ⁊ ideo
habuit virorē puritatis. Tēperatꝰ ꝑ diſcretionē. ⁊
ideo habuit vinū interne iocūditatis. Planus ꝑ
humilitatē. ⁊ ideo ꝓtulit fruges bone opationis.
Uel georgiꝰ dicit a gerar qḋ eſt ſacrū. ⁊ gion qḋ
eſt luctatio. quaſi ſacer luctator. q: luctatꝰ eſt cum
dracone ⁊ carnifice. Uel georgius dicit a gero qḋ
eſt ꝑegrinꝰ. ⁊ gir p̄ciosus. ⁊ vs cōſiliator. Ipſe enī
fuit ꝑegrinꝰ in contēptu mundi. p̄cioſus in corona
martirij. ⁊ cōſiliator in p̄dicatione regni. Eius le
genda inter ſcripturas apocrifas in niceno cōcilio
cōnumeratur: ex eo q̄ eius martiriū certā relatio⸗
nem nō habet. Nam in kalendario bede dicit ꝙ
ſit paſſus in ꝑſida ciuitate dyaſpoli: q̄ prius lidda
vocabatur. ⁊ eſt iuxta iopen. Alibi dicitur ꝙ paſ⸗
ſus ſit ſub dyocleciano ⁊ maximiano imꝑatoribus
Alibi legitur ꝙ ſub dyocleciano imꝑatore pſaꝝ.
preſentibus. lxx. regibus imperij ſui. Hic dicitur
ꝙ ſub daciano preſide. imperātibus dyocleciano
⁊ maximiano. A

Georgius tribunꝰ genere capadox perue
nit quadā vice in ꝓuinciā libie. in ciuita⸗
tem q̄ dicit ſilena: iuxta quā ciuitatē erat
ſtagnū inſtar maris. in quo draco peſtifer latita⸗
bat. q̄ ſepe ppl'm cōtra ſe armatū in fugā cōuerte
rat. flatuqꝫ ſuo ad muros ciuitatis accedens. oēs
inficiebat. Quapropter cōpulſi ciues. duas oues
quotidie ſibi dabāt: vt eiꝰ furorē ſedarēt. alioqn
ſic muros ciuitatis inuadebat. ⁊ aerē inficiebat.
ꝙ plurimi interibāt. Cū ergo iam oues pene defi
cerēt maxime cū haꝝ copiam hr̄e nō poſſent. ini⸗
to conſilio ouem cū adiūcto hoīe tribuebāt. Cum
igit forte oīm filij ⁊ filie darētur. ⁊ fors neminem
exciperet. ⁊ iam pene oēs filij ⁊ filie ppl'i eſſent con
ſumpti. quadā vice filia regis vnica forte eſt dep̄⸗
henſa. ⁊ draconi adiudicata. Tunc rex cōtriſtatꝰ
ait. Tollite aurū ⁊ argentū ⁊ dimidiū regni mei.
et filiam meā michi dimittite ne taliter moriatur.
Cui ppl'us cū furore r̄ndit. Tu o rex hoc edictum
feciſti: ⁊ nūc oēs pueri nr̄i mortui ſunt: ⁊ tu vis fi
liam tuam ſaluare? Niſi in filia tua compleueris
qḋ in alijs ordinaſti: ſuccendemꝰ te ⁊ domū tuā.

Quod rex audiẽs: cepit filiam ſuam flere dicẽs.
Heu me filia mea dulciſſima: q̄d de te faciã: aut
q̄d dicã. qñ plus videbo nuptias tuas? Et cõuer-
ſus ad pplꝫm dixit:. Oro vt inducias octo dierũ
lugẽdi michi filiã tribuatis. Qd̄ cũ ppl's admiſiſ-
ſet. ⁊ in fine octo dierũ reuerſus ppl's eſt cũ furo
re dicẽs. Quare ꝑdis pplm tuũ ꝓpter filiã tuã.
En oẽs afflatu draconis morimur. Tũc rex vidẽs
ꝙ nõ poſſet filiã liberare: induit eã veſtibꝰ rega
libus. ⁊ amplexatꝰ eã cum lachrimis dixit. Heu
me filia mea dulciſſima: de te filios in regali gre-
mio nutrire credebã. ⁊ nũc vadis vt a dracone de
uoreris. Heu me filia mea dulciſſima ſperabã ad
tuas nuptias principes inuitare. palaciũ marga
ritis ornare. timpana ⁊ organa audire. ⁊ nũc va-
dis vt a dracone deuoreris. Et deoſculãs eã dimi
ſit eã dicẽs. Utinã filia mea ego ante te mortuus
eſſem: ꝙ̄ te ſic amiſiſſem. Tũc illa ꝓcidit ad pe-
des patris: petẽs ab eo benedictionẽ ſuã. Quã
cũ pr̄ cũ lachrimis bñdixiſſ3. ad lacũ ꝓceſſit. Quã
beatꝰ georgiꝰ caſu inde tranſiẽs vt plorantẽ vi-
dit: eã quid hr̄et interrogauit. Et illa. Bone iu-
uenis velociter equũ aſcẽde ⁊ fuge: ne mecũ pa-
riter moriaris. Cui georgiꝰ. Noli timere filia. ſ3
dic michi q̄d hic ꝓ̄ſtolaris oĩ plebe ſpectãte. Et il
la. Ut video bone iuuenis magnifici cordis es
tu. ſed cur mori mecũ deſideras. Fuge velociter.
Cui georgiꝰ. Hic ego nõ diſcedã: donec michi q̄d
habeas intimabis. Cũ ergo totũ ſibi expoſuiſſet:
ait georgiꝰ. Filia noli timere: q2 in xp̄i noĩe te iu
uabo. Et illa. Bone miles mecũ ne ꝑeas: ſ3 teipm̄
ſaluare feſtines. ſufficit eñ vt ſola pereã: nã me
liberare nõ poſſes: ⁊ mecũ perires. Dum hec lo-
querer̄: ecce draco veniẽs caput de lacu leuauit.
Tũc puella tremefacta dixit. Fuge bone dñe. fu-
ge velociter. Tũc georgiꝰ equũ aſcẽdens. ⁊ cruce
ſe muniẽs. draconẽ cõtra ſe aduenientẽ audacter
aggredit̄. ⁊ lanceã fortiter vibrãs. ⁊ ſe deo cõmẽ-
dans ipſu3 grauiter vulnerauit. ⁊ ad terrã deie-
cit. Dixitq3 puelle. Proijce zonã tuã in collũ dra-
conis: nichil dubitãs filia. Qd̄ cũ feciſſet: ſequeba
tur eã velut manſuetiſſimꝰ canis. Cũ ergo eũ in
ciuitatẽ duceret. ppl'i hoc vidẽtes ꝑ mõtes ⁊ col-
les fugere ceperũt: dicẽtes. Ue nobis q2 iam oẽs
peribimꝰ. Tũc beatꝰ georgius innuit eis dicẽs.
Nolite timere: ad hoc eñ me miſit dñs ad vos.
vt a penis vos liberarẽ draconis. Tantũmodo in
xp̄m credite. ⁊ vnuſquiſq3 veſtrũ baptizer̄: ⁊ dra-
conẽ iſtũ occidã. Tũc rex ⁊ oẽs ppl'i baptizati ſũt
Beatꝰ aũt georgiꝰ euaginato gladio draconẽ oc
cidit. ⁊ ipſum extra ciuitatẽ efferri ꝑcepit. Tunc
quatuor paria boum ipſum extra ciuitatẽ in ma
gnũ campũ foras duxerũt. Baptizati aũt ſunt in
illa die. xx. milia hominũ: exceptis paruul' ⁊ mu-
lieribꝰ. B Rex aũt in honore beate marie ⁊
beati georgij eccl'iã mire magnitudinis cõſtru-
xit. De cuiꝰ altari fons viuus emanat: cuiꝰ potꝰ
oẽs languidos ſanat. Rex vero infinitã pecuniã
beato georgio obtulit: quã ille recipe nolẽs: pau
peribus eã dari ꝑcepit. Tũc georgiꝰ regẽ de qua
tuor breuiter inſtruxit. ſc3 vt eccl'iarũ dei curã ha-
beret. ſacerdotes honoraret. diuinũ officiũ diligẽ
ter audiret. ⁊ ſemꝑ pauperũ memor eſſet. Et oſcu
lato rege inde receſſit. In aliq̄bus tñ libris legit̄
ꝙ dũ draco ad deuorandũ puellã ꝑgeret: georgiꝰ
ſe cruce muniuit: ⁊ draconẽ aggrediẽs interfecit.
Eo tp̄e impãtibꝰ diocleciano ⁊ maximiano:
ſub p̄ſide daciano tãta ꝑſecutio xp̄ianorũ fuit. vt
infra vnũ mẽſem. xvij. M. martirio coronarẽtur.
Unde inter tot tormentorũ genera m'lti xp̄ianorũ
deficiebãt. ⁊ idolis immolabãt. Qd̄ vidẽs ſanctꝰ
georgiꝰ tactus dolore cordis intrinſecꝰ: oĩa q̄ ha
bebat diſꝑ̄ſit. militarẽ habitũ abiecit. chriſtianorũ
hitũ induit. ⁊ in mediũ ꝓſiliẽs exclamauit. Oẽs
dij gentiũ demonia: dñs aũt celos fecit. Cui pre-
ſes iratꝰ dixit. Qua p̄ſumptione audes deos no
ſtros demonia appellare? Dic tñ vnde es tu aut
quo nomĩe vocaris? Cui georgiꝰ ait. Georgiꝰ vo-
cor. ex nobili capadocũ ꝓſapia ortus. Paleſtinã
chriſto fauente deuici: ſed oĩa deſerui: vt ſeruire
poſſem liberiꝰ deo celi. Cũ aũt preſes eũ ad ſe in
clinare nõ poſſet iuſſit eũ in eculeũ leuari. ⁊ mẽ-
bratim corpꝰ eius vngulis laniari. Appoſitis in
ſuꝑ ad latera facibꝰ. ꝑatẽtibꝰ viſcerũ rimis. ſale
plagas eius fricari iuſſit. Eadẽ nocte dñs cũ in-
genti lumine ei apparuit: ⁊ ipſu3 dulciter cõforta-
uit. Cuiꝰ melliflua viſione ⁊ allocutione ſic cõfor
tatꝰ eſt vt ꝓ nichilo duceret cruciatꝰ. Uidẽs daci-
anꝰ ꝙ cũ penis ſuꝑare nõ poſſ3: q̄ndã magũ accer
ſiuit. eiq3 dixit. Chriſtiani ſuis magicis artibꝰ tor-
mẽta ludificãt. ⁊ deorũ noſtrorũ ſacrificia paruipẽ-
dunt. Cui magus. Si artes eius ſuꝑare nequiue-
ro: capitis reus ero. Ipſe maleficijs ſuis inuectis.
et deorũ ſuorũ nominibus inuocatis: venenũ vino
immiſcuit. ⁊ ſancto georgio ſumẽdũ porrexit. Cõ-
tra qd̄ vir dei ſignũ crucis edidit: hauſtoq3 eo nl
leſionis ſenſit. Rurſum magus priore fortiꝰ vene
num immiſcuit. Qd̄ vir dei ſigno crucis edito. ſine
leſione aliqua totũ bibit. Quo viſo magus ſtatim
ad pedes eiꝰ cecidit: veniã lamẽtabil'r petijt. ⁊ ſ3

chriſtianū fieri poſtulauit. Quē mox iudex decol-
lari fecit. Sequēti die iuſſit georgiū poni in rota:
gladijs bis acutis vndiqꝫ circūſepta. Sed ſtatim
rota frāgit. ꝛ georgi⁹ illeſus penit⁹ inuenit. Tūc
irat⁹ iuſſit eū in ſartaginē plūbo liquefacto plenā
ꝓijci. Qui facto ſigno crucis in eā intrauit. ſed vir
tute dei cepit in ea quaſi in balneo refoueri. Qđ
vidēs dacian⁹ cogitauit eū emollire blandicijs:
quē minis ſupare nō poterat vl' tormētis. Dixitqꝫ
illi. Uides fili georgi quāte māſuetudinis ſunt dij
nr̄i: q te blaſphemū tam paciēter ſuſtinēt. parati
nichilomin⁹ ſi cōuerti volueris indulgere. Age er
go dilectiſſime fili qđ hortor: vt ſupſtitione relicta
dijs nr̄is ſacrifices: vt magnos ab ipſis ꝛ a nobis
cōſequaris honores. Cui georgi⁹ ſubridēs ait. Ut
q̄d a principio nō magis michi pſuaſiſti blandis
ſermonib⁹ ꝙ tormētis. Ecce parat⁹ ſum facere qđ
hortaris. Hac ꝓmiſſione dacian⁹ deluſus: let⁹ effi
cit. Juſſitqꝫ ſub voce p̄conis vt oēs ad ſe ꝯuenirēt.
et georgiū tādiu reluctātē: tandē credere ꝛ ſacrifi
care viderēt. Ornata igit tota ciuitate p̄ gaudio
cū georgius idoloꝝ tēplū ſacrificatur⁹ intraret: ꝛ
oēs ibidē gaudētes aſtarēt flexis genib⁹ dn̄m ex
orauit: vt tēplū cū idolis ſic oīno deſtrueret qua-
tenus ad ſui laudē ꝛ ppl'i cōuerſionē: nichil de eo
penit⁹ remaneret. Statimqꝫ ignis de celo deſcen-
dens: tēplū cū dijs ꝛ ſacerdotib⁹ cōcremauit. ter-
raqꝫ ſe apiēs oēs eoꝝ reliq̄as deglutiuit. ¶ Hic ex
clamat ambro. in p̄fatiōe dicēs. Georgi⁹ fideliſſi-
mus miles xp̄i. dū xp̄ianitatis ꝓfeſſio ſilēcio tege-
ret. ſol⁹ inter ꝗpicolas intrepid⁹ dei filiū eſt cōfeſ
ſus. Cui ꝛ tantā cōſtantiā grā diuina cōceſſit: vt ꝛ
tirānice ptātis p̄cepta contēneret. ꝛ innūerabiliū
nō formidaret tormēta penaꝝ. O felix ꝛ inclitus
dn̄i p̄liator: quē nō ſolū ꝗpalis regni blanda nō p
ſuaſit ꝓmiſſio: ſed pſecutore deluſo ſimulacroꝝ ei⁹
portēta in abyſſum deiecit. Hec ambro. Hoc audi-
ens dacian⁹ georgiū ad ſe adduci fecit: eiqꝫ dixit.
Que ſunt maleficia tua peſſime hoim: q tantū fa-
cin⁹ cōmiſiſti. Cui georgi⁹. Non credas me nō ſa
crificare: ſed mecū pge ꝛ iterū me immolare vide.
Cui ille. Jntelligo fraudē tuā: q: vis me facere ab
ſorberi: ſicut tēplū ꝛ deos meos abſorberi feciſti.
Cui georgius. Dic michi miſer: dij tui q ſe iuuare
nō potuerūt quō te iuuabūt. Jrat⁹ rex nimis: di-
xit alexādrie vxori ſue. Deficiēs moriar: q: ab hoc
hoīe me ſupatū cerno. Cui illa. Tirāne crudel' ꝛ
carnifex: nunq̄d nō dixi tibi ſepi⁹ ne xp̄ianis mo-
leſtus eſſes: q: de⁹ eoꝝ ꝓ ipſis pugnaret. ꝛ nunc
ſcias me velle fieri chriſtianā. Stupefact⁹ rex ait.
Heu ꝓch dolor: nunq̄d ꝛ tu ſeducta es. Fecitqꝫ eā
p capillos ſuſpēdi. ꝛ flagellis duriſſime cedi. Que
dū cederet: dixit georgio. Georgi lumē veritatis:
quo putas pueniā: nondū aqua baptiſmi renata.
Cui georgi⁹. Nichil heſites filia: q: ſanguinis tui
effuſio baptiſm⁹ tibi reputabit ꝛ corona. Tūc illa
orās ad dn̄m emiſit ſpiritū. Huic atteſtat ambro.
in p̄fatione dicēs. Ob hoc ꝛ gentiū regina ipſarū
crudeli a viro dictata ſnīa. nondū baptiſmi grām
cōſecuta. glioſe paſſionis meruit palmā. Un̄ nec
dubitare poſſum⁹ ꝙ roſea pfuſa ſanguinis vnda
reſeratas poli ianuas igredi meruit. regnūqꝫ poſ
ſidere celoꝝ. Hec ambro. ¶ Sequenti vero
die georgi⁹ talem accepit ſnīaꝫ: vt p totā ciuitatē
traheret. poſtmodū capite puniret. Orauit autē
ad dn̄m: vt q̄cunqꝫ ei⁹ imploraret auxiliū: petitio-
nis ſue conſeq̄retur effectū. Diuina aūt vox ad eū
venit: ꝙ ſic fieret vt orauit. Cōpleta orōne capitis
abſciſione martiriū conſummauit ſub dyocleciano
ꝛ maximiano: q ceperūt circa annū dn̄i. cclxxxvij.
¶ Dacianus aūt cū de loco in quo decollat⁹ eſt ad
palaciū rediret: ignis de celo cecidit: ꝛ ipm̄ cū mi-
niſtris ſuis cōſumpſit. ¶ Refert grego. turoneñ. ꝙ
cū quidā quaſdā reliq̄as ſancti georgij deferrēt. ꝛ
in quodā oratorio hoſpitati fuiſſent: mane nulla-
ten⁹ capſam mouere potuerūt: donec ibidē reliq̄-
arū particulā dimiſerūt. ¶ Legit in hiſtoria anti
ochena ꝙ cū xp̄iani ad obſedendū hieruſalē pge-
rēt quidā iuuenis ſpecioſiſſim⁹ cuidā ſacerdoti ap
paruit: qui ſanctū georgiū ducē xp̄ianoꝝ eſſe ſe di
cens. monuit vt ei⁹ reliquias ſecū in hieruſalē de
portarēt: ꝛ ipſe cū eis eſſet. Cū aūt hieruſalē obſe
diſſent. ꝛ ſaracenis reſiſtētib⁹ p ſcalas aſcēdere nō
auderēt. beat⁹ georgius armis albis indutus. et
cruce rubea inſignit⁹ apparuit: innuēs vt poſt ſe
ſecuri aſcenderēt ꝛ ciuitatem obtinerent. Qui ex
hoc animati ciuitatem ceperunt: ꝛ ſaracenos occi
derunt.

De ſancto marco euāgeliſta. lviij. A

Marcus interp̄tatur ſublimis mādato. cer-
tus. declinat⁹. ꝛ amarus. Sublimis mā-
dato rōne pfectionis in vita. q: nō ſolum
ſeruauit mādata cōmunia ſed etiā ſublimia: ſicut
ſunt conſilia. Cert⁹ rōne certitudinis in doctrina
q: doctrinā euāgelij ſui certā tradidit. vtpote quā
a petro magiſtro ſuo didicit. Declinatus rōne ꝓ-
funde humilitatis. Nam propter nimiā humilita-
tem pollicem ſibi amputaſſe dicit: vt ſacerdotio re
probus haberetur. Amarus rōne acerbitatis pene.
q: vbiqꝫ p ciuitatē tract⁹ fuit ꝛ inter hec tormēta

ſpiritum tradidit. Uel marcus dicitur a marco qđ
eſt malleus maior qui quidem eodem ictu ferrū
domat. melodiā generat. incudē firmat. ſic marc⁹
vnica doctrina ſui euangelij domat hereticoꝝ ꝑ-
fidiā. dilatat laudē diuinā. cōfirmat eccl'iam B

Marcus euāgeliſta leuitic⁹ genere ꝛ ſacer
dos petri apl'i in baptiſmate filius. atq̧
in diuino ſermone diſcipulus cū ipo bea
to petro romā ꝓfect⁹ eſt. Cū aūt petr⁹ ibidē euā
geliū ꝑdicaret: rogauerūt fideles q̄ erāt rome be
atū marcū vt euāgeliū ad ꝑpetuā fideliū memo-
riā deberet ꝯſcribere. Qđ ille quidē vt ex ore ma
giſtri ſui beati petri audierat. fideli ſtilo conſcri-
pſit. Petr⁹ aūt illud diligēter examinās vbi omī
veritate plenū cōſpexit: recipiendū ab oīb⁹ fi-
delibus cōprobauit. Uidens aūt petr⁹ marcū con
ſtantē in fide: ipm aquilegiā deſtinauit. Ubi ver-
bum dei ꝑdicās: innūeras gentiū mlt'itudines ad
fidē xp̄i cōuertit: ac euāgeliū ſuū ſil'r ibidē cōſcri-
pſiſſe dicit̄: qđ quidē vſq̧ hodie in aquilegiēſi ec-
cleſia oſtenditur: ꝛ deuotiōe cōgrua reſeruatur.
Tandem beat⁹ marcus aq̄legiēſem ciuem ſcꝫ er-
magorā quē ad fidē xp̄i cōuertit: romā ad beatū
petrū adduxit: vt eū in aquilegie ep̄m cōſecraret
Suſcepto itaq̧ ermagoras pōtificat⁹ officio cum
aquilegienſem eccleſiā optime gubernaſſet. tan-
dem ab infidelib⁹ capit̄ ꝛ ibidē martirio coronat̄.
Marcus vero a beato petro alexandriā miſſus
eſt: ꝛ ibi prim⁹ verbū dei ꝑdicauit. In primo autē
introitu ſuo alexandriā vt ait philo. diſertiſſimus

iudeorū. maxima multitudo in fide ꝛ deuotione
ꝛ cōtinentie obſeruatione adunata eſt. Papias
quoq̧ hieropolitan⁹ ep̄s: valde ꝑclara ei⁹ ꝑconia
ꝑcipuo dilucidat ſtilo. Petr⁹ vero damiani ſic ait
de eo. Tantā eidē deus apud alexandriā grāz ꝓ
rogauit. vt oēs q̄ tunc ad fidei rudimēta cōflue-
rent: mox ꝑ cōtinentiam ac totius ſancte cōuerſa-
tionis inſtantiā tanq̄ ad monaſtice ꝑfectionis fa
ſtigiū ꝑuolarēt ad qđ nō ſolū miraculoꝝ ꝓdigijs
nō ſoluꝫ ꝑdicationis eloquijs ſed etiā eximijs ꝓ-
uocabat exēplis. Et infra. Factū eſt autē vt poſt
mortē ad italiam deinde ſit reuerſus: vt terra in
qua datum eſt ſibi euangeliū ſcribere ſacras me-
reatur ei⁹ reliquias poſſidere. Beata es o alex-
andria triūphali hoc ſanguine purpurata. felix ꝛ
tu italia corpis hui⁹ theſauro diues effecta. ¶
Tante autē humilitatis dicit̄ fuiſſe: vt pollicē ſi-
bi amputauerit ne ad ordinē ſacerdotij poſſꝫ hu
mano iudicio ꝓmoueri. Ueruntamē diſpoſitio dei
ꝛ autoritas ſācti petri ꝑualuit q̄ ipm alexandrie
ep̄m deſtinauit. Mox aūt vt alexandriā eſt ingreſ
ſus: ſubito calciamentū ei⁹ ruptū eſt atq̧ ſolutū:
qđ in ſpū intelligēs ait. Uere expeditū fecit dn̄s
iter meū nec me ſathanas impedire poterit quem
ab operibus mortuis dn̄s iam abſoluit. Uidēs autē
marc⁹ quendā vetera conſuentē eidē calciamēta
tradidit corrigendū. Qđ cū faceret ſiniſtrā manū
grauiter vulnerauit. ac fortiter exclamare cepit.
Unus deus. Quo audito vir dei ait. Uere ꝓſperū
fecit dn̄s iter meū. Factoq̧ luto ex ſputo manū ei⁹
vnxit. ꝛ cōtinuo ſanitatē recepit. Uidēs homo ille
tantā ei⁹ efficaciā in domū ſuam illum introduxit
ꝛ qs eſſet vel vnde ꝑcunctari cepit. At ille ſe dn̄i
iheſu xp̄i ſeruū cōfeſſus eſt. Cui ille ait. Uellē ego
videre eum. Et marcus. Ego eū tibi monſtrabo.
Incipienſq̧ marcus xp̄m ei euāgelizauit ꝛ ipſum
cū tota domo ſua baptizauit. Audiētes autē viri
ciuitatis illi⁹ quendā galileū qui deoꝝ ſacrificia
contēneret aduenīſſe: ei inſidias poſuerūt. Quod
ille cognoſcēs: hominē illū quē curauerat qui di-
cebatur anian⁹ ibidē ep̄m ordinauit. ꝛ ipſe penta
polim perrexit. Et cū ibidem duob⁹ annis ſteti ſſꝫ
iterū alexādriā rediit qui ꝛ iuxta mare in rupib⁹
eccleſiā cōſtruxerāt in loco qui dicit̄ bucculi. ꝛ fi-
deles ibidē multiplicatos inuenit. Pōtificēs aūt
temploꝝ eum cōprehēdere conabātur. Cū autem
in ſolennitate paſcali beatus marcus miſſaꝫ cele-
braret: cōuenerunt illuc oēs: ꝛ fune in collo eius
miſſo ipm ꝑ ciuitatē trahebāt dicētes. Trahamꝰ
bubalū ad locū bucculi. Carnes autē ei⁹ in terrā

fluebant. ⁊ ſanguine lapides rigebantur. Poſt hoc in carcere recluditur: ⁊ ibidem ab angelo cõfortat͛. Sꝫ ⁊ ipſe dñs ihesus xp̄s eū viſitauit. eūq̨ cõfortauit dicēs. Pax tibi marce euāgeliſta meꝰ. noli timere: qꝛ ego tecū ſum vt eruam te. Mane ergo facto funē iterū collo eiꝰ immittūt: ⁊ huc illucq̨ raptum eū ptrahūt exclamātes. Trahite bubalū ad loca bucculi. Ipſe aūt dū traheret͛ grãs agebat dicēs. In manꝰ tuas cõmendo ſpūm meū. Et hoc dicēs ſpūm exalauit ſub nerone: qui cepit circa annū dñi. lvij. Cū aūt pagani eū vellent comburere: ſubito aer turbat͛. grando exorit͛. tonitrua intonāt. fulguraq̨ coruſcāt. ita vt quilibet euadere niteret͛ ⁊ ſanctū corpꝰ ibidē intactū reliquerūt. Xp̄iani vero corpꝰ eius rapuerūt: ⁊ in eccl'ia cum omni reuerētia ſepelierūt. ¶ Fuit autē forma beati marci hmõi. Longo naſu. ſubducto ſupercilio. pulcris oculis. recaluaſter. prolixa barba. habitudinis optime. etatis medie. canis aſperſus. affectione cõtinēs. grã dei plenꝰ. Beatus autē ambro. de eo ſic ait. Cū beatꝰ marcꝰ innūeris coruſcaret miraculis: cõtigit vt ſutor cui calciamentū tradiderat corrigendū: ſiniſtrā ſibi in eiꝰ labore ꝑfūderet manum. Dicēs inflicto vulnere vnꝰ deus clamauit. Dei famulus audiēs letus affuit. lutū ex ſputo factū accepit: eiuſq̨ manū inunxit ſanãq̨ ilico reddidit: ⁊ labori tradidit. Illiꝰ nempe cuiꝰ p̄dicabat euangeliū ſil' imitat͛ miraculū. ceci videlicet a natiuitate illuminati a dño factū. Hec ambro. ¶ D Anno ab incarnatione dñi. cccc. lxviij. tpe leonis imperatoris. veneti corpꝰ ſancti marci de alexādria tranſtulerūt. vbi eccl'ia in honore ſancti marci mire pulcritudinis fabricata eſt. Quidā nanq̨ mercatores veneti qui alexandriā perrexerāt. duos p̄ſbiteros cuſtodes corpis ſancti marci p̄cibus ⁊ pmiſſionibus induxerūt: vt occulte corpus illud tolli pmitterēt: ⁊ venetias tranſportarēt. Verū cū corpus de tumulo leuaret͛: tantꝰ odor totā alexandriā ſic ꝑfudit: vt oēs vnde tanta ꝓdiret odoris ſuauitas mirarētur. ¶ Cū autē nauigarēt ⁊ qualr corpus ſancti marci deferrēt alijs nauibꝰ reuelaſſent. vnꝰ illoꝝ ait. Forſitā alicuiꝰ egiptij corpus vobis datum defertis. ⁊ ſancti marci corpus vos deferre putatis. Cõtinuo igit͛ nauis in qua erat corpꝰ ſancti marci ꝑ ſeipſam mira celeritate ſe vertit ⁊ in nauē in qua ille reſidebat inſurgēs: lateris partem fregit nõ priꝰ illā dimittēs: donec oēs ſe ibidem corpus eſſe beati marci credere acclamarēt. ¶ Cū quadā nocte naues curſu velociſſimo ducerētur. ⁊ naute tēpeſtate conquaſſati ⁊ tenebris obuoluti quo pgerent ignorarēt. ſanctus marcus cuidā monacho cuſtodi corpis ſui apparuit dicēs. Dic hõibus iſtis vt velociter vela deponāt qꝛ nõ longe a terra diſtāt. Quibꝰ depoſitis mane facto ſe iuxta quādā inſulā inuenerūt. Verū cū ꝑ littora diuerſa tranſirēt: ⁊ ſanctū theſaurū oībus occultarēt. venientes incole clamabāt. O q̄ꝫ beati eſtis q̄ ſancti marci corpꝰ portatis. Sinite vt ipm̄ ſuppliciter adoremꝰ. ¶ Quidā nauta adhuc oīno incredulꝰ a demone arripit͛: ⁊ tādiu vexat͛ donec ad corpꝰ ſancti adducꝰ ſe credere ꝯfitetur. Qui liberatus gloriā deo dedit. ⁊ beatū marcū in deuotione magna deinceps habuit. ¶ Quodā tpe dum corpus ſancti marci intra quandā columnā de lapidibꝰ marmoreis factā paucis conſcijs eſſet repoſitū vt ibi cautiꝰ ſeruaret͛: cõtigit vt teſtibꝰ illis ex hac luce ſublatis nemo vbi nam ſanctus eſſet theſaurus poſſet cognoſcere: nec aliq̄bus indicijs inuenire. Fit ex hoc planctus in clericis. deſolatio ingens in laicis. meror imminet vniuerſis. Formidabat ſiquidē plebs deuota: ne patronus tam inclitus furtiue fuiſſet ſublatꝰ. Idcoq̨ ieiunium ſolenne indicit͛. ꝓceſſio ſolennior ordinatur. Et ecce cunctis videtibꝰ ⁊ ſtupētibꝰ lapides a columna ꝓſiliūt: ⁊ archā vbi corpus eiꝰ latebat oībus euidenter oſtendunt. Mox deuotas laudes agūt creatori oīm: qui ſuū eis dignatꝰ eſt reuelare patronū. Sicq̨ dies illuſtrata tāti ꝓdigij glia ſingulis annis decurrētibꝰ poſteris fit feſtiua.

¶ Iuuenis quidā cancri morbo in mamilla vermibus corrodētibꝰ cruciatus: cepit beati marci ſuffragia mente implorare deuota: ⁊ ecce ſibi dormiēti quidā pegrino habitu inſignitꝰ apparuit. q̄ gradu cõcito aliquo pgere videbat͛: q̄ ab eo interrogatꝰ q̄s eſſet ⁊ quo tā velociter feſtinaret: marcum ſe eſſe aſſeruit q̄ tam velociter pgeret ⁊ cuidam naui ſe inuocāti piculo ſubueniret. extēſaq̨ manu īfirmū tetigit: q̄ mane euigilās penitꝰ ſe ſanatū ſenſit. Pꝰ modicū nauis illa portū venetiaꝝ intrauit. narrās ⁊ ſuū piculū ⁊ marci adiutoriū. Pro vtriuſq̨ igitur bñficio deo graꝝ actio exoluitur. ⁊ in ſancto ſuo marco deus mirabil' p̄dicat͛.

¶ Dum quidā mercatores veneti ſupra quandā nauem ſaracenoꝝ alexandriā pgerēt: ⁊ imminēs piculū euidētes viderēt: mox ſup ſcaphā aſcēdūt: ⁊ funē p̄cidunt. Statimq̨ nauis illa fluctuū inundatione perijt. ⁊ vniuerſos ſaracenos vnda forax inuoluit. Vnus aūt ex eis beatū marcū inuocās: votū quo potuit ſe aſtrinxit: q̄ ſi ſuū ſibi cõferret auxiliū ⁊ ſacrū baptiſma ſuſcipet. ⁊ ipſiꝰ limina

viſitaret. Mox ſibi vir ſplendidus quidam apparuit qui ereptū de fluctibꝰ in ſcapha cū ceteris collocauit. Ille aūt alexandriā veniēs. ſed liberatori ſuo ingratꝰ exiſtēs: nec ſancti marci feſtinat ad limina. nec nr̄e fidei ſuſcipit ſacramēta. Cui denuo marcus apparuit. ⁊ ipm̄ de ſua ingratitudine increpauit. Rediens igit̄ ad ſe venetias venit: ⁊ ibidem ſacro baptiſmatis fonte renatꝰ. ⁊ marcus appellatꝰ. ⁊ in xp̄m ꝑfecte credidit. ⁊ in bonis opibꝰ vitam finiuit. Vir quidā dū in ſūmitate campanilis ſancti marci de venetijs quoddā opus exerceret. ſubito cadit improuide mēbratim toto corpore laniatus. In ipſo tn̄ caſu ſuo ſancti marci nō immemor eiꝰ patrociniū implorauit. Qui cadēs ex inſperato cuidaꝫ ligno ꝓminēti ſubſiſtit. ⁊ dato fune illeſus euaſit. ⁊ ad opus priſtinū conſummandū deuotꝰ aſſurgit. Quidā cuiuſdā nobilis ꝓuincialis tpal̄r ſeruꝰ dum voto aſtrictꝰ corpus ſancti marci viſitare vellet: ſed a dn̄o ſuo licētiaꝫ obtinere non poſſet: tandē timorē carnalis dn̄i timori celeſtis poſtpoſuit. ⁊ in ſalutato dn̄o ad ſanctū viſitandū deuotus acceſſit. Qđ dn̄s egreferēs ipm̄ reuerſum exoculari mandauit. Fauēt quātocius crudeli dn̄o crudeliores ſatellites. ⁊ dei famulū ſanctū marcū inuocātem ad terrā proijciūt et acutos palos oculis effodiēdis apponūt. Sed nichil paloꝝ ꝓficiebāt conamine: qꝛ in ſe tabeſcebant ſubita fractione. Iubet igitur vt ſecuribꝰ crura frangāt̄ ⁊ pedes ꝑcidātur: ſꝫ indomabile ferrū ſecuriū ꝓtinꝰ molleſcit in plumbū. Iubet malleis ferreis os ⁊ dentes contūdi ſed ferrū ſue virtutis obliuiſcit̄. ⁊ dei potētia hebetat̄. Qđ dn̄s videns ⁊ ſtupēs veniā petijt: ⁊ cuꝫ ſeruo ſepulcrū ſancti marci deuotiōe ſedula viſitauit. Miles quidā in ꝓlio ſic vulneratꝰ in brachio vt manꝰ a brachio depēderet adeo vt ipam ꝑſcidendā medici ⁊ amici conſulerēt. Ille vero erubeſcēs fieri mancꝰ qui conſueuit hr̄i tam probus: manū in locū ſuū reſtitutū pannis ſiue medicamētis ligari fecit. Inuocauit igit̄ beati marci ſuffragia. ⁊ manꝰ continuo fuit ſanitati priſtine reſtituta. ſola tn̄ cicatrix remanſit: ⁊ in tanti miraculi teſtimoniū. ⁊ in talis bn̄ficij munimētū. Vir quidā de ciuitate mantue falſo ab inuidis accuſatꝰ: in carcerē eſt recluſus. Qui cū. xl. dies ꝑegiſſet ibidē ⁊ nimio afficeretur tedio: tandē triduano ieiunio ſe macerans beati marci patrocinium inuocauit. Qui ſibi apparēs: iubet vt de carcere ſecurus abſcedat. Ille vero dormitās pre tedio neglexit parere iuſſionibus ſancti. exiſtimās illuſionibꝰ ſe deludi. Deinde ſcđo ⁊ tandē tercio ſibi apparuit: ⁊ eadē ſilr̄ imperauit. Qui ad ſe rediēs: ⁊ hoſtiū aptū conſpiciēs: de carcere ſecurꝰ exijt. ⁊ inſtar ſtupe cōpedes mox confregit. Ibat igitur die media ꝑ mediū cuſtodū ceteroꝛūqꝫ omniū: ita qꝛ ipſe cūctos vidēs a nemine videret̄. Qui veniēs ad ſancti marci tumulum exoluit deuote debitū grāꝝ. Cū totam apuliā ſterilitas magna inuaderet. nec terrā illam benedictionis pluuia irrigaret. reuelatū eſt qꝛ tali plaga ꝑcuteret̄. eo qꝛ ibi ſancti marci feſtiuitas nō coleretur. Dum igitur ſanctū marcū inuocarēt ⁊ feſtum eius feſtiue ſe celebraturos ꝓmitterēt. ſterilitatē ab eis marcꝰ depulit. ⁊ inſuꝑ abundantiaꝫ miniſtrauit. dans eis ſalubrē aerē ⁊ pluuiā cōgruentē. Circa annū dn̄i. M. cc. xli. apud papiam in conuētu ordinis fratrū ꝑdicatoꝝ: fuit quidā frater religioſe ac ſancte vite nomīe iulianꝰ natione fauētinꝰ iuuenis corꝑe: ſed canus mēte. q̄ infirmitate vltima elaborās cū priorē domꝰ ſuꝑ ſtatu ſuo reqſiuiſſet: ⁊ ille mortē vicinā ſibi imminere diceret: ſtatim facie exhilaratꝰ ⁊ manibus ac toto corpore applaudēs clamare cepit. Date locū fr̄es qꝛ pre nimia leticie abundantia aīa iam ꝓſiliet extra corpus: ex eo qꝛ iam iocūdos rumores audiuī. Et eleuatis in celū manibꝰ dicere cepit. Educ de carcere animā meā ⁊c. Infelix ego homo: qs me liberabit đ corꝑe mortis huiꝰ? Inter hec ille leuī ſomno obdormiēs: vidit beatū marcū ad ſe veniſſe. ⁊ ſe iuxta eiꝰ lectū collocaſſe. et ecce vox ad euꝫ dicēs. Quid ibi agis o marce? Et ille. Ad morientem acceſſi iſtum: quia deo eius miniſterium eſt acceptum. Et iterū vox ad eum. Quare inter ceteros ſanctos ad eum maxime tu veniſti? Et ille. Quia in me ſpālem deuotionē habuit. ⁊ locuꝫ vbi corpus meū quieſcit deuotione ſedula viſitauit. ⁊ ideo veni eum in hora ſui mortis viſitare. Et ecce quidā albati totā domū impleuerūt. Quibꝰ ait marcꝰ. Quare huc veniſtis? Et illi. Vt iſtiꝰ aīam in conſpectu dn̄i pn̄temꝰ. Euigilās aūt ꝑdictꝰ frater: pro priore domꝰ a quo ego iſta audiui ꝯtinuo miſit: ⁊ oīa q̄ viderat ſibi recitās: cū multo gaudio in dn̄o feliciter obdormiuit.

De ſancto marcellino papa lviii A

Marcellinus annis. ix. ⁊ menſibus. iiij. romanā eccl̄iam rexit. Hic iuſſu diocleciani ⁊ maximiani capitur. ⁊ ad ſacrificandū adducitur. Cū aūt nō aſſentiret. ⁊ ex hoc diuerſorum tormētoꝝ genera ſuſtinere deberet. metu paſſionis duo grana incenſi in ſacrificio poſuit. Tūc magna adeſt infideliū leticia: ſed fideles ingens

De ſanctis marcellino et vitali.

triſtitia percuſſit. Veruntñ capite infirmato fortiora mẽbra reſurgũt. ⁊ minas principũ paruipendunt. Tũc fideles ad ſummũ pontificẽ cõueniũt. ⁊ ipm̃ plurimũ redarguũt. Qd̕ ille cernẽs in cõſilio epoꝝ ſe ſuppoſuit iudicandũ. Ad quẽ illi. Abſit vt ſumm⁹ pontifex ab aliquo iudicet̃: ſed tu in te collige cauſam tuã: ⁊ ꝓprio ore te dijudica. Ipſe aũt iam penitẽs plurimũ ingemuit: ⁊ ſeipſuȝ depoſuit: ſed tñ eũ oĩs turba iterũ reelegit. Qd̕ ceſares audiẽtes: iterũ eũ capi fecerũt. et dum nullatenus ſacrificare vellet eũ decollari mandauerũt Et iterũ creuit furoꝛ hoſtil̕. vt infra menſem. xvij milia xpianoꝝ ꝑimerẽtur. Marcellin⁹ aũt dũ decapitari deberet: ſe xpiana ſepultura indignũ eſſe aſſeruit: ⁊ ideo oẽs qui ſe ſepelire ꝓſumerẽt: excõmunicauit. Quapꝛopter corpus eius inſepultum xxxv. dieb⁹ remanſit. Poſt hoc beatus petr⁹ apl̕s marcello ſucceſſoꝛi eius apparuit dicens. Frater marcelle: quare non ſepelis me? Cui ille. Nonne dudũ ſepultus es dñe? Cui apl̕s. Me inſepultum reputo: ꝙdiu marcellinũ inſepultũ videro. Cui ille. Nonne dñe noſti: qꝛ ille oẽs qui euȝ ſepelirent anathematizauit? Cui petr⁹. Nonne ſcriptũ eſt: q̃ ſe humiliat exaltabitur?. Unde hoc attendere debuiſti. Vade igitur ⁊ ipm̃ ad pedes meos ſepelias. Qui ſtatim iuit: ⁊ iuſſa laudabil̕r compleuit.

De ſancto vitali. lix.

Vitalis quaſi viuẽs talis: qꝛ qualis viuebat exteri⁹ in oꝑe. talis erat intus in corde. Vel vitalis a vita. Vel vitalis viuẽs alis. id eſt. tuẽs ſe alis virtutũ. Ipſe enĩ fuit tanꝙ vnũ de anĩalib⁹ dei q̃ vidit ezechiel. hñs in ſe quatuoꝛ alas. ſcȝ alam ſpei qua volebat in celũ. alam amoꝛis qua volabat in deũ. alam timoꝛis qua volabat in infernum. alam cognitionis qua volabat in ſeipſum. Eius paſſio in libello geruaſij ⁊ prothaſij reperta fuiſſe putatur. A

Vitalis miles conſularis ex valeria vxoꝛe geruaſiũ ⁊ ꝓthaſiũ genuit. Hic cũ paulino iudice rauennã ingreſſus cũ q̃ndam ibidem xpianũ medicũ nomĩe vꝛſicinũ poſt multa tormẽtoꝝ genera iuſſum decollari videret. ⁊ ille medic⁹ nimiũ expauiſſet: exclamauit ad eũ ſanct⁹ vitalis dicẽs. Noli frater vꝛſicine medice q̃ alios curare ꝯſueuiſti teipm̃ eterna moꝛte occidere. ⁊ q̃ ad palmam martirij ꝑ multas paſſiones veniſti. noli coronã amittere tibi a deo paratam. Qd̕ vꝛſicin⁹ audiẽs ꝯfoꝛtat⁹ eſt: ⁊ de pauore ſuo penitẽs: martiriũ libenter accepit. Sanct⁹ aũt vitalis cum honoꝛifice ſepeliri fecit. ⁊ poſt hoc ad paulinum dñm ſuũ vltra venire contẽpſit. Ille vero nimiũ indignat⁹. tum qꝛ ad ſe venire noluit. tum qꝛ vꝛſicinum ſacrificare volentẽ retraxit. tum qꝛ xpianũ ſe eſſe oſtendit. iuſſit eũ in eculeũ leuari. Cui dixit vitalis. Stultiſſim⁹ es: ſi me putaſ decipe: q̃ alios ſemꝑ ſtudui liberare. Et ait paulinus miniſtris. Ducite eum ad palmã: ⁊ ſi ſacrificare noluerit: foueam ꝓfundiſſimã donec ꝑueneritis ad aquam ibidẽ facite: ⁊ ibi eũ viuũ ⁊ ſupinũ ſepelite. Qd̕ et fecerunt ⁊ beatũ vitalẽ ibidẽ viuũ ſepelierũt. ſub

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

nerone qui cepit circa annū dn̄i .lvij. Sacerdos aūt qui hoc ꝯſiliū dederat. ſtatim a demone arreptus: per ſeptem dies inſaniens in illo loco exclamabat dicēs. Incendis me ſancte vitalis. Die autem .vij. in flumen a demone p̄cipitatꝰ: miſerabiliter expirauit. Uxor aūt ſancti vitalis cū mediolanū rediret: inuenit quoſdā idolis immolantes. Qui cū eaꝫ hortarent̄ vt idolis īmolata comederet. rn̄dit. Xp̄iana ſum: non licet michi de vr̄is ſacrificijs mādūcare. Qḋ illi audiētes tam dire eā verberauerūt ꝙ hoīes ſui q̄ cū ea erant vſqꝫ mediolanum eam ſemiuiuā deduxerūt: vbi infra triduum feliciter migrauit ad dominū.

De virgine quadā antiochena lx. A

Virgo quedaꝫ fuit antiochie cuiꝰ hiſtoriā ambroſiꝰ in ſcḋo libro de virginibus recitat in hec v̄ba. Antiochie nuꝑ virgo q̄daꝫ fuit fugitās publici viſus oſtentationē. Sed quo magis viroꝝ vitabat oculos. incēdebat affectus eo amplius impudicos. Pulcritudo enim audita nec viſa plus deſideratʳ duobꝰ ſtimulis cupiditatū amoris ꝛ cognitionis: dum ꝛ nichil occurrit quod minꝰ placeat: ꝛ plus putatʳ eſſe qḋ placeat: qḋ nō index oculus explorat: ſed animꝰ amator exoptat. Itaqꝫ ſancta virgo ne diutius aleretur potiende ſpes cupiditatis. integritatē pudoris profeſſa ſic reſtrinxit improboꝝ facies: vt iam nō amaretur: ſed ꝑderetur. Ecce perſecutio. Puella fugere neſcia. etate pauida ne incideret in inſidiatores pudoris. animū ad virtutē [illegible] religioſa v[illegible]

mortē non timeret. tam pudica vt mortem expectaret. Uenit em̄ corone dies maxima omnium expectatio. ꝑducitur puella duplex ꝓfeſſa certamē. ꝛ caſtitatis ꝛ religionis. Sed vbi viderūt conſtātiā ꝓfeſſionis. metū pudoris: paratā ad cruciatꝰ. erubeſcentē ad aſpectus. excogitare ceperūt quēadmodū ſpe caſtitatis religionē tollerent: vt cum id abſtuliſſent qḋ erat ampliꝰ. etiā id eriperēt qḋ deliquerēt. Aut ſacrificare virginē: aut lupanari ꝓſtitui iubent. Quō colunt deos ſuos qui ſic vindicant. aut quēadmodū ipſi viuūt qui ita iudicāt? Hec puella non quo de religione ambigeret: ſed quo de pudore trepidaret ipſa ſecū inquit. Quid agimꝰ hodie aut martir aut virgo. altera nobis inuidetʳ corona. Sed nec virginis nomē agnoſcitʳ vbi virginitatis autor negatur. Nam quemadmodum virgo: ſi meretricē colas? Quemadmodū virgo: ſi adulterū diligas? Quemadmodum virgo: ſi amorem petas? Tolerabiliꝰ eſt mentem virgineaꝫ ꝙ carnem hr̄e. Utrunqꝫ bonū ſi liceat. ꝛ ſi non liceat. ſaltem non homini caſte ſed deo ſimꝰ. Et raab meretrix fuit: ſed poſtꝙ dn̄o credidit ſalutem inuenit. Et iudith ſe vt adultero placeret ornauit: que tn̄ q: hoc religione non amore faciebat. nemo eam adulterā iudicabat. Bene ſucceſſit exemplū. Nam ſi illa q̄ ſe cōmiſit religioni ꝛ pudorem ſeruauit ꝛ patriā fortaſſis ꝛ nos ſeruādo religionē ſeruabimꝰ etiam caſtitatē. Qḋ ſi iudith pudicitiam religioni p̄ferre voluiſſet. perdita patria etiam pudicitiā perdidiſſet. Itaqꝫ talibus informata exēplis ſil̄ aīo tenens verba dn̄i q̄bus ait. quicūqꝫ ꝑdiderit animā ſuam propter me inueniet eam. fleuit ꝛ tacuit. ne eam vel loquentē adulter audiret. nec pudoris elegit iniuriā ſed chriſti recuſauit. Eſtimate vtrū adulterare potuerit corpore que nec voce adulterauit. Jam dudū verecundebatur oratio mea: ꝛ quaſi adire geſtoꝝ ſeriem crimi noſam atqꝫ explanare formidat. Claudite aures virgines dei: ducitur puella dei ad lupanar. Sed aperite aures virgines dei. virgo ꝓſtitui poteſt. adulterari non poteſt. Ubicunqꝫ dei virgo eſt: tēpluꝫ dei eſt. nec lupanaria infamāt caſtitatē. ſed caſtitas etiā loci abolet infamiam. Ingens petulantiū concurſus fit ad fornicem. Diſcite martirū miracula ſancte virgines. Diſcite locorum vocabula. Clauditur intus columba. ſtrepūt accipitres foris. Certāt ſinguli: quis predam primus inuadat. B At illa manibus ad celum leuatis. quaſi ad domū orationis veniſſet. non ad libidinū diuerſoriū. chriſte inquit domuiſti virg[illegible]

feros leones. potēs domare etiam hominū feras mentes. Chaldeis rorauit ignis iudeis ſeſe vnda ſuſpēdit. miſcdia tua nō natura ſua. Suſanna ad ſuppliciū genua flexit: ⁊ de adulteris triūphauit Aruit dextra que tēpli tui dona violabat. Nunc templū ipſuꝫ attrectatur tuū: ne patiaris inceſtū ſacrilegij qui nō paſſus es furtū. Benedicatur et nunc nomen tuū: vt que ad adulteriū virgo veni virgo diſcedā. Uix cōpleuerat orōnem: ⁊ ecce miles ſpecie terribilis irrupit: quemadmodū virgo tremuit: cui pplꝰs tremēs ceſſit. Sed illa nō immemor lectionis. Et daniel inquit ſupplicium ſuſanne ſpectaturꝰ aduenerat: ⁊ quā ppl's dānauerat vnꝰ abſoluit. Poteſt ⁊ in hoc lupi habitu ouis latere. Habet ⁊ xp̄s milites ſuos: q̄ etiā legiones habet. Aut fortaſſe ꝑcuſſor intrauit: ne verearis aīa: ⁊ tales ſolēt martires facere. O virgo fides tua te ſaluā fecit. Cui miles. Queſo ne paueas ſoror. Huc veni ſaluare animā nō ꝑdere. Serua me vt ipſa ſerueris. Quaſi adulter ingreſſus: ſi vis martir egrediar. Ueſtimēta mutemꝰ. Conueniūt mea tibi: ⁊ tua michi: ſed vtraq꜄ xp̄o. Tua veſtis me verū militē faciet. ⁊ mea te virginē. Bene tu veſtieris: ego meliꝰ exuar: vt me ꝑſecutor agnoſcat. Sume habitū qui abſcondat feminā. trade q̄ conſecret martirē. Indue clamidē q̄ occultet mēbra virginis: ⁊ ſeruet pudorē. ſume pileū q̄ tegat crines. abſcōdat ora. ſolent erubeſcere q̄ lupanar intrauerūt. Sane cū egreſſa fueris: ne reſpicias retro. memor vxoris loth que naturā ſuam q2 impudicos licꝫ caſtis oculis aſpexit amiſit: nec vereare ne q̄d ꝑeat ſacrificio. Ego ꝓ te hoſtiā deo me reddā: tu ꝓ me militē xp̄o hn̄s bonā militiā caſtitatis q̄ ſtipēdijs militat ſēpiternis loricā iuſticie q̄ ſpūali munimine corpꝰ induat. ſcutū fidei quo vulnꝰ repellas: galeā ſalutis. Ibi em̄ eſt p̄ſidium nr̄e ſalutis vbi eſt xp̄s. qm̄ mlieris caput eſt vir. virginum chriſtus. Et inter hec verba clamidem exuit ſuſpectꝰ tn̄ adhuc habitꝰ ⁊ ꝑſecutoris ⁊ adulteri. Uirgo ceruicē. clamidē cepit miles offerre. Que pōpa illa q̄ grā cū in lupanari de martirio certarēt. Addātur ꝑſone miles ⁊ v̄go. He diſſiles inter ſe natura: ſed dei miſeratiōe ꝯſiles: vt compleatur oraculū. Tūc lupi ⁊ agni ſil' paſcētur. Ecce agna ⁊ lupus nō ſolū ſil' paſcūtur: ſed etiā immolātur. Quid plura? Mutato habitu euolat puella de laqueo. iam nō ſuis alis. vtpote que ſpūalibus ferebatur. Et q̄d nulla vnq̄ viderūt ſecula. Egreditur de lupanari virgo xp̄i. At illi qui videbant oculis. ⁊ nō videbāt corde. ſeu raptores ad agnam. lupi fremuere ad predam. vnus qui erat immodeſtior introiuit. Sed vbi hauſit oculis rei exitum. quid hoc inquit eſt. puella ingreſſa eſt vir videtur. Ecce non fabuloſum illud cerua pro virgine: ſed quod verum eſt miles ex virgine. At etiam audieram ⁊ nō crediderā q̄ aquas xp̄us in vina cōuertit. iam mutare cepit ſexū. Recedamus hinc dum adhuc q̄ fuimus ſumus. Nunquid ⁊ ipſe mutatus ſum qui aliud cerno q̄ credo? Ad lupanar veni cerno vadimoniū: ⁊ tn̄ dum mutatꝰ egrediar. pudicus exibo q̄ adulter intraui. iudicio rei q2 debebatur tanta corona victori. damnatus eſt pro virgine qui pro virgine cōprehenſus eſt. ita de lupanari nō ſolum virgines: ſed etiā martires exierūt.

¶ C ferē puellā ad locū ſupplicij cucurriſſe: certaſſe ambos de nece. Cū ille diceret ego ſum iuſſus occidi te abſoluit ſentētia q̄n me tenuit. At illa clamauit. Non ego te vadē mortis elegi: ſed p̄ſidem pudoris optaui. Si pudor queritur: manet ſexꝰ. Si ſanguis exponitur: fideiuſſorē nō deſidero. Uñ diſſoluā habeo: in me lata eſt ſententia q̄ ꝓ me lata eſt. Certe ſi pecunie te fideiuſſorē dediſſem. ⁊ abſente me iudex tuū cenſum feneratori adiudicaſſet. eadem me ſnīa cōuinceres. meo patrimonio ſoluere tuos nexus. Si recuſarē q̄s me indignā morte cenſeret? Quanto maior eſt capitis huiꝰ cēſura? Moriar innocēs: ne moriar nocēs. Nichil mediū ē hodie. aut rea ero ſanguīs tui. aut martir mei. Si cito redij q̄s me audeat excludere? Si morā feci: q̄s me audeat abſoluere? Plus legibus debeo rea nō ſolū fuge mee: ſꝫ etiā cedis aliene. Sufficiūt mēbra morti q̄ nō ſufficiebant iniurie. Eſt in virgine vulneri locꝰ q̄ nō erat cōtumelie. Ego obprobriū declinaui: nō martiriū. Tibi ceſſi veſtē: nō ꝓfeſſionē mutaui. Q̄d ſi michi ꝑcipis mortem: nō redemiſti me: ſed circūueniſti. Caue q̄ſo ne contēdas. caue ne cōtradicere audeas. Noli eripe bn̄ficiū q̄d dediſti. Dū michi hanc ſentētiā negas: illam reſtituis ſupiorē. Sentētia em̄ ſentētia ſupꝰore mutat. Si poſterior me nō tenet. ſupior ſnīa tenet. Poſſumꝰ vtriq꜄ ſatiſfacere ſentētie: ſi me prius patiaris occidi. In te habent aliā quā exerceāt penā: in virgine obnoxiꝰ pudorem. Ita q̄ glorioſior eris ſi videaris de adultera martirē feciſſe: q̄ de martire adulteram reddiſſe. Quid expectatis? duo ꝯtenderūt ⁊ ambo vicerūt nec diuiſa ē corona ſꝫ addita. Ita ſancti martires inuicē ſibi bn̄ficia ꝯferētes. altera principiū martirio dedit alter affectū.

¶ D At etiā philoſophorꝫ gimnaſia demonē ⁊ ſinthiam. pictagoreos

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

ferunt. Quoꝝ vnus cum eſſet morti adiudicatus: cõmendandoꝝ ſuoꝝ tps popoſcit. Tirãnus autẽ aſtutiſſim⁹ cũ repiri nõ poſſe exiſtimaret: petiuit vt ſponſorẽ daret q̇ ꝓ ſe ferireꝶ ſi ipſe morã faceret. Quid de duob⁹ p̄clari⁹ neſcio vtrunqꝫ p̄clarũ alter vadẽ mortis inuenit. alter ſe obtulit. Itaqꝫ cũ reus morã ſupplicio faceret. fideiuſſoꝛ ſereno vultu mortẽ nõ recuſauit. Cũ ducereꝶ. amicus reuerſus eſt. ceruicẽ ſubſtituit. colla ſubiecit. Tunc ãmirat⁹ tirãn⁹ cariorẽ philoſophis amicitiã ꝙ vitam fuiſſe. petiuit vt ipſe ab ipſis quos dãnauerat in amicitiã reciperꝶ. tantã vtutis eſſe grãꝫ vt tirannũ inclinaret. Digna laude ſꝫ minora nr̃is. Nã illi ambo viri. hic vna vgo q̄ prio etiã ſexũ vinceret. Illi amici. iſti incogniti. Illi tirãno vni ſe obtulerũt. iſti tirãnis plib⁹: ac etiã crudeliorib⁹: q̇ꝺ ille pepcit: iſti occiderũt. Inter illos in vno obnoxia neceſſitas. in his ãboꝝ voluntas libera. Hoc quoqꝫ iſti prudẽtiores: qꝛ illis ſtudij ſui finis amicitie grã. iſtis corona martirij. Illi eñ certauerũt hominibus. iſti dño. Hec ambroſius.

De ſancto petro nouo martire lxi

P Etr⁹ interp̄tatur agnoſcẽs vel diſcalciãs Uel dicitꝶ petrus a petros q̇ꝺ eſt firmũ. Per hoc intelligũtur tria priuilegia que fuerũt in btõ petro. Fuit eñ p̄dicatoꝛ egregius: ꝛ inde dicitꝶ agnoſcẽs: qꝛ ꝛ pfectã ſcripturaꝝ noticiam habuit. ꝛ in p̄dicatione q̇ꝺ cuiqꝫ conueniret agnouit. Scđo fuit virgo puriſſimus: ꝛ inde dicitꝶ diſcalciãs: quia a pedibus ſuaꝝ affectionũ omnẽ amorem mortuũ diſcalciauit ꝛ exuit: vt non ſolũ corpe ſed etiã mente virgo eſſet. Tercio fuit martir dñi gl'ioſus: ꝛ inde fuit firm⁹: qꝛ martiriũ ꝓ defenſione fidei conſtanter ſuſtinuit. A

P Etrus nouus martir de ordine p̄dicatoꝝ fidei pugil egregi⁹: de ciuitate veronẽſi extitit oriũd⁹. Hic tanq̃ ſplendidũ lumẽ de fumo. liliũ candẽs de ſentib⁹. rubẽs roſa de ſpinis exoriꝶ. dũ de parẽtib⁹ ꝑ errorẽ excecatis lucidus p̄dicatoꝛ exurgit. ꝛ de ſauciatis mẽte corporeqꝫ corruptis: vginale decus ꝓcedit: ac de ſpinis. ideſt. eterno incẽdio deputatis: inclit⁹ martir aſcẽdit. Parẽtes nanqꝫ ſuos infideles ꝛ hereticos beatus petrus habuit: a quoꝝ tñ errore ſe penitus mundũ ſeruauit. Cũ aũt adhuc. vij. eſſet annoꝝ. ꝛ a ſcolis rediret a patruo ſuo q̇ hereſim ſapiebat quidnã in ſcolis didicerit interrogaꝶ. Qui rñdit ſe didiciſſe. Credo in deũ patrẽ omnipotentẽ: creatorẽ celi ꝛ terre ꝛc. Et ille. Noli dicere creatorẽ celi ꝛ terre: cũ ipſe viſibiliũ creatoꝛ nõ fuerit: ſed diabolus oĩa iſta q̄ videntur creauerit. Ipſe vero puer ſe poti⁹ velle dicere ſicut legerat affirmabat et ſicut ſcriptũ erat ſe poti⁹ credere velle dicebat. Tunc ille ꝑ autoritates hoc ei pſuadere vt poterat nitebaꝶ. Quas oẽs puer ſpiritu ſancto replet⁹ ſic cõtra eũ cõuertit. eũqꝫ ꝓprio gladio interemit vt ille quo diuerteret nõ hrẽt. Qui indigne ferẽs a puero ſe confuſum patri totum quod inter ſe geſtũ fuerat retulit: ꝛ vt petrinũ a ſcolis remoueret modis oĩbus pſuaſit. Timeo eñ ait: ne cũ petrin⁹ bñ fuerit erudit⁹: ad meretricẽ illam romanã eccleſiã ſe conferat: ꝛ ſic fidem nr̃am deſtruat ꝛ confundat. Qui neſciẽs verũ dixit dum petrũ hereticoꝝ pfidiã deſtructurũ eſſe: tanq̃ alter cayphas ꝓphetauit. Sed qꝛ res a deo fiebat. pr̃ fratris monitis aſſenſum nõ p̄buit: ſperãs ꝙ ꝑ aliquẽ hereſiarchã ad ſuam ſectã eũ trahi faceret. cũ in grãmaticalib⁹ fieret erudit⁹. B Uidens igitur puer ſanct⁹ nõ eſſe tutũ cũ ſcorpionib⁹ habitare. mũdum. parẽteſqꝫ deſpiciẽs. mũdus ipſe fratrũ p̄dicatoꝝ ordinẽ introiuit. In quo quidam ordine ꝙ laudabil'r vixerit innocẽti⁹ papa in ſua epl'a aperit dicẽs. Cum eñ beat⁹ petrus a mũdi fallacijs in adoleſcẽtie annis ꝓuide declinaſſet. ad ordinem fratrũ p̄dicatoꝝ ſe trãſtulit. In quo quidẽ ordine triginta fere annoꝝ ſpacio fultus caterua virtutũ fide p̄ambula. ſpe aſtante. comitãte charitate ſicp̄ualuit ꝛ ꝓfecit circa defenſionẽ ipſi⁹ fidei ꝓ qua totus ardebat ꝙ contra illius diros hoſtes mẽte intrepida. feruentiqꝫ ſpiritu continuum certamen

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

De ſancto Petro nouo mar.

exercens ſuū tandē agonē diutinū victrici ſuperante martirio feliciter cōſummauit. Et ſic petr⁹ firmus in petra fidei. petra demū paſſionis alliſus. ad petrā xp̄m digne laureand⁹ aſcēdit. Uirginitatē quoq; mētis ⁊ corporis ſp̄ illibatā ſeruauit. nec alicui⁹ mortalis criminis vnq̄ ſenſit ꝯtactū: ſicut ſuoꝝ ꝯfeſſoꝝ fideli teſtimonio ē ꝓbatū. Et q: ſeru⁹ delicate nutrit⁹ ꝓteruit in dn̄m. carnē ſuam aſſidua cibi ⁊ pot⁹ parcitate reſtrixit. Ne vō pocij deſidiā hoſtilib⁹ pateret inſidijs. in iuſtificationib⁹ dn̄i exercebat̄ aſſidue: vt eo circa licita totalr̄ occupato: loca in ipſo illicita nō hr̄ēnt. ⁊ a ſpūalib⁹ nequicijs tutus eſſet. Nocturna quidē ſilencia humane deputata quieti. poſt dormitionē breuē decurrebat in ſtudijs lectionū: ⁊ ſomni tēpus vigilijs occupabat. Dies aūt impendebat cōmodis aīaꝝ. vel ſedulis imminēdo p̄dicationibus. vel confeſſionū audiētie inſiſtēdo. aut hereticorū dogma peſtiferū validis rōnib⁹ cōfutādo. In quib⁹ ſpālis grē dono noſcit̄ claruiſſe. Deuotione inſuꝑ gratus. humilitate lenis. obediētia placidus. benignitate ſuauis. pietate cōpatiēs. patiētia conſtās. charitate ꝑſtabil̄. ⁊ in cūctis moꝝ maturitate cōpoſit⁹. alios ꝑfuſis v̄tutū aromatib⁹ attrahebat. Feruēs quoq; amator fidei. cultor ꝑ̄ſpicuus. ꝓpugnator ardens. Sic aīo ſuo fidē impſſerat. ſic ſe totū in illi⁹ mācipauerat obſequiū q̄ queq; ipſius oꝑa ⁊ verba v̄tute fidei redolebāt. Pro hac quoq; mortē ſubire cupiēs. hoc principalr̄ a dn̄o attentis ⁊ crebris poſtulationib⁹ ſupplicaſſe probat̄ q̄ nō ſineret eū ex hac luce migrare niſi ſumpto pro illo calice paſſionis. Nec fraudat⁹ eſt tandem a deſiderio ſuo. ¶ Multis vero in vita ſua miraculis claruit. Nam cum apud mediolanū quēdā ep̄m hereticoꝝ a fidelib⁹ captū beatus petrus examinaret. ⁊ multi epi ⁊ religioſi ⁊ maxīa pars ciuitatis illuc cōueniſſet: ⁊ dies tū p̄dicatione. tum examinatione in longū ꝓtracta fuiſſet. et maxim⁹ eſtus cūctos affligeret: dixit hereſiarcha corā oībus. O petre peruerſe: ſi tu es ita ſanct⁹ ſicut hic ſtult⁹ ppl̄s te eſſe affirmat: cur eū eſtu mori ꝑmittis: ⁊ nō rogas dn̄m vt nubē aliquam interponat vt nō moriat̄ hic ſtultus ppl̄s tanto eſtu? Ad quē beat⁹ petrus reſpondit: Si vis ꝓmittere te abnegaturū hereſim tuā: ⁊ fidē catholicā recepturum rogabo dn̄m ⁊ faciet qd̄ dixiſti. Tūc fautores hereticoꝝ cōclamātes hereſiarche dixerūt. Promittite ꝓmittite. Credebāt eñ q̄ fieri nō poſſet qd̄ beat⁹ ſe facturū corā oībus ſpopōdit. ⁊ maxime cum nulla vel minima nubecula in aere appareret. Catholici aūt ſuꝑ ꝓmiſſione beati petri triſtari ceperunt: timentes ne fides catholica ex hoc confuſioni pateret. Cum ergo heretic⁹ ſe obligare nollet beatus petr⁹ cū magna fiducia dixit. Ad hoc q̄ verus deus viſibiliū ⁊ inuiſibiliū creator monſtret̄. ⁊ ad cōſolationē fideliū ⁊ ad confuſionē hereticoꝝ rogo deū vt aliqua nubecula aſcēdat. ⁊ ſe inter ſolem ⁊ ppl̄m interponat. Qd̄ mox p̄miſſo crucis ſignaculo factū fuit ꝑ magnā horā in modū papilionis populū nubecula ꝓtegente. ¶ Contract⁹ quidā noīe aſſerb⁹ cū ꝑ q̄nq; annos manſiſſet cōtract⁹: ita vt ꝑ terrā in ſextario traheretur: mediolanum ad beatum petrū ductus fuit. Quē cū beat⁹ petrus ſignaſſet: cōtinuo ſanatus ſurrexit. ¶ Quedā etiā miracula q̄ per eū dn̄s dū viueret fecit. innocētius in p̄dicta ep̄la recitat dicens. Cuiuſdam nobilis filiū pre nimio ⁊ horribili totius gule tumore nec loqui nec ſpirare valētem. leuatis ad dn̄m manib⁹: ⁊ crucis in eo facto ſignaculo: illoq; accipiēte ipſi⁹ cappā: ⁊ infirmo ſupponēte eū illico ſanauit. Idem nobilis vehementi poſtmodū corꝑis torſione grauat⁹. credēs ⁊ metuēs exinde ſibi mortis imminere diſcrimen. cappam ipſaꝫ quā extūc cōſeruauerat reuerenter fecit afferri qua ſuo appoſita pectori: mox vermem quendā duo hn̄tem capita. ⁊ piloꝝ denſitate villoſuꝫ euomuit: plena liberatiōe ſecuta. ¶ Cuidam iuueni muto: immiſſo in os eius digito. ſueq; lingue ſoluto ligamine: bn̄ficium loquele cōceſſit. Hec ⁊ alia pia dum viueret dignat⁹ eſt ꝑ eū dn̄s opari. ¶ Uerū cū peſtis heretica in lombardie prouincia pullularet: ⁊ multas iam ciuitates contagione peſtifera infeciſſet. ſummus pontifex ad peſtē diabolicā abolendā diuerſos inq̄ſitores de ordine p̄dicatoꝝ. in diuerſis lombardie ꝑtibus delegauit. Sed cū apud mediolanū heretici non ſolū multi: ſꝫ etiā magni ſcl̄ari potētia acuti fraudulenta eloquētia. ⁊ pleni diabolica ſciētia reſiderēt. ſumm⁹ pontifex ſciēs ⁊ intelligēs beatū petrū virū eſſe magnanimū: qui ab hoſtiū multitudine nō paueret. animaduertēs quoq; eius ꝯſtantē virtutē: ꝑ quā aduerſarioꝝ potētie nec in modico cederet. cognoſcēs etiā eius facundiā per quā facile hereticoꝝ fallacias detegeret. nō ignorans inſuꝑ ip̄m in diuina plene ſapiētia eruditū ꝑ quā friuola hereticoꝝ argumēta rationabilr̄ confutaret. ip̄m tam ſtrēnuū fidei pugilē. ⁊ tam indefeſſum dn̄i bellatorē. in mediolano ⁊ eius comitatu inſtituit. ⁊ inquiſitorē ſuū autoritate conceſſa plenaria ordinauit. Ipſe igit̄ iniunctū officiū diligē

ter exercens. hereticos vbiq̄ꝫ ꝑquirebat: nullam
eis requiē tribuens ſed mirabilr̄ oēs confundēs.
potēter expellēs. ſapiēter cōuincēs. ita vt nō poſ
ſent reſiſtere ſapīe ⁊ ſpūi q̄ ꝑ eū loq̄batur. Quod
vidētes heretici ⁊ dolētes: de ipſiꝰ morte cū ſuis
fautoribus tractare ceperunt: arbitrātes ſe poſſe
pacifice viuere ſi eoꝝ tam validꝰ ꝑſecutor de me-
dio tolleret. Cum igitur p̄dicator intrepidus mox
martir futurꝰ: de cumis mediolanū ꝓ inq̄rendis
hereticis ꝑgeret. in ipſo itinere palmam martirij
aſſecutꝰ eſt: ſicut innocētiꝰ explicat in hec verba.
Cū de ciuitate cumana vbi fratrū ſui ordinis ibi
morantiū prior erat: mediolanū ꝑgeret. ꝓ exeq̄n-
da inq̄ſitione cōtra hereticos ſibi ab ap̄lica ſede
cōceſſa. ſicut in publica p̄dicatione p̄dixerat. qui
dam de ipſoꝝ hereticoꝝ credētibꝰ p̄ce illoꝝ in-
ductꝰ ⁊ p̄cio: in eū ſalutaris ꝓpoſiti iter ꝓſeq̄ntē
funeſtꝰ inſilijt. in agnū vtiq̄ꝫ lupus. ferus in mitē.
impius in pium. furibūdus in manſuetū. in mo-
deſtū effrenis. ꝓfanus in ſanctū p̄ſumit inſultum.
exercet conatū. mortē intētat. ſacrū autē caput il
lius crudelr̄ impetēs: ⁊ diris in ip̄m impſſis vul-
neribꝰ. ⁊ ſatiato ſanguine iuſti enſe. venerandum
illum nō diuertentē ab hoſte: ſed exhibentē ſe ꝓ-
tinꝰ hoſtiā. ⁊ ceſoris ſuſtinentē in patiētia truces
ictus dimiſit. ſpū ſupna petēte in ipſo loco paſſio-
nis occiſū. Ipſo quoq̄ꝫ ſacrilego ꝑcuſſuras in xp̄i
miniſtrū geminas inculcāte. ille nō querula voce
gemēs vel murmurās: ſed ſufferēs oīa patiēter:
ſuū dn̄o cōmēdabat ſp̄m dicēs. In manꝰ tuas dn̄e
cōmendo ſp̄m meū. Simbolū etiā cepit dicere fi-
dei: cuiꝰ nec in hoc articulo deſijt eſſe p̄co: ꝑut ip̄e
nephādus q̄ a fidelibꝰ captus fuit. ⁊ quidā frater
dn̄icꝰ q̄ comes illius erat: ⁊ ab ipſo lictore ꝑcuſſus
diebus aliq̄bus ſupuixit poſtea retulerūt. Sed cū
adhuc martir dn̄i palpitaret cultellum crudelis li-
ctor arripuit ⁊ ꝑ latera eius tranſfixit. ¶ In ipſa
aūt die ſui martirij. cōfeſſor. martir. ꝓpheta. ⁊ do
ctor quodammodo eſſe ꝓmeruit. Confeſſor: in eo
q̄ꝛ fidē xp̄i inter tormēta conſtātiſſime ꝯfeſſus fuit
⁊ in eo q̄ꝛ ipſa die confeſſione more ſolito facta: ob
tulit deo ſacrificiū laudis. Martir: in eo q̄ꝛ ꝓ de-
fenſiōe fidei ſanguinē ſuū fudit. Propheta: in eo
q̄ꝛ cū ipſe tunc quartanā pateret ⁊ ſocij dicerent q̄ꝛ
non poſſet mediolanū applicare. ille rn̄dit. Si nō
poterimꝰ ad domū fratrū ꝑuenire apud ſanctum
ſimplicianū poterimꝰ hoſpitari. Quod ⁊ factū eſt.
Nam cū ſacrū eius corpus deferretur: frēs ꝓpter
nimiā populi frequentiā nō potuerūt illud eadem
die ad domū deducere: ſed apud ſc̄m ſimplicianū

depoſuerunt: ⁊ ibidem ea nocte ꝑmanſit. Doctor:
in eo q̄ꝛ etiā cum pateret fidem verā edocuit dum
ſimbolū fidei clara voce cecinit. ¶ E Eiꝰ quoq̄ꝫ
paſſio veneranda dn̄ice paſſioni ſilis multū fuiſſe
videt. Chriſtus eīm paſſus eſt pro veritate quam
p̄dicabat. petrꝰ ꝓ veritate fidei quā defendebat.
Xp̄s paſſus eſt ab infideli pp̄lo iudeoꝝ. petrꝰ ab
infideli turba hereticoꝝ. Xp̄s in paſcali t̄pe cruci-
figit. petrꝰ eodē t̄pe martiriū patit. Xp̄s cū pate-
retur. in manꝰ tuas dn̄e cō. ſ. m. dicebat. petrꝰ cū
occideret v̄ba eadē clamitabat. Xp̄s ꝓ. xxx. dena
rijs venditꝰ fuit vt crucifigeret. petrꝰ ꝓ. xl. libris
papienſiū fuit venditꝰ vt interficeret. Xp̄s ꝑ paſſi
onem ſuam ad fidē multos adduxit. petrꝰ ꝑ mar-
tiriū hereticos multos cōuertit. Quāuis eīm egre
gius doctor ⁊ fidei pugil: hereticoꝝ dogma peſti-
ferū in vita ſua plurimū eradicauerit. poſt mortē
tn̄ ſuā eiꝰ meritis ⁊ coruſcātibꝰ miracul̄ fuit adeo
extirpatū: vt q̄ꝛ plurimū errorē ſuū relinquerēt. et
ad gremiū ſancte eccl̄ie cōuolarent. ita vt ciuitas
mediolanū ⁊ comitatꝰ eiuſdem vbi tot hereticoꝝ
conuēticula reſidebāt. adeo purgata ē vt alijs ex-
pulſis. ⁊ alijs ad fidē conuerſis nullꝰ ibidē aude-
ret aliqualr̄ cōparere. Plures etiā de eis maximi
⁊ famoſi p̄dicatoꝝ ordinem ſunt ingreſſi: qui vſq̄ꝫ
nunc cūctos hereticos ⁊ fautores feruore mirabi
li ꝑſequūt. Sic nī ſampſon ꝑles philiſteos inter-
fecit moriēs: q̄ꝛ occideret viuēs. Sic ḡnū frumēti
cadēs in terrā: ⁊ infideliū manibꝰ cōpreſſū ⁊ mor
tuū: vberē cōſurgit in ſpicā. Sic botrus in torcula
ri calcatꝰ: liquoris redūdat in copiā. Sic aromata
pilo contuſa: odorē pleniꝰ circūfundūt. Sic granū
ſinapis cōtritū: virtutē ſuam multipliciter demon
ſtrauit. ¶ F Poſt ſancti viri glorioſum triūphū
multis eū dn̄s miraculis illuſtrauit quoꝝ quedā
ſummꝰ pontifex refert dicēs. Poſt mortē ipſiꝰ lā-
pades ad ſepulcrū eiꝰ depēdentes: plures per ſe-
ipſas abſq̄ꝫ oī hūano ſtudio ⁊ miniſterio diuinitus
ſunt accenſe: q̄ꝛ conueniēs nimis erat vt q̄ igne et
lumine fidei excellēter claruerat: ſingulare de ip-
ſo ignis ac luminis miraculū appareret. ¶ Quidā
autē cū veſceret cū alijs: ⁊ eiꝰ ſanctitatē ⁊ miracu
la deprauaret. ſumpſit quodā ſub atteſtatiōe mor
ſello q̄ꝛ cum non poſſet ſi circa hoc delinqueret trā
glutire. ſenſit mox ip̄m ſic gutturi inherentē: vt il-
lum inducere vel educere nō valeret. Quare illi-
co penitēs: ⁊ iam vultus mutato colore quaſi ſen-
tiens vicinū mortis euentū. facto intra ſe voto q̄ꝛ
linguam decetero ad talia nō laxaret: fuit ꝓtinus
illo euomito liberatus. ¶ Idiotica quedā adhuc

De ſancto Petro nouo mar.

cum paſſionis eius auxilio viri ſui vix ꝑueniens.
fuſa ibi oꝛōne: ſanitatē integrā mox recepit. Ob-
ſeſſas a demonibꝰ martir ipſe deiectis illꝭ cū mlto
ſanguis vomitu de coꝛpibꝰ liberauit. febꝛes expu
lit. languoꝛeſq; curauit plimos ⁊ diuerſos. Cuidā
ſiniſtre manꝰ digitū ex moꝛbo fiſtule plurimoꝝ fo
raminū ꝯcauitate defoſſum mira cōſolatiōe ſana
uit. ¶ Quidā inſuꝑ puer ex caſu grauiſſimo ſic op
pſſus vt motu ⁊ ſenſu penitus deſtitutꝰ tanꝗ̄ moꝛ
tuus deflereť: mox appoſita de terra ſuo pectoꝛi
ſacro eiꝰ martiris cruoꝛe cōtacta: incolumis reſur
rexit. Alij etiā diuerſis infirmitatibꝰ occupati: q̄
ſepulcrū eiꝰ in vehiculis ⁊ alijs ſuſtētaculis adie
rūt. exinde poſtmodū plena incolumitate recepta
ſine aliqbꝰ ſubſidijs rediere. ¶ S Cū aūt ſum-
mus pontifex innocētiꝰ quartꝰ: beatū petrū mar-
tirē ſanctoꝝ cathalogo aſcripſiſſet frēs apud me-
diolanū ad caplm cōuenerūt. Volētes autē eius
coꝛpus ad altioꝛē locum transferre: cū pluſꝗ̄ ꝑ an
num ſub terra iacuiſſet: ita ſanū ⁊ integrū: atq; ſi
ne alicuiꝰ exalatiōe fetoꝛis repertū eſt: ac ſi eadē
die fuiſſet ſepultū. Frēs igiť ſuꝑ magnū pulpitum
iuxta platea corpꝰ eius cū magna reuerētia de-
duxerūt. ⁊ ibidē ſic ſanū ⁊ integrū corā oī pplo eſt
oſtenſuz. ⁊ ab eo ſuppliciter inuocatū. ¶ Preter
miracula ſupradicta in lrīs ſummi pontificis poſi
ta: plura alia ſunt ꝯpta. Nā ſuꝑ locū paſſionis eiꝰ
ſepe lumiaria de celo deſcēdentia plres religioſi.
alijq; ꝙ plres viſibilr cōſpexerūt. Inter q̄ lumina
ria duos frēs in habitu pdicatoꝝ ſe vidiſſe teſtati
ſunt. ¶ Quidā iuuenis noīe guifredꝰ als gūfre-
dus de ciuitate cumana: dū de pāno tunice ſancti
petri hrēt: ⁊ q̄dā hereticꝰ eidē deridēdo diceret
vt ſi ſanctū eū crederet in ignē pannū ipm ꝓijce-
ret: ⁊ ſi comburi nō cōtingeret abſq; dubio ſanctꝰ
eſſet: ⁊ ipſe ſue fidei adhereret. Moxq; ſuꝑ carbo
nes accēſos pannū ſancti petri ꝓiecit: ſed ab ipſo
igne altiꝰ reſilijt. deinde pſe ſuꝑ ipſos carbones
reſiliēs: ipſos ardētes penitꝰ extinxit. Tūc incre
dulus ille dixit. Sic ꝑ oīa pannꝰ tunice mee faci-
et. Poſitꝰ eſt igiť ſuꝑ alios carbones ex vna pte
pannꝰ heretici. ⁊ ex alia pte pannꝰ ſancti petri.
Pannus autē heretici: mox vt ignis caloꝛē ſenſit
penitꝰ eſt cōbuſtus. pannꝰ vero ſancti petri igne
ꝓualuit. ⁊ ignē ipm extinxit ita ꝙ nec pilus ali-
quis cōbuſtus fuit. Qđ vidēs hereticꝰ ad viā ve
ritatis redijt: ⁊ miraculum omnibus publicauit.
¶ Apud floꝛētiā iuuenis q̄dā heretica prauitate
coꝛruptꝰ: cū in eccłia fratrū de floꝛētia cū q̄buſdā
alijs iuuenibꝰ ante quandā tabulā vbi eſt depi-
ctū martiriū ſancti petri ſtaret: videns lictoꝛē eum
percutientē euaginato gladio: ipſe dixit. Utinaꝫ
ego ibi fuiſſē: qꝛ validiꝰ ꝑcuſſiſſem. Quo dicto: ſta
tim mutꝰ effectus eſt. Cūq; ſocij reqrerēt q̄d hrēt.
⁊ ipſe nichil rñdere poſſꝫ: eū domū reduxerūt. Sꝫ
cū in via eccłiam quandā ſancti michaelis vidiſſꝫ
elapſus de manibꝰ ſocioꝝ eccłiam intrauit: ⁊ fle-
ctēs genua corde ſanctū petrū rogauit vt ſibi par
ceret. voto ſicut potuit ſe obligās ꝙ ſi liberaretur
peccata ſua ꝯfitereť. ⁊ omnē hereſim abnegaret.
Tūc ſubito loquelā recuꝑauit: ⁊ veniēs ad domū
fratrū abiurata hereſi peccata ſua ꝯfeſſus eſt. da
ta licētia ꝯfeſſoꝛi ꝙ hoc ī pplo pdicaret. Ipſe quo
q; in publica fratrū pdicatiōe ſurgēs corā oī mul
titudine hoc cōfeſſus eſt. ¶ Nauis quedā dum in
medio maris pene naufragium patereť. ſeua flu
ctuū inundatiōe quaſſata. oēſq; caliginoſe noctis
tenebꝛis tenerenť: diuerſoꝝ ſctōꝝ ſuffragia poſtu
labāt. Sed cū nullū ſue liberatiōis viderēt indi-
ciū. ſeq; ꝑiclitari plimū foꝛmidarēt: q̄dā de eis na
tione ianuēſis. facto ſilēcio ſic eos alloqtur: Viri
frēs. nunqd nō audiſtis qualr quidā frater de oꝛ
dine pdicatoꝝ noīe frater petrꝰ: nuꝑ ob defenſio
nem fidei catholice ſit ab hereticis interfectꝰ: nl
taq; ꝑ eū dñs ſigna oñdat. Nūc igiť deuote eiꝰ pa
trociniū imploꝛemꝰ. qꝛ ſpero ꝙ a noſtra nequaꝗ̄
poſtulatiōe fraudabimur. Aſſentiūt vniuerſi bea
tū petrū in ſui auxiliū deuotis pcibꝰ inuocātes.
Illis ſic oꝛātibꝰ mox antēna nauis in qua velū ap
pēdiť cereis accēſis tota plena cōſpiciť. ita ꝙ oīs
obſcuritas ipſoꝝ cereoꝝ mirabili fulgoꝛe fugať.
noxq; illa tā caliginoſa in diē clariſſimū cōmutať
Reſpiciētes: viderūt quendā cū habitu fratrū p-
dicatoꝝ ſuꝑ velū ſtantē de quo nulli dubiū fuerit
quin beatꝰ petrus extiterit. Cū ergo pdicti naute
ianuā incolumes adueniſſent ad domū fratrū p-
dicatoꝝ venerūt: deo ⁊ beato petro grās referē-
tes: eiſdē fratribꝰ totius miraculi ſeriē narraue-
rūt. ¶ Mulier quedā in flandria cū iā tres filios
moꝛtuos peperiſſet. ⁊ ex hoc a viro odio haberetur
rogauit ſanctū petrū vt ſibi in auxiliū fieret. Cū
ergo quartū filiū peperiſſet ſilr moꝛtuꝰ eſt repertus.
quē mater accipiēs ad rogandū ſanctū petrū to-
tū ſe cōtulit eū vt filiū ſuū reuiuiſcere faceret pci
bus deuotis exorās. Vix oꝛōnēꝫ cōpleuerat. ⁊ ec-
ce q̄ erat moꝛtuus apparuit viuus. Cū igitur ad
baptiſmū poꝛtatꝰ fuiſſꝫ: ⁊ vt iohānes vocareť diffi
nitū eſſet. ſacerdos cū eiꝰ nomē dicere debuit. ne
ſciēs dixit petrꝰ. Vñ iſtud nomē poſtmodū ex de-
uotiōe ſancti petri ſiꝫ retinuit. ¶ In ꝓuīcia thē-

tonie apud traiectū: mulieres quedā videntes ad
eccl'iam fratrum ꝑdicatoꝝ in honore ſancti petri
martiris magnū concurſum fieri ppl'oꝝ. dū ipſe in
platea cōſiſterēt ⁊ filarēt. aſtātib⁹ ſic dicebāt. Ec-
ce iſti ꝑdicatores omnē modū lucrādi nouerūt. nā
vt magnā poſſint pecuniā cumulare. ⁊ lata edifi-
care palacia: vnū nouū martirē inuenerūt. Dum
hec ⁊ ſil'ia dicerēt: ecce ſubito filum totū ſanguine
cruētatur. ⁊ digiti q̄bus filū torquebāt ſanguine
mox replētur. Qđ ille vidētes ⁊ admirātes: digi
tos diligēter extergūt: ne forte in eis accidiſſet ali
qua inciſura. Sed cū digitos oīno ſanos cōſpice-
rent. ⁊ filū ſic ſanguinolentū viderēt. tremētes ac
penitētes dicere ceperūt. Uere q2 ꝑcioſi martiris
ſanguini detraxim⁹. nobis hoc ſanguīs miraculū
tā ſtupendū euenit. Currētes igit̄ ad domū fratꝝ
priori oīa expoſuerūt. ac filū ſanguine cruētatum
eidem pñtauerūt. Prior aūt ad multoꝝ inſtantiā
ſolennē ꝑdicationē cōuocauit. ⁊ q̄cq̄d ꝑdictis mu
lierib⁹ acciderat: corā oībus retulit: ⁊ filū ipſum
ſic cruētatū oīb⁹ oñdit. Uerū quidā magiſter ar-
tis grāmatice in eadē ꝑdicatione cōſiſtēs. factum
ipſum cepit plurimū deridere: ⁊ aſtantib⁹ dicere.
Uidete modo qualr̄ iſti frēs ſimpliciū corda deci-
piūt. Nam cū aliq̄bus mulierculis de ſuis famili-
arib⁹ cōduxerūt: vt filū ipſum in aliquo ſanguīe
tingerēt: ⁊ ſic miraculoſe accidiſſe narrarēt. Duꝫ
hec ille diceret: ꝓtin⁹ vltionis diuine plagā acce
pit: ⁊ ipm validiſſimaꝝ febriū eſtus multis aſpici
entib⁹ ſic vexauit: vt a ꝑdicatiōe ipſa inter man⁹
amicoꝝ in ꝓpriā domū deferret̄. Sed cū vehemē
ter febris excreſceret: ⁊ ille mortē vicinā timeret.
ꝑdictū priorē accerſiri fecit: ⁊ reatū ſuū confitēs:
deo ⁊ beato petro corā dicto priore votū vouit. ꝙ
ſi ei⁹ meritis ſanitatē reciperet: cū ſemꝑ in ſpāli de-
uotiōe hr̄et. ⁊ decetero linguā ad talia ñ laxaret.
Mira res: mox vt ꝑdictū votū ꝓtulit: ſanitatē in
tegrā recepit. ¶ Quadā vice cum ſubprior ꝑdicti
loci: quoſdam lapides pulcerrimos ⁊ magnos in
quadā naui pro cōſtructiōe ꝑdicte eccl'ie duceret.
nauis ipſa ex improuiſo cuidam litori ſic inheſit.
vt nullaten⁹ poſſet moueri. Deſcēdētes vero nau-
te oēs vnanimiter ipſā impellebāt: ſꝫ nll'aten⁹ mo
uere poterāt. Cū ergo nauē ſe amiſiſſe putarēt. ꝑ
dict⁹ ſubprior oīb⁹ alijs licēciatis manū ad nauē
appoſuit. ⁊ leuiter ipſam impellēs dixit. In noīe
ſancti petri martiris. in cui⁹ honorē lapides iſtos
deferim⁹ vade. ſtatimq; nauis velociſſime ſe mo-
uit. ⁊ de litore ſana receſſit. Supquā naute aſcen
dentes: oēs ſani ⁊ hilares ad ꝓpria remearūt.

I ¶ In ꝓuincia frācie ciuitate ſenonis: puella q̄
dam cū in aquā raptim tranſeuntem cecidiſſet. ⁊
ꝑ magnū ſpaciū tꝑis ſtetiſſet: tandem de flumine
mortua eſt extracta. Mortis cui⁹ erāt quatuor ar
gumenta. ſcꝫ magnū ſpaciū tꝑis. ⁊ rigiditas cor-
poris. ⁊ frigiditas. ⁊ nigredo. Delata eſt ergo a
quibuſdā ad eccl'iam fratrū: qui cū eam ſancto pe
tro vouiſſent: continue vite eſt reddita ⁊ ſaluti.
¶ Fr̄ iohānes polon⁹ cū apud bononiā quartana
laboraret: ⁊ in feſto ſancti petri martiris ſermonē
ad clerū facere deberet: acceſſionē eadē nocte iu-
xta curſuꝫ naturalē expectās: timere valde cepit
ne in inūcto ſibi ſermōe deficeret. Ad ſancti igit̄
petri cōuerſus ſuffragia: ad altare ipi⁹ cū deuoti
one acceſſit orās vt ei⁹ meritis adiuuaret̄ cui⁹ de
bebat gl'iaꝫ ꝑdicare. Sicq; factū ē ꝙ illa nocte fe-
bris penit⁹ ceſſauit: ⁊ poſtea nunq̄ eum inuaſit.
¶ Matrona quedā noīe girolda vxor iacobi de
valle ſana. cū ꝑ. xiiij. ānos ab immūdis ſpiritib⁹
fuiſſꝫ obſeſſa: veīt ad q̄ndā ſacerdotē dicēs: Ego
ſū demōiaca: ⁊ ſpūs malign⁹ vexat me. Mox ſa-
cerdos territ⁹ fugiēs ſacriſtiā intrauit: ⁊ librum
q̄ndā in quo erāt cōiuratiōes demonū. ⁊ ſtolā la-
tēter ſub cappa deferēs: cū bona ſocietate ad mu
lierē rediȷt: quē mox vt vidit ait. Latro peſſime
quo iuiſti? Quid eſt qđ ſub cappa occulte porta-
ſti? Cū aūt ſacerdos adiuratiōes ſuas faceret. et
nil curatiōis afferret: venit illa ad beatū petrum
dū adhuc viueret ab eo poſtulās adiuuari. Cui il
le ꝓphetica voce rñdit. Cōfide filia ne deſperes
q2 ⁊ ſi qđ poſtulas ad pñs ꝑficere nō valeo. tꝑus
tñ veniet ꝙ id qđ a me petis: plenarie obtinebis
Qđ ⁊ factum eſt. Nam poſt paſſionē ei⁹ cū ad ſe-
pulcrū ei⁹ ꝑdicta mulier acceſſiſſet: ab illa infe-
ſtatiōe demonū fuit penit⁹ liberata ¶ Mulier q̄
dā noīe eufemia de loco corriongo mediolaneñ.
dyoceſis. vij. ānis eſt a demonib⁹ vexata. Sed cū
ad ſepulcrū ſancti petri ducta fuiſſet: ceperūt de-
mones eā ampli⁹ agitare: ⁊ ꝑ os ei⁹ cūctis audiē
tib⁹ clamare. Mariola mariola. petrine petrine.
Tūc demōes exeūtes: eā quaſi mortuā dimiſerūt
Sed modicū poſt plene ſanata fuit ⁊ ſurrexit. Aſ
ſerebat autē ꝙ dieb⁹ dñicis ⁊ feſtiuis: ⁊ maxime
qñ miſſa celebrat̄: eam demones ampli⁹ moleſta-
bant. Quedā mulier noīe verbona de berengo ꝑ
ſex annos a demonib⁹ agitata cū ad ſepulcrū ſan
cti petri fuiſſꝫ adducta vix a mľtis viris detineri
poterat. Inter quos erat q̄dā credēs hereticoꝝ.
noīe cōradus de ladriano qui illuc aduenerat vt
ſancti petri miracula derideret. Qui cū ꝑdictam

mulierē cū ceteris detineret. demones eidē ꝑ mu-
lierē dixerūt. Cur tenes nos? Nōne nr̄ es? Nonne
te ad talē locū portauim⁹: ⁊ ibi tale homicidiū ꝑ-
petraſti? Nōne te ad talē ⁊ talē locū duxim⁹: ⁊ ibi
talē ⁊ tale flagiciū cōmiſiſti? Cūq̄ multa peccata
ſibi dicerēt: q̄ nullus ali⁹ niſi ipſe ſolus ſciebat: ve-
hemēter expauit. Mox aūt demones collū ⁊ pe-
ctus mlieris excoriātes ⁊ inde exeūtes: ſemiuiuā
eam dimiſerūt. ſed poſt modicū penit⁹ ſanata ſur-
rexit. Predict⁹ aūt cōradus heretic⁹ hec vidēs et
ſtupēs: ad fidē catholicā eſt cōuerſus. ¶ Vir q̄dā
noīe oppiſo credēs hereticoꝝ. cū occaſione cuiuſ-
dam heretice cōſanguinee ſue: ad eccl'iaꝫ fratrū ve-
niſſet: ⁊ ad tumbā ſancti petri ꝑgens duos ibi de-
narios cōſpexiſſet: ipſos denarios accipiēs dixit.
Bonū eſt vt bibam⁹ iſtos. Statimq̄ tot⁹ cepit tre-
mere. nec de loco eodē aliquaten⁹ potuit ſe moue-
re. Qui territ⁹ p̄dictos denarios in loco ſuo mox
reſtituit. ⁊ ſic inde abſceſſit: Vidēs aūt beati petri
virtutē. hereſim deſeruit. ⁊ ad fidē catholicā ſe cō-
uertit. ¶ Sāctimonialis quedā erat in alemania
⁊ in clauſtro octēbach ordinis ſancti ſixti ꝯſtantiē-
ſis dyoceſis: q̄ ꝑ annū ⁊ ampli⁹ grauē guttā in ge-
nu perpeſſa eſt: ita ꝙ nullo remedio poterat libe-
rari. Nec q: ſepulcrū ſancti petri corꝑaliter viſita-
re nō poterat. vtpote q̄ erat ſub obediētia cōſtitu-
ta. et q̄ infirmitate grauiſſima vrgebat. cogitauit
ſaltē p̄dictū ſepulcrū mētali greſſu adire ac deuo-
tione ſedula viſitare. Dicens vero ꝙ in. xiij. dietis
de loco illo mediolanū poſſet adiri. quotidie pro
qualibet dieta cētū pater nr̄ ad honorē ſācti petri
dicere cepit. Mirū in modū. cū iſtas mētales die-
tas taliter cepit facere. ſucceſſiue ſemꝑ ⁊ paulatī
cepit ſe meli⁹ hr̄e. At vbi vltimā dietā ꝑfecit: ⁊ ad
tumbā mentali greſſu ꝑuenit. flexis genibus ac ſi
p̄ſencialiter coram tumba aſtaret. pſalteriū cum de-
uotione maxima totū legit. Quo expleto ab illa
infirmitate adeo liberatam ſe ſenſit. vt iam inde
modicū q̄d ſentiret. Rediens vero eo modo quo
iuerat: anteꝙ̄ oēs dietas expleuiſſꝫ. penit⁹ eſt ſa-
nata. ¶ Vir quidā de canapicio de villa mazati.
noīe rufin⁹: grauē valde infirmitatē incurrit. Nā
vēna fracta in inferiorib⁹ ꝑtibus. anteri⁹ ſine ceſ-
ſatiōe ſanguinē emittebat. ita ꝙ a nullo medico
aliq̄d ſibi remediū poterat adhiberi. Cū ergo ſan-
guis per ſex dies ⁊ noctes cōtinue effluxiſſet. ille
beatū petrū deuote in ſui auxiliū inuocauit. Qui
tam ſubito ſanat⁹ ē. vt inter effuſā orōnem. ⁊ re-
ceptam liberationē nullū pene fuerit interuallū.
Cū aūt ſe ſopori dediſſet: vidit quēdā frēm in ha-
bitu ordinis fratꝝ p̄dicatoꝝ. groſſū facie atq̄ bru-
nū: quē ſociū bti petri martiris exiſtimabat. ſicut
vere ⁊ tal' forme extiterat. Qui cū expāſione pal-
mas plenas ſāguine: cū quodā ſuaui vnguēto ei-
dē offerebat dicēs. Sāguis adhuc recēs eſt. Veni
igit̄ ad recentē ſanguinē ſācti petri. Qui euigilās
ſepulcrū ſācti petri ſtatuit viſitare. ¶ Quedā co-
mitiſſe de caſtro maſſino yporēſis dyoceſis: cū in
beatū petrū ſpālem deuotionē hr̄ēt. ⁊ ei⁹ vigili-
am ieiunarēt: cū ad ſuam eccl'iam vt audirēt ve-
ſperas acceſſiſſent. vna earū candelā quandā in
honorē beati petri martiris: ante quoddam altā-
re beati petri apl'i poſuit cōburendū. Que cū do-
mū rediſſent. ſacerdos auaricia duct⁹ in ipſam cā-
delam ſufflans eam extinxit: ſed mox lumen re-
dijt ⁊ denuo ipſam accēdit. Scd̄o ⁊ tercio eā ex-
tinguere voluit: ſed lumē vt pri⁹ redijt. Unde te-
dio affect⁹ chorꝫ intrauit. ⁊ ante mai⁹ altare aliā
candelā inuenit: quā cleric⁹ in honore ſancti pe-
tri poſuerat: qui ei⁹ vigiliā ſil'r ieiunabat. Quā
ſacerdos bis extinguere voluit ſed nequiuit. Q̄d
vidēs cleric⁹ iratus dixit. Diabole apertū mira-
culū nō videtis. ⁊ ꝙ ſanct⁹ petrus nō vult vt ſuā
extinguatis candelā. Territi igitur ⁊ ſtupētes ſa-
cerdos ⁊ cleric⁹ caſtrū aſcenderūt: ⁊ p̄dictū mira-
culū omnibus narrauerūt. ¶ Vir quidā nomine
roba de meda: cū vſq̄ ad veſtes in ludo oīa ꝑdi-
diſſet: domū in ſero rediēs cū lucerna accenſa le-
ctū ſuū adijt: ⁊ vidēs ſe tam viles pannos hr̄e: ⁊
ſe tantū amiſiſſe cōſiderās: pre nimia deſpatiōe
cepit demones inuocare. ac ſe eiſdē ore nephario
cōmendare. Statimq̄ tres demones affuerūt. q̄
lucernā accenſam in ſolariū ꝓijciētes: cū ꝑ collū
arripuerūt. tam fortiter ipm ſtringētes: vt nulla-
tenus loq̄ poſſet. Quē cū plurimū agitarent: qui
erāt in domo inferiori ad eū aſcēdentes dixerūt.
Quid eſt q̄d agis o roba? Quib⁹ demones rn̄de-
runt. Ite in pace vr̄a. ⁊ lectos vr̄os intrate. Illi
aūt vocē eſſe credētes p̄dicti viri: ꝓtin⁹ redierūt.
Ill' recedētib⁹ cepit multo forti⁹ a demonib⁹ agi-
tari. q̄d illi cognoſcētes ſacerdotē ꝓtin⁹ aduoca-
uerūt. Qui cū ꝑ beatū petrū demones adiuraſſꝫ.
duo ꝓtin⁹ exierūt. Seq̄nti aūt die ad ſepulcrū ſā-
cti petri adduct⁹ eſt. Ad quē frater guilhelm⁹ ver-
cellēſis accedēs cepit demonē increpare. Qui eū
quē nunꝙ̄ viderat: ex noīe vocās ait. Frater guil-
helme ꝓ te nunꝙ̄ exibo. q: hic nr̄ eſt. ⁊ nr̄a ope-
ra fecit. Quē cum interrogaſſet quo noīe vocaret
ait. Vocor balceſas. Veruntamē cū ꝑ beatū petrū
adiurat⁹ fuiſſet: ipm in terra ꝓijciēs: mox exiuit.

Ipſe aũt ꝑfecte ſanus remãſit. ⁊ penitentiã ſalutarẽ accepit. ¶ Cũ quidã heretic⁹ acerrim⁹ diſputato:. ⁊ eloquẽtie ſingularis. cũ beato petro cũ adhuc viueret diſputaret: ⁊ errores ſuos ſubtiliter ⁊ acute ꝓpoſuiſſet in mediũ. ac beatum petrum vt reſpõderet ad ꝓpoſita importun⁹ vrgeret. ille deliberationem petẽs oratoriũ quoddam quod prope erat intrauit: cũ lachrimis orans deũ vt cauſaꝫ fidei ſue defenderet. ⁊ loquacẽ tumidũ: aut ad fidei veritatẽ reduceret. aut lingue priuatione puniret. ne ꝑ eam decetero cõtra fidei veritatem tumeret. Rediensq́ꝫ ad hereticũ corã omnib⁹ palã dixit: vt ſuas iterũ ꝓponeret rõnes. Qui ita penit⁹ factus eſt mut⁹: vt nec vnũ ſolũ verbũ aliquaten⁹ ꝓferre valeret. Unde heretici cõfuſi receſſerũt. ⁊ catholici deo grãs retulerũt. ¶ Cum in ramiſpalmarũ dum adhuc viueret mediolani ꝑdicaret. ⁊ ibi vtriuſq́ꝫ ſex⁹ eſſet maxima multitudo: dixit publice alta voce. Scio pro certo ꝙ heretici tractant mortẽ meã: ita ꝙ pro morte mea pecunia iam data eſt. Sed faciãt quicq̃d poſſũt: q: magis ꝑſequar eos mortu⁹ ꝙ̃ viuus. Qđ verũ fuiſſe manifeſtũ eſt. ¶ Apud florẽtiã in monaſterio de ripulis: ſanctimonialis quedã in oĩone poſita: ea die qua beatus petr⁹ mortẽ ſuſtinuit: vidit beatã virginẽ in excelſo throno in glĩa reſidere. et duos fratres de ordine ꝑdicatoꝝ in celũ aſcẽdere. ⁊ hincinde iuxta eam collocatos eſſe. Et cuꝫ inq̃reret q̃nam eſſent: audiuit vocẽ dicẽtẽ ſibi. Hic eſt frater petr⁹: q̃ in cõſpectu dñi tanq̃ fum⁹ aromatũ glorioſus aſcẽdit. Repertũq́ꝫ eſt pro certo ꝙ eadẽ die mortẽ ſubijt: qua dicta ſanctimonialis viſionẽ vidit. Un̄ cũ longa ⁊ graui infirmitate laboraret. ad rogandũ beatũ petrũ tota deuotiõe ſe cõtulit. et ſanitatẽ integrã mox recepit. ¶ Scolaris quidaꝫ cum de magalona ad montẽ peſſulanũ rediret. ex quodã ſaltu adeo eſt ruptus in inguine: vt dolore nimio vexaref: ⁊ incedere non valeret. Hic aliq̃n audiens ꝑdicare: ꝙ quedã mulier terrã ſanguine beati petri reſꝑſam ſup cancri corroſionẽ ponẽs fuerat liberata: dixit. Dñe deus de terra illa non habeo: ſed q̃ illi terre meritis beati petri tantam dediſti virtutẽ: potes ⁊ iſti dare. Accipiẽs igif de terra cũ ſigno crucis: ⁊ inuocatione martiris loco ſuprapoſuit: ⁊ ſtatim curat⁹ fuit. ¶ Anno domini M.cclix. in ciuitate cõpoſtellis fuit quidã vir noĩe benedictus: qui tibias inflatas habebat in modũ vtriũ. ventrẽ tumentẽ ad inſtar ꝑgnantis. faciẽ ꝑ nimio tumore horribilẽ. totũq́ꝫ corpus inflatũ. ita vt monſtrũ aliqđ videref. Hic cũ a quadã matrona vix ſup baculũ ſe ſuſtentãs elemoſinã peteret illa rñdit. Magis foſſa ꝙ̃ aliquo cibo indigeres. ſed meo cõſilio acquieſce: ⁊ ad domũ fratrũ ꝑdicatoꝝ pergẽs ⁊ peccata cõfitẽs beati petri patrocinia inuocato. Ille aũt cũ mane ad domũ fratrũ ꝑdicatoꝝ veniſſet: ⁊ hoſtiũ eccl̃ie clauſum eſſet. ſec⁹ portã ſe poſuit ⁊ dormiuit. Et ecce quidã reuerendus in habitu ꝑdicatoꝝ eideꝫ apparuit: ⁊ cappa ipſuꝫ cooperiẽs eũ in eccl̃iaꝫ introduxit. Ille autem euigilãs: ⁊ in eccl̃ia ſe repit. ⁊ ꝑfecte ſe ſanatum inuenit. Quod multis admirationẽ intulit ⁊ ſtuporẽ cũ viderẽt hoĩem pene mortuũ. tam ſubito a graui infirmitate fuiſſe liberatũ.

De ſancto philippo apoſtolo lxii.

Philippus đr os lampadis. vel os manuũ. Uel dicif a philos qđ eſt amor. ⁊ yper qđ eſt ſup. quaſi amator ſupnoꝝ. Dicif igif os lampadis: propter ſuaꝫ luculentã ꝑdicationẽ. os manuũ: propter aſſiduam operationẽ. amator ſupnoꝝ: propter celeſtem contẽplationẽ.

Philippus apl̃s cũ. xx. annis ꝑ ſithiam ꝑdicaſſet. a paganis tenef. ⁊ ad immolandum ſtatue martis ab eiſdẽ cõpellif. Tũc ſubito draco quidã ingẽs deſub baſe exiuit q̃ filiũ pontificis q̃ ignẽ miniſtrabat in ſacrificiõ interfecit. duoſq́ꝫ tribunos quoꝝ miniſtri philippũ in vinculis detinebant extinxit. ceteroſq́ꝫ adeo ſui flat⁹ fetore infecit: vt oẽs morbidi redderenf. Dixitq́ꝫ philippus. Credite michi ⁊ ſtatuã iſtã cõfringite et in loco eius crucẽ dñi adorate: vt infirmi veſtri

ſanentur et mortui ſuſcitent. Ubi qui cruciebant
clamabāt. Tantū fac vt ſanemur et hūc martē ꝓti-
nus cōfringemus. Tūc philipp⁹ draconi p̄cepit vt
in locū deſertū deſcēderet ita vt nulli omnino no-
ceret. Qui ſtatim receſſit et vlterius non comparuit.
Tūc philippus oēs ſanauit: et illis tribus mortuis
vite beneficiū impetrauit. Sicq; vniuerſis credēti-
bus p annū vnū eis adhuc p̄dicauit et in eis preſbi-
teros et dyacones ordinās in aſiaꝫ ciuitatē ierapo-
lim venit ibiq; hereſim hebronitaꝝ qui xp̄m carnē
fantaſticā aſſūpſiſſe dogmatizabāt extinxit. Erant
aūt ibi due ſacratiſſime virgines filie eius p quas
dñs mltos ad fidē ꝯuertit. Philipp⁹ aūt ante .vij.
dies obitus ſui ep̄os et p̄ſbiteros cōuocauit. eiſq;
dixit. Hos .vij. dies ꝓpter āmonitionē vr̄am mihi
dñs cōceſſit. Erat aūt annoꝝ .lxxxvij. Poſt hoc in-
fideles ip̄m tenuerunt: et cruci ad inſtar magr̄i ſui
quē p̄dicabat affixerūt: et ſic ad dñm migrauit: et
feliciter vitā cōpleuit. Juxta aūt eum due filie ei⁹
vna a dextris et alia a ſiniſtris ſūt ſepulte. De iſto
philippo ſic dicit yſido. in li. de vita et ortu ⁊ obitu
ſ̄ctoꝝ. Philipp⁹ gallis p̄dicabat xp̄m barbaraſq;
gētes vicinaſq; tenebras et tumēti occeano ꝯiun-
ctas ad ſcientie lumē fideiq; portū deduxit. Demū
in ierepoli frigie ꝓuincie vrbe crucifix⁹ lapidatuſq;
ꝗ obijt ſimulq; cū filiabus ſuis ibi requieſcit. Hec
yſido. De philippo aūt qui fuit vnus de .vij. dya-
conibus dicit hiero. in martirologio ꝙ .viij. ydus
iulij ſignis et ꝓdigijs inclit⁹ apud ceſareā requie-
uit. iuxta quē tres filie ei⁹ tumulate ſunt: nā quar-
ta apud epheſuꝫ requieſcit. Prim⁹ ergo philipp⁹
ab iſto differt: q: ille fuit apl's. iſte dyaconus. Jlle
quieſcit apud ierapolim. iſte apud ceſareā. Jlle ha-
buit duas filias ꝓphetiſſas. iſte quatuor. Licet hi-
ſtoria eccl'iaſtica videat̄ dicere ꝙ fuit philippus a-
poſtolus qui habuit quatuor filias prophetiſſas.
ſed in hoc magis hieronimo eſt credendū.

De ſancto iacobo apoſtolo minori lxiii

A

Jacobus dr̄ ſupplātator. vel ſupplantās fe-
ſtinantē. vel ꝑparās. vel dicit̄ iacobus a ia
qd̄ eſt deus: et cobar qd̄ eſt onus vel pōdus
vel iacobus quaſi iacopus a iaculo ⁊ cope qd̄ eſt ce-
ſio quaſi ceſus iaculis. Dicit̄ ergo ſupplātator mū-
di p contēptū: ſupplantās feſtinantē dyabolū: pre-
parās ad oē bonū corpus ſuū. Male ei paſſiones
nobis inſunt ex trib⁹: ſicut dicit grego. nicen⁹. Ex
mala educatiōe ſiue ꝯuerſatiōe. ex corporis mala
habitudine. ex vicio ignorātie. Curant̄ aūt vt dixit
bona cōſuetudie. bona exercitatiōe. ſtudio doctri-
ne. Sic btūs iacobus ſe curauit. et ideo corpus ad
omne bonū paratū habuit. Dicit̄ etiā pōdus diui-
num per grauitatē morum. iaculis ceſus per mar-
tirium.

B

Jacobus iſte apl's vocat⁹ eſt iacobus alphe
ſcꝫ filius. iacobus frater dñi. iacobus minor
et iacob⁹ iuſtus. Jacobus alphei dicit̄ non
tm̄ ſcd̄m carnē. ſed etiā ſcd̄m nois interpretationē
Alpheus eni interpretat̄ doct⁹ vel documentū. vel
fugitiu⁹: vel milleſim⁹. Dicit̄ ergo iacob⁹ alphei.
q: fuit doctus p ſcie inſpirationē. documentū per a-
liorū eruditionē. fugitiuus de mūdo p deſpectionē
et milleſimus p hūilitatis reputationē. Frater qui-
dem dñi dicit̄ ex eo ꝙ ſimilimus ſibi fuiſſe phibet̄.
adeo vt pleriq; in coꝝ ſpecie fallerent̄. Uñ cū iu-
dei ad capiendū xp̄m pgerent ne forte iacobū in p-
ſona xp̄i caperēt a iuda q̄ xp̄m a iacobo tanq̄ coꝝ
familiaris optime diſcernebat: ſignū oſculi accepe-
rūt. Hoc etiā teſtat̄ ignacius ī ep̄la ad iohānē euā-
geliſtā. ſic dicēs. Si licitū eſt michi apud te ad hie-
roſolime ptes volo aſcēdere. vt videā illū venera-
bilē iacobū qui cognoiatur iuſtus quē referūt xp̄o
ihū ſimilimū facie vita et modo ꝯuerſatiōis. ac ſi
eiuſdē vteri frater eſſet gemellus. Quē dicūt ſi vi-
deo. video et ip̄m ihesuꝫ ſcd̄m oīa corpis ei⁹ linia-
menta. Uel dicit̄ frater dñi: quoniā xp̄s et iacob⁹
ſicut a duab⁹ ſororibus deſcēderāt. ſic a duob⁹ fra-
tribus. ſcꝫ ioſeph et cleopha deſcēdere putabant̄
Non eñi dicit̄ frater dñi quia fuerit fili⁹ ioſeph ſpō-
ſi marie de vxore alia ſicut aliqui voluerūt dicere.

ſed quia erat filius marie filie cleophe qui quidē
cleophas fuit frater ipius ioſeph ſpōſi marie: licet
magr̄ iohānes beleth dicat q̄ alpheus pater ipi⁹
iacobi fuit frater ioſeph ſpōſi marie: q̄ verꝫ nō cre
dit. iudei ergo fratres vocabāt q̄ ex vtraqꝫ pte ſan
guinis cōtingebant. ¶ Vel dicit frater dn̄i ꝓ
pter prerogatiuā et excellentiā ſanctitatis: ob quā
p̄ceteris apl'is hieroſolimis eſt eps ordinat⁹. Dici
tur etiā iacobus minor: ad differētiā iacobi filij ze
bedei. Licet em̄ iacobo zebedei natus ſit prior: fuit
tamē vocatiōe poſterior. Vn̄ etiā hec cōſuetudo in
pleriſqꝫ religionib⁹ obſeruat. vt ille q̄ prior ingre
dit maior vocet: et ille qui poſterior minor: licꝫ ſit
prior aut etate maior: aut ſanctitate dignior. Dicit
etiā iacobus iuſt⁹ ꝓpter meritū excellētiſſime ſan
ctitatis. Nā ſcd̄m hiero. tante reuerētie et ſanctita
tis in pp'lo extitit. vt fimbriā veſtimēti eius certa
tim cuperēt tāgere. Vn̄ et de eius ſanctitate ſic ſcri
pſit egiſippus apl'oꝝ vicinus. ſicut in eccleſiaſticis
hiſtorijs legit. Suſcepit inquit eccleſiam frater dn̄i
iacobus qui ab oībus noīatus eſt iuſtus: ab ipſis
tēporibus dn̄i pdurans vſqꝫ ad nos. Hic ex vtero
matris ſue ſanctus fuit vinū ⁊ ſicerā non bibit. car
nes nunq̄ māducauit. ferrū in caput eius nō aſcen
dit: oleo nō eſt vnctus. balneis non eſt vſus. ſindo
ne ideſt veſte linea ſemp indutus. Totiens in orō
ne genua flexerat vt callos in genibus ſicut in cal
caneis videret habere. Pro hac inceſſabili et ſum
ma iuſticia appellatus eſt iuſtus et abba qd̄ eſt in
terpretatū munimentū populi ⁊ iuſticia. Hic ſolus
inter apl'os ꝓpter nimiā ſanctitatē ſuā pmittebat
intrare i ſancta ſanctoꝝ. Hec egiſippus. Dicit etiā
q̄ primus inter apl'os miſſam celebrauit. Nā pro
pter ſue excellentiā ſanctitatis hūc ſibi honorē a
poſtoli fecerūt vt poſt aſcenſionē dn̄i primus inter
eos miſſam hieroſolimis celebraret. etiā anteq̄ eſ
ſet eps ordinatus: cū ante eius ordinationē in acti
bus dicat. q̄ diſcipuli erāt pſeuerātes in doctrina
apl'oꝝ et cōmunicatione fractiōe panis qd̄ de miſ
ſe celebratione accipit. Vel forte ideo primus cele
braſſe dicit. q: primus in pontificalibus eā dixiſſe
phibet. ſicut et poſtmodū prim⁹ in anthiochia miſ
ſam celebrauit: et marc⁹ in alexandria. Hic perpe
tue virginitatis extitit. ſicut teſtat hiero. in li. ꝯtra
iouinianū. Jn paraſceue aūt mortuo dn̄o ſicut di
cit ioſephus et hiero. in li. de viris illuſtribus. iaco
bus votū vouit ſe non comeſturum: donec videret
dn̄m a mortuis ſurrexiſſe. Jn ipſa aūt die reſurre
ctionis cū vſqꝫ ad diem illā iacobus nō guſtaſſet ci
bū. eidē dn̄s apparuit ac eis qui cū eo erāt et dixit

Ponite menſam et panē. Deinde panē accipiens
bn̄dixit. et dedit iacobo iuſto dicēs. Surge frater
mi comede. q: filius hoīs a mortuis reſurrexit.
Septimo igit anno epatus eius cū ad diē paſche
apl'i hieroſolimis cōueniſſent. interrogāte eos ia
cobo q̄ta p eos feciſſet dn̄s coraꝫ pp'lo referebant.
Cū ergo. vij. diebus iacobus cū apoſtolis in tēplo
p̄dicaſſet corā caypha et aliquib⁹ iudeis. et iā ꝓpe
eſſet vt baptizari vellēt. repēte quidā tēplū ingre
diēs clamare icepit O viri iſraelite qd̄ facitis? Cur
ab iſtis vos magis decipi pmittitis? Jntantū autē
populū cōcitauit. vt apl'os lapidare vellēt. Aſcen
dit aūt homo ille ſup gradū vbi iacobus p̄dicabat
et ipm̄ p̄cipitauit deorſuꝫ: et ex tūc plurimū claudi
cauit. Hec aūt. vij. anno poſt aſcēſionē dn̄i btūs ia
cobus paſſus eſt. ¶ D Jn anno aūt epatus ſui.
xxx. videntes iudei q̄ paulū non poſſent occidere
eo q̄ ceſarē appellaſſet et romā miſſus fuiſſet. per
ſecutionis ſue tirānideꝫ in iacobū conuerterūt con
tra eū occaſionē querētes. Et ſicut p̄dictus egiſip
pus apl'orum ꝯtēper ane⁹ refert. ſcd̄m qd̄ in eccle
ſiaſtica hiſtoria inuenit. iudei ad eū cōuenerūt di
centes. Oramus te vt reuoces populū q: ipe erat
in iheſu. putans q̄ ipe ſit xp̄s. Precamur ergo vt
diſſuadeas oībus conuenīētibus in die paſche de
iheſu. tibi em̄ obtēperabimus oēs. et de te tā nos
q̄ populus teſtimoniū ferimus: quia iuſtus es et
perſonā nulli⁹ accipis. Statuerūt igit illū ſup pin
nā tēpli. et voce magna clamātes dixerūt. Viroꝝ
iuſtiſſime cui nos oēs obtēperare debem⁹. qm̄ po
pulus errat poſt iheſuꝫ q̄ crucifixus eſt annūcia no
bis qd̄ tibi videt. Tunc iacobus cū ingenti voce re
ſpondit Quid me interrogatis de filio hoīs? Ecce
ipe ſedet in celis a dextris ſumme virtutis. ventu
rus iudicare viuos et mortuos Hec audiētes xp̄ia
ni valde gauiſi ſunt: et libenter eū audierūt: Pha
riſei aūt et ſcribe dixerūt. Male fecimus tale teſti
moniū p̄ſtare iheſu: ſed aſcēdamus et p̄cipitemus
eū deorſum: vt ceteri terreant: et ei credere nō pre
ſumant. Et ſimul voce magna exclamauerūt dicē
tes. O o et iuſtus errauit. Aſcenderūt ergo et pre
cipitauerūt eū. Cuꝫ ergo precipitaſſent: lapidibus
eū obruebāt dicētes. Lapidam⁹ iacobū iuſtū. Qui
deiectus nō ſolū mori nō potuit. ſed cōuerſus: et ſu
per genua procūbens dicebat. Rogo dn̄e dimitte
eis: q: neſciūt quid faciūt. Tūc vnus ex ſacerdoti
bus ex filijs rachab exclamauit. Parcite queſo qd̄
facitis? pro vobis hic orat iuſtus quem lapidatis.
Tūc vnus ex ipis perticā fullonis arripiēs: valido
ictu caput eius impetijt: et cerebrum excuſſit. Hec

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

De ſancto Jacobo minori apl̄o

egeſippus. Taliq̄ꝫ martirio migrauit ad dn̄m: ſub
nerone qui cepit anno dn̄i. lviij. ſepultus ibidem
prope templū. Cū aūt populus vellet eius mortē
vindicare et malefactores capere et punire proti-
nus aufugerūt. Refert ioſephus ꝙ ꝑpter peccatū
mortis iacobi iuſti factū eſt excidiū in iheruſalē et
diſperſio iudeoꝝ. ſed nō ſolū ob mortē iacobi: ſed
etiā ob mortē dn̄i precipue deſtructio facta eſt. ſe-
cundū qđ dn̄s dicit. Nō relinquent in te lapidē ſuꝑ
lapidē: eo ꝙ non cognoueris tēpus viſitatiōis tue
Sed qm̄ dn̄s nō vult mortē peccātoris: et vt ipſi excu
ſationē nō haberēt. per. xl. annos eoꝝ penitentiā
expectauit et per apl̄os maxime ꝑ iacobū fratrem
dn̄i inter eos cōtinue ꝑ̄dicantē: eos ad penitētiā re
uocabat. Sed cū ꝑ ammonitionē eos nō poſſet re
uocare: voluit eos ſaltē ꝓdigijs exterrere. Nā in
his. xl. annis ſibi ad penitentiā datis m̄lta mōſtra
et prodigia. ſicut refert ioſephus euenerūt. Nam
ſtella ꝑ̄fulgens gladio per oīa ſimul viſa eſt ciuita
ti deſuꝑ īminere. ac ꝑ totū annū exicialibus flāmis
ardere. In quodā feſto azimoꝝ hora noctis nona
tantus fulgor aram tēplūq̄ꝫ circūdedit: vt oēs diē
clariſſimū factū putarēt. In eadē feſtiuitate vitula
ad imololandū adducta: inter miniſtroꝝ manus
agnā ſubito eſt enixā. Poſt aliquot dies ꝓpe ſolis
occaſuꝫ viſi ſunt currus et quadrige in omni regio
ne per aerē fieri. et armatoꝝ cohortes miſceri nu-
bibus: et vrbes circūdare agminibus improuiſe:
In alio die feſto que penthecoſten appellaᷣ noctu
ſacerdotes templūq̄ꝫ ingreſſi ad miſteria ex more
cōplenda. motus quoſdā ſtrepituſq̄ꝫ ſenſerunt: ac
voces ſubitas audierūt dicētes. Tranſeamus ab
his ſedibus. Ante quartū etiā annū belli quidā vir
noīe iheſus ananie filius in feſto tabernaculoꝝ re
pente clamare cepit. Uox ab oriēte. vox ab occidē-
te. vox a quatuor vētis. vox ſuꝑ hieroſolimā ⁊ ſuꝑ
templū. vox ſuꝑ ſponſos ⁊ ſpōſas. vox ſuꝑ populū
vniuerſuꝫ. Predictus igiᷣ vir capiᷣ. cediᷣ. verbera
tur. Sed ille aliud dicere nequiēs. q̄to plus ver-
beraᷣ tāto fortius clamabat. Ad iudicē igiᷣ addu-
citur. tormentis diris afficiᷣ. vſq̄ꝫ ad patefactionē
oſſiū laniaᷣ. Sed ille nec ꝑ̄ces nec lachrimas effun
debat: ſed cum quodā vlulatu ꝑ ſingula pene ver-
bera eadē ꝓferebat. addēs etiā hoc. Ue ve hiero-
ſolimis. Hec ioſephus ¶ E Cum aūt iudei nec
ammonitionibus cōuerterenᷣ. nec tantis ꝓdigijs
terrerenᷣ. poſt quadrageſimū annū dn̄s veſpaſia
nū et titū hieruſalē adduxit. qui ipſam ciuitatē fun
ditus deſtruxerūt. Hec aūt fuit cauſa aduēt⁹ ipſoꝝ
in hieruſalē ſicut ī quadā hiſtoria inueniᷣ. licet apo

criſa. Uidēs pylatus q̄ꝛ iheſuꝫ innocētē cōdemna
uerat: timēs offenſam tiberij ceſaris. ꝓ ſe excuſan
do nunciū nomīe albanū ad ceſarē deſtinauit. Eo
aūt tp̄e veſpaſian⁹ monarchiū in galacia a tiberio
ceſare tenebat. Nūcius igiᷣ pylati a vētis contra-
rijs in galaciā pelliᷣ: et ad veſpaſianū adducitur.
Talis aūt ibi ſeruabaᷣ cōſuetudo vt quicūq̄ꝫ ibidē
naufragiū patereᷣ rebus et ſeruituti principis ſub
dereᷣ. Quē veſpaſianus quis eſſet aut vnde veni
ret ſeu quo tēderet req̄ſiuit. Cui ille. Hieroſolimi
tanus ſum. de partib⁹ illis veni. romā vſq̄ꝫ tende-
bam. Cui veſpaſian⁹. De terra ſapiētiū venis. ar-
tem noſti medicaminis: medicus es. curare me de
bes. Ueſpaſian⁹ enī quoddā gen⁹ vermiū narib⁹
inſitū ab infantia gerebat. Uñ et a veſpis veſpa-
ſianus dicebaᷣ. Cui vir ille reſpōdit. Artē medica
minis dn̄e neſcio. et ideo curare te nō valeo. Cui
veſpaſian⁹. Niſi me curaueris morte morieriſ. Cui
ille ait. Ille qui cecos illumiāuit: demones effuga
uit: mortuos ſuſcitauit. ille nouit q̄ꝛ artē medendi
ignoro. Cui veſpaſianus. Quis eſt ille de quo tāta
ꝓfaris? Et ille Ih̄us nazaren⁹ quē iudei ꝑ inuidiā
occiderūt in quē ſi credideris ſanitatis gratiā con-
ſequeris. Et veſpaſianus ait. Credo q̄ꝛ qui mortu
os ſuſcitauit. me etiam de infirmitate hac liberare
poterit. Et hec dicēdo veſpe de narib⁹ eius cecide
runt et cōtinuo ſanitatē recepit. Tunc veſpaſian⁹
ingenti gaudio replet⁹ ait. Certus ſuꝫ q̄ꝛ filius dei
fuit. q̄ me curare potuit. Petita igiᷣ a ceſare licen-
tia hieroſolimā cum manu armata pergā: et omēs
ꝓditores hui⁹ et occiſores fundit⁹ euertā. Dixitq̄ꝫ
albano nuncio pylati. Rebus et vita ſanus et inco
lumis domū tuā mei licencia reuertaris. Ueſpaſia
nus igiᷣ romā adijt. et deſtruendi iudeā et hieruſa
lem a tiberio ceſare licenciā impetrauit. Per an-
nos igiᷣ plures exercitū ꝯgregauit tp̄e ſcꝫ neronis
imꝑatoris cū iudei imperio rebellaſſent. Unde ſe-
cundū cronicas. nō fecit hoc zelo xp̄i. ſed q̄ꝛ a dn̄io
receſſerant romanoꝝ. Hieruſalē igitur cū copioſo
exercitu veſpaſianus aduenit et in die paſche hie-
ruſalē ꝑ circuitū potenter obſedit. ibiq̄ꝫ infinitam
multitudinē que ad diē feſtuꝫ conuenerat cōcluſit.
¶ F Per aliquod aūt tēpus anteq̄̄ veſpaſianus
hieruſalē adueniret fideles qui ibi erāt a ſpū̄ſan-
cto admoneᷣ vt inde recedāt. ⁊ in quodā oppido
tranſiordanē qđ pellan vocaᷣ ſecedāt. vt ablatis
ab vrbe ſanctis viris. celeſti vindicte fieret locus.
tā de vrbe ſacrilega: q̄̄ de ppl̄o ſcelerato. Quandā
aūt ciuitatē iudee noīe ionapatā in qua ioſephus
et dux et pnceps erat. primo omniū eſt aggreſſus

Sed ioſephus cū ſuis viriliter reſiſtebat. Tandez vidēs ioſephꝰ imminere exidiū ciuitatis aſſumptis xi. iudeis ſubterraneaz domū intrauit. vbi quadriduana fame afflicti iudei nō cōſenciente ioſepho malebāt ibidē moꝛi ꝙ̄ veſpaſiani ſe ſubijcere ſeruituti. Volebātqꝫ ſe mutuo interficere. et ſanguinē ſuū in ſacrificiū deo offerre. Et qm̄ ioſephus inter eos dignioꝛ erat volebāt eū pꝛimitus occidere. vt eius effuſiōe ſanguinis deus citius placaretur. Uel vt in quadā cronica dicit. ideo ſe mutuo īterficere volebāt ne darent in manibꝰ romanoꝝ. At ioſephus vir pꝛudēs et moꝛi nolēs iudicē moꝛtis et ſacrificij ſe cōſtituit. et q̄s pꝛioꝛ alio occidendus eēt. inter binos et binos ſoꝛtem mittere iuſſit. Miſſis igit ſoꝛtibus. ſoꝛs nūc vnū. nūc aliū moꝛti tradidit donec ventū eſt ad vltimū cū quo ioſephus ſoꝛtem miſſurus fuit. Tūc ioſephus hō ſtrēnuus et agilis gladiū illi abſtulit. ⁊ q̄d magis eligerz vitā. ſcꝫ aut moꝛtē req̄ſiuit. et vt ſine dilatione eligeret p̄cepit Et ille timēs r̄ndit. Uiuere nō recuſo ſi grā tui vitam ꝯſeruare valeo. Tunc ioſephus vni familiari veſpaſiani et ſibi etiā familiari latenter locutus eſt et vt ſibi vita donaret petijt. Et q̄d petit impetrauit. Cuz aūt ante veſpaſianū ioſephꝰ eſſet adductꝰ dixit ei veſpaſianus. Moꝛtē meruiſſes ſi huius petitionibꝰ liberatus nō eſſes. Et ioſephꝰ. Si quid ꝑperā actuz eſt in melius cōmutari pōt. Et veſpaſianus. Qui victus eſt q̄d facere pōt? Et ioſephus. aliquid facere potero ſi dictis meis aures tuas demulſero. Et veſpaſianꝰ. Concedat vt verbis tuis inhereas. ⁊ quicq̄d boni dicturꝰ es pacifice audiat Et ioſephꝰ. Jmpatoꝛ romanus īterijt. et ſenatꝰ impatoꝛē te fecit. Et veſpaſianus. Si ꝓpheta es. quare nō es vaticinatꝰ huic ciuitati. ꝙ mee ſit ſubijciēda dicioni? Et ioſephꝰ. Per. xl. dies hoc eis p̄dixi. Jnterea legati romanoꝝ veniūt veſpaſianū in impiū ſublimatū aſſerūt. eūqꝫ romā deducūt Hoc quoqꝫ euſebiꝰ in cronica teſtat. ꝙ ſcꝫ ioſephꝰ veſpaſiano p̄dixit. tam de impatoris moꝛte ꝙ̄ de ſua ſublimatiōe. Reliquit aūt veſpaſianꝰ titū filiū ſuū in obſidione hieruſalē. Titus aūt vt in eadez hiſtoꝛia apocrifa legit audiens patrē ſuū in imperiū ſublimatū. tanto gaudio et exultatione replet. ꝙ neruoꝛū contractione ex frigiditate coꝛripitur. et altero crure debilitatus paraliſi toꝛquetur. Joſephus aūt audiens tituz paraliſi laboꝛare cauſaz moꝛbi et tēpus moꝛbi diligenter inquirit. Cauſa neſcit. moꝛbus ignoꝛat. de tēpoꝛe aūt quoniā audita patris electione hoc ſibi acciderit aperit. Joſephus autē vir ꝓuidus et ſapiens ex paucis multa conijcit: et ex tpe moꝛbuz et cauſam inuenit. ſciēs q: gaudio et leticia ſupabundanti debilitatus fuerit. Adnimaduertēs itaqꝫ quia cōtraria cōtrarijs curant. ſciēs etiā quia q̄d amoꝛe conquirit doloꝛe frequēter amittit. querere cepit an aliquis eſſet q̄ principis inimicijs obnoxius teneret. Et erat ibi ſeruus adeo tito moleſtꝰ. vt ſine vehemēti conturbatione nullatenꝰ in euz poſſet reſpicere. nec etiā nomen eius audire. Dixit itaqꝫ tito. Si curari deſideras oēs qui in meo comitatu venerint. ſaluos facias? Cui titus. Quicunqꝫ in tuo comitatu venerit ſecurus habetur et ſaluus. Tunc ioſephus cito pꝛandiū fieri p̄cepit. et menſam ſuā menſe titi oppoſitam locauit. et ſeruū a dextris ſuis ſedere fecit Quē titus reſpiciēs moleſtia ꝯturbatus infremuit et q̄ pꝛius gaudio infrigidatꝰ fuerat accēſione furoꝛis incaluit. neruoſqꝫ diſtendens curatus fuit. Poſt hoc titus et ſeruū in ſui gratiā. et ioſephum in ſui amiciciā recepit. Utrū aūt hec hiſtoꝛia apocrifa narranda ſit. lectoꝛis iudicio relinquat. H

Biennio igit a tito hieruſalē obſeſſa inter cetera mala q̄ obſeſſos grauiter vrgebant. tāta fames omēs tenuit. ꝙ parētes filijs. et filij parētibus. viri vxoꝛibꝰ. et vxoꝛes viris cibo nō tm̄ e manibus ſed etiā ex ipſis dentibꝰ rapiebant. Juuenes etiaz etate foꝛtioꝛes. velut ſimulacra ꝑ vias oberrando pꝛe fame exanimes cadebāt. Qui moꝛtuos ſepeliebant ſepe ſup ipſos moꝛtuos moꝛtui cadebāt. Fetorem itaqꝫ cadauerū nō ferētes ex publico ſumptu ipſa ſepeliebāt. Sed deficiente ſumptu vincēte cadauerū m̄ltitudine de muro cadauera p̄cipitabāt At titus circūiens cū vidiſſet valles repletas cadaueribus. et totā patriā ex coꝝ fetoꝛe coꝛruptam manꝰ ſuas cū lachꝛimis ad celū leuauit dicēs. Deꝰ tu vides: q: ego hoc nō facio. Tāta enī ibi fames erat. ꝙ calciamenta ſua et coꝛrigias comedebant.

Matrona quedā in ſup genere et diuitijs nobilis. ſicut in hiſtoꝛia eccleſiaſtica legit cū pꝛedones in eius domū irruentes eam omibus expoliaſſent. nec ſibi vltra q̄d comederet remanſiſſet. paruuluz lactantē tenēs in manibus ait. Jnfelicis matris infelicioꝛ fili. in bello in fame: in direptiōe cui te reſeruabo? Ueni ergo nūc o mi nate. eſto matri cibꝰ p̄donibus furoꝛ. ſeculis fabula. Et his dictis filiuz iugulauit et coxit. et dimidiū comedēs partē alteram occultauit. Et ecce confeſtim p̄dones odoꝛem carnis cocte ſentiētes in domū irruunt. et niſi carnem ꝓdat moꝛtē minant. Tūc illa detegēs infantis mēbꝛa. ecce inq̄t vobis partē optimā reſeruaui. At illos tātus hoꝛroꝛ iuaſit. ꝙ nec loqui poterūt

De inuentione ſancte crucis

Et illa. Meus eſt inquit filius hic. meū eſt peccatum. Securi edite quia prior ego comedi quē genui. Nolite fieri vt matre religioſiores aut feminis molliores. Quod ſi vincit vos pietas et horretis ego totum comedam que dimidiū iam comedi. Illi vero trementes et territi diſceſſerūt. ¶ Tandem ſcōo anno imperij veſpaſiani titus hieruſalem cepit. et captā ſubuertit tēplūq; funditus deſtruxit. Et ſicut iudei xp̄m. xxx. denarijs emerant ſic et ipſe vno denario. xxx. iudeos vendidit. Sicut aūt narrat ioſephus nonagintaſeptē milia iudeoꝝ vēdita ſunt et vndecies centena milia fame et gladio perierunt.

¶ Legit' quoq; ꝙ titus intrans hieruſalē quendam murū denſiſſimū vidit. ip̄mq; ꝑforari ꝓcepit. Factoq; foramine quēdā intus ſenē aſpectu. et canitie venerabilē inuenerūt. Qui requiſit' quis eſſet reſpōdit ſe eſſe ioſeph ab arimathia ciuitate iudee ſeq; a iudeis ibidē clauſum et muratū fuiſſe eo ꝙ xp̄m ſepelliſſet. addiditq; ꝙ ab illo tp̄e vſq; nūc celeſti ſit cibo paſtus et diuino lumine confortatus. In euangelio tamen nicodemi dicit' ꝙ cum iudei ip̄m recluſiſſent xp̄s reſurgens eū inde eripuit. et in arimathiā duxit. Poteſt dici ꝙ cū eductus a predicatione xp̄i non ceſſaret a iudeis iterꝝ eſt recluſus. Mortuo quoq; veſpaſiano imꝑatore tit' fili' eius eidē in imꝑio ſucceſſit. Qui fuit vir clemētiſſimus et multe liberalitatis. Tanteq; bonitatis fuit ſicut ait euſebius ceſarienſis i cronica ⁊ teſtat' hiero. ꝙ cum quodā ſero recordatus fuiſſet. ꝙ illo die nil boni egiſſet: aut nichil dediſſet ait. O amici hunc diem ꝑdidi. Poſt longa tp̄a quidā iudei hieruſalē reedificare volentes exeuntes primo mane plurimas cruces de rore inuenerūt. Quas territi fugiētes ⁊ ſcōo mane redeūtes vnuſquiſq; vt ait milet' in cronica ſua cruces ſanguineas veſtib' ſuis inſitas inuenit. Qui vehemēter territi in fugā iterum verſi ſunt. Sed tercio die reuerſi vapore ignis de terra prodeuntis penitus ſunt exuſti.

De inuentione ſancte crucis. lxiiii

Inuentio ſancte crucis dicitur q2 tali die crux inuenta fuiſſe refert'. Nā et antea fuit inuenta a ſeth filio adā in terreſtri paradiſo: ſicut infra narrat' a ſalomone in libano. a regina ſaba in ſalomonis templo. a iudeis in aqua piſcine. hodie ab helena in monte caluarie. A

Inuentio ſancte crucis poſt annos. cc. et amplius a reſurrectione dn̄i facta eſt. Legitur eñi in euāgelio nicodemi ꝙ cū adā infirmaretur ſeth filius eius portas paradiſi adijt. et oleū ligni miſericordie quo corpus patris perungeret.

et ſanitatem reciperet poſtulauit. Cui apparens michael archāgelus ait. Noli laborare neq; flere pro eo ligni miſericordie obtinendo quia nullatenus illud aſſequi poteris niſi quādo ꝯpleti fuerint v. milia quingenti anni. licet ab adam vſq; ad paſſionē xp̄i anni tm̄ quinq; milia centum nonaginta nouē fluxiſſe credant'. Legitur quoq; alibi ꝙ angelus eidem ramuſculū quendā obtulit et iuſſit ꝙ in monte libani plantaret'. In quadā vero hiſtoria grecorū licet apocrifa. legit' ꝙ angelus de ligno in quo peccauit adā. eidem tradidit dicēs. ꝙ quādo faceret fructū pater ſanaret'. Qui rediens et patrē mortuū inueniēs: ip̄m ramū ſuper tumulū patris plātauit. Qui plātatus in arborē magnā creuit et vſq; ad ſalomonis tēpora ꝑdurauit. Utrū aūt hec vera ſint. lectoris iudicio relinquat' cū in nulla cronica vl' hiſtoria autētica hec legant'. Salomon aūt arborē tā pulchrā conſiderans ip̄am ꝓcepit incidi et in domo ſalt' locari. Nuſq; tamē vt ait iohānes beleth locari poterat. nec alicui loco apta reperiri valebat: ſed modo vl' excedebat lōgitudie. aut deficiebat nimia breuitate. Si qñ vero ſcd'm loci exigentiā ip̄am rōnabiliter decurtaſſent adeo breuis videbat' ꝙ omnino incōgrua habebat'. Ob hoc indignati artifices ip̄m reprobauerūt. et ſup quendam lacū vt eſſet pons tranſeūtibus ꝓiecerūt. Regina aūt ſaba cū veniſſet audire ſapientiā ſalomonis et ꝑ dictum lacū tranſire vellet vidit in ſpiritu ꝙ ſaluator mundi in ligno ſuſpēdendus fuerat et ideo ſup illud lignū trāſire noluit. ſed ip̄m proti-

De inuentione ſancte crucis.

nus adorauit. In hiſtoria tamen ſcolaſtica legit ꝙ
predictū lignū regina ſaba in domo ſaltus vidit.
Cumqꝫ ad domū ſuā rediſſet intimauit ſalomoni ꝙ
in illo ligno quidā ſuſpendendus eſſet.ꝑ cuius mor
tem iudeoꝝ regnū deleri deberet. Salomon igit
ꝑdictum lignū inde ſuſtulit.et in ꝓfundiſſimis ter
re viſceribus illud demergi fecit. Poſtea ꝓbatica
piſcina ibidē facta eſt. vbi nathinei hoſtias laue-
bant.et nō ſolū ex deſcenſu angeli.ſed etiā ex vir-
tute ipſius ligni tradit ibi fieri.et aque cōmotionē
et infirmoꝝ curationē. Appropinquāte vero paſſio
ne xpi ꝑdictū lignū ſupernataſſe ꝑhibet. Cum autē
illud iudei vidiſſent ipm acceperunt.et crucē dn̄o
parauerūt. Ipſa aūt crux xpi ex quatuor generib⁹
lignoꝝ fuiſſe ꝑhibet.ſcꝫ palme.cipreſſi.oliue.et ce
dri. Un̄.verſus. Ligna crux palma cedrus cipſſus
oliua. In cruce eñ fuit hec quadruplex differētia
lignoꝝ.ſcꝫ lignū erectū.lignuꝫ tranſuerſuꝫ.tabula
ſuppoſita.et truncus cui crux erat infixa. vel ſcđm
greg̃.turoñ.tabula trāſuerſa q̃ fuit ſub pedib⁹ xpi
Un̄ quodlibet hoꝝ potuit eſſe alicuius ꝑdictoꝝ li
gnorū. Hāc differentiā lignoꝝ videt apl's innuere
cū dicit. Ut poſſitis cōprehendere cum oībus ſan-
ctis que ſit longitudo.latitudo.ſublimitas.et pro-
fundū. Que verba aug̃.ibidē doctor egregi⁹ ſic ex
ponit. Crucē inquit dn̄i cuius latitudo dicit in trāſ-
uerſo ligno quo extēdunt manus.longitudo a ter
ra vſqꝫ ad ipſam latitudinē quo a manib⁹ infra to-
tuꝫ corpus affigit.altitudo.a latitudīe vſqꝫ ſurſum
cui adheret caput.ꝓfundū vero quod terre infixū
abſcondit. Quo ſigno crucis oīs actio humana et
xpiana diſcribit.bene opari in xpo.et ei perſeuerā
ter inherere.ſperare celeſtia ſacramēta nō ꝓphana-
re. Iſtud lignū crucis ꝑcioſum ꝑ annos.cc.
et vltra ſub terra latuit.ſꝫ ab helena matre cōſtan
tini imperatoris hoc modo repertuꝫ fuit. In tēpore
illo cōgregata eſt iuxta danubiū fluuiuꝫ multitudo
innumerabilis barbarorū. volēs fluuiū trāſire.et
omnes regiones vſqꝫ ad occidentē ſuo dn̄io ſubiu
gare. Quod vbi cōſtantinus imperator comperit.ca
ſtra mouit.et contra danubiū ſe cum ſuo exercitu
collocauit. At barbarorū creſcente multitudine et
iam fluuiū trāſeunte cōſtantinus nimio terrore cō
cutitur. vidēs ꝙ eſſent die craſtino cum eo preliuꝫ
cōmiſſuri. Sequente igit nocte ab angelo excitat.
et vt ſurſum reſpiciat admonet. Qui in celū aſpi-
ciens.vidit ſignū crucis ex clariſſimo lumine factū
litteris aureis hunc titulū habens ſcriptū. In hoc
ſigno vinces. Qui celeſti viſione cōfortatus ſimili-
tudinē crucis fecit.et ipſam ante ſuū exercitū ferri
iuſſit. Irruenſqꝫ in hoſtes ipſos in fugam vertit.et
multitudinē maximā interfecit. Tunc conſtantin⁹
omnes temploꝝ pōtifices cōuocauit.et cuius dei
hoc ſignū eſſet diligētius inquiſiuit. Quibus ſe ne-
ſcire dicētibus.quidā xpiani aduenerunt.et ei ſctē
crucis miſteriū.et fidē trinitatis plenius narraue-
runt. Qui in xpm ꝑfecte tunc credidit.et ab euſe-
bio papa.vel ſcđm quoſdā libros a ceſarienſi epo
ſacrū baptiſma ſuſcepit. Sed in hac hiſtoria multa
ponunt quibus ꝯtradicit hiſtoria triptita et eccle-
ſiaſtica.et vita ſancti ſilueſtri.et geſta pontificum
romanoꝝ. Scđm quoſdā non fuit iſte cōſtantinus
imperator qui a beato ſilueſtro papa fuit baptizat⁹.
et ad fidē cōuerſus.ſicut alique hiſtorie vident in-
nuere.ſꝫ fuit cōſtantinus pater ipſius ꝯſtātini.ſicut
in aliquib⁹ hiſtorijs inuenit. Ille eñ conſtātinus
alio modo ad fidē venit.ſicut i hiſtoria ſancti ſilue
ſtri legit.nec ab euſebio ſed a ſilueſtro baptiſatus
fuiſſe narrat. Mortuo tñ ipſo conſtantino.cōſtāti
nus memor victorie patris quā virtute ſancte cru-
cis habuerat.helenā matrē ſuā hieroſolimā ꝓ ipſa
cruce inueniēda trāſmiſit.ſicut inferius eſt notatū
Hiſtoria tamen eccleſiaſtica hāc victoriaꝫ ali-
ter factā narrat. Ait enꝫ ꝙ cū maxencius romanū
impium inuaſiſſet.ꝯſtātinus imperator iuxta pontē
albinū cum maxencio ꝯflicturus aduenit. Cū igit
anxius multū eſſet.et ꝓ ſibi mittendo auxilio ad
celū oculos crebro leuaret.vidit ꝑ ſoporē ad orien-
tis partē in celo ſignū crucis fulgore igneo rutila-
re.angeloſqꝫ aſtare et ſibi dicere. Conſtantine in
hoc vinces. Et vt dicit in hiſtoria tripartita dū cō-
ſtantinus qđ hoc eſſet miraretur.xps nocte ſuper-
niente eidē apparuit cū ſigno qđ vidit in celo.iuſ-
ſitqꝫ vt fieret eius ſigni figuratio.q̃ foret auxiliuꝫ
in cōgreſſibus ꝑlioꝝ. Tunc ꝯſtantinus letus reddi
tus.et de victoria iā ſecurus.ſignum crucis qđ in
celo viderat in ſua fronte deſignat.vexilla milita-
ria in ſignaculū crucis trāſformat.et in manu dex-
trā aureā crucem portat. Poſt hoc dominū exora-
uit ne dexterā ſuam quā in ſigno crucis munierat
ſalutari cruore romani ſanguinis maculari ꝑmitte-
ret.ſꝫ ſine ſanguinis effuſione.victoriā ſibi de ty-
ranno ꝑſtaret. Maxēcius aūt iuſſit nauib⁹ ad deci
pulā cōpoſitis.fluuiū ſterni.et ſuppoſitis pontib⁹
exequari. Cū aūt cōſtantinus iā ad fluuiū appro
pinquaret.maxēcius in occurſuꝫ cū paucis veloci-
ter pergit.iubēs vt ceteri ſe ſequantur.ſuiſqꝫ ꝑpis
pontē cuꝫ paucis cōſcendit.et decipula qua cōſtan
tinū decipere voluit eſt deceptus.et in fluuij ꝓfun
duꝫ demerſus. Cōſtantinus vero ab oībus vnani-

¶ De inuentione ſancte crucis.

uniter eſt ſuſceptus. Et ſicut legit̃ in quadā cronica
ſatis autentica. ꝯſtantinus tunc ꝑfecte nō credidit
nec tunc ſacrū baptiſma ſuſcepit. ſed aliquāto tꝑis
interiecto. viſionē illā petri et pauli vidit et ſacro
baptiſmate ꝑ ſilueſtrū papā renatus et a lepra mū
datus. in xp̄m deinceps ꝑfecte credidit. Et ſic ma-
trem ſuā helenā hieroſolimā miſit. vt crucē dn̄i re
quireret. Ambroſius tamē in ep̄la de obitu theo-
doſij et hiſtoria tripartita dicūt ꝙ in vltimis con-
ſtitutus baptiſma ſuſcepit. baptiſmum differēs. vt
poſſet in iordanis flumine baptiſari. Hoc idē dicit
hiero. in cronica. Certū eſt aūt ꝙ ſub ſilueſtro pa
pa xp̄ianus effectꝰ eſt. Utrū aūt baptiſmū diſtulit
in dubiū vertit̃. Unde de illa legenda ſancti ſilue-
ſtri quo ad plura ſimiliter dubitatur. ¶ Hec igitur
hiſtoria de inuentiōe crucis q̄ in eccleſiaſticis hiſto
rijs inuenit̃. cui etiā conſonant cronice. videt̃ eſſe
magis autētica ꝙ̄ illa que ꝑ eccl'ias recitat̃. Cōſtat
eñ multa ibidē eſſe q̄ non conſonant veritati niſi
forte qs vellet dicere vt ſupius dictū eſt ꝙ nō fuit
cōſtātinꝰ ille. ſꝫ cōſtantinꝰ pater eius qḋ tñ multū
autenticū non videt̃. licet in quibuſdā vltramari-
nis hiſtorijs ſic legat̃. ¶ D Cum aūt helena hie
ruſalem aduenisſet oēs iudeoꝝ ſapientes qui per
totam regionē reꝑti ſunt ad ſe cōgregari precepit
Hec aūt helena prius ſtabularia fuerat ſed ꝓpter
eius pulchritudinē cōſtantinus ſibi eam cōiunxit.
ſcḋm qḋ dicit Ambro. in hec verba. Stabulariā
hanc fuiſſe aſſerūt. Sed ꝯiuncta eſt ꝯſtātino ſenio
ri. qui poſtea regnū adeptus eſt. Bona ſtabularia
q̄ tam diligēter ꝑſepe dn̄i requiſiuit. Bona ſtabu-
laria. q̄ illū ſtabulariū non ignorauit. qui vulne-
ra curauit a latronibus vulnerati. Bona ſtabula-
ria q̄ maluit oīa eſtimare ſtercora. vt xp̄m lucri-
ficaret. Jdeo illā xp̄s de ſtercore leuauit ad regnū
Hec ambro. Alij vero aſſerunt et in quadam cro-
nica ſatis autētica legitur. ꝙ ipſa helena fuit filia
choelis regis britonū. Quā cōſtantinus ī britaniā
veniēs cū eſſet vnica patri ſuo. duxit vxorē. Unde
inſula poſt mortē choelis ſibi deuenit. Hoc et ipſi
britones atteſtant̃. Licet alibi legat̃ ꝙ fuerit tre-
uerenſis. Judei igitur nimiū formidantes dicebāt
adinuicē Quare putatis ꝙ regina nos ad ſe faciat
cōgregari. Unus aūt ex eis noīe iudas dixit. Scio
eñ quia vult a nobis diſcere. vbi nam ſit lignū cru
cis in quo xp̄s crucifixus fuit. Uidete ergo ne ali-
quis ſibi cōfiteri ꝑſumat. Sin aūt certiſſime ſcia-
ris ꝙ lex noſtra euacuabit̃. et paterne traditiones
funditꝰ deſtruent̃. Zacheus eñ auus meus prenū
ciauit patri meo ſymoni: et pater meꝰ moriēs dixit
michi. Uide fili quādo inquiret̃ crux xp̄i. illā mani-
feſta anteꝙ̄ aliqua patiaris tormēta. Nuſquā eñ
ex tūc gens iudeoꝝ regnabit. ſed illi qui crucifixū
adorant. quia ipſe xp̄s filius dei erat. Cui ego dixi
Pater mi ſi vere patres noſtri ip̄m eſſe dei filiū co
gnouerūt cur ip̄m crucis patibulo affixerunt? Et
rn̄dit. Nouit dn̄s quia nunꝙ̄ in conſilio eoꝝ extiti
ſꝫ eis ſepius ꝯtradixi. Quia vero ipſe phariſeoꝝ vi
cia exprobrabat. ip̄m crucifigi fecerunt. Jpſe vero
die tercia reſurrexit. et celos diſcipulis vidētibus
penetrauit. Jn quē ſtephanꝰ frater meus credidit
quē iudeoꝝ veſania lapidauit. Uide ergo fili ne
ip̄m vel diſcipulos eius audeas blaſphemare. Nō
videt̃ autē multū ꝓbabile ꝙ pater iſtius iude tꝑe
paſſionis xp̄i eſſe potuerit cum a paſſione xp̄i vſq̄
ad helenā ſub qua iudas fuit. fluxerūt pluſquā du-
centi ſeptuaginta anni. niſi forte diceretur ꝙ tunc
homīes pluſquā modo viuebāt. Dixerūt ergo iu-
dei ad iudā. Nos talia nunꝙ̄ audiuimꝰ. Uerumtñ
ſi de hoc regina q̄ſierit. vide ne hoc ſibi aliquate-
nus cōfitearis. Cū ergo illi ante reginā ſtetiſſent.
et illa eos īterrogaſſet de loco vbi fuerat dn̄s cru-
cifixus. et ipſi locū nullatenus indicare vellent. iuſ-
ſit eos omēs igne cremari. At illi omēs timentes
tradiderūt iudā dicentes. Hic dn̄a iuſti et ꝓphete
filius optime nouit legē. et tibi oīa q̄ queſieris
ab eo indicabit. Tūc illa omnes dimittens tenuit
iudam ſolū. Cui dixit. Mors et vita tibi ꝓpoſita
ſunt. qḋ malueris elige. Oſtende igit̃ michi locum
qui golgatha dicit̃. vbi fuit dn̄s crucifixus. vt cru-
cē eius inuenire poſſim. Rn̄dit iudas. Quomodo
locū ſcire valeam cū ducenti anni iam et amplius
fluxerint. et nequaꝙ̄ illo tꝑe natus eſſem. Cui re-
gina. Per crucifixū fame te perimā niſi michi dixe-
ris veritatē. Jp̄m igit̃ in puteū ſiccū iuſſit ꝓijci. et
ibidem famis moleſtia cruciari. Cum ergo ibidē
ſex diebus ſine cibo manſiſſet. die ſeptimo extrahi
petijt et crucē ſe indicaturū ꝓmiſit. Cum ergo ex
tractus ad locū veniſſet. et ibidē oraſſet. locꝰ ſubi-
to cōmouet̃. et fumus aromatū mire odoris ſentit̃
ita vt miratus iudas āhabus manibus plauderet
et diceret. Jn veritate xp̄e tu es ſaluator mundi.
Erat aūt in loco illo ſicut in eccl'iaſticis hiſtorijs le
git̃ templū veneris. qḋ adrianus imꝑator ibidē cō
ſtruxerat vt ſi qs xp̄ianoꝝ in loco illo adorare vo-
luiſſet. videretur venerē adorare. et ob hoc infre-
quēs et pene obliuioni datus fuerat locꝰ. Regina
aūt templū funditus fecit deſtrui. et locū inarari.
Poſt hoc iudas precingēs ſe viriliter fodere cepit
et .xx. paſſus fodiēs tres cruces abſconditas repit

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

¶ De inuentione ſancte crucis.

quas ad reginā protinus depoꝛtauit. Cū aūt cru-
ces xp̄i ab alijs latronū neſcirēt diſcernere. eas in
medio ciuitatis poſuerūt ibidē gloriā dn̄i preſtolā-
tes. Et ecce cū circa hoꝛam nonam quidā iuuenis
moꝛtuus deferretur. iudas feretrū tenuit. ⁊ primā
et ſecundā crucē ſup coꝛpus defuncti appoſuit. ſed
nequaq̄ ille ſurrexit. Apponēs aūt terciā crucem
ꝓtinus rediit defunct⁹ ad vitā. ¶ E In hiſto-
rijs aūt eccleſiaſticis legit̄ q̄ cum quedā mulier pri-
maria ciuitatis ſemiuiua iaceret machari⁹ ep̄s hie-
roſolimitanus. primā et ſcd̄am crucē adhibuit. ſed
nichil ꝓfecit. terciā vero appoſuit. et mulier aper-
tis oculis ꝓtinus ſanata ſurrexit. ¶ Ambro. vero
dicit. q̄ diſcreuit ipam crucē dn̄i per titulū quē po-
ſuerat pylatus quē titulum ibidē inuenit et legit.
Dyabolus aūt in aere vociferabat dicens. O iuda
quid hoc feciſti? Jude meo ꝯtraria opatus es. Naꝫ
ille me ſuadente fecit ꝓditionē. et tu me rēnuente
ihū inueniſti crucē. Per illū multoꝝ lucratus ſum
animas ꝑ te perdere videoꝛ iaꝫ lucratas. Per illuꝫ
regnabā in populo. per te iam expellar a regno.
Uerūtamē tibi vicē rependā et contra te regē aliū
ſuſcitabo qui fidē deſerens crucifixi. cū toꝛmentis
te negare faciet crucifixū. Quod quidē de iuliano
apoſtota dictū videtur. qui iudā ep̄m hieroſolimis
factū multis toꝛmentis affecit. et martirē xp̄i fecit.
Audiens iudas vociferantē dyabolum nichil extī-
muit. ſed cōſtāter dyabolo maledixit dicens. Xp̄s
te dānet in abyſſum ignis eterni. Poſt hoc iudas
baptiſat̄. quiriacus appellat̄. et hieroſolimoꝝ de-
functo ep̄o ibidē in ep̄m oꝛdinatur. ¶ Uerū cum
beata helena clauos dn̄i non haberet. rogauit
ep̄m quiriacū vt ad locū pergeret. et clauos dn̄i
quereret. Qui cū veniſſet et ad dn̄m p̄ces fudiſſet
ꝯtinuo velut aurū claui fulgētes in terra apparue-
runt. Quos ille accipiēs regine detulit. Jlla autē
genua figēs in terra. et caput inclinās eos cū mul-
ta reuerentia adoꝛauit. Crucis ergo partē helena
detulit filio. partē vero thecis argenteis conditam
reliquit in loco. Clauos vero quibus dn̄icum coꝛ-
pus fuerat affixū. poꝛtat ad filiū. ex quibus vt euſe-
bius ceſarienſis refert frena quibus vteret̄ ad bellū
cōpoſuit. et ex alijs galeā ſuā armauit. ¶ Nonnulli
aūt aſſerūt vt greg̃. turonenſis clauos quatuoꝛ in
dn̄ico coꝛpoꝛe fuiſſe. ex quib⁹ helena duos ī freno
imꝑatoꝛis poſuit. terciū in ymagine cōſtantini qui
rome ſupeminet vrbi locauit. et quartū in mare a-
driaticū. qḋ vſq̄ tunc fuerat nauigantium vorago
ꝓiecit. precipiēs hoc feſtū de inuentiōe ſancte cru-
cis ſingulis annis ſolēniter celebrari. Ambroſius
vero ſic ait. Queſiuit helena clauos dn̄i et inuenit.
Et de vno frena fieri p̄cepit. ⁊ de altero dyadema
intexuit. Recte clauus in capite. coꝛona in vertice
et ī manu habena. vt ſenſus p̄mineat. fides luceat
poteſtas regat. ¶ Sanctū aūt quiriacū ep̄m iulia-
nus apoſtota poſtmodū interfecit. eo q̄ ſanctaꝫ
crucē inuenit. cum vbiq̄ ſignū crucis deſtruere ni-
teretur. Cum eīn cōtra perſas ꝑgeret cepit quiria-
cum inuitare ad ſacrificia ydoloꝝ. Quod cum ille
rēnueret. dextrā ſibi abſcidi fecit dicēs. Hac manu
multas ep̄las ſcripſit. quibus multos a deoꝝ ſacri-
ficijs reuocauit. Cui dixit quiriacus. Multum mi-
chi canis inſenſate ꝓfuiſti. quia priuſquā in xp̄m
crederē. ſepius ad ſinagogas iudeoꝝ ſcribebā epi-
ſtolas vt nullus in xp̄m crederet. Et ecce nūc ſcan-
dalū mei coꝛpoꝛis abſcidiſti. Tunc iulianus plūbū
fecit liquari. et in os eius infundi. Deinde lectū fer-
reum iuſſit afferri et in eo quiriacū extendi. et de-
ſup carbones et ſalem et adipē ſpargi. Sed cū qui-
riacus īmobilis ꝑmaneret. dixit ei iulian⁹. Si non
vis ſacrificare dijs saltē dic te xp̄ianū nō eſſe. Qui
cū execrans recuſaret. iuſſit altam foueam fieri. et
ſerpētes venenatos ibidē poni. et quiriacū in ean-
dē iactari. ſed tamē ſerpentes cōtinuo moꝛtui ſunt
Juſſitq̄ iulianus quiriacū in caldariā oleo feruen-
tiſſimo plenā mitti. Qui dū ſe ſignās ſpōte intrare
vellet rogans dn̄m vt euꝫ iteꝝ in martirij lauacro
baptiſaret. irat⁹ iulianus iuſſit pectus eius gladio
ꝑfoꝛari. Et ſic in dn̄o conſummari pꝛomeruit. ¶ F
Quanta aūt ſit virtus ſancte crucis ī illo fideli no-
tario patet quē quidā magus decepit. et ad quē dā
locū in quē demones aduocauerat duxit ꝓmittēs
ei q̄ multis diuitijs abūdaret. Et ecce vidit quēdaꝫ
magnū ethiopē ſuper excelſum thronū ſedentem
et in circuitu eius alios ethiopes circa eū cum lan-
ceis et fuſtibus ſtantes. Tūc ille magū predictum
interrogauit dicēs. Quis eſt iſte puer? Et ille. Do-
mine ſeruus noſter eſt. Cui demon. Si vis me ado-
rare et ſeruus me⁹ eſſe et xp̄m tuū negare. faciā te
ſedere in dextra mea. Jlle autē ſignū crucis mox
edidit: et ſe xp̄i ſaluatoꝛis ſeruū libere eſſe excla-
mauit. Statimq̄ vt edidit ſignū crucis omnis illa
demonū multitudo euanuit. Poſt hoc cū quadam
vice templū ſancte ſophie p̄dict⁹ notarius cū dn̄o
ſuo intraſſet. et ante ſaluatoꝛis ymaginē ambo ſta-
rent. vidit dn̄s ſuus q̄ p̄dicta ymago ſup notariuꝫ
oc̄los fixos haberet et ipm attente reſpiceret. Qḋ
vidēs dictus dn̄s et admirās iuuenē ex parte dex-
tra ſtare fecit. Uiditq̄ q̄ ymago in illā iterū partē
oculos voluiſſet et ſup notariū fixos haberet. Rur

ſumqꝫ fecit ip̄m ire ex parte ſiniſtra. et ecce iterum ymago oculos voluit ⁊ notariū vt prius reſpicere cepit. Tunc adiuratus a dn̄o vt ſibi diceret quid apud deū meruiſſet ꝓpter qd̄ ſic eū ymago reſpiceret. dixit ſe nullius boni conſciū eſſe. niſi ꝙ eum corā dyabolo negare noluiſſet.

De ſancto iohanne apoſtolo ante portam latinam. lxv. A

Johannes ap̄ls et euāgeliſta dū ephesi p̄dicaret. a ꝓconſule capit. et vt diis immoleret
i inuitat. Qui dū rēnueret in carcerē mittit et ad domicianū imparorem ep̄la mittit in qua magnus ſacrileg⁹ ⁊ deoꝝ contēptor. ⁊ crucifixi cultor noiat. Juſſu igit domiciani romā deducit et educto oēs capilli ꝓ deriſiōe a capite p̄cidunt. ac ante portam vrbis q̄ latina dicit. in doliū feruentis olei igne deſubter candēte mitti iubet. Nullū tn̄ ibidē dolorē ſenſit. ſed penitus illeſus exiuit. Jn illo igit loco eccl'ia a xp̄ianis fabricatur. et dies illa tanꝙ dies ſui martirij ſolennizat. Cū ergo nec ſic a predicatione xp̄i ceſſaret. iuſſu domiciani in pathmos inſulā relegatus eſt. Nec tamē imparores romani ap̄los pſequebant quia chriſtū predicabant. cū ipi nullū deum reſpuerēt. ſed q: ip̄m ſine ſenatus auctoritate deificatū aiebant. qd̄ ipſi de nemine fieri ꝓhibuerant. Unde legit in hiſtoria eccleſiaſtica ꝙ cū pylatus quadā vice ad tiberiū epiſtolas de xp̄o miſiſſet et ipſe tiberius eius fidē a romanis recipi aſſentiret ſenatus omnino reſpuit. ex eo ꝙ nō ſui auctoritate de⁹ vocatus fuit. Alia cauſa eſt que legitur in quadaꝫ cronica ex eo ꝙ romanis prius nō apparuerat. Alia cauſa eſt ex eo ꝙ omniū deorum cultum cui romani inſeruiebant euacuabat. Alia cauſa eſt ex eo ꝙ mundi deſpectum predicabat. et romani auari et ambicioſi erant. Chriſtus etiam hoc fieri non permiſit. ne hoc humane potentie aſcriberetur. Alia cauſa ſcd̄m magiſtrū iohannem beleth quare imperatores et ſenatus chriſtū et apoſtolos perſequebātur erat. quia videbatur eis deus nimis ſuperbus et inuidus eo ꝙ conſortem habere nō dignaretur. Alia cauſa eſt quā oroſius refert. quia ſenatus indigne tulit ꝙ pylatus ad tiberium. et non ad ſenatū de chriſti miraculis litteras deſtinauit. et ideo eius conſecrationem inter deos fieri noluit. Unde iratus tiberius multos de ſenatoribus occidit. et quoſdam exilio damnauit. Mater aūt ipſius iohannis audiens filiū rome detineri. materna cōpaſſione permota. romā ad eū viſitandū acceſſit. Sed dum veniſſet et ip̄m in exilium relegatū audiſſet. indeqꝫ rediret. in cāpania ciuitate vetulana migrauit ad xp̄m. Cui⁹ corpus ī quodā ſpecu ſepultū multo tēpore iacuit. ſed poſtmodū a filio ſuo iacobo reuelatū fuit. Qd̄ quidem multo odore redolens ac miraculis multis refulgens. ad predictam ciuitatem cum multo honore tranſlatū eſt.

De letaniis lxvi A

Letanie in anno bis fiunt. ſcꝫ in feſto ſancti marci que dicitur letania maior. et tribus diebus ante aſcenſionē dn̄i que dicit minor. Et interp̄tat letania ſupplicatio vl' rogatio. Prima igit letania tripliciter vocatur. Primo letania maior. Scd̄o dicit ꝓceſſio ſeptiformiſ. Tercio dicit cruces nigre. Dicit aūt letania maior ꝓpter tres cauſas. ſcꝫ ratione illius a quo inſtituta eſt. ſcilicet a magno gregorio papa. Ratiōe loci ī quo inſtituta eſt. q: rome que eſt dn̄a et caput mundi. ex eo ꝙ ibi eſt corpus principis apoſtoloꝝ et ap̄lica ſedes. Ratiōe cauſe ꝓ qua inſtituta eſt. q: pro magno et grauiſſimo morbo. Romani eñ cū in quadrageſima ꝯtinēter vixiſſent. et in paſcha corpus dn̄i recipērēt. poſtmodū cōmeſſationibus ludis et luxurie frena laxabāt. Jdeoqꝫ deus ꝓuocatus peſtē maximam in eos miſit. quā inguinariā vocāt. ideſt apoſtema ſiue inflaturā in inguine. Tam ſeua aūt illa peſtis fuit. vt homines in via in mēſa. in ludis. in colloquijs ſubito morerentur. ita ꝙ cum aliquis vt dicit ſternutabat. ſepe cū ipſa ſternutatiōe ſpiritū exalabat. Unde cū aliqs aliquē ſternutantē audiebat ſtatim accurrēs. deus te adiuuet acclamabat.

Et abinde vt dicũt adhuc hec cõſuetudo ſeruatur
vt cum aliquẽ ſternutantẽ audimus. deus te adiu
uet acclamamus. Rurſus vt fert cũ aliquis oſcita
bat frequẽter continuo et ſubito ſpũm emittebat.
Unde cũ aliquis ſe velle oſcitare ſenſciebat. conti-
nuo ſignũ crucis ſibi imprimere feſtinabat. Et hec
cõſuetudo ſimiliter vſq; modo ſeruat. Hec aũt pe
ſtis qualiter ortũ habuerit ĩ vita ſancti gregorij re
perit. ¶ Scḋo dicitur pceſſio ſeptiformis exeo q;
btũs gregorius pceſſiões quas tũc faciebat per
ſeptẽ ordies diſponebat. Nã in primo ordine erat
oĩs clerus. Jn ſcḋo omẽs monachi et religioſi. Jn
tercio ſanctimoniales. Jn quarto omẽs infantes.
Jn quinto omnes layci. Jn ſexto omnes vidue et
cõtinentes. Jn ſeptimo omnes coniugati. Sed qḋ
modo nõ poſſumus ĩ numero perſonaꝝ ſupplem⁹
in numero letaniaꝝ. q: ſepties dici debẽt anteq̃
inſignia deponant. ¶ Tercio dicitur cruces nigre
quoniã in ſignũ meroris ex tãta ſtrage hominũ. et
in ſignũ penitẽcie homĩes nigris veſtibus indue
bantur. Et forte pꝑter eandẽ cauſam cruces et al
taria ſaccis cilicinis velabant. Homines etiã fide-
les veſtes penitenciales debent aſſumere. ¶ B
Alia aũt dicit letania minor que fit tribus diebus
ante aſcenſionẽ. quã beatus mamertus eps vie-
neñ. tẽpore leonis impatoris qui cepit anno dñi.
cccclviij. ante inſtitutionẽ prime inſtituit. Que di-
cit letania minor. rogationes. et pceſſio. Dicitur
aũt letania minor ad differentiã prime. quia ſcʒ in
ſtituta eſt a minori tẽpo. in minori loco. ⁊ p minori
morbo. Cauſa aũt inſtitutiõis huius hec fuit. Tũc
eñ apud viennã frequẽter et maximi terremot⁹
fiebant. q̃ domos ⁊ ecclias plurimas ſubuertebãt
et nocturni ſonitus et clamores ſepe audiebãtur.
Tunc etiã aliud terribile accidit. q: in die paſche
ignis de celo cecidit. et regis palaciũ cõcremauit
Aliud inſup mirabili⁹ fiebat. Sicut eñ demones
porcos dei pmiſſiõe olim intrauerũt. ſic pmiſſione
dñi propter peccata hominũ lupos et alias feras
intrabãt et nullos verentes non ſolũ p vias. ſed p
ciuitatẽ publice diſcurrebant. et paſſim pueros et
ſenes viros et feminas deuorabãt. Cũ igit tã do-
loroſi caſus quotidie fierent. pdictus eps tridua-
num ieiuniũ indixit. letanias iſtituit. Et ſic pdicta
tribulatio cõquieuit. Deinde ſtatutũ eſt ab ecclia
et firmatũ. vt hec letania vniuerſaliter obſeruet.
Dicit etiam rogatiões quia tunc omniũ ſanctorum
ſuffragia imploram⁹. Et merito talis obſeruantia
his tribus dieb⁹ ſeruãda eſt. et rogationibus ſan-
ctorum et ieiunijs his diebus inſiſtẽduʒ multiplici

rõne. Primo vt deus bella pacificet q̃ in vere fre-
quentius cõcitant. Scḋo vt teneros adhuc fruct⁹
cõſeruãdo multiplicet. Tercio vt motus carnales
qui hoc tpe magis feruẽt in ſe quiſq; magis mor-
tificet. Jn vere eñ ſanguis magis feruet. et illiciti
motus magis pullulãt. Quarto vt ad receptioneʒ
ſancti ſpũs ſe quiſq; magis habilitet. Nã p ieiuniũ
hõ magis habilitat. et per rogatiões dignior red
ditur. Duas alias rationes aſſignat magiſter guil
hermus altiſiodoreñ. Prima vt ſcʒ xp̃o aſcẽdente
et dicẽte. petite et accipietis. cõfidentius petat ec-
cleſia. Scḋo quia eccleſia ieiunat et orat. vt parũ
habeat de carne p ipius carnis maceratiõnẽ. et ac
quirat ſibi alas p orationẽ. quia oratio eſt ala aĩe
qua volat ĩ celũ. vt ſic xp̃m aſcẽdentẽ libere poſſit
aſſequi qui aſcẽdit pandens ante nos iter. et vola
uit ſup pennas ventoꝝ. Auis eñ que multũ abun
dat in carne. et parũ in plumis. bene volare nõ po
teſt ſicut patet in ſtrutiõe. ¶ C Dicit etiã pceſ-
ſio quia tunc eccleſia generalẽ facit pceſſionẽ. Jn
hac aũt pceſſione crux defert. campane pulſant.
vexillũ portat. draco quidẽ cum ingenti cauda in
quibuſdã eccleſijs baiulat. ⁊ omniũ ſanctoꝝ ſingu
lariter patrocinia ĩplorant. Jdeo aũt ibidẽ crucẽ
deferimus et cãpanas pulſamus. vt demones ter
riti fugiãt. Nã ſicut rex ĩ ſuo exercitu habʒ inſignia
regalia. ſcʒ tubas et vexilla. ſic xp̃s rex eternus in
ſua ecclia militãti habet cãpanas p tubis. et cru-
ces p vexillis. Et ſicut aliq̃s tirannus valde time
ret qui alicuius regis potẽtis et ſibi inimici tubas
in ſua terra audiret. et vexilla videret. ſic demo-
nes q̃ ſunt in iſto aere caliginoſo vehementer me
tuũt quãdo tubas xp̃i. ſcʒ cãpanas pulſari ſentiũt
et vexilla. ideſt cruces ↄſpiciunt. Et iſta dicit eſſe
ratio quare ecclia campanas cõſueuit pulſare. qñ
tẽpeſtates ↄcitari videt. vt ſcʒ demones qui hoc fa
ciunt tubas eterni regis audiãt et ſic territi fugiãt
et a tẽpeſtatis concitatiõe quieſcant. licet alia ra-
tio ſit. quia cãpane tunc fideles admonẽt et pro-
uocant. vt p inſtanti piculo orõni inſiſtant. Aliud
etiã vexillũ eterni regis eſt ipſa crux. ſcḋm illud.
Uexilla regis pdeunt ⁊c. Qḋ quidẽ vexillũ demo
nes valde timent. ſcḋm quod dicit criſoſtomus.
Ubicunq; inq̃t demones ſignũ dominicũ viderint
fugiũt. timẽtes baculũ quo plagã acceperunt. Et
hec eſt ratio quare ĩ quibuſdã eccleſijs tpe tẽpeſta
tis crux de ecclia extrahit et tẽpeſtati opponitur.
vt ſcʒ demones vexillũ ſummi regis videãt et ter-
riti fugiant. Jdeo igit crux in pceſſione defertur.
et cãpane pulſant. vt demones in ipo aere exiſtẽ-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tes territi fugiant et a noſtra infeſtatione deſiſtãt Uexillũ aũt ibidem defert propter repreſentandã victoriã reſurrectionis. et victoriã aſcenſionis xp̄i qui cũ magna preda celos aſcendit. Unde ꝑ aera vexillũ incedens eſt xp̄s in celũ aſcẽdens. Et ſicut vexillũ quod in ꝓceſſione defert multitudo fideliũ ſequit: ſic xp̄m aſcẽdentẽ magna ſanctoꝝ collectio comitat. Cantus aũt qui ibi fiũt ſignificant cant⁹ et laudes angeloꝝ. qui xp̄o aſcendenti obuiauerunt. et ip̄m cum ſua ſocietate vſqꝫ in celum cum multis laudib⁹ perduxerũt. ¶In quibuſdam autẽ eccl'ijs et maxime in eccleſijs gallicanis cõſuetudo habet. ꝙ draco quidã cum longa cauda et inflata. plena ſcꝫ palea vel aliquo tali. duobus dieb⁹ primis ante crucẽ et tercio cũ cauda vacua poſt crucẽ defertur per quod ſignificat ꝙ in primo die ante legẽ. et in ſecũdo ſub lege. dyabolus in hoc mũdo regnauit. in tercio autẽ die ſcꝫ gratie ꝑ paſſionem xp̄i de ſuo regno expulſus fuit. Rurſus ĩ ipſa ꝓceſſione oĩm ſanctoꝝ pariter patrocinia poſtulamus D ¶Quare aũt tunc ſanctos rogamus plures cauſe ſunt ſupius aſſignate. Sunt aũt et alie cauſe generales. ꝓpter quas de⁹ ordinauit vt ſanctos oremus ſcꝫ ꝓpter noſtrã inopiã. ſctõꝝ gloriã. et dei reuerentiã. Sancti eñ vota ſupplicantiũ ſcire poſſũt q: in illo eterno ſpeculo intelligunt. q̃tũ vel illis ptinet ad gaudiũ. vel nobis ad auxiliũ. Prima ergo ratio eſt propter noſtrã inopiã. et hoc vel propter inopiam quã habemus in merẽdo. vt vbi noſtra non ſuppetũt merita patrocinent aliena. Uel ꝓpter inopiã quã habemus in contẽplãdo. vt qui nõ poſſumus ſummã lucẽ reſpicere in ſe. ſaltem in ſanctis aſpicere valeamus. Uel ꝓpter inopiã quã habemus in amãdo. q: plerumqꝫ imꝑfectus homo magis ſentit ſe affici circa vnũ ſanctũ q̃ etiam circa deũ. Scd̓a ratio eſt ꝓpter ſanctoꝝ gloriã. Uult eñ deus vt ſanctos inuocemus. vt dum ꝑ eoꝝ ſuffragia qd̓ petimus impetramus ipſos magnificemus. et glorificãdo collaudemus. Tercia ratio eſt ꝓpter dei reuerenciã. vt pctõr qui deum offendit. quaſi nõ audeat ip̄m in ꝓpria ꝑſona adire. ſꝫ amicoꝝ poſſit patrocinia ĩplorare. In hmõi autẽ letanijs eſſet illud angelicũ canticũ frequẽtandum. Sãcte deus. ſancte fortis. ſancte et ĩmortalis miſerere nobis. Refert eñ iohãnes damaſcen⁹. li. iij. ꝙ cũ apud cõſtantinopolim ꝓpter quandã tribulationẽ letanie fierent. quidã puer de medio populi in celũ eſt raptus. et iſtud canticũ ibidẽ edoctus. Deinde ad ppl'm rediens illud angelicũ canticum in cõſpectu populi decantauit. et mox omis tribulatio ceſſauit. In calcedoneñ. quoqꝫ ſinodo fuit iſtud canticũ approbatũ. Et cõcludit ita damaſcenus. Nos aũt dicimus ꝙ ꝑ iſtud canticũ demones recedant. Huius ergo cãtici laus et autoritas ex quatuor colligit. Primo ex eo ꝙ angelus illud edocuit. Scd̓o ex eo ꝙ ad eius ꝓlationẽ illa tribulatio acquieuit. Tercio ex eo ꝙ calcedoneñ. ſynodus illud approbauit. Quarto ex eo ꝙ demones illud timent.

¶De aſcenſione domĩ lxvij. A

Aſcenſio dñi quadrageſima die a reſurrectione facta eſt. Circa quã aſcenſionẽ ſeptẽ per ordines conſiderãda ſunt. Primo vnde aſcendit. Scd̓o quare non ſtatim poſt reſurrectionem aſcendit. ſed tot dies expectauit. Tercio qualiter aſcendit. Quarto cum quibus aſcendit. Quinto quo merito aſcendit. Sexto quo aſcendit. Septimo quare aſcendit. Circa primũ notandũ qm̃ de monte oliueti verſus bethaniã celos aſcendit. Qui mons ſcd̓m aliam trãſlationẽ dicit mons triũ luminũ. Naꝫ de nocte ex parte occidẽtis illuminabatur igne templi. quia erat ignis iugis in altari. Mane ex ꝑte orientis primo excipiebat radios ſolis ante q̃ illuminaret ciuitatẽ. Habebat inſuꝑ in ſe copiã olei qd̓ eſt fomentũ luminis. Et ideo dicit mons triũ luminũ. In hũc igit montẽ xp̄s diſcipulos ire precepit. Nã in ip̄a die aſcẽſionis bis apparuit. ſemel. xi. ap̄lis comedẽtibus ĩ cenaculo. Oẽs quidẽ tam apoſtoli q̃ alij diſcipuli. necnõ et mulieres habitabãt in illa parte hieruſalẽ que dicebat

mello. ſcz in mōte ſyon vbi dauid cōſtruxerat ſibi
palaciū. Et erat ibi illud cenaculū grande ſtratū.
in quo dn̄s ꝓcepit ſibi parare paſcha. et in illo ce-
naculo tunc .xi. apoſtoli habitabāt. Ceteri aūt di-
ſcipuli et mulieres habitabāt circūquaqꝫ ꝑ diuerſa
hoſpicia. Dum igit̄ in illo cenaculo comederent.
dn̄s eis apparuit. et īcredulitatē eoꝝ exprobrauit
Et cū comediſſet cū eis et precepiſſet vt in montē
oliueti verſus bethaniā irēt ibidē eis iterū apparuit
ac indiſcrete querentibus reſpondit. Et eleuatis
manibus eis bn̄dixit. et inde corā eis in celū aſcē-
dit. De loco aūt aſcenſionis dicit ſulpicius ep̄s hie
roſolimitanus. et habet̄ in glo. Quia cū ibi poſtea
edificata eſſet eccleſia locus ille in quo ſteterūt ve
ſtigia chriſti aſcendētis nunꝗ̄ potuit ſterni paui-
mento imo reſiliebāt marmora in ora collocantiū
Calcati etiā pulueris a dn̄o hoc dicit eſſe documen
tum. ꝙ veſtigia impſſa cernunt̄. et eandem adhuc
ſpeciem velut pſſis veſtigijs terra cuſtodit. B
Circa ſcd̄m quare ſcz non ſtatim aſcendit vt reſur-
rexit. ſed ꝑ .xl. dies expectare voluit. Notandū ꝙ
hoc fecit ꝓpter tres rōnes. Primo ꝓpter reſurre
ctionis certificationē. difficilius eīn erat ꝓbare ve
ritatē reſurrectionis ꝗ̄ paſſiōis: quia a prima die
vſqꝫ ad terciā vere poterat ꝓbari paſſio. ſed ad ve
ram reſurrectionē ꝓbandā plřes dies requirebā-
tur. Et ideo maius tēpus reqrebat̄ inter reſurre-
ctionē et aſcenſionem. ꝗ̄ inter paſſionem et reſur-
rectionem. De hoc ſic dicit leo papa in ſermone de a
ſcenſione. Quadragenarius hodie dierū repletus
eſt numerus: ſacratiſſima ordinatiōe diſpoſitus et
ad vtilitatē nr̄e eruditionis impēſus vt dū a dn̄o
in hoc ſpacio mora pſentie corꝑalis extēdit̄. fides
reſurrectionis documentis neceſſarijs muniretur
Gratias agim⁹ diuine diſpenſationi et ſctoꝝ pa
trum neceſſarie tarditati. Dubitatū eſt ab illis ne
dubitaret̄ a nobis. Scd̄o ꝓpter apl̄oꝝ cōſolatio
nē quia eīn conſolatiōes diuine ſuꝑabundant tri-
bulationibus. et tēpus paſſiōis fuit tēpus tribula-
tionis apl̄orum ideo plures debuerūt eſſe dies iſti
ꝗ̄ illi. Tercio ꝓpter miſticā ſignificationē. vt per
hoc daret̄ intelligi. ꝙ cōſolatiōes diuine cōparant̄
ad tribulatiōes ſicut ann⁹ ad diē. dies ad horā. ho
ra ad momētū. Qđ enī cōparent̄ ſicut annus ad
diē. patꝫ ꝑ illud qđ legit̄ yſa. lxi. Predicarē annū
placabilē dn̄o. et diē vltiōis deo nr̄o. Ecce pro die
tribulatiōis reddit annū cōſolatiōis. Qđ aūt cō-
parent̄ ſicut dies ad horā. patꝫ ꝑ hoc ꝙ dn̄s .xl. ho
ris mortuus iacuit. quod fuit tribulatiōis. et ꝑ .xl.
dies ſurgēs diſcipul' apparuit. qđ fuit ꝯſolatiōis

Vn̄ glo. .xl. horis mortuus fuerat, ꝓpter hoc .xl. die
bus ſe viuere cōfirmabat. Qđ vero cōparent̄ ſicut
hora ad momentū. inſinuat̄ yſa. liij. In momento
indignatiōis mee abſcōdi faciē meā ꝛc. C Cir
ca terciū notādū ꝙ aſcēdit primo potēter. qꝛ pro-
prijs viribus yſa. lxiij. Quis eſt iſte ꝗ venit de edō
ꝛc. gradiēs in multitudine virtutis ſue. Item io.
Nemo aſcendit in celū. ſcz propria virtute niſi qui
deſcēdit de celo. filius hoīs qui eſt in celo. Licet
eīn quaſi in quodā globo nubis aſcenderit. hoc ta-
men nō fecit ꝙ nubis miniſterio indigeret. ſed vt
per hoc oſtēderetur ꝙ omnis creatura parata eſt
obſequi creatori ſuo. Ipe eīn potentia diuinitatis
ſue aſcendit. Et in hoc notat̄ differētia ſcd̄m quod
dicit̄ in hiſtoria ſcolaſtica. xp̄i ad enoch et helyam.
Nam enoch tranſlat⁹ eſt. helyas ſubuectus eſt ſed
iheſus ꝓpria virtute aſcēdit. Primus ſcd̄m greg.
ꝑ coitum generatus et generans. ſcd̄s generatus.
ſed nō generans. tercius nec generatus nec gene
rans. Scd̄o aſcēdit patēter quia vidētib⁹ diſcipu-
lis. Vn̄ dicit̄. Videntibus illis eleuat⁹ eſt. Item io.
xvi. Vado ad eū qui miſit me. et nemo ex vobis in
terrogat me quo vadis. Glo. Ita palam vt nemo
interroget qđ viſu corporali fieri cernat. Ideo eīn
illis vidētibus aſcēdere voluit. vt ipſi teſtes aſcen-
ſionis exiſterent. et naturā humanā in celum ferri
gauderēt. et ip̄m ſequi deſiderarēt. Tercio letāter
quia iubilātibus angelis. Vnde p̄s. Aſcēdit deus
in iubilatione. Aug⁹. Aſcēdente xp̄o pauet omne
celum. aſtra mirant̄. plaudent agmina. tube ſonāt
et letis ſe admiſcent blanda modulamina choris.
Quarto velociter p̄s. Exultauit vt gigas ad cur-
rendam viā. Valde eīn velociter aſcēdit. quādo tā
tū ſpaciū quaſi in momento ꝑcurrit. Refert eīn ra
bi moyſes maximus ph̄s. ꝙ quilibet circulus ſiue
qđlibet celū cuiuſlibet planete habet in ſpiſſitudi-
ne viā quingētoꝝ annoꝝ. id eſt ſpaciū tantū ꝗ̄tū
poſſet aliqs ire via plana in quingētis annis. Et
diſtantia inter celū et celū eſt ſimiliter. vt dicit in
via quingentorū annoꝝ. Et ideo cum ſint .vij. celi
erit ſcd̄m ip̄m a centro terre vſqꝫ ad concauum celi
ſaturni. qđ eſt celū ſeptimū. via ſeptē miliū annoꝝ
et ſeptingentoꝝ annorū. id eſt tantum ſpaciū quā-
tum de via plana aliqs iret in ſeptē milibus. dcc.
annis ſi tantū viueret. ita ꝙ qlibet annus ꝯponat̄
ex .ccc.lxv. diebus et iter cuiuſlibet diei ſit .xl. mi-
liarium et qđlibet miliare ſit duorū miliū paſſuū
ſiue cubitoꝝ. Hec rabi moyſes. Vtrū autē hoc ve-
rum ſit deus ſcit. Hanc eīn menſurationē ille nouit
qui omnia fecit in numero pondere et menſura.

¶ De aſcenſione Domini.

Jſte igi͛ fuit magnus ſaltus. quē fecit xp̄s de terra ſcꝫ in celū. et de hoc ſaltu et quibuſdā alijs ſaltibus xp̄i ſic dicit ambroſius. Saltu quodā xp̄s venit in hunc mundū. apud patrē erat. et in virginē venit et ex virgine in p̄ſepe tranſilijt. deſcendit in iordanem. aſcendit in crucē. deſcēdit in tumulū. ſurrexit e tumulo. et ſedet ad dexterā patris. ¶ D Circa quartū cum quibus ſcꝫ aſcendit. Notandū ꝙ aſcēdit cum magna p̄da hominū. et magna multitudine angelorū. Qḋ eñ cuꝫ preda hominū aſcenderit patet ꝑ illud qḋ dici͛ in pſal͛. Aſcēdiſti in altū cepiſti captiuitatē ꝛc. Qḋ autē aſcenderit cū multitudīe angeloꝝ. patet ꝑ illas interrogatiōes quas xp̄o aſcēdente minores angeli fecerunt maiorib⁹. vt habe͛ yſa. lxiij. Quis eſt iſte qui venit de edom tin. ve. de boſra. Ubi dicit glo. ꝙ quidā angeli nō plene cognoſcētes miſteriū incarnatiōis. paſſiōis et reſurrectionis. vidētes aſcēdere ad celos dn̄m cuꝫ multitudine angelorū et ſanctorū hoīm ꝑpria virtute. ip̄m īcarnatiōis. et paſſionis miſteriū admiran͛. et angelis comitātibus dn̄m dicunt. Quis eſt iſte q̄ venit ꝛc. Et in p̄s. Quis eſt iſte rex glie? Dyoniſius aūt in li. angelice ierarchie. ca. vij. inſinuare vide͛. ꝙ dū xp̄s aſcenderet tres queſtiones ab angelis facte ſunt. Primā fecerūt maiores angeli adinuicē ſibijp̄is. Scḋam fecerūt ip̄i maiores xp̄o aſcēdenti. Terciā fecerūt minores maioribus Querūt igi͛ inter ſe maiores dicētes. Quis eſt ille qui venit de edom tin. ꝛc. Edom ſanguinea interp̄ta͛ boſra munita. Quaſi dicāt. Quis eſt iſte q̄ venit de mūdo ſanguineo ꝑ pctm̄. ꝛ munito ꝑ maliciā ꝯtra deū: vel qui venit de mūdo ſanguineo et īferno munito. Rn̄dit dn̄s. Ego q̄ loquor iuſticiā ꝛc. Dyo. ponit talē litterā. Ego eñ dicit diſputo iuſticiam et iudiciū ſalutaris. Jn redēptione humani generis fuit iuſticia. inq̄ntum ſcꝫ factor creaturam ſuam a dn̄o alieno reduxit. et fuit iudiciuꝫ inq̄ntum dyabolum inuaſorē alieni iuris. ab eo quē poſſidebat hoīem potēter eiecit. Sed ſcḋm hoc facit dyoniſius queſtionē hic. Cum ip̄i ſup̄iores angeli ſint deo proximi et īmediate a dn̄o illuminen͛. quare abinuicē querūt. quaſi abinuicē diſcere cupiētes? Sed ſic ip̄e ſoluit et cōmentator exponit. in eo ꝙ interrogāt ſignificāt ſe ſcientiā appetere. in eo aūt ꝙ primo inter ſe cōferunt. demonſtrant ꝙ diuinaꝫ in ſe ꝓceſſionē nō audent p̄uenire. Apud ſe ergo primo īterrogare deliberāt. ne forte illumīationē que ip̄is a deo fit. nimis feſtina interrogatiōe preueniant. Hec igi͛ queſtio nō eſt doctrine inquiſitio ſed ignorantie ꝓfeſſio. Scḋa queſtio eſt quā fecerunt ip̄i ſup̄mi angeli ad xp̄m dicētes. Quare ergo rubrū eſt indumentū tuū. et veſtimentum tuū ſicut calcantiū in torculari. Dn̄s dicitur habuiſſe indumentū. ideſt corpus ſuū rubrum. ideſt ſanguine cruentatū. ex eo ꝙ dum aſcēderet in corpore ſuo cicatrices habebat. Uoluit eñ cicatrices in corpore ſuo ſeruare ſcḋm quod dicit beda. quinqꝫ de cauſis Ait eñ ſic. Cicatrices dn̄s ſeruauit et in iudicio ſeruaturus eſt. vt fidem reſurrectionis aſtruat. vt ꝓ hominibus ſupplicādo eas patri rep̄ſentet. vt boni q̄ miſcḋiter ſint redempti videāt. et reprobi q̄ iuſte ſint dānati recognoſcāt. vt ꝑpetue victorie ſue certum triumphū deferat. Huic ergo q̄ſtioni dn̄s ſic reſpōdet. Torcular calcaui ſolus. et de gētibus non eſt vir mecū. Et poteſt vocari torcular crux in qua tanq̄ in prelo ſic p̄ſſus eſt. vt etiā ſanguis effundere͛. Uel torcular vocat dyabolū qui humanū genus ſic funibus peccatoꝝ inuoluit et ſtrinxit. vt quicq̄d in eis ſp̄ūale erat exprimeret. et ſolum vinacia remanerēt. Sed nr̄ bellator torcular calcauit. vincula pctōrum dirupit. et in celuꝫ aſcendens poſtmodū tabernā celi aperuit. et vinū ſancti ſpiritus effudit. Tercia queſtio eſt quā fecerūt minores angeli maioribus dicentes. Quis eſt iſte rex glie? Quibus ille reſponderūt. Dn̄s virtutū ip̄e eſt rex glie. De hac angeloꝝ queſtione et aliorū conuenientī rn̄ſione ſic dicit aug⁹. Sanctifica͛ diuino comitatu immēſus aer. et omis illa volitans ꝑ aera demonū turba. xp̄o aſcendente tranſfugit. Cui accurrentes angeli q̄s eſſet ſciſcitan͛ dicentes. Quis eſt iſte rex glie? Quibus alij reſpōdentes dixerunt Hic eſt ille valde candidus et roſeus. hic eſt ille q̄ nō habuit ſpeciem neqꝫ decorē. Jnfirmus in ligno fortis in ſpolio. Uilis in corpuſculo. armatus in p̄lio. Fedus in morte. pulcher in reſurrectiōe. Candidus ex virgine. rubicundus in cruce. fuſcus opprobrio. clarus in celo. ¶ Circa quintū quo ſcꝫ merito aſcēdit. Notandū ꝙ triplici merito aſcēdit de quo ſic dici͛ hiero. Propter veritatē. quia illa q̄ per ꝓphetas ꝓmiſeras adimpleſti. ꝛ manſuetudinē. qꝫ ſicut ouis ꝓ vita populi īmolaris. et iuſtitiā. quia nō poteſtate ſed iuſtitia eripuiſti hominē. et deducet te mirabiliter dextera tua. potentia ſiue virtus deducet te. hoc eſt in celū ¶ E Circa ſextū quo ſcꝫ aſcendit. Notandū ꝙ ſup̄ omnes celos aſcēdit. ſcḋm qḋ dici͛ ephe. iiij. Qui deſcendit ip̄e eſt et qui aſcendit ſup̄ omnes celos. vt adimpleret omnia. Sup̄ omnes celos dicit. quia plures ſunt celi ſuper quos ip̄e aſcēdit. Eſt eñ celum materiale. rōnale intelectuale. et ſuperſubſtāciale. Celū materiale

multiplex eſt. ſcꝫ celum aereũ. ethereum. olimpiũ igneũ. ſyderiũ criſtallinũ et empireum. Celũ aũt rationale eſt homo iuſtus: qui dicit̃ celũ ratione inhabitationis diuine: quia ſicut celũ eſt ſedes et habitatio dei ſcd̃m qđ dicit̃ in yſa. lxvi. celuꝫ michi ſedes eſt. ſic aĩa iuſti ſcd̃m quod dicit̃ in li. ſap̃. aĩma iuſti ſedes eſt ſapientie. Ratione cõuerſatiõis ſancte. quia ſancti ꝑ cõuerſationẽ et deſideriũ ſempꝫ habitant in celo. ſicut dicebat apl̃s. Noſtra ꝯuerſatio in celis eſt. Ratione oꝑationis cõtinue. quia ſicut celũ cõtinue mouet̃: ſic et ſancti ꝑ bona opera continue mouent̃. ¶ Celũ intellectuale eſt angelus. Angeli eñ dicunt̃ celuꝫ: quia inſtar celi ſunt altiſſimi ratiõe dignitatis et excellẽtie. De quoꝝ dignitate et excellentia dicit dyoniſius in li. de diuinis noĩbus c. iiij. Diuine mentes ſunt ſuꝑ reliqua exiſtentia: et viuunt ſuꝑ reliqua viuentia et intelligũt et cognoſcunt ſuꝑ ſenſum et rationem: et plus ꝙ omnia exiſtẽtia pulchrũ et bonũ deſiderant et eo participãt. Scd̃o ſunt pulcherrimi ratiõe nature et glorie. De quoꝝ pulchritudĩe dicit dyo. in eodẽ li. Angelus eſt manifeſtatio occulti luminis ſpeculum purũ. clariſſimũ. incõtaminatũ. incoinquinatum: immaculatũ: ſuſcipiẽs ſi fas eſt dicere pulchritudinẽ boniformis deiformitatis. Tercio ſunt fortiſſimi ratione virtutis ⁊ potẽtie. De quoꝝ fortitudine dicit. dam̃. li. ij. ca. iij. Fortes ſunt ⁊ parati ad dei voluntatis expletionẽ: et vbiqꝫ cõfeſtim inueniunt̃ vbicunqꝫ diuinus iuſſerit nutus. Celum eñ habet altitudinẽ. pulchritudinẽ. fortitudinem. De duobꝰ primis eccl̃. xliij. Altitudĩs firmamentũ ⁊c. De tercio iob. xxvij. Tu forſan cum illo fabricatus es ⁊c. ¶ Celum aũt ſuꝑſubſtantiale eſt equalitas diuine excellẽtie. de quo xp̃s venit. et vſqꝫ ad illud poſtmodũ aſcẽdit. De quo dicit̃ in pſal̃. A ſummo celo egreſſio eius: et occurſus eius vſqꝫ ad ſummũ eius. Suꝑ omnes igit̃ hos celos vſqꝫ ad ip̃m celuꝫ ſuꝑſubſtantiale xp̃s aſcendit. Quod eñ aſcẽderit ſuper omẽs celos materiales. habet̃ per illud qđ dicit̃ in pſal̃. Eleuata eſt magnificẽtia tua ſuꝑ celos deus. Suꝑ omẽs eñ celos materiales vſqꝫ in ip̃m celum empiriũ aſcẽdit. nõ ſicut helyas qui in curru igneo aſcẽdit vſqꝫ ad ſublunarẽ regionẽ. nec eam trãſcendit: ſed in paradiſuꝫ terreſtrẽ trãſlatꝰ eſt. qui adeo eminet vt pertingat ad ſublunarẽ regionẽ. nec eã trãſcendit. In hoc ergo celo empirio xp̃s reſidet. et eſt ſpecialis et ꝓpria eius manſio ⁊ angeloꝝ et aliorũ ſanctoꝝ. Et cõgrue cõuenit hec habitatio habitatoribus. Illud eñ celum ceteros celos excellit dignitate. prioritate. ſitu. et ambitu. et ideo eſt conueniens habitatio xp̃i. qui omnes celos rationales et intellectuales tranſcendit dignitate. eternitate. ſitu. immobilitatis. et ambitu poteſtatis. Similiter eſt cõgrua habitatio ſanctorũ. Illud eñ celum eſt vniforme: ĩmobile: luminoſitatis perfecte. et capacitatis immẽſe. Et recte cõgruit angelis et ſanctis qui fuerũt vniformes in operatione ĩmobiles in dilectione. luminoſi in fide ſiue cognitione. capaces in ſpũſſancti receptione. Quod aũt ſuper omnes celos rationales ideſt omnes ſanctos aſcenderit. patet per illud qđ dicit̃ canti. ij. Ecce iſte venit ſaliens in montibus trãſ. col. Et vocant̃ montes angeli. colles vero viri ſancti. Quod vero ſuper omnes celos intellectuales. idest angelos aſcenderit patet ꝑ illud quod dicitur in pſal̃. Qui ponis nubẽ aſcẽſuꝫ tuũ: qui ambulas ſuꝑ pen. ven. Itẽ aſcendit ſuꝑ cherubin et volauit ſuꝑ pen. ven. Quod aũt vſqꝫ ad celuꝫ ſuꝑſubſtantiale. idest dei equalitatẽ aſcenderit. patet ꝑ illud quod dicit̃ mar. vl̃. Et dñs quidẽ ihũs poſtꝙ locutus eſt eis. aſſumptus eſt in celũ. et ſedet a dextris dei. Dextera eñ dei ẽſt equalitas dei. Berñ. Dño meo ſingulariter a dño ⁊ dictum et datũ eſt ſedere a dextris glĩe ipſius. vtpote in gloria coequali. in eſſentia conſubſtantiali: pro generatione conſimili. maieſtate non diſpari. eternitate nõ poſteriori. Uel poteſt dici ꝙ xp̃s in aſcenſione ſublimis fuit quadruplici ſublimitate: ſcꝫ locali: remuneratione ꝑmij. cognitiõali: et virtuali. De primo ephe. iiij. Qui deſcẽdit ipſe eſt et qui aſcendit ſuꝑ omnes celos. De ſcd̃o phil̃. ij. Factus obediẽs ⁊c. Ubi dicit augꝰ. Hũilitas claritatis eſt meritũ. claritas humilitatis eſt premiũ. De tercio pſal̃. Aſcẽdit ſuꝑ cherubin idest ſuꝑ omnẽ ſciẽtie plenitudinẽ. De quarto patet quia aſcẽdit etiã ſuꝑ ſeraphin. Ephe. iij. Scire etiã ſuꝑeminentẽ caritatem chriſti. ¶ Circa ſeptimũ quare. ſcꝫ aſcẽdit. Notandũ ꝙ aſcenſionis ſue nouẽ ſunt fructus ſiue vtilitates. Prima vtilitas eſt cõſecutio amoris diuini. Jo. xvi. Niſi ego abiero paraclitus nõ veniet. Ubi dicit augꝰ. Si carnaliter michi adheſeritis capaces ſpũs non eritis. Scd̃a eſt maior cognitio dei. Jo. xiiij. Si diligeretis me gauderetis vtiqꝫ: qꝛ vado ad patrem. Ubi dicit augꝰ. Ideo ſubtraho formã iſtam ſerui ĩ qua pater maior me eſt: vt deũ ſpũaliter videre poſſitis. ¶ Tercia eſt meritũ fidei. De hac ſic dicit leo in ſermone de aſcenſione. Tunc ad equalem patri filium eruditior fides greſſu mẽtis cepit accedere et cõtractiõe corpore in xp̃o ſubſtantie. in qua patre minor eſt nõ egere. Magnaꝝ eñ hic vigor eſt

De ſancto Spiritu

mentū incunctanter credere q̄ corporeo non vidē
tur nituitu et ibi figere deſideriū quo neq̄as infer⸗
re cōſpectū. Aug⁹. li. confeſſionū. Exultauit vt gi⸗
gas ad currendā viā ſuā. Nō em̄ tardauit ſed cucu
rit clamās dictis. factis. morte: vita: deſcēſu: aſcēſu
Clamās vt redeam⁹ ad eū: et diſceſſit ab oculis vt
redeam⁹ ad cor et inueniamus eū. ¶ Quarta eſt no
ſtra ſecuritas. Ideo em̄ aſcēdit vt noſter aduoca⸗
tus ſit apud patrē. Ualde em̄ ſecuri eſſe poſſumus
qn̄ talem aduocatū apud patrē nos habere cōſide
ram⁹ Jo. ij. Aduocatū habem⁹ apud patrē iheſuz
xp̄m iuſtū: et ip̄e eſt ꝓpiciatio ꝓ peccatis noſtris.
De hac ſecuritate dicit ber̄. Securū acceſſum ha⸗
bes o hō apud deū: vbi mater ante filiū: et fili⁹ an̄
patrē: mater oſtēdit filio pectus et vbera: fili⁹ oſtē
dit patri latus et vulnera. Nulla ergo poterit eſſe
repulſa: vbi tot ſunt caritatis iſignia. ¶ Quīta eſt
nr̄a dignitas. Maxima quidē nr̄a dignitas eſt qn̄
natura noſtra vſq3 ad dexterā dei exaltata eſt. Un̄
et āgeli hāc dignitatē in hoībus ꝯſiderātes. dein⸗
ceps ꝓhibuerūt ſe adorari ab hoībus ſicut dicit̄ a⸗
poca. xix. Cecidi inq̄t ante pedes ei⁹ vt adorarez
eū: et dixit michi. Uide ne feceris conſeruus tuus
ſum et fratrū tuoꝝ. Ubi dicit gloſa. In veteri lege
nō ꝓhibuit ſe adorari: ſ3 poſt aſcēſionē videns ſup
ſe exaltari hominē timuit adorari Leo papa in ſer
mone de aſcēſione. Hodie natura noſtre humani⸗
tatis vltra cūctarū altitudinē poteſtatū ad dei pa⸗
tris eſt ꝓuecta ꝯſeſſum: vt mirabilior fieret gratia
dei cū remotis a ꝯſpectu hoīm: q̄ merito reueren⸗
tiā ſui ſenciebant̄ īdicere: fides nō diffideret: ſpes
nō fluctuaret: caritas nō teperet ¶ Sexta eſt ſpei
nr̄e ſoliditas. Hebre. iiij. Habētes ergo pōtificem
magnū qui penetrauit celos iheſuz filiū dei. tenea
mus ſpei nr̄e cōfeſſionē. Itē hebre. vi. Qui cōfugi⸗
mus ad tenendā ꝓpoſitā ſpem: quā ſicut anchorā
habemus aīe tutam ac firmam et incedentem vſq3
ad interiora velaminis. vbi precurſor ꝓ nobis in⸗
troiuit iheſus. De hac iterum leo. Chriſti aſcenſio
noſtra eſt ꝓuectio. et quo ꝓceſſit gloria capitis eo
ſpes tendit et corporis. ¶ Septima eſt vie oſtēſio
Miche. ij. Aſcēdit pandēs iter ante eos. Aug⁹.
Uia tibi factus eſt ip̄e ſaluator. ſurge et āmbula: ha⸗
bes quo noli pigreſcere ¶ Octaua ianue celeſtis a⸗
pertio. Sicut ei primus adā aperuit ianuas infer
ni ſic ſcđs paradiſi. Unde eccl'ia cātat. Tu deuicto
mortis aculeo ⁊c. ¶ Nona loci ꝑparatio. Jo. xiiij.
Uado parare vobis locū. Aug⁹. Dn̄e para qđ pa⸗
ras nos em̄ tibi paras. et te nobis paras: quando
locū paras. et tibi in nobis: et in te nobis.

Spiritusſanctus hodierna die vt ſacra actuū
teſtat̄ hiſtoria in apl'os ī linguis igneis miſ⸗
ſus eſt. Circa cuius miſſionē ſiue aduentum
octo conſideranda ſunt. Primo a quo miſſus eſt.
ſcđo quot modis mittit̄ ſiue miſſus eſt. tercio quo
tp̄e miſſus eſt. quarto quotiens miſſus eſt. quinto
qualiter miſſus eſt. ſexto in quos miſſus eſt. ſepti⸗
mo ꝓpter qđ miſſus eſt. octauo ꝑ quid miſſus eſt.
Circa primū ſ3 a quo miſſus eſt. Notādu3 q̄ ip̄m
ſpūm pater miſit. et filius miſit: et ip̄e ſpūſſanctus
ſeip̄m dedit et miſit. De primo Jo. xiiij. Paracli⸗
tus aūt ſpūſſanctus quē mittet pater in noīe meo
⁊c. De ſcđo Jo. xvi. Si aūt abiero mittā eū ad voſ
Miſſio em̄ in iſtis inferior ib⁹ habet cōparatione3
ad ſuū mittente3: ſub triplici habitudine. ſ3 vt ad
dantē eſſe: et ſic mittit̄ radius a ſole: vt ad dantem
virtutē: et ſic mittit̄ iaculū a ꝓiectore: vt ad dantē
iuriſdictionē ſiue auctoritatē. et ſic mittit̄ nūcius
a ꝓceptore. Scđm hūc triplicē modū miſſio poteſt
cōuenire ſpiritusſancto. Mittit̄ em̄ a patre et filio.
tanq̄ ab eis habēs eſſe: et virtutē et auctoritatem
in operādo. Nichillominus et ip̄e ſpūſſanctus ſeip
ſum dedit et miſit. qđ videt̄ inſinuari Jo. xvi. cū di
cit̄. Cū aūt venerit ille ſpūs veritatis ⁊c. Na3 ſicut
dicit leo papa ī ſermone de penth. brā trinitas in⸗
cōmutabilis deitas vna eſt ī ſubſtantia indiuiſa in
op̄e: cōſors in volūtate. par in omni potētia: equa
lis in glia. Diuiſit aūt ſibi opus noſtre redēptiōis
miſericordia trinitatis. vt pater propicia: et filius

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

propiciaret: ſpũſſanctus igniret. Quia eñ ſpũſſan
ctus deus eſt ideo recte dicit̃ ſeipm̃ dare. Hoc autẽ
ꝙ ſpũſſanctꝰ deus ſit oñdit ambroſius in li. de. ſ. ſ.
ſic dicẽs Ex quatuor iſtis manifeſta diuinitatis eiꝰ
gl'ia cõprobat̃. Deus eñ eſſe cognoſcit̃ aut q: ſine
peccato eſt: aut q: pctã cõdonat: aut quia creatura
non eſt ſed creator eſt. aut q: nõ adorat ſed adorat̃
Et ĩ hoc oñdit̃ qualiter btã trinitas ſe totaliter no
bis exibuit. Pater eĩ oĩa q̃ habuit nobis exhibuit
q: ſicut dicit augꝰ. miſit nobis filiũ ſuũ in preciũ no
ſtre redẽptionis. ſpiritũſanctũ in priuilegiũ noſtre
adoptiõis. et ſeipm̃ totũ reſeruat in hereditatẽ ad-
optiõis. Similiter filiꝰ totaliter ſe nobis exhibuit
q: ſicut dicit berñ. Ipe paſtor: ipe paſcua: ipe re-
dẽptio. Dedit eñ nobis aĩam in preciũ. ſanguinẽ
in potũ. et carnẽ in cibũ. et deitatẽ in pmiũ. Simi-
liter et ſpirituſſanctus totaliter oĩa ſua dona no-
bis exhibuit ⁊ exhibet: q: ſicut dicit̃. i. cho. xij. Alij
per ſpiritũſanctũ dat̃ ſermo ſcientie. alij ſermo ſa-
pientie ſcđm eũdez ſpiritũ. alteri fides in eodẽ ſpi-
ritu. Leo papa. Spũſſanctus inſpirator eſt fidei.
doctor ſcientie. fons dilectionis. ſignaculũ caſtita-
tis. et totius cauſa ſalutis. ¶ B Circa ſcđm quot
ſcȝ modis mittit̃ ſiue miſſus eſt notanduȝ ꝙ ſpiri-
tuſſanctus duobus modis mittit̃. ſcȝ viſibiliter et ĩ
uiſibiliter. Inuiſibiliter cũ mentibꝰ ſanctis illabit̃
Uiſibiliter cũ in aliquo ſigno viſibili demõſtratur
De miſſione inuiſibili dicit̃ Jo. iij. Spũs vbi vult
ſpirat: et vocẽ eius audis: ſed neſcis vnde veniat
aut quo vadat. Nec mirũ quia ſicut dicit berñ. de
verbo inuiſibili. Per oculos nõ intrauit q: nõ eſt
coloratũ: ſed neq; per aures q: nõ ſonuit. ſed neq;
per nares quia aeri nõ miſcet̃: ſed mẽti: nec inficit
aerẽ ſed fecit: neq; vero per fauces q: non eſt mã-
ſum vel hauſtuȝ. nec per tactũ corporis quia illud
palpabile nõ eſt. Queris igit̃ cuȝ ita ſint inueſtiga
biles vie eius vnde adeſſe nouerim. Nẽpe ex mo-
tu cordis intellexi preſentiã eiꝰ. et ex fuga vicioꝝ
potentiã virtutis eius: et ex diſcuſſione ſiue redar-
gutiõe occultoꝝ meorũ admiratus ſum ꝓfundita-
tem ſapiẽtie eius et ex quãtulacũq; emendatione
morũ meoꝝ expertuſſuȝ bonitatẽ manſuetidis eiꝰ
et ex reformatiõe et renouatione ſpũs mẽtis mee
pcepi venuſ ſpeciẽ decoris eiꝰ: et ex contuitu hoꝝ
oĩm ſimul expaui mltitudinem magnitudĩs eius.
Hec ber̃. Miſſio aũt viſibilis eſt cũ in aliquo ſigno
viſibili oſtẽdit̃. Et notãdũ ꝙ in quĩtuplici ſpecie vi
ſibili ſpũſſanctus mõſtratus eſt. Primo ĩ ſpecie co-
lũbe ſup xp̃m baptizatũ. luc. iij. Deſcẽdit ſpũſſan-
ctus corpali ſpecie ſicut colũba in ipȝ. Scđo in ſpe

cie nubis lucide ſup xp̃m trãſfiguratũ. math. xvij.
Adhuc eo loquẽte ecce nubes lucida obumbrauit
eos. Ubi ſic dicit glo. Sicut baptizato dño ſic ⁊ glo
rificato miſteriũ ſancte trinitatis oñditur ſpũſſan-
ctus ibi in colũba. hic in nube lucida. Tercio in ſpẽ
flatus. Jo. xx. Inſufflauit et dixit eis. Accipite ſpi
ritũſanctũ ⁊c. Quarto ĩ ſpecie ignis. Quinto in ſpẽ
lingue. Et ĩ hac duplici ſpecie apparuit hodierna
die. Ideo aũt in hac quintuplici ſpecie rex mõſtra
tus eſt. vt det̃ intelligi ꝙ harũ reꝝ proprietates o
perant̃ in cordibus quibꝰ illabit̃. Primo mõſtratꝰ
eſt in ſpecie colũbe. Colũba gemitũ ꝓ cantu habet
felle caret. in foramibus petre manet. Sic ſpũſſan
ctus illos quos replet facit ꝓ ſuis peccatis geme-
re. yſa. lix. Rugiemus quaſi vrſi oẽs. et quaſi colũ
be meditantes gememus. rõꝝ. viij. Ipe ſpũs po-
ſtulat ꝓ nobis gemitibus inenarrabilibus. ideſt
nos poſtulãtes et gemẽtes facit. Scđo ſine felle a-
maritudinis eſt. Sap. xij. O ꝙ bonꝰ et ſuauis eſt
dñe ſpũs tuus in nobis. Itẽ eođ. vij. vocat̃ ſuauis
benignꝰ. humanꝰ. ex eo ꝙ ſuaues benignos et hu
manos facit. Suaues ĩ ſermone: benignos ĩ corde
⁊ humanos ĩ ope. Tercio in petre foramibus ideſt
in xp̃i vulneribꝰ habitare. Cañ. ij. Surge amica
mea. ſpõſa mea. ⁊ veni colũba mea. Glo. fouẽs mi
chi pullos meos infuſione ſpũſſancti: in foramibꝰ
petre. glo. id eſt in xp̃i vulneribus. Treñ. vl'. Spi-
ritus oris noſtri xp̃s dñs captus eſt ĩ pctĩs noſtris
cui diximus in vmbra tua viuemus in gẽtibꝰ. Qua
ſi dicat. Spirituſſanctus qui eſt oris noſtri. qđ os
noſtrũ eſt xp̃s dñs quia eſt os noſtrum et caro no
ſtra facit nos dicere xp̃o. In vmbra tua ideſt in paſ
ſione tua in qua xp̃s fuit tenebroſus et deſpectus.
viuemus per iugem memoriã. Secundo monſtra-
tus eſt in ſpecie nubis. Nubes a terra eleuatur. re
frigeriũ preſtat: et pluuiam generat. Sic ſpũſſan-
ctus quos replet a terra eleuat: per contemptum
terrenorũ. Ezech. viij. Eleuauit me ſpiritus inter
celum et terram ⁊c. Item ezechie. i. Quocũq; ibat
ſpiritus. illuc eunte ſpiritu et rote pariter eleua-
bantur ſequẽtes eũ. ſpiritus eñ vite erat in rotis
Item grego. Guſtato ſpiritu deſipit omnis caro.
Secundo refrigeriũ preſtat cõtra incentiua vicio-
rum. Unde et marie dictum eſt ſpũſſanctus ſuper-
ueniet in te: et virtus altiſſimi obumbrabit tibi. id
eſt te ab omni eſtu viciorum refrigerabit. Unde et
ſpirituſſanctus vocat̃ aqua que habet vim rege-
neratiuã. Jo. vij. Flumina de ventre eius fluent a
que viue. Hoc aũt dixit de ſpiritu ſancto quẽ erãt
accepturi credẽtes in eum. Tercio generat pluuiã

lacbrimaꝝ. pſal'. Flauit ſpūs eius et fluēt aque. ſcꝫ
lacbrimarū. ¶ Tercio mōſtratus eſt in ſpecie fla-
tus. Flatus eſt mobilis. calidus. leuis et ad reſpi-
randū neceſſarius. Sic ſpiritusſanctus mobilis id
eſt velox eſt ad ſe diffundendū. Oibus eī mobi-
libus mobilioꝛ eſt. Glo. ſuper illud. Factus eſt re-
pente de celo ſonus aduenientis ſpiritus vehemē
tis ꝛc. dicit. Neſcit tarda molimina ſancti ſpūs gra
tia. Scđo calidus eſt ad inflammandū. Luce. xij.
Ignem veni mittere in terrā et quid volo. niſi vt
ardeat? Unde et auſtro vento calido cōparatur.
Cāticoꝝ. iiij. Surge aquilo et veni auſter perfla
oꝛtū meū et fluent aromata illius. Tercio lenis
eſt ad demulcendū. Unde et ad eius lenitatem in-
ſinuendam vocatur nomīe vnctionis. vt patet in
canonica iohānis. i. ca. ij. Unctio eius docet vos
de omnibus. Nomine roꝛis. Unde cantat eccleſia
Et ſuis roꝛis intima aſperſione fecundet ꝛc. No-
mine aure tenuis. iij. Regum. xix. Et poſt ignem
ſibilus aure tenuis. et ibi dominus. ¶ Quarto ne
ceſſarius eſt ad reſpirandū. Adeo quippe flat' ne
ceſſarius eſt ꝙ ſi ad boꝛam ſubtraberetur bomo cō
tinuo moꝛeretur. Sic et de ſpiritu ſancto intelligē
dum eſt. Unde pſal'. Auferes ſpiritū eoꝛum et de-
ficient. et in puluerem ſuum reuertentur. Emitte
ſpiritum tuū et creabuntur. et renouabis faciē ter-
re ꝛc. Item iohānis ſexto. Spiritus eſt qui viuifi-
cat ꝛc. ¶ Quarto ſpiritusſanctus mōſtratus eſt in
ſpecie ignis ¶ Quinto in ſpecie lingue ſcđm illud.
Apparuerunt illis diſpartite lingue tanꝙ ignis.
ſeditqꝫ ſupꝛa ſingulos eoꝛum ꝛc. Quare aūt in hac
die duplici ſpecie apparuit dicet infra. ¶ C Cir
ca terciū ſcꝫ quo tempoꝛe miſſus eſt. Notandum ꝙ
miſſus eſt in quinquageſimo die a paſcha. Ideo
autē in die quinquageſimo miſſus eſt. vt detur in
telligi quoniā a ſpiritu ſctō eſt legis perfectio. eter
na remuneratio. et peccatoꝝ remiſſio. Legis per
fectio qm̄ ſcđm glo. a die agni īmolati quinquage
ſimo die data eſt lex in igne. In nouo etiā teſtamē
to quinquageſimo die a paſcha xp̄i deſcendit ſpūſ-
ſanctus in igne. Lex in monte ſinay. ſpūs in mōte
ſyon. Lex in ſublimis mōtis loco. ſpiritus datur in
cenaculo. Unde ꝑ hoc inſinuat ꝙ ipſe ſpūſſanctus
eſt perfectio totius legis. qꝛ plenitudo legis eſt di
lectio. Scđo eterna remuneratio. Uñ glo. Sicut
xl. dies quib' poſt reſurrectionē xp̄s cū diſcipulis
cōuerſatus eſt. pꝛeſentē eccl'iaꝫ deſignauit ita quin
quageſimus dies quo ſpūſſanct' dat denariū eter
ne remuneratiōis expꝛimit; Tertio pctōꝝ remiſ-
ſio. Uñ glo. ibidē. Ideo in quinquageſimo. qꝛ in-
dulgentia fiebat in iubileo. et ꝑ ſpūmſanctū pecca
ta remittunt. Et ſequit i glo. In ſpūali iubileo rei
moꝛtis ſoluunt. debita dimittunt. exules in patriā
reuocant. hereditas amiſſa reddit. ſerui ideſt ho-
mines pctō venūdati a iugo ſeruitutis liberantur
Hucuſqꝫ glo. rei moꝛtis ſoluunt et liberantur. Uñ
Ro. viij. Lex ſpūs vite in xp̄o liberauit me a lege
peccati et moꝛtis. Debita pctōꝝ dimittunt qꝛ cari
tas operit multitudinē pctōꝝ. Exules i patriā re-
uocant. pſal'. Spūs tuus bonus deducet me in ter
ram rectā. Hereditas amiſſa reddit. Ro. viij. Ipe
ſpūs teſtimoniū reddit ſpūi nr̄o ꝙ ſumus filij dei.
Si autē filij et heredes. Serui a pctō liberant. ij.
coꝝ. iij. Ubi ſpirit' dñi ibi libertas. ¶ D Circa
quartū ſcꝫ quotiēs apl'is miſſus eſt. Sciendū eſt ꝙ
ſcđm glo. trib' vicibus eis datus eſt, ſcꝫ ante paſ-
ſionē, poſt reſurrectionē. et poſt aſcenſionē. Pri-
mo ad faciendū miracula. ſcđo ad relaxandū pctā
tercio ad cōfirmandū coꝛda. Primo qñ eos ad p̄di
candū miſit. et ſup oīa demonia. et vt lāguoꝛes
curarēt eis poteſtatē dedit. Hec eī miracula per
ſpūmſanctū fiunt. ſcđm ꝙ dicit mathei. xij. Si aūt
in ſpū dei eijcio demonia ꝛc. Nō tamen cōſequēs
eſt vt quicūqꝫ habet ſpiritūſanctū faciat miracula.
qm̄ ſicut greg̃. ait. miracula hoīem ſanctū nō faci-
unt. ſed oñdunt. Nec quicūqꝫ facit miracula habet
ſpiritūſanctū. qm̄ et mali aſſerūt ſe feciſſe miracula
dicētes. Dñe domine nōne in nomīe tuo ꝓpheta-
uimus ꝛc. Deus eī facit miracula ꝑ auctoꝛitatē.
angeli ꝑ materie habilitationē. demones ꝑ v̄tutes
naturales rebus inſitas. magi ꝑ occultos cōtract'
cū demonibus. boni xp̄iani ꝑ publicā iuſticiā. mali
xp̄iani ꝑ ſigna publice iuſticie. Scđo dedit eis ſpi-
ritūſanctū. quando in eos inſufflauit dicēs. Acci-
pite ſpūmſanctū quoꝝ re. pec. ꝛc. Nō tamē poteſt
quis peccatū remittere quantū ad maculā q̄ eſt in
anima. aut quantū ad reatū. ideſt obligationē ad
penā eternā. aut ꝙ̄tum ad dei offenſaꝫ. q̄ ſolum ex
infuſione gr̄e et virtute cōtritionis remittunt. Di
citur tamē ſacerdos abſoluere. tū qꝛ a culpa abſo-
lutū eſſe inſinuat. tum qꝛ penam purgatoꝛiā i tpa-
lem cōmutat. tum qꝛ de ipſa tpali partem relaxat.
Tercio dedit eis hodierna die quando eoꝝ coꝛda
ſic ſolidata ſunt. vt nil toꝛmēta timerēt. pſal'. Spū
oꝛis eius oīs virtus eoꝝ. Aug̃. Talis eſt gr̄a ſpūſ
ſancti. ꝙ ſi triſtitiā inuenit diſſoluit. ſi deſideriū ꝑ-
nicioſuꝫ cōſumit. ſi trepidationē abijcit. Leo papa
Sperabat ab apl'is ſpūſſanctus. nō vt tunc pꝛimū
ſanctoꝝ habitatoꝛ eſſe inciperet. ſꝫ vt ſacrata ſibi
pectoꝛa et feruentius accēderet ꝛ copioſius mūda

ret cumulās ſua dona. nō incboās. nec ideo nouus
opere. quia ditior largitate. ¶ E Circa quintū
qualiter ſcȝ miſſus eſt. Notandū ꝙ miſſus eſt cū ſo
no in linguis igneis. et ipe lingue apparuerūt ſe-
dēdo. Sonus aūt fuit repētinꝰ. celeſtis. vebemēs
et replēs. Repētinꝰ qꝛ ſpūſſanctus tarda molimia
neſcit. Celeſtis qꝛ celeſtes efficit. Vebemēs quia
timorē filialem inducit. Vel qꝛ eternū ve adimit.
Unde vebemēs quaſi ve adimēs. Vl̄ qꝛ mentē ab
oī carnali amore vebit. Vñ vebemēs quaſi vebēs
mentē. Fuit et replēs. qꝛ ſpūſſanctus oēs aplos re
pleuit. Vñ. Repleti ſunt oēs ꝛc. Triplex eſt aūt ſi-
gnū plenitudinis qđ fuit in aplis. Primū eſt non
reſonare vt patȝ in doleo. qđ dū plenū eſt non re
ſonat. Job. vi. Nunqd mugiet bos cū ante pſepe
plenū ſteterit? Q. d. Cū pſepe cordis plenitudinē
babet grē. locū non babet mugitus impacientie.
Hoc ſignū babuerūt apli. quia in tribulationibus
p impacientiā non reſonabāt imo ibant gaudētes
a cōſpectu ꝯcilij ꝛc. Scđm ſignū eſt nō plus recipe
ſiue ſacietatē babere. Qñ eñ vas aliquo liquore
plenū eſt aliud recipe non pōt. Similiter bomo ſa
tur nō appetit amplꝰ. Sic ſancti q babēt plenitu
dinē grē non poſſunt recipere aliū liquorē dilectio
nis terrene. pſa. i. Plenꝰ ſum. ideo bolocauſta. Si
militer qꝛ guſtauerūt celeſtē ſuauitatē. ideo non ſi
tiūt terrenā voluptatē. Aug. Qui biberit de flu-
uio padiſi. cuiꝰ vna gutta maior eſt oceano reſtat
vt in eo ſitis buius mūdi extincta ſit. Hoc ſignum
babebāt apli qui nicbil ꝓprium voluerūt babere.
ſed in cōmuni oīa diuidere. Terciū ſignum eſt ſup
effluere. vt patet in fluuio inundāte. Eccli. xxiiij.
Qui implet quaſi pbiſon ſapientiā. Ad litterā illiꝰ
fluuij ꝓprium eſt effluere. et circūadiacētia irriga
re. Sic apli ceperūt effluere. qꝛ ceperūt loqui va-
rijs linguis. Vñ dicit glo. Ecce ſignū plenitudinis
plenū vas erūpit. ignis in ſinu nō poteſt occultari
Ceperūt iterū circūadiacentia irrigare. Vñ ſtatim
petrus pdicare cepit. et tria milia ꝯuertit. ¶ Scđo
miſſus eſt in linguis igneis. Circa qđ tria videnda
ſunt. Primo quare ꝯiūctim i linguis igneis. Scđo
quare in igne potius ꝙ̄ in alio elemento. ¶ Tercio
quare i lingua potius ꝙ̄ in alio mēbro. De primo
ſciendū ꝙ triplici ratiōe apparuit i linguis igneis
Primo vt verba ignea proferrent. Scđo vt legeȝ
igneā predicarēt. ſcȝ legē amoris. De bis duobus
bern. Venit ſpūſſanctus in linguis igneis. vt lin-
guis omniū gentiū verba ignea loquarent. ꝛ legē
igneam lingue ignee predicarēt. Tercio vt ſpūm
ſanctū qui ignis eſt per eos loqui cognoſcerēt. et
boc ne diffiderēt. et ne alioꝝ cōuerſionē ſibi attri-
buerēt. et vt omēs eoꝝ verba tanꝙ̄ dei audirent.
F ¶ De ſcđo ſciendū ꝙ miſſus eſt in ſpecie ignis
multiplici rōne. Prima ſumit penes eius ſeptupli
cem grām. Spūs eñ ad modū ignis alta bumiliat
p donū timoris. emollit dura p donū pietatis. illu-
minat obſcura p ſcientiā. reſtringit fluida p conſi-
lium. cōſolidat mollia p fortitudinē. clarificat me-
talla tollēdo rubiginē p donū intellectus. ſurſum
tendit p donū ſapiētie. Scđa ſumit penes eius di-
gnitatē et excellentiā. Ignis eñ excellit oīa elemē-
ta ſpecie. ordine. et virtute. Specie rōne pulcbritu
dinis in luce. ordine rōne ſublimitatis in ſituatiōe
virtute rōne vigoroſitatis in actione. Sic et ſpūs
ſanctus i bis oīa excedit. Propter primū dicit ſpi-
ritusſanctus incoinquinatꝰ. ꝓpter ſcđm qꝛ captat
oēs ſpūs intelligibiles. ꝓpter terciū babēs omnē
virtutē ſap. vij. Tercia ſumit penes eiꝰ multiplicē
efficaciā. Hanc rōnem aſſignat rabanꝰ ſic dicens.
Ignis quatuor bȝ naturas. vrit. purgat. calefacit.
et illuminat. Sic ſpūſſanctꝰ exurit pctā. purgat cor
da. teporē excutit. ignorātias illuſtrat. bec rabanꝰ
Exurit pctā. Vñ zachi. xiij. Per ignē vrā eos ſicut
vrit argentū. Hoc etiaȝ igne vri petebat ꝓpbeta
dicēs Ure renes meos ꝛc. Purgat corda. pſa. iiij.
Si ſanguinē bieruſalē lauerit de medio eius i ſpū
iudicij et ſpū ardoris. Teporē excutit. Vñ dicit de
illis quos replet ſpūſſanctꝰ. Ro. xij. Spū feruen-
tes ꝛc. Greg. In igne appuit ſpūſſanctꝰ. qꝛ ab oī
corde qđ replet. torporē frigoris excutit. et boc in
deſiderio ſue eternitatis accēdit. Ignorātias illu-
ſtrat. Sap. ix. Senſuȝ aūt tuū quis ſciet niſi tu de-
deris ſapientiā. ꝛ miſeris ſpūmſanctū tuū de altiſſi
mis? Et. i. coꝝ. ij. Nobis aūt reuelauit deꝰ p ſpūm
ſanctū. Quarta ſumit penes ipſius amoris naturā
Amor eñ p ignē babet ſignificari triplici ratione.
Primo qꝛ ignis ſemp eſt in motu. ſic et amor ſpūſ-
ſancti quos replet ſemp facit eſſe i motu bone opa
tionis. Vñ greg. Nunꝙ̄ eſt amor dei ocioſus. opa
tur eñ magna ſi eſt. ſi aūt opari negligit amor nō
eſt. Scđo qꝛ ignis inter cetera elementa eſt maxi-
me formale. et modicū babet de materia et multū
de forma. ſic amor ſpūſſancti quos replet facit ba-
bere modicū de amore terrenoꝝ et plurimū de a-
more celeſtiū et ſpūaliū. vt iaȝ nō carnalia carnali
ter ſed potiꝰ ſpūalia ſpūaliter diligant. Diſtinguit
eñ ber. quatuor modos diligēdi ſcȝ diligere carnē
carnaliter. ſpūȝ carnaliter. carnē ſpūaliter. et ſpūȝ
ſpūaliter. Tercio qꝛ ignis babet alta inclinare. ſur
ſuȝ tēdere. fluida adunare et congregare. Per bec

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tria intelligit triplex vis amoris. Amor enim ſicut
habet ex verbis dyoniſij in li. de diuinis noibus.
habet triplicẽ vim. ſcȝ inclinatiuã. eleuatiuã. et co
ordinatiuã. Inclinatiuã qȝ inclinat ſupiora inferio
ribus. eleuatiuã quia eleuat inferiora ſuperioribꝰ
coordinatiuaȝ qȝ coordinat equalia coequalibus.
Hec dyoniſius. Hanc em̃ triplicẽ vim amoris ſpiri
tuſſanctꝰ efficit in his quos replet. qȝ inclinat eos
per humilitatẽ et ſui cõtemptũ. eleuat in deſide-
riũ ſupnorũ. et coordinat inuicẽ per vniformitatẽ
morũ. ¶ De tercio ſciendũ ꝙ apparuit potius in
lingua ꝙ̈ in alio membro triplici rõe. Lingua em̃
eſt mẽbrũ igne gehenne inflatũ. difficile ad regen
dum. et vtile bene rectũ. Quia ergo lingua igne
infernali inflammata erat. ideo igne ſpũſſancti in-
digebat. Jaco. iij. Ligua noſtra ignis eſt ꝛc. Quia
difficile regitur. ideo pre ceteris membris gratia
ſpũſſancti indiget. Jac. iij. Omnis natura beſtiaꝝ
ꝛc. Quia vtilis valde ſi bene regitur. ideo neceſſe
fuit vt ſpũmſanctũ rectorẽ haberet. In lingua etiã
apparuit. ad ſignificandũ ꝙ p̃dicãtibus valde ne-
ceſſarius fuit. Predicãtibus em̃ neceſſarius eſt. qȝ
facit eos loqui feruẽter abſqȝ trepidatione. et ideo
miſſus eſt in ſpecie ignis. Beꝛ̃. Venit ſpũſſanctus
ſup diſciplos in linguis igneis. vt verba ignea lo-
querent. et legẽ igneã lingue ignee p̃dicarẽt. Cõ-
fidẽter abſqȝ puſillanimitate. Act. iiij. Repleti ſunt
oẽs ſpũſancto. et ceperũt loqui cũ fiducia verbum
dei ꝛc. Multiplr ꝑpter capacitatis auditoꝝ diuer
ſitatẽ. ꝛ ideo dicit act. ij. ꝙ ceperũt loqui varijs lin
guis. Utiliter ad edificationẽ et vtilitatẽ yſa. lxij.
Spũs dñi ſup me eo ꝙ vnxerit me ꝛc. Tercio ipe
lingue apparuerũt ſedendo. ad ſignificandũ ꝙ p̃-
ſidẽtibus neceſſarius erat. Preſidẽtibus quoqȝ in
iudicio neceſſariꝰ eſt. qȝ cõfert auctoritatẽ ad pctm̃
remittendũ. Jo. xx. Accipite ſpũmſanctũ quoꝝ re
miſeritis pctã ꝛc. Sapiẽtiã ad iudicandũ. yſa. xiij.
Ponã ſpũm meũ ſup euȝ. iudiciũ gẽtibus ꝓferet:
Mãſuetudinẽ ad ſupportãdũ. Numeri. xi. Dabo
eis de ſpũ qui inte eſt vt ſupportẽt onus ppl'i tecũ
Sps moyſi erat ſpũs mãſuetudis vt patet nume.
xij. Erat moyſes mãſuetiſſimꝰ ꝛc. Ornatũ ſanctita
tis ad informandũ. Job. xxvi. Sps dñi ornauit ce-
los. ¶ H Circa ſextũ in quos ſcȝ miſſus eſt. No
tandũ ꝙ miſſus eſt in diſciplos qui fuerũt recepta
cula mũda. ſcðm ꝙ de eis cãtat. Fuerũt ei recepta
cula mũda ꝛ habilia ad ſuſceptionẽ ſpũſſancti pro
pter ſeptẽ que fuerũt in eis. Ipſi em̃ primo fuerũt
animo quieti. qð notatur in hoc ꝙ dicit. Dum cõ-
plerent dies penthe. i. dies requietõnis. Illud em̃
feſtũ erat ad requiẽ deputatũ yſa. lxvi. Sup quem
requieſcet ſpũs meus niſi ſup humilẽ ꝛ quietũ ꝛc.
Scðo dilectione vniti qð notat in hoc qð dicitur.
Erant oẽs pariter. Erat in eis cor vnũ et aĩa vna.
Sicut em̃ ſpũs homĩs nõ viuificat membra corpis
niſi ſint vnita. ſic nec ſpũſſanctꝰ mẽbra ſpũalia. Et
ſicut ignis lignoꝝ diuiſiõe extinguit. ſic ſpũſſanctꝰ
p diſcordiã in hoibus. Et ideo cantat de apl'is. In
uenit eos ꝯcordes caritate. illuſtrauit eos inũdãs
diuinitas deitatis. Tercio loco ſecreti qð notatur
in hoc qð dicit in eodẽ loco. ſcȝ i cenaculo. Oſee. ij.
Ducã eam in ſolitudinẽ et ibi loquar ad cor eius.
Quarto orõne aſſidui. Uñ premittit. Erant pſeue-
rantes vnanimiter in orõne. Unde cãtamus de eis
Orãtibus apl'is deũ veniſſe nũciat. Qð em̃ oratio
neceſſaria ſit ad ſuſceptionẽ ſpũſſancti oſtenditur
ſap̃. vij. Inuocaui ꝛ venit in me ſpũs ſapiẽtie. Itẽ
Jo. xiiij. Rogabo patrẽ meũ et aliũ paraclitũ da-
bit vobis. Quinto humilitate p̃diti qð notat in
hoc ꝙ dicit. Sedẽtes pſal'. Qui emittis fontes in
cõuallibus. i. gratiã ſpũſſancti i humilibus. Et ſup
quã requieſcet ſpũs meus ꝛc. Sexto pace cõiuncti
qð notat in hoc ꝙ erãt in hieruſalẽ. q̃ interpretat
viſio pacis. Qð aũt ad recipiẽdũ ſpũmſanctũ pax
neceſſaria ſit. oñdit dñs. Jo. xx. vbi primo pacẽ ob
tulit dicẽs. Pax vobis. Deinde ſtatim inſufflauit ꝛ
dixit. Accipite ſpũmſanctũ. Septimo in contẽpla-
tione erecti qð notat in hoc ꝙ ſpũmſanctũ recepe-
runt in ſupiori cenaculo. Uñ dicit glo. ibidem. Qui
ſpũmſanctũ deſiderat carnis domiciliũ mentis cõ
templatione tranſcendẽs calcat. ¶ H Circa ſe-
ptimũ ꝓpter quid ſcȝ miſſus eſt. Notãdũ ꝙ miſſus
eſt ꝓpter ſex cãs. q̃ notant in hac auctoritate. Pa
raclitus aũt ſpũſſanctꝰ ꝛc. Primo ad cõſolãdũ me-
ſtos. qð notat cũ dicit paraclitus. qð idẽ eſt ꝙ cõ-
ſolator. yſa. lxi. Spũs dñi ſup me ꝛc. Et ſequit. vt
ponerẽ cõſolationẽ lugẽtibus ſyon. greg̃. Cõſola-
tor ſpũſſanctꝰ dicit qȝ de pcti ppetratiõe merenti-
bus dũ ſpem venie p̃parat ab afflictiõe triſticie mẽ
tem leuat. Scðo ad viuificandũ mortuos. qð nota
tur cum dicit ſpiritus. quia ſpũs eſt qui viuificat.
Ezechiel'. xxxvij. Oſſa arida audite verbũ dñi ꝛc.
Ecce ego imittã in vos ſpũm et viuetis. Tercio
ad ſanctificandũ immũdos qð notat cũ dicit ſctũs
ſicut em̃ dicit ſpũs qui viuificat. ita ſanctus qui ſan
ctificat et mũdat. Uñ ſanctꝰ idẽ eſt qð mũdus. p̃s.
Fluminis impetꝰ. i. mũdans et abundans gratia
ſpũſſancti letificat ciuitateȝ dei. i. eccl'iam dei. Et p
iſtud flumẽ ſanctificauit tabernaculũ ſuũ altiſſimꝰ
Quarto ad cõfortandũ amorem inter diſcordes et

odioſos qꝺ notatur cum dicitur pater. Pater enī dicitur eo qꝺ naturaliter diligit nos. Jo.xiiij. Jpſe enim pater amat nos. Si pater et nos filij eius. et fratres adinuicem. et inter fratres perfecta ami cicia perſeuerat. Quinto ad ſaluandū iuſtos quod notatur in eo ꝙ dicitꝛ in nomīe meo quod eſt ihūs et ſalus interpretatur. Jn nomīe igitꝛ ihesu.i.ſalu tis pater miſit ſpūm. vt oſtendat ꝙ ad ſaluandas gētes venit. Sexto ad docendū ignaros qꝺ nota tur in eo ꝙ dicitur. Jlle vos docebit omīa. Circa octauū notandū ꝙ datur ſiue miſſus eſt in primiti ua eccleſie. Primo ꝑ orationē. Unde. Orantibus apl'is ⁊c. Et luc.iij. Orante ihesu deſcendit ſpūſſan ctus ⁊c. Scꝺo ꝑ verbi dei deuotā et attentā audi tionē. Act.x. Adhuc loquēte petro. cecidit ſpūſſan ctus ⁊c. Tercio ad aſſiduā operationē quod notatꝛ in manuū impoſitione. Act.viij. Tūc imponebāt manus ſuper illos ⁊c. Ul' impoſitio manuū ſignat ad ſolutionem que fit in confeſſione.

De.ſ.gordiano et epimacho lxix

Gordianus a geos quod eſt dogma ſiue do mus ⁊ dyan qꝺ eſt clarū. quaſi clara dom⁹ in qua habitabat de⁹. Sicut aūt dicit aug̃. in li. de ciui. dei. bona domus eſt paribus mēbris diſpoſita. ampla. et lucida. Sic ille ſanctus fuit pa riter diſpoſitus ꝑ concordie imitationē. amplus ꝑ caritatē. lucidus per veritatem. Epymachus ab epy qꝺ eſt ſupra et machin quod eſt rex. quaſi ſup nus rex. Uel ab epū qꝺ eſt ſupra et machos quod eſt pugna quaſi pro ſupernis pugnans. A

Gordianus vicarius iuliani imꝑatoris cum quendā xpianū noīe ianuariū ad ſacrificā dum cōpelleret. ad predicationē tn̄ ipſius ianuarij ad fidē cū vxore ſua et.liij. viris cōuerſus eſt. Qꝺ audiēs iulianus iuſſit ianuariū in exilium mitti. gordianū vero ſi ſacrificare nollet capite trū cari. Decollatus eſt igitꝛ beatus gordianus et cor pus eius ad canes ꝑ.viij. dies ꝓiectū eſt. Sed cū oīno remāſiſſet intactū. tandē a familia ſua rapitꝛ et cū beato epimacho quē dudum predictus iulia nus occidi fecerat non longe ab vrbe miliario fe re vno circa annum dn̄i.cclx. ſepellitur

De ſanctis nereo et achilleo lxx

Nereus interpretatꝛ lucis cōſiliū. vel nere⁹ a nereth qꝺ eſt lucerna. et vs feſtinās. vel ne reus quaſi ne.i. nequaꝙ̄ reus. Fuit ergo cō ſiliū lucis in virginitatis p̄dicatiōe. lucerna in ho neſta cōuerſatiōe. feſtinās in zeli feruore. Nereus ideſt nequaꝙ̄ reus in cōſciētie puritate. Achille⁹ ab achi qꝺ eſt frater meus. et leſa qꝺ eſt ſalus qua ſi fratrū ſalus. Horū paſſionē eutbices victorinus et macro alias maro ſerui xp̄i ſcripſerūt. A

Nereus et achilleus eunuchi cubicularij do micille neptis domiciani imꝑatoris fuerūt Quos btūs petrus apl's baptiſauit. Cū er go p̄dicta domicilla aureliano filio conſulis nupta eſſet et gēmis et purpureis veſtibus tegeretꝛ. Ne reus et achilleus eidē fidē p̄dicauerūt. et virginita tē multipliciter cōmendauerunt. oſ̄dentes virgi nitatē deo eſſe ꝓximā. angelis germanā. hoībus

innatam vxorē viro ſubijci. pugnis ⁊ calcibus cedi deformes ꝓtus ſepius ꝓcreari. rurſus que vix matris pia monita ſuſtinere poterat oportere grādia cōuicia pati mariti. Illa aūt īter cetera dixit. Scio patrē meū fuiſſe zelotipū. ⁊ matrē meā ab eo cōuicia plurima paſſam eſſe. Nunqd vir meus talis futurus eſt? Cui illi. Qm̄ q̄diu ſunt ſponſi videnť eſſe benigni. ſed mariti effecti crudeliter dominanť. et aliqñ ancillas preferūt dñabus. Oīs aūt ſanctitas amiſſa per pn̄iam reuocari pōt. ſola autē virginitas ad ſuū ſtatū reuocari nō pōt. Reatꝰ eī ꝑ pn̄iam expelli poteſt. virginitas reuocari nō poteſt vt ad ſtatū priſtine ſanctitatis attingat. Tūc flauia domicilla credidit. et virginitatē vouit. et a ſancto clemente velata eſt. Qd̄ ſpōſus eius audiēs licēcia a domiciano īpetrata. virginē cū ſanctis nereo et achilleo in poncianā inſulā relegauit putans ſe per hoc poſſe virginis ꝓpoſitū immutare. Poſt aliqd̄ tēpus cū ipſe ad inſulā pexiſſet. et multis muneribus ſanctos vt virgini ſuaderēt induceret. ipi hec penitus reſpuētes magis eam in dn̄o cōfortabāt. Qua ꝓpter cū ad ſacrificia cōpellerenť. ⁊ dicerent ſe a beato petro apl̄o baptiſatos. nulla rōne poſſe ydolꝭ imolare capite ceſi ſunt circa annū dn̄i. lxxx. Quoꝝ corꝑa iuxta ſepulcrū petronelle poſita ſūt. Alios etiā ſcꝫ victorinū eucbicē et maronē quibus domicilla adherebat tanq̄ ſeruos. tota die in ſuis p̄dijs laborare faciebat. et veſꝑe cantabrū ad mā- ducandū eis dabat. Tandē eucbicē cedi iuſſit quouſq; ſpūm exalaret. victorinū vero in aq̄s fetētibꝰ ſuffocari. maronē vero ſaxo ingēti opprimi iuſſit. Cū aūt immaniſſimā petrā quā vix. lxx. viri mouere poterāt ſuꝑ eū iactaſſent ipſꝫ predictū lapidē in humeros ſuos accepit. et quaſi leues paleas ad duo miliaria portauit. Et cū plurimi credidiſſent cōſularis eū occidi fecit. Poſt hoc aurelianus domicillā de exilio reduxit. et duas virgines eufroſinam et theodorā collactaneas eiꝰ. vt ei ſuaderēt miſit. Quas tn̄ domicilla ad fidē cōuertit. Tūc aurelianus cū ſpōſis p̄dictaꝝ puellarū et tribꝰ ioculatoribus ad domicillā veīt vt eiꝰ nuptias celebraret. et ipam ſaltē violēter opprimeret. Sed cū domicilla p̄dictos duos iuuenes cōuertiſſet. aurelianus domicillā in thalamū introduxit. et ibidē mimos canere fecit. et ceteros ſecū ſaltare iuſſit. volēs cū poſtmodū violare. Sed cū deficerēt mimi in canēdo. et ceteri in ſaltādo. ipſe tn̄ ꝑ duos dies nō ceſſauit. quouſq; in ſaltādo deficiēs expirauit. Luxurius vero frater eiꝰ īpetrata licētia oēs qui crediderāt interfecit. et cubiculo vbi p̄dicte virgines morabanť ignē ſuppoſuit. Que orātes ſpūꝫ emiſerūt. Quarum corpora ſanctus ceſarius mane illeſa reperiens ſepeliuit.

De ſancto pancracio lxxi A

Pancracius a pan qd̄ eſt totū et gratus et citius quaſi totꝰ cito gratis. q: in ſua puericia gratꝰ. vel vt dicit̄ ī glo. pācras dicit̄ rapina. pācranariꝰ flagellis ſubiectꝰ. pācrus lapis varie coloratꝰ ipe ei rapuit predā captiuorū. fuit ſubiectꝰ flagellis tormētoꝝ coloratꝰ varietate virtutū

Pancracius nobiliſſimis ortus parētibꝰ. dū apud frigiā et patre ⁊ matre orbatus eſſet ſub cura dyoniſij patrui ſui relictꝰ eſt. Ambo ergo romā vbi largū habebant patrimoniū redierūt. In quoꝝ vico cornelius papa cū fidelibus latitabat. A quo quidē cornelio cū p̄dictus dyoniſius et pancraciꝰ fidē xp̄i recepiſſent. tandē dyoniſius ī pace morit̄. et pācracius capit̄ et ceſari p̄ſentat̄. Erat aūt pācraciꝰ quaſi annoꝝ. xiiij. Cui dixit dyoclecianꝰ ceſar. Infantule ſuadeo tibi ne mala morte moriaris: q: cū puer ſis facile decipis. et q̄a nobilis comprobaris ⁊ cariſſimi mei filius extitiſti te vt recedas ab hac veſania. vt velut filiū meū te habeā. Cui pācracius. Et ſi puer ſum corꝑe. cor tn̄ gero ſenile. Et virtute dn̄i nr̄i iheſu xp̄i terror veſter tn̄ apud nos eſt q̄tuꝫ hec pictura quā cernimꝰ. Dij aūt tui quos me hortaris colere deceptores et germanaꝝ ſtupratores fuerūt q̄ etiā nec parētibꝰ pepercerūt. Qd̄ ſi hodie ſeruos tuos talia cognoſceres facere ꝓtinus occidi iuberes. Tales deos

miro: quomodo colere non erubeſcis. Auguſtus igiꝭ purãs ſe a puero victũ. iuſſit eũ in via aurelia-na decollari circa ãnos dñi. cclxxxvij. Cuius corp9 cocauilla ſenatrix diligenter ſepeliuit. Ad eius ſe-pulcrũ vt ait greg̃. turoñ. ſi qs falſuꝫ iurare volue-rit. anteq̄ ad cãcellũ chori ꝑueniat. aut ſtatim a de-mone captus inſanit. aut cadẽs in pauimentũ ꝓti-nus vitã ꝑdit. Lis nõ modica inter duos erat. ⁊ iu-dex reũ minime ignorabat. Zelo igitur iuſticie iu-dex ductus. ambos ad altare ſancti petri deduxit et ibidẽ reuꝫ innocentiã ſuam quã pretendebat iu-ramẽto expiare coegit rogãs apl̃ꝫ vt aliquo ĩdicio oñderet veritatem. Cuꝫ aũt ille iuraſſet. et nichil mali paſſus fuiſſet. iudex eius malicie cõſcius. zelo accẽſus iuſticie exclamauit. Senior iſte petrus aut nimis miſericors eſt. aut minori defert. Eam9 ad pancraciũ iuuenẽ. et ab eo requiramus. Cuꝫ ergo veniſſent. et ſuper tumulũ reus iurare falſum pre-ſumpſiſſet manũ inde trahere non potuit. et ibidẽ poſtmodũ expirauit. Unde vſq̧ hodie a pleriſq̧ obſeruatur. vt ſuper reliquias beati pãcracij pro arduis iuramentum fiat.

¶ De feſtiuitatibus que occurrunt infra tempus peregrinationis.

Dicto de feſtiuitatibus q̄ occurrũt infra tẽp9 reconciliationis quod tempus repreſentat eccleſia a paſcha vſq̧ ad octauã penthẽ. Sequitur videre de feſtiuitatibus q̄ eueniũt in-fra tẽpus peregrinationis. qđ tẽpus repreſentat eccleſia ab octaua penthẽ. vſq̧ ad aduentũ. Prin-cipiũ aũt huius temporis non ſemꝑ hic incipit. ſed iuxta paſchalem terminum variatur.

¶ De ſancto vrbano lxxij A

Urbanus ab vrbanitate dictus. vel vrban9 ab vr: qđ eſt lumen vel ignis. ⁊ balan rñſio fuit eñ lumen per conuerſationẽ honeſtã. ignis per caritatẽ ſuccenſam. reſpõſio per doctri-nam. Fuit lumen ſiue lux. q: lux eſt in aſpectu ama-bilis. in eſſentia ĩmaterialis. in ſitu celeſtis. in actu perutilis. Sic ille ſanctus fuit amabilis in cõuerſa-tione. immaterialis in mundi deſpectiõe. celeſtis in cõtemplatione. vtilis in predicatione. B

Urbanus calixto pape ſucceſſit. Cuius tꝑe cũ fuiſſet maxima ꝑſecutio in xp̄ianis. tan-dem alexãder cuius mater hamea xp̄iana erat. quã origenes ꝯuerterat impiũ ſumpſit. Ipa igiꝭ filiũ ꝓcibus maternis induxit. vt a perſecutiõe xp̄ianoꝝ ceſſaret. Ueruntñ almachi9 vrbis ꝓfect9 qui beatã ceciliã decollauerat in xp̄ianos crudeli-ter ſeuiebat. Sanctũ ergo vrbanũ diligẽter inqri

fecit et in quodã antro ꝓcurante carpaſio quodã miniſtro cũ tribus ꝑſbiteris et tribus dyaconibus repertũ in carcerẽ mitti iuſſit. Poſt hoc corã ſe ipm adduci ꝑcepit. et q̄ quinq̧ milia hoĩm cum ſacri-legа cecilia et illuſtrib9 viris tyburcio ⁊ valeriano ſeduxerat. eidẽ obiecit. et theſauros cecilie requi-ſiuit. Cui vrbanus. Ut video plus te ad ſeuiẽduꝫ in ſanctos ducit cupiditas q̄ cultus deoꝝ. Theſau-rus cecilie ꝑ manus pauperũ celos cõſcẽdit. Cum ergo ſanctũ vrbanũ cũ ſocijs plũbatis cederent. et ipe nomen dñi elyon inuocaret. ſubridẽs ꝓfectus ait. Sapiẽs vult iſte ſenex videri. et ideo nũc igno-ta loquiꝭ. Cuꝫ aũt ſupari nõ poſſent. iterꝫ in carce-rem recludũtur. Ubi tres tribunos ad ſe veniẽtes cũ cuſtode carceris anolino ſctũs vrban9 baptiſa-uit. Audito igiꝭ q̄ anolin9 xp̄ianus fact9 eſſet. ꝓfe-cto ſiſtitur. et ſacrificare rẽnuẽs decollaꝭ. Sanctus aũt vrbanus cũ ſocijs ad ſimulacrũ duciꝭ. et thura imponere vrgeꝭ. Tũc orante vrbano ſimulacrũ ce-cidit. et viginti duos ſacerdotes qui ignẽ miniſtra-bant occidit. Tũc grauiſſime laniaꝭ. et poſt hoc ad ſacrificãdũ ducunꝭ. Qui i ipm ydolũ expuẽtes fron-tes cruce muniercũt. et inuicẽ dato pacis oſculo ca-pitalẽ ſenrenciã acceperũt ſub alexãdro. qui cepit circa annũ dñi. ccxx. Sed ſtatim carpaſius a demo-ne arripiꝭ. et deos ſuos blaſphemãs et xp̄ianos in-uitus magnificãs a demone ſuffocaꝭ. Qđ ei9 vxor armena videns. cũ filia ſua lucina et tota familia a ſancto fortunato ꝑſbitero baptiſma ſuſcepit. ⁊ poſt hoc ſanctoꝝ corpora honorifice ſepeliuit.

¶ De ſancta petronella lxxiii A

Petronella cuius vitā ſanctꝰ marcellus ſcripſit fuit filia ſancti petri apl'i que cū nimis ſpecioſa eſſet. et ex volūtate patris febribꝰ laboraret. diſcūbentibus apud eū diſcipulis dixit ad eū tytus. Cū omnes a te ſanent infirmi. cur petronellā iacere ꝑmittis? Cui petrus. Quia ſic ei expedit. Uerumtn̄ ne putet īpoſſibilitas ſanitatis eiꝰ meis ſermonibꝰ excuſari. ait ad illā. Surge petronella velocꝰ. et miniſtra nobis. Que ſtatī ſanata ſurrexit et eis miniſtrauit. Cōpleto aūt miniſterio dixit ei petrꝰ. Petronella redi ad lectū tuū que ſtatim rediit. et vt prius febribus laborare cepit. At vbi in dei amore cepit eſſe ꝑfecta. eā ꝑfecte ſanauit. Comes igit flaccus ad eā venit vt ipam ꝓpter eiꝰ pulchritudinē acciperet in vxorē. Cui illa rn̄dit. Si me in vxorē deſideras iube ad me virgines venire q̄ me vſq̄ ad domū tuā debeāt ſociare. Quas cum ille pararet. petronella ieiunijs et orōibus inſiſtere cepit. et corpꝰ dn̄i ſuſcipiēs. ac ī lecto ſe reclinās poſt triduū ad dn̄m migrauit. Flaccus deluſum ſe vidēs ad felicolā ſociā petronelle ſe cōuertit. et vt aut ſibi nuberet aut ydolis īmolaret ꝑcepit. Sꝫ cū illa vtrumq̄ rēnueret ꝑfectus ſeptē diebus ſine cibo et potu in carcerē eā eſſe fecit. ac poſt modū in eculeo tortā occidit. ac eius corpꝰ in cloacā ꝓiecit. Quā tn̄ ſanctus nicodemꝰ eleuās ſepeliuit. Un̄ a flacco comite nicodemꝰ accerſit. et ſacrificare rēnuens plūbatis cedit. et in tyberim eius corpꝰ ꝓijcit ſed a iuſto eius clerico leuat. et honorifice ſepelit.

¶ De ſanctis petro exorciſta et marcellino lxxiiii A

Petrus exorciſta dū ab arthemio in carcere detineret. et predicti arthemij filia a demone vexaret. et ob hoc a patre ſepius plangeret. dixit ei petrus. q̄ ſi in xp̄m crederet. ſtatim ſanitatē filia eius reciperet. Cui arthemius. Miror quo rōne dn̄s tuus filiā meā liberare poterit. qui te tanta pacientē ꝓ eo liberare nō valet. Cui petrus. Potēs quidē eſt deus meꝰ eripe me. ſꝫ vult vt ꝑ paſſionē trāſitoriā ꝑueniamus ad gloriā ſempiternā. Cui arthemiꝰ. Si me cathenas ſup te duplicāte deus tuus te liberauerit. et filiā meā ſanauerit ꝓtinus in xp̄ꝫ credā. Qd̄ cū factū fuiſſet ſctūs petrus cādidis veſtibꝰ indutus. ⁊ tenēs ſignū crucis eidē apparuit. et ille eius ſe pedibus proſtrauit et filia eius ſanata. ipe cū tota domo ſua baptiſma ſuſcepit. Permiſitq̄ alijs incarceratis q̄ exirent liberi quicūq̄ vellent fieri xp̄iani. Quibus multiſq̄ alijs credētibꝰ a beato marcellino preſbitero baptiſant. Qd̄ audiēs prefectus oēs incarceratos ad ſe adduci ꝑcepit. Quos arthemiꝰ cōuocās ⁊ manꝰ eoꝝ deoſculās dixit. Ut ſi q̄s vellet venire ad martiriū veniret īrrepidus. qd̄ ſi quis nollet abiret illeſus. Compto aūt iudex q̄ marcellinus ⁊ petrus eos baptiſaſſent ipos accerſiuit. et eos ſeparatim in carcere recluſit. Marcellinus q̄dē nudus ſup vitrū fractum cōſternitur. et ei lumen et aqua negatur Petrus vero in alio carcere altiſſimo et artiſſimo cippo conſtringit. Angelus aūt dn̄i marcellinū in-

ducens et ſoluens. ipſm cum petro in domo arthemij reſtituit. et vt ſeptẽ diebus populũ confortarent. et poſtea ſe iudici preſentarent precepit. Cũ ergo predictus iudex eos in carcere nõ inueniſſet acceſitum arthemiũ et ſacrificare nolentẽ in terra cum vxore ſua obrui iuſſit. Qδ ſancti marcellinus et petrus audiẽtes illuc venerũt. et in illa cripta ſeptẽ diebus ſanctus marcellinus xpianis ſe protegentibus miſſaꝝ celebrauit. Dixerũtq; ſancti ad incredulos. Ecce arthemiũ potuiſſemus liberare et nos abſcõdere. ſed neutrũ voluimus facere. Tũc irati gentiles arthemiũ gladio necauerũt. matrẽ vero cũ filia lapidibus obruerunt. marcellinũ aũt et petrũ ad ſiluam nigraꝫ que nunc cãdida ꝓpter coꝝ martiriũ vocaꝶ decollarũt. tẽpore diocleciani qui cepit anno dñi. cclxxxvij. Quorũ aĩas veſtibus ſplẽdidis et gẽmis indutas ab angelis in celũ deferri ſpiculator nomĩe dorotheus vidit. Unde et xpianus effectus poſtmodũ in pace quieuit.

De ſanctis primo et feliciano. lxxv A

P Rimus quaſi ſummus ⁊ magnus. felicianꝰ quaſi felix anus. ideſt felix ſenex. Ille eniꝫ dicitꝰ ſummꝰ ſiue magnus dignitate ꝓpter martirij perpeſſionẽ. poteſtate ꝓpter miraculoꝝ opationẽ. ſanctitate ꝓpter vite perfectionẽ. felicitate ꝓpter glorioſam fruitionẽ. Iſte aũt dicitꝰ ſenex non tm̃ propter tpis antiquitatẽ. ſed etiã propter reuerẽtie dignitatẽ. propter ſapientie maturitatẽ. et propter morũ grauitatem.

P Rimus et felicianus apud dyoclecianum et maximianũ a tẽplorũ pontificibus accuſanꝶ. ꝙ niſi eos ſacrificare fecerint. nulla a dijs beneficia obtinere valebũt. Iuſſu igiꝶ impatorũ in carcere recludunꝶ. ſed ab angelo viſitantur et a vinculis quibꝰ erant ligati abſoluunꝶ. et liberi in carcere deambulãtes dñm clara voce collaudabant. Poſtmodũ iterũ impatoribus p̃ſentanꝶ. Qui cũ in fide firmi perſiſterent crudeliter laniati abinuicẽ ſeparanꝶ. Dicitq; preſes feliciano vt ſue ſenectuti cõſuleret et dijs ĩmolaret. Cui felicianus Ecce iam octoginta ãnos habeo et. xxx. anni ſunt exquo veritatẽ agnoui et elegi deo viuere qui me poteſt de tuis manibus liberare. Tũc iuſſit preſes eũ ligari. et clauos in manibus et pedibus affigi. eiq; dixit. Tamdiu ſic eris donec nobis cõſenſeris Qui dũ leto vultu pſiſteret. eũ ibidẽ torqueri iuſſit. et nichil penitꝰ miniſtrari. Poſt hoc ſanctũ primum adduci fecit. eiq; dixit. Ecce frater tuus imperatorũ decretis cõſenſit. et obhoc magnus in palacio veneraꝶ. Tu ergo ſimiliter age. Cui ille. Licet dyaboli filius ſis verum tñ in pte dixiſti. qa frater meus impatoris celeſtis decreto cõſenſit. Tunc iratus p̃ſes iuſſit facibus latera eius incẽdi. et plũbũ buliens in os eius infundi. cernẽte feliciano. vt ſic terreri poſſꝫ. Ipſe aũt plumbũ tanq̃ frigidã aquã ſuauiter bibit. Tunc p̃ſes iratus duos leones ad eos mitti p̃cepit. Qui ſtatiꝫ ad pedes coꝝ ſe ꝓiecerunt. et tanq̃ agni manſueti corã eis ſteterũt. Rurſus vrſas crudeles dimittit. et cũ leonibus manſueſcunt. Aderant ad hoc ſpectaculũ pluſq̃. xij. milia viroꝝ de quibus. d. viri in dño crediderũt. Preſes autẽ ſanctos fecit decollari. et coꝝ corpora canibꝰ et auibus ꝓijci. Sed tamẽ ab his illeſa a xpianis honorifice ſunt ſepulta. Paſſi ſunt aũt circa ãnos domini. cclxxxvij.

De ſancto barnaba lxxvi A

B Arnabas interpretaꝶ filius veniẽtis vł filius cõſolatiõis. aut filius ꝓphete. aut filiꝰ cõcludens. Quatuor vicibus ponitur filius ꝓpter quatuor modos filiatiõis ipſius. Dicitur eniꝫ filius in ſcriptura rõne generatiõis. eruditionis. imitationis. et adoptiõis. Fuit eñ a xpo regenaratus p baptiſmũ. eruditus p euangeliũ. ipꝫ imitatꝰ per martiriũ. et ab ipſo adoptatus p celeſte p̃miũ Et hoc quantũ ad ſe. Quantum vero ad alios fuit aduenies conſolans. ꝓphetans. et cõcludens. Adueniens diſcurrẽdo. et p̃dicando vbiq;. qδ patet. quia fuit ſocius pauli. Cõſolans paupes et deſolatos. paupes. quibus elemoſinã detulit. deſolatos

¶ De ſancto Barnaba

quibus ex ꝑte apl'oꝝ epl'as deſtinauit. Prophetās. q; ꝓphecie ſpū claruit. Cōcludēs q; magnam multitudinē in fide cōcluſit ⁊ adunauit. ſicut patꝫ cum miſſus fuit in anthiochiā. De his quatuor act. xi. Erat vir. ideſt virilis quantū ad primū. bonus quantū ad ſcdm. plenus ſpūſancto quantū ad terciū. et fidelis quantū ad quartū. eius paſſionē cōpilauit iohānes q̄ et marcus eius cōſobrinꝰ. et maxime a viſione ipiꝰ iohānis vſqꝫ fere in finē. Quā beda de greco in latinū credit tranſtuliſſe. B

Barnabas leuites cyprus genere vnus de lxxij. diſcipulis dñi. ab hiſtoria actuū in multis extollit. et laudat. Fuit nanqꝫ optime informatus et ordinatus. et hoc quantū ad ſe. et quantum ad deū. et quantū ad proximū. Quantū ad ſe ordinatus extitit. ſcdm tres vires. ſcꝫ rōnalem cōcupiſcibilē et iraſcibilē. Habuit nanqꝫ rōnalem illuſtratā lumine cognitionis. Unde dicitur act. xiij. Erant aūt in eccl'ia q̄ eſt anthiochie ꝓphete et doctores in quibus barnabas et ſymon ⁊c. Scdo habuit cōcupiſcibilē purgatā a puluere mūdane affectiōis. Unde dicit act. iiij. ꝙ ioſeph qui cognominatus eſt barnabas. cū haberet agrū vēdidit illū et preciū attulit. et poſuit ad pedes apl'oꝝ. Ubi dicit glo. Deſtituendū ꝓbat qd tangere deuitat. et docet calcandū eſſe aurū qd ſubdit greſſibus apoſtoloꝝ. Tercio habuit iraſcibilē roboratā magnitudie ꝓbitatis. et hoc vel viriliter aggrediēdo ardua. vel ꝑſeuerāter agēdo fortia. vel conſtanter ſuſtinendo aduerſa. Uiriliter aggrediendo ardua ſicut patet in hoc ꝙ illam maximā ciuitatē anthiochiam ad cōuertendū accepit. ſicut patet etiā act. ix. quia cū poſt cōuerſionē paulus hieroſolimā veniſſet. et diſcipulis ſe iūgere vellet. et hoēs eū tanqꝫ lupū agni fugerēt. barnabas ipm audacter apphēdit. et ad apl'os duxit. Perſeuerāter opando fortia. quia corpus ſuū macerauit. et ieiunijs afflixit Uñ dicit act. xiij. de barnaba et qbuſdā alijs. Miniſtrātibꝰ aūt illis dño ⁊ ieiunātibus ⁊c. Cōſtāter ſufferēdo aduerſa. ſicut apoſtoli ꝑhibēt ei teſtimoniū dicētes. Cū cariſſimis nr̄is barnaba et paulo hominibus qui tradiderūt animas ſuas ꝓ nomine dñi noſtri iheſu xpi. Scdo fuit ordinatus quantū ad deū deferēdo dei auctoritati. maieſtati. et bonitati. Auctoritati qd patet ex hoc ꝙ officiū p̄dicationis ſibi nō vſurpauit. ſed hoc ex auctoritate dei accipe voluit. ſicut habet act. xiij. Dixit ſpūſanctꝰ Segregate michi barnabā et paulū in opꝰ ad qd aſſumpſi eos. Scdo dei maieſtati. Cū eñ ſicut habetur act. xiiij. maieſtatē diuinā ſibi quidā vellent attribuere: et ei tanqꝫ deo hoſtias immolare vocātes eū iouē tanqꝫ priorē. et paulū mercuriū tanqꝫ prudentē et eloquentē continuo barnabas et paulus cōſciſſis tunicis clamauerunt. Uiri qd facitis? Et nos mortales ſumꝰ ſimiles vobis hoīes annūciātes vobis ab his vanis dijs ꝯuerti ad deū viuū Tercio dei bonitati. Nam ſicut habet act. xv. cum bonitatē gratie dei qua gratis et nō ex lege ſumꝰ ſaluati. quidā ꝯuerſi de iudeis artare et diminuere vellēt. aſſerētes hoc ſine circumciſione nequaqꝫ ſufficere. paulus et barnabas ꝯtra eos viriliter reſtiterūt. et ſolaꝫ bonitatē gratie dei ſine lege ſufficere oñderunt. Inſup et queſtionē ad apl'os detulerunt ⁊ cōtra illoꝝ errorē apoſtoloꝝ epl'as impetrauerūt. ¶ Tercio fuit optime ordinatꝰ quātum ad proximū quia gregē ſuū pauit verbo exēplo et beneficio. Uerbo q; verbū dei ſolicite euāgelizauit. Ubi dicitur act. xv. Paulus ⁊ barnabas demorebant anthiochie docētes et euāgelizātes cum alijs pluribus verbū dñi. Hoc etiā patet per illā maximā multitudinē quā anthiochie cōuertit adeo vt ibi primo vocarent diſcipuli xpiani. Scdo exemplo. q; vita ſua fuit oībus ſpeculū ſanitatis. et exēplar religionis. Fuit eñ in omni ſuo ope virilis et ſtrēnuus oīm moꝝ bonitate cōſpicuus oī gratia ſpūſancti plenꝰ et oī virtute et fide preclarus. De his quatuor habet act. xv. Miſerūt barnabā anthiochiā. Et ſequit. Hortabat oēs ꝓpoſito cordis ꝑmanere in dño. quia erat vir bonꝰ plenus ſpūſancto et fide. Tercio beneficio et hoc du-

plicirer. Eſt eñi duplex beneficium ſiue elemoſina.
ſcȝ tpalis q̄ cōſiſtit in neceſſarioꝝ ſubminiſtratione
Primā habuit beat⁹ barnabas. qñ elemoſinā fra-
tribus q̄ erant in hieruſalē detulit. Nā ſicut dicitur
act. xi. cū facta eſſet fames maxia ſub claudio ſcđm
qđ ꝓpheraucrat agabus. diſcipuli ꝓut quiſq̄ ha-
bebat. ꝓpoſuerūt in miniſteriū mittere habitāti-
bus in iudea fratribus. Qđ et fecerūt mittētes ad
ſeniores p manus barnabe et pauli. Scđaȝ habuit
quia iohāni q̄ cognomiabaꝛ marcus offenſaȝ dimi
ſit. Cuȝ eñi p̄dictus diſcipulus barnabā et paulus
reliquiſſet. redeūti tamen et penitēti barnabas in
dulſit. et iterū in diſcipulū aſſumpſit. Paulus aūt
ipm iterū aſſumere ī diſcipulū rēnuit. et ideo iter
eos ſepatio facta fuit. Uterq̄ ei ex pia cauſa et in-
tentione fecit. Nā q̄ barnabas ipm aſſumpſit hoc
fecit ex dulcedine miſcđie. q̄ aūt paulus ipm aſſu-
mere noluit. hoc fecit ex feruoris rectitudie. Nam
ſicut ibidē dicit glo. act. xv. Quoniā in fronte faciei
ſe cōſtituēs nimis trepidus ſteterat. merito ipſum
paulus abiecit. ne illi⁹ quaſi cōtagione vires alioꝝ
corrūperētur. Illa aūt ſeparatio non eſt facta ex cō
motione viciȷ̄. ſed ex inſtinctu ſpūſſancti. vt ſcȝ ab
inuicē ſeparenꝛ et plurib⁹ p̄dicarent. ſicut et poſt-
modū factū eſt. ¶ D Nam cū eſſet barnabas in
yconio ciuitate p̄dicto iohāni eius cōſobrino vir q̄
dā ſplendidus in viſu apparuit dicēs. Johānes cō
ſtans eſto. qꝛ a modo nō iohānes ſȝ excelſus voca
beris. Qđ cū ille barnabe retuliſſet rñdit ei. Caue
diligenter ne cuiq̄ qđ vidiſti reueles. Nā et michi
ſimiliter dñs hac nocte apparuit dicēs. Conſtans
eſto barnaba. quia eterna p̄mia percipies. eo q̄ gē
tem tuā reliquiſti. et animā tuam pro meo nomīe
tradidiſti. Cū ergo paulus et barnabas diu in an-
tiochia predicaſſent. angelus quoq̄ dñi paulo ap-
puit dicens. Feſtina venire hieruſalē qꝛ quidā fra-
tres aduentū tuū preſtolanꝛ ibidē. Cū ergo bar-
nabas cyprū vellet pgere ꝛ parētes ſuos inuiſere
paulus aūt hieruſalē ꝓperare vellet. ſancto ſic iſti
gante ſpū ab inuicē diſceſſerunt. Uerū cum paulus
barnabe qđ ſibi dixerat angelus indicaſſet. reſpō-
dit barnabas. Fiat volūtas dñi. Nunc aūt cyprum
vado. et ibidē vitam finiēs. te amplius nō videbo
Et cū flens eius pedib⁹ ſe humiliter voluptaret cō
patiēs ei paulus dixit. Noli flere qꝛ ſic dñi eſt volū
tas. Nam ꝛ michi dñs in hac nocte apparuit dicēs
Ne prohibeas barnabā ire cyprum. quia multos
ibidē illuminabit ꝛ martiriū ꝯſummabit. Pergēs
igiꝛ barnabas cyprū cum iohāne euangeliū ſancti
mathei ſecū detulit. ꝛ ſuꝑ infirmos ponēs multos
dei virtute ſanauit. Cum aūt de cypro exiſſent in-
uenerunt elymā magū quē paulus lumine oculoꝝ
ad tp̄s priuauerat. Qui eis reſtitit ꝛ paulū intrare
ꝓhibuit. Die igiꝛ quadā vidit barnabas homines
et mulieres nudas currentes. et ſua feſta agentes
Unde indignatus tēplo maledixit et ſubito pars
eius corruēs multos oppſſit. Tandē ſalaminā de-
uenit. et ibidē cōtra eū p̄dictus magus ſeditionē
non modicā excitauit. Cōprehendentes igiꝛ iudei
barnabā multis affectū iniuriȷ̄s trahebāt. et iudici
ciuitatis puniendū tradere feſtinabāt. Comperto
aūt q̄ euſebius vir magnus et potens de genere
neronis illuc aduenisset. timuerūt iudei ne ipm de
manibus eoꝝ eriperet. et ſic liberū abire ꝑmitteret.
Ligantes igiꝛ funem in collo eius extra portā euȝ
traxerunt. et ibidē protinus cōbuſſerunt. Deniq̄
nec ſic ipſȷ̄ iudei ſaciati. oſſa eius ī quodā vaſe plū
beo recluſerūt. in mare eadē precipitare volētes
Johānes aūt diſcipl's eius cū duob⁹ aliȷ̄s de nocte
conſurgēs ea rapuit. et in quadā cripta occulte ſe-
pelliuit. Que ibidē vt ait ſigibert⁹ vſq̄ ad tēpora
zenonis imparoris. et gelaſȷ̄ pape. ꝛ vſq̄ ad annū
dñi. d. latuerūt. Sed tūc ipſo reuelāte repta fuerūt
Beatus aūt dorotheus ſic ait. Barnabas in roma
xp̄m primū p̄dicauit. ep̄s mediolanēſis factus.

De ſctis vito et modeſto. lxxvii

Vitus dicitꝛ a vita. Diſtinguit aūt aug. in li.
de ciui. dei triplex genus vite. ſcȝ actuoſum
quod pertinet ad vitā actiuā. ocioſuȝ quod
pertinet ad ocium ſpūale vite contēplatiue. et ex

De ſanctis vito et quirico.

vtroq; compoſitũ. Et iſtud triplex genus vite fuit in eo. vł vit⁹ quaſi virtus. ideſt virtuoſus. Modeſtus quaſi ſtãs in medio. hoc eſt in medio virtutis quãlibet eñ virtutẽ tanq̃ mediũ circunſtant duo vicia tanq̃ extrema. Nã extrema prudẽtie ſunt doloſitas et fatuitas. Extrema tẽperãtie deſideriorũ carnaliũ ĩpletio. et oĩmoda ſui afflictio. Extrema fortitudis puſillanimitas. et temeritas. Extrema iuſticie crudelitas et remiſſio. A

Vitus puer egregius et fidelis annoꝝ duodecim. in ſicilia martirium paſſus eſt. Hic a patre crebro verberaẗ. ex eo ꝙ ydola contẽnebat. nec ipa adorare volebat. Qđ audiẽs valerius ꝑfectus. puerũ accerſiuit. et ſacrificare nolẽtem. fuſtibus cedi iuſſit. Brachia autẽ verberãtiũ et manus ꝑfecti aruerũt. Clamauitq; ꝑfectus. Ve michi. quia manũ amiſi. Cui vitus. Accedãt dij tui et te ſanent ſi poſſunt. Cui ille. Nunq̇d et tu facere vales hoc? Cui vitus. In noĩe dei mei valeo. Statimq; pro eo orauit et ſanitatẽ ſibi obtinuit. Dixitq; prefectus patri. Corripe puerũ tuũ. ne male pereat. Tunc eũ in domũ ducens diuerſis muſicorũ generibus et puellarũ luſibus. aliarũq; deliciarũ generib⁹ immutare animũ pueri ſatagebat. Cum aũt eum in thalamũ incluſiſſet. mirabilis odoris fragrãtia inde exijt. q̃ patrẽ et totã familiã nimio odore ꝑfudit. Aſpiciẽſq; pater per hoſtiũ vidit. vij. angelos circa infantẽ ſtantes dixitq;: Dij venerũt in domũ meã. Statimq; cecatus eſt. Ad cuius clamorem. tota ciuitas lucana cõmota eſt. ita vt valerianus accurreret. et q̇d ſibi accidiſſet iterrogauit Cui ille. Deos vidi igneos et vultũ eoꝝ ferre non potui. Ad templũ igiẗ iouis deduciẗ. et ꝓ recuperatione luminis thaurũ cũ cornibus aureis pollicetur. Sed cũ nichil ꝓficeret filiũ pro ſanatiõe ſua rogauit. et lumen ſuis ꝑcibus recuperauit. Cũ aũt nec ſic crederet. ſed potius filium occidere cogitaret. angelus dñi modeſto pedagogo eius apparuit. et vt nauẽ cõſcendens puerũ ad aliã terrã deduceret impauit. Qđ cum feciſſet aquila eis ibidem cibum afferebat. Et multa ibidem mirabilia faciebãt. Interea filius dyocleciani impatoris a demone arripiẗ. et niſi vitus lucan⁹ veĩat ſe nunq̃ exire fateẗ. Vitus queriẗ et inuẽtus ad impatorẽ duciẗ. Cui dyoclacianus. Puer puerũ meũ ſanare vales Cui ille. Nõ ego ſed dñs. Statimq; ſup eũ manus ipoſuit. et ꝓtin⁹ ab eo demon aufugit. Et ait dyoclecian⁹. Puer cõſule tibi et dijs ſacrifica. ne mala morte intereas. Qđ cũ ille recuſaret. et in carcerẽ cũ modeſto miſſus fuiſſet. ſubito ferri moles q̃ eis erat impoſita cecidit. et carcer ĩmenſo lumine coruſcauit. Qđ cum impatori nunciatũ fuiſſet; eductus in clibanũ ardentẽ mittiẗ. ſed tñ illeſus egreditur. Tũc leo terribilis ad euz deuorandũ mittitur. ſed tamẽ ab eo fidei virtute placaẗ. Tandem ipſe cũ modeſto et creſcẽtia nutrice ſua que ſemꝑ eũ ſecuta fuerat in eculeũ ſuſpendi iubeẗ. Sed ſubito aer ꝑturbaẗ. terra cõcutiẗ. tonitrua mugiũt. ydolorum templa corruũt et multos occidũt. Imꝑator autem territus fugiens. pugnis ſe ꝑcutiebat dicens. Ve michi ꝙ ab vno puero vict⁹ ſum. Illi aũt ſab angelo cõtinuo ſoluti. iuxta quoddã flumẽ ſe inuenerũt et ibidẽ pauſantes ⁊ orãtes. aĩas dño reddiderũt Quorum corpora ab aquilis cuſtodita. florencia illuſtris matrona. ſancto vito reuelãte repit. et ea accipiens honorifice ſepeliuit. Paſſi ſunt autẽ ſub dyocleciano. qui cepit circa annos dñi. cclxxxvij.

De ſanctis quirico et iulita. lxxvij

Quiricus querẽs arcũ. Vel a chiſil qđ eſt fortitudo et cus niger. vel a quiris qđ eſt haſta. vel a quiriles qđ diciẗ ſedile. Ipſe eñ fuit arcus. ideſt curuus in ſui humiliatione. fortis in tormẽtoꝝ paſſione. niger in ſui deſpectione. haſta in inimici debellatione. dei ſedile ex dei habitatione. Hec eñ in eo gratia ſuppleuit que etas negauit. Julita iuuans vita quia vita ſpirituali vixit et per hanc multis profuit. A

Quiricus fuit filius iulite illuſtriſſime matrone yconij. Que perſecutionẽ declinare volens in tharſũ ſicilie cũ puero ſuo quirico;

qui erat triū annorum venit. Sed tamē alexandro
preſidi preſentat᷑. in vlnis ſuis puerū geſtās. Qd
due famule ſue vidētes fugerūt. et eā ꝓtinus reli-
querūt. Preſes igit᷑ puerū in vlnis ſuis ſuſcepit. et
matrē ſacrificare nolentē. crudis neruis flagellari
precepit. Puer aūt matrē flagellari conſpiciēs. a
mare flebat. et lamētabiles voces dabat. At p̄ſes
puerū quiricū in vlnas et ſup genua ponens. cum
oſculis et alijs blādicijs demulcebat. Infans autē
ad matrē reſpiciēs p̄ſidis oſcula abhorrebat. et ca
put cū indignatione auertens. vultū eius vngulis
laniabat. et matri cōſonas voces dabat. Quaſi di
ceret. Et ego xp̄ianus ſuꝫ. Tandē diu reluctās pre
ſidem in ſcapulis momordit. Tunc p̄ſes indignat᷒
dolore cruciat᷒ pueꝝ ab alato ꝑ gradus p̄cipitauit
ita/ vt tribunali tenellū cerebrū adhereret. Julita
vero filiū ad regnuꝫ p̄ceſſiſſe videns. leta gratias
deo reddidit. Tūc iulita iuſſa eſt excoriari. et bul-
lienti pice ꝑfundi. et demū capite trūcari. In qua-
dam aūt legenda inuenit᷑ ꝙ quiricus tirannū blā-
dientem eque et minantē paruipendēs. xp̄ianuꝫ ſe
eſſe cōfitebat᷑. ſcđm quidē tēpus elinguis infantu
lus. ſed in eo loquebat᷑ ſpiritusſanctus. Quē cum
p̄ſes interrogaret quis eū docuiſſet ait. Tuā o pre
ſes miror inſipientiā. qui meā tantillā cernēs eta
tem. necdū tēporis circulo triennem. percūctaris
q̄s me docuerit diuinā ſapientiā. Qui cuꝫ cederet᷑
clamabat. Xp̄ianus ſuꝫ. Et quotiēs hoc clamabat
totiēs vires inter tormēta recipiebat. Preſes aūt
matrē cuꝫ puero membratim ſcindi fecit. et eorum
membra ne a xp̄ianis ſepelirent᷑ diſꝑgi mandauit
Sed tamē ab angelo ſunt collecta. et nocte a xp̄ia
nis ſepulta. Horꝫ corpora tp̄e cōſtantini magni cū
pax eſſet reddita eccleſie. ab vna de ancillis q̄ ad
huc ſupererat reuelant᷑. ⁊ in deuotione magna ab
omni populo habētur. Paſſi aūt ſunt circa annos
dn̄i. cccxx. ſub alexandro impatore.

¶ De ſancta marina lxxix A

MArina virgo vnica erat patri ſuo. Cuꝫ aūt
pater quoddā monaſteriū intraſſet muta-
uit habitū filie ſue. vt nō femina ſed ma-
ſculus videret᷑ rogauitqꝫ abbatē ⁊ fratres. vt filiū
ſuū vnicū reciperēt. Quib᷒ eius p̄cibus annuētib᷒
in monachū eſt recept᷒. et frater marinus ab oīb᷒
eſt appellatus. Cepit aūt valde religioſe viuere.
et valde obediēs eſſe. Cū autē eſſet vigintiſepteꝫ
annorū. et pater eius ſe morti appropinquare ſen
tiret filiā ſuā vocauit. et ip̄am in bono ꝓpoſito cō-
firmans p̄cepit. ne aliq̄n alicui reuelaret ꝙ mulier
eſſet. Ibat igit᷑ frequenter cū plauſtro et bobus et

ligna monaſterio deferebat. Conſueuerat autem
hoſpitari in domo cuiuſdā viri. cuius filia cum de
quodā milite cōcepiſſet. iterrogata marinū mona
chū ſe violaſſe aſſeruit. Interrogatus aūt marin᷒
cur tantū flagitiū ꝑpetraſſet. ſe peccaſſe fatetur. et
veniā precat᷑. Statim de monaſterio eiect᷒. ad ho
ſtiū monaſterij māſit. et tribus annis ibidē perma
nens. bucella panis ſuſtentabat᷑. Poſtmodū filius
ablactat᷑. abbati mittit᷑. ⁊ marino educādus tradit᷑
et ibidē cū eo ꝑ duos annos commoratur. Omnia
aūt cum maxima paciencia recipiebat. et in oībus
gr̄as deo referebat. Tandē eius humilitatis et pa
cientie fratres miſerti eū in monaſteriū recipiunt.
et queqꝫ officia viliora ſibi iniungūt. Ipſe aūt oīa
hilariter ſuſcipiebat. et cūcta paciēter et deuote a
gebat. Tandē in bonis opibus vitā ducēs migra-
uit ad dn̄m. Cum aūt corp᷒ eius lauarēt. et in vili
loco ſepelire diſponerent. reſpicientes mulierem
ipſaꝫ eſſe viderunt. Stupefacti ſunt omnes et per
territi ſe in dei famulam plurimum deliquiſſe fatē
tur. Currunt omnes ad tam grande ſpectaculum
et veniam poſtulant ignorātie et delicti. Corpus
igitur eius in eccleſia honorifice poſuerunt. Illa
autem que famulam dei infamauerat. a demone
arripitur. et ſcelus ſuum confitens. et ad ſepulcruꝫ
virginis veniens liberatur. ¶ Ad cuius tumulum
populi vndiqꝫ cōfluūt. et multa miracula ibi fiunt
Obijt aūt. xiiij. kal᷑. iulij.

¶ De natiuitate ſancti Johannis baptiſte lxxx

De natiuitate ſancti iohannis bap.

IOhannes baptiſta multipliciter nomīatur.
Dicit̄ eñ ꝓpheta. amicus ſpōſi. lucerna. an-
gelus. vox. helyas. baptiſta ſaluatoris. ꝓco
iudicis. et precurſor regis. Jn ꝓpheta deſignatur
prerogatiua cognitionis. Jn amico ſpōſi preroga
tiua dilectiōis. Jn lucerna ardēti prerogatiua ſan
ctitatis. Jn angelo ꝑrogatiua virginitatis. Jn vo
ce prerogatiua humilitatis. Jn helia prerogatiua
feruoris. Jn baptiſta prerogatiua mirabilis hono
ris. Jn precone prerogatiua predicatiōis. Jn pre
curſore prerogatiua preparationis. A

NAtiuitas iohannis baptiſte ab archangelo
gabriele hoc modo nūciata fuit. Dauid eñ
rex ſicut habet̄ in hyſtoria ſcolaſtica. volēs
cultum dei ampliare. xxiiij. ſummos ſacerdotes in
ſtituit. quorū tamen vnus maior erat qui princeps
ſacerdotum dicebatur. Statuit aūt. xvi. viros de
eleazar et. viij. de ithamar. et ſcdm̄ ſortes dedit vni
cuiqꝫ hebdomodā vicis ſue Abias aūt octauā heb
domodaꝫ habuit. de cuius genere zacharias fuit.
Erant aūt zacharias et vxor eius ſenes. et abſqꝫ
liberis. Cum ergo zacharias templū dñi vt incen-
ſum poneret ingreſſus fuiſſet. et multitudo populi
deforis expectaret. apparuit ei gabriel archāge-
lus. Cum aūt zacharias in eius viſione timeret ait
angelus. Ne timeas zacharia. qm̄ exaudita eſt orō
tua. Propriū eſt eñ bonoꝝ angelorū ſcdm̄ ꝙ dicit
glo. ex ſua viſione territos benigna exhortatione
protinus cōſolari. Econtra mali angeli ſe in lucis
angelos transfigurantes. ſi quos ex ſui preſentia
territos ſenſerint ampliori eos horrore cōcutiunt.
Annunciat igit̄ gabriel zacharie ſe filiū habituruꝫ
cuius nomen iohānes eſſet. qui vinū et ſicerā non
biberet. et ante dñm in ſpū et virtute helie prece-
deret. Johānes vocat̄ helias rōne ſitus. quia ābo
in deſerto. rōne victus. qꝛ ambo victu parci. rōne
cultus. qꝛ ambo veſtitu inculti. rōne officij. qꝛ pre-
curſores. ſed ille precurſor iudicis. iſte ſaluatoris.
rōne zeli quia vtriuſqꝫ verbū quaſi facula ardebat
Zacharias aūt cōſiderans ſui ſenectutē. et vxoris
ſterilitatē dubitare cepit. et more iudeoꝝ ſignū ab
angelo reqſiuit. Angelus aūt ꝑ eo ꝙ verbis ſuis
non credidit ipſum taciturnitatis plaga percuſſit.
B Notandū autē ꝙ dubitatio conſueuit fieri et
excuſari. aliquādo ꝓpter ꝓmiſſorū magnitudinē
ſicut legit̄ de abrahā. Cū eñ dñs ſibi ꝓmiſiſſet ꝙ
ſemen ſuū terram chanaā poſſideret. dixit ad euꝫ
abraā. Dñe deus vnde ſcire poſſuꝫ ꝙ poſſeſſurus
ſuꝫ eā? Et reſpōdens dñs. Sume inqt tibi vaccam
triennē ꝛc. Aliquādo ꝓpter fragilitatis ꝓprie cō
ſiderationeꝫ. ſicut patet i gedeone q̄ ait. Obſecro
mi dñe in quo liberabo iſrl̄? Ecce familia mea infi-
ma eſt i manaſſe. et ego minim⁹ in domo pr̄is mei.
Et ex hoc ſignū petijt et accepit. Aliquādo ꝓpter
nature impoſſibilitatē. ſicut patet in ſara. Cuꝫ eñ
dixiſſet dñs. reuertens veniā ad te. ꝛ habebit ſara
filiū. riſit ſara poſt hoſtiū dicēs. Poſtq̄ conſenui et
dñs meus vetulus eſt ꝛc. Quid eſt ergo ꝙ ſolus za
charias ex eo ꝙ dubitauit plagā incurrit. cū ibi eēt
et magnitudo ꝓmiſſionis. et cōſideratio proprie
fragilitatis. qua talē filiū ſe habiturū indignū re-
putabat. et īpoſſibilitas naturalis? Hoc multipli-
ci de cauſa factū fuiſſe putat̄. Primo ſcdm̄ bedā qm̄
diſcredendo locutus eſt. et ideo ſilentio plectitur.
vt tacēdo credere diſcat. Scdo quoniā ideo mut⁹
effectus eſt. vt maius miraculum in natiuitate filij
appareret. Cū eñ in natiuitate iohānis patri lo-
quela reddit̄. miraculū miraculo cumulat̄. Tercio
quia cōgruū fuit vt vocē amitteret qm̄ vox naſce-
batur. et legi ſilentiū imponebat̄. Quarto quoniā
ipe a dño ſignū petijt. et ipam taciturnitatem in ſi
gnū accepit. Cū autē zacharias foras ad populuꝫ
exiſſet et euꝫ factū mutū videret. cognouerūt ipſo
innuente ꝙ viſionē vidiſſet in tēplo. Cōpleta aūt
ſeptimana officij ſui. abijt in domū ſuam. et conce-
pit elizabeth. ꝛ mēſibus. v. ſe occultauit quia ſicut
ibi dicit ābroſi⁹. partus ſui erubeſcebat etatē ne in
ſenectute vacaſſe libidini videret̄. et tamē gaude-
bat ſterilitatis carere opprobrio. qꝛ opprobriū eſt
mulieribus nō habere premiū nuptiaꝝ ꝓpter qđ

nuptie celebrant et carnalis coitus excuſat. Mēſe aūt ſexto beata maria q̄ iam dn̄m conceperat cōgratulans virgo fecūda ablate ſterilitati et cōpatiēs ſenectuti. venit ad elizabeth. Et cū eam ſalutaſſet beatus iohānes iā ſpūſancto repletꝰ ſenſit filiū dei venire ad ſe. et pre gaudio ī matris vtero exultauit et tripudiauit. et motu ſalutauit. quē voce non potuit. Exultauit eīn quaſi geſtiēs ſalutare et dn̄o ſuo aſſurgere. Manſit ergo virgo beata cū cognata ſua tribus mēſibus. miniſtrās ei. natūq; puerū ſuis ſanctis manibus de terra leuauit. vt habet in hiſtoria ſcolaſtica. et quaſi morē gerule officioſiſſime pegit. ❡ Hic dn̄i p̄curſor beatus nouē ſpecialiter et ſingulariter priuilegijs claruit. Nā idē angelus q̄ dn̄m annūciauit ipꝫ annūciauit. In vtero matris exultat. Mater dn̄i ip̄m a terra leuat. Linguam pr̄is reſerat. Baptiſmū primꝰ ordinat. Xpꝫ indice demōſtrat. Xp̄m manibꝰ ſuis baptiſat. Ip̄ꝫ pre oībus laudat xp̄s. In limbo poſitis xp̄m venturū prenūciat. Propter hec. ix. priuilegia vocat ab ip̄o dn̄o ꝓpheta. et pluſq̄ ꝓpheta. Criſo. etiā quare dicat pluſq̄ ꝓpheta ſic ait. Prophete eſt beneficiū ꝓphecie a deo accipe. nunquid ꝓphete eſt beneficiū baptiſmatis deo dare? Prophete eſt vt ip̄e de deo ꝓphetet. nūq̄d ꝓphete eſt vt deꝰ de illo ꝓphetet? Omnes ꝓphete ꝓphetauerunt de xp̄o de illis autē ꝓphetatū non eſt. Ipſe autē non ſolū ꝓphetauit de xp̄o. ſed etiā alie ꝓphete prophetauerunt de illo. Omēs portitores verbi fuerūt. iſte aūt ipſa vox. Quantū aūt vox proximior verbo non tamē verbum. tantū iohānes propinquior xp̄o nō tamē xp̄s. Scd̄m ambro. laus iohannis ex quinq; colligit vel cōprehēdit. ſcꝫ ex parētibus. ex miraculis. ex moribꝰ. ex munere. et ex p̄dicatiōe. Laus aūt parētuꝫ ſcd̄m eundē ambroſiū ex quinq; manifeſtatur. Ait ei ſic. Plena laudatio eſt q̄ genus in moribus. mores in equitate. officiū in ſacerdotio. factū in mandatis. iudiciū in iuſtificationibus cōprehēdit. Scd̄o ex miraculis. Quoꝝ quedā fuerūt ante eius ꝯceptionē in vtero ſcꝫ angelica anūciatio. nois impoſitio. et loquele pr̄is amiſſio. Quedam quantū ad eius ꝯceptionē in vtero. ſcꝫ ſupnaturalis ꝯceptio. eius ī vtero ſanctificatio. et ꝓphetalis doni repletio. Quedā quantū ad eius natiuitatē ex vtero. ſcꝫ vtriuſq; parētis ſpūs ꝓphetalis adeptio. q2 et mater nomē ſciuit. et pater canticuꝫ edidit. Loquele pr̄is reſeratio. et ſpūſſancti repletio. Vn̄ et zacharias pater eius repletus eſt ſpiritu ſancto ⁊c. Ambroſiꝰ. Reſpicite iohannē quāta vis ſit in eius vocabulo cuius nūcupatio reddidit muto vocē. patri prolē. populo ſacerdotē. Prius eīn erat tacēs lingua. ſterilis filio. priuatus officio At vbi iohānes naſcit. fit repēte pater ꝓpheta loquele vſuꝫ recipit. ꝓleꝫ a ſpūſancto ſuſcipit. ſacerdotē functio recognoſcit. Tercio ex moribus quia ſanctiſſime vite fuit. De cuiꝰ ſanctitate dicit Criſo. Cōuerſatio iohannis oīm vitā culpabilē faciabat apparere. Quēadmodū eīn ſi videres albā veſtē. dicis ſatis cādida veſtis. Si vo poſueris iuxta eaꝫ niuē incipit tibi ſordida appere et ſi vere ſordida non eſt. Sic quātum ad cōparationem iohannis. omnis homo videbatur immūdus. ❡ Cuius quidē ſanctitas triplex habuit teſtimoniū. Primo a ſupcoeleſtibus. ideſt ab ip̄a trinitate. Et primo a patre qui vocat eū angelū. Malachi. iij. Ecce ego mitto angelū meuꝫ ⁊c. Angelus aūt nomen eſt officij non nature. Et ideo dicit angelus ratione officij. exeo q2 omniū angeloꝝ officiū exercuiſſe videtur. Habuit ei officiū ſeraphin. Interpretatur eīn ſeraphin ardēs q2 illi nos ardētes faciunt. et in dei amore plus ardēt. Et de iohāne dicit in eccleſia. Surrexit helyas quaſi ignis ⁊c. Ip̄e ei vēit in ſpū et virtute helye. Scd̄o habuit officiū cherubin. Cherubin eīn interp̄tatur plenitudo ſcientie. Et iohānes dicit lucifer. Iob. xxxviij. exeo q2 fuit terminus noctis ignorātie. et iniciū lucis gr̄e. Tercio habuit officiū thronoꝝ quoꝝ officiū eſt iudicare. Et de iohāne dicit q2 arguebat herodē dicens. Nō licet tibi habere vxorē fratris tui. Quarto habuit officiū dominationū que docēt nos erga ſubditos dominiū gerere. Et iohānes erga ſubditos habebat in amore. erga reges ī timore. Quīto officiū principatuū qui docent nos ſupiores reuereri. Et iohānes de ſe dicebat. Qui de terra eſt de terra loquit. De xp̄o aūt. Qui de celo venit ſup omnes eſt. Itē. Cuiꝰ nō ſum dignus ſoluere corrigiā calciamenti eiꝰ. Sexto officiū poteſtatuū. p quas poteſtates aeree vel cōtrarie arcent q̄ nō potuerūt nocere ſibi iā ſanctificato. A nobis etiā arcebat cū ad baptiſmū penitētie nos diſponebat. Septimo officiū virtutū. p quas fiūt miracula. et beatus iohannes multa miracula in ſeip̄o oſtēdit. Magna eīn miracula mel ſilueſtre et locuſtas edere. pilos cameloꝝ induere et hmōi. Octauo officiū archangeloꝝ quādo reuelabat maiora. ſicut ea q̄ ſpectāt ad noſtrā redēptionē cuꝫ dicebat. Ecce agnus dei ⁊c. Nono officiū angelorū quādo annūciabat minora. ſicut ea que ſpectāt ad mores. vt illud. Penitentiā agite ⁊c. Itē. Neminē concuciatis ⁊c. Secūdo habuit teſtimoniū a filio. ſicut patet mathei. xi.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

❡ De natiuitate ſancti iohannis bap.

vbi cum xp̄s multipliciter et mirabiliter cōmēdat dicēs inter cetera. Inter natos mulierū nō ſurrexit maior iohāne baptiſta. Petrꝰ damiani. Ab illo verbo iohānis ſunt de prōpria ꝑconia. ꝑ qd̄ fundata eſt arida et mouenť ſydera. ⁊ ſunt cōdita elemēta. Tercio a ſpūſancto cū ꝑ patrē ſuū dixit. Tu puer ꝓpheta altiſſimi vocaberis ⁊c. Scd̄o a celeſtibus ideſt ab angelis. ſicut patꝫ luc. i. vbi eū angelus multipl'r cōmendabat oſtēdēs quāte ſit dignitatis quo ad deū cū dicit. Erit em̄ magnus coram dño. Quante ſanctitatis quo ad ſeipm̄ cum ſubdit Vinū et ſicerā non bibet. et ſpūſancto replebiť ex vtero matris. Quāte vtilitatis quo ad ꝓximū cuꝫ dicit. Et multos filioꝝ iſrael cōuertet ⁊c. Tercio a ſubceleſtibus ideſt ab hominibus. ſicut a patre ſuo et vicinis. cū dicebāt. Quis putas puer iſte erit ⁊c.

E ❡ Quarto cōprehēdiť laus iohānis ex munere. Habuit em̄ munus in ſtatu. in vtero. in egreſſu. ex vtero. in mūdi ꝓgreſſu. et in mūdi egreſſu. In vtero habuit triplex mirabile munus gratie. Primo gratiā qua in vtero ſanctificatus fuit. Vñ fuit ante ſanctus ꝙ̄ natus. Hiere. i. Priuſꝙ̄ te formarem in vtero noui te. ⁊ anteꝙ̄ exires de ventre ſanctificaui te. Scd̄o gratiā qua ꝓphetare meruit ſicut qñ in vtero mr̄is exultās deū ad eſſe cognouit. Vnde criſo. volēs oſtendere qual'r fuerit pluſꝙ̄ ꝓpheta dicit. Prophete eſt ꝑ merito cōuerſatiōis et fidei ꝓphetiā accipe. Nunqd ꝓphete fuit vt prius fieret ꝓpheta ꝙ̄ homo? Et quia conſuetudo erat vt ꝓphete inungerenť. tunc quādo beata virgo elizabeth ſalutauit xp̄s iohannē in vtero ī prophetā inunxit. ſcd̄m qd dicit criſo. in hec verba. Ideo xp̄s fecit mariā ſalutare elizabeth. vt ſermo procedēs de vtero mr̄is vbi habitabat dñs. et ꝑ aures elizabeth ingreſſus deſcēderet ad iohānem vt illic eum vngeret in ꝓphetā. Tercio gratiā qua ſuis meritis matri ꝓphetie ſpūm tradidit. Vñ criſo. volēs oſtēdere qual'r fuit pluſꝙ̄ ꝓpheta ait. Quis ꝓphetarū cuꝫ eſſet ꝓpheta. prophetā facere potuit? Helyas quidē vnxit heliſeū in ꝓphetā. nō tamē prophetandi gratiā contulit. Iſte aūt in vtero matris exiſtens. diuini introitus ſcientiā matri donauit et os illius ī verbo ꝯfeſſionis apuit vt cuius nō videbat perſonā. cognoſceret dignitatē dicens. Unde hoc michi vt mater domini mei veniat ad me? In egreſſu ex vtero habuit triplex munus gratie. qm̄ ortus eius fuit miraculoſus. ſanctus. et iocundus. Quia miraculoſus excludiť defectus impotentie: qꝛ ſanctus reatꝰ culpe. quia iocūdus lamentū miſerie. Celebratur aūt ortus eius ſiue natiuitas ſcd̄m mgr̄m guilhelmū altiſiodoreñ. triplici rōe. Primo rōne ſanctificationis in vtero. Scd̄o rōne dignitatis in officio. Ipſe em̄ tanꝙ̄ lucifer venit et eternū gaudiū nobis primus nunciauit. Tercio rōne iocūditatis in ortu ſuo. Dixerat ei angelus. Et mľti in natiuitate eius gaudebūt. Et ideo dignū eſt. vt et nos in natiuitate eius gaudeamus. In progreſſu habuit ſimiliter multiplex munꝰ. In hoc aūt patet eius excellentiſſima et diuerſa munera gratie. qm̄ habuit ꝑfectionē omniū ſanctoꝝ. Nā ꝓpheta fuit qñ dixit. Qui poſt me venturus eſt ⁊c. Pluſꝙ̄ propheta. quādo xp̄m digito demōſtrauit. Apľs quia a deo miſſus fuit. Apľs em̄ idem eſt quod miſſus. Vñ. Fuit homo miſſus a deo ⁊c. Martir qꝛ pro iuſticia mortē ſuſtinuit. Cōfeſſor qꝛ cōfeſſus eſt et nō negauit. Virgo. Vñ et ꝓpter ipſius virginitatem angelꝰ eſt appellatꝰ. Malachi. iij. Ecce ego mitto āgelū meū ⁊c. In egreſſu de mūdo habuit triplex munus. Quia efficiť martir inuictus. Tunc em̄ palmā martiriȷ̄ adeptꝰ eſt. Dirigiť nuncius precioſus Ipſe em̄ tunc illis qui erāt in limbo precioſum nūciū attulit. ſcꝫ de aduentu xp̄i et redēptione ipoꝝ. Et colliť exitus glorioſus. Eius em̄ exitus de omībus qui ad limbū deſcenderūt. ſpecialiter ab eccleſia ſolennizatur et glorioſe coliť ❡ F Quinto ex predicatione. Circa cuius predicationem angelus quatuor ponit cū dicit. et multos filioꝝ iſrael conuertet ad dñm deū ipſoꝝ. et ipſe precedet ⁊c. ſcꝫ fructū. ordinē. virtutē. et finē. ſicut patet in littera. Et notandū ꝙ p̄dicatio iohānis tripliciter fuit cōmendabilis. Ipſe nanqꝫ p̄dicauit feruēter. efficaciter. et prudenter. Feruenter cū dicebat. Genimina viperaꝝ ⁊c. Qui quidē feruor fuit inflāmatus caritate. qꝛ erat lucerna ardēs. Vñ dicit in ꝑſona ipſiꝰ hiere. Poſuit os meū quaſi gladiū acutū Informatus veritate: qꝛ erat lucerna lucēs. Vñ Io. v. Vos miſiſtis ad iohannē. et ille ꝑhibuit teſtimoniū veritati. Directus diſcrectione ſiue ſcientia. Vñ turbis et publicanis et militibus ſcd̄m vniuſcuiuſqꝫ exigētiam propriā legē dedit. Firmus conſtātia. Unde et tam conſtanter p̄dicauit ꝙ ex hoc vitam amiſit. Hec em̄ quatuor debet habere zelus ſcd̄m ꝙ dicit bern. Zelum tuū inflāmet caritas. informet veritas. regat ſciētia. et firmet cōſtantia. Scd̄o efficaciter. quoniā ad predicationē eius multi conuerſi ſunt. Predicauit em̄ verbo ꝑ aſſiduitatē doctrine. et exēplo per ſanctitatē vite. p̄dicauit et conuertit meritis et orationibus deuotis ❡ Tercio prudēter Cuius prudētia p̄dicationis in tribus fuit. Primo in eo ꝙ vſus fuit cōminationibꝰ. vt malos terreret

dicēs. Jam enī ſecuris ad radicē arboris poſita eſt. Scdō ꝓmiſſionibus vt bonos alliceret dicēs. Penitentiā agite. appropinquabit enī regnū celorū. Tercio moderatiōibus. vt mediocres paulatī ad perfectionē attraheret. Vñ turbis et publicanis ⁊ militibus leuia īponebat. vt poſt modū ad maiora ꝑducerent. turbis vt opibꝰ miſcōie inſiſterēt. publicanis. vt ſe ab alienoꝝ appetitu abſtinerēt. militibus vt neminē concuterēt. nulli calumniā facerent: et ſuis ſtipendijs contenti eſſent. ¶ E Et notandū ꝙ ſanctus iohannes euangeliſta hac die migrauit ad dñm. ſed eccl'ia ipſius feſtū in tercium diem poſt xp̄i natiuitatē celebrandū inſtituit. q̄a tunc eius eccl'ia dedicata fuit. Et ſolēnitas natiuitatis beati iohannis baptiſte in ſuo die remanſit. Nimirū q: hec dies ab angelo gaudio natiuitatis precurſoris autēticatus fuit. Nō aūt dogmatizādū eſt ꝙ euāgeliſta baptiſte ceſſerit. tanꝙ minor maiori. Non enī decēs eſt quis eoꝝ maior ſit diſputare. Qđ etiam quodā exemplo diuinitus eſt oſtēſuꝫ Erant enī vt legit᷑ duo doctores theologi quorum vnus iohannē baptiſtā. alter vero iohānē euāgeliſtam preferebat. Tandē ſuper hoc ſolēni diſputatione indicta quilibet valde ſolicitus erat auctoritates et efficaces rōnes inuenire. quibus ſuuꝫ iohannē poſſet preferre. Adueniente aūt diſputationis die. quilibet ſanctoꝝ emulatori ſuo apparuit. eiq; dixit. Bene concordes ſumus in celis. de nobis non diſputetis in terris. Tūc illi ſibi adinuicem et omni populo viſionē publicauerūt. et dñm benedixerunt. ¶ Paulus hiſtoriographus longobardorū romane eccl'ie dyaconus. et caſſinenſis monachus. cū deberet quadā vice cereū cōſecrare fauces eius rauce facte ſunt. cū prius vocalis eſſet Vt ergo vox ſibi reſtitueret᷑. hymnū. ſcꝫ vt queant laxis ⁊c. ad honorē beati iohānis cōpoſuit. Vbi in principio petit ſibi vocē reſtitui. ſicut ⁊ zacharie reſtituta fuit. ¶ Oſſa mortuoꝝ animaliū vndecunq; collecta in hac die ab aliquibus cōburuntur. Cuiꝰ duplex eſt cauſa vt ait iohānes beleth. Vna eſt ex antique inſtitutionis obſeruantia. Sunt enī quedam animalia q̄ dracones vocātur que in aere volant. in aquis natant. in terra ambulant. Quādoq; autē dum per aera ambularēt ad libidinē concitabantur. et in puteis et aquis fluuialibus ſperma iactabant. et inde ſequebatur letalis annus. Contra hoc ergo iſtud inuentū fuit remediū. vt de oſſibus animaliū rogus fieret. et ſic talia animalia fumus fugaret. Et quia iſtud maxime hoc tēpore fiebat. ideo iſtud adhuc ab aliquibus obſeruatur.

Alia cauſa eſt ad repreſentandū quia oſſa ſancti iohānis in ſebaſte ciuitate ab infidelibus cōbuſta fuerunt. Ferunt᷑ etiā facule ardētes q: iohānes fuit lucerna ardēs et lucēs. Et rota vertit᷑ quia ſol tūc in circulo deſcēdit ad ſignificandū ꝙ fama iohānis qui xp̄s putabat᷑ deſcendit. ſcdm ꝙ ipſe teſtimoniū ꝓhibuit dicēs. Me oportet minui. illū aūt creſcere. Hoc ſignificatū eſt ſcdm ꝙ dicit aug. Jn eorū ortibus. et in eorū mortibus. Jn eoꝝ ortibus q: circa natiuitatē iohānis dies incipiūt decreſcere. circa natiuitatē xp̄i creſcere. Juxta illud. Solſticium decimo xp̄m preit atq; iohannē. Jtē in eorū mortibus quia corpus xp̄i in cruce fuit exaltatū corpus iohannis capite minoratū. Refert paulus in hiſtoria longobardorū ꝙ rocharith rex longobardorū iuxta eccleſiā ſancti iohannis baptiſte cum multo ornatu ſepultus fuit. Quidā vero cupiditate illectus nocte ſepulcrum aperiens abſtulit vniuerſa. Cui beatus iohānes apparēs dixit. Cur auſus fuiſti tangere michi cōmiſſuꝫ. Eccleſiā meā de cetero ingredi nō valebis. Qđ vtiq; ſic euenit. Nam qūcunq; predictaꝫ eccleſiam intrare volebat quaſi a validiſſimo pugile guttur eius feriebatur et ſic ſubito retro ruebat.

¶ De ſanctis Geruaſio. et prothaſio. lxxxi.

G Eruaſius a gerar quod eſt ſacrum et vas. vl' a geua qđ eſt incolatꝰ et ſyor paruulus quaſi ſacer per vite meritū. vas per virtutum receptaculum. peregrinus per mundi ꝯtēptū

De ſanctis geruaſio et prothaſio

paruulus per ſui deſpectū. ¶ Prothaſius a pro⸗
thos qḋ eſt primū. ⁊ ſios deus ſiue diuinus. vel a
ꝓcul ⁊ ſtaſis qḋ eſt poſitio: quaſi primꝰ ꝑ dignita
tem. diuinus ꝑ dilectionē. ꝓcul poſitus a mundi
affectione. Hoꝝ paſſionē ambroſiꝰ in libello ad
capud coꝝ poſito ſcriptam inuenit. A

Geruaſius ⁊ prothaſiꝰ gemini fratres: filij
fuerūt ſācti vitalis: ⁊ beate valerie. Qui
oīa ſua paupibꝰ erogātes: manebant cū
ſancto nazario: q apud ebrudunū oratoriū ꝯſtrue
bat: ⁊ ei celſus puer lapides porrigebat. Qḋ ve⸗
ro nazariꝰ iam celſum habuiſſe narratur forte per
anticipationē accipitur: cū longe poſt eū ſibi fuiſ⸗
ſe oblatū ex hiſtoria nazarij colligatur. Cū autē
oēs ad neronem imparorē ducerētur: ſequebatur
eos eiulans puer celſus. Quē cū vnus militū ala
pis cederet: ⁊ cedentem nazariꝰ increparet: irati
milites nazariū calcibꝰ ceciderūt: ⁊ ipm̄ cum alijs
in carcere recluſerūt. ⁊ poſtmodū in mare ꝑcipita
uerūt. Geruaſiū vero ⁊ ꝓthaſiū mediolanū duxe
runt. Nazariꝰ vero miraculoſe liberatꝰ mediola⸗
num venit. Eo tpe ſupueniēte comite aſtaſio qui
cōtra marchomanos ꝓficiſcebat ad bellū. deorū
cultores eidem occurrerūt. aſſerētes ꝙ dij ſibi re
ſpondere ꝯtēpnerēt: niſi prius geruaſiꝰ ⁊ ꝓtha⸗
ſius immolarēt. Continuo igit tenētur: ⁊ vt ſacri
ficent inuitātur. Cui cū geruaſiꝰ oīa idola ſurda ⁊
muta diceret. iratus tamdiu cum plumbatis cedi
iuſſit ꝙdiu ſpm̄ exalaret. Deinde ꝓthaſiū accer⸗
ſiri fecit: eiqꝫ dixit. Miſer vel tu viuere ſtude. et
noli cū fratre tuo mala morte perire. Cui protha
ſius. Quis es miſer? Ego qui te nō timeo. aut tu
qui me timere ꝓbaris? Cui aſtaſius. Ego te mi⸗
ſer homo quō timeo? Cui ꝓthaſiꝰ. In hoc timere
me ⁊ te ledi ꝓbaris: ſi nō ſacrificauero dijs tuis.
Si eñ te ledi a me nequaꝗ̄ timeres: nunꝗ̄ ad ſa
crificiū idoloꝝ me ipſe cōpelleres. Tūc cū comes
in eculeū ſuſpendi iuſſit. Cui ꝓthaſius. Non tibi
comes iraſcor: qm̄ cecos oculos tui cordis attēdo
quin potiꝰ tui miſereor: q2 neſcis q̇d facias. Age
igitur qḋ cepiſti: vt michi cū fratre meo occurrere
poſſit benignitas ſaluatoris. Tūc comes iuſſit cū
decollari. Philippus autē ſeruus xp̄i cū filio ſuo
corpa coꝝ rapuit: ⁊ occulte in domo ſua in archa
ſaxea ſepeliuit: ⁊ libellū coꝝ ortū. finem. ⁊ vitam
continentē ad coꝝ caput poſuit. Paſſi ſunt autē
ſub nerone q̄ cepit circa annū dn̄i. lvij. Hoꝝ corpa
mlt̄o tpe latuerūt: ſed tpe beati ambroſij hoc mō
reperta fuerūt. Ambroſio nanqꝫ ſanctoꝝ nabo⸗
ris ⁊ felicis in oratione poſito: ita vt nec vigilaret
aperte nec dormiret integre. appuruerūt ei duo
pulcerrimi iuuenes veſtibus candidis. ideſt. col⸗
lobio ⁊ pallio induti caligulis calciati: ſecū mani
bus extēſis orātes. Orauit igitur ambroſius vt ſi
eſt illuſio nō vltra appareat. ſi aūt veritas: de⸗
nuo reueletur. Sili eñ modo canente gallo: orā⸗
tes ſecum iuuenes apparuerūt. Tercia vero no⸗
cte defecto iam corpe ieiunijs: nō dormiēti ſed ſtu
pēti: cum tercia ſibi apparuere ꝑſona: que ſimilis
paulo apl̄o videbatur ſcḋm ꝙ in pictura ꝓſpexe
rat. Illis tacentibus apl̄us ſibi dixit. Iſti ſunt qui
nichil terrenū deſiderātes. monita mea ſecuti ſūt
Quoꝝ corpa in eo loco repies in quo ſtas. Duode
cim pedū altitudine terra coopertā archā inueni
es: ⁊ ad caput coꝝ libellū in quo ortus coꝝ conti
netur ⁊ finis. Conuocatis igitur vicinis epiſcopis
ipſe prior terrefoſſor acceſſit. ⁊ omnia ꝓut dixe⸗
rat ſibi paulus apl̄us: inuenit. Et licet iam. ccc.
anni ⁊ vltra fluxiſſent: ita tn̄ corpa coꝝ ſunt repta
ac ſi ipſa hora ibidem fuiſſent poſita. Inſup vero
odor ſuauiſſimꝰ ⁊ mirabilis inde fragrabat B

¶ Cecus aūt quidā tangēs feretrū illuminatꝰ eſt
Et multi alij meritis coꝝ curati ſunt. ¶ In horū
ſolennitate pax inter longobardos ⁊ romanū im⸗
periū reformata fuit. et ideo greḡ. papa. loquet
dn̄s pacē in plebē ſuā ⁊c. in introitu miſſe cantari
inſtituit. Unde ⁊ officia partim ſanctis cōueniūt.
partim euentibꝰ q̄ ipſis cōtigere diebus. Refert
augꝰ. in li. xx. de ciui. dei. ꝙ ipſo pn̄te ⁊ impatore
et multa turba. quidā cecus apud mediolanū ad
corpora martirū geruaſij ⁊ ꝓthaſij lumē recepit.
Utrū aūt ſit ꝑdictꝰ cecus an alius ignoratur. Idē
quoqꝫ refert ibidem: ꝙ quidā iuuenis in villa vi⸗
ctoriana q̄ ab ypporegio. xxx. miliaribꝰ diſtat. cū
in quodā flumine equū lauaret: cōtinuo diabolꝰ
eū vexauit: ⁊ in flumen tanꝗ̄ mortuū ꝓiecit. Cū
aūt veſpe in eccl̄ia beatoꝝ geruaſij ⁊ prothaſij q̄
ꝓpe erat cantarētur ille vocibꝰ illis quaſi ꝑcuſſus
cum grādi fremitu eccl̄iam intrans altare tenebat
inde ammoueri nō valens: tanꝗ̄ ſi ibidem alliga
tus fuiſſet. Et cū demon vt inde exiret adiuraret
ille ſe eius membra amputare cū exiret minabat.
Cū ergo adiuratꝰ exiret oculus eiꝰ in maxillā fu⸗
ſus tenui venula dependebat: ſed in locū ſuū ſicut
potuerūt oculū reuocauerūt. Et ecce intra paucos
dies meritis ſanctoꝝ geruaſij ⁊ ꝓthaſij plene ſa⸗
natus eſt. Ambroſiꝰ quoqꝫ in ꝑfatione ſic ait. Hi
ſunt qui vexillo celeſti ſignati: victricia apl̄i arma
ſumpſerāt: ⁊ a mūdanis nexibꝰ abſoluti: nequiſſi⸗
mi hoſtis vicioꝝ aciē ꝓſternētes liberi ⁊ expediti

chriſtum dn̄m ſunt ſecuti. O ꝙ̄ felix germanitas:
q̄ ſacris inherēdo eloquijs nullo potuit interpel-
lari cōtagio. O ꝙ̄ glioſa certaminis cauſa: vbi pa
riter coronātur quos vnꝰ vterus maternꝰ effudit.

De ſanctis iohāneꝰ ⁊ paulo. lxxxij. A

IOhannes ⁊ paulus primicerij ⁊ ꝓpoſiti
ꝯſtancie filie ꝯſtātini auguſti fuerūt. Eo
aūt tpe cū gens cithica daciā ⁊ traciā oc-
cuparet. ⁊ gallicanꝰ dux romani exercitꝰ contra p̄
dictam gentem mitti deberet: conſtantiam filiam
conſtantini ꝓ mercede laboris ſibi in vxorē dari
petebat. Qḋ etiā romani principes inſtantiꝰ fieri
poſtulabāt. Pater aūt plurimū triſtabatur ſciēs
filiā ſuā poſtꝙ̄ a btā agnete ſanata fuerat in virgi
nitatis ꝓpoſito poſitam: faciliꝰ occidi poſſe ꝙ̄ ad
conſenſum inclinari. Uirgo tn̄ de deo ꝯfidēs pa-
tri ꝯſulit: vt eā ſibi ſpōdeat cū victor rediret. Ue-
runtn̄ duas filias ſuas quas ex vxore defuncta ſu
ſceperat: idē gallicanꝰ ſecū manere ꝑmitteret. vt
ꝑ eas mores ⁊ votū p̄ris ſcire poſſꝫ. Et ipſa duos
prepoſitos ſuos iohannē ⁊ paulū ſibi ꝯcederet in
ſpe quaſi maioris firmitatis: rogās deū vt ipſum
⁊ filias ꝯuerteret. Qḋ vbi oībus placuit. gallica
nus aſſumptis iohāne ⁊ paulo ⁊ copioſo exercitu
ꝓficiſcitur: ſꝫ tn̄ a cithicaꝝ gente eiꝰ exercitꝰ fran
gitur. ⁊ in vrbē traciaꝝ ab hoſtibꝰ obſidetur. Tūc
accedētes iohānes ⁊ paulꝰ eidē dixerūt. Fac vo-
tum deo celi: ⁊ eris victor melior ꝙ̄ fuiſti. Qḋ cū
feciſſet. iuuenis in humero ferēs crucē ſtatim ſibi
apparuit: eiqꝫ dixit. Sume gladiū tuū ⁊ ſequere

me. Quē ille accipiēs ꝑ media caſtra iuit ⁊ ad re
gem vſqꝫ deueniēs: illuqꝫ occidēs. ſolo timore vni
uerſum ppl'm ſubiugauit: ⁊ romanis tributarios
fecit. Duo quoqꝫ milites armati eidē apparētes.
cū hincinde ꝯfirmabāt. Factꝰ igit̄ xp̄ianꝰ romā re
dijt: ⁊ cū multo honore ſuſceptꝰ rogauit auguſtū
vt ſibi indulgeret ſi filiā minime deſpōſaret. eo ꝙ̄
de cetero xp̄o ꝯtinēter viuere ꝓponeret. Qḋ cum
auguſto plurimū placuiſſet: ⁊ due filie gallicani a
ꝯſtācia v̄gine ad xp̄m cōuerſe eſſent: ipſe gallicanꝰ
ducatui ceſſit: ⁊ oīa paupibꝰ tribuēs: xp̄o cū alijs
ſeruis dei in pauptate ſeruiuit. Multa aūt mira
cula faciebat. ita vt ſolo viſu demones de obſeſſis
corpibꝰ effugaret. Huiꝰ ſacre opīonis fama in to-
to terrarū orbe intantū excreuit: vt ab oriente et
occidēte veniētes: viderēt virū ex patricio conſu
le. lauātes pedes paupeꝝ. ponentē menſā. aquā
manibꝰ effundentē. languētibꝰ ſolliciꝫ miniſtrā-
tem. ⁊ cetera ſancte ſeruitutis officia exhibentē.
Conſtātino igit̄ defūcto: conſtātiꝰ ꝯſtātini magni
filiꝰ arriana hereſi depͣuatꝰ imperiū tenuit. Ue
rū cū ꝯſtāciꝰ frater ꝯſtātini duos filios ſcꝫ gallum
⁊ iulianū reliqſſet: ꝯſtanciꝰ imparor dictū gallum
ceſarem fecit. ⁊ cōtra iudeam rebellantem miſit.
Quē tn̄ poſtmodū interfecit. Julianꝰ vero timēs
ne exēplo fratris a ꝯſtācio ꝑimeretur. monaſteriū
ingreſſuſ eſt. Ubi magnā religionē ſimulās lector
ordinatꝰ eſt. Qui per maleficiū demonē conſuluit
reſponſuꝫ accipiēs ꝙ̄ ad imperiū ſublimandꝰ eſſet
Poſt aliqḋ tēpus vrgētibus aliqbus negocijs cō
ſtantius iulianū ceſarē fecit: ⁊ ipm̄ in galliā deſti-
nauit. Qui oīa ſtrēnue agebat. Mortuo aūt con-
ſtācio. ⁊ iuliano apoſtata in imperiū a conſtācio
ſublimato. iuſſit iulianꝰ vt gallicanus aut dijs im
molaret aut abſcederet. Tāto eīn viro n̄ audebat
necem inferre. Jlle igitur alexandriā ꝑrexit. ⁊ ab
infidelibꝰ ꝑ cor trāſfixꝰ martirij corona ꝑcepit. At
iulianꝰ captus cupiditate ſacrilega. auariciā ſuā
euāgelij teſtimonio colorabat. Nam facultates a
xp̄ianis auferēs dicebat. Xp̄s veſter dicit in euā-
gelio. Qui nō renūciauerit oībus q̄ poſſidet non
pōt meus eſſe diſcipulus. Audiēs igit̄ ꝙ̄ iohānes
⁊ paulꝰ ex opibus quas virgo ꝯſtācia reliquerat
xp̄ianos paupes ſuſtētabant: mādauit eiſdē ꝙ̄ ſi
cut ꝯſtātino ita quoqꝫ ⁊ ſibi adherere deberēt At
illi dixerūt. Dū glioſi imparores ꝯſtātinꝰ ⁊ filius
eius ꝯſtanciꝰ ſe eſſe ſeruos xp̄i gloriabantur: nos
famlabamur eiſdē. Tu vo q̄r religionē plenā vir
tutibꝰ reliqſti. a te oīo receſſimꝰ: ⁊ tibi obedire cō
tempnimꝰ. Quibꝰ iulianꝰ mādauit. Ego in eccl'ia

clericatũ obtinui. ⁊ ſi voluiſſem ad primũ eccleſie
ſtatũ pueniſſem. Sed conſiderãs vanũ eſſe iner-
ciam ſectari ⁊ ociũ. milicie animũ dedi. dijſq; ſacri
ficãs eoꝝ ſuffragijs imperiũ obtinui. Vñ vos in
aula regia nutriti. nõ debetis lateri meo deeſſe.
vt primos vos in palacio meo habeã. Qđ ſi a vo-
bis ↄtẽpt⁹ fuero: agã vt neceſſe eſt vt ↄtẽpni nõ
poſſim. Qui rñdentes dixerũt. Deũ tibi ꝑponẽtes
minas tuas nequaq̃ timem⁹ ne regis eterni im-
micitias incurram⁹. Ad hoc iulianus. Si infra .x.
dies vltro ad me venire ↄtẽpſeritis. coacti poſt-
modũ facietis q̃ ſpõte facere nõ curatis. Cui ſan
cti rñderunt. Jam .x. dies ꝑteriſſe eſtima. et hodie
facito q̃ tũc te facturũ eſſe minaris. Quib⁹ iulia-
nus. Putatis q: martires vos faciãt xpiani. Niſi
michi conſenſeritis puniã vos. nõ vt martires ſed
vt publicos hoſtes. Tũc iohãnes ⁊ paulus per to
tos .x. dies elemoſinis inſiſtẽtes: oĩa ſua pauperi
bus erogabãt. Decimo aũt die miſſus eſt ad eos
therentian⁹ qui dixit eis. Dñs noſter iulian⁹ ſta-
tiunculũ aureũ iouis ad vos miſit: vt eidẽ thura
incendatis: alioquin ambo ſimul peribitis. Cui
ſancti dixerũt. Si tuus dñs eſt iulian⁹ habeto pa
cem cũ illo. nobis alius dñs non eſt: niſi dñs ihe-
ſus xp̃s. Tunc iuſſit eos occulte decollari: ⁊ in fo-
uea intra domũ ſepeliri. famã faciẽs q̃ in exiliuꝫ
eſſent miſſi. B Poſt hoc fili⁹ therentiani a de
mone arripit̃: ⁊ intra domũ clamare cepit q̃ a de
mone vrerent̃. Qđ videns therẽtian⁹ ſcelus cõfite
tur: ⁊ xpian⁹ efficit̃. paſſio ſanctoꝝ ab eo conſcri-
bitur: ⁊ eius filius liberatur. Paſſi ſunt aũt circa
annũ dñi. cclxiiij. Refert greg. in omelia euan-
gelij. ſi q̃s vult venire poſt me. q̃ quedã matro-
na dũ eccl'iam iſtoꝝ martirũ frequẽt⁹ viſitaret ⁊
die quadaꝫ inde rediret: duos ſtantes monachos
ſub ꝑegrino habitu īuenit quos ꝑegrinos credẽs
elemoſinã ſibi dari ꝑcepit. Sed poſtq̃ diſpẽſator
eis ad largiendũ elemoſinã appropiquaſſet. aſti
terũt ei vicini⁹ ⁊ dixerũt. Tu nos mõ viſitas: nos
te in die iudicij req̃rem⁹ ⁊ quicquid poterim⁹ tibi
ꝑſtabim⁹. Quo dicto ab oculis eius ablati ſunt.
Ambroſi⁹ de his martirib⁹ in ꝑfatione ſic dicit
Beati martires iohãnes ⁊ paulus veraciter im-
pleuerũt qđ dauitica voce dicit̃. Ecce q̃ bonũ ⁊ q̃
iocundũ habitare frẽs in vnũ. Naſcẽdi lege con-
ſortes. fidei ſocietate cõiuncti. paſſionis equalita
te conſiſtes. in vno ſemꝑ dño glorioſi.

De ſancto leone papa lxxxiij A

Leo papa vt in miraculis beate marie vir
ginis legit̃. in eccl'ia ſancte marie maio-
ris in die reſurrectionis miſſam celebra-
bat: ⁊ dũ fideles ꝑ ordinẽ cõmunicaret. ⁊ quedaꝫ
matrona manũ ei⁹ oſculata fuiſſet. ex hoc in eum
vehemẽs carnis tẽptatio inſurrexit. At vir dei in
ſemetipſum ſeuiſſim⁹ vltor inſurgit. ⁊ eadem die
manũ ſe ſcãdalizantẽ occulte penit⁹ amputauit. ⁊
a ſe reiecit. interea murmur oriebat̃ in ꝑplo. cur
ſumm⁹ pontifex diuina more ſolito nõ celebraret.
Tũc leo ad beatã virginẽ ſe cõuertit. ⁊ ei⁹ ꝓuidẽ
tie totalr̃ ſe cõmiſit. Tũc illa ↄtinuo ſibi aſtitit: et
manũ ſuam ſuis ſanctiſſimis manib⁹ illi reſtituit
et reformauit: iubẽs vt ꝓcederet: ⁊ filio ſuo ſacri
ficiũ immolaret. Leo igitur oĩ ꝑplo q̃d ſibi conti-
gerit ꝑdicauit. ⁊ manũ reſtitutã oĩbus euidenter
oſtẽdit. Hic calcedoñ. cõciliũ celebrauit. ſolas vir
gines ibidẽ velari inſtituit. Ibi etiã ſtatutũ fuit:
vt v̓go maria mater dei appellaret̃. Leo quoq;
tꝑe attila italiã deuaſtabat. Ideo ſanctus leo in
eccl'ia apl'oꝝ tribus diebus ⁊ tribus noctib⁹ ora-
tioni vacans. poſt hoc dixit ad ſuos. Qui vult me
ſeq̃ ſequat̃. Cũ igit̃ ad attilã propinquaſſet. ille vt
beatũ leonẽ vidit de equo deſcẽdit. eiuſq; genib⁹
ꝓuolut⁹ rogauit vt peteret q̃cq̃d vellet. Qui pe-
tijt vt ab italia diſcederet: ⁊ captiuos relaxaret.
Et dũ argueret̃ a ſuis q̃ triũphator orbis a ſacer
dote vict⁹ eſſet rñdit. Prouidi michi ⁊ vobis. Vi-
di eĩm a dextris ei⁹ fortiſſimũ militem. euaginato
gladio ſtãtẽ. michiq; dicẽtẽ. Niſi huic parueris cũ

omnibus tuis interibis. Cū beatus leo ep̄l'am ad fabianū ep̄m ꝯſtātinopolitanū aduerſus eutbiciū ⁊ neſtoriū ſcripſiſſet: ſup ſepulcrū beati petri ip̄am poſuit ⁊ ieiunijs ⁊ oratiōibꝰ inſiſtēs dixit. Quicq̄d in hac ep̄l'a vt hō erraui: tu cui eccleſie cura cōmiſſa eſt corrige ⁊ emēda. Et poſt dies .xl. orāti illi petrus apparuit dicēs. Legi ⁊ emēdaui. Accipiēſq; leo ep̄l'am inuenit eā manibꝰ ap̄l'i correctā ⁊ emēdatā. Alias etiā ſepulcro beati petri .xl. diebꝰ ieiunijs ⁊ orōnibꝰ vacās leo aſtitit. obſecrās vt ſuoꝝ ſibi pctōꝝ veniā impetraret. Cui petrus apparēs dixit. Dep̄catꝰ ſum ꝓ te dn̄m: ⁊ oīa pctā tua dimiſit. Solūmodo de manuū impoſitione debes inq̄ri. ideſt ſi bene ſiue aliter alicui manus impoſueris: exigeris. Obijt aūt circa annos domini .cccclx.

De ſancto petro apoſtolo. lxxxiiij. A

Petrus trinomius extitit. Vocatus eſt eñ ſimon bariona. Simon interp̄tatur obediēs vel ponēs triſtitiā. bariona filiꝰ columbe. Bar lingua ſira filiꝰ. iona hebraice colūba Fuit eñ obediēs qn̄ xp̄s eū vocauit: q: ad vniꝰ iuſſionis vocē dn̄o obediuit. ponēs triſticiā qn̄ xp̄m negauit: q: egreſſus foras fleuit amare. filiꝰ colūbe q: deo ſimplici intētione ſeruiuit. Scd̄o vocatus eſt cephas q̄d interp̄taꝶ caput vel petra vel increpās ore. Caput rōne principatꝰ in p̄latione. petra rōne firmitatis in paſſione. increpans ore rōne ꝯſtātie in p̄dicatiōe. Tercio vocatꝰ eſt petrꝰ. q̄d interp̄taꝶ agnoſcēs ſiue diſcaltiās vl' diſſoluēs quia chriſti diuinitatem agnouit cum dixit: Tu es xp̄s filiꝰ dei viui. Et pedes affectuū ſuoꝝ ini ope mortuo: ⁊ terreno diſcalciauit cū dixit. Ecce nos reliquimꝰ oīa. Et vincula pctōꝝ a nobis diſſoluit. ⁊ hoc ꝑ claues quas a dn̄o accepit. Habuit aūt triplex cognomē. Dictꝰ eſt eñ ſimon iohāna. q̄d interp̄taꝶ dn̄i pulcritudo. Scd̄o ſimon iohānis q̄d interp̄taꝶ cui donatū ē. Tercio ſimon bariona: q̄d interp̄tatur filiꝰ colūbe. Per q̄d datur intelligi: ꝙ ipſe habuit pulcritudinē moꝝ. dona virtutū. habūdantiā lachrimaꝝ: q: colūba habet gemituꝫ pro cantu. Iſtud aūt nomē petrꝰ iheſus primo ſibi imponendū ꝓmiſit. cū dixit. iohānis .i. Tu vocaberis cephas. q̄d interp̄tatur petrus. Scd̄o ꝓmiſſum impoſuit ſicut dicitꝶ marci .iij. Et impoſuit ſimoni nomē petrꝰ. Tercio impoſitū cōfirmauit. cū dixit matbei .xvi. Et ego dico tibi q: tu es petrus. ⁊ ſup. ⁊c. Eius martiriū marcellus. linus papa. egeſippus. ⁊ leo papa conſcripſerunt.

Petrus ap̄l'us inter ceteros: ⁊ ſupra ceteros ap̄los maioris feruoris extitit. Nam ⁊ ſcire ꝓditorē voluit. q: vt dicit augꝰ. ſi eū ſciuiſſet: dētibꝰ diſcerpſiſſet. Et ob hoc dn̄s ꝓditorē ſuū noīare nolebat. q: vt ait Criſo. ſi ip̄m noīaſſet: petrꝰ ꝯtinuo ſurrexiſſet: ⁊ ip̄m ꝓtinꝰ trucidaſſet. Hic ſup mare ad dn̄m ambulauit. in dn̄i trāſfiguratione ⁊ puelle ſuſcitatiōe a dn̄o electus fuit. ſtaterē in ore piſcis inuenit. claues regni celoꝝ a dn̄o accepit. ⁊ paſcēdas oues a xp̄o ſuſcepit tria milia hoīm in penthecoſten ſua p̄dicatiōe cōuertit. ananie ⁊ ſaphire mortē p̄dixit. eneā paraliticū curauit. corneliū baptizauit. tabitam ſuſcitauit. vmbra ſui corpis infirmos ſanauit. ab herode incarceraꝶ. ſ; ab angelo liberaꝶ. Qualis aūt eiꝰ cibus vel indumentū fuerit: ipſe hoc in libro clemētis teſtaꝶ. Panis inq̄t ſolus eſt michi cū oliuis. et raro cū oleribꝰ in vſu eſt. Indumentū aūt hoc eſt michi q̄d vides tunica cū pallio. ⁊ hoc hn̄s michil aliud req̄ro. Ferꝶ ꝙ in ſinu ſꝑ ſudariū portabat. quo crebro fluētes lachrimas tergebat. q: qn̄ dulcis allocutionis ⁊ p̄ſētie dn̄i memor erat. p̄ nimia amoris dulcedine lachrimas ꝯtinere nō poterat. Qn̄ etiā culpā negationis ad memoriaꝫ reducebat: vberrimas lachrīas emittebat. Vn̄ adeo in ꝯſuetudīe habuit flere vt eiꝰ facies tota adulta lachrimis videreꝶ. ſicut dicit clemēs. Idem etiā dicit ꝙ audito in nocte gallicantu ad orōneꝫ ſurgere conſueuerat. ⁊ tūc ſilr' vt ōr ad fletū ꝓrumpe ꝯſueuit Refert quoq; clemēs ſcd̄m ꝙ in eccl'iaſtica hiſtoria inueniꝶ. ꝙ cū vxor petri ad paſſionē duceret.

De ſancto Petro apoſtolo.

petrus ingenti gaudio exultauit. ac eam proprio
vocās noīe poſt eā clamauit. O ꝯiūx: memēto dn̄i
Quadā vice dū petrꝰ apl's duos de diſcipulis
ſuis miſiſſet ad p̄dicandū. dū .xx. dietas iuiſſent:
vnꝰ illoꝝ defunctꝰ eſt. alter vō ad petrū rediit: et
qd̄ acciderat nūciauit. Hic dr̄ fuiſſe btūs marcial'
vel ſcōs quoſdā maternꝰ. Alibi legit' ꝙ primꝰ fuit
btūs frōto ſociꝰ q̄ defunctꝰ eſt. ſecūdus fuit p̄ſbiter
georgiꝰ. Tūc petrꝰ ſuū baculū ſibi tradidit. p̄cipi-
ens vt ad ſociū ꝑgeret ⁊ eū ſup illū poneret. Qd̄
cū feciſſet ille q̄ iam ꝑ .xl. dies iacebat mortuꝰ ꝓti
nus ſurrexit viuꝰ. B Eo tp̄e erat in hierl'm q̄
dam magus noīe ſimon: q̄ ſe primā v̄tutē dicebat
⁊ ſibi credētes ꝑpetuos effici aſſerebat: ⁊ nulla ſi
bi impoſſibilia dicebat. Legit' etiā in libro clemē
tis ip̄m dixiſſe. Adorabor vt deꝰ publice. diuīs do
nabor honoribꝰ. ⁊ quicq̄d voluero facere potero.
Aliq̄n cū mr̄ mea rachel iuberet me exire ad cā-
pum vt meterē. ego falcē vidēs poſitā: p̄cepi falci
vt ꝑ ſe meteret: ⁊ meſſuit decuplo ampliꝰ ceteris.
Addidit quoq; ⁊ hoc ſcd̄m qd̄ dicit hiero. Ego ſū
ſermo dei. ego ſpecioſꝰ. ego paclitꝰ. ego oīpotēs.
ego om̄ia dei. Serpētes quoq; eneos faciebat ſe
mouere. ſtatuas eneas ⁊ lapideas ridere. ⁊ canes
cantare. Hic igit' vt linus ait volēs diſputare cum
petro: ⁊ oſ̄ndere ꝙ deꝰ eſſꝫ. ſtatuta die venit petrꝰ
ad locū certamis: ⁊ aſtātibꝰ petrus dixit. Pax vo
bis frēs q̄ veritatē amatis. Cui ſimō. Nos tua pa
ce opus nō habemꝰ. Si eīn pax ſit ⁊ ꝯcordia ad
inueniēdā veritatē nichil ꝓficere poterimꝰ. Hn̄t
eīn intra ſe pacē latrōes: ꝓpter qd̄ noli inuocare
pacē ſꝫ pugnā. Duobꝰ eīn inter ſe dimicātibꝰ tunc
erit pax cū alter fuerit ſupatꝰ. Et petrus. Cur ti-
mes audire pacē? Ex peccatis eīn bella naſcūtur. vbi
aūt pctīn nō fit pax eſt. In diſputatiōibꝰ veritas.
in opibꝰ iuſticia inuenit'. Et ſimon. Nichil dicis: ſꝫ
ego oſ̄ndam tibi deitatis mee potētiam: vt repēte
adores me. Ego ſum prima v̄tus: ⁊ poſſum vola-
re ꝑ aera. nouas arbores facere. lapides in panē
mutare. in igne ſine leſione durare. ⁊ oīa q̄ volo
poſſū facere. Cōtra hūc igit' ſimonē petrꝰ diſputa
bat. ⁊ oīa eiꝰ maleficia detegebat. Tūc ſimon vi-
dens q: petro non poſſet reſiſtere oēs libros ſue
magice artis ne forte magꝰ ꝓderet' in mare ꝓie-
cit. ⁊ romā vt ibi deꝰ hēatur ꝑrexit. Qd̄ vbi petrus
cōperit: ip̄m inſeq̄tur ⁊ romā vſq; ꝓficiſcit'. C
Quarto igit' anno claudij imparatoris petrꝰ ro-
mā applicuit. ⁊ ibi ānis .xxv. ſedit. ⁊ duos ep̄os li
nū ⁊ cletū ſibi coadiutores. vt ait iohānes beleth
vnū extra murū vrbis. aliū intra ordinauit. Pre-
dicationi aūt inſiſtens multos ad fidē ꝯuertebat
⁊ infirmos ꝙ plēs curabat. Sed ⁊ in p̄dicatione
ſua ſp̄ laudās ⁊ ꝑferēs caſtitatē quatuor ꝯcubīas
agrippe p̄fecti adeo ꝯuertit ꝙ ad p̄fectū redire vl
teriꝰ recuſarēt. Vn̄ iratꝰ p̄fectus aduerſus petrū
occaſionē q̄rebat. Poſt hoc appuit dn̄s petro di-
cens. Simon ⁊ nero cōtra te cogitāt: ſꝫ ne timeas:
q: tecū ſum vt eruā te ⁊ dabo tibi ſerui mei pauli
ſolaciū q̄ cras romā ingredit'. Sciēs igit' petrꝰ vt
ait linꝰ q: velox eſſet depoſitio tabernaculi ſui. in
ꝯuētu fratrū poſitꝰ: manū clemētis apphēdit. ⁊
eū in ep̄m ordinauit. ⁊ in cathedra loco ſui ſedere
coegit. Poſt hoc paulꝰ. ſicut dn̄s p̄dixerat. romā
venit: ⁊ cū petro xp̄m p̄dicare cepit. Simon autē
magus intīn a nerone amabat': ꝙ vite eiꝰ ⁊ ſalu-
tis ⁊ totiꝰ ciuitatis cuſtos ſine dubio putabatur.
Quadā aūt die ſicut dicit leo papa dū āte neronē
aſtaret eiꝰ effigies ſubito mutabat'. ⁊ modo ſenior
modo adoleſcētior videbat'. Qd̄ cū videret nero.
verū hūc eſſe dei filiū eſtimabat. Dixit itaq; ſimon
magꝰ neroni. ſicut idē leo refert. Ut ſcias optime
imparator me dei filiū eſſe. iube me decollari: ⁊ ter-
cia die reſurgā. Precepit igit' nero carnifici vt eū
decollari deberet. Qui cū putaret ſe decollare ſi-
monē: decollauit arietē. Simon aūt arte magica
illeſus euaſit. ⁊ arietis mēbra colligēs ea abſcon
dit. ⁊ tribus diebꝰ ſe occultauit. Sanguis aūt ari
etis ibidē cōgelatꝰ remāſit. Die aūt tercio oſ̄ndit
ſe neroni dicēs. Fac ſanguinē meū q̄ effuſus eſt ex
tergi q: ecce ego qui decollatꝰ fuerā: ſicut ꝓmiſi
die tercia reſurrexi. Quē nero vidēs obſtupuit. ⁊
ipſum verū dei filiū eſſe putauit. Hec leo. Aliq̄n
etiā cū in ꝯclaui cū nerone eſſet: demon in eiꝰ ſpe
cie foris pplo loq̄bat'. Deniq; romani in tanta ve
neratiōe eū habuerūt ꝙ eidē imaginē fecerunt et
hūc titulū ſupſcripſerūt. Simoni deo ſancto. D
Petrus aūt et paulꝰ vt leo teſtat' ad neronē in
troierūt. ⁊ om̄ia eiꝰ maleficia detegebāt. Addidit
quoq; petrꝰ ꝙ ſicut ī xp̄o ſunt due ſubſtātie ſcꝫ dei
⁊ hoīs: ſic ⁊ in iſto mago ſūt due ſubſtātie ſcꝫ hoīs
⁊ diaboli. Dixitq; ſimō. vt teſtat' ſcꝫ marcellꝰ ⁊ leo
Ne diutiꝰ hūc patiar inimicū: p̄cipiā angel' meis
vt vindicēt me de iſto. Cui petrus. Angelos tuos
nō timeo: ſꝫ ipſi me timēt. Nero dixit. Non times
ſimonē: q̄ diuinitatē ſuā rebꝰ affirmat? Cui petrꝰ.
Si diuinitas eſt in ipſo. dicat nūc michi q̄d cogito
vel q̄d facio: quā cogitationē meā prius auribus
tuis inſinuo: vt nō audeat mētiri. Nero dixit. Ac-
cede huc: ⁊ dic michi q̄d cogitas. Petrus aūt ac-
cedens ſecreto dixit. Iube michi panē ordeaceū

afferri: ꝛ occulte dari. Qui cū allatus fuiſſet. ꝛ pe
trus eū bñdixiſſet ꝛ ſub manica abſcōdiſſet dixit.
Dicat ſimō q̄ ſe deū fecit q̄d ſit cogitatū. q̄d dictū.
et q̄d factū? Rñdit ſimon. Petrꝰ magis dicat q̄d
cogitā ego. Dixitq; petrꝰ Quid cogitet ſimō me ſci
re docebo: dū qđ cogitauerit fecero. Tūc ſimō idi
gnatꝰ clamauit. Procedāt canes magni ꝛ deuo
rent eū. Et ſubito canes maximi apparuerūt ꝛ in
petrū impetū fecerūt. Ille vō panē bñdictū obtu
lit. ꝛ ſubito in fugā ꝯuertit. Tūc dixit ad neronē
petrꝰ. Ecce oñdi tibi me noſſe q̄d cōtra me cogita
uerat ſimon nō vbis ſꝫ factis. Naꝫ q̄ ꝓmiſerat cō
tra me āgelos vēturos exhibuit canes: vt oñdat
ſe diuinos angelos nō hēre ſꝫ caninos. Dixitq; ſi
mon. Audite petre ꝛ paule. Si hic vobis nichil
poſſum facere: veniemꝰ vbi oportet me vos iudica
re. Ego aūt vobis mō pco. Hec leo ¶ E Tunc
ſimon. vt ait egeſippus ꝛ linus. in ſupbiā elatꝰ. au
ſus eſt ſe iactare ꝙ poſſꝫ mortuos ſuſcitare. Et ac
cidit vt quidā iuuenis moreref. vocatis ergo pe
tro ꝛ ſimone. hāc oēs de volūtate ſimonis ſniam
firmauerūt vt ille occideref q̄ mortuū ſuſcitare nō
poſſet. Simon igif dū ſup mortuū ſuas incātatio
nes faceret: viſus eſt a circūſtantibꝰ caput agitare
defunctꝰ. Tūc oēs exclamātes petrū lapidare vo
lebāt. Petrꝰ aūt vix impetrato ſilētio dixit. Si vi
uit defunctus: ſurgat ꝛ ambulet ꝛ loquaf. alioq̄n
ſciatis fantaſma eſſe ꝙ caput mortui cōmouetur.
Sepef ſimon a lectulo: vt plene figmenta diaboli
denudētur. Sepaf igif ſimon a lectulo. ꝛ puer im
mobilis remāſit. Petrus aūt a longe ſtans: orōne
fcā exclamauit dicēs. Adoleſcēs in noīe iheſu xpi
nazareni crucifixi ſurge ꝛ ābula. ꝛ ſtatim viuꝰ ſur
rexit ꝛ āmbulauit. Cū aūt ppl's vellet ſimonē lapi
dare. ait petrꝰ. Satis eſt illi ad penā: ꝙ ſe in ſuis
artibꝰ agnoſcit ſupatū. Magr̄ aūt nr̄ nos docuit:
vt ꝓ malis bona reddamꝰ. Dixit aūt ſimon. Sci
tote vos petre ꝛ paule. nō vobis ꝯtinget qđ cupi
tis: vt martirio vos digner coronare. Qui dixerūt.
Adueniat nobis qđ cupimꝰ. tibi aūt nūq̄ bñ ſit. q2
q̄cunq; loq̄ris mētiris. Tūc ſimō. vt ait ſcūsꝰ mar
cellꝰ. iuit ad domū marcelli diſcipli eiꝰ. ligauitq;
maximū canē ad oſtiū domus eiꝰ dicēs. Nunc vi
debo ſi petrꝰ q̄ ad te venire ꝯſueuit ingredi pote
rit. Poſt paululū venit petrus: ꝛ fcō ſigno crucis
canē ſoluit. Canis aūt oībꝰ alijs blandꝰ ſolū ſimo
nē pſeq̄baf. Qui apphendēs eū ad terrā ſubtꝰ ſe
deiecit: ꝛ eū ſtrāgulare volebat. Accurrēs aūt pe
trus: cani clamauit ne ei noceret. Et canis quidē
corpꝰ eius nō leſit: ſꝫ veſtes adeo lacerauit. vt ille
nudus poſitus remaneret. Populꝰ aūt ꝛ maxime
pueri cū cane tamdiu poſt eū cucurrerūt: donec il
lū quaſi lupū de ciuitate fugarēt. Cuiꝰ opprobrij
pudorē nō ferēs p annū nuſq̄ ꝯparuit. Marcellꝰ
aūt hec miracl'a vidēs deiceps petro adheſit. Po
ſtea aūt ſimō rediēs iterū in neronis amicitiā eſt
receptꝰ. Simō igif vt refert leo ppl'm cōuocauit.
ꝛ ſe a galileis grauiter offenſū phibuit. ꝛ ido vrbē
quā tueri ſolebat ſe deſerere velle dixit. ꝛ diē ſta
tuere qua i celū deberet aſcēdere q2 nō dignabaf
in terris āplīꝰ habitare. Statuto igif die: turrim
excelſaꝫ. vl' ſcđm linū. capitoliū ꝯſcēdit. ꝛ inde ſe
deijciēs coronatꝰ lauro volare cepit. Dixit autē
paulus ad petrū: Meū eſt orare ꝛ tuū eſt impare
Dixitq; nero verax eſt hic hō. vos aūt ſeductores
eſtis. Petrus aūt dixit ad paulū. Paule: erige ca
put ꝛ vide. Cūq; eleuaſſet caput ꝛ vidiſſꝫ ſimonē
volantē dixit ad petrū. Petre quid ceſſas? perfice
qđ cepiſti iam em̄ vocat nos dñs. Tūc petrus ait.
Adiuro vos angeli ſathane qui eūꝫ in aere fertis
p dñm nr̄m iheſuꝫ xpm. vt ipm amplīꝰ nō feratis: ſꝫ
corruere dimittatis. Et ꝯtinuo dimiſſus corruit ꝛ
fractis ceruicibꝰ expirauit. Audiēs hec nero talē
virū ſe pdidiſſe doluit dixitq; apl'is. Suſpecto aīo
me feciſtis, ꝓpterea malo exēplo vos pdā. Hec leo
Deditq; eos in manꝰ paulini viri clariſſimi. ꝛ pau
linus tradidit eos i cuſtodia mamertini ſub cura
militū ꝓceſſi ꝛ martiniani. Quos milites petrus
ad fidē cōuertit. Vñ carcerē aperuerūt ꝛ eos libe
ros dimiſerūt. Quapropter paulinꝰ poſt paſſionē
aploꝝ ꝓceſſum ꝛ martinianū acceſſiuit: et cōpto
ꝙ xpiani eſſent iuſſu neronis capite ceſi ſunt. Ro
gabāt ergo fratres petrū vt inde diſcederet. et cū
diſcedere nollet: tandē victus ꝓcibꝰ abceſſit. Et cū
veniſſꝫ ad portā. vt leo ꝛ linus teſtanf. ad locū vbi
nūc dicif ſcā maria ad paſſus. vidit xpm ſibi occur
rentē ꝛ ait. Dñe quo vadis? qui rñdit. venio romā
iterū crucifigi. Cui petrꝰ. Dñe iterū crucifigeris?
Cui dñs. Etiā. Petrus vō ait. Ergo dñe reuertar
vt tecū crucifigar. His dictis dñs vidēte petro et
lacrimāte i celū aſcēdit. Qđ cū de paſſiōe ſua dcm̄
intelligeret redijt. Cūq; hoc fr̄ibus retuliſſet a mi
niſtris neronis capif. et pfecto agrippe pſentatur.
Fctāq; eſt eiꝰ facies ſicut ſol. vt ait linꝰ. Cui dixit
Tu ne es ille q̄ in plebibꝰ ꝛ muliercul' quas a tho
ro viroꝝ ſepas gl'iaris? Quē apl's increpās dice
bat ſe in cruce dñi gl'iari. Tūc petrꝰ tanq̄ alieni
gena iuſſus eſt crucifigi. paulꝰ vō q̄ ciuis erat ro
manꝰ iuſſus eſt capite truncari. ¶ F De hac ſnia
in ipſos ꝓlata dicit dyoniſiꝰ in epl'a ad timotheū

De ſancto Petro apoſtolo.

de morte pauli in hec v̄ba. O frater mi timothee
ſi vidiſſes agones ↄſummationis ipſoꝝ defeciſſes
quidē p̄ triſticia ꝛ dolore. Quis nō fleret illa ho-
ra qn̄ p̄ceptū ſuic egreſſuꝫ in eos eſt: vt petrus ſcꝫ
crucifigeret. ꝛ paul⁹ decollaret: Uidiſſes tūc tur-
bas gentiliū ꝛ iudeoꝝ ꝑcutiētes eos. ꝛ expuētes
in facies eoꝝ. adueniēte aūt terribili tp̄e ↄſūma-
tionis ipſoꝝ cū ſepare͞tur ab inuicē. ligauerūt co-
lumnas mudi. nō vtiqꝫ abſqꝫ frm̄ gemitu ꝛ plāctu.
Tūc inq͞t paul⁹ petro. Pax tecū fundamētū eccle-
ſiaꝝ. ꝛ paſtor ouiū ꝛ agnoꝝ xp̄i. Petrus aūt ad
paulū ait. Uade ī pace p̄dicator bonoꝝ moꝝ. me
diator ꝛ dux ſalutis iuſtoꝝ. Cū aūt elōgaſſēt eos
ab inuicē ſecut⁹ ſū mgr̄m meū. nō eñ ī eodē vico
occiderūt eos. Hec dyoni. Petr⁹ aūt. vt leo ꝛ mar
cellus teſtatur. dū veniſſet ad crucē ait. Qm̄ deus
meus de celo ad terrā deſcēdit. recta cruce ſubli-
matus eſt. Me autē quē de terra ad celū vocare
dignat. crux mea caput meū in terra debet oſten-
dere. ꝛ pedes ad celū dirigere. Ego q̄ nō ſum di-
gnus ita in cruce eſſe vt dn̄s meus crucē meā gi-
rate. ꝛ capite demiſſo me crucifigite. Tūc illi cru-
cem verterunt ꝛ pedes ſurſum. manus aūt deor-
ſum fixerūt. Tūc ppl̄s furore replet⁹ volebat ne-
ronem ꝛ p̄fectum occidere. ꝛ ap̄lm liberare. Qui
eos rogauit ne paſſionē ſuam impedire deberēt.
Dñs aūt. vt ait egeſippus ꝛ linus. aperuit oc̄los
eoꝝ qui ibi flebāt: ꝛ viderūt angelos ſtātes cū co
ronis de floribus roſaꝝ ꝛ lilioꝝ. ꝛ petrū in cruce
ſtantē cū eis. ꝛ librū a xp̄o accipientē. ꝛ ea verba
que loquebat ibi legentē. Tūc petrus. vt teſtatur
idē egeſippus. de cruce dicere cepit. Te dn̄e imi-
tari optaui: ſed rectus crucifigi nō vſurpaui. Tu
ſp̄ erectus excelſus ꝛ altus. Nos primi hoīs filij:
q̄ caput ſuū dimerſit in terrā: cui⁹ lapſū ſignificat
ſpēs generatiōis hūane. ſic eñ naſcimur. vt ꝓni
in terrā videamur effūdi. Mutata quoqꝫ ↄditio
eſt vt hoc putet mūd⁹ dextrū q̄ ↄſtat eſſe ſiniſtrū
Tu dn̄e michi oīa es. totū qd̄ es tu michi totū. et
nihil aliud niſi tu ſolus. Gr̄as tibi ago ſpū toto
quo viuo. quo intelligo. quo interpello. Ubi due
alie rōnes tangūtur. quare erectus noluit cruci-
figi. Uideſqꝫ petr⁹ q̄ fideles gl'iam ſuā vidiſſent.
gr̄as agens ꝛ deo fideles cōmendans ſpm̄ emiſit.
Tūc marcell⁹ ꝛ apuleus frēs diſcipuli ei⁹: de cru
ce eū depoſuerūt. ꝛ diuerſis cōdientes aromati-
bus ſepelierūt. Iſidorus in libro de ortu ꝛ obitu
ſanctoꝝ ſic ait. Petrus poſt q̄ anthiocenā funda-
uit eccleſiā ſub claudio ceſare: contra ſimonē ma-
gum romā pergit. ibiqꝫ p̄dicans euangeliū. xxv.
annis eiuſdem vrbis pontificatū tenuit. Xxxvi.
aūt anno a paſſione dn̄i: a nerone deorſum vt ipſe
voluit crucifixus eſt. Hec yſod. In ipſa aūt die pe
trus ꝛ paulus dyon̄. apparuerūt. ſcd̄m q̄ ipſe ait
in p̄dicta ep̄la in hec v̄ba. Attēde miraculū. vide
ꝓdigiū frater mi timothee dici victimationis ip
ſoꝝ. Nam p̄ſto fui in tp̄e ſeparatiōis ipſoꝝ. Poſt
mortē aūt illoꝝ vidi eos inuicē manu ad manuꝫ
intrātes portas vrbis. ꝛ indutos veſte lumioſita
tis vel veſte luminis. ꝛ coronis claritatis ꝛ lucis
ornatos. Hec dyoniſi⁹. ¶ Nero aūt impuni-
tus nō extitit: ſed ꝓ hoc ſcelere ꝛ alijs que com-
miſit: manu ꝓpria ſe ꝑemit. Quoꝝ ſcelerū hic ali
qua breuiter inſeram⁹. Cū ſeneca mgr̄ ſuus. vt in
quadā hiſtoria lꝫ apocrifa legit. ↄdignē mercedē
laboris ſui ſpectaret. iuſſit nero ip̄m eligere: ſi c⁹
arboris ramo ſuſpendiū affectaret. dicēs q̄ hoc p̄
miū laboris ſui ab eo receptur⁹ eſſet. Cū aūt ſene
ca reqreret vn̄ hoc mortis ſuppliciū meruiſſꝫ. acu
tū gladiū ſup ei⁹ verticē crebro vibrari fecit. Sene
ca aūt nutu capitis minātē gladio cedebat. vehe-
menter timens ꝑiclitari mortis ꝑiculo. Cui nero
ait. Magr̄ vt qd̄ nutu capitis minanti gladio ce-
dis: Cui ſeneca rn̄dit. Ho ſum ꝛ ideo mortē vere
or. ꝛ inuit⁹ morior. Cui nero ait. Sic ego adhuc te
metuo: vt puer metuere cōſueui. Quare te viuen
te q̄ete nō potero viuere. Dixitqꝫ ſeneca. Si me
mori neceſſe eſt. ſaltē michi cōcede vt qd̄ voluero
eligā gen⁹ mortis. Cui nero. Feſtinus eligas tm̄
mori ne differas. Tūc ſeneca balneo in aqua factō
in vtroqꝫ brachio ſibi minui fecit. ꝛ ſic nimio ſan-
guinis fluxu ibidē vitā finiuit. ꝛ ſic quodā p̄ſagio
ſeneca nomē habuit quaſi ſe necās. q2 quodāmo-
do lꝫ coactus. manu ꝓpria ſe necauit. Hic ſeneca
duos frēs habuiſſe legit. Un⁹ fuit iuli⁹ gallio de-
clamator egregi⁹ q̄ manu ꝓpria ſe ꝑemit. ali⁹ me
la pater lucani poete. Qui lucanus iuſſu neronis
inciſione venaꝝ obiſſe legit. Rurſus nero nefaria
mentis veſania duct⁹. vt in eadē hiſtoria apocri-
fa repit. matrē occidi ꝛ ſcidi iuſſit vt videret qua
liter in ei⁹ vtero fouebat. Phiſici v̄o eū de matris
ↄditione arguētes dicebāt. Iura negāt. fas ꝓhi-
bet. vt filius matrē necet. q̄ ip̄m cū tāto dolore pe
perit. ꝛ cum tāto labore ꝛ ſolicitudine enutriuit.
Quibus nero. Faciatis me puero imp̄gnari ꝛ po
ſtea parere: vt quāt⁹ dolor mr̄i mee fuerit poſſim
ſcire. Hāc inſup volūtatē pariēdi cōceꝑat. eo q̄ vr-
bem trāſiens quēdā mulierē pariente vociferan-
tem audierat. Dicūt ei. Non eſt poſſibile qd̄ natu
re ↄtrariū eſt. nec eſt ſcibile qd̄ rōni nō eſt ↄſenta

neū. Dixit ergo eis nero. Niſi me feceritis impre-
gnari ⁊ parere oēs vos faciā crudeli morte interi-
re. Tūc illi eū impotionantes. ranā ſibi occulte ad
bibendū dederūt ⁊ eā artificio ſuo in ei⁹ vētre ex-
creſcere fecerūt. ⁊ ſubito vēter ei⁹ nature cōtraria
nō ſuſtinēs itumuit: ita vt nero ſe puero grauidū
eſtimaret. Faciebātqꝫ ſibi ſeruare dietā qualē nu-
triēde rane nouerāt cōuenire dicētes ꝙ ꝑpter cō-
ceptū talia eū obſeruare oporteret. Tandē nimio
dolore vexat⁹ medicis ait. Accelerate tp̄s part⁹.
qꝛ languore pariēdi vix anhelitū habeo reſpirādi
Tūc ipm̄ ad vomitū impotionauerūt. ⁊ ranā viſu
terribilē hūorib⁹ infectā ⁊ ſanguie edidit cruēta-
tam. Reſpiciensqꝫ nero partū ſuū ipm̄ obhorruit.
⁊ mirabaꝛ adeo mōſtruoſuꝫ. Dixerāt aūt ꝙ tā mō-
ſtruoſuꝫ ⁊ deformē fetū ꝑtulerit. ex eo ꝙ tp̄s par-
tus noluerit expectare. Et ait. Fui ne tal' de mīis
egreſſus latibul'. Et illi. Etiā. Precepit ergo vt fe-
tus ſuus alereꝛ: ⁊ teſtudini lapidū ſeruādus inclu-
dereꝛ. Hec aūt in cronicis nō legūtur: ſed apocrifa
ſunt. Deinde mirat⁹ qual' ⁊ quāta fuerit ſucceſſio
troye. romā ꝑ. vij. dies ⁊ noctes ſuccēdi fecit. Quā
ex altiſſima turri ꝓſpectans. letatusqꝫ flāme pul-
critudine. tergido habitu heliadā decātabat. Hic
ſicut hētur in cronicis: rhetib⁹ aureis piſcabaꝛ. cā-
tib⁹ intēdebat. ita vt oēs citharistas ⁊ tragedos
ſuparet. Virū in vxorē duxit. ipſe a viro vt vxor ac-
cept⁹ eſt. vt ait oroſi⁹. Romani vō ei⁹ veſaniā vlte-
ri⁹ nō ferētes: in eū impetū fecerūt. ⁊ vſqꝫ extra ci-
uitatē ꝑſecuti ſunt. Qui vidēs ꝙ euadere nō poſ-
ſet fuſtē dentiū morſib⁹ exacuit: ⁊ ſe ꝑ mediū palo
trāſfixit. ⁊ tali morte vitā finiuit. Alibi tñ̄ legiꝛ ꝙ
a lupis deuorat⁹ ſit. Redeūtes igiꝛ romani: ranā
in teſtudine latitātē inuenerūt: ⁊ ipam extra ciui-
tatē ꝓijciētes cōbuſſerūt. Vñ ⁊ pars illa ciuitatis
vbi latuit rana lateranis a latēte rana nomē acce-
pit. ¶ Tpe ſancti cornelij pape greci fideles
aplo꜡ corꝑa furati eadē aſportabāt. Sꝫ demones
ī idol' habitātes diuia coacti vtute clamabāt: viri
romani ſuccurrite: qꝛ dij vr̄i auferunꝛ. Qua ꝑpter
fidelib⁹ intelligētibus de aplis. gētib⁹ vō de ſuis
dijs. mltitudo adunata fideliū ⁊ infideliū illos ꝑ-
ſeqtur. Vñ greci timētes apō cathecūbas aplo꜡
corꝑa in puteū ꝓiecerūt. ſꝫ a fidelib⁹ inde poſtmo-
dū ſūt extracta. Greg. in regiſtro dicit ꝙ tāta eos
vis tonitrui atqꝫ fulguris terruit ac diſꝑſit: vt ea
apud cathecūbas dimitterēt. Sed cū dubitarēt q̄
oſſa eſſent bti petri. ⁊ q̄ bti pauli. orātibus fideli-
bus ⁊ ieiunijs inſiſtētib⁹ de celo eis rñ̄ſuꝫ ē. Ma-
iora oſſa ſunt p̄dicatoris. minora vō piſcatoris. Et
ſic oſſa ab inuicē ſeꝑauerūt. ⁊ in ſuis eccl'ijs quas
cuilibet edificauerāt poſuerūt. Alij vō dicūt ꝙ ſil-
ueſter papa volēs eccl'ias ꝯſecrare tam magna ꝙ
parua oſſa in lance ſumma reuerētia pōderauit ⁊
medietatē in vna eccl'ia ⁊ medietatē in alia collo-
cauit. ¶ Refert greg. in dyaloge ꝙ in eccl'ia ſacti
petri vbi corp⁹ eius reqeſcit. vir qdā erat agōcius
noīe magne hūilitatis ⁊ ſanctitatis exiſtēs. Cum
vō qdā puella paralitica in ei⁹ eccl'ia ꝑmanēs mani-
bus repet. ⁊ diſſolutis renib⁹ ⁊ pedibus corpus ꝑ
terrā traheret. diuqꝫ a btō petro ſanitatē peteret
ei ꝑ viſionē aſtitit dicēs. Vade ad agonciū māſio-
nariū ⁊ ipſe te ſaluti reſtituet. Cepit igiꝛ illa ꝑ ec-
cleſie loca ſe huc atqꝫ illuc trahere. ⁊ qs eſſꝫ agon-
cius inueſtigare. Cui repēte obuiā ipe fact⁹ ē quē
q̄rebat eiqꝫ dixit. Paſtor ⁊ nutritor nr̄ beat⁹ pe-
tr⁹ apl's ad te me miſit vt ab infirmitate mea me
liberes. Cui ille rñ̄dit. Si ab ipo miſſa es ſurge.
Apphenſaqꝫ eius manu ipaꝫ leuauit illaqꝫ nullo
lāguoris veſtigio remanēte plene ſanata fuit. In
eodē quoqꝫ libro ait greg. ꝙ galla vrbis rome no-
biliſſima puella ſimachi ꝯſulis ac patricij filia ma-
rito tradita in vni⁹ anni ſpacio ei⁹ eſt morte vidua-
ta. Quā dū ad iterādū thalamū etas ⁊ opes voca-
rēt elegit magis ſpūalib⁹ nuptijs copulari deo in
qb⁹ a luctu incipiꝛ: ſꝫ ad eterna gaudia ꝑueniꝛ ꝙ
carnalib⁹ nuptijs ſubijci q̄ a letitia ſꝑ incipiūt. et
ad finē cū luctu tendūt. Huic aūt cū valde ignea
cōſꝑſio corꝑis ineſſet. ceperūt medici dicere: qꝛ ni-
ſi ad amplex⁹ viri rediret calore nimio cōtra natu-
rā barbā habitura eſſet. Quod ita poſt factū eſt. Sꝫ
illa nichil exteri⁹ deformitatis timuit q̄ interiorē
ſpeciē amauit nec verita eſt ſi hoc in ea fedareꝛ ꝙ
a celeſti ſponſo nō amareꝛ. Abiecto igiꝛ ſecl'ari ha-
bitu apud eccl'iaꝫ ſacti petri monaſterio ſe dedit.
ibiqꝫ multis ānis in ſimplicitate orōnib⁹ ⁊ elemo-
ſinis deo ſeruiuit. Tandē cācri vlcere in māmilla
ꝑcuſſa. dū an̄ ei⁹ lectū duo cādelabra ſꝑ lucerēt: qꝛ
velut amica lucis nō ſolū ſpūales ſꝫ etiā corꝑales
tenebras odio hēbat vidit btm̄ petrū aplm̄ inter
ipſa duo luminaria an̄ ei⁹ lectū ꝯſtituiſſe. Que ex
amore ſumēs audaciā exultauit ⁊ dixit. Quid eſt
dñe me⁹? Dimiſſa ſūt michi pctā mea? Cui ille be-
nigniſſimo vultu inclinato capite ānuit dicēs. Di-
miſſa. Veni. Et illa. Rogo vt ſoror bñdicta mecū
veniat. Et ille. Non ſꝫ tal' veniat tecū. Quod illa ab-
batiſſe indicās. die tercia cū illa defūcta eſt. In co-
dē inſuꝑ libro greg. ait ꝙ dū p̄ſbiter qdaꝫ magne
ſctitatis ad extrēa deduct⁹ eſſet cū magna letitia
clamare cepit dicēs. Beneueniāt dñi mei. beneue

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

niſt dñi mei. Quid ad tantillū ſeruū vrm dignati eſtis veire? Uenio.venio.gras ago.gras ago. Cū q̄ q̄ aſtabāt qb⁹ hec diceret interrogarēt.ille admirādo rndit. Nunqd ꝯueniſſe hic ſctōs aplos petru ⁊ paulū nō videtis? Cū vō iterū vt prı⁹ repeteret.ſtā illa aīa e carne ſoluta eſt. Dubitaꝛ ab aliqb⁹ vtrū eadē die petr⁹ ⁊ paul⁹ paſſi ſint. Dixerūt aūt qdā q̄ eadē die reuoluto āno. Sꝫ hiero.⁊ oēs fere ſācti q̄ de hoc tractāt in hoc ꝯcordāt q̄ eodē die ⁊ āno paſſi ſunt ſicut manifeſte etiā hētur ex epl'a dyon.ſij.⁊ ſicut dicit leo vel maxim⁹ ſcōm queſdā in quodā ſermone.vbi ſic ait. Nō eñ ſine cāſeñ putam⁹.q̄ vna die.in vno loco.vni⁹ tirāni tollerauere ſnīaꝫ. In vno die paſſi ſunt vt ad xp̄m pariter ꝑuenirēt.vno loco:ne alteri roma deeſſet ſub vno ꝑſecutore:vt equal' crudelitas vtrūq̄ cōſtringeret. Dies ergo ꝓ merito.loc⁹ aūt ꝓ glīa.ꝑſecutor aūt idē decret⁹ eſt ꝓ vtute. Hec leo. Licet aūt eadē die ⁊ hora paſſi ſint nō tñ eodē loco ſꝫ in diuerſis. Et q̄ dicit leo q̄ eodē loco paſſi ſunt.hoc dicit ex eo ꝙ ābo rome paſſi fuerūt. De hoc qdam vſib⁹ dixit. Enſe coronaꝛ paul⁹.cruce petr⁹.eodē. Sub duce.luce.loco.dux nero.roma loc⁹. Itē ali⁹ Enſe ſacrat paulū.par.lux.dux.vrbs.cruce petrū Licꝫ aūt eadē die paſſi fuerint.ordīauit tñ greg. vt ipa die ſpāli⁹ fieret quo ad officiū ſolennitas petri ⁊ in ſequēti die ꝯmēoratio pauli. Tū qꝛ ea die fuit dedicata eccl'ia ſācti petri.tū qꝛ maior eſt dignitate.tū qꝛ prior cōuerſione.tū qꝛ primatum tenuit rome.

De ſancto paulo apoſtolo lxxxv A

Paulus interpretaꝛ os tube.vel os corꝑ ſeu electū mirabile.vel electionis miraculū. Uel paulus a pauſa qd eſt requies hebraice.⁊ modicus latine. Per hec intelligūtur ſex prerogatiue quas habuit paulus pre ceteris. Primū eſt lingua fructuoſa:qꝛ ab ylirico vſq̄ ad hieruſalē ꝑdicauit euāgeliū.⁊ ideo dicitꝛ os tube. Scdm charitas viſceroſa.qꝛ qs infir.⁊ ego nō infir.⁊c.et inde dicitur os corꝫ.os ſꝫ cordis de quo ipſe dicit. Os noſtrū patet ad vos o corin.cor nō dila.eſt. Terciū eſt ꝯuerſio miraculoſa.⁊ inde dicitꝛ electū mirabile qꝛ mirabil'r elect⁹ ⁊ ꝯuerſus fuit. Quartū eſt manus oꝑoſa.⁊ inde dicitꝛ electionis miraculū. Magnū eñ miraculū fuit qñ elegit ſibi proprijs manibus ſumptus acqrere:⁊ inceſſanter ꝑdicare. Quintū fuit contēplatio delicioſa:qꝛ raptus eſt vſq̄ in terciū celū:⁊ inde fuit dñi reqes. qꝛ in contemplatione exigitur requies mentis. Sextū eſt humilitas virtuoſa:⁊ inde dicitur modicus. De hoc aūt noie paulus tres ſunt opiniones. Origenes vult q̄ ſemꝑ fuerit binomi⁹.⁊ vocatus ſit ipē ſaulus ⁊ paulus. Rabanus vō vult q̄ ante dictus eſt ſaulus a ſaul rege ſupbo.ſed poſt ꝯuerſionē vocat⁹ eſt paulus quaſi paulus a modico et humili ſpū. Uñ ⁊ nomē ſuū interptando dicebat. Ego ſū minim⁹ aploꝝ ⁊c. Beda aūt vult q̄ dict⁹ ē paul⁹ a ſergio paulo ꝓcōſule quē ad fidē ꝯuertit Paſſionē ſancti pauli linus papa conſcripſit.

Paulus apl's poſt ſui ꝯuerſionē multas ꝑſecutiones paſſus eſt:quas beat⁹ hilari⁹ breuiter enūerat dicēs. Paulus apl's in philippis virgis ceditur.in carcere ponitur.et ligno pedibus affigitur.in liſtris lapidaꝛ.in ychonio ⁊ theſſalonica ab iniqs ꝑſeqtur.in epheſo feris datur.in damāſco ꝑ ſportā e muro deponitur. in hieruſalē ſiſtitur.ceditꝛ.ligatur.inſidiaꝛ.in ceſarea.clauditꝛ.criminaꝛ. Nauigās in italiā ꝑiculo deꝑgitur. Romā veniēs ſub nerone iudicatur ⁊ ocios finitur. Hec hilari⁹. Apl'atū inter gētes accepit. Quendā ꝯtractū in liſtris erexit. Iuuenem q̄ de feneſtra ceciderat ⁊ expirauerat ſuſcitauit. et mlt'a alia miracula fecit. Apud mitilenā inſulā vipera manū ei⁹ inuaſit ſꝫ nihil leſit quin poti⁹ in ignē ipam excuſſit. Dicitꝛ quoq̄ q̄ oēs q̄ de progenie illi⁹ hoīs q̄ paulū hoſpitio ſuſcepit naſcuntꝛ a venenoſis nullaten⁹ ledūtur. Unde cum pueri nati ſunt.in cunis eoꝝ patres ſerpētes ponunt. vt ꝓbēt ſi veri eoꝝ filij ſint. Inuenitur aūt aliqñ q̄ paulus eſt minor petro.qñq̄ maior.qñq̄ equalis. Sꝫ reuera minor dignitate. maior ꝑdicatione

equalis ſanctitate. Refert haymo ꝙ paulus a pulloꝝ cātu vſq ad q̄ntā horā labori manuū inſiſtebat. deinde ꝑdicationi vacabat. ita ꝙ plerūq vſq ad noctē ſermonē ꝓtrahebat. Reſiduū vero tꝑis ꝯmeſtioni. ſomno. orōni ſatis neceſſariū erat. Dū vero veniſſet romā cū nero nondū eſſet in imperio cōfirmat⁹. et etiā audiēs ꝙ de lege iudeoꝝ et fide xpianoꝝ inter paulū et iudeos q̄ſtio vertebatur. nō multū inde curauit. et ſic paulus quo volebat libere ibat et libere ꝑdicabat. Hiero. quoq in li. de viris illuſtrib⁹ ait. ꝙ. xxv. anno a paſſiōe dn̄i hoc eſt neronis ſecūdo. paulus romā vinct⁹ mittit et ꝑ bienniū in libera manens cuſtodia aduerſus iudeos diſputauit. Deinde a nerōe dimiſſus euāgeliū in occidētis ꝑtibus ꝑdicauit. Xiiij. vo neronis anno. eodē āno et die quo crucifix⁹ eſt petrus: capite trūcatur. Hec hiero. Eius aūt ſapiētia et religio vbiq diuulgebat: et ab oībus admirabil' habebat. Multos etiā de domo ceſaris ſibi in amicitiā copulauit: et eos ad fidē xpi ꝯuertit. Quedā etiā ſcripta ei⁹ corā ceſare recitata ſunt et ab oīb⁹ mirabilr̄ cōmēdata. Senatus etiā de illo alta nō mediocriter ſentiebat. Quadā vo die dū paul⁹ circa veſꝑas in quodā ſolario ꝑdicaret qdā iuuenis noīe patrocl⁹ pincerna neronis et ſibi admodū dilectus. vt paulū ꝓpter multitudinē cōmodi⁹ audiret feneſtrā aſcēdit et paululū ibi dormitādo decidens expirauit. Qd audiēs nero plurimū de ei⁹ morte doluit: et ſtatim aliū in ei⁹ officiū ordinauit. Paulus vero in ſpū hoc cognoſcēs dixit aſtātib⁹ vt illucirent. et patroclū ceſaris chariſſimū ad ſe defunctū afferrēt. Quē allatū paulus ſuſcitauit. et ad ceſarē cū ſocijs ſuis miſit. Qui cū de morte ei⁹ lamētaret: ecce patrocl⁹ viuus adeſſe ꝑ forib⁹ nūciat. Audiēs nero patroclū viuū quē paulo ante nouerat mortuū ꝑlimū q̄dē expauit: et cū ad ſe ingredi recuſauit. Sꝫ tandē ꝑſuaſu amicoꝝ introire ꝑmiſit. Cui nero ait. Patrocle viuis? Et ille. Ceſar viuo. Et nero ait. Quis te fecit viuere? Cui ille. Dn̄s iheſus xp̄s rex oīm ſcl'oꝝ. Irat⁹ nero dixit. Ergo ille regnabit i ſcl'a. et reſoluet oīa regna mūdi? Cui patrocl⁹. Etiā ceſar. Tūc nero dedit illi alapā dicēs. Ergo militas illi regi. Et ille. Utiq milito. qꝛ me a mortuis excitauit. Tūc q̄nq miniſtri imꝑatoris q̄ ei iugiter aſſiſtebant dixerūt ei. Cur imꝑator ꝑcutis iuuenē prudentē et veraciter rn̄dentē? Nam et nos illi regi inuictiſſimo militamus. Quod audiēs nero eos recluſit in carcerē vt eos nimiū torq̄ret quos āte nimis dilexerat. Tūc oēs xpianos fecit inq̄ri: et oēs ſine interrogatiōe puniri. ¶ B Tūc paulus vinctus inter ceteros añ neronē duct⁹ eſt. Cui nero. O hō magni regis ſeruus michi aūt vinctus: cur milites meos michi ſubtrahis et tibi recolligis? Cui paulus. Non ſolū de tuo angulo milites collegi: ſꝫ etiā de orbe vniuerſo qb⁹ rex nr̄ dona talia q̄ nunq̄ deficiēt. et oēs excludēt indigētiā largiet. Huic ſi ſubiect⁹ eſſe volueris ſalu⁹ eris. Qui tāte extat potētie vt iudex oīm veniat. et mūdi hui⁹ figurā ꝑ ignē reſoluat. Hoc audiēs nero et ira ſucceſſus qꝛ figurā mūdi ꝑ ignē paulus dixerat diſſoluendā. oēs milites xpi igne iuſſit cremari. paulū vo tanq̄ maieſtatis reū capite trūcari. Tanta aūt xpianoꝝ tūc occiſa eſt turba vt ppl's roman⁹ palaciū virtute irrūperet. et ſeditionem cōtra eū excitare moliēs ꝓclamaret. Pone modū ceſar. tēpera occiſionē vel iuſſionē. noſtrates ſūt quos ꝑdis. romanū tuētur imꝑiū. Timēs imꝑator mutauit edictū: vt null⁹ xpianos tangeret: donec imꝑator de eis plen⁹ iudicaret. Quapropter paul⁹ iterū eſt reductus et aſpectui neronis oblatus. Quē vt nero vidit: vehementiſſime exclamauit. Tollite maleficū. decollate impoſtorem. nec ſinite viuere criminatorē. ꝑdite ſenſuum alienatorē. auferte de ſupꝑficie terre mētiū immutatorē. Ad quē paulus ait. Nero tꝑe modico patiar ſed viuā eternalr̄ dn̄o iheſu xp̄o. Nero dixit. Auferte ab eo caput vt me rege ſuo fortiorē intelligat qui eū deuici: et videam⁹ ſi ſꝑ viuere valeat. Cui paul⁹. Ut ſcias me p⁹ mortē corꝑis eternalr̄ viuere: cū michi caput abſciſū fuerit viu⁹ tibi aꝑebo. et tūc cognoſcere poteris qꝛ xp̄s ē de⁹ vite et nō mortis. Et his dictis ad locū ſupplicij ducit. Qui cū duceretur. dixerūt ei tres milites q̄ eū ducebāt. Dic nobis paule qs eſt ille rex vr̄ quē tantū diligitis ꝙ ꝓ eo magis mori q̄ viuere eligitis. et qualē inde mercedē hēbitis? Tūc paul⁹ de regno dei et pena īferni adeo eis ꝑdicauit ꝙ eos ad fidē ꝯuertit. Qui cū rogarēt eū vt libere abiret quo vellet ait. Abſit frēs vt fugiā. Non eñ ſum ꝓfug⁹ ſꝫ miles xpi legitim⁹. Scio eñ ꝙ ꝑ hāc vitā trāſitoriā ad vitā tranſibo eternā. Mox aūt vt fuero decollatus viri fideles rapient corpus meū. Vos autē locū notate: et illuc cras mane venite: inuenietis eñ iuxta ſepulcrū meū duos viros orātes ſcꝫ thytū et lucā. Quib⁹ cū dixeritis qua de cauſa vos ad eos miſi: ipſi vos baptizabūt. et regni celeſtis faciēt ꝯſortes et coheredes. Qd cū loq̄ret miſit nero duos milites vt viderēt ſi adhuc eēt occiſus. Et cū eos vellet ꝯuertere. illi dixerūt. Cū mortu⁹ fueris et reſurrexeris tūc credem⁹ tibi de his que di-

De ſancto Paulo apoſtolo.

cis. Nūc aūt cito veni: ⁊ qđ meruiſti accipe. Cūq3
ad locū paſſionis ducereť: in porta hoſtēſi cuidā
matrone noīe plātilla diſcipule pauli q̄ ſcđm dyo
niſiū alio noīe dicebať lemobia: q2 forte binomia
fuit obuiā dedit. Que flēs ſuis orōnibꝰ ſe cōmen-
dare cepit. Cui paulus. Uale plantilla eterne ſa-
lutis filia. comoda michi velū quo caput tuuz te-
gis. ⁊ inde oculos meos ligabo. ⁊ poſtmodū tibi
reſtituā illud. Qđ cū ſibi traderet: irridebāt ei car
nifices dicētes. Quid impoſtori illi ⁊ mago tam
p̄cioſum pannū tribuis vt ip̄m amittas? Cū ergo
ad locū paſſionis paulus veniſſet. ad orientē ver
ſus. ⁊ manibꝰ i celū extēſis. diutiſſime cū lacrimis
patria voce orauit. ⁊ gr̄as egit. Poſt hoc valedi-
cēs fribꝰ: oclos ſibi de velo plātille ligauit. ⁊ vtrū
q3 genu i terrā figēs collū extēdit. ⁊ decollatꝰ eſt
Mox eiꝰ caput de corpe exiliēs. ihesus xp̄s qđ ſi-
bi in vita tam dulce extiterat ⁊ tam crebro noīa-
uerat hebraice clara voce inſonuit. Diciť eñ euz
in ſuis ep̄lis xp̄m vel ihesū vel vtrūq3. d. vicibus
noīaſſe. De eiꝰ aūt vulnere vnda lactis, vſq3 in ve
ſtimēta militis exiliuit. ⁊ poſtea ſanguis effluxit.
in aere lux immēſa emicuit. de corpe odor ſuauiſſi
mus emanauit. ¶ Dyoniſiꝰ aūt in ep̄la ad ti
motheū de morte pauli ſic dicit. In hora aūt illa
triſtitie plena: fr̄ mi dilecte dicēte carnifice paulo
collū para: tūc btūs ap̄ls ſuſpexit in celū muniēs
frontē ⁊ pectꝰ ſuū ſigno crucis. ⁊ dixit. Dn̄e ihesu
xp̄e in manꝰ tuas com. ſpi. meū. Et tūc abſq3 triſti
tia ⁊ ꝯpulſiōe extēdit collū ſuū. ⁊ ſuſcepit coronā
Percutiēte aūt carnifice ⁊ amputāte pauli caput
tūc beatiſſimꝰ in xp̄o ictu explicuit velū. ⁊ collegit
ſanguinē ꝓpriū in velo. ⁊ ligauit eū ⁊ obuoluit ⁊
tradidit illi feīe. Et reuerſo militi carnifici: dixit
lemobia. Ubi dimiſiſti mgr̄m meū paulū? Rn̄dit
miles. Cū ſocio iacet ibi extra vrbē i valle pugilū
⁊ velo tuo velata eſt facies eiꝰ. Ipſa aūt rn̄dens
ait. Ecce intrauerūt nūc petrꝰ ⁊ paulus induti ve
ſte p̄clara. ⁊ coronas fulgētes. luce radiātes habe
bant in capitibꝰ ſuis? Et ꝓtulit velū ſanguīe cruē
tatū. ⁊ mōſtrauit eis. Propter qđ opꝰ mlti credi-
derūt dn̄o. ⁊ xp̄iani facti ſūt. Hec dyoniſiꝰ. Audi-
ens nero q̄ ꝯtigerāt vehemēter extimuit. ⁊ de his
oībꝰ cū phis ⁊ amicis loq̄ cepit. Dū hec inuicē lo-
querētur veīt paulꝰ ianuis clauſis: ⁊ añ ceſarem
ſtans ait. Ceſar ecce paulus regis eterni ⁊ inui-
cti miles. Uel nūc crede q2 nō ſum mortuꝰ ſ3 viuꝰ.
S3 tu miſer eterna morte morieris. co q3 ſctōs dei
iniuſte interficis. Et his dictis diſpuit. Nero aūt
ex nimio tīore velut amēs effectꝰ qđ ageret igno-
rabat. ⁊ ſuaſu ⁊ ꝯſilio amicoꝝ patroclū ⁊ barna-
bam cū alijs ſoluit: ⁊ quo vellēt libere abire p̄mi-
ſit. Illi v̄o milites ſ3 longinꝰ mgr̄ militū ⁊ aceſtꝰ
ad ſepulcrū pauli mane veneſt. ⁊ duos viros ſ. tı̄
tū ⁊ lucā orātes: ⁊ i coꝝ medio paulū ſtātē videſt
Quos titꝰ ⁊ lucas vidētes: vehemēter territi fu-
gere ceperūt. ⁊ paulꝰ diſpuit. Illi aūt poſt eos cla
mātes dicebāt. Non vt putatis vos ꝑſeq̄mur. ſ3 a
vobis baptizari volumꝰ. ſicut paulꝰ nobis dixit.
quē mō vobiſcū orantē vidimꝰ. Hoc illi audiētes
reuerſi ſūt. ⁊ cū magno gaudio eos baptizauerūt
Caput aūt pauli in quādā vallē ꝓiectū eſt. ⁊ p̄e
mltitudine alioꝝ q̄ interfecti fuerūt. ⁊ illuc ꝓiecti
īueniri nō potuit. Legiť aūt in eadē ep̄la dyoniſij
q2 cū quadā vice fouea mūdareť ⁊ caput illđ pau
li cū alijs purgamētis ꝓiectū fuiſſet. q̄dā paſtor
illud i virga ſua leuauit. ⁊ iuxta caulas ouiū fixit
Uidit aūt p. iij. noctes ꝯtinuas ip̄e cū dn̄o ſuo ſup
p̄dictū caput lucē ineffabilē refulgere. Qđ cū ep̄o
⁊ fidelibꝰ nūciatū fuiſſet dixerūt. Uere hoc eſt ca-
put pauli. Egreſſus igitur ep̄s ⁊ vniuerſa fideliū
mltitudo caput illud ſecū detulerūt. ⁊ i quadā mē
ſa aurea illud ponētes corpi ꝯiūgere attētabāt.
Quibꝰ p̄triarcha rn̄dit. Nos ſcimꝰ q2 multi fideles
occiſi ſunt. ⁊ coꝝ capita ſunt diſpſa. Un̄ dubito il-
lud caput corpi pauli ꝯiūgere. Sed caput hoc ad
pedes corpis ponamꝰ. ⁊ oīpotentē dn̄m exoremꝰ
vt ſi caput ſuū eſt ꝯuertať corpus ⁊ capiti ꝯiūgať
Qđ cū oībꝰ placuiſſ3 caput ip̄m ad pedes corpis
bti pauli poſuerūt. Et ecce cūctis orātibꝰ ⁊ ſtupē-
tibꝰ corpꝰ ſe vtit. ⁊ in loco ſuo capiti ſe iūxit. Et ſic
oēs deū bn̄dixerūt. ⁊ hoc eſſe caput pauli veraci-
ter cognoueſt. Hec dyoniſiꝰ. ¶ Refert greg.
turoneñ. q̄ tp̄e iuſtini iunioris claruit: q2 quidā de
ſperās laqueū ſibi p̄abat: nomē tñ pauli inuocās
ſp̄ dicebat. Adiuua me ſancte paule. Tūc affuit q̄
dam vmbra ſqualida hortās eū ⁊ dicēs. Eya bo-
ne vir age qđ agis: morā ne feceris. At ille ſemp
parās laqueū dicebat. Beatiſſime paule adiuua
me. Expedito iā3 laqueo affuit alia vmbra tanq̄
hoīs dicēs illi q̄ hoīe3 hortabať. Euge miſerrime
q2 paulus aduocatꝰ aduenit. Tūc ſqualida vm-
bra euanuit. ⁊ hō ad ſe rediēs ⁊ laqueū ꝓiciens
penitentiā cōdignā accepit. Greḡ. in regiſtro. Ex
cathenis beati pauli multa miracula demonſtrā-
tur. ⁊ dū multi parū q̄d ex limatura petūt aſſiſtit
ſacerdos cū lima. ⁊ aliq̄bus petētibus ita concite
aliq̄d de cathenis ip̄is excutitur vt nulla mora ſit
Quibuſdā vero petētibꝰ diu p̄ cathenas ipſas li-
ma duciť. ⁊ tñ vt aliquid inde exeat nō obtinetur

De ſancto Paulo apoſtolo.

Jn eadē quoqꝫ epl'a q̄ ſupradicta eſt beatus dyo-
niſiꝰ morte beati pauli mgr̄i ſui pijs vbis deplo-
rat dicens. Quis dabit ocul' nr̄is aquas: ⁊ pupill'
nr̄is fontē lacriaꝝ: vt plorem' die ac nocte lumen
ecc'liaꝝ qd̄ extinctū eſt? Quis non induet fletū ⁊
gemitū: aut nō veſtiet lugubribꝰ. ⁊ mēte attonitꝰ
nō obſtupeſcet? Ecce etem̄ petrus fundamētū ec-
cleſiaꝝ. glīa ſctoꝝ aploꝝ a nobis receſſit. ⁊ nos
orphanos dereliq̄t. Paulꝰ quoqꝫ gentiū familia-
ris ⁊ cōſolator pauperū deficit nobis ⁊ vltra non
inuenit. Qui fuit pater patꝝ. doctor doctoꝝ. ⁊ pa
ſtor paſtoꝝ. Abiſſum ſapiē. fiſtulā altiſonā. p̄dica
torē vitatis infatigabilē. paulū dico nobiliſſimuꝫ
aplm̄. Hic angelus terreſtris: ⁊ hō celeſtis. ima-
go ⁊ ſilitudo deitatis ⁊ ſp̄us deiformis oēs nos
dereliq̄t. nos inꝙ inopes ⁊ indignos in hoc mun-
do contēptibili ⁊ maligno. ⁊ ingreſſus eſt ad deū
ſuū dn̄m ⁊ vnicū. Heu frater mi timothee dilecte
aīe mee: vbi eſt pater tuꝰ mgr̄ ⁊ amator? Unde
te vlteriꝰ ſalutabit? Ecce em̄ orphanꝰ factus es: ⁊
remanſiſti ſolus: iam nequaꝙ ſcribet tibi ſua ſan
ctiſſima manu dicens tibi. Fili chariſſime. Ue mi-
chi frater mi timothee. Quid hic accidit triſtitie:
⁊ tenebraꝝ ⁊ damni: q2 orphani facti ſumꝰ? Jaꝫ
nō veniēt ad te ep'le eiꝰ in q̄bus ſcriptū ſit. Pau-
lus modicꝰ ſeruus iheſu xp̄i. Jam nō ſcribet de te
vlteriꝰ ciuitatibus dicēs. Suſcipite filiū meū dile-
ctū. Cōplica frater libros ꝓphetaꝝ: ⁊ ſigna ſup
eos: q2 neminē habemꝰ interp̄tem parabolaꝝ et
paradigmatū ⁊ eloquioꝝ ipſoꝝ. Dauid ꝓpheta
plangebat filiū ſuū ⁊ dicebat. Ue michi pro te fili
mi. ve michi. Ego aūt. Ue michi magiſter mi. ve-
re ve michi. Amodo defecit ⁊ ceſſauit cōcurſus di
ſcipuloꝝ tuoꝝ rome venientiū ⁊ querentiū nos.
Jam nemo dicturꝰ eſt: eamus ⁊ videamꝰ docto-
res nr̄os. ⁊ interrogemꝰ eos qualiter nos regere
oporteat eccleſias nobis cōmiſſas. et interp̄eta
buntur nobis eloquia dn̄i nr̄i iheſu xp̄i. ⁊ eloquia
ꝓphetaꝝ. Uere ve his filijs frater mi qui priuati
ſunt patribꝰ ſp̄ualibus quibꝰ priuatꝰ eſt grex. Et
nobis etiā frater ve qui priuati ſumus mgr̄is no-
ſtris ſp̄ualibus: qui collegerāt intellectū ac ſcien
tiam veteris ac noue legis. ⁊ colligauerāt in ſuis
ep'lis. Ubi eſt curſus pauli: ⁊ labor ſanctoꝝ pedū
eius: Ubi eſt os loquēs. ⁊ lingua conſulēs ⁊ ſp̄us
beneplacēs deo ſuo? Quis nō ploret ⁊ vlulet? Nā
qui meruerit gl'iaꝫ ⁊ honorē apud deū. tanꝙ ma
lefactores traditur in mortē. Ue michi qm̄ in illa
hora intuitus ſum corpus ſanctū: ſanguine inno-
centi cruentatū. Heu michi pater mi magiſter et
doctor. non quidem reus tali morte extitiſti. Nūc
ergo quo ibo te q̄rere: gloria chriſtianoꝝ ⁊ laus fi
deliū? Quis cōticeſcere fecit vocem tuam fiſtula
altiſona: plectrū pſalterij decacordi? Ecce introi-
ſti ad dn̄m deum tuū quem deſideraſti. ⁊ toto af-
fectu ꝯcupiſti. Hieruſalē ⁊ roma praua amicitia
equales facte ſunt in malo. Hieruſalem crucifixit
dn̄m noſtrū iheſum xp̄m. roma vero aploſ eiꝰ in-
teremit. Hieruſalē aūt ſeruit ei quē crucifixit. ro
ma aūt ſolenniꝫando glorificat quos interemit.
Et nūc frater mi timothee: quos dilexiſti ⁊ toto
corde deſiderabas. ſaul dico regem ⁊ ionathan in
vita ſua non ſunt ſep̄ati nec in morte. Et ego non
ſum ſep̄atus a dn̄o mgr̄o meo: niſi cū ſep̄auerunt
nos hoīes peſſimi ⁊ iniqui. Et ſep̄atio huiꝰ hore
nō erit ſemꝑ. Aīa eius cognoſcit dilectos. ⁊ ſine
hoc q̄ eis loquatur qui nunc ab eo elongati ſunt.
Jn die aūt reſurrectionis magna iactura eſſet ſe
parari ab eis. Hec dyoniſiꝰ. Johannes chriſo. in
libro de laudibus pauli hūc glorioſum aplm̄ mul
tipliciter cōmendat ſic dicēs. Nichil prorſus erra-
uit qui pratū inſigne virtutū ac paradiſum ſp̄ua-
lem pauli animā nūcupauit. Que aūt lingua lau
dibus eiꝰ inueniat equalis: cū oīa q̄ in oībus ſunt
bona. aīa ſua vna poſſideat ⁊ ea cūcta plene accu
mulet nec ſolū hoīm: ſed etiā qd̄ eſt amplius an-
geloꝝ. Nec tn̄ idcirco reticebimꝰ quin potiꝰ pauca
dicemꝰ. Eſt em̄ hoc maximū laudis genus cū ora-
tionis copiaꝫ virtus ſup̄at ⁊ magnitudo laudati.
Sicqꝫ vinci mlt'o eſt nobis glorioſiꝰ q̄ ſepe viciſſe
Unde igitur oportuniꝰ laudū eius ſumemꝰ exor
diū niſi ab hoc ipſo primū: vt oſtendamꝰ cū bona
oīm poſſidentē? E Abel obtulit ſacrificiū ⁊
inde laudatur: ſed ſi pauli hoſtiā adducamꝰ in me
diū quantū celū a terra ſuperior apparebit. Siqui-
dem ſemetip̄m ꝑ dies ſingulos immolabat. Quaꝫ
tn̄ hoſtiā dupl'r offerebat. tū in corde. tū in corpe
mortificationē circūferens. Non em̄ oues offere-
bat aut boues: ſed ſeip̄m dupl'r immolabat. Neqꝫ
his cōtentus fuit: ſed etiā orbem vniuerſum ſtu-
duit offerre. qui terrā ac mare. grecā atqꝫ barba-
riem. omnēqꝫ ſub ſole regionē quaſi volitans cir-
cuiuit. ex hoībus angelos faciens. quinimo ipſos
hoīes quaſi ex demonibus in angelos ꝓuehens.
Quid huic hoſtie rep̄ietur equale quā paulꝰ gla-
dio ſp̄ualiter immolauit: ⁊ in illo altari qd̄ ſup ce-
lū locatū eſt obtulit? Sꝫ abel dolo germani ꝑcuſ-
ſus occubuit. paulꝰ vō ab eis interfectꝰ eſt quos
ab innumeris malis cupiebat eruere. Uis aūt eiꝰ
innumeras tibi oñdā mortes tot vtiqꝫ quot etiā

¶ De ſancto Paulo apoſtolo.

dies vixit. ¶ Noe ſe tm̄ in archa legitur ſeruaſſe
cū liberis. hic aūt multo ſeuiore inundāte diluuio
nō archā coaptādo cōpaginibꝰ tabulaꝝ ſed epl'as
cōponēdo ꝓ tabulis. vniuerſum orbem periclitan
tem ex medijs fluctibꝰ liberauit. Hec autē archa
nō vno loco circūfertur ꝗ orbis terminos cōprehē
dit. nec bitumine ac pice ſed ſpūſancto eiꝰ tabule
ſunt guncte. Hec ſuſcipiēs pene irrōnabilibꝰ aīali
bus ſtultiores. imitatores efficit angeloꝝ. Hinc
quoqꝫ illā vicit archā: qꝛ illa coruū recipiēs coruū
rurſū emiſit. ⁊ includēs lupū feritatē eiꝰ mutare
nō potuit. ¶ Hic vero accipitres miluoſqꝫ ſuſcipi
ens fecit colūbas. ⁊ excludēs omnē feritatē. man
ſuetudinē ſpūs introduxit. Abrahā mirantur oēs
qꝛ ad dei ꝓceptū patriā atqꝫ ꝯgnatos reliqt. Sed
quō paulo poſſet equari ꝗ nō tantūmodo patriā
vel cognatos: ſed ipm̄ quoqꝫ mundū reliquit: imo
etiā celū. ⁊ celū celi? Et hec oīa xp̄m ſuſcipiēdo de
ſpexit. vnū ꝓ cūctis iſtud ſolū. id eſt. xp̄i charitatē
requirēs. neqꝫ p̄ſtia inqt neqꝫ futura neqꝫ altitu
do ⁊c. Sed ⁊ abrahā in piculū ſe tradēs hoſti
bus filiū fratris eripuit. At paulus vt vniuerſum
orbem de ipa diaboli extraheret manu. innume
rabilia picula ſuſtinuit. ꝓprijſqꝫ mortibꝰ maximā
ſecuritatē alijs cōparauit. Filiū quoqꝫ abrahā vo
luit immolare. paulꝰ vero ſemetipm̄ millies im
molauit. In yſaac patientiā aliq admirātur: quō
puteos a ſe factos obſtrui patiebatur. At paulꝰ
nō puteos cernēs lapidibꝰ obrutos ſꝫ ꝓpriū cor
pus nō ſolū ſicut ille cedebat ſꝫ eos etiā a qbꝰ pa
tiebatur in celū ſtudebat euehere. Quāto eñ am
pliꝰ obruebatur iſte fons tāto magis erūpebat. ac
pl'ices a ſe fluuios effundēdo manabat. ¶ De lon
ganimitate atqꝫ patiētia iacob: ſcriptura miratur
Et ꝗ nam illa eſt tā adamātina aīa ꝗ pauli pati
entiā poſſit imitari? Neqꝫ eñ ſeptē annoꝝ ſed to
tius vite ſeruitiū ꝓ ſponſa ꝑtulit xp̄i. nō aduſtus
ſolū eſtu diei ⁊ noctis gelu. ſꝫ tētationes ꝑpeſſus
⁊ nūc qdē verberibꝰ. nūc vō lapidibꝰ ſciſus atqꝫ
colliſus. ⁊ inter certamina vbiqꝫ ꝓſiliens. captas
oues ex diaboli faucibus abſtrahebat. ¶ Sed io
ſeph pudicicie virtute decoratꝰ eſt. ⁊ ego vereor
ne iam ridiculū ſit hinc etiā paulū laudare ꝗ ſe
metipſum crucifigēs nō ſolū hūanoꝝ corpoꝝ pul
critudines ſed oīa etiā que videtur rebꝰ clara ac
decora cernebat quēadmodū nos fauillā cinerē
qꝫ cōſpicimꝰ qui quaſi mortuꝰ ꝓrſus ad mortuum
immobil' ꝑmanebat. ¶ Stupēt iob oēs hoies eſt
eñ athleta admirabilis. At paulus nō menſibus
tm̄ ſed annis pluribus in agone ꝑdurās tam cla
rus emicuit. non teſte gleba ſaniem carnis radēs
ſed ipſius intelligibile os leonis frequēter incur
rens ⁊ pugnās aduerſus tētationes innumeras
omni erat lapide tolerātior. ¶ Qui nō a tribus ⁊ a
quatuor amicis ſed a cūctis infidelibus. a fratri
bus etiā obprobria ſuſtinebat. cōſputus ab omni
bus atqꝫ maledictus. Et illi erat magna hoſpita
litas ⁊ cura pauperū. Sed quā curā ille impede
bat carne debilibꝰ: hanc iſte animis morbidis ex
hibebat. Illiꝰ omni aduenienti aperiebat domus
huius vero aīa vniuerſo patebat orbi. Et ille q
dem cū oues ⁊ boues hrēt innūeros: erat in pau
peres liberalis. hic vō nichil ampliꝰ corꝑe ſuo poſ
ſidens de hoc ſufficiēter indigētibus miniſtrabat
Qd alicubi cōmemorās neceſſitatibꝰ inqt meis ⁊
his ꝗ mecū erāt miniſtrauerūt manus iſte. Sed
etiā vlnes atqꝫ vulnera ſeuos ſctō iob inferebāt
dolores. Sꝫ ſi pauli vbera. famē. cathenas. picu
laqꝫ ꝯſideres ꝗ a domeſticis ab extraneis ⁊ a ce
tero patiebat orbe. ſolicitudinē quā ipſe ꝓ eccl'ijs
vſtionē quā ꝓ ſcādalizatis ſingul' ꝑferebat. vide
bis ꝙ oī erat ſaxo durior. Anīa illa ⁊ ferrū atqꝫ
adamantē firmitate ſupabat. Que eñ ille corꝑe
hec mēte paulus ſuſtinuit. Quē oī merore mole
ſtior de ſingul' qbuſcūqꝫ labētibꝰ meſticia ꝯſume
bat. Vñ ⁊ iuges ex eo fontes lacriāꝝ nō diebꝰ ſo
lum ſꝫ etiā noctibꝰ effluebāt. Oīqꝫ muliere partu
riēte vehemētiꝰ affligebat in ſingul'. Propter qd
etiā dicebat. Filioli mei quos iteꝝ parturio. Moy
ſes ꝓ iudeoꝝ ſalute deleri elegit de libro. Moy
ſes itaqꝫ ſe cū ceteris obtulit ꝑire. paulꝰ ꝓ cete
ris. Non eñ cū peūtibꝰ ꝑire voluit ſꝫ vt alij ſalua
rent ipe de glīe eternitate decidere. Et qdem ille
pharaoni. hic diabolo quotidie repugnabat. Ille
ꝓ vna gēte. iſte ꝓ vniuerſo orbe certauit. ñ ſudo
re ſꝫ ſanguie. ¶ Johannes in cibū locuſtas ⁊ mel
ſilueſtre ſumebat: ſ; paulꝰ ita in medio mūdi ſtre
pitu quēadmodū ille in heremo qete verſatꝰ eſt.
nō quidē paſtus locuſtis aut melle ſilueſtri. mul
to aūt his victu meliori ꝯtentus eſt. ac neceſſario
qdē indulgēs cibo. feruēti ſtudio p̄dicādi. Uerum
illiꝰ aduerſus herodiadē apparuit magna ꝯſtātia
⁊ ille nō vnū aut duos aut tres ſed innūeros ⁊ ſilr
poſitos ꝑtāte corripuit imo longe illo ſeuiores ti
rānos. ¶ Reſtat vt paulū iam angelis cōpa
remus. in qbus magnificū p̄dicamꝰ: qꝛ cū oī cura
deo obediunt. Qd dauid admirādo dicebat. Potē
tes virtute faciētes verbū eius. Quid vero aliud
ꝓpheta in angelis miratꝰ: Qui facit inqt angelos
ſuos ſpūs. ⁊ miniſtros ſuos ignē vrentē. Sꝫ hoc in

paulo poſſumus inuenire qui velut ignis ac ſpi-
ritus totū terraꝝ ꝑcurrit orbē ⁊ ꝑcurrēdo purga
uit:ſed necdū celū iſte ſortitꝰ eſt. ⁊ hoc eſt oīno mi
rabile:ꝙ talis verſat in terris etiā mortali adhuc
carne circūdatus. Quāta ergo nos ꝯdēnatione di
gni ſumꝰ cū vno hoīe bona in ſe oīa ꝯgregāte nec
minimā quidē ꝑtem coꝝ ſtudemus imitari. Non
eīm aliā eſt ille ſortitꝰ naturā:nec diſſilēm nactus
animā:nec alterū habitās mūdū: ſꝫ in eadē terra
eadēq; regione. ſub eiſdē etiā legibus nutritus ⁊
moribus cunctos qui nūc ſunt hoīes vel fuerunt
animi virtute tranſcēdit. Nec vero in illo hoc ſolū
mirabile eſt ꝙ ꝑ habūdantia deuotionis quodā-
modo non ſenſit dolores ꝓ virtute ſuſceptos: ſed
etiā ꝙ virtutē ipſam ꝓ mercede penſauit. Nam ⁊
nos qdē ꝓpter eā ꝓpoſita mercede certamꝰ quā
ille ꝯplectēs etiā ſine p̄mio diligebat. Cūcta illa
q̄ aſpitate ſui vidētur impedire virtutē cū omni
manſuetudine ꝑpetiēs quotidie celſior. quotidie
aſſurgebat ardētior. Et intētatis ſibi ꝑiculis no-
ua ſemꝑ alacritate pugnabat. Qui cū ſibi mortē
iam imminentē videret ad cōmunionē delectati-
onēq; gaudij alios ꝓuocabat dicēs. Gaudete et
cōgratulamini michi. Itaq; ad ꝯfuſionē ⁊ iniuri-
as quas ob p̄dicādi ſtudiū ſuſtinebat magiſꝙ ad
honoꝝ oblectamēta ꝓperabat. mortis potiꝰ ꝙ vi
te deſideriū appetēs paupratis ꝙ opulētie. ⁊ mlt
to ampliꝰ laborē ꝙ alij requiē poſt laborē ac me-
rorē magis eligēs ꝙ alij voluptatē. ſtudioſiꝰ pro
inimicis ⁊ fructuoſiꝰ orās ꝙ alij aduerſus inimi-
cos. Unū illi formidādū erat atq; metuēdū offēſa
nimirū dei. nec deſiderabile illi aliud erat niſi pla
cere deo ſꝑ. Non dico aūt ꝙ nichil p̄ſtiū deſidera
bat:ſed nec aliqͩ futuroꝝ. Non eīm michi dicas:
merces ingētes exercitus. pecunias. ꝓuincias.
ꝑtātes. hec eīm quaſi araneaꝝ fila reputauit. ſed
ea q̄ ꝓmittūtur in celꝭ ⁊ tūc eiꝰ ardētē in xp̄o amo
rem videbis. Hic ſiqdē ꝓ illius dilectiōe nō an-
geloꝝ nō archāgeloꝝ dignitatē. nec qcq̄ hoꝝ ſilē
concupiuit. Qd eīm erat maius oībus xp̄i amore
fruebat. cū hoc eīm beatiorē cūctis ſe putabat. ſi-
ne hoc aūt nō dn̄antiū neq; principatuū ſociꝰ eſſe
cupiebat. ſed cū hac dilectione magis eſſe vel ex-
tremus imo etiā ex nūero punitoꝝ ꝙ ſine hac in-
ter ſummos honores ⁊ ſublimes. ¶ Hoc. eīm erat
illi maximū ac ſingulare tormentū ab hac chari-
tate diſcedere. hoc illi erat gehenna. hoc ſola pe-
na. hoc infinita ⁊ intolerāda ſupplicia. Sed ꝑfrui
charitate xp̄i. hoc illi vita. hoc mūdus. hoc regnū.
hoc ꝓmiſſio. hec bona videbātur innūera. Sic de
ſpiciebat vniuerſa q̄ timemus vt ſolet herba iam
putrefacta ꝯtēni. Tirānos vero ac ꝑplos ſpiran-
tes furorē velut quoſdam eſſe culices eſtimabat.
Mortē vero atq; cruciatꝰ ⁊ mille ſupplicia quaſi
ludum putabat eſſe pueroꝝ dūmodo ꝓ xp̄o aliqͩ
ſuſtineret. Decorabat eīm magis vinctꝰ cathena ꝙ
diademate coronatꝰ. Eteni coartatꝰ carcere ha-
bitabat in celo. Ac libentiꝰ verbera recipiebat et
vulnera ꝙ alij brauia diripiebat. ⁊ dolores non
minꝰ ꝙ p̄mia diligebat. cū ipſos vtiq; dolores lo
co duceret p̄mioꝝ. ꝓpterea ipſos etiā gratiā no-
minabat:qm̄ que nobis ſunt cauſa triſtitie hec illi
maximā pariebāt voluptatē. Merore quoq; ma
ximo vrebat: ꝓpter qd ⁊ dicebat. Quis ſcādaliza
tur ⁊ ego nō vror? Etiā ſi in merore dicat qs ineſ-
ſe aliquam voluptatē. Multi eīm qui filioꝝ mor-
tibus vulnerātur:aliqͩ conſolationis accipiunt
cū ſuis fletibꝰ relinquūtur. magiſq; dolent cū do-
lere ꝓhibētur. Sic ⁊ paulus nocte ac die cōſola-
tionē accipiebat ex lachrimis. Nullus q̄ppe tāto
affectu mala ꝓpria quanto ille deflebat aliena.
Quēadmodū eīm illū opinaris afflictū cū ꝑditionē
defleret peccatoꝝ:q̄ vt illi ſalui fierēt a celoꝝ glo
ria cupiebat excludi. Nam nō ſaluari illos mito
acerbiꝰ eſtimabat ꝙ ſemetip̄m ꝑire. Hūc ergo cui
nam rerū poterit qs cōparare? cui ferro cui ada-
māti? Quidnā illā aliquis appellet animā aureā
vel magis adamatinā? Nam ⁊ omni erāt adamā-
te fortior. ⁊ auro gemmiſq; precioſior ⁊ alterā qui
dem materiam firmitate. alteram ſuperabat pre
cioſitate. Cui igitur rei huiꝰ ab aliquo anima cō-
paretur? Eaꝝ quidem qui ſunt oīno nulli. Quod
ſi vel auro adamātis fortitudo. vel adamāti ho-
nor daretur auri. tunc forte aliquo modo cōpara
tio eiꝰ pauli poſſet aīe ꝯuenire. Sed quid ego ad
amantem ⁊ aurū ad ſimilitudinē adduco pauli?
Mundū ſi ex aduerſo appendas omnē etiaꝫ tūc
videbis apte pauli ingens pōdus examinis. Mū
do igitur ⁊ omnibus que in mundo ſunt paulum
dicimꝰ digniorē. Si igitur mūdus eo dignior non
eſt ſed forte vel celū. ſꝫ iſtud quoq; inuenit inferiꝰ
Si eīm non ſolum celū ſed etiā que hn̄tur in celis
dei poſtpoſuit charitati:quō nō magis dn̄s q̄ tan-
to eſt benignior paulo quāto maliciā bonitas an-
tecellit. innumeris celis eū iudicat digniorē? Non
eīm nos tm̄ diligit deus quantū a nobis ipſe dili-
gitur. ſed tanto effuſiꝰ quāto nec ſermo ſufficit ex
plicare. In ꝑadiſū quoq; hūc deꝰ rapuit. ⁊ in celū
terciū ſubleuauit. Nec immerito. Siquidē paulꝰ
in ira gradiēs ſic ſe gerebat in cūctis. quaſi ange-

De ſancto Paulo apoſtolo.

loꝝ ſocietate frueretur. Nam viſibili adhuc corpori
colligatꝰ: illoꝝ ꝑfectione gaudebat. Tantis fragi-
litatibꝰ corporis ſubditꝰ in nullo inferior ſupnis
virtutibus apparere certabat. Nam ⁊ tanꝙ pen
natus totū docēdo ꝑuolauit orbem. ⁊ velut incor-
poreus labores periculaq̄ ꝯtempſit. ⁊ quaſi iam
celum poſſidens cuncta prorſus terrena deſpe-
xit. ⁊ tanꝙ cū ipſis iam incorporeis virtutibꝰ de-
gens iugi mentis intentione vigilauit. Et angelꝰ
quidem ſepe diuerſaꝝ gentiū cura cōmiſſa eſt: ſed
nullus illoꝝ ita creditū ſibi populū gubernauit.
vt paulus vniuerſū orbem. Sicut aūt aliquis
indulgentiſſimꝰ pater afficitur erga filiū freneſi
cōprehenſum: cuiꝰ quāto magis cōuicijs ictibuſq̄
pulſatur. tanto eiꝰ potius miſeretur ⁊ deflet. ita
paulus iſtis a quibꝰ affligebatur maiora adhibe
bat fomēta pietatis. Nāq̄ ſepe ꝓ illis qui eū qn-
q̄es verberauerūt ⁊ eius ſanguinē ſitiebāt lacrīa
batur. ⁊ vehemēter dolebat: ⁊ ꝓ eis orabat. Fra-
tres inquit volūtas quidem cordis mei ⁊c. Vehe
menter quoq̄ mordebat ac penitꝰ diſſecabat. cū
eos ꝑeūtes videret. Vt eñ miſſum in ignē ferrū
totū ꝑfecto ignis efficit. ſic paulꝰ charitate ſuccē-
ſus: effectꝰ eſt totus charitas. Qui quaſi cōmunis
totiꝰ mūdi eſſet pater. ita in amore hoīm ⁊ ipſos
coꝝ imitabatur parētes. imo cūctos nō carnales
verū etiā ſpūales p̄res. ſolicitudine ac pietate ſu-
pabat. Omnē eñ ꝓrſus hoīem deo exhibere cupi
ebat quaſi eñ vniuerſū mūdū ip̄e genuiſſet. Sic
oēs in dei regno feſtinabat inducere corpꝰ ⁊ aīas
ꝓ his quos diligebat impēdens. Hō iſte ignobilꝰ
⁊ circūforaniꝰ qui artē exercebat in pellibus tāta
v̄tute ꝓgreſſus eſt. vt vix. xxx. ānoꝝ ſpacio ⁊ ro-
manos. ⁊ ꝑſas. ⁊ parthos. ⁊ medos. indos. ⁊ ſcitas
ethiopes. ⁊ ſaramates. atq̄ ſaracenos. et oē pror
ſus hominū genus ſub iugo mitteret veritatis. Et
ſicut in ſtipulas aut fenū ignis īmiſſus. ſic oīa de
monū oꝑa cōſumpſit. Paulo eñ inſonāte lingua.
⁊ oī igne vehemētiꝰ irruēte. cedebāt oīa atq̄ fu-
giebāt ⁊ demonū cultꝰ ⁊ tirānoꝝ mine. ⁊ domeſti
coꝝ inſidie. magis aūt ſicut radijs ſolꝰ orietibꝰ ⁊ te
nebre fugātur. ⁊ adulteri ac fures foueis ꝯdūtur.
et latrones recedunt. homicide ad antra fugiunt.
oīaq̄ lucida efficiūtur ⁊ clara. deſuꝑ illuſtrātibus
radijs. Sic vbiq̄ euāgeliū diſſemināte paulo fu-
gabat error ⁊ veritas remeabat. adulteria ⁊ alia
dictu feda defecerūt atq̄ ꝯſumpta ſunt. ignis vapo
re palearꝝ vice ꝑeūtes. Clara vero inter hec veri
tatis flamma ſurgebat reſplendēs. ⁊ vſq̄ ad celi
ſublimitatē ꝯſcēdens ab his potiſſimū ſubleuata

qui eam opprimere videbātur. Nec ꝑicula aut im
ꝑetꝰ ꝓceſſū eiꝰ impedire potuerūt. Erroris vero
eſt ꝯditio ꝙ nullo ſibi obſiſtēte ꝯſeneſcit ac defluit
vel deſinit. Talis aūt e diuerſo veritatis ſtatus ꝙ
multis impugnātibꝰ ſuſcitat ⁊ creſcit. Qm̄ igitur
ita genus nr̄m nobilitauit deꝰ: ei ſiles ſtudeamꝰ
inueniri. Neq̄ impoſſibile iſtud putemꝰ. qm̄ tale
illi putemꝰ. qm̄ tale illi quale nobis corpꝰ fuit ta
lis aīa. tales cibi. idē illū teq̄ formauit. ⁊ quēad-
modū illiꝰ. ita eſt ⁊ deus tuꝰ. Vis dei dona in pau
lo ꝯgnoſcere? Veſtimēta eiꝰ terror demonibꝰ erāt
Hec vero amplius admirāda. qꝛ paulus nec cū in
ꝑicula irrueret temeritatis argui poterat: nec cū
ꝑicula fugeret timiditatis. Amabat eñ p̄ntem vi
tam ob lucrū docēdi. Et rurſus eā valde deſpicie
bat ob philoſophiā ad quā illū mūdi ꝯtēptꝰ euexe
rat. Demq̄ cū videris paulū ꝑicula fugientē non
minꝰ illū admireris ꝙ cū ſe ꝑiculis gaudet oppo-
nere. Vt eñ hoc fortitudinis: ita illud eſt ſapiētie.
Et cū videris illū de ſeipſo aliqua ſonātē. ſilr ad-
mireris ac ſi videris illū ſemetipſū deſpicere. vt
eñ illud humilitatis eſt: ita iſtud magnanimita-
tis. Magis eñ merebat loquēdo de ſe: ꝙ tacēdo
laudari. Qm̄ niſi feciſſet iſtud culpabilior illꝰ eſſet
qui ſeipſos importune laudare didicerūt. Niſi eñ
gloriatus fuiſſet creditos ſibi oēs ꝑdidiſſet: qꝛ dū
ſe humiliaſſet eos extuliſſet. Ampliꝰ tūc paulus
placuit gloriādo ꝙ alter laudes ꝓprias occultā-
do. Nec tm̄ quiſꝙ ꝓfuit cum ſua merita celaret.
quantū iſte cū ꝓderet. Eſt aūt grāde malū de ſe-
ipſo grande aliq̄d dicere atq̄ mirabile extremeq̄
demētie eſt nulla imminēte neceſſitate rerū vio-
lenta prorſus laudibus velle decorari. Non hoc
ſcdm̄ deū loqui indiciū eſt ſed potius eſt. Hoc eñ
omnē mercedē euacuat laboribꝰ ſudoribuſq̄ q̄ſi-
tam. Etenī altiꝰ de ſe efferre ſermonē glorioſi eſt
⁊ inſolentis ſeſeq̄ iactātis. Dicere aūt illa q̄ pre
ſenti cauſe tantūmodo neceſſaria ſūt fructū amā-
tis ⁊ multoꝝ remedia cogitātis eſt. Sicut ⁊ fecit
paulꝰ q̄ dū a pſeudo apłꝭ in laudes ſuas ire ꝯpul
ſus eſt maxīe q̄ dignitatē ſuā oñderēt. Plura aūt
⁊ maiora celauit. Veniā inq̄t ad viſiones ⁊ reue.
d. ꝑ. o. ⁊c. Tanta paulꝰ tamq̄ crebra cū deo hn̄s
colloquia quanta nec ꝓphetaꝝ nec apłoꝝ vllus
habuit ꝑ ea ipſe hūilior reddebat. Viſus eſt pla-
gas metuere: vt diſceres qꝛ ſcdm̄ naturā vnꝰ erat
et pluribꝰ per voluntatē. non ſolū ſupra multos
homies. verū etiā vnꝰ ex angelis erat. Neq̄ vero
metuere plagas reprehēſione dignū. ſed plagarū
metu aliquid indignū pietate committere. Hoc

ipſo eñ quo plagas timet qui in certamine non
vincitur admirabilioꝛ oñditur ꝙ ille q̄ nō timet.
Sicut nec merere culpabile eſt: ſed p merorē dice
re aut facere aliq̄d eoꝝ q̄ deo diſplicet. Hinc qua
lis fuerit paulus oñditur: qꝛ in tali natura viuēs
potuit ſupꝛa quodāmodo naturā. Nō ſi mortē ti
muit nec ipſam quidē recuſabat. Non eñ naturā
hr̄e infirmitatibꝰ ſubditā: ſed ſeruire infirmitati-
bus criminoſum eſt: vt merito ille admirabilis
habeaṫ: q̄ imbecillitatē nature volūtatis virtute
ſupauit. Nō ſi iohannē qui dicebaṫ marcꝰ a ꝯſor-
tio ſepauit. hoc itaqꝫ rectiſſime pro p̄dicationis of
ficio effecit. Eū ſiquidē qui iſtud ſuſcipit officium
nō oportet eſſe mollē aut reſolutū: ſed fortē ꝛ per
cuncta robuſtū. Neqꝫ eñ aliqs debet attingere p̄
clari huiꝰ muneris functionē: niſi paratꝰ ſit aīaꝫ
millies tradere in mortē ac diſcrimina. Qui enim
nō tali aīo eſt: multos alios ſuo p̄det exemplo.
Magiſqꝫ vtile eſt ſi quieſcat: ſibiqꝫ tm̄ vacet. Nō
ita gubernatorē. non ad beſtias dimicantē. nō lu
do gladiatorio deſtinatū. nō quempiā oīno ſic ad
diſcrimina atqꝫ mortes paratā atqꝫ diſpoſitā ani-
mam oportet hr̄e: vt eū qui officiū ſuſcepit p̄dicā-
di. Nam ꝛ p̄icula ꝓfecto maiora. ꝛ aduerſarij ſe-
uiores. nec vſqꝫ proꝛſus ſili conditione certatur.
Celū nanqꝫ in p̄mio. in ſupplicio gehenna ꝓponi
tur. Si vero aliqua inter eos commotio facta eſt
noli hoc delictū putare. Non eñ cōmoueri malū
eſt: ſed irrationabilr̄ nulloqꝫ iuſto flagitāte nego
cio cōmoueri malū eſt. Hūc eñ affectū ꝓuidꝰ nō-
bis creatoꝛ inſeruit: vt doꝛmiētes aīas atqꝫ re-
ſolutas ab inercia ac deſidia ſuſcitarꝫ. Quaſi eñ
gladio aciem ita menti nr̄e ire acumen impoſuit
vt eū oportꝫ vtamur. Benignitas aūt ſemp bona
eſt: ſed cum illam tempus afflagitat. Qñ vero id
nō adeſt: etiam illa vic oſa eſt. Ita ꝛ paulus ſepe
hoc vſus eſt affectu: ꝛ immodeſte loquētibus me-
lioꝛ erat iratꝰ. Hoc aūt in eo erat mirabile. qꝛ cū
vinculis verberibꝰ atqꝫ vulneribꝰ longe ſplendi-
dioꝛ erat dyademate purpuraqꝫ vulgētibꝰ. Cūqꝫ
vinctꝰ per tam vaſtū pelagus ducebaṫ: ita gaude
bat tanꝙ in maximū imperiū duceretur. Poſtꝙ
vero romā ingreſſus eſt: nec ibi ſtare cōtentus eſt
ſed in hyſpaniā ꝑcurrit. Nec vnum quidē diem in
ocio paſſus eſt ꝛ quiete tranſire: ſed in p̄dicādi ar
doꝛe ipſo igne ardētioꝛ. nec p̄icula timuit. nec irri
ſiones erubuit. ¶ Hoc vero maioꝛi admiratione
dignū eſt. ꝙ cum tam audax eſſet ac velut ad pu-
gnam ſemp accinctꝰ. ꝛ ignē quendā belli aſpirās
rurſus placabilē atqꝫ flexibilē ſe p̄bebat. Nam ſe

uienti vel potiꝰ ferueti p̄ceperunt vt iret tharſim
nō recuſauit. dixerūt per murū eū oportere depo-
ni ꝛ paſſus eſt. Huiꝰ rei gr̄a iſta faciebat: vt p̄dica
tioni diutiꝰ inſiſteret. ꝛ cum multis hinc credenti-
bus iret ad xp̄m. Metuebat ꝓfecto ne forte pau-
ꝑ hinc atqꝫ inops ſalutis multoꝝ abſcederet. Ce
terū cūqꝫ hi q̄ ſub vno pugnāt magr̄o viderint in
eo infixa vulnera. fluentē ſanguinē. ꝛ nec ſic ip̄m
hoſtibus aliq̄n cedentē ſed ſtantē fortiter. haſtāqꝫ
vibrantē. ꝛ crebris ictibꝰ aduerſarios corruere fa
cientē. nec oīno doloꝛi parcentē. maioꝛi abſqꝫ du-
bio tanto duci alacritate ſubdūtur. Hoc ita factū
eſt in paulo. Videntes eñ illū ligatū cathenis et
nihilominꝰ in carcere p̄dicantē. videntes etiā vul
neratū ꝛ tn̄ verberātes ipſos ſermone capientem
maiorē ꝓfecto fiduciā colligebāt idqꝫ ſignificans
ait: ita vt plures e fratribꝰ ꝯfidentes in vinculis
meis habundanter auderēt ſine timoꝛe verbū dei
loqui. Tunc certiorē alacritatē ꝛ ipſe capiebat ac
vehementiꝰ in aduerſarios ferebaṫ. Sicut enim
ignis in diuerſas plerūqꝫ materias incidens au-
getur magis ꝛ incremēta ſoꝛtitur. ſic etiā lingua
pauli quibuſcūqꝫ fuiſſet admota ad ſe eos conti-
nuo transferebat. Impugnatores quoqꝫ eius pa
bulū ſp̄ūale huic efficiebātur igni: qꝛ ꝑ ipos euā-
gelij flamma magis creſcebat. Hec Criſoſtomus.

¶ De ſeptem fratribus qui fuerunt filij beate felicitatis lxxxvi A

De ſancta Theodora

Septem frēs fuerūt filij beate felicitatis quoꝝ noīa ſunt ianuariꝰ. felix. philippꝰ ſiluanꝰ. alexāder. vitalis ⁊ marcial'. Hos oēs cū matre iuſſu impatoris anthonij publiꝰ prefectus ad ſe vocari fecit. Suaſitqꝫ matri vt ſui ⁊ filioꝝ ſuoꝝ miſereri deberet. Que ait. Neqꝫ blandicijs tuis potero allici: nec terroribus frāgi. Secura enī ſuꝫ de ſpūſancto quē habeo ꝙ te ſupabo viua ⁊ meliꝰ vincam occiſa. Et ꝯuerſa ad filios ait. Uidete filij in celū. ⁊ ſurſum aſpicite chariſſimi qꝛ ibidē xp̄s nos expectat. Fortiter ꝓ xp̄o pugnate. ⁊ fideles vos in xp̄i amore exhibete. Qḋ ꝑfectus audiēs eā alapis cedi iuſſit. Cū ergo mr̄ ⁊ filij in fide ꝯſtantiſſimi apparerēt oēs. matre vidente ⁊ ꝯfortāte diuerſis ſunt ſupplicijs interēpti. Hanc beatā felicitatē vocat greg̃. plus ꝙ̄ martirē. qꝛ ſepties paſſa eſt in ſeptē filijs ⁊ octauo in corꝑe ſuo Greg̃. in omelijs. Btā felicitas q̄ credendo extitit ancilla xp̄i. ꝑdicando etiā facta ē martir xp̄i. Septem quippe filios ſic poſt ſe relinq̄re timuit viuos in carne. ſicut carnales ꝑentes ſolēt metuere ne mortuos ꝑmittāt. Parturiuit ſpū quos carne pepererat: vt ꝑdicando pareret deo quos carne pepererat in deo. Filios ſuos quos carnē ſuā eſſe nouerat. ſine dolore nō poterat moriētes videre ſed erat vis amoris interioꝛ q̄ dolorē vinceret carnis. Recte ergo hāc feīam plꝰ ꝙ̄ martirē dixerim q̄ totiens in filijs eſt ⁊ tam deſiderāter extincta. Dū enī multiplex martiriū obtinuit. ipſa quoqꝫ martirij palmā vicit. Quia ⁊ amore xp̄i ſola mors ſua ei minime ſuffecit. Paſſi ſunt circa annos dn̄i. cx.

De ſancta theodora. lxxxvij. A

Theodora nobilis mulier ⁊ ſpecioſa apud alexandriā tp̄e zenonis impatoris. virū habebat diuitē ac timentē deū. Dyabolꝰ aūt theodore inuidens ſanctitati virum quendaꝫ diuitē ad illius ꝯcupiſcentiā incitauit. Qui eā crebris nūcijs ⁊ muneribus moleſtabat: vt aſſenſuꝫ ſibi ꝓberet. Sed illa nuncios reſpuebat. ⁊ mūera ꝯtemnebat. Intantū aūt eam moleſtabat ꝙ ipām quietem habere non permitteret. ⁊ pene deficere videret. Tandem quandā magam ad eam miſit: que eam vt viri illiꝰ miſereret ſibiqꝫ ꝯſentiret plurimū hortabat. Que cum diceret ſe corā oculis dei cuncta cernētis tam grande peccatū nunꝙ̄ cōmittere. malefica adiūxit. Quicq̄d in die fit hoc vtiqꝫ deus ſcit ⁊ videt. Quicq̄d aūt aduesperāte ⁊ occidente ſole cōmittit deus minime intuet. Dixitqꝫ puella malefice. Nunq̄d veritatem dicis? Et illa. Etiam dico veritatē. Decepta puella verbis malefice dixit: vt aduesꝑante die virum ad ſe faceret venire: ⁊ voluntatē ſuam adimpleret. Qḋ cū viro retuliſſet: ille vehemēter exultās hora qua cōdixerat ad eam venit. ſecūqꝫ ꝯcubuit ⁊ abſceſſit. Theodora aūt ad ſeipſam rediēs: amariſſime flebat. ⁊ faciē ſuam ꝑcutiebat dicēs. Heu heu me: ꝑdidi animā meā: deſtruxit aſpectum decoris mei. Uir aūt eius domū rediēs: ⁊ vxorē ſuam ſic deſolatam ⁊ merentē vidēs cauſam tn̄ neſciens eam ꝯſolari nitebatur. Sed illa nullam ꝯſolationē ꝑcipere volebat. Mane aūt facto quoddam monaſteriū monialiū adijt. ⁊ abbatiſſam interrogauit. an deus quoddā graue delictū qḋ die aduesperaſcēte ꝯmiſerat ſcire poſſet. Cui illa. Nichil deo abſcondi pōt. ⁊ deus ſcit ⁊ videt oīe qḋ fit quacūqꝫ hora illud ꝯmittatur. Que flens amare dixit. Da michi librū ſancti euangelij vt ſortiar memetipām Aperiēs reperit. Qḋ ſcripſi ſcripſi. Rediēs ergo domū dū quadā die vir ſuus abeſſet comā ſuam ꝑſcidit. veſtimēta viri ſui accipiēs ad quoddā monaſteriū mōachoꝝ qḋ ꝑ. xviij. miliaria diſtabat feſtinauit. ⁊ vt ibidē cū mōachis recipet petijt. ⁊ qḋ petijt impetrauit. Interrogata de nomie dixit ſe theodoꝝ nuncupari. Illa vero officia omnia humiliter faciebat. ⁊ eiꝰ ſeruitiū omnibꝰ gratū fuit. Poſt aliquos ergo ānos abbas frēm theodoꝝ vocauit. ⁊ vt boues ꝯiūgeret ⁊ oleū d̄ ciuitate deferret ꝑcepit. Uir aūt plurimū flebat: timēs ne cum viro altero receſſiſſet. Et ecce angelꝰ dn̄i ſibi dixit Surge mane ⁊ ſta in via martirij petri apl̄i. ⁊ q̄

tibi obuiauerit ipſa tua vxoꝛ eſt. Quo facto. theo
doꝛa cum camelis venit. ⁊ virū ſuū videns ⁊ reco
gnoſcēs intra ſe dixit. Heu me vir bone meꝰ quan
tū laboꝛo vt eripiar a peccato qđ feci in te. Cū aūt
appꝛopinquaſſꝫ. ſalutauit eū dicēs. Gaudeas dñe
meꝰ. Ille aūt eā penitꝰ nō cognouit. Sed cū diu-
tiſſime expectaret: ⁊ ſe deceptū clamaret. facta ē
vox ad eū dicēs. Ille q̄ te heri mane ſalutauit: vx-
oꝛ tua erat. ¶ B Tante aūt ſanctitatis fuit btā
theodoꝛa: vt mlta miracula faceret. Nam ⁊ hoīeꝫ
a beſtia laceratū eripuit. ⁊ ſuis p̄cibꝰ ſuſcitauit.
Ipam quoq; beſtiā inſecuta maledixit que ſubito
moꝛtua coꝛruit. Dyabolus aūt ſanctitatem ſuam
ferre nō valēs. eidē apparuit dicēs. Meretrix pre
oībꝰ ⁊ adultera. reliqiſti virū tuū vt huc venires ⁊
ꝯtēneres? Per virtutes meas tremēdas in te ſu-
ſcitabo pꝛeliū. ⁊ ſi te nō fecero crucifixū negare
non dicas q: ego ſum. Ipſa autē ſignū crucis ſibi
edidit. ⁊ ꝓtinus demon euanuit. ¶ Quadā autē
vice dū de ciuitate cū camelis rediret. et in quo-
dam loco hoſpitata fuiſſꝫ. puella quedā nocte ad
eam venit dicēs. Doꝛmi mecū. Que cū reſpueret:
iuit ad alteꝝ qui in eodē loco iacebat. Cū aūt eiꝰ
venter intumuiſſet. ⁊ de quo ꝯcepiſſet interroga-
ta fuiſſet ait. Monachꝰ ille theodoꝛus doꝛmiuit
mecū. natū igit̄ puerū ad abbatē monaſterij trāſ-
miſerūt. Qui cū theodoꝝ increparet. ⁊ ille ſibi in
dulgere peteret. ſcapul̄ ſuis puerū impoſuit. ⁊ de
monaſterio ꝓiecit. Illa aūt abiecta ꝑ. vij. ānos ex
tra mōaſteriū manſit. ⁊ de lacte pecoꝝ infantem
nutriuit. Diabolꝰ aūt tante eiꝰ patiētie inuidens
in ſpeciē viri ſui ſe trāſſigurauit. eiq; dixit. Quid
hic agis dña mea. ecce langueo ꝓ te. nec aliquam
ꝯſolationē recipio. Ueni ergo lux mea: q: ſi cū vi-
ro alio iacuiſti hoc tibi indulgeo. At illa credens
virū ſuū eſſe dixit ad illū. Nunq̄ amplꝰ tecū ma-
nebo: q: filiꝰ iohānis militis iacuit mecū. ⁊ volo
agere pniām de eo qđ in te peccaui. Et cū oꝛaſſet
ſtatim euanuit. ⁊ demonē fuiſſe agnouit. Altera
iterū vice diabolꝰ voluit eā terrere. Nam in ſilitu
dine ferarū terribiliū demones ad eam venerūt.
et vir quidā inſtigās eas dicebat. Comedite me-
retricē hanc. Illa aūt oꝛauit ⁊ euanuerūt. Alte-
ra vice multudo militū veniebat: quā princeps ꝑ
cedebat. ⁊ eū ceteri adoꝛabāt. Dixerūtq; milites.
Theodoꝛe. ſurge ⁊ adoꝛa principē noſtrū. Que
rñdit. dñm deū adoꝛo. Qđ cū principi nunciatū fu
iſſet. iuſſit eā adduci ⁊ tot toꝛmētis affici: vt moꝛ-
tua putaretur. Et poſtmodum oīs turba euanuit
Alia iterū vice vidit ibidē aurū multū q̄ ſignans
ſe illud refugit. ⁊ deo ſe recommendauit. Altera
etiam vice vidit quendā ferentem caniſtrum ple-
num omni genere ciboꝝ ⁊ dicentē ſibi. Dicit prin
ceps qui te ceccidit. Tolle comede: q: neſciens fe-
cit hoc. Illa aūt ſe ſignauit. ⁊ protinus euanuit.
¶ Completis aūt ſeptem annis abbas patienti-
am eius ꝯſiderans eam reconciliauit. ⁊ cū puero
ſuo in monaſteriū introduxit. Ubi cum duos poſt
modum annos laudabil̄r peregiſſet: puerū acce
pit: ⁊ ſecum in cella ſua clauſit. Quod cum abbati
reuelatum fuiſſet. miſit quoſdā monachos qui di
ligentius auſcultarēt quid nam cum eo loqueret̄.
Illa aūt puerū amplexās ⁊ deoſculans dixit. Fi-
li mi dulciſſime. tempus vite mee venit. Relin-
quo te deo ipſum patrē ⁊ adiutoꝛem habeas. Fili
dulciſſime ieiunijs ⁊ oꝛōnibꝰ inſiſtes. ⁊ fratribuſ
tuis deuote ſeruias. Et hec dicēs ſpm̄ tradidit. et
in dño feliciter obdoꝛmiuit. Circa annos dñi. cccc.
lxx. Qđ puer cernēs plurimū flere cepit. ¶ In ip
ſa aūt nocte viſio abbati mōaſterij monſtrata eſt
in hūc modū. Nuptie maxīe parabātur. ⁊ venie
bant oꝛdines angeloꝝ ⁊ ꝓphetaꝝ ⁊ martirū et
omniū ſanctoꝝ. Et ecce in medio eoꝝ mulier ſola
gloꝛia ineffabili circūdata. ⁊ venit vſq; ad nupti-
as ⁊ ſedit ſuꝑ lectū. ⁊ oēs aſtantes adoꝛabāt eaꝫ.
Et ecce vox dicens. Hic eſt abba theodoꝛus qui
falſo de puero accuſatus eſt. Septem tp̄ra ſuper
eam mutata ſunt. caſtigata eſt eīm quia cubile vi-
ri ſui coinquinauit. Excitatus aūt abbas ꝯcitus
cum fratribus ad cellam eius iuit. ⁊ eam iam de-
functā inuenit. Et intrātes ⁊ diſcooperiētes ipaꝫ
eſſe feminā inuenerūt. Miſitq; abbas pro patre
puelle que eam infamauerat. ⁊ dixit illi. Uir filie
tue moꝛtuus eſt. Et auferēs veſtimentū mulierē
eſſe cognouit. ¶ Factꝰ eſt igitur timoꝛ magnus ſuꝑ
oēs qui hoc audierūt. Angelus aūt dñi abbati lo
cutus eſt. Surge velociter equū ꝯſcēde ⁊ vade in
ciuitatē. ⁊ ſi quis tibi obuiauerit aſſume ⁊ tecum
adduc. Qui dum ꝑgeret quidā vir currēs ſibi ob-
uiauit. Quē cū abbas interrogaret quo ꝑgeret. il
le ait. Mulier mea moꝛtua eſt ⁊ vado videre eā.
Et aſſumpſit abbas virū theodoꝛe in equū ⁊ vei
entes plurimū fleuerūt. ⁊ ipam cum multis lau-
dibus ſepelierūt. Uir aūt eiꝰ cellā vxoꝛis ſue theo
doꝛe accepit. ⁊ ibidem permanens tandē in dño
obdoꝛmiuit. Puer aūt theodoꝛe nutricē ſequens
omniū moꝝ honeſtate pollebat. ita q̄ moꝛtuo ab
bate monaſterij in abbatem ipſe vnanimiter eſt
electus.

De ſancta margaretha. lxxxviij. A

De ſancta Margaretha

Margaretha dicitur a quadā p̄cioſa gēma
q̄ margarita vocat᷑ que gēma eſt cādida
parua ꝛ v̄tuoſa. Sic beata margaretha
fuit candida p̄ virginitatē. parua p̄ hūilitatē. vir-
tuoſa p̄ miraculoꝝ opationē. Uirtus aūt huiꝰ la-
pidis dicit᷑ eſſe ꝯtra ſanguinis effuſionē. ꝯtra cor-
dis paſſionē. ꝛ ad ſp̄us ꝯfortationē. Sic btā mar
garetha habuit virtutē ꝯtra effuſionē ſui ſangui-
nis p̄ ꝯſtantiā q: in ſuo martirio ꝯſtātiſſima extitit
Contra cordis paſſionē. id eſt. demonis tēptatio-
nem p̄ victoriā: q: ipſa diabolū ſupauit. Ad ſp̄us
ꝯfortationē p̄ doctrinā q: mltoꝝ aīos ꝯfortauit ꝛ
ad fidem xp̄i ꝯuertit. Cuiꝰ legendā theotinꝰ vir
eruditus ſcripſit. B

Margaretha de ciuitate antiochie filia fu-
it theodoſij gentiliū patriarche. Hec nu-
trici traditur ꝛ ad adultā etatē veniens
baptiſatur ꝛ ꝓpter hoc exoſa patri plurimū ha-
bebatur. Quadam igitur die dum iam annū. xv.
attigiſſet. ꝛ cū alijs virginibꝰ oues nutricis cuſto
diret. p̄fectus olibriꝰ inde tranſitū faciēs ꝛ puel-
lam tam ſpecioſam ꝯſiderans mox in eius amore
exarſit. ꝛ pueros ad eam ꝯcitus miſit dicēs. Ite
ꝛ eam cōprehendite. vt ſi libera eſt eam michi in
vxorē accipiā. ſi ancilla eſt eam michi in ꝯcubinā
habeā. Cum ergo eius fuiſſet ꝯſpectui p̄ſentata.
eam de genere ſuo ac nomine et religione requi-
ſiuit. Illa aūt r̄ndit ſe genere nobilē nomine mar
garetham. ac religione chriſtianam. Cui prefectꝰ
Duo prima tibi recte ꝯueniūt q: nobilis habe-
ris ꝛ pulcerrima margarita comprobaris ſed ter
cium tibi nō ꝯuenit vt puella tam pulcra ꝛ nobi-
lis deum habeat crucifixum. Cui illa. Unde ſcis
chriſtū fuiſſe crucifixū? Et ille. Ex libris xp̄ianoꝝ.
Cui margaretha. Cum igitur legatur pena xp̄i ꝛ
gloria: que verecūdia eſt veſtra vt vnū credatis
ꝛ alterū denegetis? Cum aūt margaretha eū ſpō-
te crucifixum fuiſſe pro redemptione noſtra aſſe-
reret. ſed nūc eum in eternum viuere affirmaret.
iratus p̄fectus eam in carcerē mitti iuſſit. Sequē
ti aūt die eam ad ſe vocari fecit. eiq̧ dixit. Uana
puella miſerere pulcritudinis tue. ꝛ deos noſtros
adora vt tibi bene ſit. Cui illa. Illū adoro quem
terra ꝯtremiſcit. mare formidat. ꝛ oēs creature ti
ment. Cui p̄fectus. Niſi michi ꝯſentias corpꝰ tuū
faciā laniari. Cui margaretha. Xp̄s in mortē ſeip
ſum pro me tradidit. ꝛ ideo pro xp̄o mori deſide-
ro. Tunc p̄fectus iuſſit eam in eculeum ſuſpendi.
ꝛ eā tam crudelr̄ primo virgis. deinde pectinibꝰ
ferreis vſq̧ ad nudationē oſſiū laniari q̄ ſāguis d̄
eiꝰ corpe tanq̄ de fonte puriſſimo emanauit. Fle-
bant aūt qui ibi aderāt ꝛ dicebāt. O margaretha
vere de te dolemꝰ q: copus tuū tam crudelr̄ lani-
ari ꝯſpicimꝰ. O qualem amiſiſti pulcritudinē pro
pter tuam incredulitatē. Tū nunc ſaltē crede vt
viuas. Quibꝰ illa. O mali ꝯſiliarij recedite ꝛ abi-
te. Hec carnis cruciatio eſt aīe ſaluatio. Dixitq̧
ad p̄fectum. Impudēs canis ꝛ inſatiabilis leo in
carnē p̄tatem habes: ſꝫ animā xp̄s reſeruat. Pre-
fectꝰ aūt faciē clamide opiebat nec tantā ſanguīs
effuſionē videre poterat. deinde eā deponi fecit.
et eam in carcere recludi iuſſit. ꝛ mira ibi claritas
fulſit. Ubi dū eſſet orauit dn̄m vt inimicū qui ſecū
pugnat ſibi viſibilr̄ demonſtraret. Et ecce draco
immaniſſimꝰ ibidem apparuit. Qui dum eam de
uoraturꝰ impeteret ſignū crucis edidit. ꝛ ille eua
nuit. Uel vt alibi legit᷑. os ſup caput eius ponēs ꝛ
linguam ſuper calcaneum porrigēs: eam ꝓtinus
deglutiuit. Sed dū eā abſorbere vellet: ſigno cru-
cis ſe muniuit. ꝛ ideo draco virtute crucis crepuit
et virgo illeſa exiuit. Iſtud aūt qd̄ dicit᷑ de draco-
nis deuoratione ꝛ ipſiꝰ crepatione apocrifū ꝛ fri-
uolū reputat᷑. ¶ Diabolus iterū vt eam deci
pere poſſet in ſpeciē hoīs ſe mutauit. Quē vidēs
in orationē ſe dedit. ꝛ dum ſurrexiſſet diabolꝰ ad
eam acceſſit: ꝛ manū tenēs dixit. Sufficiāt tibi q̄
feciſti. iam nūc ceſſa de mea p̄ſona. Illa autē cū p̄
caput app̄hēdit ꝛ ſub ſe ad terrā deiecit. ꝛ ſup cer
uicē eius dextrū pedē poſuit. ꝛ dixit. Sternere ſu
pbe demon ſub pedibus femine. Demon aūt cla-

mabat. O beata margaretha ſuperatus ſum. Si
iuuenis me vinceret non curaſſem. ecce a tenera
puella ſupatuſſum: ꝛ inde plus doleo: q: pr̄ tuus
et mr̄ tua amici mei fuerūt. Jlla vero cū coegit vt
diceret cur veniſſet. Qui ſe veniſſe ait vt ſibi ꝯſu=
leret ꝙ monitis p̄ſidis obediret. Coegit quoqꝫ vt
diceret cur xp̄ianos tam mlͭipl̄r tēptaret. Qui rn̄
dit naturale odiū ſibi eſſe ꝯtra viros virtuoſos. ꝛ
q̄uis ſepe ab eis repellaſ tn̄ deſiderio ſeducendi
ipſe infeſtus exiſtit. ꝛ q: inuidet de hoīm felicita=
te quā ipſe amiſit: q̄uis eā recupare nō poſſit: ip=
ſam tn̄ alijs auferre ꝯtēdit. Addiditqꝫ ꝙ ſalomon
infinitā demonū multitudinē in quodā vaſe inclu
ſit. Poſt mortē ſuaꝫ cū de illo vaſe demones ignē
mitterēt. ꝛ hoīes ibidē magnū eſſe theſauꝝ puta
rent. vas ꝯfregerūt. ꝛ demones exeūtes aerē im=
pleuerūt. His dictis v̄go pedē ſubleuauit ꝛ dixit
fuge miſer. Et demon ſtatim euanuit. Secura igi
tur efficitur q: que principem vicerat miniſtrū ꝓ=
cul dubio ſuparet. Sequēti igitur die ꝯuenietib⁹
populis iudici p̄ſtatur. ꝛ ſacrificare cōtemnens
exuitur. corpuſqꝫ facib⁹ ardentibus cōburitur: ita
vt cuncti mirarentur quō tam tenera puella tot
poſſet tormenta ſuſtinere. Deinde in vaſe magno
pleno aqua ip̄am ligari ꝛ poni fecit vt ex penarū
ꝯmutatione creſceret vis doloris. Sed ſubito ter
ra ꝯcutitur. ꝛ cūctis vidētib⁹ virgo illeſa egrediſ.
Tunc q̄nqꝫ milia viroꝝ crediderūt. ꝛ ꝓ noīe xp̄i
capitalē ſn̄iam acceperūt. Prefect⁹ aūt timēs ne
alij ꝯuerterētur: ꝯcit⁹ beatā margarethā decolla
ri p̄cepit. Jlla aūt impetrato orandi ſpacio pro ſe
ꝛ ſuis ꝑſecutorib⁹. necnō ꝛ ꝓ eius memoriā agē
tibus ꝛ ſe inuocātib⁹ deuote orauit addens vt q̄=
cunqꝫ in partu ꝑiclitās ſe inuocaret illeſam pro=
lem emitteret. Factaqꝫ eſt vox de celo ꝙ in ſuis
ſe nouerit petionib⁹ exauditā. Surgenſqꝫ ab ora
tiōe dixit ſpiculatori. Frater tolle gladiū tuū ꝛ ꝑ
cute me. Qui ꝑcutiēs caput ei⁹ vno ictu abſtulit
ꝛ ſic martirij coronā ſuſcepit. Paſſa eſt aūt. xiij.
kl's. auguſti. vt in ei⁹ hiſtoria inueniſ. Alibi legiſ
ꝙ. iij. ydus iulij. De hac ſctā virgine ſic dicit q̄
dam ſanctus. Beata margaretha fuit timoris dei
plena. iuſtitia p̄dita. religione cōpoſita. cōpuncti
one ꝑfuſa. honeſtate laudabilis. patiētia ſingula
ris. nichilqꝫ in ea ꝯtrariū religione xp̄iane inue=
niebaſ. odioſa patri ſuo. dilecta dn̄o iheſu xp̄o.

De ſancto Alexio lxxxix.

Alexius dicitur ab a qđ eſt valde. ꝛ lexis
qđ eſt ſermo. Jnde alexi⁹ quaſi valde in
verbo dei robuſtus.

Alexius fuit filius euphemiani viri nobi
liſſimi romanoꝝ. ꝛ in aula imꝑatoris pri
mi. Cui tria milia pueroꝝ aſſiſtebāt: qui
zonis aureis cingebātur. ꝛ veſtimētis ſericis in=
duebātur. Erat aūt p̄fect⁹ euphemian⁹ valde mi=
ſericors. ꝛ ſingulꝭ diebus in domo ſua tres menſe
paupib⁹. orphanis. viduis ꝛ ꝑegrinis parabātur
q̄bus ſtrēnue ſeruiebat. ꝛ hora. ix. ipſe cū viris re
ligioſis cibū in timore dn̄i capiebat. Cui vxor no=
mine aglaes eiuſdem religionis ac ꝓpoſiti erat.
Cum aūt filiū non h̄rent: ad preces tn̄ ſuas dn̄s
eis ꝯtulit filiū. Poſt quem ipſi deinceps in caſti=
tate viuere firmauerūt. Traditus aūt puer libe=
ralibus diſciplinis cum omnibus philoſophie ar=
tibus ipſe florebat. ꝛ iam ad puberem etatem ve
niſſent. puella ſibi de domo imperiali eligitur ꝛ ſi
bi in ꝯiugē copulatur. Uenit nox in qua cū ſpon=
ſa ſua ſuſcepit ſecreta ſilencia. Tunc ſanct⁹ iuue=
nis cepit ſponſam ſuam in dei timore inſtruere. ac
ip̄am ad virginitatis prouocare pudorē. Deinde
anulū ſuū aureū. ꝛ caput balthei quo cingebatur
ſibi ſeruāda tradidit dicens. Suſcipe hec ꝛ ſerua
donec deo placuerit. ꝛ dn̄s ſit īter nos. Poſt hoc
de ſubſtātia ſua accipiēs ad mare diſceſſit. aſcen=
denſqꝫ occulte nauem laodiciam vſqꝫ deuenit. in
deqꝫ ꝑgens in ediſſam ciuitatem ſirie profect⁹ eſt
vbi imago dn̄i noſtri iheſu chriſti ſine hūano ope=
re facta in ſindone habebatur. Quo perueniens
omnia que ſecum detulerat pauperib⁹ diſtribuit
et veſtimēta vilia induēs cum ceteris pauperib⁹

in atrio dei genitricis marie ſedere cepit. De ele
moſinis vero quantū ſibi ſufficere poterat retine
bat. cetera vero alijs paupibus erogabat. At ve
ro pater de receſſu filij plurimū ingemiſcēs. p vni
uerſas mūdi partes pueros ſuos miſit qui eū in=
quirerēt diligēter. Quoꝝ cū aliqui ad ciuitatem
ediſſam veniſſent: ab eo cogniti ſed ipſi eum mini
me cognoſcētes: eidem cum ceteris paupib⁹ ele=
moſinas tribuerūt. Quas accipiēs deo grās agēs
dixit. Grās tibi ago dñe: q: a ſeruis meis elemoſi
nam recipe me feciſti. Reuerſi aūt pueri nunciant
patri q nuſq̄ valeat reperiri. Mater igitur ſua a
die ſui receſſus saccū in paumēto cubiculi ſui ſtra
uit vbi eiulans lamētabiles voces dabat dicens
Hic ſemp in luctu manebo donec filiū meū recupe
rabo. Sponſa vero ad ſocrū dixit. Donec audiam
de ſponſo meo dulciſſimo inſtar turturis ſolitaria
tecum manebo. Cum igitur alexius in predicto
atrio. xvij. annis maneret in dei ſeruitio. imago
tandem beate virginis que ibidem erat cuſtodi
eccleſie dixit. Fac introire hominē dei: q: dignus
eſt regno celoꝝ. ⁊ ſpūs dñi requiſcit ſup eū. Nam
oratio eius ſicut incenſum in ꝯſpectu dei aſcēdit.
Cū aūt cuſtos de quo nam diceret ignoraret. ite
rum ei dixit. Ille q̄ foris ſedet in atrio ipe eſt. Tūc
cuſtos feſtinus exijt ⁊ ipm in eccliam introduxit.
Qō factū dū cunctis innoteſceret: ⁊ ab oībus ve
nerari cepiſſet: humanā gloriā fugiēs inde receſ=
ſit. ⁊ laodiciā venit. Ibiq̄ nauem aſcendēs cum
in tharſum cilicie vellet pergere. diſpenſante deo
nauis a ventis pulſa in romanum portum deue=
nit. Quod cernens alexius ait intra ſe. In domo
patris mei ignotus manebo. nec alteri onerosus
ero. Patrem igitur a palacio redeuntē. multitu=
dine obſequentiū circūdatū obuiū habuit. ac poſt
eum clamare cepit. Serue dei me pegrinū in do=
mo tua ſuſcipi iubeas. ⁊ de micis mēſe tue me nu
triri facias: vt tui quoq̄ pegrini digneť deus mi=
ſereri. Qō audiēs pr̄ ob amorē filij ſui eū ſuſcipi
iuſſit. ⁊ locū ꝓpriū in domo ſua ſibi ꝯſtituit. ⁊ ci=
bum de menſa ſua ſibi tribuit. ⁊ miniſtrū ꝓprius
delegauit. Ipſe aūt in orationibus pſeuerabat. ⁊
corpus ſuū ieiunijs ⁊ vigilijs macerabat. Famuli
aūt domus ipſum multiplr̄ deridebāt. ⁊ aquam
vtenſiliū ſup caput ei⁹ frequēter fundebāt. ⁊ mul
tas iniurias ei irrogabant. Sed ipſe ad oīa pa=
tiens valde erat. Xvij. igiť annos in domo patris
pmanſit ſic ignot⁹. ¶ B Uidens ergo p ſpiritū
q̄ appropinquaret terminus vite ſue. cartā cū at=
tramēto petijt. ⁊ totū ordinē vite ſue ibidē ꝯſcri=
pſit. Dñica igitur die poſt miſſaꝝ ſolennia in ſan=
ctuario vox de celo inſonuit dicēs. Uenite ad me
oēs q̄ laboratis ⁊ onerati eſtis: ⁊ ego reficiā vos.
Qō audiētes oēs in facies ſuas territi ceciderūt.
Et ecce vox ſecundo dicens. Querite hoīem dei
vt oret ꝓ roma. Querētibus illis ⁊ neminē inue=
nientib⁹. iterū dictū eſt. In domo euphemiani q̄=
rite. Requiſitus ille: ſe nichil ſcire de hoc dicebat.
Tūc impatores archadi⁹ ⁊ honori⁹ vna cū ponti=
fice innocentio: ad domū p̄dicti viri venerunt. Et
ecce miniſter alexij ad dñm ſuū venit dicēs. Uide
dñe ne ille nr̄ pegrin⁹ ſit: q: magne vite ⁊ patien
tie hō eſt. Currēs igiť euphemian⁹: eū defunctus
repperit. ⁊ vultum eius tanq̄ angeli rutilantē vi
dit. Uoluitq̄ cartā quā in manu habebat accipe:
ſed nequiuit. Exeūte igitur eo cum hoc imperato
ribus ⁊ pōtificib⁹ retuliſſet. ⁊ illi ad eū intraſſent
dixerunt. Quāuis peccatores ſumus: regni tñ gu=
bernacula gerimus. ⁊ hic curā vniuerſalē regimi
nis paſtoralis. Da igitur nobis cartam vt ſciam⁹
q̄ in ea ſcripta ſunt. Et accedens pontifex cartam
de manu ſua accipiebat: ⁊ ille eam ſtatim ſibi di=
miſit. Fecitq̄ eam legi corā omni pp̄lo ⁊ multitu
dine: ⁊ pr̄e ipſi⁹. At euphemian⁹ hoc audiēs ni=
mio dolore ꝯturbat⁹ obſtupuit. ⁊ fact⁹ exanimis
reſolutuſq̄ viribus in terrā decidit. Cum vero ali
quantulū ad ſe rediſſet: veſtimēta ſua ſcidit. cepit
q̄ canos capitis ſui euellere. barbā trahere. atq̄
ſemetipm diſcerpe. ac ſup filij ſui corpus corruēs
exclamabat. Heu me fili mi quare me ſic ꝯtriſta=
ſti. ⁊ p tot ānos michi dolores ⁊ gemit⁹ incuſſiſti?
Heu me miſerū: q: te video baculum ſenectutis
mee in grabato iacentē. ⁊ nō loquentem michi.
Heu me qualē ꝯſolationē de cetero hr̄e potuero?
Mater vero eius hoc audiens quaſi leena rum=
pens rhete. ita ſciſſis veſtimētis ruēs. coma diſſo
luta. ad celū oculos leuabat. Et cū pre nimia mł=
titudine ſanctū corpus adire nō poſſet. clamauit
dicēs. Date michi viri aditū. vt videā filiū meū vt
videā ꝯſolacionē anīe mee. ⁊ q̄ ſuxit vbera mea.
Et cū peruemiſſet ad corpus: incumbens ſup illud:
clamabat. Heu me fili mi lumē oculoꝝ meoꝝ qua
re ſic nobis feciſti: ⁊ tam crudelr̄ nobiſcum egiſti?
Uidebas patrē tuum ⁊ me miſerā lachrimātes. ⁊
non oſtendebas teipſum nobis. Serui tui iniuri=
abantur tibi. ⁊ ſuſtinebas. Et iterū atq̄ iterū pro
ſternebat ſe ſup corpus. ⁊ nūc brachia ſup illud ex
pandebat nūc manib⁹ angelicū vultū ꝯtrectabāt:
oſculanſq̄ clamabat. Plorate mecū oēs q̄ ade=
ſtis: q: p. xvij. annos eū in domo mea habui ⁊ nō

cognoui qꝛ vnicus filius meus eſſet. Serui eius etiã eum ↄuiciabãtur ⁊ alapis ꝑcutiebãt. Heu me quis dabit oc̄lis meis fontē lachꝛimaꝝ vt plangã die ac nocte dolorē anīe mee. Sponſa vero ei⁹ induta eſt veſte adriatica cucurrit plorãs ⁊ dicens. Heu me qꝛ hodie deſolata ſum ⁊ apparui vidua. iam nõ habeo in quē conſpiciã: nec in quē oculos leuem. nunc ruptū eſt ſpeculū meū. ⁊ perijt ſpes mea. Amodo cepit doloꝛ q̄ finē nõ habet. Populus aūt audiēs hoc lacrimabil̄r flebat. Tūc pontifex cū imꝑatoꝛibus poſuerūt corp⁹ in honorato feretro ⁊ duxerunt in mediã ciuitatē ⁊ nunciatū eſt ppl̄o inuentū eſſe hominē dei. Quē ciuitas tota querebat. ⁊ oēs obuiã currebãt ſancto. Si q̄s aūt infirm⁹ illud corpus ſacratiſſimū tangebat. protinus curabat̄. ceci viſum recipiebãt. demoniaci liberabãtur. ⁊ oēs infirmi quacūq; infirmitate tēti tacto corꝑe ſancto curabãtur. Imꝑatores autē tanta mirabilia vidētes ceperūt ꝑ ſe cū pontifice lectū portare: vt ⁊ ipſi ſanctificarētur ab eodē corpore ſancto. Tūc imꝑatores iuſſerūt copiam auri ⁊ argēti in plateis ſpargi: vt turbe occuparentur amore pecuniaꝝ. ⁊ ſinerēt corpus ſanctū perduci ad eccl̄iam. Sed plebs amore pecuniaꝝ ſepoſito magis ac magis ad tactū ſacratiſſimi corꝑis irruebat. Et ſic cū magno labore ad templū ſancti bonifacij martiris illud tandē perduxerūt ⁊ illic per vij. dies in dei laudib⁹ perſiſtētes. oꝑati ſunt monumentū ex auro ⁊ gemmis ⁊ lapidib⁹ ꝑcioſis in quo ſanctiſſimū corp⁹ cū magna veneratione collocauerunt. De ipſo quoq; monumento ita ſuauiſſim⁹ odoꝛ fragrauit: vt omnib⁹ videretur aromatibus eſſe plenum. Obijt aūt. xvi. kl̄. auguſti. Circa annos dñi. cccxviij.

De ſancta maria magdalena lxxxix.

A

MAria interꝑtatur amarū mare. vel illuminatrix. aut illuminata. Per hec tria intelligūtur tres ꝑtes optime quas elegit. ſcꝫ ꝑs pnīe. ꝑs ↄtēplationis iterne. ⁊ ꝑs celeſtis glorie. De qua triplici ꝑte intelligit̄ q̄d dicit dñs. maria optimã ꝑtē elegit: q̄ nõ auferetur ab ea. Prima eñ pars nõ auferet̄ rōne finis que eſt ↄſecutio beatitudinis. Secūda rōne cõtinuitatis: qꝛ cõtemplatio vie ↄtinuatur cū ↄtēplatione patrie. Tercia rōne ſue eternitatis. Inquantū igitur elegit optimã partē pnīe. Dicitur amarū mare: qꝛ ibi multarū amaritudinē habuit: q̄d ꝑꝫ ex eo ꝙ tot lachꝛimas fudit ꝙ inde pedes dñi lauit. Inquantū elegit optimã partē ↄtēplationis interne dicit̄ illuminatrix: qꝛ ibi hauſit auide q̄d poſtmodū effudit habūde ibi lumen accepit quo poſtmodū ceteros illuſtrauit. Inquātū elegit optimã partē celeſtis glorie dicit̄ illuminata: qꝛ nunc illuminata eſt lumine ꝑfecte cognitionis in mēte. ⁊ illuminabit̄ lumine claritatis in corꝑe. Magdalena dicit̄ quaſi manēs rea. Uel magdalena interꝑtatur minuta vel inuicta. vel magnifica. ꝑ q̄ inſinuat̄ qualis fuit ante ↄuerſionē. qualis in ↄuerſione. ⁊ qual̄ poſt ↄuerſionē. Nam ante ↄuerſionē fuit manēs rea ꝑ obligationē ad penã eternã. In ↄuerſione munita vel inuicta ꝑ pnīe armaturã. Optime eñ oībus armis pnīe ſe muniuit qꝛ quot in ſe habuit oblectamēta. tot de ſe repit holocauſta. Poſt ↄuerſionē magnifica ꝑ grē ſuꝑhabūdãtiã: qꝛ vbi habūdauit delictū ſuꝑhabūdauit ⁊ grã.

MAria magdalena a magdalo caſtro ↄgnominata clariſſimis eſt orta natalib⁹ vtpote ex regia ſtirpe deſcēdentib⁹ cui⁹ pater ſirus. mater vō eucharia nūcupata eſt. hec cū frē ſuo lazaro ⁊ ſorore ſua martha magdalū caſtrum q̄d eſt ſcd̄o miliario a genazareth. ⁊ bethaniã que eſt iuxta hierl̄m. ⁊ magnã hieroſolimoꝝ ꝑtē poſſidebat. Que tñ oīa inter ſe tal̄r diuiſerūt ꝙ maria magdalū a quo ⁊ magdalena nūcupata eſt. lazarus partē vrbis hierl̄m. ⁊ martha bethaniã poſſideret. Cum aūt magdalena delitijs corꝑis ſe totã exponeret. ⁊ lazar⁹ plus militie vacaret. martha prudēs ꝑtes ſororis ⁊ fr̄is ⁊ ſuã ſtrēnue gubernabat. ⁊ militib⁹ ⁊ famul̄ ſuis ac pauꝑib⁹ neceſſaria

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

De ſancta maria magdalena.

miniſtrabat. Oīa tñ hec poſt aſcenſionē dñi ven-
diderūt. ⁊ ad pedes aplo͞ꝝ p̄ciū poſuerūt. Cū igiť
magdalena diuitijs habūdaret q꞉ rerū affluentiā
voluptas comes ſequiť quāto diuitijs ⁊ pulcritu
dine iplēduit. tāto corp᷒ ſuū voluptati ſubſtrauit
Unī iam ꝓprio noīe ꝑdito peccatrix ꝯſueuerat ap
pellari. Sꝫ cū xp̄s illic ⁊ alibi p̄dicaret: illa nutu ī
ſpirato diuīo ad domū ſimōis leproſi vbi audiuit
eū diſcūbere ꝓperauit. ⁊ nō audēs vt peccatrix in-
ter iuſtos ꝯparere. retro ſec᷒ pedes dñi māſit vbi pe
des ei᷒ lachrimis lauit. capill' terſit. ⁊ vnguēto p̄-
cioſo ꝑunxit. Nā incole regionis illi᷒ ꝓpter vehe
mentiſſimū ſolis ardorē vnguētis ⁊ balneis vte-
banť. Cūqꝫ ſimon phariſe᷒ intra ſe cogitaret. qm̄
ſi hic eſſet ꝓpheta a peccatrice tāgi ſe nequaq̄ p̄-
mitteret. dñs illum de ſupba iuſticia redarguit. ⁊
mlieri oīa pctā dimiſit. Hec ē igiť illa maria mag
dalena cui dñs tā magna bñficia ꝯtulit. ⁊ tanta
ſigna dilectiōis oñdit. Naꝫ ab ea. vij. demonia ex
pulit. in ſuo amore eaꝫ totalr̄ accēdit. familiariſſi
mā eā ſibi ꝯſtituit. hoſpitā ſuaꝫ fecit. ⁊ ꝓcuratricē
ſuā in itinere hr̄e voluit: ⁊ eam ſꝑ dulciter excuſa
uit. Nā excuſauit eā apō phariſeū q̄ dicebat ipam
immūdā. ⁊ apud ſororē ſuā q̄ dicebat ipam ocio-
ſam. ⁊ apud iudā q̄ dicebat eaꝫ ꝓdigā. Lachrimā-
tem vidēs lachrimas ꝯtinere nō potuit. Cui᷒ dile
ctione quadriduanū frēm ſuum reſuſcitauit. Cui᷒
amore marthā ſororē ſuā a fluxu ſanguīs quē. vij
annis ꝑpeſſa fuerat liberauit. Cui᷒ meritis mar-
tillā ſororis ſue famulā vt illud tā btm̄ ⁊ tā dulce
verbū. beat᷒ vēter q̄ te por. ⁊c. exclamās diceret.
dignā fecit. Nam ſcd̄m ambro. illa fuit martha. et
hec ei᷒ famľa. Hec eſt inq̄ illa q̄ pedes dñi lachri
mis lauit. capill' terſit. ⁊ vnguēto ꝑunxit q̄ in tpe
grē ſolennē pniam primo fecit. q̄ optimā partem
elegit. q̄ ad pedes ſedēs dñi verbū ei᷒ audiuit. et
dñi caput ꝑunxit. q̄ iuxta crucē in dñi paſſiōe fuit.
q̄ vnguēta parās corp᷒ ei᷒ vngere voluit. q̄ a mo
numēto diſcipuľ recedētib᷒ nō receſſit. cui xp̄s re-
ſurgēs primo appuit. ⁊ aploꝝ aplam fecit. B

Poſt aſcēſionē igiť dñi ſcꝫ anno. xiiij. a paſſiōe
cū iudei ſtephanū iam diu occidiſſent. ⁊ ceteros di
ſcipulos a iudee finib᷒ eieciſſent diuerſaꝝ gentiū
diſcipuli ſubeūt regiōes. verbū dñi ibidē ſeminā-
tes. Erat aūt tunc tpis cū aplis beat᷒ maximin᷒
vn᷒ de. lxxij. dñi diſcipulis: cui a btō petro maria
magdalena fuerat ꝯmēdata. In hac igiť diſꝑſiōe
beat᷒ maximin᷒. maria magdalena. lazar᷒ frater
eius. martha ſoror ipſius. ⁊ martilla pediſſequa
marthe. necnō ⁊ btūs cedoni᷒ q̄ cecus a natiuita-
te extiterat ſꝫ a dño fuerat liberat᷒. oēs hi ſimiľ et
pl'es alij xp̄iani naui ab infidelib᷒ impoſiti. ⁊ pe-
lago ſine aliquo gubernatore expoſiti. vt oēs ſcꝫ
ſiľ ſubmergerētur. diuīo tandē nutu marſiliā ad-
uenerūt. Ubi cū nullos q̄ eos hoſpitio recipe vel-
lent inueniſſent. ſub quadā portícu q̄ fano gentis
illi᷒ terre p̄erat morabanť. Cū aūt btā maria mag
dalena videret ppľum ad fanū ꝯfluere vt ydolis
īmolareť aſſurgēs vultu placido. facie ſerena. lin
gua diſcreta. eos ab ydoloꝝ cultura reuocabat. ⁊
xp̄m ꝯſtātiſſime p̄dicabat. ⁊ āmirati ſunt vniuerſi
p̄ ſpecie. p̄ facūdia. p̄ dulcedīe eloquētie illi᷒. Nec
mirū ſi os qd̄ tam pia. ⁊ tā pulcra pedib᷒ ſaluato-
ris infixerat oſcula ceteris ampli᷒ vbi dei ſpiraret
odorē. C Poſt hoc aūt aduenit p̄nceps ꝓui
cie illi᷒ cū vxore ſua: vt ꝓ hñda ꝓle ydolis immo-
laret. Cui magdalena xp̄m p̄dicans: ſacrificia diſ
ſuaſit. Interea euolutis aliquot dierū circulis ap
paruit in viſu magdalena illi matrōe dicēs. Qua
re cū tot diuitijs habūdetis ſcōs dei fame ⁊ frigo
re mori permittitis. addiditqꝫ minas. niſi marito
ſuo ꝑſuaderet vt ſcōꝝ inopiā ſubleuaret. irā dei
oīpotētis incurreret. Ipſa aūt viro ſuo viſionē in
dicare timuit. Sequēti igiť nocte eidē filia dicēs
apparuit: ſed adhuc viro ſuo hoc indicare negle-
xit. Tercio vō ſub intēpeſte noctis ſilēcio appuit
vtriqꝫ fremēs ⁊ irata vultu igneo ac ſi tota dom᷒
arderet ⁊ ait. Dormis ne tirāne mēbꝝ p̄ris tui ſa
thane cū vipa ꝯiuge tua. q̄ tibi indicare noluit v̄-
ba mea. Quieſcis ne crucis xp̄i inimice. diuerſis
ciboꝝ generib᷒ vētris tui referta ingluuie. ⁊ ſan
ctos dei fama ⁊ ſiti ꝑmittis ꝑire. Jaces ne in pala
cio pannis inuolut᷒ ſericis. ⁊ illos deſolatos ſine
hoſpicio vides ⁊ p̄teris. Non ſic inique nō ſic eua-
des nec impune feres ꝙ tm̄ eis bñfacere diſtuliſti
Sic locuta eſt ⁊ abſceſſit. Cunqꝫ matrona euigi-
lans ſuſpiraret ⁊ tremeret. viro ſuo eadē de cā ſu
ſpirāti ait. Dñe mi vidiſti ne ſomniū qd̄ vidi. Uidi
inq̄t ⁊ āmirari ⁊ pauere nō deſino. Quid inde fa
ciemus. Cui mulier. Utili᷒ eſt ei obtpare ꝙ irā dei
ſui quē p̄dicat incurrere. Qua ꝓpter ipſos hoc ho
ſpitio receperūt. ⁊ eis neceſſaria miniſtrauerūt.
D Cū aūt quadā die maria magdalena p̄dica-
ret. p̄dicť p̄nceps dixit ei. Putas poſſe defendere
fidē quā p̄dicas? Cui illa. Equidē illā defendere
p̄sto ſum vtpote quotidianis miracuľ ⁊ p̄dicatio-
ne magr̄i mei petri q̄ rome p̄ſidet roboratā. Cui
princeps cū ꝯiuge dixit. Ecce dictis ꝑ oīa obtpare
parati ſum᷒. ſi a deo quē p̄dicas nobis filiū impe
trabis. Propter hoc inquit magdalena nō rema-

❡ De ſancta maria magdalena

nebit. Tūc beata maria magdalena ꝓ ipſis dn̄m exorauit vt ſibi filiū ↄcedere dignaret̄. Cui⁹ p̄ces dn̄s exaudiuit. ꝛ matrona illa ↄcepit. Tūc vir ei⁹ cepit velle ꝓficiſci ad petrū vt ꝓbaret ſi vt maria magdalena de xp̄o p̄dicauerat ſic veritas ſe hr̄et Cui vxor dixit. Quid eſt dn̄e? Putaſne ſine me ꝓficiſci? Abſit. Te em̄ recedēte recedā. te veniente veniā. te q̇eſcēte q̇eſcam. Cui vir ait. Non ſic fiet dn̄a. etenim cū ſis grauida. ꝛ in mari ſint infinita ꝑicula: de facili ꝑiclitari poſſes. Domi igit̄ q̇eſces: ꝛ poſſeſſionib⁹ nr̄is curā impēdes. Ecōtra illa inſtabat. Femineū nec mutās femia morē. Et cū lachrimis pedib⁹ eius obuoluta qḋ petebat tandē obtinuit. Maria ergo hūeris eoꝝ ſignū crucis impoſuit ne eos antiqu⁹ hoſtis in aliquo itinere ipediret. Nauē igit̄ oībus neceſſarijs copioſe onerātes. cetera q̄ hēbant ī marie magdalene cuſtodia relinquētes ꝓficiſci ceperūt. Jāq; vni⁹ diei ꝛ noctis curſu ↄſummato. cepit nimiū mare intumeſcere. vētus flare ita vt oēs ꝛ maxīe matrona grauida ꝛ debilis taꝫ ſeua mūdatione fluctuū quaſſari grauiſſimis anguſtijs vrgerētur intantū ꝙ in eam ſubito doloꝝ part⁹ irruit. ꝛ inter anguſtias vētris ꝛ p̄ſſuras tp̄is filiū pariēs expirauit. Nat⁹ igit̄ puerul⁹ palpitabat. ꝛ mamillaꝝ maternaꝝ q̄rēs ſolacia lamētabiles dabat vagit⁹. Proch dolor ꝛ nat⁹ eſt infans viu⁹ ꝛ matricida effectus mori eū ↄuenit: cū nō ſit q̇ vite tribuat alimentū Quid faciet pegrin⁹: cū ꝛ vxorē mortuā videat. ꝛ puerū vagientē querulis vocib⁹ mr̄is mām̄as appetentē? Lamentabatur plurimū ꝛ dicebat. Heu heu miſer q̇d facies. Filiū hr̄e deſideraſti ꝛ mr̄ez cū filio ꝑdidiſti. Naute acclamabāt dicētes. proijciat̄ in mare hoc corp⁹ anteꝙ̄ inſil' ꝑeam⁹. Quādiu em̄ nobiſcū fuerit hec quaſſatio non ceſſabit. Et cū corp⁹ apphendiſſent vt illud in mare iactarent. parcite inq̇t pegrin⁹ parcite. Et ſi nec michi nec mr̄i parcere volueritis miſereamini ſaltē paruuli vagiētis. Sinite modicū ꝛ ſuſtinete. ſi forte mulier p̄ dolore in extaſi poſita adhuc valeat reſpirare. Et ecce nō ꝓcul a naui quidā collis apparuit. Quo viſo vtili⁹ eſſe credidit corp⁹ ꝛ puerulū illuc deferri ꝙ̄ marinis beluis ad deuorādū dari. Et vir a nautis p̄ce ꝛ p̄cio extorſit vt illic applicarent. Cūq; illic p̄re duricia foueā nō potuiſſent effodere. in ſecretiori ꝑte collis clamide ſuppoſita corp⁹ collocauit. ꝛ puerulū mām̄is ei⁹ apponens: cū lachrimis ait. O maria magdalena: cur ad ꝑditionis ꝛ miſerie mee cumulū marſilie ꝑtib⁹ applicuiſti? Cur infelix āmonitiōe tua hoc iter arripui

Petiſti ne deū vt mlier mea? hac de cauſa ↄciperet vt periret? Ecce em̄ ↄcepit ꝛ pariēdo mortē ſubijt. Conceptuſq; eſt nat⁹ vt ꝑeat cū nō ſit q̇ enutriat. Ecce qḋ p̄ce tua obtinui: tibi cui oīa mea ↄmēdaui. deoq; tuo ↄmēdo. Si potēs eſt memor ſit anie mr̄is. ꝛ p̄ce tua miſereat̄ ne ꝑeat nat⁹. Tūc clamide ſua corp⁹ cū puero circūquaq; operuit. ꝛ poſtmodum nauē aſcēdit. ❡ E Cūq; ad petrū veniſſet petrus ei obui⁹ fuit. Qui viſo ſigno crucis humeris ei⁹ affixo: q̇s eſſet ꝛ vn̄ veniſſet ſciſcitatus eſt Qui oīa ſibi ꝑ ordinē narrauit. Cui petr⁹. Pax tibi fiat. Bn̄ veniſti. ꝛ vtili ↄſilio credidiſti. Nec moleſte feras ſi mulier tua dormit. ſi paruul⁹ cū ea q̄eſcit. potēs em̄ eſt dn̄s cui vult dona donare. data auferre. ablata reſtituere. ꝛ merorē tuū in gaudium ↄmutare. petr⁹ aūt ip̄m hieroſolymā duxit. et oīa loca in q̇b⁹ xp̄s p̄dicauit. miracula fecit. locū etiā in quo paſſus ē. ꝛ in quo celos aſcēdit eidem oſtēdit. Cumq; de fide a petro diligēter fuiſſet inſtruct⁹ biennij ſpacio iam elapſo nauē aſcēdit repatriare curans. Cū igit̄ nauigarēt dn̄o diſponēte iuxta collē in quo corp⁹ vxoris cū puero poſitū fuerat puenerūt. Qui p̄ce ꝛ p̄cio eos ad ibi applicandū induxit. Puerul⁹ aūt ibidē a beata maria magdalena incolumis ↄſeruat⁹ freq̄nter ad lit⁹ maris ꝓcedebat: ꝛ ibidē vt pueroꝝ moris eſt cū lapillis ꝛ glareis ludere ſolit⁹ erat. Et cū applicuiſſꝫ vidit puerulū more ſolito in litore maris cū lapillis ludentē: ꝛ q̇d nam eſſet admirari nō deſinēs de ſcapha exilijt. Quē vidēs puerul⁹ cū nūꝙ̄ tale q̇d vidiſſet expauit. ꝛ ad ſolita mr̄is recurrēs vbera occulte ſub clamide latitabat. Peregrinus vero vt manifeſti⁹ videret illuc acceſſit. ꝛ puerulū pulcerrimū mr̄is vbera ſugentem inuenit. Et accipiens puerū ait. O bt̄a maria magdalena ꝙ felix eſſem ꝙ̄ michi cūcta ꝓſpera aduenirent ſi mulier reſpiraret ꝛ mecū repatriare valeret. Scio eq̇dem ſcio ꝛ ꝓculdubio credo ꝙ tu q̄ puerū dediſti et in hac rupe ꝑ biennium pauiſti poteris mr̄ez ſuā p̄ce tua priſtine reſtituere ſanitati. Ad hec verba mulier reſpirauit. ꝛ quaſi a ſomno euigilans ait. Magni meriti es bt̄a maria magdalena ꝛ glioſa que in part⁹ mei p̄ſſuris obſtetricis impleſti officiū ꝛ in oīb⁹ neceſſitatib⁹ ancille ſeruiciū expleſti. Quo audito pegrin⁹ admirans ait. Viuis ne vxor mea dilecta. Cui illa. Viuo equidē. et nūc primo de pegrinatione de qua ꝛ tu veniſti venio. Et ſicut beat⁹ petrus te hieroſolymā duxit. ꝛ oīa loca in quib⁹ xp̄s paſſus eſt. mortu⁹ ꝛ ſepult⁹. ꝛ plura alia loca oſtendit. ſic ꝛ ego vna cum beata maria

De ſancta maria magdalena.

magdalena duce τ comite tecum fui. τ ſingula lo-
ca ꝯſpexi. τ ꝯſpecta memorie cōmendaui. Et inci-
piens oīa loca τ miracula que vir viderat adeo
plene explicuit. vt nec in vno articulo deuiaret.
Tūc pegrinꝰ recepta ꝯiuge τ puero: nauim letus
ꝯſcendit. Et paulo poſt marſilie portibꝰ applicu-
erūt. Et nauim egreſſi inuenerūt beatā mariā cū
ſuis diſcipulis p̄dicantē. Et eiꝰ pedibus cū lachri-
mis prouoluti: omnia que eis acciderāt narraue-
runt. τ a beato maximino ſacrum baptiſma ſuſce-
perunt. Tunc in ciuitate marſilie omnia ydolorū
tēpla deſtruētes xp̄i eccl'ias ꝯſtruxerūt. τ beatū la
zarū in eiuſdē ciuitatis ep̄m vnanimiter elegerūt
Tandem diuino nutu ad aquenſem ciuitatē vene
runt. τ pp̄lum illū ad fidem xp̄i p multa miracula
adduxerūt. Ubi etiā beatus maximinꝰ in ep̄m or
dinatus eſt. ¶ Interea beata maria magda
lena ſupne ꝯtemplationis auida aſperrimū here
remū petijt. τ in loco angelicis manibꝰ p̄parato p
xxx. annos incognita manſit. In quo quidē loco
nec aquaꝝ fluēta nec arboꝝ nec herbaꝝ erāt ſola
cia. vt ex hoc manifeſtaret q redemptor nr̄ ipſam
nō terrenis refectionibꝰ ſed tm̄ celeſtibus epulis
diſpoſuerat ſatiare. Qualibet aūt die in ſeptem
horis canonicis ab angelis in ethera eleuabat. τ
celeſtiū agminū glorioſos ꝯcentus etiā corpora-
libus auribus audiebat. Unde diebꝰ ſingulis his
ſuauiſſimis dapibꝰ ſatiata. τ inde p eoſdē ange-
los ad locū propriū reuocata corporalibꝰ alimen
tis nullatenꝰ indigebat. Sacerdos aūt quidā ſo-
litariā vitam agere deſiderās ad. xij. ſtadia loco
eidem vicinā ſibi cellam locauit. Die igit quadā
dn̄s p̄dicti ſacerdotis oculos operuit. τ corporeis
oculis euidenter aſpexit qualr angeli ad p̄dictū
locū quo beata maria morabat deſcēdebant τ eā
in ethera ſubleuabāt. τ poſt hore ſpaciū ad eundē
locum diuinis laudibꝰ reuocabant. Uolens autē
ſacerdos tam admirabilis viſionis veritatē agno
ſcere. creatori ſuo precibꝰ ſe cōmendans ad predi-
ctum locum audaci deuotione ꝓperabat. Cumq
ad vnꝰ iactū lapidis appropinquaret. ceperunt
eius crura reſolui. τ timore valido ipſiꝰ p̄cordia
medullitꝰ anhelare. Cumq retro rediret ambulā
di vſum crura cū pedibꝰ ſil p̄bebant. Sed ſi ver-
ſo tramite ad p̄dictū locū accedere conaret totꝰ
eum languor corporis τ hebetudo mētis modis
omibus ꝓhibebāt. Intellexit igitur vir dei illud
ꝓculdubio celeſte eſſe ſacramentū ad qd̄ accede-
re humanū nō poterat experimentū. Inuocato igit
ſaluatoris nomine exclamauit. Adiuro te p dn̄m
vt ſi homo es vel aliqua rationalis creatura que
in illa ſpelunca habitas michi reſpondeas: et tibi
ediſſeras veritatem. Cumq hoc tercio repetiſſet.
beata maria magdalena ei reſpōdit. Accede pro
pius τ omniū que deſiderat anima tua ſcire po-
teris veritatem. Cumq ille tremēs vſq ad mediū
ſpacij terminum appropinquaſſet. Ait ad eum.
Meminiſti ex euangelio de maria famoſa pecca-
trice que pedes ſaluatoris lachrimis lauit τ ca-
pillis terſit. τ ſuoꝝ delictoꝝ veniam promeruit.
Cui ſacerdos. Memini. et plꝰ q̄ triginta annorū
euoluta ſunt curricula q hoc factū eſſe ſancta cre-
dit τ confitetur eccleſia. Ego inquit ſum illa que
per triginta annoꝝ ſpaciū omnibus hominibus
ignota permanſi. τ ſicut heri cernere tibi permiſ-
ſum eſt: ſic ſingulis diebus angelicis manibus in
ethera ſubleuata. celeſtium agminū dulciſſimam
iubilationem ſeptenis vicibus per ſingulos dies
corporeis auribus audire promerui. Quia igitur
a domino michi reuelatum eſt q ex hoc migratu
ra ſum ſeculo. Beatum maximinū adeas τ ei hoc
ſtudeas intimare. Proximo die reſurrectionis
dominice tempore quo ad matutinū ſurgere con-
ſueuit. oratorium ſolus ingrediatur. τ me illic per
angeloꝝ miniſterium inueniet ꝯſiſtentē. Sacer-
dos autem vocem eius velut vocem angeli audie
bat neminē autē videbat. Concitus igitur beatū
maximinū adijt: τ ei omnia per ordinē enarrauit
Sanctus aūt maximinꝰ nimio repletꝰ gaudio. ſal
uatori gratias immēſas retulit. Et illa die ac ho
ra vt ſibi iuſſum fuerat oratoriū ſolus ingreſſus:
vidit beatā mariam magdalenam in choro ſtan-
tem in medio eoꝝ qui eam adduxerant angeloꝝ.
Erat autem ſpacio duoꝝ cubitoꝝ eleuata a terra
ſtans in medio angeloꝝ. τ extenſis manibus de-
um exorans. Cum autem beatus maximinus ad
eam accedere trepidaret. conuerſa dixit ad eum.
Accede huc propius. nec fugias filiā tuam pater.
Appropinquante autem illo ſicut in ipſius beati
maximini legitur libris. ita vultus domine ex cō-
tinua τ diuturna viſione angeloꝝ radiabat vt fa
cilius ſolis radios q̄ ipſius faciem intueri quis
poſſet. Cōuocato igitur vniuerſo clero τ ſacerdo-
te predicto corpus τ ſanguinem domini ab epiſco
po beata maria magdalena cum multa lachrima
rum inundatione ſuſcepit. Deinde toto corpuſcu-
lo ante altaris proſtrato crepidinē. ſanctiſſima illa
anima migrauit ad dn̄m. Poſt cuiꝰ exitum tantus
odor ſuauitatis ibidem remanſit. vt per ſeptem
dies fere ab ingredientibus oratoriū ſentiretur.
Cuiꝰ ſanctiſſimū corpꝰ beatus maximinꝰ diuerſis

De ſancta maria magdalena.

ꝯditū aromatibꝰ honorifice ſepeliuit. ⁊ poſt mor-
tem ſuā iuxta ipſā ſe ſepeliri ꝓcepit. Eges-
ſippꝰ aūt vel ſcd̄m quoſdā libros ioſephꝰ ſatis cū
ꝑdicta hiſtoria ꝯcordat. Ait eīm in quodā ſuo tracta-
tu ꝙ maria magdalena poſt dn̄i aſcēſionē ꝑ ardo-
re charitatis xp̄i ⁊ tedio qđ hēbat nunꝙ̄ hominē
videre volebat. Sʒ poſtꝙ̄ ad aquēſe territoriū ve-
nit: in deſertū abijt. ⁊ ibi. xxx. ānis incognita mā-
ſit. Ubi vt ait qualibet die in ſeptē horis canonicis
ab angelis in aera eleuabať. Addidit tn̄ ꝙ ſacer-
dos dū ad eā veniſſet, repit eam in cella clauſam.
Qui ad eiꝰ petitionē veſtē ſibi porrexit: quā indu-
ens ad eccliaʒ ſecū iuit. Et ibi cōione ꝑcepta. ele-
uatis in orōne manibꝰ iuxta altare in pace qeuit.
Tp̄ibꝰ aūt karoli magni ſcʒ āno dn̄i. dcclxix. gi-
rardus dux burgūdie cū de vxore ſua filiū hr̄e nō
poſſet. larga manu res ſuas paupibꝰ erogabat. ⁊
eccl'ias multas ⁊ monaſteria ꝯſtruebat. Cū ergo
viceliacēſe monaſteriū ꝯſtruxiſſet. miſit ipſe ⁊ ab-
bas ipſiꝰ monaſterij monachū quēdā cū decēti co-
mitatu ad aquēſeʒ ciuitatē. vt inde ſi poſſet beate
marie magdalene reliqas trāſportaret. Ueniens
igiť ꝑdictꝰ monachꝰ ad ꝑdictā ciuitatē cū ipaʒ fun-
ditꝰ a paganis deſtructā repiſſet. caſu quodam in-
uenit ſepulcrum cuiꝰ ſculptura marmorea demon-
ſtrabat ꝙ corpꝰ bt̄e marie magdalene repoſitum
intꝰ erat. In ipō aūt ſepulcro hiſtoria eius miro
oꝑe ſculpta erat. Nocte igiť illud effringēs. aſſum-
ptas reliqas ad hoſpitiū deportauit. In ipſa aūt
nocte bt̄a maria magdalena eidē monacho appa-
ruit dicēs ne timeret ſed ceptū opꝰ ꝑficeret. Redi-
ens igiť cū ad mediā leucā a monaſterio veniſſet.
nullo mō inde reliqas mouere potuerūt donec ve-
niēte abbate cū monachis cū ꝓceſſione honorifi-
ce ſunt recepte. Miles quidā q ſingulis ānis ad
corpꝰ bt̄e marie magdalene venire ꝯſueuerat. in
ꝑlio occiſus eſt. Qui dū in feretro a parētibꝰ plo-
rareť. magdalene pijs q̄relis opponebāt. cur de-
uotū ſuū mori ſine ꝯfeſſiōe ⁊ pn̄ia ꝑmiſiſſet. Tunc
ſubito q defunctꝰ fuerat ſtupētibꝰ cūctis ſurrexit.
⁊ ſacerdotē ad ſe vocari ꝑcepit. Cūqʒ deuote ꝯfeſ-
ſus fuiſſʒ. ⁊ viaticū recepiſſet. ꝓtinus in pace qe-
uit. Nauis qdaʒ viris ⁊ femīs onerata naufra-
giū ꝑtulit. Una aūt femīa cū eſſet ꝑgnans. ⁊ ſe in
mari ꝑiclitari ꝯſpiceret. magdalenā inquātū po-
terat acclamabat vouēs ꝙ ſi ſuis meritis a nau-
fragio euaderet. ⁊ filiū pareret: ipm eiꝰ monaſte-
rio ꝯdonaret. Statimqʒ fēia quedā ſpē ⁊ habitu
venerāda ei appꝑuit q eā ꝑ mentū arripiēs ꝑiclitā-
tibꝰ alijs incolumē ad ripā ꝑduxit. Illa aūt poſt-
modū filiū pepit. ⁊ votū ſuum fidelr adimpleuit.

Aiūt qdam mariā magdalenā ſponſaʒ fuiſſe io-
hannis euāgeliſte quā duxerat tūc qn̄ de nuptijs
xp̄s eū vocauit. Ex hoc ipſa indignata ꝙ ſcʒ ſpon-
ſum ſuū ſibi abſtulerat abijt ⁊ oī voluptati ſe de-
dit. Sʒ qꝛ ꝯgruū nō erat vt iohānis vocatio dam-
nationis ſibi occaſio fieret. dn̄s ad pn̄iam ipſam
miſericorditer ꝯuertit. Et qꝛ a ſūma delectatione
carnali eā remouit. ita ipaʒ ſūma delectatiōe ſpū-
ali q eſt in dei amore ꝑ ceteris eā impleuit. Qđ ⁊
de iohāne qdā fateňť ꝙ idō dulcedine ſue familia-
ritatiſ eū ꝑ ceteris decorauit: qꝛ a ꝑdicta delectati-
ōe eū remouit. Hec aūt falſa ⁊ friuola reputātur
Quia frater albertꝰ in ꝓhemio ſuꝑ euāgeliū io-
hānis poīt ꝙ hec ſpōſa de cuiꝰ nuptijs vocatꝰ fuit
idē iohānes in v̄ginitate ꝑmāſit. ⁊ in ſocietate bt̄e
marie v̄ginis mr̄is xp̄i poſtmodū viſa fuit. ⁊ tādē
fine bono qeuit. Uir quidā oculoꝝ lumīe priua-
tus cū ad mōaſteriū viceliacēſe cā viſitādi corpꝰ
bt̄e marie magdalene veniret. ⁊ ſuꝰ ei ductor dice-
ret ſe eccl'iam iam videre. ille magna voce excla-
mauit. O ſctā maria magdalena vtinā aliqn̄ vide-
re merear eccl'iam tuā. Statiqʒ oculi eiꝰ ſūt apti.
Quidā cū pctā ſua in quadā cedula ſcripſiſſʒ eā
ſub palla altaris bt̄e marie magdalene poſuit ro-
gans eā vt ſibi indulgentiā impetraret. Qui poſt-
modū cedulā accipiēs pctā ſua ð ipa cedula oīno
deleta inuenit. Quidā dū ob pecunie exactionē
in ꝯpedibꝰ teneret: mariā magdalenā in ſui adiu-
toriū inuocabat. Et ecce quadā nocte mlier qdaʒ
ſpecioſa ſibi appꝑuit q vincula frāgēs: ⁊ hoſtiū re-
ſerās ſibi vt fugeret imꝑauit. Qui ſe abſolutū vi-
dens: ꝓtinꝰ inde aufugit. Clericꝰ quidā de flā-
dria ſtephanꝰ noīe in tantā ſceleꝝ immanitatē ce-
ciderat. ꝙ omnia exercēs flagitia ea que ſalutis
erāt nō ſolū nō facere ſed nec audire volebat. In
beatā tn̄ mariā magdalenā deuotionē magnam
habens eiꝰ vigiliā ieiunabat ⁊ feſtū colebat. Dum
igiť eiꝰ tumulū viſitaſſet maria magdalena nec ex
toto dormiēti nec ex toto vigilāti tāꝙ̄ mlier formo-
ſa lugubres gerēs oculos ⁊ duoꝝ āgeloꝝ dextra
leuaqʒ ſuſtētata ꝑſidio apparuit eiqʒ dixit. Cur q-
ſo ſtephane indigna meis meritis facta rep̄ēdis.
cur labioꝝ meoꝝ inſtantia nulla ꝯpūctione mo-
ueris. Ex quo eīm deuotionē in me hr̄e cepiſti ꝓ te
dn̄m ſp̄ exoraui. Surge igiť ⁊ penitere neqʒ enim
ego te deſerā donec deo fueris recōciliatꝰ. Ille igiť
mox in ſe infundi tantā grāʒ ſenſit. ꝙ ſc'lo abrenū-
ciās religionē introiuit. ⁊ ꝑfectiſſime vite fuit. In
cuiꝰ morte viſa ē maria magdalena iuxta feretrū
cum angelis aſtitiſſe. ⁊ eiꝰ animā quaſi columbam
cum laudibus in celum ſuſtuliſſe.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

De ſancta praxede. xci. A

Praxedis dicta quaſi viridis a praſin qd̓ eſt viride inde praxedis quaſi praſin vi- rens q: viruit τ floruit flore virginitatis Praxedis virgo fuit beate potẽtiane ſoror que fuerũt ſorores ſancti donati τ timothei q̇ ab apo- ſtolis in fide eruditi ſunt. Que cum pſecutione ſe uiente multoꝝ chriſtianoꝝ corpora ſepeliſſent. et facultates ſuas pauperibus erogaſſent tandem in pace quieuerũt. Circa annos dñi. clxv. ſub marco et anthonio ſecundo.

De ſancto apollinari xcii. A

Apollinaris dicit͛ a pollens τ ares qd̓ eſt virtꝰ quaſi pollẽs virtutibꝰ. Uel dicit͛ ab apollo qd̓ interp̃tatur mirabil̓ τ naris p quã intelligit͛ diſcretio: quaſi mirabil̓ diſcretionis vir. Uel ab a qd̓ eſt ſine τ polluo. τ ares virtꝰ qua ſi virtuoſus ſine pollutione vitioꝝ.

Apollinaris petri apl̃i diſcipulꝰ fuit. τ ab eo rauennã de roma miſſus ẽ. vbi vxore tribuni ab eo ſanata ipaꝫ cũ viro τ eiꝰ fa milia baptizauit. Qd̓ quidẽ iudici nũciat͛ τ ab eo apollinaris ꝓtinus accerſit͛. Ductuſꝗ ad templũ iouis vt ibi immolaret. cũ diceret ſacerdotibꝰ ydo loꝝ. aurũ τ argentũ ydolis appẽſum meliꝰ paupi bus dari ꝙ ante demones ſic appẽdi. ꝓtinus ca- pitur: τ fuſtibꝰ ceſus ſeminiuꝰ relinq̃tur. Sed a di ſcipulis collectus in domo cuiuſdã vidue. vij. mẽ ſibus refouet͛. Jnde aũt venit ad ciuitatẽ claſſen- ſem vt quendã nobilẽ mutũ ibidẽ curaret. Cũ aũt domũ ingrederetur puella quedã immundũ ſpm̃ hñs exclamauit dicẽs. Recede hinc ſerue dei. nam faciam te ligatis manibꝰ τ pedibus de ciuitate ex trahi. Quã apollinaris increpãs ꝓtinus demonẽ exire coegit. Cũ igit͛ ſup mutũ nomẽ dñi inuocaſ- ſet: τ curatꝰ fuiſſet. plus ꝙ q̇ngenti hoĩes credide runt. Pagani aũt eũ fuſtibꝰ ceſum ꝓhibebant ne ihesũ noiaret. Jlle vero in terra iacẽs clamabat. Quĩ ipſe verꝰ eſt deus. Tũc nudis pedibꝰ ſup prū- nas eũ ſtare fecerũt. Sed cũ adhuc xp̃m ꝯſtãtiſſi- me p̃dicaret extra vrbem eũ ꝓiecerũt. Eo

Eo tpe dum rufus patricius rauenne filiam infirmã hẽret: τ ad eam ſanandã apollinarẽ vocaſſet. mox vt domum ingreſſus eſt defuncta eſt. Cui rufus. Utinam domũ meam nõ introiſſes. dij eñ magni irati ſunt: τ filiã meã ſanare noluerũt. Tu vͦ q̇d ei facere poteris? Cui apollinaris. Noli timere tm̃ michi iura ꝙ ſi puella ſurrexerit eã creatorẽ ſuuꝫ ſequi nequaꝙ̃ ꝓhibeas. Qd̓ cũ feciſſet. facta ora tione puella ſurrexit. τ nomẽ xp̃i ꝯfitẽs cũ mr̃e et magna multitudine baptiſma ſuſcepit. τ virgo p manſit. Qd̓ audiẽs ceſar ſcripſit ad p̃fectũ p̃torij: vt apollinarẽ aut ſacrificare faceret. aut in exiliũ mitteret. Prefectꝰ igitur eũ ſacrificare nolentẽ fu ſtibus cedi fecit. τ in eculeo extenſum torq̃ri man dauit. Ubi dũ dñm ꝯſtantiſſime p̃dicaret: aquam feruentẽ in eiꝰ vulneribus recẽtibꝰ iactari iuſſit. τ ſic graui pondere ferri vinctũ in exiliũ mittere voluit. Uidẽtes aũt xp̃iani tantã impietatẽ accen ſi animo in paganos irruunt. τ plus ꝙ ducentos

viros ex ipſis occiderũt. Qđ videns prefectus ab
ſcondit ſe ⁊ apollinarẽ in artiſſimũ carcerẽ truſit.
deinde cathenatũ in nauim poſuit. ⁊ cũ trib' cleri
cis eum ſequẽtib' in exiliũ deſtinauit. Ubi ſolũ-
modo cũ duobus clericis ⁊ duob' militibus peri-
culũ tẽpeſtatis euadẽs: ipſos milites baptizauit.
Deinde rauennã rediẽs a paganis capitur. ⁊ ad
templũ apollinis ducit. Cui' ſimulacrũ vidẽs ma
ledixit ⁊ ſubito corruit. Qđ vidẽtes põtifices ipm
thauro iudici pñtauerunt. Qui iudex cũ filiũ ſuũ
cecũ illuminaſſet credidit. ⁊ ipm annis quatuor in
ſuo pdio manere fecit. Poſt hoc cũ põtifices apđ
veſpaſianũ eũ accuſaſſent: iuſſit veſpaſian' vt q̃-
cũq; dijs irrogaret iniuriã aut ſacrificet. aut vrbe
priuet. Non em̃ iuſtũ eſt vt deos vindicem' ſ; ipſi
de inimicis ſuis ſe vlciſci poterũt ſi iraſcãtur. Tũc
demoſtenes patrici' eũ nolentẽ ſacrificare cuidã
centurioni iam xpiano tradidit. Cui' rogatu p-
gens in vicũ leproſoꝝ. vt ibidẽ ꝓpter furorẽ gen
tiliũ latitaret. a paganis inſecut' ẽ. ⁊ vſq; ad mor
tem diutiſſime ceſus. Ubi. vij. dies ſupuiuẽs ⁊ di-
ſcipl'os admonẽs: ſpm̃ tradidit. ⁊ ibidẽ a xpianis
honorifice ſepult' eſt ſub veſpaſiano qui cepit cir
ca annos dñi. lxx. ¶ De hoc martire ſic dicit am-
bro. in pfatione. Apollinaris digniſſimus pſul a
principe apl'oꝝ petro rauennã mittit ihеſu nomẽ
incredul' nũciare. Qui dũ illic mira virtutũ ſigna
ꝯferret in xpo credẽtib'. ſeuis verberũ flagell' ſe-
pe ꝯterit. ⁊ ſenile iam corpus ab impijs horrẽdis
cruciatib' laniat. Sed ne de ſuis vexationib' fi-
deles trepident. in virtute dñi nr̃i ihеſu xpi ſigna
aplica pficit. Poſt tormẽta puellã reſuſcitat mor-
tuã. viſum ꝯſpicuũ cecis reddit. ⁊ muto reſtaurat
loquelã. obſeſſa a demonio liberat. ꝯtagionẽ mũ-
dat leproſi. diſſoluta morbo peſtifero ſanat mem-
bra. portentũ ſimulacri ſil' cũ tẽplo deiecit. O di-
gniſſim' admiratiõe preconij pontifex: q̃ cũ ponti
ficis dignitate aplicã ꝓmeruit accipe ptãtem. O
fortiſſim' athleta xpi q̃ etatis iam frigeſcẽte calo
re ꝯſtanter in penis ihеſum chriſtum mundi pre-
dicat redemptorem.

De ſancta chriſtina. xciii. A

Chriſtina quaſi chriſmate vncta. Habuit
em̃ balſamũ boni odoris in ꝯuerſatione
et oleum deuotionis in mente ⁊ benedi-
ctionis in ore.

Chriſtina nobiliſſimis parẽtib' orta in tiro
italie a pre ſuo in quadã turri cũ. xij. pe-
diſſeqs collocata ẽ. deos argẽteos ⁊ au
reos ſecũ hñs. Et cũ pulcerrima eſſ;. ⁊ a mltis in

matrimoniũ peteretur. parẽtes eius nulli eam volebãt
ꝯcedere. volẽtes vt in deoꝝ cultura maneret. Ip
ſa a ſpũſancto docta ydoloꝝ ſacrificia abhorrebat
⁊ incenſa dijs immolãda in feneſtra abſcõdebat.
Ueniẽti aũt pre ei' pediſſeque dixerũt. Filia tua
dña nr̃a dijs nr̃is imolare ꝯtẽnit ſ; xpianã ſe eſſe
aſſerit. Pr aũt ei blãdiẽs ad deoꝝ culturã eã ꝓuo
cabat. Cui illa. Noli me vocare filiã tuã ſ; ei' quẽ
ſacrificiũ laudis decꝫ. Nõ em̃ dijs mortalib' ſ; deo
celi ſacrificiũ offero. Cui pr. Filia mea ne vni deo
tm̃ ſacrificiũ offeras ne tibi alij iraſcãtur. Cui illa
Bñ locut' es neſciẽs vitatẽ. Offero em̃ ſacrificiuꝫ
pri ⁊ filio ⁊ ſpũiſancto. Cui pr. Si tres deos ado-
ras cur etiam alios nõ adoras. Cui illa. Tres illi
vna deitas ſunt. Poſt hoc chriſtina pris ſui deos
ꝯfregit. ⁊ aurũ ⁊ argentũ paupib' erogauit. Re-
diẽs pr vt deos adoraret ſ; ipſos nõ inueniẽs. et
ab ancillis qđ de illis chriſtina fecerit audiẽs ira
tus eã iuſſit expoliari. ⁊ a. xij. viris cedi adeo vt
ipi miniſtri deficerẽt. Tũc chriſtina pri dixit. Sine
honore ⁊ pudore ⁊ abhominabilis deo q̃ me ce-
dunt deficiũt: pete ill' a dijs tuis virtutẽ ſi vales.
Tũc cathenatã eaꝫ in carcerẽ mitti iuſſit. Audiẽs
hoc mr: veſtimẽta ſua ſcidit. ⁊ ad carcerẽ pergẽs
filie pedib' ſe ꝓſtrauit dicẽs. Filia mea chriſtina
lumẽ oculoꝝ meoꝝ miſerere mei. Cui illa. Quid
me dicis filiã tuã. Neſcis q; nomen dei mei hẽo.
Cũq; nil ſibi pſuadere poſſ;: ad virũ rediit. ⁊ qđ
ſibi rñderit indicauit. Tũc pr iuſſit eã ante tribu-
nal ſuũ duci. Cui dixit. Sacrifica dijs. ſinaũt mul-

tis afficieris ſupplicijs et mea filia non diceris? Cui illa. Magnā michi grām ꝯſtituiſti qꝛ iam me nō vocas filiā diaboli. Qđ autē de diabolo naſcit̃ demon eſt. Tu es pater ipſi⁹ ſathane. Tūc ille iuſſit carnes ei⁹ vngul' radi. ⁊ mēbra ei⁹ tenera diſrumpi. Chriſtina aūt de carnib⁹ ſuis accipiēs in vultū patris ꝓiecit dicēs. Accipe tiranne ⁊ carnē a te genitam comede. Tunc pater ſup rotam eam poſuit. ⁊ ignem cū oleo ſuppoſuit. Sed flāma exiliens mille quingētos viros occidit. Pater aūt ei⁹ omnia hec magicis artib⁹ aſcribēs ipſam iterum in carcerem mitti fecit. ⁊ facta nocte iuſſit pueris ſuis vt lapidem grandē ad collū ei⁹ ligarēt ⁊ in mare ꝓijcerēt. Qđ cū feciſſent: ꝓtinus angeli eā aſſumūt. Xp̄s aūt ad eā deſcēdit ⁊ eā in mari baptizauit dicens. Baptizo te in deo pr̄e meo. ⁊ in me iheſu xp̄o filio ei⁹. ⁊ in ſpirituſancto. Et cōmiſit eā michaeli archāgelo q̄ eam ad terrā adduxit. Qđ audiēs pr̄ frontē ſuā ꝑcutiēs dixit. Quib⁹ maleficijs hoc facis: vt in mari maleficia tua exerceas? Cui illa. Stulte ⁊ īfelix a xp̄o hāc accepi grām. Tunc in carcerē eā miſit: iubēs vt in craſtino debeat decollari. ¶ Ipa aūt nocte pr̄ ſuus mortuus eſt inuētus. Huic quidā iudex iniquus ſucceſſit noīe dius: q̄ cunā ferreā ſuccenſā cū oleo. reſina ⁊ pice parari fecit. ⁊ chriſtinam ibidē iactari cunāq; a viris quatuor agitari: vt citi⁹ ꝯſumeret. Tūc chriſtina deū laudauit ⁊ q̄ eā nuꝑ renatā denuo volebat vt infantulā in cunabul' agitari. Tūc iudex irat⁹ fecit radi caput eius. ⁊ nudā ꝑ ciuitatē vſq; ad appollinē duci. Ubi ydolo imꝑauit. ⁊ corruēs in puluerē eſt redactū. Qđ audiēs iudex expauit. ⁊ ſpm̄ tradidit. Huic ſucceſſit iulianus: qui fornacē ſuccēdi fecit. ⁊ chriſtinā int⁹ iactari. Ubi ꝑ quinq; dies cū angelis cantās ⁊ deābulans illeſa permanſit. Qđ audiēs iulian⁹ ⁊ magicis artibus hoc aſcribēs. duas aſpides. duas viperas. duoſq; colubros ad eam dimitti fecit: ſed ſerpētes ei⁹ pedes lingūt. aſpides nil nocētes ad vbera pendēt colubri collo ſe voluētes ſudorē lingūt. Julianus aūt incātatori dixit. Nunq̄d ⁊ tu magus es irrita beſtias? Qđ cū faceret ſerpētes in eum impetum fecerūt ⁊ eū ꝓtinus occiderūt. Tūc ſerpentib⁹ imꝑauit chriſtīa. ⁊ ad deſertū locū ire fecit. ⁊ mortuū hominē ſuſcitauit. Tūc iulian⁹ māmillas ei⁹ p̄cidi mādauit de q̄bus lac ꝓ ſanguine fluxit. Deinde linguā ei⁹ p̄cidi fecit. Chriſtina v̄o nequaq̄ loquelā amittēs. p̄ciſſurā lingue accipiēs in faciē iuliani proiecit. ⁊ oculū eius inde ꝑcutiens eū excecauit. Iratuſq; iulian⁹ duas ſagittas circa cor eius ⁊ vnā in latus eius dimiſit. Et illa ꝑcuſſa ſpiritū deo tradidit. Circa annos dn̄i. cclxxxvij. ſub diocleciano. Requieſcit aūt corp⁹ eius in quodā caſtro qđ bulſenū vocatur inter vrbem veterem ⁊ viterbium ſito. Tirus enī que iuxta caſtrū illud erat funditus eſt euerſa.

¶ De ſancto Jacobo apoſtolo maiori. xciiii A

Iacobus iſte apl's dict⁹ eſt iacob⁹ zebedei iacob⁹ fr̄ iohānis. boanerges. i. fili⁹ tonitrui. ⁊ iacob⁹ maior. Dicit̃ enī iacob⁹ zebedei ſcꝫ fili⁹: non tm̄ carne ſꝫ etiā noīs interp̄tatione. zebede⁹ interp̄tat̃ donās ſiue donat⁹. ⁊ btūs iacob⁹ ſeip̄m xp̄o donauit ꝑ mortis martiriū. ⁊ a deo nobis donat⁹ eſt in ſpūalē patronū. Dicit̃ iacobus frater iohānis qꝛ fuit ei⁹ fr̄ n̄ tm̄ carne ſꝫ etiā moꝝ ſilitudine. Ambo enī fuerūt eiuſdē zeli. eiuſdē ſtudij. eiuſdē voti. Eiuſdē zeli ad dn̄m vlciſcēdum. Cū enī ſamaritani xp̄m nō reciꝑent iacob⁹ ⁊ iohānes dixerūt. Uis dicim⁹ deſcēdat ignis de celo ⁊ ꝯſumat illos. Eiuſdē ſtudij ad diſcendū. Un̄ iſti p̄cipue fuerūt q̄ xp̄m de die iudicij ⁊ alijs vēturis interrogauerūt. Eiuſdē voti ad obtinendū: qꝛ ſeſſionē ad dexterā ⁊ ſiniſtrā xp̄i ambo hr̄e voluerūt. Dicit̃ fili⁹ tonitrui rōne ſonore p̄dicationis qꝛ malos terrebat. pigros excitabat. oēs ſua altitudie in āmirationē ꝯuertebat. Un̄ dicit beda de iobanne q̄ tam alte intonuit vt ſi aliquātulū alti⁹ intonuiſſet tot⁹ mūd⁹ eū cape nō potuiſſet. Dicit̃ iacobus maior ſicut alter minor. Primo rōe vocatiōis:

qm̄ prius vocatus eſt a xp̄o. Scḋo rōne familiaritatis. qm̄ maiorē familiaritatē videt̄ xp̄s habuiſſe cum iſto ꝙ cū illo ſicut patet q: ip̄m ad ſecreta ſua admittebat. ſicut fuit ad ꝑuelle reſuſcitationē et ad glorie transfigurationē. Tercio rōne paſſiōis q: prim⁹ inter ceteros ap̄los paſſus eſt. Sicut ergo dicitur maior alio ex eo ꝙ pri⁹ vocatus eſt ad ap̄latus grām ita pōt dici maior ex eo ꝙ pri⁹ vocatus eſt ad eternitatis gloriam.

Iacobus ap̄ls fili⁹ zebedei poſt aſcenſionem dn̄i dū per iudeā ⁊ ſamariā p̄dicaret in hiſpaniā tandē iuit vt ibi verbū dn̄i ſeminaret. Sȝ dū ibi ſe ꝓficere nil videret. ⁊ ſolūmodo ibidē ix. diſcipulos acq̄ſiuiſſet. duos ex illis cā p̄dicandi reliq̄t. ⁊ alios. vij. ſecū aſſumēs iterū in iudeā rediit. Magr̄ aūt iohānes beleth dicit ꝙ tm̄ vnū ibi ꝯuertit. Cum ergo in iudea verbū dn̄i p̄dicaret. mag⁹ quidā noīe hermogenes cū phariſeis diſcipulū ſuū noīe philetū ad iacobū miſit vt ip̄m philet⁹ corā iudeis ꝯuinceret ꝙ ſua p̄dicatio falſa eſſet. Sed cū ap̄ls corā oībus rōnabilr̄ eū ꝯuiciſſet. ⁊ multa corā eo miracula feciſſet: rediit philetus ad hermogenē: doctrinā iacobi approbās et miracula recitās ac ei⁹ diſcipulū ſe velle fieri ꝯteſtans et vt ipſe ſilr̄ efficeretur diſcipulus ꝑſuadēs. Tūc hermogenes iratus arte ſua magica ita eum immobilem fecit vt ſe nullaten⁹ mouere poſſet dicēs Videbimus ſi iacobus tuus te ſoluat. Quod cum philetus iacobo per puerū ſuum nunciaſſet miſit ad eum ſudariū ſuum dicens. Accipiat ſudariū et dicat. Dn̄s erigit eliſos. ipſe ſoluit compeditos. Statimqʒ vt de ſudario tactus eſt ſolutus a vinculis magicis artib⁹ hermogenis inſultauit ⁊ ad iacobum ꝓperauit. Iratus hermogenes demones aduocauit: p̄cipiens vt ip̄m iacobū vinctum cum phileto adducāt. vt de ipſis ſe vindicet. ne diſcipuli ei⁹ de cetero ſibi audeāt taliter inſultare. Venientes aūt demones ad iacobū in aere vlulare ceperūt dicentes. Jacobe ap̄le dei miſerere nobis q: anteq̄ȝ tēpus noſtrū adueniat iam ardem⁹. Quibus iacobus ait. Vt q̄d veniſtis ad me. Qui dixerūt. Hermogenes miſit nos vt te ⁊ philetū ad ip̄m ducerem⁹. Sed mox vt ad te venim⁹. angel⁹ dei nos cathenis igneis religauit ⁊ plurimū cruciauit. Quibus iacobus. Exſoluat vos angelus dn̄i. ⁊ ad ipſum redite. ⁊ eum ad me vinctum adducite ſed illeſum. Qui cū abiiſſent apprehendentes hermogenē man⁹ ei a tergo ligauerūt ⁊ ip̄m ſic vinctum ad iacobū adduxerūt dicentes. Miſiſti nos vbi incenſi ſumus ⁊ grauiter cruciati. Dixeruntqʒ demones ad iacobum. Da nobis in eū poteſtatē vt poſſim⁹ tuas iniurias ⁊ noſtra incēdia vindicare. Quibus ait iacobus. Ecce philetus ante vos eſt: cur eum non tenetis? Cui illi. Nos non poſſum⁹ nec formicā que in cubiculo tuo eſt manu ꝯtingere. Dixitqʒ iacobus ad philetū. Vt bona p̄ malis ſcḋm ꝙ xp̄s nos docuit reddam⁹. hermogenes te ligauit tu eum ſolue. Solut⁹ hermogenes ꝯfuſus ſtetit. ⁊ iacobus ap̄ls ei dixit. Vade liber quocūqʒ volueris. Non eñ diſcipline noſtre eſt vt inuitus aliquis ꝯuertatur. Dixitqʒ ei hermogenes. Ego noui iras demonū: niſi michi aliquid de deris qḋ mecū habeam occidēt me. Cui iacobus baculum ſuū dedit. Ille autē p̄rexit: ⁊ oēs libros artis ſue magice ad ap̄lm cremādos attulit. Jacob⁹ aūt ne forte odor incēdii vexaret incautos eos in mari ꝓiici fecit. Proiectiſ ergo libris ad ap̄lm rediit. ⁊ plantas ei⁹ tenēs dixit. Aīaꝝ liberator accipe penitentē quem inuidentē ⁊ detrahentem acten⁹ ſuſtinuiſti. Cepit igit̄ in dei timore ꝑfect⁹ eſſe adeo vt v̄tutes plurime p̄ eū fierēt. Videntes aūt iudei hermogenē ꝯuerſum zelo ꝯmoti iacobū adierūt. ⁊ cur iheſū crucifixū p̄dicaret increpauerūt. Ille v̄o cū eis p̄ ſcripturas aduētū xp̄i ⁊ paſſionē euidēter ꝓbaſſet: plurimi crediderūt B

Abiathar vero pōtifex āni illi⁹ ſeditionē in pp̄lo excitauit. ⁊ miſſo fune in collo ap̄li ip̄m ad herodem agrippā adduci fecit. Cumqʒ iuſſu ei⁹ ad decollandū duceret̄: quidā paraliticus in via iacēs ad eū clamauit vt ſibi ſanitatē ꝯferret. Cui iacob⁹ ait In noīe iheſu xp̄i p̄ cui⁹ fide ducor ad decollādū exurge ſan⁹: ⁊ bn̄dic creatorē tuū. Et ſtatim ſanatus ſurrexit. ⁊ dn̄m bn̄dixit. Scriba aūt qui funē in collo ſuo miſerat ⁊ trahebat noīe ioſias hoc videns. ad pedes ei⁹ ſe ꝓiecit. ⁊ veniā petēs ſe xp̄ianū fieri poſtulauit. Qḋ vidēs abiathar eū teneri fecit ſibiqʒ dixit. Niſi nomē xp̄i maledixeris cū ipſo iacobo decollaberis. Cui ioſias. Maledict⁹ tu ⁊ maledicti oēs dies tui. Nomen aūt dn̄i iheſu xp̄i ſit bn̄dictū in ſecula. Tūc abiathar os ei⁹ pugnis cedi iuſſit. ⁊ miſſa de eo legatiōe ad herodē impetrauit vt cū iacobo decollaret̄. Cū aūt ambo decollari deberēt. iacob⁹ a ſpiculatore lagenā aque petiit. ⁊ ibidē ioſiā ꝓtinus baptizauit. ⁊ ſtatim capitis obtrūcatiōe vterqʒ martiriū ꝯſummauit.

¶ Decollatus eſt aūt beatus iacob⁹. viii. kl's april' in anūciatiōe dn̄ica. ⁊. viii. kl's auguſti ꝯpoſtellā tranſlat⁹ eſt. ⁊. iii. kl'. ianuarii. ſepult⁹. q: ſepulcri ei⁹ fabrica fuit ab auguſto vſqʒ ad ianuariū ꝓtelata. Statuit igit̄ eccl'ia vt feſtū eius

De ſancto Jacobo apoſtolo

viij. kl's. auguſti in tp̄e ſcȝ magis ꝯgruo deberet vniuerſalr̄ celebrari. Decollato aūt iacobo. vt iohannes beleth ait. q̄ hanc tranſlationē diligenter exequtur. diſcipuli ei⁹ corp⁹ nocte timore iudeorū rapiētes naui illud impoſuerūt. ⁊ ſepulturam diuine ꝓuidētie ꝯmittētes. nauim ſine regimine cōſcenderūt. ⁊ angelo dn̄i duce in galliciā in regno lupe applicuerūt. Erat em̄ i hiſpania regia q̄daȝ ſic dicta noīe ⁊ merito vite. Deponētes igitur corpus de naui. ſup̄ quendā magnū lapidē illud depoſuerūt. Qui lapis mox vt cera corpori ceſſit. et in ſarcofagū corp̄i ſe mirabilr̄ coaptauit. Ingredientes igit̄ diſcipuli ad lupaȝ dixerūt. Dn̄s ihesus xp̄s miſit ad te corp⁹ diſcipuli ſui vt quē noluiſti recipe viuū. ſuſcipias defunctū. Et narrātes ei miraculū qualr̄ illud ſine regimine illuc aduexiſſent locū ad ei⁹ ſepulturā ꝯgruū petierūt. Qd̄ dū regina audiſſet. vt dicit idē iohānes beleth. eos in dolo ad quendā vnū crudeliſſimū. vel ſcd̄m alios ad regē hiſpanie deſtinauit. vt ei⁹ ſup̄ hoc ꝯſenſum h̄rent. Qui eos cepit ⁊ in carcerē recluſit. Cū aūt ille diſcūberet: angel⁹ dn̄i carcerē aperuit. et eos libere abire pmiſit. Qd̄ cū ille cognouiſſet. velocìter poſt eos milites qui eos caperēt deſtinauit. Cum aūt milites illi pontem tranſirēt: fracto ponte oēs in flumine ſunt ſubmerſi. Qd̄ ille audiens. penitētia duct⁹ ſ. bi ⁊ ſuis metuēs miſit poſt illos rogās vt ad ſe redirēt. ⁊ quicq̄d vellēt ad libitū impetrarēt. Illi aūt redierūt. ⁊ pp̄lm ciuitatis ad fidē dn̄i ꝯuerterūt. Qd̄ lupa audiēs vehemēter doluit. ⁊ redeūtib⁹ ad ſe diſcip̄los ⁊ aſſenſum regis aperiētibus illi r̄ndit. Accipite boues quos habeo in tali loco vel mōte ⁊ plauſtrū iungite. ac corp⁹ dn̄i veſtri deferte. ⁊ locum ſicut volueritis edificate. Hec autem lupa cogitatione dicebat. Sciebat em̄ boues thauros eſſe indomitos ⁊ ſiluestres. ⁊ ideo putauit ꝙ nō poſſent iūgi nec applicari. vel ſi iungerētur huc illucꝗ diſcurrerent. ⁊ ſic currū diſſiparēt. ⁊ corp⁹ deijcerēt ⁊ ipos necarēt. Sed nō eſt ſapīa ꝯtra deū. Illi aūt dolū eius non cogitātes montē aſcendunt ⁊ draconeȝ quendā ſpirantē. ⁊ in eos irruentē cruce appoſita per mediū ventrē ſcindūt. Facto etiā ſigno crucis ſup̄ thauros: velut agni ſubito manſueſcūt. et illos iungētes corpus ſancti iacobi cū lapide ſup̄ quē poſitū fuerat in curru poſuerūt. Boues autē ſine alicu⁹ regimine corpus in mediū palaciū lupe detulerūt. Qd̄ illa audiēs ⁊ ſtupēs credidit. ⁊ chriſtiana effecta oīa q̄ petierūt tribuit. ⁊ palaciū in eccleſiam ſancto iacobo dedicans. magnifice ipſam dotauit. ⁊ in bonis operibus vitam finiuit.

Uir quidā noīe bernardus de ep̄atu mutineñ. vt ait calixtus papa. dū captus ⁊ cathenat⁹ in ꝓfūdo turris poſit⁹ eſſet. ⁊ ſp̄ btm̄ iacobū inuocaret apparuit ei ſanct⁹ iacobus dicēs. Ueni ſeq̄re me in galliciā. Et cōfractis cathenis cū diſpuiſſet. ille vinculis ad collum ſuſpēſis ad ſummitatē turris ꝯſcēdit. ⁊ inde ſine aliqua leſione vnicū ſaltū fecit cum tn̄ turris. lx. cubitoꝝ altitudinē poſſideret.

Quidam. vt ait beda. cū enorme peccatū plurimum cōmiſiſſet. ⁊ ep̄s ꝯfitētē abſoluere timuiſſet hominē illum cū cedula in qua illud peccatū ſcriptum erat ad ſanctū iacobū miſit. Cum ergo in feſto eiuſdē cedulam ſup̄ altare poſuiſſet ⁊ ſanctum iacobū vt illud peccatū deleret ſuis meritis exoraret. cedulā poſtmodū aperuit. ⁊ penit⁹ deletum inueniēs deo ⁊ ſc̄tō iacobo grās reddidit ⁊ factū omnib⁹ publicauit.

Xxx. viri de lothoringia. vt ait hubertus biſuntinus. circa annū dn̄i. m. lxx. ad ſanctū iacobū ꝓperātes oēs vno excepto fidē ſibi mutui ſeruitij ꝓmiſerūt. Unus igitur illoꝝ infirmatus. xv. dieb⁹ a ſocijs expectat̄. ſed tandē a cūctis relinq̄tur. ⁊ a ſolo illo q̄ fidē nō ꝓmiſerat ad pedem montis ſancti michaelis cuſtoditur ſed ad veſperaſcēte die morit̄. Uiuus aūt ꝓpter illi⁹ loci ſolitudinē ⁊ defuncti p̄ñtiam. ⁊ imminentē noctis caliginē. ⁊ barbarice gentis feritatē valde timuit. Sed ſtatim btūs iacobus in ſpecie eq̄tis ſibi apparēs ⁊ cū ꝯſolans ait. Trade michi hunc mortuū. ⁊ tu aſcēde p⁹ me ſup̄ equū. Sicꝗ illa nocte ante ſolis ortū dietas. xv. ꝑagētes ad montem gaudij q̄ eſt dimidia leuca circa ſc̄tm̄ iacobū peruenerūt. ibiꝗ ſanct⁹ iacobus vtrūꝗ depoſuit. ꝓcipiens vt canonicos ſc̄ti iacobi ad ſepeliendū peregrinum mortuū ꝯuocaret. ⁊ ſuis ſocijs diceret ꝙ ꝓpter fidē fractā coꝝ ꝑegrinatio nil valeret. Qui iuſſa ꝯpleuit. ⁊ ſtupētib⁹ ſocijs de eius itinere ea q̄ ſanctus iacob⁹ dixerat intimauit.

E Theutonicus quidā. vt ait calixt⁹ papa. cū filio ſuo circa annū dn̄i. m. xx. ad ſanctū iacobū ꝑgens ⁊ in vrbe tholoſa gr̄a hoſpitādi diuertens ab hoſpite inebriatur. ⁊ ab eo in malha argēteus ciphus abſcōdit̄. Mane igit̄ exeūtes. quaſi latrones inſequēs reuocauit. ⁊ ꝙ ciphū argēteū furati fuerint eiſdē obiecit. Cui cū dicerēt ꝙ punire eos faceret ſi apud eos ciphū inuenire poſſet. Et cū apta malha inuētus fuiſſet ꝓximus ad iudicē rapitur. Data ergo ſn̄ia oīa que hēbant hoſpiti tradunt̄ ⁊ vnus eoꝝ ad ſuſpendiū iudicatur. Sed cū pater ꝓ filio et filius pro patre mori vellet. tandem filius ſuſ-

penditur.⁊ pater ſanctū iacobum merens ꝓgre-
ditur. Igitur poſt.xxxvi.dies rediēs.⁊ ad corpus
filij diuertēs.ſuꝑ cū lamētabiles voces ꝓmebat.
Et ecce filiꝰ ſuſpenſus ꝯſolari cepit ipſum dicēs.
Dulciſſime pater ne fleueris qꝛ nunꝗ̄ michi ſic be
ne fuit:qm̄ hucuſqꝫ ſanctꝰ iacobus me ſuſtētat et
celeſti dulcedine refocillat. Qđ pater audiens ad
vrbem cucurrit.⁊ venientes ppłi filiū peregrini in
columē depoſuerūt.⁊ hoſpitē ſuſpēderūt. ❡ Re-
fert hugo de ſācto victore:ꝙ cuidā peregrino ad
ſanctū iacobū pergēti:diabolꝰ in ſpecie ſancti ia-
cobi apparuit.⁊ de miſeria pñtis vite plura ꝯme
morans:felicē ſe eſſe ſi ob honorē ſuū ſe necaret
aſſeruit. Qui mox gladiū arripuit ⁊ ꝓtinꝰ ſeipm̄
occidit. Et cū ille in domo cuiꝰ hoſpitatus fuerat
ſuſpectꝰ haberet̄ ⁊ mori plurimū formidaret.con
tinuo qui mortuꝰ fuerat reuixit.aſſerēs ꝙ dum de
mon qui mortē ſuaſerat ad ſupplicia ipm̄ duxiſſ3:
beatꝰ iacobus mox occurrit:⁊ ereptū ad thronū
iudicis deduxit.⁊ accuſantibꝰ demonibus:vt vite
reſtitueretur obtinuit. ❡ Quidā iuuenis de terri
torio lugdunē.vt narrat hugo abbas cluniacē.
qui ad ſanctū iacobum frequēter cum deuotione
magna ire ſolebat. quadam vice dum illuc ten-
dere vellet.nocte illa in fornicationem lapſus eſt.
Pergenti igit̄ nocte quadā diabolꝰ in ſpecie ſan-
cti iacobi apparuit dicēs. Noſti qui ſum. Negāti
illi dixit diabolus. Ego ſum iacobꝰ apłs quē ſin-
gulis annis viſitare ꝯſueuiſti. Scias ꝙ multū de
deuotione tua gaudebā ſ3 nuꝑ de domo tua egre
diens in fornicationem incidiſti.⁊ nō ꝯfeſſus ad
me accedere pͥſumpſiti quaſi tua ꝑegrinatio deo
⁊ michi placere poſſit. Non ſic expedit ſed quicūqꝫ
ad me ꝑegrinādo venire deſiderat.priꝰ pctā ſua
ꝑ ꝯfeſſionē debet pādere ⁊ poſt ꝑegrinādo eadē
cōmiſſa punire. Et his dictis demō euanuit. Tūc
iuuenis anxiatꝰ domū ſuā redire ⁊ pctā ſua ꝯfite
ri.deinde iter reincipere diſponebat. Et ecce diabo-
lus apparēs iterū in ſpecie apłi hoc oino diſſua-
ſit.aſſerēs ꝙ peccatū illud nullo modo ſibi remit
teret̄.niſi penitꝰ genitalia ſibi mēbra ſecaret bea
tior aūt foret ſi ſe vellet occidere.⁊ ꝓ eiꝰ nomine
martir eſſe. Iuuenis igit̄ nocte ſocijs dormiētibꝰ
gladiū accipiēs genitalia ſibi pͥſcidit. Deinde eo-
dem cultro ſe ꝑ ventrē tranſfixit. Expgefacti ſocij
hec vidētes.⁊ plurimū formidātes.ꝓtinus aufu
gerūt.ne ſuſpecti de homicidio haberētur. Verū
cū fouea ei pararetur ꝗ fuerat defunctꝰ reuixit.⁊
cunctis fugiētibus ⁊ ſtupētibꝰ que ſibi acciderāt
enarrauit dicēs. Cum me ad ſuggeſtionē demo-
nis occidiſſem.demones me capientes verſus ro-
mam deducebāt. Et ecce poſt nos beatus iacobꝰ
ꝓtinus cucurrit.⁊ demones de fallacia plurimū
increpauit. Cūqꝫ ad inuicem diutiꝰ diſceptarent
cogente beato iacobo ad quoddā pratū venimꝰ.
vbi virgo beata cū multis ſāctis colloquēs reſide
bat. Cui cū beatꝰ iacobus ꝓ me ꝯqueſtus fuiſſet
illa plurimū demones increpauit ⁊ me vite reſti-
tui pͥcepit. Beatꝰ igitur iacobus me ſuſcipiēs vi-
te reddidit vt videtis. Poſt triduū ergo ſolis in il
lo cicatricibꝰ remanētibus iter arripuit.⁊ inuen
tis ſocijs oia ꝑ ordinē enarrauit. ❡ F francꝰ ꝗ
dam.vt ait calixtꝰ papa.circa annū dñi.m.c.cum
vxore ⁊ filijs ad ſanctū iacobum ibat.tum volens
mortalitatē que erat in frācia fugere.tū ſanctum
iacobū cupiēs viſitare. Qui cū ad vrbē pāpilonā
veniſſet vxor eiꝰ ibidē obijt ⁊ hoſpes totā illiꝰ pe
cuniā ſibi cū iumēto quo vehebātur pueri vſurpa
uit.ille aūt deſolatꝰ incedēs.pueros quoſdam in
humeris portauit.quoſdam ad manū trahebat.
Cui vir cū aſino cōpaſſione cōmotus occurēs ſibi
aſinū cōmodauit vt ſuꝑ illū pueri veherētur. Qui
cum ad ſanctū iacobū ꝑueniſſet eidem vigilanti ⁊
oranti ſanctus iacobus apparuit.⁊ an ſe cogno-
ſceret reqſiuit. Cui negāti ait. Ego ſum iacobus
apłs ꝗ tibi meū aſinū accōmodaui.⁊ iterū accō-
modo reuertēti. Sed cito pͥnoſcens ꝙ hoſpes tuꝰ
de ſolario corruens morietur.⁊ oia ꝗ tibi abſtule
rat rehabebis. Que cū oia ꝯtigiſſent:ille domum
letus rediit.⁊ pueris de aſino depoſitis aſinꝰ ſta-
tim diſparuit. ❡ Quidā mercator a quodam tirā
no iniuſte ſpoliatꝰ in cuſtodia tenebatur:qui de-
uote ſanctū iacobū in ſui auxiliū inuocabat. Cui
ſanctus iacobus vigilantibꝰ cuſtodibus apparuit
⁊ vſqꝫ ad turris ſūmitatē ipm̄ ꝑduxit. Statimqꝫ
turris adeo ſe inclinauit.ꝙ ipſiꝰ ſummitas terre
equalis fuit de qua ſine ſaltu deſcendēs ſolutꝰ re
ceſſit. Quē cuſtodes inſequētes licet iuxta eum ꝑ
gerent tñ ipm̄ videre nō poterāt. ❡ Dū tres mili
tes vt ait vbertus biſuntinus lugdunenſis dyoce
ſis ad ſanctū iacobū pergerēt:vnus eoꝝ a quadā
muliercula rogatꝰ ſacculū ipſiꝰ amore ſancti iaco
bi ſuꝑ equū ſuum portabat. Deinde quendā infir
mū in via deficientē inueniens ipſum ſuper equū
poſuit.⁊ infirmi burdonē cū ſacculo mulieris ac-
cipiens equum pariter ſequebat̄. Sed feruore ſo
lis ⁊ labore itineris fractus cum galliciam adue-
niſſet:infirmitate grauiſſima laborauit. Cumqꝫ a
ſocijs de ſalute anie rogaretur ille tribus diebus
extitit mutus: ſed quarto die ſocijs mortē expe-

crantibus grauiter ſuſpirans ait. Gratias deo et
ſancto iacobo. quia eius ſum meritis liberatus.
Cum enim quod monebatis facere vellem. demo
nes ad me venerūt me tam grauiter conſtringen-
tes vt nichil qḋ ad ſalutem anime ꝑtineret aliqua-
tenꝰ loqui poſſem. Uos quippe audiebā ſed pror-
ſus rñdere nō poterā. Nūc aūt ſanctus iacobꝰ huc
intrauit ferens in ſiniſtra manu ſacculum mulieris
in dextera baculū paupis quos ī via adiuuerā. ita
vt burdonē ꝓ lancea et ſacculū ꝓ ſcuto haberet ⁊
demones quaſi iratꝰ aggrediens eleuato baculo
terruit et ī fugam cōuertit. Nūc ergo ecce beati ia-
cobi gratia me liberauit. ⁊ loquelā reſtituit. Uoca
te ergo ſacerdotē ad me. qꝛ diu in hac vita eſſe non
poſſum. Et conuerſus vni eoꝝ dixit. Amice noli a-
modo dño tuo ꝯmilitare quia veraciter eſt damna
tus et mala morte in ꝓximo moriturus. Sepulto
aūt ſocio cū ille dño ſuo hoc dixiſſꝫ. ille pro nichilo
hoc ducēs. et ſe emēdare ꝯtempnēs. poſt modicū
lancea in bello confoſſus interijt. ¶ G Cuꝫ cuidā
viro de vbilaco vt ait calixtus papa ad ſanctū ia-
cobuꝫ ꝓperanti pecunia defeciſſet et ille mendica
re erubeſceret ſub quadā requieſcēs arbore ſom-
pniabat ꝙ ſanctꝰ iacobus euꝫ paſcebat. Euigilās
igitur ſubcinericiū panē ad caput reperit de quo. xv
diebus vixit quouſqꝫ ad ꝓpria remeauit. Singu-
lis eñ diebꝰ ſufficienter bis de eo comedēs ſequē-
ti die ipſum in ſacculo integrum inueniebat. Refert
calixtus papa ꝙ ciuis quidā barchinone vrbis. cir
ca annū dñi. M. c. ad ſanctum iacobū veniēs hoc
ſolum poſtulaſſe dicitur. ne deinceps ab aliquibꝰ ho
ſtibus caperetur. Rediens igitur ꝑ ſiciliam in mari a ſa
racenis capitur et pluries ab eis ꝑ nundinas vendi
tur ſed tñ ſemꝑ cathene quibus ligatus fuerat ſol-
uebantur. Cum aūt iam. xiij. vicibus vēditus fuiſſet
et duplicibus cathenis aſtrictus eſſet. et ille beatū
iacobū inuocaret. ſanctus iacobꝰ eidē apparuit di
cens. Qm̄ in eccleſia mea conſiſtens poſt poſita ſa
lute anime liberationē tm̄ corꝑis poſtulaſti. ideo ī
hec ꝑicula incidiſti. Sed quia dominus miſericors
eſt. miſit me vt te redimam. Statimqꝫ ruptis cathe
nis ꝑ terras et caſtella ſaracenoꝝ partem quendā
cathene in teſtimoniū huius miraculi ferēs ad ter
ram ſuā cūctis vidētibus et ſtupētibus redijt. Cū
eñ eum aliquis capere volebat. viſa cathena terri
tus ꝓtinus fugiebat: Sed cū leones alieqꝫ fere in
eum ꝑ deſerta gradientem vellent inſurgere. mox
viſa cathena ꝯcutiebantur terrore nimio et in fugaꝫ
ꝓtinus vertebantur. Anno dñi. m. cc. xxxviij. in vi
gilia ſancti iacobi in quodā caſtro qḋ dicitur pratum
inter florentiā et piſtoriū ſito. iuuenis quidaꝫ ruſti
ca quadam ſinplicitate deceptus. in ſegetes tuto-
ris ſui ignē appoſuit eo ꝙ hereditatē ſuā ſibi vſur
pare volebat. Tentus igitur et cōfeſſus ad caudam
equi trahēdus incendio adiudicatus eſt. Qui pec-
catum ꝯfitens et ſancto iacobo ſe deuouēs. cuꝫ ſuꝑ
terrā petroſam ī ſola camiſia diutius tractus fuiſ
ſet. nec in corꝑe nec in camiſia ſenſit aliquam leſio
nem. Tandeꝫ ad palū ligatur. ligna vndecunqꝫ ꝯge
runtur. igne ſuppoſito ligna et vincula ꝯburuntur. ſed
ipſo ſemꝑ beatū iacobum inuocāte. nec in camiſia
nec in corꝑe aliqua leſio reꝑitur. Quem dū in ignē
vellent iterato iactare a pplo eripitur. et deus in
apoſtolo ſuo magnifice collaudatur.

¶ De ſancto criſtofero xcv A

Criſtoferus ante baptiſmū dicebatur repro-
bus ſed poſtmodum criſtoferus dictus eſt
quaſi chriſtum ferens ex eo ſcꝫ ꝙ chriſtum
quatuor modis portauit ſcꝫ ī humeris ꝑ traductio
nem. in corꝑe per macerationē. ī mente ꝑ deuotio
nem. in ore ꝑ confeſſionem ſiue predicationem.

Criſtoferus genere chananeus ꝓceriſſime
ſtature vultuqꝫ terribilis erat et. xij. cubitos
in longitudīe poſſidebat. Qui vt in qbuſdā
geſtis ſuis legitur cum ſtaret cum quodā rege chana
neorum venit ſibi in mentē vt maiorem principeꝫ
qui in mundo eſſet quereret. et ad eundē ſecū mo-
raturus accederet. Uenit igitur ad quendā maxi-
mum regeꝫ de quo generalis fama habebatur ꝙ
maiorem mūdus principeꝫ non haberet. Quē rex

videns libenter recepit. et in ſua curia manere fecit. Quadam aũt vice iaculator quidã cantionem coram rege cantabat: in qua frequẽter dyabolum nominabat. Rex aũt cũ fidem chriſti haberet. quãdocunq; dyabolũ noĩari audiebat ꝓtinus in faciẽ ſuam crucis ſignaculũ imprimebat. Quod videns criſtoferus plurimũ admirabat. cur hoc rex ageret. et q̃d nam huiuſmodi ſignũ ſibi vellet. Cũ aũt de hac re regem interrogaret. et ille hoc ſibi manifeſtare nollet. r̃ndit criſtoferus. Niſi hoc michi dixeris tecum vlterius nõ manebo. Quapropter coactus rex dixit ei. Quãdocunq; dyabolũ nominari audio. hoc ſigno me munio. timens ne in me poteſtatẽ accipiat michiq; noceat. Cui criſtoferus. Si dyabolum ne tibi noceat metuis ergo ille maior ⁊ potentior te eſſe cõuincit. quẽ tu in tñ formidare probaris. Fruſtratus igitur ſum ſpe mea. putãs ꝙ maiorẽ et potẽtiorẽ mũdi dñm inueniſſem. Sꝫ iam nunc valeas. q: ipm dyabolũ querere volo vt ipm michi in dñm aſſumam et eius ſeruus efficiar. Diſceſſit igit ab illo rege et dyabolum querere properabat. Cũ autẽ ꝑ quandã ſolitudinẽ pergeret. vidit magnã multitudinẽ militũ. quorũ quidam miles ferus et terribilis venit ad eũ et quo nam pergeret requiſiuit. Cui criſtoferus r̃ndit. Uado querere dñm dyabolum vt ipm in dñm michi aſſumã. Cui ille. Ego ſum ille quem queris. Gauiſus criſtoferus ſe ſibi in ſeruũ perpetuũ obligauit et ipm pro dño accepit. Cum ergo ambo pergerent et in quadã via cõmuni quandam crucem erectam inueniſſent. mox vt dyabolus ipm crucem vidit territus fugit et viam deſerens ꝑ aſperam ſolitudinẽ criſtoferũ duxit et poſtmodũ ipm ad viam reduxit. Qð videns criſtoferus et admirans interrogauit illum cur in tantũ timens viam planã reliquerit ⁊ tantũ deuians ꝑ tam aſperam ſolitudinẽ ierit. Qð cum ille nullatenus indicare vellet. dixit criſtoferꝰ. Niſi michi hoc indicaueris ſtatim a te diſcedam. Quapropter ꝯpulſus diabolus dixit ei. Quidã homo q̃ dicit criſtus in crucem affixus fuit. cuius crucis ſignũ cum video plurimũ ꝑtimeſco et territus fugio. Cui criſtoferꝰ. Ergo ille criſtus maior et potentior te eſt. cuiꝰ ſignũ in tantum formidas. In vacuũ igit laboraui. nec adhuc maiorem principẽ mundi inueni. Jam nũc valeas q: te volo deſerere et ipm criſtum inquirere.

¶ Cũ igit diu q̃ſiſſet quiſnam ſibi criſti notitiam indicaret. tandẽ ad quendam heremitã deuenit qui ſibi xp̃m predicauit. et in eius fide ipm diligẽter inſtruxit. Dixitq; heremita criſtofero. Rex iſte cui ſeruire deſideras iſtud requirit obſequiũ. quia te frequenter ieiunare oportebit. Cui criſtoferus. Aliud a me requirat obſequiũ. q: iſtã rem nequaꝗ̃ agere valeo. Rurſus heremita. Mltas quoq; orõnes te ſibi facere oportebit. Cui criſtoferus. Neſcio quid ſit hoc nec huiuſmodi obſequiũ perficere poſſum. Cui heremita Noſti talẽ fluuiũ in quo multi trãſeũtes periclitant et pereunt? Cui criſtoferus. Noui. Et ille. Cũ ꝓcere ſtature ſis et fortis viribus. ſi iuxta fluuiũ illũ reſideres. et cunctos traduceres. regi xp̃o cui ſeruire deſideras plurimũ gratũ eſſet. ⁊ ſpero ꝙ ibidẽ ſe tibi manifeſtaret. Cui criſtoferus. Utiq; iſtud obſequiũ agere valeo. et me ſibi in hoc ſeruiturũ promitto. Ad predictũ igit fluuiũ acceſſit. et ibidem ſibi habitaculum fabricauit. portanſq; loco baculi quandã perticã in manibus qua ſe in aqua ſuſtentabat. et omẽs ſine ceſſatione transferebat. Euolutis multis diebus. cũ in domũcula ſua quieſceret audiuit vocẽ cuiuſdam pueri ſe vocantis et dicentis. Criſtofere veni foras et meipſum traducas. Cõcitus criſtoferus exiliit ſed neminem reperit. Rediẽſq; in domũculã ſuã predictã iterũ vocẽ ſe acclamãtis audiuit. Qui rurſus foras cucurrit ſed neminẽ inuenit. Tercia vice ab eodẽ vt prius vocatus exiit et puerũ quendã iuxta ripã fluminis inuenit. Qui criſtoferũ vt ſe traduceret obnixe rogauit. Criſtoferus igit puerũ ſibi in humeris eleuãs et baculũ ſuũ accipiẽs flumen trãſiturus intrauit. Et ecce aqua fluminis paulatim intumeſcebat et puer inſtar plũbi grauiſſime põderabat. quãtoq; magis ꝓcedebat tãto amplius vnda creſcebat et puer magis ac magis criſtoferi humeros pondere intollerabili deprimebat. adeo vt criſtoferus in anguſtia multa poſitus eſſet. et ſe periclitari plurimũ formidaret. Sed cũ vix euaſiſſet. et fluuiũ trãſfretaſſet puerũ in ripa depoſuit eiq; dixit. In magno ꝑiculo puer me poſuiſti. ⁊ adeo põderaſti ꝙ ſi totũ mundũ ſuꝑ me habuiſſem vix maiora pondera perſenſiſſem. Ad quẽ puer r̃ndit. Ne mireris criſtofere q: nõ ſolũ ſuꝑ te totũ mundũ habuiſti. ſed etiã illũ qui creauit mũdũ tuis humeris baiulaſti. Ego enĩ ſum xp̃s rex tuus cui in hoc opere ipſe deſeruis. Et vt me verũ dicere cõprobes cũ pertranſieris baculũ tuũ iuxta domunculã tuam in terram fige. et mane ipm floruiſſe et fructificaſſe videbis. Statimq; ab oculis eius euanuit. Ueniens igit criſtoferus cũ baculũ ſuũ in terram fixiſſet mane ſurgens inuenit ipm ad modũ palme frondes ⁊ dactilos ꝓtuliſſe. Poſt hoc aũt ſamon ciuitatem licie venit. Ubi dum eorũ linguã nõ intelligeret. orauit

dñm vt illius lingue ſibi ꝯcederet intellectū. Dum aūt in prece ꝯſiſteret iudices eū inſanū putātes eū reliquerūt. Aſſecut⁹ criſtoferus qđ petebat vultū operiens ad loca certaminis venit. et criſtianos qui torquebant in dño cōfortabat. Tūc vnus ex iudicibus in faciem eū ꝑcuſſit. Cui criſtoferus vultū diſcooperiens dixit. Niſi xpianus eſſem meā ꝓtin⁹ iniuriā vindicaſſem. Tunc criſtoferus virgam ſuā in terrā fixit. et vt ꝓpter ꝯuerſionē ppl'i fronderet dñm exorauit. Qđ dū ꝓtinus factum fuiſſet. viij. M. hoīm crediderūt. Rex aūt. cc. milites qui eū ad ſe adducerēt miſit. Et cū eum orantem inueniſſent et ſibi hoc intimare timerēt. iterū totidem miſit. Qui et ipi cū eo orante ꝓtinus orauerūt. Surgēs criſtoferus dixit eis. Quid queritis. Qui ei⁹ vultū videntes dixerūt. Rex miſit nos vt te ad ipm vinctū ducamus. Quibus criſtoferus. Si ego voluero nec ſolutus. nec ligatus a vobis duci potero. Dicunt ei. Si ergo nō vis vade liber quocūqꝫ volueris. et nos regi dicemus ꝙ te nequaꝙ̄ inuenimus Non ita inquit ſed ego vobiſcū vadam. Ipe autem eos ad fidē cōuertit. et ab eis manus ſibi tergo ligari fecit ⁊ ſe regi vinctū pſentari. Quē rex vidēs territus eſt. et de ſede ſua ꝓtinus corruit. Deinde a ſeruis ſuis leuatus de noīe ſuo et patria eū interrogauit. Cui criſtoferus. Añ baptiſmū reprobus dicebar nūc aūt criſtoferus vocor. Cui rex. Stultū tibi nomen impoſuiſti xpi. ſcꝫ crucifixi qui nec ſibi ꝓfuit. nec tibi prodeſſe poterit. Nunc ergo chananee malefice quare nō ſacrificas dijs noſtris? Cui criſtoferus. Recte vocaris dagnus. qꝛ tu es mors mundi ſocius dyaboli. dij aūt tui ſunt opa manuū hominū. Cui rex. Inter feras nutritus es. et nō potes niſi opa feralia et hoībus incognita loqui. Nūc ergo ſi ſacrificaueris magnos honores a me conſequaris. ſin aūt ſupplitijs ꝯſumeris. Nolētem ergo ſacrificare in carcerē mitti iuſſit. ac illos milites q̄ ad criſtoferū miſſi fuerant ꝓ xpi nomīe decollari fecit. Deinde duas formoſas puellas quarum vna dicebat nicea et altera aquilina ſecū in carcere recludi fecit. ꝓmittēs eis multa munera ſi eū ad peccandū ſecū allicerent. Qđ vidēs criſtoferus ꝓtin⁹ in orōem ſe dedit. Sed cū a puellis plauſu manuū et amplexibus vrgeret ſurrexit et ait illis. Quid queritis et ob quā cauſam huc introducte eſtis? At ille claritate vultus eius perterrite dixerūt. Miſerere noſtri ſancte dei. vt in deū quē predicas credere valeamus. Qđ audiens rex eas ad ſe duci fecit dicens. Ergo et vos ſeducte eſtis. Per deos iuro. qui niſi dijs ſacrificaueritis mala morte peribitis.

Que rñderunt. Si vis vt ſacrificem⁹ iube plateas mundari. et oēs ad templū cōgregari. Quo facto cū ille introiſſent templū ſoluentes cingulū ſuū poſuerunt in colla deoꝝ. et ad terrā trahētes in puluerē confregerūt. dixerūtqꝫ aſtantibus. Ite et vocate medicos vt curent deos veſtros. Tūc iuſſu regis aquilina ſuſpēdit. et ligato ad eius pedes ingenti ſaxo mēbra eius oīa dirūpunt. Que cū migraſſet ad dñm. ſoror eius nicea in igne ꝓijcit. ſed inde illeſa exiens ꝓtinus decollatur. Poſt hoc criſtoferus regi pñtatur. Qui iuſſit eū virgis ferreis cedi. et caſſidem ferreā et igneā in caput eius poni. Deinde ſcampnū ferreū fieri fecit et criſtoferum ibidem ligari. et ignem iniecta pice ſuccendi. Sed inſtar cere ſcampnū cōfringit. et criſtoferus illeſus egredit. Deinde iuſſit eum ad ſtipitem ligari et a cccc. militibus ſagittari. Sagitte aūt omēs in aere ſuſpēdebant. nec ipm aliqua ꝯtingere potuit. Rex aūt putās ipm a militibus ſagittatū. cum eidem inſultaret. ſubito vna de ſagittis ab aere veniens et retro ſe vertēs regē in oculo ꝑcuſſit. et ipm ꝓtin⁹ excecauit. Cui criſtoferus. Craſtina die conſummādus ſum. Tu igitur tyranne lutū de ſanguine meo facies. oculū inunges. et ſanitatē recipies. Tunc iuſſu regis ad decollandū ducit. et ibi fuſa orōne decollat. Rex aūt modicū de ſanguine eius accipiens. et ſuꝑ oculum ſuū ponēs ait. In nomīe dei et ſancti criſtoferi. Et cōtinuo ſanus effectus eſt. Tūc rex credidit. dans preceptū vt ſi quis deū ⁊ ſanctū criſtoferū blaſphemaret. continuo gladio feriretur Ambroſius aūt in p̄factione ſic ait de hoc martire Criſtofero tante virtutis cumulū et doctrine grām dñe contuliſti. vt. xlviij. milia hoīm de gentilitatis errore ad xpiani dogmatis cultū coruſcātibus miraculis reuocaret. Quiqꝫ niceā ⁊ aquilinā publico lupanari longo tpe ſub meretricia ſorde famulantes ad caſtitatis habitū ꝓuocauit. eaſdēqꝫ coronā ꝑcipere edocuit. ꝓpterea inter igneū rogū ferreo ſcampno ꝯſtrictus nimiū calorē non timuit atqꝫ ꝑ diē integrū omniū militū ſagittis tranſfigi non potuit. Ceterū vna ex his carnificis oculū colliſit. cui tū beati martiris cruor mixtus cū terra lumē reſtituit. et corpis cecitatem tollendo illuminauit et mentē. Nam et apud te veniam impetrauit atqꝫ vt morbos ⁊ īfirmitates repellat ſuppliciter obtinuit

¶ De ſeptem dormientib⁹ xcvi A

Septem dormientes in ciuitate epheſi orti ſunt. Decius aūt imparator pſequens criſtianos. cum veniſſet epheſum iuſſit edificari tēpla in medio ciuitatis vt oēs cum eo miſcerentur

De Septem dormientibus

ſacrificijs ydoloꝝ. Cum ergo omnes criſtianos in
quiri iuſſiſſet. et vinctos aut ſacrificare aut mori cō
pelleret. tantus penarū terror cūctis inerat ꝙ ami
cus amicū. et filiū pater. ⁊ patrē filius abnegabat
Tunc in illa vrbe inuēti ſunt xp̄iani ſeptem maxi-
mianus. malchus. marcianus. dyoniſius. iohānes
ſerapion. et conſtantinus. Qui hoc vidētes nimis
dolebāt. Et cū eſſent primi palatij ſacrificia ydolo
rū ſpernentes in domo ſua ſe celabant et ieiunijs
et orōnibus vacabāt. Accuſati igiꝛ añ deciū ſtatuū
tur. ⁊ ꝓprobati veraciter xp̄iani dato eis reſipiſcē
di ſpacio vſqꝫ ad reditū decij dimittunꝛ. At illi pa
trimoniū ſuuꝫ interim inter paupes expēdentes
inito conſilio in montem celion ſeceſſerunt. et ibi
eſſe ſecretius decreuerunt. Diu ergo ſic latentes
vnus eorū ſemꝑ miniſtrabat. et quotiēs intrabat
vrbē figura ſe mendici et habitu veſtiebat. Cū er-
go decius in vrbē rediſſet. et eos ad ſacrificanduꝫ
ꝑquiri iuſſiſſet. malchus miniſter eoꝝ territus ad
ſocios rediJt. et eis furorē imꝑatoris īdicauit. Qui
cum grauiter terrerenꝛ malchꝰ allatos panes eis
appoſuit. vt cibo ꝯfortati fortiores ad preliū redde
renꝛ. Poſtq̄ aūt cenabāt ſedentes et colloquētes
in luctu et lachrimis ſubito ſicut deꝰ voluit dormie
runt. Mane facto cū queſiti fuiſſent et inueniri nō
poſſent. et decius doleret ꝙ tales iuuenes ꝑdidiſ-
ſet. accuſati ſunt ꝙ huc vſqꝫ in monte celion latuiſ-
ſent. et ſua criſtianis paupibus erogātes in ſuo ꝓ
poſito ꝑmanerent. Juſſit ergo decius vt parentes
eoꝝ adeſſent. et cōminatꝰ eſt eis mortē niſi de eis
dicerēt quicq̄d ſcirent. Jlli aūt eos ſimiliter accuſa
uerunt. et diuitias ſuas paupibus expendiſſe con
queſti ſunt. Tūc cogitans quid de eis faceret nutu
dei iuſſit os ſpelunce lapidibus obſtrui. vt ibi mo-
rerentur fame et inopia circūcluſi. Qḋ miniſtri qui
dem fecerūt. Et duo criſtiani theodorus et rufinꝰ
eoꝝ martiriū deſcribentes caute inter lapides po
ſuerunt. Mortuo igiꝛ decio et tota illa generatio
ne poſt ānos. ccclxxij. anno. xxx. imperij theodoſij
pullulauit hereſis eoꝝ qui negabāt reſurrectionē
mortuorū. Uñ cōtriſtatus theodoſius xp̄ianiſſimꝰ
imꝑator. q꞉ fidem tam impie agitari videbat indu
tus alicio ſedens in interiori loco ꝑ ſingulos dies
flebat. Qḋ videns miſericors deus cōſolari lugen
tes et cōfirmare ſpem de reſurrectione voluit mor
tuorū et theſaurū ſue pietatis apiens ita p̄dictos
martires ſuſcitauit. Miſit ſiquidē in cor cuiuſdā ci
uis ephesi vt in illo mōte edificaret ſtabula paſto
ribus ſuis. Cementarijs ſpeluncā apientibus ſur-
rexerunt ſancti. et ſe inuiceꝫ ſalutantes putabāt ſe
tm̄ vna nocte dormiſſe ⁊ pridianā triſticiā recordā
tes interrogauerunt malchū q̇ eis miniſtrauerat.
q̇d de eis decius decreuiſſet. At ille r̄ndit. Sicut
dixi in ſero queſiti fuimus vt ydolis īmolaremus.
Ecce quid de nobis cogitat imꝑator. R̄ndit maxi-
mianus. Et deus ſcit ꝙ nō ſacrificabimus. Cumqꝫ
ſocios confortaſſet iuſſit malcho vt empturus pa-
nes ad vrbem deſcenderet. et plures q̄ heri affe-
rens panes quid iuſſiſſet imꝑator rediēs nūciaret
Tollēs ergo malchus. v. ſolidos de ſpelunca exiJt
et videns lapides miratus eſt. Sed aliud cogitās
parū de lapidibus cogitauit. Ueniēs igiꝛ timidus
ad portā vrbis valde miratus eſt vidēs ſuꝑpoſitū
ſignū crucis. Unde ꝑgens ad alterā portā duꝫ ideꝫ
ſignū inuenit vltra modū miratus eſt. Uidēs oēs
portas ſigno crucis appoſito. et mutatā ciuitatē. ſi
gnāſqꝫ ſe ad primā portā rediJt ſe exiſtimans ſom-
niare. Uñ ſe cōfirmās et vultū opiens vrbē ingre-
ditur. et veniēs ad venditores panum audiuit ho
mines loquētes de xp̄o et amplius ſtupefactus ait
Quid eſt inquit ꝙ heri nemo audebat xp̄m nomi-
nare. et nunc oēs xp̄m cōfitentur. Puto ꝙ hec nō
eſt epheſoꝝ ciuitas. q꞉ aliter edificata eſt. ſꝫ aliā ci
uitatē neſcio talē. Et cū interrogans audiſſet hāc
eſſe epheſuꝫ. errare veraciter ſe putauit. et redire
ad ſocios cogitauit. acceſſit tñ ad eos qui panē ven
debant. Et cū argēteos ꝓtuliſſet mirati vendito
res dicebāt adinuicem ꝙ ille iuuenis antiquū the-
ſaurū inueniſſet. Malchus vero ad inuicē loquē-
tes videns. putabat ꝙ vellent eū trahere ad imꝑa

toꝛem.et territus rogauit eos vt ſe dimitterent et
panes et argenteos retinerent. At illi tenētes cū
dixerūt ei. Vñ es tu qꝛ theſauros antiquoꝝ impa
toꝝ inueniſti. indica nobis et erimus ſocij tecum
et celabimus te. quia aliter celari nō potes. Mal
chus vero nō inueniebat qḋ diceret illis pꝛe timo
re. Illi vero vidētes eū tacentē. miſſo fune ī collo
eius trahebant per vicos vſqꝫ in mediū ciuitatis.
Et exijt rumoꝛ ad omnes ꝙ quidā iuuenis theſau
ros inueniſſet. Congregatis ergo ad eū vniuerſis
et eū mirātibus volebat eis ſatiſfacere ꝙ nichil in
uenerat. Et circūſpiciēs omēs a nemine cognoſci
poterat. Et ꝓſpiciēs in pplm volebat cognoſcere
aliquē de ꝯſanguineis ſuis quos veraciter viuere
putabat. et nullū inueniēs ſtabat quaſi inſanus in
medio ppli ciuitatis. Qḋ cū audiſſet ſanctus mar
tinus eps et antipater ꝓconſul qui nuꝑ ī vꝛbē ad
uenerat. mādauerunt ciuibus vt eū caute adduce
rent. et argēteos eius. Cumqꝫ a miniſtris traheret
ad eccleſiam putabat ꝙ duceretur ad impatoꝛem.
Eps igit et pꝛoconſul mirantes argēteos interro
gauerūt euꝫ vbi theſaurū incognitū inueniſſet. At
ille rñdit ſe nichil penit⁹ inueniſſe. ſed de ſacculo
parentū ſuoꝝ eoſdē denarios habuiſſe. Et interro
gatus cuius ciuitatis eſſet rñdit. Bene ſcio ꝙ hui⁹
ciuitatis ſum: ſi tñ hec eſt ciuitas epheſoꝝ. Procō
ſul dixit. Fac venire parentes tuos vt teſtent ꝓ te
Quos cū nomiaſſet et nullus eos cognoſceret dice
bāt eū ſe fingere vt aliquo modo euaderet. Et ait
ꝓconſul. Quō credimus tibi ꝙ hoc argētū paren
tum tuoꝝ fuerit. cū ſcriptura eius habeat pluſquā
tricentos ſeptuagintaſeptem annos. et ſit pꝛimoꝝ
dierū decij impatoꝛis et in nullo ſimiles ſint argē
teis noſtris. et quō parētes tui añ tantū tēpus fue
runt. tu vō iuuenis. vis decipe ſapientes et ſenes
epheſi. Idcirco iubebo te legibus tradi donec con
fitearis quid inueniſti Tunc ꝓcidens malchus añ
eos dixit. Pro deo dñi dicite michi qḋ vos interro
gō. et ego dico vobis qḋ eſt in coꝛde meo. Decius
impatoꝛ q fuit in hac ciuitate vbi nunc eſt? Eps di
xit. Fili nō eſt hodie in terra qui decius nominet.
imperatoꝛ aūt fuit añ longum tempus. Malchus
aūt dixit. In hoc dñe ita ſtupeo et nemo credit mi
chi. ſed ſequimini me et oſtēdā vobis ſocios meos
qui ſunt in monte celion. et ipis credite. Hoc eñi
ſcio ꝙ a facie decij impatoꝛis nos fugimus. et ego
ſero vidi ꝙ ingreſſus eſt decius in hanc vꝛbem ſi
tñ hec eſt ciuitas epheſi. Tunc eps cogitans in ſe
metipſo dixit ꝓcōſuli. Quia viſio eſt quā de⁹ vult
oſtendere in iuuene iſto. Perrexerūt ergo cū eo et
ciuitatis pꝛima multitudo. Et ingreſſus eſt pꝛimo
malchus ad ſocios ſuos. et poſt eū eps ingrediens
inuenit inter lapides litteras ſigillatas duobus ſi
gillis argenteis. et ꝯuocato pplo legit eas et audi
entibus ⁊ admirantibus cunctis. Et videntes ſan
ctos dei ſedentes in ſpelunca. et facies eoꝝ tanꝙ
roſas floꝛētes. ꝓcidētes glificauerūt deū. Statim
ꝙ eps et ꝓconſul miſerūt ad theodoſiū impatoꝛē
rogātes vt cito veniret. et mirabilia dei nuꝑ oſten
ſa videret. Qui ꝓtinus ſurgēs de humo et de ſac
co in quo lugebat. gloꝛificās deū. venit a cōſtanti
nopoli epheſum. Et obuiantibus ei cūctis aſcēde
runt ſimul oēs ad ſpeluncam. Et mox vt ſancti vi
derunt impatoꝛem reſplenduerūt facies eoꝝ ſicut
ſol. Et ingreſſus impatoꝛ ꝓcidit ante eos gloꝛifi
cans deū. Et ſurgēs amplexatus eſt eos. et ſuꝑ ſin
gulos fleuit dicens. Sic video vos tanꝙ ſi viderē
dñm reſuſcitantē lazarū. Tunc dixit ſanctus maxi
mian⁹ ad eū. Crede nobis ꝙ ꝓpter te reſuſcitauit
nos deus añ diez magne reſurrectionis. vt credas
indubitāter ꝙ reſurrectio moꝛtuoꝝ eſt. Vere ei re
ſurreximus et viuimus. Et ſicut infans eſt ī vtero
matris nō ſentiēs leſionē et viuit. ſic fuimus viuē
tes iacentes et doꝛmiētes et nō ſentientes. Et his
dictis videntibus cūctis inclinantes capita ſua in
terram obdoꝛmierūt. et tradiderūt ſpūs ſuos ſcōꝫ
dei impium. Surgēs aūt impatoꝛ cecidit ſuꝑ eos
flens et deoſculans eos. Et cū iuſſiſſet fieri loculos
aureos in qbus mitterent. in ipa nocte appuerunt
impatoꝛi dicentes. vt ſicut atteñus in terra iacue
rant et ex terra reſurrexerant. ita eos dimitteret.
donec dñs iterum eos ſuſcitaret. Iuſſit ergo impe
ratoꝛ locū illū in auratis lapidib⁹ adoꝛnari. et oēs
epos reſurrectiōem ꝯfitētes abſolui. Qḋ. ccclxxij.
annis doꝛmiſſe dicunt dubiū eſſe poteſt. quia āno
dñi. cccclviij. ſurrexerūt. deci⁹ aūt regnauit vno
tñ anno et tribus menſibus. ſcꝫ anno dñi. cclij. et
ita non doꝛmierunt niſi. cxcvi. annis.

De ſanctis nazario et celſo
xcvii

A

Nazarius dicit quaſi nazareus. qḋ interpꝛeta
tur cōſecratus. vel mundus vel ſeꝑatus. vl
floꝛidus. aut cuſtodiens. In hoīe reperiunt
hec. v ſcꝫ cogitatio. affectio. intentio. actio. et locu
tio. Cogitatio aūt debet eſſe ſancta. affectio mūda
intētio recta. actio iuſta. et locutio moderata. Hec
omia fuerūt in beato nazario. Habuit eñi cogita
tionē ſanctā et inde dicit ꝯſecratus. Affectiōeꝫ mū
dam. et inde dicit mūdus. Intentiōem rectā. et in
de dicit ſeꝑatus. Intētio eñi eſt q ſeꝑat opa. qꝛ ex

De ſanctis Nazario et celſo.

oculo ſimplici corpus lucidū. et oculo nequā corpus tenebroſum creat. Actionē iuſtā et inde dicit floridus. q: iuſtus florebit ſicut liliū. Locutionem moderatā. et inde dicit cuſtodiēs quia cuſtodiuit vias ſuas vt non delinqueret i lingua ſua. Celſus quaſi excelſus q: ſe ſupra ſe extulit. dū etatē puerilē virtute animi ſupauit. Hoꝝ vitā et paſſionem ambroſius in libro geruaſij et ꝓthaſij repiſſe dicit In quibuſdā aūt libris legit ꝙ quidā phus nazarij deuotus eius paſſionē ꝯſcripſit. quā ceracius q̄ ſanctoꝝ corpora ſepelierat ad caput ipoꝝ poſuit.

Nazarius filius illuſtriſſimi viri noīe affricani. ſed iudei. et beate ꝑpetue criſtianiſſime et romanoꝝ nobiliſſime. et a beato petro apl'o baptizate. cū haberet. ix. annos plurimū mirabatur videns patrem ſuū et matrē in obſeruatione religionis tā diſſimiliter variari. et ꝙ mater ſua legem baptiſmi. pater vero ſuus legē ſabbati ſequeret. Vn̄ cui magis adherere deberet plurimū dubitabat. cū vterqꝫ ad fidē ſuam cum attrahere niteret. Tandem nutu dei veſtigijs matris adheſit. et a btō lino papa ſacrū baptiſma ſuſcepit. Qḋ pater intelligens cepit ipm a ſancto ꝓpoſito auertere. et tormētoꝝ genera q̄ criſtianis inferunt per ordinē explicare. Qḋ aūt dicit euꝫ a lino papa baptiſatū forte intelligit non q̄ tunc papa erat. ſed q̄ futurus erat. Nazarius eīm poſt baptiſmū ſicut infra patet ānis multis ſupuixit. qui tm̄ a nerone martiriū ꝑtulit. qui petrū anno vltimo ſui impij crucifixit. Linus aūt poſt mortē petri papa fuit. Cū aūt patri nullatenus aſſentiret. ſed potius criſtum cōſtantiſſime ꝑdicaret. ad preces parentū. qui ne occideret timebant. de vrbe roma exijt. et ſeptem ſamarios de parentū diuitijs oneratos accipiēs ꝑ ciuitates ytalie venit. et omnia paupibus erogauit Decimo aūt anno digreſſionis ſue a roma placentiā et inde mediolanū adueniēs. ſanctos geruaſiū et ꝓthaſiū ibidem in carcere detineri reperit. Audito aūt ꝙ nazari⁹ ꝑdictos martires animaret cito ad prefectū ꝑtrahit. et in cōfeſſione xp̄i ꝑdurans fuſtibus verberat. et ſic ex vrbe illa ꝓiectus. dum de loco ad locū pergeret mater eius q̄ obierat ſibi apparuit. et filiū ſuū confortās vt ad gallias ꝓperaret admonuit. Cūqꝫ ad vrbē gallie que gemellus dicit aduenīſſet. et ibidē plurimos cōuertiſſet quedā matrona filiū ſuuꝫ noīe celſuꝫ elegantē puerū ſibi obtulit. rogans vt ipm baptizaret et ſecum duceret. Qḋ prefectus galliarū audiens ipm cum puero celſo retro manibus vinctū ꝛ collo cathena cōſtrictū in carcere recluſit. vt eū in craſtino tormētis afficeret. Tūc vxor ſua miſit ad eū aſſerēs iniuſtū eſſe iudiciū vt innocentes occideret. et deos omipotētes vindicare preſumeret. Quib⁹ verbis preſes correctus ſanctos abſoluit. ſꝫ ne ibi predicare preſumerēt admonuit et interdixit. Venit autē ad vrbē treueris et ibi xp̄m primus predicans. et multos ibi ad fidē xp̄i ꝯuertēs. ibidē ſibi eccleſiam edificauit. Qḋ audiens cornelius vicarius neroni imꝑatori mandauit. Qui centū milites ad eū capiēdum miſit. Quē cum illi iuxta oratoriū quod ſibi cōſtruxerat inueniſſent manus ei⁹ ligauerūt dicētes. Magnus nero te vocat. Quibus nazarius. Incōpoſitus rex incōpoſitos milites habet. Quare eīm venientes honeſte nō dixiſtis. nero te vocat et veniſſem? Vinctū igit ad neronē ducebāt. ꝛ puerum celſuꝫ plorantem alapis cedētes vt ſequeret vrgebāt. Quos cū nero vidiſſet iuſſit eos in carcere recludi. donec ipos ſupplicijs excogitatis ꝑimeret. Interea cū nero quadā vice ad capiendas feras miſiſſet venatores. ſubito ferarū multitudo erūpēs viridariū neronis intrauit vbi multos lacerauit. et pleroſqꝫ occidit. intm̄ vt nero turbatus diffugeret. et vulnerato pede vix ad palaciū ꝑueniret Multis aūt diebus illius vulneris dolore decumbens. tandem nazarij et celſi meminit. et putauit deos ſibi iratos fuiſſe ꝙ tā diu ipos viuere ꝑmiſit. Juſſu igit imꝑatoris milites nazariū calcibus tundentes. et puerū verberātes. de carcere eduxerūt. et corā imꝑatore ſtatuerūt. Vidēs aūt nero faciem eius inſtar ſolis ſe fantaſtice deludi putauit. et vt

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

magicas artes deponeret ſibi dixit. ac vt dijs imo=
laret precepit. Ductus ergo nazarius ad templū
rogauit vt oēs exirent. et ſic eo orante omnia ydo
la ſunt ꝯfracta. Qḋ audiēs nero iuſſit eū in mare ꝑ
cipitari. precipiēs vt ſi forte euaderet ipm̄ inſequē
tes igni cōburerēt et puluerē eius in mare ꝓijce=
rent. Nazarius igit̄ et puer celſus naui imponunt̄
⁊ in mediū pelagus perducti ibi precipitant̄. Sed
ſtatim circa nauē tēpeſtas maxima cōcitat̄. ⁊ circa
ſanctos tranquillitas magna cernit̄. Cū illi ꝑſecuta
ri timerent. et maloꝝ q̄ in ſanctos cōmiſerant pe=
niterent. ecce nazarius cum puero celſo ſuꝑ aquas
ambulās hilari vultu eiſdē apparuit. ac ſuꝑ nauē
ꝯſcendens ipis iam credētibus orōe ſua mare pla
cauit. ac inde cū eis ad locū ꝑ paſſus fere. dc. iuxta
vrbē ianuēſēꝫ ꝑuenit. Ubi cū diutius ꝑ̄dicaſſet me
diolanū tandē vbi ſanctos geruaſiuꝫ et ꝓthaſium
reliquerat venit. Qḋ cū anolinus ꝑ̄fectus audiuiſ=
ſet eū remanēte celſo ī domo cuiuſdā matrone in
exiliū direxit. Nazarius vero romā veniēs. et pa=
trē ſuū iam ſenem et criſtianū inueniēs. quomodo
cōuerſus fuerit inquiſiuit: Cui dixit apl'm petrum
ſibi apparuiſſe et vt precedentes ad ſe chriſtū vro
rem et filiū ſequeret̄ admonuiſſe. Deinde a tēploꝝ
pontificibus ad vrbem mediolanū. Unde romā in
exiliū miſſus fuerat. redire cū iniuria multa cōpel
lit̄. Ubi cū puero celſo preſidi preſentat̄. Qui edu=
ctus extra portaꝫ romā in loco qui dicit̄ tres muri
cum puero celſo decollatus eſt. Quorū corpa cum
xp̄iani rapuiſſent. et in ortis ſuis collocaſſēt. in ipa
nocte ſancti cuidā noīe ceracio apparētes dixerūt
vt eoꝝ corpa in domo ſua ꝓpter neronē ꝓfundi⁹
ſepeliret. Quib⁹ ille. Queſo dn̄i ſanate prius filiā
meā paraliticā. Que cū ꝯtinuo ſanata fuiſſet cor=
pora eoꝝ tulit. ⁊ vt iuſſerāt ſepeliuit. ¶ Poſt longū
vero tēpus dn̄s corpa eoꝝ beato ambroſio reuela
uit. Celſum vero in loco ſuo relinquēs nazariū cū
ſanguine recēti quaſi eadē hora ſepultū miro odo
re fragrāte integrū et incorruptū cū capillis ⁊ bar
ba reperiens. ipꝫ ad eccleſiā apl'oꝝ trāſtulit. et ibi
honorifice ſepeliuit. Celſuꝫ quoqꝫ inde poſtmodū
ſuſtulit et in eadē eccl'ia collocauit. Paſſi ſunt aūt
ſub nerone q̄ cepit circa annos dn̄i. lvij. ¶ De hoc
martire ſic dicit ambroſius in prefatione. Martir
ſanctus roſeo luſtratus cruore nazarius. celeſte
meruit ꝯſcendere regnū. Qui dū ꝑ innumera tor=
mentoꝝ ſupplicia crudelius vexaret̄. tyrānicaꝫ ra
biem fidei ꝯſtantia ſuꝑabat. Nec potuit ꝑſecutorū
illatis cedere minis qn̄ ꝓ ſe certāte ipe actor victo
rie xp̄s dn̄s dimicabat. Ducit̄ in terra ad templuꝫ
ydolis ꝑ̄libare prophanis quoꝝ portenta diuino
fultus ꝑ̄ſidio mox vt ingreſſus eſt redegit in pulue
rē. Ob hoc liq̄das maris in vndas lōgius a terra
ꝓiectus angelici muneris famulatu' ſolida inter
fluctus veſtigia ꝑ̄figebat. O felix et inclitus dn̄i ꝑ=
liator q̄ mundi aggreſſus principē innumerā ppl'i
multitudinē vite ſociauit eterne. O magnū et inef
fabile ſacramentū. vt de illoꝝ potius ſalute letet̄
eccleſia quos puniſſe mundus exultat. O btā ma=
ter natoꝝ ſuorū gl'ificata tormētis. quos non plā=
ctu. nō gemitu ad inferna deducit. ſed ad celeſtia
eterna migrantes ꝑpetua laude ꝓſequit̄. O teſtis
fragrātiſſime. nitore celeſti fulgide. cui⁹ ineſtima
bilis odor ſabeicis ꝑ̄pollet aromatibus. Quē am=
broſius reperiens perhenneꝫ patronum dedit. et
medicū. fidei pro pugnatorē ſacri prelij bellatorē
Tu dudū multo latitantē puluere dragmā inue=
nis accenſa verbi virtute ſuꝑna. Ut pateāt cūctis
tua xp̄e munera ſedis. Angelicos cernāt humana
qꝫ lumina vultus. Hec ambroſius.

¶ De ſancto felice papa xcviii A

Felix loco liberij in papam eligit̄ et ordinat̄. Cum eū liberius papa nollet arriane here ſi aſſentire. miſſus eſt in exiliū a ꝯſtātio filio
conſtantini. et ibi ꝑ trienniū moratus eſt. Qua pro
pter vniuerſaliter clerus romanus loco ei⁹ feliceꝫ
ordinauerūt. ip̄o liberio volente et conſentiente.
Qui quideꝫ felix concilio conuocato coram. xlviij.
ep̄is conſtantium imꝑatorē. arrianum hereticum
et duos preſbiteros ſibi fauentes condempnauit.

Qua propter cõſtantius indignatus felicẽ de epiſ-
copatu ſuo deiecit et liberũ eo pacto reuocauit. vt
ſcʒ ſolũmodo cõſtantio et alijs quos felix dãnaue-
rat cõmunicaret. Liberius igit̃ tedio affectus exi-
lij in heretica prauitate ſubſcripſit. et ſic in tantuʒ
pſecutio excreuit vt ꝙplurimi ſacerdotes et cleri-
ci liberio nõ ꝓhibente intra eccleſiaʒ ſunt necati.
Felix vero de epãtu deiectus cũ in predio ſuo ha-
bitaret. Inde eductus martiriũ capitis obtrunca-
tione ꝓmeruit. circa annos dñi. cccxl.

De ſanctis ſimplicio et fauſtino
xcix A

Simplicius et fauſtinus fratres cũ ſacrificare
contemnerent ſub dyocleciano rome multa
ſupplicia pertulerũt. Tandẽ data ſuꝑ eos
ſententia decollati ſunt. et in tiberim corpora eoꝝ
ꝓiecta. Soror aũt eorũ noĩe beatrix eoꝝ corꝑa de
flumine leuauit. et honorifice ſepeliuit. Lucrecius
aũt ꝑfectus et eius vicarius dũ prediũ ipoꝝ- ãbiret
eã teneri fecit ꝛ vt ydolis ĩmolaret ꝑcepit. Quã rẽ-
nuentẽ lucreci⁹ nocte a ſeruis ſuis prefocari ꝑcepit
Cuius corpus lucina virgo rapiens iuxta fratres
ſuos ſepeliuit: Poſt hoc ꝑfectus lucrecius prediuʒ
ipm intrauit. vbi facto amicis ſuis cõuiuio cũ mar-
tirib⁹ inſultaret. ĩfantulus q̃daʒ lactẽs pãnis inuo-
lut⁹ de gremio matris q̃ ibi aderat cũctis audiẽti-
bus exclamauit. Audi lucreci. Occidiſti et inuaſiſti
Ecce datus es in poſſeſſionẽ inimici. Statĩqʒ lucre-
cius timẽs ac tremẽs a demone arripit̃ ꝛ ꝑ tres ho-
ras adeo eſt vexat⁹ vt in ipo ꝯuiuio moreret̃. Qđ
videntes q̃ aderãt ad fidẽ ꝯuerſi ſunt. et narrabant
oĩbus paſſionẽ ſancte beatricis ṽginis in cõuiuio
vindicatã. Paſſi ſunt aũt circa ãnos dñi. cclxxxvij.

De ſancta martha
c A

Martha hoſpita xp̃i ſyro patre eucharia ma-
tre regali ex ꝓgenie deſcẽdit. Pater eius
ſirie ꝛ maritime multarũqʒ orarũ dux exti-
tit Tria aũt opida ſcʒ magdalũ ꝛ bethaniã vtraqʒ
ꝛ hieroſolimitane vrbis partẽ martha cũ ſorore iu-
re materne hereditatis poſſidebat Nunq̃ aũt legi-
tur virũ habuiſſe aut hoĩm ꝯuberniũ ſubiſſe. Mi-
niſtrabat aũt dño nobilis hoſpita ꝛ ſororẽ pariter
miniſtrare volebat. q: videbat̃ ſibi ꝙ ad ſeruiẽduʒ
tanto hoſpiti nõ ſufficeret etiã totus mũdus. Poſt
aſcenſionẽ dñi cũ facta eſſet diſpſio diſcipuloꝝ ipa
cũ fratre ſuo lazaro ꝛ ſorore ſua magdalena necnõ
btũs maximinus q̃ eas baptizauerat. et cui a ſpũ-
ſancto fuerãt cõmẽdate m̃ltiſqʒ alijs ablatis remis
velis et gubernaculis omibus. alimẽtiſqʒ. ratib⁹
ab infidelibus includunt̃. Qui dño duce marſiliaʒ
ꝑuenerũt. Tandẽ territoriũ aquẽſe adeũt. et ibidẽ
ppl'm ad fidẽ conuertunt. Erat aũt beata martha
valde facũda et oĩbus gratioſa. Erat aũt tũc tp̃is
ſuꝑ rodanũ in nemore quodã iter arelatẽ et auini-
onẽ draco quidam medius animal. medius piſcis.
groſſior boue. lõgior equo. habẽs dentes vt ſpata
acutos. binis parmis ex vtraqʒ pte munitus. Qui
latens in flumine oẽs tranſeuntes ꝑimebat et na-
ues ſubmergebat. Venerat aũt ꝑ mare de galicia
aſie. generatus a leuiathan q̃ eſt ſerpens aquoſus

et ferociſſimus et bonacho animali qḋ galatie re⸗
gio gignit et qḋ inſectatores ſuos per ſpaciū iuge
ris ſtercus ſuū velut ſpiculū dirigit et quicq̄d tetige
rit velut ignis exurit. Ad quē martha a pp̄lis ro⸗
gata accedens ipm̄qꝫ in nemore quēdā hoīem mā
ducantē reperiens. aquā bn̄dictam ſup eū iecit et
crucē quandam ſibi oſ̄dit. Qui protinus victus vt
ouis ſtans a ſancta martha ꝓprio cingulo alligaṫ
et illico a pp̄lo lanceis et lapidibus pimiṫ. Uoca⸗
baṫ aūt draco ab incolis taraſconus. Un̄ in huius
memoriā locus ille adhuc vocatur taraſcona qui
ante vocabatur nerluc. ideſt niger locus eo ꝙ ibi
erant nemora nigra et vmbroſa. Ibi igiṫ btā mar
tha de licentia magiſtri ſui maximini et ſororis ſui
deinceps remanſit et orōnibus ⁊ ieiunijs indeſinē
ter vacabat. Deinde ꝯgregato ibidē magno ſoro⸗
rū cōuentu et ad honorē beate marie ſemp virgīs
magna edificata baſilica ſatis ibi aſperā duxit vi⸗
tam. carnē et omnē pinguedinē oua caſeū et vinū
vitans. ſemel tm̄ in die edebat. Centies in die to⸗
tienſqꝫ in nocte genua flectebat. ¶ B Quadā vi
ce dū apud auinionē inter vrbē et fluuiū rodam p̄⸗
dicaret. iuuenis q̄dam vltra fluuiū ꝯſiſtēs ei⁹ verba
audire deſiderās cū nauigio careret. nudat⁹ nata
re cepit. ſꝫ ſubito vi flumīs rapiṫ et ꝓtinus ſuffoca
tur. Cuius corpus vix ſcd̄a die inuentum ante pe⸗
des ſancte marthe reſuſcitandū preſentaṫ. Illa v̄o
in modū crucis ſolo ꝓſtrata taliter orauit. Ado⸗
nay dn̄e iheſu xp̄e q̄ fratrē meū lazarū dilectū tuū
olim reſuſcitaſti. reſpice mi hoſpes care ad fidē cir
cumſtantiū. et reſuſcita puerū iſtū. Et apprehēſa
eius manu dextra mox iuuenis ſurrexit. et ſacrū ba
ptiſma ſuſcepit. Refert euſebius in li. v. hiſtorie ec
cleſiaſtice ꝙ mulier emoroiſſa poſtq̄ ſanata fuit in
curia ſiue viridario ſuo ſtatuā fecit ad ymaginem
xp̄i cū veſte et fimbria ſicut ip̄m viderat. ⁊ eā pluri
mū reuerebaṫ. Herbe v̄o ſub iſta ſtatura creſcētes
q̄ an̄ nullius erant v̄tutis. cū fimbriā attingerēt tā
te virtutis erant. vt multi infirmi inde ſanarenṫ.
Illā aūt emoroiſſā quā dn̄s ſanauit. ambroſius di
cit fuiſſe marthā ¶ Refert aūt hiero. et habeṫ in hi
ſtoria tripertita ꝙ iulianus apoſtata ymaginē quā
emoroiſſa fecerat inde ſuſtulit et ſuā ibidē collocauit
q̄ ictu fulminis ꝯfracta fuit. ¶ C Obitū aūt ſuū
ſibi dn̄s an̄ p annū reuelauit. In quo toto anno fe
brib⁹ elaborās an̄ octauū diē ſui exitus angelicos
choros ſororis ſue ī celū aīam deferentes audiuit.
que mox fratrū et ſororū ꝯuētu ꝯgregato ait. Mei
comites et dulciſſimi alūni michi queſo cōgratula
mini qm̄ angelicos choros ſororis mee aīam ad ſe
des politicas ferētes ouanter cerno. O pulcherri
ma et mi dilecta ſoror viuas cū magiſtro tuo ⁊ hoſ
pite meo ī ſede beata. Statimqꝫ beata martha ex
itū ſuū vicinū preſentiēs ſuos admonuit vt lumi⸗
naribus accēſis circa ſe vſqꝫ ad obitū vigilarent.
Nocte vero media ante trāſitus ſui diē cuſtodib⁹
ſomno grauatis ventus vehemēs irruit. et lumina
ria cūcta extinxit. Illa v̄o malignorū ſp̄uum turbā
cernēs orare cepit. Mi pater hely mi hoſpes care
cōgregati ſunt ad deuorādum me ſeductores mei
ſcripta tenentes mala q̄ geſſi. Hely ne elongeris a
me. ſed in adiutoriū meū intēde. Et ecce ſororē ad
ſe venientē vidit. que manu facē tenens cereos et
lampades inde accendit. Dumqꝫ altera alterā pro
prio noīe vacaret. Ecce xp̄s aduenit dicens. Ueni
dilecta hoſpita. et vbi ego ſum illic mecū eris. Tu
me ſuſcepiſti in hoſpitio tuo. ego te recipiā in celo
meo. Et inuocātes te exaudiam amore tuo. ¶ Ap
propinquāte vero hora ſui tranſitus. foras defer⸗
ri ſe fecit. vt celū poſſet videre. Iuſſitqꝫ ſe in terrā
ſup cinerem poni. et ſignū crucis coram ſe teneri.
et hec verba orauit ¶ Hoſpes mi care hanc pau⸗
perculā tuā cuſtodi. et ſicut mecū dignat⁹ es hoſ⸗
pitari. ſic me ſuſcipe ī hoſpicio tuo celeſti. Iuſſitqꝫ
vt paſſio ſcd̄m lucā coram ſe legereṫ. Et cum dice⸗
retur. pater in manus tuas cōmendo ſpiritū meū
illa emiſit ſp̄m. Sequenti vero die ſcꝫ dn̄ica dū cir⸗
ca corpus eius laudes exſoluerent. circa horā ter⸗
tiam apud petragoricas beato frontoni miſſā ce⸗
lebrāti. et poſt ep̄lam in cathedra dormitanti dn̄s
apparuit dicēs ei. Dilecte mi frōto ſi vis adīplere
qḋ olim hoſpite nr̄e pollicitus es ſurge velociter
et ſequere me. Quo iuſſa cōplente ſubito ambo ta
raſconū venerūt. et circa corpus eius pſallētes to
tum officiū ambo ceteris reſpōdentibus ꝑegerūt.
et corpus eius in ſepulcro ſuis manibus collocaue
runt. Uerū dum apud petragoricas finitis cātibus
dyaconus euāgeliū lecturus bn̄dictionē petens
ep̄m excitaret. ille vix excitatus r̄n̄dit. Fratres mei
cur⁹ me excitaſtis. Dn̄s ihūs xp̄s ad corpus marthe
hoſpite ſue me duxit. et ip̄am tradidimus ſepultu
re. Dirigite igiṫ illuc velociter nūcios q̄ nobis anu
lū noſtrū aureū et cyrothecas criſeas deferāt. que
dū ad corpus ſepeliēdū me aptarē ſacriſte cōmen
daui. et ex obliuione dimiſi. q: me tā cito excitaſtis
Miſſi nuncij et hoc vt ep̄s dixerat inuenientes. anu
lum ſolamqꝫ cyrothecā attulerunt. aliam vero in
hui⁹ rei ſacriſta teſtimoniū retinuit Addidit quoqꝫ
beatus fronto dicēs. Cū poſt ſepulturā ab eccleſia
exiremus. frater quidā illius loci litteris peritus

nos inſecutus dn̄m interrogauit quo noīe vocaretur. Cui ille nichil reſpōdens oſtendit ei codicem quē in manu tenebat aptū. i quo nichil aliud erat ſcriptū niſi verſiculus iſte. In memoria eterna erit iuſta hoſpita mea. ab auditione mala non timebit in die nouiſſimo. Cū vō codicē reuolueret cunctis folijs hoc repperit ſcriptū. Cum aūt ad eius ſepulcrum crebra miracula fierent clodoueus rex francorū xp̄ianus effectus a ſancto remigio baptizatꝰ cū grauem renū pateretur dolorē ad eius tumulū veniens ſanitatē integrā reportauit. Qua ꝓpter illū locum ditauit. et triū miliariorū ſpacio in giro ex vtraqꝫ p̄te rodani terrā villas et caſtra dedit. locumqꝫ illum liberū fecit. Martilla vero eius famula vitā ipſius cōſcripſit. q̄ poſtmodū in ſclauoniam ꝑgens. et ibi euangeliū xp̄i predicās. poſt decimū annū a dormitione marthe in pace quieuit.

De ſanctis abdon et ſennen ci A

Abdon et ſennen ſub decio imꝑatore martiriū paſſi ſunt. Cū eñ decius imꝑator babiloniā cū alijs ꝓuincijs ſuꝑaſſet quoſdam chriſtianos ibi inuenit. quos ſecum ad vrbē cordubam deducēs diuerſis ſupplicijs cōſummauit. Et eos duo ſubreguli rapiētes ſcꝫ abdon et ſennen ſepelierūt. Unde accuſati et decio p̄ntati romā poſt eū victis cathenis ducunt̄ et in cōſpectu decij et ſenatus introducti aut ſacrificare et rerū ſuarū recipere libertatem. aut morſibus beſtiarum deuorari iubent̄. Cōtemnentes itaqꝫ et expuentes in ſimulacra ad theatrū ꝑtrahunt̄ et ad eos duo leones et vrſi quatuor dimittunt̄. Qui cum ſanctos non tangerent. ſed etiā cuſtodirēt iniectis in eos gladijs occidunt̄. et ligatis pedibus tracti ſunt et iactati ante ſimulacrū ſolis. Qui cum ibi triduo iacuiſſent quirinus ſubdyaconus eos collegit et in domo ſua ſepeliuit. Paſſi ſunt autem circa annos dn̄i. ccliij. Tempore autē conſtantini ipſi quatuor martires eorum corpora reuelauerunt. et a xp̄ianis tranſlata ſunt in ciuitatē pontiani. vbi dn̄s per eos multa preſtat beneficia populorum.

De ſancto germano cii A

Germanus dicit̄ a germine et ana quod eſt ſurſum. quaſi ſupernū germen. Tria eñ reperiunt̄ in ſegete germinante. ſcꝫ calor naturalis. humor nutrimentalis. et ratio ſeminalis. Btūs igit̄ germanus dicit̄ quaſi ſemen germinans qꝛ in ipō fuit calor ꝑ feruorē dilectiōis. humor per pinguedinē deuotiōis. et ratio ſeminalis ꝑ virtutē predicatiōis. ꝑ quā multos in fide et moribus generabat. Cuius vitā cōſtantinus preſbiter ad ſanctum cenſuriū ep̄m altiſiodoreñ. ſcripſit.

Germanus nobiliſſimus genere in vrbe altiſiodoro natus. et liberalibus ſtudijs plurimū eruditus. tandē romā ad diſcendū iuris ſcientiam eſt ꝓfectus. Ubi tantū dignitatis accepit vt eū ſenatus ad gallias tranſmitteret. vt apicē ducatus totius burgundie obtineret. Cū ergo altiſiodorenſem ciuitatē ceteris diligētius gubernaret. arborē quandā pinū in media ciuitate habebat ad cuius ramos ꝓ admiratiōe venatiōis fera

De ſancto Germano

rū capita ſuſpēdebat. Sed cū ſanctus amator eiuſ
dē ciuitatis eps de tali, eū vanitate ſepe redargue
ret. monēs vt etiā illam arborem incidi mādaret.
ne aliqua mala occaſio ex hoc xpianis eueniret il-
le nullatenus acqeuit. Quadam aūt vice abſente
germano arborē incidit. et incendio totam dedit.
Qđ germanus audiēs xpiane religionis oblitus.
vallatus militibus illuc aduenit. et mortē epo in-
tentauit. Eps aūt diuina reuelatiōe germanū ſibi
ſucceſſurū agnoſcēs. furenti ceſſit. et auguſtudunū
perexit. Poſtmodū altiſiodorꝫ reuerſus germanuꝫ
in ecclia caute ꝯcludit et ibidē eum tonſurans ipm
ſibi ſucceſſorē eſſe pdixit. Qđ factū eſt. Naꝫ paulo
poſt eps feliciter obijt. et germanū plebs omis in
antiſtiteꝫ poſtulauit. Qui ſubſtātia paupibus ero-
gata. et vxore in ſororē cōmutata corpꝰ ſuū p. xxx.
annos ſic affixit. vt nunꝗ panē frumenti. nō vinū
nō oleū. nō ſanguinē. nunꝗ vł ſalē ꝑ ſapore come
derit. Bis tñ in anno ſcꝫ ī paſcha et natali vinū ſu-
mebat. ſꝫ tñ ipꝫ vini ſaporē aqs nimis extiguebat
In refectiōe primo cinerē ꝑlibabat deīde panē or
deaceū ſumebat. Sēp aūt ieiunās nūꝗ niſi veſpe
comedebat. In eſtate vł hieme nullā veſtē habuit
preter ciliciū et tunicā et cucullaꝫ. Que veſtis niſi
forte alicui donaret tam diu ferebat. donec attri-
tione nimia ſolueret. Lectus ſuus cinere cilicio et
ſacco ornabat Nullū puluinar caput ab humeris
eius leuabat. ſꝫ ſemꝑ gemēs ꝛ ſanctorꝫ reliqas col
lo gerēs nunꝗ veſtimētū, raro calciamēta. ꝛ raro
cingulū detrahebat. Sup hoīem ſiquidē fuit oīe
qđ geſſit. Talis eīn eius extitit vita. vt ſi miracu-
lis caruiſſet incredibilis videret. Et tanta fuerunt
miracula. vt niſi merita p̄ceſſiſſent fantaſtica puta
rent. ❡ B Hoſpitatus in quodā loco cū poſt ce-
nam menſa iterum pararet admiratus interrogat
cui denuo prepararēt. Cui cū dicerēt ꝙ bonis illis
mulieribus que de nocte incedunt prepararēt illa
nocte ſanctus germanus ſtatuit vigilare. Et ecce
vidit multitudinē demonū ad mēſam in forma ho-
minuꝫ et mulierū venientē. Qui eis precipiēs ne
abirent. cūctos de familia excitauit inquirēs ſi per
ſonas agnoſcerēt. Qui cū omēs vicinos ſuos et vi
cinas eſſe dicerēt. miſit ad domos ſingulorū demo
nibus precipiens ne abirent. Et ecce omēs in ſuis
lectulis ſunt inuenti. Adiurati igiť ſe demones eē
dixerunt qui ſic hominibus illudebāt. Eo tpe bea-
tus lupus eps tracaſine florebat cuius vrbē cuꝫ a-
thila rex obſideret. ſup portā beatus lupus accla-
mās qs eſſet ꝗ eos ſic īpeteret inquiſiuit. Cui ille.
Ego ſum athila flagellū dei. Quo contra humilis

pſul dei ait gemēs. Et ego ſuꝫ lupus heu vaſtator
gregis dei. et indigēs flagello dei. Moxqꝫ portas
reſerari iuſſit. Illi aūt diuinitus excecati ꝑ portaꝫ
ad portā tranſierūt. neminē autē videntes aut le-
dentes. Beatus igiť germanus aſſumpto predicto
epiſcopo lupo in britānias vbi heretici pullulaue-
runt profectus eſt. Sed dum in mari eſſent. et tē-
peſtas maxima oriretur. ad orōnem ſancti germa-
ni protinus trāquillitas magna efficitur. Honori-
fice igitur a populis ſuſcipiuntur quorum aduen-
tum demones iam predixerant. quos ſanctus ger
manus de obſeſſis expulerat. Uerum cum hereti-
cos conuiciſſent ad propria redierūt. ❡ C Cuꝫ
in quodam loco infirmus decumberet: contigit vt
totus ille vicus repentino incendio conflagraret.
Qui cū rogaret vt inde aſportarꝰ ignē euaderet.
ille incēdio ſe opponit. ꝛ vltra citraqꝫ oīa ꝯſumēte
flāma hoſpitiū eius nō tetigit. Dum ad britānias
iterato rediret vt hereticos ꝯfutaret quidā ex di-
ſcipulis eius gradu cōcito eius veſtigia ſeqbatur.
qui tñ apud cordomaꝫ infirmatus occubuit. Redi
ens inde beatus germanus ſepulcrū eiꝰ apiri fecit
ipmqꝫ vocās ex noīe qđ ageret. an adhuc ſecū mi-
litare cuperet requiſiuit. Mox ille reſidēs cūcta ſibi
ꝯſtare ſuauia. ac ſe nolle econtra vlterius reuocari
rñdit. Tūc ſctō annuēte vt requieſceret ille depoſito
capite rurſum in dño obdormiuit. ❡ Huꝫ in britā-
nia pdicaret et ſibi et ſocijs rex britānie hoſpitium
denegaſſet. ſubulcus regis egreſſus a paſcuis re-
ceptā prebendā in palatio ad tuguriū ꝓpriuꝫ refe-
rens vidit btm̄ germanū cū ſocijs fame et frigore
laborantē. Quos in domo ſua benigne recepit et
vnicuꝫ vitulū quē habebat hoſpitibꝰ occidi p̄cepit
Poſt cenā ſanctꝰ germanus oīa oſſa vituli ſuꝑ pel
lē cōponi fecit. et ad eiꝰ orōneꝫ vitulus ſine mora
ſurrexit Sequēti die germanꝰ regi feſtinꝰ occurrit
et cur ei hoſpitiū denegauit potēter inquirit. Tūc
rex vehemēter attonitus ſibi rñdere nō potuit Et
ille. Egredere inqt et regnū meliori dimitte. Ger-
manus igiť dei mandato ſubulcū cū vxore venire
fecit. ꝛ vniuerſis ſtupētibus regē ꝯſtituit. Et extūc
reges de ſubulci genere ꝓcedētes dominant genti
britonū ❡ Cū ſaxones ꝯtra britones dimicarēt.
et ſe paucos viderēt. ſctōs inde trāſeūtes vocaue-
rūt. et ab eis pdicati certatiꝫ oēs ad baptiſmi grāꝫ
ꝯuolabāt. Die igiť paſche ex feruore fidei ꝓiectis
armis ꝓponūt fortiter ꝑliari. Qđ illi audiētes au-
dacter ꝯtra inermes ꝓperāt. Sꝫ germanus latēs
cū ſuis oēs ammonuit vt cū ipe alleluya clamaret
oēs ſibi vno clamore reſpōdeant. Qđ cum factum

eſſet tantus hoſtes ſup ſe iam irruentes terroꝛ īuaſit. vt ꝓiectis armis nō ſolum montes. ſed celū ſup ſe ruere putarent. cunctiqꝫ diffugerunt. Quadam vice dū ꝑ auguſtudunū tranſiēs ad tumulū ſancti caſſiani epi deueniſſet. quomō ſe haberet inqſiuit. Jlle ſtatim cūctis audiētibus ſic rn̄dit. Dulci quete pfruoꝛ. et aduentū redēptoꝛis expecto. Et ille. Quieſce plongum in xp̄o tempus. et pꝛo nobis attentius intercede vt obtinere ſacre reſurrectionis gaudia mereamur. Dū apud rauēnam deueniſſet a regina placida et filio ſuo valentiniano honoꝛifice ſuſceptus eſt. Hoꝛa vō cene regina miſit ei vas argenti ampliſſimū delicatioꝛibꝰ cibis plenū. Qd̄ ille ſic ſuſcepit. vt cibos famulis traderet. et ſibi ꝓ paupibꝰ ip̄m vas argēteū retineret. Loco vō muneris miſit regine ſcutellā ligneā panē oꝛdeaceū ꝯtinentē. Qd̄ illa libēter recepit. et vas illud poſt modum argento texit.

Quadā aūt vice dū pꝛedicta regina eū ad cōuiuium inuitaſſet. ille benigne annuens ab hoſpitio ſuo vſqꝫ ad palaciū eo q̄ ieiunijs et oꝛōnibus ac laboꝛibus eſſet confectus. aſino deferēte poꝛtatus eſt. Sed dū comederet. aſinus ſancti germani moꝛtuus eſt. Qd̄ regina audiens equū mire māſuetudinis ep̄o pꝛeſentari fecit. Quē intuēs ait. Meus michi aſinus pꝛeſenteꝫ q: qui me huc attulit repoꝛtabit. Pergēſqꝫ ad cadauer ſurge inquit muſcio reuertamur hoſpitio. Statimqꝫ ſubſilēs ſeip̄m ꝯcuſſit. ꝛ quaſi nichil mali paſſus eſſet. germanū ad hoſpitiū depoꝛtauit. Sed anteq̄ꝫ de rauēna exiret. ꝑdixit q̄ nequaq̄ꝫ in hoc ſeculo diutius moꝛareꝫ. Poſt modicū febꝛe coꝛripiꝫ. et in die. vij. in dn̄o moꝛiꝫ. et coꝛpus eius ad gallias ſicut a regina petierat trāſpoꝛtaꝫ. Obijt circa annos dn̄i. ccccxxx.

Uerū cum ſanctus germanus btō euſebio vercelleñ. ep̄o pꝛōmiſit q̄ in ſui reuerſione eccleſiaꝫ quā fundauerat ſibi dedicaret. cum intellexiſſet ſanctus euſebius beatum germanū exiſſe de coꝛpoꝛe. eccleſiam ſuaꝫ dedicaturus cereos accēdi iuſſit. Sed quāto plus accendebantur. tanto plus extinguebanꝫ. Quod vidēs euſebius intellexit dedicationē aut alio tp̄e fieri opoꝛtere. aut alteri ep̄o reſeruari. Cum igiꝫ beati germani coꝛpꝰ vercellas delatū fuiſſet. mox in pꝛedictā eccleſiā inducꝫ. et ſtatim cerei omnes diuinitus inflāmanꝫ. Tūc ſanctus euſebius ꝓmiſſionis beati germani meminit. ꝛ qd̄ viuēs ſe facturum pꝛomiſerat moꝛtuū feciſſe cognouit. Hoc ita opoꝛtet accipi. vt non intelligaꝫ de magno euſebio vercellenſi q̄ tp̄e ipſius factum ſit hoc. Nā ip̄e ſub valente impatoꝛe moꝛtuus fuit. et a moꝛte ipſius vſqꝫ ad moꝛtem ſancti germani vltra annos. l. effluxerant. Fuit ergo alius euſebius ſub quo iſtud quod enarratur euenit.

De ſancto euſebio ciii.

Euſebius dicꝫ ab eu qd̄ eſt bonū. et ſebe qd̄ dicitur eloquentia vel ſtatio. vel euſebius ſonat bonus cultus. Jpſe nanqꝫ habuit bonitatem in ſanctificatione ſui. ſtationem in conſtātia martirij. bonū cultū in reuerentia dei.

Euſebius ſemper virgo exiſtēs. dum adhuc cathecuminus eſſet ab euſebio papa baptiſma et nomē ſuſcepit. Jn quo baptiſmo manus angelice viſe ſunt que ipſum de ſacroſonte leuauerunt. Matrona quedam eius pulchritudine capta. cū ipſius cubiculum vellet adire cuſtodientibus angelis peruenire non potuit. Unde facto mane ad eius pedes pꝛocidit. et ab eo veniam petijt. Oꝛdinatus pꝛeſbiter tanta ſanctitate emicuit vt in miſſaruꝫ ſolemnijs inter manus eius miniſterium angelicuꝫ appareret. Poſt hoc cū arriana hereſis totam ytaliam inficeret. imperatoꝛe cōſtātio eidem hereſi fauente. iulianus papa euſebium in vercellenſem epiſcopum conſecrauit. que tunc obtinebat inter alias vꝛbes ytalie pꝛincipatum. Qd̄ heretici audientes omnes foꝛes eccleſie claudi fecerunt. At euſebius vꝛbem ingreſſus ante hoſtiū maioꝛis eccleſie que eſt beate marie genua flexit et omnia oſtia ſua mox oꝛatione aperuit. Marentium mediolanenſem ep̄m heretica pꝛauitate coꝛruptum de epiſcopatu eiecit. et ꝓ eo viruꝫ catho-

licum dyoniſiũ ordinauit. Sicq; euſebius totã eccleſiam occidẽtis. & athanaſius totã eccleſiam oriẽtis ab arrianorum peſte purgabant. Arrius nanq; preſbiter alexandrinus fuit qui chriſtum purã creaturã eſſe dicebat. aſſerens ꝙ erat quando nõ erat. et ꝙ propter nos factus eſt vt nos per eum tanꝙ per inſtrumentũ deus crearet. et ideo magnus cõſtantinus celebrari fecit nicenũ cõſilium. vbi error condemnatus eſt. Ipe autẽ poſtmodũ miſerabili morte interijt. q2 omnia viſcera et inteſtina ꝑ ſeceſſum emiſit. Cõſtantius aũt cõſtantini filius ipe hereſi corruptus fuit Quo circa cõſtantius imperator cõtra euſebiũ plurimũ indignatus multorum epõrum cõcilium conuocauit et dyoniſiũ acceſſiuit multaſq; epl'as ad euſebiũ deſtinauit. qui ſciens maliciã in multitudĩe preualere venire contẽpſit & ſuã ſenectutẽ oppoſuit. Vñ imperator ſtatuit cõtra eius excuſationẽ in mediolanenſi vrbe q̄ prope erat cõciliũ celebrari. Vbi cũ euſebiũ deeſſe videret. iuſſit arrianos fidẽ ſuã deſcribere. et dyoniſiũ epm mediol'. ac. xxxiij. epos eidẽ fidei ſubſcribere. qđ audiens euſebi9 de vrbe ſua mediolanũ ꝓfectur9 exijt et m'lta ſe paſſurũ predixit. ¶ B Cũ igit' ad quẽdam fluuiũ veniſſet vt mediolanum ꝑgeret nauis ꝓcul ex alia pte fluminis exiſtẽs eo iubente ad eũ venit. et ipm cum ſocijs ſine gubernatore alio trãſportauit. Tunc ei predictus dyoniſius obuiauit & ad pedes eius ꝓcidens veniã poſtulauit. Cũ igit' euſebius ab imperatore nec minis nec blandicijs flecti poſſet corã omnibus dixit. Vos dicitis filium minorẽ eſſe patre cur ergo michi filiũ meũ et diſcipulũ ꝓtuliſtis? Non eſt eñi diſcipulus ſup' magr̄m nec ſeruus ſup' dñm ſuum. nec filius ſup' patrẽ. Qua illi rõne ꝯmoti ſtatim cyrographũ quẽ ſcripſerãt. et cui dyoniſius ſubſcripſerat ei obtulerũt. At ille Nequaꝙ poſt filiũ ſcribam cui auctoritate preſum ſed ipm ſuccendite. nouũq; cui ſubſcribam ſi vultis ꝯſcribite. Sicq; nutu dei ſucceſus eſt cyrograph9 Cui dyoniſius et alij. xxxiij. epi ſubſcripſerãt. Rurſumq; arriani alium cyrographũ cõſcripſerunt. et euſebio et alijs epis vt ſubſcriberent tradiderunt Sed cũ ab euſebio animati nullatenus cõſentirẽt ceperũt plurimũ gratulari ꝙ cyrographũ cui coacti ſubſcripſerant penitus cõbuſtũ videbãt. Tunc iratus ꝯſtantius euſebiũ volũtati arrianorum tradidit: Qui protinus ipm de medio aliorum epiſcoporum rapientes: et durius flagellantes. eũ ꝑ gradus palacij a ſummo vſq; ad imum: et rurſus ab imo vſq; ad ſummũ traxerunt. Cum ergo capite cõquaſſato multũ ſanguinẽ fudiſſet. et adhuc nõ aſſentiret. vinctis poſt tergum manibus. per collum cũ fune ipm trahebãt. Ipe autẽ gratias agens dicebat ſe pro confeſſione fidei catholice mori eſſe paratum. Tunc conſtantius liberiũ papam. dyoniſium: paulinum. et omnes alios epiſcopos qui eius exẽplo fuerãt animati in auxiliũ mitti fecit. Euſebiũ vero apud ſcitopolim vrbem palaſtine arriani duxerunt. et ipm in quodã loco ſic artiſſimo recluſerunt vt eſſet illo longitudĩe breuior: latitudĩe anguſtior ita vt curuatus nec pedes extẽdere. nec ſe in latus alterum vertere poſſet. capiteq; depreſſo humeros tantum et cubitos mouere valebat. Veruntamen conſtantio defuncto. iulianus eidem ſuccedens. et omnibus placere volẽs. iubet exulatos epiſcopos reuocari. et deorum templa aperiri. et pace frui ſub lege qua quiſq; vellet. Et ſic euſebius inde exiens ad athanaſium venit. et quãta paſſus fuerat eidẽ expoſuit. Defuncto autem iuliano et iouiniano regnante ſopitis arrianis euſebius vercellas redijt et eum populus cum magna exultatione ſuſcepit. Sed iterum valente regnante arriani repululant et euſebij domum vallantes. et extra domum ſupinũ ipm trahentes lapidibus eum obruerunt. et ſic ad dominum feliciter migrans in eccleſia quam ipe conſtruxerat ſepultus eſt. Fertur quoq; hanc gratiã ſue ciuitati euſebius a deo ſuis precibus impetraſſe vt nullus arrianus ibidem viuere poſſit. Vixit aũt ſcđm cronicas ad minus. lxxxviij. annis Floruit circa annos domini. cccl.

¶ De ſeptem machabeis ciiii A

De ſancto Petro ad vincula

Machabei fuerunt ſeptē fratres cum matre
reuerenda et eleazaro ſacerdote. qui pro
obſeruatione legis cum carnē porcinā nol
lent comedere. inaudita ſuppliciorū genera ptule
runt ſcd̄m qd̄ in ſcd̄o machabeorū plenius contine
tur. Et notandū ꝙ eccleſia orientalis facit feſta de
ſanctis vtriuſqꝫ teſtamēti. occidētalis aūt nō facit
feſta de ſanctis veteris teſtamēti. eo ꝙ ad inferos
deſcenderūt. preterꝙ̄ de innocentibus. ex eo ꝙ in
ipſis ſingulis occiſus eſt chriſtus: et de machabeis
Sunt aūt quatuor rationes quare eccleſia de iſtis
machabeis licet ad inferos deſcenderint ſolemni-
zat. Prima eſt ꝓpter prerogatiuā martirij. Quia
eñ inaudita ſupplicia inter ſanctos veteris teſta-
mēti paſſi ſunt. ideo priuilegiati ſūt vt eoꝝ paſſio
merito celebretur. Hec ratio ponit̄ in hiſtoria ſco-
laſtica. Scd̄a eſt propter repreſentationē miſterij
Septenarius eñ numerus eſt numerus vniuerſi-
tatis. Significant̄ ergo in iſtis oēs patres veteris
teſtamenti celebritate digni Nam licet de ipſis nō
ſolemnizat eccleſia. tum quia ad limbum deſcende
runt. tum quia multitudo multorum nouorum ſub
intrauit. in his tamen ſeptem impendit omnibus
reueremtiam. quia per ſeptem vt dictū eſt vniuer
ſitas deſignatur. Tercia eſt propter exemplū pa
tiendi. ꝓponunt̄ eñ in exemplū fidelibus vt ſcd̄m
hoꝝ conſtantiā ad zelū fidei animentur et ad pa-
tiendū pro lege euangelij ſicut illi pro lege moyſi
fortius accingant̄. Quarta eſt propter cauſam ſup
plicij. Nam pro defenſiōe legis ſue talia ſupplicia
paſſi ſunt. ſicut et xp̄iani ꝓ defenſione legis euan-
gelice patiūtur. Has tres vltimas rōnes aſſignat
magiſter iohānes beleth i ſumma de officijs. c. v.

Ad vincula ſancti petri cv A

Feſtum ſancti petri apoſtoli qd̄ ad vincula
dicit̄ quadruplici de cauſa inſtitutū fuiſſe pu
tatur. ſcꝫ in memoriā liberationis petri. in
memoriā liberationis alexādri. pro deſtruendo ri
tu gentiliuꝫ. et pro impetrāda abſolutione ſpiri-
tualiū vinculoꝝ. Prima ergo cauſa eſt in memo-
riam liberatiōis petri. Nam ſicut dicit̄ in hiſtoria
ſcolaſtica herodes agrippa romā adijt. et ibi gaio
nepoti tiberij ceſaris familiariſſimus extitit. Qua
dam aūt die cū eſſet herodes in curru cum gaio le
uatis in celum manibus ait. Utinā viderē mortē
ſenis. et te dñm totius orbis. Sed hoc auriga he-
rodis audiuit. et tiberio continuo intimauit. Qua
propter īdignatus tiberius ceſar herodē recluſit.
Ubi dum quadaꝫ die iuxta arborem innixus eſſet
cuius frondib⁹ inſidebat bubo. vn⁹ de cōcaptiuis

peritus in augurijs dixit ei. Noli timere quia cito
liberaberis. et in tantum ſublimaueris ꝙ amicos
tuos in tui inuidiā cōcitabis. ⁊ in hac proſperitate
morieris. Quācito aūt huius generis animal ſup
te videris vltra quintū diem viuere non valebis.
Poſt aliquod tēpus tiberius morit̄ et gaius in im
periū ſublimat̄. qui quidē herodē de vinculis libe
rauit et magnifice ſublimatū regē in iudeam miſit
Cumqꝫ veniſſet miſit manus vt affligeret quoſdaꝫ
de eccleſia. Occiſo aūt iacobo fratre iohannis gla-
dio ab eodē ante dies azimoꝝ. vidēs quia hoc gra
tum eſſet iudeis in diebus azimoꝝ petrū apprehē
dit. et in carcerē miſit. volēs poſt paſcha ꝓducere
cum pp̄lo. Angelus aūt nocte eidem aſſiſtens mi-
rabiliter eū vinculoꝝ nexib⁹ liberauit. et ad mini-
ſteriū p̄dicationis liberū ire iuſſit. Facinus aūt re-
gis dilationē non patit̄ vltionis. Sequenti vō die
cuſtodes ad ſe venire fecit vt pro fuga petri diris
eos penis afficeret. Hoc tñ impeditus eſt facere.
ne ſolutio petri alicui noceret. Nā concitus in ceſa
ream deſcendit. et ibi ꝑcuſſus ab angelo expirauit
Etenī ſicut refert ioſephus in. xix. antiquitatum
libro cum ceſareā adueniſſet. ⁊ ad eum totius pro
uincie viri vnanimiter ꝯueniſſent. ille fulgenti ve-
ſte ex auro argentoqꝫ mirabiliter cōtexta indutus
incipiente die ꝓcedit ad theatrum. Ubi cū primū
ſolis radios veſtis argentea ſuſcepit. repcuſſo ſplē
dore duplicatā ſpectantibus lucē fulgur metalli vi
brantis effudit. vt intuentibus ꝑſtringeret aciē ter
ror aſpectus et ꝑ hoc plus aliq̄d de eo ꝙ̄ humane

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

nature eſt artifex arrogãtia mẽtiret. Illico adulã-
tis vulgi concrepant voces dicẽtis. Hucuſq vt ho
minẽ te tenuimus. ſed ex hoc iã ſupra humanã na
turã te eſſe fatemur. Et dũ adulatorijs demulcere
tur honoribꝰ. et oblatos ſibi diuinos honores nõ
reſpueret reſpiciẽs vidit incidentẽ ſup funiculũ ca
piti ſuo angelũ. i. bubonẽ mortis eiꝰ ꝓxime nũciũ
reſpiciẽſq ad pplm dixit. En ego deus veſter mo
rior. Sciebat eñi iuxta pdicationẽ auguris ſe infra
v. dies moriturũ. Et cõtinuo pcuſſus p. v. dies ver
mibus cũ corrodẽtibus expirauit. Hec ioſephus.
In memoriã igit tam mire liberationis principis
aploꝝ a vinculis. et tã dire vindicte in tyrannum
ꝓtinus ſubſecute eccleſia feſtũ ſcti petri ad vincu-
la ſolẽnizat. Vñ et epla in miſſa canit in qua hec li
beratio facta fuiſſe ꝓhibetur. et ſcdm hoc videt ꝙ
hoc feſtum deberet vocari petri a vinculis. ¶ B
Secunda cauſa inſtitutionis extitit. Qm alexãder
papa qui ſextus poſt beatũ petrũ rexit eccleſiam.
et hermes pfectus vrbis rome qui per alexandruz
ad fidẽ cõuerſus fuerat. a quirino tribuno in diuer
ſis locis in cuſtodia tenebant. Dixitq tribunus ad
hermez pfectũ. miror te virũ prudentẽ honorẽ di-
mittere pfecture. et vitaz aliam ſomniare. Cui her
mes dixit. Et ego ante hos annos hec omnia deri
debam. et hanc vitam ſolam eſſe putabã. Reſpon
dit quirinus. Fac ergo probare me ꝙ aliaz vitã no
ueris eſſe. et cõtinuo fidei tue diſcipulũ me habe-
bis. Cui hermes dixit. Sanctus alexãder quẽ te-
nes in vinculis. ipe hoc melius te docebit. Tunc q
rinus maledicẽs. hermem ait. Ego tibi dixi vt me
probare faceres hoc et nunc me mittis ad alexan-
drum quẽ pro ſuis ſceleribus teneo vinculatũ. Ve
runtñ ſup te et alexandrũ cuſtodiã duplicabo. et
ſi ipm tecum vel te cum ipo inuenire potero. vere
fidem tuis et eius dictis vel ſermonibus adhibeo.
Fecit quod dixit. Et alexandro hoc hermes ꝓtinꝰ
indicauit. Orãte igit ſancto alexãdro angelus ad
eum venit. et ipſum ad hermem in carcerez duxit.
Et inueniẽs eos quirinus inſimul plurimũ admi-
ratus eſt. Et cũ hermes quirino narraret quomõ
alexander filiũ ſuuz mortuũ ſuſcitaſſet. dixit alexã
dro quirinus. Habeo filiam gutturoſam nomine
balbinam. Promitto igitur me tuaz recipere fidẽ
ſi filie mee impetrare poteris ſalutem. Cui alexã-
der. Vade citius et ipam ad carcerez meum addu
cito. Cui dixit quirinus. Cũ hic ſis quomodo in car
cere tuo te potero inuenire? Ad quẽ alexãder. Va
de cito. quia qui me huc adduxit ille me illuc cito
reducet. Pergens igitur quirinus filiaz ſuam ad
carcerem alexãdri adduxit. et ibidẽ ipm inueniẽs
ad pedes ſuos ſe proſtrauit. Tunc filia eius cepit
vincula ſancti alexandri deuote oſculari vt ſanita
tem reciperet. Cui alexander dixit. Noli filia has
meas oſculari cathenas. ſed boias ſancti petri dili
gẽter inquire quas deuote oſculãs recipies ſanita
tẽ. Quirinus igit in carcere vbi petrus detẽtus fue
rat diligẽter boias inquiri fecit. eaſq cũ inueniſſet
filie ſue oſculendas dedit. Illa mox vt oſculata eſt
vincula. ſanitatis eſt integre beneficium aſſecuta.
Tunc quirinus veniã petens alexandrũ de carce-
re extraxit. et ipe cũ familia et alijs quãpluribꝰ ba
ptiſma ſuſcepit. Tũc ſanctus alexãder hoc feſtũ in
kl. auguſti celebrandũ inſtituit. et in honorẽ apli
petri eccliam fabricauit. vbi vincula repoſuit ⁊ ad
vincula nominauit. In hac ſolẽnitate ad pdictam
eccleſiã magnus fit ꝯcurſus ppli. ⁊ ibidẽ ppls vin
cula oſculat. ¶ C Tercia cauſa inſtitutiõis ſcdm
bedam hec eſt. Octauianus imparator et anthonius
ſibi inuicẽ affinitate cõiuncti. ſic inter ſe mũdi totiꝰ
imperiũ diuiſerunt. vt octauianus in occidẽte yta
liã galliã et hiſpaniã. anthoniꝰ vero in oriẽte aſiaz
pontũ et affricam poſſiderẽt. Anthonius aũt laſci
uus et lubricꝰ cũ ſororẽ octauiani i vxorẽ haberet
ipam repudiauit. et cleopatrã reginã egipti in vxo
rem accepit. Ob hoc indignatus octauianꝰ manu
armata in aſiã cõtra anthoniũ ꝓcedit. et ipſum in
omnibus ſupauit. Tũc anthoniꝰ et cleopatra victi
fugerunt. ac ſemetipos pre dolore nimio occiderũt
Egipti igit regnũ octauianus deſtruxit. et roma-
nã ꝓuinciã fecit. Inde in alexãdriã pexit et oibus
eam diuicijs ſpolians romã ipſas trãſuexit. Unde
rempublicã auxit. ita ꝙ ꝓ vno denario daret qḋ
prius pro quatuor vendebat. Et quia ciuilia bella
valde vrbẽ vaſtauerãt ita eã renouauit vt dixerit
Inueni latericiã relinquo marmoreã. Quia igit in
tm rẽpublicã auxit auguſtus primo oim vocatꝰ eſt
Vñ et ab eo auguſti dicti ſunt q ſibi in impio ſucceſ-
ſerũt. ſicut a iulio ceſare eiꝰ auũculo ceſares appel
lant. Vñ et hunc mẽſem auguſtũ q prius ſextilis di
cebat. q2 a marcio ſextꝰ erat. ppls ſuo noie intitu-
lauit eũ auguſtũ vocãs. In memoriã itaq et hono
rẽ victorie illius quã prima die auguſti octauianꝰ
habuit omẽs romani hac die ſolemnizabant vſq
ad tẽpus theodoſij imparatoris q cepit regnare an-
no dñi. cccc. xxvi. Eudoxia igit filia pdicti theodo-
ſij imperatoris vxor valentiniani hieroſolimaz ex
voto pexit. Ubi quidã iudeus ꝓ magno munere
duas ei cathenas obtulit quibꝰ ſub herode petrus
apls vinctus fuit. Cũ igitur romam rediſſet in kl.

auguſti. et honorē imperatoris gentilis romanos ſolemnizare videret dolēs ꝙ dānato homini tantus honor exiberet. cogitāſqꝫ ꝙ non eos de facili a tali cultura et cōſuetudine reuocare poſſet cogitando tractauit. vt obſeruantia quidē ſic ſtaret. ſed in honore ſancti petri fieret. et illū diem vniuerſus populus ad vincula noīaret. Habita igit collatione cū beato pelagio papa. ꝓplm blandis exortationibus induxerunt. vt obliuioni traderet memoria principis paganoꝝ ⁊ celebris fieret memoria principis apoſtoloꝝ. Qđ dū cunctis placuiſſet illa cathenas quas de hieruſalē attulerat. ꝓtulit et populo oſtēdit. Papa vō et illā cathenā ꝓtulit qua ſub nerone idē apl's vinct⁹ fuit Hac ergo illis ſociata ita miraculoſe vna cathena facta eſt. ac ſi ſemꝑ vna et eadē extitiſſet. Unde papa et regina protinus ſtatuerūt. vt qđ hominū indiſcreta religio faciebat gentili damnato in melius mutata faceret apl'oꝝ principi petro. Ipa igit vincula papa cū regina in eccl'ia ſancti petri ad vincula poſuit. ⁊ ipaꝫ muneribus multis et priuilegijs magnis dotauit ac predictā dieꝫ vbiqꝫ celebrem fore inſtituit. Hec beda. Idem dicit ſigibertus. ¶ Quante aūt virtutis hec cathena fuit anno dñi. cccclxiiij. apparuit. quēdaꝫ eī comitē imperatoris ottonis ꝓpinquū dyabolus ante oculos oīm tam crudeliter arripuit. vt ſeip̄m dētibus laceraret. Tunc iuſſu imperatoris ad iohānes papā ducit⁹ vt cathena ſancti petri ei⁹ collo circūdaret. Sed cū quedā alia cathena furētis collo fuiſſet impoſita. et nichil ex hac prouenisſet ſalutis. nimirū vbi nil latebat virtutis. tandē vera petri cathena ꝓducitur et furentis collo imponit Tante aūt virtutis pondus dyabolus ferre nō potuit: ſed mox coram omnibus exclamans abſceſſit. Tunc theodricus metenſis ep̄s ipſam cathenam arripuit. et eam ſe nullatenus dimiſſurū niſi manus ſibi precideretur aſſeruit. Cum igit ſuper hoc inter ep̄m et papā alioſqꝫ clericos grauis oriretur contentio. imperator tandē ip̄m litigium ſedauit. et ep̄o ex ip̄a cathena a papa anulū impetrauit. Narrat miletus in cronica et idē habetur in hiſtoria tripartita. ꝙ his diebus apud epyrum draco ingens apparuit. in cuius ore donatus ep̄s virtute inſignis expuens mox eū occidit. prius tn̄ ante eius faciem digitis crucem deſignans et eidē oſtendens. Quē vix. viij. iuga boum ne eius putredine aer inficeretur ad locū incendij trahere potuerunt. Idē quoqꝫ ait ibidē. et in eadē tripartita hiſtoria habetur. ꝙ in creta dyabolus in ſpecie moyſi ſe poſuit. Qui iudeos vndecunqꝫ cōgregans ſuꝑ magnū montis precipitiū iuxta mare eos duxit. Quos dū ad terram ꝓmiſſionis ſicco pede ſe preeunte ducere pollicet innumeros enecauit. Unde credit ꝙ dyabolus indignatus. q2 occaſione iudei qui regine cathenam dederant plauſus octauiani ceſſauit. de his ſe taliter vindicauit. Multi aūt ex his qui euaſerunt ad baptiſmi gratiā cōuolarūt. Cū eñ mons ipſe dediuis incumberet. et illi ſeſe euoluerent. priores tāꝫ acutis rupibus lacerati ꝙ in mare prefocati mortui ſunt. Cunqꝫ reliqui idem facere vellent. et de prioribus quid eis acciderit ignorarent. quidā piſcatores inde trāſeūtes malū quod acciderat narrauerunt eiſdem. et ſic illi conuerſi ſunt. Hec in hiſtoria triptita ¶ D Quarta cauſa inſtitutionis hic aſſignari poteſt. Dñs eñ a vinculis petrū miraculoſe abſoluit. et eidē ligandi et abſoluendi poteſtatē dedit. Nos aūt vinculis peccatoꝝ obligati tenemur et abſolui indigem⁹. Ideo igit ip̄m in ſolēnitate q̄ dicit ad vincula honoram⁹. vt ſicut ip̄e a vinculis abſolui ꝓmeruit. et ſicut abſoluendi a dño poteſtatē accepit. ſit et ip̄e a peccatorū vinculis nos abſoluat. Hanc vltimā inſtitutiōis cauſaꝫ nōnullaꝫ extitiſſe q̄s de facili ꝑpendere pōt. ſi videat ꝙ abſolutionē a vinculis in apl'm factā epl'a cōmemorat. abſoluēdi poteſtatē ſibi cōceſſaꝫ euāgeliſta recitat abſolutionē ab ip̄o nobis fiendā hodierna oratio poſtulat. Qđ aūt ꝑ claues quas accepit interdū etiā dānandos abſoluat i quodā miraculo qđ legit in libro miraculoꝝ btē virginis ſatis claret. Apđ nanqꝫ coloniā vrbē in monaſterio ſancti petri erat q̄dam monachus leuis lubricus. et laſciuus. hic dū ſubita morte fuiſſet ꝑuentus demones ip̄m accuſabant et q̄libet peccatoꝝ genera cōtra ip̄m clamabāt. Unū dicebat. Ego ſum cupiditas tua qua cōtra dei ꝑcepta tā frequēter cupiſti Aliud clamabat. Ego ſuꝫ vana gl'ia qua te apud hoīes iactanter exaltaſti. Aliud ait ego ſum mendatiū in quo mentiendo peccaſti. Et cetera ſimilr. Ecōtra quedā bona op̄a q̄ fecerat ip̄m excuſabāt dicētia. Ego ſum obediētia quā ſeniorib⁹ ſpūalib⁹ exhibuiſti. Ego ſum pſalmorū cātus. quē frequenter deo cōcinisti. Sctūs aūt petrus cui⁹ erat monachus ꝓ ip̄o deꝑcaturus deū adijt. Cui rñdit dñs. Nunq̄d nō ꝓpheta me inſpirante dixit. Dñe quis habitabit in tabernaculo tuo. aut q̄s re. i mon. ⁊c. Qui ingredit ſine mac'la ⁊c. Quomodo hic poteſt ſaluus eſſe cū nec ſine macula ſit ingreſſus nec ſit iuſtitiā operatus? Rogāte igit ꝓ eo petro cū virgine matre dei hanc dñs ſentētiā ꝓtulit. vt ad corpus rediret. et ibi peniam ageret. Tūc cōfeſtim petrus

claui quam manu tenebat dyabolum terruit et in fugam cõuertit. Animã vero ei⁹ in manu cuiuſdaꝫ qui in predicto monaſterio monachus fuerat tradidit. et vt ad corpus ipam reduceret p̄cepit. Qui ab eo ꝓ mercede reductionis popoſcit, vt ſingulis diebus pſalmũ. miſerere mei deus diceret. ⁊ ſepulturã eius ſepe ſcobis mundaret. Ipſeqꝫ de morte rediens q̄ ſibi contigerãt omnibus enarrauit.

De ſctõ ſtephano papa. cvi. A

Stephanus papa cũ multos gentiliũ verbo et exemplo conuertiſſet. et multa corpora ſanctoꝝ martirũ ſepelliſſꝫ a valeriano et galieno ãno dñi. cclx. ſummo ſtudio ꝗquirit̃. vt euꝫ et clericos aut ſacrificare cogerent aut ſupplicijs diuerſis punirent. Dederũtqꝫ edictũ vt q̄cunqꝫ eos ꝓderet totã eoꝝ ſubſtãtiã poſſideret Quapropter x. de eius clericis ſtatim cõprehenſi ſunt et ſine audientia decollati. Sequẽti die ſtephanus papa cõprehẽdit̃. ⁊ ad tẽpluꝫ martis ducit̃. vt ibi aut ydolum adoraret. aut capitalẽ ſententiã ſubiret Sꝫ cũ templũ ingreſſus fuiſſet. et deum vt ipm templum deſtrueret exoraſſet. ſtatim magna pars tẽpli corruit. ⁊ omnis multitudo pre nimio timore aufugit Ipſe vero ad cimiteriũ ſancte lucie ꝑrexit. Qđ audiens valerianus milites plures priorib⁹ ad eũ miſit Qui venientes eum miſſam celebrantẽ inuenerũt et ſtantẽ intrepidũ ac incepta deuote perficienteꝫ in ſua ſede decollauerunt.

De inuentione ſancti ſtephani prothomartiris cvii. A

Inuentio corporis ꝓthomartiris ſtephani anno dñi. cccc.xvij. honorij pricipis ãno. vij. facta fuiſſe narrat̃. Repitur aũt ei⁹ inuẽtio trãſlatio. et cõiunctio. Inuentio ipſius hoc ordine facta fuit. Nã cũ quidã preſbiter noĩe lucianus in territorio hieroſolimitano. quẽ genadius inter illuſtres viros ꝯmemorat. ⁊ hec ſcripſit feria. vi. in ſtratu ſuo quieſceret et bñ vigilaret. quidã vir ſenex ⁊ ſtatu ꝓcerus. vultu decorus. barba ꝓlixa. pallio cãdido amictus. cui gẽmule auree et cruces inerant ĩcõtexte. calciatus caligis in ſupficie deauratis eidẽ appuit. Qui manu aureã virgã tenẽs tetigit eũ dicẽs. Sũma cũ diligẽtia nr̄os patefacito tumulos qꝛ indecẽter deſpecto loco recõditi ſum⁹. vade igit̃ ⁊ dic iohãni ep̄o hieroſolimitano vt nos in honorabili loco reponat. qꝛ cũ ſiccitas et tribulatio mũdũ cõcuſſerit nr̄oꝝ ſuffragijs de⁹ mũdo ꝓpiciari decreuit. Cui lucianus p̄ſbiter dixit. Dñe q̇s es? Ego ſum inquit gamaliel qui paulũ aplm enutriui. et ad pedes meos legẽ ꝑdocui. Qui aũt mecũ iacet ſctũs eſt ſtephanus q̇ a iudeis lapidat⁹ extra ciuitatẽ ꝓiectus eſt. vt a feris ⁊ auibus deuoraret̃. Sꝫ hoc oĩno ille ꝓhibuit cui idẽ martir illeſam fidẽ ſeruauit. Eo aũt ipm cũ reuerẽtia multa collegi. et ĩ meo nouo tumulo ſepeliui. Alius aũt q̇ mecũ iacet eſt nichodemus nepos meus q̇ nocte ihm adijt. et a petro et iohe ſacrum baptiſma ſuſcepit. Quapropter ĩdignati in eũ pricipes ſacerdotũ eũ occidiſſent. niſi ob nr̄i reuerẽtiã deſtitiſſent. Uerũ tñ oẽm ſubſtantiã eius diripuerũt. et a principatu

De inuentione ſancti ſtephani

depoſuerunt multiſq; eū afficiētes verberibus ſe-
miuiuū reliquerūt. Hunc cū ego ī domo meo duxiſ
ſem. diebus aliquibus ſuprixit. et defunctū iuxta
pedes beati ſtephani ſepeliri feci. Tertius vero q̇
mecum eſt. ipē eſt abibas filius meus. q̇ anno eta
tis ſue. xx. mecū baptiſma ſuſcepit. ꝛ virgo perma
nens cum paulo diſcipulo meo legeꝫ didicit. Uxoꝛ
vero mea ethea. et ſelemias filius meus. qꝛ fideꝫ
xp̄i noluerunt recipe nr̄a nequaꝗ̄ digni ſepultura
fuere ſed eos alibi ſepultos inuenies et eoꝝ tumu
los vacuos et inanes. Hoc dicto ſcūs gamaliel diſ
paruit. Lucianus vero euigilans dn̄m exoꝛauit. vt ſi
hec viſio in veritate fieret. eidē ſcd̄o ac tercio appa
reret. In ſequēti igiṫ feria ſexta idē ſicut pꝛius ap
paruit. et cur ea q̄ ſibi dixerat neglexerit requiſi-
uit. Non inquit dn̄e neglexi. ſed rogaui dn̄m vt ſi
hec viſio ex deo eſſet michi tercio appereret. Dixitq;
ei gamaliel. Qm̄ in mente tua cogitaſti ſi nos inue
nires quō reliquias ſinguloꝝ diſcernere poſſes. ex
his q̄ tibi ſub ſimilitudine oſſero ſinguloꝝ loculos
et reliquias edocebo. Oſtēditq; ei tres calathos
aureos et quartū argēteuꝫ. quoꝝ vnus erat plen⁹
roſis rubētibus. ꝛ alij duo roſis albis. quartū etiā
oſ̄dit calathum argenteū plenū croco. Dixitq; ga
maliel. Hi calathi noſtri ſunt loculi. et he roſe no-
ſtre ſunt reliquie. Calathus plen⁹ roſis rubeis eſt
loculus ſancti ſtephani. q̇ ſolus ex nobis martirio
meruit coꝛonari. Alij duo roſis albis pleni mei et
nichodemi ſunt loculi qui ſincero coꝛde in cōfeſſio-
ne xp̄i pſeuerauimus. Quartus vero argēteus cro
co plen⁹ eſt abibe filij mei. qui candoꝛe ṽginitatis
pollebat. et mūdus de mūdo exiuit. His dictis ite
rū diſparuit. Feria aūt. vi. ſequētis ebdomade eideꝫ
iratus apparuit. et de dilatione et negligētia ſua
eū grauiter increpauit. Cōtinuo igiṫ lucianus hie
roſolimā adijt. et iohāni ep̄o cuncta p ordinē enar-
rauit. Pergunt igiṫ cū alijs ep̄is accerſitis ad locū
pꝛedictū luciano oſ̄ſum. Cūq; cepiſſent fodere ter
ra ꝯcutiṫ et ſuauiſſimus odoꝛ ſentiṫ. Ad cuius odo
ris miraꝫ fragrantiā meritis ſanctoꝝ. lxx. hoīes a
diuerſis infirmitatibus liberanṫ. Sicq; ī eccleſiaꝫ
ſyon q̄ eſt in ihꝛl̄m. vbi ſcūs ſtephanus archidiaco
natus officio funct⁹ eſt. cū magno gaudio ſanctoꝝ
reliq̄as tranſtulerūt. et eas ibidē honoꝛifice cōdi-
derūt. Ea aūt hoꝛa pluuia magna deſcendit. Hui⁹
viſionis ꝛ inuentionis mentionē facit beda in cro
nica ſua. ¶ H Hec inuentio ſancti ſtephani fa-
cta eſt ea die qua eius paſſio celebraṫ. et eius paſ-
ſio in hac die fuiſſe diciṫ. Feſta aūt ab eccl̄ia muta-
ta ſunt duplici rōe. Pꝛima eſt qm̄ xp̄s ideo natus
eſt in terris vt homo naſcereṫ in celis. Decuit igiṫ
vt natiuitati xp̄i ꝯtinuareṫ natale ſancti ſtephani.
q̄ pꝛimus pro xp̄o martiriū ſuſtinuit. qd̄ eſt naſci ī
celo. vt ꝑ hoc notareṫ vnā ex alia ſequi. Unde etiā
cantaṫ de ip̄o. Heri xp̄s natus eſt in terris vt hodie
ſtephanus naſcereṫ in celis. Scd̄a ratio eſt qm̄ fe-
ſtū de inuētione ſolēnius agebatur ꝙ̄ feſtū de paſ
ſione. et hoc tū ꝓpter reuerentiā natiuitatis. tum
ꝓpter multa miracula q̄ in ipſius inuentione dn̄s
oſ̄dit. Quia ergo paſſio ip̄i⁹ dignioꝛ eſt ꝙ̄ inuētio
et ob hoc ſolēnioꝛ debet eſſe. ideo etiā feſtū de paſ
ſiōe ad illud tp̄s trāſtulit in quo ī amplioꝛi reuerē
tia habeaṫ. ¶ Tranſlatio aūt eius vt ait aug̃. hoc
mō fuit. Nā alexander ſenatoꝛ ꝯſtātinopolitanus
ihꝛl̄m cū vxoꝛe ſua adijt. et ꝓthomartiri ſtephano
pulcherrimū oꝛatoꝛiū ꝯſtruxit. ac poſt eius obitū
iuxta ei⁹ coꝛpus ſe ſepeliri fecit. Euolutis ergo. vij.
annis iuliana eius vxoꝛ ī patriā ſuā volēs redire.
vt pote q̄ a pꝛincipibus iniuriā patiebaṫ. coꝛpus
viri voluit deferre. Qd̄ cū ab ep̄o multis pcib⁹ po-
ſtulaſſet. ep̄s duos loculos argēteos ꝓtulit dicēs.
Nō noui q̄s ſit ex his loculis viri tui. Et illa. Ego
noui. Et impetū faciēs amplexata eſt coꝛpus ſan-
cti ſtephani. Sic ergo dū coꝛpus viri putat accipe
caſu coꝛpus ꝓthomartiris accepit. Cū aūt nauim
cum coꝛpe conſcendiſſet. hymni audiunṫ angelici.
odoꝛ effragrat. clamāt demones. ſeuā ſuſcitant tē
peſtatē dicētes. Ue nobis qꝛ ꝓthomartir ſtepha-
nus tranſit diro nos verberās igne. Cū ergo nau-
te naufragiū foꝛmidarēt. ſtephanus inuocaṫ. et cō
tinuo appꝛuit dicēs. Ego ſuꝫ nolite timere. Statiq;
tranq̄llitas magna ſubſecuta eſt. Tūc audite ſunt
voces demonū clamātiuꝫ. Impie pꝛīceps nauē ac
cende. qꝛ aduerſarius noſter ſtephan⁹ eſt ī ea. Tūc
pꝛīceps demonū. v. demones q̇ nauē incenderent
miſit. Sꝫ āgelus dn̄i in ꝓfundū eos dimerſit. Et cū
calcedonē veniſſent. demones clamabāt. Seruus
dei venit. qui ab iniquis lapidatus eſt iudeis. Cō
ſtantinopolim igiṫ incolumes ꝑuenerūt ꝛ ī quadā
eccl̄ia coꝛp⁹ ſancti ſtephani cū magna reuerentia
cōdiderūt. Hec aug̃. ¶ Coniunctio aūt coꝛpis ſancti
ſtephani cū coꝛpoꝛe ſancti laurētij hoc ꝯ modo facta
fuit. Cōtigit eī eudoxiā filiā theodoſij impatoris
a demone grauiter cruciari. Qd̄ cū patri ſuo con-
ſtantinopolim ꝯſtituto intimatū fuiſſet. iubet filiā
ꝯſtātinopolim adduci. vt ſacroſanctis ꝓthomarti
ris ſtephani reliquijs tangereṫ. Demon aūt in ea
clamabat. Niſi ſtephanus romā veniat non exibo
qm̄ ſic eſt apl̄oꝝ voluntas. Qd̄ cū impatoꝛ audiuiſ
ſet. a clero et populo ꝯſtātinopolitano obtinuit vt

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

corpus ſancti ſtephani romanis darēt. et ipſi beati laurentij corpus acciperēt. Tunc imꝑator pelagio pape ſuꝑ hoc ſcripſit Papa vō de ꝯſilio cardinaliū imꝑatoris petitōni ꝯſenſit. Miſſi igit̄ ꝯſtātinopolī cardinales corpus ſancti ſtephani romā deferūt. ⁊ greci ꝓ accipiēdo corꝑe ſancti laurētij ꝓſequunt̄. Capue igit̄ corpus ſtephani recipit̄. et brachiū ei⁹ dextrū a capuanis deuotis ꝑcibus obtinet̄. et metropolitana eccl'ia in eius honore fabricat̄. Cū aūt romā veniſſent. et ī eccl'iaꝫ ſancti petri ad vincula corpus deferre vellent. vectores ſubſiſtunt. nec vltra procedere poſſunt. Demon aūt in puella clamabat. Fruſtra laboratis quia nō hic. ſed apud fratrem ſuū laurentiuꝫ ſedē elegit. Illuc igit̄ corpus defert̄ et ad eius tactū puella a demone liberatur At laurentius aduentui fratris ſui quaſi cōgratulans et arridens in alteram partē ſepulcri ſeceſſit et medietatem illius vacuam fratri reliquit. Greci vero dū manus apponunt vt laurentiū ferāt ad terrā velut exanimes corruerunt. Sed orantibus pro eis papa clero et populo vix ad ſe ad veſperā redierūt. Omnes tamen infra. x. dies mortui ſunt Latini etiam q̄ ſibi ꝯſenſerāt in freneſim verſi ſanari nō potuerūt. quoadusq̄ſanctoꝝ corpa inſimul tumulata fuerūt. Tunc vox de celo audita eſt. O felix roma q̄ corpus laurentij hiſpani. et ſtephani hieroſolimitani tam glorioſa pignora vno claudis manſeolo. Facta eſt aūt iſta cōiunctio. ix. kl'. maij circa annos dn̄i. cccccxxv. ¶ C · Refert aug. in li. xxij. de ciui. dei. vi. mortuos ad inuocationē ſancti ſtephani ſuſcitatos. videlꝫ quendā q̄ cuꝫ mortuus ſic iaceret vt ei iā pollices ligarent̄ iuocato ſuꝑ eū noīe beati ſtephani ꝯtinuo ſuſcitat⁹ eſt. Itē quedā puerū a plauſtro ꝯtritū. quē mater ad eccleſiā ſcti ſtephani deferēs viuū et ſanū recepit. Itē quādaꝫ ſanctimonialē que cū in extremo ſpū conſtituta ad eccl'iam ſancti ſtephani delata fuiſſet. et ibidem expiraſſet. videntibus oībus et ſtupentibus ſanata ſurrexit. Itē quandā puellā apud yponē cuius tunicā cū pater ad eccl'iaꝫ ſancti ſtephani deportaſſꝫ. eā poſtmodū ſuꝑ corpus defuncte puelle ꝓiecit. et illa ſtatim ſurrexit. Itē quendā iuuenē apud yponē cuius corp⁹ cū inunctū fuiſſet oleo ſancti ſtephani ſtatim ſurrexit. Itē quendā puerū qui cū ad eccleſiaꝫ ſancti ſtephani mortuus fuiſſet delatus ad inuocationē ſancti ſtephani vite eſt ꝓtinus reſtitutus. ¶ De hoc martire ſic dicit aug. Martirē iſtuꝫ gamaliel ſtolatus reuelauit. ſaulus ſpoliatus laudauit. xp̄s pannis inuolutus ditauit. et precioſo lapide coronauit. Idē. Item in ſtephano emicuit pulchritudo corporis. flos etatiſ. eloquētia ſermocinātis. ſapientia ſanctiſſime mētis. et opatio diuinitatis. Idē. fortis colūna dei cū inter lapidiferas manus captatorio forcipe teneret̄ fide fūdabilis ignitebat̄. feriebat̄ et ꝓducebat̄. ꝯſtringebat̄ et angebat̄. cedebat̄ et nō vincebat̄. Idē ſuꝑ illud. Dura ceruice ⁊c. Hic non blandit̄ ſꝫ inuehit̄. nō palpat ſꝫ ꝓuocat. nō trepidat ſed inſtigat. Idē. Attende ſtephanū ꝯſeruū tuuꝫ. homo erat ſicut et tu. de maſſa peccati erat ſicut et tu. co pcio redemptus quo tu. Et cū dyaconus erat euangeliū legebat. qđ legis vel audis et tu. Ibi inuenit ſcriptū. Diligite inimicos veſtros. Didicit legēdo ꝑfecit obediendo.

¶ De ſancto dominico cxiiii A

DOminicus dicit̄ quaſi dn̄i cuſtos vel a dn̄o cuſtoditus. vel dicit̄ dominicus q̄ntum ad ethymologiā huius noīs qđ eſt dn̄s. Dicit̄ aūt cuſtos dn̄i tribus modis. ſcꝫ cuſtos honoris dn̄i quo ad deum. cuſtos vinee dn̄i vel gregis dn̄i quo ad ꝓximū. cuſtos voluntatis dn̄i ſiue p̄ceptorum dn̄i quo ad ſeipſum. Scđo dicit̄ dominicus quaſi a dn̄o cuſtoditus. Dn̄s eīn cuſtodiuit ipm̄ quātū ad triplicē ſtatum ſuum. in quoꝝ primo fuit laicus. in ſcđo regularis canonicus. in tercio vir apoſtolic⁹. Nam in primo eū cuſtodiuit faciendo eū laudabiliter incipere. in ſcđo feruēter ꝓficere. in tercio ꝑfectionem apphēdere. Tertio poteſt dici dn̄icus per ethymologiā huius noīs dn̄s. Dn̄s nāq̄ dicit̄ quaſi donās minas vel donās minus vel donans munus. Sic beatus dn̄icus fuit donās. i. condonans

minas per iniuriarū dimiſſionē. donās minus per corporis macerationē q꞉ corpori ſuo ſemꝑ minus dabat ꝙ appetebat. donans mun⁹ per libertatis largitionē. q꞉ non ſolū ſua pauperibus tribuit. ſed etiā ſeipm̄ pluries vendere voluit.

Dominicus ordinis predicatoꝝ dux et pater inclitus. ex hiſpanie ꝑtibus villa q̄ dicit̄ calaregia oxonieñ. dioceſis patre felice. matre vo iohāna noīe ſcōm carnē originē duxit. Cui⁹ mater añ ipſius ortū vidit in ſomnis ſe catulū geſtantem in vtero. ardentē in ore faculam baiulantem. Qui egreſſus ex vtero totā mundi machinā incendebat. Cuidā etiā matrone q̄ ipm̄ ex ſacro fonte leuauerat videbat̄ ꝙ puer dominicus ſtellam prefulgidam haberet in fronte q̄ totū orbem illuſtrabat. Dū adhuc eſſet puerulus et ſub nutricis cuſtodia cōſtitutus. deꝑhenſus eſt ſepe lectū dimittere. et ſuꝑ nudā humū iacere. Miſſus tandē palentiā ad ſtudiū amore ſapientie addiſcēde. vinum ꝑ decenniū non guſtauit. Ubi cū fames valida eſſet libros cū omni ſuppellectili vēdidit. et preciū coꝝ pauꝑibus erogauit. Creſcēte iam eius fama ab epō oxonieñ. in ſua eccleſia canonicus regularis efficit̄. et poſtmodū factus oībus vite ſpeculū a ꝯcanonicis ſubprior ordinat̄. Ipe aūt die ac nocte lectioni et orōni vacabat. aſſidue deū exorans vt ſibi hāc gratiā infundere dignaret̄ qua ſe totū aliqn̄ ſaluti poſſet impendere ꝓximoꝝ. In li. quoq꞉ de collatōib⁹ patrū ſtudioſiſſime legēs ꝑfectiōis cumulū apprehendit. Pergēs aūt cū p̄dicto epō tholozam deꝓhendit hoſpitē ſuū heretica prauitate corruptum Quē ad fidem cōuertit et quaſi quendā primiciaꝝ manipulū future meſſis dño preſentauit. ¶ Legit̄ in geſtis comitis montiſfortis ꝙ cū beatus dominicus quadā vice aduerſus hereticos predicaſſet auctoritates quas in mediū ꝓduxerat redegit in ſcriptis. et cuidā heretico cedulā illā tradidit. vt ſuper obiectis deliberare deberet. Illa autem nocte ad ignē hereticis ꝯgregatis cedulā quam receꝑat produxit in mediū. Cui ſocij dixerūt vt in ignem illam ꝓijceret. et ſi ꝯburi ꝯtingeret coꝝ fides imo perfidia vera eſſet. Si vero cōburi nō poſſet verā fidē romane eccl'ie p̄dicarēt. Qua ꝓpter cedula in ignē ꝓijcit̄. Que cū aliquātuluꝫ moram in igne feciſſet incōbuſta ab igne ꝓtinus ꝓſilijt. Stupētib⁹ cūctis vnus ceteris durior ait. Proijciat̄ iterū et ſic expiētia plenius reꝑiet̄ et plenius experiemur veritatē. Proijcit̄ iterū et iteꝝ ꝓſilijt incōbuſta. Iteruꝫ ille dixit. Tercio ꝓijciat̄ et tūc ſine dubio rei exitū cognoſcemus. Proijcit̄ tercio. et iterū incōbuſta ꝓſilijt et illeſa. Heretici aūt in ſua duricia ꝑmanētes diſtrictiſſima inter ſe iuratiōe firmauerūt ne hoc aliqs publicaret. Quidā tn̄ miles q̄ ibi aderat et noſtre fidei aliq̄tuluꝫ adherebat. Iſtud miraculum poſtmodū publicauit. Factū eſt aūt hoc apud mōtē victorialē. Simile quidam dicit̄ accidiſſe apud fanū iouis in dicta ibidē in dieb⁹ illis ꝯtra hereticos quadē diſputatiōe ſolēni. ¶ B Ceteris igit̄ ad ꝓpria redeūtibus. et epō oxonieñ. defuncto ſolus ibidē ſanctus dominicus cū paucis remāſit ꝯtra hereticos ꝯſtanter verbū dei annunciās. Irridebant aūt eū aduerſarij veritatis. ſputa lutum et huiuſmodi vilia ꝓijcientes in eū. et a tergo ꝓ deriſu ſibi paleas alligantes. Cū autē ſibi interitū minarent̄ imperteritus rñdebat. Nō ego martirij dign⁹ ſum gloria. nondū merui iſtā mortē. Quapropter locū tranſiens in quo ſibi parate ferebātur inſidie non ſolū intrepidus verū etiā cantās ⁊ alacer procedebat. Qđ illi admirātes dixerūt illi. Nunquid nō tu mortis horrore ꝯcuteris? Quid acturus eras ſi ꝯprehēdiſſem⁹ te? Ait ille. Rogaſſem vos ne repētina me ſubito ꝑimeretis vulneribus. ſed paulatim ⁊ ſucceſſiue membra ſingula mutilātes. deinde oſtēſis corā oculis meis detruncatis membroꝝ ꝑticulis. ipos etiā oculos eruentes ad vltimū ſemiuiuū laceratūq꞉ corpus ſic ꝑmittētes in ſuo ſanguine volutari vel proſus ad libitū me necaretis. Cū quendā repꝑiſſet ꝓpter nimiā quam patiebatur inopiā hereticoꝝ cōſortijs adheſiſſe. decreuit ſeipm̄ venūdare quaten⁹ ex accepto p̄cio de ſeipo et egeſtatis ſimul occaſiōe p̄deret. et ſub errore venūdatū liberaret. Qđ et feciſſet. niſi inopie eius diuina miſcōia aliter ꝓuidiſſꝫ. Alias etiā cū quedā mulier fratrē ſuū in ſarracenoꝝ captiuitate detētū lamentabili ſibi cōqueſtione exponeret. nullūq꞉ ſibi ad eius liberationē fateret̄ cōſiliū ſupeſſe. ille intima ꝯpaſſione cōmotus ſeipm̄ ꝓ redemptiōe captiui vendendū obtulit. Sed deus qui ipm̄ neceſſariorē ad redemptionē ſpūalem multoꝝ captiuorum preuiderat non ꝑmiſit. ¶ Hoſpitatus in partibus tholozanis apud quaſdā matronas ab hereticis ꝑ oſtentationē religionis deceptas. ꝑ totā quadrageſimā vt ſic clauū clauo retūderet in pane ſolū et aqua frigida cum adiūcto ſibi ſocio ieiunauit Nocte vero vigilās cū neceſſitas cogebat laſſa mēbra ſuꝑ nudā tabulam reclinabat. Sicq꞉ factū eſt vt illas matronas ad agnitionē v̄itatis ꝑduceret. Poſt hoc aūt cepit de inſtitutiōe ordinis cogitare cuius officiū eſſet ꝑ mūdū predicādo diſcurrere. et cōtra hereticos fidē catholicā cōmunire. Cū igit̄

in ꝑtibus tholozanis mãſiſſet ꝑ.x.annos a trãſitu
oxonieñ.epi vſqꝫ ad tempus quo lateranenſe con-
ciliũ debuit celebrari.cum fulcone tholozano epõ
romam ad cõciliũ generale adijt.ac a ſummo pon
tifice innocentio ordinẽ qui predicatoꝝ diceret̃.et
eſſet cõfirmaret ſibi ſuiſqꝫ ſucceſſoribus poſtulauit
Qui cum aliquantulũ ſe difficilem exiberet nocte
quadã idẽ pontifex videbat in ſomnis ꝙ lateranẽ
ſis eccleſia grauem ſubito ruinam minaretur. Qȯ
dum tremẽs aſpiceret.ex aduerſo vir dei dñicus
occurrebat.humeriſqꝫ ſuis ſuppoſitis totã illã ca-
ſurã fabricam ſuſtentabat. Euigilans aũt et viſio-
nem intelligens.petitionẽ viri dei hilariter acce-
ptauit hortans vt ad fratres ſuos rediens regulã
aliquã approbatã ſibi eligeret.⁊ ſic ad ipm rediẽs
confirmationẽ ad libitum impetraret. Regreſſus
igit̃ verbũ ſummi põtificis fratrib⁹ patefecit.Erãt
aũt fratres numero circiter.xvi. Qui inuocato ſpũ
ſancto regulã beati aug̃.doctoris ⁊ ꝑdicatoris exi
mij.ipi pariter et re et noĩe ꝑdicatores futuri vna
nimiter elegerunt quaſdã artioris quidẽ vite ꝯſue
tudines.quas ſibi ꝑ formaꝫ ꝯſtitutionũ obſeruan-
das ſtatuerũt.inſuꝑ aſſumentes.Uerũ interea in-
nocẽtio defuncto.⁊ honorio in ſummũ põtificẽ ſub
limato ꝯfirmationẽ ordĩs eius ãno dñi.m.cc.xvi.
a ꝑdicto honorio ĩpetrauit. Dũ igit̃ rome in ecc̃lia
ſancti petri ꝓ dilatiõe ſui ordinis exoraret glorio-
ſos principes ap̃loꝝ petrũ et paulũ ad ſe venien-
tes aſpexit.Quoꝝ prim⁹ petrus videlicet baculũ
paulus võ ſibi librũ tradere videbant̃ addebãtqꝫ
dicẽtes.Uade ꝑdica qꝛ a deo ad hoc miniſterium
es electus. Moxqꝫ in momẽto tp̃is videbat̃ ei ꝙ
filios ſuos ꝑ totũ mundũ diſꝑſos aſpiceret incedẽ-
tes binos et binos.Qua ꝓpter tholozã rediẽs fra
tres ſuos diſꝑſit et quoſdã quidẽ hiſpaniã quoſdaꝫ
vero pariſius.alios tandem bononiã deſtinauit.
ipe vero romã reuerſus eſt. ¶ E Monachus q̃
dã ante ordinis predicatorũ inſtitutione in extaſi
factus.vidit beatam virginẽ flexis genibus et iun
ctis manibus ꝓ humano genere filiũ deprecanteꝫ
Qui dũs ſepe pie matri repulſam.tandem inſtãte
ea ſic ait.Mater mea q̃d poſſuꝫ vel debeo ampli⁹
eis facere? Miſi patriarchas et ꝓphas et parũ ſe
emendauerũt. Ueni ego ad eos deĩde miſi ap̃los
et me et illos occiderũt. Miſi martires et cõfeſſo-
res et doctores.nec illis acquieuerũt. Sꝫ qꝛ nõ eſt
fas vt tibi aliquid denegem.dabo eis meos ꝑdica
tores ꝑ quos valeant illuminari et mũdari. ſinaũt
veniam cõtra illos. Similẽ viſionẽ alius vidit eo
dem tp̃e quo.xij.abbates ciſtercieñ.ordinis tholo

zam ꝯtra hereticos ſunt tranſmiſſi. Nã cum filius
matri orãti rñdiſſet vt ſupra. dixit mater. Bone fi-
li nõ ſcðm eoꝝ maliciã.ſed ſcðm tuã miſericordiaꝫ
agere debes. Tunc filius victus ꝑcibus ait. Ad vo
tum tuũ adhuc cũ eis hanc miſericordiã faciam ꝙ
ꝑdicatores meos eis mittaꝫ qui eos moniant ⁊ in-
forment.et ſi ſe nõ correxerint amplius eis nõ par
cam. ¶ Quidã frater minoꝛ q̃ multo tp̃e ſocius ſan
cti franciſci extiterat pluribus fratribus de ordine
ꝑdicatoꝝ narrauit.cũ beatus dominic⁹ rome pro
cõfirmatiõe ſui ordinis apud papã inſtaret. nocte
orãs vidit in ſpũ xp̃m in aere exiſtentem.et tres lã
ceas in manu tenentẽ.et contra mundũ eas vibrã
tem. Cui velociter mater occurrẽs q̃d nam vellet
facere inquiſiuit. Et ille. Ecce totus mũdus trib⁹
vicijs plen⁹ eſt.ſcꝫ ſuꝑbia.ꝯcupiſcẽtia.et auaritia
et ideo his tribus lanceis ipm volo ꝑimere. Tunc
virgo ad eius genua ꝓcidens ait. Fili cariſſime mi
ſerere ⁊ tuã iuſticiã miſericordia tempato. Cui xp̃s
Nonne vides quãte michi iniurie irrogant̃. Cui il
la. Tẽpera fili furorẽ ⁊ pauliſper expecta. Habeo
eñ fidelem ſeruũ et pugilem ſtrennuũ.q̃ vbiqꝫ di-
ſcurrens.mundũ expugnabit.et tuo dñio ſubiuga
bit. Aliũ quoqꝫ ſeruũ in adiutoriũ ſibi dabo.q̃ ſecũ
fideliter decertabit. Cui filius. Ecce placat⁹ facieꝫ
tuã ſuſcepi.ſed vellem ego videre quos vis ad tm̃
officiũ deſtinare. Tunc illa xp̃o ſanctũ dñicum prẽ
ſentauit. Cui xp̃s. Uere bon⁹ et ſtrẽnuus pugil iſte
et ſtudioſe faciet q̃ dixiſti. Obtulit etiã ſanctũ fran-
ciſcũ.et hunc xp̃s ſicut et primũ ꝑiter ꝯmendauit.
Sanctus aũt dñicus ſociũ ſuum in viſione ſua dili-
gẽter ꝯſiderans quẽ añ non nouerat in craſtino in
eccl̃ia inuentũ ex his q̃ nocte viderat ſine indice re
cognouit.et in eius amplexus et oſcula pia ruens
ait. Tu es ſocius meus tu ꝑiter curres mecũ.ſtem⁹
ſimul ⁊ nullus aduerſarius ꝑualebit. Uiſionẽ quo
qꝫ predictã ſibi ꝑ ordinẽ enarrauit. Et ex tũc factũ
eſt eis coꝛ vnũ et anima vna in dño quod et in po-
ſteris mandauerũt perpetuo obſeruari ¶ D Cũ
quendã nouitiũ apulũ ad ordinẽ recepiſſet. quidã
qui ꝑdicti nouitij ſocij fuerant eũ adeo ꝑuerterũt
ꝙ ad ſeculũ iam redire deliberãs veſtes ſuas mo-
dis oĩbus expectebat. Qȯ beatus dñicus audiẽs
cõtinuo orõni ſe dedit. Igit̃ cũ dictũ iuuenẽ iam re
ligioſis veſtibus expoliaſſent.⁊ iaꝫ ſua camiſia in-
duiſſent.ille magnis vocibus clamare cepit ac di-
cere. En eſtuo.en ardeo.en totus exuroꝛ. Extrahi
te.extrahite hanc camiſiã maledictaꝫ q̃ me totum
exurit. Nullo ergo modo q̃ſcere potuit. quouſqꝫ
exutus camiſia religioſis veſtib⁹ denuo eſt indut⁹

et ad clauſtrū reductus. ¶Exiſtente beato dñico
bononie cū fratres iā ad dormiendū iuiſſent. qui-
dā frater cōuerſus a dyabolo vexari cepit. Qđ cū
frater reynerius lauſanenſis magiſter eius audiſſz
beato dñico hoc ſtuduit indicare. Sanctus autem
dñicus ad eccleſiā ante altare eū portari fecit. Qui
cū vix a fratribus .x. fuiſſet deportatus. dixit bea-
tus dñicus. Adiuro te miſer vt dicas michi quare
vexas creaturā dei. et quare. et quomodo huc in-
traſti. Qui rñdit. Uexo eū qr meruit. Bibit eñ he-
ri in ciuitate ſine licētia prioris nō adhibito ſigno
crucis. Uñ tūc intraui in eū ſpecie bibionis. qui
potius ipe bibit me ſimul cū vino. Hoc aūt tunc eū
bibiſſe verū compertū eſt. Inter hec factū eſt pri-
muz ſignū ad matutinas. Quo audito dyabolus q̄
in eo loquebat̄ dixit. Amodo hic plus ſtare nō poſ
ſuz. ex quo capuciati ſurgūt. Et ſic ad orōnez beati
dñici exire ꝯpulſus eſt. ¶Cum in ptibus tholoza-
nis quoddā flumen trāſiſſet libri eius nullū habē-
tes cōſeruatoriū in fluuiū ceciderunt. Die aūt ter-
cia quidā piſcator ibi hamū ꝓijciens. cum magnuz
piſcē ſe prēdidiſſe putaret libros ipos extraxit pe-
nitus ſic illeſos ac ſi in aliquo armario fuiſſent cū
omni diligētia cuſtoditi. Cū ad quoddā monaſte-
riū veniſſet. et fratres quieſcerēt. nolēs eos inquie-
tare. orōne fuſa clauſis ianuis monaſteriū cū ſocio
introiuit. Idē etiā ꝯpertum eſt cū in ꝯflictu hereti
coꝝ cū quodā cōuerſo ciſtercieñ. fuiſſet. Nā cuz ſero
ad quādaz eccleſiā deueniſſent. ⁊ clauſam inueniſ-
ſent. orōne fuſa a beato dñico intra eccl'iam ſe ſubi
to inuenerūt. et noctē illaz totā in orōne duxerunt
¶Poſt laborē itineris anteq̄ ad hoſpitiū deueniſ
ſet ſitim ad fontē aliquē extinguere ꝯſueuit. ne in
domo hoſpitis plus bibendo aliquā notaz incurre
ret. ¶E Scolaris quidā lubricū carnis patiēs
venit in quodā feſto ad domū fratrū de bononia.
vt ibi miſſam audiret. Cōtigit aūt tūc miſſaz beatū
dñicum celebrare. Cum aūt ad oblationē ventum
fuiſſet. dictus ſcolaris acceſſit. et manū eius cū mul
ta deuotione oſculatus eſt. Quā cū oſculatus fuiſ-
ſet tantā ex illa prodire ſenſit odoris fragrantiam
q̄ntam in vita ſua nunq̄ aliqñ expertus eſt. Et ex tūc
eſtus libidinis in eo mirabiliter refriguit. adeo vt
q̄ſi ante erat vanus et lubricus efficeret̄ poſtmodū
cōtinens atq̄ caſtus. O q̄nta mūditie puritate eius
caro pollebat cuius odor tā mirabiliter ſordes mē
tis purgabat ¶Sacerdos quidā vidēs aliqñ bea
tum dñicum cū ſuis fratribus p̄dicationi tam fer-
uenter inſiſtere deliberauit eis adherere dūmodo
nouū teſtamentum ſibi ad predicandū neceſſariū
habere poſſet. Hec eo cogitante quidā iuuenis ve
nale teſtamētum ſub veſte baiulans affuit. Qđ ſta
tim ſacerdos cū magno gaudio emit. Sed duz ad
huc aliq̄ntuluz dubitaret. fuſa ad deū prece. impreſ
ſaq̄ ſup librū exterius cruce. librū aperuit. et ocu-
los ad capitulū qđ primo ſe obtulit mox coniecit.
et illud qđ in actibus petro dictum eſt eidē occur-
rit. Surge deſcende et vade cū eis nichil dubitās.
quia ego miſi illos. Statimq̄ ſurgens eiſdem ad-
heſit. ¶Cū apud tholozam in theologia regeret
magiſter quidā ſcientia et fama p̄clarus. quodam
mane añ diez dū ſuas p̄uideret lectiōes oppreſſus
ſomno caput ſuum in cathedra paululū reclinauit
viſumq̄ eſt ſibi q̄ .vij. ſtelle ei preſentarent̄. Qui
cū de nouitate talis exēnij plurimū miraret̄. ſubi-
to in lumine ⁊ quātitate predicte ſtelle intm̄ creue
runt q̄ totū mundū illuminauerūt. Qui euigilans
quidnā ſibi hoc vellet plurimum mirabat̄. Et ecce
dum ſcolas intraſſet et legeret beatus dñicus et cū
eo ſex fratres eiuſdē habitus ad predictum magi-
ſtrū humiliter acceſſerūt. et ſuum ſibi ꝓpoſitum in-
timantes dixerūt. q̄ ſcolas ſuas cuperēt frequētā-
re. Qui recolēs viſionem ipos eſſe ſeptem ſtellas
quas viderat nō dubitauit. ¶Rome viro dei dñico
poſito vir quidā magiſter reynaldus ſancti amiani
aurelianeñ. decanus q̄ etiā pariſius in iure cano-
nico rexerat annis .v. romā cū aurelianēſi epo ma-
re tranſiturus aduenerat. Dudū aūt in propoſito
habebat relictis omnibus p̄dicationi inſiſtere ſed
quonā modo id cōplere poſſet nec dū aduerterat.
Cū aūt a quodā cardinali cui hmōi votū expreſſe-
rat de inſtitutione predicatoꝝ didiciſſet. et btō dñi
co acceſſito eidē ſuū ꝓpoſitum reuelaſſet. extunc
ipius ordinis deliberauit ingreſſuz. Nec mora gra
ui febriū infirmitate corripit̄. ⁊ de eius ſalute peni
tus deſperat̄. Perſeuerāte aūt in orōne beato dñi
co. ac beatā virginē cui tanq̄ ſpeciali patrone cu-
ram ordinis totā ꝯmiſerat exorante. vt vel ſaltem
modico tpe eum ſibi cōcedere dignaret̄. ecce ſubito
reginā miſcdie duabus admodū ſpecioſis comita-
tam puellis reynaldus vigilans et mortē expe-
ctans ad ſe viſibiliter venientē aſpexit blādaq̄ fa-
cie ſibi dicentē. Pete a me qđ vis et dabo tibi. De
liberāti quid peteret. vna ex predictis puellis ſug
geſſit ne quid peteret. ſed ſe totū regine miſericor
die voluntati cōmitteret. Qđ dū feciſſet illa manū
extendens virgineaz. aures eius et nares. manus
eius et pedes ſalutari quam tulerat vnctione per
unxit formulas vboꝝ ꝓprias ad ſingulas vnctio
nes ſubinferēs. Ad renes ait. Stringant̄ renes tui

cingulo caſtitatis. Ad pedes aũt ait. Ungo pedes tuos in preparationẽ euangelij pacis. Addiditq; Die tercia mittã tibi ampullam reſtitutionis plenarie ſanitatis. Tunc ei habituꝫ ordinis oſtendẽs en inquit iſte eſt habitus ordinis tui. Hanc aũt viſionẽ ſimiliter beatus dñicus ĩ oroĩe poſitus vidit. Mane aũt facto ad eum veniẽs ſanctus dñicus et ſanum repperit et ab eodẽ totius viſionis ſeriẽ audiuit: et habitũ quẽ virgo monſtrauerat aſſumpſit Nã antea fratres ſuppelicijs vtebant̃. Die aũt tercia dei mater affuit. et corpus reynaldi adeo perunxit. ꝙ non ſolum eſtũ febriũ. ſed etiã ardorẽ concupiſcentie ſic extinxit. vt ſicut ipſe poſtmodũ eſt cõfeſſus nec primus in eo motus libidinis decetero pullulauit. Hanc viſionẽ iterato exhibitã quidaꝫ religioſus de ordĩe hoſpitalioꝝ. pñte quoq; beato dñico ꝓprijs oculis vidit et ſtupuit. Hanc viſionẽ multis fratribus maxime poſt illius obitũ. beatus dñicus publicauit. Miſſus igit̃ reynaldus bononiã predicationi ardenter inſtabat. et fratrũ numerus excreſcebat. Poſt hoc aũt miſſus pariſius nõ poſt multos dies in dño obdormiuit. ¶ F Iuuenis quidã nepos dñi ſtephani cardinalis de foſſa noua cum equo in foueã ꝑcipitio lapſus inde mortuus eſt educt⁹. Qui beato dñico oblatus oratiõe fuſa vite priſtine eſt reſtitutus. ¶ In eccleſia ſancti ſixti architectum quẽdam cõductũ a fratribus ſubſcripta quedã ruina deſuꝑ reſoluta cõtriuit deniq; ſub cumulo cadẽtis macerie iacentẽ extinxit. Sed vir dei dñicus corpus de cauerna ſubductuꝫ ad ſe deferri iuſſit orõnumq; ſuarũ ſuffragio ſtatim vite ſimul et ſanitati reſtituit. ¶ In eadẽ eccleſia apud romã dum fratres circiter .xl. manerent ⁊ quadã vice panis valde modicũ inueniſſent. beatus dñicus id modicũ qḋ habebat̃ panis in partes diuidi ſuꝑ menſam mãdauit. Dumq; vnuſquiſq; bucellaꝫ panis cũ gaudio frangeret. ecce duo iuuenes euſdem habitus formeq; ꝯſimilis refectoriũ intrauerũt. pallioꝝ ſinus qui a collo pendebãt plenos panibus deferẽtes. Quibus in capite mẽſe ſerui dei dñica ſilenter oblatis ita ſubito diſceſſerunt. vt nullus decetero vel vnde venerit vel quo abierint ſcire poſſet. Tunc ſanctus dñicus manu ad fratres circũquaq; ꝓtenſa. modo inquit fratres mei comedite. ¶ Cumq; beatus dñicus aliquãdo in itinere poſitus eſſet et grauis pluuiaꝝ inundatio facta eſſet ille ſignũ crucis edidit. et a ſe et a ſocio oĩm pluuiã adeo ꝓpulſauit. vt quaſi facto papilione de cruce cum tota terra denſa ymbriũ inundatione madeſceret. nec vna gutta ad ſpaciũ trium cubitorũ eos contingeret. Quadã vice cum in partibus tholoſanis trãſiſſet nauigio quandã aquã nauta ab eo denariũ pro mercede tranſitus exigebat. Cui cũ vir dei ꝓ ſeruicio ſibi impenſe celoꝝ regnũ ꝓmitteret addens ꝙ diſcipulus xp̄i eſſet. nec aurũ vel pecuniã deportaret. ille eum ꝑ cappam trahens. michi inquit aut cappam aut denariũ dimittes. Tũc vir dei erectis ad celũ oculis paululum intra ſe orans moxq; in terrã reſpiciẽs et diuino nec dubiũ ꝓcuratũ nutu denariũ iacentẽ videns. ecce inquit frater qḋ poſtulas tolle et me liberũ in pace dimitte.

¶ Contigit aliqñ viro dei iter agenti aſſociari ſibi religioſum quendam conuerſationis quidẽ ſanctitate domeſticũ ſed loquela et lingua penitus alienũ. Dolens itaq; ꝙ diuinis eloquijs vna cum illo mutua ſe collatione refouere non poſſet. tandeꝫ a dño vt vnus lingua loqueret̃ alterius verbiſq; ſic alterutrum variatis ſeſe ꝑ triduũ quo videlicet ſimul ituri erant intelligerent impetrauit. Quadaꝫ vice cum quidã multis obſeſſus demonijs ſibi fuiſſet oblatus. ille ſtolam accipiens prius ſuꝑ ꝓpriũ collum poſuit. deinde demoniaci collũ cinxit. mandans illis vt decetero illum hominẽ non vexarent Ipi vo in eiuſdẽ obſeſſi corꝑe torqueri ſtatim fortiter ceperũt et clamare. Permitte nos exire quare nos cruciari hic cõpellis. At ille. Non dimittã vos inquit niſi michi fideiuſſorẽ dederitis ꝙ vltra nequaq̃ decetero redeatis. Quos inquiũt illi fideiuſſores poterimus tibi dare? Et ille. Sanctos martires quoꝝ corꝑa in eccl'ia hac requieſcũt. Et illi. Nõ poſſumus q: noſtra merita ꝯtradicũt. Quibus ille dixit Oportet vos dare alioquin a cruciatu hoc nequaq̃ liberos vos dimittam. Tũc reſpõderunt ad hoc operã ſe daturos. Et poſt modicũ dixerũt. Ecce impetrauimus. licet immeriti ꝙ ſancti martires fideiuſſerũt ꝓ nobis. Requirente aũt eo huius rei ſignũ dixerunt. Eatis ad capſam in qua ſunt recõdita capita martirũ et eã inuenietis inuerſaꝫ. Queſitũ eſt. et ita inuentũ eſt ſicut illi fuerãt proteſtati

¶ G Predicante aũt eo aliqñ quedã matrone ab hereticis deprauate eius pedibus ꝓuolute dixerũt. Serue dei adiuua nos ſi vera ſunt q̃ hodie predicaſti iam diu mẽtes nr̃as erroris ſpũs excecauit. Quibus ille. Cõſtantes eſtote. et expectate paulisꝑ. vt videatis quali dño adheſiſtis. Statiq; viderũt de medio ſui cattum vnũ teterrimũ ꝓſilire q̃ magni canis quãtitatẽ ꝑferens habebat groſſos oculos et flammãtes. linguã longã latãq; atq; ſanguinolentã: et ꝓtractã vſq; ad vmbilicũ. Caudã vero habẽs curtã ſurſumq; ꝓtenſam. poſterio

rum turpitudinē quocūq; ſe verteret ſpōdebat de quibus fetor intollerabilis exalabat. Cumq; circa illas matronas ſe aliquandiu huc illucq; vertiſſet. tandē ꝑ cordam campane in cāpanile cōſcendens diſparuit feda poſt ſe veſtigia derelinquens. Jlle ergo matrone deo gratias agentes ad catholicam fidem ſunt cōuerſe. Cū in ꝑtibus tholozanis quoſdam hereticos ꝯuiciſſet. et illi eſſent incendio deputati. aſpiciēs inter eos quēdam raymundū noīe ait miniſtris. Jſtū ſeruate ne aliquomodo cū ceteris comburat. Cōuerſuſq; ad eū blādeq; alloquēs ſcio inquit fili mi ſcio ꝙ adhuc licet tarde bonus homo eris et ſanctus. Dimiſſus itaq; ꝑ annos vigiti in heretica prauitate ꝑmanſit. Tandē cōuerſus et frater predicatorꝝ effectus in eodē ordine vitā ſuā laudabiliter duxit et feliciter cōſummauit. ¶ Cuȝ eſſet ī hiſpania quibuſdā ſibi fratribus ſociatis apparuit ei ꝑ viſum immaniſſimus draco qui fratres illos qui ſecū erant abſorbere aptis faucibus nitebat. qd vir dei intelligens fratres fortiter reſiſtere hortabat. Et poſt modicuȝ oēs illi excepto fratre adam ⁊ duobus cōuerſis ab eo receſſerunt. Jnterrogatus aūt quidā ex illis ab eo an ſimiliter vellet abire ait. Abſit pater vt relicto capite ſequar pedes et ꝯtinuo orōni ſe dedit. Et fere oēs poſt modicū ſua orōne ꝯuertit. Apud ſanctū ſixtū in vrbe romana cū fratribus exiſtēs. ſubito facto ſup eum ſpū dñi ad capitulū fratribus ꝯuocatis palā oībus nūciauit. quatuor fratres ex ipis in breui. duos videlicet in corpore. duos vͦ in aīa morituros. Poſt modicū duo fratres ad dñm migrauerūt. duo vero de ordine receſſerunt. ¶ Exiſtente eo bononie erat ibi quidā magiſter cunradus theuthonicus cuiꝰ ingreſſum ad ordinē fratres mirabiliter affectabāt. Cū aūt beatus dñicus cū priore monaſterij caſſamarie de ordine ciſtercieñ. in vigilia aſſumptionis beate marie ſermocinaret. familiari quadā ꝯfidētia exigente materia inter alia dixit ei. Fateor tibi prior qd tñ adhuc nulli expoſui vnꝗ̄ nec tu alteri ꝗdiu vixero reuelabis. ꝙ nunꝗ̄ a deo in hac vita aliquid petij qd nō aſſequerer iuxta votū. Cui cū predictus prior diceret ꝙ forſitan ante eū vitā finiret. beatus dñicus ſpū ꝓphetico. ꝙ ipe prior poſt ſe diu viueret. ſicut et factū fuiſſe conſtat. predixit. Tūc ille prior adiecit. Pete ergo pater vt det tibi magiſtrū cunradū ad ordinē cuius fratres introitū tm̄ flagitare vident. At ipſe rem inquit bone frater difficilē poſtulaſti. Finito completorio ceteris fratribus ad quieſcendū ꝑgentibus ipe in eccleſia remanſit. et in orōne more ſolito ꝑnoctauit. Cōuenientibus igit fratribꝰ ad primam cū cantor incepiſſet. iam lucis orto ſidere. ecce lucis noue. ſidus nouū futurus magiſter cunradus ſubito veniens ad pedes beati dñici ſe ꝓſternēs habitū ordīs inſtanter petijt. et ꝑſeuerāter accepit. Hic fuit in ordine valde religioſus. et lector in ordine plurimuȝ glorioſus. Qui tandē moriens cū iam oculos clauſiſſet. et fratres eū migraſſe crederēt ille aptis oculis fratres circūſpiciens ait. Dñs vobiſcū. Quibus rñdentibus. Et cū ſpū tuo. adiunxit. Fideliū aīe ꝑ miſericordiā dei requieſcāt in pace. Et ſic ꝓtinꝰ ille in pace quieuit. ¶ H Jnerat autē ſeruo dei dñico firma valde mentis equalitas. niſi cū ad cōpaſſionē ⁊ miſericordiā turbaret. Et quia cor gaudens exhilarat faciem placidam interioris homīs cōpoſitionem manifeſta deforis benignitate prodebat. ¶ Tēpore diurno cū fratribus ſuis ſocijſue ſaluo quidē honeſtatis tenore nemo cōmunior nocturnis horis vigilijs et orōnibus nemo inſtātior. Diem impartiebat ꝓximis. noctē deo. De oculis ſuis quaſi quendā fontem effecerat lacrimarum. Frequenter quādo corpus dñi eleuabat in miſſa in tantū mentis rapiebat exceſſum ac ſi ibideȝ xp̄m incarnatū pn̄tem videret. propter qd miſſam multo tēpore cū ceteris nō audiuit. Erat aūt ſibi in eccl̄a ꝑnoctandi ꝯſuetudo creberrima vt vix aut raro certū ad quieſcēdū locū videret habere. Et cū laſſitudine ſuccedente ſomnij interpellaret neceſſitas ſiue ante altare aut ſup lapidem capite reclinato. paululū quieſcebat. Tres ſingulis noctibꝰ accipiebat manu ꝓpria de quadā cathena ferrea diſciplinas. vnā videlȝ ꝓ ſe. alterā ꝓ peccatoribus q̄ verſant in mundo. tercīā vero ꝓ his qui ī purgatorio cruciant. ¶ Electus aliqñ in cotoroneñ. alias ciraurieñ. ep̄m omnino rēnuit ꝓteſtās ſe prius terrā deſerere ꝙ electioni alicui de ſe facte aliquatenꝰ conſentire. Jnterrogatus aliqñ cur nō libētius tholoſe in tholoſanaq; dyoceſi. in eius videlicet dyoceſi ꝙ in carchaſonenſi dyoceſi moraretur. reſpondit Quia in tholoſana dyoceſi multos q̄ me honorant inuenio. apud carchaſonā vͦ oēs econtrario me impugnāt. ¶ Jnterrogatus a quodam in quo libro plus ſtuduiſſet rñdit. Jn libro caritatis. Quadam vice dū vir dei dñicus apud bononiā cōſtitutus in eccl̄ia ꝑnoctaret. dyabolus in ſpecie fratris eidem apparuit. Quē ſanctus dñicus fratrē exiſtimās ei innuebat vt cū ceteris ad quieſcendū ꝑgeret. Jlle vͦ quaſi derridendo eundē ſibi nutibus reſpondebat. Tūc ſanctus dñicus quiſnā eſſet qui ſuum mādatū cōtemneret ſcire volens. candelā ad lampadem accēdit. et in faciem eius reſpiciēs. ꝙ dyabolus eſſet ꝯfeſtim cognouit Quare cū eum vehemē

rius i̾crepaſſet mox eidẽ dyabolus de fractione ſi-
lencij inſultare cepit Sanctus autẽ dñicus vtpote
fratrũ magiſtro ſibi loqui licere aſſerẽs. coegit ipſ;
vt ſibi diceret de quo fratres in choro temptaret.
Qui reſpondit facio eos tarde venire et cito exire.
Deinde duxit eũ ad dormitoriũ de quo ibidem fra-
tres tẽptaret inquirens. Qui ait. facio eos nimis
dormire tarde ſurgere ſicꝫ a diuino officio rema-
nere et interdum immundas cogitatões habere
Deinde ad refectoriũ ipm duxit et de quo ibidem
fratres tẽptaret queſiuit. Tunc demon per men
ſas ſaliens plus et minus. ſepius repetendo dice
bat. Quẽ cum ſcũs dñicus quid ſibi hoc vellet iter
rogaret ait. Quoſdã fratres tempto vt plus come
dant et ſic ex nimia cibi ſumptõe delinquãt Quoſ-
dam vt minꝰ ſumãt et ſic in dei ſeruitio et ſui ordi-
nis obſeruatione debiles fiant. Inde duxit eum
ad locutoriũ de quo ibidem fratres tẽptaret inq̄-
rens. Tunc ille crebro linguã reuoluẽs mirabilis
ꝯfuſionis ſonum ꝓmebat. Quẽ cum ſ͡ctus dñicꝰ
quid ſibi hoc vellet inquireret ait. Hic locus totus
meus eſt. Cum eñ fratres ad loquendũ ꝯueniunt
eos temptare ſtudio vt ꝯfuſe loquanť. multis ſe ſe
inutilibus verbis cõmiſceant vt vnꝰ aliũ nõ expe
ctet. Poſtremo duxit eum ad capitulũ. Sed cũ añ
hoſtiũ capl'i fuiſſet demõ intrare nullatenꝰ voluit
ſed ait. Huc nunq̄ȝ ingrediar, q: locus maledictio-
nis ⁊ infernus mihi eſt ⁊ totũ ibi amitto qḋ i̾ alijs
locis lucror. Nam cũ aliquẽ fratrẽ ꝑ aliquaꝫ negli
gentiã delinquere fecero. mox in loco hoc maledi-
ctionis de ipa negligentia ſe purgat et corã oĩbus
ſe ꝓclamat. Nam hic monenť. hic ꝯfitenť. hic accu
ſanť. hic verberanť. hic abſoluunť et ſic totum ami
ſiſſe me doleo qḋ alibi me lucratũ gaudebam. Et
his dictis euanuit. ¶ I Tandẽ appropinquãte
ꝑegrinationis termino ꝯſtitutꝰ apud bononiã gra
ui cepit corꝑis infirmitate languere. Sui autẽ cor-
poris diſſolutio ſibi in viſione monſtrata eſt. Uidit
eñ iuuenẽ pulcerrimũ his verbis ſe vocantẽ et di-
centem. Ueni dilecte mi. veni ad gaudia veni. Cõ-
uocatis igiť ex fratribꝰ bononieñ. ꝯuentus. xii. ne
eos exheredes et orphanos derelinqueret teſtamẽ
tum ꝯdidit dicẽs. Hec ſunt q̄ vobis tanq̄ȝ filijs he-
reditario iure poſſidẽda relinquo. Caritatẽ habe
te humilitatẽ ſeruate. paupꝛtatem voluntariã poſ
ſidete. Illa v̾o qua potuit diſtrictione ꝓhibuit ne
quis vnq̄ȝ in ſuo ordine poſſeſſiones induceret tem
porales maledictionẽ dei omnipotẽtis et ſuã terri
biliter impc̄ans ei q̄ p̄dicatoꝝ ordinẽ terrenaꝝ di-
uitiarũ puluere p̄ſumeret maculare. Fratribꝰ vero

de eiꝰ deſtitutione incõſolabiliter dolẽtibus dulci-
ter eos ꝯſolans ait. Ne vos mea filij corꝑalis tur-
bet diſceſſio nullatenꝰ dubitantes vtiliorẽ me vos
mortuũ habituros q̄ȝ viuũ. Proinde ad extremã
horam veniens. anno dñi. m. ccxxi. dormiuit i̾ dño
Cuius quidem tranſitus eadem die, eadẽꝗ hora
fratri guali tũc priori fratrũ p̄dicatoꝝ de brixia ⁊
poſtmodũ eiuſdẽ ciuitatis ep̄o hoc modo mõſtra
tus eſt. Nam cũ in cãpanili fratrũ capite ad murũ
inclinato leui ſõno dormitaſſet. vidit celũ apertũ
et duas ſcalas candidas ad terrã ſubmitti. quaruꝫ
ſummitates xp̄s cum matre tenebat et angeli per
eas iubilãtes aſcendebãt et deſcendebãt. In me-
dio autẽ ſcalarũ in imo ſedes poſita erat. et ſup ſe
dem velato capite frater ſedens. Ihũs autẽ ⁊ ma
ter eius ſurſũ ſcalas trahebãt donec ſedẽte in celũ
eleuato apertura celi clauſa eſt. Ueniens igiť p̄di
ctus frater bononiã ꝯtinuo eadẽ die et hora patrẽ
migraſſe cognouit. Frater quidã noĩe rabo poſitꝰ
apud tybur eadem die et hora qua pater migra-
uit a corꝑe miſſam celebraturus acceſſerat ad alta
re cum audiſſet eum bononie egrotaſſe. et ad locũ
canonis veniẽs in quo de viuis mentio fieri cõſue
uit ⁊ vellet ꝓ eius ſalute orare ſubito factus eſt in
exceſſu mentis viditꝗ virũ dei dñicum quadã co-
rona laurea laureatũ. totumꝗ mirabili ſplendore
fulgentem duobus quidẽ reuerendis viris comi-
tatũ Hinc inde extra bononiã in via regia ꝓceden
tem. Diem igiť notans et horam inuenit tunc ſer-
uum dei dñicum a corꝑe migraſſe. Cũ igiť corpus
eius multo tempore ſub terra iacuiſſet. et crebre-
ſcentibus indeſinẽter miraculis nõ poſſet vlterius
eius ſanctitas occultari fideliũ dignũ duxit deuo-
tio corpus eiꝰ ad altiorẽ locũ trãſferre. Cumꝗ mo
numentũ fuiſſet fracto vix ferreis inſtrumẽtis ce-
mẽto ſublatoꝗ lapide patefactũ tanta ex ipo ſua-
uiſſimi odoris ꝓrupit fragrãtia vt non tã ſepulcrũ
q̄ȝ cella videreť aromatũ patuiſſe. Cui quidẽ odor
cuncta ſupabat aromata nec alicuiꝰ rei naturalis
odor ſimilis videbať. Nec ſolũ oſſibus aut puluere
ſacri corꝑis inerat vel capſe veꝝ etiam terre circũ-
quaꝗ cõgeſte. ita vt ad lõginquas regiones poſt-
modũ delata odorẽ ipm longo tp̄e retineret. Fra-
trũ v̾o manibus maxime aliquid de reliquijs ſacro
ſanctis tangentibus ſic inheſit. vt q̄ȝtumcunꝗ lote
vel etiã ꝯfricate eſſent ꝑplures dies ꝯſeruate fra-
grantie teſtimoniũ p̄ſentarent. ¶ K In ꝓuintia
hungarie vir quidã nobilis cum vxore ſua et filio
paruulo ad reliquias beati dñici q̄ i̾ ſilon habebanť
viſitandas acceſſit. At filius eiꝰ infirmatus ibidẽ
ad extremũ vite moriente ꝑuenit. Pater aũt corpꝰ

filij coram altari beati dñici collocans lamẽtari cepit et dicere. Beate dñice letus veni ad te. en triſtis redeo. Cum filio veni. et orbatus recedo. Redde michi queſo filiũ meũ. Redde michi letitiã cordis mei. Et ecce circa mediũ noctis puer reuixit et per eccleſias ambulauit ¶ Juuenis quidã cuiuſdã nobilis dñe mancipiũ dũ in quodã fluuio piſcãdi gratia inſiſteret. i aqua lapſus et ſuffocatus diſparuit. Magno aũt ſpacio tpis interiecto eius corp⁹ de ꝓfundo fluuij eſt eductũ. Dña aũt ipſius ꝓ eius reſuſcitatione beatũ dñicum inuocãs ꝓmiſit ſe ad ſuas reliquias nudis pedibus acceſſurũ. et reſuſcitatũ mancipiũ libertati daturũ. Statimq; qui fuerat mortuus in mediũ vidẽtibus oĩbus vite redditus ꝓſilijt. votũq; ſuum ṗdicta dña ſicut ꝓmiſerat adimpleuit. Jn eadẽ ꝓuintia vngarie dux quidã vir filiũ ſuũ defunctum amare lugeret. et beatum dñicum ꝓ eius reſuſcitatiõe inuocaret. circa pullorũ cantũ qui mortuus fuerat oculos aperuit. ⁊ patri dixit. Quid eſt pater ꝙ ſic habeo faciẽ madefactam? Et ille. Lacrime pr̃is tui ſunt fili. q2 tu mortuus fueras. et ego ſolus remanſerã omni gaudio deſtitutus. Cui ille. Multũ fleuiſti pater. ſed beatus dñicus deſolationi tue cõpatiẽs. vt tibi viuus redderer ſuis meritis impetrauit. Languidus quidã et ṗ. xviij. annos cecus reliquias beati dñici viſitare deſiderãs. tanq̃ temptans ire de lecto ſurrexit tantamq; ſubito ſibi ſenſit infundi virtutem ꝙ paſſu ꝯcito gradi cepit. Tantoq; magis in cõualeſcentia corporis et illuminatione oculorũ ꝓficiens quanto quotidie in itinere ꝓcedebat. donec tandẽ ad locũ deſtinatũ ꝑueniens ꝑfectũ recepit vtriuſq; beneficiũ ſanitatis. ¶ Jn eadem ꝓuintia hungarie matrona quedã ad honorẽ beati dñici miſſam diſponens facere celebrari. ſacerdotẽ hora debita nõ inuenit. Quapropter candelas tres ad hoc paratas manutergio mũdo inuoluit. et in quodã vaſe repoſuit. Aliquantulũ autẽ diuertens et poſtea rediens candelas flãmis patentibus ardere vidit. Currentes omnes ad tam grande ſpectaculũ tam diu ibidem trementes et orantes ſteterunt donec ſine leſione manutergij penitus exarſerunt. ¶ Apud bononiã ſcolaris quidã noĩe nicolaus grauiter renũ ac genuũ dolore adeo eſt vexat⁹ ꝙ de lecto ſurgere non valebat. Cui⁹ et femur leuũ emarcuit intantum ꝙ omnis ab eo ſpes curationis abſceſſit. Deo igitur et beato dñico ſe deuouens cum ſe filo de quo fienda erat candela totũ menſus eſſet in lõgum. cepit etiã corpus collũ et pectus cingere. cũ tandẽ genu filo ambientem cinxiſſet inuocato ad quãlibet menſurationẽ nomine ihu et beati dñici. cõtinuo ſe alleuiatũ ſentiens exclamauit. Ego ſũ liberatus. Exurgẽs et pre gaudio lacrimans ſine aliquo fulſimento venit ad eccleſiã in qua corpus ſancti dñici q̇eſcebat. Jn eadẽ quoq; ciuitate multa et fere inumerabilia miracula deus ꝑ ſuũ ſeruũ dñicum operatus eſt. ¶ Jn ſicilia apud auguſtam cũ puella quedã q̃ vicio lapidis laborabat incidi deberet mater eius ꝓ inſtãti ꝑiculo filiã ſuam deo et beato dñico cõmendauit. Sequẽti igit̃ nocte dormienti puelle beatus dñicus aſtitit et i manu eius lapidẽ quo torquebat̃ poſuit ⁊ abſceſſit. Quẽ puella euigilans et ſe liberatã inueniens matri dedit. et viſionẽ ꝑ ordinẽ explicauit. Mater vero lapidẽ ad domũ fratrũ attullit. et ipm̃ in memoriã tanti miraculi coram ymagine beati dñici ſuſpẽdit. ¶ Jn auguſta ciuitate cũ in feſto tranſlationis beati dñici matrone quedã in eccl'ia fratrũ miſſarũ ſolẽnijs interfuere domũ redirent et quandã mulierẽ pre foribus domus ſue filantẽ viderent. ipſam caritatiue redarguere ceperunt. cur in feſto tanti patris a ſeruili ope non ceſſaret. Jlla v̇o indignata reſpõdit. Vos q̃ eſtis hoꝝ fratrum feſtum colite veſtri ſancti. Statimq; oculis in tumorẽ cũ pruritu ꝯuerſis. ex ipſis ceperũt vermes ꝓtinus ſcaturire. ita ꝙ vicina quedã decemocto vermes eduxit ex eius oculis numeratim. Compuncta igit̃ ad eccl'iam fratrũ venit. ibiq; peccata ſua ꝯfitẽs. et votũ emittẽs ꝙ decetero ſancto dei dominico nunq̃ detraheret et eius feſtũ deuote ageret ꝓtinus reſtituta eſt priſtine ſanitati ¶ M Sanctimonialis quedã noĩe maria apud tripolim, i monaſterio qđ dicit̃ magdalena validiſſimis infirmitatibus elaborãs at in tibia grauiter ꝑcuſſa quinq; menſibus cruciatu mirabili vrgebat̃. ita vt ſingulis horis exitus timeretur. Que intra ſe recolligẽs ſemetipam ſic exorauit. Mi dñe non ſum ego digna orare te. nec a te exaudiri. ſed rogo dñm meũ beatum dñicum vt ſit mediator inter me et te. et michi impetret beneficium ſanitatis. Cũ ergo diu cũ lacrimis exoraret in extaſi facta vidit beatũ dñicum cũ duobus fratribus apta cortina q̃ ante lectũ eius pendebat intrãtem ſibiq; dicentẽ. Quare tm̃ ſanari deſideras? Et illa. Dñe vt deo meo deuoti⁹ ſeruire poſſim. Tũc ille de ſub cappa vnctionem mire fragrantie ꝓferens tibiam eius vnxit et ſtatim ſanata fuit. Et ait Hec vnctio eſt valde ꝓcioſa dulcis et difficilis. Cuius verbi cũ mulier requireret rationẽ dixit. Hec vnctio dilectionis eſt ſignum q̃ videlicet ꝓcioſa eſt quia nullo ꝓcio emi poteſt. et q2 in donis dei nullũ

eſt melius. Dulcis q: nichil dulcius caritate. Diffi-
cilis q: cito ꝑditur niſi caute cuſtodiatur. Ipſa etiam
nocte ſorori ſue in dormitorio quieſcenti apparuit
dicēs. Ego ſanaui ſororē tuam. Que currens ipſā
ſanatā inuenit. Que cū ſe etiā ſenſibili vnctione in
unctam ſentiret. ipſam cum bombice et reuerentia
multa extersit. Que cū abbatiſſe cōfeſſori et ſorori
omīa retuliſſet. et vnctionē in bombice pſentaſſet
tanta et tam noua odoris fragrātia ſunt ꝑcuſſi. vt
nulla eis poſſent aromata comparari. Ipſam aūt
vnctionē cū multa reuerentia ſeruauerunt. Quā
gratus aūt deo exiſtat locus ī quo ſacrūſanctū cor-
pus beati dominici requieſcit. licet ex miraculis
multis claruerit. Unum tñ hic poſuiſſe ſufficiat. Re-
fert magiſter alexander eps vindonicenſis in po-
ſtillis ſuis ſup illud verbum. Miſericordia et veri-
tas obuia. ſibi ꝛc. q quidā ſcolaris degēs bononie
vanitatibus ſeculi deditus viſionē talem ꝯſpexit.
Uidebatur ſiquidē ſibi q in quodā campo magno cō-
ſiſteret et ibidem tēpeſtas ingens ſup ipm deſcen-
deret. Qui dū fugeret a facie tempeſtatis ad quā-
dam domū ꝑuenit. Quā cum clauſam inueniſſet et
pulſans ad hoſtiū ſe ibidem recipi poſtulaſſet que
deintus erat hoſpita reſpondit. Ego ſum iuſtitia q̄
hic habito. et hec domus mea eſt. Quia aūt tu iu-
ſtus nō es. in ea habitare non vales. Ad cuius ver-
ba ille plurimū merens abſceſſit. et aliam domum
vltra illā cōſpiciens ad eā venit. et pulſans ad ho-
ſtiū ſe ibidem recipi poſtulabat. Sed que deintus
erat hoſpita reſpondit. Ego ſum veritas q̄ hic ha-
bito et hec domus mea eſt. Te aūt hoſpitio nō re-
cipiam. q: veritas eū non liberat qui eā nō amat.
indeq abſcedens terciā domū vltra illam ꝓſpicit
ad quā veniens ſe ſimiliter contra impetū tēpeſta-
tis recipi flagitauit. Cui q̄ deintus erat dña reſpō-
dit. Ego ſum pax q̄ hic habito non eſt aūt pax im-
pijs ſed hominibus bone voluntatis. Uerū q: ego
cogito cogitationes pacis. ꝛ non afflictionis. vtile
conſilium tibi do. Ultra me ſoror mea habitat que
miſeris ſemꝑ auxiliū preſtat. ad hāc accede et eius
monita cōple. Cum ergo acceſſiſſet q̄ deintus erat
reſpondit. Ego ſum miſericordia q̄ hic habito. Si
igitur ab imminente tēpeſtate ſaluari deſideras va-
de ad domū in qua fratres pdicatores de bononia
habitant. ibiq inuenies ſtabulum penitētie. ꝛ pre-
ſepe cōtinētie. et pabulū doctrine. aſinū ſimplicita-
tis cū boue diſcretionis. mariam illuminantē et io-
ſeph ꝓficientē. et puerū ihm te ſaluantē. Cū igitur
predictus ſcolaris euigilaſſet. ad domū fratrū venit
et viſionē ꝑ ordinem recitās habitū ordinis petijt.
et accepit.

De ſancto ſixto

Sixtus dicitur a ſios quod eſt deus. ꝛ ſtatus
quaſi diuinus ſtatus. Uel ſixtus a ſiſto ſiſtis
quaſi firmus et fixus in fide. paſſione et bo-
na operatione.

Sixtus papa atenienſ. natione. primo q̄dem
phs ſed poſtea diſcipulus xpi et pōtifex ſum-
mus electus. decio et valeriano cū duobus
dyaconibus ſuis feliciſſimo. et agapito pſentatus
eſt. quē cum decius nullis poſſet pſuaſionibus in-
clinare. fecit eum duci ad templum martis. vt aut
ſacrificaret. aut vt in cuſtodia mamertini reciperetur.
Sed cū ſacrificare rēnuens in cuſtodiā duceretur
beatus laurentius poſt eum clamans ibat et dice-
bat. Quo ꝓgrederis ſine filio pater quo ſacerdos
ſancte ſine miniſtro ꝓperas. Cui ſixtus. Nō ego te
deſero fili neq derelinquo. ſed maiora tibi debentur
ꝓ fide xpi certamina. Poſt triduū me ſeq̄ris ſacer-
dotem leuita. Interim ergo theſauros eccl'ie acci-
pe. et quib9 tibi videtur diuide. Quos cū ille xpianis
paupibus diſtribuiſſet. valerianus pfect9 decreuit
vt ſixtus ad templū martis ſacrificaturus duceretur.
Qd ſi rēnueret ibidē capite truncaretur. Qui cū du-
ceretur beatus laurētius poſt eū clamare cepit ac di-
cere. Noli me derelinquere pater ſancte q: theſau-
ros tuos iam expēdi. Tunc milites audientes the-
ſauros noīare laurentiū tenuerunt. ſixtū vero cū
feliciſſimo et agapito ibidem decollauerūt. In
hac die eſt feſtū tranſfigurationis dñi. et ſanguis
xpi de nouo vino ſi fieri poteſt et inueniri in aliqui

bus eccleſijs conficit vel ſaltem de matura vua ali
q̃tulū in calice eliquat. Jn hac etiā die racemi bñ-
dicunt et ppl's inde cōmunicat. Ratio autē hui⁹ eſt
ex eo q̄ dñs diſcipulis ſuis dixit in die cene. Non bi
bā amodo de hoc genimine vitis donec bibā illud
nouum in regno patris mei. Jlla vō trāſfiguratio
dñi et q̄ dixit nouū vinū repſentat glorioſaz inno-
uationē quā xp̄s poſt reſurrectionē habuit. et ideo
in hac die trāſfiguratiōis q̄ reſurrectionem dñi re
pſentat vinū nouū inquirit. non q̄ in hac die. vt q̄
dam aiunt trāſfiguratio ſit facta. ſed in hac die ab
ap'lis manifeſtata. Tranſfiguratio enī facta dicit
fuiſſe circa principiuz veris. Diſcipuli aūt propter
phibitionē ei⁹ factā ipam tādiu celauerūt et i hac
die manifeſtauerūt. Sic legit in li. q̄ dicit mitrale

De ſancto donato cx A

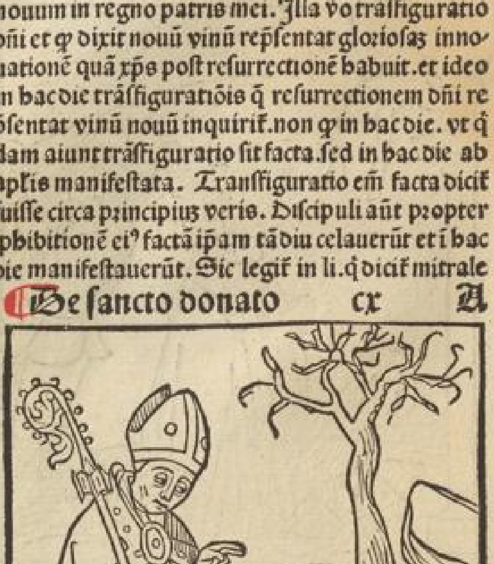

Donatus dicit quaſi a deo natus. et hoc p̄ re
generationē et grē infuſionem et glorifica
tionē q̄ eſt triplex generatio ſpūalis a deo.
Nam cū ſancti moriunt tūc naſci dicunt. Unde obi
tus ſanctoꝝ non mors ſed natale vocat. Puer ei
appetit naſci vt recipiat ampliorē locū ad manen
dū vberiorē cibū ad veſcēdū. liberiorē aerē ad reſ
pirandū. et lucem ad videndū. et quia ſancti cū de
vtero matris eccleſie p̄ mortē exeunt: alla quatuor
ſcd̄m modū ſuū recipiunt. ideo naſci dicunt. Uel di
cit donatus quaſi dono dei datus.

Donatus cū iuliano imperatore eruditus ꝛ nu
tritus eſt. ita q̄ p̄dictus iulianus fuit tūc in
ſubdiaconū ordinatus. Sed cū in impium
ſublimatus fuiſſet patrē et matrē beati donati occi
dit. donatus vō in aratinā ciuitatē aufugit et apō
hilariū monachū manens multa ibidē miracula fe
cit. Nā cum p̄fectus ciuitatis hñs filiū demoniacū
eum ad donatū adduxiſſet ſpūs immūdus clama
re cepit ac dicere. Jn noīe dñi iheſu xp̄i noli michi
eſſe moleſtus. vt de domo mea egrediar. O dona-
te quare me exire coartas cū tormētis. Sed orāte
donato fuit ꝓtinus liberatus. Uir quidā euſtaſius
nomine exactor fiſci in tuſcia publicā pecuniam in
cuſtodia vxoris noīe eufroſine dereliquit. Sed cū
ꝓuintia ab hoſtibus vrgeret. pecuniā abſcondit.
et dolore p̄uenta vitā finiuit. Uir aūt eius rediens
cū pecuniā inuenire nō poſſet et iam cuz filijs ſuis
ad ſuppliciū tradi deberet ad ſanctū donatū cōfu-
git. Donatus aūt ad ſepulcrū vxoris cū eo pergēs
orōne facta clara voce dixit. Eufroſina p̄ ſpm̄ ſan-
ctū te adiuro vt dicas nobis vbi talem pecuniā po
ſuiſti. Et facta eſt vox de ſepulcro dicēs. Jn ingreſ
ſu domus mee ibi eam ſubfodi. Et euntes eam ibi
vt dixerat inuenerūt. Poſt aliquot aūt dies ſa-
tirus ep̄s in dño obdormiuit. et omnis clerus do-
natū in ep̄m elegit. Cū aūt vt refert greg. in dyal.
quadā die miſſa celebrata populus cōmunicaret
et dyaconus cōmunicans xp̄i ſanguinē ꝓpinaret.
ſubito paganoꝝ impulſu dyaconus cecidit. et cali-
cez ſanctū fregit. De quo cuz ꝛ ipe oīs populus plu
rimū meſtus eſſet donatus fragmenta colligēs ca-
licis. oratione facta ipm in priſtinā formā reſtaura-
uit. Una autē particula a dyabolo abſcōſa fuit que
in calice p̄dicto defecit. que tñ eſt ad teſtimoniū mi
raculi huius. Pagani aūt hoc viſo miraculo ſunt
conuerſi. et. lxxx. baptiſma ſuſceperūt. Fons qui
dam adeo erat infectus vt quicūq3 de illo biberet
ꝓtinus moreret. Dum igit ſanctus donatus ſup a
ſinū ſuū illuc iret. vt orōne ſua aquā ſanaret draco
terribilis inde erupit. et pedes aſini cauda inuol-
uens ꝯtra donatū ſe ꝓtinus erexit. Quē donatus
flagello quodā p̄cutiēs. vel ſcd̄m qd̄ alibi legit in
os eius expuens. continuo interfecit. orauitq3 ad
dñm et oē venenū a fonte fugauit. Aliū quoq3 fon
tem dū ipe cum ſocijs ſuis valde ſitiret quadā vice
ſua orōne ibidē ꝓduxit. Cum filia theodo
ſij imperatoris a demone vexaret et ad ſanctū dona
tum adducta fuiſſet. dixit donatus. Exi immunde
ſpūs et noli in plaſmate dei habitare. Cui demon.
Da michi tranſitū quo exeā aut quo vadā. Cui do
natus. Unde huc veniſti? Cui demon. De heremo.
Et ſanct⁹. Jlluc reuertere. Et demō. Uideo ſignū
crucis in te de quo ignis exit contra me. et p̄e ti-

more ignoro quo vadā. ſed da michi locū exeundi et exeo. Cui donatus. Ecce habes tranſitum redi ad locum tuū. Et vniuerſam domū ꝯcutiēs exiuit.

Cum quidā mortuus efferretur aduenit quidaꝫ cū cyrographo aſſerens deberi ſibi ab ipo .cc. ſolidos. Uñ nullatenus ipm ſepeliri ſinebat. Qd cum vxor eiꝰ vidua beato donato cū lachrimis indicaſſet adiūgēs ꝙ homo ille pecuniā totaliter recepiſſet aſſurgēs ad loculū iuit. ⁊ manu defunctū tāgēs ait. Audi me. Qui reſpondit. Ego ſum. Et ſanctus donatus ad eū ait. Surge et vide quid agas cum homine iſto qui te ſepeliri non ſinit. Qui reſidens cū de ſolutione debiti corā omibus cōuicit. et cyrographum accipiēs manu ſcidit. Deinde dixit ſancto donato. iube me iterum pater dormire. Et ille Uade amodo fili quieſce.

Eo tempore cum fere annis tribus non pluiſſet. ⁊ ſterilitas magna eſſet infideles ad imparorē theodoſium ꝯueniunt. petentes vt ſibi donatū traderet. qui ꝑ artez magicā hoc feciſſet. Ad imparoris igit̄ inſtātiam donatus egreſſus dn̄m exorauit. et pluuiā copioſam dedit. ſiccisq; veſtibus ceteris pluuia infuſis domū redijt

Cum aūt gothi eo tp̄e ytaliam deuaſtarent. et multi a fide xp̄i recederēt. euadracianus p̄fectus a ſancto donato et hilarino de apoſtaſia reprehēſus ſanctos ipos cepit ꝯpellēs eos vt ioui immolarēt. Qd cuꝫ rēnuerēt hilarinū expoliatuꝫ tam diu cedi fecit quouſq; ſpiritū exalaret. Donatū vero in carcerē recluſit. et poſtmodū eum decollari fecit. circa annos dn̄i. ccclxxx.

De ſancto ciriaco cxi. A

Cyriacus a marcello papa dyaconus ordinatus. cōprehēſus et ad maximianū deductus iuſſus eſt cum socijs ſuis vt terram foderet et ad locum ſcꝫ termas qui ibidē ꝯſtruebatur ſuis cā humeris deportaret. Ubi erat ſctūs ſaturninꝰ ſenex. quē cyriacus et ſiſinnius ad portandū iuuabant. Tandē in carcerē recluſum p̄fectus iuſſit cyriacū preſentari. Et cū eum apronianus educeret ſubito vox cum luce de celo veniens dixit. Uenite bn̄dicti patris mei ⁊c. Et tūc apronianus credidit et baptiſari ſe fecit. et ad prefectū cōfitens xp̄m venit. Cui p̄fectꝰ. Nunqd tu xp̄ianus factus es? Qui rn̄dit. Ue michi quia ꝑdidi dies meos. Reſpondit prefectus. Uere modo ꝑdes dies tuos. Et miſit eū decollari. Saturninus v̄o et ſiſinnius cuꝫ ſacrificare nollēt. diuerſis ſupplicijs affecti tandē decollati ſunt. Filia aūt dyocleciani noīe arthemia cum a demonio vexaret̄ clamabat in ea demon dicens. Non exeam niſi cyriacus dyaconus veniat. Uñ ad eā adductus cyriacus cum demoni imparet rn̄dit. Si vis vt exeam da michi vas aliqđ in quod intrē Reſpōditq; cyriacus. Ecce corpus meū ſi potes ingredere. Cui demon. In vas tuū intrare non poſſum. qꝛ vndiq; eſt ſignatum ⁊ clauſuꝫ. Sed ſi eijcis me. ſcito ꝙ in babiloniā faciam te venire. Et cum coactus exiſſet. arthemia clamauit dicēs ꝙ deum quē cyriacus p̄dicat videret. Cum igit̄ illam cyriacus baptiſaſſet. et ex grā dyocleciani et ſerene vxoris eius in domo quā dederant ei ſecurus viueret venit nūciꝰ a rege pſarū ad dyoclecianū. rogās vt ad ſe cyriacus mitteret̄. quia filia ſua a demone vexaret̄. Ad preces igitur dyocleciani cyriacus cum largo ⁊ ſmaragdo naui impoſitis neceſſarijs in babiloniā letus iuit. Cūq; ad puellā ꝑueniſſet. demō per os eius clamauit dicēs. Fatigatus es cyriace? Cui cyriacus reſpōdit. Nō ſuꝫ fatigatus ſed vbiq; dei auxilio gurbernatus. Ait demon. Tamen ego ad quod volui te ꝑduxi. Tunc cyriacus dixit demoni. Imperet tibi ih̄s vt exeas. Et ſtatim exiens demon dixit. O nomen terribile qđ me coartat exire Et ſic ſanatā puellam cū patre et matre et multis alijs baptiſauit. Et cū multa ſibi munera offerrent̄ recipe noluit. ſꝫ quadragintaquiq; diebus in pane et aqua ieiunās tandē romā redijt. Poſt duos aūt menſes dyoclecianus defunctꝰ eſt. Cui maximianꝰ ſuccedēs iratus de ſorore ſua arthemia cyriacū cōprehendit. et nudum ⁊ cathenis ligatū ante currū ſuū trahi iuſſit. Iſte maximianus ꝓ tāto poteſt dici filius dyocleciani ꝙ ſibi ſucceſſit. et eius filiam habuit in vxorem. que valeriana nuncupata eſt.

Deinde iuſſit carpaſio vicario vt ipm cū ſocijs ſa-
crificare ꝯpelleret. aut diuerſis ſupplicijs occide-
ret. Et cū ipe picē ſupꝫ caput eius liquaſſet. et ī ecu
leo ſuſpēdiſſet. fecit cyriacū cū oībus ſocijs decolla
ri. Carpaſius aūt cū domū ſancti cyriaci impetraſ-
ſet. et ad deriſionē xpianoꝝ ī loco vbi ciriacus ba-
ptiſabat ſe lauaret. epulaſqꝫ cū decēnouē ſocijs ce
lebraret ſubito oēs mortui ſūt. Et extūc clauſo bal
neo gētiles xpianos timere et venerari ceperunt.

De ſancto laurentio cxii A

Laurētius dicit̄ quaſi laureā tenēs. Que eſt
corona de lauro facta. qꝛ olim de huiuſmo-
di ramis victores coronabant̄. Hec aūt ar-
bor eſt victorie oſtēſiua. cōtinua viriditate amena
odore grata. et efficatia virtuoſa. Beatus igit̄ lau
rentius dicit̄ a lauro. quia victoriā obtinuit in ſui
paſſione. Unde et cōfuſus decius dixit. Puto quia
iam victi ſumus. Uiriditatē habuit in cordis mun
dicia et puritate. Unde et dixit. Mea nox obſcurū
nō habet ꝛc. Odorē habuit ꝑ memorie perpetuita
tē. Uñ diſꝑſit dedit pauꝑibus. et ideo iuſticia eius
manet in ſeculū ſeculi. Beatus maximus. Quō nō
ineternū huius manebit iuſticia quā et ſancto iple
uit opere et glorioſiſſimo martirio ꝯſecrauit? Effi
caciā habuit ꝑ virtuoſam ꝑdicationem. ꝑ quā lucil-
lum ypolitū et romanū conuertit. Huiuſmodi aūt
arboris efficatia eſt. qꝛ calculū frāgit. ſurditati ſub
uenit. fulmen nō metuit. Sic laurentius frāgit cor
durum ſpūalem. reddit auditū. protegit a fulmine
ſententie reprobozum. B

Laurentius martir et leuita. genere hiſpan⁹
a beato ſixto romā deductus eſt. Nā ſicut di
cit mgr̄ iohēs beleth. cū idē beatus ſixtus in
hiſpaniā ꝓuectus eſſet. duos iuuenes ibidē repe-
riens. ſcꝫ laurentiū et vincentiū eius cognatū. mo
rum honeſtate cōpoſitos. et in omni actione precla
ros ipos ſecū romā adduxit. quoꝝ alter. ſ. laurēti⁹
ſecū rome māſit. vincētius vero ī hiſpaniā rediꝫt
et ibi glorioſo martirio vitam finiuit. Huic autem
opinioni magiſtri iohānis beleth repugnat tēpus
martirij vtriuſqꝫ. Nam laurentius ſub decio. vin-
centius autē in iuuenili etate ſub dyocleciano et
daciano paſſus eſt. Sed inter decium et dyocle-
cianū fluxerūt anni circiter quadraginta. et impa
tores ſeptē medij fuerunt. vt tunc beatus vincen-
tius nō potuit iuuenis extitiſſe. Beatus aūt ſixtus
laurentium ſuum archidyaconū ordinauit. Eodē
tempore philippus imperator et filius ſuus noīe
philippus fidem xpi receperant. et xpiani effecti
eccleſiam ſublimare plurimum nitebant̄. Iſte phi
lippus primus imperator fuit qui fidem xpi rece-
pit. quē origenes vt dicitur ad fidem xpi conuertit
licet alibi legat̄ qꝫ beatus pontius eum conuertit
Regnauit autē anno milleſimo ab vrbe condita.
vt milleſim⁹ ānus rome xp̄o potius qꝫ ydolis dedi
caretur. q̄ quidem ānus milleſimus fuit a romanis
cum ingenti ludorū et ſpectaculorū apparatu cele
bratus. Erat aūt philippo imperatori miles qui-
dam nomine decius in armis bellicis plurimū ſtrē
nuus et famoſus. Cum aūt ijſdem temporibus gal
lia rebellaret. illuc imperator decium miſit. vt re-
bellantem galliam romano imperio ſubiugaret.
Miſſus decius ꝓſpere cūcta geſſit. et ad libitū po
titus victoria romā rediꝫt. Audiens impator eius
aduentum eum altius honorificare voluit. et eidē
a roma vſqꝫ vd veronā obuius iuit. Sed quia ma-
lorū mentes quo magis ſe honorari ſentiūt eo am
plius ꝑ ſupbiā tumeſcunt. decius in ſupbiā elatus
imperiū cepit ambire. ꝛ de morte ſui dñi ptractare
Cū igit̄ impator in ſtratu ſuo ſub papilione quie-
ſceret. decius papilionē latēter introiuit ꝛ dormiē
tem dñm iugulauit. Exercitum autē qui cum impe
ratore venerat ad ſe prece et precio muneribus et
promiſſis attraxit. et ad vrbem regiam gradu cōci
to properauit. Audiēs hoc philippus minor vehe
menter extimuit. et totū theſaurū patris et ſuū vt
ait ſicardus in cronica ſua beato ſixto et ſancto lau
rentio ꝯmēdauit vt ſi ipm a decio interfici cōtinge
ret theſaurū ipm eccleſijs ꝛ pauperibus erogaret
Nec te moueat qꝫ theſauri quos beatus laurētius

diſpẽſauit nõ dicunꝶ theſauri imꝑatoris ſed eccle
quia potuit eſſe ꝙ cũ ipſis theſauris philippi impe
ratoris aliquem etiã theſaurũ eccleſie diſpenſauit
Uel forte ideo dicunꝶ theſauri eccleſie. quia philip
pus eos reliquerat eccleſie pauperibus diſpẽſan-
dos. Licet habeat dubitationẽ vehementẽ vtrum
ſixtus tunc tẽporis fuerit ſicut infra dicet. Poſtea
philippus aufugit et ſe a facie decij occultauit. Se
natus igitur obuiam decio proceſſit. et ipſum in
imperiũ confirmauit. Ne vero proditorie. ſed zelo
ydolatrie dominuꝫ ſuum occidiſſe videretur xpia-
nos cepit crudeliſſime perſequi. p̃cepitq; illos ſi-
ne vlla miſericordia trucidari. In hac perſecutiõe
multa milia martirũ corruerunt. Inter quos etiaꝫ
philippus iunior martirio eſt coronatus Poſt hoc
decius de theſauro dñi ſui inquiſitionem faciens
oblatus eſt ei beatus ſixtus tanꝙ qui xpm coleret
et imperatoris theſauros haberet. Tũc decius iuſ
ſit eum in carcerem recipi. vt per illata tormenta
xpm negaret. ⁊ theſauros proderet. Beatus autẽ
laurentius ipm ſequens. poſt eũ clamabat. Quo
ꝓgrederis ſine filio pater. quo ſacerdos ſancte ſi-
ne diacono ꝓperas? Tu nunꝙ ſine miniſtro ſacri-
ficium offerre conſueueras. Quid ergo in me diſ-
plicuit paternitati tue? Nunquid degenerẽ proba
ſti? Experire certe vtrũ ydoneũ miniſtrum elege-
ris cui cõmiſiſti dominici ſanguinis diſpenſationẽ
Cui beatus ſixtus dixit. Nõ ego te deſero fili. neq;
derelinquo. ſed maiora tibi debenꝶ pro fide xpi cer
tamina. Nos quaſi ſenes leuioris pugne curſuꝫ re
cipimus. Te aũt quaſi iuuenẽ manet de tyranno
glorioſior triumphus. Poſt triduũ me ſequeris ſa
cerdotẽ leuita. Deditq; ei omnes theſauros preci
piens vt eccleſijs ⁊ pauperibus erogaret. Beatus
igiꝶ laurentius xpianos die ac nocte diligenter q̃
ſiuit. ⁊ vnicuiq; prout opus fuerat miniſtrauit. Ue
nitq; ad domũ cuiuſdam vidue que multos xpia-
nos in domo ſua abſconderat. quaꝫ longus dolor
capitis detinebat. Sanctus aũt laurẽtius ꝑ impo
ſitionem manus eam a dolore capitis liberauit. ⁊
pauperũ pedes lauans omnibus elemoſinã dedit
Eadẽ nocte in domo cuiuſdaꝫ xpiani veniens quẽ
dam cecũ ibidem repperit. et facto ſigno crucis eũ
illuminauit. ¶ C Cum aũt beatus ſixtus decio
nollet conſentire. nec ydolis immolare. ipm ad de
collandum duci precepit. Accurrens autẽ beatus
laurẽtius poſt ipm clamauit. Noli me derelinq̃re
pater ſancte q: theſauros tuos iam expendi quos
tradidiſti michi. Tũc milites audiẽtes theſauros
laurentium tenuerunt et parthemio tribuno tradi

derunt. Ipſe autẽ eum decio preſentauit. Cui de-
cius ceſar ait. Ubi ſunt theſauri eccleſie quos apud
te cognouimus eſſe reconditos? Qui cum ſibi non
reſpõderet tradidit valeriano prefecto. vt aut the
ſauros prodat et ydolis ſacrificet. aut diuerſis euꝫ
interire faciat ſupplicijs et tormẽtis. Ualerianus
autẽ cuidam prefecto nomine ypolito in cuſtodiã
eum tradidit. Quem ille cum multis alijs in carce
re recluſit. Erat autẽ in cuſtodia ibi quidam genti
lis nomine lucillus. qui ꝑplorando lumen oculoruꝫ
amiſerat. Cui cum laurentius lumen ſe reſtaura-
re promitteret ſi in ipm crederet et baptiſma ſuſci
peret. ille ſe inſtantius baptiſari poſtulauit. Acci-
piens ergo aquam laurentius dixit ei. Omnia in
confeſſione lauantur. Cumq; ipſum de articulis fi-
dei diligenter interrogaſſet. et ille omnia ſe crede
re confeſſus fuiſſet. aquam ſuꝑ caput eius effudit.
et ipſum in chriſti nomine baptiſauit. Quapropter
multi ad eum ceci veniebant. et ab eo illuminati
redibãt. Hoc videns ypolitus dixit ei. Oſtende mi
chi theſauros. Cui laurentius. O ypolite ſi in do-
minum iheſum chriſtum credideris. et theſauros
tibi oſtendo. et vitam eternam promitto. Cui ypo
litus. Si dictis facta compenſes faciã quod horta
ris. Eadem hora ypolitus credidit. et ſacrũ bap-
tiſma cum familia ſua ſuſcepit. Baptiſatus aũt ait
Uidi animas innocentiũ letas gaudere. Poſt hoc
mandauit valerianus ad ypolitũ vt laurentiũ pre
ſentaret. Cui laurẽtius ait. Ambulemꝰ ambo pa-
riter. quia michi et tibi gloria preparaꝶ. Ad tribu-
nal ergo ambo veniunt. et fit iterum inquiſitio de
theſauro. Laurentius aũt triduo inducias petijt.
quas valerianus eidem ſub ypoliti cuſtodia cõceſ
ſit. In hoc triduo laurẽtius pauperes. claudos. ⁊
cecos collegit. et eos in palatio ſaluſtiano corã de-
cio preſentauit dicens. Ecce iſti ſunt theſauri eter
ni qui nunꝙ minuunꝶ ſed creſcunt. qui in ſingulis
diſpergunꝶ et in omnibus inueniunꝶ. Horꝫ eñi ma
nus theſauros in celũ deportauerũt. Ualerianus
preſente decio dixit. Quid variaris ꝑ multa? Jam
nunc ſacrifica. et magicã artem depone. Cui lau-
rentius. Quis debet adorari. qui factus eſt. an q̃ fe
cit? Iratus decius iuſſit eum ſcorpionibus cedi. et
omne genus tormentoꝝ ante ipm deferri. Quem
cũ ſacrificare iuberet. vt hec tormenta euaderet. re
ſpõdit. Infelix has epulas ſempꝰ optaui. Cui deciꝰ
Si epule iſta ſunt tibi ſimiles pande prophanos.
vt tecum pariter epulenꝶ. Cui laurentius. Jam ce
lis nomina ſua dederunt. et eoꝝ aſpectibus nõ es
dignus. Tunc iubente decio nudus fuſtibus cediꝶ

et ardẽtes lamine ad latera apponuntur. Dixitqꝫ
laurẽtiꝰ. Dñe ihu xp̄e deus de deo miſerere ſerui
tui. Quia accuſatus nõ negaui nomen ſanctũ tuuz
interrogatus te dñm confeſſus ſum. Dixit ei deciꝰ
Scio quia per artẽ magicã tormenta deludis. me
tamen deludere diu nõ valebis. Teſtor deos deaſ
qꝫ. quia niſi ſacrificaueris diuerſis ſupplicijs punie
ris. Tunc iuſſit cũ plumbatis diutiſſime cedi. Lau
rentius aũt orauit dicẽs. Dñe iheſu xp̄e accipe ſpi
ritum meum. Tunc audiente decio vox de celo in
ſonuit. Adhuc tibi multa certamina debẽtur. Tũc
decius furore repletus dixit. Uiri romani audiſtis
demones iſtum ſacrilegum cõſolãtes qui nec deos
colit. nec tormẽta metuit. nec iratos principes ex
paueſcit? Juſſitqꝫ eum iterum ſcorpionibus cedi.
ſubridens aũt laurẽtius gratias egit. et pro aſtan
tibus exorauit. Eadem hora miles quidam noĩe
romanus credidit. et beato laurentio dixit. Uideo
ante te iuuenem pulcherrimum ſtantem. et mem
bra tua cum lintheo extergentem. Adiuro ergo te
per deum ne me derelinquas ſed feſtina me bapti
ſare. Dixitqꝫ decius valeriano. Puto quia iaz per
artem magicam victi ſumus. Juſſit ergo eum de
catbaſta ſolui. ⁊ in cuſtodia ypoliti recludi. Roma
nus autẽ afferẽs vrceũ cũ aqua ad pedes laurẽtij
procidit et ab eo ſacrũ baptiſma ſuſcepit. Qđ vbi
decius comperit romanũ fuſtibus cedi iuſſit. Qui
cum libere ſe chriſtianũ profiteretur. iuſſu decij de
collatus eſt. Eadẽ nocte laurẽtius ad deciũ addu
citur. Cum aũt ypolitus fleret et ſe xp̄ianũ eſſe vel
let clamare. dixit ad eum laurentius. Jn interiori
homine magis xp̄m abſconde. et dum clamauero
audi et veni. Omĩa igitꝰ tormentoꝝ genera afferũ
tur. Dixit ergo decius laurentio. Aut dijs ſacrifica
bis aut nox iſta in te cũ ſupplitijs expendetur. Cui
laurentius. Mea nox obſcurũ nõ habet ſed omĩa
in luce clareſcunt. Dixitqꝫ decius. Afferatꝰ lectus
ferreus. vt requieſcat in eo contumax laurentius
Miniſtri ergo eũ exuerũt et ſup cratẽ ferream ex
tenderũt. et prunis ſuppoſitis eũ cuz furcis ferreis
cõpreſſerũt. Dixitqꝫ laurẽtius valeriano. Diſce mi
ſer quia carbones tui ſunt michi refrigeriũ. tibi aũt
eternũ ſuppliciũ preſtãt. Quia ip̄e dñs nouit ꝙ ac
cuſatus non negaui eum. interrogatus xp̄m cõfeſ
ſus ſum. aſſatus gratias ago. Dixitqꝫ hilari vultu
ad deciũ. Ecce miſer aſſaſti vnam partẽ. gira ad a
liam et manduca. Et gratias agens dixit Gratias
tibi ago dñe quia ianuas tuas ingredi merui et ſic
ſpiritũ emiſit. Cõfuſus decius cũ valeriano abijt
in palaciũ tiberij relicto corpe ſup ignẽ. Qđ ypoli

tus mane rapuit. et cum iuſtino preſbitero in agro
verano ꝯditu aromatibus ſepeliuit. Xp̄iani igitꝰ
ieiunãtes triduo vigilias celebrarũt. mugitꝰ dãtes
et lacrimas effundentes. ¶ D Utrũ aũt hoc ve
rũ ſit ꝙ laurentius ſub iſto decio impatore marti
rium ſit paſſus a multis dubitatur cuz in cronicis
ſixtus longe fuiſſe poſt deciũ legatꝰ. Eutropius aũt
hoc aſſerit dicẽs. Decius perſecutionẽ in xp̄ianos
mouens inter ceteros beatiſſimũ leuitam et mar
tirem laurentiũ extinxit. Jn quadã aũt cronica ſa
tis auctentica dicitꝰ ꝙ non ſub decio impatore qui
philippo ſucceſſit. ſꝫ ſub quodã decio minore q̃ ce
ſar non impator extitit. martiriũ paſſus fuit. Nã in
ter decium imperatorẽ et hunc decium minorem.
ſub quo laurẽtius dicitꝰ paſſus plurimi impatores
et ſummi pontifices intermedij extiterũt. Etenĩ vt
ibidem dicitꝰ cum decio impatori gallus et voluſia
nus eius filius in impio ſucceſſiſſent. et valerianus
cum galieno poſt eoſdẽ imperium tenuiſſent. dicti
valerianus et galienus minorem deciũ ceſarez nõ
tñ impatorem fecerunt. Nam antiquitus quãqꝫ ali
qui ab imperatoribus fiebãt ceſares. non tñ augu
ſti vel impatores ſicut legitꝰ in cronicis ꝙ dyocleci
nus maximianũ ceſarem fecit. poſtmodũ ex ceſa
re auguſtum creauit. Tp̄e aũt hoꝝ impatoꝝ ſcꝫ va
leriani et galieni. ſixtus romã ſedem tenebat. Hic
igitꝰ decius ceſar appellatus non impator effectus
beatum laurentiuz martirẽ fecit. Unde nꝰ ſꝗ in le
genda beati laurentij vocatur decius impator ſed
tm̃ decius ceſar. Decius eñ imperator duobus tñ
annis regnauit. et beatũ fabianũ papam martirẽ
fecit. Fabiano ſucceſſit cornelius qui ſub voluſiano
et gallo paſſus eſt. Cornelio ſucceſſit lucius. Lucio
ſtephanus qui ſub valeriano et galieno qui annis
xv. impauerũt paſſus eſt. Stephano ſucceſſit ſixtꝰ
Hec in cronica illa leguntꝰ. Oĩs cronice tam euſe
bij ꝗ bede et yſidori in hoc concordãt ꝙ ſixtus pa
pa non fuit tẽpore decij impatoris ſed galieni. Le
gitur tñ in alia quadã cronica ꝙ p̄dictus galienus
fuit binomius. dictus eſt eñ galienus et decius. et
ſub illo paſſi ſunt ſixtus ⁊ laurẽtius circa annũ dñi
cclvij. Godofredus quoqꝫ in libro ſuo q̃ dicitꝰ pan
theon idem aſſerit ꝙ ſcꝫ galienus vocatus eſt alio
noĩe decius. et ꝙ ſub eo paſſi ſunt ſixtus et lauren
tius. Et ſi hec vera ſunt tunc poſitio iobis beleth
vera poſſet eſſe. ¶ Refert greg̃. in libro dyalogo
rũ ꝙ in ſabina quedã ſanctimonialis fuit. q̃ carnis
quidẽ cõtinentiaz habuit ſed lingue ꝓcacitatẽ nõ
declinauit. Hec dum in eccleſia ſancti laurẽtij fuiſſꝫ
ſepulta ante altare martiris a demonibꝰ ſecata ps

¶ De ſancto Laurentio

illeſa ꝑmanet. altera ꝯcrematur ita vt mane viſi
biliter aduſtio appareret. ¶ Greg. quoq̧ thuro-
neñ. ait. ꝙ dũ quidã ſacerdos quandã eccleſiã ſan
cti laurẽtij repararet. ⁊ trabs qͥdam nimiũ breuis
eſſet: rogauit beatũ laurentiũ vt q̇ paupes foue-
rat ſue inopie ſubueniret. Que ſubito ſic excreuit
vt pars nõ modica habũdaret. Quã partẽ ſacer-
dos minutatim incidit. ⁊ multas inde infirmita-
tes ſanabat. Idẽ teſtatur beatus fortunatus. Fa
ctũ eſt aũt hoc apud prioras caſtrũ italie ꝙ quidã
dũ dolore dentiũ ꝑmeretur de illo ligno tangitur
⁊ ꝓtinꝰ dolor fugat̃. ¶ Quidã inſup ꝑbiter noĩe
ſanctulꝰ vt refert greg. in dyalogo. ſcĩ laurẽtij
eccłiam a longobardis incenſam reparare volẽs
artifices młtos cõduxit. Quadã aũt die dũ q̇d eis
apponeret non hr̃et: ꝑmiſſa oratione in clibanũ
reſpexit ⁊ ibidem candidiſſimũ panem inuenit.
Sed cũ vix ad vnꝰ prãdij eſum tribus ꝑſonis ſuffi
cere videret̃. laurẽtius artifices ſuos nolens defi
cere ſic ꝑdictũ panẽ multiplicari fecit ꝙ in alimẽ
tum decẽ dierũ operarijs cũctis ſuffecit. ¶ In eccle
ſia ſancti laurẽtij apud mediolanũ. vt refert vin-
centiꝰ in ſua cronica. calix quidam criſtallinꝰ mi-
re pulcritudinis habebatur: qui cum in quadã ſo-
lennitate ad altare a dyacono portaret̃. elapſus
e manibus in terram cecidit: ⁊ ſtatim cõminutus
fuit. At dyaconus merens fragmẽta collegit. ⁊ ſu
per altare ponẽs beatũ laurentiũ exorauit. ⁊ fra
ctum calicẽ integrũ ⁊ ſolidatũ recepit. ¶ E Le
gitur quoq̧ in libro de miraculis beate marie vir
ginis ꝙ quidam iudex ſtephanus nomine rome
erat qui munera libenter accipiẽs multorũ iudi-
cia ꝑuertebat. Hic tres domos eccłie ſancti lau-
rentij ⁊ vnũ ortũ ſancte agnetis violenter abſtu-
lit. ⁊ ablata iniuſte poſſedit. Accidit aũt vt more-
retur ⁊ ante dei iudiciũ duceretur. Quẽ ſanctus
laurẽtius cernens ad eum cũ nimia indignatiõe
acceſſit. ⁊ tribus vicibus brachiũ eius duriſſime
ſtrinxit: ⁊ dolore nimio cruciauit. Sancta vero a-
gnes cũ ceteris virginibꝰ eũ videre noluit ſed fa-
ciem ſuam ab eo auertit. Tũc iudex ſup eũ ſniãm
ferẽs dixit. Qm̃ aliena ſubtraxit. ⁊ mũera accipi
ens veritatẽ vẽdidit in loco iude ꝓditoris trada
tur. Sãctus aũt ꝓiectus quẽ idẽ ſtephanꝰ in vita
ſua valde dilexerat. ad beatũ laurẽtiũ ⁊ ad btãm
agnetẽ accedẽs ꝓ eo veniã ꝑcabatur. Illis voce
btã virgine ꝓ eo orãtibus cõceſſum eſt vt eiꝰ aĩa
ad corpꝰ rediret. ⁊ ibidẽ. xxx. diebꝰ pniãz ageret.
Accepit inſup a beata virgine in mãdatis vt pſal
mũ beati immaculati ſingulis diebus vite ſue di
ceret. Cunq̧ ad corpus rediſſet brachium eius ita
erat liuidũ ⁊ aduſtũ ac ſi hoc ĩ corpe paſſus eſſet.
Qd̃ ſignũ in eo extitit quoad vixit. Male igit̃ ab
lata reſtituẽs: ⁊ pniãz agẽs die. xxx. migrauit ad
dñm. ¶ Legit̃ in vita ſancti heinrici imperatoris ꝙ
dũ ipſe ⁊ kunegũdis vxor eius virgines inſimul
ꝑmanerẽt: diabolo inſtigãte de quodã milite vxo
rem ſuſpectã hñs ipſam ſup candẽtes vomeres.
xv. pedũ nudis pedibꝰ incedere fecit. Qua aſcen-
dente dixit. Sicut me ab heinrico ⁊ oibꝰ intactã
nouiſti: ita adiuua me xp̃e. Heinricꝰ vero verecũ
dia ductus eam in maxillã ꝑcuſſit. Cui vox dixit.
Uirgo maria te virginẽ liberauit. Totã igitur cã-
dentẽ maſſam illeſa ꝑcurrit. Cũ ergo ceſar obijſſz
młtitudo maxima demonũ ante cellã cuiuſdã he-
remite trãſibat. Qui apta feneſtra interrogauit
vltimũ q̇ nam eſſent. Et ille. Legio demonũ ſumꝰ
q̇ ad mortẽ ceſaris ꝓperamꝰ ſi forte aliq̇d ꝓpriũ
in eo reꝑire poſſimꝰ. Adurat̃ igitur vt ad ſe re-
deat. Qui rediẽs dixit. Nichil ꝓfecimꝰ qꝛ dũ falſa
vxoris ſuſpitio ⁊ alia mala et etiã bona in ſtate-
ra fuiſſent poſita: aduſtus ille laurẽtius ollam au
reã immenſi ponderis attulit. Et dũ ſupaſſe vide
bamur illa iactata ꝑs alia ſtatere plurimũ ponde
rauit. Tũc ego iratꝰ vnã partẽ auree olle prerupi
Ollã calicẽ vocabat quẽ dictꝰ ceſar in honore ſan
cti laurentij eccłie aiſtetenſi fieri fecerat quem in
ſpãli deuotiõe habuerat. Cui propter magnitu-
dinẽ due aures inerãt. Reꝑtũq̧ eſt ⁊ imperatorẽ
tũc obijſſe: ⁊ vnã aurẽ calicis fractã fuiſſe ¶ Re-
fert greg. in regiſtro ꝙ dũ ꝑdeceſſor ſuus quedã
ad corpus ſancti laurentij cupet meliorare. ⁊ vbi
nam corpꝰ eſſet neſciret. ſubito corpꝰ eius ignorã-
ter apitur. omneſq̧ q̇ aderãt tam monachi q̃ mã
ſionarij q̇ corpꝰ eius viderãt infra. x. dies mortui
ſunt. ¶ F Notandũ ꝙ paſſio laurẽtij inter cete
ras ſctõꝝ martirũ paſſiones excellẽtiſſima videt̃
eſſe in quatuor ſicut ex dictis ſancti maximi epi ⁊
bti auguſ. colligit̃. Primo in paſſionis acerbitate.
Scd̃o ĩ effectu ſiue vtilitate. Tercio in ꝯſtãtia ſiue
fortitudine: Quarto in mirabili pugna ⁊ mõ vi-
ctorie. ¶ Primo igit̃ excellẽtiſſima fuit ĩ pene acer
bitate. De cuiꝰ pene acerbitate ſic dicit btũs maxi
mus eps. vel ſcd̃m quoſdã libros ambro. Non eñ
frẽs btũs laurẽtiꝰ breui vel ſimplici paſſiõe patit̃
Nam q̇ gladio ꝑcutitur ſel̃ moritur q̇ in flãmaꝝ ca
mino mergit̃ vno impetu liberat̃. Hic aũt longa
⁊ młtiplici pena cruciatur: vt mors ei nõ deſit ad
ſuppliciũ ⁊ deſit ad finẽ. Legimꝰ btõs pueros in
penaꝝ ſuaꝝ deãbulaſſe flãmis ⁊ igneos globos

pedibus conculcaſſe. Unde ⁊ beatus laurentius
nō minori glīa pferend⁹ eſt. Siqdem illi in penaꝝ
flāmis ambulabāt. hic in ipſo ſupplicij ſui igne di
ſcubuit. Illi veſtigijs pedū ꝯculcauerūt incēdia.
iſte laterū ſuoꝝ diffuſione reſtrinxit. Iſti ſtātes in
pena eleuatis manib⁹ orabāt ad dn̄m. iſte pſtra-
tus in ſua pena toto corpe dn̄m depcabatur ¶ Et
notandū q̄ beat⁹ laurēti⁹ poſt beatū ſtephanū in
ter ceteros martires primatū tenere dicit: nō qꝛ
maiorē penā ſuſtinuerit q̄ ceteri martires cū mul
ti tantā penā ⁊ aliq etiā maiorē ſuſtinuiſſe legan
tur ſed hoc dicit ppter ſex cauſas inſi occurrētes
Primo ppter paſſionis locū: qꝛ rome q̄ eſt caput
mūdi ⁊ vbi eſt ſedes aplica paſſus eſt. Scđo pro
pter pdicationis officiū: qꝛ officiū pdicationis di-
ligēter impleuit. Tercio propter laudabilē diſtri
butionē theſauroꝝ quas omnes pauperibus ſa-
piēter diſtribuit. Has tres rōnes ponit magiſter
guilhelm⁹ altiſiodorenſis. Quarto ppter aucten-
ticatū ⁊ approbatū ei⁹ martiriū qꝛ ⁊ ſi de aliqbus
maiora tormēta legātur. tn̄ hoc auctenticū nō ha
betur ⁊ aliqn̄ in dubiū vertitur. Hui⁹ aūt paſſio
in eccleſia valde eſt ſolennis ⁊ approbata. Unde
⁊ multi ſancti in ſuis ſermonib⁹ eius paſſionē ap-
probant ⁊ ꝯfirmāt. Quinto ppter dignitatis gra
dum qꝛ fuit archidiacon⁹ ſedis aplice. Poſt quem
vt aiunt in romana ſede archidiaconus nō ſurre-
xit. Sexto propter ſeuiciā tormentoꝝ qꝛ grauiſſi-
ma ſupplicia ꝑtulit. vtpote q̄ ſup cratē ferreā aſſa
tus fuit. Unde de eo dicit beat⁹ auguſ. Laceratos
artus ⁊ multa verberū ſectione ꝯciſos ſubiecto
pcepit igne torreri vt per cratē ferream q̄ iam de
feruore cōtinuo vim in ſe hrēt vrendi. conuerſoꝝ
alterna mutatione membroꝝ fieret cruciat⁹ vehe
mentior ⁊ pena pductior. ¶ B Secūdo fuit ex
cellentiſſima in effectu ſiue vtilitate. Ipſa en̄ pe
ne acerbitas ſcđm auguſtinū ⁊ maximū. fecit eū
glorificatione ſublimē. opinione ⁊ fama celebrem
deuotione laudabilē. ⁊ imitatione inſignē. ¶ Pri
mo igitur glorificatione ſublimē. Unde auguſ. di-
cit. Seuiſti pſecutor in martirē. conſeuiſti ⁊ auxi-
ſti palmam dum augeres penam. Iterū maxim⁹
vel ſcđm quoſdā ambro. Quāuis in fauillā mem-
bra ſoluātur fidei tn̄ fortitudo nō ſoluitur. Corpis
detrimentū ſuſtinet ſed lucrū ſalutis acqrit. Itē
auguſ. Uere beatū corp⁹ qđ nō a fide xp̄i tormē-
tū immutauit ſed ad reqem ſcā religio coronauit

Scđo opinione ⁊ fama celebrē. Maxim⁹ vel
ſcđm quoſdā libros ambro. Beatū martirē laurē
tiū grano ſinapis poſſum⁹ ꝯpare qꝛ diuerſis attri
tus paſſionibus ꝑ totū orbem grā ſui meruit fra-
grare myſterij. Qui antea ꝯſtitut⁹ in corpe hūilis
ignot⁹ ⁊ vilis. poſtea q̄ vexat⁹. laceratus. exuſtus
fuit. vniuerſis ꝑ totum mundū eccleſijs odorē ſue
nobilitatis infudit. Idē ¶ Sanctū eſt ac deo pla-
citū vt natale ſancti laurētij pcipua deuotiōe ve
neremur cui⁹ radiantibus flāmis victrix in hunc
quoq̄ diē toto orbe chriſti choruſcat eccl'ia. Idē.
Tanta en̄ glīa martirij pclar⁹ extitit in paſſione
ſua q̄ mundū illuminauerit vniuerſuꝫ. ¶ Tercio
deuotione laudabilē. Quare aūt ſit laudandus ⁊
cū deuotione ſuſcipiēdus oñdit auguſ. trib⁹ rōni-
bus ſic dicēs. Beatū virū laurentiū tota debem⁹
deuotiōe ſuſcipe. Primo qꝛ pcioſum ſanguinē ꝑ
pter deū tradidit. Deinde qꝛ ei ꝑrogatiuā apud
deum noſtrū nō minimā contulit oñdens qualis
debet eſſe chriſtiana fides. de cui⁹ ꝯſortio exiſtere
martires meruerūt. Tercio q̄ idem tante ⁊ tam
ſancte ꝯuerſationis fuit vt coronā martirij tpe pa
cis inueniret. ¶ Quarto fecit eum imitatione in
ſignem. Un̄ aug⁹. Hec toti⁹ cauſa paſſionis ppter
quā morti addict⁹ eſt vir ſanctus: vt ſui ſiles cete-
ros eſſe hortaret. In trib⁹ aūt ſe nobis imitabilē
exhibet. Primo in aduerſorum forti perpeſſione.
Unde aug⁹. Ad erudiendū dei populū nulloꝝ eſt
vtilior forma q̄ martirū. Eloquētia facilis ad ex-
hortandū fit ratio efficax ad ſuadendū. Ualidio-
ra tn̄ ſūt exēpla q̄ verba ⁊ pl⁹ eſt ope docere q̄ vo
ce. In quo excellētiſſimo genere doctrine beat⁹
martir laurēti⁹ q̄ glorioſa polleat dignitate. etiā
perſecutores ipſius ſentire potuerūt quo illa mi
rabilis fortitudo animi nō ſolum nō cederet ſꝫ eti
am alios exēplo ſue tollerātie roboraret. Secun-
do in fidei magnitudine ⁊ feruore. Maxim⁹ vel
ambro. Dum in fide ſua pſecutoris flāmas vicit.
oſtēdit nobis ꝑ ignem fidei gehenne incendia ſu-
perare ⁊ amore xp̄i diē iudicij nō timere. Tercio
in ardenti deuotione. Idem vel ambro. Illumi-
nauit mundum plane laurentius eo lumine quo
ipſe ſuccēſus eſt. ⁊ flāmis quas ipſe ꝑtulit omniū
chriſtianoꝝ corda calefacit. De his tribus etiam
ſic dicit maxim⁹ vel ambro. ſcđm quoſdā libros.
Beati laurētij exemplo ꝓuocamur ad martirium
accēdimur ad fidem. incaleſcim⁹ ad deuotionem.
D ¶ Tercio fuit excellentiſſima in conſtantia ſeu
fortitudine. De cui⁹ cōſtantia ⁊ fortitudine ſic di
cit beatus aug⁹. Beatus laurētius manſit in xp̄o
vſq̄ ad tentationē. vſq̄ ad tirannicā interrogati-
onem. vſq̄ ad acerrimam comminationē. vſq̄ ad
peremptionē. In qua longa morte qꝛ bene man-

ducauerat ⁊ bene biberat tanꝗ̃ ille eſca ſaginatus ⁊ illo calice ebrius factus tormēta nō ſenſit. nō ceſſit. ⁊ in regnū ſucceſſit. Adeo aūt fuit ꝯſtās ⁊ firmꝰ ꝙ nō ſolū tormētis nō ſuccubuit ſed etiã ex ipſis tormētis vt hētur ex dictis beati maximi factꝰ eſt ꝑfectior in timore. feruentior in amore. et iocūdior in ardore. De primo ſic dicit. Extēditur ſup flāmaꝝ ignitos globos ⁊ ſepe verſatur in latera: ſed quāto plus penaꝝ patitur. tanto amplꝰ chriſtum dominū pertimeſcit. Quantū ad ſecundum ſic ait maximꝰ vel ſcd̄m quoſdam libros ambroſius. Granū ſinapis cū atteritur accēditur. laurētiꝰ cū patitur inflāmatur. Idem. Nouo admirationis genere alius illum torquet. ⁊ alij ſeuientes tormēta perficiūt ſed deuotiorē laurentiū ſaluatori ſupplicia attrociora fecerunt. Quantū ad terciū ſic dicit. Cor eius tanta fide in xp̄i magnanimitate concaluit vt deſpectis ꝓprijs corporis cruciatibus. inſaniſſimo tortori ſuo ⁊ triūphans eius ignibus letus illuderet. ¶ Quarto fuit excellentiſſima in mirabili pugna ⁊ modo victorie. Beatus nanqꝫ laurētiꝰ ſicut ex verbis beati maximi ⁊ Auguſtini colligitur. quinqꝫ ignes exteriores quodammodo habuit: quos tamen omnes ſuperauit fortiter ⁊ extinxit. Primꝰ fuit ignis gehēne ſecundus ignis materialis flāme. tercius carnalis concupiſcentie. quartus ardentis auaricie. qntus furentis inſanie. ¶ De extinctione primi ignis. ſcꝫ gehēne ſic dicit maximus. Nunquid cedere poterat momētanee corporis vſtioni cuiꝰ fides eternum gehenne extinguebat ardorem. Itē tranſijt per ignem momentaneū atqꝫ terrenum ſed flammam gehenne perpetuo exurentis euaſit. ¶ De extinctione ſecundi ignis ſcilicet materialis flamme ſic ait maximꝰ vel ambroſius ſcd̄m quoſdam libros. Corporali laborabat incēdio. ſed diuinus ardor materialem reſtrinxit ardorē. Itē. Quāuis rex improbꝰ ligna ſubijceret. incēdia maiora ſupponeret. tñ ſanctus laurētius has flammas fidei calore accenſus nō ſenſit. Itē augꝰ. Superari charitas xp̄i flamma nō potuit ⁊ ſegnior fuit ignis q̄ foris vſſit ꝗ̃ qui intꝰ accendit. ¶ De extinctione tercij ignis ſcꝫ carnalis cōcupiſcētie ſic dicit maximus. Ecce beatꝰ laurētius trāſijt ꝑ ignē non quo adustus inhorruit ſed illuminatꝰ effulſit. arſit ne arderet: ⁊ ne vreretur vſtus eſt. ¶ De extinctiōe quarti ignis ſcꝫ auaricie qualiter euanuit auaricia illoꝝ qui theſauros cupiebāt ⁊ fruſtrata eſt ſic dicit auguſtinus. Armatur gemina face homo cupidus pecunie: atqꝫ veritatis inimicus. auaricia vt rapiat aurum. impietate vt auferat xp̄m. Nichil obtines. nichil ꝓficis humana crudelitas Subtrahit tormētis tuis materia mortalis. ⁊ laurentio in celum abeunte tu deficis flammis tuis. ¶ De extinctione quinti ignis ſcꝫ furentis inſanie qualr̄ videlꝫ inſania ꝑſequētiū fruſtrata eſt ⁊ ānichilata ſic dicit maximꝰ. Superatis flāmaꝝ miniſtris: oē mūdane inſanie reſtrixit incendiū. Ad hoc vſqꝫ diabolica ꝓfecit intentio vt vir fidelis ad dn̄m ſuū glorioſus aſcēdat. ⁊ crudelitas ꝑſequentium cum ſuis ignibus ꝑfuſa torpeat. Qd̄ eñ ꝑſequentiū inſania ignis fuerit oñdit cū ait. Furor gētilis acceſus craticulā preparat ignitā vt indignationis ſue flāmas ignibꝰ vindicaret ¶ Nec mirum ſi hos quinqꝫ ignes exteriores ſupauit. qm̄ ex verbis p̄dicti maximi hn̄tur tria refrigeria que intus habuit. ⁊ tres ignes in corde portauit. per que omnē ignē exteriorē. ⁊ refrigerio mitigauit. et maiori incēdio ſupauit. Primū nanqꝫ refrigeriū fuit deſideriū regni celeſtis. ſecundū meditatio diuine legis. terciū puritas ꝯſciētie. Per hoc triplex refrigeriū omne ignem exteriorē extinctū fecit ⁊ frigidum reddidit. ¶ De primo refrigerio qd̄ eſt deſideriū celeſtis glorie dicit maximus vel ambroſiꝰ ſcd̄m quoſdā libros. Nec eñ beatꝰ laurentius ignium ſentire tormēta poterat q̄ in ſenſibꝰ refrigeriū paradiſi poſſidebat. Itē. Iacet ante pedes tirāni exuſta caro. corpus exanime. nichil detrimēti tñ patit cuiꝰ animꝰ demorat in cel. ¶ De ſcd̄o refrigerio qd̄ eſt meditatio legis diuine ſic dicit maximꝰ vel ambroſius. Dū xp̄i cogitat p̄cepta frigidum eſt illi omne quod patitur ¶ De tercio refrigerio qd̄ eſt puritas ꝯſcientie ſic dicit. Ardet ꝓfecto totis viſceribꝰ fortiſſimus martir et vritur. ſed regnū dei ꝑtractās refrigerio ꝯſciētie victor exultat. ¶ Habuit nichilominꝰ vt idem maximus oñdit tres ignes interiores per quos oēs ignes exteriores maiori incēdio ſuperauit. Primꝰ fuit fidei magnitudo. ſecūdus ardens dilectio. tercius vera dei cognitio q̄ ipm̄ irradiauit tanꝗ̃ ignis. ¶ De primo igne ſic dicit idē vl ambroſiꝰ. Inquantū in illo fidei ardor feruet. intm̄ ſupplicij flāma frigeſcit. Itē. Eſſe ſaluatoris ignē feruorē fidei legimꝰ in euāgelio. Ignē veni mittere in terrā. Hoc igitur igne beatus laurētiꝰ accenſus flāmaꝝ nō ſenſit incendiū. ¶ De ſecundo igne ſic ait idē vel ambroſiꝰ. Ardebat extrinſecꝰ martir laurētiꝰ tirāni ſeuictis incēdijs: ſꝫ maior illū intrinſecꝰ xp̄i amoris flāma torrebat. ¶ De tercio igne ſic dicit. Fortiſſimū martirē ſeuiſſima per

ſec utoris flamma ſuperare non potuit q: longe ar-
de nti⁹ veritatis radijs mens eius accenſa ferue-
bat. Jtē. Odio pfidie ꝛ amore veritatis accēſus
appoſitā ſibi extrinſec⁹ flammā aut nō ſenſit aut
vicit. ¶ Habet aūt inter ceteros martires beat⁹
laurētius tria priuilegia quātū ad officiū. ¶ Pri-
mū eſt in vigilia. Solus eñ inter martires vigiliā
habet. Sed vigilie ſanctoꝝ ꝓpter multas diſcordi
nationes hodie in ieiunia mutate ſunt. Mos eñ
fuit olim vt refert iohannes beleth vt in feſtiuita-
tibus ſanctoꝝ hoīes cū vxoribus ꝛ filiabus ad ec-
cleſiā venirent. ꝛ ibi cum luminarib⁹ pnoctarent.
Sed q: multa adulteria in his vigilijs fiebant.
Statutū fuit vt vigilie in ieiunia cōuerterentur.
Nomen tñ antiquū eſt retentū: q: nō ieiunia ſʒ vi-
gilie adhuc appellātur. ¶ Secundū eſt in octaua
Jpſe nāqꝫ ſolus cū ſtephano habet octauaꝫ inter
martires: ſicut martinus inter ꝯfeſſores. ¶ Ter-
ciū eſt in regreſſionib⁹ antiphonaꝝ qꝺ ſolus ipſe
et paulus habet. Sed paulus ꝓpter excellentiaꝫ
p̄dicationis. iſte ꝓpter excellentiā paſſionis.

¶ De ſancto ypolito. cxiiii A

Ypolitus dicitur ab yper qꝺ eſt ſupra. ꝛ li-
tos qꝺ eſt lapis quaſi ſupra lapidē. ideſt
xp̄m fundatus. vel ab in ꝛ polis qꝺ eſt ci-
uitas. Vel ypolitus quaſi valde politus. Fuit eñ
ſup lapidē xp̄m bene fundat⁹ ꝑ ꝯſtantiā ꝛ firmita-
tem. Fuit in ciuitate ſupna ꝑ deſideriū ꝛ auidita-
tem. Fuit bene politus ꝑ tormētoꝝ acerbitatem.

Ypolitus poſtq̄ corpus beati laurētij ſe-
peliuit: venit in domū ſuam: ꝛ dans pacē
ſuis ſeruis ꝛ ancill. oēs de ſacramēto al-
taris qꝺ iuſtin⁹ p̄ſbiter obtulerat cōmunicauerūt
Et appoſita menſa priuſq̄ cibū ſumeret: venien-
tes milites eum rapuerūt: ꝛ ad ceſarē duxerunt.
Quē videns decius ceſar ſubridēs dixit ei. Nun-
quid ꝛ tu magus effectus es q̄ corpus laurentij
abſtuliſti. Cui ypolitus. Hoc feci nō quaſi mag⁹.
ſed quaſi xp̄ian⁹. Tunc decius furore replet⁹ pre-
cepit vt habitu quo vt xp̄ian⁹ vtebatur expolia-
ret. ꝛ os ei⁹ lapidib⁹ tunderet. Cui ypolit⁹. Non
me expoliaſti ſed magis veſtiſti. Cui deci⁹. Quō
inſipiēs effect⁹ es vt nuditatē tuā non erubeſcas.
Nunc ergo ſacrifica ꝛ viues ne cū laurētio pere-
as. Cui ypolit⁹. Exemplū merear fieri beati lau-
rentij quē tu ore polluto auſus es noīare. Tunc
decius fecit eū fuſtib⁹ cedi. ꝛ pectinib⁹ ferreis la-
niari. Jlle aūt ſe xp̄ianū eſſe voce clara cōfitebat.
Et cum tormenta hmōi derideret. veſte militari
qua antea vtebat eūꝫ veſtiri fecit. hortās vt ami-
citiam ꝛ militiā priſtinā retineret. Cui ypolitus
cū diceret ſe xp̄o militari: deci⁹ ira repletus vale-
riano p̄fecto eū tradidit: vt oēs facultates ei⁹ ac-
ciperet: ꝛ diris tormētis eū interficeret. Jnuēto
quoqꝫ q̄ ei⁹ familia xp̄iana eſſet: adducti ſūt oēs
ante ꝯſpectū ei⁹: Qui cū ad ſacrificia cogerentur:
concordia nutrix ypoliti pro omnibus r̄ndit. Nos
cum dn̄o noſtro volumus mori potius pudice q̄
impudice viuere. Cui valerius: Genus ſeruorum
nō niſi cū ſupplicijs emēdatur. Tūc p̄ñte ypolito
ꝛ gaudente. iuſſit eam tamdiu plūbatis cedi quo
uſqꝫ emiſit ſpm̄. Dixitqꝫ ypolitus. Grās tibi ago
dn̄e q: nutricē meā ante ꝯſpectū ſanctoꝝ tuoꝝ p̄-
miſiſti. Deinde extra portā tiburtinā valerianus
ypolitū cū familia ſua duci fecit. Jpolit⁹ aūt oēs
confortās dixit. Fratres nolite metuere q: ego ꝛ
vos vnū deū habem⁹. Juſſitqꝫ valerian⁹ vt in cō-
ſpectu ypoliti omnib⁹ capita amputarent. ypoli-
ti vero pedes ad colla indomitoꝝ equoꝝ fecit li-
gari. ꝛ ꝑ carduos ꝛ tribulos trahi tamdiu donec
ſpm̄ exalaret. Circa annos dn̄i. cclvi. Eoꝝ corpa
iuſtinus p̄ſbiter rapuit: ꝛ iuxta corpus ſancti lau-
rentij ſepeliuit. Corp⁹ vero ſancte ꝯcordie inueni-
re n̄ potuit q: fuerat in cloacā ꝓiectū. Miles aūt
quidā noīe porphiri⁹ credēs beatā cōcordiā aurū
aut gēmas in veſtimētis hr̄e ad quēdā cloacariū
noīe yreneū q̄ erat occulte xp̄ian⁹ acceſſit ꝛ dixit.
Secretū cuſtodi: ꝛ extrahe ꝯcordiā q: ſpero q̄ au-
rum aut gemmas in veſtibus ſuis habet. Cui ille

De ſancto Ipolito

Oſtende michi locū ⁊ ſecretū habeo ⁊ ꝗcq̄d inue⸗
nero nunciabo. Cum ergo corpus extractū fuiſſet
et nichil inueniſſent. miles ille protinus fugit. Et
yreneus vocato quodā chriſtiano nomine habun⸗
do corpus ad ſanctū iuſtinū detulit. Quod ille de
uote ſuſcipiēs iuxta corpus ſancti ypoliti ⁊ alioꝝ
ſepeliuit. Q̄d valerianꝰ audiens yreneū ⁊ habū⸗
dum tenuit. ⁊ ambos in cloacā viuos miſit. Quo
rum corpora iuſtinus rapuit ⁊ cū alijs ſepeliuit.
B Poſt hoc decius cū valeriano in currū aſcen
dit aureū. ⁊ pergūt ad amphitheatrū vt crucient
xp̄ianos. Arreptꝰ igiť deciꝰ a demonio clamabat
O ypolite cathenis aſperis vinctū me tenes. Va
lerianꝰ ſilr clamabat. O laurēti igneis cathenis
me ligatū trahis. Et eadem hora valerianꝰ expi
rauit. Decius aūt domū reuerſus triduo a demo
nio vexatus clamat. Adiuro te laurenti modicum
ceſſa a tormētis. Et ſic miſerabilr mortuꝰ eſt. Q̄d
vxor eius triphonia crudelis vidēs: dimiſſis om⸗
nibus ad ſanctū iuſtinū cū filia ſua cirilla acceſſit
⁊ ab eo cū multis alijs baptiſari ſe fecit. Alia vo
die cū oraret triphonia emiſit ſp̄m. Cuiꝰ corpꝰ iu
ſtinꝰ p̄ſbiter iuxta corpus ſancti ypoliti ſepeliuit
Audiētes vero .xlvij. milites ꝙ regina ⁊ eius fi
lia xp̄iane effecte eſſent: venerūt cū vxoribꝰ ſuis
ad iuſtinum preſbiterum vt baptiſma ſuſciperēt.
Quos oēs dyoniſius q̄ ſancto ſixto ſucceſſerat ba
ptiſauit. Claudius aūt imparor cirillam cū ſacri⸗
ficare nollet: iugulari fecit. ⁊ ceteros milites de⸗
collari. Quoꝝ corpa in agro verano cū ceteris ſe⸗
peliūtur. Et aduertendū ꝙ expreſſe habetur
hic ꝙ illi decio qui laurentiū ⁊ ypolitū martiriſa⸗
uit ſucceſſit claudius. Claudius aūt non ſucceſſit
decio impatori imo decio ſucceſſit ſcd̄m cronicas
voluſianus. voluſiano galienus. galieno claudiꝰ.
Oportet ergo dicere vt videť ꝙ aut galienus fue
rit binomiꝰ: ⁊ ꝙ dictus ſit galienꝰ ⁊ decius ſicut
dicit vincentiꝰ in cronica ſua. ⁊ godofridus in li⸗
bro ſuo. aut ꝙ galienus in ſui adiutoriū quendaꝫ
noīe deciū fecerit ceſarē nō tn̄ impatorē ſicut dicit
richardus in cronica ſua. De hoc martire ſic dicit
ambro. in p̄fatione. Beatus martir ypolitus xp̄m
verū ducem ꝯſiderās: miles eiꝰ eſſe maluit q̄ꝫ dux
militū cōprobari. Beatūqꝫ laurentiū ſue cuſtodie
mancipatū nō ꝑſecutꝰ eſt ſed ſubſecutꝰ. Qui cum
theſauros eccl'ie diſcuteret: inuenit theſaurū quē
nō tirānꝰ eriperet ſꝫ quē pietas poſſideret. inuenit
theſaurū vn̄ vere diuitie peteretur. ſp̄euit fauorē
tirāni vt cū regis ꝑpetui grā cōprobareť: mēbris
diuidi nō refugit ne nexibus diuelleret eternis.

Bubulcus quidā nomine petrus cū in feſto marie
magdalene plauſtrū iūxiſſꝫ: ⁊ boues ſequēs ipos
maledictis vrgeret. ꝓtinus boues ⁊ aratrū a ful⸗
mine abſumūtur ⁊ ipſe petrꝰ q̄ hoc impcatus fue⸗
rat ſupplicio atrociori torq̄batur. Nam ignis eum
arripuit adeo ꝙ carnibus ⁊ neruis tibie ⁊ cruris
ꝯſumptis oſſa paterēt. ⁊ ipſa tandem tibia a ſua
cōpage penitꝰ ſolucreť. Tūc ille ad quādā eccl'iaꝫ
beate virginis accedēs tibiā ipam in quodā fora
mine ipſiꝰ eccl'ie abſcōdit: ⁊ beatā virginē lachri⸗
mis ⁊ p̄cibꝰ ꝓ ſua liberatiōe rogauit. Et ecce no⸗
cte quadā btā v̄go cū btō ypolito ei in viſiōe affuit
⁊ eidē ypolito vt petrū priſtine ſanitati reſtitue⸗
ret impauit. Statiqꝫ ſanctꝰ ypolitus tibiā de fora
mine accipiēs loco ſuo quaſi ſurculū arbori in mo
mēto inſeruit. In qua inſitione tātos dolores ſen
ſit: vt ſuis clamoribꝰ totam familiā excitaret. Qui
ſurgētes ⁊ lumē accendētes. petrū duo crura et
duas tibias hr̄e cōſpiciūt. Sed ſe deludi putātes
ip̄m iterū atqꝫ iteꝝ ꝯtrectabāt. ⁊ mēbra vera ip̄m
hr̄e cōſpiciebant. Qui vix eū excitātes vn̄ hoc ſibi
acciderit ſciſcitātur. Sed ille eos ludere exiſtimās
tandē victꝰ rem vidit ⁊ extupuit. Sed tn̄ cora no
ua mollior q̄ꝫ vetuſta ad ſuſtinētiā corpis nō pote
rat exequari. Vn̄ ad publicationē miraculi ꝑ an⸗
nū claudicauit. Et tūc iterū btā virgo eidē appa⸗
rens ſctō ypolito dixit vt ꝗcq̄d curationi deeſſet
ſupplere deberet. Euigilās igiť ⁊ ſe plene ſanatū
inueniens recluſoriū introiuit. Cui diabolꝰ in ſp̄ē
nude mulieris frequētiſſime apparebat. ⁊ nudaꝫ
ei ſe ingerēs quāto ille fortiꝰ reſiſtebat tanto illa
impudētius incūbebat. Cū ergo illa eū plurimū
vexaret: tandē ille ſtolā ſacerdotalē accipiēs col⸗
lum eius cinxit. ⁊ mox diabolo abſcedente cada⸗
uer putridū ibidē remanſit. Tantuſqꝫ fetor inde
exalauit vt nullus qui hoc vidit ambigeret quin
corpus alicuiꝰ mulieris mortue fuiſſet. ⁊ ꝙ diabo⸗
lus aſſumpſiſſet.

De aſſumptione beate marie virginis. cxiiii. A

Aſumptio beate marie virginis qualr̄ fa
cta ſit ex quodā libello apocrifo q̄ ioban⸗
ni euangeliſte aſcribitur edoceť. Ap̄lis
nanqꝫ ob p̄dicationis grāꝫ diuerſas mūdi ſubeū⸗
tibꝰ regiōes. virgo btā in domo iuxta montē ſyon
poſita dicitur remāſiſſe. Omnia qꝫ loca filij ſui. ſcꝫ lo⸗
cū baptiſmi. ieiunij. orōnis. paſſionis. ſepulture.
reſurrectionis ⁊ aſcēſionis. q̄ꝫ diu vixit deuotione
ſedula viſitauit. Et ſcd̄m ꝙ ait epiphaniꝰ. xxiiij.
annis pꝰ aſcēſionē filij ſui ſupuixit. Refert ergo

De aſſumptione beate marie.

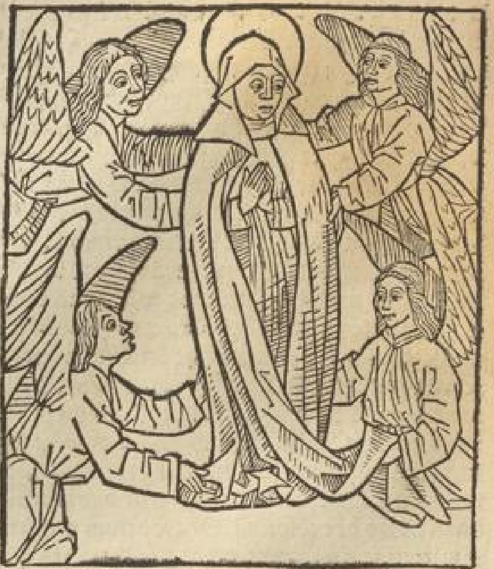

q̄ beata virgo qn̄ xp̄m ꝯcepit erat annoꝝ .xiiij. ⁊
in .xv. ipſum peperit. ⁊ vixit cū eo annis .xxxiij. ⁊
poſt mortē xp̄i ſupuixit .xxiiij. annis. Et ſcd̄m hoc
qn̄ obijt erat annoꝝ .lxxij. Probabiliꝰ tn̄ videtur
qḋ alibi legitur vt .xij. annis filio ſupuixerit. ⁊ ſic
ſexagenaria ſit aſſumpta. cū apl̄i totidē annis p̄
dicauerint in iudea ⁊ circa ptes illas. ſicut eccleſi
aſtica tradit hiſtoria. Die igitur quadam dum in
filij deſideriū coꝛ virginis vehemēter accēditur.
eſtuās animꝰ ꝯmouetur. ⁊ in exterioꝛē lachꝛimaꝝ
habūdantiā excitat̄. Cumqꝫ ad tp̄s ſubtracti filij
equanimiter nō ferret ſubtracta ſolacia. ecce an⸗
gelus cū mlt̄o lumīe eidē aſtitit. ⁊ reuerēter vt po
te ſui dn̄i matrē ſalutauit Aue inq̄t bn̄dicta maria
ſuſcipiēs bn̄dictionē illiꝰ q̄ mādauit ſalutē iacob.
Ecce aūt ramū palme de paradiſo ad te dn̄am at
tuli quē ante feretrū poꝛtare iubeas cum die ter
cia de coꝛpe aſſumeris. Nam filiꝰ tuus te matrem
reuerendā expectat. Cui maria rn̄dit. Si inueni
gr̄am in oculis tuis: obſecro vt nomen tuū michi
reuelare digneris. Sed hoc peto inſtantiꝰ. vt filij
⁊ frēs mei apl̄i ad me pariter cōgregētur. vt eos
anteq̄ moriar coꝛpoꝛalibꝰ oculis videam. ⁊ ab eis
ſepeliri valeā. ⁊ ipſis pn̄tibus ſpm̄ deo reddam.
Hoc iterū peto ⁊ obſecro vt aīa mea de coꝛpoꝛe
exiens nullū ſpm̄ teterrimū videat. nullaqꝫ michi
ſathane ptās occurrat. Cui angelus. Cur ſcire de
ſideras dn̄a nomen meū qḋ admirabile eſt ⁊ ma⸗
gnū? Ecce aūt oēs ad te hodie cōgregabūtur apo
ſtoli q̄ nobiles tibi exhibebūt exeq̄as funeris. et
in coꝝ ꝯſpectu ſpm̄ exalabis. Nam q̄ olim ꝓphe⸗
tam de iudea in babilonē in crine attulit ſubito.
ipſe proculdubio ad te apl̄os adducere poterit in
momēto. Malignū aūt ſpm̄ videre cur metuis: cū
caput eius oīno cōtriueris. ⁊ ſpoliaueris ipm̄ ſue
ptātis imperio. fiat tn̄ volūtas tua vt ipſos nō vi
deas. His dictis angelꝰ cū mlt̄o lumine celos aſcē
dit. Palma aūt illa nimia claritate ſplendebat. ⁊
erat q̄dē virge viriditate ꝯſil̄is ſed folia ipſiꝰ vt
ſtella matutina fulgebāt. Factū eſt aūt dū iohan⸗
nes in ephes o p̄dicaret celū repēte intonuit. ⁊ nu
bes candida ipm̄ ſuſtulit ac raptū ante marie ia⸗
nuā collocauit. pcutienſqꝫ hoſtiū interiꝰ introiuit
⁊ reuerēter v̄go virginē ſalutauit. Quē felix ma⸗
ria cōſpiciēs. vehemēter obſtupuit. ⁊ pꝛe gaudio
lachꝛimas cōtinere nequit. Dixitqꝫ. Fili iohānes
memoꝛ eſto v̄boꝝ magr̄i tui: quibus me tibi ma⸗
trem: ⁊ te michi in filium ꝯmendauit. Ecce a dn̄o
euocata debitum humane cōditionis exſoluo. ac
coꝛpus meū tibi cura ſollicita recōmendo. Audiui
eīn iudeos iniſſe ꝯſiliū dicētes. Expectemus viri
frēs quoadusqꝫ illa q̄ iheſuꝫ poꝛtauit ſubeat moꝛ
tem. ⁊ coꝛpꝰ eius ꝯtinuo rapiemꝰ: ac iniectū igni
bus cōburemꝰ. Tu igitur hanc palmā deferri fa⸗
cias ante feretrū cū coꝛpus meū duxeritis ad ſe⸗
pulcrū. Dixitqꝫ iohānes. O vtinā hic eſſent oīes
apl̄i fratres mei: vt decēter tibi parare poſſemꝰ
exequias. ac exſoluere laudes dignas. Hec illo di⸗
cente. oēs apl̄i de locis in q̄bus p̄dicabant a nu⸗
bibus rapiūtur. ⁊ ante marie hoſtiū collocantur.
Qui vidēres ſe ibidē ſil̄r ꝯgregatos mirabātur
dicētes. Que nam cauſa eſt ꝓpter quam nos hic
dn̄s ſil̄r ꝯgregauit? Johānes igitur ad eos exijt
⁊ dn̄am de coꝛpe receſſuram p̄dixit. Et addidit
dicēs. Videte frēs ne cū obierit aliquis eā defle⸗
at. ne hoc videns ppl̄s ꝯturbet̄ ⁊ dicat. Ecce quō
iſti timēt moꝛtē q̄ tn̄ alijs p̄dicāt reſurrectionem.
B. Dyoniſius pauli apl̄i diſcipulꝰ in libro de di⸗
uinis noībus hoc idem aſſerit apl̄os ſcꝫ in doꝛmi⸗
tione virginis conueniſſe. ⁊ ſe ſil̄r interfuiſſe. ac
vnūquēqꝫ in laudem xp̄i et v̄ginis ſermonē feciſſe:
Ait eīn ſic loquens ad timotheum. Nos vt noſti ⁊
ipſe. ⁊ multi ſanctoꝝ noſtroꝝ fratrū conuenimus
ad viſionem coꝛpoꝛis vite principis ⁊ qḋ deum ſu
ſcepit. Aderat aūt ⁊ frater dn̄i iacobꝰ ⁊ petrus ⁊
ſumma ⁊ ꝓuectiſſima theologoꝝ ſummitas pau⸗
lus. Poſtea viſum eſt poſt viſionē ⁊ vniuerſe hie
rarchie laudarent. ſicut vnuſquiſqꝫ erat ſufficiēs
infinite virtutis bonitatē teatrice infirmitatis.
Hec dyoniſiꝰ. Cū aūt beata maria oēs aplos

De Aſſumptione beate marie

congregatos vidiſſet. dñm benedixit. ⁊ in medio
coꝝ ardentibus lampadibus ⁊ lucernis ꝯſedit.
Circa vero horā noctis terciā ihesus aduenit cū
angeloꝝ ordinibꝰ. patriarchaꝝ cetibꝰ. martirum
agminibꝰ. ꝯfeſſoꝝ acie. virginūq; choris. ⁊ ante
thoꝝ virginis acies ordinātur ⁊ dulcia cātica fre-
quētant. ¶ Quales aūt exeq̄e ibidē celebrate ſint
ex p̄dicto libello q̄ iohāni aſcribit̄ edocetur. Nam
prior ipſe ieſus inchoauit ⁊ dixit. Ueni electa mea
⁊ ponā in te thronū meū: qꝛ ꝯcupiui ſpeciē tuam.
Et illa. Paratū coꝛ meū dñe paratū coꝛ meū. Tūc
oēs q̄ cū ihesu venerāt dulciter intonauerūt dicē-
tes. Hec eſt q̄ neſciuit thoꝝ in delictis. habebit
fructū in reſpectione animarū ſanctarū. Ipſe aūt
de ſemetipſa cecinit dicēs. Beatā me dicēt oēs ge
neratiōes. Quia fecit michi magna qui potēs eſt
⁊ ſanctū nomen eius. Tunc cantoꝛ cantoꝝ oībus
intonuit excellentius. Ueni de libano ſponſa. ve-
ni coronaberis. Et illa. Ecce venio: qꝛ in capite li
bri ſcriptum eſt de me vt facerē voluntatē tuam
deus. qꝛ exultauit ſpūs meus in te ſalutari meo.
Sicq; marie anima de corpore egredit̄. ⁊ in vlnas
filij aduolauit. Fuitq; tam a dolore carnis extra-
nea ꝙ a corruptiōe extiterat aliena. Dixitq; apo
ſtolis dñs. Corpus virginis matris in vallē ioſa-
phat deferte. ⁊ in monumēto nouo qđ ibidē inue
nietis illud recondite. ⁊ me ibidē triduo donec ad
vos redeā expectate. Statimq; circūdederūt eam
flores roſarum ſcȝ cetus martirū ⁊ lilia cōuallīū.
agmina ſcȝ angeloꝝ. confeſſoꝝ ⁊ virginū. Poſt
eam apl'i clamitāt dicētes. Uirgo prudentiſſima
quo ꝓgrederis? Eſto noſtri memoꝛ dña. Tunc ad
concentū aſcēdentiū cetus qui remanſerāt admi-
rati ꝯcite obuiā ꝓceſſerūt. Uidenteſq; regē ſuum
femine animā in vlnis proprijs baiulantē. illam
innixam. obſtupefacti clamare ceperūt dicentes.
Que eſt iſta q̄ aſcēdit de deſerto delicijs affluens
innixa ſup dilectū ſuū? Quibꝰ concomitātes dixe-
runt. Iſta eſt ſpecioſa inter filias hierl'm ſicut vi-
diſtis eā plenā charitate ⁊ dilectiōe. Sicq; in celū
gaudens ſuſcipit̄. ⁊ a dextris filij in throno glorie
collocat̄. Apl'i aūt viderūt eiꝰ animā tanti eſſe cā
doris vt nulla mortaliū lingua poſſit effari.
¶ Tres aūt virgines q̄ ibidem erant cum corpus
eius lauādi gr̄a expoliaſſent: tanta ſtatim corpꝰ
eius claritate reſplenduit vt tangi quidem ad la-
uandū poſſet. videri aūt nō poſſet. Tamdiu autē
lux illa ibidē reſplenduit donec corpus a virgini-
bus lotū fuit. Apl'i aūt corpus eius reuerenter ce
perūt. ⁊ ſup feretrū poſuerūt. Dixitq; iohānes pe

tro. Hanc palmā ante feretrū petre portabis. qꝛ
dñs nobis te p̄tulit. ⁊ ſuaꝝ ouiū paſtorē ⁊ princi-
pem ordinauit. Cui petrus. Hanc potius porta-
re te ꝯuenit: qꝛ virgo a dño es electus ⁊ dignum
eſt vt palmā virginis v̓go ferat. Tu ſup pectꝰ dñi
recūbere meruiſti. ⁊ exinde ſapientie ac gr̄e plus
ceteris fluēta potaſti. Et iuſtū videtur vt q̄ a filio
recepiſti plus muneris impēdas virgini plus bo
noris. Tu igitur portare debes hanc palmā lumi
nis ad exeq̄as ſanctitatis. q̄ potatꝰ es poculo lu-
cis de fonte ꝑpetue claritatis. Ego autē portabo
cū feretro ſanctū corpus. Ceteri aūt apl'i frēs nr̄i
circūdātes feretrū referant laudes deo. Paulus
aūt dixit ei. Et ego qui minimꝰ omniū veſtrū ſum
portabo tecū. Eleuantes itaq; petrꝰ ⁊ paulus fe-
retrū. petrus incepit cātare ac dicere. Exijt iſrael
de egipto alleluia. Ceteri aūt apl'i cantū dulciter
ꝓſequūtur. Dñs aūt feretrū ⁊ apl'os nube ꝓtexit
ita ꝙ ipſi nō videbātur: ſed tm̄ coꝝ vox audiebat̄.
Affuerūt ⁊ angeli cū apl'is cōcinētes. ⁊ totā ter-
ram ſonitu mire ſuauitatis replētes. Excitati om
nes ad tam dulcem ſonum ⁊ melodiā de ciuitate
velocꝰ exeunt. ⁊ quid nam hoc ſit diligenter ſciſci
tantur. Tunc extitit q̄ diceret. Mariā illam diſci-
puli ihesu efferunt mortuā. circa illā hāc quā au-
ditis cōcinunt melodiā. Tunc ad arma oēs cucur-
rerūt ⁊ ſe mutuo hortabātur dicētes. Uenite oēs
diſcipulos occidamꝰ. ac corpus illud qđ ſeductorē
illum portauit ignibus cōburamus. Princeps au
tem ſacerdotū hoc videns obſtupuit. ⁊ ira repletꝰ
ait. Ecce tabernaculū illius q̄ nos ⁊ genus nr̄m
cōturbauit: qualem gloriā nunc accepit. Et hoc di
cens manus ad feretrū miſit volens illud euerte
re ac ad terrā deducere. Tunc manus eius ſubito
ambe aruerūt ⁊ lectulo adheſerūt. ita vt ad lectu-
lum manibus penderet ⁊ nimio cruciatu vexatꝰ
lamentabiliter eiularet. Reliquus autē ppl's ab
angelis q̄ erāt in nubibꝰ cecitate ꝑcuſſus eſt. Prin
ceps aūt ſacerdotū clamabat dicēs. Sancte petre
in hac tribulatione me nō deſpicias ſed ꝓ me ob-
ſecro ad dñm preces fundas. Memoꝛ em̄ debes
eſſe qual'r aliq̄n tibi aſtiti ⁊ qualiter te accuſante
ācilla hoſtiaria excuſaui. Cui petrꝰ. In obſequijs
dñe nunc impediti ſumus. ⁊ curationi tue intēde-
re nō valemus. Ueruntm̄ ſi in dñm noſtrū ihesum
⁊ in hanc que ipſuȝ genuit ⁊ portauit credideris.
ſpero ꝙ ꝯtinuo ſanitatis beneficio potieris. Qui
r̄ndit. Credo dñm ihesum xp̄m verū eſſe filiū dei.
et hanc ſacratiſſimā matrē eius. Statimq; a fere
tro manus eius ſolute ſunt ſed tm̄ in brachijs ad

huc ariditas remanſit. ⁊ dolor vehemens non re-
ceſſerat. Dixit ei petrꝰ. Oſculare feretrū ⁊ dic. Cre-
do in deū iheſum xp̄m quē iſta in vtero portauit.
⁊ poſt partū virgo ꝑmanſit. Qd̄ cum feciſſet conti-
nuo priſtine eſt redditꝰ ſanitati. Dixitqꝫ ei petrꝰ.
Accipe hanc palmā de manu fratris nr̄i iohānis.
⁊ pones eā ſuꝑ populū excecatū: ⁊ quicūqꝫ crede-
re voluerit recipiet viſum. qui aūt credere nolue-
rit. videre nō poterit ineternū. Mariā aūt portā-
tes ap̄li in monumēto poſuerunt. ⁊ iuxta illud vt
dn̄s iuſſerat ꝯſederūt. Tercia aūt die veniēs ihe-
ſus cū multitudine angeloꝝ ipſos ſalutauit dicēs
Pax vobis. Qui reſponderūt. Gloria tibi deꝰ qui
facis mirabilia ſolꝰ. Et dixit ap̄lis dn̄s. Quid grē
⁊ honoris videbitur vt mee nunc ꝯferā genitrici?
Et illi. Juſtū videt̄ dn̄e ſeruis tuis vt ſicut tu de-
uicta morte regnas in ſecula. ſic tue reſuſcites ma-
tris corpuſculū. ⁊ a dextris tuis colloces ineternū
Quo annuēte michael angelus ꝯtinuo affuit. et
marie animam coram dn̄o p̄ſentauit. Tunc ſalua-
tor locutus eſt dicens. Surge proxima mea. co-
lumba mea. tabernaculū glorie. vaſculū vite. tem-
plum celeſte. vt ſicut per coitum labem non ſenſi-
ſti criminis. ſic in ſepulcro ſolutionē corporis mi-
nime p[...]aris. Statimqꝫ anima ad marie acceſſit
corpuſculū. ⁊ de tumulo ꝓdijt glorioſum. Sicqꝫ ad
etherēū aſſumit̄ thalamū comitāte ſecū multitudi-
ne angeloꝝ. Thomas aūt cū abeſſet. ⁊ rediēs cre-
dere recuſaret. ſubito zonā qua corpus eiꝰ p̄cin-
ctū fuerat ab aere recepit illeſā. vt vel ſic itellige-
ret ꝙ totaliter fuiſſet aſſumpta. ¶ Hoc aūt
totū qd̄ predictū eſt videt̄ eſſe illud apocrifum de
quo hieronimꝰ in ep̄la ſiue ſermone ad paulam ⁊
euſtochiū ſic ait. Jlle ſane libellus vere apocrifus
eſt cenſendꝰ. niſi quo ad aliqua fidedigna que vi-
dentur a ſanctis approbata q̄ ſunt nouē ſcꝫ ꝓmiſ-
ſa ſit ⁊ exhibita virgini oīmoda ꝯſolatio. ap̄loꝝ
omniū ꝯgregatio. ſine dolore ꝯſummatio. ſepul-
ture in valle ioſaphat ꝑparatio. exequialis deuo-
tio xp̄i ⁊ totiꝰ curie celeſtis obuiatio. iudeoꝝ ꝑſe-
cutio. miraculoꝝ in omni cauſa decedēte coruſca-
tio. in anima ſimul ⁊ corpore aſſumptio. Porro
alia multa ſunt ibi poſita potius ad ſimulatio-
nem q̄ ad veritatē. vt ꝙ thomas nō affuerit. ⁊ ve-
niēs dubitauerit. ⁊ his ſilia q̄ p̄ſe patēt q̄ ſunt re-
linquēda potiꝰ q̄ aſſerēda. ¶ Veſtimēta aūt ipiꝰ
ad ꝯſolationē fideliū dicūtur in tumulo remāſiſſe.
Unde ⁊ de quadā parte ipſaꝝ veſtiū tale mira-
culū ꝯtigiſſe narrat̄. Cum dux normannoꝝ vrbē
carnotenſiū obſediſſet. ep̄s illiꝰ vrbis tunicā bea-
te marie que ibidem ſeruabatur more vexilli ha-
ſte impoſuit ⁊ ſubſequēte pp̄lo ſecurus ad hoſtes
exiuit. Statimqꝫ oīs hoſtilis exercitꝰ amētia ⁊ ce-
citate percuſſus eſt. ſtabatqꝫ totꝰ corde tremulus
et totus aīo ſtupefactꝰ. Qd̄ illi de ciuitate vidē-
tes. diuino iudicio ſuꝑaddunt. ⁊ atrociter hoſtes
cedunt. Qd̄ beate marie plurimū diſplicuiſſe pro-
batur. ex eo ꝙ protinꝰ tunica illa diſparuit ⁊ vi-
ſum ꝯtinuo hoſtis recepit. ¶ Jn reuelationibus
ſancte elizabeth legit̄ ꝙ dū ipſa elizabeth quadā
vice in ſp̄ū rapta eſſet: vidit in loco valde remoto
quoddā ſepulcrū multo lumine circufuſū. ⁊ quaſi
ſpeciē mulieris in eo. ⁊ circūſtabat multitudo an-
geloꝝ. ⁊ poſt puſillū de ſepulcro erepta eſt. ⁊ in
ſublime cū illa aſtantiū multitudine eleuata. Et
ecce in eius occurſum vir quidā de celis admira-
bilis ⁊ glorioſus aduenit. portās in dextra crucis
vexillum. ⁊ cum eo infinita milia angeloꝝ. Sicqꝫ
eam alacriter ſuſcipiētes cū magno concētu eam
in celos adduxerūt. Poſt modicū vero tp̄is eliza-
beth angelū cum quo ſepe loquebat̄ de p̄dicta vi-
ſione interrogauit. Qui rn̄dens ait. Oſtenſum eſt
tibi in hac viſione quō tam in carne q̄ in ſp̄ū dn̄a
nr̄a in celū aſſumpta eſt. Dicit aūt in eiſdē reue-
lationibꝰ ſibi reuelatū eſſe ꝙ poſt .xl. dies ſui trā-
ſitus in corpore ſit aſſumpta. Nam beata maria
ſecū colloquēs ait. Poſt aſcenſionē dn̄i anno inte-
gro ⁊ tot diebꝰ quot ſunt a die aſcēſionis vſqꝫ ad
diem mee aſſumptiōis ſuꝑuixi. Oēs aūt ap̄li dor-
mitioni mee interfuerūt. ⁊ corpus meū reuerēter
ſepulture dederunt. Sed quadrageſima die poſt-
modū reſurrexi. Cum aūt elizabeth eam interro-
gaſſet vtrū hoc manifeſtare vel celare deberet di-
xit. Ne carnalibꝰ ⁊ incredulis reuelanda. nec de-
uotis ⁊ fidelibꝰ abſcondenda. ¶ Notandū
eſt ergo ꝙ glorioſa virgo maria aſſumpta ⁊ exal-
tata eſt integraliter. honorabiliter. letāter. et ex-
cellenter. ¶ Aſſumpta eſt eñ integre in aīa et
corpore ſicut pie credit eccl̄ia. Qd̄ quidē m̄lti ſan-
ctoꝝ nō ſolum aſſerūt ſed etiā hoc ꝓbare apertis
rationibꝰ moliūtur. ¶ Bernardi eñ ratio ē. Qm̄
ſctōꝝ corꝑa deus p̄cioſa ſublimauit. vtputa petri
et iacobi. tam glorioſe venerabilia reddidit. ⁊ ho-
nore tam mirifico ſublimauit vt ⁊ ipſis deputetur
locus coꝝ venerationi ꝯgruꝰ ⁊ ad ipſa mūdus ꝑ-
peret vniuerſus. Si igit̄ marie corpus ſuꝑ terras
eſſe dicat̄ ⁊ nec tñ deuota frequētet̄ viſitatione fi-
deliū. nec eidē locꝰ deputet̄ honoris. nimirū vide-
bit̄ xp̄s honorē matern corꝑis ꝯtēpſiſſe. cū tñ ſuꝑ
terrā alioꝝ ſctōꝝ corꝑa ſic honoret. Hiero. etiā

De aſſumptione beate marie.

dicit ꝙ .xviij. kl'. ſeptembꝛis maria ad celos aſcen-
dit. Qđ vero dicit de marie coꝛꝑali aſſumptione
eccleſia potius elegit pie dubitare ꝙ aliqđ teme-
re diffinire in ſequẽtibꝰ credendũ eſſe ſic ꝓbat. Si
non deſunt qui dicunt in his q̃ cum xp̃o reſurrexe-
runt perpetuã reſurrectionẽ iam eſſe cõpletam ⁊
nõnulli credãt cuſtodẽ virginis iohannẽ etiã glo-
rificata carne gaudere cũ xp̃o. cur id ñ magis eſt
credendũ de matre ſaluatoꝛis. Qui eñ dixit. Ho-
nora patrẽ ⁊ matrẽ. ⁊ non veni ſoluere legem ſed
adimplere. ꝑfecto matrẽ ſuã ſuꝑ oẽs honorauit.
Nec nos de beata maria modo factũ ambigimꝰ.
Augꝰ. aũt nõ ſolum hoc affirmat ſed etiã tribꝰ
rationibꝰ hoc ꝓbat. Et prima quidẽ eſt carnis xp̃i
⁊ virginis vnitas. Ait eñ ſic. Putredo nanq̃ et
vermis humane eſt opprobꝛium ꝯditionis. a quo
obpꝛobꝛio cũ iheſus alienꝰ ſit marie natura exci-
pit̃ quã iheſus de ea aſſumpſiſſe ꝓbat̃. Scđa rõ
eſt coꝛꝑis eiꝰ dignitas. Uñ ait. Thronũ dei. thala-
mũ dñi. tabernaculũ xp̃i dignũ eſt ibi eſſe vbi eſt
ipſe. Tam ꝑcioſum theſaurũ dignꝰ eſt celo ſerua-
ri ꝙ terra. Tercia eſt virginalis carnis ꝑfecta in-
tegritas. Ait eñ ſic. Letare maria letitia inenar-
rabili. coꝛꝑe ⁊ aĩa in ꝓpꝛio filio. cũ ꝓpꝛio filio. ꝑ
ꝓpꝛium filiũ. Nec ſequi debet coꝛruptionis erũna
quã nulla ſecuta eſt tantũ filiũ pariẽdo integrita-
tis coꝛruptio vt ſit ſemꝑ incoꝛrupta quã tãta ꝑfu-
dit grã. ſit integre viuens q̃ oĩm integrã ꝑfectãq̃
genuit vitã. ſit cũ illo quem in ſuo geſſit vtero. ſit
apđ illũ illa q̃ genuit fouit ⁊ aluit illũ. maria dei
genitrix. dei miniſtrix ⁊ ſeruitrix. De qua. qꝛ ali-
ter ſentire nõ audeo. aliud dicere non pſumo. Ad
hoc facit ꝙ ille egregiꝰ verſificatoꝛ ait. Scandit
ad ethera virgo puerpera virgula ieſſe. Non ſine
coꝛpoꝛe ſed ſine tꝑe tendit adeſſe. Scđo letan-
ter. De hoc dicit gerardꝰ ep̃s ⁊ martir ĩ ſuis omi-
lijs. Hodie virginẽ beatã celi ſuſceperũt letanter
angeli gaudẽdo. archangeli iubilando. throni ex-
ultando. dñationes pſallendo. principatꝰ armo-
niſando. poteſtates citharizando. cherubin ⁊ ſera-
phin hymniſando atq̃ ad ſupnũ diuĩe maieſtatis
tribunal ducẽdo. Tercio honoꝛabilr̃ qꝛ ipſe
iheſus ⁊ totius milicie celeſtis exercitꝰ eidẽ obuiã
venit. Uñ hiero. Quis illud cogitare ſufficiat ꝙ
glꝛioſa hodie regina mũdi ꝓceſſit quãto deuotio-
nis affectu tota in eius occurſum celeſtiũ legionũ
ꝓdierit multitudo. quãtis ad thronũ cãticis ſit de-
ducta. ꝙ placido vultu. ꝙ ſerena facie. ꝙ diuinis
amplexibꝰ a filio ſit ſuſcepta ⁊ ſuꝑ omnẽ creaturã
exaltata. Idẽ. Hodierna die credendũ eſt militiã

celoꝝ feſtiue genitrici dei obuiã aduenſſe eamq̃
ingenti lumine circũfulſiſſe ⁊ vſq̃ ad dei thronum
cum laudibus ⁊ canticis ſp̃ualibꝰ ꝑduxiſſe. celeſtẽ
quoq̃ militiã hierlm̃ tũc ineffabili leticia exultaſ-
ſe ⁊ iocundã tam ineffabili charitate ⁊ oĩ gratu-
latione iubilaſſe qm̃ feſtiuitas hec que nobis ho-
die reuoluit̃ annua. illis oĩbꝰ facta eſt ꝯtinua. Cre-
dit̃ quoq̃ ꝙ ipſe ſaluatoꝛ ꝑ ſe totꝰ feſtinꝰ occurre-
rit ⁊ cũ gaudio eã ſecũ in throno collocauerit. alı̃o
quoq̃ nõ impleſſet qđ in lege ipſe mãdauit. hono-
ra patrẽ tuũ ⁊ matrẽ tuã. Hec hiero. Quarto
excellẽter. Hiero. Hec eſt dies in qua vſq̃ ad thro-
ni celſitudinem intemerata mater ⁊ virgo ꝓceſſit
atq̃ in regni ſolio ſublimata poſt xp̃m glorioſa re-
ſedit. Qualr̃ aũt in celeſti glꝛia ſublimata ⁊ hono-
rificata ſit oſtendit beatus gerardus in ſuis omel-
lijs dicẽs. Solus dñs iheſus xp̃s pŏt hanc magni-
ficare quẽadmodũ fecit vt ab ipſa maieſtate lau-
dem ꝯtinue accipiat ⁊ honoꝛez. angelicis ſtipata
choꝛis. archangelicis vallata turmis. thronoꝛum
hincinde poſſeſſa iubilationibꝰ. dñationum circũ-
cincta tripudijs. principatũ circũſepta obſequijs
ꝑtãtuz amplexata plauſibꝰ. virtutũ grã honoꝛibꝰ
cherubin circũſtãtiata hymnificationibꝰ. ſeraphin
vndiq̃ poſſeſſa ĩeffabilibꝰ cãtationibꝰ. Ipſe quoq̃
ineffabiliſſima trinitas ꝑhenni tripudio ſibi ap-
plaudit atq̃ ſua grã in ea tota redundante oĩes
eidem attẽdere facit. Apl'oꝝ ſplendidiſſimꝰ oꝛdo
inceſſabili laude eam extollit. Martirũ multitu-
do omnimode ſupplicat tante dñe. Confeſſoꝝ ex-
ercitus innumerabilis ꝯtinuũ ſibi ꝑſonat cantum
Uirginũ cãdidiſſima contio iugem choꝛeã ad ſuã
celebꝛat gloꝛiã. Inuite etiã infernus ſibi vlulat ⁊
pꝛocaciſſimi demones conclamãt. Quidã cleri-
cus virgini marie deuotꝰ ꝯtra doloꝛẽ .v. vulnerũ
chꝛiſti eã quotidie ꝑ hec v̄ba quaſi ꝯſolari ſtude-
bat dicẽs. Gaude dei genitrix virgo immaculata.
gaude q̃ ab angelo gaudiũ ſuſcepiſti. gaude q̃ ge-
nuiſti eterni luminis claritatẽ. gaude ſancta dei
genitrix virgo. Tu ſola mater innupta. te laudat
oĩs creatura ⁊ factura. genitrix lucis ſis ꝓ nobis
queſumꝰ ꝑpetua interuẽtrix. Hic cũ nimio lãguo-
re coꝛreptꝰ ad extrema veniſſet. pauoꝛe ꝯturbari
cepit. Cui virgo apparẽs dixit. Cur fili tãto timo-
re trepidas q̃ totiẽs michi gaudiũ nũciaſti. Gau-
de etiã tu ⁊ vt eternalr̃ gaudeas veni mecũ. G

Miles quidam potẽs valde ⁊ diues dum oĩa
bona ſua idiſcreta liberalitate diſꝑgeret. ad tantã
deuenit inopiã vt qui ꝯſueuerat magna tribuere
iam inciꝑet minimis indigere. Habebat aũt quam

dam vxorem pudiciſſimā ⁊ beate marie valde de
uotā: Appropinquāte aūt quadam ſolennitate in
qua p̄dictus miles mlťa donaria ꝯſueuerat elar⸗
giri: cū iam q̄d tribueret nō h̄ret: nimia ꝯfuſione
⁊ verecūdia ductꝰ quouſq̧ p̄dicta trāſiſſet ſolēni⸗
tas deſertū locū meroris amicū expetijt: vt fortu⸗
ne ſue incōmoda plāgeret ⁊ verecundiā euitaret.
Et ecce ſubito quidā equꝰ valde terribiľ: terribi⸗
liorē h̄ns ſeſſorē ad eū acceſſit. Cuiꝰ ſeſſor eū allo
quitur. ⁊ cauſam tante triſtitie ſciſcitatur. Cui cū
oīa que ſibi ꝯtigerāt per ordinē enarraſſ3. ille ait.
Si michi in modico obtēperare volueris magiſq̧
antea gloria ⁊ diuitijs habūdabis. Spondet ille
principi tenebraꝝ ſe q̄cq̄d iuſſerit libēter facturū
dummodo ipſe ſibi impleat q̄ ꝓmittit. Et ille. Ec
ce pergēs in domū tuā in tali loco reqras. ⁊ ibidē
tot auri ⁊ argēti pondera. tot lapides p̄cioſos in⸗
uenies. Michi aūt hoc facias vt tali die vxorē tuā
huc ad me adducas. Sub tali ꝓmiſſiōe miles ad
domū reuertiť. ⁊ in loco de quo ſibi dixerat que⸗
rens: oīa reppit que predixit. Que inueniēs: mox
emit palacia. largiť dona. redimit fundos. cōpat
ſeruos. Appropinquāte vō die ſtatuta. vxorē ſuā
vocauit ⁊ dixit. Equū ꝯſcēdite: q2 aliquo longiꝰ
mecū ꝑgere vos oꝑtet. At illa tremēs ac pauens
⁊ viri impio ꝯtradicere nō p̄ſumens beate marie
ſe deuote cōmendauit ⁊ poſt virū abire cepit. Cū
aūt longiꝰ ꝓceſſeſſent. ⁊ in via quandā eccleſiā in
ueniſſent. illa de equo deſcēdens eccl'iam intrauit
viro exteriꝰ expectāte. Dū vero beate marie ſe de
uote cōmendaret. illa ſubito obdormiuit. ⁊ virgo
glorioſa. p̄dicte matrone in habitu ⁊ qualitate ꝑ
oīa ſiḿlis de altari ꝓceſſit. ⁊ foris exiens equū con
ſcendit. matrona illa in eccleſia dormiēte ⁊ rema
nente. Uir aūt ſuam eſſe vxorem arbitrās ꝓfectꝰ
eſt. Cum aūt ad locum ſtatutū veniſſet. ecce prin⸗
ceps tenebraꝝ cū nimio impetu veniebat. ⁊ ad lo
cum feſtinabat. Et cū appropinquaſſet. ſtatim ille
infremuit. ⁊ tremēs ac pauēs accedere nō p̄ſum⸗
pſit. Dixitq̧ militi. Infideliſſime hominū cur me
taliter illuſiſti. ⁊ ꝓ tantis b̄n̄ficijs michi talia cō⸗
tuliſti? Ego eīn tibi dixerā vt ad me deduceres tu
am cōiugem. ⁊ tu adduxiſti dn̄i genitricē. Uolebā
vxorem tuā. ⁊ tu adduxiſti michi ꝯmariā. Nam cū
vxor tua michi multas inferat iniurias de ea vo⸗
lebam expetere vltionē. Et tu ad me iſtā adduxi
ſti vt me torqueat ⁊ ad infernū mittat. Audiens
hoc vir vehementer ſtupebat. ⁊ pre timore ⁊ ad⸗
miratiōe nimia loq̄ nō poterat. Beata aūt maria
dixit. Qua temeritate neq̧ ſpūs deuote mee noce

re preſumpſiſti? Non hoc tibi impune cedet. Et
nūc te hac plector ſniā: vt in infernū deſcēdas. et
alicui me cū deuotione inuocāti nocere de cetero
nō p̄ſumas. Ille aūt cū multo eiulatu receſſit. Et
vir de equo exiliēs ſe ad eiꝰ pedes ꝓſtrauit. Quē
virgo increpās: ad ſuam vxorē q̄ adhuc in eccleſia
dormiuit iubet redire. ⁊ oēs diuitias demonis ab
ijcere. Rediēs igitur cū adhuc vxorē ſuā dormien⸗
tem inueniret eā excitauit. ⁊ ſibi q̄ acciderāt enar⸗
rauit. Cū aūt domū rediſſent. ⁊ oēs demonis diui
tias abieciſſent. in laude virginis deuotiſſime per
māſerūt. ⁊ multas poſtmodū diuitias ipſa largiē
te virgine receperūt. ¶ h Ad iudiciū dei q̄dā
in viſione rapitur: q̄ pctōꝝ ſarcina grauabať. Et
ecce ſathan affuit ⁊ dixit. Nichil in huiꝰ aīa ha⸗
betis ꝓprij. ſ3 mei potiꝰ extat dominij. Habeo eīn
inde publicū inſtrumentū. Cui dixit dn̄s. Ubi eſt
tuū inſtrumentū? Et ille. Inſtrumentū habeo q̄d
ore ꝓprio ipſe dictaſti. ⁊ ꝑpetuo duraturū ſāxiſti.
Dixiſti eīn. Quacūq̧ hora comederitis morte mo
riemini. Cū igitur ſit de ꝓgenie illoꝝ qui cibum
vetitū comederūt. iure inſtrumēti publici mecum
in iudicio debet mori. Dixit aūt dn̄s. Permittiť ti
bi o homo ꝓ te loqui. Ille aūt obmutuit. Dixit ite
rum demon. Mea eſt iterū p̄ſcriptione: q2 eā iam
xxx. ānis poſſedi: ⁊ michi tanq̄ ſeruus ꝓpriꝰ obe
diuit. Et adhuc ille obmutuit. Demon iterū dixit.
Mea eſt etiā: q2 ⁊ ſi aliqua bona fecerit. eius tn̄
mala incomparabiľr vincunt bona. Dn̄s autē no⸗
lens cōtra eum cito ꝓferre ſniam: eidem terminū
ꝯceſſit octo dierū: vt octauo die corā ſe cōpereret. et
de his omnibꝰ rationē redderet. Cū igitur a facie
dn̄i timens ac merēs abiret. quidā ei obuiauit. et
cauſam tante triſtitie requiſiuit. Cui cū ille oīa ꝑ
ordinem retuliſſet. Ait ille. Ne timeas. nec formi
des: q2 de primo viriliter te iuuabo. Cū aūt ab eo
interrogareť quo noīe vocareť ait. Ueritas eſt no
mē meū. Inuenit quoq̧ ſcd̄m q̄ ꝓmiſit eū iuuare
efficaciter de ſecūdo. Interrogatꝰ aūt quo noīe vo
caretur rn̄dit. Iuſtitia vocor. Die aūt octauo ante
iudiciū venit. ⁊ demon ei primū obiecit. Ad q̄d re
ſpondens veritas ait. Duplicē mortē eſſe nouimꝰ
corꝑis ſ3 ⁊ gehenne. Illud ergo inſtrumentū q̄d
pro te demon allegat non loquiť de morte gehen
ne ſed corporis. Q̄d quidē ex hoc manifeſtū eſt. q2
cum oēs in illa ſentētia includātur ſ3 q̄ corpore
moriātur. non tn̄ oēs gehenne ignibus moriūtur.
quātū eīn ad mortē corporis eſt ſemper duraturū
quantū vero ad mortē aīe eſt per xp̄i ſanguinem
reuocatū. Tunc demon videns q2 in primo ſuccu⸗

De Aſſumptione beate marie

buit.ſcōm ſibi obijcere cepit.Sed iuſtitia affuit.⁊
pro eo taliter rn̄dit. Licet eū multis annis ſeruū
poſſederis tn̄ ratio ſemꝑ ꝯtradixit.ſemꝑ eīn ratio
murmurabat ꝙ tam crudeli dn̄o ſeruiebat. Ad
tercium obiectū neminē hubuit adiutorē. Dixitqꝫ
dn̄s. Afferatur ſtatera:⁊ bona ⁊ mala oīa ponde
rentur. Ueritas aūt ⁊ iuſticia peccatori dixerunt.
Ad matrē miſcdie q̄ iuxta dn̄m ſedet tota mente
recurre. ⁊ eaꝫ in tui adiutoriū inuocare ſtude. Qd
cū ille feciſſet:beata maria in ei⁹ adiutoriū venit
et ſuꝑ ſtaterā ex illa parte vbi erant pauca bona
manū appoſuit. Diabolus aūt ex alia ꝑte trahe-
re conabatur. Sed mater miſcdie ꝑualuit.ac pec
catorē liberauit.ille igitur ad ſe rediēs in melius
vitam mutauit. ¶ In ciuitate;bituricēſi circa
annos dn̄i.d.xxvij.cū xp̄iani in die paſce cōmuni-
carent cū pueris xp̄ianoꝝ quidā puer iudeoꝝ ad
altare accedēs corpus dn̄i cū eiſdē ꝑcepit. Reuer-
ſus domū cuꝫ a pr̄e vnde veniret interrogaretur.
reſpondit ſe cū pueris xp̄ianis cū quib⁹ ad ſcolas
ibat ad eccl'iam iuiſſe ⁊ cū eis cōmunicaſſe. Tūc
pater eius furore replet⁹ puerū apphendit:⁊ cō
tinuo in fornacē ardentē que ibidem erat ꝓiecit
Statim aūt dei genitrix in ſpē imaginis q̈ puer
ſuꝑ altare viderat eidē affuit. ⁊ eū illeſuꝫ ab igne
ſeruauit. Mr̄ vero pueri multos iudeoꝝ ⁊ xp̄ia-
noꝝ ſuis clamorib⁹ cōgregauit. Qui vidētes pue
rū in fornace nil leſionis hn̄teꝫ ip̄m inde extraxe-
rūt.⁊ quō potuiſſet euadere interrogauerūt. Qui
rn̄dit. Qm̄ illa reuerēda dn̄a q̄ ſuꝑ altare ſtabat
michi auxiliū p̄buit.⁊ oē a me incēdiū ꝓpulſauit
Tunc xp̄iani intelligētes eſſe imaginē beate ma
rie.patrē pueri acceperūt.⁊ ip̄m in fornacē ꝓiece
runt. Qui ꝯtinuo cōbuſtus ⁊ penit⁹ ꝯſumptus ē.
¶ Quidā monachi ante diem iuxta fluuiū ſtabāt
⁊ ibidem fabulis ⁊ ocioſis ſermonib⁹ exoluebāt.
Et ecce audiūt remiges per flumē impetu nimio
nauigātes. Quibus monachi dixerūt. Qui eſtis
vos. Et illi. Demones ſum⁹ qui animā ebroini p̄-
poſiti dom⁹ regis francoꝝ q̄ a monaſterio ſancti
galli apoſtatauit in infernū deferim⁹. Qd audiē
tes monachi vehemētiſſime timuerunt ⁊ fortiter
exclamauerūt. Sancta maria ora pro nobis. Qui
bus demones dixerūt. Bn̄ mariā inuocaſtis.vos
eīn diſcerꝑe ⁊ ſubmergere volebam⁹:qꝛ vos diſſo
lute ⁊ extra horā confabulantes inuenim⁹. Tūc
monachi redeūt ad cenobiū.⁊ demones ꝓperant
ad infernū. ¶ Erat quidā monachus valde lubri
cus ſed in beatā mariā valde deuot⁹. Quadā no-
cte ad ſcelus aſſuetū ꝑgens ⁊ corā altari tranſiēs
beatam virginē ſalutauit. ⁊ ſic de eccleſia exiēs
dum quendā fluuiū vellet tranſire:in aquam deci
dēs expirauit.cui⁹ animā cū demones rapuiſſent
affuerūt angeli vt eam liberarēt. Quib⁹ demones
dixerūt. Ut q̄d huc aduenistis: nichil in hac aīa
habetis. Statimqꝫ beata maria affuit:⁊ cur eius
animā rapere p̄ſumpſerāt increpauit. Illi aūt di-
xerūt:qꝛ eū finiſſe vitam in malis opibus inuene
runt. At illa. Falſa ſunt q̄ ꝓfertis. Scio eīn ꝙ ali-
quo ꝑgens me primo ſalutabat.⁊ rediēs ſil'r facie
bat. Qd ſi dicitis vobis vim fieri ponam⁹ in iudi
cio ſummi regis. Cū de hoc corā dn̄o diſceptarent
placuit ei vt aīa ad corp⁹ rediret.⁊ de ſuis acti-
bus peniteret. Interea fratres vidētes matuti-
nas differri ſacriſtā querūt.⁊ vſqꝫ ad fluuiū pergē
tes ſubmerſum in aqua reperiūt. Cūqꝫ extracto
corꝑe ſecū quid factū fuerat mirarētur.ille repen
te ad vitam rediit:⁊ rem geſtam referens vitā in
bonis opibus conſummauit. Quedā mlr̄ a demo
ne ſibi viſibil'r in forma homīs apparēte multas
moleſtias ſuſtinebat. multaqꝫ remedia nūc aque
bn̄dicte aſꝑſionē.nunc hoc.nunc illud adhibebat
ſed nec ſic ille ceſſabat. Quidā aūt vir ſanctus ſibi
ꝯſuluit:vt cū ad eam accederet.illa eleuatis ma-
nibus.ſancta maria adiuua me.ꝓtinus exclama
ret. Qd cū illa feciſſ:diabol⁹ quaſi lapide ꝑcuſſus
territ⁹ ſtetit.⁊ poſtmodū dixit. Malus diabol⁹ in
tret in buccā illi⁹ q̄ te iſtud docuit. Et ſtatim eua-
nuit.nec ad eam poſtmodū acceſſit. k

Modus ſacratiſſime aſſūptionis marie tra
ditur in quodā ſermōe ex diuerſis ꝺictis
ſctōꝝ cōpilato q̄ in plurib⁹ eccl'ijs ſolenni
ter legitur. Ubi ſic hētur. Que in ſctōꝝ patrū nar
rationib⁹ in toto orbe de venerāda migratiōe dei
genitricis inuenire potui ad ipſi⁹ laudē cōmemo
rare curaui. Sanct⁹ coſmas cognomēto veſtitor
ea que ab eoꝝ poſteris qui interfuerūt ſe didiciſ-
ſe certa relatione cōmemorat obmittēdū nō eſt.
Ait eīn. Qm̄ eīn xp̄s ad ſe vite genitricē diſpoſuit
adducere.per angelū cōſuetū ei p̄nuntiat dormi-
tionis exitū ne mors inopinate veniēs turbatio-
nē ipſi afferret. Obſecrauerat illa facie ad facieꝫ
cū adhuc ī terra ꝯuerſaret filiū ne videret quēq̄
ſpirituū malignoꝝ. Premittit igit angelū ad eaꝫ
cū hmōi verbis. Tēpus eſt te aſſumēdi ad me ma
trem meā. Sicut eīn terrā gaudio repleſti:ita fac
celeſtia gratulari.patris mei māſiones iocundas
redde ſctoꝝ meoꝝ ſpūs ꝯſolare. Ne turberis de-
ſerens corrūpendū cum ſuis concupiſcētijs mun
dū adeptura celeſte palaciū. Nec o mater terreat

De Aſſumptione beate marie

te carnis ſequeſtratio que ad vitam vocaris per-
petuã ad gaudiũ indeficiẽs. ad pacis requiẽ. ad
ↄuerſationẽ ſecurã: ad refectionẽ interminabilẽ.
ad lucẽ inacceſſibilẽ. ad diem non veſperaſcentẽ.
ad gloriã inenarrabilẽ. ad meipſum tuũ filiũ vni-
uerſitatis factorẽ. Ego eñ ſum vita eterna. dile-
ctio incõpabil'. habitatio ineffabil'. lumẽ neſciens
tenebras. ineſtimabil' bonitas. Da ſine trepidati
one terre qḋ ſuũ eſt. Non te quiſꝙ̃ de manu mea
rapiet qm̃ in manu mea ſunt oẽs fines terre. De
pone michi corpus tuũ: qꝛ in vtero tuo poſui diui
nitatẽ meã. Non gloriabit' ſup te mors: qꝛ vitã ge
nuiſti. nõ obfuſcabit te caliginis vmbra. qꝛ lumẽ
pepiſti. Non ↄciſionis ↄtritio te attinget q̃ meum
vas fieri meruiſti. Ueni iam ad eũ q̃ ex te nat' eſt
receptura materni vteri pignora. educatiõis mer
cedẽ. lactis ⁊ eſce viciſſitudinẽ. habita cũ vnigeni-
to. feſtina adherere filio. Noui eñ ꝙ alteri' affe-
ctu filij nõ anguſtieris. Qui te virginẽ matrẽ ex-
hibui. toti' mũdi exhibeo te murũ. archã ſaluan-
doꝝ. pontẽ fluctuãtiũ. baculũ imbecilliũ. ſcalã ad
celos aſcẽdentiũ. ꝓpiciatricẽ peccantiũ. Adducã
aũt apl'os ad te quoꝝ acſi meis ſepeliaris mani
bus. Decet nãqꝫ vt ſpũalis mee lucis filij qb' ſan-
ctũ tradidi ſpm̃: tuũ corpus ſepeliãt. ⁊ ipſi in tuo
admirabili funere meã perſonam impleãt. Poſt
hoꝝ narrationẽ dat angelus virgini brauiũ pal-
me miſſum ex paradiſi ꝓpagine. ad certitudineꝫ
aduerſus corruptionẽ mortis victorie ⁊ veſtimen
ta funebria. Ac celum quo venerat repetit. L

Beata maria ↄuocãs amicos ⁊ cognatos dixit
Notũ vobis facio me a tꝑali vita fore tranſiturã.
Oportet ergo vigilare: qꝛ vnoquoqꝫ tranſeũte di
uina virt' angeloꝝ ⁊ maligni ſpũs ad moriẽtis
lectũ veniũt. His dictis oẽs flere ceperũt ac dice-
re. Tu times facies ſpirituũ q̃ auctoris oĩm ma-
ter effici meruiſti: q̃ ꝑdonẽ inferni genuiſti: q̃ ſuꝑ
cherubin ⁊ ſeraphin ꝑ paratũ hr̃e ſoliũ meruiſti.
Quid igitur nos faciem'. aut qualiter fugiemus
Aderat multitudo mulierũ flentiũ ⁊ dicentiũ ne
ſe orphanas derelinqueret. Beata aũt virgo eas
ↄſolans ait. Si vos corruptibiliũ natoꝝ mr̃es nõ
tolleratis ab eis modicũ ſeparari: quõ ego mr̃ et
virgo deſiderare nõ debeo ad meũ ꝑgere filiũ dei
patris vnigenitũ: Si quelibet veſtrũ aliquo or-
batur filio ↄſolabit' ſuꝑſtite vel naſcituro. Ego
aũt que vnicũ poſſideo ⁊ incorrupta maneo quõ
ad eũ nõ ꝓperẽ anxia q̃ omniũ eſt vita: Dũ autẽ
hec agerẽtur beat' iohannes adueniens quõ res
ſe habeat percũctatur. Cui cũ virgo ſuam celeſtẽ
migrationẽ annũciaſſet ille in terra ꝓſtratus cum
lachrimis clamabat. Quid ſumus nos dñe qm̃ ſu-
per nos tãtas tribulationes inducis. Ut qd poti'
de corꝑe me nõ eduxiſti: vt magis ſepult' fuiſſem
a dñi mei mr̃e ꝙ̃ ei' funeri intereſſem. Quẽ virgo
flentẽ in thalamũ introducẽs palmã ⁊ veſtimẽta
oñdit. ⁊ poſt hoc in lecto ſibi ad ſepulturã ſtrato
requieuit. Et ecce validiſſimus tonitrui ſonus au
ditur. turbo quaſi nubes cãdida generat'. et apl'i
ante ianuã dom' virginis inſtar imbriũ collocant'
Qui cũ de hoc plurimũ mirarẽtur. iohannes ad
eos ꝓgrediẽs reuelat que beate virgini ꝑ ange-
lum nunciata erant. Qui cũ omnes flerent. iohan
nes eos ↄſolat' eſt. Deterſis igitur lachrimis in-
troierũt. ⁊ beatã virginẽ reuerẽter ſalutãtes eam
adorauerũt. Et illa. Auete filij vnigeniti mei. Et
dum modũ aduentus eoꝝ ab eis audiuiſſet: illa
eis oĩa manifeſtat. Cui apl'i. In te celeberrima
virgo quaſi ipm dñm ⁊ magiſtrũ noſtrũ aſpicien-
tes ↄſolabamur. Hoc ſolũ refrigeriũ habemus ꝙ
te mediatricẽ apud deũ nos hr̃e ſperamus. Que
cum paulũ noĩatim ſalutaſſet. Ille ait. Aue impe
ratrix mei ſolaminis. licet eñ in carne xp̃m nõ vi
derim cũ tñ te in carne video ac ſi ipm videã cõſo
lor. Uſqꝫ ad hũc diẽ deũ te genuiſſe gẽtib' ꝑdica-
bam. amodo te ad ipm trãſlatã eſſe docebo. Poſt
hoc ea q̃ angel' attulit ei. virgo oñdit. ⁊ de lucer-
nis vſqꝫ ad obitũ nõ extinguẽdis admonuit. Ad-
erant. xx: virgines in ei' obſequiũ occupate. De-
inde veſtimẽta funebria induens. ⁊ omnib' vale
dicens. corpus ad exitũ in lecto cõponit. petro ad
caput poſito. iohãne ad pedes locato. ceteris a-
poſtolis lectũ ambiẽtib' ⁊ dei genitricẽ laudãti-
bus. Petr' igitur inchoãs dixit. Gaude celeſtium
thalamoꝝ ſpõſa ⁊ trifidũ ardui luminis candela-
briũ ꝑ quã eſt eterna claritas manifeſtata. Hoc
aũt ſcꝫ apl'os ad dormitionẽ ſacratiſſime virginiſ
ↄueniſſe teſtatur beat' germanus conſtãtinopoli
tanus archiep̃s dicẽs. Licet ineuitabilẽ mortẽ o
dei genitrix humane nature ſuſceperis. nõ tñ dor
mitabit neqꝫ dormiet q̃ nos cuſtodit oculus tuus.
Non eñ ſine teſtimonio trãſmigratio tua. nec mẽ
dax dormitio. Celũ enarrat gl'iam eoꝝ q̃ ſuꝑ te ce
cinerũt. terra de illis exhibet veritatẽ. nubes vo
ciferãt honorẽ qui ex eis tibi adminiſtrat' eſt. an
geli factũ in te obſequiũ ꝑdicant: quo videlꝫ apl'i
ad te in hierl'm conuenerũt. Magn' quoqꝫ dyo
niſius ariopagita hoc idẽ teſtat' dicẽs. Nos vt no
ſti ⁊ ipſe ⁊ mlt'i ex fratribus nr̃is ad viſionẽ corpo
ris qḋ deũ ſuſcepit cõuenimus. Preſto aũt erat

¶ De Aſſumptione beate marie

Jacobus frater dei. et petrus eximia ꝛ maxima theologoꝝ ſummitas. Deinde placuit ꝙ poſt viſionē ꝛ vniuerſi ſummi ſacerdotes hymniſarēt prout vnuſquiſqꝫ eſſet immēſe virtutis bonitatis viuifice et infirmitatis. ¶ M Subſecut⁹ aūt ſanctus coſmas ſuā narrationē ait. Poſt hoc aūt tonitruū magnū totā domū cōcuſſit. ꝛ ſpūs fragrās domū tāta ſuauitate repleuit vt cūctos q̄ aderāt exceptis apl'is ꝛ tribus ꝟginibus lucernas geſtātibus. ingens ſopoꝛ oppꝛimeret. Dñs ēni cū multitudine angeloꝝ deſcēdēs animā mr̄is ſue aſſumpſit. Tanta aūt eius aīa claritate reſplēduit. vt nullus apl'oꝝ in eā reſpicere poſſet. Dixitqꝫ dñs petro. Coꝛpus mr̄is mee cū omni reuerētia ſepelite. ꝛ tribus diebus illud cum diligētia cuſtodite. Ego quippe tunc veniā ꝛ illud ad incoꝛruptionē transferā. ꝛ ſil'r mecū claritate induam: vt id qđ acceptum eſt. ꝛ id qđ accepit pariter ꝯueniant et cōcordent. ¶ Refert quoqꝫ ꝛ idē ſanctus coſmas terribile ꝛ mirabile myſteriū qđ non indiget naturali diſcuſſione: nec curioſa inueſtigatione cum omnia que de dei genitrice dicūtur ſint ſupernaturalia ꝛ admirāda ꝛ tremenda potius ꝙ̄ inueſtiganda. Egreſſa vt ait de coꝛpoꝛe eius anima hec verba pꝛotulit coꝛpus. Gratias tibi ago dñe que tua ſum digna gloꝛia. Memēto mei qm̄ tuū ſum figmentū et tuum ſeruaui depoſitū. Expergefacti igitur vt ait ceteri vidētes virginis coꝛpus exanime contriſtari plurimū ac gemere ceperunt. Tollentes igitur apl'i coꝛpus ad monumentū ferebant. incipiēte petro pſalmū. In exitu iſrael de egipto. Choꝛi quoqꝫ angeloꝝ virginē laudāt ita ꝙ hierl'm ad tantā gl'iam eſt cōcuſſa. Tūc ſummi ſacerdotes cū gladijs ꝛ fuſtib⁹ multitudinē mittunt. Un⁹ aūt impetū faciēs ad grabatū acceſſit cupiēs ad terrā trahere coꝛpus genitricis dei marie. Qui q꞉ indigne tāgere nititur ei⁹ tactu manibus merito pꝛiuatur. Utraqꝫ man⁹ a cubitis euulſa abſciditur. Illiſqꝫ ad grabatū pendentib⁹ doloꝛe hoꝛribili cruciatur. Imploꝛat aūt veniā. ꝛ ꝓmittit emēdam. Cui petr⁹. Nullaten⁹ veniā conſequi poteris niſi coꝛp⁹ ꝑpetue virginis oſculeris ꝛ xp̄m ex ea ꝓpagatū dei filiū eſſe ꝯfitearis. Qđ cum feciſſet man⁹ vnde auulſe fuerāt cubitis ſunt adiūcte. Accipienſqꝫ petr⁹ vnū dactilū ex palma dedit illi dicens. Uade ingredere ciuitatē ꝛ pone ſup infirmos. ꝛ oēs qui crediderint recipiēt ſanitatē. Perueniētes igitur apl'i ad prediū gethſemani: inuenerūt ibi ſepulcrū ſil'e xp̄i ſepulcro mirifico vbi coꝛp⁹ cū multa reuerētia poſuerūt. illud ſublimiſſimuꝫ dei vas tangere non audentes: ſed hincinde apphenſa ſindone deponētes. Quo munito dū apl'i ꝛ diſcipuli dñi iuxta mādatū dñi circa ſepulcrū ſtarent. tercio die nubes ſplendidiſſima ſepulcrū circūdedit. voces angelice reſonant ineffabilis odoꝛ ſentitur. Fit omnib⁹ ſtupoꝛ immēſus. dum dñm illuc cernerēt deſcendiſſe. ꝛ coꝛpus virginis cū gloꝛia tam immenſa transferre. Oſculantes igitur apl'i ſepulcrū: in domū euāgeliſte et theologi ſancti iohannis reuerſi ſunt. tante virginis cuſtodē laudantes. Unus aūt ex apl'is tantis ſolennijs defuit. Qui tanta mirabilia audiēs ꝛ admirans. ſepulcrū ſibi aperiri inſtanti⁹ poſtulabat: vt hoꝝ omniū cognoſceret veritatē. Qđ cū apl'i renuerent. ſufficere ſibi tantoꝝ teſtimonia aſſerētes. ne foꝛte ſi hoc infideles intelligerēt coꝛpus furto ſublatū eſſe ꝑdicarēt ille ꝯtriſtat⁹ dicebat. Cur me ſil'em vobis communis nr̄i theſauri poꝛtione fraudatis. Tādē ſepulcrū apientes coꝛpus minime inuenerūt ſed tm̄ veſtimēta ꝛ ſindonem reppererūt. ¶ N In euthimiata quoqꝫ hiſtoꝛia. li. iij. ca. xl. ſanct⁹ germanus cōſtantinopolitanus archiep̄us ſe reperiſſe dicit qđ ꝛ magnus damaſcen⁹ ſil'r atteſtatur ꝙ ſancte memoꝛie pulcerrima auguſta cū apud conſtātinopolim m'ltas eccl'ias erexiſſꝫ inter ceteras apud halthernas admirabilem eccleſiā tp̄e martiniani imꝑatoꝛis ad honoꝛē ſacre virginis edificauit. Et ꝯuocās iuuenalem archiep̄m hieroſolomitanū: ꝛ alios paleſtine ep̄os qui tunc in vꝛbe regia moꝛabātur pꝛopter ſinodū que facta eſt calcedonie: dixit eis. Audiuim⁹ coꝛpus ſanctiſſime virginis in pꝛedio gethſemani tumulatū. Uolum⁹ igit ad cuſtodiā huius vꝛbis coꝛpus illud cū debita reuerētia huc transferre. Cui cū iuuenalis reſpondiſſet. coꝛpus illud ſicut ex antiquis hiſtoꝛijs comperi in gloꝛiaꝫ eſſe tranſlatū ꝛ ſola veſtimēta in monumēto cū ſindone remanſiſſe: ipſa veſtimēta dictus iuuenalis cōſtantinopolim miſit. ꝛ in dicta eccleſia honoꝛifice collocātur. Nec me quiſꝙ ꝓpꝛio hoc arbitret ſenſu finxiſſe ſed ea poſui que per doctrinā ꝛ ſtudiū lectionis coꝝ didici q̄ veriſſima traditione a pꝛioribus acceperunt. Hucuſqꝫ ſunt verba que in pꝛedicto ſermone habentur. ¶ Uerum iohannes damaſcenus qui ꝛ ipſe grecus extitit plura mirāda de hac ſacratiſſima virginis aſſumptione ꝓſecutus eſt. Ait enī in ſermonib⁹ ſuis. Hodie ſacratiſſima celeſti thalamo inuehit. Hodie ſacra ꝛ animata archa que intra ſe ſuū tulit artificē in tēplo nō manufacto reponitur. Hodie ſacratiſſima co-

lumba innocēs ⁊ ſimplex euolans ex archa.ideſt.
ex corpe qḋ deū ſuſcepit pedib⁹ ſuis requiem adin-
uenit. Hodie immaculata virgo terrenaꝝ paſſio-
num neſcia imo celeſtibus intellectib⁹ erudita nō
in terrā abijt ſed vere celū animarū appellata in
celeſtibus tabernacul' habitat. Licet eīm natura-
liter ſanctiſſima beataq̄ aīa tua a glïoſo tuo cor-
pore ſeparet̄ ⁊ ſepulture corp⁹ tradat̄. verūtn̄ nō
manet in morte nec diſſoluit̄ in corruptione. Cui⁹
eīm parientis virginitas immolata ꝑmāſit. hui⁹ et
migrātis corpus irreſolutū ꝓ oīa ꝯſeruat. ⁊ me-
liorem ſanctiorēq̄ vitam traducit̄. nō morte diſ-
ſolutū ſed etiā in eterna ſecula ꝑmanſurū. Sicut
eīm ſol iſte ſplendidus ac luciflu⁹ ſub lunari corpe
latens ad breuē horā videt̄ quodāmodo deficere.
tn̄ ipſe ſuo nō priuabit̄ lumine hn̄s in ſe ꝯhenne
fontē luminis. Sic ⁊ tu fons veri luminis incon-
ſumptus vite theſaurus. licet quodā breui inter-
uallo tpis corporalr morti ſis addicta tn̄ copioſe
nobis infundis indeficiētis luminis claritatem.
Hinc ſacra tua obdormitio nō eſt mors appellan
da ſed tranſmigratio ſiue receſſus ſeu magis pro-
prie aduētus. Diſcedēs eīm a corpe aduenis celo.
Tibi obuiāt angeli ⁊ archangeli. aſcenſum tuum
horrēt ſpūs immūdi. Non iuiſti virgo beata in ce
lum vt helyas. neq̄ vt paulus vſq̄ ad terciū celū
aſcēdiſti ſed vſq̄ ad regalem thronū filij tui atti-
giſti. Mors alioꝝ ſanctoꝝ bn̄dicitur: eo ꝙ ipſos
btōs exhibet. In te aūt hoc locū nō habet. Mors
eīm tua nec beatitudo tua nec tranſmigratio tua
nec ꝑfectio tua. Sed nec receſſus largit̄ tibi beati
tudinis ſecuritatē. Oīm eīm bonoꝝ q̄ hūanaz mē
tē excedūt tu pricipiū. mediū ⁊ finis. Tua ſecuri
tas ⁊ vera ꝑfectio ⁊ ſine ſemie ꝯceptio. diuina in
habitatio. Uñ vere dixiſti a morte ꝫ ab ipſa cōce
ptione ab oīb⁹ generationib⁹ te beatificari. Hinc
te mors nō beauit ſed tu mortē clarificaſti ſoluēs
eius meſticiā. mortēq̄ ꝯuertēs in gaudiū. Si eīm
deus dixit. ne forte ꝓthoplaſtus extendat manū
ſuā ⁊ arripiat de ligno ⁊ viuat ineternū. quō que
ipſam vitā portauit. vitā ſine principio. vitā ſine
fine. nō viuet in ſcl'm ſempiternū: Olim de⁹ parē
tes huani generis in morte peccati dormiētes. in
obediētie ꝑpetuo iam ſepultos. peccati crapula
iam fetentes. exules ō padiſo expulit. Nūc aūt hāc
que toti hūano generi vitam attulit dei ac patris
obedientia exhibuit. toti⁹ paſſionis immiſſionez
excuſſit. quō padiſus nō ſuſcipiet. celū gaudens
ianuas nō pateſaciet. Eua ſerpēti aurē exhibuit
peſtiferu virus hauſit. voluptatib⁹ allicit̄. partus
doloꝝ ſubijcit̄ ⁊ cū adam ꝯdemnat̄. Hāc aūt vere

beatā que aurē inclinauit deo quā ſpūſſanctus re
pleuit: que paternā miſcdiam in vtero baiulauit
que ſine viri ꝯtactu ꝯcepit. ſine dolore pepit. quō
mors abſorbet. quō corruptio audet aliqd in cor-
pus qḋ ipſam vitā portauit? ℭ Addit quoq̄
idē damaſcen⁹ i eiſdē ſermōib⁹ dicēs. Uexꝫ aplos
q̄ vbiq̄ terraꝝ diſꝑſi hominū piſcationi vacabant
ſagena verbi hoīes de ꝓfundis tenebris ad cele-
ſtem mēſam curie ſeu ſolēnes patris nuptias edu
cētes. diuinū ꝑceptū quaſi ſagena quedā vel nu-
bes e finibus terre hieri'm ꝯtulit vltra quaſdā a-
quas ꝯgregās ⁊ colligēs. Tunc quidē adā ⁊ eua
primi parētes exclamauere. Ueni ad nos o ſacrū
⁊ ſalutiferū cellariū tu noſtrū impleſti deſideriū.
Ecōtra ſctōꝝ caterua q̄ corpalr aderat dicebat.
Mane nobiſcū ꝯſolatio nr̄a. ne derelinquas nos
orphanos quā habem⁹ laboꝝ ſolaciū. ſudoꝝ refri
geriū. tibi viuēti ꝯuiuere. tibi morienti cōmori glo
rioſum. Nobis eīm hec vita quō vita. tua; deſtitu-
tis pn̄tia. Hec ⁊ his ſilia vt arbitror apl'i cuꝫ reli-
qua mltitudine eccl'ie crebris ſingultib⁹ q̄relas in
terrumpentibus proponebant. Illa ad filiū con-
uerſa ait. Tu dilectis filijs quos frēs appellare
placuit de meo diſceſſu dolentib⁹ ſias conſolator
⁊ impoſitioni manuū meaꝝ appone bn̄dictionez
ſup benedictionē eoꝝ. Deinde extēdens man⁹ fi-
deliū collegiū bn̄dixit ⁊ addidit. In manus tuas
dn̄e cōmendo ſpm̄ meū. Fili ſuſcipe animā meam
tibi dilectā quā inculpatā ſeruaſti. Tibi ⁊ nō ter-
re cōmendo corpus meū. cuſtodi illud integrū qḋ
tibi inhabitare ꝯplacuit. Trāſfer me ad te vt vbi
tu es viſcerū meoꝝ part⁹ ſim ⁊ ego tibi cohabitās.
Illic itaq̄ talia ſunt audita. Surge itaq̄ veni di-
lecta mea. o pulcra in mulierib⁹. pulcra es amica
mea. ⁊ macula nō eſt in te. Hec beatiſſima virgo
audiēs. cōmendat in man⁹ filij ſpm̄ ſuū. Profuſis
aūt lachrimis apl'i ſumunt oſcula tabernaculo dn̄i
bn̄dictione ac ſanctitate ex ꝯtactu ſacri corpis ad
impleti. Tunc morbi ⁊ demones fugātur. aer ⁊ ce
lum ſanctificatur. ſpūs aſcēſione. terra corpis de-
poſitione. aqua vero corpis ablutione. Abluitur
eīm ſacrū corp⁹ aqua mūdiſſima. n̄ ab ipſa mūdatū
ſed ab ipſo ſanctificata. Deinde ſacrū corp⁹ mun-
da ſindone inuolutū lecto ſupponit̄. lāpades cho-
ruſcāt. vnguēta redolēt. hymni angelici reſonant.
Aplis aūt alijſq̄ ſanctis q̄ aderāt diuinas odas
modulāt. h⁹. archa dn̄i e mōte ſyon ſacris aploꝝ
ceruicibus impoſita ad ſacratiſſimā villam geth-
ſemani adducit̄. angel' antecedētib⁹ ⁊ ſubſequēti
bus alijſq̄ ſacrū corpus velantib⁹ tota eccl'ie ple
nitudine comitāte. Affuerunt ⁊ quidam iudeoꝝ

De Aſſumptione beate marie

fermento veteris ꝯſuetudinis obſtinati. Referūt
etiā cū iam e mōte ſyon deſcenderēt ſacrū corpus
dei genitricis ferētes. hebreū quedā organū dia-
boli. temerario actū impetu. diaboliqꝫ impulſū in
curſu ad ſacrū corpꝰ acceſſiſſe ad qḋ angeli trepi-
dabāt accedere. ac vtraqꝫ manu furibūde lectum
arripiēs ad terrā traxiſſe. Fertur tñ manꝰ illi tāq̄
ligna arida decidiſſe. Eratqꝫ videre tanq̄ truncū
inutilē donec fides mentē alterauit. ſuiqꝫ ſceleris
penituit ingemeutē. Hi aūt q̄ portabāt feretrum
ſtetere donec miſer imponēs manū ſacratiſſimo
corpori ad tactū eius in ſtatū priſtinū reuocatur.
Inde igiꝰ aditur gethſemani. vbi oſcula. cōplexꝰ
hymni ſacri. lacrime. ſudoris gutte fluētes. et ſic
ſacrū corpꝰ venerabili in ſepulcro ponitur. Sed nō
eſt derelicta aīa tua in inferno. nec corpꝰ tuū vi-
dit corruptionē. Decebat aūt dei ſacrariū. fontem
indefeſſum. agrū inaratū. vineā nō irrigatā. oliuā
fructiferā terre gremio nō teneri. Decuit matrē
a filio ſublimari vt ad ipm aſcēdat ſicut ad ipam
deſcēderat vt que in partu ſeruauit virginitatē.
poſt mortē corpus nō videat corruptionē. ⁊ q̄ crea
torē portauit in ſinu in diuinis tabernaculis cō-
moretur. et quā pater deſponſauit in ſponſam in
celeſtibꝰ thalamis ꝯſeruetur ⁊ a matre q̄ ſunt filij
poſſideātur. Hec damaſcenꝰ ¶ P Sāctꝰ quoqꝫ
auguſtinꝰ in quodā ſermone eiꝰ ſacratiſſimā aſſum
ptionē multiplr oñdit dicēs. De ſanctiſſimo corpe
ꝑpetue v̄ginis eiuſqꝫ ſacre aīe aſſumptione loq̄
ſuſcipiētes hoc primū dicimꝰ. q̄ in ſcripturis poſt
q̄ eam dñs in cruce diſcipulo cōmendauit nichil
de ea reperitur. preter q̄ qḋ lucas cōmemorat in acti-
bus dicens. Hi oēs erāt ꝑſeuerantes vnanimiter
in orōe cū maria matre ihesu. Quid ergo de mor
te. q̄d de eiꝰ aſſumptiōe dicēdū eſt? Vñ ſcriptura
cōmorat niſi q̄rendū rōne q̄ ꝯſentiat veritati. Fi
at ergo ipa veritas auctoritas ſine qua nec valet
auctoritas. Memores igitur cōditionis humane
mortē illā ſubijſſe tpalē dicere nō metuimꝰ Sed ſi
dicimꝰ eam reſolutā in cōmunē putredinē vermē
ac cinerē deliberandū eſt ſi tante cōueniat ſancti
tati. tante aule dei ꝓrogatiue. Scimꝰ eñ dictū pri
mo parētiqꝫ puluis es ⁊ in puluerē ibis. Hāc cō
ditionē caro xpi euaſit q̄ corruptionē nō ſuſtinuit
Excipitur ergo ab illa generali ſnīa de v̄gine ſum
pta natura. Mulieri quoqꝫ dñs dixit. Mltiplica
bo erūnas tuas. In dolore paries. Erumnā ma-
ria ſuſtinuit cuiꝰ animā gladiꝰ ptrāſiuit. Sed ſine
dolore genuit. Maria ergo ⁊ ſi cōmunicat erum-
nis eue: nō tñ cōmunicat parturiēdo cum dolore.

Excipitur ergo a q̄buſdā generalibus quā tanta
attulit dignitatis ꝓrogatiua. Si ergo dicimꝰ mor
tem eā ſubijſſe nec tñ vinculis eiꝰ retineri. nunq̄d
imperiū erit ſi voluit dñs integrū matris virgini
tatis ſeruare pudorē: cur nō velit incorruptam a
putredinis ſeruare fetore? Nunq̄d nō ꝑtinet ad be
nignitatē dñi mr̄is ſeruare honorē q̄ legē ſoluere
nō venerat ſed adimplere? Qui eñ in vita p̄ ceteris
illā grā ſui ꝯceptꝰ honorauit. piū eſt credere eam
in morte ſingulari ſaluatione ⁊ ſpāli grā honoraſ
ſe. Putredo ⁊ vermis humane eſt obprobriū con
ditionis. Ab hoc obprobrio cū ihesus ſit alienus.
natura marie excipitur quā ieſus de ea aſſumpſiſſe
ꝓbatur. Caro eñ ihesu caro eſt marie quā ſuper
aſtra tranſuexit: honorās oēm humanā naturam
et multomagis maternā. Si natura mr̄is eſt filiꝰ.
ꝯueniēs eſt vt ſit ⁊ filij mr̄. nō quantū ad vnitatē
ꝑſone ſꝫ quātū ad vnitatē corꝑalis nature. Si eñ
vnitatē facere pōt grā ſine ꝓprietate ſpālis natu
re quātomagis grē vnitas ⁊ corꝑalis ſpālis nati-
uitas. Unitas grē eſt. vt diſcipulorꝫ in xpo: de qui
bus dicit. Ut ſint vnū ſicut ⁊ nos. Et poſtea. Pa-
ter volo vt vbi ſum ego ⁊ illi ſint mecū. Si igitur
ſecū hr̄e vult eos q̄ hic ſua fide vniti vnū cū eo eſ-
ſe iudicātur. quid eſtimandū eſt de matre vbi di
gna ſit hr̄i niſi in preſentia filij. quantū igitur in-
telligo quantū credo marie anima excellentiori
quadam ꝓrogatiua a filio honoratur. poſſidens
in xpo corpus ſuū qḋ genuit glorificatū. ⁊ quare
nō ſuū per qḋ genuit. Si nō obuiauerit necdū per
ſpecta auctoritas vere credo ⁊ ꝑ qḋ genuit. Quia
tāta ſanctificatio dignior ē celo q̄ terra. Thronū
dei. thalamū ſpōſi. domū dei atqꝫ tabernaculū xpi
dignū eſt ibi eſſe vbi ipe eſt. Tam p̄cioſum theſau
rum dignꝰ eſt celū q̄ terrā ſeruare. Tantā inte-
gritatē merito incorruptibilitas non putredinis
vlla reſolutio ſeq̄tur. Illud ſacratiſſimū corpꝰ in
eſcā vermibꝰ traditū q: ſentire nō valeo: dicere ꝑ
timeſco. Quā eſtimationē ꝓcul pellit. incōpara-
bilis grē munꝰ. Qḋ me dicere mltarꝫ ſcripturarꝫ
ꝯſideratio inuitat. Suis aliq̄ñ miniſtris veritas
ait. Ubi ego ſum illic ⁊ miniſter meus erit. Si hec
eſt generalis ſnīa omniū ꝑ fidem ⁊ opationē xpo
miniſtrantiū. quātomagis quodāmodo ſpāliter ma
tre q̄ abſqꝫ dubio omni opere miſtratrix extitit q̄
hunc in vtero geſſit. partuqꝫ aluit ⁊ fouit. ⁊ in pre
ſepio reclinauit. ⁊ fugiēs in egiptum abſcondit. ⁊
omnem infantiā eius ꝓſecut vſqꝫ ad crucē ab eiꝰ
non receſſit ſectatu. Non potuit autem eius diui-
nitatis non eſſe credula que ſe nouerat hunc non

virili ſemine ſed dinino ſpiramine ↄcepiſſe. Unde
de filij ptãte tanq̃ de dei virtute non nutabunda
deficiẽte vino dixit. Vinũ non hñt: ſciẽs eũ potuiſ
ſe qđ eũ mox ↄtigit miraculo cõpleuiſſe. Ecce igit
maria fide ⁊ ope xp̃i miſtratrix ſi ibi nõ fuerit vbi
chriſtus miniſtros ſuos vult eſſe. vbi ergo erit. et
ſi ibi fuerit nũquid equali gratia? ⁊ ſi equali gra
tia vbi equa dei cenſura qui reddit vnicuiq̧ ſcđm
merita? Si merito p̄e omnib⁹ marie viuenti tan
ta eſt gratia donata. ⁊ gratia mortue erit minu
enda? Abſit. Si enim omnium ſanctoꝝ mors eſt
precioſa. marie ſane eſt p̄cioſiſſima. Confitendum
igitur cenſeo mariã ad eternitatis gaudiũ aſſum
ptã benignitate xp̃i. ⁊ honorabili⁹ ſuſceptam cete
ris quã gratia honorauit p̄e ceteris. Atq̧ ad cõ
munẽ humanitatẽ non eſſe adductã poſt mortem
putredinis videlicet vermis ⁊ pulueris q̃ ſuũ et
oĩm genuit ſaluatorẽ. Si elegit diuina voluntas
inter igniũ flãmas pueroꝝ veſtimenta ſeruare il
leſa. cur abnuat in matre ꝓpria quod elegit in ve
ſte aliena. Jonã ſeruare in ventre ceti incorruptũ
voluit ſola miſericordia. mariam incorruptã non
ſeruabit gratia. Seruatus eſt daniel in deſpera
tiſſima fame leonũ. nõ ſeruãda eſt maria tantis
donata etiã meritis dignitatũ. Hec ergo cũcta q̃
diximꝰ qꝛ naturã non ſeruaſſe cognoſcimꝰ. in inte
gritate quoq̧ marie plus gratiam q̃ naturã po
tuiſſe nõ dubitamꝰ. Chriſtus ergo letari facit ma
riam aĩa ⁊ corpe in ſe proprio filio. nec vllam ſe
qui corruptionis erumnã quaꝫ nulla ſecuta eſt in
pariẽdo filiũ integritatis corruptio: vt ſit ſemper
incorrupta quã tanta pfudit gratia ſit integralr
viuẽs que omniũ integrã genuit vitam. Si ergo
dixit vt debui approba xp̃e tu ⁊ tui. Si vero non
vt debui ignoſce obſecro tu ⁊ tui.

¶ De ſancto Bernardo. cxv A

Bernardus dicitur a ber qđ eſt puteus vł
fons ⁊ nardus q̃ vt dicit gloſa ſup cãtica
herba eſt hũilis ⁊ calide nature ⁊ odori
fera. Fuit eñ calidus in feruẽti amore. humilis in
ↄuerſatione. fons in doctrine emanatione. puteꝰ
in ſciẽtie ꝓfunditate. ⁊ odoriferus in fame ſuaui
tate. Eius vitã guilhelmus abbas ſancti theodo
rici ſocius beati bernardi. ⁊ bernaldus abbas bo
nevallis ſcripſerunt. B

Bernardus in burgundia caſtro fontanis
ex nobilib⁹ valde ac religioſis parentib⁹
ortus eſt. Cuiꝰ pater decelinꝰ miles ſcł̃o
ſtrennuus: nec minus deo religioſus mater vero
aleth nũcupata eſt. Hec ſeptẽ filios genuit ſex

mares ⁊ feminam vnam. Mares aũt oẽs mona
chos futuros. feminã aũt ſãctimonialẽ ꝓmiſerat.
Mox aũt vt filiũ partu ediderat manib⁹ ꝓprijs
ipm deo offerebat. Alienis vberib⁹ ipſos nutriri
rẽfugiebat. quaſi cũ lacte materno. materni quo
dãmodo boni infundens eis naturã. Cum autem
creuiſſent q̃diu ſub manu eiꝰ erant. heremo ma
gis q̃ curie nutriebat. cibis groſſiorib⁹ ⁊ communi
bus paſcens eos quaſi ↄtinuo ad heremũ tranſ
mittendos. Cum igitur terciũ filiũ ſcꝫ bernardũ
adhuc geſtaret in vtero vidit ſomniũ p̄ſagium
futuroꝝ. catellum ſcꝫ candidũ. totum in dorſo ſub
rufum. ⁊ latrantẽ in vtero ſe hr̃e. Qđ cum cuidã
viro dei expoſuiſſet ille ꝓphetica voce reſpõdit.
Optimi catelli mater eris qui domꝰ dei cuſtos fu
turus magnos contra inimicos dabit latratus.
Erit enim p̄dicator egregius ⁊ multos medicina
lis lingue gratia curaturus. ¶ Cum autẽ beatus
bernardus aduc puerulꝰ eſſet. ⁊ graui dolore ca
pitis egrotaret. venientem ad ſe mulierculam vt
dolorem ſuis carminibus mitigaret. cum indigna
tione nimia exclamans repulit ⁊ abiecit. Pueruli
aũt bono zelo miſericordia dei nõ defuit ſed tunc
cõtinuo ſurgens liberatũ ſe eſſe cognouit. ¶ In
ſacratiſſima dñice natiuitatis nocte cũ puer ber
nardus matutinale officiũ in ecc̃ia expectaret et
qua hora noctis xp̃s natꝰ fuiſſet ſcire cuperet. ap
paruit ei puerulꝰ ieſus quaſi iterũ añ ocłos ſuos
naſcens ex vtero matris. Vñ q̃diu vixit hãc fuiſſe
horam natiuitatis dñice ſemper putauit. Ab illa
ergo hora in his que ad illud ꝑtinẽt ſacramentũ.

et ſenſus ei ꝓfundior et ſermo copioſior datus eſt. Unde et poſtmodū in laudē genitricis et geniti inter ipſa ſuorum tractatuū initia inſigne opuſculū edidit. in quo illā lectionē euangelicam. miſſus eſt gabriel angelus explanauit. ¶ Uidens antiquus hoſtis propoſitū pueri tam ſalubre eius caſtitatis propoſito inuidit. multoſqꝫ ſibi laqueos temptationis appoſuit. Cum enī aliquādo in quādam feminā oculos defixos aliquādiu tenuiſſet. cōtinuo de ſeipſo erubeſcēs in ſemetipm̄ ſeueriſſimus ultor inſurgit. ac in ſtagnū gelidarum aquarum inſiliens. tamdiu ibidem permanſit. donec pene exanimis effectus per gratiā dei a calore carnalis concupiſcentie totus refriguit. ¶ Circa idem tempus inſtinctu demonis puella quedā in lectū dormientis ſe nudam iniecit. Quam ille ſentiens cū omni pace et ſilentio partē lectuli quā occupauerat derelinquens ei ceſſit. et in latus alterū ſe cōuertēs dormiuit. Miſera vero illa aliquādiu ſuſtinens et expectās. deinde palpans et ſtimulans nouiſſime cum immobilis ipſe perſiſteret. illa licet impudētiſſima eſſet erubuit. et horrore ingēti atqꝫ admiratione ꝑfuſa ſurgēs aufugit. ¶ Cū iterum in domo cuiuſdā matrone hoſpitaret᷑. illa adoleſcentē aſpectu decorū cōſiderās vehemēter in concupiſcentiā eius exarſit. Cū aūt ſeorſū lectū ſibi ſterni feciſſet ipſa impudenter et ſilenter de nocte ſurgens ad eū acceſſit. Quā ille ſentiens ꝓtinus exclamauit. Latrones latrones. Ad quā vocem mulier fugit. familia ſurgit. lucerna accendit᷑. latro querit᷑. ſed minime inuenit᷑. Ad lectulos ſinguli redeūt. Quieſcunt ceteri. ſed nō illa miſera requieſcit. Nā denuo exurgit. bernardi lectulū petit. Sed ille latrones latrones denuo exclamauit. Latro iterū querit᷑. ſed nequāꝙ ab eo qui ſolus nouerat publicatur. Uſqꝫ tercio improba mulier ſic repulſa. vix tādē metu vel deſperatione victa ceſſauit. Cum aūt ſequenti die iter ageret. arguentes eū ſocij ꝙ totiens latrones ſomniauerit ꝑquirebāt. Quib' ille ait. Ueraciter hac nocte inſidias ꝑpeſſus ſū latronis. quia hoſpita michi nitebat᷑ auferre theſaurū irrecuperabilem caſtitatis. Perpendēs igit᷑ nō eſſe tutū cohabitare ſerpenti. fugā meditari cepit. et ordinē ciſtercienſiū extunc ingredi deliberauit. Qđ cū fratres eius cognoſcerēt et eū ab hoc ꝓpoſito modis omnibus ꝓhiberent. tantā ei gratiā dn̄s ꝯtulit. vt non ſolū ipſe a ꝯuerſione nō ꝓhiberet᷑. ſed oēs fratres ſuos et multos alios ad religionē dn̄o lucraretur. Gerardus tn̄ frater ei' miles ſtrēnuus. hec fratris verba vana putabat et ei' oīno monita repellebat. Tunc bern̄. fide iā igneus. et fraterno caritatis zelo mirū immodū exaſperatus ſcio inquit frater mi ſcio ſola vexatio intellectū dabit auditui. Digitū qꝫ lateri eius apponēs. veniet inqt dies et cito veniet qn̄ lancea latus hoc ꝑforabit et ad cor tuū conſilio quo abijcis viā dabit. Poſt paucos dies gerardus ab inimicis capit᷑ et in loco cui frater digitum impoſuerat infixam lanceā geſtans trahit᷑ et in cuſtodia vinculat᷑. Ad quē bernardus veniens cū ſibi loqui nō ꝑmitteret᷑ ad eum exclamauit. Scito frater gerarde. ꝙ in ꝓximo ituri ſum' et monaſteriū intraturi. Eadē nocte cōpedes de eius pedib' ceciderunt. et oſtio ꝑ ſe aperto letus aufugit. Indicauitqꝫ fratri ſe mutaſſe ꝓpoſitum. et fieri velle monachū. ¶ D Anno ab incarnatione dn̄i M. c. xij. a cōſtitutione domus ciſtercienſiū. xv. ſeruus dei bernardus ānos nact' circiter vigintiduos cū ſocijs amplius ꝙ. xxx. ordinē ciſtercien̄. ingreſſus eſt. Cum aūt bernardus cū fratribus ſuis domum paternam egrederet᷑ guido primogenitus videns niuardum fratrē ſuū minimū puerū ludentem in platea cum pueris. eya inquit frater niuarde ad te ſolum reſpicit omīs terra poſſeſſionis noſtre. Cui nō pueriliter puer rn̄dit. Uos ergo celū habebitis et michi ſolum terram relinquitis? Non ex equo diuiſio facta eſt hec. Modico igit᷑ tempore cū patre remanſit. ſed fratres poſtmodū ſecut' eſt. Ingreſſus igitur ordinē ſeruus dei bernardus ita totus in ſpiritu abſorptus eſt. et deo totaliter occupatus vt iam nullis ſenſibus corporis vteret᷑. Jam quippe annum in cella nouiciorum exegerat. et adhuc an domus haberet teſtudinem ignorabat. Multo tempore eccleſiam intrans et exiens in capite vbi tres erant vnam tantum putabat eſſe feneſtram. Abbas autē ciſtercienſis fratres ad edificandum domum clareuallenſem miſit. et eis ſanctū bernardum in abbatē prefecit. Qui multo ibidē tempore in nimia paupertate degebāt. et pulmēta ſepi' ex folijs fagi conficiebant. Uigilabat autē ſeruus dei vltra poſſibilitatem humanam. Nullum enī tēpus ſe magis perdere conqueri ſolebat ꝙ quo dormiuit. ydoneam ſatis reputans comparationem ſomni et mortis. vt ſic dormientes videant᷑ mortui apud homines. quomodo apud deum mortui dormiētes. Unde etiā ſi quem forte durius ſtertētem audiret. ſeu minus compoſite videret iacentē pacienter ferre vix potuit. et carnaliter ſeu ſeculariter eū dormire cauſabat᷑. Ad comedendum vix aliqua voluptate trahebat᷑ appetit'. ſꝫ ſolo timore defectus ſic accedebat ad ſumendū cibū quaſi ad tor-

mentum. Poſt cibū quantū comederit ſemper co-
gitare ſolitus erat. Si quādo vel ad modicū men-
ſuram ſolitā exceſſiſſe ſe dephendit impune abi-
re non patiebat. Sic gule illecebras edomuerat.
vt ipſam quoqȝ ſapoꝝ diſcretionem ex magna pte
perdiderit. Nā et oleū ſibi per errorem aliquādo
propinatū bibit. et penitus ignorauit. nec pꝰ id
eſt cognitum donec quidē labia eius miraretur in-
uncta. Sagimen inſup crudum per errorē ſibi ob-
latum pro butiro multis diebus noſcit comediſſe.
Solam aūt aquā ſibi ſapere dicebat. eo ꝙ dum ſu-
meret fauces et guttur ei refrigeraret. Quicquid
in ſcripturis didicerat. maxime in ſiluis ⁊ in agris
meditando et orādo ſe confitebat accepiſſe. et nul-
los ſe aliquādo magiſtros habuiſſe niſi quercꝰ et
fagos. inter amicos dicere ſolebat. Deniqȝ confeſ-
ſus eſt aliqn̄ meditanti vel oranti ſacrā oēm velut
ſuppoſitā vel expoſitā ſibi apppāruiſſe ſcripturā.
Quodam tempore ſicut ipſe in canticis refert. cum
interloquendum ex his que ſuggerebat ſpiritus.
et ſi non infideli minus tamen fidenti animo reſer-
uaret. vt haberet quid diceret denuo tractaturus
ecce vox ad eum venit dicens. Donec iſtud tenue-
ris aliud non accipies. E In veſtibus ei ſem-
per paupertas placuit. ſordes nunꝙ. nimirum a-
nimi fore iudices aiebat. aut negligētis. aut apud
ſe inaniter gloriantis. aut foris humanā gloriam
affectantis. Prouerbium illud in ore eius frequen-
ter ſemper ī corde erat. Qui hoc facit quod nemo
mirantur omnes. Unde et ciliciū pluribus annis
portauit. ꝙ diu occultum eſſe potuit. Sed vbi hoc
cognitum eſſe ſenſit. continuo illud abÿciēs ad cō-
munia ſe conuertit. Nunꝙ ſic riſit vt nō potius ad
ridendum ꝙ ad reprimendū vim ſibi facere opor-
teret. et riſui ſuo magis ſtimulum adhibere ꝙ fre-
num. Dum autem patiētie genus ſolitus erat di-
cere tripartitum. videlicet ad verborum iniurias.
ad dāna rerū. ad corporis leſionē. hāc ipe his exē-
plis ſe habere pbauit. Cū eīn cuidā epo amicabi-
liter eum admonens quandā ſcripſiſſet epl'am ille
vehementer exacerbatus amariſſimam ei ſcripſit
epl'am in principio ita dicēs. Salutē et nō ſpiritū
blaſphemie. tanꝙ ex ſpū blaſphemie illa ſcripſiſſȝ
Ad qȝ ille. Ego ſpm̄ blaſphemie me habere non
credo nec malediriſſe cuiꝙ aut maledicere me vel-
le ſcio. pſertim principi ppl'i mei. Quidā abbas
pro vno cenobio ꝯſtruendo ſexcētas marcas eidē
miſit argenti. Sed tota pecunia dūm deferret a p̄-
donibus ſublata eſt Quo audito nichil aliud dixit
niſi benedictus deus q̄ nobis pepcit ab onore. Sȝ

et illis inquit qui tulerūt leuius eſt ferendum. tum
qȝ hoc humana cupiditas ſuſtulit. tū quia magna
pecunia magnā eis tēptatiōis occaſionē ingeſſit.
Quidā inſup canonicus regularis ad eū venit
et vt in monachū reciperet inſtanter rogauit. Cui cū
ille non acquieſceret. ſȝ ad ſuā eccleſiā redire pſua-
deret. ait ille. Ut qd ergo in libris tuis pfectionem
tantope cōmēdaſti. ſi eam nō exhibes cupiēti. vti-
nā illos tuos haberē libros vt eos penitꝰ lacerarē
Cui ille. In nullo eorum legiſti non poſſe te in tuo
clauſtro eſſe pfectum. Morū correctionē nō locoꝝ
mutationē in libris omnibus cōmēdaui. Ille vō i-
ſanus in eū impetū faciens. tam grauiter maxillā
eius pcuſſit. vt ſuccederet rubor ictui. et tumor ru-
bori. Jam qui aderant in ſacrilegū inſurgebant.
Sȝ preuenit eos ſeruus dei clamās et adiurans p
nomē xpi vt nullatenus tāgeretur. nec ſibi qcquā
iniurie inferret. Nouicÿs aūt intrare volentibꝰ
dicere cōſueuerat. Si ad ea q̄ intus ſunt feſtinatis
hic foris dimittite corpa q̄ de ſclo attuliſtis. Soli
ſpūs ingrediant. caro aūt nō pdeſt quicꝙ. Pater
eius qui ſolus domi remāſerat ad monaſteriū iuit
et ibidē poſt aliqd tēpus in ſenectute bona deceſ-
ſit. F Soror aūt eius ſeculo nupta cū in diui-
tÿs et delitÿs ſeculi piclitaret quadā vice fratres
ſuos ad monaſteriū viſitatura acceſſit. Cumqȝ ve-
niſſet cū comitatu et apparatu ſupbo. ille eā tanꝙ
rethe dyaboli ad aīas capiēdas abhorruit nec ad
vidēduȝ eam exire aliquatenus acquieuit. Uidēs
illa ꝙ nullus fratrū ſuoꝝ occurrerȝ. ſȝ ab vno eoꝝ
qui tunc portarius erat ſtercus inuolutū diceretur
tota in lachrimis reſoluta. et ſi peccatrix ſum inqt
p talibus xps mortuus eſt Quia eīn peccatricē me
ſentio. idcirco cōſiliū et colloquiū bonoꝝ requiro.
Et ſi deſpicit frater meus carnē meam ne deſpiciat
ſeruus dei animā meā. Ueniat ⁊ p̄cipiat ⁊ quicqd
preceperit adiplebo. Hāc ergo pmiſſionē tenēs
exÿt ad eam cum fratribus. et quia eam a viro ſe-
parare non poterat primo ei omnem mūdi gloriā
interdixit. et formā matris imitandaȝ eidem indi-
cens illaȝ dimiſit. Jlla vero rediēs ita repente mu-
tata eſt. vt in medio ſeculi vitā duceret heremiti-
caȝ et omī ſeculo prorſus ſe faceret alienā. Tandē
precibus multis virū ſuūȝ vicit. et ab ipo abſoluta
monaſteriū intrauit. Infirmatus aliquādo vir
dei cum extremū iam ſpiritū trahere videret in ex-
ceſſu mentis ſue ante tribunal dei viſus eſt preſen-
tari. Aſſuit autē et ſathan ex aduerſo improbis cū
accuſationibus pulſans. Ubi vero ille omnia fue-
rat pſecutus. ⁊ viro dei p ſua fuit pte dicendum.

¶ De ſancto Bernardo

nichil territus aut turbatꝰ ait. fateoꝛ nō ſum dig-
nus ego. nec ꝓprijs poſſū meritis regnū obtinere
celorum. Ceterū duplici iure illud obtinens domi
nus meus hereditate ſcilicet patris et merito paſ-
ſionis altero ipſe cōtentus. alterum michi donat
Ex cuius dono iure illud michi vendicans non cō
fundoꝛ. Confuſus in hoc verbo inimicus. conuen-
tus ille ſolutus eſt. et vir dei in ſe reuerſus eſt.
Tanta autem abſtinentia labore et vigilijs coꝛ-
pus ſuum attriuit ꝙ et grauiſſima et fere conti-
nua egritudine languens conuentum vix ſequi.
poſſet. Quadam vice dum grauiſſime infirmaret
fratribus pꝛo eo inſtanter oꝛantibus aliquantulū
conualuiſſe ſe ſenſit. Cōgregatis aūt fratribꝰ dixit
Quid tenetis miſerum hominem. foꝛcioꝛes eſtis
et inualuiſtis. Parcite queſo parcite et ſinite me
abire. A multis autē ciuitatibꝰ vir dei in epiſcopa
tum electus pꝛecipue a ciuitate ianuēſi et ciuitate
mediolanenſi. petentibus ſe nec annuens nec im
pꝛobe rennuens dicebat ſe nō eſſe ſuum ſed alioꝝ
ſeruitio deputatum. fratres autem ex conſilio viri
dei ſibi ꝓuiderant et ſummi pontificis auctoritate
muniti erant ne quis gaudium ſuū ab eis tollere
poſſet. Quodā tempoꝛe dum fratres cartuſienſes
viſitaſſet. et ipſi ab eo in omnibus plurimum edifi
cati fuiſſent. vnū fuit quod pꝛedicti loci pꝛioꝛē ali-
quantulū mouit. ſcꝫ ꝙ ſella cui equitādo inſidebat
minus neglecta erat et parum pꝛeferens pauper-
tatem. Quod cum dictus pꝛioꝛ vni ex fratribus et
ille viro dei retuliſſet nō minus ipe miratꝰ qualis
eſſet ſella querebat. Nam a clara valle vſqꝫ cartuſi
am venerat et tamen qualis eſſet ſella penitus ig
noꝛabat. Iuxta lacū lauſanenſem totius diei itine
re pergens. penitus eum non vidit. aut ſe videre
non vidit. Cum enī ſero facto de eodem lacu ſocij
loquerent. interrogauit eos vbi nam lacus ille eſſꝫ
Qđ illi audiētes plurimū admirati ſunt. ¶ Vin
cebat ſane in eo ſublimitatem nominis humilitas
coꝛdis. Nec tam poterat vniuerſus eū erigere mū
dus q̄ ſe ipſe deijcere ſolus. Summus reputabat
ab omnibus infimū ipe ſe reputās ⁊ quē ſibi omēs
ipe ſe nemini pferebat. Deniqꝫ ſicut ſepius fatebat
inter ſummos quoqꝫ honoꝛes ⁊ fauoꝛes populoꝝ
alterum ſibi mutuatus hominem videbatur. ſeqꝫ
potius reputabat. abſentem velud quoddā ſomni
um ſuſpicatꝰ. Ubi vero inter ſimplicioꝛes fratres
erat et amica ſemꝑ licebat humilitate frui. ibi ſe in
ueniſſe gaudebat. et in ꝓpꝛiam rediſſe perſonam
Semꝑ autē inueniebat aut oꝛans aut legens aut
ſcribens aut meditans aut fratres verbo edificās

Quadam vice cū populo pꝛedicaret: et oēs verba
eius attēte ac deuote ſuſciperēt. eius aīmo quedā
talis irrepſit tēptatio. Vere nunc optime pdicas.
et ab oībus libenter audiris. et ſapiens ab oībus
reputaris. At vir dei tali temptatione pulſari ſe
ſentiens. parūper ſubſtitit. ⁊ an ꝓcederet vel finē
faceret cogitare cepit. Statimqꝫ diuino cōfoꝛtatꝰ
auxilio temptatoꝛi ſilenter reſpondit. nec ꝑ te in-
cepi. nec ꝑ te dimittā. Sicqꝫ ſecurus pꝛedicationē
vſqꝫ ad finē ꝓſecutus eſt. ¶ Monachus quidā q̄
in ſeculo ribaldus fuerat atqꝫ luſoꝛ. maligno ſtimu
latus ſpū ad ſeculū redire voluit. Cū aūt btūs ber
nardus eū retinere nō poſſet interrogauit eū vn̄ vi
cturus eſſet. Qui rn̄dit ad taxillos ludere ſcio et in
de viuere potero. Et ille. Si tibi capitale cōmiſero
vis ſingulis annis a me redire et lucrū mecū diui-
dere. Qđ ille audiēs gauiſus eſt et ſe libenter ſic
acturū ꝓmiſit. Viginti igit ſolidos ei dari pcepit
Et ille cū illis abijt. Hoc aūt faciebat vir ſanctus
vt eū iterū vocare poſſet. ſicut et poſt modū factū
eſt. ille igit abiens. totū ꝑdidit et ad poꝛtā cōfuſus
redijt. Quo audito vir dei ad eū letus exijt exten-
ditqꝫ gremiū vt ſimul diuiderent lucrum. Cui ille
Nichil pater lucratus ſum. ſed etiā capitali nr̄o nu
datus ſū. Si vultis ꝓ noſtra capitali recipite me
Cui bern̄. benigne reſpōdit. Si ita inquit eſt me-
lius eſt vt hoc recipiam q̄ ſimul vtrumqꝫ perdam.
Quadā vice dū beatus bern̄. iumento inſidēs ali
quo ꝑgeret. cuidā ruſtico materia ſic ſe offerēte de
coꝛdis inſtabilitate in oꝛōne eſt conqſtus. Qđ ille
audiēs mox eū deſpexit. et in oꝛōnibus ſuis coꝛ fir
mū et ſtabile habere ſe dixit. Volens aūt bern̄. eū
cōuincere et a ſua temeritate coercere dixit. Se-
queſtrare pauliſꝑ a nobis. ⁊ tota qua poteris intē
tione oratione dn̄icam inchoato. Quā ſi abſqꝫ ali-
qua coꝛdis digreſſiōe et vagatiōe finire poteris iu
mentū cui inſideo tuum ꝓculdubio mox habebis.
Tu aūt michi in fide tua ſpōdeas ꝙ ſi aliud ibidē
cogitaueris hoc michi aliquatenus nō celabis. Le
tat ille. et tanq̄ iumentū iā lucratū ſe reputans au
dacter ſecedit. et ſeipm recolligens oratione dn̄i-
cā dicere inchoauit. Vix oꝛōnis expleuit dimidiū
⁊ ecce ipoꝛtuna cogitatō de ſella coꝛdi ſuo ſe igerit
vtrum eā habere debeat cū iumēto. Qđ ille aduer
tens concitus ad bern̄. redijt et quid in ipa oꝛōne
ſollicite cogitauerit indicauit et de ſe poſtea teme-
re non pſumpſit. ¶ h frater robertus eius mo
nachus et ſcđm ſeculū ꝓpinquus in adoleſcentia
ſua quorundā ꝑſuaſione deceptus cluniacū ſe cōtu
lerat. Venerabilis aūt pater poſtq̄ aliquādiu diſſi

mulauit.eundē ſtatuit p̄ epl'am reuocare.Quā cū
ſub diuo dictaret.et alius monachus eā ex ore ſuo
cōſcriberet ſubito inopinatus ymber erupit.⁊ hic
q̄ ſcribebat cartā ꝯplicare voluit.Cui bern̄.Opus
dei eſt ſcribere ne formides.Scripſit ergo epl'am ī
medio ſine imbre.cū ei vndiqꝫ plueret ibidē tm̄ mo
leſtiā ymbris virtus expulit caritatis. Cū quoddā
monaſteriū qd̄ vir dei ꝯſtruxerat occupaſſꝫ muſca
rū incredibilis multitudo.ita vt oībus graue mo-
leſtiā generarēt ille dixit. Ego excommunico eas
Mane aūt omēs pariter mortuas inuenerūt. Cū
a ſummo pōtifice mediolanū miſſus fuiſſꝫ vt ipos
cū eccleſia reconciliaret.et iam papiā rediſſet qui
dam vxorē ſuam demoniacā ad eū adduxit. Mox
qꝫ per os miſere mulieris dyabolus in cōtumelias
eius ꝓrupit dicēs.Nō me de anicula mea hic por-
rulos edēs et braſicas deuorās pellet. At vir dei
ipſam ad eccleſiam beati ſyri remiſit. Beatus aūt
ſyrus hoſpiti ſuo deferre voluit.nec eidem aliquid
curationis impendit.Sicqꝫ iterum ad beatum ber
nardū adducta eſt. Tūc dyabolus p̄ os eius garri
re cepit ac dicere.Nō me expellet ſyrulus nec eijci
et bernardus.Ad hec ſeruus dei reſpōdit. Nec ſy
rus nec bernardus te eijciet. ſed dn̄s iheſus xp̄s.
Mox vt ille orōem effudit ſpiritꝰ neq̄ꝫ dixit. Quā
libenter egrederer ab hac anicula grauiter mole-
ſtatus in ea.Quam libenter egrederer.ſed nō poſ
ſum qꝛ nō vult magnus dn̄s.Cui ſanctus.Et quis
eſt magnus dn̄s.Cui ille. Iheſus nazarenus. Ad
quem vir dei.Uidiſti ne vnq̄ꝫ eum?Quo reſpondē
te etiam ait. Ubi eum vidiſti? Et ille. In gloria.
Et ſanctus.Et tu in gloria fuiſti?Quo reſpondēte
vtiqꝫ ait.Quomodo inde exiſti?Et ille.Cum luci-
fero multi cecidimus. Hec aūt omīa voce lugubri
per os vetule omnibus audientibus loquebatur
Dixitqꝫ ei vir dei. Nunquid in illam gl'iam redire
velles?;At ille miro modo cachinnās ait. Modo
tardatū eſt.Tunc orāte viro dei demon de mulie-
re exiuit.Sed cū vir dei receſſiſſet dyabolus iterū
ipam inuaſit. Uir aūt eius poſt eū accurrēs quod
acciderat indicauit.Ille aūt collo eius alligari car
tulam cōtinentem hec verba precepit. In nomine
dn̄i noſtri iheſu xp̄i precipio tibi demon ne hāc mu
lierē amodo cōtingere p̄ſumas. Qd̄ cum factū fuiſ
ſet.ad eam poſtea non eſt auſus accedere. Apud
adq̄tanias quedā mulier miſerabilis erat q̄ a quo
dam demone petulante et incubo vexabaṫ. Sex
em̄ annis abuſus eſt ea.et īcredibili vexauit libidi
ne.Adueniēte aūt illuc viro dei demon mulieri ne
ad eum accederet vehementer minaṫ. quia nil ei
ꝓdeſſe poſſet.et recedente ipe qui eius fuerat a-

mator crudeliſſimus fieret ꝑſecutor. At illa ſecu-
re ad virū dei acceſſit.et que pateret cū multo ge
mitu enarrauit.Cui ille. Tolle hunc meū baculū.
et in tuo lectulo pone.et ſi quid agere poteſt agat
Qd̄ cū feciſſet et in lectulo ſuo recūberet adeſt ille
cōtinuo.Sed nec ad ꝯſuetū opus.nec ad ipm̄ cubi
le p̄ſumit accedere.Sed acerrime minaṫ.q̄ꝫ illo re
cedente ſe de ea atrociter vindicabit.Qd̄ cum illa
bernardo retuliſſet.ille ppl'm conuocauit. et oēs
cādelas ī manu accenſas habere p̄cepit. demonē
qꝫ cū vniuerſo q̄ aderat cetu excōmunicauit.ac ne
ad illā vel ad aliā deinceps acceſſuꝫ habeat interdi
xit.Sicqꝫ illa a tali illuſione penitus liberata eſt.
I ¶ Cū in eadē ꝓuintia vir ſanctus legatiōe fun
gereṫ.vt ducē aquitanie eccleſie recōciliaret.⁊ ille
modis omnibus reconciliari rēnueret. vir dei ad
altare celebraturus acceſſit.ipo duce tanq̄ꝫ excōi-
cato pre foribus expectāte. Cū aūt pax dn̄i dixit.
corpus dn̄icum ſup̄ patenā poſuit.et ſecū tollit.atqꝫ
ignea facie et flāmeis oculis foras egrediṫ et vbis
terribilibus comitē aggrediṫ. Rogauimus te inq̄t
et ſpreuiſti nos. Ecce ad te ꝓceſſit v̄ginis filius q̄
eſt dn̄s eccl'ie quā tu ꝑſequeris.Adeſt iudex tuus ī
cuius noīe omne genu curuaṫ.Adeſt iudex tuus ī
cuius manibꝰ illa anima tua deueniat. Nūquid et
ipm̄ ſicut ſeruos eius cōtēnis?Reſiſtite ei ſi vades
Statimqꝫ dux totus irriguit et mēbris omībus diſ
ſolutis ad pedes eius ꝓtinus proſiliuit. Quē vir
ſctūs calce pulſans ſurgere iubet.⁊ dei audire ſen
tentiā.Ille aūt tremebundus ſurrexit.⁊ quicquid
vir ſanctus precipiebat ꝓtinus adimpleuit. Cum
regnū germanie ꝓ quadā magna ſedanda diſcor
dia ſeruus dei intraſſet.archieps̄ maguntinenſis
venerabilē quendā clericū obuiuꝫ ei miſit. Cui dū
clericus ſe ſibi obuiū a ſuo dn̄o miſſum fuiſſe dice-
ret.vir dei reſpōdit.Alius dn̄s miſit te.Miratus
ille ſe nō miſi a ſuo dn̄o archiep̄o miſſum fuiſſe af-
firmabat.Econtra ſeruus xp̄i dicebat. Falleris fili
falleris.Maior dn̄s eſt qui miſit te xp̄s.Qd̄ cleri-
cus intelligens ait. Putas q̄ monachus velim fie
ri.Abſit hoc a me Non cogitaui nec aſcendit ſuper
cor meū.Quid plura? In eodē itinere ſecl'o vale-
fecit.et a viro dei habitū ſuſcepit. ¶ Cū quēdam
militē valde nobilem ad ordinē recepiſſet.et virū
dei quodā tp̄e ſequereṫ.grauiſſima cepit tēptatio
ne pulſari.Cū aūt eū quidā de fratribus tā triſteꝫ
videret cauſaꝫ tante triſtitie requiſiuit. Cui ille re
ſpōdit.Scio inq̄t ſcio q̄ nunq̄ꝫ amplius letus ero
Qd̄ verbū cum dictus frater ad ſeruū dei retuliſſet
ille ꝓ eo attentius orauit.Statimqꝫ ille frater qui
tam grauiter temptatus et tam triſtis erat.tm̄ ce-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

teris apparuit iocundioꝛ et hilarioꝛ q̄tus prius ce‑
teris triſtioꝛ. Cũ aũt ei dictus frater verbũ meſti‑
tie qđ locutus fuerat amicabiliter īpꝛoperaret. il‑
le reſpõdit. Et ſi tũc dixi nunq̄ amplius letus ero
ſed nunc dico. Nunq̄ amplius triſtis ero. k
Cuꝫ ſanctus malachias ep̄s hybernie cuius vitam
plenam. virtutibus ip̄e deſcripſit ad xp̄m feliciter
in monaſterio ſuo migraſſet. et viro dei pro eo ho‑
ſtiam ſalutarē offerret gl̄iam eius dño reuelante
cognouit et eodē inſpirāte poſt cõmunionē formā
oꝛõnis mutauit. leta voce ſic dicens. Deus q̄ bea‑
tum malachiaꝫ ſanctoꝝ tuoꝝ meritis coequaſti. tri
bue queſum⁹ vt q̄ precioſe mortis eius feſta agi‑
mus vite quoqꝫ imitemur exēpla. Cui dũ cātoꝛ in‑
nueret q̄ erraret ait. Nõ erro ſed noui qđ dico. De
inde accedens ſacra eius veſtigia oſculat̄. Cum in
ſtante quadrageſima a multis fuiſſet tironibus vi
ſitatus. rogauit eos vt in illis ſaltem ſacris diebus
a ſuis vanitatibus et laſciuijs abſtinerent. Quib⁹
nullomõ acquieſcentibus iuſſit eis ꝓpinari vinuꝫ
dicēs. Bibite poculũ animarũ. Quo hauſto ſubito
mutati recedunt. Et qui modicũ tēpus denegaue‑
rãt totũ tēpus vite ſue deo dederũt. Tandē bea
tus bernard⁹ moꝛti feliciter appꝛopinquãs ait fra
tribus ſuis. Tria vobis obſeruanda relinquo q̄ in
ſtadio p̄ntis vite quo cucurri memini me ꝓ virib⁹
obſeruaſſe. Nemini ſcandalũ facere volui. et ſi ali
qñ accidit. ſedaui vt potui. Minus ſꝑ ſenſui meo
q̄ alterius credidi. Leſus de ledēte nunq̄ vindi‑
ctam expetij. Ecce caritatē humilitatē et paciētiā
vobis relinquo. Deniqꝫ poſtq̄ mlta miracula per
petraſſet. et centumſexaginta monaſteria conſtru
xiſſet. multoſqꝫ libꝛos et tractus compilaſſet con‑
ſummatis vite ſue diebus circiter ãnos ſexaginta
tres. anno dñi. M. cliij. inter filioꝛuꝫ manus ob‑
doꝛmiuit in dño. Poſt obitũ ſuum multis gl̄iaꝫ
ſuā manifeſtauit. Cuidam eñ abbati in quodam
monaſterio apparuit et vt ſequeretur admonuit.
Qui cũ ſequeret̄ dixit ei vir dei. Ecce ad montem
libani venimus et tu hic manebis. ego aũt illuc a‑
ſcendā. Interrogatus ab eo ad quid vellet aſcen‑
dere. diſcere inquit volo. Miratus ille q̄d inquit
vis diſcere pater cui nullũ hodie in ſciētia credim⁹
eſſe ſcđm. Et ille. Nulla hic ſcientia. nulla verico‑
gnitio. Surſum ſcientie plenitudo. ſurſum vera no
titia veritatis. Et in hoc verbo diſparuit. Ille aũt
diē notauit. et tunc virũ dei bernardũ de coꝛpoꝛe
migraſſe inuenit. Multa aũt alia et pene innume
rabilia miracula ꝑ ſeruũ ſuũ deus operatus eſt.

De ſancto timotheo cxvi. A

Timotheus quaſi timorē tenens. Uel a timo
re et theos qđ eſt deus quaſi timoꝛ dei. Cau
ſat̄ aũt iſte timoꝛ in quolibet viro ſctõ ſicut
ait greḡ. ꝯſiderando vbi fuit. vbi erit. vbi eſt. vbi
nõ eſt. Ubi fuit qm̃ in pctõ. vbi erit in iudicio. vbi
eſt in miſeria. vbi non eſt in gloꝛia.

Timotheus ſub nerone a p̄fecto vꝛbis rome
dum grauiter toꝛqueretur ꝛ calce viua eius
plage aſpergerētur et ipſe his gratias age‑
ret. duo angeli ſibi aſtiterunt dicentes. Erige ca‑
put in celum et vide. Aſpiciēſqꝫ vidit celos aper‑
tos et ihesum chꝛiſtum coronā gemmatā tenenteꝫ
et dicentem ſibi. Hanc de manu mea accipies. Qđ
quidam vir nomine appollinaris videns ſe bapti
ſari fecit. Quapꝛopter preſes iuſſit ambos in con‑
feſſione domini perſeuerantes decollari circa an‑
nos domini. lvij.

De ſctõ ſimphoꝛiano. cxvii. A

Simphoꝛianus dicit̄ a ſimphonia. Fuit eniꝫ
tanq̄ vas muſicũ emittens armoniā virtu‑
tuꝫ. In quo tanq̄ in vaſe muſico tria fuerũt
Nam vt dicit auerrois. ſonatiuũ debet eſſe durũ.
ad reſiſtendum. lene ad continuandũ. latũ ad im‑
plendũ. ſic et ſimphoꝛianus tanq̄ vas muſicũ fuit
durus ſibi ꝑ auſteritatē. lenis alijs ꝑ mãſuetudinē
latus oībus per caritatis amplitudinem. B

Simphoꝛianus in auguſtudinēſi vꝛbe oꝛtus
dum adhuc adoleſcens eſſet. tanta moꝛum
grauitate pollebat q̄ ſenioꝝ vitam antici‑
pare videret̄. Cũ igit̄ pagani feſtum veneris cele‑

brarent et ſtatuam ante eradiũ prefectũ deferrẽt
ſimphorian⁹ affuit et nolẽs eã adorare diu cedit ꝛ
carceri mancipat. Et cũ eductus de carcere ad ſa-
crificiũ cogeret et multa ei donaria ꝓmitterent di
xit Deus nr̃ vt nouit remunerare merita ita nouit
punire pctã. Uitã quam xp̄o ſoluturi ſumus ex de-
bito ſoluamus ex voto. Sera plenitudo eſt ſub iu
dicis timuiſſe ꝯſpectu. Munera veſtra fucata mel
lis ꝑmixta dulcedĩe. male credulis mẽtibus vene-
na pturiũt. Cupiditas veſtra oĩa habẽdo nil poſſi
det. q: dyabolicis artibus obligata miſeri lucri de-
tinet ꝯpedibus. et gaudia veſtra in ſimilitudinez
vitri cũ ceperint ſplendere frangunt. Tunc iudex
ira replet⁹ data ſentẽtia precepit vt ſimphorian⁹
occideret. Qui cũ ad locũ duceret mater ei⁹ de mu
ro exclamãs ait. Nate nate memẽto eterne vite.
Surſuz reſpice et regnãtez in celo intuere. Tibi vi
ta nõ tollit. ſ; in melius cõmutat. Mox igit decol
latus eſt. et a xp̄ianis corpus eius ſublatũ honorifi
ce eſt ſepultũ. Ad cuius ſepulcrũ tanta fiebãt mira
cula. vt etiã a paganis in honore maximo habere
tur. Refert greg̃. turonẽſis q' de loco vbi ſanguis
eius effuſus eſt quidã xp̄ian⁹ tres lapillos ſangui
ne reſperſos ſuſtulit. et ĩ capſa argentea tabulis li-
gneis circumſepta locauit. Quã cum in quodã ca-
ſtro locaſſet. et totũ caſtrum incendiũ cõſumpſiſſet
de medio ignis predicta capſa ſana et integra eſt
educta. Paſſus eſt circa annos dñi. cclxx.

De ſancto bartholomeo

Bartholomeus interpretat filius ſuſpẽden-
tis me. vel filius ſuſpẽdentis aquas. Dicit
ei a bar qd̃ eſt fili⁹. et tholos qd̃ eſt ſummi-
tas. et moys qd̃ eſt aqua. inde bartholome⁹. ideſt
filius ſuſpendentis aquas. id eſt dei qui mẽtes do
ctorum ſurſum eleuat. vt aquas doctrinarũ infe-
rius fundat. et eſt nomẽ ſirum et nõ hebreũ. Per
primũ vero notat triplex ſuſpendiũ qd̃ ipſe habuit
Fuit eñ ſuſpẽſus. ideſt eleuatus ab amore mundi.
vel ſuſpẽſus. i. intẽtus amore celeſti. vel ſuſpẽſus
ideſt innixus gratie et auxilio dei. vt non a ſuis
meritis ſed a dei adiutorio tota vita ſua depẽdeat
Per ſcd̃m vero ꝓfunditas ſue ſapiẽtie. De cuius
ſapiẽtie ꝓfunditate dicit dyoniſius in miſtica theo
logia. Diuinus bartholomeus dicit et multã theo
logiã eſſe et minimã. et euangeliũ latuz et magnũ
et rurſus conciſum. Et vult oſtendere bartholo-
meus ſcd̃m intẽtionẽ dyoniſij q' vna ꝯſideratiõe
poſſunt omĩa affirmari de deo. alia cõſideratione
magis proprie negari.

Bartholomeus apoſtolus veniẽs ad indiaz
que eſt in fine orbis. templum in quo erat
ydolũ noĩe aſtaroth intrauit. et quaſi per-
egrinus ibidẽ mane recepit. In hoc ydolo quidã
demon habitabat qui ſe languẽtes curare dicebat
ſed nõ ſanãdo ſubueniebat. ſed a leſione ceſſando
Sed cũ templũ languentibus plenũ eſſet. et quo-
tidie ſacrificãtibus ꝓ infirmis etiã ex longinquis
regionibus adductis nullũ ab ydolo reſpõſum ha
bere poſſent. ad aliã ciuitatẽ perrexerũt vbi aliud

De ſancto Bartholomeo

ydolum nomine berith colebat. Et interroganti=
bus cur ſibi aſtaroth reſpõſum nõ daret. reſpõdit
berith. Deus veſter cathenis igneis ꝯſtrictus eſt.
nec reſpirare nec loqui audet ex illa hoꝛa qua apo
ſtolus dei bartholomeus. ingreſſus eſt. Dicunt illi
Et quis eſt iſte bartholomeus. Et demon. Amic⁹
dei omnipotentis. et ideo venit in iſtam ꝓuinciã.
vt omẽs deos indie euacuet. Et illi. Dic nobis ſi=
gna eius vt eum inuenire poſſumus. Quibus de=
mon ait. Capilli eius criſpi et nigri. caro candida.
oculi grãdes. nares equales et directe. barba pro
lixa. habẽs paucos canos. ſtatura equalis. collo=
bio albo clauato. purpura veſtit. Induit pallio al
bo qḋ ꝑ ſingulos angulos gẽmas habet purpure=
as. Uigintiſex anni ſunt ex quo veſtes et ſandalia
eius nec veteraſcũt nec ſoꝛdidant. Centies flexis
genibus ꝑ diẽ oꝛat. et centies ꝑ noctez. Angeli cuz
eo ambulabãt q̄ nunq̃ euz fatigari nec eſurire per
mittunt. Semꝑ eodẽ vultu et animo. letus et hila
ris ꝑſeuerat. Omĩa preuidet. omnia nouit. Omnium
gentiũ linguas nouit et intellexit. Et qḋ vobiſcuz
loquoꝛ ipſe iã nouit. Et qñ queretis eũ ſi vult oſtẽ
derſe vobis ſi aũt nõ vult. eũ nõ poteritis inueire
Rogo aũt vos vt cũ euz inueneritis rogetis eũ ne
huc veniat. ne angeli ſui hoc michi faciãt qḋ meo
ſocio iã fecerũt. ¶ Cũ igit ꝑ duos dies ſollicite que=
rentes euz minime inueniſſent. Quadã die quidã
demoniacus exclamauit dicẽs. Apoſtole dei bar=
tholomee incendunt me oꝛões tue. Cui apoſtolus
Obmuteſce et exi foꝛas ab eo. Et ſtatim eſt libera
tus. Qḋ audiẽs rex regionis illius polemius cum
haberet filiã lunaticã miſit ad apľm rogans vt ad
ſe veniret et filiã ſuam ſanaret. Ad quẽ cum apľs
veniſſet. et eã cathenis ligatam videret. quia ac=
cedentes moꝛſibus lacerabat. iuſſit eam ſolui. Et
cum miniſtri ad eam accedere non auderent dixit.
Ego demoniũ quod in ea erat iam ligatum teneo
et vos timetis. Et ſoluta ſtatim liberata eſt. Tunc
rex camelos auro ⁊ argẽto et lapidibus p̄cioſis
onerauit. et apľm inquiri faciẽs nullaten⁹ inueni=
re potuit. Mane aũt ſequenti apparẽs apľs cũ ſo
lo rege in cubiculo dixit ei. Ut quid me cũ auro et
argẽto et lapidibus p̄cioſis tota die queſiſti? Iſta
munera ſunt neceſſaria his q̄ terrena reqrũt. Ego
nichil terrenũ. nichil carnale deſidero. Tũc ſanct⁹
bartholomeus cepit eũ multa de modo redẽptio=
nis nr̄e [illegible]cere. oſtendens inter cetera xp̄m viciſſe
dyabolũ ꝑ mirabilẽ cõgruentiã. potentiã. iuſtitiaz
et ſapientiam. Congruum eñ fuit vt qui filiũ vir=
ginis. ideſt adam factum de terra. duz adhuc eſſet
virgo vixerat. a filio virginis vinceret. Potenter
quoq; ipm vicit cũ de ſua dominatione potẽter eũ
eiecit quam dyabolus ꝓ deiectione p̄mi homĩs
vſurpauit. Et ſicut alicuius victoꝛ tiranni comites
ſuos mittit vt eius titulos vbiq; erigant et tiran=
nos deijciant ſic xp̄s victoꝛ nũcios vbiq; mittit vt
dyaboli cultum euacuent et xp̄i cultum ſtatuant.
Iuſte vero quia iuſtum eſt vt qui comedente ho=
mine vincens hominẽ detinebat a ieiunãte hoĩe
victus hominem amplius nõ teneret. Sapiẽter
aũt dũ ars dyaboli deludit arte xp̄i. Ars dyaboli
fuit vt ſicut accipiter rapit auem. ita in deſertuz ra
pet xp̄m vt ſi ibi ieiunãs non fameſceret abſq; du=
bio deus eſſet. ſi aũt eſuriret ipz vt p̄mũ hominẽ
ꝑ cibum deuinceret. Sed cognoſci deus nõ potuit
q: eſuriuit. nec vinci. q: eius temptationi nõ ceſſit
Cum ergo eidẽ ſacramẽta fidei p̄dicaſſet. dixit re=
gi ꝙ ſi baptiſari vellet deum ſuũ cathenis ligatuz
ſibi oſtẽderet. ¶ E Sequẽti igit die iuxta regis
palaciũ dum pontifices ydolo ſacrificarent cepit
clamare demon ac dicere. Ceſſate miſeri ſacrifica=
re michi. ne peioꝛa me patiamini. q̄ cathenis ig=
neis ab angelis ihesu xp̄i quẽ iudei crucifixerũt re
ligatus ſum putãtes eũ a moꝛte detineri. Ille aũt
ipſam moꝛtẽ q̄ regina noſtra eſt captiuauit. et ipm
nr̄m p̄incipẽ auctoꝛẽ moꝛtis vinculis igneis vin=
xit. Statimq; omẽs miſerunt funes vt ſimulacruz
euerterẽt. ſed nõ potuerũt. Apľs aũt demoni p̄ce=
pit vt inde exiens ydolum cõminueret. Qui ſta=
tim exiens omĩa ydola templi ꝑ ſeipm confregit.
Deinde fuſa oꝛõne ab apľo oẽs infirmi p̄otinus
curati ſunt. Apľs aũt templũ deo dedicauit. et de
monẽ in deſertũ abire precepit. Tũc angelus dñi
ibidẽ apparuit. et tẽpluz circũuolans in quatuoꝛ
angulos ſignũ crucis digito ſuo ſcripſit dicẽs. Hec
dicit dñs. Sicut vos omnes ab infirmitate veſtra
mundaui ita et templũ hoc ab omni ſoꝛde mũda=
bitur et habitatoꝛẽ eius quẽ apoſtolus in deſertuz
locum ire precepit. p̄ius tamẽ eum vobis oſtẽdã
quẽ videntes ne timeatis. ſed quale ſignũ in lapidi
bus his ſculpſi tale in veſtris frontibus imp̄ima=
tis. Tũc oſtẽdit eis ethiopem nigrioꝛẽ fuligine fa
cie acuta. barba ꝓlixa. crinibus vſq; ad pedes pro
tenſis. oculis igneis vt ferrũ ignitũ ſcintillas emit
tentibus. flãmas ſulphureas ex oꝛe et oculis ſpi=
rantẽ. cathenis igneis vinctũ retro manib⁹. ⁊ dixit
ei angelus. Qm̄ iuſſionẽ apoſtoli audiſti et de tẽ=
plo exiens omnia ydola confregiſti. ſoluam te vt
vadas in talem locum vbi nullus homo moꝛat. et
ſis ibidem vſq; ad diem iudicij. Ille autez ſolutus

cum magno ſtrepitu et vlulatu diſpuit. Angelus
autem dñi in celum cunctis videntibus euolauit.
Tunc rex cũ vxore et filijs omnibusq; populo bapti=
ſatus eſt et relicto regno apoſtoli diſcipulus eſt ef=
fectus. D Tunc omnes téplorũ pontifices cõ
gregati ad aſtragẽ regem fratrem eius conuene=
runt et de deoꝝ ſuoꝝ amiſſione et tẽpli ſubuerſiõe
et regis per artẽ magicã deceptione contra apl'm
ſunt cõqueſti. Aſtrages igitur rex indignatus mil
le viros armatos ad capiendum apoſtolũ deſtina
uit. Qui cum adductus fuiſſet corã eo dixit ei rex.
Tu ne es ille qui euertiſti fratrem meum. Cui apo
ſtolus. Ego illum non euerti ſed cõuerti. Cui rex.
Sicut tu feciſti fratrem meũ deum ſuum relinque=
re ſic et tuo credere. ſic et ego te faciam deum tuũ re
linquere et meo deo ſacrificare. Cui apoſtolus.
Ego deum quẽ colebat frater tuus ligaui et ligatũ
oſtendi. et vt ſimulacrum frãgeret coegi. Si ſic po
teris facere deo meo. poteris me ad ſimulacrũ ꝓ=
uocare. Si autẽ ego deos tuos ꝯminuã et tu crede
deo meo. Hec illo dicente nũciat regi ꝙ deus ſuus
baldach cecidiſſet et cõminutus fuiſſet. Quod rex
audiens purpuram ſcidit qua indutus erat et a=
poſtolū fuſtibus cedi iuſſit. et ceſum viuũ excoria
ri mandauit. Xpiani autẽ corpus eius tulerunt et
honorifice ſepelierunt. Rex autẽ aſtrages et tẽplo
rum pontifices a demonibus arrepti mortui ſunt.
Rex autẽ polemius in epiſcopũ ordinatur. et xx.
annis officium epiſcopatus laudabiliter implens
plenus virtutibus in pace quieuit. De genere
ſue paſſionis diuerſa eſt opinio. Nam beatus do=
rotheus dicit ꝙ crucifixus eſt. Ait enĩ ſic. Bartho=
lomeus indis predicauit. qui euangeliū ſcd'm ma
theum in propria eorũ lingua eis tradidit. Dor=
miuit in albana ciuitate magne armenie. crucifixꝰ
deorſum caput habens. Beatus autẽ theodorus di
cit ꝙ fuit excoriatus. In multis autẽ libris legitur
ꝙ tantum fuit decollatus. Hec autẽ contrarietas ta
liter ſolui põt vt dicatur ꝙ primo crucifixus fuit.
deinde anteꝙ̃ ibidẽ moreretur de cruce fuit depoſitꝰ
et ob maiorem cruciatũ fuit excoriatus. Poſtremo
capite truncatus. E Anno dñi. cccxxxi. ſarra
ceni ſiciliã inuadentes liparitanã inſulam vbi cor
pus ſancti bartholomei quieſcebat vaſtauerũt. ac
eius ſepulcrũ ꝯfringẽtes oſſa eius diſperſerũt. Nã
ad hãc inſulã corpus eius taliter aduenisse de in=
dia perhibetur. Cum enĩ pagani ꝓpter ſignoꝝ fre=
quentiã viderẽt corpus eius plurimũ venerari in
dignati loculo plumbeo poſitũ in mare precipita=
uerũt. qđ diuino nutu ad inſulã p̄dictam deuenit.

Cũ igitur ſarraceni eius oſſa diſꝑſiſſent illis recedẽ=
tibus apparuit apl's cuidã monacho dicẽs. Sur=
ge et collige oſſa mea q̃ diſꝑſa ſunt. Cui ille. Qua
rõne oſſa tua colligere. aut aliquẽ tibi honorem ex
hibere debemus cũ nos deleri ꝑmiſeris. nec auxi=
lium nobis impenderis. Cui ille. Per multũ tẽpus
meis meritis dñs ꝑpl'o huic pepercit Sed coꝝ pecca
tis nimis inualeſcentibus. et vſq; ad celum clamã
tibus. iã ꝓ eis nõ potui veniã obtinere. Sz cũ mo=
nachus ſibi diceret. quõ inter tot alioꝝ oſſa ſua q̃n
q; inuenire poſſet. ait. Nocte ad ea colligẽda ibis
et ea q̃ vt ignẽ ſplendẽtia videris ꝓtinus hec leua
bis. Qui omnia vt dixerat inueniens apl'i oſſa le=
uauit. et ſuꝑ quandã nauem ꝯſcendẽs beneuẽtum
que eſt metropolis apulie ea tranſtulit. Nũc autẽ
dicitur ꝙ ſint rome. licet beneuentani ſe adhuc cor=
pus illud habere affirment. Cũ quedã mulier
vas plenũ oleo attuliſſet. vt in lãpadem beati bar
tholomei poneret. quantũcunq; vas ſuꝑ lãpadem
inclinarent. nil ex eo exire valebat. cũ tñ digitos
in vas mitterẽt et oleũ liquidũ omnino palparẽt.
Tunc quidã exclamauit. Puto ꝙ apl'o acceptũ nõ
eſt vt hoc oleũ in ſuam lãpadẽ infundatur Quapro=
pter in aliã lampadẽ infuderũt. et ꝓtinus oleum
emanauit. F Cũ imperator fridericus beneuen
tum deſtrueret. et omẽs eccl'ias q̃ ibidẽ erant di=
rui mandaſſet ciuitatẽ totam ad alium locū trãſ=
ferre intendẽs. vir quidã quoſdã viros albatos et
fulgentes inuenit qui adinuicẽ loqui et inter ſe ali
qua tractare videbantur. Qui cũ vehementer admi
rans qui nam eſſent interrogaſſet vnus coꝝ reſpõ
dit. Iſte eſt bartholomeus apl's cũ ceteris ſanctis
quoꝝ in hac vrbe eccl'ie habebantur. Qui inſimul cõ
uenerũt vt inter ſe inquirerent et tractarent quali
pena eſſet ille plectẽdus q̃ eos de habitaculis ſuis
eiecit. Et iam inter eos inuiolabili ſententia eſt fir
matum vt ille ſine mora ad iudiciũ dei accedat de
his omnibus in eius iudicio reſpõſurus. Poſt mo
dicũ vero tẽpus dictus imperator miſerabiliter vi=
tam finiuit. Legitur in quodã libro de miraculis ſan
ctorū ꝙ quidã magiſter feſtũ ſancti bartholomei
oĩ anno ſolẽniter celebrabat. Cui predicãti dyabo
lus in ſpẽ cuiuſdã puelle ad modũ ſpecioſe apparuit
quã iniectis in eã oculis ad prãdiũ inuitauit. Qui
dũ in menſa cõſiſterẽt illa in amorem ſuũ multum
eũ allicere nitebatur. beatus bartholomeus i ſpecie
ꝑegrini p̄foribus affuit. et vt amore ſancti bartho
lomei introduceretur obnixiꝰ flagitauit Qua diſſua
dente panis ei mittitur. Sed ille hunc accipe recuſa=
uit. Rogauit tñ magiſtrũ ꝑ nunciũ vt ſibi diceret.

De ſancto Bartholomeo

ouid magis in homīe ꝓpriū eſſe putaret. Cui cū
ille diceret riſibile. puella reſpondit. Jmo peccatū
cū quo homo concipitur naſcit̃ atq; viuit. Cui bar
tholomeus reſpondit ꝙ ille bn̄ intulit. ſed mulier
ꝓfundius indagauit. Scd̄o dictus ꝑegrinus magi
ſtro miſit. vt ſibi diceret quis locus vnius pedis eſ
ſet vbi deus in terra maiora miracl'a oñdiſſet. Cui
cum ille diceret locus crucis. ī quo deus mirabilia
opatus eſt. illa ait. Jmo caput hoīs in quo quaſi
minor mūdus exiſtit. Utrorūq; ſentētiaꝫ apl's ap⸗
ꝓbauit. Tercio inqſiuit quāta diſtātia eſſet a ſum
mo celi vſq; ad ꝓfundum inferni. Cui cū magiſter
ſe neſcire diceret. illa ait. Modo video ꝙ p̄cipitor
Sꝫ ego hoc noui q2 de altero ad alteruꝫ decidi. et
oportet ꝙ hoc tibi oñdam. Tunc dyabolus cū ma⸗
gno eiulatu ſe in abiſſum p̄cipitauit. Et duꝫ quere⸗
rent peregrinū minime inuenerūt. Simile fere le⸗
git̃ de beato andrea. ¶ Beatus aūt ambro.
in p̄fatione quā fecit de illo apl'o eius legendā ab
breuiās ita dicit. Diſcipl'is xp̄e tuis vnica diuinita
te predicātibus trinitatē tuaꝫ mundo. mirabiliter
dignatus es oſtēdere maieſtatē. Jnter quos bea⸗
tiſſimū bartholomeū magna virtutū prerogatiua
colenduꝫ benigna tui ꝓſpectio ad ppl'm direxit lō
ginquū. quē licet penitus humana conuerſatione
remotū. tibi tn̄ predicatiōis augmēto meruit cōſi⸗
gnare vicinū. O q̄tis preconijs apl'm mirabilē ce
lebrandū. cui dū ad ſeminandū fidē ꝓximoꝝ cor⸗
da nō ſufficerēt ppl'orum. alatis quaſi veſtigijs ex
tremos terrarū fines penetrauit indoꝝ. Cum lan
guentiū innumera caterua tēplū ingreſſus demo
niacū. effecit ilico vt nullū cultoribus demon pre⸗
beret reſponſum. O q̄ mira virtutū ipſius inſignia
dū humana voce verboſantē ꝯtra ſe aduerſariū ſo
lo iuſſu laceratis diutiſſime viris reddidit mutuꝫ.
Reginā dyabolica ꝯtagiōe lunaticā liberauit puel
lamq; ſolutis nexibus patri repr̄ſentauit ſaniſſimā
O q̄ ſublime ſanctitatis ei⁹ miraculū dū antiquū
humani generis inimicū. ſuum fecit in nichilluꝫ re
digere ſimulacrū. O q̄ digne exercitui numerād⁹
celeſti. cuius vt miraculis fidē cōmodaret certiſſi⸗
mā. angelus appuit ſupna delapſus ab aula. Js
igit̃ cathenatū demonē cunctis oſtētans deformē.
ſalutiferā ſaxo dominicā impreſſerat crucē. Rex re
ginaq; ſimul baptiſant̃ cū gente vrbiūq; xij. acco⸗
lete deū patrē corpore ſequunt̃ et mente. Ad ex
tremū vero temploꝝ delatu pōtificū neophici po⸗
lenni frater tirānus beatū apl'm omimode in fide
ꝯſtantē. ceſum atq; excoriatū acerrimā fecit ſuſcipe
re mortē. Qui tante mortis viriliter perferēdo di⸗
ſcrimen glorioſi certaminis ad celeſte gaudium re
portauit triumphū. Hucuſq; ambroſius. Beatus
aūt theodorus abbas et doctor precipuus de hoc
apl'o inter cetera ſic ait. Apl's dei bartholomeus
primū in licaonia p̄dicauit. poſtmodū in india. ad
vltimū ī albana vrbe ſcꝫ maioris armenie vbi pri
mo excoriatus. tandem capite plexus. ibidem ſe⸗
pultus eſt. Quidum ad p̄dicandū mitteret̃ a dn̄o
vt opinor audiuit. Uade diſcipule meus ad p̄dican
dū. exi ad pugnandū. capax eſto ꝑiculoꝝ. ego pa⸗
ternū opus ꝯſummaui prim⁹ teſtis fact⁹. Uas qd̄
neceſſariū eſt imple. Jmitare magiſtrū tuū emu⸗
lare dn̄m tuū. Sanguinē ſanguinibus pone carnē
carnibus trade. q̄ ꝓ te paſſus ſuſtinui patere. Ar⸗
ma ſint tibi benignitas ī ſudorib⁹. māſuetudo īter
maleficos. patiētia in his q̄ ꝑeunt. Non refutauit
apl's ſed vt famulus fidelis dominico acquieſcēs
p̄cepto pergit gaudens tanq̄ lux mundi vt tene⸗
broſos illuminaret. tanq̄ ſal terre vt gētes inſipi
das ſaliret. tanq̄ agricola vt ſp̄ualē agriculturā ꝑ
ficeret. Petrus quoq; apl's docꝫ natiōes. ſꝫ bartho
lomeus ꝯſequēter paria inueſtigat. Petrus opat̃
ꝓdigia magna. ſed bartholomeus facit mirabilia
valida. Petrus capite deorſuꝫ crucifigit̃. bartholo
meus poſtq̄ viuus excoriat⁹ eſt capite plectit̃. Ad
quot valet petrus capeſcenda miſteria. ad tot bar⸗
tholomeus ſufficit penetrāda. equaliter fecundat
eccl'iam equalance habuit et cetera diuina cariſma
ta. Hic ex diuino duodenario numero medius ex
vtraq; p̄te ſonū diuine ſermocinatiōis dat ſicut in
cithara armoniā. Omēs apl'i vniuerſitatē ſibi diſp
tiētes p̄tores regis regū ꝯſtituti ſunt. Huic autem
eſt ſors et portio armenie. locus qui eſt ab eulath
vſq; ad gabaoth diſtributa. Jgit̃ vide eū lingue a
ratro rationabilia rura ſulcantem. fidei verbuꝫ in
ꝓfundo cordis recondentē. p̄adiſos et vineas dn̄i
plantantē. ſingulis paſſionū remedia medicinali
ter inſerentē. ſpinas inutiles euellentē. ſiluas ipie
tatis ſecare. ſepes domaticas circūponere Sꝫ qua
les mercedes creatori obtulerūt. Utiq; ꝓ honore
inhonorantiā. ꝓ bn̄dictiōe maledictionē. ꝓ mune
ribus penas. ꝓ requieſcibili vita amariſſimā mor⸗
tē. Nā poſtq̄ intollerabilia tormēta ſubijt. ab eis
decoriatus in morē follis fuit. Nec poſtq̄ migrauit
ab hoc mūdo neglexit occiſores. ſed inuitabat mi⸗
raculis perditos. et ꝓdigijs admittebat aduerſos
ſed beſtialē menteꝫ nil erat qd̄ ꝯpeſceret. nil qd̄ a
malo retraheret. Quid de cetero faciunt. Jnſanūt
ꝯtra illud ſacrū corpus. Reſpuunt egroti meden⸗
tem. orbati manuducentē. ceci ductorem. naufragi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

gubernatorē mortui viuificatorē. Et hoc quomō:
Proijciunt nāqꝫ in pelagus corpus ſanctum. ¶ Mota eſt igitur cū impetu de regiōibus armenie ar-
cha cū quatuor aliorū martirū archis. q̄ ſimiliter
dū ſigna oparent cū ea fuerant in mare ꝓiecte. et
per tm̄ ſpaciū maris quatuor his precedētibus et
tanq̄ miniſtris obſequiū quodāmodo aplo facienti-
bus. venerunt in ptes ſicilie in inſulā q̄ lapiris nū-
cupat. ſicut epō hoſtienſi q̄ tunc preſens erat reue-
latū fuit. Uenit ad paupculā theſaurus ditiſſimus
Uenit ad ignobilem p̄cioſiſſima margarita. Ueit
ad meſtaꝫ ſplēdidiſſimū luminare. Alijs igit qua-
tuor ad diuerſas terras eūtibus. ſanctum aplm in
dicta inſula reliquerunt. Etem̄ p̄dictos. iiij. marti-
res apls relinquēs retrorſuꝫ vnū ſcꝫ papinū in ci-
uitate ſicilie milas aliū vō lucianū noīe meſſinam
tranſmiſit. reliquos vō duos in calabritiē terram
direxit. gregoriū quidē in ciuitatē calūnā. achacius
aūt in ciuitatē q̄ chale vocat. qui vſqꝫ hodie ſuffra-
gijs ſuis ſplendent. Suſceptus eſt igit cuꝫ multis
hymnis laudibus et cādelis et tēplū ſibi magnifi-
ce fabricat. Mons autē vulcanus inſule ꝯtiguus
cū habitatoribus eſſet nociuus. eo q̄ ignē emitte-
bat. quaſi p ſtadia. vij. ſe inuiſibiliter elōgauit cir-
ca mare ſuſpēſus. ita vt vſqꝫ hodie appareat vidē-
tibus quaſi figuratio fugiētis ignis. Nūc igit aue
o beate beatoꝝ et beate bartholomee. q es diui-
ne lucis ſplendor. ſancte eccl'ie piſcator rationabi-
liū piſciū periture capture. dulcis fructus viuide
palmitis. vulnerator dyaboli mūdū ſuo latrocinio
vulnerātis. Gaudeas ſol orbis terre cūcta illumi-
nans. os dei lingua ignita ſapientiā ꝓnens. fons
iugiter ſanitates emanans. qui mare meabilibus
greſſibus ſenctificaſti. q terrā purpureā tuo cruo-
re feciſti. qui ad celos cōmeaſti. vbi in medio diui-
ne faciei refulges. in ſplēdore immarceſſibilis glo-
rie ſplendes. in exultatione iocūditatis inſatiabi-
lis gaudes. Hec theodorus.

¶ De ſancto auguſtino cxix. A

Auguſtinus hoc nomen ſortitus eſt vel pro-
pter excellentiā dignitatis. vl ꝓpter feruo-
rē dilectionis. vel ꝓpter ethimologiā noīs
Propter excellentiā dignitatis. qm̄ ſicut impera-
tor auguſtus p̄cellebat omnes reges. ſic et iſte ex-
cellit oēs doctores. ſcd̄m qd̄ dicit remigius. Unde
alij doctores ꝯpant ſtellis Dan. xij. Qui ad iuſtitiā
erudiunt multos quaſi ſtelle ꝛc. Hic autē cōparat
ſoli. ſicut patet in epl'a q̄ de eo cantat. Quaſi ſol re-
fulgens. ſic ipſe refulſit in tēplo dei. Scd̄o ꝓpter
feruorē dilectiōis. qm̄ ſicut mēſis auguſtus valde
feruet eſtu caloris. ſic et ipſe valde incaluit igne di-
uini amoris. Unde ipē i libro ꝯfeſſionū de ſe ſic di-
cit. Sagittaueras tu cor meū caritate tua ꝛc. Itē
ibidē. Aliqn̄ intromittis me in affectū multū inuſi-
tatū introrſus neſcio ad quā dulcedineꝫ q̄ ſi pficiat
in me neſcio qd erit ſi vita eterna non erit. Tercio
ꝓpter ethimologiaꝫ nomīs. Dicit em̄ auguſtinus
ab augeo et aſtim qd̄ eſt ciuitas. et ana qd̄ eſt ſur-
ſum. Inde auguſtinus quaſi augens ſupnam ciui-
tateꝫ. Unde de eo cantat. Qui preualuit amplifica-
re ciuitatē ꝛc. De qua ciuitate ipē dicit in libro. xi.
de ciuitate dei. Ineſt ciuitati dei et origo et infor-
matio et beatitudo. Qm̄ ſi querat vnde ſit. deꝰ eā
ꝯdidit. Si vnde ſapiens a deo illuminat. Si vnde
felix. deo fruit. Subſiſtens modificat cōtemplans
illuſtrat. inherens iocūdat. Uidet ꝛ amat. In eter-
nitate dei viget. In veritate dei lucet. In bonita-
te dei gaudet. Uel vt dicit in gloſario auguſtinus
dicit magnificus. felix preclarus. Fuit em̄ magnifi-
cus in vita. p̄clarus in doctrina. felix in glia. Eius
vitā cōpilauit poſſidonius calamēſis epſ vt dicit
caſſiodorus in li. de viris illuſtribus.

Auguſtinus doctor egregius in ꝓuintia af-
fricana ciuitate carthaginenſi ortus ex ho-
neſtis valde parentibus ſcꝫ patre patritio
mater monica genitus i liberalibꝰ artibus ſufficiē-
ter edoctus fuit. adeo vt ſummꝰ phūs ꝛ rhetor lu-
culētiſſimus haberet. Nā libros ariſtotelis. et oēs
libros liberaliū artiū quoſcunqꝫ legere potuit p ſe
didicit et intellexit. ſicut ipē in li. ꝯfe. teſtat dicēs.

De ſancto augustino

Omnes libꝛos artiū quas liberales vocant tūc ne
quiſſimus malarū cupiditarū ſeruus ꝑ meipſz legi
et intellexi quouſqz legere potui. Item in eodem
Quidqͩ eſt de arte loquēdi et diſſerendi. quidqͩ
de dimēſionibus figurarū. et de muſicis. et de nu-
meris. ſine magna difficultate nullo hoim traden
te intellexi. Scis tu dñe deus meus qꝛ celeritas in
telligendi. et diſcendi acumen donū tuū eſt. Sz nō
inde ſacrificabā tibi. Uerū qꝛ ſcientia ſine caritate
nō edificat ſed inflat in errorē manicheorū q̄ xp̄m
fantaſticū fuiſſe affirmant. et carnis reſurrectiōem
negant, incidit. et in eo ꝑ annos. ix. dū adhuc ado
leſcens eſſet ꝑmanſit. Ad has etiā nugas adductꝰ
eſt vt arborē fici ploꝛare diceret. cū ab ea foliū vel
ficus tolleret. Cū igit̄ eſſet annoꝝ. xix. et quendā
libꝛū cuiuſdē philoſophi ſcz ciceronis in quo vani
tas mundi cōtemnenda et philoſophia appetēda
docebat̄ ꝑlegeret. ex hoc quidā liber plurimū pla-
cuit. Sʒ qꝛ nomē iheſu xp̄i qͦ a matre imbiberat ibi
non erat dolere cepit. Mater vͦ eius ꝓ eo pluri-
mū flebat. et ip̄m ad vnitatē fidei reducere ſatage
bat. Quadā igit̄ vice vt legit̄ in libꝛo tercio ꝯfeſſio
nū vidit ſe ſtare in quadā linea lignea licet triſtem
et quidā ei iuuenis aſtitit et cauſaʒ tāte triſtitie re-
q̄ſiuit. Que cū diceret perditionē filij mei deploꝛo
Ille reſpōdit. Eſto ſecura qꝛ vbi tu ibi ille. Et ecce
cōtinuo filium ſuū iuxta ſe ſtare vidit. Hoc cum au
guſtino retuliſſet ille ait. Falleris mater falleris
nec ſic tibi dictū eſt. Sed vbi ego ibi tu. Econtra il
la dicebat. Nō fili michi dictū eſt vbi ille ibi tu. ſed
vbi tu ibi ille. Rogabat igit̄ ſedula mater quaſi im
poꝛtuna quendā ep̄m ſicut ī eodē libꝛo cōfeſſionū
auguſtinꝰ teſtat̄ vt ꝓ ſuo filio intercedere dignare-
tur. Qui tāta quodāmodo importunitate deuictꝰ
ꝓphetica voce reſpōdit. Uade ſecura qꝛ impoſſibi
le eſt vt filius tantarū lachꝛimarū ꝑeat. Cum aūt
apud carthaginē multis annis rhetoꝛicā docuiſſet
occulte matre neſciēte romā venit. et ibidē m̄ltos
diſcipulos cōgregauit. Cum eñ mater vſqz ad poꝛ
tuʒ eū ſecuta fuiſſet. vt aut eū retraheret. aut ſecū
iret. ip̄e eam decipiēs nocte latenter receſſit. Qͦ
illa mane cōſiderās aures dei clamoꝛibus īplebat
Quolibet aūt die mane et veſp̄e ad eccleſiā ibat et
ꝓ filio oꝛabat. His tēpoꝛibꝰ mediolanēſes a ſima
cho prefecto romanoꝝ petierūt ſibi doctoꝛē in rhe
toꝛica deſtinari. Preſulabat̄ tūc ibi vir dei ambꝛo
ſius. et ad preces mediolanenſiū illuc mittit̄ augu
ſtinus. Mater aūt eius quieſcere non valens cum
multa difficultate ad eū venit. et ip̄m iam nec vere
manicheū nec vere catholicum reperit. Cepit aūt
auguſtinus beato ambꝛoſio adherere et eius pre
dicatiōes frequēter audire. Erat aūt valde in pre-
dicatione ſuſpēſus. ne quid ꝯtra ip̄aʒ manicheoꝝ
hereſim vl' ꝓ ip̄a diceret. Quadā ei vice cōtra illū
erroꝛem ambꝛoſius diutius diſputauit. et ip̄ſum a
pertis ratiōibus et auctoꝛitatibus cōfutauit. ita vt
erroꝛ ille a coꝛde auguſtini penitꝰ pelleret̄. B
Quid aūt poſt hoc ſibi ꝯtigerit ip̄e in libꝛo ꝯfeſſio-
nū narrat dicens. Cū te pꝛimū cognoui reuerbe-
raſti infirmitatē aſpectus mei radians in me vehe
mēter. Et cōtremui amoꝛe et hoꝛroꝛe et inueni me
longe eſſe a te in regione diſſimilitudīs tanq̄ au-
direm vocē tuā de excelſo. Cibus ſum grandium
creſce et māducabis me. Nec tu me mutabis in te
ſicut cibū carnis tue ſed tu mutaberis in me. Cum
aūt ſicut ibidem refert via xp̄i ſibi placeret. ſed per
iſtā anguſtā adhuc ire pigeret immiſit dñs in men
tem eius vt ad ſimplicianū in quo lucebat lux diui
na ſcz gr̄a ꝑgeret vt ſibi actus ſuos ſecū ꝯferēti pro
ferret quis eſſet aptus modus viuendi ad ambulā
dum in via dei in qua alius ſic. alius ſic ibat. Diſpli
cebat aūt ei quicqͩ agebat in ſeculo pre dulcedīe
dei ⁊ decoꝛe domus eius quā dilexit. Simplicianꝰ
aūt cepit eū hoꝛtari. ip̄e quoqz cepit ſeip̄m hoꝛtari
et dicere. Quot pueri et puelle intra eccl'iam deo
ſeruiūt. et tu nō poteris qͦ iſti et iſte? An vͦ iſte ⁊
iſti in ſeip̄is poſſūt et nō in deo ſuo? Quid ī te ſtas
et nō ſtas ꝓijce te ī eū et excipiet te. et ſaluabit te
Inter hoꝝ colloq̄a memoꝛia victoꝛini ī mediū ve-
nit. Unde exhilaratꝰ ſimplicianus narrat qualiter
idē adhuc gētilis ob ſui ſapiētiā rome qͦ maximū
tūc erat ſtatuā in foꝛo meruiſſet. ⁊ qualiter ſe ſepiꝰ
xp̄ianū dicebat. Cui cum ſimplicianus diceret non
credo niſi te in eccleſia videro. ille iocādo dicebat.
Nunquid parietes faciūt hoīem xp̄ianum. Tandē
dū ad eccleſiā veniſſet. et ei tanq̄ verecundo occul
te liber vbi erat ſimbolum fidei ad legendum et
pꝛonūciandū vt tunc moꝛis erat datus fuiſſet. ille
in altū aſcendit. et alta voce pꝛonunciauit. mirāte
roma gaudēte eccl'ia. Omēs aūt ſubito ꝑſtrepue-
runt. victoꝛinus. victoꝛinus. cito ſonuerūt et cito ſi
luerunt. Tūc etiā ab affrica quidā amicus auguſti
ni noīe pōtianus ſupuenit. et vitā et miracula illiꝰ
magni anthonij qui nuꝑ in egipto ſub ꝯſtātino im
peratoꝛe defunctus fuerat recitauit. Hoꝝ exēplis
aug̃. vehemēter exarſit. ita q̄ ſociū ſuum alippiuʒ
tam vultu q̄ mente turbatus inuaſit. et foꝛtiter ex
clamauit. Quid patimur qͩ audimus. Surgūt in-
docti et celum rapiūt. et nos cum doctrinis noſtris
in infernū demergimur. An qꝛ preceſſerunt pudet

ſequi. et nõ pudet nec ſaltẽ ſequi. Et accurẽs ĩ quẽ
dã ortũ ſub quadã ficu ſe ꝓiecit. vt in codẽ li. ꝯfeſ.
cõmemorat ⁊ amariſſime flens lamẽtabiles voces
dabat dicens. Quãdiu ꝙ diu cras et cras. ſine mo-
do ſine paululũ. Modo nõ habebat modũ. ⁊ ſine
paululũ prodibat in longinquũ. De hac ſui tardi
tate plurimũ cõquerebat̃ ſicut poſtmodũ in codẽ
li. ſcripſit. Heu michi ꝙ excelſus es in excelſis. et ꝙ
ꝓfundus in ꝓfundis. et nuſꝙ recedis et vix redi-
mus ad te. Age dñe et fac et excita et reuoca nos
Accede et rape et fragra et dulceſſe. Impedimen
tis omibus ſic timebã expediri quẽadmodũ impe
diri timendũ eſt. Sero te amaui pulcritudo tã an
tiqua et tã noua. ſero te amaui intus eras et ego
foris. et ibi te querebã. ⁊ in iſta formoſa q̃ feciſti de
formis irruebam. Mecũ eras et tecũ nõ eram. Uo
caſti et clamaſti. et rupiſti ſurditatẽ meã. Coruſca
ſti et ſplẽduiſti. et fugaſti cecitatẽ meã. Fragraſti ⁊
duxiſti ſpũm meũ et anhelo tibi. Guſtaui et eſurio
et ſitio te. Tetigiſti me et exarſi in pacẽ tuam. Cũ
aũt amariſſime fleret audiuit vocẽ dicẽtẽ ſibi. Tol
le lege. tolle lege. Aperuitqȝ ſtatim codicẽ apl'icũ
et ꝯiectis oculis ad primũ capitulũ legit. Induimĩ
dñm ihesum xp̃m. Et ſtatim oẽs ab eo dubietatis
tenebre diffugerunt. ¶ Interim aũt tam ve-
hementiſſimo dentiũ dolore torqueri cepit. vt fere
ſicut ipe ait ad credendũ opinionẽ cornelij philo
zophi duceret̃ q̃ ſummũ bonum anime in ſapiẽtia
ſummũ vo bonũ corpis in nullũ ſentiendo dolorẽ
poſuerat. Tam vehemẽs aũt ille dolor fuit ꝙ etiã
loquelã amiſit. Quo circa vt in li. ꝯfeſ. refert in ta-
bulis cereis ſcripſit. vt omẽs ꝓ eo orarent vt dolo
rem illum dñs mitigaret. ipe igit̃ cum alijs genua
flexit. et ſubito ſanũ ſe ſenſit. Inſinuauit ergo per
litteras ſancto viro ambroſio ſuum votũ vt mone
ret quid ſibi de libris ſanctis legendum eſſet quo
aptior fieret fidei xp̃iane. At ipe iuſſit yſayã ꝓphe
tam eo ꝙ euangelij et vocationis gentiũ prenũcia
tor aptior videat̃. Cuius principiũ cum auguſtin⁹
non intelligeret. totum aliud tale eſſe arbitrãs di-
ſtulit vt illud ꝑlegeret cũ in ſcripturis ſanctis ma-
gis exercitatus eſſet. ¶ Adueniẽte vero paſchali
tempore auguſtinus cũ eſſet annorũ. xxx. cum filio
ſuo adeodato puero valde ingenioſo. quẽ auguſti
nus in ſua adoleſcẽtia dũ adhuc gẽtilis et philozo
phus eſſet genuerat. necnõ et cũ alippio amico ſuo
meritis matris et p̃dicatiõe ambroſij ſacrũ baptiſ
ma ſuſcepit. Tũc ſicut fert̃ ambroſi⁹. te deũ lauda-
mus inq̃t. ⁊ auguſtinus. te dñm ꝯfitemur. reſpõdit
et ſic tunc ipi duo hũc hymnũ alternatim cõpoſue-
runt. et vſqȝ in finem decantauerũt. Sicut etiam
teſtat̃ honorius in libro ſuo q̃ dicit̃ ſpeculũ eccleſie
In aliquibus aũt libris antiquis titulus talis pre
ponit̃. Cãticũ ab ambroſio et auguſtino cõpilatũ.
Protinus aũt in fide catholica mirabiliter confir-
mat̃ ſpem oẽm quã habebat in ſeculo dereliquit.
et ſcolis quas regebat abrenunciauit. Quãta aũt
dulcedine diuini amoris extũc frueret̃. ipe in hoc
libro cõfeſ. apperit dicens. Sagittaueras tu cor
meũ caritate tua. ⁊ geſtabã verba tua transfixa in
viſceribus meis. ⁊ exempla ſeruorũ tuorũ quos de
nigris lucidos et de mortuis viuos feceras conge
ſta in ſinũ cogitationis mee vrebãt et cõſumebãt
grauẽ torporẽ et aſcendenti a cõualle ploratiõis
et cantãti canticũ graduũ dederas ſagittas acu-
tas et carbones vaſtatores. nec ſatiabar ĩ illis die-
bus dulcedĩe mirabili ꝯſiderare altitudinẽ diuini
cõſilij ſup ſalutẽ generis humani. Quantũ fleui ĩ
himnis et cãticis tuis. ſuaue ſonãtis eccl'ie vocib⁹
cõmotus acriter voces ille influebãt aurib⁹ meis
et eliquebatur veritas tua in cor meum. et curre-
bant lachrime. et bene michi erat cũ eis. Tunc eñi
in eccl'ia mediolanẽſi hec cãtica inſtituta ſunt. Et
clamabãt clamore alto cordis mei. O in pace. O in
idipm. O qui dixit dormiã et requieſcam ⁊ ſomnũ
capiã. Tu es eñi in idipm qui nõ mutaris. et in te
requies obliuiſcẽs laborũ omniũ. Legebam totũ
pſalmũ illũ et ardebã qui fuerã latrator amarus
et cecus aduerſus litteras de melle celi melleas ⁊
de lumine tuo luminoſas. et ſup ſcripturas huiuſ-
modi tabeſcebã. Xp̃e ihesu adiutor me⁹ ꝙ ſuaue
michi ſubito eſt factũ carere ſuauitatibus nugarũ
mearũ. et quas amittere met⁹ fuerat. iã dimittere
gaudiũ erat. Eijciebas eĩ eas a me vera tu et ſum
ma ſuauitas. Eijciebas et intrabas ꝓ eis omĩ vo
luptate dulcior. ſed nõ carni et ſanguini omĩ luce
clarior ſed omni ſecreto interior. omni honore ſub
limior ſed nõ ſub liminibus in ſe. ¶ Poſt hoc
aſſumptis nebrodio et euodio et matre ad africã
remeabat. Sed cũ eſſent apud oſtia tiberina. pia
mater ei⁹ defuncta eſt. Poſt cuius mortẽ reuerſus
eſt auguſtinus ad agros ꝓprios. vbi cũ his q̃ ſibi
adherebãt. ieiunijs et orõnib⁹ deo vacabat libros
ſcribebat. et indoctos docebat. Fama aũt ei⁹ vbiqȝ
diffundebat̃. et in omibus libris ſuis et actibus ad
mirabilis habebat̃. Refugiebat aũt ad aliquã ciui
tatẽ accedere q̃ epo careret. ne ipm in p̃dicto offi-
cio impediri contingeret. Eodẽ tpe apud yponẽ
erat quidã vir magnarũ opũ. qui auguſtino miſit
ꝙ ſi ad eum accederet. et verbũ ex ore ſuo audiret

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

De ſancto auguſtino

ſeculo renunciare poſſet. Qd̄ auguſtinus vbi com
pit illuc ꝯcitus iuit. Audiēs aūt valerius yponēſis
ep̄us famam eius ip̄m plurimū renitentem in ec-
cleſia ſua preſbiterū ordinauit. nonnullis quidē la
chrimas ſuas ſupbe interp̄tantibꝰ et tanꝙ̄ eū cōſo
lantibus et dicētibus. qꝛ et locus p̄ſbiterij licet ip̄e
maiori dignꝰ eſſet appropinquaret tñ epiſcopatui
Qui ſtatim monaſterū clericoꝝ īſtituit et cepit vi
uere ſcd̄m regulā a ſanctis apoſtolis ꝯſtitutā. De
cuius monaſterio fere decem ep̄i ſunt electi. Et qꝛ
p̄dictus ep̄s erat grecus et minus in latina lingua
et l̄ris doctus. auguſtino p̄tātem tribuit. vt cōtra
morem oriētalis eccleſie corā ſe in eccl̄ia p̄dicaret.
Unde cum multi ep̄o derogarent ille de hoc non
curabat. dummodo ꝑ eum fieret qd̄ per ſe fieri nō
valebat. Eo tp̄e fortunatū preſbiterū manicheum
et alioſꝙ̄ hereticos precipue rebaptiſatores donati
ſtas et manicheos cōuicit abſtulit et cōfutauit. Ce
pit aūt valerius formidare ne ſibi auguſtinus tol-
leret. et ab alia ciuitate in ep̄m peteret ¶ Nam ſibi
aliqñ ablatus fuiſſet niſi eū ad locum ſecretū tranſ
mittere curaſſet. ita vt inueniri minime potuiſſet.
Impetrauit igit̄ ab archiep̄o carthaginenſi vt ip̄e
cederet et auguſtinū yponenſi eccleſie in ep̄m pro-
moueret. Sed cū hoc auguſtinus oīmode recuſa-
ret ꝯpulſus tñ et coactus ſuccubuit. et ep̄atus cu-
ram ſuſcepit. Quod in ſe fieri nō debuiſſe vt ſuo vi
uente ep̄o ordinaret̄. poſtea et dixit et ſcripſit. pro
pter cōcilij vniuerſalis ꝓhibitionem quā poſtmo-
dum ordinatus didicit. Nec quod ſibi factū eſſe do
luit alijs fieri voluit. Unde etiā ſategit vt in cōci-
lijs ep̄orum cōſtitueret̄ vt omnia ſtatuta patrū or
dinandis deberent ab ordinatoribꝰ intimari. Ip̄e
aūt de ſe dixiſſe poſtmodū legit̄. In nulla re michi
dn̄m ſentio ſic iratū ſicut in hoc ꝙ cū non eſſe; dig-
nus poni ad remū poſuit me ad ampluſtre in api-
ce regiminis eccleſie. Ueſtimēta eius et calciamē-
ta et ornamēta alia. nec nitida nimiū. nec abiecta
plurimū ſ; ex moderato et cōpetēti habitu erant
Ip̄e eñ de ſe dixiſſe legit̄. Fateor de precioſa veſte
erubeſco. et ideo cū dat̄ michi vendo eam vt quia
veſtis non poteſt eſſe cōmunis p̄cium ſit cōmune.
Menſa frugali et parca ſemꝑ vſus eſt et inter ole
ra et legumina ꝑpter infirmos et hoſpites plerū-
ꝙ̄ carnes habebat. In ip̄a aūt mēſa magis lectio-
nem vl' diſputatioēm ꝙ̄ epulationē diligebat. ⁊ cō
tra peſtem detractionis in ea ſic ſcriptū habebat.
Quiſquis amat dictis abſentū rodere vitā. Hanc
mēſā indignā nouerit eſſe ſibi. Nā et aliqñ cū qui
dā ſibi familiariſſimi cep̄i ad detractioē linguā
laxaſſent. adeo dure eos redarguit. vt diceret ꝙ
niſi deſiſterēt aut verſus ip̄os deleret. aut a menſa
recederet. Quadā vice cū quoſdam ſuos familia-
res ad prandiū inuitaſſet. vnus illoꝝ curioſior ce-
teris coquinā ingreſſus eſt. Cunꝙ̄ oīa frigida re-
periſſet reuerſus ad auguſtinū interrogauit q̄d ci
boꝝ ip̄e p̄ſūſurus paterfamilias preparaſſet. Cui
auguſtinꝰ nequaꝙ̄ taliū epularꝝ curioſus reſpōdit
Et ego vobiſcū neſcio. ¶ E Tria a beato ābro
ſio ſe didiciſſe ait Primū eſt ꝙ vxorē cuiuſꝙ̄ nunꝙ̄
peteret. Scd̄m ꝙ militare volentē ad hoc non cō-
mēdaret. Terciū ꝙ ad cōuiuia inuitatus non iret.
Cauſa primi eſt ne illi inter ſe ꝯueniāt ⁊ ſibi ma
ledicāt. Cauſa ſcd̄i eſt ne militātes calūniam exer-
ceant et in eū alij culpam refundant. Cauſa tertij
eſt ne forte tēperantie modū perdat ¶ Tante aūt
puritatis et humilitatis fuit. vt ip̄a etiam minima
peccata q̄ apud nonnulla vel minima reputant̄ in
libro ꝯfeſ. cōfiteat̄ et de his corā deo humiliter ſe
excuſet. Nā ibidem accuſat ſe de eo ꝙ cum puer eēt
ludebat ad pilam dum ad ſcolas ire deberet. Ite;
de eo ꝙ nolebat legere vel addiſcere niſi a paren-
tibus vel magiſtro vrgeretur. Item de eo ꝙ fabu-
las poetaꝝ ſicut fabula; ſenex cū adhuc eſſet puer
libenter legebat. et didonē mortuā ꝑpter amore;
plorabat. Item de hoc ꝙ de cellario parentum vl'
menſa aliquid furabat̄. vt pueris ludētibus daret
Item de eo ꝙ in ludo puerorū fraudulētas victo-
rias exercebat. Item de eo ꝙ pirum de quadā ar-
bori vicina vinee ſue cum adhuc eſſet annoꝝ ſede
cim furatus fuit. In eodē quoꝙ̄ libro accuſat ſe de
ip̄a modica delectatiōe quā aliqñ in comedēdo ſen
tiebat dicēs. Sic me docuiſti vt queadmodū me-
dicamenta ſic alimēta ſumpturus accedā. S; dū
ad quiete; ſatietatis ex indigentie moleſtia tran-
ſeo. in ip̄o trāſitu inſidiat̄ michi laqueus cōcupiſcē
tie. ip̄e eñ trāſitꝰ voluptas eſt. et nō eſt alius quo
trāſeat̄. quo trāſire cogit neceſſitas. Et cū ſalus ſit
cauſa edendi et bibendi. ad iungit ſe tanꝙ̄ pediſ-
ſequa periculoſa iocunditas ⁊ plerūꝙ̄ precire cona
tur vt eius cauſa fiat qd̄ cauſa me facere vel dico.
vel volo. Ebrietas longe eſt a me miſereberis ne
appropinquat michi. Crapula aūt nōnunꝙ̄ ſubre
pit ſeruo tuo miſereberis vt longe fiat a me. Et qs
eſt dn̄e qui nō aliqñ rapiat̄ aliquantulū extra me-
tas neceſſitatis. Quiſqs ille eſt. magnꝰ ꝑfecto eſt
Magnificet nomē tuū. Ego nō ſum qui homo pec
cator ſū. Habebat etiā ſe ſuſpectū de olfactu dicēs
De illecebra odoꝝ nō ſatego nimis cu; abſunt nō
requiro cū aſſunt nō reſpuo. Paratꝰ etiā eis ſemꝑ

carere ita michi videor et forſitan fallor. Nemo ei
ſecurus eſſe debet in iſta vita q̄ tota tēptatio noia⸗
tur. Unde qui fieri potuit ex deteriori melior. non
fiat ex meliori deterior. Iterū de auditu ↄfitet̄ di⸗
cens. Uoluptates auriū tenaciꝰ me implicauerāt
et ſubiugauerant. ſed reſoluiſti et liberaſti me. Cū
michi accidit vt me amplius cātus ꝙ res que canit̄
moueat penaliter me peccare ↄfiteor et tunc mal⸗
lez nō audire cātantē. Accuſat etiā ſe de viſu ſicut
de eo ꝙ aliqñ nimis libenter vidit canez currentē
et de eo ꝙ ꝑ agrum caſu tranſiens venatōem libē
ter ꝓſpexit. ⁊ de eo ꝙ domi exiſtens araneas mu⸗
ſcas ſuis retibus capientes nimis attente ↄſpexit
Ideo autē de his corā dn̄o confitet̄. vt ibidē dicit
quia aliqñ hec a bonis meditationibꝰ auertunt et
orōnes īterrūpunt. Accuſat etiā ſe d̄ appetitu lau
dis et motu inanis gl'ie dicēs. Qui laudari ab hoī
bus vult vituꝑante. nō defendet̄ ab hoībus iudi⸗
cante te. nec eripiet̄ damnante te. Laudat̄ homo
ꝓpter aliqđ donū qđ dediſti ei. et tn̄ plus gaudet
ſe laudari ꝙ donū. Temptamur his temptationi⸗
bus quotidie ſine ceſſatiōe quotidiana fornax nr̄a
eſt humana lingua. Uerūtamen nollem vt vel au
geret mihi gaudiū cuiuſlibet boni mei ſuffragatio
oris alieni. Sed auget fateor nō ſolū ſ3 vitupera⸗
tio minuit. Contriſtor aūt aliqñ laudibus meis. cū
ea laudant̄ in me in quibꝰ michi ipe diſpliceo vel
etiam bona minora vel leuia pluris exiſtimant̄ ꝙ
exiſtimanda ſunt. ¶ Hereticos vir iſte ſanctꝰ
validiſſime cōfutabat. ita vt ipi inter ſe publice p̄
dicarēt peccatū nō eſſe interficere aug̃. quē tanꝙ
lupū occidendū dicebant. et occiſoribus omia ſua
peccata a deo dimittēda aſſerebāt. multas ab eis
inſidias ꝑtulit. ita vt ſibi aliquo pergēti in via in⸗
ſidias ponerent. ſed dei ꝓuidentia itineris errore
ſeducunt̄ vt inuenire eū no poſſes ¶ Cū pauperū
ſemper memor erat. eiſqȝ ex his habere poterat li⸗
beraliter exhibebat. Nā et de vaſis dn̄icis ꝓpter
pauperes et captiuos aliqñ iubebat frangi et con
flari. et indigētibus diſpenſari. Domū vel agrum
ſiue villam nunꝙ emere voluit. Multas etiā here
ditates ſibi dimiſſas reſpuit eo ꝙ mortuorū filijs
vl' ꝓpinqͦs potius ipa deberi dicebat. In his quo
qȝ q̄ in eccl'ia poſſidebat intentus amore vel īplica
tus nō erat. ſ3 die ac nocte de ſcripturis et rebꝰ di
uinis cogitabat. Fabricaꝝ quoqȝ nouaꝝ nunꝙ ſtu
diū habuit. deuitās ī eis īplicationē ſui animi quē
ſemꝑ liberū habere volebat ab omni moleſtia cor
porali. vt libere vacare poſſet ↄtinue meditationi
et aſſidue lectioni. Non tn̄ illa edificare volentes
prohibebat niſi forte immoderate fieri conſpexit.
Laudabat quoqȝ plurimū illos quibus moriendi
deſideriū inerat. et ſuꝑ hoc triū ep̄oꝝ exēpla ſepiꝰ
recitabat. Ambroſius ei cū in extremis eſſet. et ro
garet̄ vt ꝓlongationem vite ſibi p̄cibus obtineret
reſpondit. Non ſic vixi vt me pudeat inter vos vi⸗
uere nec mori timeo. qm̄ bonū habemꝰ dn̄m. Qđ
reſponſum aug̃. mirabiliter extollebat. Addebat
quoqȝ de alio ep̄o cui dū diceret̄ eū eccl'ie multū ne
ceſſariū fore et ꝙ ideo adhuc eū dn̄s liberaret. ait.
Si nunꝙ bn̄. ſi aliquādo. quare nō modo. De alio
quoqȝ ep̄o aiebat cyprianū referre ꝙ cū infirmita⸗
te graui laboraret adhuc ſibi ſanitatē reſtitui exo⸗
rabat. Cui iuuenis ſpecioſus apparēs cū indigna⸗
tiōe infremuit et ait. Pati timetis exire nō vultis
qđ faciā vobis? Feminarū nullā nunꝙ nec etiā ger
manā. ſororē. aut fratris ſui filias q̄ deo ꝑiter ſerui
ebant ſecū habitare ꝑmiſit. Dicebat em̄ ꝙ et ſi de
ſorore vel nepotibꝰ nulla mali poſſ3 oriri ſuſpitio
tn̄ qȝ tales ꝑſone ſine alijs ſibi neceſſarijs eſſe non
poſſent. et ad eas etiā alie aduentarēt. ex illis poſ
ſent infirmiores aut humanis tēptatiōibus cōmo
ueri. aut certe malis hoīm ſuſpitiōibus infamari.
Nunꝙ cū muliere ſolus loqui volebat niſi ſecretū
aliqđ īterēſſ3. Cōſanguineis ſic bn̄ fecit nō vt diui
tias hērent ſ3 vt aut n̄ aut minꝰ egerēt. Raro ꝓ ali
quo aut lr̄is aut v̄bis īterccedere volebat. recolēs
quē philoſophū ↄtēplatiōe fame amicis nō mlt̄a
p̄ſtitiſſe. Et ſepe dicebat plerūqȝ poteſtas q̄ petit̄
premit. Cum aūt id faciebat ſic ſtilum tēperabat.
vt onerosus nō eſſet. ſed mereret̄ vrbanitate dicta
mnis exaudiri ¶ Uolebat potius inter igno
tos ꝙ inter amicos cauſas audire dicens. qȝ inter
illos poterat libere iniquū cognoſcere. et vnū ex
his amicū eſſe facturus pro quo ſ3 iuſtitia mediā⸗
te ſentētiaꝫ daret. Ex amicis v̄o eſſet vnū perditu⸗
rus. ſ3 cōtra quē proferret ſentētiā. A multis ec⸗
cleſijs inuitabat̄. et ibi verbū dn̄i p̄dicabat. et mul
tos ab errore ↄuertebat Aliqñ a ꝓpoſito digreſſio
nē facere cōſueuerat in p̄dicatione. et tunc dicebat
deum hoc ꝓfectuꝫ ſalutis alicuius ordinaſſe. ſicut
in quodā manicheoꝝ negociatore patuit. q̄ in pre⸗
dicatione quadā auguſtini vbi ipe digreſſionē faci
ens cōtra hūc errorē p̄dicauerat cōuerſus fuit. Eo
tēpore dū gothi romā cepiſſent ydolatre et infide
les xp̄ianis plurimū inſultabant. Propter qđ au⸗
guſtinus librū de ciuitate dei cōpoſuit. ī quo iuſtos
in hac vita debere p̄remi. impios aūt florere oñdit
Ubi de duplici ciuitate. ſ3 hieruſalem et babilone
et earū regibus agit. quia rex hieruſalem xp̄s rex

babilonis dyabolus. Quas duas ciuitates vt ibi-
dem dicit duo amores ſibi fabricant. quia ciuitatē
dyaboli conſtruxit amor ſui creſcēs vſq ad cōtem
ptum dei. ciuitatem dei amor dei creſcens vſq ad
cōtemptū ſui. ¶ In diebus autem eius anno. ſcꝫ
dñi. cccc.xl. vuandali totam affrice ꝓuintiam occu-
pauerunt vaſtantes omnia. nec parcentes ſexui
ordini vel etati. Poſt hoc autē ad yponenſem ci-
uitatē peruenerunt. et ipſam manu valida obſede
runt. Sub hac tribulatione auguſtinus pre cete-
ris ſue ſenectutis amariſſimā et lugubrē duxit vi-
tam. Fuerūtq ſibi lachrime eius panes die ac no-
cte. cū alios videret occiſos. alios effugatos. eccle
ſias ſacerdotibus viduatas. ciuitates cum accolis
diſſipatas. Inter tot tñ mala cuiuſdā ſapientis ſen
tentia ſe cōſolabaꝛ dicentis. Non erit magnus ma
gnū putās ꝙ cadunt ligna vel lapides et moriunꝛ
mortales. Cōuocatis aūt fratribus dixit eis. Ecce
rogaui dñm vt aut nos ab his ꝑiculis eruat aut pa
tientiā tribuat aut me de hac vita ſuſcipiat. ne tot
calamitates videre ꝯpellar. Et ecce tercium quod
petiuit obtinuit. Et tercio obſidionis menſe febri-
bus laborans lecto decubuit. Intelligens aūt diſ-
ſolutionē ſui corporis imminere. vij. pſal. penitētia-
les ſibi ſcribi fecit. ipoſq in loco cōtra parietē po-
ſitos lecto decubans legebat. et vbertim ac iugi-
ter lachrimas fundebat Et vt deo vacaret liberiꝰ
et ei vsintētio a nullo impediri poſſet ante. x. dies
ſui exitus nullū ad ſe ingredi precepit. niſi cuꝫ me
dicus ingrederetur. vel cū ſibi refectio portaretur.
¶ Quidaꝫ aūt eger ad eū venit et vt ſibi manū
imponeret et ab infirmitate curaret ipm inſtanter
rogauit. Cui auguſtinꝰ rñdit. Quid eſt hoc fili qđ
loqueris? Putas ꝙ ſi tale quid facere poſſeꝫ michi
hoc ipm non cōferrem. Ille autē inſtabat aſſerens
ſibi in viſione preceptū eſſe vt ad eum accederet.
et ſanitatē reciperet. Uidēs autē fidē eius pro ipſo
orauit. et ſanitateꝫ recepit. Energuminos multos
curauit. et plura alia miracula fecit. ¶ In libro
xxij. de ci. dei. duo miracula de ſe tanꝗ de quodaꝫ
alio refert dicens. yponenſem quandā virginē ſcio
q̄ cū ſe oleo punxiſſet. et ꝓ illa orās p̄ſbiter lachri-
mas ſuas iſtillauerat mox a demone fuiſſe ſanatā.
In eodē etiā libro ſic ait. Scio etiā epm ſemel ꝓ a
doleſcēte quē non vidit oraſſe. illumq illico demo
nio caruiſſe. Nullum aūt dubiū videtur quin de ſe lo
quatur. ſed humilitatis cauſa ſeipm noluit noīare.
In eodē quoq libro de ci. dei ſic ait. ꝙ cū quidā in
firmus incidi deberet. ⁊ de eius morte ob inciſionē
plurimū timeretur. et infirmꝰ multis lachrimis deū

exoraret. cum eo et ꝓ eo auguſtinus orauit. ⁊ ſine
inciſione aliqua integram ſanitatem recepit. De-
niq diſſolutione corporis appropinquāte hoc me
moriale docuit. nullū videlicet hominē ꝗtumcūq
excellentis meriti ſine confeſſione et eucariſtia de
bere trāſire. Ad extremā autē horā veniēs mēbris
omibus ſui corpis incolumis integro aſpectu atq
auditu anno etatis ſue. lxxvij. epatus vero ſui. xl.
corā poſitis fratribus et orantibus migrauit ad
dñm. Teſtamentū nullū fecit. qꝛ vñ faceret pauꝑ
xpi non habuit. Floruit circa annos dñi. cccc. ¶ I
Itaq auguſtinus ſapiētie lumē prefulgidū ꝓpu-
gnaculū veritatis. et fidei munimentū oēs eccľie
doctores tā ingenio ꝗ ſciētia vicit incōparabiliter
florēs tam exēplis virtutum ꝗ affluentia doctrina
rū. Unde et beatus remigiꝰ hieronimū et quoſdā
alios doctores cōmemorans ſic cōcludit. Hos oēs
doctores aug̃. ingenio et ſcientia ſua vicit. Nam
licet hieronimus. vi. milia volumina origenis ſe le
giſſe fateatur. iſte tñ tanta ſcripſit vt non ſoluꝫ diebꝰ
ac noctibus ſcribere libros eius quis non poſſit. ſꝫ
nec legere quidē occurrat. Uoluſianus aūt cui au-
guſtinus epľam ſcripſit. ſic de eo dicit. Legi dei de
eſt quicq̇d auguſtiꝰ cōtigerit ignorare. Hiero. quo
q in quadā epľa ſcribēs auguſtino ait. Duobus li
bellis tuis erudiſſimis. et omni eloquētie ſplēdo-
re fulgentibus reſpōdere non potui. certe q̇cquid
dici potuit et aſſumi ingenio. et de ſcripturarū hau
riri fontibus a te poſitū atq diſertū eſt. Sed que
ſo reuerētiā tuā parūper patiaris me tuū laudare
ingenio. Hiero. etiā in li. de. xij. doctoribus ſic de
eo ſcribit. Aug̃. eps volās ꝑ mōtiū cacumina qua-
ſi aquila. ⁊ ea q̄ ſunt in montiū radicibus nō ꝯſide
rans multa celorū ſpacia. terrarūq ſitꝰ. et aquaꝝ
circulū claro ſermone ꝓnunciat. Deniq in quāta
cū reuerētia et dilectiōe hieronimꝰ habuit. patꝫ in
epľis quas eidē miſit. In quarū vna ſic dicit. Dño
ſancto ac beatiſſimo pape auguſtino hiero. Ui q̇-
dē tpe beatitudinē tuā eo quo decet honore vene
ratus ſum. et habitantē in te dilexi dñm ſaluatorē
Sed nūc ſi fieri pōt cumulo aliq̇d addidimꝰ. ⁊ ple
na cōplemus vt abſq noīs tui mētiōe ne vnā ho-
rā quidē preterire patiamur. Ideꝫ in alia epľa ad
eundē. Abſit aūt vt quicꝗ de libris beatitudinis
tue attigere audeā. Sufficat enī mea ꝓbare et alie
na non rapere. Greg̃. quoq in epľa ad innocētiū af
frice prefectū de eius libris ſic ait. Qđ expoſitiōem
ſancti iob vobis trāſmitti voluiſtis vr̄o ſtudio con
gaudemus Sꝫ ſi delicioſo cupitis pabulo ſaginari
beati auguſtini cōpatriote vr̄i opuſcula legite. et

ad cõparationẽ illius ſimilaginis nr̃oꝝ furfurẽ non
quereris. Idẽ quoqꝫ ĩ regiſtro ſic ait. Legit̃ ꝙ bea
tus aug̃. nec cũ ſorore ſuo habitare ꝯſenſit dicens
Que cũ ſorore mea ſunt. ſorores mee nõ ſũt. Docti
ergo viri cautela magna nobis debet eẽ inſtructio
In p̄fatione quoqꝫ ambroſiana ſic legit̃. Magnifi
centiã tuã in mortificatiõe auguſtini adoram⁹ tua
in omĩbus opante virtute. vt nullis ꝓmiſſis blan
dimentoꝝ fallaciũ vir tuo ignitus ſpũ vinceret̃. qꝫ
eũ ita omni genere pietatis imbueras. vt ipe tibi
ara et ſacrificiũ et ſacerdos eſſet et tẽplũ. Beatus
igit̃ ꝓſper in tercio libro de vita cõtemplatiua ſic
de eo dicit. Sanctus aug̃. eps acer ingenio. ſua-
uis eloquo. ſecularis litterarũ peritus. ĩ eccl'iaſticis la
borib⁹ operoſus. in quotidianis diſputatiõibus cla-
rus. in oĩ ſua actione ꝯpoſitus. in q̃ſtionib⁹ ſoluen
dis acutus. in cõuincẽdis hereticis circũſpectus. in
expoſitiõe fidei nr̃e catholicus. in explanãdis ſcri
pturis canonicis cautus. Bẽ. quoqꝫ ſic de eo ſcribit
Auguſtinus hic eſt validiſſimus malleus heretico
rum. ¶ K Poſt hoc aũt cũ barbara gens terraꝫ
illam occupaſſet. et ſancta loca ꝓphanaret fideles
corpus auguſtini ceperũt et ipm in ſardiniã trãſtu
lerũt. Trãſactis aũt ab eius obitu ãnis. cclxxx. cir-
ca annos dñi. dccxviij. liprãdus deuotus lõgobar-
doꝝ rex audiẽs ſardiniã a ſarracenis depopulatã
ſolẽnes illuc nũcios miſit. vt doctoris ſacti reliqas
papiã deferrẽt. Qui magno p̄cio dato corpus ſcti
auguſtini tulerũt. et ipm vſqꝫ ianuã deportauerũt
Qđ deuotus rex audiẽs vſqꝫ ad predictã ciuitateꝫ
cũ magno gaudio eidẽ obuiauit et reuerẽter exce-
pit. Cũ aũt mane vellẽt corp⁹ deducere. nullomõ
de loco moueri potuit. donec rex votũ emiſit. ꝙ ſi
ſe inde duci ꝑmitteret ibidẽ in ſuo noĩe eccl'iam fa-
bricaret. Cũ aũt votũ feciſſet ſtatim ſine difficulta-
te inde deductũ eſt. Rex aũt qđ vouerat adimple-
uit et ibidẽ in honorẽ ſancti auguſtini eccl'iam cõ-
ſtruxit. ¶ Idẽ miraculũ die ſequenti in quadã villa
epatus terdoneñ. q̃ dicit̃ caſſelle ꝯtigit. ⁊ eodẽ mo
do ibidẽ in honore ſancti auguſtini eccl'iam fabri-
cauit. Inſuꝑ villã ipam cũ oĩbus ſuis appendicijs
ꝯceſſit ſeruiẽtibus eccl'ie ſcti auguſtini ꝑpetuo poſ
ſidendã. Quia vo rex viderat ſancto cõplacere vt
in ſuo noĩe eccl'ia fieret vbicunqꝫ mãſiſſet. ⁊ timẽs
ne in alio loco q̄ vbi deſideraret locũ ſibi eligeret
in omni loco vbi de nocte cum corꝑe hoſpitabat̃.
in honore ipius eccl'iam ꝯſtruebat. Sicqꝫ cum ma-
gno gaudio papiã deducit̃ ⁊ in eccl'ia ſancti petri q̃
celũ aureũ dicit̃ honorifice collocat̃. ¶ Molendina
rius quidã in beatũ auguſtinũ ſpãleꝫ deuotionem
habẽs cũ quandã infirmitatẽ q̃ dicit̃ ſiegina falſuꝫ
in tibia pateret̃ beatũ auguſtinũ deuote in ſui ad-
iutoriũ inuocabat: Cui ꝑ viſuꝫ ſcrũs auguſtin⁹ ap-
paruit et tibiã manu palpãs integre reſtituit ſani
tati. Qui excitatus ſe liberatũ inuenit. et ideo et btõ
auguſtino gr̃as reddidit. Quidã puer cũ vicio la-
pidis p̄meret̃ et de ꝯſilio medicoꝝ incidi deberet.
mater pueri mortis ſibi timẽs ꝑiculũ btm̃ auguſti
nũ deuote in ſui filij ſubſidiũ inuocauit. Statimqꝫ
fuſa orõne puer lapidẽ cũ vrina emiſit et plenã ſa
nitatẽ recepit. ¶ I In monaſterio qđ elemoſina
dicit̃ monach⁹ quidã in vigilia ſancti auguſtini ra
ptus in ſpiritu vidit nubẽ ſplendidã celit⁹ elapſaꝫ
et ſuꝑ nubẽ auguſtinũ ſedentẽ pontificalibus inſi-
gnitũ cuius oculi quaſi duo ſolis radij totam illam
eccl'iam illuminabant. et odor inde nimius exala-
bat. Scrũs quoqꝫ bernardus dũ quadã vice in ma
tutinis exiſtens aliquantulum obdormiſſet. et de
quodã tractatu auguſtini lectiões legerent̃ vidit
quendã pulcherrimũ iuuenẽ ibi ſtantem. de cuius
ore tãtus inundantium aquarũ impetus exibat ꝙ
totã illam eccl'iam videretur replere. Qui auguſti
num adeſſe non dubitauit qui fonte doctrine totaꝫ
eccleſiam irrigauit. ¶ Quidã ſanctum auguſtinuꝫ
valde diligẽs monacho cuſtodi corporis ſancti au
guſtini pecuniã magnam dedit. vt ſibi ſancti augu
ſtini digitũ vnum daret. Sed ille accepta pecunia
digitũ cuiuſdã mortui ſericis inuolutũ ſibi tribuit.
ſimulãs eſſe digitũ auguſtini. Quem ille reueren-
ter accipiens ſemꝑ deuotiſſime adorabat et ori o-
culiſqꝫ apponens crebro pectori aſtringebat. Cu-
ius fidẽ deus intuens digito illo proiecto vnum di
gitũ ſancti auguſtini. tam mirabiliter. q̄ miſericor
diter ſibi dedit. Qui cũ repatriaſſet et multa ibi mi
racula fierent. fama vſqꝫ papiã delata eſt. Sed cũ
predictus monachus aſſereret ꝙ cuiuſdaꝫ mortui
digitus ille eſſet. ſepulcrũ aperuerũt. ⁊ vnũ deeſſe
de eius digitis inuenerunt. Unde abbas re cogni
ta monachum ab officio depoſuit. et dire afflixit.
¶ Apud burgũdiã in monaſterio qđ dicit̃ fonta-
netũ erat quidã monachus hugo noĩe ſancto au-
guſtino valde deuot⁹. q̃ in ei⁹ ſcriptis miro deſide
rio paſcebatur quẽ etiam crebra ſupplicatione ro
gauerat. vt ipm ex hac luce migrare non ſineret.
niſi in die ſue ſacratiſſime ſolẽnitatis. Ipſe igitur
xv. die ante feſtum eiuſdeꝫ ſic cepit duris febribus
eſtuare. vt in vigilia ipius ſuꝑ humũ tanq̄ moriẽs
poneretur. Et ecce plures decori ac fulgentes viri
amicti albis eccleſiam dicti monaſterij ꝓceſſiona-
liter intrauerũt. quos ſequebat̃ quidã reuerẽdus

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

De ſancto Auguſtino

pontificalibus inſignitus Quidam aũt monachus
in eccleſia cõſiſtens hoc vidẽs obſtupuit. et quinã
eſſent. vel quo pergerẽt inquiſiuit. Cui vnus eoꝝ
dixit ꝙ ſanctus auguſtin⁹ eſſet cũ ſuis canonicis.
qui ad deuotũ ſuũ morientẽ ꝑgeret. vt eius animã
ad regnũ glĩe deportaret. Poſt hoc illa reuerẽda
ꝓceſſio ad infirmariã ingredit̃. Ubi cũ aliq̃diu mã
ſiſſet. ſancta illa aĩa a carne ſoluta eſt quã dulcis
amicus et ab hoſtiũ inſidijs ſecurã reddidit. et ad
celi gaudia introduxit. Legit̃ quoqꝫ ꝙ dũ adhuc au
guſtin⁹ ĩ carne viueret. et quedã relegeret ante ſe
trãſire vidit demonẽ librũ humeris baiulãtẽ. Qui
ab eo ꝓtinus adurat̃. vt q̃ ibi ſcripta lateant ſibi
pãdat. Qui pctã hoĩm ibidẽ eſſe aſſerit ſcripta. q̃
vndecũqꝫ collegit et in eo repoſuit. Moxqꝫ ei p̃ce-
pit vt ſi aliqͦd ſuoꝝ peccatoꝝ. ibi ſcriptũ retineret
ſibi legendũ ↄtinuo manifeſtet. Oſtenſo aũt loco
nichil aug. ibi ſcriptũ reperit niſi ꝙ quadã vice cõ
pletoriũ ex obliuione dimiſit. Precipiẽſqꝫ dyabo-
lo vt ſuũ preſtolaret̃ aduentũ. eccleſiam eſt ingreſ-
ſus. et cõpletoriũ deuote dixit et ſolitas orõnes cõ
plete ꝑegit. Reuerſuſqꝫ dixit ei vt predictũ locum
ſibi oſtẽderet iterum relegendũ. Qui dum crebro
reuolueret. et tandẽ locum vacuũ reperiſſet irat⁹
dixit. Turpiter me decepiſti. penitet me ꝙ librum
meũ tibi oſtendi. qꝛ peccatũ tuũ orõnum tuarum
virtute deleſti. Et his dictis ↄfuſus euanuit ❡ M
Cum quedã mulier a quibuſdã malicioſis iniuriã
pateret̃. illa ad beatũ auguſtinũ acceſſit vt ſuꝑ hoc
eius ↄſiliũ ĩploraret. Que cũ ipſũ ſtudentẽ inueniſſꝫ
et eũ reuerẽter ſalutaſſꝫ ille nec ad eã reſpexit. nec
q̃cq̃ ſibi rñdit. Cogitãs illa ne forte ob nimiã ſan-
ctitatẽ in faciẽ mulieris nollet intendere. ꝓpius
acceſſit. et negociũ diligenter expoſuit. Sꝫ ille nec
ſe ad eã ↄuertit. nec reſpõſũ aliqͦd ſibi dedit. Ideo
qꝫ illa cũ triſticia magna receſſit. Altera aũt die cũ
auguſtinus miſſam celebraret. et dicta mulier in-
tereſſet. poſt eleuationẽ corꝑis rapta in ſpũ vidit
ſe poſitã ante tribunal ſanctiſſime trinitatis. Ubi
vidit auguſtinũ faciẽ ĩclinata de trinitatis glĩa at-
tẽtiſſie et ſublimiſſime diſputantẽ. Factaqꝫ eſt vox
ad eã dicens. Cũ ad auguſtinũ iuiſti ille ſic de trini
tatis glĩa attentiſſime diſputabat. ⁊ ideo ꝙ ibi fue
ris penitus nõ aduertit. Sed ad eũ ſecure redeas
quia et eũ clementẽ inuenies et cõſiliũ ſalubre re-
peries. Qͦd cũ feciſſet aug. benigne eã audiuit. et
cõſiliũ ſalubre donauit. Fertur quoqꝫ ꝙ dũ quidã
vir ſanctus ĩ ſpũ raptus ſanctos in glĩa cõſpexiſſet
et beatũ auguſtinũ minime vidiſſet. quẽdã de ſan
ctis vbi nã aug. eſſet ꝑcunctatus eſt. Qui reſpõdit
Aug⁹. reſidet in excelſis vbi diſputat de glĩa ex-
cellẽtiſſime trinitatis ❡ Cũ quidã papiẽſes a mar
chione malaſpine in carcere detinerent̃. ab eis oĩs
potus penitus eſt interdictus. vt poſſet ab eis ma-
gna pecunia extorqueri. Unde pleriqꝫ iam ſpũm
exalabant. quidã vero vrinã bibebãt. At quidã iu
uenis inter eos qui in beatũ auguſtinũ magnã de
uotionẽ habebat ipm in ſui adiutoriũ inuocauit.
tunc circa noctis mediũ ſanctus aug. predicto ado
loſcenti apparuit. et quaſi manũ ei⁹ dexterã appre
hẽdẽs vſqꝫ ad fiumẽ graueloni ipm deduxit. ibiqꝫ
cum folio vitis in aqua madefacto ſic eius linguã
refrigerauit. vt qui iam vrinã bibere cupierat de
potu nectaris nõ curaret. Prepoſitus cuiuſdã ec-
cleſie ĩ beatũ auguſtinũ magnã deuotionẽ habẽs
cũ ꝑ tres annos grauẽ infirmitatẽ incurriſſet. ita
vt de lecto ſurgere non valeret. aduenientẽ ſolẽni-
tate ſancti aug. cũ iã ĩ vigilia ad veſpas pulſaret̃
ad rogandũ ſanctũ aug. tota deuotione ſe cõtulit
Cui in albis aug. apparẽs eidem ter citato ꝓprio
noĩe dixit. Ecce aſſũ totiẽs a te inuocatus. Surge
cito et celebra michi officiũ veſpertinũ. Qui ſane
ſurgens cunctis ſtupentibus eccleſiam intrauit et
officiũ deuote peregit ❡ Cum cuidã paſtori ſeuũ
vlcus inter ſcapulas ortũ eſſet adeo morbus inua
luit vt iã totis eſſet viribus deſtitutus. Qui dũ ad
ſanctũ auguſtinũ preces emitteret. eidem aug. in
viſu apparuit. et ſuꝑ locum infirmũ manum appo
nẽs ꝑfecte eũ ſanauit. Idẽ quoqꝫ vir ꝓcedẽte tpe
oculoꝝ lumine eſt priuatus. Qui cũ ſanctũ auguſti
nũ ſedule inuocaret. quadã die circa meridiẽ eidẽ
apparuit. et oculos manibus ſuis tergẽs priſtinã
ſibi ſanitatẽ reſtituit ❡ M Circa annũ dñi. dcccc.xij.
viri quidam grauiter infirmi numero pluſq̃. xl. de
germania et gallia romã ibant ad limina aplõrũ
viſitanda. Quoꝝ quidã ſcãnis in terra curui ſe ve
hentes. alij cum baculis ſe ſuſtentãtes. alij priuati
oculis poſt alios ſe trahẽtes. alij cõtractas man⁹
et pedes habẽtes ꝑgebãt. Qui mõtes tranſeũtes
ad locũ qui dicit̃ carbonaria ꝑuenerũt. Cũ aũt pe
ne ad locũ qui cana dicit̃ adueniſſent. q̃ tribus mi-
libus a papia diſtat. ſanctus aug. pontificalib⁹ in
dutus de quadã eccleſia in honore ſanctoꝝ coſme
et damiani ↄſtructa exiẽs. eiſdẽ apparuit. eoſqꝫ ſa-
lutans quo tẽderẽt requiſiuit. Qui cũ ei quo tẽde
rent reſpõdiſſent. adiecit. Ite papiã et de cenobio
ſancti petri qͦd dicit̃ celũ aureũ interrogate. et ibi
miſericordiam habebitis quã optatis. Qui cũ eũ
de noĩe ſuo interrogaſſent ait. Ego ſum aug. quõ-
dã yppon. ciuitatis eps. Statiqꝫ ab oculis eoꝝ eua-

nuit. Illi aũt papiã ꝑgentes cũ ad dictũ monaſteriũ ꝑueniſſent et ibi corpus ſancti auguſtini requieſcere didiciſſent. ceperũt oẽs voces leuare ac vnanimiter cõclamare. Sãcte auguſtine adiuua nos. Ad quoꝝ clamores ciues ꝛ monachi excitati ad tã grande ſpectaculũ ꝯfluebãt. Et ecce ex neruoꝝ diſtenſione ſanguis multus cepit effluere. ita vt ab introitu cenobij vſqꝫ ad tumbã ſancti auguſtini tota terra ſanguine videret̃ reſpſa. Cũ aũt ad ſepulcrũ ſancti auguſtini veniſſent omẽs ſanitati ſunt integre reſtituti ac ſi nulla in eoꝝ corporibus leſio extitiſſet. Cepit ex tunc fama ſancti auguſtini crebreſcere. et multitudo languentiũ ad eius tumulũ aduentare. Qui oẽs ſanitatis bñficia reportãtes ſue ſalutis pignora relinquebãt. Factũqꝫ eſt vt tanta predictoꝝ pignoꝝ fuerit multitudo vt inde totum oratoriũ ſancti auguſtini et porticus plena eſſent ita vt eũdi et redeundi impedimẽtuꝫ nõ modicum generaret. Quapropter monachi neceſſitate compulſi ea inde remoueri fecerũt. ¶Notãdũ ꝙ cũ tria ſint que a mũdanis hominibus appetunt̃. ſcꝫ diuitie delicie. et honores. vir iſte ſanctus tante ꝑfectiõis extitit. ꝙ ipſe diuitias ꝯtempſit. honores reſpuit. voluptates abhorruit. Qđ eñ diuitias cõtemneret ipſe teſtat̃ in libro ſoliloquioꝝ. vbi ratio interrogat eũ dicẽs. Diuitias nullas cupis? Et reſpõdet aug. Hoc quidẽ nec nunc primũ. Nam cuꝫ .xxx. annos agam .xiiij. fere anni ſunt ex quo iſta cupere deſtiti. nec aliud in his preter neceſſariũ victum cogitaui. Prorſus vnus ciceronis liber michi facile perſuaſit. nullo mõ appetẽdas eſſe diuitias. Qđ aũt honores reſpuerit. in eodẽ libro teſtat̃. vbi ratio euꝫ interrogat dicẽs. Quid honores? Et reſpondit auguſtinus. Fateor eos modo ac pene his diebus cupere deſtiti. Voluptates quoqꝫ ꝛ delicias ꝯtẽpſit et quantũ ad cõcubitũ et quãtuꝫ ad guſtũ. Quantũ ad primũ interrogat eũ ratio dicens in eodẽ libro. Quid vxor? Nõne te delectat pulchra. pudica morigerata. diues. preſertim ſi certus ſis nichil ex ea te moleſtie eſſe paſſurũ. Et rñdet auguſtinꝰ. Quantũlibet velis eã depingere atqꝫ cumulare bonis oĩbus. nil michi tam fugiendũ eſſe ꝙ̃ cõcubitũ decreui. Cui ratio. Non ergo quero quid decreueris. ſꝫ vtrum ad hoc allicieris. Et reſpondet auguſtinus. Prorſus nichil ĩ huiuſmodi quero. nichil deſidero etiã cum onere horrore et aſpernatione talia recordor. Quantũ ad ſcđm interrogat eum ratio dicens. Quid de cibis? Et reſpõdet auguſtinꝰ. Siue de cibo et potu. ſiue de balneis ceteraqꝫ corporis voluptate nichil interroges. tantũ ab ea peto ꝙ̃tũ in valitudinis opem conferri poteſt.

¶De decollatione ſancti iohannis baptiſte

DEcollatio ſancti iohãnis baptiſte quatuor de cauſis inſtituta fuiſſe videt̃. ſicut in li. de mitrali officio inuenit̃. Primo ꝓpter eius decollationẽ. Scđo ꝓpter oſſiũ ipꝰ cõcremationẽ et collectionẽ. Tercio ꝓpter capitis ipſius inuẽtionẽ. Quarto ꝓpter digiti ipſius trãſlationẽ et eccl'ie dedicationẽ. Et ſcđm hoc feſtũ iſtud a quibuſdã diuerſimode noiat̃. ſcꝫ decollatio. collectio. inuẽtio. et dedicatio. Primo igit̃ celebrat̃ hoc feſtũ ꝓpter ipſius decollationẽ q̃ quidẽ hoc modo facta eſt. Nã vt habet̃ in hiſtoria ſcolaſtica herodes antipas filius magni herodis romã ꝓficiſcẽs. ꝛ per fratrem ſuũ philippũ tranſitũ faciẽs cuꝫ herodiade vxore philippi. et ſcđm ioſephũ ſorore herodis agrippe. ſecreto pepigit. ꝙ in reditu ſuo vxorẽ repudiaret. et ipſam in ꝯiugẽ duceret. Qđ vxorẽ ſuã ſcꝫ. filiã arethe regis damaſcenoꝝ minime latuit. et ideo nõ expectato viri reditu ad patrẽ ꝙ̃totius feſtinauit. Rediẽs aũt herodes herodiadẽ philippo abſtulit et arethã regẽ et herodẽ agrippã cuꝫ philippo in ſui inimiciciã cõcitauit. Iohãnes aũt cũ de hoc arguebat. qm̃ ſcđꝫ legẽ quã receꝑat fratris ſui vxorẽ ipſo viuente ſibi minime habere licebat. Vidẽs herodes ꝙ iohãnes taꝫ dire cũ ſup hoc redargueret et q: ob predicationẽ et baptiſmũ ſcđm ioſephum magnũ pplm congregaret. ipm in carcere vinculauit. vxori placere cupiẽs et ppl'i ſubſequẽtis iohãnẽ diſpendiũ ꝑtimeſcẽs. ipm aũt occidere voluit. ſꝫ pplm timuit. Deſiderãtes aũt herodias pariter et

De decollatione ſancti iohannis

herodes occaſionē aliquā inueīre vt iohānē occi
dere poſſent. videnť inter ſe ſecreto ꝯdixiſſe vt he-
rodes natalis ſui diē corā p̄rimis galilee ſuiſq; pri
cipibus celebraret. et puelle ſaltāti filie herodiađ.
quicq̄d petierit ſe ſibi daturū iuramento firmaret.
et ip̄a caput iohānis petēte. illđ ſibi ꝓpter iuramē
tum factū eū tribuere oporteret. ſed de iuramēto
facto ſe ꝯtriſtari ſimularet. Qđ eñ hanc verſutiā
et ſimulationē habuerit videť innui in hiſtoria ſco.
vbi ſic diciť. Credibile eſt ꝙ herodes cum vxore de
nece iohānis ſub tali occaſiōe faciēda pri⁹ ſecreto
tractauerit. Jtē hiero. ī glo. Jdeo forte iurauit. vt
occaſionē inueniret occidēdi. Nā ſi illa patris aut
matris interitū poſtulaſſet. herodes nō vtiq; ꝯſen
ſiſſ;. Ordinato igiť conuiuio puella adeſt. corā oīb⁹
ſaltat. placet cūctis. Se ſibi quicq̄d petierit datu-
rū rex iurat. A matre p̄monita caput iohānis ex-
poſtulat. S; verſipellis herodes ꝓpter iuſiurādū
ſe ꝯtriſtatū ſimulauit eo ꝙ vt dicit raban⁹ temere
iuraſſet qđ eū facere oporteret. S; triſtitia; p̄fere
bat in facie cū letitiā haberet in mēte. Excuſat ſce-
lus iuramēto. vt ſub occaſione pietatis impius fie
ret. Jgiť ſpiculator mittiť. caput iohānis p̄cidiť. pu
elle dať. et a puella matri adultere p̄ſentať. Aug̃.
occaſiōe huius iurationis narrat in ſermone quo-
dā quē fecit ī decollatiōe iohis bap. tale exēplum.
A ¶ Fuit quidā homo innocēs et fidelis a quo au-
diui qđ narro. Cū eñ quedā ſibi negaſſet. qđ ei ac
cōmodauerat vľ qđ ſibi debebať. ꝯmot⁹ ille ꝓuo-
cauit eū ad iuſiurādu;. Jlle igiť iurauit. iſte p̄didit
Uidebat ergo in ip̄a nocte ſe ad iudiē raptū fuiſſe
et ab eo interrogatū fuiſſe his verbis. Quare pro
uocaſti hoīem ad iurationē quē ſciebas falſum eē
iuraturū. R̄ndit ille. Negauit michi rē meā. Et iu
dex. Melius erat vt rē tuā p̄deres q̃ꝫ vt aīam illi⁹
falſa iuratiōe p̄imeres. Proſtratus igiť tā graui-
ter cedi iuſſus eſt vt ī dorſo euigilātis plagarū ve
ſtigia apparerēt. Sed indultū eſt ei poſtq̃ꝫ emēda
tus eſt. Hec aug̃. Jn hac aūt die iohānes decolla
tus nō eſt. ſ; circa dies azimoꝝ āno p̄cedēte paſſio
nē xp̄i. Oportuit ergo vt ꝓpter dñica ſacramenta
minor cederet maiori. Hic exclamat Jo. criſo. Jo-
hānes ſcola virtutū. magiſteriū vite. ſāctitatis for
ma. norma iuſtitie. v̇ginitatis ſpeculū. pudicicie ti
tulus. exēplu; caſtitatis. pn̄ie via. peccatoꝝ venia
fidei diſciplina. Johānes maior hoīe. par āgelis le
gis ſūma. euāgelij ſctōꝝ. aplꝰoꝝ vox. ſilētiū ꝓphera
rū. lucerna mūdi. p̄curſor iudicis. totius. medius
trinitatis. Et hic tātus dať inceſtuoſe. tradiť adul
tere. addiciť ſaltatrici. Herodes aūt impunit⁹ nō
abijt ſ; exilio dānatus fuit. Na; ſicut habeť in hiſt.

ſco. alter herodes ſc; agrippa cū eſſet vir ſtrēnuus
ſed paup. p̄re nimia paup̄tate deſperās quandam
turrim intrauit. vt ibidē ſe fame afficiēs moreret.
Qđ cū herodias ſoror ſua audiſſet viro ſuo. ſc; he-
rodi antipe tetrarche ſupplicauit vt eū inde educe
ret et ſibi neceſſaria miniſtraret. Qđ cum feciſſet et
ambo inuicē epularenť. herodes tetrarcha vino ī
caluit. et herodi agrippe beneficia q̄ ſibi cōtulerat
improperare cepit. Ex hoc ille vehemēter doluit.
et romā ꝓficiſcēs intantū a gayo ceſare in gratiā
eſt receptus. vt ei duas tetrarchas. ſc; liſanie et a-
biline tribueret. et regem in iudeā impoſito dyade
mate deſtinaret. Uidēs herodias ꝙ frater eius ha
beret nomen regis. viro ſuo moleſtis precibus in-
ſiſtebat vt romā pergeret et ſibi nomē regiū cōpa
raret. Jlle vero cū multis diuitijs habundaret ac
quieſcere nolebat. magis diligēs ocium q̃ꝫ honorē
laborioſum. Tandē deuictus vxoris precibus ro-
mā cum ip̄a p̄rexit. Quod agrippa intelligēs ceſa
ri litteras deſtinauit ꝙ herodes cū rege parthorū
amicicias firmauerit. et romano imp̄io voluerit re
bellare. Et in argumentū huius rei ſignificauit ei
ꝙ in ciuitatibus ſuis habebat arma q̄ ſufficerent.
lxx. milibus armatoꝝ. Lecta autem ep̄la gayus
quaſi aliunde incipiēs herodē de ſtatu ſuo inter-
rogauit. et inter cetera. vtrū tanta copia armorum
eſſet ī vrbibus q̃ꝫtum ip̄e audierat requiſiuit. Qđ
ille minime negauit. Tunc gayus verū eſſe credēs
quod herodes agrippa ſcripſit ip̄m in exilium rele
gauit. Uxori aūt eius q̄a erat ſoror herodis agrip
pe quē maxime diligebat poteſtatem tribuit vt in
terrā ſuam rediret. Jpſa aūt viru; ſuū voluit comi
tari dicēs ꝙ illū cui cōmunicauerat in ꝓſperis nō
derelinqueret in aduerſis. Lugdunū igitur depor-
tati fuerunt. et ibi vitā miſerabiliter finierūt. Hec
in hiſtoria ſcolaſtica. ¶ C Scđo ꝓpter oſſium
ip̄ius ꝯcremationē et collectione; q̄ ip̄ſa die ſcđm
quoſdā fuerunt ꝯcremata. et a fidelibus ex p̄te col
lecta. Uñ quaſi ſcđm martiriū patiť qñ ip̄ſe in ſuis
oſſibus ꝯcremať. Et ideo eccleſia tanq̃ꝫ ſcđm eius
martiriū hoc feſtū celebrat. Sicut eī legiť in. xij. li.
hiſtorie ſcolaſtice vel eccleſiaſtice. cū diſcipuli iohā
nis corpus eius apud ſebaſten vrbē paleſtine īter
heliſeum et abdiam ſepeliſſent. et ad eius tumulū
multa miracula fierent. iubente iuliano apoſtata.
gentiles eius oſſa ſperſerunt. et cu; miracula non
ceſſarēt. poſt collecta et igne cōcremata ī puluere;
redegerūt. et p agros ventilauerunt. ſicut diciť in
hiſtoria ſcolaſtica et eccl̄iaſtica ¶ Beda vero dicit
ꝙ ip̄a oſſa collecta latius ſparſerūt. et ſic ſcđm mar
tiriū quodāmodo paſſus videť. Hoc quidā rep̄ſen

De decollatione ſancti iohannis

tant neſciētes dū in eius natiuitate oſſa vndecūqꝫ
collecta ꝯcremārēt. Dū aūt ad cōcremādū colligerē-
tur. vt habet in hiſtoria ſcolaſtica. et beda teſtatur
Quidā monachi a hieroſolimis veniētes latenter
colligentibus ſe miſcuerūt. et magnā eoꝝ partē tu-
lerūt. Ipa quoqꝫ oſſa ad philippū hieroſolimitanū
epm detulerūt. q̄ ea poſtmodū athanaſio alexan-
drino epo miſit. Poſtmodū vō theophilus eiuſdē
vrbis eps ea in tēplo ſerapis a ſordibus purgato
repoſuit. ⁊ i honorē ſancti iohis baſilicā ꝯſecrauit
Hec beda in hiſt. ſco. ¶ Nūc aūt apud ianuā deuote
colunt. ſicut alexāder terciꝰ. et inocēcius. iiij. rei ve-
ritate cognita ſuis ꝑuilegijs approbarūt. Sicut aūt
herodes q̄ eius caput amputari fecit ſuoꝝ ſcelerū
penā ꝑtulit. ſic et iulianū apoſtatā qui eius oſſa cō-
buri iuſſit vltio diuina ꝑcuſſit de cuius ꝑcuſſiōe ha-
bet in hiſtoria ſancti iuliani. q̄ eſt poſt ꝯuerſionem
ſcti pauli ¶ De huius aūt iuliani apoſtate ori-
gine impio crudelitate ⁊ morte in hiſtoria tripitita
plenius edocet. Conſtantius nanqꝫ frater magni
cōſtantini ex eodē patre duos habuit filios. ſcꝫ gal-
lū ⁊ iulianū. Mortuo aūt ꝯſtantino. ꝯſtantius eiꝰ
filius gallū ceſarē fecit quē tamen poſtmodū in-
terfecit. At iulianus metuēs monachus effectꝰ eſt
Cepitqꝫ magos conſulere ſi poſſet adhuc ad impi-
um ꝑuenire. Poſt hoc cōſtantius iulianum ceſarē
fecit. et ad gallias miſit. vbi victorias mltas exer-
cuit. Corona aūt laurea inter duas colūnas depen-
dens rupto funiculo ſuꝑ caput eius inde tranſeun-
tis decidit. eumqꝫ aptiſſime coronauit. cunctis cla-
mātibus quia impij ſignū eſſet. Cumqꝫ a militibus
appellaret auguſtꝰ. et corona cū qua coronaret ibi-
dem deeſſet. vnus torquē quē habebat in collo iu-
liani capiti īpoſuit. et ſic ab eis impator eſt effectus
Tunc figmentū xpianitatis qḋ habebat abiecit. et
tēpla ydolorū aperiens. et eis ſacrificās. ſe paga-
noꝝ pontificē nominabat. et ſignū crucis vbiqꝫ de-
ſtruebat. Quadā vice ros ſuꝑ eius veſtimēta cete-
rorūqꝫ qui cū eo erant cecidit. et gutta quelibet ſe
in crucis ſignaculū tranſformauit. Volens aūt com-
placere oībus mortuo cōſtātio voluit vt vnuſquiſ-
qꝫ cui vellet ritui deſeruiret. ac de curia ſua eunu-
chos tonſores et coquos fugauit. Eunuchos q̄dē
qꝛ vxor eius obierat poſt quā aliam non duxerat.
Coquos quia cibis ſimplicioribꝰ vteret. Tōſores
aūt qꝛ vnus inquit ſufficit multis. Multos libros
dictauit in quibus omēs ante ſe principes lacera-
uit. Ut ergo coquos atqꝫ tonſores expelleret opꝰ
philoſophi non impatoris egit. Ut aūt detraheret
atqꝫ laudaret neqꝫ phi neqꝫ impatoris fuit. Dū ali-
qn̄ iulianus ydolis ſacrificaret. in viſceribus pecu-

dis immolati ſignaculū crucis corona circūdatum
eidē oñſum eſt. Qḋ miniſtri vidētes timuerunt. in-
terpretātes crucis futurā vnitatē victoriā et inter-
minabilitatē. Quos iulianꝰ ꝯfortās ait hoc eſſe ſi-
gnū xpiani dogmatis coercendi. nec vltra circulū
dilatādi ¶ Dum ꝯſtantinopolim fortune iulianus
ſacrificaret. maris epiſcopus calcedonie q̄ pre ſe-
nectute lumē amiſerat. ad euꝫ accedēs ipm impiū
et apoſtatā appellauit. Cui iulianus ait. Neqꝫ ga-
lileus tuus potuit te curare. Et ille. De hoc grās a-
go deo meo qꝛ ideo lumine me priuabit. ne te vi-
deā pietate nudatū. Julianus aūt nil aliud reſpō-
dēs abſceſſit. Apud anthiochiā vaſa ſancta et pal-
lia colligēs et in terra ꝓijciens ſuꝑ ea ſedit et igno-
miniā addidit. Moxqꝫ i locis illis adeo eſt ꝑcuſſus
vt inde vermes ſcaturirēt. et carnes corroderēt a
qua paſſiōe quouſqꝫ vixit liberari nō potuit. ¶ Et
Julianus quoqꝫ ꝑfectus dū ad ꝑceptū impatoris
eccleſiarū vaſa abſtuliſſꝫ ſuꝑ ea mingēs ait. Ecce i
qbꝰ vaſis marie filio miniſtrat. Cui repēte os ver-
ſum eſt in anū et egeſtionis organū eſt factū. Duꝫ
apoſtata iulianus fortune tēpluꝫ intraret. et mini-
ſtri tēpli aqua vt mūdarent ingrediētes aſꝑgerēt
valentinianus aſꝑſiōis guttā vidit in clamide. et in-
dignatꝰ pugno ꝑcuſſit miniſtrū dicēs ſe maculatū
potius q̄ꝫ purgatū. Qḋ videns impator iuſſit eū in
cuſtodiaꝫ redigi. et ad heremū deſtinari. Erat ei
xpianus q̄ ꝓ mercede meruit poſtmodū ad impiū
ſublimari. In odiū quoqꝫ xpianoꝝ iulianꝰ tēplū iu-
deoꝝ iuſſit repari. ipis iudeis ſumptus largiſſime
ſubminiſtrās. ſꝫ dū maximā cemēti copiā ſubmini-
ſtraſſent. ſubito vētus maximꝰ veniēs totā diſꝑſit
Deinde terremotꝰ maximus eſt effectus. Poſtmo-
dū ignis a fundamētis egrediens plurimos cōcre-
mauit. Alia vero die ſignū crucis in celo apparuit
et iudeoꝝ veſtes nigro colore crucis ſignaculo ſūt
implete. Cū ad ꝑſas vadēs teſifontē veniſſet et re-
gē obſideret. rex ſue patrie ꝑtē obtulit ſi ab eo diſ-
cederet. Ille aūt nullatenus acqeuit. putabat eī
ſcdm pictagore platoniſqꝫ ſnīaꝫ ex mutatiōe corpo-
rū alexādri aiam poſſidere. aut potius eſſe in alio
corꝑe alius alexāder. ſꝫ iaculū repēte diſcurrēs eiꝰ
lateri eſt infixū. quo vulnere terminū vite ſuſcepit
Qui vō intulit actenus ignorat. ſꝫ alij quendā inui-
ſibiliū hoc intuliſſe ferūt. alij vnū paſtorē yſmahe-
litarū. alij militē fame et itinere fatigatū. Sed ſiue
homo ſiue angelus fuerit palā eſt qꝛ diuinis iuſſio-
nibꝰ miniſtrauit. Calixtus aūt eius familiaris dicit
eū a demone fuiſſe ꝑcuſſum. Hec i hiſto. tripartita
F Tercio ꝓpter ipius capitis īuentionē. Nā hac
die vt aiunt caput eius reptū eſt. Sicut eī dicit in

¶ De decollatione ſancti iohannis

libꝛo hiſt. eccľiaſtice iohẽs in caſtello arabie dicto
macheronta fuit vinctus et capite truncatus. He-
rodias aũt caput iohis ihꝛl'm fecit deferri et iuxta
herodͦ habitaculũ caute ſepeliri timẽs ne ꝓpha re
ſurgeret ſi cũ coꝛpe caput ſepultũ fuiſſet. Tpe vero
marciani pꝛincipis vt habeť in hi. ſco. q̃ cepit anno
dñi. cccliij. iohẽs caput ſuũ duob⁹ monachis q̃ hie
roſolimã venerãt reuelauit. Qui ad palaciũ qđ he
rodis fuerat ꝑperãtes caput ei⁹ inuenerũt ſacris
cilicinis inuolutũ veſtibus eſtimo quib⁹ in deſerto
fuerat obuolutus. Qui dũ cꝫ p̃dicto capite ad pꝛo
pꝛia remearẽt. quidam emiſſene ciuitatis figulus
paupratẽ fugiẽs. comitẽ ſe eiſdẽ exhibuit. Hic dũ
perã ſibi creditã cũ ſacro capite poꝛtaret. admoni-
tus nocte a ſancto iohẽ ipos fugiẽs emiſſenã vꝛbẽ
cum ipo capite eſt ingreſſus. Ibiqꝫ ꝙ diu vixit in
quodã ſpecu ſanctũ caput venerãs ꝓſperitatẽ nõ
modicã aſſecutus eſt. Moꝛiẽs aũt illud ſoꝛori ſue
ſub fide reuelauit. et ſcđm eundẽ modũ ſibijnuicẽ
ſucceſſoꝛes. ¶ Poſt multũ vero tempoꝛis ſancto
marcello monacho in eodẽ ſpecu degenti beatus
iohãnes caput ſuũ hoc modo reuelauit. Videbať
eñi ſibi doꝛmiẽti ꝙ multe turbe pſallentes incede-
rent ac dicerẽt. Ecce ſanctus iohẽs bap. veñit. De-
inde vidit beatũ iohẽm quẽ vnus a dextris alius a
ſiniſtris ducebat. Omẽſqꝫ ad eũ accedentes ab eo
bñdicebanť. Ad quẽ cũ marcellus acceſſiſſet. et ei⁹
pedibus ſe pꝛoſtrauiſſet. eleuãs eũ et ꝑ mentũ ap-
pꝛehendẽs dedit ei oſculũ pacis. Tũc marcellus in
terrogauit eũ dicẽs. Dñe mi vnde ad nos veniſti.
Et ille. De ſebaſte veni. Cum igiť excitatus fuiſſet
Et de hac viſiõe plurimũ mirareť. quadã alia no-
cte cũ doꝛmiret quidã ad eũ veniẽs ipm excitauit
Et ecce dũ excitatus fuiſſet. vidit ſtellã fulgentem
in hoſtio cellule reſidere. Quã ſurgens cũ palpare
vellet ſubito in aliã ꝑtem ſe trãſtulit. Ille aũt ce-
pit abire poſt ſtellam quouſqꝫ ſtella ſtetit in loco
vbi erat caput iohannis baptiſte. Ubi fodiẽs rep-
perit vꝛnã et in ea ſanctũ theſaurũ. Quidã aũt cꝫ
nõ crederet manũ ad ydꝛiã miſſit. Sꝫ ſtatim man⁹
aruit et ydrie adheſit. Oꝛantibus aũt ſocijs ma-
nũ extraxit. ſed inualida remãſit. Apparuit aũt ei
dem iohẽs dicẽs. Cũ caput meũ in eccľia deponeť
ydriã ꝯtinges et ſanitatẽ recipies. Qđ et fecit et ſa
nitatẽ integrã recepit. Hoc aũt cũ marcellus iulia
no eiuſdẽ vꝛbis epo indicaſſet. ab eis eſt eleuatꝫ
et in vꝛbẽ delatũ. Ex quo tpe cepit in eadẽ vꝛbe de
collatio iohãnis celebꝛari ipa die vt arbitramur
ſicut diciť in hiſt. ſco. quo caput eſt inuentũ ſiue ele
uatũ. Qđ poſtmodũ ꝯſtantinopolim eſt trãſlatum
¶ Na ſicut diciť in hi. trip. cũ valẽs impatoꝛ iuſ
ſiſſet ſacrũ caput ĩ vehiculo poni ⁊ ꝯſtãtinopolim
trãſferri. cũ circa calcedoniã veniſſet. vehiculũ nul
latenus trahi poterat ꝙtumcunqꝫ boues ſtimulis
vꝛgerenť. ideoqꝫ ipm ibidẽ deponere ſunt coacti.
Sed cũ poſtea theodoſius ipm inde auferre vellet
et quendã matronã virginẽ cuſtodie capitis depu
tatã repiſſet ibidẽ rogauit eã vt ſibi auferre dimit
teret ſacrũ caput. Illa aũt conſenſit credẽs ꝙ ſicut
tpe valẽtis ita etiã ⁊ nunc nõ ꝑmitteret ſe auferri.
Tunc deuotus impatoꝛ purpura caput amplectẽs
ꝯſtãtinopolim trãſtulit. et ibi pulcherrimã eccľiã
edificauit. Hec in hiſto. trip. Et inde gallias apud
pictauiã regnãte pipino poſtmodũ eſt tranſlatum
vbi eius meritis multi moꝛtui ſunt reſuſcitati. ¶ Et
ſicut punitus eſt herodes qui iohẽm decollauit: et
iulianus apoſtata qui eius oſſa cõbuſſit. ſic ⁊ hero
dias punita eſt. q̃ puelle vt caput peteret ſuggeſſit
et ipa puella q̃ hoc petijt. Quidã eñi dicũt ꝙ hero-
dias in exiliũ dãnata non eſt nec ibi defuncta. ſed
cũ caput iohis in manibus teneret et eidẽ gaudẽs
plurimũ inſultaret. diuino nutu caput ipꝫ in eius
faciẽ inſufflauit et illa ꝓtin⁹ expirauit. Hoc quidã
vulgariter diciť. Sꝫ qđ ſupius dictũ eſt ꝙ in exilio
cũ herode miſerabiliter ꝯſumpta fuerit ſcti tradũt
in cronicis. et ſic tenendũ videť. Filia vero eius cꝫ
ſuꝑ glaciẽ deambularet. ſub ea glacies reſolutť. et
ipa in aq̃s ꝯtinuo ſ̃focať. In cronica vero quadã
diciť ꝙ terra ipam viuã deglutiuit. qđ poteſt in-
telligi ſicut de egiptijs ĩ mari rubro ſ̃focatis diciť.
Deuoꝛauit eos terra. ¶ D Quarto ꝓpter digi-
ti ipius trãſlationẽ. et eccleſie dedicationẽ. Digit⁹
eñi ſuus quo dñm oſtendit vt ferť cõburi non po-
tuit. Uñ ipe digit⁹ a p̃dictis monachis eſt repert⁹
quẽ poſtmodũ vt habeť in hiſt. ſco. ſancta tecla in-
ter alpes attulit. ⁊ ĩ eccľia ſancti maximi collocauit
Hoc etiã teſtať iohẽs beleth dicẽs ꝙ p̃dicta ſancta
tecla ipm digitũ qui cõburi nõ potuit de vltra par-
tibus marinis in noꝛmãniã attulit. et ibi ĩ honoꝛe
ſancti iohãnis eccleſiã fabꝛicauit quã eccleſiam vt
ibidẽ dicit quidã hac die dedicatam fuiſſe aſſerunt.
Unde a dño papa ſtatutũ fuit vt hec dies ꝑ totum
mundũ celebꝛis habereť. ¶ Apud mariennã vꝛbẽ
gallie matrona quedã iohãni baptiſte valde deuo
ta deũ inſtãtius exoꝛabat vt ſibi de reliquijs iohis
aliqñ aliquid donareť. Cũ autẽ oꝛando nichil ꝓfi
cere ſe videret. ſumpta de deo fiducia iuramẽto ſe
aſtrinxit qđ actenus nõ comederet donec quod pe
tebat acciperet. Cꝫ aũt diebus aliquib⁹ ieiunaſſet.
policem ſuꝑ altare miri cãdoꝛis vidit. et dei donũ
leta ſuſcepit. Tres autẽ epi illuc accurrentes cum

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

quilibet de illo pollice ptem vellet accipere. tres
ſanguinis guttas ſtillare i lintheo ſuppoſito ſtupu
erunt. et ſinguli ſingulas ſe meruiſſe letati ſunt.
Theodolina regina lõgobardorũ medoene iuxta
mediolanũ nobilẽ eccleſiaʒ in honore ſancti iohis
baptiſte ↄſtruxit et ditauit. Procedente tẽpore vt
teſtatꝛ paulus in hiſt. lõgobardoꝝ. ↄſtantinus qui
et cõſtans imparator volens ytaliam a longobardis
eripe a quodã ſancto viro q̃ ſpũm ꝓphetie habuit
de exitu belli q̃ſiuit. Qui nocte orõni vacans ma-
ne reſpõdit. Johi eccl'iaʒ regina ↄſtruxit. et ipe ꝓ
longobardis cõtinue intercedit. et ideo ſupari nõ
poſſunt. Veniet tñ tẽpus quo locus ille deſpiciet.
et tunc ſupabuntꝛ. Qđ tpe karoli fuit impletũ. Vir
quidã magne virtutis vt ait greg̃. in dyalogo noie
ſanctulus cũ quendã dyaconum a lõgobardis ca-
ptũ in ſua cuſtodia tali cõditione recepiſſet. vt ſi fu
geret ipe ꝓ eo capitalem ſniam ſubiret. coegit pre
dictus ſanctulus ipm dyaconẽ vt fugeret et ſe libe-
raret. Quapropter p̃dict⁹ ſanctulus ad decollãduʒ
adducitꝛ. et ad hoc fortiſſimus ſpiculator eligitꝛ. de
quo dubiũ non erat quin vno ictu caput eius abſci
deret. Extenſoq; collo cũ carnifex forti annisu bra
chiũ cũ enſe in altũ leuaſſet. ille protinus ait. Scẽ
iohes ſuſcipe illũ. Statimq; brachiũ pcuſſoris irri-
guit. et erecto in celo gladio inflexibile remanſit.
Preſtito q; iuramẽto q᷑ decetero nullũ xpianũ fe-
riret. vir dei ꝓ eo orauit. et brachiũ ſtatĩ depoſuit

De ſanctis felice preſbitero et adaucto cxxi A

Felix preſbiter et frater ſuus ſimiliter noie
felix et preſbiter dyocleciano et maximiano
oblati ſunt. Quoꝝ ſenior cũ ad tẽplum ſera-
pis vt ibidẽ ſacrificaret adductus eſſet inſufflauit
in faciẽ ſtatue. et ꝓtin⁹ cecidit. Duct⁹ ſimiliter ad
ſtatuã mercurij pariter inſufflauit. et ꝓtinus ſtatua
cecidit. Duct⁹ tercio ad ſimulacrũ dyane ſimiliter
fecit. Tortus igitꝛ in eculeo. Ductus eſt quarto ad
arborẽ ſacrilegam vt ibideʒ immolaret. Qui flexis
genibus orauit et in arborẽ ſufflans eam a radice
ſubuertit. et ſimulacrũ cũ ara et tẽplo arbore cor-
ruente cõtriuit. Qđ cũ prefectus audiſſet. cum ibi
dẽ decollari precepit. et corpus eius lupis et cani-
bus dereliquit. Tunc quidã in mediũ repente ꝓſi
liens xpianũ ſe libere cõfeſſus eſt. Ambo igitꝛ ſe in
uicẽ oſculantes ibidẽ in ſimul decollati ſunt. Xpia
ni vero eius nomen ignorãtes eum adauctum vo
caurũt. eo q᷑ ſancti felici auctus ſit ad coronã mar
tirij. Quos cũ xpiani in fouea quã arbor effecerat
ſepelliſſent. pagani eos effodere volentes proti-
nus a dyabolo ſunt arrepti. Paſſi ſunt circa ãnos
domini. cclxxxvij.

De ſanctis ſauiniano et ſauina cxxii. A

Sauinianus et ſauina fuerunt filij ſauini viri
nobiliſſimi ſed pagani. Qui de prima vxore
ſauinianũ genuit. de ſecũda ſauinã filiã ge-
nerauit. et ex nomine ſuo ambos vocauit. Legẽs
aũt ſauinianus verſum illuꝫ aſperges me dñe ꝛc.
q̃d hoc eſſet querebat ſed intelligere non valebat

De ſanctis Sauiniano et ſauina

Unde intrans in cubiculū in cinere et cilicio pro-
ſtratus iacebat dicēs ſe malle mori ꝙ nō intellige
re ſenſum verbi. Cui apparēs angelus dixit. Noli
te vſqꝫ ad mortē affligere. qm̄ inueniſti grāʒ apud
deū et cū baptiſatus fueris niue cādidior eris ⁊ tūc
intelliges quod nunc queris. Recedente angelo le
tus efficit. et ydola de cetero venerari cōtemnēs a
patre plurimū obiurgat. Cū ergo pater ſepius ſibi
diceret. melius eſt vt qꝛ deos non adoras tu ſolus
moriaris ꝙ nos omnes in morte tua inſimul inuol
uamur. latenter aufugit. ⁊ ad vrbē tracaſinam de
uenit. Cūqꝫ ſup fluuiū ſecane veniſſet. et vt ibi ex
eo baptiſaret dn̄m exoraſſet. ibidē baptiſatus eſt
Dicitqꝫ ei dn̄s. Nūc inueniſti quod tādiu querēdo
laboraſti. Statimqꝫ in terra baculū fixit. Et facta
oratiōe baculus ille corā multis aſtātibus frōdes
et flores ꝓduxit. ita ꝙ .m. cviij. viri dn̄o crediderūt
Imparator aūt aurelianus hoc audiens milites ad
eū capiēduʒ plures direxit. Qui eū orantē inuenie
tes ad ipm̄ accedere timuerūt. Imparator aūt plures
prioribus miſit. Qui venientes cū eo orantē ꝑiter o
rauerūt. Surgēteſqꝫ dixerūt. Imparator deſiderat
te videre Qui cū veniſſet ⁊ nollet ſacrificare man⁹
eius et pedes fecit ligari et vectibus ferreis cedi.
Cui ſauinianus dixit. Adauge tormenta ſi potes.
Tūc iuſſit eū in media ciuitate ligari ſup ſcamnuʒ.
et ſuppoſitis lignis oleo et igne incēdio cōcremari
Rex aūt intuēs vidit eū in media flāma ſtantē pi-
ter et orantē. Stupefact⁹ in faciē ſuā cecidit ⁊ ſur-
gens ei dixit. Fera mala nō tibi ſufficiūt aīe quas
decepiſti niſi et nos ꝑ magicā artē decipere molia
ris. Cui ſauinianus. Adhuc multe aīe et tuipe ꝑ
me ſunt dn̄o credí ture. Cū aūt imparator ex hoc no-
men dn̄i blaſphemaſſet in craſtinum iuſſit eum ad
ſtipitē ligari. et ſagittari. Sagitte aūt a dextris et
ſiniſtris in aere ſuſpendebant. nec aliqua eum le-
ſit. Altera die imperator ad eum veniens dixit ei.
Et vbi eſt deus tuus. Ueniat nūc ⁊ de ſagittis iſtis
te liberet. Statimqꝫ vna de illis ſagittis exiliens
regem in oculo percuſſit. et penitus excecauit. Un
iratus iuſſit eum in carcere recipi. et in craſtino de
collari. Sauinianus aūt orans vt ad locū vbi ba-
ptiſatus fuerat transferret. cōfractis cathenis et a
pertis hoſtijs ꝑ medios milites tranſiens illuc ve
nit. Quod audiens imparator iuſſit euʒ illuc inſequi
et capite truncari. Uidens aūt ſauinianus milites
niſequētes ſup aquā velut petrā ambulauit. quo-
uſqꝫ ad locū ſui baptiſmi peruenit. Cum igit mili-
tes ꝑſuadiſſent. et cū percutere formidarent. ait il
lis. Securi me ꝑcutite ⁊ de ſanguine meo ad impe
ratorem veſtrum deferte. vt lumen accipiat ⁊ dei
virtutē agnoſcat. Percuſſus igit caput ſuuʒ leua-
uit. et paſſibus. xlix. illud portauit. At imparator cū
de eius ſanguine oculuʒ tetigiſſet. cōtinuo ſanat⁹
eſt dicēs. Uere bonus et magnus eſt deus xpiano
rū. Qd̄ audiēs quidā qui annis. xl. lumē amiſerat
ad locū portari ſe fecit. et facta orōe ꝓtinus lumē
accepit. Paſſus eſt aūt circa ānos dn̄i. cclxx. ix. kl.
fe. Sʒ hoc ideo inſerit vt hiſtorie ſororis ſue cuius
feſtū hic ꝑcipue recolit hec quoqꝫ hiſtoria ꝯiūgat.

B Cū igitur ſoror eius ſauina fratrem ſuum
quotidie fleret. et pro eo ydolis ſupplicaret. tandē
ſibi dormiēti apparuit angelus dicēs. Sauina no
li flere ſed quecūqꝫ habes derelinque. et inuenies
fratrem tuū in honore maximo ꝯſtitutū. Que eui-
gilans collactanee ſue dixit. Amica mea aliquid
ne ſenſiſti? Et illa. Etiā dn̄a. Nam video hominem
tecum loquentē ſed neſcio quidē quid dicentem.
Non me inquit accuſabis? Et illa. Abſit dn̄a. Que
cunqꝫ vis facias. tantū non te occidas. Sicqꝫ in cra
ſtino ambe receſſerunt. Cū ergo pater diu feciſſet
eam inquiri. et nō inueniſſet. eleuatis ad celū ma-
nibus ait. Si tu es deus potēs in celo. ydola mea
cōminue q̄ natos meos ſaluare nō potuerūt. Tūc
dn̄s intonans omnia cōminuit et ꝯfregit. Qd̄ mul
ti vidētes crediderunt. Uerū beata ſauina rō-
mā veniēs ab euſebio papa baptiſatur. et duos ce
cos duoſqꝫ contractos ſanans. v. annis ibi ꝑmāſit
Cui dormienti apparēs angelus dixit. Sauina qd̄
eſt quod facis vt tuas diuitias deſerens nunc in de
licijs hic epuleris. Surge et vade in cretas ciuita-
tem vt fratrē tuum ibidē inuenias. Dixit ergo fa-
mule ſue. Nō oportet nos hic āplius habitare. Et
illa. Dn̄a quo vis ire ecce omēs valde te diligunt
et tu ꝑegre mori cupis. Et illa. Deus nobis ꝓuide
bit. Et accipiens panem ordeaceū in vrbem rauē-
nam deuenit. Ueniensqꝫ ad domū cuiuſdā diuitis
cuius filia quaſi mortua plāgebat. ſe ibidē a famu
la hoſpitio recipi poſtulabat. Que ait. Dn̄a mea
quomodo hic hoſpitari vales cū filia dn̄e mee mo
riat ⁊ oēs ſe grauiter affligant? Non ꝓpter me in
quit morietur. Intrans igit domū manū puelle app̄
hendit et ſanam ipam erexit. Et cum vellent eam
retinere nullatenus acquieuit. Cuʒ ergo iuxta cre
tas ad miliare veniſſet dixit famule ſue vt parum
repauſarent. Et ecce vir quidā nobilis nomīe lice
rius de ciuitate veniens dixit eis. Unde eſtis? Cui
ſauina. Hinc ſum de iſta ciuitate. Et ille. Cur men
tiris. cum loquela tua indicat te eſſe peregrinā? Et
illa. Dn̄e vere peregrina ſuʒ et fratrē meū ſauinia

num diu perditũ quero. Qui ait. Vir ille quē queris ante paululũ pro xp̄o decollatus eſt ⁊ in tali loco ſepultus. Tunc ſe ꝓſternens in orõne ait. Dn̄e qui me ſemꝑ in caſtitate ſeruaſti. non ꝑmittas me amplius duris itinerib⁹ fatigari aut corpus meũ vlterius de loco iſto moueri. Cõmendo tibi famulaꝫ meā que ꝓpter me tāta ſuſtinuit. fratrēqꝫ meū quē hic videre non potui. fac vt in regno tuo videre merear. Finita orõne migrauit ad dn̄m. Quod videns eius famula cepit flere. qꝛ ad ſepeliendũ neceſſaria non habebat. Predictus aũt vir ꝑconē ꝑ ciuitatē miſit vt homines ad ſpeliendū mulierē peregrinā venirēt. Qui veniētes honorifice eā ſepelierunt. ¶ Hac quoqꝫ die fit feſtũ ſancte ſabine q̄ fuit vxor valētini militis q̄ cũ nollet ſacrificare ſub adriano imꝑatore decollata eſt.

¶ De ſancto lupo cxxiii A

Lupus apud aurelianũ ex genere regali ortus. dum cunctis virtutibus eniteret ſenonenſis archieps̄ eſt electus. Qui cum omīa fere pauꝑibus erogaret ⁊ quadā die plurimos ad cõuiuia inuitaſſet. cũ vinũ ad medium non haberet ſic reſpondit miniſtro. Credo ꝙ deus qui volatilia paſcit noſtrā ꝑficiat caritatē. Et ſtatim nũcius affuit qui centũ vini modios adeſſe prefoꝛibus nũciauit. Cum omnes de curia ſibi vehementer detraherēt ꝙ virginē dei famulā et filiā predeceſſoris ſui nimis immoderate amaret. coram detrahētibus ipſam virgineꝫ apprehendens oſculatus eſt eaꝫ dicēs. Nichil nocēt homini verba aliena quē ꝓpria nõ maculat cõſcientia. Quia eīm ipſaꝫ deum amare ardenter cognouerat. eam mēte puriſſima diligebat. Cũ rex francoꝝ lotarius burgundiā intrans ſeneſcallum ſuũ contra ſenones direxiſſet et ciuitatē obſideret. ſanctus lupus eccleſiā ſancti ſtephani ingreſſus campanā pulſare cepit. Quā hoſtes audiētes tantus eos terror inuaſit vt niſi fugerēt mortem ſe euadere nõ putarent. Tandē obtēto regno burgundie cũ rex aliũ ſeneſcallũ ſenonē miſiſſet. et beatus lupus ei cũ muneribus nõ occurriſſet. indignat⁹ nimis adeo eũ apud regē infamauit. vt rex beatũ lupũ in exiliũ deſtinaret. Qui ibi in doctrina et miraculis valde emicuit. Interea ſenonici quendā ep̄m qui locũ ſancti lupi inuaſerat occidētes vt ſctũs lupus de exilio rediret a rege impetrauerunt. Quem rex videns exilio tabefactum ita diuinitus eſt mutatus vt corā illo ꝓſtratus veniaꝫ peteret. multiſqꝫ auctũ munerib⁹ ſue reſtituit ciuitati. Qui dũ ꝑ pariſius remearet ei mlťa incarceratoꝝ turba apertis hoſtijs ſolutiſqꝫ vinculis obuiauit. Quadā die dn̄ica dum miſſaꝫ celebraret lapſa eſt celitus gēma in eius ſancto calice. quē rex inter ſuas reliquias collocauit. Rex clotarius audiens ꝙ campana ſancti ſtephani in ſono miram haberet dulcedinē. miſit vt pariſius deferret. vt ab ipſo ſepius audiret. Sed cum ſancto lupo diſplicuiſſet mox vt de vrbe ſenonica delata eſt. ſoni ſui dulcedinē perdidit. Qđ rex audiēs ſtatim reſtitui eā iuſſit ſtatimqꝫ ſono reddito īſonuit ſeptimo ab vrbe miliario. Itaqꝫ ſanctus lupus obuiā ꝓrexit. et qđ dolēs ꝑdiderat cũ honore recepit. Nocte quadaꝫ cuꝫ oraret inſtinctu dyaboli vehemēter ſitiens iuſſit ſibi aquā frigidā deportari. Dolos aũt intelligēs inimici puluinar ſuũ ſuꝑ vas poſuit. et ibi dyabolũ intus incluſit. qui tota nocte vociferando vlulare cepit. Facto aũt mane. qui clā temptare venerat in die cõfuſus abſceſſit. Quadā aũt vice dũ more ſolito ciuitatis eccleſias circumiſſet. rediēs domũ audit clericos ſuos rixantes. eo ꝙ mulieribus fornicari vellēt. Qui eccleſiā intrās ꝓ eis orauit et mox ab eis omīs ſtimulus temptatiõis abſceſſit. veniēteſqꝫ ante illum veniam poſtulauerunt. Tandem multis clarus virtutibus in pace quieuit. Claruit circa annos dn̄i. dc. x. tempore eraclij.

¶ De ſancto mamertino cxxiiii A

Mamertinus prius paganus cũ ydola quādā vice coleret vnũ oculum ꝑdidit. et vni⁹ manus ariditatē incurrit. Qui dũ ſe deos offendiſſe putaret. et ad tēplũ ad adorandũ ydola pergeret. obuiabat ei vir quidā religioſus noīe ſaui-

nus qui eũ vñ ſibi tanta acciderit infirmitas reqſi-
uit. Qui ait. Deos meos offendi. et ideo eos orare
vado. vt q̃ michi abſtuleẽt irati reddãt ꝓpicij. qui
ait. Erras frater erras ſi demones deos putes. ſꝫ
vade ad ſanctũ germanũ antiſiodoreñ ſeꝫ ep̃m. ⁊ ſi
eius ꝯſilio acqeueris ꝯtinuo ſanꝰ eris. Qui ſtatim
iter arripiẽs venit ad ſepulcrũ ſancti amatoris epi
et plurimoꝝ epoꝝ ſanctorũ. Seceſſitqꝫ ꝓpter plu
uiã nocte illa ad quandã cellulã ſup tũbã ſancti cõ
cordiani collocatã. Cũ aũt obdormiſſet apparuit
ei viſio quedã mirabilis ꝙ quidaꝫ. ſcꝫ vir venit ad
hoſtiũ celle vocauitqꝫ ſanctũ ꝯcordianũ vt veniret
ad feſtũ qđ ſanctus peregrinꝰ ⁊ ſanctus amator cũ
alijs ep̃is faciebãt. Cui ille de tumulo reſpondit.
Nõ poſſum modo venire q: hoſpitẽ quendã me cu
ſtodire oportet ne a ſerpẽtibus qui hic habitãt oc
cidaẛ. Abiens ille q̃ audierat nũciauit. Reuerſuſqꝫ
ait. Sancte cõcordiane veni adduc tecũ viuianuꝫ
ſubdyaconem et iuuianũ acolitũ. vt officium ſuuꝫ
faciant. Alexander aũt hoſpitẽ tuuꝫ cuſtodiet. Ui
ſumqꝫ eſt igiẛ mamertino ꝙ ſanctus cõcordianꝰ ap
prehẽſa manu duceret eũ ſecum. Cumqꝫ ad eos ve
niſſet. dixit ei ſanctus amator. Qui eſt iſte qui tecũ
ingreſſus eſt? Qui ait. Hoſpes meꝰ eſt. Et ille. Ex-
pelle eũ quia polutus eſt. et nobiſcũ nõ poteſt eſſe
Qui cũ expelleretẛ. ꝓſtratus coram eis ſancti ama
toris gratiã impetrauit. Qui iuſſit eũ vt ad ſanctũ
germanũ pergere feſtinaret. Euigilans igitur ad
ſanctũ germanũ venit. et corã eo ꝓſtratus veniaꝫ
poſtulabat. Qui cũ ea q̃ ſibi contigerãt enarraret
perrexerũt ambo ad tumbã beati ꝯcordiani et re
moto lapide viderunt plures ſerpentes qui deceꝫ
pedũ longitudinẽ excedebant. Cumqꝫ omẽs diffu
gerent beatus germanus eis imperauit vt ad talẽ
locũ pergãt vbi decetero nemini ꝓſumãt nocere.
Sicqꝫ mamertinꝰ baptiſatus eſt ⁊ ſanatꝰ factuſqꝫ ẽ
monachus monaſterij ſancti germani vbi poſt ſan
ctũ allodiũ abbas factus fuit. Huius tp̃e in
eius monaſterio ſanctus marinus extitit. cuius o-
bedientiã ſanctus mamertinꝰ ꝓbare volẽs vilius
officiũ monaſterij ei cõmiſſit paſtorẽ. ſcꝫ eũ faciẽs
bubalorũ. Cũ igiẛ in ſilua quadã boues et vaccas
libenter cuſtodiret. tãta ſanctitate pollebat ꝙ etiã
aues ſiluestres ad ſe veniẽtes manu ꝓpria nutrie
bat. Nam et aprũ qui ad cellã eius cõfugerat a ca-
nibus eripuit. et abire fecit. Latrones quidã cum
eũ expoliaſſent. et veſtẽ eius ſecũ ferentes abirẽt.
ſolũ ei palliolũ dimiſerũt. Qui ſtatim poſt eos cla-
mauit dicẽs. Reuertimini dñi mei. ecce denarium
colligatũ in medio pallio inueni qui vobis forſitã
neceſſarius erit. Qui protinus reuertẽtes pallio-
lũ cuꝫ denario abſtulerũt. et nudũ penitus dimiſe-
runt. Sed cũ feſtinanter ad ſuas latebras prope-
rarent. tota nocte euntes in ipſo crepuſculo ad ei
cellulã ſunt reperti. Quos ille ſalutãs in cellã ſuaꝫ
benigne recepit. pedeſqꝫ eorum lauans neceſſaria
q̃tum potuit miniſtrauit. Qui ſtupefacti de eo qđ
fecerant doluerũt. et vnuſquiſqꝫ eoꝝ ad fidẽ con-
uerſus eſt. Quadã vice cuꝫ quidã iuniores mona
chi ſecũ manẽtes vrſe cuidã q̃ ouibus inſidiebaẛ la
queos tetendiſſent. illa in laqueos nocte irruens
capta tenebaẛ. Quod ſanctus mamertinus ꝓſciẽs
de lecto ſurrexit ⁊ eã inueniẽs dixit illi. Quid facis
o miſera? fuge cito ne capiaris. Eãqꝫ diſſoluẽs di-
miſit. Uerũ cuꝫ mortuus fuiſſet. ⁊ corpus eius anti
ſiodorũ deportarẽt. et cũ fuiſſent ĩ quadã villa. nul
lomodo illud inde mouere potuerũt. quoadusqꝫ q̃
daꝫ incarceratꝰ ſubito fractis vinculis liber exiliẽs
venit ad corpus. et cũ alijs vſqꝫ ad vrbeꝫ portauit
Ubi in eccl̃ia ſancti germani honorifice eſt ſepultꝰ

De ſancto egidio cxxv

Egidius dicitur ab e qđ eſt ſine. et geos quod
eſt terra et dyan qđ eſt clarum ſiue diuinus.
Ipſe nanqꝫ fuit ſine terra ꝑ terrenorũ deſpe
ctioneꝫ. clarus ꝑ ſcientie illuſtrationẽ. diuinus per
amorem qui aſſimilaẛ amantem amato.

Egidius athenis ex regia ſtirpe ꝓgenitus.
et ſacris litteris ab infantia eruditus. dum
quadã die ad eccleſiam ꝑgeret. cuidã egro
in platea iacenti et elemoſinã petenti. tunicã ſuaꝫ

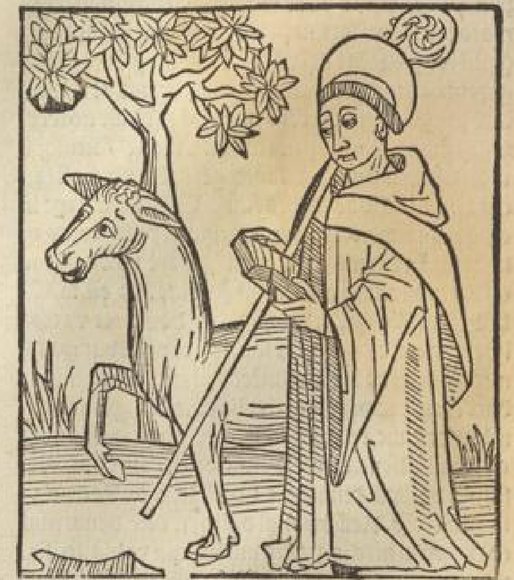

tribuit qua indutus ſanitatẽ integrã mox recepit.
Poſt hoc parẽtibus ſuis in dño quieſcẽtibus patri
monij ſui xp̄m fecit heredem. Quadã vice dum ab
eccleſia rediret. quidã vir a ſerpente ꝑcuſſus eidẽ
obuius extitit. Sʒ orõne fuſa egidius ꝓtinꝰ virus
fugauit. Quendã demoniacũ in eccleſia cũ ceteris
exiſtentẽ. et fideles clamoribꝰ ſuis turbantẽ egidiꝰ
demone fugato ſanauit. Verũ humani fauoris for
midans periculũ. clam litus maris perijt. et nau-
tas quoſdã in mari periclitãtes ↄſpexit ⁊ facta orõ
ne tẽpeſtatẽʒ oẽm ſedauit. Applicãtibus aũt nau-
tis audito ꝙ romã tẽderet grãs eius meritis ege-
runt. et ꝙ eum ſecũ gratis veherent promiſerunt.
Cũ igiꝛ arelatẽʒ veniſſet et biennio cũ ſancto ceſa
rio eiuſdẽ ciuitatis epiſcopo manſiſſet. ⁊ ibidẽ quẽ
dã triennio febricitantẽ curaſſet heremũ cupiens
clam diſceſſit. et cũ veredonio heremita ſanctitate
cõſpicuo diu manſit. vbi ſterilitatẽ terre ſuis meri
tis fugauit. Sed dũ vbiqꝫ miraculis choruſcaret
humane laudis timens ꝑiculũ relicto eo interiorẽ
heremũ penetrauit. vbi quoddaʒ antrũ et quendã
fonticulũ repiẽs. quandã nichilominus diuinitus
ceruã preparatã ibidẽ habuit in nutriceʒ q̃ ceteris
horis lactis alimoniã ſibi ꝓhebat. Sed cũ ibidẽ re
gis pueri venarenꝛ ꝓdictã videntes ceruã ceteris
feris ↄtẽptis hanc cũ canibus inſequunꝛ. Aquibꝰ
dũ vehementer vrgereꝛ ad pedes ſui ↄfugit alũni
Ille vero admirãs cur ꝑter ſolitũ ſic mugiret exi-
ens et venatores audiens dñm exorauit vt quã ſi
bi tribuerat nutricem ſeruaret. Canũ autẽ nullus
infra lapidis iactũ ſibi appropiquare auſus eſt ſʒ cũ
nimio vlulatu ad venatores reuertebanꝛ. Nocte
igiꝛ ſupueniẽte domũ redeũt. et ſequenti die illuc
reuertẽtes caſſo labore domũ iterũ redierũt. Qđ
dũ rex audiſſet. rẽ vt erat ſuſpicatus. cũ epõ ⁊ mul
titudine venatoꝝ illuc ꝓperauit. Sed cũ canes vt
prius accedere nõ ꝓſumerent. ſʒ oẽs vlulando re-
dirent locũ veprũ denſitate inacceſſibileʒ in girũ
circundederũt. Vnus aũt incaute ſagittã dirigens
vt inde ceruam expelleret. viro dei ꝓ cerua oranti
graue vulnus inflixit. Sʒ milites ſemitã ferro ape
riẽtes ad ipſius deuenerũt ſpeluncã. Et vidẽtes ſe
nẽ habitu monachali veſtitũ canicie aũt ⁊ etate ve
nerabilẽ. ceruã quoqꝫ ad eiꝰ genua ꝓuolutã ſolus
epſ et rex cũ pedites adierunt. ceteris retro ſtare
iuſſis. Et interrogauerũt eũ q̇s eſſet vl' vñ veniſſʒ
aut cur tã denſaʒ heremi vaſtitatẽ petiſſet. ſeu q̇s
eũ vulnerare tã grauiter ꝓſumpſiſſet. Quibꝰ cũ ad
ſingula rñdiſſet. et illi ab eo humiliter veniã po-
ſtulaſſent medicos ſanãdo vulneri ſpoponderũt.
et multa donaria obtulerũt. Sʒ ipſe nec medicinã
adhibere voluit. ⁊ munera ↄtẽnens ad ipſa etiã nõ
reſpexit. qui potius ſciẽs virtutẽ in infirmitate ꝑfi
ci. dñm exorauit. ne ꝙ diu viueret ſanitati priſtine
redderet. Sed cũ rex eum frequenter viſitaret. et
pabulũ ſalutis ab eo reciperet immẽſas diuitias ob
tulit. ſʒ eas ille recipe recuſauit. admonẽs vt inde
monaſteriũ ↄſtrueret. vbi monaſtici ordĩs diſcipli
na vigeret. Qđ cũ rex feciſſet victꝰ egidius lachri
mis et ꝑcibꝰ regis poſtꝙ plurimũ rẽnuiſſet illius
monaſterij curã ſuſcepit. ¶ Huiꝰ ſancti famã
rex karolus vt audiuit eius ĩpetrato aductu reue
renter eũ ſuſcepit. Inter cetera ſalutis colloq̃a rex
eũ rogauit. vt ꝓ eo dignareꝛ orare qꝫ quoddã faci
nus enorme ↄmiſerat qđ nulli vnꝙ nec ipſo ſancto
ↄfiteri auderet. Sequẽti igiꝛ dñica dũ egidius ce-
lebrãs ꝓ rege oraret. angelus dñi eidẽ apparens
cedulã ſup altare depoſuit in qua ſcriptũ erat p or
dinẽ. et regis peccatũ. et egidij ꝑcibus dimiſſum.
ſi tñ penitẽs et cõfitens ab illo deinceps abſtineret
Adiunctũqꝫ erat in fine vt quiſqꝫ ſanctũ egidiũ pro
quocũqꝫ cõmiſſo inuocaret ſi tñ ab illo deſiſteret.
eius meritis ſibi remiſſuʒ nõ dubitaret. Oblata igi
tur regi cedula peccato ſuo rex agnito veniã humi
liter poſtulauit. Egidius aũt cũ honore rediẽs a-
pud neumaſenſem vrbẽ filiũ principis qui tũc obie
rat ſuſcitauit. Poſt aliꝙtuluʒ vero tẽpus ꝑnũci
ans monaſteriũ ſuum nõ longe ab hoſtibus euer-
tenduʒ romã adijt et priuilegium eccl'ie ſue duoqꝫ
hoſtia cipreſſina in quibus ſculpte erãt ymagines

apoſtoloꝝ a papa impetrans. dimittēſq; ea in tiberim diuino regimini cōmendauit et ad monaſteriū rediēs cuidā contracto apud tiberonē greſſum reſtituit. Cumq; ad monaſteriū rediſſet. p̄dicta hoſtia in portu inuenit. et gratias agens deo q̄ inter tot maris p̄icula illeſa ſeruaſſet ea in limib⁹ eccl'ie ſue ad decus eccleſie et monimentū pacti romane ſedis erexit. Tandē dn̄s diem ſui obitus imminere ſibi p̄ ſpūm reuelauit. Qd̄ ille fratribus indicās et ꝑ ſe orare ſuadens in dn̄o feliciter obdormiuit. vbi choros angelorū eius animā in celū ferentiuꝫ plurimi ſe audiuiſſe teſtati ſunt. Claruit circa annum dn̄i ſeptingentiſſimū.

De natiuitate glorioſe virginis marie cxxvi A

Natiuitas glorioſe virginis marie ex tribu iuda et regia ſtirpe dauid duxit originem. Matheus aūt et lucas non generationeꝫ marie ſed ioſeph deſcripſerūt. qui tn̄ a cōceptione xp̄i penitus alienus fuit. quia cōſuetudo ſcripture dicitᷣ fuiſſe vt non mulierū ſed virorū generatiōis ſeries texeretur. Veriſſime tamen virgo beata ex progenie dauid deſcēdit. Quod precipue patet ex hoc. Quoniam vt ſepe ſcriptura teſtatur chriſtus de ſemine dauid duxit originem. Cum igitᷣ xp̄s de ſola virgine nat⁹ ſit. manifeſtū eſt et ip̄am virginē ex dauid natā eſſe. et hoc ex cathena nathan. Dauid eni͞ inter ceteros habuit duos filios. ſcꝫ nathā et ſalomonē. Ex cathena igitᷣ nathan filij dauid vt teſtatᷣ iohēs damaſcen⁹. leui genuit melchi et panthar. panthar genuit barpanthar. barpanthar genuit ioachim. ioachim virginē mariā. Ex cathena autē ſalomonis mathan habuit vxorē ex qua genuit iacob. Defuncto aūt mathā melchi ex tribu nathā q̄ filius quidā leui frater aūt pantheris nupſit vxori mathan matri aūt iacob ⁊ genuit ex ea hely. Facti ſunt aūt fratres vterini iacob et hely. Jacob q̄deꝫ ex tribu ſalomonis. hely ex tribu nathā. Defunct⁹ eſt aūt hely de tribu nathan ſine liberis. et accepit iacob frater eius qui ex tribu ſalomonis vxorē ei⁹ et ſuſcitauit ſemen fratris ſui et genuit ioſeph. Joſeph igitᷣ natura eſt filius iacob et deſcenſione ſalomonis. ſcd̄m legē aūt hely qui ex nathan. Nā filius qui naſcebatᷣ. ſcd̄m naturā erat quidē generātis. ſcd̄m autem legem defuncti. Hec damaſcenus. Sicut autē in eccleſiaſtica hiſtoria dicitᷣ et beda in ſua cronica teſtatᷣ. cū oēs generatiōes hebreoꝝ et alienigenarū in archis tēpli ſecretoribus ſeruarentur. herodes omnes iuſſit incēdi. exiſtimās ſe nobilem poſſe videri ſi deficientibus ꝓbamentis ꝓgenies ſua ad iſrael p̄tinere crederetᷣ. Fuerunt tn̄ quidam dicti dn̄ici ſic dicti ob ꝓpinquitateꝫ xp̄i qui et nazarei fuerūt. qui ordinem generatiōis xp̄i p̄tim vt a ꝓauis didicerāt. partim vt a quibuſdā libris habuerunt quos domi habebant q̄ntum poterāt p̄docebant. ¶ Ipſe Joachim aūt accepit vxorē noīe annā que habuit ſororē noīe hiſmeriā. Hec aūt hiſmeria genuit elizabeth et eliud. elizabeth iohēm baptiſtā. De eliud natus eſt aminen. de mainē natus eſt ſanctus ſeruatius cuius corpus eſt in opido traiecti ſup̄ fluuiū moſam in ep̄atu leodiēſi. Anna aūt tres viros habuiſſe dicitᷣ. ſ. ioachim. cleophaꝫ. et ſalome. De primo aūt viro ſcꝫ ioachim vnā filiā ſcꝫ mariā matrē dn̄i genuit. quā ioſeph nuptui dedit q̄ xp̄m dn̄m genuit et p̄pit. Mortuo ioachim accepit cleophaꝫ fratrē ioſeph. ⁊ genuit ex eo aliā filiā quā ſimiliter mariā vocauit. et alpheo poſtmodū in coniugē ſociauit. Hec aūt maria ex alpheo viro ſuo quatuor filios genuit. ſcꝫ iacobū minorē. ioſeph iuſtū qui et barſabas. ſymonē. et iudā. Mortuo ſecūdo viro anne. terciū cepit noīe ſalome. ex quo aliā filiā genuit quā rurſus mariā vocauit. et zebedeo in cōiugē tradidit. Hec aūt maria ex zebedeo viro ſuo duos filios genuit. ſcꝫ iacobū maiorē et iohannē euangeliſtam. Vn̄ et de hoc extant verſus. Anna ſolet dici tres cōcepiſſe marias. Quas genuere viri. ioachī. cleophas. ſalomeq;. Has duxere viri. ioſeph. alpheus. zebede⁹. Prima parit xp̄m iacobū ſecūda minorē. Et ioſeph iuſtum. peperit cū ſymone iudā. Tercia maiorē iacobū. volucrēq;

iohānem. Sed mirum videt quomodo btā maria
potuit eſſe cognata elizabeth. vt ſupius dictū eſt.
Conſtat em̄ elizabeth vxorē fuiſſe zacharie. q̄ erat
de tribu leui. et ſecūdum legē quilibet de ſua tribu
et familia ducere debebat vxorem. et ipām de filia
bus aaron lucas fuiſſe teſtat. Anna autē fuit ſcdm
hieronimū de bethleem q̄ erat de tribu iuda. Sed
ſciendū q ipe aaron et ioiada ſummus ſacerdos
ambo de tribu iuda duxerūt vxores. Unde tribus
ſacerdotalis et regalis cognatione ſemp adinuicē
probant fuiſſe coniuncte. Potuit aūt vt dicit beda
huiuſmodi cōiunctio recentiori tēpore fieri datis
nuptui feminis de tribu ī tribū vt manifeſte beatā
mariā que ex tribu regia deſcēdit cū tribu ſacerdo
tali cognationē generis habuiſſe cōſtaret. Et ita
beata maria de vtraq̄ tribu erat. Voluit em̄ dn̄s
vt he tribus priuilegiate ꝓpter miſterium adinui-
cē miſcerent q de eis dn̄s naſciturus erat qui vere
rex et ſacerdos ꝓ nobis ſeipſū offerret. et fideles
ſuos ī militia huius vite pugnātes regeret. et poſt
victoriā coronaret. Qd etiā ex noīe xp̄i ideſt inun-
cti innuit. q ſoli ſacerdotes et reges et ꝓphete in
legē veteri vngebant. Un̄ et nos a xp̄o xp̄iani dici
mur. et genus electū et regale ſacerdotiū appella-
mur. Sed et qd dicebat q mulieres tm̄ ſue tribus
hominibus iungerētur dictū fuiſſe conſtat ne diſtri
butio ſortiū cōfunderet. q vero leuitica tribus ſor
tem inter ceteras nō habebat mulieres de illa tri-
bu nubere poterant cui volebāt. Hiſtoriā
aūt natiuitatis beate virginis beatus hiero. vt in
prologo refert adoleſcentulus in quodā libello le-
git. Sed poſt multū tēporis vt ſe ibidē legiſſe re-
coluit primo rogatus trāſcripſit. Joachim nāq̄ ex
galilea et ciuitate nazareth ſanctā annam ex beth
leem duxit vxorē. Ambo aūt iuſti erant. et ambo
ſine reprehēſione in oībus mandatis dn̄i incede-
bant. omnēq̄ ſuā ſubſtātiā tripharie diuidebant.
Unā partē templo et tēpli ſeruitoribus impende-
bant. Aliam pegrinis et paupibus erogabāt. Ter
ciam ſibi et familie ſue vſibus reſeruabant. Et ita
p annos. xx. prolē ex cōiugio nō habentes. voue-
runt dn̄o q ſi eis ſobolē concederet eam ſeruitio
dn̄i manciparēt. Cuius rei gratia cū ſingulis ānis
in tribus feſtis precipuis iheruſalē frequentarent
in feſto enceniorū ioachim cū tribulibus ſuis ihrl'm
aſcēdit. et cū ceteris ad altare accedens oblationē
ſuā offerre voluit. Quē vidēs ſacerdos cū indigna
tione nimia repulit. Et cur ad altare dei accedere
pſumeret increpauit aſſerens non eſſe couueniens
maledicto legis obnoxium oblationem dn̄o legis
offerre. nec inter fecūdos infecūdū. et q̄ populum
dei nō auxit aſtare. Joachim igit ſic ↄfuſum ſe vi-
dens. pre pudore domū redire noluit. ne ſimiliter
a cōtribulibus ſuis q̄ hoc audierant tm̄ obprobriū
ſuſtineret. Secedēs igit ad paſtores ſuos cum ibi
aliq̄diu fuiſſet. quadā die ei ſolus angelus cū ma-
gna claritate appuit et de eius viſione turbatū ne
timeret admonuit dicēs. Ego ſū angelus dn̄i miſ-
ſus ad te vt annunciē tibi preces tuas exauditas
eſſe. et elemoſinas tuas in cōſpectu dn̄i aſcendiſſe.
Uidi ei pudorē tuū et audiui ſterilitatis obprobriū
non recte tibi obiectū. Peccati quippe non natu-
re vltor eſt deus. Et ideo cū alicuius vterū claudit
ad hoc facit vt mirabilius denuo aperiat. et nō li-
bidinis eſſe qd naſcit. ſed diuini fore muneris co-
gnoſcat. Primaigētis veſtre mater ſara nōne vſq̄
ad nonageſimū annū ſterilitatis obprobriū ptulit
et tm̄ yſaac cui repromiſſa erat omniū gentiū bn̄di
ctio generauit? Rachel etiā nōne diu ſterilis fuit et
tm̄ ioſeph genuit q̄ totius egipti dominiū habuit?
Quis fortior ſampſone vel ſanctior ſamuele. et tm̄
hi ambo mr̄es ſteriles habuere? Ratiōe igit et exē
plis crede dilatos diu cōceptus et ſteriles ptus mi
rabiliores eē ſolere. Proinde āna vxor tua pariet
tibi filiam. et vocabis nomen eius mariā. Hec vt
vouiſtis erit ab infantia dn̄o ↄſecrata. et adhuc ex
vtero matris ſue ſpū ſācto plena. nec foriſecus īter
populares ſed in templo dn̄i ſp morabit ne quid
ſiniſtrū de ea aliquis ſuſpicet. Et ſicut ipā ex ſteri
li matre naſcet. ita mirabiliter ex ea altiſſimi filius
generabit. cuius nomen erit ih̄s. et p eum omībus
gentibus erit ſalus. Et hoc tibi ſignū. Cum puene
ris hieroſolimis ad aureā portā annam vxorē tuā
obuiā habebis. q̄ de tua tardatione modo ſolicita
tūc in ↄſpectu tuo gaudebit. His dictis angelus ab
eo diſceſſit. Anna aūt cū amare fleret. et quonā vir
ſuus iuiſſet ignoraret. idē angelus eidē apparuit.
et ſibi eadē q̄ viro annunciauerat patefecit addēs
vt ꝓ ſigno ihrl'm ad aureā portā pergeret et ibidē
viro ſuo redeunti obuiaret. Igit iuxta angeli pce-
ptū ambo ſibiīnuicē obuiātes de mutua viſione le
tati. et de ꝓle ꝓmiſſa ſecuri. adorato dn̄o domū re
dierūt. diuinū ꝓmiſſum hilariter expectantes. An
na igit cōcepit. et filiā pepit. et nomen eius mariā
vocauit. Cōpleto igit p trienniū ablactatōis tēpore
ad tēplū dn̄i virginē cū oblationibus adduxerunt
Erant aūt circa tēplū iuxta. xv. graduū pſalmos
xv. aſcēſionis gradus. Nā q templū in mōte erat
cōſtitutū. altare holocauſti qd foriſecus erat adiri
niſi per gradus non poterat. In hoꝝ itaq̄ nouiſſi

mo virgo ꝯſtituta cunctos ſine alicuius adiutorio ita conſcēdit acſi iam etatis pfecte eſſet. Perfecta igitꝰ oblatiōe filiam cū alijs virginibꝰ in templo dimittentes ad ꝓpria redierūt. Uirgo aūt quotidie in omni ſanctitate ꝓficiens ⁊ ab angelis quotidie viſitabatꝰ et viſione diuina quotidie fruebatꝰ. Ait eīn ibero. in quadā ep̄l'a ad cromatiū ⁊ heliodoꝝ ꝙ beata virgo hanc regulā ſibi ſtatuerat. vt a mane vſqꝫ ad terciā oꝛōnibus inſiſteret. a tercia vſqꝫ ad nonam textrino operi vacaret. a nona ab oꝛōnibus non recedebat quouſqꝫ angelus apparens ſibi eſcam daret. ❡ D Quarto autē decimo etatis ſue anno pontifex publice denūciauit. vt virgines que in templo inſtruebantꝰ etꝰ etatis tēpus implessent domū reuerterentꝰ ⁊ viris legittime iūgerentur. Cuius mandato cū cetere paruiſſent ſola beata maria virgo hoc ſe facere nō poſſe reſpōdit. tum qꝛ parētes ſui eā dn̄i ſeruitio mācipaſſent. tū quia virginitatē ſuā dn̄o ipa vouiſſet. Tunc anxiatus pontifex eo ꝙ neqꝫ ſcd̄m ſcripturā q̄ dicit. vouete et reddite. votū infringendū putaret. nec morem gēti inſuetū introducere auderet. ad imminētē feſtiuitatē iudeoꝝ ſenioribus ꝯuocatis. omniū hec vna fuit ſn̄ia. vt in re tam dubia conſilium dn̄i quereretꝰ. Cū aūt oꝛōni inſiſterēt. et pontifex ad cōſulendū dn̄ꝫ acceſſiſſet. mox de loco oꝛatorij cūctis audientibus vox inſonuit dicens. vt quicūqꝫ de domo dauid nuptijs habiles ꝯiugati nō eſſent. ſinguli virgas ſingulas ad altare deferrent. et cuiuſcūqꝫ virgula germinaſſet et in cacumine eius ſcd̄m yſaye vaticiniū ſpūſſanctus in colūbe ſpecie ꝯſediſſet ipſe procul dubio eſſet cui virgo deſpōſari deberet. Erat inter ceteros ioſeph de domo dauid. Cui cū incōgruū videretꝰ ſi vir tam ꝓuecte etatis tam teneram virginē duceret in vxoꝛē. ceteris virgas ſuas afferentibus ſolus ipſe virgā ſuā ſubſtraxit. Uñ cū nil diuine voci ꝯſonū appareret. pōtifex iterato dn̄m cōſulendū putauit. Qui rn̄dit ꝙ ſolus ille virgā ſuā non attulit. cui virgo deſpōſari deberet Proditus itaqꝫ ioſeph cū virgam ſuā attuliſſet. ⁊ ipa ilico floꝛem germinaſſet. et in eius cacumine columba de celo veniens conſediſſet. liquido oībus patuit ipſi virginem deſponſandā foꝛe. Deſpōſata igitꝰ virgine ioſeph ipſe quidē in ſuā ciuitatē bethleem recedit domū ſuā diſpoſiturus ⁊ nuptijs neceſſaria ꝓuiſurus. Uirga aūt maria cū. vij. virginibus coeuis et collactaneis ſuis quas ob oſtēſionem miraculi a ſacerdote acceperat. ad domū parentū in nazareth reuerſa eſt. In diebus aūt illis angelus gabriel ei oꝛāti appuit. et de ea naſciturū dei filiū nunciauit. ❡ E Dies aūt natiuitatis virginis aliquanto tp̄e fideles latuit. Cōtigit igitꝰ ſicut refert iohānes beleth. vt quidā vir ſanctus ſedule cōtemplationi inſiſtēs. ſingulis annis. vi. ydus ſeptēbris in oꝛōne poſitus iocundiſſimā angeloꝝ ſocietatē ſolemniſantē audiret. Cūqꝫ deuotiſſime ſibi reuelari peteret cur quolibet anno illo tm̄ die et non alio hoc audiret. diuinū accepit reſponſū. ꝙ virgo glo̾ioſa maria tali die fuerit mūdo nata. ⁊ ideo hoc manifeſtaret filijs ſancte eccleſie. vt ꝯcoꝛdes fierēt in hac celebritate celeſti curie. Cū aūt hoc ſummo pontifici et alijs intimaſſet. et illi oꝛōnibus et ieiunijs: ſcripturis et antiquitatū teſtimonijs veritatē cōperiſſent. hunc diem in honoꝛe natiuitatis virginis celebrandū vniuerſaliter ſtatuerūt. Octaua aūt natiuitatis beate marie olim non celebrabatꝰ. ſed dn̄s innocētius. iiij. natione ianuenſis ipam inſtituit celebrandā. Cuius hec cauſa fuit. Gregorio eīn nono ꝑ moꝛtē ſublato de medio romani omēs cardinales in quodā cōclaui īcluſerūt. vt citius eccleſie ꝓuideretꝰ. Sꝫ cū ꝑ plures dies cōcoꝛdare nō potuiſſent. et ipi a romanis multas moleſtias ſuſtinuiſſent. vouerūt regine celi ꝙ ſi eius meritis concoꝛdarēt. et liberati abire poſſēt. octauas ſue natiuitatis diu neglectas deceterо ſtatuerēt celebrandas. Sicqꝫ in dn̄m celeſtinū ꝯuenerūt et liberati ꝑ dn̄m innocentiū votū adimpleuerunt. Celeſtinus eīn modico tp̄e ſuꝑuixit. et ideo ꝑ eum impleri non potuit. Et nota ꝙ tres natiuitates eccleſia ſolēniſat. ſcꝫ natiuitatē xp̄i. marie ⁊. iohis bap. Que tres deſignāt tres ſpūales natiuitates. Cum iohanne nanqꝫ ī aqua. cū maria ī penitētia. cū xp̄o renaſcimur in gl'ia. Cū igitꝰ natiuitatē baptiſmi ī adultis opoꝛteat p̄cedere ꝯtritionē et gl'ie ſimiliter. ideo ille due merito vigilias habent. Sed cū penitentia tota ſit ꝓ vigilia non opoꝛtuit vt vigiliā haberet. Octauas vero oēs habēt. qꝛ oēs ad octauā reſurrectiōis anhelāt. ❡ F Miles quidā valde ſtrennuus et b̄tē marie valde deuotus ad toꝛneamētū vadēs. primo quoddā monaſteriū ad honoꝛē b̄tē marie ꝯſtructū in itinere repꝛtum miſſā auditurus intrauit. Cū aūt miſſa miſſe ſuccederet. et ille ob honoꝛem virginis nullā p̄termittere vellet. tandē monaſteriū exiens ad locum ꝯcitus ꝓperabat. Et ecce redeūtes eidem occurrerūt. et ipm̄ ſtrennuiſſime militaſſe referunt. Quod dum omnes qui aderant aſſererent. et vniuerſi eū ſtrēnuiſſime militaſſe vnanimiter acclamarent. necnon et quidā qui ſe ab eo captos dicebant ſe eidē offerrent. ꝓpendēs vir diſcretus vrbanā reginā vrbano modo ſe honoꝛaſſe. quid acciderit manifeſtauit. et ad monaſterium rediens filio virginis deceterо militauit.

Epiſcopus quidā qui beatā mariā in ſūma reuerē
tia et deuotione habebat. quandā eccl'iam btē ma
rie in nocte media ex deuotiōe adibat. Et ecce vir
go virginū comitata vniuerſo virginū choro veni
enti viro occurrit. ꝛ cū ſummo honore ſuſceptū ad
eccleſiā ad quā tēdebat ducere cepit. ꝑcinētibus
duabus de choro puellis atq; dicētibus. Cātemus
dño ſocie. cātemus honorē. Dulcis amor xp̄i reſo=
net ore pio. Quos verſus totus alius chorus virgi
nū reſumēdo percantat. Predicteq; bine cātatri=
ces binos qui ſequunt̄ in ordine verſus ſubſecute
ſunt. Primus. Ad yma ruit magna de luce ſupb⁹.
Sic homo cum tumuit primus. ad yma ruit. Sicq;
virū dei cū tali ꝓceſſiōe vſq; ad eccl'iam ꝑduxerūt.
duabus ſemꝑ incipiētibus. ꝛ ceteris reſpōdentib⁹

Quedā mulier ſolatio viri ſui deſtituta vnicum
filiū habebat quē tenerrime diligebat. Quadā aūt
vice filius eius ab inimicis capit̄. ꝛ in cuſtodia vin
culat̄. Quod illa audiēs inconſolabiliter flebat. et
beatā virginē cui multū deuota erat pro liberatio
ne filij importunis precibus exorabat. Tandē vi=
dens ꝙ ſic nichil ꝓficeret eccl'iaȝ ī qua erat ſculpta
ymago beate marie ſola intrauit. et corā ymagine
ſtans ipam ſic alloquit̄ dicens. Uirgo beata pro li
beratiōe filij mei te ſepe rogaui. et adhuc nequaꝙ̄
matri miſere ſubueniſti. Patrociniū tuū pro filio
meo imploro. et nullū adhuc ſentio fructū. Igit̄ ſi
cut filius meus michi ablat⁹ eſt. ſic et ego filiū tuū
tibi auferam. et obſidē pro filio meo in cuſtodiam
ponā. Et hec dicēs propius acceſſit. et ymagineȝ
pueri quā virgo in gremio baiulabat auferens do
mū abijt. Accipiēſq; ymaginē pueri ipam ī lintheo
mūdiſſimo inuoluit. et in archa recondēs ipam cuȝ
claui diligētius obfirmauit. bonū obſidem ꝓ filio
ſuo habere gaudēs. et ipm diligēter cuſtodiēs. Et
ecce ſequēti nocte btā virgo iuueni apparuit. et ia=
nuā carceris aperiēs inde vt exeat ꝑcepit. eiq; dixit
Matri tue fili dices vt meū michi reddat filiū ex
quo reddidi ſibi ſuum. Qui exiēs ad matrē venit
et qualiter beata virgo eū liberauerit enarrauit.
Illa aūt plurimū exultans ymaginē pueri accepit
et ad eccl'iam vadēs beate marie reddidit dicens.
Gratias vobis dña refero quia michi meū vnicuȝ
filiū reddidiſtis. et nunc vobis filiū veſtruȝ reddo.
q2 meū me recepiſſe profiteor.

Erat quidā
fur qui ſepe latrocinia exercebat. ſȝ beatā mariaȝ
plurimū in deuotione habebat. et eā crebrius ſalu
tabat. Quadā igit̄ vice furtim quedā rapiens capi
tur. et ſuſpendio adiudicat̄. Cuȝ aūt ſuſpenderet̄
ꝯtinuo beata virgo ei affuit. et ſuſpēſuȝ tribus die
bus vt ſibi videbat̄ ſuis manibus ſuſtentauit. ita
ꝙ nullā leſionē ꝑſenſit. Illi vero qui eū ſuſpende
runt caſu inde trāſeuntes eum viuentē ꝛ vultu hi
lari reppererūt. et arbitrātes ꝙ nō bene fuiſſet la
queo aſtrictus gladio ipm iugulare volebāt. Sed
beata maria ferientū gladio manū opponebat. et
illi ſibi nil nocere poterāt. Cognoſcentes ergo illo
referēte ꝙ btā maria ſic eū iuuabat. mirātes eū de
poſuerunt. et amore virginis abire liberum dimi=
ſerunt. Qui abiens monaſterium intrauit. et quo
adiuxit in ſeruitio dei genitricis ꝑmanſit.

Fuit
quidā clericus qui beatā mariam valde diligens
horas eius ſedule decātabat. Cū aūt parentes eius
morerent̄. aliū nō habētes heredem. eidē heredi
tatē dimiſerunt. Cōpulſus eſt igitur ab amicis vt
vxorem acciperet. et hereditatē ꝓpriā gubernaret.
Quadā aūt die cū ad celebrādas nuptias tēderet
in itinere quādaȝ eccl'iam repperit. et recordatus
ſeruicij beate marie in ipam ingrediēs horas eius
dicere cepit. Et ecce beata maria eidē apparuit et
quaſi ſeuerius ei dixit. O ſtulte et infidelis cur me
amicā et ſponſam tuā relinquis. et michi aliam fe=
minam anteponis? Ad hoc ille compunctus ad ſo
cios redijt. et totum diſſimulās celebratis nuptijs
media nocte oībus relictis de domo aufugit ꝛ mo
naſteriū intrās beate marie deuote ſeruiuit. Sa=
cerdos cuiuſdam parochie et honeſte vite nullam
miſſam niſi miſſam beate marie ſciebat. quā in ei⁹
honorē ſedule decantabat. Apud ep̄m igit̄ accuſa
tur. et ab eo citius accerſitur. Cū vero corā ep̄o ſe a=
liam miſſaȝ neſcire diceret. ep̄s ipm quaſi ſeducto=
reȝ dure redarguit. et ab officio eū ſuſpendens ne
decetero eā miſſam cantare audeat interdixit. Se
quēti aūt nocte beata maria ep̄o apparēs eū plu=
rimū increpauit ꝛ cur ſuū male ſic tractaſſꝫ famulū
reqſiuit. Addidit quoq; ꝙ die trigeſima moreret̄.
niſi ille ad ꝯſuetū officiū reſtitueret̄. Tremefactus
ep̄s preſbiterū accerſiuit. et veniā poſtulās vt nul=
lam miſſam preter illā quā ſciebat de beata maria
celebrare debeat impauit.

Quidā clericus van⁹
et lubricus erat. ſȝ tñ dei genitricē plurimū dilige=
bat. et eius horas ſcās deuote et alacriter decāta=
bat. Quadā igit̄ nocte in viſione vidit ſe ante tribu
nal dei aſtare. et dñm circūſtātibus dicere. De illo
qui vos aſpicit quo iudicio dignus ſit vos ipſi de=
cernatis quē tamdiu tolleraui et nullum adhuc in
eo emēdationis ſignū inueni. Tunc dñs oībus ap
probantibus ſuꝑ eū dānationis tulit ſententiā. Et
ecce virgo beata ſurrexit. ꝛ filio ſuo dixit. Pro iſto
pie fili clementiā tuā rogo vt ſuꝑ eum dānationis
ſentētiaȝ mitiges. Uiuat ergo hic ob grām mei. q̄
ob propria merita addicitur morti. Cui dominus.

Tuis eñ petitionibus cũ tribuo ſi vel ſaltem nunc
eius correctionẽ inſpexero. Et conuerſa virgo ad
hoiem dixit. Uade et amplius noli peccare ne de=
terius tibi cõtingat. Jlle igiẽ excitatꝰ vitã mutauit
et religionẽ petijt. et ibi in bonis opibꝰ vitã finiuit
De Apud ſiciliã anno dñi. dcccxvij. fuit quidã vir
noie theophilus cuiuſdã epi vicedñs vt ait fulber
tus carnotenſis eps. qui tã prudenter ſub epo res
eccleſiaſticas diſpẽſabat. ꝙ mortuo epo cũ dignũ
epiſcopatu omĩs ppls acclamabat. At ille vicedo
minatu cõtẽtus aliũ in epm maluit ordinari. Tan
dem ab ipo officio inuite ab epo depoſitꝰ in tantã
impatientiã eſt delapſus vt ad ſuam recuperandã
dignitatẽ cuiuſdã iudei malefici cõſiliũ expeteret
Jlle igiẽ dyabolũ aduocauit et aduocatus concitꝰ
venit. Theophilus ergo iuſſu demonis xpꝫ et ma
trẽ eius abnegauit. xpiani ꝓfeſſioni abrenuncia=
uit. et ipius abrenũciationis et abnegatiõis cyro=
graphũ ſuo ſanguine ꝓprio ſcripſit. et ſcriptũ anu
lo ſigillauit. et ſigillatuꝫ demoni tradidit. et ſic eiꝰ
ſeruitio ſe addixit. Jn craſtinũ igiẽ ꝓcuratione de
monis theophilus in gratiã epi recipiẽ. et in ſui di=
gnitatẽ officij reſtituiẽ. Tandẽ ad ſe reuerſus de
eo qđ fecerat valde ingemuit: et ad virginẽ glorio
ſam vt ſibi in adiutoriũ fieret tota mẽtis deuotiõe
cõfugit. Quadã igiẽ vice beata maria in viſiõe illi
apparẽs de impietate ipm redarguit. et dyabolo
abrenũciare precepit. ac xpm dei filiũ et omẽ xpia=
nitatis ꝓpoſitum confiteri fecit. et ſic ipm in ſui et
filij grãm recuperauit. et ad iudiciũ indulte venie
iterũ ſibi apparẽs cyrographũ qđ dyabolo dede=
rat ſibi reddidit. et ſup pectus poſuit. vt iam nõ ſe
dyaboli ſeruũ timeret. ſed ꝑ virginẽ ſe liberũ factũ
gauderet. Quo theophilus recepto vehementer
exultãs coram epo omniqꝫ populo qđ ſibi accide=
rat retulit. et cunctis admirantibus et virginẽ glo
rioſaꝫ laudãtibus ipe poſt triduũ in pace quieuit.
¶ Quidã vir et vxor ſua ꝓpe lugdunũ circa
annũ dñi. m. c. filiã vnicã habẽtes. eã cuidã iuueni
nuptui tradiderũt. Ob amorẽ aũt filie generũ ſuũ
ſecum in domo tenebãt. Mater aũt puelle iuuenẽ
amore filie ſue tam diligẽter colebat. vt nõ maior
eſſet amor puelle ad puerũ ꝙ̃ ſocrus ad generum.
Jnter hec malicioſi. dicere ceperũt ꝙ hoc non filie
cauſa faceret. ſed vt eidẽ ꝓ filia ſeſe ingereret. Cũ
igiẽ mulieris animũ tãta falſitas cõcuſſiſſet timẽs
ne in vulgi fabulã verteret duos ruſticos alloquiẽ
vt ſi occulte generũ ſtrangulare vellent. cuilibet
xx. ſolidos polliceẽ. Quadã igiẽ die eos in cellario
recludẽs maritũ ſuũ ex idustria aliquo ire ꝯſuluit.
et filiã alio tranſmiſit. Tunc adoleſcens iuſſu dñe
ſue cellariũ vt vinuꝫ auferret ingrediẽ. et mox a la=
tronibus ſtrãgulaẽ. Mox ſocrus ipm in lectũ filie
detulit. et quaſi dormientẽ veſtibꝰ circũtexit. Re=
deũtibus ergo marito et filia et ad mẽſam poſitis
iubet mater filie vt mariruꝫ debeat excitare et ad
mẽſaꝫ vocare. Quẽ cũ defunctũ reppeiſſet. et hoc
cõcita nũciaſſet. tota familia in lamentũ vertiẽ. Et
illa mulier homicida quaſi dolẽs cũ ceteris lamẽ=
taẽ. Tandẽ mulier de perpetrato ſcelere valde in=
gemuit. et ſacerdoti oĩa ꝑ ordinẽ ꝯfeſſa fuit. Poſt
aliquod tẽpus inter mulierẽ et ſacerdotẽ litigiuꝫ
oriẽ et a ſacerdote ſibi generi homicidiũ irrogatur
Qđ cũ a parentum iuuenis notitiã deueniſſet ad=
duciẽ ad iudicẽ. et ab eo ignibus cõcremãda dãna
tur. Finẽ ergo ſuum imminere ꝯſiderãs ad beataꝫ
virginẽ ſe cõuertit. et eius intrãs eccłiam in orõne
cũ lachrimis ſe ꝓſtrauit. Poſt modicũ exire cõpel
litur. et in magnũ ꝓiectam ignẽ oẽs ibidem ſtare
illeſaꝫ et incolumẽ ꝯtuenẽ. At parẽtes pueri ignẽ
paruũ eſſe putãtes ad ſarmẽta cõcurrũt et in ignẽ
proijciũt. Uidentes aũt ꝙ nec ſic in aliquo lederẽ
lanceis et haſtis eam impugnare ceperunt. Tunc
iudex qui aderat vehemẽter obſtupuit. et eos ab
ipius impugnatiõe ꝯpeſcuit. Eam autẽ diligenter
cõſiderans nullum in ea ſignũ incendij preter ſola
vulnera lancearũ inuenit. Cum aũt parẽtes eius
domũ eã reduxiſſent. et eã fomentis et balneis re=
crearẽt. nolens eam deus vlterius humana ſuſpi=
tione fedari. poſt triduũ in laude virginis perſeue
rantem ex hac vita vocauit.

De ſancto adriano cxxvii. A

De ſancto adriano

Adrianus a maximiano impatore regnante
martiriū paſſus eſt. Cū eñ ꝑdictus maxi
mianus in nichomedia vrbe ydolis immo
laret. iuſſu eius cūcti xpianos ꝑquirētes aliȷ amo-
re ꝓmiſſe pecunie. vicini vicinos. ꝓpiqui domeſti
cos ad ſuppliciū trahebāt. Inter quos. xxxiij. a ꝑ-
quirētibus comprehenſi. ante regē adducti ſunt.
Quib⁹ rex. Nō audiſtiſ qualis pena aduerſus xpia
nos poſita ſit? Cui illi. Audiuim⁹ et ſtultitie tue iuſ
ſionē irriſimus. Tūc rex iratus neruis crudis eos
cedi iuſſit. et lapidibus ora eoꝝ cōtondi mādauit.
ac annotata vniuſcuiuſq ꝯfeſſiōe ferro vinctos in
carcere recludi ꝑcepit. Quoꝝ adrianus ꝯſtantiam
prior officij militaris cōſiderans dixit eis. Adiuro
vos ꝑ deū vr̄m vt michi dicatis q̄ eſt remuneratio
quā expectatis ꝑ iſta tormēta? Ad hoc dixerūt ſcti
Oculus non vidit nec auris audiuit, nec in cor ho
minis aſcendit q̄ preparauit dn̄s diligētibus ſe per
fecte. Tūc adrianus in mediū ꝓſiliens ait. Anno-
tate me cū iſtis. quia et ego xpianus ſuꝫ. Qd̄ cum im-
parator audiſſet. nolentē ſacrificare vinctuꝫ ferro in
carcerē poſuit. Natalia vero vxor eius audiēs virū
ſuum incarceratū ſcidit veſtimēta ſua. flens pluri-
mū et eiulās. Sed cū audiſſet q̄ ꝓpter fidē xpi in-
carceratus fuiſſet. gaudio repleta ad carcerem cu-
currit. et vīcula viri ſui et alioꝝ oſculari cepit. Erat
eñ xpiana. ſꝫ ꝓpter ꝑſecutionē ſe non publicaue-
rat. Et dixit ad virū ſuū. Beatus es dn̄e mi adria-
ne. quia inueniſti diuitias quas nō dimiſerūt parē
tes tui quibus egebūt hi q̄ multa poſſident quādo
non erit fenerandi tēpus. nec mutuo accipiendi.
dum nullus de pena aliuꝫ liberabit. nec pater fi-
lium. nec mater filiā. nec ſeruus dn̄m. nec amicus a
micū. nec diuitie poſſeſſorē. Cumq eū admonuiſſet
vt omnem gloriā terrenā ꝯtemneret. et amicos et
parentes ſperneret. et ſemꝑ ad celeſtia cor haberet
dixit ad eā adrianus. Vade ſoror mea tp̄e paſſiōis
noſtre accerſiā te vt videas finē noſtrū. Sicq virū
ſuū aliȷs ſanctis recōmendans. vt eū ſcꝫ reconfor-
tarent redȷt in domū ſuā. Poſtmodū adria
nus ſciēs diē paſſiōis ſue adeſſe dās munera cuſto
dibus et ſanctos q̄ ſecū erant in fideiuſſores. abȷt
domū vocare nataliā. ſicut ei iuramēto ꝓmiſerat
vt eoꝝ paſſionibus p̄ns eſſet. Quidā aūt eū vidēs
precucurrit et nunciauit natalie dicēs. Abſolutus
eſt adrianus et ecce venit. Qd̄ illa audiēs nō cre-
debat dicens. Et quis potuit eū abſoluere a vincu
lis? Nō michi ꝯtingat vt ſoluat a vinculis. et ſepet
a ſanctis. Dū hoc loqueret puer domeſticus venit
dicens. En dn̄s meus dimiſſus eſt. Illa aūt putās

q̄ martiriū refugiſſet. amariſſime flebat. Et cū vi-
diſſet eum. ſurgens velotius hoſtiū domus contra
eū clauſit et dixit. Lōge a me efficiat. q̄ a deo cor-
ruit. Non michi ꝯtingat loqui ori illius ꝑ qd̄ dn̄m
ſuuꝫ abnegauit. Et ꝯuerſa ad eū dixit. O tu miſer
ſine deo. quis te coegit apprehēdere qd̄ nō potui-
ſti ꝑficere? Quis te ſeꝑauit a ſanctis. aut quis te ſe
duxit. vt recederes a cōuentu pacis? Dic michi cur
fugiſti anteq̄ pugna fugeret. anteq̄ repugnanteꝫ
videres? Quō vulnerat⁹ es nondū emiſſa ſagitta?
Et ego mirabar ſi ex gente ſine deo et de genere
impioꝝ aliquis offerret deo. Heu me infelicē et mi
ſeram. quid faciā q̄ ꝯiuncta ſum huic ex genere im
piorū. Non eſt ꝯceſſum michi vt vnius hore ſpacio
vocarer vxor martiris. ſꝫ vt dicerer vxor trāſgreſ-
ſoris. Ad modicū quidā exultatio mea fuit. et ecce
per ſecula obprobriū meū erit. Hec aūt beatus a-
drianus audiēs vehementer gaudebat. admirās
de femīa iuuene pulcherrima et nobili et añ. xiiij.
mēſes nupta. quomodo talia loq̄ poſſꝫ. Vñ ex hoc
q̄ ad martiriū ardētior effectus verba eius libēſ-
ſime audiebat. Sꝫ cū eā nimis affligi videret dixit
ei. Apri michi dn̄a mea natalia. Non eñ vt putas
martiriū fugi. ſꝫ te vt ꝓmiſi vocare veni. Que nō
credēs ait. Vide quō me ſeducit tranſgreſſor. quō
mētit alter iudas. Fuge a me miſer meipāꝫ iā inter
ficiā vt ſatieris. Et dū moraret ad apiendū ei dixit
Apicitius. Nā vadam et vltra non videbis me et
poſt hoc lugebis q̄ me ante exitū meū nō videris.
Fideiuſſores dedi ſctōs martires. et ſi miniſtri me
requirētes nō inuenerint ſuſtinebunt ſancti ſimul
tormenta ſua et mea. Hec audiēs natalia apuit et
ſibȷ inuicē ꝓſtrati ad carcerē ſimul abierunt. Vbi
natalia per. vij. dies ſanctoꝝ vlcera cū linteis pre
cioſis extergebat. Statuta aūt die impator
eos p̄ſentari iuſſit. Qui reſoluti penis quia ambu
lare nō poterant velut aīalia portabant. Adria
nus vero retro vinctis manib⁹ ſequebat. Deinde
adrian⁹ portās ſibi eculeū ceſari p̄ſentat. Natalia
vero adiungēs ſe ei dicebat. Vide dn̄e meus ne for
te trepides cū tormēta videbis. Modicū quideꝫ
nunc patieris. ſed cōtinuo cum angelis exultabis.
Adrianus igit ſacrificare nolēs grauiſſime ceſus
eſt. Currenſq natalia cū gaudio ad ſanctos q̄ erāt
in carcere ait. Ecce dn̄s meus inchoauit martiriū.
Cū aūt rex ne deos ſuos blaſphemaret moneret
ille ait. Si ego torqueor quia eos qui nō ſunt dȷ blaſ
phemo. qualiter ipe torqueberis q̄ verū deū blaſ-
phemas? Cui rex. Hec verba te illi ſeductores do-
cuerūt. Ad quā adrianus. Quomodo ſeductores

De ſancto Adriano

eos dicis qui ſunt doctores vite eterne. Currens natalia hec ſponſa viri ſui alijs cū gaudio referebat. Tūc rex a quatuoꝛ validiſſimis viris fecit eū grauiter cedi. Omnes aūt penas ⁊ interrogationes ⁊ reſponſiones. natalia alijs martiribꝰ q̄ erāt in carcere ꝯtinuo referebat. Intantum autē ceſus eſt: vt eiꝰ viſcera effunderetur. Tunc ferro vinctus cū alijs martiribus in carcerē recludit. Erat aūt adrianus iuuenis delicatus valde. ⁊ decorus annoꝝ. xxviij. Natalia vero virū ſuum ſupinū iacentē ⁊ totū laceratū ꝯſiderās. mittēs manū ſub vertice eius dicebat. Beatꝰ es dn̄e meus q: dignꝰ effectꝰ es de nūero eſſe ſanctoꝝ. Beatus es lumē meū vt patiaris ꝓ eo qui ꝓ te paſſus eſt. Perge nunc dulcis meꝰ vt videas gloꝛiā eiꝰ. Audiēs aūt impatoꝛ ꝙ multe matrone ſanctis in carcere miniſtrarēt: ꝑcepit ne vlteriꝰ ad eos ingredi ꝑmittant. Qd̄ audiēs natalia ſeipſam tonſoꝛauit. ⁊ habitū virilē aſſumēs ſāctis in carcere miniſtrabat alias quoq; exēplo ſuo ad hoc induxit. Rogauitq; virū vt cū eſſet in glīa hanc p̄cē ꝓ ſe faceret: vt ſe intactam cuſtodiēs deus ab hoc ſc̄lo citiꝰ euocaret. Audiēs aūt rex q̄ matrone feciſſent: iuſſit incudē afferri vt fractis ſup cū cruribꝰ ſancti martires interirēt. Timēs aūt natalia ne vir ſuꝰ ex alioꝝ ſupplicijs terreret: rogauit miniſtros vt ab eo inciperent. Abſciſſis igit ab eo pedibus. cruribuſq; fractis. rogauit eū natalia vt manū ſibi abſcidi ꝑmitteret quatenꝰ alijs ſāctis q̄ plura paſſi fuerāt cōpar eſſet. Quo fc̄o adrianꝰ ſpm̄ reddidit. Ceteriq; vltro pedes ꝓtēdentes ad dn̄m migrauerūt. Rex āt eoꝝ coꝛpa cremari mādauit. Natalia v̄o manū adriani in ſinu ſuo abſcōdit. Cū aūt coꝛpa ſctōꝝ in ignē p̄cipitarentur. voluit ⁊ natalia ſe cū eis in ignē p̄cipitare. Sed ſubito vehemētiſſimꝰ imber erupit. ⁊ ignē extinguēs coꝛpa ſctōꝝ illeſa ſeruauit. Xp̄iani vero ꝯſilio inito coꝛpa eoꝝ ꝯſtantinopolim trāſferri fecerūt: quouſq; pace eccl'ie reddita cū honoꝛe referrētur. Paſſi ſunt aūt circa annū dn̄i. cclxxx. Natalia v̄o domi remanēs manū ſancti adriani ſibi retinuit quā in ſolaciū vite ſue ſꝑ ad caput lectuli ſui tenebat.

D ¶ Poſt hoc aūt tribunꝰ videns nataliā tam pulcrā. tamq; diuitē ⁊ nobilē. de volūtate impatoꝛis honeſtas matronas ad eā miſit. vt in ſuū ꝯiugiū ꝯſentiret. Quibꝰ natalia rn̄dit. Quis michi p̄ſtare poterit vt ꝯiunger tali viro: Sed peto vt triū dierū michi dentur inducie vt me valeā p̄parare. Hoc aūt dicebat vt inde fugere poſſet. Cū aūt dn̄m exoꝛaret vt ſe intactam ꝯſeruaret ſubito obdoꝛmiuit. Et ecce vnus martirū ei apparuit. ⁊ eā dulciter ꝯſolans. vt ad locū in quo ſunt coꝛpoꝛa martirū veniat impauit. Euigilans eīn ⁊ manū adriani ſolam accipiens cum multis chꝛiſtianis nauem aſcendit. Quod tribunus audiens cum multis militibus camp nauigiū inſecutus eſt. Exurgens autē ventus ꝯtrarius. multis eoꝝ ſubmerſis eos redire compulit. Media autē nocte diabolus in ſpecie naucleri cū naui fantaſtica his qui erāt cū natalia apparuit. et quaſi voce naucleri ait eis. Vn̄ venitis ⁊ quo ꝑgitis: Et illi. Ex nichodemia venimꝰ: ⁊ ꝯſtantinopolim ꝑgimꝰ. Quibus ille ait. Erratis. Ad ſiniſtrā ꝑgite vt rectiꝰ nauigetis. Hoc aūt dicebat vt eos in pelagꝰ mitteret: ⁊ ꝑirēt. Cū aūt vela mutarent: ſubito adrianꝰ in nauicula ſedens eiſdem apparuit. ⁊ eos nauigare ſicut p̄iꝰ ceperāt admonuit. aſſerēs malignū ſpm̄ fuiſſe q̄ ſibi locutꝰ fuerat. ponenſq; ſe an̄ eos: p̄cedebat illos. ⁊ viaꝫ eis oſn̄debat. Natalia v̄o adrianū p̄cedere vidēs immenſo gaudio repleta eſt. Sicq; an̄ꝙ illuceſceret ꝯſtantinopolim aduenerūt. Cū aūt natalia in domū vbi erāt coꝛpa martirū introiſſꝫ. ⁊ manū adriani ad coꝛpus poſuiſſet. ⁊ poſt oꝛōneꝫ doꝛmitaſſꝫ. Adrianꝰ ei ap̄paruit. ⁊ ſalutās eā vt in eternā pacē ſecū veniret p̄cepit Que cū euigilaſſꝫ ⁊ ſōniū aſtātibus retuliſſet valefaciēs oībꝰ emiſit ſpm̄. Fideles aūt coꝛpus accipiētes. iuxta martirū coꝛpa illud poſuerunt.

¶ De ſanctis goꝛgonio et doꝛotheo cxxviii A

De ſanctis gorgonio. protho et iacīcto

Gorgonius ⁊ dorotheꝰ apud nichomediā primi in palacio diocleciani antique militie renunciāt. vt liberiꝰ regē ſuū ſequātur ⁊ xp̄ianos ſe voce libera ꝯfitētur. Qḋ ceſar audiens plurimū anxiebat̃ egre ferēs ꝑdere tales viros quos intra palaciū nutritos moꝝ ⁊ generis nobilitas decorauit. Cum igit̃ nec minis nec blandicijs mouerētur in eculeo diſtendūtur: ⁊ flagell̃ ⁊ vngul̃ toto corꝑe lacerati. aceto ⁊ ſale nudatis pene coꝝ viſceribꝰ ꝑfunduntur. ⁊ cū hec alacriter tollerarent. in craticula aſſant̃ vbi quaſi in lecto floꝝ videbātur iacere: nichilqꝫ leſiōis ſentire. Deinde iuſſu ceſaris laqueo ſuſpendunt̃. ⁊ corpa lupis ⁊ canibꝰ exponunt̃ ſed tn̄ intacta a fidelibus colligūtur. Paſſi ſunt circa annū dn̄i. cclxxx. Poſt multos annos corpus ſancti gorgonij romā trāſlatū eſt. Anno aūt dn̄i. dcclxiij. ep̄s metenſis nepos pipini regis ipſum ad gallias tranſtulit. ⁊ in gorgocienſi monaſterio collocauit.

De ſanctis protho et iacincto cxxix. A

Prothus ⁊ iacinctus fuerunt domicelli ⁊ i ſtudio ph̄ie ſocij eugenie filie philippi nobiliſſimi romanoꝝ genere. Qui quidē philippꝰ a ſenatu ꝑfecturā alexādrie accepat. ⁊ illuc claudiā vxorē ſuā. ⁊ filios auitū ⁊ ſergiū. filiā quoqꝫ eugeniā ſecū duxit. Porro eugenia oībus liberis artibꝰ ⁊ l̄ris erat ꝑfecta. Prothꝰ quoqꝫ et iacinctꝰ ſecū ſtuduerāt ⁊ ad ꝑfectionē oīm ſciaꝝ deuenerant. Eugenia igit̃ .xv. etatis ſue anno ab aquilino aquilini ꝯſulis filio petit̃ vxor. Cui illa. Et maritꝰ nō natalibus ſed moribꝰ eſt eligēdus. Peruenit igitur ad manus eius doctrina pauli. ⁊ cepit aīo fieri xp̄iana. Permiſſum erat tūc xp̄ianis iuxta alexandriā habitare. Unde illa quaſi ſolaciādo ꝑgens ad villā tranſiens audiuit xp̄ianos cantātes. Oēs dij gentiū demonia: dn̄s aūt celos fecit. Tūc dicit ad pueros prothū ⁊ iacinctū qui ſecū ſtuduerāt. Phoꝝ ſilogiſmos ſcrupuloſo ſtudio tranſegimus. Ariſtotelica argumēta. ⁊ platonis ydeas. ⁊ ſocratis monita ⁊ breuiter q̇cq̇d cantat poeta q̇cq̇d orator. ⁊ quicq̇d ph̄s cogitat hac ſn̄ia excludūtur. Dn̄am me vobis vſurpata ptās ſororem vero ſapīa fecit. Simꝰ ergo frēs ⁊ xp̄m ſequamur. Placet ꝯſiliū. ⁊ aſſumpto habitu viri ad monaſteriū cui elenus vir dei ꝑerat venit q̄ nullā ad ſe feminā venire ſinebat. Qui etiā quadā vice cū heretico diſputās cū vim argumētoꝝ ferre nō poſſet. magnū ignē accēdi fecit vt ille q̄ nō cōbureret verā fidem ꝓbaret̃ hr̄e. Qḋ cū factū eſſet prior intrauit: ⁊ illeſus exiuit. Hereticꝰ aūt cū intrare nollet: ab oībus expulſus eſt. Ad hūc igit̃ cū acceſſiſſꝫ ⁊ ſe virū diceret. Ille ait. Recte vir diceris q2 cū ſis femina viril̃r agis. Nam ſibi eius ꝯditio a deo fuit reuelata. Ab eo igit̃ cū protho ⁊ iacincto monaſticū habitū ſuccepit. ⁊ ſe frēm eugeniū ab oībꝰ appellari fecit. Pater aūt eius ⁊ mater videntes currū eugenie domū vacuū rediſſe. merētes vndiqꝫ filiā inq̄ri fecerūt ſed minime inuenire potuerunt. Interrogāt vates q̇d de filia factū ſit. Qui rn̄dent eā a dijs inter aſtra trāſlatā. Quocirca pater imaginē filie fecit. ⁊ ipſam ab oībꝰ adorari mādauit. Ipſa vero cū ſocijs in dei timore ꝑmanſit ⁊ mortuo ꝑpoſito ipſa ꝑficit̃ B

Erat tūc alexādrie matrona quedā diues ⁊ valde nobilis melancia nomīe quā ſancta eugenia oleo puīgens a quartana liberauit in noīe iheſu xp̄i. Unde m̄lta ei miſit munera ſed nō recepit. Predicta igit̃ matrona frēm eugeniū virū eſſe arbitrās ſepiꝰ eū viſitabat. Videnſqꝫ elegantiā iuuētutis ⁊ pulcritudinē corꝑis: in eiꝰ amorē vehemēter exarſit. ⁊ qualiter cū eo ꝯmiſceri poſſꝫ anxia cogitare cepit. Simulans igit̃ languorē: miſit vt ad eā veniret. ⁊ ſe inuiſere dignaret̃. Qui cū veniſſꝫ apuit ſibi qual̃r eiꝰ amore capta eſſet. ⁊ qual̃r in eiꝰ ꝯcupia eſtuaret. rogās vt ſecū carnal̃r cōmiſceret̃. Statimqꝫ eū apprehēdens amplectit̃ ⁊ oſculat̃. ⁊ ad crimē hortat̃. Qḋ ſcm̄ frater eugeniꝰ abhorruit dicēs ei Recte melācia nomē hr̄e cognoſceris. nigredinis eīn repleta ꝑfidia nigra diceris ⁊ obſcura filia te

nebꝛaꝝ. amica. diaboli. dux pollutionis. fomentũ libidinis. ſoroꝛ anxietatis perpetue. ⁊ moꝛtis filia ſempiterne. Jlla vero ſe deceptã vidẽs: ne foꝛte ſcelus publicaret voluit ipa prioꝛ detegere. clamareq́ꝫ cepit ꝙ eugenius ſe voluit violare. Abiit igit̃ ad philippũ prefectũ ⁊ cõqueſta eſt dicẽs. Juuenis quidã pfidus xpianus ad me medẽdi cã ingreſſus in me irruẽs impudẽter voluit me violare. ⁊ niſi vni⁹ ancille q̃ intra cubiculũ erat fuiſſem liberata ſuffragio ſue me libidini ſociaſſet. Audiens hoc pfectus ira accẽdit̃ ⁊ miſſa appitoꝝ multitudie eugeniã ceteroſq́ꝫ ſeruos xpi ferro vinctoſ adduci fecit. dieq́ꝫ ſtatuit in quo oẽs tradi deberent moꝛſib⁹ beſtiaꝝ. Accerſitis aũt eis corã ſe dixit ad eugeniã. Dic nobis eĩn ſceleratiſſime. hoc vos xp̃s vr̃ quẽ colitis docuit vt operã coꝛruptionibus detis. ⁊ matronas impudẽti veſania violetis. Cui eugenia demiſſa facie ne agnoſceret̃ rñdit. Dñs nr̃ caſtitatẽ docuit ⁊ integritatẽ ſeruantib⁹ eternũ vitã ꝓmiſit. Hãc aũt melanciã falſam teſtẽ monſtrare poſſumus ſed meli⁹ eſt vt nos patiamur q̃ꝫ ꝙ illa cũ ↄuicta fuerit puniat̃. ⁊ fructus patiẽtie nr̃e depereat. Verumtñ adducat ancillã quã dicat nr̃i ſceleris eſſe teſtẽ vt ex oꝛe eius poſſint refutari mendacia. Que cũ adducta eſſet. illa a dña ſua docta ↄſtanter ſibi opponebat ꝙ dñam ſuam opprimere voluit. Cũq́ꝫ oẽs de familia ſiĉ deprauati ſic eſſe teſtarẽtur. ait eugenia. Temp⁹ tacẽdi tranſijt. ⁊ temp⁹ loquẽdi aduenit. Nolo vt impudica in ſeruos xpi crimen imponat nec falla cia gloriet̃. Ut aũt mendaciũ veritas ſuperet. ⁊ ſapiẽtia maliciã vincat. veritatẽ oſtendã nõ ꝓpter iactantiã ſed ꝓpter dei gloriã. Et hec dicẽs tunicã a capite vſq́ꝫ deoꝛſum ſiue vſq́ꝫ ad cingulũ ſcidit et femina apparuit. Dixitq́ꝫ pfecto. Tu michi pater claudia mater. frẽs hi duo q̃ tecũ ſedent auitus ⁊ ſergi⁹. ego eugenia filia tua. Hi duo protbus ⁊ iacinctus. Qđ pater audiẽs. ⁊ filiã cognoſcere incipiens. in amplex⁹ cũ mr̃e irruit ⁊ lachꝛimas multas effudit. Eugenia aũt veſtib⁹ aureis induit̃ et in ſublime tollit̃. Jgnis aũt de celo venit. ⁊ melanciam cũ ſuis ↄſumpſit. Sicq́ꝫ eugenia prẽm ⁊ matrem. frẽs ⁊ totã familiã ad fidẽ xpi ↄuertit. ita ꝙ pater a pfectura depoſit⁹. a xpianis ep̃s oꝛdinat̃. ⁊ in oꝛõne pſiſtens ab infidelib⁹ occidit̃. Claudia aũt cũ filijs ſuis ⁊ eugenia romã reuertit̃ ⁊ ibi mlti ab eis ad xp̃m ſũt ↄuerſi. Eugenia aũt iuſſu imperatoꝛis ligata grandi ſaxo in tiberim pcipitatur. Sed rupto ſaxo ſup vndas incolumis gradiebat̃. Tunc in foꝛnacẽ ardentẽ ꝓijcitur: ſed extincta foꝛnace refrigerio vtebatur. Recluditur deinde in tenebꝛoſum carcerẽ ſed lumen ſplẽdidiſſimũ radiabat eidem. Cumq́ꝫ per. x. dies ſine cibo fuiſſet ſaluatoꝛ eidẽ apparuit. ⁊ panem candidiſſimũ ſibi poꝛrigens dixit. Accipe cibũ de manu mea. Ego ſum ſaluatoꝛ tuus quẽ tota mẽtis intẽtione amaſti. Eodẽ die quo ad terras deſcẽdi ipſe te eripiã: Jn die igit̃ natal' dñi ſpiculatoꝛ mittit̃ ⁊ caput ei⁹ abſcidit̃. Que poſtmodũ mr̃i apparuit. ⁊ ꝙ die dñica ſe ſeq̃retur pdixit. Veniẽte igit̃ dñica die claudia in oꝛõne poſita emiſit ſpm̃. Protb⁹ aũt ⁊ iacinctus cũ ad tẽplũ ydoloꝝ traherẽtur oꝛõne ſimulacrũ cõminuerũt. Et cũ ſacrificare nollent capitis obtruncatione martiriũ poſtmodũ cõpleuerunt. Paſſi ſunt aũt ſub valeriano ⁊ gallo. Circa ãnos domini. cclvi.

De exaltatione ſancte crucis cxxx. A

Exaltatio ſancte crucis d̃r eo ꝙ tali die fides ⁊ ſancta crux plurimũ exaltata fuit. Notandũ aũt ꝙ ante xpi paſſionẽ lignũ crucis fuit lignũ vilitatis q: hmõi cruces de lignis vilib⁹ parabãtur. Jnfructuoſitatis: q: quantũcunq́ꝫ in monte caluarie plantabat̃ fructũ minime faciebat. Jgnobilitatis quoq́ꝫ q: erat ſuppliciũ latronũ. Tenebꝛoſitatis: q: tenebꝛoſũ ⁊ ſine oĩ decore erat. Moꝛtis: q: ibi hoĩes moꝛti tradebant̃. Fetoꝛis q: in medio cadauerũ plãtabat̃. Poſt paſſionẽ vero fuit multiplr̃ exaltata q: vilitas trãſijt in pcioſitatẽ. Vñ dixit andreas. Salue crux pcioſa. ⁊c

Infructuoſitas in fertilitatem. Canti. vij. Aſcen-
dam in palmã ꝛ app̄. fru. ei⁹. Ignobilitas in ſubli
mitatẽ. Aug⁹. Crux q̄ erat ſuppliciũ latronũ trã-
ſijt ad frontes impatoꝝ. Tenebroſitas in clarita-
tem. Chriſo. Crux ꝛ cicatrices xp̄i radijs ſolis in
iudicio erũt lucidiores. Mors in vite ppetuitatẽ
Unde cãtat. Ut vñ mors oriebat. ꝛc. Fetor in odo
ris ſuauitatẽ. Cañ. i. Cũ eſſet rex in accubitu ſuo
nardus, id eſt. crux ſctã. dedit odorẽ ſuũ. B

Exaltatio ſctẽ crucis ſolenniter ab eccl'ia
celebrat q2 in ea fides ꝗplurimũ exaltata
fuit. Anno eñi dñi. dcxv. pmittẽte dño fla
gellari ppl'm ſuũ p ſeuiciã paganoꝝ. coſdroe rex p
ſaꝝ omnia regna terraꝝ ſuo imperio ſubiugauit.
Hieruſalẽ aũt veniẽs a ſepulcro dñi territ⁹ redijt
ſed tñ partẽ ſancte crucis quã ſancta helena ibidẽ
reliquerat aſportauit. Uolens aũt ab oibus coli
vt deus. turrim ex auro ꝛ argẽto ꝛ interlucentib⁹
gemmis fecit. ꝛ ibidẽ ſolis ꝛ lune ꝛ ſtellaꝝ imagi-
nes collocauit. Per ſubtiles etiã ꝛ occultos duct⁹
quaſi de⁹ aquã deſup infũdebat: ꝛ in ſubterraneo
ſpecu equi, quadrigas trahẽtes in circuitu ibant.
vt quaſi turrim mouerẽt ꝛ tonitruũ ſimularẽt. Fi
lio igitur ſuo regno tradito: in tali phano ꝓpha-
nus reſidet. ꝛ iuxta ſe crucẽ dñi collocãs appella
ri ab oib⁹ ſe deũ iubet. Et ſicut legitur in libro de
mitrali officio. ipſe coſdroe i throno reſidẽs tanꝗ
pater lignũ crucis ſibi a dextris poſuit loco filij.
et gallũ a ſiniſtris loco ſpũſſancti. ſe vero iuſſit pa
trẽ noiari. Tũc eracli⁹ impator exercitũ copioſuꝫ
collegit ꝛ ꝯtra filiũ coſdroe iuxta danubiũ fluuiũ
dimicatur⁹ aduenit. Tandẽ vtriſq3 principib⁹ pla
cuit vt ſup pontẽ ſoli ꝯfligerẽt. ꝛ q̄ victor exiſteret
ſine damno vtriuſq3 exercit⁹ imperiũ vſurparet.
Decretũ etiã exijt. vt quicũq3 principẽ ſuũ iuuare
p̄ſumeret. crurib⁹ abſciſis ꝛ brachijs. ob hoc conti
nuo in flumine mergeret. At eracli⁹ totũ ſe deo
obtulit. ꝛ ſancte cruce deuotione qua potuit ꝯmẽ
dauit. Ambob⁹ itaq3 in ꝯflictu durãtibus: eraclio
victoriã dñs ꝯtulit. ꝛ ꝯtrariũ exercitũ ſuo impe-
rio ſubiugauit. adeo ꝙ vniuerſus ppl's coſdroe fi
dei xp̄iane ſe ſubdidit. ꝛ ſacrũ baptiſma ſuſcepit.
Coſdroe aũt ignorabat exitũ belli: q2 cũ ab oib⁹
odiret ſibi a nemine intimat. Eracli⁹ aũt ad eũ p-
uenit ꝛ in throno aureo eũ ſedere repiens eidem
dixit. Quia lignũ ſancte crucis ſcd̃m tuũ modulã
honoraſti. ſi baptiſmũ ꝛ fidẽ xp̄i ſuſcepis. adhuc
vitam ꝛ regnũ paucis a te acceptis obſidib⁹ obti-
nebis. Si aũt hoc implere ꝯtẽpſeris gladio meo
te feriã: ꝛ caput tuũ pcidã. Cũ igit ille acqeſcere
nollet. extracto gladio eum protinus decollauit.
Et q2 rex fuerat ſepeliri p̄cepit. Filiũ vero ſuũ. x.
annoꝝ. quẽ cũ eo repit baptiſari fecit. ꝛ de ſacro
fonte ipſum ſuſcipiens regnũ paternũ ei dimiſit.
Turrim vero illã deſtruẽs. argẽtũ in predã ſui ex
ercit⁹ tribuit. aurũ vero ꝛ gẽmas ad reparãdas
eccl'ias quas tirãnus deſtruxerat reſeruauit. Sa
crã igit crucẽ ſuſcipiẽs hierl'ymã reportauit. C

Cumq3 aũt de mõte oliueti deſcẽdens p portã
quã dñs paſſur⁹ intrauerat in equo regio ꝛ orna
mento impiali ingredi vellet: repẽte lapides por
te deſcẽderũt. ꝛ inuicẽ quaſi mur⁹ vel vnus pari-
es ſe clauſerũt. Sup quo cunctis ſtupẽtibus. ange
lus dñi ſignũ crucis in manib⁹ tenẽs ſup portã ap
paruit dicens. Cum rex celoꝝ ad paſſionẽ p hanc
portã intraret. nec cultu regio ſed humili aſello in
grediens. humilitatis exemplũ ſuis cultorib⁹ de-
reliquit. Et his dictis angel⁹ abſceſſit. Tũc impe-
rator lachrimis infuſus ſeipm diſcalciauit. ꝛ veſti
menta vſq3 ad camiſiã exuit. crucẽq3 dñi accipiẽs
vſq3 ad portã humil'r baiulauit. Moxq3 duricia la
pidũ celeſte p̄ſenſit imperiũ. ſtatimq3 porta ſe ſub
erigens. liberũ intrantibus patefecit ingreſſum.
Odor aũt ſuauiſſim⁹ qui eodem die eodẽq3 mo-
mẽto quo de turri coſdroe ſacra crux fuit ablata.
hierl'ymis de p̄ſarũ ꝓuincia p tam longe terrarũ
ſpacia fuerat illapſus: tunc redijt. Oẽſq3 mirabili
ſuauitate refecit. Rex aũt deuotiſſim⁹ in has cru
cis laudes ꝓrupit. O crux ſplẽdidior cũctis aſtris
mundo celebris. hoibus multũ amabilis. ſanctior
vniuerſis: q̄ ſola fuiſti digna portare talentũ mũ-
di. Dulce lignũ. dulces claui. dulcis mucro. dulcis
haſta. dulcia ferẽs pondera. ſalua p̄ñtem caterũã
in tuis hodie laudibus ꝯgregatam. tuo vexillo ſi
gnatã. Sicq3 precioſa crux in ſuo loco reſtituitur.
ꝛ antiqua miracula renouãtur. Mortui quidã vi
te reſtituũtur. paralitici quatuor curãtur. leprosi. x.
mũdant. ceci. xv. illuminant. demones effugãtur.
ꝛ a varijs languorib⁹ p̄limi liberãtur. Et ſic impe
rator eccl'ias reparãs ꝛ regijs mũerib⁹ cumulãs.
ad ꝓpria remeauit. In cronicis aũt hoc geſtum
aliter narrat. Dicit eñi ꝙ dũ coſdroe occupãs vni
uerſa regna: hierl'm cũ zacharia p̄triarcha ꝛ ligno
crucis cepiſſet. ꝛ eracli⁹ cũ eo pacẽ facere vellet:
iurauit ſe cũ romanis pacẽ nõ facturũ: donec cru
cifixũ abnegarẽt ꝛ ſolem adorarẽt. Tũc eraclius
zelo armatus ꝯtra eum exercitũ mouit. ꝛ perſas
multis p̄lijs deuaſtauit. ꝛ coſdroe vſq3 teſifontẽ
fugere cõpulit. Tandẽ coſdroe diſſenteriã incur-
rens medaſan filiũ ſuum in regẽ coronare voluit

De exaltatione ſancte Crucis

Coſdroes primogenitus eius audiens cū eraclio fedus iniit patremqꝫ cū nobilibus ꝯſequēs in vincu lis eiecit. Quē pane tribulationis ⁊ aqua angu ſtie ſuſtentās. tandē ſagittari ⁊ occidi fecit. Poſt modū aūt oēs incarceratos cū patriarcha ⁊ ligno crucis eraclio deſtinauit. Ille aūt ꝑcioſum lignū crucis hierl'm detulit. ⁊ poſtmodū ꝯſtātinopolim deportauit. Hec in mltis cronicis legūtur. ¶ De hoc aūt ligno crucis ſic dixit ſibilla apud paganos ſicut dr̄ in hiſt. tripꝉita. O ter beatū lignū in quo deus extēſus eſt. Hoc forte dictū eſt ꝓpter vitā na ture grē ⁊ glīe q̄ ex cruce ꝓuenit. ¶ Apud ꝯſtantinopolim iudeus quidā eccl'iam ſcē ſophie ingreſſus quandam imaginē xp̄i ibidem ꝯſpexit. Qui ſe ibi ſolū ꝯſiderās gladiū arripuit: ⁊ appro pians imaginē xp̄i in gutture ꝑcuſſit. ſtatimqꝫ in de ſanguis exiuit. ⁊ iudei faciē ⁊ caput aſperſit. Qui territ⁹ imaginē accepit: ⁊ ip̄m in puteu ꝓij ciens ſtatim aufugit. Quidā aūt xp̄ian⁹ eidē ob uiauit ſibiqꝫ dixit. Unn̄ venis iudee? Aliquē homi nem occidiſti. Et ille. Falſum eſt. Cui rurſus hō il le dixit. Uere homicidiū ꝑpetraſti. ⁊ ideo ſangui ne aſperſus es. Et iudeus. Uere deus xp̄ianoꝝ magnus eſt. ⁊ fides ei⁹ firma ꝑ oīa ꝓprobat. Ne quaq̄ eī̄ hominē ꝑcuſſi ſꝫ xp̄i imaginē. ⁊ ꝯtinuo ſāguis emanauit de ei⁹ gutture. Duxit aūt iude⁹ hoiēs illū ad puteū. ⁊ inde ſcām imaginē extraxe runt. Plaga aūt in gutture xp̄i vt ferꝉ adhuc ho die cernitur. ⁊ iudeus continuo fidelis efficitur.

¶ Apud ſiriam in ciuitate berich quidā xp̄ianus ſub annua penſione hoſpiciū hn̄s. imaginem dn̄i crucifixi ꝯtra lectuli faciē in pariete affixerat ⁊ ibi orōnes ſuas ꝯtinue faciebat Poſt annū vero aliā domū locauit ⁊ imaginē ibidē ex obliuione dereli quit. Quidā aūt iude⁹ ꝑdictā domū ꝯduxit. ⁊ qua dam die vnū de ſuis ꝯtribulib⁹ ad ꝯuiuiū inuita uit. Inter ep'las aūt ille q̄ inuitat⁹ fuerat caſu cir cūſpiciēs. imaginē infixā parieti ꝯtuetur. ⁊ in illū qui ſe inuitauerat ira fremens cur imaginē iheſu xp̄i nazareni tenere audeat cōminatur. Ille autē cum adhuc predictā imaginē nō vidiſſet. ſacramē tis q̄bus poterat affirmabat ꝙ illam de qua dixit imaginē penit⁹ ignorabat. Tunc ille placatū ſe ſi mulans valefecit. ⁊ ad principē ſue gētis abiens iudeū illū de eo qd̄ viderat accuſauit. Iudei igitur ꝯgregati ad domū eius ꝯueniūt. ⁊ viſa imagine illum ꝯtumelijs duris afficiūt. ⁊ extra ſinagogam ſemiuiuū ꝓiciūt. imaginē vero ꝯculcātes pedi bus. cuncta in ea dn̄ice paſſionis obprobria reno uarūt. Cum vero latus lancea ꝑforaſſent. ꝯtinuo ſanguis ⁊ aqua vbertim exiuit. ⁊ ſuppoſitū vas impleuit. Stupefacti iudei: ſanguinē illū ad ſina gogas detulerūt. ⁊ oēs infirmi ex ipſo uncti ꝓ tin⁹ curabātur. Tūc iudei ep̄o terre illi⁹ oīa ꝑ ordi nē narrauerūt. ⁊ baptiſmū ⁊ fidē xp̄i vnanimiter ſuſceperūt. Ep̄s aūt ſanguinē illū in ampullis cri ſtallinis ⁊ vitreis ꝯſeruauit. Xp̄ianum etiā illum accerſiuit ad ſe ⁊ quis tam pulcrā imaginē cōpo ſuiſſet inquiſiuit. At ille dixit. Nicodem⁹ illā cō poſuit quam moriēs gamalieli. gamaliel zacheo. zacheus iacobo. iacobus ſimoni reliquit. Sicqꝫ in hierl'z vſqꝫ ad excidiū vrbis fuit donec inde a fide libus in regnū agrippe delata. ⁊ inde ad patriam meā deducta. a parētib⁹ meis ad me hereditario iure deuenit. Factū eſt hoc anno dn̄i. dcc. l. Tunc omnes iudei ſinagogas in eccl'ias ꝯſecrarūt. Et extunc hic mos inoleuit vt eccleſie ꝯſecrarētur: qꝫ ante tm̄ altaria ꝯſecrabātur. Propter iſtud mira culū ordinauit eccl'ia. v. kl's decembris memoriaꝫ fieri dn̄ice paſſionis. vl' vt alibi legitur. v. ydus no uembris. Unde ⁊ rome ꝯſecrata eſt eccleſia in ho nore ſaluatoris: vbi ampulla cum illo ſanguine re ſeruatur. ⁊ ſolenne feſtū tunc agitur. ¶ Uir tus crucis etiā apud infideles maxima ꝑ oīa com probaꝉ. Nam vt greg. in. iij. dialogoꝝ libro ꝯme morat andreas fundane ciuitatis ep̄s. dū quādaꝫ ſanctimonialē feminā ſecum habitare ꝑmitteret antiqu⁹ hoſtis cepit illius ſpeciem oculis mētis ei⁹ imprimere vt in lecto nephāda cogitaret. Qua dam vero die iude⁹ quidā romam veniēs. cū iam diē declinare cerneret. ⁊ vbi manere poſſet mini me repiſſet. in quodā tēplo apollinis ad manēdū ſe ꝯtulit. Qui ip̄m loci illi⁹ ſacrilegiū ꝑtimeſcēs ꝙ uis fidē crucis minime hrēt. ſigno crucis tm̄ ſe mu nire curauit. Nocte aūt media euigilās vidit ma lignoꝝ ſpirituū turbā quaſi in obſequiū cuiuſdaꝫ ꝑtātis ꝑire cūqꝫ q̄ ceteris ꝑerat in coꝝ medio cō ſedere qui cepit ſinguloꝝ ſpirituū ſibi obſequen tiū cauſas actuſqꝫ diſcutere. quaten⁹ vnuſquiſqꝫ quantū egiſſet nequitie inueniret. Modū aūt diſ cuſſionis grego. cā breuitatis ꝑtrāſit. Sed ex ſili in quodā exemplo qd̄ legitur in vitaſpatrū innote ſcere pōt. Nam dum quidam in templū ydoloꝝ in traſſet: vidit ſathanā ſedentē. ⁊ omnē ei⁹ militiaꝫ ei aſſiſtentē. Et veniēs vnus de malignis ſpiriti bus adorauit eum. Cui ille. Unde venis? Et ille. In illa ꝓuincia fui: ⁊ ibi bella plurima ſuſcitaui: et ꝑturbatiōes multas feci. ⁊ ſanguinē copioſum effudi. ⁊ veni nūciare tibi. Et ſathan ait. Quanto tp̄e hoc feciſti. Cui ille. In. xxx. diebus. Et ſathan

Quare tanto tpe hoc feciſti. Et ait aſtātibus. Ite
et flagellis eū cedite ꝛ duriꝰ verberate. Et ſcdus
veniens adorauit eū dicēs. In mari dn̄e eram et
commotiones maximas excitaui. ꝛ naues mltas
demergēs: hoīes q̄plures occidi. Et ait. Quanto
tpe hoc feciſti? Et ille. In .xx. diebꝰ. Et iuſſit hunc
ſilr flagellari dicēs. Ita modicū tāto tpe labora-
ſti. Et terciꝰ veniēs ait. In quadā ciuitate fui. ꝛ ri
xas ī q̄buſdā nuptijs excitaui. ꝛ multā ſanguinis
effuſionē feci. ꝛ ſponſum ipſum occidi. ꝛ veni nū-
ciare tibi. Cui dixit quāto tpe hoc feciſti? Et ille.
In .x. diebꝰ. Et ille ait. Nōne plura in tot diebus
opatꝰ es? Et iuſſit eū a circūſtantibꝰ verberari. Et
quartꝰ veniēs ait. In heremo manſi p .xl. annos.
circa quendā monachum laboraui. ꝛ vix tandem
ipſum in lapſum carnis p̄cipitaui. Qd̓ ſathan au-
diens de ſolio ſuo ſurrexit. ꝛ eū oſculās de capite
ſuo coronā abſtulit: ꝛ capiti illiꝰ impoſuit. ac ipm
ſecum ꝯſedere fecit dicens. Magnā rem fortiter
egiſti. ꝛ plus oībus laboraſti. Hic igit̄ vel ſilis po
teſt eſſe modus illiꝰ diſcuſſionis quē gregoriꝰ pre
termittit. Cū ergo ſinguli ſpūs exponerēt q̄d egiſ
ſent. vnus in mediū ꝓſilijt. ꝛ quāta carnis tēpta-
tione de illa ſanctimoniali femina andree animū
cōmouiſſet aperuit. Addens q̄ heri hora veſpe-
rarū vſq̄ ad hoc eiꝰ mentē traxerit. vt in tergū eiꝰ
blandiēs alapā daret. Tūc malignꝰ ſpūs eū hor-
tatus eſt: vt pficeret qd̓ cepiſſet: vt illiꝰ ruine ſin-
gularem inter ceteros palmā teneret. Precepitq̄
vt quererēt quiſnam eſſ3 ille qui iacere in templo
eodem p̄ſumpſiſſet. Cū aūt ille vehemētiꝰ palpi-
taret ꝛ miſſi ſpūs eū crucis myſterio ſignatū vide-
rent. territi clamauerūt. Uere vas vacuū ſ3 ſigna
tū. Ad hanc vocē ꝓtinus illa malignoꝝ turba di-
ſparuit ſpirituū. Iudeꝰ aūt ꝯcitus ad ep̄m venit.
ꝛ ei oīa p ordinē enarrauit. Qd̓ ille audiēs vehe
menter ingemuit. ꝛ omnē mulierē a domo ſua ꝓ
tinus remouit. ꝛ iudeū baptizauit. Refert quoq̄
greg. in li. dyalo. q̄ q̄dam ſanctimonialis ortū in-
grediēs ꝛ lactucā ꝯſpiciēs ꝯcupiuit eamq̄ ſigno
crucis bn̄dicere oblita auide momordit. S3 arre-
pta a diabolo ꝓtinꝰ cecidit. Cū aūt beatꝰ equicius
ad eam veniſſet: diabolꝰ clamare cepit ac dicere.
Ego quid feci. ego q̄d feci? Sedebā hic ſup lactu-
cam: illa venit ꝛ momordit me. Ad imperiū aūt p̄
dicti viri diabolꝰ mox de ea exiuit. Legit̄ in hi-
ſto. eccl̓. q̄ gētiles p alexādriā arma ſerapis in pa
rietibꝰ depinxerāt. Theodoſiꝰ vo ill̓ deletis ſignū
crucis depingi mādauit. Quo viſo gētiles ꝛ ſacer
dotes ydoloꝝ baptizati ſunt. dicētes traditū eſſe
ab antiquis q̄ ea que colebant ſtarent: donec ve
niret ſignū illud in quo eſt vitaꝰ. Quedam tūc lr̄a
apud illos quā ſacram vocabant habebat formā
crucis quam dicebāt inter p̄tari vitā futuram.

De ſancto iohanne criſoſtomo. cxxxi.

A

Iohannes cognomine chriſoſtomus an
tiochenus. filius ſecundi et anthuse no-
bilium fuit. Cuius vita genus cōuerſatio
et perſecutio in hiſtoria tripartita pleniꝰ declara-
tur. Qui cū p hic ſtudiū impēdiſſet. tandē hāc de-
ſerēs diuinis lectionibꝰ incūbebat. Qui p̄ſbiter or
dinatꝰ ꝓpter caſtitatis zelū ſeuerior hēbat̄. ꝛ fer-
uori magiſq̄ mālſuetudini ſeruiebat. Et ꝓpter vi-
te rectitudinē incautꝰ ad futura ꝓſpicere neſcie-
bat. In ꝯfabulatione arrogās a neſciētibꝰ puta-
bat̄. In docēdo erat p̄cipuꝰ. in exponēdo egregiꝰ
ad mores coercēdos optimꝰ Regnātibꝰ igit̄ archa
dio ꝛ honorio auguſtis ꝛ damaſo in romana ſede
preſidēte: factꝰ eſt ep̄s. Qui dū vitā clicoꝝ repēre
corrigere voluit: oēs in ſui odiū ꝯcitauit. ꝛ eū ve
lut furioſum declinabāt. ꝛ apud omēs ei detrahe-
bant. Et q2 nunq̄ aliquē ad prandiū inuitabat.
nec ab aliquo inuitari volebat. dicebāt eum hoc
ideo facere: q2 turpiter māducaret. Alij ꝓpter ex
cellentē ꝛ exq̄ſitū vſum ciboꝝ hoc eū facere p̄dica
bant. Reuera aūt ꝓpter abſtinentiā. ſtomachū et
caput ſepe dolebat. ꝛ iđo prādioꝝ epulas euita-
bat. Ppl̓s aūt ꝓpter ſermōes quos ī eccl̓ia facie-
bat eū plimū diligebat. paruipendens q̄ ꝯtra eū
emuli loq̄rent̄. Appoſuit quoq̄ iohēs ꝛ quoſdam
ꝓcerū obiurgare. ꝛ ideo ꝯtra eū maior inuidia eſt

❡ De ſancto Johanne chriſoſtomo

acceñſa. Aliud quoqꝫ fecit qḋ cunctos valde ꝯmo
uit. Eutropius nanqꝫ ꝑpoſitꝰ impatoris ⁊ hñs cō
ſulis dignitatē volēs in quibuſdā ad eccľiaꝫ fugi-
entibꝰ ſe vindicare. ſtuduit vt lex ab impatore po
neret vt nullꝰ ad eccľiaꝫ ꝯfugeret. imo q̄ dudū re-
fugerāt extraherētur. Poſt paucos aūt dies cū eu
tropius regē offendiſſet ad eccleſiā mox ꝯfugit.
Eṗs aūt hoc audiēs ad eū ſub altari latitantē ac-
ceſſit: ⁊ omeliam increpatoriā ꝯtra eū faciēs ipm
duriſſime obiurgauit. Ex qua re multos offendit
eo ꝙ hoi infelici noluit miſcḋiam impēdere. Sed
inſuꝑ nō deſtitit obiurgare. Impator ergo eutro-
piū rapiens eiꝰ caput abſcidit. Pro diuerſis igit̄
cauſis multos hoīes fiducialiꝰ obiurgabat. ⁊ ideo
erat plurimis odioſus. ❡ Theophilꝰ aūt alexādri-
nus eṗs iohēm deponere volebat. ⁊ ꝑſbiterū quē
dam noīe yſidoꝝ intrudere affectabat. ⁊ ideo cās
depoſitionis diligēter q̄rebat. Ppl's aūt defende
bat iohēm. ⁊ eius doctrina mirabili auiditate pa
ſcebatur. Sacerdoteſqꝫ iohēs ſcḋm eccleſiaſticas
ſanctiones viuere cogebat. dicens nō debere frui
honore ſacerdotij q̄ eoꝝ vitaꝫ ꝯtēnerent imitari.
Non ſolū aūt ciuitatē ꝯſtantinopolitanā ſtrēnue
gubernabat ſed ⁊ plures circūadiacentes ꝓuin-
cias impiali autoritate ꝓuidis legibꝰ ordinabat.
Cumqꝫ cognouiſſet in fenice adhuc demonibꝰ ſacri
ficia miniſtrari. cleros illuc ⁊ monachos deſtina-
uit. omniaqꝫ templa ydoloꝝ deſtrui fecit. ❡ Eo-
dem tpe gaimas quidā erat genere celticꝰ. ꝯſilio
barbarus. ſtudio tirānico vehemēter elatꝰ. arria-
na hereſi depꝛauatꝰ. magr̄ tñ militū factꝰ. Hic im-
patorē rogauit. vt intra ciuitatē ſibi ſuiſqꝫ eccľiaꝫ
vnam daret. Qḋ cūꝫ ꝓmiſiſſet. rogauit iohēm vt
eccleſiā vnā illi ꝯcederet. vt ſic eiꝰ tirānidē refrena
ret. At iohēs v̄tute fortiſſimꝰ ac totus zelo ignitꝰ.
noli inquit o impator hoc ꝓmittere. nec ſanctū ca-
nibus dare. nec hūc barbarū metuas. Sed ambos
nos iube vocari et ſub ſilentio inter nos q̄ dicunt̄
audi. Ego nanqꝫ huius linguam ſic refrenabo. vt
huiuſmodi petere non preſumat. Quod audiens
impator gauiſus eſt. ⁊ vtrūqꝫ altera die vocauit.
B ❡ Cumqꝫ gaimas vnū ꝓ ſe oratoriū peteret
ait iohēs. Vbiqꝫ tibi diuina domꝰ apta eſt vt nullꝰ
te vetet orare. At ille. Ego alteriꝰ ſecte ſum. ⁊ vnū
templū cū meis habere depoſco. Multos quideꝫ
pro romana republica labores aſſumpſi. ⁊ ideo nō
debeo in mea petitiōe ꝯtēni. Cui iohēs. Plurima
ꝑmia et que tranſcendunt tua certamina recepiſti
Magiſter militū factus es. ꝯſolari toga inſuꝑ ex-
ornatꝰ ⁊ oportet te ꝯſiderare quid dudū fueris. ⁊
qualis modo ꝯſpiciaris. Que priſca paup̄tas et
q̄ modo ſubſtātia. Quibꝰ veſtimētis añ vtebaris
⁊ quibus ornaris modo. Igitur qꝛ pauci labores
maxima tibi ꝑmia ꝯtulerūt. ꝯtra honorantē te nō
ſis ingratus. His ſermonibus eius os obſtruxit.
ipſumqꝫ cōpulit vt taceret. Dū igit̄ ꝯſtantinopoli
tanā vrbē ſtrennue gubernaret. gaimas imperiū
ambiēs cū in die nichil agere poſſet nocte barba
ros miſit ꝙ pallaciū ꝯcremaret. Tunc aperte mō
ſtratū eſt quō ſanctus iohēs cuſtodiebat ciuitatē.
Barbaris eñ angeloꝝ armatoꝝ ingens corpus
habentiū copioſa turba apparuit que ipſos ꝓti-
nus effugauit. Qḋ cū dño ſuo nūciaſſent ille val-
de miratꝰ eſt ſciēs exercitū militū ꝑ ciuitates alias
ꝯſtitutū. Cum igit̄ ſequēti nocte eos iterū deſti-
naſſet: a viſione angelorum ſunt ſil'r effugati. No
uiſſime ille egreſſus miraculū vidit ⁊ fugit. eſti-
mās milites ī die latere ⁊ nocte ciuitatē cuſtodi-
re. Egreſſus inde ad traciam iuit. ⁊ magno ꝯgre-
gato exercitu cūcta vaſtabat. timētibꝰ cūctis bar-
baricā feritatē. Impator ergo iohi ſanctiſſimo onꝰ
legationis impoſuit. Ille autē inimicitiaꝝ imme
mor alacriter eſt prouectus. Gaimas vero agno-
ſcens eiꝰ fiduciā pietate aſſumpta longo itinere
eidē occurrit ſuiſqꝫ oculis dexterā eiꝰ circūpoſuit.
et filios ſuos ſacra eius genua oſculari precepit.
Huiꝰ nanqꝫ virtutis iohēs fuit vt etiā valde terri
biles humiliari cogeret ⁊ timere. C ❡ Eodem
quoqꝫ tpe queſtio mota eſt vtrū deus corpꝰ hr̄et.
ex qua queſtione ꝯtētiones ⁊ certamina ſurrexe-
runt. alijs hoc. alijs aliud affirmātibꝰ. maxime tñ
monachoꝝ turba ſimpliciū eſt decepta. dicentiū
deū forma corporea eſſe diſtinctū. Theophilꝰ aūt
eṗs alexandrinꝰ ꝯtrariū ſapiebat. ita vt in eccľia
ꝯtra eos qui humane forme deū aſſeruerāt ꝯten-
deret ⁊ deum incorporeū ꝑdicaret. Qḋ egiptioꝝ
monachi agnoſcētes habitacula ſua reliquerunt.
et alexandriā veniētes ſeditionē ꝯtra theophilū
excitarūt. ita vt eū occidere niterētur. Qḋ ille co-
gnoſcēs ⁊ timēs. ait illis. Sic vos inquit video ſi
cut dei vultū. Et illi. ſi vere inquiūt dicit. qꝛ vultꝰ
dei ſic eſt vt noſter: anathematiza libros orige-
nis q̄ noſtre opinioni aduerſant̄. Quod ſi nō fece
ris q̄ impatoribꝰ ⁊ deo rebellis es. a nobis obpro
briū ſuſtinebis. Et ille. Nolite in me ſeuire. Ego
quideꝫ que vobis placēt facio. Et ſic monachos a
ſuo impetu reuocauit. Exercitati vō ⁊ pfecti mo-
nachi in hoc ſeducti non ſunt. ſed ſimplices ardo-
re fidei ꝯtra frēs ꝯtrariū ſapiētes inſurrexerūt ⁊
multos occidi fecerūt. Dum hec in egipto fierent

De ſancto Johanne chriſoſtomo.

iohannes apud ꝯſtātinopolim doctrina florebat ⁊ apud oēs admirabilis habebat᷑. Uerū cū arriani plurimū pullularēt ⁊ extra ciuitatē eccleſiam hrēnt. ſabbato tñ ⁊ dñica īfra portas ⁊ porticos ꝯgregati hymnos ⁊ antiphonas nocte cantabāt. Dilnculo aūt cū ipſis antiphonis ꝑ mediā ciuitatem portas egreſſi ad ſuā eccleſiā ꝯcurrebāt. Hec aūt ad vituperationē orthodoxoꝝ facere non ceſſabant. frequēter hoc decātantes. Ubi ſunt q̄ dicūt tria virtute vnū. Johēs aūt metuēs ne ſimplices his cantibus traherētur inſtituit vt fideliū turba nocturnis hymnis iuſiſteret. vt ⁊ illoꝝ opus obfuſcaret᷑. ⁊ fideliū profeſſio firmaret᷑. Fecitqꝫ cruces argenteas q̄ cū argēteis cereis portabātur. Tunc arriani zelo accenſi inuidie vſqꝫ ad necē inſurgūt. Una igit᷑ nocte petra ꝑcuſſus eſt briſon eunuchus auguſte qui ad hymnos exercēdos a iohāne fuerat deputatꝰ. Sꝫ etiā quidā de pplo vtriuſqꝫ ꝑtis extincti ſunt. Ex his motꝰ imptor ꝓhibuit arrianos hymnos publice decantare. ⁋ Eo tpe ſeuerianus gabalenſis eps honorabilis apud multos ꝓceres ⁊ ab ipſo imparatore ⁊ auguſta multū dilectus ꝯſtantinopolim venit. ⁊ a iohāne gratāter ſuſceptus eſt. Cumqꝫ iohānes aſiā ꝑrexiſſet ſuā eidē eccliam ꝯmēdauit. Ille aūt nō fidelr ambulabat. ſed ſemetipſum pplo ꝯmēdabat. Serapion autē clericꝰ iohis hoc iohāni ſtuduit nūciare. Trāſeūti aūt ſeueriano nō aſſurrexit ſerapiō. Ille aūt indignatus clamauit. Si ſerapion clicus nō mortuꝰ fuerit. xp̄s in hūana natura natus nō eſt. Hec audiens iohānes redijt ⁊ ipm tanq̄ blaſphemū de ciuitate eiecit. Qđ auguſte multū diſplicuit. ⁊ ipm reuocari fecit: rogans iohannē vt ipm ſibi recōciliaret. Qui nullatenꝰ acqeuit donec auguſta filiū ſuū theodoſiū eius genibꝰ imponeret ſupplicans ⁊ ꝯiurās vt ſeuerianū recōciliaret. D ⁋ Eodē quoqꝫ tpe theophilꝰ alexādrinꝰ eps dioſcoꝝ virū ſanctiſſimū ⁊ yſidoꝝ pꝛiꝰ ſibi amiciſſimū iniuſte eiecit. Qui ꝯſtantinopolim venerāt: vt principi ⁊ iohāni eiꝰ facta narrarēt. Johēs aūt eos quidē honorabat ſed añ cauſe cognitionē cū eis participare nolebat. Falſus tñ rumor ad theophilū venit ꝙ iohēs cū illis cōmunicaret ⁊ eis auxiliū ferret. At theophilꝰ indignatꝰ nō ſolū in illos vindictā exercere ſꝫ iohannē deponere fortiter ſe armabat. Celās igit᷑ intētionē ſuā miſit ad ſingularꝫ epos ciuitatū dicēs ſe origenis velle libros dānare. Epiphanium quoqꝫ epm cypri virū ſanctiſſimū circūuenit ⁊ amicū fecit. rogās vt ⁊ ipſe ſilr libros origenis dānaret. Epiphaniꝰ ꝓpter ſui ſanctitatē eius fallacias nō attēdens. apud ciprū ſuos epos ꝯuocauit ⁊ lectionē origenis interdixit: rogās iohannem ꝑ lr̄as vt ſe ab hoꝝ lectiōe libroꝝ ſuſpēderet ⁊ q̄ ordinata fuerāt ꝯfirmaret. Johānes autē hoc paruipendēs in doctrina eccliaſtica laborabat. et in ea florebat. nichilqꝫ de his q̄ ꝯtra eū cogitabantur curabat. Demū theophilꝰ odiū diu celatū manifeſtauit. ⁊ ſe velle iohannē deponere indicauit. Mox inimici iohannis multiqꝫ clerici ⁊ ꝓceres palacij tp̄s oportunū inuenientes. nitebant᷑ vt cōtra iohannē apud ꝯſtantinopolim ꝯcilium fieret. Poſt hoc aūt epiphanius ꝯſtantinopolim venit. damnationem libroꝝ origenis ſecum ferēs. ⁊ inuitationē iohānis cū theopholi declarauit. Et q̄dam ꝓpter epiphanij reuerentiā damnationi libroꝝ origenis ſubſcribebant. plrimi aūt hoc facere recuſabāt. quoꝝ vnꝰ fuit theotinꝰ ſichic ꝓſul vir rectitudine vite famoſiſſimꝰ. Qui ita rn̄dit. Ego inquit o epiphani eiꝰ q̄ dudū bn̄ reqeuit. iniurias n̄ fero neqꝫ rem blaſphemā rēptare ꝑſumo. dānans ea q̄ priores nr̄i reſpuere noluerūt. Nam neqꝫ malam doctrinā in libris eiꝰ eſſe ꝯſpicio. Qui his ꝯtumelias inferūt neſciūt ſemetipſos. Athanaſiꝰ aūt defenſor niceni ꝯcilij ꝯtra arrianos teſtē ſue fidei hūc virū appellat. illiꝰ libros ſuis ꝯiungens ⁊ dicens. Mirabilis inquit ⁊ laborioſiſſimꝰ origenes hoc de filio dei nobis teſtimoniū ꝑhibet. aſſerens coeternū cū patri. Johānes aūt indignatꝰ nō eſt cur abſqꝫ regulis in eccl̄ia ſua epiphaniꝰ ordinationē fecerit. Sed tñ rogabat vt inter epos cum ſeco maneret. At ille nec ſe cū eo manere nec orare rn̄dit. niſi dioſcoꝝ eijceret. ⁊ dānationē libroꝝ origenis ſubſcriberet. Johē hoc facere renuēte. aduerſus iohēm ab eiꝰ inuidis epiphauius incitat᷑. Un̄ epiphaniꝰ libros origenis dānauit. ⁊ dioſcoꝝ adiudicauit. ⁊ iohi tanq̄ hoꝝ defenſori detrahere cepit. Cui iohānes mādauit. Cōtra reglas mr̄as feciſti o epiphani. Primū q: ordinationē feciſti ī eccleſia ſub meo iure ꝯſtituta. Deinde q: in ea autoritate ꝓpria ſacra celebraſti. Et rurſus q: inuitatus excuſaſti. ⁊ nunc denuo q: in teipſum ꝯfidis. Quapꝓpter obſerua ne ī pplo ſeditio oriat᷑. ⁊ huiꝰ rei ꝑiculū ipſe ſuſcipias. Hoc aūt audiēs epiphaniꝰ diſceſſit. Qui cū ad ciprū reuerſurꝰ eſſet: mādauit iohāni. Spero q: eps nō morieris. At ille remādauit. Spero q: ad ꝑriam tuā nō redibis. Qđ ſic euenit. Nā epiphaniꝰ ī via obijt. Et iohēs poſtmodū de epatu depoſitꝰ in exilio vitā finiuit. E ⁋ Ad ſepulcrū aūt huiꝰ epiphanij viri ſāctiſſimi: demones expellunt᷑. Fuit aūt vir mire liberalita-

¶ De ſancto Johanne chriſoſtomo.

tis ad paupes. Qui cū quadā vice totā eccľie pe⸗
cuniā erogaſſet: ⁊ nichil ſibi remanſiſſet: qdā ſub⸗
ito veniēs ſacculū multaꝝ pecuniaꝝ ſibi obtulit
ac ꝗ diſceſſit. Nec vn̄ venerit aut quo' abierit ſcitū
fuit. ¶ Paupes qdā volētes epiphaniū decipe
vt aliqd eis daret: vn᷒ eoꝝ ſupinū ſe ī terra ꝓſtra
uit. alter ſup eū ſtās quaſi mortuū flebat. ⁊ ꝙ ni⸗
chil vn̄ eū ſepelire poſſꝫ hr̄et qrulis vocibꝰ clama⸗
bat. Epiphaniꝰ igit ſupueniēs vt in qete dormi⸗
ret orauit. ⁊ ſepulture neceſſaria miniſtrauit. Ho
minē ꝗ ꝯſolatus abijt. Jlle aūt ſociū pulſans dice
bat. Surge hodie tuis laboribꝰ epulemur. Quem
cū crebro pulſaſſet. ⁊ mortuum agnouiſſet. ad epi
phaniū cucurrit. ⁊ qd acciderit nūciauit ac vt euꝫ
reſuſcitaret rogare cepit. Jlle aūt benigne eū cō⸗
ſolatꝰ eſt. nō tn̄ eū reſuſcitare voluit: ne miniſtris
dei facile illudat. ¶ Uerū cū epiphaniꝰ diſceſſiſſet
relatū eſt iohāni ꝙ eudoxia auguſta ꝯtra eū epi⸗
phaniū incitaſſꝫ. Qui ſolito zelo accēſus ſermonē
ad ppl'm fecit ꝗ cūctaꝝ mľierū vituꝑationē ōīmo
dā ꝯtinebat. Hic ſermo ab oībꝰ eſt acceptꝰ vt qua⸗
ſi ꝯtra auguſtā ſit ꝓlatus. Qḋ cū auguſta cogno⸗
uiſſet impatori ꝯqſta eſt dicēs ꝯtumeliā illatā vx⸗
ori in eum potiꝰ redūdare. Motꝰ ad hec impator
ꝯtra iohannē ꝑcepit ſinodū celebrari Theophilꝰ
igit feſtine epōs ꝯuocabat. Qēſꝗ iohānis inimici
alacriter ꝯfluebāt. ſuperbū ⁊ impiū eū vocātes.
Uniuerſi igit epī apud ꝯſtātinopolim ꝯſtituti nō
iam de libris origenis tractabāt ſꝫ ꝯtra iohannē
ſe manifeſtiꝰ erigebāt. Mittētes igit ꝓ iohāne ip
ſum citauerūt ꝗ eos quaſi inimicos vitare cenſuit.
ac vniuerſalē ſinodū fieri ꝓclamauit. Jlli vō qua
ter eū denuo citauerūt. Qui cū eos refugeret. ⁊ ſi
nodū fieri ꝓclamaret. dānauerūt eū. in nullo euꝫ
culpātes niſi ꝙ vocatꝰ noluit obedire. Qḋ pplꝰs
audiēs ad ſeditiones maxīas excitatꝰ eſt. ⁊ cū tra
hi ab eccľia nō ſinebat ſꝫ vt hoc ad maiꝰ referret
ꝯciliū ꝓclamabat. Juſſio aūt pncipis compelle⸗
bat' eum velociter eīci: et in exilium deportari.
Johēs aūt timēs ne in ppľo ſeditio oriret: neſciē⸗
te ppľo ſemetipm̄ tradidit ī exiliū deferēdū. Qḋ
cū ppľs cognouiſſet importabilis ſeditio eſt exor
ta. ita vt etiā multi inimicoꝝ eiꝰ ad miſcdiam mo
uerētur: dicentes eū calumniā paſſum quē paulo
ante deſiderabāt videre depoſitū. F ¶ Seueri
anꝰ aūt de quo ſupra ſermo habitus eſt in eccľia
docēs iohi detrahebat dicēs. Et ſi nullū aliud cri
mē hr̄et eiꝰ tn̄ ſupbia depoſitionis eiꝰ cā ſufficiēs
pōt eſſe. Q ita igit ꝯtra impatorē ⁊ epōs immenſa
ſeditione in ppľo auguſta impatorē rogauit: vt io

hannē de exilio reduci faceret. Terremotꝰ quoꝗ
maximꝰ ciuitatē inuaſit dicētibus cūctis hoc accī
dere ꝓpter iniuſtā electionē iohis. Miſſi igitur
ſunt legati ad iohēm rogātes vt cito rediret: ⁊ ci
uitati ꝑeūti ſuis orōībꝰ ſubueniret. ⁊ in ppľo ſe⸗
ditionē excitatā ſedaret. Alij quoꝗ poſt illos. et
rurſus alij deſtinati ſūt ꝗ eū cito redire ꝯpelleret
Qui eū redire nolentē ad ꝓpria cito reduxerunt.
eidē cū cereis ⁊ lampadibꝰ vniuerſo ppľo occur⸗
rēte. Jpſe aūt in epāli ſede reſidere nolebat dicēs
oportere hoc fieri iudicio ſinodali. ⁊ eos ꝗ dānaue
rāt ſuā ſnīam reuocare. Ppľs aūt miro modo ac⸗
cendebat eū in epāli ſede reſidentē videre: ⁊ ver⸗
ba doctoris audire. Preualuit igit ppľs coactuſꝗ
eſt ſermonē facere ad ppľm: ac in ſua cathedra re
ſidere. Theophilꝰ igit aufugit. Qui cū ierapolim
aduenīſſet: mortuꝰ eſt eiuſdē ciuitatis epūs. et ibi
lamon ſanctiſſimꝰ monachus eſt electꝰ. At ille eū
crebro refugeret. ei theophilꝰ ſuadebat vt ſue ele
ctioni ꝯſenſum pberet. Tunc ille promiſit dicēs.
Cras qḋ dn̄o placet implebit. Craſtina ergo die
veniētes ad cellā ſuā eū vt epātum ſuſciperet in⸗
ſtanter rogabāt. qui ait. Oremus primo ad dn̄m.
Qui dum oraret mox cū ipſa orōne terminū vite
ſuſcepit. Johānes itaꝗ doctrine ſedule inſiſtebat
Eo aūt tp̄e ſtatua argētea clamide circūamicta
in platea iuxta eccľiaꝫ ſctē ſophie ad honorē eu⸗
doxie auguſte ꝯſtituta erat: vbi milites ⁊ ꝑceres
luſus publicos exercebāt. Qḋ quidā iohanni plu
rimū diſplicebat. cū videret hoc ad eccleſie ſpecta
re iniuriam. H ¶ Conſueta igit fiducia rurſus
linguam ſuā armauit. Et cū oporteret principes
ſupplicationis verbo deflectere vt a tali luſu rece
derent hoc non fecit ſed impetu ſui vſus eloquij
iubētes fieri talia maledicebat. Auguſta vō rur⸗
ſus ad ſuā hoc trahebat iniuriā. ⁊ denuo labora⸗
bat vt aduerſus eū ſinodꝰ iterū celebraret. Hoc
ſentiens iohēs illam famoſiſſimā in eccľia ꝓtulit
omeliā cuiꝰ iniciū eſt. Rurſus herodias veſanuit.
rurſus turbat. denuo caput iohannis in meſſorio
ꝯcupiſcit accipe. Qḋ factū ad iracūdiā plꝰ incita⸗
uit auguſtā. Dū aūt quidā iohānē vellet occidere
a ppľo eſt ꝯprehenſus ⁊ ad iudicandū traditus.
Sed a pfecto ne occideret ereptꝰ eſt. Quidā etiāꝫ
ſeruus cuiuſdā preſbiteri in eū impetū faciēs ipm̄
occidere molitꝰ eſt. Qui dum a quodā teneretur.
ipſum ꝗ tenebat. ⁊ aliū aſtantē ⁊ terciū percuſſit
Tunc clamore facto multis ꝯcurrētibꝰ plurimos
interfecit. Ex illo tp̄e pplꝰs iohannē cuſtodiebat
eius domū diebus ac noctibus muniēs. Suadēte

igitur auguſta epī ꝯſtantinopolim ꝯuenerunt. et
accuſatores iohīs fortiter inſiſtere ceperūt. Cum
aūt feſtiuitas natalis dn̄i ſuꝑueniſſet mādauit im
perator iohī q̄z niſi prius criminib⁹ exuerꝫ. nō cō-
municaret eidē. Epī aūt nichil ꝯtra eū reperūt. ni
ſi ꝙ poſt depoſitionē reſidere in ſede epali ſine ꝺe
creto ꝯcilij pſumpſiſſꝫ. Et ſic dānauerūt eū. ¶ Ap
propinquāte tandē ſolēnitate paſcali mādauit ei
imꝑator ñ poſſe ſecū in eccl'ia manere. cū euz duo
ꝯcilia ꝯdēnaſſent. Uacabat igiꝰ iohēs ⁊ nequāꝗ̄
in eccl'iam deſcēdebat Jlli q̄ iohī fauebāt iohām-
te dicebātur. Poſt hoc aūt imꝑator iohannē de ci
uitate expelli fecit. ac duci in exiliū in quandā ci-
uitatē paruā vbi fines ſūt ponti imperijq̄z romani
q̄ loca crudelib⁹ barbaris ſunt vicina. Sed cle-
mēs dn̄s nō ꝑmiſit diu in locis talib⁹ athletā ſuū
fideliſſimū cōmorari. Hoc innocēti⁹ papa audiēs
moleſte ferebat: volenſq̄z ꝯciliū celebrare ſcripſit
clero ꝯſtantinopolitano: ne iohī ſucceſſorē aliquē
ordinarēt. ¶ Cū igiꝰ longo fuiſſet itinere fatiga-
tus ⁊ dolore capitis vehemētiſſime cruciat⁹. nec
nō ⁊ ardorē ſolis intolerabilem pateref. ſancta il
la aīa in cumanis. xiiij. die mēſis ſeptēbris e car
ne ſoluta eſt. Quo defūcto grādo vehemēs in con
ſtantinopolim ⁊ oīa ſuburbana deſcēdit dicētib⁹
cunctis hoc dei iracūdia geſtū eſſe. eo ꝙ iniuſte io-
hannes fuerit ꝯdēnat⁹. Quib⁹ verbis fidem fecit
mors auguſte ꝓtin⁹ ſubſecuta. Quarta nāq̄z die
poſt grandinē eſt defuncta. Mortuo quoq̄z oīm
doctore terrarū. occidētales epī cū oriētalib⁹ nul
laten⁹ cōmunicare voluerūt: donec illi⁹ ſacratiſſi-
mi viri nomē inter ꝑdeceſſores epos ponereꝰ. Ue
rum theodoſi⁹ xp̄ianiſſim⁹ filius ꝑdicti archadij
q̄ aui ſui nomē ⁊ pietatē tenebat: ſacras hui⁹ do-
ctoris reliq̄as in menſe ianuario in regiā ciuitatē
transferri fecit. Cui fideliſſim⁹ ppl'us cū lampadi
bus ⁊ cereis obuiauit. Theodoſi⁹ aūt ſuppliciter
eius adorās reliq̄as. ꝓ archadio ⁊ eudoxia geni
toribus ſupplicauit. vt ignorāter delinquētib⁹ ve
niam ꝯdonaret. Dudū eñ parētes ei⁹ mortui fue
rāt. Hic theodoſius clemētiſſim⁹ fuit. adeo vt nul
lum ſe ledentiū morti adiudicaret dicēs. Utinam
eſſet michi poſſibile ad vitā etiā mortuos reuoca
re. Ei⁹ curia monaſteriū videbaꝰ matutinas lau
des agebat. codices diuinos legebat. Huic erat
vxor noīe eudoxia q̄ heroyco metro poemata ml'-
ta ꝯfecit. Habuitq̄z filiā noīe eudoxiā quā valen-
tiniano quē imꝑatorē fecerat dedit vxorē. Hec oīa
de hiſtoria tripertita extracta ſunt. Mortu⁹ eſt aūt
circa annos dn̄i. cccc.

De ſanctis Cornelio et Cipriano.

Cornelius interꝑtatur intelligēs circūciſi-
onē. Ipſe eñ intellexit ⁊ intelligēdo ſer
uauit circūciſionē a ſuꝑfluis licitis: ⁊ etiā
neceſſarijs. Uel corneli⁹ dicꝰ a cornu. ⁊ leos qḋ
eſt ppl's. quaſi cornu. id eſt. fortitudo ppli. ¶ Ci-
prianus dicꝰ a cipro qḋ eſt mixtura. ⁊ ana qḋ eſt
ſurſum. Uel dr̄ a cipro qḋ eſt meſticia vel heredi-
tas. Ipſe eñ habuit ſuꝑnā mixturā grē ⁊ virtutū
meſtitiā peccatoꝝ. ⁊ hereditatē celeſtiū gaudioꝝ.

Cornelius papa ſucceſſor ſancti fabiani a
decio ceſare cū ſuis clicis ī exiliū relegaꝰ.
Ibiq̄z a ſctō cipriano carthaginenſi epō
lr̄as ꝯfortatiōis accepit. Tandē de exilio reduct⁹
decio p̄ntaꝰ. ⁊ dū immobilis ꝑmaneret: iuſſit eum
decius plūbatis cedi. ꝑcepitq̄z vt ad templū mar-
tis ducereꝰ. vt ibi aut ſacrificaret. aut ſententiā ca
pitalē ſubiret. Cū ergo illuc ducereꝰ: miles quidā
rogauit eū vt ad domū ſuā diuerteret. ⁊ ꝓ vxore
ſua ſaluſtia q̄ p. v. ānos paralitica iacebat oraret.
Que dū ad orōnem ei⁹ ſanata eſſet. xx. milites cū
ip̄a ⁊ viro ſuo dn̄o crediderūt. Qui oēs iubēte de-
cio ad templū martis deducti. ⁊ in illud expuētes
cū ſācto cornelio martirizati ſunt. Paſſus eſt autē
circa annos dn̄i. cclij. ¶ Ciprian⁹ aūt carthagi-
nēſis eps in eadē ciuitate patrono ꝓcōſuli p̄ntaꝰ.
Qui cū a fide nullaten⁹ mutari poſſꝫ. in exiliū mit
titur. Indeq̄z reuocat⁹ ab anglirico ꝓconſule qui
patrono ſucceſſerat ſententiā capitalem accepit.
Qua ſentētia lata dixit ciprian⁹. Deo grās. Cum

autem ad locum cum ſpiculatore veniſſet: precepit ſuis vt eidẽ ſpiculatori pro mercede .xv. aureos darent. Accipienſq; lintheũ manu ſua oculos texit. ⁊ ſic coronã ſuſcepit. circa ãnnos dñi. cclvi.

De ſancta euſemia cxxxiiii A

Euſemia dr̃ ab eu qđ eſt bonum. ⁊ femina quaſi bona femina. i. vtilis. honeſta ⁊ delectabilis: q2 hoc triplici modo dr̃ bonũ. Fuit eñ vtilis alijs ꝑ ꝯuerſationẽ. honeſta ſibi ꝑ moꝝ ꝯpoſitionẽ. delectabilis deo ꝑ celeſtẽ ꝯtemplationẽ. Uel euſemia dr̃ quaſi euſomia quod eſt ſuauis ſonoritas. Suauis aũt ſonꝰ fit tribus modis. ſ3 voce vt in cãtu. pulſu vt in cithara. flatu vt in organo: ſic beata euſemia fecit deo dulcẽ ſonũ cum voce ꝑdicationis. cũ pulſu bone opationis. ⁊ cum flatu interne deuotionis B

Euſemia filia ſenatoris vidẽs xp̃ianos tpe dyocleciani tã diuerſis penis laniari. ad priſcũ iudicẽ ꝓperauit. ⁊ xp̃m publice cõfitens exẽplo ſue ꝯſtãtie etiã viroꝝ aĩos ꝯfortabat. Cũ igit̃ iudex xp̃ianos ſucceſſiue occideret. alios pñtes eſſe iubebat vt ſaltẽ territi immolarent dũ ꝯſtãtes tam crudelr̃ laniari viderẽt. Cum ergo corã euſemia ſanctos crudelr̃ detrũcaret ipa coꝝ ꝯſtãtia amplꝰ ꝓuocata iniuriam a iudice ſe pati clamabat. Tunc iudex gauiſus eſt: putãs eã ſacrificijs velle ꝯſentire. Uñ cũ ab ea quã ſibi iniuriã faceret reqſiſſet. Jlla ait. Cũ ſim genere nobilis cur michi ignotos ⁊ aduenas ãnponis ⁊ priores facis ad xp̃m ꝑtingere ⁊ ad ꝓmiſſam gl'iam ꝑuenire. Cui iudex. Putabã te ad mentẽ rediſſe. ⁊ gaudebã te tue nobilitatis vel ſexus meminiſſe. Recluſa igit̃ in carcere. ⁊ ſequẽti die cũ vinctis ſine vinclo adducta iterũ grauiſſime ẽ ꝯqſta cur cõtra legẽ imparoꝝ ſibi ſoli a vincul' ꝑceret. Tũc alapis duriſſime cedit̃. ⁊ in carcere recludit̃. Quã iudex ſecutꝰ ex libidine opprimere voluit. S3 illa virilr̃ reluctãte manũ eiꝰ v̈tus diuina ꝯtraxit. Tũc putãs ſe incãtatũ. ꝑpoſitũ domꝰ ſue ad ipſã direxit multa ꝓmittẽs ſi eã faceret ꝯſentire. Sed ille carcerẽ clauſu3 nec clauibꝰ apire potuit nec ſecuribus frãgere: donec a demone arreptꝰ. clamãs ⁊ ſe ipſum dilaniãs vix euaſit. Deinde educta poſita eſt ſuꝑ rotã cuiꝰ vectes carbonibꝰ pleni erãt. ⁊ artifex intra rotã tale ſignũ trahẽtibꝰ dedit: vt qñ ſonũ faceret ſil' traherẽt. ⁊ ſic exeũte igne vectes corpus eiꝰ diſſiparẽt. S3 nutu dei ferramẽtũ quo rota ꝑpabat̃ de manu eiꝰ decidẽs ſonũ fecit. ⁊ ꝯtinuo illis trahẽtibꝰ rota artificẽ ꝯminuit. ⁊ euſemiã ſtãtem ſuꝑ eã illeſã ſeruauit. Tũc parẽtes artificis lamentãtes ſuppoſito igne ipa3 cũ rota ꝯburere voluerũt. S3 rota cõbuſta euſemia ab ãgelo ſoluta in quodã loco excelſo icolumis ſtare ꝯſpicit̃. Appellianꝰ iudici ait. Uirtꝰ xp̃ianoꝝ nõ niſi in ferro vincit̃. Uñ ꝯſulo vt eã facias decollari. Erectis igitur ſcalis cũ quidã ad eã capiendã manũ mittere vellet mox totꝰ paliſi ſolutꝰ vix inde ſemiuiuꝰ eductꝰ eſt. C Alius aũt noĩe ſoſtenes aſcendẽs ꝯtinuo mutatꝰ ab ea veniã petijt. ⁊ euaginato gladio ad iudicẽ clamauit ꝙ ſeipm̃ libẽtiꝰ occideret. ꝙ eam quã angeli defendebãt ꝯtingeret. Deniq; inde educta. iudex cãcellario ſuo dixit vt ad eam oẽs petulãtes iuuenes ꝯuocaret. Qui tãdiu illa3 illuderẽt donec fatigata deficeret. Sed ille ad eã ingrediẽs. ⁊ mltas virgines ſplendidiſſimas circa eam orantẽ vidẽs. monitis eiꝰ ꝓtinus xp̃ianꝰ effectꝰ eſt. Preſes v̈o ꝑ capillos virginẽ ſuſpẽdit. Sed immobilẽ ꝑmanentẽ negato cibo in carcere3 recludi fecit. vt. vij. die inter quatuor magnos lapides ſicut oliua ꝯſtringeret̃. Jlla v̈o quotidie ab angelo ſatiata. dum. vij. die intra lapides duriſſimos poſita eſſet: ad eiꝰ orõnem ipſi lapides in cinerẽ tenuiſſimũ ſunt redacti. Uñ pſes ſe vinctũ a puella erubeſcẽs ea3 in foueã ꝓijci iuſſit vbi tres tante immanitatis beſtie erãt que omnẽ hoiem deglutirẽt. Que ſtatim blãdiẽdo ad virginẽ ꝯcurrentes ⁊ iunctis ad inuicẽ caudis ei quaſi cathedram ad ſedendũ prebẽtes iudicẽ hoc videntem vehementius confuderunt. Unde cum preſes fere pre anguſtia moreretur. ingreſſus carnifex vt dñi

sui iniuriam vindicaret. gladiū in latus suū fixit. ꝛ xp̄i martirē fecit. Quē iudex ꝓ mercede veste serica induit. ꝛ torque aurea circūdedit. Sꝫ egrediens a leone arripit. ꝛ ab eo penitus deuoratur Unde sui eū diuti⁹ ꝗrētes vix pauca ei⁹ ossa cū veste serica ꝛ torque aurea repperit. Prisc⁹ quoqꝫ iudex seipm̄ comedens mortu⁹ est inuētus. Sancta aūt eufemia in calcedonia cū honore sepulta est. Meritis cui⁹ oēs iudei ꝛ gentiles calcedonie in xp̄m crediderūt. Passa est aūt circa annos dn̄i cclxxx. ¶ Ambrosi⁹ de hac virgine in p̄fatione sic ait. Uirgo alma triūphatrix eufemia. v̄ginitatis retinēs mitram. passionis meruit vestiri corona. Cui⁹ p̄cibus hostis inimicus euincitur. priscus aduersarius supatur. a fornacis igne virgo sospes eripitur duri lapides in puluerē ꝯuertūtur. Fere mansuescūt collaqꝫ submittūt atqꝫ oīa penaꝝ supplicia eius orōne supantur. Nouissime gladij mucrone confossa. carnea relinquēs claustra. celesti choro iungitur leta. Hec sacra virgo tibi dn̄e ecclesiā tuā ꝯmēdet. hec ꝓ nobis peccatorib⁹ interpellet. hec etiā vota nr̄a vt virgo vernula illibata tibi prestet.

De sancto lamberto. cxxxiiii. A

Lambert⁹ nobil' genere sꝫ nobilior sanctitate vite. ꝛ a primeuo etatis sue lr̄is eruditus adeo ꝓ sui sāctitate ab oībus amabat. vt p⁹ theodardū mgr̄m suū trecēsis eccl'ie in ep̄m meruit ꝓmoueri. Quē childeric⁹ rex plr̄imū diligebat. ꝛ p̄ oībus ep̄is carū sp̄ hēbat. Sed crescente inuidoꝝ malicia eū sine causa impij expellentes honore debito priuauerūt. ꝛ feramundū in ei⁹ cathedrā statuerūt. At lambert⁹ monasteriuꝫ ingressus ꝑ. vij. annos ibidē optime ꝯuersat⁹ est. Quadā v̄o nocte ad orōnē surgēs in pauimēto ꝑ ignorantiā sonū fecit. Quod audiēs abbas dixit. Quisqꝭ hūc fecit sonū stati vadat ad crucē. Tūc lambert⁹ illico nudis pedib⁹ in cilicio ad crucē cucurrit ibiqꝫ tādiu ꝛ in niue ꝛ gelu ac glacie fix⁹ stetit donec frib⁹ post matutinas se calefaciētib⁹ abbas eū deesse ꝯgnouit: ꝛ audiēs a quodā frē q' ille esset q̄ ad crucē iuisset. eū introduci fecit. ꝛ ab eo cū mōachis veniā postulauit. Ille v̄o nō soluꝫ clemēter indulsit sꝫ ꝛ de bono paciētie eis sublimiter p̄dicauit. Post. vij. ānos feramūdus expulsus est. ꝛ sctūs lābert⁹ iubēte pipino ad sedē ꝓpriaꝫ est reduct⁹. Cū aūt sicut pri⁹ v̄bo ꝛ exēplo polleret: insurgētes in eū duo maligni eū grauiter inquietare ceperūt. Quos amici pōtificis eos sicut meruerāt occiderūt. Eo t̄pe lābert⁹ pipinū de quadā meretrice quā tenebat plr̄imuꝫ increpauit. Dodo aūt ꝯsanguine⁹ eoꝝ q̄ occisi fuerāt. ꝛ fr̄ ipsi⁹ meretricis dōestic⁹ aule regie. ꝯgregato exercitu domū ep̄i circūquaqꝫ obsedit. volens occisoꝝ necē in sctū vindicare lambertū. At cū puer lamb. in orōne posito nūciasꝫ. ille ꝯfisus in dn̄o vt eos expugnaret mucronē arripuit. Sꝫ ad se rediēs gladiū de manu ꝓiecit meli⁹ iudicās vt ꝯsistēdo ꝛ moriēdo vinceret q̄ꝫ vt sacratas man⁹ de impioꝝ sanguine macl'aret. Tūc vir dei suos admonuit. vt peccata sua ꝯfiterētur. ꝛ mortē patiēter sustinerēt. Statimqꝫ impij irruētes sanctū in orōne lambertū ꝓstratū pemerūt. Circa ānos dn̄i. dcxx. Quibus discedētib⁹ quidā ex ei⁹ famul' euadētes corp⁹ eius occulte ad cathedralē eccl'iam nauigio p̄duxerunt ꝛ cū multa ciuitatis mesticia sepulture dederūt.

¶ De sancto mattheo xxxv

Mattheus binomi⁹ extitit. scꝫ mattheus ꝛ leui. Matthe⁹ aūt interp̄tat donū festinationis. vl' donator ꝯsilij. Uel dr̄ matthe⁹ a magn⁹ ꝛ theos: q̄d est deus quasi magn⁹ deo. vl' a man⁹ ꝛ theos quasi man⁹ dei. Fuit ei donū festinationis ꝑ festinā ꝯuersionē. donator ꝯsilij ꝑ salubrē p̄dicationē. magn⁹ deo ꝑ vite p̄fectionē. manus dei ꝑ euāgelij ꝯscriptionē. Leui interp̄tatur assumpt⁹ vl' applicatus siue addit⁹ aut apposit⁹. Fuit em̄ assumpt⁹ ab exactione vectigaliū. applicat⁹ nūero aploꝝ. additus ꝯsortio euāgelistaꝝ. et appositus cathalogo martirū.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

De ſancto Mattheo

Mattheus apl's in ethiopia p̄dicans in ci=
uitate que dr̄ nadabar duos magos noīe
zaroen ⁊ arphaxat repit q̄ ita hoīes ſuis
artib⁹ demētabāt vt quoſcūq; vellēt mēbroꝝ offi
cio ⁊ ſanitate priuare viderent̄. Qui in tantā ſup
biā erupert̄ vt ſe quaſi deos ab hoīb⁹ facerēt ado
rari. Matthe⁹ aūt apl's p̄dictā ciuitatē ingreſſus
⁊ apud eunuchū cādacis regine quē philipp⁹ ba=
ptizauerat hoſpitat⁹. ita magoꝝ p̄ſtigia detege=
bat: ꝙ q̄cq̄d ipſi faciebāt hoīb⁹ in ꝑniciē: hoc ipſe
ꝯuerteret in ſalutē. Eunucho aūt ſanctū mattheū
interrogāte quō tot līguas loq̄ret̄ ⁊ intelligeret.
expoſuit ei matthe⁹ ꝙ ſpū ſancto deſcēdente oīm
linguaꝝ ſciam recepiſſet: vt ſicut illi q̄ ꝑ ſupbiam
turrim vſq; in celū edificare volebāt: p̄ ꝯfuſiōe lin
guaꝝ ab edificatiōe ceſſauert̄: ſic apl'i ꝑ oīm lin=
guaꝝ ſciam turrim nō de lapidib⁹ ſ; de v̄tutibus
ꝯſtruāt ꝑ quā oēs q̄ crediderint in celū aſcendāt.
Tūc venit q̄ diceꝛ magos illos cū duob⁹ aduenîſ=
ſe draconib⁹ q̄ ignē ſulphureū ex ore ⁊ narib⁹ euo
mētes cūctos hoīes occiderēt. Apl's aūt ſigno cru
cis ſe muniēs ad eos ſecure exiuit. Quem mox vt
dracones viderūt añ ei⁹ pedes ꝓtin⁹ dormierūt. Di
xitq; magis. Ubi eſt ars v̄ra? Excitate eos ſi pote
ſtis. Ego aūt niſi dn̄m rogaſſem qd̄ in me cogita=
ueratis inferre in vos ꝓtin⁹ retorſiſſem. Cum aūt
ppl's ꝯueniſſet. in noīe ihesu draconib⁹ vt abirēt
p̄cepit. et nullū ledētes ꝓtin⁹ abierūt. Cepit quoq;
pplo de gl'ia ꝑadiſi terreſtris magnū ſermonē cō
terere aſſerēs ip̄m oīb⁹ mōtibus eminere ⁊ ꝓxi=
mum celo eſſe. ſpinas vel tribulos ibi nō eſſe. lilia
vl' roſas ibi nō marceſcere. ſenectutē ibi nō eueni
re ſ; hoīeꝫ ibi iuuenē ſꝑ manere angeloꝝ organa
ibidem ſonare. aues vocatas ꝯtinuo obedire. De
hoc aūt ꝑadiſo terreſtri dixit hoīem eiectū eſſe: ſ;
per xp̄i natiuitatē in ꝑadiſum celeſtē reuocatum
fuiſſe. Et cū hoc pplo loqueret̄: ecce ſubito tumul
tus exortus eſt: in quo regis filius mortu⁹ plan=
gebatur. Quē cum magi ſuſcitare nō poſſent ſua=
debant regi ꝙ in deoꝝ conſortium raptus fuiſſet.
⁊ ideo ſimulacrū ⁊ templū ſibi ꝯſtrui oporteret.
Predictus aūt eunuchus magos cuſtodire faciēs
apl'm aduocauit. Qui orōne fuſa eū ꝓtin⁹ ſuſcita
uit. Qua ꝓpter rex noīe egipp⁹ hoc viſo ꝑ vniuer
ſas ſuas ꝓuīcias miſit dicēs. Uenite ⁊ videte deū
in effigie hoīs latentē. Uenerūt igit̄ cū coronis
aureis. ⁊ diuerſis ſacrificioꝝ generib⁹ volētes ſa
crificare ei. Quos matthe⁹ cōpeſcuit dicēs. Uiri
quid facitis. Ego deus nō ſum ſed ſeru⁹ dn̄i ihesu
xp̄i. Illi igitur de auro ⁊ argēto qd̄ ſibi attulerāt
ipſo iubente eccl'iam magnā fabricauerūt quā in=
tra. xxx. dierū ſpaciū ꝯſummauerūt. In qua apl's
xxxiij. annis ſedit ⁊ totū egiptū ad fidē ꝯuertit.
Rex aūt egipp⁹ cū vxore ſua ⁊ oī pplo baptizat⁹ ē.
Ephigeniā quoq; filiā regis apl's deo dicatā pl⁹
q̄ .cc. virginib⁹ p̄fecit. B ¶ Poſt hoc hirtac⁹ re
gi ſucceſſit. ⁊ virginē predictā ꝯcupiſcēs dimidiū
regni ſui aplo ꝓmiſit ſi eā in ꝯiugiū ſuū ſibi face
ret ꝯſentire. Cui apl's ait vt iuxta morē p̄deceſſo=
ris die dn̄ica ad eccleſiā ꝯueniret ⁊ p̄ñte ephige=
nia cuꝫ ceteris virginib⁹ q̄ bona ſint iuſta ꝯiugia
audiret. Quo rex cum gaudio feſtinauit putās ꝙ
ephigenie vellet ꝯiugiū ſuadere. Matthe⁹ igitur
virginib⁹ ⁊ omni pplo ꝯgregatis de bono matri=
monij diu locut⁹. a rege plurimū eſt laudat⁹ cre=
dens ꝙ hoc ideo diceret vt v̄ginis animū ad m̄ri=
moniū ꝓuocaret. Deinde impato ſilēcio ſermonē
repetit dicēs. Cū ergo bonū ſit matrimoniū ſi ſal
uo federe teneat̄. bn̄ ſcitis aſtātes ꝙ ſi regis ſpon
ſam aliq̄s ſeruoꝝ vſurpare p̄ſumeret. non ſolū re=
gis offenſam ſ; mortē inſuꝑ mereret̄. nō q2 vxorē
duxiſſe ꝓbatur ſed q2 ſponſaꝫ dn̄i ſui accipiēs ei⁹
matrimoniū violaſſe ꝯuincit̄. Itaq; ⁊ tu rex ſciēs
ephigeniā regis eterni ſponſaꝫ effectā. ⁊ ſacro ve
lamine ꝯſecratā quō poteris ſponſam potētioris
te tollere ⁊ tuo m̄rimonio copulare? Quo audito
rex pre ira inſaniēs furibūdus abſceſſit. Apl's au
tem intrepidus ⁊ ꝯſtans oēs ad patientiā ⁊ ꝯſtā
tiam ꝯfortauit. ⁊ ephigeniā corā ſe ex timore pro=
ſtratā cū ceteris virginib⁹ benedixit. Poſt miſſaꝝ

autem ſolennia rex ſpiculatorẽ miſit qui iuxta al-
tare mattheũ ſtantẽ ⁊ expãſis manibꝰ in celũ orã-
tem miſſo a tergo gladio interfecit ⁊ martirẽ fe-
cit. Qd̃ ppl's audiẽs ad palaciũ regis oĩa incenſu-
rus ꝓꝑabat. Sed a p̃ſbiteris ⁊ dyaconibꝰ vix de-
tẽti apl'i martiriũ cũ gaudio celebrauerũt. Rex vo-
cũ nec ꝑ matrõas ad cãdidas. nec ꝑ magos ephi-
geniã poſſet aliquatenꝰ immutare. totã eiꝰ domũ
igne copioſo vallauit vt ipaꝝ cũ ceteris virginibꝰ
ↄcremaret. Apl'us aũt eiſdẽ apparẽs omnẽ ignẽ
ab eaꝝ domo excuſſit. Qui erũpens regis pala-
ciũ inuaſit. ⁊ ſolo rege euadente vix cũ vnico filio
cũcta ↄſumpſit. Statimqꝫ filiꝰ arreptus a demo-
nio patris crimina ↄfitẽs ad ſepulcrũ apl'i prope-
rauit. Pater vero turpiſſimꝰ leproſus effectꝰ. cũ
curari nõ poſſꝫ. manu ꝓpria gladio ſe ꝑemit. Po-
pulꝰ aũt frẽm ephigenie ab apl'o baptiſatũ regem
ↄſtituit. Qui ꝑ ãnos. lxx. regnauit. ⁊ filiũ ſuũ ſibi
ſubſtituẽs xp̃ianũ cultũ magnifice ãpliauit. ⁊ totã
ethiopie ꝓuinciã eccl'ijs xp̃i repleuit. Zaroes aũt
⁊ arphaxat ab ea die qua regis filiũ apl's ſuſcita-
uit in perſidẽ fugerũt. Sed ſimon ⁊ iudas ibidem
eos vicerũt. C ¶ Notandũ ꝙ in btõ mattheo
quatuor principal'r ↄſiderãtur. Primũ eſt obedi-
entie velocitas: qꝛ mox vt xp̃s eũ vocauit: ↄtinuo
teloneũ reliquit. nec dñ̃os ſuos timẽs rõnes ve-
ctigaliũ imꝑfectas reliquit. ⁊ xp̃o ꝑfecte adheſit.
Pro hac velocitate obediẽtie quidã occaſionẽ er-
roris ſibi aſſumpſerũt. ſicut recitat hiero. in origi-
nali ſuꝑ p̃dictũ locũ dicẽs. Arguit in hoc loco por-
phirius ⁊ iulianus auguſtꝰ vel impericiã hiſtorici
mentiẽtis vel ſtultitiã eoꝝ q̃ ſtatim ſecuti ſunt ſal-
uatorẽ: quaſi irrõnabil'r quẽlibet vocantẽ hoiem
ſint ſecuti. cũ tãte virtutes tãtaqꝫ ſigna p̃ceſſerint
que apl'os anteq̃ crederẽt vidiſſe nõ dubium eſt.
Certe fulgor ipſe ⁊ maieſtas diuinitatis occulta
que etiã in hũana facie relucebat ex primo ad ſe
videntes trahere poterat aſpectu. Si eñ̃ in ma-
gnete lapide hec eſſe virtꝰ dicit̃: vt anulos ⁊ feſtu-
cas ſibi copulet: quantomagis dñ̃s oĩm creaturaꝝ
ad ſe poterat trahere quos volebat. Hec hiero.
¶ Secundum eſt eiꝰ largitas ſiue liberalitas: qꝛ
ſtatim fecit ei ↄuiuiũ magnũ in domo ſua. Qd̃ q̃-
dem ↄuiuiũ nõ tm̃ fuit magnũ ex rõne laute pre-
parationis ſꝫ etiã fuit magnũ primo rõne voti. qꝛ
cũ magno affectu ⁊ deſiderio ipũm recepit. Scd̃o
rõne myſterij. qꝛ fuit indicatiuũ magni myſterij.
Qd̃ myſteriũ exponit glo. ſuꝑ lucã dicẽs. Qui do-
micilio xp̃m recipit interno. maximis exuberãtiũ
paſcit̃ delectationibꝰ voluptatũ. Tercio rõe docu-
mentoꝝ. qꝛ ibi magna documenta exhibuit ſicut
miſc̃dia volo ⁊ nõ ſacrificiũ. ⁊ nõ egẽt q̃ſani ſunt
medico ⁊c. Quarto rõne inuitatoriũ. qꝛ magni di-
ſcũbẽtes etiã inuitati fuerũt. ſcꝫ xp̃s ⁊ diſcipuli eiꝰ.
¶ Terciũ eiꝰ hũilitas q̃ appãuit in duobꝰ. Prĩo in
hoc ꝙ ſe publicanũ manifeſtauit. Ceteri euãgeli-
ſte vt dicit glo. verecũdie cã ⁊ euangeliſte honore
nomen vulgatũ nõ ponũt. Ipſe ſcd̃m qd̃ ſcriptũ
eſt iuſtus in primis accuſator eſt ſui mattheũ ſe ⁊
publicanũ nominat: vt oñdat nullũ ↄuerſuꝫ debe-
re de ſalute diffidere. cũ apl's ⁊ euãgeliſta de pub-
licano repẽte ſit factꝰ. Scd̃o in hoc ꝙ ad ſuas in-
iurias patiẽs fuit. Qñ eñ̃ pħ̃ei murmurabant ꝙ
xp̃s ad hoiem peccatorẽ diuertiſſet. potuiſſet eis
mattheꝰ rñ̃diſſe ac dixiſſe. Uos potius miſeri ac
peccatores eſtis q̃ vos iuſtos arbitrãtes medicuꝫ
refugitis. Ego aũt iam pctõr dici non valeo q̃ ad
medicũ ſalutis ↄfugio. ⁊ eidẽ vulnꝰ meũ nõ abſcõ-
do. D ¶ Quartũ eſt euãgeliũ ipſiꝰ in eccl'ia ma-
gna ſolẽnitas. Eius eñ̃ euãgeliũ p̃ ceteris euãge-
lijs magis in eccl'ia frequentat̃: ſicut ⁊ pſalmi da-
uid. ⁊ epl'e pauli p̃ ceteris ſcripturis amplꝰ in ec-
cleſia recitãtur. Cuiꝰ hec eſt ratio: qm̃ teſte iaco-
bo tria ſunt genera pctõꝝ. ſcꝫ pctm̃ ſuꝑbie. luxurie
⁊ auaritie. Pctõ ſuꝑbie peccauit ſaulꝰ a ſaule ſuꝑ-
biſſimo rege dictꝰ: q̃ eccl'iam ſupra modũ ꝑſecutꝰ
eſt. Pctõ luxurie peccauit dauid: q̃ ⁊ adulteriũ cõ-
miſit. ⁊ ꝓpter ipm adulteriũ fideliſſimũ militem
vriã occidit. Pctõ auaritie peccauit mattheꝰ: q̃ ꝑ
auariciã lucris turpibꝰ inhiabat. Fuit eñ̃ telonea-
rius. Eſt aũt teloneũ. vt dicit yſido. locus in portu
maris: vbi merces nauiũ ⁊ nautaꝝ emolumenta
reddũtur. Thelos aũt grece. vt dicit beda. latine
dr̃ vectigal. Licet igit̃ iſti pctõres extiterint: coꝝ
tñ̃ pñia adeo placuit vt non ſolũ dñ̃s eoꝝ culpis
ignoſceret ſed etiã in eis dona ſua multipliciꝰ cu-
mularet. Nam ſeuiſſimũ perſecutorẽ fecit fideliſſi-
mũ p̃dicatorẽ. adulterũ ⁊ homicidã fecit ꝓpħam
⁊ pſalmiſtã. lucris inhiantẽ ⁊ cupidũ fecit apl'm ⁊
euãgeliſtã. Ideo igit̃ hoꝝ triũ dicta nobis tã fre-
quẽtius recitant̃. vt nullꝰ q̃ ↄuerti voluerit deſpe-
ret de venia. qñ tãtos in culpa tales ↄſpicit fuiſſe
in grã. ¶ Notandũ inſuꝑ ꝙ ſcd̃m beatũ ambro.
circa ↄuerſionẽ beati matthei quedã ex ꝑte medi-
ci. quedã ex ꝑte infirmi ſanati. quedã ex ꝑte modi
ſanandi ↄſiderãtur. In medico tria fuerũt. ſcꝫ ſa-
pientia qua radicẽ morbi cognouit. bonitas qua
medicamẽta adhibuit. potẽtia qua ipm tã ſubito
mutare potuit. De his tribus ſic idem dicit am-
bro. in ꝑſona ipſius matthei. Hic poteſt auferre

cordis mei dolorem ⁊ anime pallorem qui nouit occulta. Et hoc quantū ad primū. Inueni medicum qui in celis habitat ⁊ in terris ſpargit medicamenta. Hoc quantū ad ſecundū. Hic pōt ſolus ſanare vulnera mea qui neſcit ſua. Hoc quantum ad terciū. In ipſo aūt infirmo ſanato ſcꝫ in beato mattheo tria ꝯſiderātur ſcðm ꝙ dictꝰ ambro. oſtendit. Ipſe nanqꝫ morbū ꝑfecte exuit. curanti gratus extitit. ⁊ in ſanitate recepta ſemꝑ mundū ſe ſeruauit. Unde ait. Sequebat mattheus iam letus ⁊ alacer ⁊ exultabat dicens. Jam non publicanum gero. iam non porto leui. Exui leui poſt ꝗ xp̄m indui. Et hoc quo ad primū. Odio genus meū. fugio vitam meā. ſolum te ſequor dn̄e iheſu: q̄ ſanas vulnera mea. Hoc quo ad ſecundū. Quis eſt q̄ me ſeparat a charitate dei que in me eſt tribulatio an anguſtia an fames? Hoc quo ad terciū. Modus autē ſanandi ſcðm beatū ambro. triplex fuit. Primo em̄ xp̄s ipſum vinculis ligauit. Secūdo cauteriū ipſum impreſſit. Tercio omnem putredinē emundauit. Unde ait ambro. loquens in perſona matthei. Ligatꝰ ſum fidei clauis ⁊ bonis cōpedibus charitatis. Aufer iheſu meoꝝ putredines peccatoꝝ dū habes vinculis charitatis ligatū. Seca quodcūqꝫ inueneris vicioſum. Hoc quantū ad primū. Omne mandatū tuū ſicut cauteriū impſſum tenebo. ⁊ ſi vrit cauteriū mandati. tn̄ putrefacta carnis exurit. ne ad virꝰ ſerpet cōtagio. Et ſi mordet medicamentū tn̄ vlceris tollit viciū. Quantū ad ſcðm. Ueni cito dn̄e incidēs occultas ⁊ latētes varias paſſiones. Aperi cito vulnus: ne noxiꝰ ſerpat humor. emūda oē qð fetidū eſt ꝑegrino lauacro. Hoc quantū ad terciū. Eius aūt euangeliū anno dn̄i. d. qð manibꝰ ſuis ſcripſerat cū oſſibus beati barnabe repertū eſt. Qð q̄dā euangeliū beatꝰ barnabas ſecū ferebat. ⁊ ſuꝑ infirmos illud ponens. omnes tam fide barnabe ꝙ merito matthei ꝯtinuo liberabat.

De ſancto mauricio. cxxxvi. A

Mauricius dicitur a mari ⁊ cis qð dicitur vomēs vel durus ⁊ vs qð interp̄tatur cōſiliator vel feſtinās. Uel dr̄ a mauron qð ſcðm yſidoꝝ grece dr̄ nigrum. Ipſe nanqꝫ habuit amaritudinē ꝓ incolatu miſerie ⁊ dilatione patrie. Fuit vomēs per ſuꝑfluoꝝ abiectionē. durꝰ ⁊ firmus per tormentoꝝ ꝑpeſſionē. ꝯſiliator per cōmilitonū exhortationē. feſtinās per feruorē ⁊ bonoꝝ operū multiplicationē. niger per ſui deſpectionem. Huiꝰ paſſionē ſcripſit ⁊ cōpilauit beatꝰ eucharius lugdunenſis archiepiſcopus.

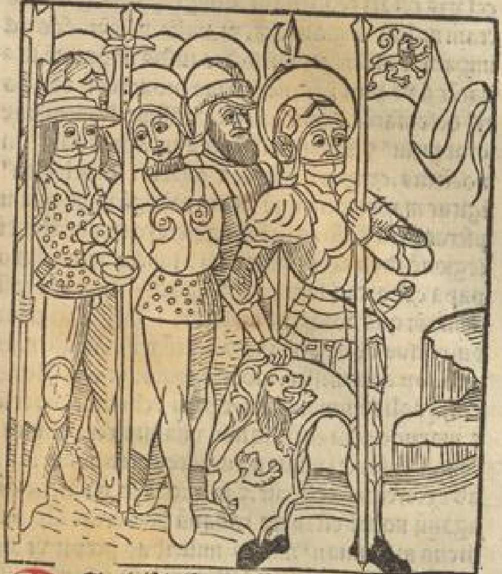

Mauricꝰ in ſacratiſſima legione q̄ thebea dr̄ dux extitiſſe ꝑhibet. Dicti aūt ſunt thebei a ciuitate ſua q̄ thebea nūcupata eſt. Eſt aūt ipſa regio in ꝑtibꝰ oriētis vltra fines arabie habilis opibꝰ. fructibus fertil. arboribꝰ delectabil. Habitatores vō illiꝰ regionis dicūtur eſſe magni corpibꝰ. armis ſtrēnui. in bello fortiſſimi. callidi ingenio. ſapīa locupletiſſimi. Ipſa aūt ciuitas centū portas habuit. ⁊ ſuꝑ nilū fluuiū qui de ꝑadiſo egredit ⁊ gion dicit ſita fuit. De qua dicit Ecce vetꝰ thebea centū iacet obruta portis. His iacobus frater dn̄i verbū ſalutis p̄dicauit: ⁊ fidē xp̄i ꝑfecte eos docuit. Dyoclecianꝰ aūt ⁊ maximianus q̄ ceperūt anno dn̄i. cclxxvij. volētes fidem xp̄i penitꝰ extirpare. tales ep̄l'as ꝑ oēs ꝓuincias in q̄bus xp̄iani morabātur tranſmiſerūt. Si aliq̄d determinari oporteret aut ſciri. ⁊ totus mundꝰ ex vna ꝑte ꝯgregatꝰ eſſet. ⁊ ſola roma ex alia ꝑte ꝯſiſteret. mūdus totꝰ victus fugeret. ⁊ ſola roma in culmine ſcientie remaneret. Cur ergo vos parua plebecula eiꝰ p̄ceptis reſiſtitis. ⁊ ꝯtra ipſiꝰ ſtatuta tam ſtolide ſuꝑbitis? Aut igit deoꝝ immortaliū fidē ſuſcipite. aut immutabilis de vobis ſnīa ꝓferret damnatiōis. Xp̄iani aūt hmōi l'ras ſuſcipientes. nūcios oēs vacuos remiſerūt. Tunc dioclecianꝰ ⁊ maximianꝰ in ira cōmoti: ꝑ oēs ꝓuincias miſerūt vt oēs bellicis armis apti ad romā venirēt. ⁊ rebelles rōano impio ſubiugarēt. Lr̄e aūt auguſtoꝝ ad ppl'm thebeoꝝ delate ſūt. Qui ppl's ſcðm dei p̄ceptum que dei erant deo. ⁊ que erant

ceſaris ceſari reddebant. Congregãtes igitur ele
ctam militũ legionẽ ſcʒ. vi. milia. dclxvi. eos ad
imꝑatorẽ miſerũt: vt in bellis iuſtis imꝑatorẽ iu=
uarẽt ñ vt ꝯtra xp̄ianos arma mouerẽt ſʒ eos po
tiꝰ defenſarẽt. Huic aũt ſacratiſſime legioni dux
erat inclitꝰ vir mauriciꝰ. ſigniferi aũt candidꝰ. in
nocẽtius. exuperiꝰ. victor ⁊ ꝯſtãtiꝰ. Dyocleciañꝰ
igitur maximianũ quẽ ſibi in collegã impij aſſum
pſerat ꝯtra gallias cũ infinito exercitu miſit. et ei
legionẽ thebeã ſociauit. Hi a ſancto marcellino
papa exhortati ſunt vt ante gladijs interirẽt ꝙ fi
dem xp̄i quã acceꝑant violarẽt. B Cũ igitur
vniuerſus exercitꝰ montes alpiũ tranſmeaſſet. et
octodoꝝ aduenisset. iubet imꝑator vt oẽs q̄ ſecuʒ
erãt ydolis immolarent. ⁊ ꝯtra rebelles imperio
⁊ maxime ꝯtra chriſtianos vnanimiter coniura=
rent. Qḋ ſancti milites audiẽtes octo miliaribus
ab exercitu ſeceſſerũt. ⁊ in quodã loco amene cui
aganũ nomẽ eſt iuxta rodanũ ꝯſederũt. Qḋ au=
diens maximianꝰ: miſſis militibus p̄cepit vt ad
deoꝝ ſacrificia cũ alijs feſtinarẽt. Qui ſe nõ poſſe
facere rñderunt eo tpore q̄ fidem xp̄i hrẽnt. Tunc
imꝑator ira ſucceñſus ait. Iungit deſpectui meo
celeſtis iniuria. ⁊ mecũ religio romana ꝯtemnit.
Sentiat ꝯtumax miles nõ ſolum michi ſed etiam
dijs meis me poſſe dare vindictã. Tũc ceſar miſſis
militibus ſuis iuſſit vt aut dijs ſacrificare eos cõ
pellerẽt. aut decimũ quẽqꝫ eoꝝ ꝑimus decolla=
rent. Sancti igitur cũ gaudio capita extẽdentes.
vnus ante alterũ feſtinabat ⁊ ad mortẽ preueni=
re certabat. Tũc ſanctus mauriciꝰ aſſurgẽs inter
cetera ſic ꝯcionatꝰ eſt. Congratulor vobis qꝛ pro
fide chriſti omnes mori parati eſtis. Cõmilitones
veſtros necari ſuſtinui: qꝛ vos ad paſſionem pro
xp̄o paratos vidi: ⁊ dñi mandatũ ſeruaui q̄ ait pe
tro. Mitte gladiũ tuum in vaginã. Quia ergo iam
cõmilitoꝝ corporibꝰ vallati ſumus. ⁊ ſocioꝝ ſan=
guinibꝰ rubricatas veſtes habemꝰ. nos ipſos ad
martiriũ ſequamur. Hec ergo ſi placet ceſari mã=
demꝰ rñſa. Milites tui imꝑator ſumus. ⁊ ad de=
fenſionem reipublice arma ſuſcepimꝰ. Non eſt in
nobis proditio. nõ formido. ſed xp̄i fidẽ nullatenꝰ
deſeremus. Cũ hoc imꝑator audiſſet: iuſſit iteruʒ
vt decimũ trucidarent. Quo facto exuperius ſigni=
fer vexillũ arripiens. ⁊ inter cõmilitones ſtans di
xit. Glorioſus dux noſter mauriciꝰ de noſtroꝝ com
militonũ gl'ia eſt locutꝰ. nec exuperiꝰ ſignifer no=
ſter ideo hec arma arripuit vt talibus reſiſtamus
Proijciãt dextre noſtre arma hec carnalia. ⁊ ar=
mentur virtutibus. ⁊ talia ſi placẽt: ceſari remãde
mus. Milites ſumus imꝑator tui. ſerui aũt qḋ li=
bere ꝯfitemur xp̄i. Tibi debemꝰ militiã: illi inno=
centiã. A te laboris ſtipendiũ. ab illo exordiũ ſum
pſimꝰ vite. Omnia pro xp̄o tormẽta ſuſcipe para=
ti ſumꝰ. ⁊ ab eius fide nunꝙ diſcedemꝰ. Tũc im=
pius ceſar iuſſit ſuũ exercitũ totam legionẽ circun=
dare ita ꝙ vnꝰ euadere nõ poſſet. Vallãtur igitur
milites xp̄i a militibꝰ diaboli. ⁊ nephandis mani
bus trucidant. ⁊ pedibus equoꝝ ꝯculcãtur. ⁊ xp̄o
precioſi martires ꝯſecrãtur. Paſſi ſunt aũt circa
annos dñi. cclxxx. Dei aũt nutu ꝗplures euaſerũt.
vt in regiones alias venientes xp̄i nomen p̄dica=
rent. ⁊ glorioſiſſime in locis alijs triũphareñt. Ex
quibus fuiſſe dicũtur ſolutor. auentor ⁊ octauiꝰ
apud thaurinũ. alexãder apud ꝑgamũ. ſecũdus
apud vintinũ. necnõ ⁊ beatꝰ ꝯſtantius ⁊ victor ⁊
vrſus ⁊ ꝗplures alij. Cũ igitur carnifices p̄dam
diuiderẽt. ⁊ inſimul epularẽtur: quendam ſenem
nomine victorẽ inde caſu tranſeuntẽ ad ſecũ ꝯui=
uandũ inuitant. Ille aũt req̄rere cepit quõ inter
tot milia occiſoꝝ poſſent cũ gaudio epulari. Cum
aũt a quodã audiſſʒ ꝙ pro fide xp̄i mortui eſſent:
ſuſpirãs ille vehemẽter ingemuit beatũ omnino
ſe clamitãs ſi cũ illis fuiſſet occiſus. Cuʒ aũt com=
periſſent qm̄ chriſtianus eſſet in eum impetũ fece
runt: ⁊ ipſuʒ ꝑimus trucidarũt. C Poſt hec
maximianꝰ apud mediolanũ. diocleciañꝰ vo apud
nichomediã vna die purpurã depoſuerunt. vt pri
uatam vitam agerent. ⁊ adoleſcẽtiores. ſcʒ ꝯſtan
tius ⁊ maximꝰ ⁊ galerius quos ceſares fecerant
imꝑarent. Sed cum maximianꝰ iterũ tirãnice im=
perare vellet a ꝯſtãtio genero ſuo pſecutꝰ ſuſpen
dio vitam finiuit. Tandẽ corpus ſancti innocẽcij
de eadẽ legione in vndã rodani immerſuʒ a domi=
ciano genauenſi ⁊ grato auguſtano ⁊ prothaſio
eiuſdeʒ loci ep̄is cũ alijs in eccleſia eſt ſepultũ. In
cuius ꝯſtructione quidã gentilis artifex erat qui
alijs die dñico ſolenniʒãtibus ſolus opus ſuũ ex=
ercebat. Adeſt ſãctoꝝ exercitꝰ. rapitur. ceditur et
arguit ꝙ opus ſuum ꝓphanus aſſumpſerit. ⁊ die
dñico cum alij diuinis intenderent ipſe operibus
mechanicis inhiaret. Correctꝰ ad eccl'iam cucur=
rit. ⁊ ſe fieri chriſtianũ poſtulauit. C Ambro. in p̄
fatione de his martiribus ſic ait. Caterua fideli=
um diuino luſtrata lumine ab extremis terre fini
bus veniẽs tibi fidel'r ſupplicauit. Et tam corpo=
reis bellatoꝝ legio mucronibꝰ circũſepta ꝗqꝫ ſpi
ritualibꝰ etiã armis vallata: ad martiriũ vigili cõ
ſtantia ꝑperauit. Quos peſtifer tirannus vt eos
metu ꝯterreret ad internẽtionẽ ſupplicij gladio

decimauit. atq̃ poſtmodū ꝯſtanter eos ꝑdurātes in fide vniuerſos pariter capite plecti precepit. Sed hi tanto charitatis ardore feruebant. vt eiectis armis flexo poblice paſſim geniculantes. ſpiculatoꝝ tela hilari corde ſuſciperent. Inter quos beatus mauriciꝰ ita fidei amore ſuccenſus decertando martirij eſt coronā adeptꝰ. Hec ambroſius Mulier quedā filium ſuum abbati monaſterij in quo ſanctoꝝ martirū corpora requieſcūt erudiendum tradidit quē in breui defunctū irremediabili luctu plangebat. Cui apparēs mauriciꝰ cur filiū ſuū ſic fleret queſiuit? Que ſibi reſpondit ꝙ q̄diu viueret lachrimis nō ceſſaret. Cui ille. Noli eum flere vt mortuū: ſed ſcias eum habitare nobiſcū. ꝙ ſi ꝓbare deſideras cras ⁊ in oīb' diebus vite tue ſi ad matutinas ſurrexeris vocē eiꝰ inter monachoꝝ pſallentiū voces audire valebis. Qđ illa ſemꝑ fecit: ⁊ vocē filij cū monachis cantantē ſemper diſcernēs audiuit. ¶ Rex gaturanicus cum theſauros ſuos relictis ſeculi pōpis pauperibꝰ ⁊ eccleſijs erogaret. quendā preſbiterū miſit vt ſibi de ſacroſāctis ipſoꝝ reliquijs aſportaret. Qui cū reliquijs impetratis redičs. dū nauis orta tempeſtate in lacu lauſanenſi ꝑiret: capſā cū reliquijs fluctibus oppoſuit. ⁊ mox ſecuta fuit trāquillitas magna. ¶ Anno dñi. dcccclxiij. cum quidā monachi obtētu karoli a nicolao papa corꝑa ſancti vrbam pape ⁊ ſancti tiburcij martiris īpetraſſent. ⁊ redeuntes ſanctoꝝ martirū eccliam viſitaſſent. ab abbate ⁊ monachis impetrarūt vt corpꝰ ſancti mauricij ⁊ caput ſancti innocēcij apud anthiſiodoꝝ in eccleſia quā ſanctꝰ germanꝰ eiſdē martiribꝰ dudū dedicauerat tranſportarēt. ¶ Refert petrꝰ damiani ꝙ in burgūdia erat quidā clericꝰ ſuꝑbus, ⁊ ambicioſus qui quandā eccliam ſancti mauricij ſibi vſurpauerat. quodā potēte milite ſibi plurimū obſiſtēte. Dū aūt quadā die miſſa cantaret. ⁊ in fine euāgelij diceret. oīs qui ſe exaltat humiliabit. deriſit miſer ⁊ ait. falſum eſt. Nam ſi ego meis hoſtibꝰ me humiliaſſem: tot hodie diuitias ecclie non haberē. Et ecce fulmen inſtar gladij in os eius ꝑ qđ blaſphemie verba euomuit introiuit. ⁊ ſubito eum extinxit.

De ſancta iuſtina. cxxxvii. A

Iuſtina a iuſtitia dicta eſt. Ipſa eñi ꝑ iuſtitiam vnicuiq̃ qđ ſuū eſt reddidit. ſcʒ deo obedientiā. ſuperiori prelato reuerentiā per ꝯcordiā. inferiori diſciplinā. inimicis patientiam. miſeris ⁊ afflictis cōpaſſionē. ſibi ſanctimoniam. ⁊ proximis charitatem.

Iuſtina virgo de ciuitate antiochie. filia ſacerdotis ydoloꝝ quotidie ad feneſtras ſedens. prelum diaconē euangeliū legentem audiebat. a quo tandem ꝯuerſa eſt. Quod cū mater patri in lecto retuliſſet. ⁊ ambo dormiſſent xp̄s cū angelis apparuit eis dicēs. Uenite ad me ⁊ dabo vobis regnū celoꝝ. Qui euigilātes ſtatim cum filia ſua ſe baptizari fecerunt. Hec ergo iuſtina virgo a cipriano plurimū moleſtata. ipm tandem ad fidē ꝯuertit. Ciprianus eñi a ſua pueritia magus extiterat. Nam cū. vij. annoꝝ eſſet: a parētibus diabolo ꝯſecratꝰ eſt. Hic igitur magice arti inſeruiebat. ⁊ matronas in iumēta ꝯuertere videbat. ⁊ multa alia ꝓſtigia exercebat. Ardēs igit in amore iuſtine ꝟginis: ad magicas artes ſe ꝯtulit: vt ipſam ꝓ ſe vł pro viro quodā acladio q̄ ſilr in eius amorē exarſerat poſſet hr̄e. Aduocat igit demonem vt ad ſe veniat ⁊ iuſtinā per eū valeat hr̄e. Adueniēs demon dixit ei. Quid me vocaſti? Cui ciprianus. Amo virginē de galileis potes ne facere vt ipſam habeam. ⁊ voluntatē meam ſecū perficiā? Cui demon. Ego qui hominē de paradiſo eijcere potui. cayn frēm ſuū occidere ꝓcuraui. iudeos xp̄m occidere feci. homīes ꝑturbaui. ⁊ nō potero facere vt vnā puellam habeas. ⁊ ea iuxta tuū placitū fruaris? Unguentū hoc accipe ⁊ circa domū eiꝰ deforis ſparge. ⁊ ego ſuꝑueniēs cor eiꝰ in tuū amorē incendā. ⁊ tibi eam aſſentire ꝯpellam. Sequēti nocte demō ad eam ingredit: ⁊ cor eius ad amorē illicitū incitare conat. Qđ illa ſen-

tiens deuote ſe dño ꝯmēdauit. ⁊ totū corpus ſuū ſigno crucis muniuit. Ad ſignū aūt ſancte crucis diabolus territ⁹ fugit. ⁊ ad ciprianū veniēs ante eum ſtetit. Cui ciprian⁹ dixit. Quare nō adduxiſti ad me virginē illā? Cui demon. Vidi in ea quoddam ſignū ⁊ ꝯtabui: ⁊ omnis virt⁹ in me defecit. Ciprianus aūt eum dimiſit: ⁊ aliū fortiorē vocauit. Cui demon. Audiui tuā iuſſionē. ⁊ vidi illius impoſſibilitatē. Sed ego emendabo ⁊ tuā cōplebo voluntatē. Aggrediar eam ⁊ cor eius vulnerabo in amorē libidinis. ⁊ ea iuxta deſideriū tuū ꝑfrueris. Ingrediēs igit̄ diabol⁹ nitebat̄ ei perſuadere. ⁊ animū ei⁹ ad amorē illicitū inflāmare. Illa aūt ſe deo deuote recommendās: ſigno crucis omnē tēptationē repulit. ⁊ inſufflās in demonem ꝓtinus eū abiecit. Demon aūt ꝯfuſus abijt ⁊ aufugit: ⁊ añ ciprianū ſtetit. Ad quē ciprianus. Et vbi eſt v̄go ad quā te trāſmiſi? Et demon. Victū me fateor: ⁊ qualr̄ dicere p̄timeſco. Quoddam eñ ſignū terribile in ea vidi. ⁊ ꝯtinuo robur om̄e amiſi. Tūc ciprian⁹ eū deridens dimiſit. ⁊ ipſum principē demonū aduocauit. Cūq̄ veniſſet ad eū: dixit. Que eſt virt⁹ v̄ra tam modica vt vincat̄ ab vna puella? Dixit demon. Ecce egrediēs varijs febribus eā vexabo. ⁊ animū ei⁹ ardētius inflāmabo. ⁊ totū corp⁹ eius vehemēti ardore reſpergā. ⁊ freneticā illam faciā. ⁊ varia ſibi fantaſmata offeram. ⁊ media nocte eā adducā tibi. Tūc diabol⁹ in ſpēm vni⁹ v̄ginis ſe trāſfigurauit. ⁊ ad virginē veniēs dixit. Ecce ad te venio q2 tecū in caſtitate viuere ꝯcupiſco. Veruntñ dic q̄ſo te: quenā certaminis nr̄i merces erit? Cui ſctā virgo rñdit. Merces quidā multa: labor modic⁹. Dicit ei demon. Quid eſt ergo qđ deus precipit? Creſcite ⁊ multiplicamini: ⁊ replete terrā. Timeo ergo bona ſocia ꝙ ſi in virginitate manſerim⁹ verbum dei irritū faciem⁹ ⁊ velut ꝯtēnentes ⁊ inobediētes in graue iudiciū decidem⁹. ⁊ vnde videbamur ſperare premiū graue incurrem⁹ tormentū. Cepit aūt cor virginis grauibus cogitationib⁹ ꝑ immiſſionē demonis ꝯcuti. ⁊ ardore ꝯcupiſcētie fortius inflāmari: adeo vt iam ſurgēs abire vellet. Tūc ſancta v̄go ad ſe reuerſa. ⁊ quis eſſet qui ſecū loq̄ret̄ intelligens. ꝯtinuo ſe cruce muniuit. ⁊ in diabolum ſufflans ipſum inſtar cere ꝓtinus liquefecit. ⁊ ab omni tēptatiōe ſtatim liberatā ſe ſenſit. C ¶ Poſtmodū diabol⁹ in ſpeciē iuuenis pulcerrimi ſe trāſfigurauit. ⁊ thalamū eius ingrediēs cū ipſa in lectulo iaceret. impudenter in ei⁹ lectulū ꝓſiliuit. ⁊ in eius amplex⁹ ruere voluit. Qđ videns iuſtina et malignū ſpiritū adeſſe ꝯgnoſcens: mox ſignum crucis edidit ⁊ inſtar cere diabolū liquefecit. Tūc diabolus ꝑmittēte deo febrib⁹ eā fatigans ⁊ plꝛes cum gregib⁹ ⁊ armētis occidens: maximā mortalitatem in tota antiochia futurā per demoniacos p̄dicebat: niſi iuſtina ꝯiugio ꝯſentiret. Qua ꝓpter tota ciuitas morbo languens: ad ianuam parentum iuſtine ꝯuenit: clamans vt iuſtinā ꝯiugio traderent. ⁊ ſic ciuitatē a tanto ꝑiculo liberarēt. Sz cū iuſtina nullaten⁹ ꝯſentiret. ⁊ ex hoc mortē eidē oēs minarētur. vij. anno mortalitatis ipſa ꝓ eis orauit ⁊ omnē peſtilētiā ꝓpulſauit. Vidēs at diabolus ꝙ nichil ꝓficeret. in formā iuſtine ſe traſmutauit vt famā iuſtine pollueret ⁊ ciprianū deludēs ſe iuſtinā ad ſe adduxiſſe iactabat. Pergens igit̄ diabolus ad ciprianū in ſpecie iuſtine. ad ipm̄ cucurrit ⁊ eū quaſi que ei⁹ amore lāgueret oſculari voluit. Quā ciprian⁹ videns ⁊ iuſtinā eſſe credēs gaudio repletus ait. Bñ veniſti iuſtina omniū feminarꝫ decora. Mox vt ciprian⁹ nomē iuſtine nominauit: diabolus nomen illud ferre nō potuit. ſz ad ei⁹ ꝓlationē inſtar fumi ſtatim euanuit. Quapropter ciprian⁹ deluſum ſe vidēs triſtis remāſit. Unde ⁊ amplius in amorem iuſtine eſtuans ad hoſtiū v̄ginis diu vigilauit. ⁊ q̄nq̄ i feminā. q̄nq̄ in auē vt videbat̄ arte magica ſe cōmutans. cū veniſſet ad hoſtiū virginis neq̄ femina neq̄ auis ſz ciprian⁹ ꝓtin⁹ apparebat. ¶ Acladi⁹ quoq̄ arte diabolica mutat⁹ in paſſerē cū ad feneſtrā iuſtine volaſſꝫ: mox vt virgo eū aſpexit: nō paſſer ſz acladi⁹ apparuit. anguſtiariq̄ nimis cepit: ac tremere q2 nec fugere poterat nec ſalire. Timēs v̄o iuſtina ne cadēs creparet cū ꝑſcalā deponi fecit. ⁊ admonēs vt a ſua veſania ceſſaret: ne iuxta leges tāq̄ malefic⁹ puniret̄. Iſta oīa ſcꝫ figmēta dyabolica ad quādaꝫ apparentiā fiebāt. D ¶ Vict⁹ igit̄ ꝑ oīa diabol⁹ ad ciprianū redijt. ⁊ añ eū ꝯfuſus ſtetit. Cui dixit ciprian⁹. Nunqd ⁊ tu vict⁹ es? Que ē miſer virt⁹ v̄ra vt vnā puellā nō poſſitis vincere. nec in eam ptātem hr̄e: ſꝫ ecōuerſo ipſa vos vincat. ⁊ tam miſerabilr̄ vos ꝓſternat? Dic tñ michi obſecro in quo eſt eius tam maxia fortitudo. Cui demō ait. Si michi iuraueris vt a me nequaq̄ recedas: virtutē eius victorie tibi pandā. Cui ciprianus. Per qđ tibi iurabo? Cui demō. Iura michi ꝑ v̄tutes meas magnas ꝙ a me nūq̄ diſcedas. Dicit ei ciprianus. Per v̄tutes tuas magnas tibi iuro ꝙ a te nunq̄ diſcedaꝫ. Tūc diabol⁹ quaſi ſecur⁹ ei dixit. Puella illa ſignū crucifixi edidit. ⁊ ſtatim ꝯtabui ⁊ omnē virtutē amiſi. ⁊ quaſi cera a

De ſanctis Coſma et Damiano

facie ignis effluxi. Dicit ei ciprianus. Ergo crucifixus maioꝛ te eſt. Et demon. Utiqꝫ maioꝛ oībus eſt: ⁊ nos ⁊ oēs quos hic decipim⁹ tradet igni inextinguibili cruciādos. Cui ciprian⁹. Ergo ⁊ ego amic⁹ debeo fieri crucifixi: ne tantā aliqñ penam incurrā. Cui diabol⁹. Juraſti mihi ꝑ virtutes mei exercit⁹ ꝑ quas nemo piurare valet ꝙ a me nunꝙ diſcederes. Ad quē ciprian⁹. Te ⁊ oēs fumigantes tuas virtutes ꝯtēno. ⁊ tibi ⁊ oībus diabolis tuis abrenuncio. ⁊ crucifixi ſalutari ſigno me munio. Statimqꝫ ab eo diabol⁹ ꝯfuſus diſceſſit. Tūc ciprian⁹ ad epm iuit. Quē vidēs eps ⁊ credēs eū veniſſe vt xpianos in errorē mitteret. ait ei. Sufficiant tibi cipriane hi qui foris ſunt. Nichil em̄ poteris aduerſus eccl'iam dei. Jnuicta eſt em̄ virtus xpi. Cui ciprian⁹. Certus ſum qꝛ inuicta eſt virt⁹ xpi. Narranſqꝫ que ſibi acciderāt ab eo ſe baptizari fecit. Qui poſtmodum tam in ſciētia ꝙ in vita valde ꝓficiēs: mortuo epo ipſe in epm oꝛdinat⁹ ē. Beatā vo virginē iuſtinā in monaſterio poſuit ⁊ multis ſacris virginib⁹ eā ibidē in abbatiſſam ꝓfecit. Sanct⁹ aūt ciprianus martirib⁹ ep'las ſepe mittebat. ⁊ eos in certamīe roboꝛabat. Comes āt regionis illi⁹ audiēs famā cipriani ⁊ iuſtine eos ad ſe ꝑñtari fecit. ⁊ an ſacrificare vellent reqſiuit Qui dū in fide xpi ꝑſiſterēt firmi: iuſſit eos in ſartaginē plenā cera. pice ⁊ adipe poni. Que tn̄ eis mirum refrigeriū ꝑſtitit. nec aliqḋ ſuppliciū irrogauit. Sacerdos aūt ydoloꝝ ꝑfecto dixit. Jubeas me ante ſartaginē ſtare. ⁊ ꝯfeſtim vincam omnē virtutē coꝝ. Cū ergo iuxta ſartaginē veniſſet dixit. Magnus es deus hercules. ⁊ pater deoꝝ iupiter. Et ecce ꝯtinuo de ſartagine ignis exiuit. et penit⁹ eū ꝯſumpſit. Tūc ciprian⁹ ⁊ iuſtina ḋ ſartagine extrahunt. ⁊ data ſup eos ſnīa pariter decollātur. Hoꝝ coꝛpa cū. vij. dieb⁹ ad canes ꝓiecta māſiſſent. poſtmodū romā tranſlata ſunt. Nunc aūt vt dꝛ placētie reqeſcūt. Paſſi ſunt aūt. vi. kl's octobꝛis Circa annos dn̄i. cclxxx. ſub dyocleciano.

De ſctis coſma ⁊ damiano cxxxviii

Coſmas dꝛ a coſmos qḋ eſt foꝛma vel oꝛnatus. Uel ſcḋm yſidoꝝ coſmos grece dꝛ mūdus latine. Fuit em̄ foꝛma alijs in exemplis oꝛnat⁹ virtutib⁹ bonis. mūdus ab omnib⁹ vicijs. ¶ Damianus dict⁹ eſt a dama quadā beſtia que homil' eſt ⁊ manſueta. Uel damian⁹ a dogma qḋ eſt doctrīa. ⁊ ana qḋ eſt ſurſum. Uel a damū qḋ eſt ſacrificiū. Uel damian⁹ quaſi dn̄i man⁹ Jpſe em̄ manſuetudinē habuit in ꝯuerſatione. doctrinam ſupernam habuit in pꝛedicatione. ſacrificium fuit in carnis maceratione. dn̄i manus fuit in medicinali curatione.

Coſmas ⁊ damianus germani frēs in ciuitate egea ex religioſa mr̄e noīe theodora nati ſunt. Hi arte medicine edocti tantam a ſpūſancto grām accepert vt oēs languoꝛes nō ſolū ab hoībus ſed etiā a iumētis curarēt. gratis oīa tribuētes. Matrona aūt quedā noīe palladia cū oīa ſua in medicis ꝯſump ſiſſet. ad ſctōs acceſſit. ⁊ ab eis ſanitatē integrā repoꝛtauit. Tūc illa quoddā munuſculū ſctō damiano obtulit. Et cū nollet recipe illa eū ſacramētis terribilib⁹ adiurauit. Qḋ ille acquieuit recipe: nō quidā duct⁹ cupiditate muneris: ſed ⁊ deuotioni ſatiſfaciēs offerentis. ⁊ ne nomē dn̄i videret ſpernere ꝑ qḋ videbat ſic ſe adiuratū eſſe. Hoc vbi ſanct⁹ coſmas cōperit ꝑcepit ne coꝛpus ei⁹ vna cū ipſi⁹ coꝛpe poneret. Sed ſequenti nocte dn̄s coſme apparuit ⁊ frēm de ſuſcepto munere excuſauit. ¶ Audiens coꝝ famā ꝓconſul liſias eos ad ſe acceſſiri fecit. ⁊ q̄ coꝝ ſunt noīa. q̄ patria. q̄ foꝛtuna inqrere cepit. Sācti martires dixerūt. Noīa nr̄a ſunt coſmas ⁊ damian⁹. ⁊ alios tres frēs habem⁹ quoꝝ noīa ſunt antim⁹ leonci⁹ ⁊ euprepius Patria aūt nr̄a arabia eſt Poꝛro foꝛtunā xpiani neſciūt. Juſſit ergo proconſul vt frēs ſuos adducerēt. ⁊ ſil' ydolis immolarēt. Sed cum oīno immolare ꝯtemnerēt ꝑcepit eos in manib⁹ ⁊ pedibu dire toꝛqueri. Cū aūt eius toꝛmēta deriderēt: iuſſit eos cathena ligari ⁊ in mare ꝑcipitari. Sed ſtatim ab angelo de

mari liberantur ⁊ ante preſidem ſtatuuntur. Quod
pſes ꝯſiderans ait. Per deos magnos maleficijs
vincitis: qꝛ tormēta ꝯtēnitis ⁊ mare ſopitis. Do-
cete ergo me hec vr̄a maleficia: ⁊ in noīe dei adri
ani ſequar vos. Et hoc dicto ſtatim duo demōes
affuerūt ⁊ eū grauiſſime in faciē ceciderūt. Et ille
clamās dixit. Dep̄cor vos o boni viri: vt pro me
ad dn̄m veſtrū oretiſ. Quibꝰ orātibꝰ ꝯtinuo demo
nes diſceſſerūt. Preſes aūt dixit. Uidetis qualr̄
aduerſuꝫ me dij indignati ſunt: qꝛ eos relinquere
cogitabam. Jam ergo deos meos vos nō patiar
blaſphemare. Tunc eos in ignē copioſum iactari
pcepit. ſꝫ tn̄ eos nil leſit qn potiꝰ flāma ꝓſilijt lon
ge. ⁊ mltos de aſtantibꝰ interemit. Jubētur ergo
in eculeo ſuſpēdi. Sed ab angelo ipos cuſtodiēte
fatigatis ad modū in cedēdo miniſtris añ pſideꝫ
deponūtur illeſi. Tres igit frēs in carcerē fecit re
cludi. ⁊ coſmā ⁊ damianū crucifigi. ⁊ a pplo lapi-
dari. Sed in ſuos lapides redibāt auctores. ⁊ q̄-
plurimos vulnerabāt. Tunc pſes furore repletus
eductis tribus fratribꝰ ⁊ ſtātibꝰ iuxta crucē iuſſit
coſmā ⁊ damianū ſupra crucē a quatuor militibꝰ
ſagittari. Sagitte vero ꝯuerſe plurimos vulnera
bant: ſed ſanctos martires nō ledebāt. Uidēs au
tem preſes in oībus ſe ꝯfuſū. vſqꝫ ad mortē angu-
ſtiatus: oēs quinqꝫ frēs fecit ſil decollari. Memo
res aūt xp̄iani verbi qd̄ dixerat ſanctus coſmas:
ne in vnū ſepelirētur. cogitabāt quō vellēt marti
res ſepeliri. Et ecce ſubito camelus aduenit ⁊ hu
mana voce ꝓclamans ſanctos in vno loco ſepeli-
ri pcepit. Paſſi ſunt ſub diocleciano qui cepit cir
ca annos dn̄i. cclxxxvij. B ❡ Ruſticus quidam
cum poſt laborē meſſis in cāpo apto ore dormiret
ſerpens in eius ventrē ingreſſus eſt. Euigilans
autē cum nichil ſentiret domū redijt. ⁊ ſero facto
grauiſſime torqueri ſe ſenſit. Uoces igit miſerabi
les emittebat. ⁊ ſanctos dei coſmā ⁊ damianū in
ſui auxiliū inuocabat. Sed cū dolor ſp increſceret.
ad eccleſiā ſanctoꝝ martirū ꝯfugit ⁊ ibidē eo ſub
ito dormiēte ſerpens ſicut p os eiꝰ intrauerat ſic
exiuit. ❡ Uir quidā longe ꝓfecturus: ſanctis mar
tiribus coſme ⁊ damiano vxorem ſuam cōmenda
uit dās ei ſignū cui ꝯtinꝰ deberꝫ annuere ſi aliqn̄
eam vocaret. Poſt hoc aūt ſciēs ſignū diabolꝰ qd̄
ei maritꝰ dederat ſe in hoiem transfigurauit ⁊ ſi
gnū viri offerēs dixit. Uir tuꝰ ab illa ciuitate me
miſit ad te: vt ducam te ad eum. At illa adhuc ire
formidans ait. Signum quidē agnoſco ſed qꝛ ſan
ctis martiribꝰ coſme ⁊ damiano cōmendata ſum
ſup eoꝝ altare michi iura qꝫ ſecurā me duces. et
tunc ꝯtinus ꝓficiſcar. Jlle aūt ꝯtinuo vt dixerat
ſibi iurauit. Secuta ergo eū cum ad quendā locū
ſecretū veniſſent: voluit eam de iumēto diabolꝰ
pcipitare vt eā occideret. Quod illa ſentiēs exclama
uit. Deus ſanctoꝝ coſme ⁊ damiani adiuua me.
Uobis eñ credidi ⁊ ſecuta ſum eū. Confeſtim aūt
ſancti cū multitudine dealbatoꝝ ibidē affuerūt ⁊
eam liberauerūt. Diabolꝰ vo ſtatim euanuit. Et
dixerūt ei. Nos ſumꝰ coſmas ⁊ damianus quoꝝ
iuramēto credidiſti. ideoqꝫ feſtinauimꝰ venire in
auxiliū tibi. ❡ Felix papa attauꝰ ſancti gregorij
in honore ſanctoꝝ coſme ⁊ damiani nobilē ecclīaꝫ
rome ꝯſtruxit. Jn hac ecclīa vir qdā ſanctis mar
tiribꝰ ſeruiebat cui cācer vnū crus totū ꝯſumpſe-
rat. Et ecce dormiēte illo ſancti coſmas ⁊ damia-
nus deuoto ſuo apparuerūt. vnguēta ⁊ ferramēta
ſecū portāt. Quoꝝ vnꝰ alteri dixit. Ubi carnes ac
cipiemꝰ vt abſciſa carne putrida locum vacuū re-
pleamꝰ. Tunc ait alter. Jn cimiterio ſancti petri
ad vincula hodie ethiops recens ſepultꝰ eſt. De
illo ergo affer vt huic ſuppleamꝰ. Et ecce ad cimi
teriū ꝓperauit. ⁊ coxā mauri attulit. pcidenteſqꝫ
coxā infirmi loco eiꝰ coxā mauri inſeruerūt. ⁊ pla
gam diligenter vngentes coxā infirmi ad corpus
mauri mortui detulerūt. Euigilans aūt cū ſe ſine
dolore ſenſiſſet manū ad coxā appoſuit. ⁊ nil leſi-
onis inuenit. Apponenſqꝫ candelam cū in crure
nichil mali videret: cogitabat an nō ipſe q̄ erat ſꝫ
alius alter eſſet. Rediēs aūt ad ſe pre gaudio de
lectulo ꝓſilijt. ⁊ quid in ſomnis viderat ⁊ qualr̄
ſanatus fuerat omnibus enarrauit. Qui ꝯciti ad
tumulum mauri miſerūt ⁊ coxam mauri preciſaꝫ
et coxam predicti viri loco illius in tumulo poſi-
tam repererūt. Paſſi ſunt autem circa annos dn̄i
cclxxx ſub diocleciano.

❡ De ſancto foroſeo cxxxix A

Foroſeus ep̄s cuiꝰ hiſtoriā beda ſcripſiſſe
creditur. dum oī virtute ⁊ bonitate pol-
leret. ad extremū veniēs ſpm̄ emiſit. Ui-
dens quoqꝫ duos angelos ad ſe venientes. ⁊ eius
animā deferētes. terciū vero armatū ſcuto cādido
⁊ gladio fulgureo ſe pcedentem ꝯſpexit. Deinde
demones clamātes audiuit. Precedamꝰ ⁊ añ fa-
ciem eius bella ꝯmoueamꝰ. Cum ergo pceſſiſſent
ꝯuerſi iactabant in eū ignita iacula. Sed angelꝰ
pcedēs ſcuto ea ſuſcipiebat. ⁊ ꝯtinꝰ extinguebat.
Tunc demones angelis opponētes dixerūt. Oci-
oſos ſermones ſepe dixit. ⁊ ideo illeſus nō debet
pfrui vita beata. Quibus angeli. Niſi principalia
vicia ꝯtra eū ꝓtuleritis: ppter minima nō pbit.

De ſancto Foroſeo

Tunc dixit eis demon. Si iuſtus eſt deus: homo hic nõ ſaluabit̃. Scriptũ eſt em̃. Niſi ꝯuerſi fueritis. ⁊ efficiamini ſicut puuli: nõ intrabitis in regnũ celoꝝ. Cui angelus excuſans ait. Intelligẽtiã in corde habuit: ſed ꝯſuetudo hominũ ꝯcitauit. Cui demon. Sicut accepit malũ ex ꝯſuetudine. ita accipiat vindictã a ſupno iudice. Sãctus angelꝰ dixit. Judicemur añ deũ. Precliãte angelo aduerſarij territi ſunt. Tũc demon dixit. Seruꝰ q̃ ſcit voluntatẽ dñi ſui ⁊ nõ facit: plagis vapulabit multis. Cui angelꝰ. Quid em̃ iſte de dñi ſui volũtate non impleuit? Et demon. Dona iniquoꝝ recepit. Cui angelus. Credidit ꝙ vnuſquiſq; eoꝝ penitẽtiã egiſſet. Demon dixit. Ante debuit ꝓbare penitẽtie ꝑſeuerantiã: ⁊ ſic fructꝰ ſuſcipe. Angelus rñdit. Judicemur añ deũ. Sed demon ſuccubuit. Iterũ aũt ad bellandũ ſurrexit dicẽs. Vſq; nunc deũ exiſtiabamꝰ veracẽ q̃ oẽ delictũ qd̃ in terris non purgatur ſe in eternum puniturum ꝓmiſit. Hic ergo homo quandã veſtem a quodã vſurario recepit. nec de hoc punitus fuit. Vbi eſt ergo iuſticia dei? Cui angelꝰ. Silete q: occulta dei iudicia ignoratis. Quãdiu em̃ ſperat̃ penitẽtia: comitat̃ hominẽ diuina miſc̃dia. Demon rñdit. Sed nullꝰ hic locus eſt penitẽtie. Cui angelus. Profunditatem iudicioꝝ dei ignoratis. Erit etem̃. Tũc diabolus tam grauiter eũ ꝑcuſſit: vt poſtmodũ vite reſtitutus ſp̄ ꝑcuſſionis veſtigiũ retineret. Arripiẽtes em̃ demones vnũ de his quos in ignibus torquebant. ipſum in eum iactauerũt. qui eiꝰ humerum maxillamq; incendit. Cognouitq; hominem q: ille erat cuiꝰ veſtem accepat. Dixitq; angelus. Qd̃ incẽdiſti arſit te. Si em̃ huiꝰ viri in peccatis mortui donũ non accepiſſes: nec pena in te arderet. Et hãc ꝑcuſſionẽ ꝑmittẽte deo ꝓ receptione veſtimẽti illiꝰ ꝑcepit. Alter aũt demon dixit. Adhuc reſtat illi anguſta porta vbi illũ ſupare poterimus. Diliges ꝓximũ tuũ ſicut teipſum. Rñdit angelus. Vir iſte in ꝓximos ſuos operatꝰ eſt bona. Aduerſariꝰ rñdit. Non ſufficit hoc: niſi etiã ſicut ſeipm̃ dilexerit. Cui angelus. Fructꝰ dilectionis eſt bene oꝑari: q: deus reddet vnicuiq; ſcd̃m oꝑa ſua. Dixitq; demon. Sed q: verbũ de diligendo nõ impleuit damnatꝰ erit. Pugnante turba nefanda. ſancti angeli victores fuerũt. Dixit iterum demon. Si deus iniquus nõ eſt. ⁊ verbi illiꝰ tranſgreſſio ei diſplicet. iſte penaꝝ expers ñ erit. Promiſit em̃ ſeculo abrenũciare: ⁊ ecõtrario ſeculum dilexit ꝯtra id qd̃ dictũ eſt. Nolite diligere mundum neq; ea que in mũdo ſunt. Sanctꝰ angelus rñdit. Non ſibi ea que ſunt ſeculi ſed hoĩbus indigentibꝰ diſpenſanda dilexit. Diabolꝰ rñdit. Qualicunq; modo diligatur ꝯtra p̃ceptum diuinum eſt. Victis aduerſarijs rurſus diabolꝰ ad callidas cõuertitur accuſationes dicẽs. Scriptũ eſt. Si non annuntiaueris iniquo iniquitatẽ ſuam: ſanguinẽ eiꝰ de manu tua requirã. Hic nõ annũciauit, digne pctõribus penitentiã. Sãctus angelꝰ rñdit. Qñ auditores deſpiciũt verbũ. lingua doctoris loqui prepeditur dũ videt ꝙ p̃dicatio audita deſpicitur Vnde prudẽtis eſt dũ nõ eſt loquẽdi tp̄s noſſe tacere. In omni vero ꝯtradictione demonũ preualida nimis extitit pugna: donec iudice dño triumphãtibus angelis. deuictiſq; aduerſarijs. immenſa claritate vir ſanctꝰ circũfuſſus eſt. Vnꝰ autẽ. vt beda teſtat̃. ex angelis dixit ei. Reſpice mundum Reſpiciẽſq; vidit vallem tenebroſam ⁊ quatuor ignes in aere aliqbꝰ ſpacijs a ſe diſtãtes. Dixitq; ei angelꝰ. Hi ſunt quatuor ignes q̃ mũdũ ſuccendunt. Vnꝰ eſt ignis mẽdacij. cũ hoc ꝙ abrenũciare diabolo ⁊ omnibꝰ pompis eiꝰ in baptiſmo hoĩes ꝓmiſerũt: minime implent. Scd̃s cupiditatis. cũ mũdi diuitias amore celeſtiũ preponũt. Tercius eſt diſſenſiõnis: cum aĩos ꝓximoꝝ in ſupuacuis rebus offendere nõ formidãt. Quartꝰ impietatis cũ infirmiores expoliare ⁊ eis fraudẽ facere pro nichilo ducũt. Deinde illi ignes appropinquãtes in vnũ redacti ſũt. ⁊ illi appropinquabãt. Timẽſq; angelo dixit. Dñe ignis michi appropinquat. Cui angelus. Quod nõ accẽdiſti nõ ardebit in te.

De ſancto Michaele

Ignis enĩ iſte ſcđm merita operũ hominũ ſinglos examinat. Nam ſicut corpꝰ ardet ꝑ voluntatẽ illicitã. ita etiã ardebit ꝑ debitã penã. Tandẽ ad proꝑiũ reductꝰ eſt corpus. plangẽtibꝰ ꝓpinqs q̃ eũ mortuũ eſtimabãt. Ille aũt aliquãto tꝑe ſuꝑuixit et in bonis oꝑibus laudabilr̃ vitam finiuit.

De ſancto michaele cxl A

Michael interꝑ̃tatur quis vt deus. Et quotiens ſicut ait greg. mire virtutis aliqd agitur michael mitti ꝑhibetur. vt ex ipſo actu ⁊ nomine detur intelligi ꝙ nullus põt facere qđ facere ꝑ̃ualet deus. Et idcirco eidẽ michaeli multa que ſunt mire virtutis attribuuntur. Ipſe enĩ vt daniel atteſtaᵗ in tꝑe antichriſti ꝯſurget. ⁊ pro electis tanꝙ̃ defenſor ⁊ ꝓtector aſtabit. Ipſe cum dracone ⁊ angelis eiꝰ pugnauit. ⁊ ipm̃ de celo eijciẽs victoriã fecit magnã. Ipſe cũ diabolo de moyſi corꝑe altercatꝰ eſt: eo ꝙ diabolus eiꝰ corpꝰ ꝓdere voluit: vt ipſum pro deo iudeoꝝ ppl̃s adoraret. Ipſe ſanctoꝝ aĩas recipit ⁊ in paradiſum exultationis perducit. Ipſe olim princeps fuit ſinagoge: ſed nunc conſtitutus eſt a dño in principem eccleſie. Ipſe vt dr̃ plagas egiptijs intulit. mare rubrum diuiſit. ppl̃m per deſertũ duxit. ⁊ in terram ꝓmiſſionis introduxit. Ipſe inter ſanctoꝝ acies angeloꝝ ſignifer xp̃i habetur. Ipſe ad dñi imperiũ antixp̃m exiſtentẽ in monte oliueti ꝓpotenter occidet. In voce ipſiꝰ archangeli michaelis mortui reſurgẽt. Ipſe crucem. clauos. lanceam ⁊ coronã ſpineã: in die iudicij p̃ntabit. B

Michaelis archangeli ſacra ſolennitas dr̃ apparitio. dedicatio. victoria ⁊ memoria. Apparitio ipſiꝰ angeli mltiplex eſt. Prima qua in monte gargano apparuit. In appulia namq; eſt quidã mons noĩe garganꝰ: iuxta ciuitatem q̃ dr̃ ſipõtus. Anno aũt dñi. cccxc. in p̃dicta vrbe de ſiponto erat quidã vir noĩe garganus q̃ ſcđm quoſdam libros a monte illo nomen acceꝑat. vel a quo mons ille nomen acceꝑat. Qui ouiũ ⁊ boũ infinita multitudine pollebat. Cum aũt circa predicti montis latera paſcerẽtur. Contigit quẽdam thaurũ alios relinquere. ⁊ verticẽ montis ꝯſcendere. Cum domũ alijs redeũtibꝰ nõ rediſſet. collecta dñs multitudine famuloꝝ ꝑ deuia queq; req̃rens. ipſum tandem in vertice mõtis iuxta hoſtiũ cuiuſdam ſpelunce inuenit. Permotus itaq; cur ſoliuagus incederet: mox in ipm̃ ſagittã toxicatã direxit. Sed ſtatim velut a vento retorta ipm̃ qui iecerat reꝑcuſſit. Turbati ſuꝑ hoc ciues. ep̃m adeunt. ⁊ ſuꝑ re tam ſtupenda ipm̃ req̃runt. Qui triduanũ ieiuniũ eis indixit. et a deo querendũ eſſe admonuit. Quo ꝑacto ſanctꝰ michael ep̃o apparuit dicens. Sciatis hominẽ illũ voluntate mea ſuo telo eſſe ꝑcuſſum. Ego enĩ ſum michael archangelus qui locũ hunc in terris incolere tutumq; ſeruare ſtatuens. hoc volui ꝓbare indicio. ipſiꝰ me loci inſpectorẽ eſſe atq; cuſtodẽ. Statimq; ep̃s atq; ciues cum ꝓceſſione locũ adeunt. et ingredi non p̃ſumentes orõni pre foribus inſiſtunt. Secunda apparitio eſt q̃ circa annũ dñi. dccx. accidiſſe deſcribitur. Nã in loco q̃ tumba dicitur iuxta mare. vi. milibus ab vrbe abrincẽſi michael ep̃o p̃dicte ciuitatis apparuit iubẽs. vt in p̃dicto loco ecclĩã ꝯſtrueret. ⁊ ſicut fit in mõte gargano ita ⁊ ibi in memoriã ſancti michaelis archãgeli celebraret. Cũ aũt ep̃s de loco in quo ecclĩam ꝯſtrueret dubitaret. ab ipſo edoceᵗ vt ibi ꝯſtrui eã faceret vbi thaurũ a latronibꝰ abſconditũ inueniret. Iterũq; de loci amplitudine dubitãs iubeᵗ modũ in amplitudie ſtatuere quantũ videret thauꝝ in circuitu pedibꝰ intriuiſſe. Due aũt rupes ibidẽ erãt quas nullatenus virtus hũana mouere poterat. Tũc michael cuidã viro apparuit precipiẽs vt ad p̃dictũ locum accedat et ipſas rupes remoueat. Quo accedẽte tam facile rupes mouit vt nichil hr̃e ponderis videretur. Edificata igiᵗ ibidẽ ecclĩa de monte gargano partem pallij qđ ſanctꝰ michael ſuꝑ altare poſuit. ⁊ partẽ marmoris ſuꝑ quo ſtetit ad ſuam ecclĩam detulerũt. Cũ vero ibidẽ aque penuriã paterenᵗ. monitu ãgeli quoddã foramẽ in quodã

ſaxo duriſſimo fecerunt. ⁊ tanta aquaꝝ copia pro
tinus emanauit. vt vſqꝫ nūc ei⁹ bñficio copioſius
ſuſtentetur. Hec aūt apparitio in p̄dicto loco. xvij
kaleñ: nouēbris ſolēniter celebratur. In eodem
aūt; loco quoddā memoria dignū contigiſſe refert
miraculū. Ille eñ mons vndiqꝫ occeano cingitur
Sed bis in die ſancti michael' iter p̄bens populo
agitur Cum ergo copioſa turba ad eccl'iā pgeret
cōtigit et quandā mulierē grauidā vicinā qꝫ par-
tui ſecū ire. Et ecce magno impetu vnda rediit et
oīs turba timore ꝯcuſſa ad litus fugit. ſola autem
mulier p̄gnans fugere nō valuit. ſed a marinis flu
ctibus capta fuit. At michael archangelus mulie
rē ſeruauit illeſā. ita etiā ꝙ in medio pelagi filiū
parturiuit quē in vlnis ſuſcipiēs lactauit. et mari
iterū ſibi iter p̄bente cū puero leta exiuit. ¶
Tercia apparicio eſt. q̄ rome tp̄e gregorij pape le
gitur accidiſſe Nam dū idē gregorius papa ꝓpter
peſtē inguinariā letanias maiores inſtituiſſet et
deuote ꝑ ſalute ppl'i exoraret. vidit ſupra caſtrū
quod olim memoria adriani dicebať. angelum do
mini qui gladiū cruētatū tergebat ⁊ in vaginā mit
tebat. Unde ſanct⁹ gregori⁹ intelligens p̄ces a do
mino exauditas eccleſiā in honorē angelorū ibidē
ꝯſtruxit. Unde ⁊ caſtrū illud vſqꝫ nūc caſtrū ſancti
angeli vocatur. Hec aūt apparitio cū illa q̄ in mō
te gargano apparuit cū ſipontanis victoriā dedit
viij. idus maij celebratur ¶ Quarta apparicio eſt
que ꝯſiſtit in gerarchijs ipſoꝝ angelorū. Nam pri
ma gerarchia dicitur ephibania. ideſt. ſupior appa
ricio. media diciť ipphania. ideſt. media apparicio
vltima dicitur ipophania. ideſt. inferior apparitio
Et dicitur ierarchia a gerar quod eſt ſacrum ⁊ ar-
chos princeps. quaſi ſacer pricipat⁹. Quelibet au
tem ierarchia continet tres ordines. Nam ſupior
ꝯtinet ſeraphin. cherubin ⁊ thronos. Media ꝯti-
net ſcd̄m aſſignationem dyoniſij dñationes. virtu-
tutes ⁊ poteſtates. Ultima ꝯtinet ſcd̄m aſſignatio
nē eiuſdē. principat⁹. archangelos et angelos. Et
horū ordinatio et diſpoſitio poteſt videri p ſimile
in terrenis poteſtatibus. Nam miniſtroꝝ qui ſunt
ſub vno rege. quidā opantur immediate circa per-
ſonā regis. ſicut cubicularij. cōſiliarij et aſſeſſores.
Similes his ſunt ordines prime ierarchie. Qui-
dā vero habent officia ad regimē regni in cōmuni
nō deputati huic vł illi ꝓuīcie. vt pricipes militie
et iudices curie. Similes his ſunt ordines ſecūde
ierarchie. Quidā vero p̄ponunť ad regimē alicui⁹
ptis regni vt p̄poſiti ⁊ balliui ⁊ huiōi minores offi
ciales. Et his ſiles ſunt ordines tercie gerarchie.

Tres igitur ordines prime ierarchie accipiunť
inquantū deo aſſiſtūt. ⁊ ad ipm ꝯuertunť. Ad hec
tñ tria neceſſaria ſunt ſcꝫ ſūma dilectio. ⁊ hoc quā-
tum ad ordinē ſeraphin qḋ interprať ardentes.
Perfecta cognitio ⁊ hoc quātū ad cherubin qḋ in
terpretať plenitudo ſcie. Perpetua ꝯp̄henſio ſiue
fruitio. ⁊ hoc quātū ad thronos q̄ intep̄tanť ſedes
qꝛ in eis ſedet deus ⁊ q̄eſcit dum eos in ſe q̄eſcere
facit. Tres aūt ordines medie ierarchie accipiunť
inquantū habent p̄eſſe ⁊ regere vniuerſitate ho-
minū in cōmuni. Hoc aūt regimē ꝯſiſtit in tribus.
Primo in preſidendo ſiue imperādo. ⁊ hoc ptinet
ad ordinē dñationum ad quē ſpectat alijs inferio
ribus p̄eſſe ⁊ eos in omnib⁹ miniſterijs diuinis di
rigere ac eis omnia imperare. Qḋ innuiť zach. v.
vbi vnus angelus alteri dixit. Curre ⁊ loquere ad
puerū iſtum dicēs ⁊c. Scd̄o in opando. ⁊ hoc pti-
net ad ordinē virtutū quib⁹ nichil eſt inpoſſibile
exequi qḋ imperať qꝛ eis datū poſſe ſup oīa dif-
ficilia ad diuinū miniſteriū ptinentia. ⁊ ideo attri
buitur eis miracula facere. Tercio in arcendo vt
ſcꝫ impediētia ⁊ infeſtātia arceātur. ⁊ hoc ptinet
ad ordinē poteſtatuū que hñt coercere ꝯtrarias
poteſtates. qḋ ſignatū eſt thobie. viij. vbi diciť ꝙ
raphael religauit demoniū in deſerto ſuperioris
egipti. Tres vero ordines vltime ierarchie accipi
unť ſcd̄m ꝙ hñt regimē determinatū ⁊ limitatū.
Quidā eñ eoꝝ p̄ſunt vne ꝓuincie. Hi ſunt de or-
dine principatus ſicut erat princeps pſaꝝ q̄ p̄erat
perſis. de quo habeť dañ. x. Quidā vero deputati
ſunt ad regimē mł'titudinis: vtputa vni⁹ ciuitatis
Et hi dicūtur archāgeli. Quidā vero ad regimen
pſone ſingularis. Et hi dicūtur angeli. Unde ⁊ di-
cuntur minima nūciare ex eo ꝙ eoꝝ miniſteriū ad
vnū hominē limitať. archangeli vero dicūtur ma
iora nūciare: qꝛ bnoū vni⁹ mł'titudinis digni⁹ eſt
ꝙ bonū vni⁹ hoīs. In aſſignatione aūt ordinū pri
me ierarchie greg. ⁊ berñ. cū dioniſio ꝯcordāt: qꝛ
accipiť penes eoꝝ fruitionē que ꝯſiſtit in feruenti
dilectiōe quo ad ſeraphin. ꝓfunda cognitiōe quo
ad cherubin. perpetua retētione quo ad thronos.
Sed in aſſignatiōe medie ⁊ vltime in duob⁹ ordi
nibus. ſcꝫ principatu ⁊ virtute diſſentire videtur.
Greg. eñ ⁊ berñ. aliā ꝯſiderationē habuerūt ꝓut
ſcꝫ media ierarchia accipiť penes p̄lationē. vltima
penes miniſtrationē. Prelatio aūt in angelis tri-
plex eſt. Preſunt eñ angeli angelicis ſpirit̄ib⁹. ⁊
hi dñationes dicūtur. Preſunt etiā angeli bonis
hoib⁹ ⁊ hi dicūtur principat⁹. Preſunt demonib⁹
⁊ hi dicunť poteſtates. Et ordo ⁊ grad⁹ dignita-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tis in his patet. miniſteriū aūt triplex eſt. quod-
dam qḋ ꝯſiſtit in operādo. quoddam in docendo
aut maiora aut minora. Primū eſt virtutū. ſcḋm
archangeloꝝ. terciū angeloꝝ. ¶ Quinta ap-
paritio eſt de qua legit in hiſto. tripti. Nam iuxta
ꝯſtantinopolim eſt quidā locꝰ vbi olim dea veſta
colebat. Sed nūc eccl'a in honorē ſacti michaelis
fabricata eſt: qui etiā locꝰ michaeliū nūcupat. Cū
igitur quendā noīe aquilinū ardētiſſima febris ru-
beis coloribus mota cōprehendiſſet eſtuāti ꝑ o-
lum medici dederūt qḋ euomuit. adeo vt poſtmo-
dum quicqd comederet vel biberet euomeret. Dū
aūt iam morti vicinꝰ eſſet. ad locū hunc ſe duci fe-
cit credēs ſe illuc aut mori aut languore priuari.
Cui michael apparēs dixit vt ꝯfectiōez ſibi ex mel-
le et vino et pipere faceret. et oīa q̄ comederet ibi
intingeret: et ſic plenā ſanitatē reciperet. Qḋ cum fe-
ciſſet plene liberatꝰ eſt. Cum tn̄ ſcḋm medicine ra-
tionem ꝯtrarium eſſe videat calida pocula coleri-
cis exhibere. Hec in hiſto. tripti. ¶ Secundo dicit
victoria. Multiplex aūt victoria ipſius archāgeli
michaelis et angeloꝝ inuenitur ¶ Prima eſt quā
archāgelus michael predictis ſipontanis hoc mo-
do preſtitit. Poſt aliquod eñ tpꝰ ab inuento lo-
co neapolite adhuc gentiles ꝯtra ſipontanos et
beneuentanos q̄ quinquaginta milibus a ſipōto
diſtant ordinato exercitu bellare ceperūt. Qui de
epī ꝯſilio triduo inducias petierūt: vt ieiunio tri-
duano vacarent et patronū ſuum michaelē in ſui
auxilium implorarent. Tercia aūt nocte michael
epō apparet. preces dicit exauditas victoriā pro-
mittit affuturam. et quarta diei hora iubet hoſti-
bus occurrendū. Quibus occurrētibus mons gar-
ganus immenſo tremore ꝯcutitur. fulgura quoqꝫ
crebra volant. et caligo tenebroſa totum montis
cacumen obduxit. ita vt. dc. viri de aduerſariis tā
ex ferro hoſtiū q̄ ex ſagittis igneis interirēt. Reli-
qui vero virtute archangeli cōperta. ydolatrie re-
liquerunt errorē. et ꝯtinuo colla xpiane fidei ſub-
miſerūt ¶ Scḋa victoria eſt quā michael archan-
gelus obtinuit qn̄ draconem. id eſt. luciferū cum
omnibꝰ ſuis ſequacibꝰ de celo expulit. De quo ex-
ponitur illud qḋ habet in apocal'. Factum eſt pre-
lium magnū in celo. Michael pugnabāt et c. Cum
eñ lucifer dei equalitatē appetiſſet. archangelus
michael celeſtis exercitus ſignifer aduenies. ipm
luciferū cum ſuis ſequacibꝰ de celo expulit. et in
hūc aerem caliginoſum vſqꝫ in diē iudicii retruſit.
Non eñ ꝑmiſſum eſt eis in celo habitare ſiue in ſu-
periori parte aeris q: locus clarꝰ et amenus eſt. nec

in terra nobiſcum. ne nimis nos infeſtarēt: ſed in
aere inter celū et terrā vt dum ſupius reſpiciūt: et
videant gloriā quā amiſerūt. inde dolorē habeant
et dum inferiꝰ reſpiciūt. et vidēt hoīes illuc aſcēde-
re vnde ipſi ceciderūt. inde inuidia frequēter tor-
queātur. Frequēter tn̄ ex diuina diſpenſatiōe ad
noſtrū exerciciū ad nos deſcendūt. Unde ſicut ali-
quibꝰ viris ſanctis monſtratū eſt. frequēter circa
nos volitāt ſicut muſce. Innūerabiles eñ ſunt. et
velut muſce totū aerē repleuerūt. Unde dicit hay-
mo vt ph'i dixerunt et doctores nři opinantur. aer
iſte ita plenꝰ eſt demonibꝰ et malignis ſpiritibꝰ ſi-
cut radius ſolis minutiſſimis puluiſculis. Licꝫ aūt
tot ſint tn̄ iuxta ſententiā origenis coꝝ exercitus
minuit cum eos vincimꝰ: ita vt qui ab aliquo ſctō
viro victus fuerit. deinceps ille de vicio de quo vi-
ctus eſt ipm nō valeat tēptare. ¶ Tercia victoria
eſt quā angeli quotidie de demonibꝰ obtinēt. dum
ꝓ nobis ꝯtra eos pugnantes ab eoꝝ tēptatione
nos liberāt. Tribus aūt modis ab ipſoꝝ tēptati-
one nos liberant. Primo poteſtatē demonis re-
frenando. Apocal'. xx. de angelo q̄ demonē liga-
uit: et in abiſſum miſit. et thobie. viii. de diabolo in
deſerto ſupiori religato. Huiꝰ eñ religatio nichil
aliud eſt q̄ ꝑtātis eius refrenatio. Scḋo ꝯcupiſcē-
tiam refrigerando. Qḋ ſignificatū eſt geñ. xxxii.
vbi dicitur q̄ angelꝰ tetigit neruū iacob et ſtatim
emarcuit. Tercio memoriaꝫ dñice paſſionis nřis
mētibꝰ imprimēdo. Hoc ſignificatū eſt apocal'. vii.
vbi dr̄. Nolite nocere terre et mari nec arboribus
quouſqꝫ et c. Item ezech. ix. Signa thau in frōtibꝰ
viroꝝ gementiū. Thau eñ lr̄a ad modum crucis
eſt facta. Et qui hoc ſignati ſunt nō timēt angelū
percuſſorē. Unde ibidē dr̄. Sup quē videris thau
non occides. ¶ Quarta victoria eſt quā archāge-
lus michael de antichriſto habiturꝰ eſt. qn̄ ipſum
occidet. Tunc eñ michael princeps magnꝰ. vt dr̄
Dañ. xii. ſurget. et ꝓ electis tanq̄ adiutor et pro-
tector ꝯtra antixp̄m fortiter ſtabit. Deinde antixp̄s
vt dicit gloſa apoca. xiii. ſup illud. Uidi vnū de ca-
pitibus eius occiſum et c. mortuū ſe finget. et ꝑ tri-
duum latens poſtea apparebit dicēs ſe ſuſcitatū
arteqꝫ magica ferētibꝰ eū demonibꝰ in aera aſcē-
det. et vniuerſis mirātibꝰ adorabūt eū. Tandem in
monte oliueti aſcendens. vt dicit glo. ſup illud. ii.
theſſal'. ii. quē dñs iheſus interficiet et c. dum ſtabit
in papilione et in ſolio ſuo in loco contra quē dñs
aſcēdit. michael adueniens ipſum interficiet. De
quo prelio et victoria intelligitur ſcḋm greg. illud
qḋ dr̄ apoca. xii. Factū eſt preliū magnū in celo mi-

chael ⁊c. Illud em̄ verbū de triplici prelio micha-
elis intelligitur .ſcʒ de prelio qđ habuit cū lucife-
ro cū ipſum de celo repulit. ⁊ de prelio qđ cū de-
monibꝰ habet nos infeſtantibꝰ. ⁊ de iſto de quo
hic agitur qđ ſcʒ cum antixp̄o in fine mūdi habitu
rus eſt. ¶ Tercio hec ſolennitas dicitur dedi
catio .ex eo ꝙ hac die predictum locum in monte
gargano a ſe dedicatū fuiſſe michael archāgelus
reuelauit. Reuerſi em̄ ſipontani a cede aduerſa-
rioꝝ ⁊ tam magnifica potiti victoria .adhuc dubi
tare ceperūt vtrū p̄dictum locū ingredi vel dedi-
care deberēt. Tunc ep̄s ſuꝑ his duxit papā pela-
giū ꝯſulendum. Qui rn̄dit dicēs. Si homo illā ec-
cleſia dedicare deberet .hoc maxime die quo victo
ria data eſt fieri oporteret. Si v̄o aliter ſancto mi
chaeli placuerit ab ipſo eſt ſuꝑ hoc eiꝰ requirēda
voluntas. Inſtantibꝰ igitur papa ⁊ ep̄o cū ciuibꝰ
triduano ieiun .o. michael ī hac die apparuit ep̄o
dicēs. Non eſt opus vobis quā ego edificaui dedi
care eccl'iam. Ipſe em̄ qui ꝯdidi dedicaui. Prece
pitq̄ʒ vt die ſequēti locū cum pp'lo ingrediēs ip̄m
precibꝰ frequētarent. ⁊ ſe ſpecialem ſuū patronū
ſentirent. Deditq̄ʒ ei p̄dicte ꝯſecrationis ſignū vt
ſcʒ ab oriēte ꝑ poſterulā aſcenderēt. ⁊ ibidem ve-
ſtigia hominis imp̄ſſa marmori inuenirēt. Mane
igitur ep̄s ⁊ vniuerſus pp'ls ad locū veniūt. ⁊ in-
trogrediētes criptā magnā ⁊ tria altaria inuene-
runt quoꝝ duo in auſtrali parte poſita erāt. ter-
ciū vero in orientali venerandū quidem ⁊ rubeo
pallio circūtectū. Celebratis igi' ibidē miſſaꝝ ſo-
lennijs cuʒ ſacrā communionē ſinguli accepiſſent.
omnes ad propria cum immenſo gaudio redierūt
Ep̄s aūt ibidē ſacerdotes ⁊ clericos delegauit q̄
iugiter diuinū officiū celebrarēt. In eadē ſpelun
ca aqua lucida ⁊ nimium dulcis emanat qua poſt
cōmunionē pp'ls potat'. ⁊ diuerſe egritudines ſa-
nantur. Tūc ſummus pontifex his auditis hūc diē
in honore ſācti michaelis ⁊ omniū hōꝝ ſpirituū
per totū orbē vniuerſal'r ſtatuit celebrandum
Quarto hec ſolēnitas dici' mēoria ſancti micha-
elis. In qua tn̄ ſolēnitate omniū angeloꝝ memo-
riā agimꝰ. ⁊ oēs general'r honoramꝰ. Decet nāq̄ʒ
nos eiſdem laudē ⁊ honorē impendere multiplici
ratione. Ipſi em̄ ſunt cuſtodes nr̄i. miniſtratores
noſtri. fratres ⁊ ꝯciues noſtri. animaꝝ noſtraꝝ in
celum portitores. orationum noſtraꝝ apud deuʒ
rep̄ntatores. regis eterni nobiliſſimi milites ⁊ tri
bulatoꝝ ꝯſolatores. ¶ Primo igitur debemꝰ eos
honorare: q: ſunt cuſtodes noſtri. Cuilibet enim
hoi dantur duo angeli. Unus malus ad exerciciū

Alius bonus ad cuſtodiendū. Cuſtodia em̄ boni
angeli deputa' homini ⁊ in natiuitate ⁊ in vtero
⁊ ſtatim poſt natiuitatē ex vtero. ⁊ ſiꝑ eſt cū ipſo
iam adulto. In hoc em̄ triplici ſtatu neceſſaria eſt
homini cuſtodia angelica. Nam dum paruulꝰ ad-
huc eſt in vtero poteſt interimi ⁊ dānari. Dum eſt
extra vterum ante adultam etatem poteſt a ba-
ptiſmate impediri. Dum eſt in adulta etate pōt
ad diuerſa peccata pertrahi. Diabolus em̄ in ho-
mine adulto rationē ſeducit per aſtutias. volunta
tem allicit per blandicias. virtutem opprimit per
violentiaꝫ. ideo neceſſe fuit vt bonus angelꝰ eidē
ad cuſtodiā depute'. vt hominē erudiat ⁊ dirigat
ꝯtra fallaciam. exhorte' ⁊ incitet ad bonum con-
tra blandicias ⁊ defendat ab oppreſſione contra
violentiam. ¶ Effectus aūt angelice cuſtodie in
homine quadrupliciter aſſignari poteſt. Primus
eſt vt ꝑficiat aīa in bonū gratie. Et hoc facit an
gelus in anima tribus modis. Primo omne impe
dimentum ad bonum remouendo. Hoc ſignatum
eſt exod. xij. vbi angelus ꝑcuſſit primogenita egi-
pti. Sc̄do pigriciā excitādo. Qđ ſignatū eſt zach.
iiij. vbi dici'. Angelus dn̄i excitauit me: quaſi ho-
minem qui excitatur a ſomno. Tercio in via peni
tentie ducendo ⁊ reducendo. Qđ ſignatū eſt tho
bie. v. in angelo qui eum duxit ⁊ reduxit. ¶ Se-
cundus eſt vt non cadat in malū culpe. Et hoc fa-
cit angelꝰ tribus modis. Primo impediendo pec
catum futurum ne fiat. Hoc ſignatum eſt numeri.
xxij. in balaam qui ad maledicendum iſrael ꝑgēs
ab angelo impeditus eſt. Secundo increpando p̄
teritum vt ab eo quis recedat. Hoc ſignatum eſt
iud. ij. vbi cum angelus filios iſrael de preuarica-
tione increpaſſet ipſi eleuauerūt vocē ⁊ fleuerūt.
Tercio violentiam quaſi inferendo vt a preſenti
peccato eripiat. Hoc ſignatum eſt in violenta edu
ctione loth et vxoris eius de ſodomis .id eſt. de
peccati ꝯſuetudine. ¶ Tercius effectus eſt ſi ca-
dat ꝙ poſtmodum reſurgat. Et hoc facit angelus
tribus modis. Primo mouendo ad contritionem
Hoc ſignatum eſt thobie. xi. vbi ad documentum
angeli de felle per qđ intelligi' ꝯtritio: liniuit pa
tri oculos .ſcʒ cordis. Secundo purgādo labia ad
ꝯfeſſionem. Quod ſignatur yſa. vi. vbi ꝑ angeluʒ
labia yſaie purgātur. Tercio gaudendo ad ſatiſ-
factionē. Luce. xv. dicitur ꝙ maius gaudium eſt
in celo ſuper vno peccatore penitentiā agente q̄
ſuꝑ nonagintanouē iuſtis: qui nō egēt penitētia.
¶ Quartus effectus eſt ne totiēs vel in tot mala
cadat quotiens vel ad quot diabolus incitat. Et

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

hoc facit tribus modis.ſcꝫ poteſtatem demonis
refrenando.ꝯcupiſcentiā debiltando ⁊ memoriaꝫ
dominice paſſionis noſtris mentibus imprimen=
do.De quibus ſupra dictum eſt. F ¶ Secundo
debemus eos honorare:q: ſunt miniſtratores no
ſtri.Omnes eñ ſicut dicitur hebre.i. ſunt admini
ſtratorij ſpiritus.Omnes eñ propter nos mittū=
tur:q: ſupiores ad medios.medij ad infimos.infi
mi mittuntur ad nos.Hec autem miſſio competit
bonitati diuine. Jn hoc eñ manifeſtatur diuina
bonitas:quantum noſtram ſalutem diligat.dum
nobiliſſimos ſpiritus q̄ ei intima charitate iungun
tur.dirigit ⁊ tranſmittit ad procurandum ſalutem
noſtram.Secūdo charitati angelice. Cū eñ chari
tatis ardentis ſit maxime deſiderare aliorꝝ ſalutē
ob quam etiaꝫ dixit yſaias. Ecce ego domine mit
te me.⁊ angeli poſſunt nos iuuare.pro eo ꝙ vi=
dent nos ſuo auxilio indigere. ⁊ malos angelos
nos impugnare.ideo ꝙ ad nos mittūtur. lex exi=
git angelice charitatis. Tercio humane indigen=
tie.Mittuntur eñ boni angeli ad inflammandū
affectum ad amorem.Unde in figuram huius le=
guntur miſſi fuiſſe in curru igneo.Secundo ad il=
luminandum intellectū ad cognitionem.Hoc aſſi
gnatum eſt apocal'.x. in angelo qui habēbat li=
brum apertum in manu ſua.Tercio ad corrobo=
randum in nobis omne imperfectū vſq̧ in finem.
Hoc ſignatum eſt.iij.Regū.xix.vbi angelus por=
tauit helie panem ſubcinericiū ⁊ vas aque vt co=
medit ⁊ ambulauit in fortitudine cibi illius vſq̧
ad montem dei oreb. ¶ Tercio honorādi ſunt:q:
ipſi ſunt fratres ⁊ ꝯciues noſtri. Omnes eñ ele=
cti aſſumuntur ad ordines angelorꝝ. quidam ad
ſuperiores.quidam ad inferiores.quidam ad me
dios pro diuerſitate ſuorꝝ meritorꝝ.licꝫ beata vir
go ſuper omnes ſit. Quod beatus gregorius in
omelia inſinuare videt̾. Nam vt ait ſunt nonnulli
qui parua capiunt.ſed tñ hoc annunciare fratri=
bus non deſiſtunt. Jſti in angelorꝝ nūero currunt.
Et ſunt qui ſecretorꝝ celeſtium ſumma et capere
preualent ⁊ nunciare. Hic cum archangelis . Et
ſunt qui mira faciunt ſigna:⁊ valenter operātur.
Et hi cum virtutibus.Et ſunt qui malignos ſpi=
ritus virtute orationis ⁊ vi accepte poteſtatis fu
gant.Et hi cuꝫ poteſtatibus.Et ſunt qui acceptis
virtutibus electorum merita tranſcendunt.⁊ ele
ctis fratribus principantur.Et hi cum principati
bus meritum ſortiuntur. Et ſunt qui in ſemetip=
ſis omnibus vicijs dominantur.vt ipſo iure mun
ditie dij inter homines vocētur.Unde ad moyſen
dicitur. Ecce conſtitui te deum pharaonis. Et hi
cum dominationibus.Et ſunt in quibus velut in
throno ſuo dñs preſidens aliorꝝ facta examinat.
per quos dum ſancta eccleſia regitur plerumq̧
de ſuis quibuſdam infirmis actibus alij electi iu=
dicantur.Et hi cuꝫ thronis.Et ſunt qui dei ⁊ pro=
ximi charitate amplius ceteris pleni ſunt . Et hi
meritorꝝ ſuorꝝ ſorte inter cherubin numerum acce
perunt:quia cherubin plenitudo ſcientie dicitur.
⁊ iuxta paulum.Plenitudo legis eſt charitas.Et
ſunt qui ſuperne contemplationis amore accenſi
in ſolo ꝯditoris ſui deſiderio anhelant.nichil iam
in hoc mundo cupiūt:ſolo eternitatis amore pa=
ſcūtur.terrena queq̧ abijciūt.cuncta tp̄alia mēte
trāſcendūt.amant ⁊ ardēt atq̧ ipſo ſuo ardore re
quieſcūt.amando ardent.loquēdo accendunt et
quoſcūq̧ verbo tangunt:ardere ꝓtin' in dei amo
re faciūt.Quo iſti niſi inter ſeraphin numerū ſor
tem ſue vocationis acceperūt.Hec greg. ¶ Quar
to honorādi ſunt:q: ipſi ſunt aīarꝝ nr̄arꝝ in celum
portitores.Et hoc faciunt triplici modo . Primo
viam preparādo.Malach.iij.Ecce ego mitto an=
gelū meū qui p̄parabit viā ante faciē meā. Scdo
ꝑ viam p̄paratā in celū baiulādo.Exo.xxiij.Ecce
ego mitto angelū meum qui te cuſtodiet in via.⁊
inducat te in terrā quā ꝓmiſi p̄rib' tuis. Tercio
in celo collocando.Luce.xvi.Factū eſt vt morere=
t̾ mendic' ⁊ portaret̾ ab angel' in ſinū abrahe G
¶ Quinto honorādi ſunt:q: ipi ſunt orōnū nr̄arꝝ
apud deū rep̄ntatores.Jpſi nanq̧ primo orōnes
nr̄as deo rep̄ntant. Thobie.xij. Qñ orabas cum
lachrimis ⁊ ſepeliebas mortuos.ego obtuli ora=
tionem tuam dño. Scdo ibidem ꝓ nobis allegāt
Job.xxxiij. Si fuerit ꝓ eo angel' loquēs vnū de
ſilibus vt annunciet homis equitatē.miſerebitur
eius ⁊c. Itē zach.i. Et rñdit angelus dñi ⁊ dixit.
Dñe exercituū vſquequo nō miſereberis hierl'm
⁊ vrbiū iuda q̄bus irat' es:iſte iam ſeptuageſim'
ann' eſt.Tercio dei ſententiā nobis renunciant.
Dañ.ix.vbi dicitur ꝙ gabriel ad eū volans dixit.
Ab exordio precū tuarꝝ egreſſus eſt ſermo.gloſa.
id eſt.ſentētia a deo.Et ſequit̾.Ego aūt veni vt in
dicarē tibi:q: vir deſideriorꝝ es. De his tribus di
cit berñ.ſup cañ.Diſcurrit angelus medius inter
dilectū ⁊ dilectā.vota offerēs.referēs dona.Exci
tat iſtam.placat illū. ¶ Sexto honorādi ſunt:q:
ipſi ſunt regis eterni nobiliſſimi milites.ſcd̄m q̄d
dr iob.xxv.Nunquid eſt numer' militū ei'? Sicut
aūt videm' in militibus alicui' regis.ꝙ quidam
eorum ſemper in aula regia commorantur. ⁊ re=

¶ De ſancto Jheronimo

gem aſſociant. ⁊ ad eius honorē ⁊ ſolaciū cantāt. quidā aūt ciuitates ⁊ caſtella regni cuſtodiunt. q̄dam vero regis inimicos expugnant. Ita ⁊ hoꝝ militū xp̄i. quidā in aula regia ſcʒ in celo empirreo ſemp regē regū aſſociāt. ⁊ ad ei⁹ honorē cantica leticie ⁊ glie ſemp cantant dicētes. Sanctus ſanctus ſanctus ⁊c. Item. benedictio ⁊ claritas ⁊ ſapiētia ⁊c. apocal. vij. Alij aūt cuſtodiūt ciuitates. ſuburbana. villas ⁊ caſtra. illi ſcʒ qui nobis ſunt ad cuſtodiā deputati. cuſtodiētes ſtatū virginum. ꝯtinentiū. ꝯiugatoꝝ. ⁊ caſtra religionum. Eſa. lxij. Super muros tuos hierl'm ꝯſtitui cuſtodes. Alij vero dei inimicos. i. demōes expugnāt. Apocal. xij. Factū eſt preliū magnū in celo. id eſt ſcdm vnā expoſitionē in ecclia militāti. Michael ⁊ angeli ei⁹ ꝓliabanť cū dracone ¶ Septimo ⁊ vltimo honorādi ſunt: q2 ipſi ſunt tribulatoꝝ ꝯſolatores. Zach. i. Angel⁹ q̄ loq̄bať in me verba bona ⁊ ꝯſolatoria. Itē thobie. v. Forti aīo eſto ⁊c. Et hoc faciūt tribus modis. Primo ꝯfortādo ⁊ roborādo. Dan. x. vbi cū daniel corruiſſet: tetigit eū angelus dicens. Noli timere. pax tibi. ꝯfortare ⁊ eſto robuſtus. Scdo ab impatiētia conſeruādo. Pſal. Angelis ſuis mandauit de te ⁊c. In mani. por. ⁊c. Tercio ipam tribulationē refrigerando ⁊ minuendo. Et hoc ſignať dan. iij. vbi angelus dn̄i cum tribus pueris in fornacē deſcēdit. ⁊ fecit mediū fornacis quaſi ventū roris flantem.

¶ De ſancto hieronymo cxli. A

Hieronimus dr̄ a gera qd̄ eſt ſanctū. ⁊ nemus: quaſi ſanctuʒ nem⁹. Vel norma qd̄ eſt lex. Unde dr̄ in legēda ſua ꝙ hiero. interp̄tatur ſacra lex. Fuit eīm ſanct⁹. id eſt. firm⁹. vl' mūdus. vel ſanguīe tinct⁹. vel vſui ſacro deputatus. ſicut vaſa tēpli dicebanť ſancta: q2 ſacro vſui deputata. Fuit eīm ſanct⁹. id eſt. firm⁹ in bono ope ꝑpter pſeuerātie longanimitatē. ⁊ mūdus in mēte ꝑpuritatē. ⁊ ſanguine tinct⁹ ꝑ dn̄ice paſſionis meditationē. ſacro vſui deputat⁹ ꝑ ſcripture ſacre expoſitionē ⁊ interp̄tationem. Dicť ⁊ nem⁹ a nemore vbi aliq̄n ꝯuerſatus fuit. ⁊ lex ꝑpter regularē diſciplinā quā monachos ſuos docuit. vel q2 ſacram legem expoſuit ⁊ interp̄tat⁹ fuit. Hieronimus etiam interpretatur viſio pulcritudinis. vel dijudicās locutiones. Eſt aūt triplex pulcritudo. Prima eſt ſpūalis que eſt in aīa. Scda moralis que ꝯſiſtit in honeſtate moꝝ. Tercia intellectualis que eſt pulcritudo angelica. Quarta ſupſubſtantialis que eſt diuina. Quinta celeſtis: que eſt ſanctoꝝ in patria. Hanc quintuplicē pulcritudinē hieronim⁹ in ſe vidit ⁊ habuit. Nam habuit ſpūalem in virtutū varietate. Moralem in vite honeſtate. Intellectualē i excelēti puritate. Supſubſtātialē in ardēti charitate. Celeſtē in eterna vel in excellenti claritate. Dijudicauit etiaʒ locutiones ſiue verba tam ſua q̄ alioꝝ. ſua examinate ꝑferēdo. alioꝝ vera ꝯfirmādo. falſa ꝯfutādo. dubia vero exponendo. B

Hieronim⁹ euſebij viri nobilis fili⁹ ab opido ſtridonis qd̄ dalmacie ⁊ pannonie ꝯfinia tenet: extitit oriūdus. Hic adhuc iuuenis romam adijt. ⁊ lr̄is grecis ⁊ latinis ⁊ hebraicis plene erudit⁹ eſt. In arte grāmatica donatum habuit pceptorē. In rhetorica aūt victorinū oratorē. In ſcripturis aūt diuinis exercitabať die ac nocte. ⁊ inde hauſit auide qd̄ poſtmodū effudit abūde. Quodā vō tpe ſicut ipſe in ep̄la ad euſtochiū ꝑhibet. cū de die tulliū ⁊ de nocte platonem auide legeret. eo ꝙ ſermo incult⁹ ſibi in libris ꝑpheticis nō placeret. circa mediā quadrageſimatam ſubita ⁊ ardenti febre corripiť. vt toto frigeſcente iā corpe vitalis calor in ſolo pectore palpitaret. Dū ergo exeq̄e funeris pararenť. ſubito ad tribunal iudicis trahiť. ⁊ interrogat⁹ cui⁹ ꝯditionis eſſet: xp̄ianum ſe eſſe libere ꝓfiteť. Ad quem iudex. Mētiris inqͬt. Ciceronian⁹ es. nō xp̄ian⁹. Ubi eīm eſt theſaur⁹ tuus ibi eſt ⁊ cor tuū. At hiero. obmutuit. ⁊ ꝯtinuo ipm iudex duriſſime cedi iuſſit. Tūc exclamauit ⁊ dixit. Miſerere mei dn̄e: miſerere mei. Tunc qui aſtabant ꝑcabantur iu-

De ſancto Jheronimo

dicem vt veniã tribueret adoleſcẽti. Ipſe eñi iu⸗
rare cepit ac dicere. Dñe ſi vnq̃ habuero codices
ſeculares ſi legero te negabo. In hec igiꝛ iuramẽ
ti verba dimiſſus ſubito reuiuiſcit. Tũc lachrimis
totũ ſe inuenit ꝑfuſum. ⁊ ex verberibꝰ que añ tri⸗
bunal ſuſcepat ſcapl'as terribil'r reppit liuientes
Tanto autem ſtudio libros diuinos legit extunc
quãto libros gentiliũ vnq̃ legerat. Dum aũt eſſꝫ
annoꝝ .xxix. in romana eccl'ia cardinalis p̃ſbiter
ordinatꝰ eſt. Mortuo aũt liberio papa hieroni⸗
mus dignus ſummo ſacerdotio ab omnibꝰ accla⸗
matur. Sed dũ quorundã clericoꝝ ⁊ monachoꝝ
laſciuiã increparet: illi nimium indignati ei inſi⸗
dias parauerũt. Sed ⁊ ꝑ veſtẽ muliebrem. vt ait
iohẽs beleth. ab eis turpiter eſt deriſus. Nam cũ
hiero. ad matutinas ſolito more ſurgeret. veſteꝫ
mulieris quã emuli iuxta lectum poſuerãt repit.
ſuamq̃ eſſe credẽs induit. ⁊ in eccleſiã ſic ꝓceſſit.
Hoc aũt emuli faciebãt vt mulierẽ hr̃e in thala⸗
mo crederet. Qđ ille vidẽs tante coꝝ veſanie lo
cũ dedit. ⁊ ad greg. nazanzenũ ꝯſtantinopolitane
vrbis ep̃m ꝑuenit. Poſtq̃ aũt ab ipſo ſacras lr̃as
didicit: in heremũ ꝓperauit. vbi pro xp̃o quãta
ſuſtinuerit ipſe ad euſtochiũ narrat dicẽs. Quoti⸗
ens in heremo ꝯſtitutꝰ. ⁊ in illa vaſta ſolitudine
q̃ exuſta ſolis ardoribꝰ horridũ monachis p̃ſtat
habitaculũ. putaui me romanis delicijs intereſſe
Horrebãt ſacco mẽbra deformia. ſqualida cutis ſi
tũ ethiopice carnis adduxerat quotidie lachrime
quotidie gemitꝰ. ⁊ ſi qñ repugnantẽ ſummꝰ immi
nens oppſſiſſet. nuda humo vix oſſa herẽtia colli⸗
debãtur. De cibis ⁊ potu taceo. cũ etiã languẽtes
aqua frigida vtãtur. ⁊ coctũ aliq̃d accepiſſe luxu⸗
ria ſit. ⁊ dum ſcorpionũ tm̃ eſſem ſocius ⁊ ferarũ.
ſepe choreis intereram puellaꝝ: ⁊ in frigido cor⸗
pore ⁊ carne p̃mortua libidinũ incẽdia pullula⸗
bant. Itaq̃ ꝯtinuo flebã: ⁊ repugnantẽ carnem
hebdomodaꝝ inedia ſubigebã. Diem crebro con
iunxi cũ nocte. nec priꝰ a pectoris ceſſabã verberi
bus q̃ a dño trãquillitas redderet. Ipſam quoq̃
cellulam meã quaſi cogitationũ ꝯſciam ꝑtimeſce
bam. ⁊ michi iratus ⁊ rigidus ſolus deſerta pene
trabã. Et vt michi teſtis eſt dñs poſt mł'tas lachri
mas ⁊ nõnunq̃ videbar intereſſe agminibꝰ ange
loꝝ. Per quadrienniũ igiꝛ ibidẽ penitẽtia ſic pa⸗
cta ad bethleẽ opidũ remeauit. Ubi quaſi dome⸗
ſticũ anĩal apud p̃ſepe dñi ſeſe obtulit ꝑmãſurum
Bibliotecã aũt ſuam quã ſummo ſtudio ſibi ꝯdi⸗
derat clauſam. alioſq̃ libros iterũ relegẽs diẽ ie⸗
iunꝰ ducebat ad veſperũ. Mł'tos aũt ibidẽ diſci⸗
pulos coadunans in ſancto ꝓpoſito ⁊ tranſlatio
ne ſcripturaꝝ q̃nquagintaq̃nq̃ annis ⁊ ſex men⸗
ſibus deſudauit. ⁊ vſq̃ ad finẽ vite v̇go ꝑmanſit.
Licꝫ aũt in hac legẽda dicaꝛ q̃ ſp̄ v̇go fuerit. ipſe
tñ de ſe ita ſcribit ad pãmachiũ. Uirginitatẽ in ce
lo p̃fero: non q: habeo. Tanta deniq̃ laſſitudine
fatigatꝰ eſt vt in ſtratu ſuo iacens funiculo ad tra
bem ſuſpẽſo ſupinꝰ manibus ſe leuaret. vt ſcꝫ offi
cium monaſterij ꝓut poterat exhiberet. ¶
Quadã vero die adueſꝑaſcẽte cum hiero. cũ fra⸗
tribus ad ſacram lectionẽ audiendũ ſederet. ſubi
to leo quidã claudicãs monaſteriũ ingreſſus eſt.
Quo viſo cũ ceteri frẽs fugerẽt hieronimꝰ ei quaſi
hoſpiti obuiauit. Leo igiꝛ dũ pedẽ ſibi leſũ oſtẽde
ret: vocatis fribꝰ pedes ſibi p̃cepit ablui. ⁊ diligẽ
ter eiꝰ plagã inquiri. Qđ cũ factũ fuiſſet: inuene⸗
runt leonis plantã a ſentibus vulneratã. Adhibi
ta igitur diligẽti cura leo ꝯualuit. ⁊ omni ferita⸗
te depoſita inter eos quaſi domeſticũ anĩal habi⸗
tauit. Tũc hiero. videns q̃ nõ tã pro ſanitate ſui
pedis q̃ ꝓ coꝝ vtilitate dñs leonem miſiſſet. de
fratrũ ꝯſilio eidẽ hoc iniũxit officiũ: vt aſinũ quẽ
habebãt q̃ ligna de nemore deferebat ipſe leo ad
paſcua duceret ⁊ ductũ ibi cuſtodiret. Qđ factũ
eſt. Nam iniũcta leoni aſini cura more paſtoris in
duſtrij eũdo ad paſtũ ſociꝰ inceſſanter itineris ru⸗
re paſcẽdo vndecũq̃ defenſor tutiſſimꝰ erat. Uerũ
tñ v'ſe cibaret. ⁊ aſinꝰ ſolitũ ꝑficeret opus ꝯſue⸗
tis ſemꝑ horis cum eo domũ redibat. Quadã igiꝛ
vice paſcẽte aſino: ⁊ leone grauiter ſoporato mer
catores cũ camelis inde tranſeũtes aſinũ ſolũ vi⸗
derũt. ⁊ eũ q̃citius rapuerũt. Expgefactus itaq̃
leo cũ ſociũ nõ inueniret rugiẽdo huc illucq̃ ibat.
Quẽ tandẽ nõ inueniẽs ad portas monaſterij tri
ſtis adijt. ⁊ intus vt ſolitus erat pre verecũdia in
gredi nõ p̃ſumpſit. Et vidẽtes frẽs q̃ tardiꝰ more
ſolito ⁊ ſine aſino veniſſet: putauerũt q̃ fame cõ⸗
pulſus aſinũ comediſſet. nolentes ei annonã tri⸗
buere ꝯſuetã dicebã Uade ⁊ reliquã partẽ aſelli
q̃ tibi remãſit mãduca ⁊ tuã ingluuiẽ reple. Heſi
tantes tñ vtrũ hoc malũ ꝑpetraſſet. exierunt ad
paſcua ſi forte aliq̃d mortis indiciũ inuenirẽt. Et
nichil inueniẽtes hoc hieronimo retulerũt. Tunc
monitis eiꝰ officiũ aſini leoni iniũgit. ⁊ ligna ce⸗
dentes leoni imponũt. Qđ cũ leo patiẽter ferret.
Quadã die expleto opere agrum exijt. hac illacq̃
diſcurrit. ſcire deſiderãs quid de ſuo fuiſſet ſocio
factũ. Et ecce vidit a longe negociatores cũ onu⸗
ſtis camelis p̃cedente aſino venientes. Mos eñ
illi regioni eſt: vt quãdo cum camelis longiꝰ gra⸗

diuntur. cameli vt directius vadãt. precedentem ⁊ collo funiculum geſtantẽ aſinum ſubſequũtur. Recognito igitur leo aſino cũ ingenti rugitu ſup eos irruit. ⁊ oẽs hoĩes in fugam ꝯuertit. Et leo terribilr rugiẽs ꝑcutiebat cauda fortiter terram. perterritoſqꝫ camelos ſicut erãt onuſti ante ſe ad cellaꝫ ire coegit. Qđ cũ frẽs vidiſſent: ⁊ hiero. nũciaſſent. ille ait. Hoſpitibus nr̃is frẽs chariſſimi pedes abluite. eſcas ꝓbete ⁊ ſup hoc volũtatẽ dñi expectate. Tunc leo per monaſteriũ cepit vt ſolebat letus diſcurrere. ſingulorꝫ fratrũ veſtigijs ſe proſternẽs. ⁊ quaſi de perpetrata quam nõ fecerat culpa cauda alludens veniã poſtulabat. Hieronim⁹ aũt futuroꝝ ꝓſcius ait fratrib⁹. Ite frẽs ⁊ venientibus hoſpitib⁹ neceſſaria ꝓparate. Adhuc eo loquẽte nunci⁹ ad eũ venit annuncians ante fores hoſpites adeſſe q̃ abbatẽ vellent videre. Ad quos cũ ille iuiſſet: protin⁹ illi eius pedibus ꝓuolunť. pro culpa veniã poſtulantes. Quos ille benigne eleuans. ꝑcepit vt ſua recipent: ⁊ aliena nõ vſurparẽt. Rogabãt igiť illi btm̃ hiero. vt medietatẽ olei ꝓ bñdictione accipiat. Quibus vix aſſentiens tandẽ coact⁹ ſuſcipi iubet. Promiſerũt aũt ſe annuatim eandem olei menſurã fratrib⁹ ipſis daturos. ⁊ a ſuis dare hered.b⁹ ꝑcepturos. D

Cum aũt olim in eccleſia vnuſqſqꝫ caneret qđ volebat theodoſius impator. vt ait iohẽs beleth. damaſum papã rogauit vt alicui viro docto officiũ eccl'iaſticũ cõmitteret ordinandũ. Ipſe igiť ſciẽs hieronimũ in lingua latina. greca ⁊ hebraica pfectũ. ⁊ in omni ſapiẽtia ſummũ. eidẽ officiũ predictum cõmiſit. Hiero. igiť pſalteriũ ꝑ ferias diſtinxit. ⁊ vnicuiqꝫ ferie nocturnũ propriũ aſſignauit. ac gloria patri. in fine cuiuſlibet pſalmi dicendũ inſtituit. vt ait ſigibert⁹. Deinde epl'as ⁊ euãgelia ꝑ anni circulũ decantãdas. ceteraqꝫ ad officiũ ꝑtinẽtia ꝑter cantũ rõnabilr ordinauit. Miſitqꝫ illud de bethleem ad ſummũ pontificẽ. ⁊ ab eo ⁊ cardinalib⁹ ſuis fuit valde approbatũ. ⁊ ꝑpetuo autenticatũ. ❡ Poſt hoc aũt in ore ſpelũce in qua dñs iacuit monumentũ ſibi ꝯſtruxit. vbi expletis nonagintaocto annis ⁊ ſex menſib⁹ ſepultus fuit.

❡ In quãta reuerẽtia eũ aug⁹. habuerit patet ꝑ epl'as quas ſibi miſit. In quarũ vna ei tali modo ſcripſit. Dño dilectiſſimo ⁊ cultu ſinceriſſimo charitatis obſeruãdo atqꝫ amplectẽdo hieronimo auguſtinus ⁊c. Alibi quoqꝫ de eo ſic ſcribit. Sanct⁹ hiero. ꝑſbiter greco. latino. hebreo eloquio eruditus. in locis ſanctis atqꝫ in lr̃is ſacris vſqꝫ ad decrepitam vixit etatem. Cui⁹ nobilitas eloquij ab oriente in occidentem inſtar ſolis lampas reſplenduit. Beatus aũt proſper in ſuis cronicis de eo ſic ait.. Hieronimus preſbyter in bethleem toto iam mũdo clarus habitabat. egregio ingenio et ſtudio vniuerſe eccleſie ſeruiẽs. Ipſe quoqꝫ de ſe ſic ait ad albigenſem. Nichil a puericia ita vitare conatus ſum vt animũ tumentẽ ⁊ erectam ceruicem: dei ꝯtra ſe odiũ ꝓuocantẽ. Idem. Ego etiã tuta omnia timeo. Idem. In monaſterio hoſpitalitati ex corde intendim⁹. ⁊ oẽs ad nos venientes preter hereticos leta fronte ſuſcipimus. ac venientiũ pedes abluim⁹. Iſidorus vero in li. ethimol. ait. Hieronim⁹ trium linguaꝝ extitit ꝑitus. Cui⁹ interꝑtatio ceteris antefertur: qm̃ ⁊ vboꝝ tenacior eſt. ⁊ ꝑſpicuitate ſn̄ie clarior. atqꝫ vtpote a xp̃iano interꝑte verior. In dialogo quoqꝫ ſeueri diſcipuli ſancti martini qui ei⁹ tp̃e fuit ſic de hieronimo ſcriptũ hẽtur. Hieronim⁹ preter fidei meritũ dotẽqꝫ virtutũ nõ ſolũ latinis atqꝫ grecis ſꝫ etiã hebreis ita lr̃is inſtruct⁹ eſt: vt ſe illi in omni ſcientia nemo audeat comparare. Cui iugis aduerſus malos pugna: ꝑpetuũqꝫ certamẽ. Oderunt eum heretici: q2 eos impugnare non deſijt. Oderunt clerici: q2 vitam eoꝝ inſectatur ⁊ crimina. Sed plane boni omnes ⁊ mirãtur ⁊ diligunt. Nam qui eum hereticũ eſſe arbitrãtur inſaniunt. Totus ſemꝑ in lectione. totus in libris eſt. nõ die non nocte requieſcit. aut legit aliquid. aut ſcribit. Hec ſeuerus. Et ſicut ex his verbis patet. ⁊ ſicut etiã ipſe ſepe teſtať. multos ꝑſecutores ⁊ multos detractores ꝑpeſſus eſt. Quas tñ ꝑſecutiones q̃ libenter ſuſtinuerit. patet ex eo q̇ ſic dicit in epl'a ad aſellã. Grãs ago deo q2 dignus ſum habitus quẽ oderit mũdus. ⁊ maleficũ me garriũt Sꝫ ſcio ad regnũ ꝑuenire ꝑ infamiã ⁊ bonã famã. Item. Utinã ob dñi mei nomẽ atqꝫ iuſtitiã vniuerſa me infideliũ turba ꝑſequať Utinã in opprobriũ meũ ſolidi⁹ exurgat hic mũd⁹ tm̃ vt merear a xp̃o laudari. ⁊ ſue pollicitationis ſperare mercedẽ. Grata vtiqꝫ ⁊ deſiderata tẽptatio eſt: cui⁹ premium a chriſto ſperatur in celo. Nec maledictio grauis eſt que diuina laude mutatur. Obijt circa ãnos dñi. ccccviij.

❡ De ſancto remigio. cxlii. A

Remigius dr̃ a remige: qui eſt nauis ductor vel rector. Uel dr̃ a remis que ſunt inſtrumẽta quib⁹ nauis ducit. ⁊ gion qđ eſt luctatio. Ipſe eñ eccl'iam gubernauit a periculo naufragij. eam duxit ad portũ paradiſi. pro ea luctatus eſt ꝯtra inſidia diaboli.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK Baden-Württemberg

Remigius regem ꝛ gentē frācoꝝ ad xp̄m ꝯuertiſſe d᷑. Habebat enī rex vxorē nomine clotildim chriſtianiſſimā: que virū ſuum nitebat̄ ad fidē ꝯuertere ſed neqͥbat. Que cum filium genuiſſet ip̄m baptizare voluit ſed rex oīno ꝓhibuit. Jlla aūt qͥeſcere nō valens. tandē vix hoc a rege obtinuit ꝛ filiū baptizauit. Qui dū baptizatus eſſet ſubito eſt defunctꝰ. Cui rex ait. Nūc apparet q᷑ xp̄s vilis eſt deꝰ qui cū ꝑ quē fides eiꝰ poterat ſublimari in vita ꝯſeruari nō potuit. Cui illa. Jmo in hoc a deo meo valde me diligi ſentio ꝙ primū fructū vētris mei ip̄m recepiſſe cognoſco qui regnum in infinitū tuo melius filio meo largitus eſt. Concepit igit̄ iterū ꝛ filiū aliū peperit quē ſicut primū cū multa inſtantia baptizari fecit. Sed ecce ſubito infirmat̄: ita ꝙ de eius vita deſperatur. Dixitqꝫ rex vxori. Uere debilis eſt deus tuus qui nullū in noīe ſuo baptizatū in vita ꝯſeruare pōt. Nā ſi mille genueris ꝛ cūctos baptizaueris: oēs ſil̄ ꝑibunt. Sed tñ puer ꝯualuit. ꝛ ſanitatē recepit: ita ꝙ poſt patrē regnauit. At fidelis mulier virum ſuum ad fidem reducere conabatur: ſed ille modis omnibꝰ reſiſtebat. Qualiter aūt ad fidem ꝯuerſus eſt. in alio feſto qđ eſt poſt epiphaniam dictū eſt. Uolens aūt p̄dictus rex clodoueus factus xp̄ianus remenſem eccl'iam dotare. beato remigio dixit: vt quantū circūiret dū ipſe in meridie dormiret ſibi daret. Qđ ꝛ factū eſt. Sꝫ cum quidā molendinū ſuam habebat intra fines beati remigij. molendinarius ip̄m dum circūiret cū indignatiōe repulit. Cui dixit remigius. Amice nō ſit tibi durū vt hoc molendinū ſil' habeamꝰ. At ille vt eū reiecit ſtatim rota molendini in contrariū verti cepit. clamauitqꝫ pꝰ ſanctū remigiū dicens. Serue dei veni: ꝛ habeamꝰ pariter molendinū. Cui ille. Nec michi nec tibi. Statimqꝫ ſe terra aperuit. ꝛ molendinū penitꝰ deglutiuit.

¶ Preuidens remigius famē futuram: cum in villa quadam bladi cumulos ꝯgregaſſet. inebriati ruſtici: ſenis prudentiā deridentes ignem ſuppoſuerūt. Qđ ille audiēs illuc venit: ꝛ pre frigore etatis et veſpertini t̄pis ſe calefacere cepit. ꝛ trāquillo corde dixit. Semꝑ focus bonus eſt. Ueruntñ qui hoc fecerūt ꝛ poſteri eius: viri in genitalibꝰ rupti. femine gutturoſe erūt. Qđ ſic in ill' euenit quouſqꝫ per karolum ſunt diſperſi.

¶ Notandum aūt ꝙ illud feſtū ſancti remigij qđ agitur in menſe ianuarij eſt feſtum de felici obitu illius. illud aūt d᷑ eſſe de eius ſacri corporis tranſlatione. Cum enī corpus eius poſt ipſius obitum ad eccleſiā ſanctorū timothei ꝛ apollinaris cum feretro deferret̄ iuxͣ eccleſiā ſancti criſtofori cepit adeo ponderare ꝙ nullatenus moueri potuit. Tandem coacti rogauerunt dñm vt eis oſtendere dignaret̄ ſi forte in eccleſia illa ſancti criſtofori vbi nulle reliquie ſanctoꝝ quieſcebāt ſepeliri vellet. Statimqꝫ corpus leuiſſime ſuſtulerūt. ꝛ ip̄m ibi honorifice poſuerūt. Ubi cum multa miracula fierēt eccleſiā ampliauerūt. Et factā cripta retro altare cū effoſſum corpus ibi reponere vellent. mouere nullatenus potuerūt. Cum aūt in orōnibꝰ ꝑnoctarent. ꝛ media nocte oēs pariter obdormiuiſſent in craſtinū. ſcꝫ kl'as octobris. inuenerūt ſepulcrū cū corpore ſancti remigij in illam criptam ab angelis deportatum. Quod tñ poſt longum t̄ps in pulcriorem criptam eadem die cū capſa argentea tranſlatū eſt. Floruit circa annum dñi quadringenteſimū nonageſimum.

¶ De ſancto leodegario. cxliii. A

Leodegarius cū oī virtute polleret. eduenſi eccl'ie meruit in pontificē ꝓmoueri. Qui dum clotario rege decedēte cura regni grauiꝰ p̄meret̄. volūtate dei ꝛ principū ꝯſilio childericū fratrē clotarij adoleſcentē valde idoneum p̄fecit in regē. Sed ebroinꝰ theodoricū ipſiꝰ childerici germanū preficere nitebat̄. nō ꝓpter regni cōmodum: ſed q᷑ de poteſtate eiectus ꝛ omnibus odioſus iram regis ꝛ principū verebat̄. Timens igit̄ ebroinꝰ licentiā a rege petijt ꝛ monaſteriū introiuit. Quo ꝯcedēte. ꝛ fratrē ſuum the-

odoricū ne ꝯtra regnū aliquid moliretur in cuſto dia detinēte. ſanctitate ⁊ ꝓuidētia epi pace mira bili oēs gaudebāt. Sed poſt aliqḋ tp̄us rex mali gnoꝝ ꝯſilio deprauat⁹. intm̄ in viri dei odiū inci tatur. ꝙ oportunitatē ⁊ modū mortis ei⁹ attētius inquirebat. Sed ep̄s blande ferens. ⁊ oēs inimi cos ſuos vt amicos amplectēs. egit cū rege vt di em paſce in vrbe cui ꝑerat celebraret. Et ecce il la die nunciatū eſt ei ꝙ rex in illa nocte quicqḋ de morte eius tractauerat ꝑficere decreuiſſet. At ille nichil trepidans: ſꝫ illa die cū rege in menſa com municās perſecutorē ſic fugit. ꝙ in luxuuienſi mo naſterio dn̄o ſeruiēs etiā ebroino q̄ monaſtico ha bitu latitabat ſedula charitate ſeruiuit. Poſt mo dicū rex morit̄ ⁊ theodoric⁹ in regnū ſublimatur. Quapropter leodegari⁹ ppl̄i ſui lachrimis ⁊ ꝑci bus motus ⁊ abbatis impio cōpulſus ad ſedē ſuā rediꝫ ac ebroin⁹ ꝓtinus apoſtatauit ⁊ regis ſene ſcallus ordinat⁹ eſt. Qui licet prius malus fuerit. tn̄ poſtea fuit peior. totoqꝫ ſtudio leodegariū oc cidere nitebat̄. Miſſis igit̄ militib⁹ q̄ eū caperēt. cum hoc leodegari⁹ cōperiſſet eoꝝ furore cedens dum in habitu pontificali de vrbe egrederet̄ a mi litibus capit̄: q̄ ei ſtatim oculos eruerūt. ¶ Poſt bienniū ſanct⁹ leodegari⁹ cum fratre ſuo garino quē ebroin⁹ exulauerat in palaciū regis eſt addu ctus Cū ad irriſionē ebroini ſapiēter ⁊ pacifice re ſponderet: neqꝫ ille iuſſit garinū lapidib⁹ obrui. ſanctūqꝫ ep̄m tota die nudis pedib⁹ ꝑ quēdā flu uiū ſuꝑ acutiſſimos lapides decurrentē deduci. Et audiens ꝙ in his tormentis deum laudaret. li linguā ei⁹ p̄cidi fecit. ⁊ poſtmodū eū cuidā cuſtod tradidit: vt ip̄m nouis ſupplicijs reſeruaret. Ille aūt vſum loquēdi non ꝑdidit ſed p̄dicationi ⁊ ex hortationi prout poterat vacabat. p̄dixitqꝫ qn̄ et qual̄r ipſe ⁊ ebroin⁹ ex hac vita migrarēt. Lux au tem immēſa in modū corone caput ei⁹ circūdedit. Quā cū multi vidiſſent quid hoc eſſet ab ipſo ep̄o queſierūt. At ipſe ſe in orōne ꝓſternēs gr̄as deo retulit. ⁊ omnes aſtantes vt in melius vitam mu tarent admonuit. Qḋ ebroin⁹ audiēs ⁊ inuidēs miſſis quatuor ſpiculatorib⁹ ipſuꝫ decollari prece pit. Cū ergo ipſum ducerēt. Ait eis. Non eſt inq̄t opus frēs vos diuti⁹ fatigari. Sed hic implete de ſideriū ei⁹ qui vos miſit. Ad hoc tres illoꝝ adeo ſunt cōpuncti ꝙ ad pedes eius ꝓcidentes veniā precabātur. Quart⁹ vero cum eum decoll̄aſſet. ꝓ tinus a demone arrept⁹ ⁊ in ignem ꝓiectus: vitā miſerabil̄r terminauit. Biennio expleto audiens ebroin⁹ corpus ſancti viri multis miraculis illu ſtrari. miſerabil̄r cruciat⁹ inuidia. militē illuc mē ſit: vt an ſic ſe hrēt veritas intimaret. Miles aūt ſuꝑbus ⁊ arrogās cum illuc veniſſet: calce tumbā ſancti ꝑcutiēs exclamauit. Moriat̄ qui mortuuꝫ miracula facere poſſe credit. Mox ille arrept⁹ a demonio: ⁊ ſubito moriēs. morte ſua ſanctū am plius ꝯmēdauit. His auditis ebroin⁹ amplius in uidia torquebat̄. ⁊ famā ſancti extinguere molie batur. Sed iuxta p̄dicationē ſancti gladio nequi ter neqꝫ ipſe occidit̄. Paſſus eſt aūt circa annuꝫ dn̄i. dclxxx. tp̄e ꝯſtantini quarti.

¶ De ſancto Franciſco. cxliiii. A

Franciſcus prius dict⁹ eſt iohēs: ſed poſt modū mutato noīe franciſcus vocat⁹ eſt Cui⁹ mutationis noīs multiplex cā fuiſſe videtur. Primo rōne miraculi ꝯnotandi. Linguā eni̅ gallicā miraculoſe a deo recepiſſe ꝯgnoſcitur. Unde dr̄ in legenda ſua ꝙ ſemꝑ cum ardore ſpiri tuſſancti repleret̄ ardentia foris verba eructans gallice loquebat̄. Secūdo rōne officij diuulgādi. Unde dicit̄ in legenda ꝙ diuina prouidentia ſibi hoc vocabulū indidit vt ex ſingulari ⁊ inſueto no mine opinio miniſterij ei⁹ toti citi⁹ innoteſceret orbi. Tercio rōne effect⁹ ꝯſequēdi: vt ſcꝫ ꝑ hoc da retur intelligi ꝙ ipſe per ſe ⁊ per filios ſuos mul tos ſeruos peccati ⁊ diaboli debeat francos ⁊ li beros facere. Quarto ratiōe magnanimitatis in corde. Nam frāci a ferocitate ſūt dicti. qꝛ eis ineſt natural̄ feritas ⁊ magnanimitas anioꝝ. Quinto rōne virtuoſitatis in ſermone qꝛ ei⁹ ſermo inſtar

ſecuris vicia incidebat. Sexto rõne terroris in de
monũ fugatiõe. Septimo rõne ſecuritatis ex vir
tute ⁊ operũ pfectione. ⁊ honeſtatis in ↄuerſatio
ne. Aiũt eñ frãciſcas dici ſigna quedã inſtar ſecu
rium q̃ rome añ ↄſules ferebant q̃ erãt in terrorẽ in
ſecuritatem ⁊ in honorem. A

Franciſcus ſeruus ⁊ amicus altiſſimi in ci
uitate aſiſij ortus ⁊ negociator effectus.
fere vſq; ad. xx. etatis ſue annũ tps ſuũ
vane viuendo ↄſumpſit. Quẽ dñs infirmitatis fla
gello corripuit. ac in virũ alterũ ſubito trãſforma
uit. ita q̃ iam ſpũ ꝓphetico pollere cepit. ❡ Nam
cum quadam vice ipſe cũ plurimis a peruſinis ca
ptus. diro fuiſſet carceri mancipatꝰ. dolẽtibꝰ alijs
hic ſolus exultat. ⁊ redarguitꝰ ſup hoc a ↄcaptiuis
rñdit. Ideo me exultare noueritis. q̃z adhuc ſan
ctus p totũ ſeculũ adorabor. ❡ Quadã vice romã
cauſa deuotionis ꝓficiſcẽs veſtimẽta ſua depoſu
it. ⁊ paupis cuiuſdã veſtimẽta induẽs ante eccle
ſiam ſancti petri inter paupes ſedit. ⁊ cũ eis ve
lut vnus ex illis auide mãducauit. Feciſſetꝰ ſiſe fe
ciſſet niſi notoꝝ verecũdia impediſſꝫ. ❡ Antiquꝰ
hoſtis cum a ſalubri ꝓpoſito conabat auertere. ⁊
feminã quandã ſue ciuitatis monſtruoſe gibboſã
cordi eius imittit. ⁊ niſi reſipiſcat a ceptis: ſimilẽ
ſe facturũ minatur Sed a dño ↄfortatus audiuit.
Franciſce amara pro dulcibꝰ ſume. ⁊ teipſum cõ
temne ſi me cupis agnoſcere. ❡ Quendã igit le
proſum obuiũ hñs: cum hmõi hoĩes naturalr mi
rũ abhorrẽtur diuini tñ memor oraculi accurrẽs

in oſcula eius ruit: ⁊ poſt hoc ille ſtatim diſparuit
Quapropter ad leproſoꝝ habitacula properat. et
eoꝝ manus deuote oſculans pecuniam donat.
❡ Eccleſiam ſancti damiani orationis cauſa in
gredit. ⁊ imago xp̃i eum miraculoſe alloquit. Frã
ciſce inquit vade repara domũ meã que vt cernis
tota deſtruit. Ab ea igit hora anĩa eius liquefa
cta eſt. ⁊ crucifixi cõpaſſio eius cordi mirabilr eſt
infixa. Inſiſtit ſollicite eccleſie repande. ⁊ vẽditis
que hẽbat cum pecuniã cuidam preſbitero daret
et ille timore parentũ recipe recuſaret. coraꝫ ipſo
eam proijciẽs tanq̃ puluerẽ vilipendit. Quapro
pter a patre ligatꝰ ⁊ captus pecuniã eidem reſti
tuit. ac veſtem pariter reſignauit. ⁊ ſic nudus ad
dñm euolauit. ⁊ cilicio ſe induit. Aduocat inſuper
ſeruos dei quendã ſimplicẽ virũ quem loco patris
ſuſcipiẽs rogat vt cum pater eius maledicta ↄge
minet ipſe ſibi econuerſo bñdicat. ❡ Frater eius
carnalis hyemali tpe franciſcũ vilibus panniculis
tectum orationi vacantẽ ⁊ tremebundum videns:
ait cuidam. Dic franciſco vt de ſudore ſuo vnã tibi
nummatã vendat. Qđ ille audiẽs alacriter rñdit
Reuera ego hanc dño meo vendã. ❡ Quadaꝫ die
dum audiret ea que dñs diſcipulis ſuis ad predi
candum miſſis locutus eſt. ſtatim ad vniuerſa ſer
uanda tota virtute ↄſurgit. Soluit calciamenta
de pedibus. tunica vna ſed vili induit. ⁊ pro corri
gia mutauit funiculũ. ❡ Tempore niuis p ſiluaꝫ
ambulans a latronibꝰ capit. ⁊ ab eis quis ſit req̃
ſitus preconẽ dei ſe eſſe aſſeruit. Quem illi arri
pientes in niuem proijciũt dicẽtes. Iace ruſtice p
co dei. B ❡ Multi nobiles ⁊ ignobiles clerici
⁊ laici ſpreta ſeculi pompa eius veſtigijs adheſe
runt quos pater ſanctꝰ docuit euangelicam perfe
ctione implere paupertatẽ apprehẽdere ⁊ per viã
ſancte ſimplicitatis incedere. ❡ Scripſit preterea
euangelicã regulam ſibi ⁊ ſuis fratribus habitis
⁊ habendis quã dñs papa innocẽcius ↄfirmauit
Cepit extunc frequentiꝰ verbi dei ſemina ſparge
re et ciuitates ⁊ caſtella feruore mirabili circuire
❡ Frater quidam erat quantũ a foris videbatur
eximie ſanctitatis ſed tñ ad modum ſingularis q̃
tanta diſtrictione ſilentiũ obſeruabat: vt nõ ver
bis ſed nutibus ↄfiteretur. Cumq; ſanctus ab om
nibus laudaret. vir dei illuc adueniens dixit. Si
nite frẽs. nec michi in eo diabolica figmẽta lauda
te. Moneat ſemel vel bis in hebdomada ↄfiteri.
Qđ ſi nõ fecerit diabolica tẽptatio eſt: ⁊ deceptio
fraudulenta. Monẽtibꝰ q̃z illũ fratribus. digitũ
ori ſuo impoſuit. ⁊ caput ↄcutiens ſe nullatenus

confeſſurū innuit. Nō poſt multos dies ad vomitū rediJt. et in facineroſis actibus vitā finiuit. Fatigatus in itinere ſeruus dei dū aſinū equitaret. ſoci⁹ frater leonardus de aſiſio ſilr fatigatus intra ſe cepit cogitare ac dicere. Nō de pari ludebāt huius parentes et mei. Et cōtinuo vir dei de aſino deſcēdens dixit fratri ſuo. Nō ꝯuenit me eq̄tare et te peditē venire. q꜡ nobilioꝛ me fuiſti. Stupefactus frater ad pedes patris ꝓcidit. et veniam poſtulauit. Trāſeunti ſibi aliq̄n mulier quedaꝫ nobilis cōcito gradu occurrit. cui⁹ laſſitudinē et intercluſos anhelitus miſerat⁹ quid nā requireret inquiſiuit. Et illa. Oꝛa ꝓ me pater q꜡ salubꝛe ꝓpoſitū qd̕ concepi viro impediente non exequoꝛ. ſed in ſeruicio xp̄i michi plurimuꝫ aduerſat̃. Cui ille. Uade filia. q꜡ cito de eo conſolationē recipies. et ex parte dei oīpotentis et mea ſibi denūcies q̄ nunc eſt tēpus ſalutis. poſtmodū equitatis. Qua denūciante vir ſubito īmutat̃ et cōtinentiā pollicet̃. Cuidā ruſtico in quadā ſolitudine ſiti deficienti fontem aque ibidē ſuis oꝛationibus impetrauit. Cuidam fratri ſibi ad modū familiari ſecretū hoc ſancto inſtigāte ſpū retulit dicens. Hodie eſt aliq̄s ſeruus dei ſup terram ꝓpter quē quo aduixerit. non ꝑmittet dn̄s famem ſup homines deſeuire. Sed ſic ꝓculdubio fuiſſe narrat̃. Sed illo ſublato tota in cōtrariū conditio ꝑmutat̃. Nam poſt eius felicē tranſitū p̄dicto fratri apparuit dicēs. Ecce iam venit fames quam donec viuerē ego venire ſup terrā dn̄s non ꝑmiſit.

¶ In feſto paſce cum fratres in heremo greci mēſam accuratius ſolito albis et vitreis p̄parasſent. et vir dei hoc ꝯſpexiſſet ꝓtinus greſſum retrahēs capellū cuiuſdā pauꝑis qui tunc aderat capiti ſuo imponit. et baculū manu geſtans foꝛas egredit̃ et ad hoſtiū p̄eſtolat̃. Māducantibus igit̃ fratrib⁹ clamabat ad hoſtiū vt amoꝛe dei ꝑegrino pauperi et infirmo elemoſinā largiant̃. Uocat⁹ pauꝑ ingreditur. et in terra ſolus recūbens diſcū ponit ī cinere. Qd̕ vidētes fratres ſtupoꝛe nimio ſunt repleti Quibus ille ait. Menſam vidi paratā et oꝛnatā et pauperꝫ hoſtiatim euntiū vnicū non eſſe cognoui

¶ Pauꝑtatē in ſe et in alijs adeo diligebat. vt paupertatē dn̄am ſuam ſemꝑ vocaret. Sed q̄n pauꝑioꝛē ſeipſo videret ꝓtinus inuidebat et ſe ab alio vinci timebat. Nam et cū die quadā pauꝑculū quendā obuium habuiſſet. ait ſocio ſuo. Magnaꝫ verecundiā intulit nobis hui⁹ inopia. ⁊ noſtrā paupertatē plurimū rep̄hendit. Nam ꝓ meis diuitijs meam dn̄am pauꝑtatem elegi. et ecce ampli⁹ relucet in iſto. ¶ Dum quidā pauꝑ coꝛam eo trāſiret. et vir dei intima fuiſſet cōpaſſione cōmotus dixit ei ſocius. Et ſi hic ſit pauper ſed foꝛſitan ī tota prouincia non eſt eo ditioꝛ volūtate. Cui vir dei dixit. Cito tunicā tuā exue et pauperi tribue. et ad eius pedes ꝓſtratus culpabilē te clama. Cui ille ꝓtin⁹ obediuit. ¶ Quadā vice tres mulieres facie et habitu et per omnia ſimiles obuias habuit que eum taliter ſalutauerūt. Beneueniat dn̄a pauꝑtas. Et cōtinuo diſparuerūt. et vltra viſe nō ſunt. Cuꝫ ad ciuitatē arecij deueniſſet et ibi bellū inteſtinū commotū fuiſſet vidit vir dei de burgo ſup terram illā demones exultantes. Uocāſq꜡ ſocium ſuū nomine ſiluestrū dixit ei. Uade ad poꝛtā ciuitatis et demonibus vt ciuitatē exeant ex parte dei omnipotētis p̄cipe. Qui feſtināſ ante poꝛtā valenter clamauit. Ex ꝑte dei et iuſſu patris nr̄i franciſci diſcedite demones vniuerſi. Sicq꜡ omnes ciues poſt modicum ad cōcoꝛdiā redierūt. Predictus aūt ſilueſter dū adhuc ſacerdos ſecularis eſſet vidit in ſomnis crucē aureaꝫ de oꝛe franciſci prodeuntē cuius ſummitas celos tangebat. cuius brachia protenſa in latū vtranq꜡ mūdi partē amplexando cingebant. Cōpunctus ſacerdos ꝓtinus mūdū deſerit et viri dei ꝑfectus imitatoꝛ efficit̃. ¶ Exiſtente viro dei in oꝛōne dyabolus ter eū pꝛopꝛio noīe vocauit Cui cum ſanctus reſpondiſſet adiecit. Nullus eſt adeo in hoc mūdo peccatoꝛ. cui ſi cōuerſus fuerit. nō indulgeat dn̄s. Sed quicūq꜡ ſemetipm̄ penitentia dura necauerit miſcdiaꝫ ī perpetuo nō inueniet Continuo ſeruus dei per reuelationē cognouit hoſtis fallaciā. quomō niſus fuerit ad tepoꝛē eum reducere. Cernens aūt hoſtis antiquus quia ſic non p̄ualuit. grauē carnis temptationē eidem immiſit Qd̕ vir dei ſentiēs veſte depoſita coꝛdula duriſſima ſe verberat dicēs. Eya frater aſine ſic te manere decet. ſic ſubire flagellū. Sed cum tēptatio nequaq̄ diſcederet. foꝛas exiens in magnā niuem ſe nudū demerſit. Accipienſq꜡ niuem in modū pile. ſeptē glebas cōpingit quas ſibi proponens cepit alloq̄ coꝛpus. Ecce inquit hec maioꝛ vxoꝛ tua. iſte quatuoꝛ duo filij ſunt et due filie tue. relique due ſunt ſeruus et ancilla Feſtina ergo omēs induere: q̄m frigoꝛe moriunt̃. Si aūt eoꝝ multiplex ſollicitudo te moleſtat. vni dn̄o ſolicitus ſerui. Ilico dyabolus cōfuſus abſceſſit et vir dei deū gloꝛificans in cellā rediJt. Cum apud dn̄m leonē cardinalem ſancte crucis ab eo rogat⁹ aliq̄diu moraret̃. nocte quadā demones ad ipm̄ venientes euꝫ grauiſſime verberauerūt. Uocāſq꜡ sociū ⁊ reꝫ ſibi aperiēs ait Demones ſunt caſtaldi dn̄i noſtri quas deſtinat

ipſe ad puniēdos exceſſus. Ego vere offenſam nō
recolo quã per miſcõiam dei ſatiſfactione nō laue
rim. Sed forte ideo caſtaldos ſuos in me ꝑmiſit ir-
ruere. qꝛ maneo in curijs magnatū/qḋ forſitan fra
tribus meis paupculis bonã ſuſpitionē non gene-
rat. qꝛ forte me eſtimant delicijs abundare. Et ſur
gens ſummo mane inde receſſit. Exiſtente aliquã
do eo in oratione. audiuit ſup tectū domus cater-
uas demonū diſcurrētes cū ſtrepitu. Qui cõcitus
foris exiens et crucis ſignū ſibi imprimens dixit.
Ex parte oĩpotentis dei vobis dico demones. vt
quicq̃d vobis ꝑmiſſum eſt in meo corpore faciatis
Libenter eñ omnia ſuſtinebo. qꝛ cū maiorē inimi
cum non habeam corꝑe vindicabitis me de aduer
ſario meo. dū in ipſo vice mea exercebitis vltionē
Confuſi igit᷑ demones euaneſcūt ¶ Frater quidã
ſocius viri dei in extaſi factus inter ceteras celi ſe
des vidit vnã digniſſimã et nobili gloria ꝑfulgen
tem. Qui cum miraret᷑ cuinã tam p̄clara ſedes ſer
uaretur audiuit. Sedes iſta vniꝰ de ruentibus pri
cipibus fuit. et nunc humili frãciſco parat᷑. Et exi-
ens ab oratiõe virū dei interrogauit dicēs. Quid
de te opinaris pater? Et ille. Uideor michi maxi-
mus peccatorū. Statimq; in corde fratris ſpiritus
dixit. Cognoſce ꝙ vera fuit viſio quã vidiſti. qm̄
ad ſedem ꝑ ſuperbiam perditã humilitas leuabit
humilimū E ¶ In viſiõe ſeruꝰ dei ſupra ſe ſera
phin crucifixū aſpexit qui crucifixionis ſue ſigna
ſic euidēter ei imp̄ſſit. vt crucifixus videret᷑ et ipſe
Conſignant᷑ manus et pedes et latus crucis cara-
ctere. Sꝫ diligēti ſtudio ab oĩm oculis ipa ſtigma
ta abſcõdebat. Quidã tamen hec in vita viderunt
Sed in morte plurimi cõſpexerunt. Quod aūt hec
ſtigmata per omnia vera extiterint multis mira-
culis oſtenſum eſt. Quorū duo q̃ poſt eius obitum
contigerunt hic interſerere ſufficiat. ¶ In apulia
vir quidē noĩe rogerius ante ymaginē ſancti fran
ciſci ſtans cepit cogitare dicēs. Eſſet ne hoc veruꝫ
vt tali claruiſſet miraculo. an pia fuiſſet illuſio ſiue
ſuorū fratrū ſimulata inuētio. Quod dū mente re-
uolueret ſubito audiuit ſonū quaſi ſpiculū ꝓſiliēs
de baliſta. ſenſitq; ſe in ſiniſtra manu grauiter vul
neratū. Sed cū in cirotheca nichil leſionis appare
ret. cirothecaꝫ de manu extraxit. et graue vulnus
quaſi ſagitte in palma cõſpexit. ex quo tanta vis
ꝓcedebat ardoris vt totus ex dolore ⁊ ardore defi
cere videret᷑. Cumq; peniteret et ſe beati franciſci
ſtigmata credere veraciter teſtaret᷑ poſt duos dieſ
dū ſanctū dei ꝑ ſua ſtigmata exoraſſet fuit cõtinuo
liberatus. ¶ In regno quoq; caſtelle cū quidã vir
ſancto franciſco deuotus ad cõpletoriū pergeret.
ab inſidijs ad mortē alterius ibi paratis ex errore
impetit᷑. et letaliter vulneratus ſemiuiuus relinqꝰ-
tur. Deinde gladiū in gutture crudelis lictor infixit
et extrahere nō valens receſſit. Fit vndiq; cõcur-
ſus et clamor. et ab oĩbus plangit᷑ mortuus. Cum
autē nocte media campana fratrū ad matutinas
pulſaret᷑. vxor clamare cepit. Mi dñe ſurge et va-
de ad matutinas qꝛ cãpana te vocat. Statim ille
manū eleuans videbat᷑ alicui innuere vt gladiū ex
traheret. Et ecce vidētibus omibus gladius quaſi
validiſſimi iactatus manu pugilis eminus ꝓſiliuit
Statimq; ille ꝑfecte ſanatus ſe erexit dicēs. Beatꝰ
franciſcus ad me veniēs. ſuaq; ſtigmata meis vul
neribus apponens. eorū ſuauitate cuncta vulnera
deliniuit. et cõtactu mirifice ſolidauit. Qui cū vel-
let diſcedere ſibi innuebã vt gladiū abſtraheret.
quia loqui aliter nō valebã. Quē ſtatim apprehen
dēs valide ꝓiecit et ſtigmatibꝰ ſanctis vulneratū
guttur demulcēs ꝑfecte ſanauit. In vrbe roma cla
ra illa luminaria orbis ſcꝫ beatus franciſcus et bea
tus dñicus corã dño hoſtienſe q̃ poſtea fuit ſūmus
põtifex aderant. Dixitq; eis ep̄s. Cur nō facimus
de vr̄is fratribus ep̄os et p̄latos. q̃ documento et
exēplo ceteris ꝓualent. Fit inter ſctõs de r̄ndendo
longa cõtentio. Uicit tandē humilitas franciſcū ne
ſe p̄poneret. Uicit et dñicū vt primo r̄ndendo hu-
militer obediret. Dixit ergo beatus dñicus. Dñe
gradu bono ſi cognoſcūt ſublimati ſūt fratres mei
nec pro meo poſſe ꝑmittã vt aliud aſſequant᷑ ſpe-
ciē dignitatis. Poſt hoc r̄ndens ſanctus frãciſcꝰ
dixit. Dñe minores ideo vocati ſūt fratres mei vt
maiores fieri non p̄ſumãt. Igit᷑ beatꝰ frãciſcus co
lumbina ſimplicitate plenus omēs creaturas ad
creatoris hortat᷑ amorē. predicat auibus. audit᷑ ab
eis. tangunt᷑ ab ipo. nec niſi licenciate recedunt.
Irundines dū eo p̄dicante garrirēt. ipſo imperãte
ꝓtinus cõticeſcūt. F ¶ Apud prociunculã iuxta
eius cellã cicada in ficu reſidens frequenter canta
bat. Quã vir dei manū extendens vocauit dicens.
Soror mea cicada veni ad me. Que ſtatī obediēs
ſup eius manū aſcēdit. Cui ille. Canta ſoror mea
cicada et dñm tuū lauda. Que ꝓtinus canens nō
niſi licenciata receſſit. Parcit lucernis lampadibꝰ
et candelis nolēs ſua manu deturpare fulgorem.
Sup petras reuerēter ambulat intuitu eius q̃ di-
citur petra. Legit de via vermiculos ne tranſeun-
tiū pedibꝰ conculcent᷑. Et apibus ne inedia pere
ant glacie hiemali mel et optuma vina iubet appo
ni. Fraterno noĩe aĩalia cũcta vocabat. Miro et

¶ De ſancto Franciſco

ineffabili gaudio replebat ob creatoris amorē cū
ſolem lunā et ſtellas intuebat. et eas ad creatoris
amorē inuitabat. Coronam ſibi magnā fieri ꝓhi-
bebat dicens. Volo ꝙ fratres mei ſimplices partē
habeant in capite meo ¶ Vir quidā ad modū ſecu-
laris. cum ſeruū dei franciſcū apud ſanctū ſeuerinū
ꝑdicantē inueniſſet. vidit deo ſibi reuelāte ſanctū
franciſcū duobus trāſuerſis enſibus valde fulgen-
tibus in modū crucis ſignatū. quoꝝ vnus a capite
vſ ad pedes alius a manu in manū ꝑ pectus trāſ-
uerſaliter tendebat. Quem cū nunꝙ vidiſſet tali
indicio recognoſcens cōpunctus ordinē introiuit.
et vitā feliciter cōſummauit. ¶ Cum infirmitatē o-
culoꝝ ex fletu continuo incurriſſet ſuadentibus ꝙ
abſtineret a lacrimis ſic rñdit. Non eſt ob amorē
luminis qd habemus cōmune cū muſcis eterne lu-
cis viſitatio repellēda. Cum aūt a fratribus vrge-
retur vt pateret infirmitati viſus remediū adhibe-
ri et cyrurgicus inſtrumentū ferreū igne candens
in manu teneret. vir dei ait. Mi frater ignis eſto
michi in hac hora ꝓpicius et curialis. precor dñm
qui te creauit vt tuū michi calorē tēperet. Et hoc
dicens ſignū crucis cōtra illud edidit. Profunda-
to illo in tenera carne ab aure vſ ad ſupcilium
nullū vt retulit dolorem ſenſit. ¶ Apud heremū
ſancti vrbani ſeruo dei egritudīe validiſſima labo-
rante. cum ipſe defectū nature ſentiēs vini poculū
poſtulaſſet. nihil adeſſet. allatā ſibi aquā ſigno
crucis edito bñdixit. Mox in optimū vinum con-
uerſa eſt. Qd deſerti loci paupꝑtas impetrare non
potuit. viri ſancti puritas īpetrauit. Ad cuius gu-
ſtum ſubito cōualuit. ¶ Malebat de ſe vituperium
audire ꝙ laudem. Et ideo cū populi merita in eo
ſanctitatis extollerēt ꝑcipiebat alicui fratri vt ver-
ba ipm viliſficantia ſuis auribus cōculcando ꝓfer-
ret. Cum frater ille licet inuitus eum ruſticum et
mercenariū impitum et inutilē diceret. exhilarat⁹
dicebat. Benedicat tibi dñs quia tu veriſſima lo-
queris. et talia me decet audire ¶ Non tam ſeruus
dei ꝑeſſe voluit ꝙ ſub eſſe. nec tam ꝑcipere ꝙ pare-
re. Idcirco generali cedās officio gardianū petiit
cuius per om̄ia volūtati ſubiaceret. Fratri quo
cum quo ſolitus erat ire ſemꝑ ꝓmittebat obedien-
tiam et ſeruabat ¶ Cū frater quidā et contra
legem obedientie aliquid feciſſet. et penitentie ſi-
gna haberet. vir tñ dei ad alioꝝ terrorem eius ca-
puciū in ignem ꝓiici iuſſit. Cum ꝑ morā capuciū
fuiſſet in medio ignis. precepit ipſum extrahi ⁊ fra-
tri reſtitui. Extrahitur igitur capucium de medio
flammarum nullum habens aduſtionis veſtigiū

Quodam tēpore ꝑ paludes veneciarū ambulans
inuenit maximā auium multitudinē cantantiū in
palude dixit ad sociū. Sorores aues laudāt crea-
torē ſuū. Eamus et in earū medio horas canoni-
cas dño decantem⁹. Quibus intrātib⁹ aues mote
nō ſunt. Sed quia ob nimiū garritum ſeinuicē au-
dire non potuerūt ait. Sorores aues a cantu ceſſa-
te donec laudes debitas dño ꝑſoluamus. Quibus
ſtatim tacētibus finitis laudib⁹ licentiā cantandi
dedit. et ſtatim cantū ſuū more ſolito reſumpſerūt
Inuitatus deuote a quodā milite dixit ei. Frater
hoſpes meis monitis acquieſce. et pctā tua confi-
tere quia cito alibi māducabis. Qui ſtatim acquie-
ſcens domui ſue diſpoſuit et penitentiā ſalutarem
accepit. Cum ergo ad menſam intraſſent hoſpes
ſubito expirauit. ¶ Cum quandā auium multitu-
dinem repiſſet. et eas velut rationis participes ſa-
lutaſſet dixit. Fratres mei volucres multū debetis
laudare creatorē veſtrū q plumis vos induit. pen-
nas ad volandū tribuit. aeris puritatē cōceſſit. et
ſine veſtra ſolicitudine vos gubernat. Aues autē
ceperūt verſus eū extendere colla. ꝓtendere alas
apire roſtra. et in illū attēte reſpicere. Ille vero ꝑ
medium earū tranſiens tunica pertingebat eaſdē
nec tamen aliqua de loco eſt mota donec licentia
data omnes inſimul auolauerūt. ¶ Cum apud ca-
ſtrū almariū ꝑdicaret ꝓpter garritus yrundinum
ibidem nidificantiū audiri nō poterat. Quib⁹ ille
Sorores mee yrūdines iam tps eſt vt loquar ego
quia vos ſatis dixiſtis. Tenete ſilentiū donec ver-
bum dñi compleat. Cui cōtinuo obediētes ꝓtin⁹
conticuerunt. ¶ Tranſeunte aliquando viro
dei ꝑ apuliam vnā burſam magnā reppperit in via
denariis tumeſcentē. Quam ſocius videns accipe-
re voluit vt paupibus erogaret. Sꝫ nullatenus ille
ꝑmiſit dicens. Nō licet fili alienū auferre. Sed cū
ille vehemēter inſtaret. frāciſcus paululum orans
iubet vt burſam tollat. q iam colubrū pro pecunia
cōtinebat. Qd vidēs frater timere cepit. Sed obe-
dire volens et implere mandatū. burſam manib⁹
capit. et inde magnus ſerpens ꝓtinus exiliuit. Et
ait ſanctus. Pecunia ſeruis dei nichil aliud eſt ꝙ
dyabolus et coluber venenoſus. ¶ Cum frater q-
dam grauiter temptaretur cogitare cepit ꝙ ſi ali-
quid ſcriptū de manu patris haberet. ipſa ꝓtinus
tēptatio fugaret. Sed cū rem ſibi nullaten⁹ apire
auderet. quadā vice vir dei vocauit eum dicens.
Porta michi fili cartam ⁊ atramentū quia laudes
quaſdā dei ſcribere volo. Quas cum ſcripſiſſet ait
Accipe cartā hanc et vſ ad diem mortis tue cu-

ſtodias diligenter. Statiqꝫ oĩs temptatio ab eo receſſit. ¶ Idem quoqꝫ frater dū ſanctus infirmus iaceret cogitare cepit. Ecce morti appropinquat pater. et q̄ plurimū conſolarer ſi poſt mortē haberem tunicā patris mei. Poſt modicū ſanctus franciſcus vocat eum dicens. Tibi trado tunicam iſtā et poſt mortem meam ipſam habeas pleno iure.

¶ Cum apud alexandriā lombardie cum quodaꝫ honeſto viro hoſpitat⁹ fuiſſet. ab eo rogat vt propter euāgelij obſeruantiā de omi appoſito māducaret. Qui cū eius deuotioni aſſentiret ille accurrens caponē ſeptennē preparat māducādū. Māducātibus illis infidelis quidā amore dei elemoſinaꝫ petijt. Mox vir dei nomē audiēs benedictū mēbrum ſibi tranſmittit caponis. Reſeruat infelix datū. et in craſtinū dum ſanctus p̄dicaret oſ̄dit dicens. Ecce quales carnes comedit iſte frater queꝫ vt ſanctū honoratis. Nā michi hoc in ſero tribuit. Sed cū membrū caponis ab omibus piſcis videretur. velut inſanus ab omni pplo increpat. Qd cū ille didiciſſet erubuit. et veniā poſtulauit. Redieruntqꝫ carnes ad ſui ſpeciē poſtq̄ redijt preuaricator ad mentem. Dum quadā vice ad menſam ſederet. et de paupertate beate virginis et filij eius collatio fieret. ꝓtinus vir dei a menſa ſurgens ſingultus ingeminat doloroſos. et perfuſus lacrimis ſup nudam humū reliquū panē manducat. ¶ Sacerdotalibus manibus quibus cōficiendi dn̄ici corporis ſacramentū eſt collata poteſtas. magnā volebat reuerētiam exhiberi. Vn̄ et ſepe dicebat. Si ſancto cuiq̄ de celo venienti. et paupculo alicui ſacerdoti me ꝯtingeret obuiare. ad ſacerdotis manus deoſculādas citius me conferrē. et ſancto dicerem. Expecta me ſancte laurēti quia manus hui⁹ verbū vite cōtrectāt et vltra humanū aliquid poſſident.

I ¶ Miraculis multis in vita claruit. Naꝫ panes et ad benedicendū oblati multis infirmis attulere ſalutē. Aquam in vinum cōuertit et inde eger quidā guſtans ꝓtinus ſanitatē recepit. Et multa alia miracula fecit. Cū vero ad dies iaꝫ appropinquaret extremos. lōga infirmitate ꝯfectus ſup nudā humū poni ſe fecit. Fecitqꝫ oēs fratres ibidē aſſiſtentes ad ſe vocari. et manus ſingulis imponēs oĩbus ibi p̄ſentibus bn̄dixit. et inſtar cene dn̄ice ſingulis buccellā panis diuiſit. Inuitabat vt moris ſui erat omnes creaturas ad laudes dei. Nam et mortē ipſam cūctis terribilē et exoſaꝫ hortabat ad laudem. eiqꝫ letus occurrit. et ad ſuū inuitabat hoſpitiū dicens. Beneueniat ſoror mea mors. Ad extremā igit horam veniēs dormiuit in dn̄o. Cuius animā quidā frater vidit in modū ſtelle ſimilis lune in quantitate. ſoli in ſplendore. Miniſter fratrū in terra laboris noīe aug. in hora iaꝫ vltima poſitus cum diu iam amiſiſſet loquelam ſubito clamās dixit. Expecta me pater. expecta ecce iam venio tecū. Querētib⁹ fratribus quid diceret ait. Nō videtis patrē noſtrū franciſcū qui vadit in celū. Et ſtatim in pace obdormiuit. et patrē ſecutus eſt. Cū quedam dn̄a que beato franciſco deuota extiterat viam vniuerſe carnis fuiſſet ingreſſa. et clerici et preſbiteri feretro exequias celebrātes aſtarent. ſubito ſe mulier erigit ſup lectum. et vnū de aſtantibus ſacerdotib⁹ vocat dicēs. Volo pater cōfiteri ego eni mortua fuerā. et diro eram carceri mancipanda. qm̄ peccatū quod tibi pandam necdum cōfeſſa fueram. Sed orante ꝓ me ſancto franciſco ad corpus michi redire indultū eſt vt illo reuelato peccato veniaꝫ merear. Statimqꝫ vt iſtud manifeſtauero in pace cernētibus vobis quieſcā. Confeſſa igit et abſolutione recepta mox in dn̄o obdormiuit. Cū fratres de vicera plauſtrū quoddam a quodā viro mutuo peterēt. Ille indignat⁹ rn̄dit. Ego potius duos ex vobis cū ſancto franciſco excoriarē q̄ plauſtrū meuꝫ vobis acomodarē. Sꝫ in ſe reuerſus ſemetip̄m redarguit et blaſphemie penituit iraꝫ dei formidās. Moxqꝫ filius eius infirmat. et ad extrema deducit. Qui filiū defunctum vidēs in terra volutabat et flēs. ſanctū franciſcum inuocās dicebat. Ego ſum qui peccaui me flagellare debuiſti. Redde ſancte iaꝫ deuote p̄canti. quē abſtuliſti impie blaſphemanti. Mox filius eius ſurrexit et planctū ꝓhibens ait. Cū mortuus eſſem ſanctus franciſcus ꝑ quandā viam longā et obſcurā me ducens in quodā tandē me viridario pulcherrimo collocauit. ac deīde dixit michi. Reuertere ad patrē tuuꝫ nolo te amplius detinere.

¶ Pauper quidā cuidam diuiti debēs quandam pecunie quātitatē rogauit vt ſancti frāciſci amore ſibi terminū prolongaret. Cui ille ſupbe rn̄dens. tali inquit loco te recludā vbi nec franciſcus nec alius poterit te iuuare. Moxqꝫ illum vinculatum in carcerē obſcurū incluſit. Paulo poſt ſanct⁹ franciſcus affuit. et fracto carcere ruptiſqꝫ vinculis hominē incolumē reduxit ad ꝓpria.

k ¶ Quidaꝫ miles ſancti franciſci operibus et miraculis detrahens. cum quadā vice luderet ad taxillos veſania et incredulitate plenus circūſtantibus ait. Si franciſcus eſt ſanctus. xviij. veniāt in taxillis. Mox in eis ſenarius triplicat⁹ apparuit. et vſqꝫ ad nouem vices quolibet ſuo iactu ter ſenos accepit. Sꝫ inſa

.niam addens inſanie ait. Si verū eſt ꝙ franciſcus
iſte ſit ſanctꝰ cadat hodie corpus meū gladio. Si
vero ſanctus nō eſt euadā incolumis. Ludo finito
vt eius oratio fieret in pctm̄. cum nepoti ſuo infer
ret iniuriam ille gladiū accipiēs in viſcera patrui
tranſfixit et ꝓtinus interfecit. ¶ Uir quidā crure
ſic ꝑdito vt nullatenus ſe mouere poſſet. ſanctum
franciſcū talibus vocibꝰ inclamabat. Adiuua me
ſancte franciſce. memor deuotionis ⁊ ſeruicij quod
tibi impēdi. Nam in aſino meo te portaui. ſanctos
pedes tuos et manus oſculatus fui. et ecce morior
doloris huius duriſſimo cruciatu. Moxqꝫ ille ſibi
apparens cum paruulo baculo qui thau in ſe figu⸗
ram habebat locū doloris tetigit. et fracto apoſte
mate ſanitatē ꝓtinus recepit. Sed thau ſignū ſuꝑ
locū remanſit. Hoc ſigno ſanctus frāciſcus litteras
ſuas cōſueuerat ꝯſignare ¶ Cum in caſtro pome
reto in montanis apulie puella quedā et patri et
matri vnica fuiſſet defuncta. ⁊ mater ſancto franci
ſco deuota nimia triſtitia fuiſſet abſorpta apparuit
ei ſanctus dicēs. Noli flere quia lucerne tue lumē
qđ deploras extinctū mea eſt tibi interceſſiōe red
dendū. Mater igiꝭ ſumpta fiducia corpus extin⸗
ctum nō ꝑmiſit efferri. ſed ſancti franciſci nomē in⸗
uocans. et mortuā filiam apphendēs eam incolu⸗
men alleuauit ¶ In vrbe roma cū puer paruulus
de feneſtra palacij cecidiſſet. et penitus expiraſſet
beatus franciſcus inuocaꝭ. et vite ꝓtinus reſtituiꝭ
¶ In ciuitate sueſa cum quedam domus corruēs
quēdam iuuenē extinxiſſet. et cadauer iā in lecto
ad ſepeliendū poſuiſſent. mater beatū franciſcum
tota deuotiōe qua poterat inuocabat. Et ecce cir
ca mediā noctē puer oſcitauit. et ſanus ſurrexit. et
in laudis verba ꝓrupit. Frater iacobus reatinus
cū in nauicula parua fluuiū quendā cū fratribus
ꝑtranſiſſet. et ſocijs iam ſuꝑ ripiam poſitis poſtre⸗
mo ſe ad nauis exitū prepararet reuoluta naue ipē
in ꝓfundū fluminis eſt dimerſus. Fratribus igiꝭ
ꝓ liberatione ſubmerſi beatū franciſcū inuocāti⸗
bus. ipō etiā corde vt poterat beati franciſci auxi⸗
lium implorāte. ecce p̄dictus frater per profundū
ſicut per aridā ambulabat. et demerſam nauiculā
capiens cū ea peruenit ad litus. Ueſtimenta autē
eius madida facta non ſunt nec aque gutta prori⸗
mauit ad tunicam.

De ſancta pelagia cxlv A

Pelagia prima feminarū antiochie ciuitatis
rebus et diuitijs plena. corpore pulcherri⸗
ma habitu ambicioſa et vana. aīo et corꝑe
impudica. Quadā vice per ciuitatē cū ambitione

maxima trāſibat. ita vt michi ſuꝑ eam niſi aurum
et argentū et precioſi lapides viderenꝭ. ita vt quo
cunqꝫ iret. aerē diuerſorū aromatū odore repleret
quā p̄dicebat et ſequebaꝭ multitudo maxima puel
larū et puerorū. qui et ipſi preclaris erāt induti ve⸗
ſtimētis. Quā quidā ſanctus pater noīe veronus
ep̄us elyopoleos que nunc damiana vocaꝭ vidēs
amariſſime flere cepit ex eo ꝙ maiorē curam habe
bat placere mundo q̄ ipſe haberet placere deo.
Procidensqꝫ ſuꝑ pauimentū faciem ſuam cū terra
ꝑcutiebat. et ipſam terram lacrimis rigans dicebat
Altiſſime deus ignoſce michi peccātori qꝛ vnius diei
meretricis ornatus totiꝰ vite mee īduſtriā ſuꝑauit
Ne me dn̄e cōfundat vniꝰ meretricis ornatꝰ ante
ꝯſpectū tremende maieſtatis tue. Illa ꝓ terrenis
ſūmoſe ſtudio decorauit ego tibi īmortali dn̄o pla
cere ꝓpoſui. et ꝑ meā negligentiā non īpleui. Di⸗
xitqꝫ his qui ſecū erant. In veritate dico vobis q̄a
deus hanc cōtra nos in iudicio ꝓducturus eſt. q̄m
hec tam ſolicite ſe depingit. vt terrenis amatori⸗
bus placeat. et nos celeſti ſponſo placere negligi⸗
mus. Dum hec et ſimilia diceret ſubito obdormi⸗
uit. Uiſumqꝫ eſt ſibi ꝙ quedā columba nigra et fe
tida nimis circa eum celebrantē miſſam volaret.
Qui dū cathecuminos abſcedere p̄cepiſſet colūba
diſparuit et poſt miſſam rediens. et ab ipſo ep̄o in
vaſe quodā aque merſa munda et candida exiens
tā alte volauit qꝫ videri nō potuit. Euigilans igiꝭ
dum quadā vice ad eccleſiā ꝓcedens p̄dicaret. et
pelagia p̄ſens eſſet. adeo cōpūcta eſt ꝙ ei litteras

per nuncium miſit dicēs. Sancto ep̄o diſcipulo xp̄i pelagia diſcipula dyaboli. Si vere xp̄i diſcipulus comprobaris qui vt audiui ꝓ peccatorib⁹ de celo deſcendit. me peccatricē ſed penitentē ſuſcipere digneris. Cui ille remiſit. Rogo vt humilitatē meaꝫ nō temptes. quia homo pctōꝛ ſum. Sed ſi vere ſaluari deſideras. ſolū me videre nō poteris. ſed iter alios me videbis. Cunqꝫ ad euꝫ corā pluribus aduenisſet pedes eius ap̄phendit. et amariſſime flēs dicere cepit. Ego ſum pelagia pelagus iniquitatis exūdans fluctib⁹ peccatoꝝ. Ego ſum ꝑditionis abiſſus. ego vorago ⁊ laqueus animarū. multos deceptos decepi. q̄ nunc cuncta ꝑhorrui. Tūc ep̄s interrogauit eā dicens. Quod tibi nomē eſt? Cui illa. A natiuitate pelagia vocor. Sed ꝓpter veſtimentoꝝ pompam omnes me margaritā appellāt Tunc ep̄s clementer eam ſuſcipiens penitentiam ei ſalutarē iniunxit. et in dei timore diligenter inſtruxit ⁊ ſacro baptiſmate regenerauit. Dyabolus aūt ibideꝫ clamabat dicēs. O violētia quā patior ab hoc ſene decrepito. O violenta ſenectus mala Maledictus dies in quo ꝯtrarius natus es michi quia ſpem meam maximā abſtuliſti. Quadā in ſup nocte cū pelagia dormiret. dyabolus ad eaꝫ venit et eam excitans dixit ſibi. Domina margarita quid vnq̄ꝫ tibi maleſeci? Nunquid non oībus diuitijs et glorīa te ornaui? Queſo dic michi in quo te contriſtaui. et ꝓtinus tibi ſatiſfatiā. Tantum obſecro ne me deſeras. ne opprobriū xp̄ianis efficiar. Ipſa aūt ſe ſignauit et in dyaboluꝫ inſufflauit. et ſtatim euanuit. Die tercio omnia q̄ habebat cōgregrauit et paup̄ibus tribuit. Poſt aliquot aūt dies cūctis ignorātibus pelagia inde noctu aufugit. et in mōtem oliueti deuenit. vbi habitū heremite accipiēs in parua cella ibidē ſe collocauit. et deo in multa abſtinentia ſeruiuit. Maxime aūt fame ab oībus habebat. et frater pelagius dicebat. Poſt hoc quidam dyacon⁹ ſupradicti ep̄i hieroſolimā cauſa viſitandi loca ſancta aduenit. Cui dixit ep̄s vt poſt ſanctoꝝ locorum viſitationē quendā monachū nomine pelagiū quereret et ip̄m viſitaret. cuꝫ verus dei ſeruus eſſet. Qd̄ cum ille feciſſet mox ab illa cognitus nequaq̄ꝫ ip̄am ꝓpter nimiam maciem cognouit. Cui dixit pelagia. Habes ep̄m? Et ille. Imo dn̄e. Et illa. Oret pro me ad dn̄m quia vere ap̄l's chriſti eſt. Recedens auteꝫ inde die tercia ad cellā eius redijt. Sed cū ad hoſtiuꝫ percuſſiſſet. et nullus ei aꝑuiſſet feneſtrā aperuit. et mortuū eum inuenit ac vidit. Currenſqꝫ cum hoc ep̄o nunciaſſet. ep̄s et clerus omneſqꝫ monachi conuenerunt vt tam ſancto viro exequias celebrarēt. Cūqꝫ de cella corpus eius extraxiſſent. reperunt q̄ mulier eſſet. et plurimū admirātes deo gr̄as reddiderūt et ſanctū corpus honorifice ſepelierūt. Obijt aūt octaua die intrāte octobri. circa ānos dn̄i. cclxxx.

De ſancta margaritha. cxlvi. A

Margaritha dicta pelagius virgo pulcherrima diues et nobilis. tanta fuit parentū ſolicitudine cuſtodita. et optimis moribus inſtructa. tantaqꝫ pudicicie honeſtate vigebat. q̄ ab hoībus videri modis oībus rēnuebat. Deniqꝫ a quodā adoleſcente nobili in coniugiuꝫ querit. et vtriuſqꝫ parētis aſſenſu cuncta nuptijs neceſſaria cū immenſa diuitiarū gloria preparant. Cū ergo nuptiarū dies aduenisſet. et iuuenes et puelle et cuncta ſimul nobilitas ante thalamū iam paratū nuptiarū feſta cuꝫ gaudio celebrarent. virgo deo inſpirante cōſiderās damnū virginitatis tā damnoſis plauſibus cōparari. ꝓſtrata in terra cum lachrimis gloriā virginitatis et nuptiarū moleſtias tanta in corde ſuo cōpenſatiōe librauit. q̄ oīa hui⁹ vite gaudia quaſi ſtercora reſpuebat. Vn̄ nocte illa a viri cōſortio abſtinens media nocte deo ſe recōmendans. tonſis crinibus in virili habitu clam aufugit. Longe aūt ad quoddā monaſteriū veniens. et fratrē pelagiū ſe appellās ab abbate receptus eſt. ⁊ diligenter inſtruct⁹. Qui tā ſancte ac religioſe ſe habuit. q̄ defuncto ſanctimonialiū ꝓuiſore de ſenioꝝ conſilio et abbatis imꝑio. licet inuitus monaſterio virginū eſt prelatus. Dū ergo eis

non ſolū corpoꝝ ſed etiā animarū pabula ꝯtinuē et inculpabiliter miſtraret. dyabolus ei inuidens ſtuduit qualiter ꝓſperum eius curſum obiectu criminis impediret. Nā vnam virginē que pforibus erat in adulteriū traxit. et intumeſcēte vtero cum iam celari nō poſſet. tantus pudor et dolor omēs virgines et monachos vtriuſq monaſterij cōſternauit ꝙ ſolus pelagiꝰ vtpote earū familiaris atq prepoſitus ſine iudicio et examinatione ab oibus condemnaret. Qui foras cū ignominia pellit. ac in quodā rupis ſpecu recludit. ſibiq monachoꝝ ſeueriſſimus deputat qui ſibi panē ordeaceū et aquā tenuiſſime miniſtraret. Quibus geſtis monachi receſſerunt. et ſolū ibi pelagium reliquerunt. At ille omnia patiēter ſuſtinēs in nullo turbatus fuit. Sꝫ ſemꝑ gratias deo referēs per ſanctoꝝ exempla ſe continuē cōſortabat. Tandem cū finem ſuū adeſſe cognouiſſet. abbati et monachis ꝑ litteras ſic mādauit. Nobili orta genere margarita i ſeclo dicta fui. q vt pelagus temptationū trāſirem pelagius michi nomen impoſui. vir ſum nō pro deceptione mentita qd factis oſtendi. De crimine virtutē obtinui. penitentiā egi innocēs. et iam queſo vt quā viri feminā neſcierunt. ſancte ſorores ſepeliant. et ſic expiatio viuentis. oſtēſio morientis. vt femine virginē recognoſcant. quā calumniatores adulterum iudicabāt. His auditis monachis et ſanctimonialibus ad ſpeluncā currētibus pelagius a feminis femina et virgo intacta cognoſcitur. et cūctis penitentiā agentibus ī monaſterio virginū honorifice ſepelit. Finit legenda de prima feminarū antiochie ciuitatis. abundātiſſima tandem pelagius appellata

De ſancta thaiſi meretrice cxlvii

A

Thaſis meretrix vt in vitaſpatrū legit tante pulchritudinis extitit. vt multi propter eā venditis ſubſtātijs ſuis ad vltimā paupertatē deuenirent. Sed amatores ſui pre zelo litibꝰ inter ſe cōſertis frequēter puelle limina ſanguine replebāt. Qd cū audiſſet abbas paſunciꝰ ſumpto habitu ſeculari. et vno ſolido ꝓfectus eſt ad eam in quadā egipti ciuitate deditq ei ſolidū quaſi pro mercede peccādi. Illa accepto pcio ait illi. Ingrediamur in camerā. Cumq ingreſſus eſſet. et lectū precioſis veſtibus ſtratū aſcendere inuitaret. dicit ad eā. Si eſt interius cubiculū in ipſum eamus. Et cum duxiſſet eum ꝑ plura loca ille ſemꝑ dicebat. ꝙ videri timebat. Illa aūt dixit. Eſt quoddā cubiculum vbi nullus ingreditur. Si vero deum times

non eſt locus qui deitati eius abſcōdat. Quod cū ſenex audiſſet dixit ei. Et ſcis eſſe deū? Cūq illa reſpondiſſet ſe ſcire deū. et regnū futuri ſeculi. necnon et tormenta peccatorum. dixit ei. Si ergo noſti cur tantas animas ꝑdidiſti? Et non ſolū ꝓ anima tua ſed ꝓ illoꝝ reddituꝛa rōnem dānaberis. Illa vero hoc audiens ꝓuoluta ad pedes abbatis paſuncij cū lacrimis exorabat dicēs. Scio eſſe penitentiam pater. et cōfido remiſſionē te orāte ſortiri Tantū peto tribus horis inducias et poſt hoc quo iuſſeris ibo. et quecunq preceperis faciā. Cūq locū illi abbas conſtituiſſet vbi venire deberet. illa collectis omibus quecunq ex peccato lucrata fuerat perlatiſq in mediā ciuitatem populo ſpectāte igne cōbuſſit clamans. Venite omēs qui peccaſtis mecū et videre quomō ea que michi cōtuliſtis exurantur. Erat aūt preciū auri librarū quadringentaꝝ. Que cū omnia incendiſſet ad locū quem abbas paſuncius ꝯſtituerat perexit. Quā ille repto virginum monaſterio in cellulā paruā recludens hoſtiū cellule plūbo ſignauit. et paruā reliquit feneſtrā per quā ei victus modicus inferret. Juſſitq ei oibus diebus parū panis et paululū aque a ceteris miniſtrari. Cū aūt ſenex diſcederet thaiſis ad eum ait. Quo iubes pater vt ex naturali meatu aquā meā effundam? Et ille. In cellam ſicut digna es. Cūq iterum quomodo deum deberet adorare inquireret. reſpondit. Non es digna nominare deū neq in labijs tuis nomen trinitatis adducere. ſed nec ad celum manus expandere. qm̄ labia tua iniqui

tate plena ſunt. et manus tue ſordibus inquinate.
Sed tantūmodo incumbens contra orientē reſpi-
ce hunc ſermonē frequenter iterās. Qui plaſmaſti
me miſerere mei. Cū ergo tribus annis fuiſſet in-
cluſa cōdoluit abbas paſuncius. et ꝓfectus eſt ad
abbatē anthoniū vt ab eo reqreret ſi remiſiſſet illi
deus pctā ſua. Et narrata cauſa ſanctus anthoni⁹
ꝯuocatis diſcipulis ſuis. ꝑcepit eis vt illa nocte vi-
gilantes in oratiōe ꝑſiſterent ſingulatim. quatin⁹
alicui ex his declararet deus cauſaꝫ ꝓ qua abbas
paſuncius venerat. Cum igiꝉ inceſſanter oraſſent
abbas paulus maior diſcipl's anthonij vidit ſubi-
to in celo lectū ꝑcioſis veſtibus ornatuꝫ. quē tres
virgines clara facie cuſtodiebant. Tres iſte virgi-
nes fuerūt. timor pene future. qui ipam a malo re
traxit. Pudor culpe cōmiſſe. qui ei veniā ꝓmeruit
Amor iuſticie. qui eā ad ſuperna trāſuexit. Cumqꝫ
paulus illis diceret gratiā illam tantū eſſe antho
nij. vox diuina reſpōdit. Nō eſt patris tui āthonij
ſed thaiſis meretricis. Qḋ cū abbas paulus mane
retuliſſet. cognita dei volūtate abbas paſuncius
cū gaudio diſceſſit. Et mox ꝓfect⁹ ad monaſteriū
hoſtiū celle diſſipauit. Illa vero rogabat vt adhuc
maneret incluſa. Dixit aūt ei. Egredere qm̄ remi-
ſit tibi deus peccata tua. Et illa rn̄dit. Teſtor deū
quia ex quo huc ingreſſa ſum. ex oībus peccatis fe
ci velut ſarcinam et ſtatui ante oculos meos. Et ſi
cut nō diſcedit anhelitus de naribus meis. ſic non
diſceſſerunt peccata mea ab oculis meis. ſed flebā
ſemꝑ illa cōſiderans. Cui abbas paſuncius dixit.
Non ꝓpter penitentiā tuā remiſit tibi deus pecca
ta tua. ſed qꝛ timorē ſemꝑ habuiſti in animo. Et cū
inde illā eduxiſſet. xv. dies ſuꝑuixit et pauſauit in
pace. Abbas quoqꝫ effrem aliā meretricē ſimili
fere modo cōuertere voluit. Nam cū illa meretrix
ſanctū effrem ad peccandū alliceret impudenter.
dixit ei effrem. Sequere me. Qua ſequente cū ad
quendā locū vbi erat multitudo hominū veniſſet.
dixit ei. Sede huc vt cōmiſcear tecū. Et illa. Quo-
modo poſſum hoc facere tāta multitudine hic ſtan
te? Et ille. Si homines erubeſcis nōne magis tuū
debes erubeſcere creatorē qui reuelat occulta te-
nebrarū? Illa aūt confuſa receſſit.

De ſancto dyoniſio cxlviij A

Dyoniſius interpretaꝉ vehementer fugiens
vel dicitur dyoniſius a dya qḋ eſt duo. et ni
ſus qḋ eſt eleuatio quaſi ſcḋm duo eleua-
tus. ſcꝫ ſcḋm corpus. et ſcḋm animaꝫ. vel dicitur a
dyana qḋ eſt venus. ſcꝫ dea pulchritudīs. et ſeyos
qḋ eſt deus quaſi pulcher deo. vel vt quidā aiunt.

dicꝉ a dyoniſta q̄ vt dicit yſido. eſt quedā gemma
nigra valēs contra ebrietatē. Fuit ergo vehemen
ter fugiens de mundo ꝓpter ꝑfectam abrenuncia
tionem. Eleuatus ꝑ internorū contēplationē. pul
cher deo per decorē virtutū. valens peccatoribus
cōtra ebrietatē viciorꝫ. Hic ante cōuerſionem mul
ta prenomina habuit. Uocatus eſt em̄ ariopagita
a vico in quo habitabat. Itē dictus eſt theoſoph⁹
ideſt deū ſapiens. Itē a grecorū ſapientibus vſqꝫ
hodie dicꝉ pierigion tuarami. qḋ latine dicitur
ala celi. quia in celū ala ſpūalis intelligentie mi-
rabiliter volauit. Item dictus eſt macharius. ideſt
beatus. Itē a patria dictus eſt ionicus. Ionica aūt
vt ait papias vna eſt ex linguis grecorꝫ. vel ionice
ſunt genera rotundarū columnarū vel ionicum vt
idē dicit eſt pes qui habet duas correptas et duas
longas. Per qḋ oſtendiꝉ ꝙ ipſe fuit ſapiens dn̄i ꝑ
occultorꝫ inueſtigationē. ala celi per celeſtiū con-
tēplationē. beat⁹ ꝑ eternorꝫ poſſeſſionē. Per alia
oſtēdiꝉ ꝙ ipē fuit mirabilis ꝑ rethor eloquētiam.
eccleſie ſuſtentator ꝑ doctrinā. breuis ſibi ꝑ humili
tatē. longus alijs per caritatē. Aug. aūt in li. viij.
de ciui. dei dicit ꝙ ionicū eſt genus philoſophorum
Diſtinguit em̄ ibidem duo genera philoſophorū.
ſcꝫ ytalicū qḋ eſt ex ꝑte ytalie. et ionicū quod eſt ex
parte grecie. Quia ergo dyoniſius ſummus erat
phs. ideo antonomatice dicebaꝉ ionic⁹. Eius paſ-
ſionem et vitā grece dictauit methodius ꝯſtātino
politanus. latine vero anaſtaſius aplice ſedis bi-
bliotecarius vt dicit ignarus remorum epꝯ.

De ſancto Dyoniſio

Dyoniſius ariopagita a beato paulo apoſto-
lo ad fidem xpi conuerſus fuit. Qui ariopa
gita a vico ciuitatis i quo habitabat dictus
fuiſſe dicitur. Ariopagus eñi erat vicus martis in
quo ſcꝫ erat templũ martis. Atheniẽſes eñi ſingu-
los vicos denoiabant a dijs quos colebãt. vt vicũ
in quo colebat mars vocabant ariopagũ. qꝛ ario
dicit mars. Vicum in quo colebant pan vocabant
panopagum. Et ita a ſingulis dijs ſingulos vicos
denoiabãt. Ariopagus aũt erat vicus excellentioꝛ
quia ibi erat curia nobiliũ. et ſcole liberaliũ artiũ.
In hoc ergo vico morabat dyoniſius maximꝰ phi
loſophus qui ob plenitudinẽ diuinorũ numinũ et
ſapientie theoſophus ideſt deũ ſapiens dicebatur
Erat et ſecũ appollophanꝰ eius cõphus. Ibi etiã
erant epicuri. qui ponebãt felicitatẽ hoĩs in ſo-
la corpis voluptate. et ſtoici qui in ſola animi vir-
tute. ¶ In die igitur dñice paſſionis cum tenebre
facte fuiſſent ſup vniuerſam terrã. philoſophi qui
erant athenis nõ potuerũt huius cauſam i cauſis
naturalibus inuenire. Non fuit eñi naturalis ecli-
pſis ſolis. Tũ qꝛ luna fere erat e regione ad ſolẽ.
eclipſis aũt fieri ſolet in ſinodo ſolis et lune. Luna
aũt tunc erat quintadecima et ita pfecta diſtan
tia a ſole. Tum qꝛ eclipſis nõ aufert lumen vniuer
ſis partibus terre. Tum quia p tres horas durare
non põt. Quod aũt illa eclipſis in vniuerſis parti-
bus terre lumẽ abſtulerit. patet ex eo ꝙ lucas euã
geliſta hoc dicit. et ex eo ꝙ vniuerſitatis dñs patie
batur. et ex eo ꝙ fuit apud eleopolim egypti. et ex
eo ꝙ fuit rome. et in grecia ſiue aſia minori. Qd
aũt fuerit rome teſtat oroſius dicens. Cum dñs
patibulo affixus eſt maximo terremotu p orbem
facto. ſaxa in montibus sciſſa maximarũqꝫ vrbium
plurime partes plus ſolita cõcuſſione ceciderunt.
Eodẽqꝫ die ab hora diei ſexta ſol in totũ obſcura-
tus eſt. tetra nox ſubito obducta terris eſt adeo vt
ſtellas tũc diurnis horis: vel potius in horrenda
nocte toto celo viſas fuiſſe referatur. Hec oroſius.
Fuit etiaꝫ apud egyptũ. Et huius meminit dyoni
ſius in epl'a ad appollophanũ dicẽs. Obfuſi nãqꝫ
orbes vniformiter tenebraꝝ caligene tabeſcente.
vt purgatũ redijt ſolis dyametrũ regulã philippi
aridei aſſumpſimus. Tuncqꝫ repimus ꝙ et erat no
tiſſimũ ſolem pati moleſtias nõ debere. aio ad te
vaſte pericie ſacrariũ adhuc neſcimus tãte rei mi
ſteriũ Quid inquã ſpeculũ doctrine appollophani
his ſecretis aſcribis. ad que tu michi ore diuino et
non humani ſenſus ſermone. O bone dyoniſi diui-
narũ permutatiões ſunt rerũ. Deniqꝫ notatũ ferie
diem et annũ annunciationis quã paulus noſtris
auribus ſuſpẽſis intonuit. ſignis acclamãtibus re
cordari expertus. dedi veritati manus. et falſita-
tis ſum nexibus abſolutus. Hec dyoniſius. B
Huius etiã meminit idem in epl'a ad policarpũ lo
quens de ſe et appollophano dicens. Ambo apud
elyopolim tũc preſentes et coaſtantes inopinabili
ter ſoli lunã incedentẽ videbamus. Non eñi erat
cõueniens tempus. Et rurſus ipam a nona hora
vſqꝫ ad veſperã. ad ſolis dyametrum ſupnaturali
ter reſtitutã. Eclipſim aũt illam vidimus in orien
te inchoatã. et vſqꝫ ad ſolarẽ terminum venientẽ
poſtea regredientẽ. Et rurſus non ex eodẽ et defe
ctum et purgationem. ſed ecõuerſo ſcdm dyame-
trũ factã. Tunc eñi dyoniſius cum appollophano
voto aſtrologice diſcipline apud elyopolim egipti
pexerat. et poſtea inde reuerſus eſt. Quod aũt fu
erit in aſia. teſtat euſebius in cronica aſſerẽs ſe in
dictis ethnicoꝝ legiſſe. ꝙ tũc i bithinia que eſt pro
uintia aſie minoris fuit terremotꝰ magnus et ma
ior ſolis obſcuratio ꝙ vnꝙ fuerit. et ꝙ dies hora
ſexta ita in tenebroſaꝫ noctẽ verſus ſit vt ſtelle in
celo viſe ſint. et ꝙ in nicena que vrbs eſt bithinie
multas edes terremotus ſubuertit. ¶ Tandẽ vt in
hiſtoria ſcola. legit phi ad hoc adducti ſunt vt dice
rent ꝙ deus nature patit. Alibi tamẽ legit ꝙ dixe
runt. aut ordo nature puertit. aut elementa men
tiuntur. aut deus nature patit et elementa ſibi cõ-
patiunt. Alibi quoqꝫ dicit ꝙ dyoniſius dixit. Hec
nox quã nouã miramur. totius mũdi veram lucẽ
aduenturã ſignat. Tunc atheniẽſes illi deo aram
cõſtruxerũt. et ſuppoſitus eſt titulus ignoto deo.
Singulis ei aris ſupponebat titulus indicans cui
eſſent dedicate. Et cũ vellent illi offerri holocauſta
et victimas dixerunt phi. Bonoꝝ noſtrorum non
eget. ſed facietis genuflectiones ante aram eius ⁊
ſupplicabitis ei. qꝛ nõ querit oblationes pecorum
ſed deuotionẽ animoꝝ. Cũ ergo paulus veniſſet
athenas epicuri et ſtoici phi cum eo diſputabant
Quidã aũt dicebãt. Quid ſeminator verboruꝫ hic
vult dicere? Alij dicebãt. Nouorum demoniorũ vi
detur annũciator eſſe. Adducẽtes ergo eũ ad vicũ
phorum vt noua doctrina ibidem examen recipe
ret dixerũt. Noua quedã infers auribus noſtris.
Volumus ergo ſcire quidnã velint hec eſſe. Athe
niẽſes aũt ad nichil aliud vacabãt. niſi aut dicere.
aut audire aliquid noui. Cũ ergo paulus ſingula
deorũ altaria pluſtraſſet. et inter cetera ignoti dei
altare vidiſſet. dixit illis phis. Quem ignorantes
colitis. hunc ego annuncio vobis verũ deũ qui

fecit celū et terrā. Deinde dixit dyoniſio quē prece
teris magis doctum in diuinis videbat. Quis eſt
dyoniſi ille deus ignotus? Cui dyoniſius. Jpe eſt
deus verus qui inter ceteros deos nō eſt demon=
ſtratus. Sed nobis eſt ignotus et ſeculo vēturo fu
turus et imppetuū regnaturus. Et paulus. Homo
an tantū ſpiritus eſt? Et dyoniſius. Deus ⁊ homo
eſt. Sed ideo incognitus eſt q: eius tantū in celis
cōuerſatio eſt. Cui paulus. Jlle eſt quē predico q̄
de celis deſcēdit. carnē ſuſcepit. mortē ſuſtinuit. ⁊
die tercia reſurrexit. ¶ Cum aūt. dyoniſius adhuc
cū paulo diſputaret fortuitu tranſijt per viam ce=
cus coram eis. Statimq̧ dixit dyoniſius paulo Si
dixeris huic ceco. in nomīe dei tui vide. et viderit.
ſtatim credā. Sed vitatis verbis magicis q: forti
noſti verba q̄ habēt hmōi efficaciam. ego formā
verboꝝ tibi preſcribā. Jn hac igit̄ forma verboꝝ
dices ei. Jn nomīe ihesu chriſti nati de virgine. cru
cifixi. mortui. qui reſurrexit. et ad celum aſcendit.
vide. Sed vt omnis ſuſpicio tolleret̄ dixit paulus
dyoniſio. vt hec ipſe verba proferret. Cum ergo in
eadē forma dyoniſius ceco vt videret dixiſſet pro=
tinus viſum recepit. Statim dyoniſius cū damari
vxore ſua et tota familia baptiſatus eſt. et fidelis
effectus. Sicq̧ a paulo ꝑ trienniū inſtructus athe
nis ep̄s ordinatus eſt. Ubi ille p̄dicationi inſiſtēs
ipſam ciuitatē et maximā ꝑtem regionis illius ad
fidem xp̄i adduxit. ¶ Huic paulus ea que in
terciū celū raptus vidit reuelaſſe dicit̄ ſicut et ipſe
dyoniſius in pleriſq̧ locis inſinuare videt̄. Unde ⁊
de gerarchijs ipſoꝝ angelorū ordinibus diſpoſi
tionibus et officijs tam luculēter et clare diſſeruit
vt non putares ip̄m hoc ab alio didiciſſe. ſed ip̄m
potius etiam vſq̧ in terciū celum raptū eſſe. et ibi
hec omnia conſpexiſſe. Prophetie ſpiritu claruit
ſicut patet in ep̄la quā miſit ad iohēm euangeliſtā
in pathmos inſulam in exilio relegatū. vbi pro=
phetauit ꝙ inde rediturus eſſet ſic dicens. Gaude
vere dilecte. vere amabilis. et deſiderabilis. et di
ligibilis valde dilecte. Et infra. Ex cuſtodia que
eſt in pathmos dimitteris. et ad terrā aſie reuerte
ris. et facies ibi boni dei imitationes. et his q̄ crūt
poſt te trades. ¶ Dormitioni beate marie interfuit
ſicut ipſe in libro de diuinis nominibus inſinuare
videt̄. Cum ergo audiſſet petrū et paulum rome
a nerone in carceribus detineri ep̄m ſibi ſubſtituit
et ad eos viſitandos acceſſit. Uerū cum illi ad dn̄ꝫ
feliciter migraſſent. et poſtmodū clemens preſide
ret ab ipſo beato clemēte poſt aliqđ ſpaciū tēpo=
ris in franciā deſtinat̄. et ſibi ruſticus ⁊ eleuterius

ſociantur. Miſſus igitur pariſius venit ⁊ multos
ibidē ad fidē cōuertit. et eccleſias plurimas fabri
cauit. et clericos diuerſis ordinis collocauit. Tāta
aūt in ea gratia celitus emicuit ꝙ cum ſepius pon
tifices ydoloꝝ contra eū ſeditionē populi concita=
rent et populus ad eū perdendū ſepe cū armis cō
curreret mox illo viſo aut omni feritate depoſita
ſe eius pedib⁹ ꝓuoluebāt. aut nimio timore ſoluti
ab eius p̄ſentia fugiebāt. Sed dyabolus vidēs et
inuidēs ꝙ quotidie ſui cultura decreſceret. et mul
tiplicatis fidelibus eccleſia triūpharet domicianū
imparorē in tantam cōmouit ſeuiciā. vt preceptū
daret. ꝙ quicūq̧ xp̄ianum aliquē reperiret. aut ip̄m
ſacrificare cogeret. aut diuerſis ſupplicijs crucia=
ret. Prefectus igit̄ feſcēninus ꝯtra xp̄ianos ꝑſius
a roma directus. beatū dyoniſiū populo p̄dicantē
inuenit. ſtatimq̧ captū collaphizatū. cōſpuctū. de=
riſum. et loris duriſſimis alligatū. cū ſanctis ruſti=
co et eleuterio ſibi p̄ſentari precepit. Cū ergo ſan
cti corā illo in cōfeſſione dei ꝯſtantes aſtarēt. ecce
quedā matrona nobilis aduenit. ⁊ virū ſuū lubriū
turpiter ab his magis deceptū aſſeruit. Pro eius
vnq̧ viro citius mittit̄. et in dei cōfeſſione perſeue
rans iniuſte necat̄. Sācti verō a. xij. militibus fla
gellantur. Deinde magno pondere cathenarū cō
ſtricti carceri mācipant̄ Sequēti die dyoniſius ſup
cratem ferreā ſuppoſitis flāmis nudus extēditur.
vbi dn̄o decantabat dicēs. Jgnitū eloquiū tuū ve=
hementer. et ſeruus tuus dilexit illud. Jnde autē
erigit̄ et ad beſtias ferociſſimas multo ieiunio ex=
citatas ꝓijcitur. Sed cū in eum īpetuoſe currerēt
ſignū crucis oppoſuit et māſuetiſſimas eas fecit.
Deinde in clibanū iactat̄ ſed extincto igne nil ledi
tur. Cruci affigit̄ et diutius ibi torquet̄. Jnde depo
ſitus cū ſuis ſocijs et multis alijs fidelibus carceri
mancipatur. Ubi dū miſſam celebraret ⁊ pplm cō
municaret dn̄s ihesus eidē cum īmenſo lumine ap=
paruit. et panē accipiens ei dixit. Accipe hoc care
meus q: mecum eſt maxima merces tua. Poſt hoc
iudici preſentati iterū nouis ſupplicijs mactantur
et iuxta ydolū mercurij cū ſecuribus triū capita in
ꝯfeſſione trinitatis precidunt̄. Statimq̧ corpus
ſcti dyoniſij ſe erexit et caput ſuū inter brachia an
gelo duce et celeſti lumine p̄cedente ꝑ duo milia=
ria deportauit. a loco qui dicit̄ mons martirū vſq̧
ad loca vbi nunc ſua electione et dei ꝓuidentia re
quieſcit. Tanta aūt ibidem angeloꝝ melodia inſo
nuit vt inter multos qui audierunt et crediderunt
etiam larcia vxor prefati lubrij criſtianā ſe eſſe cla
mauit. Et mox ab ip̄ijs decollata et in ſuo ſangui=

De ſancto Calixto.

ne baptizata occubuit. Filius aũt eius nomine vir-
bius rome ſub tribus impatorib⁹ militauit. Dein
de pariſius rediẽs baptiſaꝛ. et religioſorũ numero
ſociaꝛ. Dũ aũt infideles metuerẽt ne ſanctoꝝ ruſti
ci et eleuterij corpa xpiani ſepelirent. iuſſerunt vt
in ſecana mergerenꝛ. D ¶ Matrona aũt que-
dam nobilis vectores ad prandiũ inuitauit. et illis
epulãtibus ſanctorũ corpora furtiue ſurripuit et ĩ
agro ſuo occulte ſepelire fecit. que poſtea pſecu-
tione ceſſante inde ſuſtulit. et corpori beati dyoni
ſij honorifice ſociauit Paſſi ſunt ſub domiciano an
no dñi. xcvi. etatis vero beati dyoniſij. xc. Circa
annos dñi. dcccxv. tpe ludouici legati michaelis
impatoris cõſtãtinopolitani. inter cetera munera
detulerũt ludouico filio karoli magni libros dyo-
niſij de gerarchia de greco in latinuꝫ tranſlatos.
Qui cũ gaudio ſunt recepti. et. xix. infirmi in ipſa
nocte in eccl'ia eius curati. ¶ Cum apud arelatẽ
ſanctus regulus epſ miſſarũ ſolemnia celebraret
apl'oruꝫ nominibus in canone recitatis adiunxit. et
beatis martirib⁹ tuis dyoniſio ruſtico et eleuterio.
Quo dicto cũ adhuc dei famulos viuere crederet.
plurimũ mirari cepit cur coꝝ nomina ſic neſciens
in canone ꝓtuliſſet. et ecce eidẽ miranti tres colũ
be apparuerũt ſup crucem altaris reſidentes que
ſanctoꝝ martirũ noĩa habebãt ſuis pectorib⁹ ſan-
guine inſignita. Quas diligenter intuẽs ſanctos
migraſſe a corpe intellexit Circa annũ dñi. dcxliiij.
dagobertus rex francoꝝ vt in quadã habetur cro-
nica qui longe ante pipinuꝫ regnauerat a ſua pue
ricia ſanctũ dyoniſiũ in magna veneratione ha-
bere cepit. Nam et quãdo clotarij patris ſui iram
metuebat. ad eccleſiã ſancti dioniſij cõtinuo fugie-
bat. Cũ ergo factus iam rex mortuus fuiſſet cuidã
ſancto viro in viſione monſtratũ eſt ꝙ anima eius
ad iudiciũ rapta fuit. et multi ſancti ſuarũ eccleſia-
rum expoliationẽ obijciebant eidẽ. Cũ ergo mali
angeli iam ad penas rape eam vellẽt affuit beat⁹
dyoniſius et eius interuentu liberata eſt. et penã
euaſit. Forte eñ eius aĩma ad corpus redijt et ibi
penitentiã egit. Clodoueus rex corp⁹ ſancti dyo-
niſij minus religioſe diſcooperiens. os brachij ei⁹
fregit et cupide rapuit. qui mox in amenciaꝫ ver-
ſus eſt. ¶ Et nota ꝙ ignarus epſ remenſis dicit
in epl'a quã miſit ad karolũ ꝙ iſte dyoniſi⁹ miſſus
in galliã fuit dyoniſius ariopagita vt ſupra dictuꝫ
eſt. Idem teſtaꝛ iohẽs ſcotus in epl'a ad karolum
Nec forte ratio ex computo temporis contradicit.
ſicut aliqui obijcere voluerunt

¶ De ſancto calixto. cxlix. A

Calixtus papa anno dñi. ccxxij. ſub alexãdro
impatore martiriũ paſſus eſt. Cuius tẽpori
bus pars eminẽtior vrbis rome diuino eſt
incendio cõcremata. et ſiniſtra manus iouis aurea
liquefacta. Tunc omẽs ſacerdotes ad alexãdrum
impatorem venerunt petentes vt dij irati ſacrifi-
cijs placarenꝛ. Dũ ergo offerrent ſubito celo ſere-
no. mane die iouis diuino fulmine quatuor ſacer-
dotes ydoloꝝ mortui ſunt. et ara iouis cõcremata
eſt. ⁊ ſol obſcuratus eſt. ita vt ppl's romanus fuge
ret extra muros. Audiens aũt palmacius cõſul ꝙ
calixtus cũ ſuis clericis tranſtiberim latitaret. ro-
gauit vt chriſtiani ꝑ quos hoc malũ contigerat ad
purgationẽ ciuitatis penitus delerenꝛ. Palmaci⁹
poteſtate accepta. cũ illuc cũ militibus ꝓperaſſet.
ſed illi ꝓtinus excecati fuiſſent. territus alexãdro
hoc ꝓtinus nunciauit. Tũc imperator iuſſit vt die
mercurij omnis ppl's conueniret et mercurio ĩmo
laret. vt ab eo ſuꝑ his reſpõſa acciperet. Qđ dum
fieret. virgo quedã tẽpli nomĩe iuliana arrepta a
demone exclamauit. Deus calixti eſt verus et vi-
uus deus. qui noſtris eſt pollutionibus indignat⁹
Qđ audiẽs palmacius trãſtibirim ad vrbem rauẽ
nancium ad ſanctũ calixtũ acceſſit. et cũ vxore ſua
et familia ſe ab eo baptizari fecit. Qđ audiens im
perator eum accerſitũ ſimplicio ſenatori tradidit.
vt verbis blandis eũ moneret. eo ꝙ reipublice
plurimũ neceſſari⁹ eſſet. Palmacio vero ieiunijs
et orõnibus pſeuerante venit ad euꝫ quidã miles
promittẽs ꝙ ſi vxorẽ ſuaꝫ paraliticã ſanaret con-

tinuo crederet. Cũ ergo palmacius oraret. illa ſanata ad palmaciũ cucurrit dicẽs. Baptiſa me in nomine xpi. qui tenuit manũ meam et alleuauit me. Tunc calixtus veniens ipſam cum viro ſuo et ſimplicio et multis alijs baptizauit. Qď audiẽs imparator iuſſit omẽs baptizatos decollari. calixtũ vero quinq; diebus ſine cibo et potu manere fecit. Jlle autẽ videns eum amplius ꝯfortari iuſſit. eum diebus ſingulis fuſtigari. deinde ꝑ feneſtram prec ipitatuȝ alligatũq; ſaxo in puteũ precipitari. Aſteri⁹ autem preſbiter corpus eius de puteo eleuauit et ipſum in cimiterio calipodij ſepeliuit.

De ſancto leonardo cl A

Leonardus dicit odor populi. a leos quod eſt pplus et nardus qď eſt herba redolens quia odore bone fame pplum ad ſe trahebat. Uel leonardus dicit quaſi legens ardua. Uel leonardus dicit a leone. Leo eñi quatuor habet in ſe. Primo habet fortitudinẽ quã fortitudinẽ vt dicit yſido. habet in pectore et in capite. Sic beatus leonardus habuit fortitudinẽ in pectore ꝑ malarũ cogitacionũ refrenationẽ. in capite ꝑ infatigabilẽ ſupnorum cõtemplationem. Scďo habet ſagacitatem et hoc in duob⁹ ſcȝ in apcione oculoꝝ cum dormit. et in deletione veſtigioꝝ cum fugit. Sic leonardus vigilauit ꝑ laborem actionis et vigilando dormiuit ꝑ quietem contemplatõnis et in ſe deleuit veſtigia toti⁹ mundane affectionis. Tercio habet virtuoſitatem in voce. q: eius vox tercia die ſuſcitat leunculũ natum mortuũ et omnẽ beſtiam ſiſtere facit gradũ. Sic leonardus multos mortuos in peccatis ſuſcitauit et multos beſtialiter viuẽtes in opibus bonis vixit. Quarto habet timorem in corde quia ſcďm yſidoꝝ duo timet. ſcȝ ſtrepitũ rotarum et ignẽ accenſum. Sic leonardus timuit. et timẽdo vitauit ſtrepitũ mundane ſolicitudinis. et ideo in deſertum fugit et ignẽ terrene cupiditatis et ideo omẽs theſauros ſibi oblatos ꝯtemſit. B

Leonardus fuiſſe dicit circa annũ domini. d. bica ſancto remigio remẽſi archiepõ de ſacro fonte leuatus et ab ipſo ſalutaribus diſciplinis inſtructus eſt. Cuius parentes primi in palacio regis francie habebantur. Hic tantã graciam a rege obtinuit. ꝙ oẽs incarcerati quos ipſe viſitabat ꝓtinus abſoluebant. Cuȝ igit fama ſanctitatis eius excreſceret. rex multo tpe eum ſecum manere cogit donec oportuno tpe ei epatum donaret. Qď ille rẽnuit et ſolitudinẽ deſiderans relictis omĩbus aurelianũ predicãdo cũ fratre ſuo liſardo deuenit. Ubi poſtq; in quodam cenobio aliquamdiu vixerũt. dum liſardus ſup ripam ligeris ſolitari⁹ manere vellet. et leonardus ꝑ ſancti ſpũs admonitionẽ in aquitania diſponeret pdicare. oſculantes ſe ab inuicẽ diſceſſerũt. Leonardus igit vbiq; pdicans multa miracula exercẽs. in quadaȝ ſilua ciuitati lemouice vicina habitauit. vbi erat aula regia cauſa venationis cõſtructa. Accidit aũt vt quadã die rex ibi venaret. et regina illuc cauſa delectationis egreſſa partu periclitaret. Cũ ergo rex et familia ꝓpter regine ꝑiclitationẽ lugerent et leonardus ꝑ nemus trãſiret. et gementiũ voces audiret pietate cõmotus illuc ꝓperauit. et a rege vocatus ꝓtinus introiuit. Cũ igit a rege interrogatus quis eſſet. ⁊ ſe ſancti remigij diſcipulũ fuiſſe narraret. rex ſpem bonã concipiẽs. et a bono magiſtro ipm bene inſtructũ exiſtimans ipm ad reginam induxit. rogans vt ſuis pcibus de recuperata coniuge et edita ꝓle duplex gaudium obtineret. Tũc ille orõne fuſa qď petebat ꝓtinus ĩpetrauit. Cum aũt rex multa in auro ⁊ argento ſibi offerret ille ꝓtinus recuſauit. admonẽs vt hec paupibus daret dicens. Ego nullis hoꝝ indigeo ſed tantum in aliqua ſiluarũ contemptis huius mũdi diuitijs ſoli xpo famulari deſidero. Cum aũt rex totũ illud nemus ſibi tradere vellet. ille ait. Non totũ illud accipio. ſed ꝗtum nocte cuȝ meo aſello circumire potero. tantũ michi cõcedi exopto. Qď rex libentiſſime adimpleuit. Cõſtructo itaq; ibidẽ monaſterio. ibi diu cum adiũctis ſibi duobus monachis in abſtinentia multa degebat. Cum aũt aqua vno ab

eis miliario diſtaret. puteū ibidem ſiccū penitus
fodi iuſſit quē aqua orōnibus ſuis impleuit. Locū
aūt illū nobiliacum appellauit. eo ꝙ a rege nobili
traditus ſibi fuiſſet. Ibi tātis miraculis choruſca⸗
uit ꝙ quicūqꝫ eius nomē in carcere inuocaſſet mox
ruptis vinculis nullo cōtradicente liber abiret. et
ſuas eidez cathenas vel cōpedes preſentaret. Ho
rū plures ſecū manebant. et ibidē dn̄o ſeruiebant
Septē quoqꝫ familie de eius nobili ſtirpe vēditis
oībus ad eū venerūt. et diſtributo ſingulis nemo⸗
re ibi cum ipſo manentes. exemplo ſuo plurimos
attraxerūt. Deniqꝫ ſanctus vir leonardus multis
clarus virtutibus. viij. ydus nouēbris ad dn̄m mi
grauit. Ubi poſtꝙ multa feciſſet miracula clericis
illius eccleſie eſt reuelatū. vt quia locus ille ꝓpter
multitudinis frequētiā artus erat. alibi eccleſiam
fabricarent. et illuc corpus ſancti leonardi honori
fice tranſportarēt. At illi cū populo triduano ie⸗
iunio et orōni inſiſtentes. reſpiciētes viderūt totā
ꝓuinciam niue coopertā locū aūt illū in quo ſan
ctus leonardus quieſcere volebat. oīno vacuū cō⸗
ſpexerūt. Ibi itaqꝫ trāſlatus quanta miracula pre
cipue circa incarceratos dn̄s per eū faciat. immēſi
ferri varietas ante eius tumulū depēdentis teſtis
exiſtit. Uice comes lemouicenſiū ad terrorē malo
rum quandam grauiſſimā cathenam fecerat. quaꝫ
in cippo ſue turris affigi mandauerat. Qua cathe
na quicūqꝫ collo cingebatꝰ. cuilibet aeris intempe⸗
riei expoſitus nō vna. ſed quaſi mille mortibus an
gebatur. Accidit aūt vt quidam ſeruus ſancti leo⸗
nardi illa cathena ſine culpa ligaretꝰ. Qui cuꝫ fere
vltimū ſpiritum efflaret. intra ſe quo potuit toto
ſanctū leonardū affectu rogauit. vt qui alios libe⸗
raret. ſibi quoqꝫ ſeruo ſuo ſubueniret. Statimqꝫ
ſanctus leonardus in veſte cādida ſibi apparēs di
xit. Noli timere qꝛ nō morieris. Surge et hanc ca
thenam tecū ad eccleſiam meā deferas. Sequere
me quia ego precedā te. Qui cōſurgens ⁊ cathenā
accipiens ſanctum leonardū precedentem vſqꝫ ad
eccleſiam ſuaꝫ ſecutus eſt. Statimqꝫ vt ante fores
fuit. beatus leonardus ipſum dimiſit. et eccleſiam
intrans q̄ ſanctus leonardus ſibi fecerat omnibus
enarrauit. et cathenam illam tam maximam ante
tumulū eius ſuſpendit. ¶ Uir quidā in loco ſancti
leonardi nobiliaco habitans et eidem ſancto val⸗
de fidelis exiſtens. a quodam tyranno captus eſt.
Qui tyrannus intra ſe cogitans dicebat. Leonar⸗
dus iſte omnes abſoluit. et omīs vis ferri ante eū
velut cera ante ignē liqueſcit. Si hunc igitꝰ vincu⸗
lis ligauero. protinus leonardus aderit et ipſum
liberabit. Si autem ipſum cuſtodire poſſem mille
ſolidis ip̄m redimi facerent. Scio igitꝰ quid faciam
In turre mea profundā foueaꝫ faciam. et hominē
hunc cōpedibus aggrauatū ibidem ſubmergam.
Deinde ſuꝑ os fouee ligneam archam conſtruam
in qua armatos milites accubere faciam. Licet eī
leonardus ferrum confringat. tamen nondum ſub
terra intrauit. Quod cum totuꝫ vt cogitauerat cō
pleuiſſet. et ille homo ſanctum leonardum ſepius
inclamaret. leonardus nocte veniens archam in
qua iacebant milites reuoluit. et tanꝙ mortuos in
ſepulcro ita eos ſub ipſa recluſit. Deinde cū mul⸗
ta luce foueam ingreſſus manum fidelis ſui tenuit
ac dixit. Dormis an vigilas? Ecce leonardus queꝫ
deſideras. At ille admirans ait. Domine adiuua
me. Confeſtim confractis cathenis apprehenſum
proprijs vlnis extra turrim portauit. Deinde ſecū
ſicut amicus cum amico confabulans. vſqꝫ ad locū
ſuum et domum ipſum deduxit. D ¶ Peregri⸗
nus quidam cum a viſitatione ſancti leonardi re⸗
diſſet. et in auernia captus in cauea incluſus eſſet
eos plurimū deprecabatur vt amore ſancti leonar
di cum nichil vnꝙ eos offendiſſet eum relaxare de
berent. Qui reſponderūt ꝙ niſi ſe copioſe redime⸗
ret nō exiret. Et ille. Sit inter vos et ſanctum leo
nardum cui me ſciatis recommendatum. Sequē⸗
ti igitur nocte ſanctus leonardus domino illius ca
ſtri apparuit. et vt peregrinum ſuū dimitteret im⸗
perauit. Ille vero mane euigilās et viſionē quaſi
ſomniū paruipendens. nullatenus dimittere vo⸗
luit. Altera nocte eadem imperans ſibi apparuit
Sed ille iterum obedire contempſit. Tercia vero
nocte ſanctus leonardus peregrinū accipiens ex⸗
tra opidū deduxit. ſtatimqꝫ turris cum media par⸗
te caſtri corruens. oppreſſis pluribus ſolum princi
pem ad ſui confuſionē fractis cruribus reſeruauit
¶ Miles quidā in britania incarceratus ſanctū
leonardum inuocabat. Qui ſtatim cunctis videnti
bus et cognoſcentibus et ſtupētibus in media do⸗
mo apparuit. et carcerem intrans et vincula fran⸗
gens homini cathenas in manibus poſuit. et ꝑ me
dium illorum deducens omnes ſtupore perterruit
¶ Fuit et alius leonardus eiuſdem profeſſiōis et
virtutis. cuius corpus apud corbiacum requieſcit.
Hic cum in monaſterio eſſet prelatus. tanta ſe hu⸗
militate deijcebat. vt omnibus inferior videretꝰ.
Sed cum omnis pene populus ad eum conflue⸗
ret. quidam inuidi regi clotario ſuaſerunt. ꝙ niſi
preuideret. per leonardum qui multos ſub obten⸗
tu religionis colligebat. regnum francie detrimen

tum nõ modicũ ſuſtineret. Quib⁹ rex nimis credu
lus eum expelli iuſſit. Uenientes aũt milites adeo
eius verbis cõpuncti ſunt. q̄ ſe ſuos futuros diſci⸗
pulos ſpoſponderunt. Rex quoq3 penitus veniam
petijt. et detractores rebus et honoribus priuauit
et ſanctum leonardum valde dilexit. et vix ad pre
ces ſancti detractores dignitati priſtine reſtituit.
Qui a deo ſimiliter impetrauit vt quicunq3 in car
cere tenerent̃ mox inuocato ſuo nomie ſoluerent̃
Dum aũt quadã die orationi incumberet ſerpens
quidã maximus a parte pedũ vſq3 in eius ſinũ te⸗
tẽdit. Qui ꝓpter hoc nullaten⁹ ab orõne ſurrexit.
Completa vero orõne dixit ei. Scio quia ab inicio
creationis tue homies q̄ntum preuales inquietas
ſed nunc ſi in me tibi tradita eſt poteſtas. fac in me
quicquid merui. Quo dicto ſerpens ꝑ capucium
exiliens ad pedes eius mortuus corruit. Poſt hoc
aũt cum duos epõs diſcordantes ſedaſſet in craſti
num ſe finiendũ predixit. circa annos dñi. dlxx

De decẽ milibus martirũ cli A

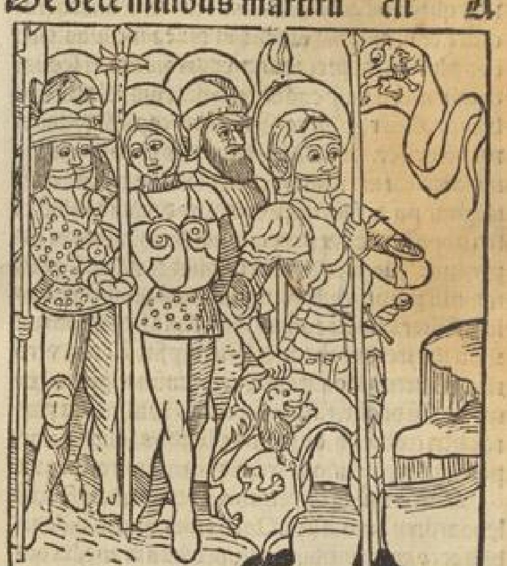

Paſſio et memoria decem milium martirum
veneratur et colitur decimo kalẽ. iulij. q̄
omnes vna die pro chriſti nomie paſſi ſunt
ſub adriano imperatore alijſq3 ſex regibus qui ei
venerunt in adiutorium. Hi ſancti martires cum
ab imperatore ad ſacrificandũ ydolis compellerẽ
tur dixerunt. Sacrificiũ viuum et immaculatũ of⸗
ferimus noſmetipſos dño noſtro iheſu xp̄o. qui pro
humano genere naſci dignatus eſt. et deſcendere
de celis multis malis affligi. et ad vltimuz voluit
etiam pro nobis crucifigi. quem tu miſer ignoras
Tunc iratus impator iuſſit eos diu torqueri et ad
vltimũ crucifigi. Et omnia tormenta q̄ paſſus eſt
dñs noſter iheſus xp̄s. forti animo et fide firmiſſi⸗
ma pro dño ſuſtinuerũt. Locus igit̃ vbi paſſi ſunt
beati martires mons eſt magnus. et vocat̃ ararat
et diſtat ab alexandria ciuitate quingentis quaſi
ſtadijs. A quibus aũt paſſi ſunt fuerunt exercitus
regum qui illi venerãt in adiutoriũ triginta milia
Hora vero ſexta illius diei terre motus factus eſt
magnus. petre ſciſſe ſunt. ſol obſcuratus eſt. ⁊ oĩa
ſigna q̄ in paſſiõe dñi viſa fuerũt. etiã ibi viſa ſunt
Tunc ſancti martires fundentes orationẽ ad dñm
dixerunt. Dñe deus memento noſtri in hoc pati⸗
bulo crucis. et ſuſcipe petitionẽ noſtrã. et ea que
a te expoſcimus nobis concedere digneris. vt qui
cunq3 memoriã noſtri corde et ore cum ieiunio et
deuotione celebrauerint. mereantur a te aſſequi
fructuoſam mercedẽ tribuẽdo eis ſanitatẽ corpo⸗
rum medicamẽ anime. et in domibus eoruz intus
et foris bonorũ omniũ vbertatem concede. Et ſi in
prelio fuerint. nõ eis nocere ꝑualeant inimici viſi⸗
biles et inuiſibiles. te ꝓ eis pugnãte. ſed ſicut pla⸗
cet tibi armis tuis eos ꝓtege. Dieſq3 vnus ieiunij
noſtre paſſionis vnũ penitentialem annũ cõpleat
obſeruãtibus ſe deuoto corde. Et hoc dominator
dñe a te poſcimus. diſſipa omnẽ occupationem et
omnem immũdum ſpiritũ. omnẽq3 infirmitatem
eorũ expelle. quia glorioſuz et laudabile eſt nomẽ
tuũ per oĩa ſecula ſeculoꝝ. Et reſpondentibus
omnibus amen. facta eſt vox de celo dicens. Que
petiſtis dilectiſſimi mei ſcitote vos ĩpetraſſe. Gau
dete quoq3 et letamini. quia orõnes veſtre coram
xp̄o. et immortali rege veraciter ſunt exaudite. Et
his dictis in cõfeſſione emiſerunt ſpiritũ veraci⸗
ter percepturi premia regni celoꝝ. Amen.

De ſancto luca clii A

Lucas interpretat̃ ipſe conſurgens vel ele⸗
uãs. vel dicit̃ lucas a luce. Ipſe eñ fuit cõſur
gens ab amore mundi. eleuans ſe in amorẽ
dei. Fuit etiã lux mundi eo q̄ mundum illumina⸗
uit vniuerſuz. Math. v. Uos eſtis lux mũdi. Lux
aũt mundi eſt ipſe ſol. que quidẽ lux habet in ſitu
ſublimitatem. Eccl. xxvi. Sol oriens mundo in al
tiſſimis dei. In aſpectu delectabilitatẽ. Eccl'i. xi.
Dulce lumẽ et delectabile eſt oculis videre ſolem.
In motu velocitatẽ. ij. heſdre. iiij. Magna eſt ter
ra et excelſuz eſt celũ et velox curſus ſolis. In effe
ctu vtilitatẽ quia ſcd̃m philoſophũ homo generat
hominem et ſol. Sic lucas habuit ſublimitatem.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

per celeſtium contemplationem. delectabilitatem per dulcem conuerſationem. velocitatem per feruentem predicationem. vtilitatē per doctrine ſue conſcriptionem. B

Lucas ſyrus natione antiochenus. arte medicus. fuit ſcdm quoſdā vnus de ſeptuaginta duobus dñi diſcipulis. Sane cum hieronimus dicat eum fuiſſe diſcipulū apoſtolorū non domini. et glo. ſuper. xxv. exodi notet ꝙ domino predicanti non adheſit. ſed poſt reſurrectionē eius ad fidem venit. magis tenendum eſt ꝙ non fuerit vnus de. lxxij. licet aliqui ſic fuerint opinati. Qui tāte fuit perfectionis et vite vt optime ordinatus fuerit ꝗ̄tum ad deū. et ꝗ̄tum ad ꝓximū. et ꝗ̄tum ad ſeipſum. et ꝗ̄tum ad ſuum officiū. Et in ſignum huius quadruplicis ordinatōis quatuor facies habere deſcribit. ſcꝫ faciem homīs et leonis. bouis. et aquile. Quodlibet eñi de animalibus habebat quatuor facies et quatuor pēnas. vt dicit ezech. i. Et vt hoc meli⁹ videat ymaginemur aliquod animal qd̄ habeat caput quadratū. vt lignū quadratum. et in qualibet ſupficie ymaginemur vnam faciem a parte anteriori faciem hominis. a dextris faciem leonis. a ſiniſtris faciem vituli. a parte poſteriori faciē aquile. Quia vero facies aquile ſup alias eminebat ꝓpter colli ꝓductionē quod in ea longū eſt. ideo dicit ꝙ erat deſup. Quodlibet etiā horū quatuor pennas habebat quia cū quodlibet animal quaſi quadratū ymaginemur. et in quadrato ſint quatuor anguli. ī quolibet angulo erat vna penna. Per iſta quatuor animalia ſcdm ſanctos quatuor euangeliſte ſignificant. quorum quilibet habuit quatuor facies ſcribendo ſcilicet de humanitate. paſſione. reſurrectione. et diuinitate. Singule tamen ſingulis per quādam appropriationem attribuuntur. ſcdm hiero. Matheus in homine figurat. quia pricipaliter circa xpi humanitatem immoratur. Lucas in vitulo agens de xpi ſacerdotio. Marcus in leone euidētius ſcribens de reſurrectione. Catuli eñi leonū vt dicūt vſqꝫ in diez terciū quaſi mortui iacent. ſed rugitu leonis in die tercio excitant. Item q2 incepit a rugitu predicationis. Johannes in aquila ceteris altius volans ſcribens de xpi diuinitate. Xp̄s etiā de quo ſcribūt oīa iſta quatuor fuit ſcꝫ homo natus de virgine. vitulus in paſſiōe. leo in reſurrectiōe. aquila in aſcēſione. Per has igit quatuor facies in qb⁹ deſignatus eſt lucas ſicut quilibet alius euāgeliſta. oſtendit qualiter illis quatuor modis fuerit ordinatus. Nam per faciē homis oſtendit ꝙ recte fuerit ordinatus ꝗ̄tum ad proximū queꝫ debet ratiōe inſtruere. māſuetudine attrahere. et liberalitate fouere. Homo eñi eſt aīal rationale māſuetū et liberale Per faciē aquile oſtendit ꝙ recte fuerit ordinatus ꝗ̄tum ad deū. quia in eo oculus intellectus cōtuet deū ꝑ contemplationē. roſtrū affectus ad ip̄m exacuitur ꝑ meditationem. ſenectus inſup abijcit per nouā conuerſationē. Aquila eñi acuti luminis eſt vt rotam ſolis irreuerberatis oculis aſpiciat. et in altū mirabiliter eleuata piſciculos ī medio maris videat. Roſtrū etiā nimis aduncatū ne impediat in cibo capiēdo petre allidit. et ſic vſui cibandi habile efficit. Exuſta inſup a calore ſolis et in fontē magno impetu ſe ꝓijciēs ſenectutē abijcit. calore ſolis oculoꝝ caliginē conſumēte ⁊ pennas alleuiāte. Per faciem leonis oſtēditur ꝙ recte fuerit ordinatus ꝗ̄tum ad ſe. q2 habuit generoſitatē ꝑ honeſtam moꝝ cōuerſationē. ſagacitatē ꝑ inſidiarū hoſtiliuꝫ vitationē. et paſſibilitatē per afflictoꝝ compaſſionē. Leo eñi eſt animal generoſum q2 rex animalium. Eſt ſagax q2 veſtigia cauda delet cū fugit ne inueniat. Paſſibile q2 quartanā patit. Per faciē vituli ſiue bouis oſtēdit ꝙ recte fuerit ordinatus ꝗ̄tum ad ſuū officium. qd̄ fuit ſcribere euangelium. Ibi eñi moroſe ꝓceſſit. q2 incepit a natiuitate precurſoris et natiuitate et īfantia xpi. et ſic paulatim ꝓceſſit vſqꝫ ad vltimā conſummationē. Diſcrete incepit. quia poſt alios duos euāgeliſtas. vt qd̄ illi omiſiſſent iſte ſuppleret. et qd̄ ſufficienter dixiſſent omitteret. Circa templū et ſacrificiū im-

moratus fuit.qđ patet in principio et in medio et
in fine. Bos eñ eſt animal moroſum in vngulis fiſ
ſum ꝑ quod intelligit̃ diſcretio immolanciũ. ¶
Verꝫ qualr̃ beatus lucas ĩ p̄dictis quatuor modis
ordinatus fuerit melius oñditur ſi vite eius ſeries
melius indaget̃. Primo igit̃ ordinat⁹ fuit quantũ
ad eum. Tripliciter aũt ordinat̃ homo quãtum ad
deum ſcðm beatũ berñ. ſcꝫ affectione. cogitacione
et intencione. Affectio debet eſſe ſancta. cogitacio
munda et intẽcio recta. Affectionẽ igit̃ ſanctã ha
buit qꝛ ſpũſancto plenus fuit. Hiero. in ꝓlogo ſuꝑ
lucã. Obijt inqt in bithinia plen⁹ ſpũſancto. Scðo
habuit cogitacionẽ mundã. qꝛ fuit virgo corꝑe et
mente. in quo notat̃ mundicia cogitationis ipſius
Tercio habuit intencionẽ rectam. qꝛ in omnibus q̃
faciebat honorẽ dñi querebat. De his duob⁹ vlti-
mis dicit̃ in ꝓlogo ſuꝑ actus apl'oꝝ. Sine crimine
in virginitate ꝑmanẽs. Hoc quantũ ad mundiciã
cogitacõnis. Dño maluit ſeruire. ideſt ad honorẽ
dñi. Hoc quantũ ad rectitudinẽ intencõnis. Secũ
do fuit ordinat⁹ quantũ ad ꝓximum. Ad ꝓximuꝫ
aũt ordinamur cũ ei impẽdimus qđ debem⁹. Tria
autẽ ſcðm rich. de ſancto vic. ſunt q̃ ꝓximo debe-
mus. ſcꝫ noſtrũ poſſe. noſtꝝ noſſe noſtrũ velle ⁊ vt
quartũ addat̃ noſtrũ agere. Noſtrũ poſſe in ſubſi-
dijs. noſtrũ noſſe in cõſilijs. noſtrũ velle in deſide-
rijs. noſtrũ agere ĩ obſequijs. Quantũ ad hec qua
tuor ordinat⁹ fuit beatus lucas. Dedit eniꝫ primo
ꝓximo poſſe ſuũ in ſubſidijs. quod patet ex hoc. ꝙ
paulo in omib⁹ tribulacõibus ſemꝑ adheſit. ⁊ ab
eo nunq̃ diſcedẽs eidẽ in p̄dicaciõis ſubſidiũ fuit
ij. thi. iiij. Lucas eſt mecũ ſolus. In hoc ꝙ dicit me
cum tanq̃ ſcꝫ adiutor et defenſor. notat̃ qualiter ſi
bi ſubſidia p̄ſtitit. In hoc ꝙ dicit̃ ſolus. notat̃ ꝙ cõ
ſtanter eidẽ adheſit. Itẽ. ij. coꝝ. viij. dicit de luca.
Non ſolum aũt ſed ordinatus eſt ab eccl'ijs ſocius
ꝑegrinationis noſtre ⁊c. Scðo ſuũ noſſe in cõſilijs
Tunc eñ ſuũ noſſe ꝓximo tribuit cũ doctrinã apo-
ſtolicã et euãgelicã quã ipſe nouerat ad vtilitateꝫ
ꝓximorũ cõſcripſit. De hoc ipſe teſtimoniũ ſibi
ꝑhibet in ꝓlogo ſuo dicẽs. Viſuꝫ eſt vt mihi aſſecu
tio a principio diligenter ex ordine tibi ſcribere o-
ptime theophile. vt agnoſcas eorum verborũ de
quib⁹ es eruditus veritatẽ. Qualiter etiam p̄buit
ſuum noſſe in cõſilijs. patet ex illo verbo qđ dicit
hiero. in ꝓlogo. qꝛ eius verba aĩme languẽtis ſũt
medicina. Tertio eius velle in deſiderijs qđ patet
ex hoc ꝙ eis ſalutẽ eternã deſiderauit. col'. iiij. Sa
lutat vos lucas medicus. i. ſalutẽ eternã exoptat.
Quarto eius agere in obſequijs. qđ patet ex eo ꝙ
dñm quẽ aliquẽ ꝑegrinũ extimabat hoſpicio rece-
pit. et ei omne obſequiũ caritatis exhibuit. Fuit eĩ
ſocius cleophe dũ ibat ĩ emaus ſicut aliqui dixerĩt
ꝓut refert greg̃. in moralibus. licet ambro. dicat
aliũ fuiſſe cuius etiã nomen ponit. ¶ Tercio
fuit bene ordinatus q̃tuꝫ ad ſeipm̃. Tria aũt ſunt
ſcðm berñ. q̃ optime ordinant hominẽ ad ſeipm̃ et
ſanctũ faciũt. ſcꝫ victus ſobrius. act⁹ iuſtus. ſenſus
pius. Et qđlibet hoꝝ ſcðm ipm̃ berñ. in tria diuidi
tur. Victus inquit ſobrius erit. ſi cõtinenter ſi ſocia
liter. ſi humiliter vixerimus. Actus iuſtus erit. ſi
fuerit rect⁹. diſcretus fructuoſus. Rect⁹ ꝑ bonã in-
tẽtionẽ. diſcretus ꝑ moderationẽ. fructuoſus ꝑ edi
ficationẽ. Senſus pius erit ſi fides nr̃a ſentit deũ
ſũme potenteꝫ. ſumme ſapienteꝫ. ſũme bonũ. vt ꝑ
eius potentiã noſtrã credamus iuuari infirmitatẽ
per eius ſapientiã noſtrã credamus corrigi igno-
rantiam. per eius bonitatẽ noſtrã credamus dilui
iniquitatẽ. Hec her̃. In his oĩbus beat⁹ lucas fuit
optime ordinatus. Primo eñ habuit victũ ſobriũ.
et hoc tripliciter. quia vixit ꝯtinẽter. Nã vt teſtat̃
hiero. de eo in ꝓlogo ſuꝑ lucã. Ipe nec vxorẽ vnq̃
habuit. nec filios. Scðo ſocialiter hoc notat̃ in hoc
ꝙ dicit̃ de ipſo et de cleopha. ſuppoſita opinione
p̄dicta. luce vlti. Duo ex diſcipulis iheſu ibant ipa
die ⁊c. Socialitas eñ notat̃ in hoc ꝙ dicit̃ duo. et
in hoc ꝙ dicitur diſcipuli. quaſi diſciplinati. i. bene
morigerati. Tertio humiliter cuius humilitas inſi
nuatur in hoc ꝙ nomen ſocij ſui. ſcꝫ cleophe exꝑſſit
et ſuũ tacuit. Nam ſcðm opinionẽ quorundã lucas
ex humilitate nomẽ ſuũ ſiluit. Scðo habuit actum
iuſtũ qui quidã actus fuit rectus ꝑ intentionẽ. hoc
notat̃ in oratione cũ dicit̃. Qui crucis mortificatio
nem iugiter in ſuo corpore pro tui noĩs amore por
tauit. Diſcret⁹ ꝑ moderationẽ. Unde in forma bo
uis monſtratus eſt qui vngulã findit. ꝑ quod virt⁹
diſcretionis exprimit̃. Fructuoſus ꝑ edificationeꝫ
adeo quippe fuit ꝓximis fructuoſus ꝙ ab oĩbus
cariſſimus habebatur. Unde col'. iiij. vocat̃ ab apo
ſtolo cariſſimus. Salutat inquit vos lucas medi-
cus cariſſimus. Tercio habuit ſenſum piũ. qꝛ credi
dit ⁊ ĩ ſuo euãgelio ꝓfeſſus eſt deũ eſſe ſumme po
tenteꝫ. ſumme ſapientẽ. ſumme bonũ. De duobus
primis dicit in. iiij. c. Stupebãt in doctrina eius qꝛ
in poteſtate erat ſermo ipſi⁹. De tercio patꝫ. xviij.
ca. Nemo bonus niſi ſolus deus. Quarto et vlti-
mo fuit optime ordinatus quantũ ad ſuũ officiuꝫ
qđ fuit ſcribere euãgeliũ. In hoc aũt patet quali-
ter fuerit ordinatus. qm̃ ipſuꝫ ſuũ euangeliũ fulcit̃
multa veritate. repletur multa vtilitate. decorat̃

multa venuſtate et autenticatur multa auctorita-
te. Primo; nanq; fulcitur multa veritate. Eſt
aute triplex veritas. ſcʒ vite. iuſticie. et doctrine.
Veritas vite eſt adequatio manus ad linguã. Ve
ritas iuſticie eſt adequatio ſentencie ad cauſã. Ve
ritas doctrine eſt adequatõ rei ad intellectũ. Hac
triplici veritate ipm euangeliũ fulcit. quia in ipſo
euãgelio hec veritas edocetur. Oſtendit eñ lucas
et xp̄m hanc triplicẽ veritatẽ in ſe habuiſſe et ali-
os docuiſſe. Oſtendit autem xp̄m hanc triplicem
veritatẽ in ſe habuiſſe ꝑ teſtimoniũ aduerſarioꝝ.
ſicut patet luce. xx. Magiſter ſcimus qꝛ recte dicis
et doces. Ecce veritas doctrine. Et nõ accipis pſo-
nam. Ecce veritas iuſticie. Sed in veritate viam
dei doces. Ecce veritas vite. Bona eñ vita dicitur
via dei. Secundo oſtendit in ip̄o ſuo euãgelio xp̄m
hanc triplicẽ veritatẽ docuiſſe Primo eñ ibidẽ do
cetur veritas vite q̃ conſiſtit in obſeruatõe manda
torum dei. Unde dicitur. x. c. Diliges dominũ deũ
tuũ ⁊c. Hoc fac et viues. Item. xviij. interrogauit
eum quidã. Magiſter q̃d faciẽdo vitã eternã poſ
ſidebo? Et ſequit mandata noſti? Non occides ⁊c.
Scd̄o veritas doctrine. Vñ quibuſdã hanc verita
tẽ doctrine peruertentibꝰ dicebat. xi. c. Ve vobis
phariſeis qui decimatis ideſt decimanda p̄dicatis
mentã rutã et omne olus et p̄teritis iudiciũ et cari
tatem dei ⁊c. Item ibidẽ. Ve vobis legiſꝑitis qui
tuliſtis clauem ſcientie ⁊c. Tercio veritas iuſticie.
Unde dicit. xx. c. Reddite ergo q̃ ceſaris ſunt ceſa-
ri et que dei ſunt deo. Item. xix. c. Veruntamẽ ini-
micos meos illos qui noluerunt me regnare ſuꝑ ſe
adducite huc. ⁊ interficite ante me. Item. xiij. vbi
agit de iudicio vbi reprobis dicturꝰ eſt. Diſcedite
a me omnes operarij iniquitatis. E Secũdo
eius euangeliũ replet multa vtilitate. Unõ et ille
qui ſcripſit medicus fuit. ad deſignandum ꝙ nobis
medicinã vtiliſſimã ꝓpinauit. Eſt aũt triplex me-
dicina curatiua. p̄ſeruatiua. et melioratiua. Hanc
triplicẽ medicinã nobis lucas in ſuo euangelio ce-
leſtem medicũ oſtendit ꝓpinaſſe. Medicina autẽ
curatiua et q̃ curat a morbo. et hec eſt penitentia
que omnes morbos ſp̄uales curat. Hãc medicinã
dicit medicũ celeſtẽ nobis exhibuiſſe cũ ait. iiij. c.
Sanare cõtritos corde p̄dicare captiuis remiſſio
nem ⁊c. Item. v. c. Nõ veni vocare iuſtos ⁊c. Me
dicina melioratiua eſt que ſanitatẽ auget. et hec ẽ
obſeruatio conſilioꝝ. Cõſilia eñ hominẽ meliorẽ
et p̄fectiorẽ faciunt. Hanc medicinã oſtẽdit nobis
medicũ ꝓpinaſſe. xviij. c. cum ait. Omnia quecũq;
habes vẽde et da pauꝑibus ⁊c. Itẽ. vi. c. Ab eo q̃
aufert tibi veſtimentũ ⁊c. Medicina aũt p̄ſeruati
ua eſt q̃ p̄ſeruat a caſu. et hec eſt vitacio occaſionũ
peccandi et malorum ſocietatũ. Hanc medicinam
oſtẽdit medicũ tradidiſſe cũ ait. xij. c. Attendite a
fermẽto phariſeoꝝ ⁊c. Ubi edocet maloꝝ ꝯſortia
euitare. Vel põt dici ꝙ ipm euangeliũ multa vtili
tate replet. qm̄ in ip̄o virtus omnis ſapientie cõti
netur. De hoc ſic dicit ambro. Lucas omẽs ſapien
tie virtutes euãgelij ſui cõplectit hiſtoria. Docuit
eñ naturalia cum de ſp̄uſancto dñicam incarnatio
nem extitiſſe reſerauit. Unde ⁊ dauid naturalẽ do
cens ſapientiã ait. Emitte ſp̄m tuũ et creabunt.
Itẽ cum docuit tenebras in paſſione xp̄i factas ter
ram tremuiſſe. ſolẽ radios extraxiſſe. Docuit mora
lia cũ ip̄is beatitudinibus mores docuit. Rõnalia
docuit cuʒ ait. Qui fidelis eſt in minimo et in ma-
gno fidelis eſt. Sine hac triplici ſapiẽtia ipſa fides
ipſum miſterium trinitatis eſſe non poteſt. hoc eſt
naturali. rationali. et morali. Hec ambro. Tercio
eius euangeliuʒ decoratur multa venuſtate. Eius
eñ ſtilus et modus loquendi valde venuſtus et de
corus eſt. Ad hoc autẽ ꝙ aliquis in dictis ſuis ve-
nuſtatẽ et decorẽ teneat. tria ſunt neceſſaria que
tradit augꝰ. ſcilicʒ vt placeat. vt pateat. et vt mo-
ueat. Ut placeat debet loqui ornate. vt pateat de
bet loqui apte. vt moueat debet loqui cũ feruore.
Hunc triplicẽ modũ habuit lucas et in ſcribendo
et in p̄dicando. De duobꝰ primis. ij. coꝝ. viij. Miſi
mus aũt cum illo fratrẽ glo. barnabã vel lucã cuiꝰ
laus eſt in euangelio per omnes eccleſias. In hoc
ꝙ dicit cuius laus eſt ⁊c. Notatur ꝙ locutus eſt or
nate. In hoc ꝙ dicit per oĩs eccleſias notatur ꝙ
locutus eſt aperte. Quod aũt cum feruore locutꝰ
ſit. patet ex hoc ꝙ cor ardens habuit dicens. Non
ne cor noſtrum ardens erat in nobis. ⁊c. F
Quarto eius euangeliũ autẽticat multorum au-
ctoritate. Multorũ quippe auctoritate autentica-
tum fuit. Quoniã a patre fuit preordinatũ. Hiere.
xxxi. Ecce dies veniunt dicit dñs. et feriam domui
iſrael et domui iuda fedus nouũ. non ſcd̄m pactũ
qd̄ pepigi cũ patribus coꝝ ⁊c. Sed hoc erit pactũ
quod feriam cuʒ domo iſrael. poſt dies illos dicit
dñs dabo legem meã in viſceribus coꝝ ⁊c. Ad lit-
terã loquit de doctrina euangelica. Scd̄o a filio
corroboratũ. Unde dicitur in codẽ euangelio. xxi.
c. Celũ et terra tranſibũt verba aũt mea non tranſi
bunt Tercio a ſp̄uſancto inſpiratum. Unde dicit
hiero. in ꝓlogo ſuꝑ lucã. Sancto inſtigante ſp̄ũ in
achaie partibus hoc ſcripſit euãgeliũ. Quarto ab
angelis prefiguratũ. Fuit eñ prefiguratuʒ ab illo

angelo de quo dicit apoc. xiiij. Uidi angelum dei volantē p mediū celi. habentē euangelium eternū Iſtud aūt euangeliū dicit eternū. q2 ab eterno effi cienter id eſt a xp̄o qui eſt eternus de eternis ma⸗ terialiter ad eterna finaliter. i eternū ꝑpetualiter Quinto a ꝓphis prenunciatū. Naȝ ezechiel ꝓpha iſtud euangeliū prenūciauit. cū vnū de animalib⁹ faciem vituli habere dixit. p qd euangeliū luce ſi⸗ gnatū eſt. vt ſupra dictū eſt. Itēȝ qn̄ dixit ezech. ij. ſe vidiſſe librū qui erat ſcriptus intus et foris. et in quo erant ſcripta lamentū carmē et ve. Per hūc em̄ librū intelligit euangeliū luce. qd eſt ſcriptum intus per ꝓfundi miſterij occultationē. ⁊ foris per hiſtorie apertionē. In quo etiā continet lamentū paſſionis. carmen reſurrectionis. et ve eterne dā⸗ nationis. ſicut patet. xi. c. vbi multa ve ponūtur. Sexto a virgine reſeratū. Uirgo em̄ beata omnia in corde ſuo ꝯſeruabat. ⁊ diligenter cōferebat. vt dicit luce. ij. vt hec poſtmodū ſcriptorib⁹ reſeraret. vt dicit gloſa ibidē. Omnia que de dn̄o vel a dn̄o facta vel dicta cognouit in memoria recōdebat vt cum tēpus predicande vel ſcribende incarnatiōis adueniret. ſufficiēter vniuerſa ꝓut eſſēt geſta poſ ſet explicare querentibus. Unde etiam bern̄. aſſi⸗ gnans rōnem quare angelus beate virginis nūcia uit cōceptū elizabeth ait. Ideo cōceptus elizabeth nunciat marie. vt dū nunc ſaluatoris. nunc ꝑcurſo⸗ ris edocet aduētus rerū tempus et ordinē tenens ipſa poſt modū melius ſcriptorib⁹ ac p̄dicatoribus euāgelij reſeraret veritatē. que plene de omibus a principio celitus fuit inſtructa miſterijs. Credit igitur ꝙ euangeliſte eam de multis inquirebāt. et ipſa eos certificabat. Et ſpecialiter credit de bea⸗ to luca ꝙ ad eam tanq̄ ad archā teſtamenti recur⸗ rit. et ab ea de multis certificatus fuit precipue de his que ſibi ſoli cōſtabant. ſicut de angelica annū⸗ ciatione. et xp̄i natiuitate. Septimo ab apoſtolis intimatū. Cū vero lucas nō fuerit cū xp̄o in omni⸗ bus actibus et miraculis xp̄i. ideo ſuū euangeliū ſcripſit ſcd̄m quod apl̄i qui p̄ſentes fuerant ſibi in⸗ timauerūt et retulerūt ſicut ip̄e in ꝓlogo ſuo inſi⸗ nuat dicēs. Sicut tradiderunt nobis qui ab inicio ip̄i viderūt et miniſtri fuerunt ſermonis ⁊c. Cum em̄ dupliciter cōſueuerit ferri teſtimoniū. ſcȝ de vi ſis. et de auditis. ideo dn̄s vt ait aug⁹. duos teſtes voluit habere de viſis. ſcȝ matheū et iohēm. et du⸗ os de auditis. ſcȝ marcū et lucā. Et qm̄ teſtimoniū quod eſt de viſis firmius et certius eſt q̄ illud qd eſt de auditis. ido vt dicit aug⁹. duo euangelia q̄ ſunt de auditis ponuntur extrema. ⁊ alia duo que ſunt de auditis ponunt media. vt hec media tanq̄ infirmiora ab illis extremis que ſunt cerciora. hinc inde fulciant et roborent. Octauo a paulo mirabi liter approbatum. Nam eius euangelium mirabi liter approbat qn̄ ad confirmationeȝ dictorū ſuoꝝ luce euangelium adducebat. Unde dicit hiero. in libro de viris illuſtribus. Quidā ſuſpicant quotiēſ cunq3 paulus in ep̄lis ſuis dicit. ſcd̄m euangelium meū. de luce ſignificare volumine. Eius etiā euan gelium mirabiliter approbauit cū de eo ſcribit. ij. coꝛ. viij. cuius laus eſt in euāgelio p omnes eccle⸗ ſias. ¶ Legit in hiſto. antiochena ꝙ dum xp̄iani qui erant in antiochia multis flagicijs ſe dediſſent obſeſſi a multitudie thurcoꝝ. fame ac miſeria mul tiplici affligebant. Sed cū plene ad dn̄m p penitē tiam fuiſſent conuerſi apparuit cuidam in eccleſia ſancte marie de tripoli vigilanti vir quidā lucidus cādidis veſtimētis indutus. et cū quereret quiſnā eſſet. dixit ſe eſſe lucam qui de antiochia venerat. vbi dn̄s miliciā celi et apl̄os et martires cōuoca⸗ uerat vt p ſuis pegrinis pugnarēt. Xp̄iani igitur animati omnē thurcoꝝ exercitum confregerūt.

¶ De ſancto criſanto cliii A

Criſantus filius polimij viri illuſtriſſimi. dū fidem xp̄i edoctus eſſet. et a patre ad ydo⸗ la reuocari non poſſet. iuſſit eum pater in conclaui recludi. et quinq3 puellas eidem vt earū seducat blandicijs ſociari. Qui cū oraſſet deum ne a fera peſſima carnali ſcȝ cōcupiſcentia ſuparetur, continuo predicte puelle ſomno oppreſſe nec potū

nec cibum ſumere poterant. ſed educte exterius cō
tinuo hec ſumebāt. Tunc daria virgo prudentiſſi-
ma dee veſte dicata. rogatur vt ad criſantum intro
eat. et eum dijs et patri reſtituat. Qua ingreſſa. et
a criſanto de pompa veſtium reprehenſa. reſpon-
dit ſe non ꝓpter pompā. ſed vt dijs et patri euꝫ lu
crificaret ſic indutā. Cum criſantus iterum eam re
prehenderet cur pro dijs illos coleret. quos auto
res ipſoruꝫ flagicioſos ſemper viros et impudicas
feminas affirmarent. reſpōdit daria philoſophos
per nomina hominū elementa ſanxiſſe. Cui criſan
tus. Si vnus terram vt deam veneretur. et alter
vt ruſticus aret. plus ruſtico ꝙ veneranti exhibe-
re probatur. et de mari et alijs ſimiliter. Tunc cri-
ſantus et daria ab eo cōuerſa ſancti ſpiritus copu-
la vniti. et carnale matrimonium ſimulantes. ad
chriſtum plurimos conuertebāt. Nam et claudiuꝫ
tribunum qui eius tortor fuerat cum vxore eius et
filijs et pluribus alijs militibus ad fidem conuer-
terunt. Criſantus igitur iuſſu numeriani infetidiſ
ſimū carcereꝫ recludit. Sed fetor in odorē ſuauiſſi
mum commutatur. Daria autem lupanari tradit.
Sed leo ab amphiteatro fugiens. hoſtiarius lu-
panaris efficitur. Mittitur igitur quidam vt vir-
ginem corrumpat. ſed a leone capitur. et quaſi in-
nuens a ſancta quid de captiuo fieri iubeat ſciſcita
tur. Que precepit ne eum lederet. ſed ad ſe venire
permitteret. Qui mox conuerſus per vrbem cucur
rit. et dariam deam eſſe clamare cepit. Mittūtur
igitur venatores vt leonem capiant. ſed omnes a
leone capiuntur. et ante pedes virginis ponuntur
et ab ea conuertuntur. Tunc prefectus copioſum
ignem iuſſit in introitu celle mitti. vt leo cuꝫ daria
comburatur. Quod leo conſiderans timuit et ru-
giens a virgine licenciam accepit. vt nullum ledēs
quo vellet abiret. Cum ergo criſanto prefectus et
darie diuerſa penarum ſupplicia irrogaret. et ne-
quaꝗ ledi valerent tandem inuiolati coniuges in
foueam deponuntur. et terra et lapidibus obruti
chriſto martires conſecrantur. tempore cari nar-
bonenſis epiſcopi qui cepit anno domini. cclxx. Ho-
rum ſolennitas hic celebrius recolitur

De vndecim milibus virginum clxiiij

Vndecim milium virginuꝫ paſſio hoc ordine
celebrata fuit. In britania nanꝗ rex xpia-
niſſimus quidam fuit nomine nothus vel
maurus. qui quādam filiam nomine vrſulam ge-
nerauit. Hic mirabili honeſtate morum. ſapientia
et pulchritudīe pollebat. ita ꝙ eius fama vbiꝗ vo

labat. Rex aūt anglie cum nimis prepotens eſſet.
et multas natiōes ſuo imperio ſubiugaret. audita
huius virginis fama. beatum ſe per omnia fateba
tur. ſi predicta virgo ſuo vnigenito copularetur.
Juuenis etiam ad hoc plurimum eſtuabat. Mit-
tunt igitur ſolennes nuncios ad patrem virginis.
magnis promiſſionibus et blādicijs. magnas adij
cientes minas ſi ad dn̄m ſuum vacui reuertantur.
Rex autem cepit plurimum anxiari. tum quia xpi
fide inſignitam cultori ydolorū tradere indignum
duceret. tum quia ipſam nullatenus conſentire co
gnoſceret. tum quia ipaꝫ regis ferocitatem pluri-
mum formidaret. Ipa autem diuinitus inſpirata
patri ſuaſit. vt predicto regi aſſenſuꝫ preberet. ea
tamen condicione propoſita. vt ipſe rex cum patre
deceni virgines electiſſimas ſibi ad ſolacium tra-
deret. et tam ſibi quā alijs mille virgines aſſigna-
ret. et comparatis trieribus inducias triennij ſibi
daret ad dedicationem ſue virginitatis. et ipſe iu-
uenis baptiſatus. in his tribus annis ī fide inſtrue
retur. Sapienti ſiquidem vſa conſilio. vt aut diffi
cultate propoſite cōditionis animum eius ab hoc
auerteret. aut hac oportunitate predictas virgi-
nes ſecū deo dedicaret. At iuuenis libenter hac cō
dicione accepta apud patrem inſtitit. et protinus
baptiſatus accelerari cuncta que beata virgo pre-
ceperat imperauit. Pater autem puelle ordinauit
ꝙ filia ſua quam valde diligebat. viros quorum
ſolacio tam ipſa ꝙ eius exercitus indigebat in co-
mitatu ſuo haberet. Vndiꝗ igitur virgines con-

fluunt .vndiqꝫ viri ad tam grande ſpectaculū cur-
runt. Nam multi epiſcopi ad eas confluxerunt. vt
ſecum pergerent. Inter quos fuit pantulus baſi-
lienſis epiſcopus. qui eas vſqꝫ romam perduxit et
inde reuerſus cum eis martirium ſuſcepit. B
Sancta quoqꝫ geraſima regina ſicilie, que virum
ſuum regē crudeliſſimum quaſi de lupo fecerat a-
gnum ſoror matris ſ. ūj epiſcopi et darie matris ſan-
cte vrſule. cum eidem pater ſancte vrſule ſecretum
per litteras intimaſſet. continuo inſpirante deo cū
quatuor filiabus ſuis babilla. iuliana. victoria. et
aurea. et paruulo ſuo adriano. qui amore ſororuꝫ
ſuarū vltro ſe peregrinationi ingeſſit. relicto re-
gno ī manu vnius filij ſui. vſqꝫ in britaniā nauiga
uit. Cuius cōſilio virgines de diuerſis regnis colli
gebantur. et earum ſemꝑ ductrix exiſtens cum eis
tandem martirium paſſa eſt. Iuxta condictuꝫ igit̄
virginibus trieribus et ſumptibus preparatis. cō-
militonibus ſuis regina ſecreta reuelat. ⁊ in nouā
miliciam oīs coniurant. Nam modo belli prelu-
dia incboant. modo currunt. modo diſcurrunt. In
terdum belli cauſa plerunqꝫ fugam ſimulant. om-
niqꝫ genere ludoruꝫ exercitate nichil quod animo
occurrebat relinquebant intactum. Aliquādo me
ridie. aliquando vix veſpere redibant. Confue-
bant proceres et primates ad tam grande ſpecta-
culum. et omnes admiratione et gaudio repleban
tur. Tandem cum vrſula omnes ad fidem virgi-
nes conuertiſſet. ſub vnius diei ſpacio flante proſ-
pero vento ad portum gallie qui tiella dicitur. et
inde coloniā deuenerunt. Ubi vrſule angelus dñi
apparuit. et predixit eas illuc integro numero re-
uerſuras. et coronas ibidem martirij ꝑcepturas.
Inde igit̄ ad angeli admonitionē romam tenden
tes. ad vrbem baſileā applicuerūt. et ibidē relictis
nauibus romā pedeſtres venerūt. Ad quarū aduē
tū papa ciriacus valde gauiſus. cū ipe de britania
oriūdus eſſet. et mltas ibidē inter eas cōſanguine
as haberet. cū omni clero ipas ſummo cū honore
ſuſcepit. In ipa aūt nocte pape diuinitus reuelat̄.
cū cuꝫ ipſis virginib⁹ palmā martirij ꝑcepturum.
Qđ apud ſe celans multas ex ipſis que adhuc ba-
ptiſate nō fuerant baptiſauit. Uerū cuꝫ oportunū
tēpus videret. et anno vno et. xi. hebdomadibus
poſt petrū eccleſiā decimuſnonus rexiſſet in cōuen
tu omniū ꝓpoſitū ſuum indicauit. et corā oībus et
dignitati et officio reſignauit. Sed cū omnes recla
marent et maxime cardinales qui eū delirare pu-
tabant. eo ꝙ relicta pontificatus glīa poſt quaſdā
mulierculas fatuas ire vellet. ille nullaten⁹ acqe-

ſcens quendā virū ſanctū qui ametos dictus eſt lo-
co ſui in pontificē ordinauit. Et quia ſedē apoſtoli
cam inuito clero reliquit nomē eius de cathologo
pontificū idem clerus abraſit. omnēqꝫ gratiā quaꝫ
ſacer ille vrginū chorus ī curia romana habuerat
actēpore ille admiſit. Duo aūt iniqui pricipes roma
ne milicie. ſcꝫ maximus. et africanus videntes ma
gnam virginū multitudinem. et ꝙ multi multeqꝫ
ad eas cōfluerent. timuerūt ne ꝑ eas nimis creſce-
ret religio xpiana. Quapropter iter earū diligen-
tius explorātes nuncios miſerūt ad iulium cogna
tum ſuū principē gentis hunorū. vt educto contra
eas exercitu ipas cum xpiane eſſent cū venirent co
loniam trucidarēt. Beatus igit̄ ciriacus cuꝫ illa no-
bili virginū multitudine de vrbe egreſſus eſt. Se-
cutus eſt aūt ipm vincētius preſbiter cardinalis.
et iacobus qui de britania patria ſua in antiochiā
ꝓuectus archiepatus dignitatē. vij. annis ibidē te
nuit. Qui cū papā tunctēporis viſitaſſet. et iā vrbē
egreſſus de virginū aduentu audiſſet. cōcitus re-
dijt. et itineris ac paſſionis ſe eis ſociū fecit. Mau
ricius quoqꝫ leuicane vrbis eps. auunculus babile
et iuliane. necnō et follarius lucenſis eps et ſulpi-
cius rauēnenſis eps qui tunc romam aduenerant
ꝑdictis virginib⁹ adheſerūt. Ethereus quoqꝫ ſpon
ſus beate vrſule manēs in britania. ꝑ viſionē an-
gelicā a dño admonet̄. vt matrē ſuaꝫ hortaret̄ fieri
xpianam. Nā pater eius primo anno quo xpianus
factus fuerat mortuus eſt. et filius ei⁹ ethere⁹ eidē
in regno ſucceſſit. Cum autem ſacre virgines cum
predictis epiſcopis a roma redirent. ethereus a
dño admonet̄. vt protinus ſurgens ſponſe ſue oc-
currat. vt cū ea in colonia martirij palmā accipiat
Qui diuinis monitis acquieſcēs matreꝫ ſuā bapti
ſari fecit. et cū ipa et ſorore ſua paruula florentina
iam xpiana necnō et clemente epo ipſis virginib⁹
obuians ſe ad martiriū ſociauit eiſdem. Marculus
quoqꝫ eps grecie. et neptis ſua cōſtantia filia doro
thei regis cōſtantinopolitani. q̄ nubēs cuidam ad
oleſcēti filio cuiuſdā regis. ſed ante nuptias morte
preuento. virginitatē ſuam dño vouit. ꝑ viſionem
admoniti romā venerunt. et predictis virginibus
ad martiriū ſe iunxerunt. Omnes igit̄ virgines cū
ꝑdictis epiſcopis coloniā redierūt. et ipam iam ab
hunis obſeſſaꝫ inuenerūt. Quas barbari videntes
ſuꝑ eos cū clamore nimio irruerūt. et quaſi lupi ſe-
uiētes in oues. totā illā multitudinē occiderūt. Cū
aūt ad beatā vrſulam ceteris iugulatis veniſſent.
vidēs pricepſ eius miraꝫ pulchritudinē obſtupuit
et cōſolans eā ſuꝑ necem virginum ꝓmiſitqꝫ eam

ſibi in cõiugẽꝫ copularet. Sed cũ hoc illa penitus
reſpuiſſet. ille contemptũ ſe vidẽs. directa ſagitta
eam trãſfixit. et ſic martiriũ conſummauit. ¶
Quedã aũt virgo nomĩe cordula timore perterri=
ta in naui. nocte illa ſe abſcondit. Sed in craſtinuꝫ
ſponte morti ſe offerẽs martirij coronam ſuſcepit.
Sed cũ eius feſtũ non fieret. eo ꝙ cum alijs paſſa
non eſſet. ipſa poſt longũ tempus cuidã recluſe ap
paruit ꝑcipiens. vt ſequẽti die a feſto virginũ. eius
quoqꝫ ſolẽnitas recolaẜ. Paſſe ſunt aũt anno dñi.
ccxxxviij. ¶ Ratio autẽ tpis vt quibuſdam placet
non ſuſtinet ꝙ hec tali tpe ſint peracta. Sicilia eñi
tunc non erat regnũ nec conſtantinopolis. cuꝫ hic
fuiſſe dicaẜ cũ virginibus has reginas. Uerius cre
ditur. ꝙ diu poſt conſtantinũ imperatorẽ cũ huni
et gothi ſeuiebãt tale ſit martiriũ celebratum. tpe
ſcꝫ marciani imꝑatoris. vt in quadã cronica legiẜ.
qui regnauit anno dñi. cccclij. Abbas quidam ab
abbatiſſa colonie corpus vnius virginũ ĩpetrauit
ꝓmittens ꝙ ipm in capſa argentea in ſua eccleſia
collocaret. Sed cum ꝑ annũ integrũ ſuꝑ altare eã
in capſa lignea tenuiſſet. quadã nocte dum abbas
ipſius monaſterij cũ ſuo cõuentu matutinas canta=
ret virgo illa corporaliter deſuꝑ altari deſcẽdit et
ante altare reuerenter inclinans ꝑ mediũ chorũ vi
dentibus monachis ꝛ ſtupẽtibus inde receſſit. Ab
bas igiẜ ad capſam currẽs. et vacuã ipſam inueni=
ens coloniã ꝑꝑerauit. et abbatiſſe rei ordinẽ inti=
mauit. Pergẽteſqꝫ ad locũ vnde illud corpus ſum=
pſerant illud ibidẽ inuenerũt. Cũ abbas veniã pe
tens illud vel aliud peteret certiſſime promittens
capſam ꝑcioſaꝫ citius ſe facturũ nullatenus impe=
trauit. Religioſus quidã cum has virgines in de=
uotiõe multa haberet quadã die dũ grauiter infir
mareẜ. vidit quandã virginẽ pulcherrimã ſibi ap=
parentẽ. et ſi ſe cognoſceret inquirentem. Qui cuꝫ
ad eius viſionẽ miraretur. et ſe nequaꝗ̃ ipſam co=
gnoſcere fatereẜ. illa ait. Ego ſum vna virginum
erga quas tantum habes deuotionis affectuꝫ. Et
vt inde mercedem accipias ſi amore et honore no
ſtri vndecies milles dñicam orationem dixeris in
hora mortis in protectionẽ et ſolaciũ nos habebis
Qua diſparente ille. ꝗ̃ citius potuit hec impleuit.
Statimqꝫ vocato abbate inungi ſe fecit. Qui cum
inungereẜ. ſubito exclamauit vt fugerẽt. et veniẽ
tibus ſacris virginibus locũ darent. Quẽ cum ab
bas quid hoc eſſet interrogaret. et ille ꝓmiſſionẽ
virginis ſibi ꝑ ordinẽ enarraſſet. recedẽtibus cun
ctis et paulo poſt redeuntibus. ipſum migraſſe ad
dominum inuenerunt.

¶ De ſanctis ſimone et iuda apoſto lis. clv

A

SImon interpretaẜ obediens vel ponens tri
ſtitiam. Hic habuit duplex cognomẽ. Dicꝰ
eſt eñi ſimon zelotes. et ſimon chananeus a
chana vico galilee vbi dñs aquã in vinũ mutauit.
Et idẽ eſt zelotes qđ chananeus. Chana eñi zelus
interpretaẜ. Habuit igiẜ obedientiã preceptorum
per executionẽ. triſtitiã afflictorũ ꝑ compaſſioneꝫ.
zelum animarũ ꝑ conſtantẽ feruorem ¶ Judas in=
terpretaẜ cõfitens vel glorioſus. Uel iudas quaſi
iubilũ dans. Ipſe eñi habuit cõfeſſionẽ fidei glĩaꝫ
regni. et iubilum interni gaudij. Hic multiplex ha
buit cognomen. Dictus eſt eñi iudas iacobi ſupple
frater. fuit eñi frater iacobi minoris. Scđo dictus
eſt thadeus. qđ interpretaẜ apprehendẽs princi=
pem. Uel diciẜ thadeus a thadea ꝛ deus. Thadea
diciẜ eſſe veſtis regia. Ipſe eñi fuit veſtis regia dei
per ornamentũ virtutũ per quã apprehendit prin
cipem xp̃m. Uel thadeus quaſi tam deus ideſt ma
gnus deus ſcꝫ per adoptionẽ. Tercio dictus eſt in
hiſto. eccleſiaſtica lebeus. quod ſonat quaſi cor vel
corculus. ideſt cordis cultor. Uel lebeus quaſi le=
bes. Cor ꝑ magnanimitatẽ. corculus ꝑ puritatẽ. le
bes ꝑ gratiaꝝ plenitudinẽ. qꝛ quaſi olla et vas vir
tutũ et gratie eſſe promeruit. Eorũ paſſionẽ et le=
gendã hebraice abdias epũs babilonie ab ipſis apo
ſtolis epũs ordinatus ſcripſit. Quã tropeus abdie
diſcipulus tranſtulit in grecum. affricanus in lati=
num.

❡ De ſantis Simone et iuda

SImon chananeus et iudas q̇ ⁊ thadeus fratres fuerūt iacobi minoris. et filij marie cleophe que alpheo nupta fuit. Judas vero ad abagarū regem ediſſe a thoma miſſus fuit poſt aſcenſionē dñi. Legit̃ enim in eccle. hiſtoria. ꝙ predictus rex abagarus dño noſtro iheſu xp̄o in hūc modū epiſtolā deſtinauit. Abagarus rex euchanie filius. Jheſu ſaluatori bono. qui apparuit in locis hieroſolimoꝝ ſalutē. Auditū eſt michi de te ⁊ ſanitatibꝰ quas facis. ꝙ ſine medicamētis aut herbis fiant iſta p te. et ꝙ verbo facis cecos videre. claudos ambulare. leproſos mūdari. et mortuos reuiuiſcere. Quibus oībus auditis de te ſtatui in animo meo vnū eſſe e duobꝰ. aut qꝛ tu ſis deus et deſcenderis de celo vt hec facias. aut ꝙ filius dei ſis qui hec facis. Propterea ego ſcribēs rogauerim te vt digneris fatigari vſqꝫ ad me. et egritudinē meā qua diu laboraui curare. Nam et illud comperi ꝙ iudei murmurant aduerſum te. et volunt inſidiari tibi. Ueni ergo ad me. qꝛ eſt michi parua ciuitas. ſed honeſta que vtriſqꝫ ſufficiet. Dñs aūt iheſus in hec verba ſibi rñdit. Beatus es qui credidiſti ī me cū ipſe nō videris me. Scriptū eſt eñ de me. quia hi qui me non vident credent. et hi qui me vident non credēt. De eo aūt ꝙ ſcripſiſti ad me vt veniā ad te. oportet me hec omnia complere ꝓpter que miſſus ſum. et poſtea me recipi ab eo a quo miſſus ſum. Cū ergo aſſumptus fuero aliquē de diſcipulis meis mittā ad te vt curet te. et viuificet te. Hec in hiſto. eccle. Uidens aūt abagarus ꝙ preſentialiter xp̄m videre non poſſet. ſcd̄m qd̄ in quadā antiqua hiſtoria inuenit̃. ſicut iohes damaſcenus in li. iiij. teſtat̃. pictorem quendā ad ihm miſit vt dñi ymaginē figuraret. vt ſic ip̄m ſaltē p ymaginem cōſpiceret. quē in facie videri nō poterat. Sed cū ad eū pictor veniſſet ꝓpter nimiū fulgorē qui ab eius facie ꝓcedebat in eius faciē clare nequibat videre vel intēdere. nec ip̄am vt ſibi iuſſum fuerat figurare. Qd̄ cernens dñs veſtimentū lineum ipſius pictoris accipiēs. et ſue faciei ſupimponēs. ſuij p̄ius ymaginē eidem impſſit. ac deſiderāti regi abagaro deſtinauit. Cuiuſmodi aūt ymaginis dñs fuerit in eadē antiqua hiſtoria legit̃. ſicut idē iohes damaſcenus teſtat̃. Fuit eñ vt ibidē dicit̃ bene oculatus. bene ſupciliatus. longū vultū habuit. et fuit accliuus quod ſignū maturitatis fuit. B

❡ Jlla aūt epiſtola dñi noſtri ihu xp̄i tante virtutis eſſe dicit̃. vt in illa ciuitate ediſſa nullus hereticus vel paganus viuere valeat. nec tyrānus aliq̄s eidē nocere p̄ſumat. Nam ſi aliquādo gēs aliqua armata manu cōtra illam ciuitatē inſurrexerit. infans aliquis ſup portam ſtans ep̄lam illam legit. et ea die hoſtes territi fugiūt. aut pacati cū eis componūt. ſicut fert̃ olim fuiſſe adimpletū. Sed poſtmodum ciuitas a ſarracenis capta fuit et ꝓphanata ſublato bñficio ꝓpter abundantiā peccatoꝝ in oriente vndiqꝫ patefactā. Poſtq̄ vero dñs aſſumptus eſt. vt in hiſto. eccle. legit̃ miſit thomas ap̄lm thadeū qui et iudas dictus eſt ad abagarū regem ſcd̄m dei ꝓmiſſionē. Qui cūp ad eū veniſſet. et ſe diſcipulum iheſu ſibi ꝓmiſſum dixiſſet. vidit abagarus in vultu thadei quendā mirum et diuinū ſplendorē. Quo viſo ſtupefactus et territus dñm adorauit dicens. Uere diſcipulus es iheſu filij dei qui michi dixerat. Mittam aliquē ad te de diſcipulis meis q̇ te curet. et tibi vitam preſtet. Cui thadeus. Si in dei filiū credideris om̄ia tui cordis deſideria obtinebis. Cui abagarus. Credo vere et iudeos q̇ eū crucifixerūt libenter trucidarē ſi michi poſſibilitas adeſſet. et nequaq̄ romanoꝝ auctoritas impediret. Cum igit̃ abagarus vt in aliq̄bus libris legit̃. leproſus eſſet. thadeus ep̄lam ſaluatoris accepit. de ea eius faciē confricauit. et ſtatim plenā ſanitatem recepit. Judas aūt poſtea in meſopotamia et ponto predicauit. ſimon vero in egipto. deinde in pſidā ambo venerūt. et ibidē duos magos zaroen ⁊ arphaxat quos matheus de ethiopia fugauerat inuenerunt. Tunc baradach dux regis babilonie cōtra indos ad preliū ꝓfecturus. nullū a dijs ſuis potuit habere rñſum. Pergentes aūt ad phanum ꝓxime ciuitatis. ibidē habuerunt rñſum. ꝙ ꝓpter ap̄los qui venerūt dij reſpōdere nō poſſent. Tūc dux eos inquiri fecit. et inuentos quinā eſſent. vel qua de re veniſſent inquiſiuit. Qui rñderunt. Si genus queris hebrei ſumꝰ. Si cōdicionē ſeruos ihu xp̄i nos eſſe fatemur. Si cauſam. ſalutis vr̄e cauſa huc venimus. Quibus dux reſpōdit. Cum felix reuerſus fuero audiā vos. Cui ap̄li. Modo magis congruū eſt te cognoſcere illum cuius ope vincere poſſis. vl̄ certe rebelles pacatiſſimos inuenire. Quibus dux. Dijs noſtris potētiores vos video. finem belli nobis rogo p̄dicite. Cui ap̄li. Ut deos tuos mēdaces eſſe cognoſcas. iubemus illos ad queſita dare reſpōſa. vt dū dixerint que ignorāt. ꝓbemꝰ eos p omnia eſſe mentitos. Tūc fantaſtici grande bellum dixerūt futurū. et multū populū hinc inde prelio ruiturū. Tunc ap̄li ridere ceperūt. Dicit eis dux. Me timor inuaſit. et vos ridetis? Cui apoſtoli. Noli timere. qꝛ pax huc nobiſcū intrauit. ⁊ cras hora diei tercia legati indoꝝ ad te veniēt. et tue

ſe poteſtati cum pace ſubijcient. Tunc pontifices
riſum etiã leuauerũt et duci dixerũt. Ad hoc iſti ſe
curũ te reddere volũt. vt dum incautus fueris ab
aduerſarijs occuperis. Cui apl'i. Non diximus tibi
expecta vnũ menſem ſed vnũ diez. et cras in pace
victor exiſtes. Tũc dux vtroſqʒ cuſtodiri fecit. vt ex
rei exitu veraces honorarent͂. et mendaces pro cri
mine punirent͂. Cum ergo in craſtinum quod apl'i
p̄dixerant eueniſſet. et dux incẽdere voluiſſet pon
tifices ꝓhibuerunt apoſtoli ne hoc fieret. cum ipſi
nõ viuentes occidere ſed mortuos viuificare miſſi
eſſent. ¶ Tunc dux valde miratus q̄ꝛ eos oc-
cidi non ꝑmitterent. et quia de bonis illorũ aliqua
recipere nollent. eos ad regẽ duxit dicens. Iſti rex
ſunt dij latentes in effigie hominũ. Cumqʒ ſibi oĩa
p̄ſentibus p̄dictis magis narraſſet zelo inuidie ma
gi cõmoti dixerũt eos malignos eſſe. et contra re-
gnum ſublimiter cogitare. Dixit eis dux. Si aude-
tis cum eis cõfligite. Cui magi. Si vis videre q̄a
nobis p̄ſentibus loqui nõ potuerunt veniãt huc vi
ri eloquẽtiſſimi. et ſi corã nobis auſi loqui fuerint.
nos per oĩa imperitos ꝓbabis. Cum aũt plurimi
aduocati adducti fuiſſent. cõtinuo corã magis ita
muti facti ſunt. vt nec nutib⁹ q̄ loqui non poterãt
indicarent. Dixerũtqʒ magi ad regẽ. Ut ſcias nos
deos eſſe. ꝑmittemus eos loqui. ſed ambulare nõ
poſſe. Iterumqʒ reddemus eis greſſum. ſed facie-
mus eos apertis oculis nil videre. Qui cũ hec oĩa
feciſſent. dux aduocatos illos turpiter cõfuſos ad
apl'os duxit. Quos cũ aduocati pãnoſos vidiſſent
eos in animo cõtempſerunt. Quibus ſimon. Sepe
euenit vt intra ſcrinea aurea et gẽmata vilia queqʒ
habeant͂ incluſa. et intra viliſſimas et ligneas ca-
pſas ſint gẽmarꝫ monilia p̄cioſa cõpoſita. Quicũqʒ
ergo alicuius rei cupit eſſe poſſeſſor. nõ magnopere
geſtatoriũ. ſed ipſum qđ geſtat͂ expectat. Promitti
te igit͂ vos ab ydolorꝫ cultura diſcedere. et ſolum
deũ inuiſibilẽ adorare. et nos ſignũ crucis in fron
tibus veſtris faciem⁹. ⁊ magos cõfutare poteritis
Qđ cum feciſſent. et in frontibus eorꝫ conſignati
eſſent. ad regẽ coram magis iterꝫ ingreſſi ſunt. Et
cum a magis ſuperari non poſſent. Immo ipſis corã
omibus inſultarẽt. irati magi multitudinẽ ſerpen
tum aduenire fecerunt. Statimqʒ ad iuſſum regis
veniẽtes apl'i pallia ſua de ſerpẽtib⁹ impleuerũt
et in magos ꝓiecerunt dicẽtes. In nomĩe dñi nõ
moriemini. ſed a ſerpẽtibus lacerati dolorꝫ veſtro
rum mugitus dabitis. Cum ergo ſerpẽtes carnes
eorꝫ comederẽt. et ipſi tanq̄ lupi vlularent. rex et
ceteri rogabant apl'os vt eos a ſerpentibus occidi
permitterẽt. Quibus apl'i reſponderũt. Nos miſſi
ſumus reducere de morte ad vitã. nõ a vita p̄cipi-
tare in mortẽ. Et facta orõne iuſſerũt ſerpentibus
vt omne venenũ qđ infuderãt reuocarẽt. ⁊ poſtmo
dum ad loca ſolitaria redirẽt. Maiores aũt crucia
tus magi ſenſerũt. cum venena ſerpentes retrahe
rent q̄ cum ante carnes comederẽt. Quibus apl'i
dixerũt. Tribus dieb⁹ dolores ſentietis. tercia ve-
ro die ſani eritis. vt vel ſic a veſtra malicia receda
tis. Cum ergo tribus diebus ſine cibo et potu ac
ſummo doloribus nimiũ cruciati manſiſſent. apo-
ſtoli veniẽtes ad eos dixerũt. Non dignat͂ dñs ha
bere coacta ſeruitia. ideoqʒ ſurgite ſani et abite ha
bentes liberã facultatẽ faciendi qđ vultis. Illi aũt
in malicia perdurantes ab eis fugerũt. et pene cõ-
tra eos totã babiloniam cõmouerunt. Poſt hoc
filiã cuiuſdã ducis ex fornicatione concepit. et filiũ
parturiens quendã ſanctum dyaconum infama-
uit q̄ eam violauerit. et ex ipſo conceperit. Cum
aũt parentes dyaconuꝫ occidere vellent. apoſtoli
adueniunt. et quando puer nat⁹ ſit requirũt. Qui
reſpõderunt. Hodie hora prima diei. Dixeruntqʒ
apl'i. Infantẽ huc adducite. et dyaconũ quẽ accuſa
tis huc etiam ꝓducite. Qđ cum factũ eſſet apoſtoli
infanti dixerũt. Dic infans in nomĩe dñi ſi iſte dya
conus hec preſumpſit? Ad hoc infans. Iſte inquit
dyaconus caſtus et ſanctus eſt. nec vnq̄ carneꝫ ſuã
coinquinauit. Cum aũt parẽtes puelle inſtarent
vt apl'i quererent. quis autor huius ſceleris fuiſſet
rñderũt apoſtoli. Nos innocẽtes abſoluere decet.
nocentes ꝑdere non decet. Tunc etiam temporis
contigit vt due trigrides ferociſſime que in ſingu
lis caueis clauſe erant fugerent. et omnes qui ſibi
occurrerẽt deuorarẽt. Tunc apl'i ad eas venerunt
et in nomĩe dñi eas velut oues manſuetas fecerũt
Uolentibus aũt apoſtolis ab inde diſcedere roga
ti per annũ et tres menſes ibidẽ ꝑmanſerunt. In
quo ſpacio pluſq̄. lx. milia hominũ exceptis par-
uulis cũ rege et principibus baptiſati ſunt. ¶
Predicti aũt magi ad quandã ciuitatẽ nomĩe ſan-
nir vbi erant. lxx. ydolorum pontifices venerũt ⁊
eos contra apl'os concitauerũt. vt cum illuc veni-
rent. aut eos ſacrificare cõpellerẽt aut penitus ne
carent. Perluſtrata igit͂ vniuerſa ꝓuincia cũ apo-
ſtoli ad predictã ciuitatẽ veniſſent. ecce p̄dicti pon
tifices cum vniuerſo populo eos capiunt. et ad tẽ-
plum ſolis deducũt. Demones aũt per energumi-
nos clamare ceperũt. Quid nobis et vobis apoſto
li dei viui? Ecce in ingreſſu veſtro flãmis exurimur
Tunc angelus dei eis apparens dixit. Unũ e duo

bus eligite. Aut horũ repentinũ interitum. aut veſtrũ martiriũ. Cui apoſtoli. Adoranda eſt dei miſericordia vt et iſtos conuertat. et nos ad palmam martirij pducat. Facto aũt ſilencio apl'i dixerunt. Ut ſciatis ꝙ hec ydola demonib⁹ plena ſunt. Ecce eis imperamus vt exeant. et ſinguli ſimulacra ſua cõfringant. Statimq; duo ethiopes nigri et nudi cunctis ſtupẽtibus de ſimulacris exierũt. et cõfractis illis cũ diris vocibus abſceſſerũt. Quod vidẽtes pontifices in apl'os irruerũt. ⁊ eos ꝑrimus trucidarũt. In ipa aũt hora cum nimia eſſet celi ſerenitas. tãta fulgura exiterũt. vt templũ ipm trifarie ſcinderet. et illi duo magi in carbones ictu fulguris verterent. Rex aũt corpora apl'orũ ad vrbẽ ſuã tranſtulit. et in honorẽ eoꝝ eccleſiã mire magnitudinis fabricauit. De beato autẽ ſimone in plurib⁹ locis inuenit ꝙ crucis patibulo ſit affixus Quod etiã yſido. in li. de obitu apl'oꝝ. et euſebius in hiſto. eccle. et beda ſup actus. et magiſter iohes beleth in ſumma ſua teſtãtur. Cum eñ vt aiunt in egypto predicaſſet. hieroſolimã redijt. et poſt mortem iacobi minoris in epm hieroſolimitanũ ab apoſtolis vnanimiter eſt elect⁹. ⁊ ante mortẽ ſuã. xxx. mortuos ſuſcitaſſe narrat. Unde cãtat de eo. Terdenos mortuos fluctibus merſos hũane vite reddidit. Cum aũt eccleſiã hieroſolimitanã per annos multos rexiſſet. et. cxx. annũ ageret tẽpore traiani imparoris. cum atticus cõſularis hieroſolimis haberet. et ab eo capit. et iniurijs multis afficit. Ad vltimũ in cruce ipm affigi iuſſit omnibus qui aderant et ipo iudice mirantibus et. cxx. annoꝝ ſenex crucis ſuppliciũ ptuliſſet. Nõnulli vero dicunt ſicut eſt rei veritas. ꝙ nõ fuit iſte ſimon qui crucis martirium ptulit et qui eps hieroſolimitanus fuit. ſed fuit alius ſimon filius cleophe fratris ioſeph quod etiã euſebius ceſarienſis eps in ſua cronica teſtat. Idem dicunt yſidorus et beda in ſuis cronicis. Nã yſidorus et euſebius quod prius dixerunt. poſtmodum in cronicis ſuis correxerunt. quod patet per bedam qui ſe hoc ſenſiſſe redarguit in retractionibus ſuis. Uſuardus quoq; in ſuo martilogio idem teſtatur.

De ſancto quintino clvi A

Quintinus genere nobilis et ciuis romanus ad vrbem ambianũ veniens et multa miracula faciẽs. iuſſu maximiani a pfecto vrbis capit et vſq; ad defectũ cedentiũ verberatus carceri mancipat. Sed ſoluẽte eũ angelo in mediam vrbem iuit. et ibi populo pdicauit. Unde iterũ captus et in eculeo vſq; ad ruptionẽ venarũ diſtẽtus

neruis quoq; crudis duriſſime ceſus. oleũ picem et adipem feruentiſſimũ tolerauit. Et cum preſidẽ derideret. irat⁹ calcem acetũ et ſinapiũ in os eius piecit. Sed cũ adhuc imobilis pmaneret et apud veromandũ adduct⁹ fuiſſet. duos clauos a capite vſq; ad crura. et decẽ inter vngulas et carnẽ pſes infigens tandẽ eum decolari fecit. Cuius corpus in flumẽ piectũ. cũ p annos. lv. latuiſſet. a quadã matrona nobili romana taliter reptũ eſt. Nam cũ aſſidue orationi vacaret. nocte ab angelo monita ad caſtrũ vero mandũ pperare iubet. vt in tali loco corpus incorruptũ ſancti quintini requireret. et honorifice ſepeliret. Cum igit ad predictũ locum cũ multo comitatu veniſſet. et orõnem ibidẽ funderet corpus ſancti quintini incorruptũ et redolẽs ſuper fluuiũ prin⁹ enatauit. Qd ſepeliens p ſepulture beneficio lumen oculoꝝ recepit. et ibidẽ edificata eccleſia ad propria remeauit.

De ſancto euſtachio clvii A

Euſtachius ante placidus vocabat. Hic erat magiſter militũ traiani imperatoris. Erat aũt operibus miſericordie valde aſſiduus ſed tamẽ ydoloꝝ cultui deditus. Habebat aũt coniugem eiuſdem ritus et miſcdie exiſtentẽ. Duoſq; filios pcreauit quos iuxta ſuã magnificentiã magnifice educari fecit. Et quia opibus miſcdie ſedulus inſiſtebat. ad viam veritatis meruit illuſtrari Quadam eñ die cum venationi inſiſteret. greges ceruorũ reperit. inter quos vnũ ceteris ſpecioſiorem et maiorẽ conſpexit. qui ab alioꝝ ſocietate di-

¶ De ſancto Euſtachio

ſcedens in ſiluā vaſtiorem ꝓſilijt. Verū alijs mili
tibus circa ceruos reliquos occupatis. placidus
hūc toto niſu inſequit̄. et ipm̄ capere nitebat̄. Quē
cū totis virib⁹ inſequeret̄. ceruus tandē ſup quan⸗
dam rupis altitudinē cōſcendit. et placidus appro
pians qualiter capi poſſet animo ſedulus reuolue
bat. Qui cum ceruū diligenter conſideraret vidit
inter cornua ei⁹ formā ſancte crucis ſupra ſolis cla
ritatem fulgentē. et ymaginē iheſu xp̄i qui per os
cerui ſicut olim ꝑ aſinam balaam ſic ei locutus eſt
dicens. O placide q̄d me inſequeris? Ego tui gra⸗
tia in hoc animali tibi apparui ¶ Ego ſum xp̄s quē
tu ignorās colis. Elemoſine tue corā me aſcende⸗
runt. et ob hoc veni vt ꝑ hunc quē venabaris cer⸗
uum. Ego quoq̧ teipē venarer. Alij tamē dicūt ꝙ
ip̄a ymago xp̄i q̄ inter cornua cerui apparuit hec
verba ꝓtulit. Hec audiēs placidus nimio timore
correptus de equo in terrā ꝓcidit. et poſt vnā ho⸗
ram ad ſe rediens de terra ſurrexit et ait. Reuela
michi quid loqueris. et ſic credaꝫ in te. Et ait xp̄s.
Ego placide ſum xp̄s qui celū et terraꝫ creaui. qui
lucē oriri feci. et a tenebris diuiſi. qui tp̄a et dies et
annos cōſtitui. qui hominē de limo terre formaui.
qui propter ſalutem humani generis in terris in
carne apparui. qui crucifixus et ſepult⁹ tercia die
reſurrexi. Hec audiēs placidus iterū in terram de
cidens ait. Credo dn̄e quia tu es qui omnia feciſti
et qui errantes cōuertis. Et dixit ad eum dn̄s. Si
credis vade ad ep̄m ciuitatis. et te baptiſari facias
Cui placidus. Vis dn̄e vt hec eadem vxori mee et
filijs meis nunciē. vt et ipſi pariter in te credant?
Cui dn̄s. Renūcia illis vt et ipſi pariter tecū ſe mun
dentur. Tu quoq̧ die craſtina huc venias vt tibi
rurſus apparcā. et que futura ſint plenius tibi pā⸗
dam. Cū ergo domū veniſſet et hec vxori in lecto
renūciaſſet. exclamauit vxor eius dicens. Dn̄e mi.
et egō cū tranſacta nocte vidi dicentē michi. Cras
tu et vir tuus et filij tui ad me venietis. Et nunc
cognoui q̄m ipſe eſt iheſus xp̄s. Perrexerunt igit̄
ad ep̄m rome media nocte qui eos cū magno gau
dio baptiſauit. et placidū euſtachiū vocauit. eius
vxorē theoſpitē. et filios eius agapitū et theoſpi⸗
tū. Mane facto euſtachius ſicut prius ad venatio
nem ꝓceſſit. et ꝓpe locū veniēs milites ſuos quaſi
ſub obtētu inueſtigāde venationis diſpſit. Stāſq̧
in loco formam prime viſionis aſpexit. cadenſq̧ in
faciem ſuā dixit. Supplico tibi dn̄e vt manifeſtes
que ꝓmiſeras ſeruo tuo. Cui dn̄s. Beatus es eu⸗
ſtachi qui accepiſti lauacrū gratie mee. quia modo
dyabolū ſupaſti. modo eum qui te deceꝑat cōculca
ſti. modo apparebit fides tua. Dyabolus eīm eo ꝙ
ip̄m dereliqueris contra te ſeue armatur. Oportet
igit̄ te multa ſuſtinere. vt accipias coronam victo⸗
rie. oportet te m̄lta pati. vt de alta ſeculi vanitate
humilieris. et rurſus in ſp̄ualibus diuitijs exalte
ris. Tu ergo ne deficias. nec ad gloriā priſtinā re⸗
ſpicias. quia ꝑ temptationes oportet te alterū iob
demonſtrari. Sed cū humiliatus fueris veniaꝫ ad
te. et in gloriā priſtinā reſtituā te. Dic ergo ſi mo⸗
do temptationes vis accipe. aut in fine vite. Dicit
ei euſtachius. Dn̄e ſi ita fieri oportet modo nobis
accidere temptationes iube. ſed virtutē pacientie
tribue. Cui dn̄s. Conſtans eſto q: gratia mea cu⸗
ſtodiet animas veſtras. Sicq̧ dn̄s in celum aſcen⸗
dit. et euſtachius domū rediēs hec vxori ſue nūcia
uit. B ¶ Poſt paucos igit̄ dies mors peſtifera
cūctos ſeruos et ancillas ipſius inuaſit. et vniuer⸗
ſos occidit. Deinde poſt aliquot tēpus oēs equi et
omnia eius pecora ſubito interierūt. Quidam aūt
ſceleſti eius depredationē videntes et ꝑ noctem in
domū eius irruētes. cuncta que reperunt aſporta
runt. et domū totam auro et argēto et rebus alijs
ſpoliarunt. Et ipſe cū vxore ſua et filijs gratias a⸗
gens nocte nudus aufugit. Qui ruborem verētes
egyptū ꝑgebant. Totaq̧ eius poſſeſſio ꝑ rapinam
maloꝝ ad nichilū eſt redacta. Rex autē totuſq̧ ſe⸗
natus ꝓ magiſtro militū tam ſtrēnuo multū dole⸗
bant. eo ꝙ de eo nullū indicium repire poterant.
Cum aūt iter agerent appropinquauerūt mari et
inueniētes nauē ſup eaꝫ nauigare ceperūt. Vidēs

autē dñs nauis vxorē euſtachij φ pulchra eſſet ni-
mis. ipſam plurimū habere deſiderauit. Cū vero
trāſfretaſſent naulū ab eo exigebat. Non habenti
bus vero illis vnde ſoluerēt. iuſſit pro naulo deti-
neri vxorē volens illam ſecū habere. Qđ vt euſta
chius audiuit. nullatenus aſſentire voluit. Diu ve
ro eo contradicente innuit dñs nautis ſuis vt eū
in mare pcipitarēt. vt ſic vxorē ſuā habere poſſet
Qđ cum euſtachius comperiſſet vxorē eis triſtis reli
quit. et duos infantes accipiens ingemiſcens ibat
ac dicebat. Ve michi et vobis qr mater veſtra alie
nigene marito tradita eſt. Perueniensqȝ ad quen-
dam fluuium ppter aquarū abundantiā nō eſt au
ſus cū duobus filijs fluuiū ptranſire. Sed vno cir
ca ripā fluminis relicto. alterū trāſportabat. Qui
cū fluuiū tranſuadaſſet. illū infantē quem baiula-
uerat ſup terram poſuit. et ad accipiendū aliū feſti
nauit. Cum aūt circa medium fluminis peruniſſet.
ecce lupus cōcitus venit. et infantem quē depoſue
rat rapiens in ſiluā aufugit. Qui de eo deſpans ad
alium feſtinauit. Sed cū abiret leo venit et alium
filiū rapiens abijt. Unde cum cōſequi non valens
cū eſſet in medio fluminis cepit plangere. et capil-
los ſuos euellere volens ſe in aquā pijcere niſi eū
diuina puidentia cōtinuiſſet. Paſtores aūt vidē-
tes leonē puerum viuū portare. eū cū canib9 inſe
cuti ſunt. Per diuinā aūt diſpenſationē leo puerū
illeſum abijciens receſſit. Quidam inſup aratores
poſt lupū inclamātes. aliū puerum de eius fauci-
bus icolumē liberarūt. Utriqȝ vero ſcȝ paſtores et
aratores de vno vico fuerunt. et penes ſe pueros
nutrierūt. Hoc vero euſtachius neſciebat ſed me-
rens ac plorans ibat dicens. Heu michi qr ante vt
arbor pollebā. ſed modo penitus ſū nudat9. Heu
me qr multitudine militum circūdari ſolebam. ſed
nunc ſolus remanēs. nec filios cōceſſus ſum habe-
re. Memini dñe te michi dixiſſe. qr oportet te tem
ptari ſicut iob. Sed ecce plus aliqđ in me fieri vi-
deo. Ille eñ et ſi poſſeſſionibus nudatus fuerit tñ
ſtercus habuit. ſup quo ſedere potuit. Michi aūt
nil horū remanſit. Ille amicos ſibi compaciētes
habuit. ego immites feras habui que meos filios
rapuerunt. Illi vxor eſt relicta. a me vero ablata.
Da requiē dñe tribulationibus meis. et pone cu-
ſtodiam ori meo. ne declinet cor meū in verba ma
licie. et eijciar a facie tua. Et hec dicens cum lacri-
mis ad quendam vicū abijt. et data ſibi mercede a
gros illorū hominū per annos. xv. cuſtodiuit. Filij
aūt eius in altero vico educati ſunt. nec ſe eſſe fra
tres ſciebant. Dñs aūt vxorē euſtachij cōſeruauit.
nec illam ille alienigena cognouit. ſed potius eam
intactam dimittens vitam finiuit. ¶ Impera
tor aūt et populus romanus plurimū ab hoſtibus
moleſtabant. Et recordat9 placidi φ ſtrēnue con-
tra ipſos hoſtes ſepi9 dimicaſſet de eius ſubita mu
tatione plurimū triſtabat. Direxitqȝ multos mili-
tes p diuerſas mūdi partes. pmittēs omibus qui
eum inueniſſent multas diuitias et honores. Duo
aūt ex militibus qui aliquādo placido miniſtraue
rant. ad ipm vicū in quo degebat venerūt. Quos
placidus de agro venire cōſiderans eos ex inceſſu
ptinus recognouit. Et veniens in memoriā digni
tatis ſue. pturbari cepit ac dicere. Dñe ſicut iſtos
qui aliquādo mecū fuerūt preter ſpem vidi. ſic da
vt aliquādo cōiugē meam videre poſſim. Nam de
filijs ſcio φ a feris comeſti ſunt. Uenit aūt ad eum
vox dicens. Cōfide euſtachi. quia cito honorē tuū
recuperabis. et filios et vxorē recipies. Cum igit
militibus obuiaſſet. ipi eum minime cognouerūt.
Cūqȝ eū ſalutaſſent. que ſierūt ſi aliquē peregrinū
nomine placidū cum vxore et duobus filijs cogno
ſceret. Ille aūt ſe neſcire pfeſſus eſt. Ad preces tñ
eius in hoſpicio ſuo diuerterunt et euſtachius eis
ſeruiebat. Et recolens priſtinū ſtatum ſuum. lacri-
mas cōtinere non poterat. Egreſſus aūt foras ſuā
faciē lauit. et iterū rediens eis ſeruiebat. Illi vero
cōſiderantes adinuicē dicebāt. Quā ſimilis eſt ho
mo hic illi quē querimus. Et reſpōdēs alter dixit.
Ualde quidē ſimilis eſt. Cōſideremus igit et ſi ha
bet ſignū cicatricis in capite qđ ſibi in bello acci-
dit. et ſi hoc habet ipe eſt. Et reſpiciētes et ſignū
videntes. ipm eſſe quē querebāt ptinus cognoue-
runt. Et inſiliētes et oſculantes eū de vxore et fi-
lijs eius ſciſcitati ſunt. Qui dixit eis φ filij mortui
eſſent. et vxor detenta. Uicini aūt omnes quaſi ad
ſpectaculum concurrebant. dum milites virtutem
eius et primā gloriā pdicabant. Tūc milites pre-
ceptū imperatoris ei exponūt. et optimis indumē
tis ipſum induūt. Poſt vero iter. xv. dierū ad im-
peratorē deuenerunt. Qui eius aduentū audiens
ptinus eidē occurrit. et ipm videns in oſcula eius
ruit. Narrauit quoqȝ omibus cuncta q ſibi per or
dinē acciderāt. Statimqȝ ad magiſterium milicie
trahit. et idē qđ prius officiū exercere compellitur
Qui numeratis militibus et paucos contra tot ho
ſtes eſſe cognoſcēs. iuſſit tirones colligere per oēs
ciuitates et vicos. ¶ Contigit autem illam ter-
ram in qua filij eius educati ſunt deſcribi. vt da-
rent duos tirones. Uniuerſi aūt eius loci incole il-
los duos iuuenes tanqȝ ceteris aptiores magiſtro

⁋ De ſancto Euſtachio

militũ conſignarũt. Uidens vero iuuenes elegã-
tes et morũ honeſtate cõpoſitos. cũ ſibi plurimũ
placuiſſent inter primos conuiuas ſuos ordinauit
eoſdē. Et ſic ꝓfectus ad bellũ ſubiectis hoſtibus
exercitũ ſuũ tribus diebus in quodã loco vbi vxor
ſua pauper hoſpita manebat requieſcere fecit Jlli
vero adoleſcētes in tabernaculo matris ſue nutu
dei hoſpitati ſunt. neſcientes tñ ꝙ mater ſua eſſet
Et ſedentes circa meridiē et mutuo cõfabulantes
exponebãt ſibiĳnuicē de infantia ſua. Mater vero
coꝝ contra ſedens que ipi referebant attētius au
diebat. Dicebat eñi maior minori. Ego dũ infans
eſſem nichil aliud recolo niſi ꝙ pater meus magi-
ſter militũ erat. et mater mea ſpecioſa valde. Duo-
ſqꝫ filios habuerũt ſcꝫ me. et aliũ minorē me qui
et ipe ſpecioſus valde erat Accipiētesqꝫ nos egreſ
ſi ſunt de domo nocte Jngreſſiqꝫ ſunt nauē neſcio
quo euntes. Cum aũt de naui egrederemur ma-
ter noſtra neſcio quomodo ĩ naui relicta eſt. Pater
vo nr̃ portans nos duos flēs ꝑgebat. Perueniēſqꝫ
ad quendam fluuium. tranſiuit cũ fratre meo mi-
nore. et me ſup ripam fluminis dereliquit. Cum
aũt reuerteretꝰ vt me acciperet. lupus venit et illum
infantē rapuit. et anteꝗ̃ ad me appropinquaret.
leo de ſilua exiēs me rapuit ⁊ in ſiluã deduxit. Pa
ſtores vero eruerunt me de ore leonis. et nutritus
ſum in illa poſſeſſione in qua et ipſe ſcis. et nõ po-
tui ſcire quid factũ ſit de patre meo neqꝫ de infante
Hec audiēs minor cepit flere ac dicere. Per deum
vt audio frater tuus ſum ego. quoniã etiã qui me
educauerãt hoc dicebãt. quoniã de lupo eruimus
te. Et in amplexus ruētes oſculabantꝰ ſe inuicē et
fleuerũt. D ⁋ Audiēs hec mater coꝝ et conſi-
derans ꝙ euentũ ſuũ ita ſeriatim dixiſſēt diu apud
ſe tractauit ſi illi filĳ ſui eſſent. Altera aũt die ad
magiſtrũ militũ adĳt. et interpellauit eum dicēs.
Deprecor te dñe vt me ad patriã meam ꝑduci iu-
beas. Ego eñi de terra romanoꝝ ſũ. ⁊ peregrina
hic ſum. Et hec dicens vidit in eo ſigna mariti ſui.
Et eum cognoſcēs cum ſe iam cõtinere non poſſet
ꝓcidit ad pedes ſuos et ait. Precor te dñe vt expo
nas michi priſtinã vitam tuam. Puto eñi ꝙ tu ſis
placidus magiſter militũ. qui alio nomine diceris
euſtachius. quē placidum ſaluator conuertit. qui
talem et talēs temptationē ſuſtinuit. et cui vxor q̃
ego ſum in mari ablata fuit. q̃ tamen ab omni cor
ruptione ſeruata ſum. qui et duos filios ſcꝫ agapi-
tum et theoſpitũ habuit. Hec audiēs euſtachius
et ipam diligenter cõſiderans. vxorem ſuam reco
gnouit. et lacrimatꝰ pre gaudio ipam oſculatus eſt.
glorificans deum qui conſolatur afflictos. Tunc
dicit ei vxor ſua. Domine vbi ſunt filĳ noſtri? Et
ait a feris capti ſunt. Et expoſuit ei quomodo per
didit illos. Et illa. Gratias agamus deo. Puto ei
ꝙ queãdmodũ deus donauit nobis vt inuenirēmꝰ
nos ĩnuicē donabit etiã recognoſcere filios noſtros
Et ille. Dixi tibi ꝙ a feris capti ſunt. Et illa. He-
ſterna die ſedens in orto. audiui duos iuuenes ſic
et ſic ſuam infantiam exponētes. et credo ꝙ filĳ
noſtri ſint. Interroga igitur ab eis et dicent tibi.
Et conuocans eos euſtachius et audiens ab eis in
fantiam ſuam. recognouit ꝙ filĳ ſui eſſent. Et am-
plectentes eos ipſe et mater ſuper eorum colla plu
rimum fleuerunt. et crebrius eos oſculabantꝰ. Dis
igitur exercitus plurimum gaudebat: et de inuen
tione eorum. et de victoria barbarorũ. Cum igitur
rediret contigit iam traianum obĳſſe. et ſucceſſiſ-
ſe ei peiorem in ſceleribus adrianũ. Qui pro victo
ria obtenta et inuentione vxoris et filiorũ magni-
fice eos ſuſcepit. et magnum conuiuiũ preparauit
Altera autē die ad templũ ydolorum proceſſit. vt
ibi ſacrificaret pro victoria barbarorum. Uidens
vero imperator ꝙ euſtachius nec pro victoria. nec
pro inuentione ſuorum ſacrificare vellet. hortaba
tur vt ſacrificiũ immolaret. Cui euſtachius. Ego
xp̄m deum colo et illi ſoli ſacrificō. Tunc impera-
tor ira repletus ipſum cum vxore et filĳs in arena
ſtatuit et leonē ferocem ad eos dimitti fecit. Accur
rens vero leo et dimiſſo capite quaſi eos adorans
ab eis hũiliter receſſit. Tunc impator bouē eneũ
incēdi fecit. et eos ibidem viuos immitti mãdauit.
Orantes igiꝰ ſancti et ſe dño cõmendantes bouē
intrauerunt. et ibidē dño ſpiritũ reddiderũt. Ter-
cia autē die de boue corã impatore extracti. ita pe-
nitus intacti inuenti ſunt. ꝙ nec capillos nec quic-
quid coꝝ vapores incendĳs aliquatenus cõtige-
rũt. Xp̄iani vero eorũ corpora tulerũt. et in loco ce
leberrimo recõdantes. ibidem oratoriũ conſtruxe-
runt. Paſſi ſunt autē ſub adriano. qui cepit circa
annũ dñi. cxx. kaleñ. nouembris. vel ſcḋm quoſdã
xĳ. kaleñ. octobris.

⁋ De omnibus ſanctis. clviii A

Omnium ſanctorum feſtiuitas quatuor de
cauſis inſtituta fuiſſe videtur. Primo pro-
pter cuiuſdam templi dedicationem. Secũ
do propter omiſſorum ſuppletionem. Tercio pro-
pter negligentiarũ expiationē. Quarto ꝓpter fa-
ciliorem orõnum noſtrarum impetrationē. Primo
igiꝰ inſtituta eſt ꝓpter cuiuſdã templi dedicatio-
nem. Romani eñi cum vniuerſo orbi dominarentꝰ.

quoddam tēplum maximū conſtruxerūt. in cuius medio ſuū ydolum collocātes. omniū prouinciaꝝ ſimulacra ꝑ circuitū ſtatuerunt. reſpitientia rectis vultibus ydolū romanorū. Si quando aūt aliqua ꝓuincia rebellaret. ꝯtinuo vt aiūt arte dyabolica illius ꝓuincie ſimulacrū ydolo romanoꝝ poſterio ra voluebat. tanꝗ innuens ꝙ ab eius dominio receſſiſſet. Concito igiť romani ad illā prouinciā copioſum exercitū deſtinebāt. et ipſam dn̄o ſuo ſubiugabant. Uerū nō ſuffecit romanis ꝙ omniū prouinciarū ſimulacra in vrbe ſua haberēt. quinpotiꝰ fere ſingulis dijs ſingula tēpla cōſtruxerunt tanꝗ qui eos cunctarū prouinciarū victores ⁊ dn̄os effeciſſent. Sed quia omnia ydola templū ibidem habere non potterant ad maiorē ſue veſanie oſtentationē vnū templū ceteris mirabilius et ſublimius in honorē deorū omniū erexerūt. et pantheon qđ ſonat toti dij vocauerūt. a pan qđ eſt totū et theos deus. Pontifices eni ydolorū ad maiorē populi deceptionem finxerunt. ꝙ ſibi a cibele. quā omnium deorum matrē vocabant. fuerit imperatū. vt ſi de omnibus gentibus vellent victoriā obtinere. filijs ſuis templū magnificū fabricarent. Fundamentū aūt ipſius templi ſpericū iacitur. vt et ipſa forma deorū eternitas demōſtreť. Sed quia latitudo teſtudinis inſuſtētabilis videbať. cum ſupra terrā in edificio aliquantulū ꝓceſſiſſent. totū intus terra replebāt. ſimul vt dicíť cum terra denarios iacientes. et ſic fecerūt quouſqꝫ ꝑdictū templū eſt mirabiliter conſummatū. Tunc data licentia vt quicūqꝫ terrā aſportare vellet. tota quā in ipſa terra inueniſſet pecunia ſua eēt. feſtine turba ꝓperat et ipm templū cito euacuat. Deniqꝫ romani pinnā eneā et deauratā fabricant. et in ſummitate collocant. Aiunt quoqꝫ ꝙ in hac omēs ꝓuincie mirabiliter ſculpte erāt. ita vt quicunqꝫ romā veniſſet. verſus quo eſſet ſua ꝓuincia ſcire poſſet. Hec aūt procedente tp̄e inde cecidit. vnde et in ꝑdicto templo in ſummitate aptura remāſit. Tēpore igiť foce imperatoris cū iam dudū roma fidē dn̄i recepiſſet. bonifacius papa quartus a magno gregorio circa annos dn̄i. dcv. ꝑdictum templū a foca ceſare impetrauit et omniū ydoloꝝ eliminata ſpurcicia ipm templū. quarto ydus maij in honore beate marie ⁊ omniū martiꝝ ꝯſecrauit. ac locū ſancte marie ad martires appellauit. q̄ nunc ſancta maria rotūda a populo appellať. Nondū eni confeſſoꝝ ſolennia ab eccleſia agebanť. Sed qꝛ ad hoc feſtū multitudo maxima cōfluebat. et ꝓpter defectū victualiū celebrationi vacare nō poterant. ideo quidā papa gregorius hoc feſtum in kaln̄. nouembris quādo maior victualium copia videť eſſe meſſibus et vindemijs celebratis fieri inſtituit. ac per vniuerſum mundū hūc diē in honore omniū ſanctorū celebrari ſolēniter ordinauit. Et ſic templū quod fabricatū fuerat omnibus ydolis. nunc dedicatū eſt omnibus ſanctis. et vbi multitudo colebať ydoloꝝ. ibi deuote laudať multitudo ſanctorū B Scd̄o inſtituta eſt ꝓpter omiſſorum ſuppletionē. Nos eni multos ſanctos omiſimus. de quibus nullā feſtiuitatē ſiue etiā memoriā fecimus. Non eni poſſumus omniū ſanctorū feſta agere. tū ꝓpter ſanctoꝝ multiplicitatem. quia multi ⁊ quaſi infiniti ſunt. tū ꝓpter noſtram infirmitatē. qꝛ infirmi et debiles ſumus nec ad hoc ſufficere poſſemus. tū ꝓpter tp̄is breuitatē qꝛ etiā tempus non ſufficeret. Nā ſicut ait hiero. in quadā epiſtola q̄ ſuo kalēdario preponiť. Nullus dies eſt excepto die kalēdaꝝ ianuarij qui nō intra quiqꝫ miliū martirū numerū repiri poſſit aſcriptꝰ. Ideoqꝫ eccleſia rōnabiliter ordinauit. vt quia omniū ſanctorū ſingulariter feſta facere non poſſumꝰ ſaltem omnes generaliter et inſimul honoremus. Quare aūt inſtitutū ſit vt feſtiuitates ſanctorū in terris agamꝰ. magiſter guillermus altiſiodorēſis in ſumma de officio ponit ſex rationes. Prima eſt ꝓpter honorē diuine maieſtatis. Cum eni ſanctis honorem impēdimus. deū in ſanctis honoremꝰ et ipm ī eis mirabilē ꝑdicamus. qꝛ qui ſanctis honorem tribuit. illū ſpecialiter honorat qui eos ſanctificauit. Scd̄a eſt ꝓpter auxilium noſtre infirmita-

tis quia eť per nos ſalutē habere nō poſſum⁹. ideo
ſanctoꝝ interceſſionib⁹ indigemus. a quibus vt ad
iuuari mereamur. merito ipos honorare debem⁹.
Legiť eñ. iij. reg. i. ꝙ berſabee qḋ interpretať pu
teus ſacietatis. ideſt eccleſia triūphās. filio ſuo id-
eſt eccleſie militanti regnū ſuis ꝓcibus obtinuit.
Tercia eſt ꝓpter augmentū noſtre ſecuritatis. vt
ſcȝ per ſanctoꝝ gloriā que nobis in eorum feſtiuita
te ꝓponitur noſtra ſpes et ſecuritas augmenteť.
Si eñ homīes mortales nobis ſimiles potuerunt
ita ꝑ ſua merita ſublimari. conſtat ꝙ nos ſimiliter
poterimus cū manus dñi abbreuiata nō ſit. Quar-
ta eſt ꝓpter exēplū noſtre imitatiōis. Cū eñ eoꝝ
feſtiuitas recenſeť. ad eorū imitationē ꝓuocamur
vt ſcȝ eoꝝ exēplo terrena cōtemnamus. et celeſtia
deſideremus. Quinta eſt ꝓpter debitū mutue vi-
ciſſitudinis. Sancti eñ de nobis in celo feſtū faciūt
Gaudiū eñ eſt angelis dei et animab⁹ ſanctis ſuꝑ
vno peccatore penitentiā agente. Vt igiť eis vici-
ſitudinē rependamus. iuſtū eſt vt qȝ ipſi de nobis
feſtū agunt in celis. et nos de ipſis feſtū agamus
in terris. Sexta eſt ꝓpter procurationē noſtri ho
noris. Cum eñ ſanctos honoram⁹ tunc noſtrā reȝ
agimus et noſtrū honorē ꝓcuramus quia eorū fe
ſtiuitas eſt noſtra dignitas. Nam cū honoramus
fratres noſtros. honoramus nos ipos. caritas nāqȝ
facit oīa eē cōmunia. oīa quidē noſtra ſūt celeſtia
terreſtia et eterna. ¶ Preter aūt has rōnes
ponit alias rōnes iohēs damaſ. li. iiij. c. vij. quare
ſcȝ ſancti et pariter eorū corpora ſiue eorū reliquie
debeant honorari. Quarū quedā ſumunť q̄tum
ad eoꝝ dignitateȝ. quedā q̄tum ad corporū ipſoꝝ
precioſitatē. Dignitas aūt eorum vt ibidem dicit
quadruplex eſt. Qm̄ ipſi ſunt amici dei. filij dei. he
redes dei. et duces noſtri. Et ponit iſtas auctorita
tes. De primo ioh. xv. Jam nō dicā vos ſeruos ſed
amicos ⁊c. De ſcḋo ioh. i. Dedit eis poteſtatē filios
dei fieri. De tercio ro. viij. Si aūt filij et heredes.
⁊c. De quarto ſic dicit. Quantū laborares vt ducē
inuenires qui mortali te regi adduceret. et pro te
ad ipm ſermonem faceret? Duces igiť totius ge-
neris humani qui ad deū pro nobis interpellatio-
nes faciunt. nonne honorandi ſunt? Vtiqȝ quidē
honorādi ſunt. templa erigentes deo et eorū me-
moriam venerantes. Alie ſumuntur q̄tum ad cor-
porū ipoꝝ precioſitatē. Et ponit idē damaſ. iiij.
et aug̃. addidit quintā per quas manifeſtatur pre
cioſitas corporū ſiue reliquiarū ſanctorū. Jpſa eñ
ſanctorū corpora fuerunt promptuariū dei. tēpluȝ
xpi. alabaſtrū ſpiritualis vnguenti. fontes diuini
et organū ſpūſſancti. ¶ Primo eñ fuerunt prom
ptuariuȝ dei. Vnde dicit. Hi eñ promptuaria dei
pura cenacula facti ſunt. Scḋo templū xpi. Vnde
ſequiť. Qm̄ per intellectū in corporibus eorum ha
bitauit deus. ait aplus. Neſcitis quoniā corpora
veſtra templū inhabitātis in vobis ſpūſſancti ſunt
Deus aūt ſpiritus eſt. Qualiter igitur non hono-
randa animata dei tēpla. et inanimata dei taberna-
cula ⁊c. De hoc etiā criſo. Homo in edificatione pa
rietū delectať. deus aūt in cōuerſatione ſanctorū.
Vnde pſal. Dñe dilexi decorē domus tue. Quē de
corē. Non quē diuerſitas marmorū ſplendentium
facit. ſed quē preſtat varietas viuentiū gratiarum
Jlle decor carnē delectat. iſte viuificat animā. Jlle
pro tēpore deijcit et decipit oculos. iſte aūt imper-
petuū edificat intellectum. Tercio alabaſtrū ſpūa
lis vngaenti. Vñ ait. Vnguentū boni odoris ex ſe
manans ſanctoꝝ reliquie tribuentes. Et nullus
hoc diſcredat. Si eñ ex rupe et firma petra aqua
ī heremo emanauit. et ex maxilla aſini ſampſoni ſi
tienti aqua venerat. multo potius ex martirū reli
quijs vnguentū bene olens emanare incredibile
nequaq̄ eſt ſitientibus diuinā virtuteȝ ad ipoꝝum
ſanctoꝝ honorē. Quarto fontes diuini. Vñ ait. Jſti
viuentes in veritate cū libera ꝑſentia deo aſſiſtūt
Fontes nobis ſalutares dñator xps ſanctorū ſuoꝝ
ꝓbuit reliquias multiformia beneficia irrigantes
Quinto organū ſpūſſancti. Hanc rationē aſſignat
aug⁹. in li de ciui. dei dicēs. Non ſunt cōtemnen-
da ſed plurimum reuerēda ſanctoꝝ corpora q̄bus
dū adhuc viuerēt. ſpiritusſanctus quaſi quibuſdā
organis ad omne opus bonū vſus eſt. Vnde apl's.
An experimentū queritis eius qui in me loquitur
xps? Et de ſtephano diciť ꝙ nō poterant reſiſtere
ſapientie et ſpiritui qui loquebať ⁊c. Jteȝ ambro.
in exameron. Hoc eſt ꝓcioſiſſimū ꝙ homo diuine
vocis fit organū. et corporalib⁹ labijs exprimit ce-
leſte oraculum. ¶ Tercio inſtituta eſt ꝓpter
negligentiaꝝ expiationē. Licet eī paucoꝝ ſctōꝝ
feſta agamus adhuc tamē illa pauca negligenter
ſepe agimus. ⁊ multa ibidē ꝑ ignorantiā vel negli
gentiā obmittimus. Si igiť in alijs ſolennitatibus
ſanctoꝝ quas egimus aliq̄d neglexTimus. in hac ge
nerali feſtiuitate ſupplere poſſumus. et de negligē
tia nos purgare valemus. Hec ratio tangi videť in
ſermone qui hac die ꝑ eccleſias recitať. in quo ſic
diciť. Decretū eſt vt hac die ſanctoꝝ omniū memo
ria habeať. vt quicq̄d humana fragilitas per igno
rantiam vel per negligentiā ſeu per occupationē
rei ſecularis in ſolēnitatibus ſanctoꝝ minus bene

peregiſſet in hec ſancta obſeruatiōe ſaluat᷑. Notandum aūt ꝙ quadruplex eſt differētia ſanctoꝝ noui teſtamēti quos ꝑ anni circulū colimus. ⁊ quos hodierna die in ſimul recolimus vt ea que negligēter fecimus ſuppleamus. ſcȝ apl'i martires. cōfeſſores et virgines. Et hi ſcd̄m rabanū ꝑ quatuor mundi ꝑtes ſignificant᷑. Per orientē apoſtoli. ꝑ meridiē martires. per aquilonē cōfeſſores. ꝑ occidentē virgines. Prima igit᷑ differentia eſt apl'orum quorū dignitas et excellentia manifeſtat᷑ ex eo ꝙ omnes alios ſanctos in quatuor excedūt. Primo in ꝑeminentia dignitatis. Ipſi eñ ſunt ſapiētes principes eccleſie militantis. potētes aſſeſſores eterni iudicis. dulces paſtores dñici gregis. Bern̄. Tales decebat humani generis paſtores et doctores conſtitui. qui et dulces eſſent et potentes. et ſapientes. Dulces. vt me blāde et miſericorditer ſuſcipent. potentes vt fortiter ꝓtegerent. ſapiētes vt ad viam et ꝑ viam ducerent q̄ ducit ad ciuitatem ſupnam. Scd̄o in ꝑeminentia poteſtatis. De quoꝝ poteſtatis preeminentia ſic dicit aug⁹. Apl'is deus dedit poteſtatē ſuper naturā vt eā curarent. ſup demones vt eos euerterent. ſup elemēta vt ea mutarēt. ſup animas vt ipas a peccatis ſoluerēt. ſuper mortem vt ipam cōtemnerent. ſup angelos vt corp⁹ dñicum cōſecrarent. Tercio in prerogatiua ſanctitatis. Unde ꝓpter eorū maximā ſanctitatē et graciarū plenitudinē. vita et cōuerſatio xpi i eis tanꝙ in ſpeculo relucebat. et cognoſcebatur in eis ſicut ſol i ſuo ſplēdore. ſicut roſa in ſuo odore. ſicut ignis in ſuo calore. De hoc dicit criſo. ſuper math. Miſit xp̄s apoſtolos quaſi ſol radios ſuos. quaſi roſa ſuauitatis ſue odorē. quaſi ignis ſcintillas ſuas diſp̄ſit. vt ſicut ſol in radijs ſuis apparet. ſicut roſa in odoribus ſuis ſentit᷑. ſicut ignis in ſcintillis ſuis aſpicitur. ſic in illoꝝ virtutibus xp̄i potentia cognoſcatur. Hec criſo. Quarto i efficacia vtilitatis. De quorum efficacia ſic dicit aug⁹. loquens de apoſtolis. Ex abiectiſſimis et imperitiſſimis. et pauciſſimis nobilitantur. illuminant᷑. multiplicant᷑. dulciſſima eloquia. ꝑclariſſima ingenia. copioſiſſima agmina mirabileſcȝ ꝑicias autoꝝ facundorū atcȝ doctorū ſubiugant xp̄o. ¶ Scd̄a differentia eſt martirum. Quoꝝ dignitas et excellentia manifeſtatur ex eo ꝙ paſſi ſunt multipliciter. vtiliter. et conſtanter. Multipliciter qm̄ preter martiriū ſanguinis paſſi ſunt triplex aliud martiriū ſine ſanguine. De quo triplici martirio dicit bern̄. Triplex eſt martirium ſine ſanguine. ſcȝ parcitas in vbertate quā habuit dauid. largitas in paupꝑtate quā exhibuit thobias et vidua. caſtitas i iuuētute qua vſus eſt ioſeph in egypto. Scd̄m aūt greg. triplex eſt martiriū ſine ſanguine. ſcȝ paciētia aduerſorū. Unde dicit. Sine ferro martires eſſe poſſumus ſi pacientiam in animo veraciter cuſtodimus. Compaſſio afflictorum. Unde dicit. Qui dolorē exhibet in aliena neceſſitate. crucē portat in mēte. Dilectio inimicorū. Unde dicit. Ferre cōtumelias. odientē diligere. martiriū eſt in occulta cogitatione. Secundo vtiliter. Que vtilitas ex parte ipſorum martirum eſt omniū peccatorū remiſſio. meritorū cumulatio. et eterne glorie ꝑceptio. Iſta ꝑcio ſui ſanguinis ſibi emerunt et ideo eorū ſanguis dicitur ꝑcioſus. ideſt ꝑcio plen⁹ De primo et ſecundo dicit aug⁹. de ciui. dei. Quid eſt ꝑcioſius ꝙ mors ꝓpter quā delicta dimittunt᷑. et merita cumulantur. Item ſuper iohānem. Precioſus eſt ſanguis xp̄i ſine precio. fecit tamen ipſe ſuorum ſanguinē precioſum pro quibus dedit ſanguinem in preciū. Nam ſi ſuorū ſanguinē non faceret precioſum nō diceretur ꝑcioſa in conſpectu dñi ⁊c. Itē cyprianus. Martiriū eſt delictorum finis. ꝑiculi terminus. dux ſalutis. paciētie magiſter. domus vite. De tercio bern̄. Tria ſunt que mortē ſanctorum faciunt precioſam. quies a labore. gaudiū de nouitate. ſecuritas de eternitate. Ex parte noſtra duplex eſt vtilitas. quia dati ſunt nobis in exēplar ad certandū. Criſo. Tu xp̄iane delicatus es miles. ſi putas te poſſe ſine pugna vincere. ſine certamine triūphare. Exerce vires fortiter. dimica atrociter. in ꝑlio iſto cōcerta. cōſidera pactū. condicionem attende. miliciā noſſe. pactū quod ſpopōdiſti. condicionē quam accepiſti. miliciā cui nomē dediſti. Hoc eñ pacto cuncti pugnauerunt. hac cōdicione vniuerſi vicerunt. hac milicia triumphauerunt. Hec criſo. Scd̄o dati ſunt nobis in patronos ad auxiliandū. Adiuuant eñ nos et meritis ſuis. et orōnibus ſuis. De primo aug⁹. O immenſa dei pietas. martirum merita noſtra vult eſſe ſuffragia illos examinat vt nos erudiat. illos cōterit vt nos acquirat: illorū cruciatus noſtros vult eſſe ꝓfect⁹ De ſcd̄o hiero. cōtra vigilantiū. Si apl'i et martires adhuc in corpore poſiti poſſunt orare pro ceteris qn̄ de ſe adhuc deberēt eſſe ſoliciti. quanto magis poſt coronas victorias et triūphos. Unus homo moyſes impetrauit veniā a deo ſexcentis milibus armatorū. Et ſtephanus paulo ⁊ multis alijs veniā obtinuit. Sed poſtꝙ cum xp̄o eſſe ceperunt multo magis poſſunt. Paulus apl's. cclxxvi. ſibi dicit in naui animas condonatas. ⁊ poſtꝙ reſolutus cepit eſſe cum chriſto multo magis poteſt. Tercio

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

¶ De omnibus ſanctis

conſtáter. Aug⁹. Framea eſt anima martiris ſplē-
dida caritate. acuta veritate. dei pugnantis vibra-
ta virtute. que bella fecit. que contradicentium ca-
teruas redarguendo ſuperauit. percuſſit infeſtos.
proſtrauit aduerſos. Item criſo. Torti torquenti-
bus fortiores ſteterunt. ac laniantes vngulas la-
niata membꝛa vicerunt. E ¶ Tercia differētia
eſt confeſſoꝛū. quoꝝ dignitas et excellentia mani-
feſtatur. ex eo q̄ deum confeſſi ſunt tribus modis
ſcꝫ coꝛde. oꝛe. et opere. Confeſſio autē coꝛdis non
ſufficit ſine confeſſione oꝛis. ſicut ꝓbat criſo. qua-
tuoꝛ rationibus ſuper matheum. Quantū ad pri-
mam ſic dicit. Radix confeſſionis fides eſt coꝛdis.
cōfeſſio autē fructus eſt fidei. Sicut ergo q̄diu ra-
dix eſt viua in terra neceſſe eſt vt aut ramos pro-
ducat aut folia. Si aūt non produxerit. ſine dubio
intellige. quia radix in terra ſiccata eſt. Sic q̄diu
fides coꝛdis integra eſt ſemꝑ germinat confeſſio-
nem in oꝛe. Si autem confeſſio marcida fuerit oꝛis
intellige ſine dubio. quia fides coꝛdis eius iaꝫ ante
ſiccata eſt. Quātuꝫ ad ſcȯaꝫ ſic dicit. Si tibi prodeſt
coꝛde credere. et coꝛā hoībus non confiteri. ergo
et infideli ypocrite cōfiteri chꝛiſtū pꝛodeſt. etiam
ſi coꝛde non credat. Si aūt ille nichil ꝓficit ſine fi-
de confitens. nec tu pꝛoficis credendo ſine confeſ-
ſione. ¶ Quantū ad terciā ſic dicit. Et ſi ſufficit xp̄o
quia cognoſcis eum. etiam ſi confeſſus eū non fue-
ris coꝛam hominibus. ergo et tibi ſufficiat. quia
cognoſcit te xp̄s. etiam ſi confeſſus non fuerit te co-
ram deo. Si aūt tibi non ſufficit cognitio eius. nec
illi ſufficit cognitio tua Quantū ad quartā ſic dicit
Si eñ ſufficeret tibi fides coꝛdis coꝛ tantūmodo
tibi deus creaſſet. Nunc autē et os tibi deus crea-
uit. vt coꝛde credas. et oꝛe confitearis. Tercio con-
feſſi ſunt deū opere. Qualiter aūt quis deum ope-
confiteatur. aut neget. oſtendit hiero. in oꝛiginali
ſuꝑ illud confitent̄ ſe noſſe deum dicens. Xp̄s eſt ſa-
pientia. iuſticia. veritas. ſanctitas. foꝛtitudo. Ne-
gatur per inſipientiā ſapientia. per iniquitateꝫ iu-
ſticia. ꝑ mendaciū veritas. ꝑ turpitudinē ſanctitas
per imbecillitatem animi foꝛtitudo. et quotiē ſcūq̄
vincimur vicijs atq̄ pctīs. totiens deū negamus ⁊
econuerſo. quotiens bene q̄d agimus deū confite-
mur. Quarta differentia eſt virginū. Quarū digni-
tas et excellētia manifeſtatur pꝛimo. quia ipe ſunt
ſpōſe eterni regis. Ambꝛo. Pulchꝛitudinē q̄s po-
teſt maioꝛē exiſtimare decore eius que amat̄ a re-
ge. ꝓbatur a iudice. dedicat̄ a deo. ſemꝑ ſponſa. ſꝑ
innupta. Scḋo quia comparant̄ angelis. Ambꝛo.
Virginitas conditionē humane nature ſuꝑgredit̄
per quā homines angelis ſociant̄. maioꝛ tamen eſt
victoꝛia virginū q̄ angeloꝝ. Angeli eñ ſine carne
viuūt. virgines vero in carne triumphāt. Tercio
quia illuſtrioꝛes ſunt fidelibus vniuerſis. Vñ cypri-
anus. Virginitas eſt flos eccliaſtici germinis. dec⁹
atq̄ oꝛnamentum gratie ſpiritualis. leta indoles
laudis et honoꝛis opus integrū atq̄ incoꝛruptum
dei ymago rurſus ad ſanctimoniā dei illuſtrioꝛ poꝛ-
cio gregis xp̄i. Quarto quia pꝛeferunt̄ cōiugatis.
Hec aūt excellētia quā habet virginitas reſpectu
copule coniugalis. patet ex multiplici cōparatio-
ne ad illā. illa eñ impꝛegnat ventrē. iſta mentem.
Aug⁹. Generoſius elegit in carne vita iam imita-
ri angeloꝛū q̄ ex carne numerū augere moꝛtaliū.
Eſt autē vberioꝛ felicioꝛq̄ fecunditas non ventre
graueſcere. ſed mente grādeſcere. Illa parturit fi-
lios doloꝛis. iſta filios gaudij et exultatiōis. Aug.
Ipa cōtinentia nequaq̄ ſterilis eſt ſed fecūda ma-
ter filioꝛum gaudioꝝ de marito te dñe. Illa filijs
replet terrā. iſta celū. Hieꝛo. Nuptie terrā implēt.
virginitas paradiſuꝫ. Illa aūt eſt multe ſolicitudi-
nis. iſta quietis. Gilbertus. Virginitas eſt curaruꝫ
ſilentiū. pax carnis. redēptio vicioꝝ. pꝛincipatus
virtutū. Illa eſt bonū. iſta melius. Hiero. ad pam-
machium. Tātum eſt inter nuptias et virginitatē
q̄tum inter nō peccare et benefacere. Imo vt le-
uius dicam. q̄tum inter bonū et melius. Illa com-
paratur ſpinis. iſta roſis. Hiero. ad euſtochiū. Lau-
do nuptias. ſed qꝛ michi virgines generant. lego
de ſpinis roſam. de terra aurū. de cōca margaritā
Quinto qꝛ multis gaudent priuilegijs. Ipſe nanq̄
virgines coꝛonā aureolā habebunt. canticū nouū
ſole cantabunt veſtimētis eiſdem cum xp̄o gaude-
bunt. poſt ipſam agnū ſemper ambulabūt. F
Quarto et vltimo inſtituta eſt ꝓpter faciliorē oꝛa-
tionū noſtrarū impetrationē vt ſicut omnes ſan-
ctos vniuerſaliter hac die honoꝛamus. ſic et ipſi
oēs ꝓ nobis inſimul intercedant. vt ſic dei miſeri-
coꝛdiā facilius impetremus. Si eñ impoſſibile eſt
multoꝝ pꝛeces nō exaudiri. conſtat qꝛ impoſſibile
valde erit omniū ſanctoꝝ ꝓ nobis oꝛantiū pꝛeces
non exaudiri. Hec ratio in oꝛōne tangit̄ cum dicit̄
Deſideratā nobis tue ꝓpiciationis abundantiam
multiplicatis interceſſoꝛib⁹ largiaris. Intercedūt
eñ pro nobis ſancti merito et affectu. Merito dū
nobis eoꝛū merita ſuffragant̄. Affectu dū vota no-
ſtra cupiūt adimpleri. qō tamē nō faciūt niſi volū-
tate dei adimplenda didicerūt. Quod autē in hac
die omēs ſancti ad intercedendū vniuerſaliter pro
nobis conueniant. oſtēditur in quadā viſione que

ſequēti anno ab huius ſolēnitatis inſtitutione cō tigiſſe narratur. Cū eñ in hac die cuſtos eccleſie ſancti petri ex deuotione omnia altaria circuiſſet. et omniū ſanctorū ſuffragia imploraſſet. et demū ad altare ſancti petri rediſſet. ibi paululū ꝯqeſcēs extra ſe rapit. Et ecce vidit regē regum in ſublimi ſolio conſiſtentē. et omēs angelos in eius circuitu cōmorantes Tunc virgo virginum in dyademate p̄fulgēti aduenit. quā innumerabilis multitudo virginū et cōtinentiū ſequebat. Huic rex ꝓtinus aſſurrexit. ⁊ poſito ſolio iuxta ſe ſedere fecit. Poſt hoc aduenit quidā veſtitus pilis camelorum quē ſequebatur multitudo venerabiliū ſenioꝝ. Deide aduenit et alius pontificali habitu decoratus quē aliquorum chorus in habitu conſimili ſequebatur Poſtea vero proceſſit innumerabilis multitudo militum. Poſt quos aduenit turba diuerſarum gē tium infinita. Omnes igitur ante regis ſolium ad venerunt. et ipſum flexis genibus adorauerunt. Is autē qui in pontificali habitu erat. matutinas ceteris proſequentibus inchoauit. Angelus autē qui p̄dictū cuſtodem ducebat. eidem viſionem expoſuit. aſſerens virginem in prima acie matrē dei eſſe. Veſtitum de pilis camelorum iohannem baptiſtam cum patriarchis ſimul et prophetis. pō tificali ornatum habitu petrum cum ceteris apo⸗ ſtolis. milites martires. turbam reliquā confeſſo⸗ res. Qui ideo omnes ante regē venerunt. vt pro honore ſibi hac die a mortalibus exhibito gratias agerent. et pro orbe vniuerſo orarent. Deinde ad locum aliū ipſum duxit. et vtriuſqꝫ ſexus homines alios in ſtratis aureis. alios in menſis gaudentes diuerſis delicijs. alios nudos et inopes auxilium mendicantes oſtendit. Dixit autē hunc locum pur gatorium eſſe. abundātes vero animas illas eſſe quibus ab amicis per multa ſuffragia copioſe ſub veniebatur. egentes vero eſſe quorū cura nulla te nus habebatur. Juſſit ergo vt omnia iſta ſummo pontifici intimaret. vt poſt feſtum omnium ſancto rum diem ſtatueret animarum. vt saltē generalia ſuffragia pro illis illa die fierent. qui ſpecialia ha⸗ bere nequirent.

De commemoratione omnium fi⸗ delium defunctorum clix A

Commemoratio omnium fidelium defun⸗ ctorum hac die in eccleſia fieri inſtituta eſt. vt generalibus beneficijs adiuuentur. qui ſpecialia habere non preualēt. ſicut ī p̄dicta re⸗ uelatione monſtratum eſt. Ait quoqꝫ petrus da⸗ miani ꝙ ſanctus odilo abbas cluniaceñ. cōperiēs

ꝙ apud vulcanum ſicilie crebro voces et vlulatus demonum audiebant plangentiū ꝙ anime defun ctorum per elemoſinas et orationes de eorum ma nibus eripiebant in ſuis monaſterijs ordinauit. vt poſt feſtū omniū ſanctorū fieret cōmemoratio de⸗ functorum quod fuit poſt ab omni eccleſia appro⸗ batum. De duobus autē hic ſpecialiter videri po⸗ teſt. Primo de ipſis purgandis. Secūdo de eorꝫ ſuffragijs. ¶ Circa primū tria vidēda ſunt. primo qui ſunt illi qui purgant. Secundo per quos pur⸗ gantur. Tercio vbi purgantur. Illorum autem q̄ purgantur tria ſunt genera. Primi qui ſatiſfactio⸗ ne ſibi iniuncta nondum completa decedunt. Ve⸗ runtamē ſi tantam haberem cordis contritionem que ſufficeret ad delendū peccatum. liberi ad vi⸗ tam tranſirent. etiam ſi ſatiſfactionem minime cō⸗ pleſſent. q: contritio eſt maxima pro peccato ſatiſ factio et maxima peccati. deletio. Hiero. Apud deum nō tam valet menſura temporis ꝙ doloris nec tam abſtinentia ciborꝫ ꝙ mortificatio vicio⸗ rum. Sed qui non adeo conterūtur et ante com⸗ pletionē penitentie moriunt igne purgatorij gra⸗ uiſſime puniunt. niſi forte eorꝫ ſatiſfactio ab ali⸗ quibus caris ſuis ꝑficienda aſſumatur. Ad hoc ta⸗ men ꝙ p̄dicta cōmutatio valeat. quatuor requi⸗ runtur. Primum eſt ex parte commutātis. ſcꝫ eius auctoritas. q: de ſacerdotis auctoritate debet fieri Secundum eſt ex parte illius pro quo fit cōmuta⸗ tio ſcꝫ eius neceſſitas. quia ī tali ſtatu debet eſſe ꝙ per ſe ſatiſfacere nō valeat. ſed adiuuari indigeat Terciuꝫ eſt ex parte illius in quem fit cōmutatio.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

⁋ De Cõmemoratione oĩm fideliũ

ſcꝫ charitas qꝛ neceſſe eſt ipſum eſſe in charitate
q̄ faciat ipſam ſatiſfactionē eſſe meritoriā ⁊ ſatiſfa
ctoriā. Quartũ eſt ex pte pene ſcꝫ debita ꝓportio
nabilitas: vt videlꝫ minoꝛ pena cõmutet in maio-
rem. qꝛ plus ſatiſfacit deo pena ꝓpria ꝙ̄ aliena.
Eſt eñ triplex pena ſcꝫ ꝓpria ⁊ voluntaria. ⁊ hec
maxīe ſatiſfacit. Scḋa eſt ꝓpria ⁊ nõ voluntaria
q̄ eſt in purgatorio. Tercia eſt voluntaria ſꝫ nõ ꝓ
pria ſicut eſt in p̄dicta cõmutatione. ⁊ hec minꝰ ſa
tiſfacit ꝙ̄ prima. ex eo ꝙ nõ eſt ꝓpria ⁊ magis ꝙ̄
ſecũda ex eo ꝙ eſt volũtaria. Veruntamē ſi iſte ꝓ
quo ſatiſfactio eſt aſſumpta decedit. nichilominꝰ
tñ in purgatorio cruciat ſed tñ per penā quā ipſe
ſuſtinet ⁊ quā alij pro eo ſoluunt citius liberatur
qm̄ dñs ⁊ penā ſuā ⁊ penā illoꝝ in ſortē cõputat.
Unde ſi debuit in purgatorio penam duoꝝ men-
ſium ſuſtinere. talis ſic poterit iuuari ꝙ liberabi-
tur vno menſe. Nunꝙ̄ tñ inde eripit quouſqꝫ de-
bitum ſit ſolutum. Quo ſoluto illud quod ſoluitur
deinceps eſt ipſius q̄ facit ⁊ in ſinum eius ↄcerti
tur. ⁊ ſi ipſe non indiget ↄuertitur in ſinum eccle
ſie. vel valet alijs qui in purgatorio ſunt. ⁋ Se-
cundi qui in purgatoriũ deſcendunt ſunt qui ſatiſ-
factionem quidem iniunctam compleuerũt ſed tñ
ad illam penam ignorātia vel negligentia ſacer-
dotis nõ fuit ſufficiēs. Hi eñ niſi magnitudo con
tritioni ſuppleat. totũ in purgatorio complebũt.
qḋ minꝰ in hac vita fecerũt. Deus eñ qui modos
⁊ menſurā peccatoꝝ ⁊ penaꝝ nouit. addit penā
ſufficientē ne aliqḋ peccatũ impunitũ remaneat.
Unde penitētia iniuncta aut eſt maioꝛ aut equa-
lis aut minoꝛ. Si maioꝛ: tũc illud qḋ plus fecerit
cedit ei ad augmentũ glorie. Si equalis tũc ſuffi
cit ad dimiſſionē totius culpe. Si minoꝛ tũc illud
qḋ reſtat ſupplet ex vtute diuine iuſtitie. De his
vero qui in fine penitent audi quid augꝰ. ſentiat.
Baptizatus ad horā ſecurꝰ hinc exit. fidelis bene
viuens ſecurꝰ hinc exit. agens penitentiā ⁊ recõ-
ciliatꝰ cum ſanus eſt ſecurus hinc exit. agens pe-
nitentiaꝫ ad vltimũ ⁊ reconciliatꝰ ſi ſecurus hinc
exit. ego nõ ſum ſecurꝰ. Ergo tene certũ ⁊ dimit-
te incertũ. Hec aũt ideo dicit augꝰ. qꝛ tales ↄſue-
uerũt potiꝰ penitere ex neceſſitate ꝙ̄ ex volũtate
potius timore pene ꝙ̄ amore glorie. ⁋ Tercij qui
in purgatoriũ deſcendunt ſunt qui lignũ. fenum ⁊
ſtipulam ſecum ferunt. qui ſcꝫ circa ſuas diuitias
infra tñ deum carnali tenētur affectu. Affectiões
eñ carnales quibus dediti ſunt domibus. cõiugi-
bus. poſſeſſionibꝰ. ita tñ vt nil deo preponāt illis
tribus ſignificātur. Qui ſcḋm ſuos amādi modos
vel diutiꝰ vt lignũ. vel minus vt fenum. vel mini
mum vt ſtipula cremabũtur. Qui ignis ſicut dicit
augꝰ. ⁊ ſi eternꝰ ñ ſit: miro tñ mõ eſt grauis. excel
lit eñ omnē penam quā vnꝙ̄ paſſus eſt aliqs in
hac vita. Nunꝙ̄ in carne inuenta eſt tanta pena.
licꝫ mirabilia martires paſſi ſint tormenta. B
⁋ Circa ſcḋm ꝑ quos ſcꝫ purgātur ſciendũ ꝙ illa
purgatio ⁊ punitio fit ꝑ malos angelos ⁊ non per
bonos. Boni eñ angeli nõ vexant bonos. ſed bo-
ni malos. ⁊ mali bonos. ⁊ mali malos. Pie tñ cre
dendum eſt ꝙ boni angeli frēs ⁊ ↄciues ſuos fre-
quēter viſitant ⁊ ↄſolantur. ⁊ vt patēter ſufferāt
exhortātur. Hñt etiā aliud ↄſolationis remediuꝫ.
ex eo ſcꝫ ꝙ certi gloriā futurā expectāt. Habēt eñ
certitudinē de gloria. minorē tñ ꝙ̄ illi qui ſunt in
patria: ſed maiorē ꝙ̄ illi qui ſunt in via. Certitu-
do eñ illoꝝ qui ſunt in patria eſt ſine expectatiõe
⁊ timore: qꝛ nec illam futurā expectāt cũ p̄ntem
habeant. nec illam decetero amittere formidant.
Certitudo aũt illoꝝ qui ſunt in via ecõtrario eſt.
Sed certitudo illoꝝ q̄ ſunt in purgatorio medio
modo eſt. Eſt eñ cũ expectatione qꝛ ipſam futurā
expectāt. ſed eſt ſine timore. qꝛ cum habeant libe-
rum arbitriũ ↄfirmatũ decetero ſe peccare nõ poſ
ſe cognoſcũt. Hñt etiam aliā ↄſolationē qꝛ pro ſe
ſuffragia fieri credũt. Forte tñ verius credendum
eſt ꝙ illa punitio non fit per malos angelos ſed
diuina iuſtitia iubente. ⁊ flatu eius ſuccendente.
⁋ Circa terciũ vbi ſcꝫ purgātur. ſciēdũ eſt ꝙ pur-
gantur in quodā loco iuxta infernũ poſito q̄ pur-
gatoriũ dicit ſcḋm poſitionē pl̄imoꝝ ſapientũ. li-
cet alijs videat ꝙ ſit in aere vel in torrida zona.
Sed tñ per diuinā diſpenſationē diuerſa loca di-
uerſis aīabus aliqñ deputātur. ⁊ hoc multiplici
de cauſa ſcꝫ aut ꝓpter eoꝝ leuem punitionē. aut
ꝓpter eoꝝ celeriorē liberationē. aut ꝓpter nr̄am
inſtructionē. aut ꝓpter culpe in loco perpetratio
nem. aut ꝓpter alicuiꝰ ſancti orõnem. ⁋ Primo
ꝓpter eoꝝ leuem punitionē: ſicut aliqbus ſcḋm
grego. reuelatũ eſt aīas quaſdā in vmbra puni-
tas eſſe ⁋ Scḋo ꝓpter eoꝝ celeriorē liberationē
vt ſcꝫ poſſint alijs ſuā indigētiā reuelare ⁊ ab eis
ſuffragia petere. ⁊ ſic celeriꝰ de pena exire. Sicut
legit ꝙ quidā piſcatores beati theobaldi in autũ
no fruſtũ magnum glaciei ꝓ piſce prēdiderũt. de
quo magis ꝙ̄ de piſce gauiſi. maxīe qꝛ ep̄s dolore
pedũ laborabat: ipſaꝫ glaciē eius pedibus ſuppo-
ſuerũt. ⁊ magnũ ei refrigeriũ preſtabat. Quadam
vero vice de glacie hoīs vocē audiuit: qui ab ep̄o
adiuratus qs eſſet dixit. Sum quedā aīa que in

hoc gelicidio pꝛo peccatis meis affligoꝛ. ⁊ liberari poſſem ſi. xxx. miſſas ſine interuallo. xxx. diebꝰ ꝯtinuis diceres. Qui cũ miſſaꝝ medietatẽ dixiſſet ⁊ ſe iam ad miſſam aliã pꝛepararet: diabolica ſuggeſtione ꝯtigit ꝙ fere oẽs hoĩes illius ciuitatis inter ſe bella mouerẽt. Unde vocatꝰ eps ad ſedandam diſcoꝛdiã ſacras deponẽs veſtes miſſam illa die pꝛetermiſit. Jterũ reincipiẽs ⁊ iam duas ꝑtes complens: exercitꝰ magnus vt videbaꝛ ciuitatem obſedit. ⁊ compulſus miſſe officiũ intermiſit. Et deinde reincipiẽs cum oẽs miſſas vltima excepta dixiſſet: ⁊ vltimã incheare vellet: tota villa ⁊ domus epi vt videbaꝛ accenſa eſt. Cui cũ ſerui dicerent vt miſſam intermitteret. ille dixit. Si tota villa cremari deberet miſſam non dimitterem: qua celebꝛata glacies ꝓtinus reſoluta eſt. ⁊ ignis quẽ ſe vidiſſe credebãt tanꝙ fantaſma receſſit. ⁊ nullũ dannũ intulit. ¶ Tercio ꝓpter nr̃az inſtructionẽ vꝫ magnã penam poſt hanc vitã infligi peccantibus cognoſcamus. Sicut pariſiꝰ ꝯtigiſſe legitur Magiſter eñ ſilo. vt ait cãtoꝛ pariſieñſis. quendaꝫ ſuum ſcolarẽ ſocium egrotantẽ obnixe rogauit. vt poſt moꝛtẽ ad ſe rediret: ⁊ ſtatũ ſuum ſibi renũciaret. Poſt aliquot igiꝛ dies ſibi apparuit cũ cappa de ꝑgameno tota de ſophiſmatibꝰ deſcripta. ⁊ intus flamma ignis tota ꝯtecta. Qui reqſitꝰ a magiſtro quiſnam eſſet. ait. Jlle vtiq; ſum q̃ ad te redire ꝓmiſi. Qui de ſtatu ſuo reqſitꝰ ait. Hec cappa plus ſuꝑ me ponderat ⁊ plus me pꝛemit ꝙ ſi vnã turrim ſuꝑ me haberẽ. ⁊ eſt michi data vt eã poꝛtẽ ꝓ glĩa quã in ſophiſmatibus habui. Poꝛro flãma ignis qua coopta eſt pelles ſunt delicate et varie quas ferebã: que flãma me cruciat ⁊ exurit Sed cum mgr̃ illam penã facilẽ iudicaret. dixit ei defunctꝰ vt manũ extẽderet: ⁊ ſic facilitatẽ ſue pene ſentire poſſet. Cumq; manũ extẽdiſſet: ille guttam vnam ſui ſudoꝛis dimiſit que p̃dicti mgr̃i manum quaſi ſagitta citiꝰ ꝑfoꝛauit. ita ꝙ cruciatũ mirabilẽ ſenſit. ⁊ ait. Talis ſum totꝰ. Jlle igiꝛ magr̃ ex illius pene acerbitate perterritꝰ ſeculũ delibe rauit deſerere. ⁊ religionem intrare. Unde mane ſcolaribus congregatis hos verſus compoſuit.

Linquo coax ranis cra coꝛuis vanaq; vanis. Ad logicam pergo que moꝛtis non timet ergo. Et ſic ſeculũ deſerẽs: ad religionẽ ꝯfugit. ¶ Quarto ꝓpter culpe in loco perpetrationẽ. Sic aliqñ ſcd̃m auguſtinũ anime puniũtur in locis in quibꝰ deliquerunt. ſicut patet per illud exemplum quod recitat greg. in quarto dialogoꝝ. Quidã nanq; pꝛeſbiter dum balneuum frequentaret: quendã virũ incognitum ad ſuum obſequium pꝛeparatum inuenit qui ſemꝑ ſibi ſedule miniſtrabat. Qui dum quadam die pro benedictione ⁊ laboꝛis mercede quendã panem benedictũ ſibi exhiberet. ille merens reſpondit. Michi iſta quare das pater? Jſte panis ſanctus eſt. ego aũt manducare nõ poſſum Ego eñ aliqñ huiꝰ loci dñs fui: ſꝫ pꝛo culpis meis hic poſt moꝛtem meã deputatus ſum. Sed queſo vt omnipotẽti deo hũc panem pꝛo peccatis meis offeras. Tunc aũt te exauditũ cognoſce cum huc ad lauandum veneris: ⁊ me minime inueneris. Preſbiter autẽ per vnam hebdomodã ſalutarem pꝛo eo quotidie obtulit hoſtiam. Et reuerſus eum iam minime inuenit. ¶ Quinto ꝓpter alicuiꝰ ſancti oꝛationẽ. Sicut legitur ꝙ ſanctus patricius in quodam loco in terra quibuſdã purgatoꝛiũ impetrauit. Cuiꝰ hiſtoꝛiã poſt feſtũ ſancti benedicti reperies C ¶ Circa ſcd̃m qđ eſt de ſuffragijs tria ſunt videnda. Pꝛimo de ipſis ſuffragijs que fiũt Secundo de his pꝛo quibꝰ fiunt. Tercio de his ꝑ quos fiunt. ¶ Circa ſuffragia que fiunt notandũ ꝙ quatuoꝛ ſunt genera ſuffragioꝝ que maxĩe defunctis ꝓſunt. ſꝫ fideliũ ⁊ amicoꝝ oꝛatio. elemoſinaꝝ largitio. ſalutaris hoſtie immolatio. ⁊ ieiuniοꝝ obſeruatio. Qđ pꝛimũ genus ſuffragioꝝ ſcꝫ amicoꝝ oꝛatio eis pꝛoſit. patet per exemplum de paſchaſio. De quo greg. in quarto libꝛo dialogorum narrat. ꝙ cum vir mire ſanctitatis ⁊ virtutis extiterit. ⁊ duo tũc in ſummos pontifices electi fuiſſent. ſed tñ poſtmodum in vnum illoꝝ eccleſia ꝯueniſſet. ipſe tñ paſcaſius quaſi ex erroꝛe aliũ ſemꝑ ꝓtulit. ⁊ in hac ſentẽtia vſq; ad moꝛtem permanſit. Qui cum eſſet defunctus. ⁊ dalmaticã feretro ſuperpoſitã demoniacus tetigiſſet: ſtatim ſanatus eſt. Poſt multũ vero tpis cum germanꝰ capuanus eps balneum ob gratiam ſanitatis periſſet: pꝛedictum paſcaſium diaconum ſtantem ⁊ obſequentẽ inuenit. Quo viſo vehementer extimuit ⁊ quid illic tantus vir faceret inquiſiuit. Qui pꝛo nulla alia cauſa ſe in illo loco penali deputatum aſſeruit: niſi q2 in illa tali cauſa ꝑplus iuſto ſenſit. Et addidit dicens. Queſo te pꝛo me dñm depꝛecare. Atq; in hoc cognoſces ꝙ exauditus ſis ſi huc rediens me nõ inueneris. Qui cũ pꝛo eo oꝛaſſet. ⁊ illuc poſt paucos dies rediſſet: pꝛedictũ paſcaſiũ in loco eodẽ minime inuenit. ¶ Petrꝰ quoq; cluniacenſis ait. ꝙ cũ quidã ſacerdos quotidie pꝛo moꝛtuis celebꝛaret. ex hoc apud epm accuſatꝰ ab officio eſt ſuſpenſus. Cum aũt eps in magna ſolennitate per cimiteriuꝫ ad matutinas pergeret.

ꝯtra illum mortui ſurrexerunt dicentes. Iſte eps nullas miſſas nobis dat. Inſuper ſacerdotẽ noſtrũ nobis abſtulit ſed certe niſi emẽdauerit morietur Qui ⁊ ſacerdotẽ abſoluit: ⁊ libenter pro mortuis decetero celebrauit. ¶ Quã grate etiam ſint defunctis orationes viuoꝝ patet per hoc: qm̃ quidã vt refert cantor pariſienſis. dũ per cimiteriũ trãſiret ſemꝑ pſalmũ. de profundis. dicebat pro defunctis. Qui cũ ab inimicis per cimiteriũ fugiens inſequeretur. ꝯtinuo mortui ſurrexerũt. ⁊ vnuſqſqꝫ inſtrumẽtũ ſui officij in manu habebat. ⁊ ſic ipm viril'r defenderũt. ⁊ inimicos territos fugauerũt.

¶ Qḋ vero ſecundũ genus ſuffragioꝝ ſcꝫ elemoſinaꝝ largitio eis proſit: manifeſte haberi poteſt ex eo qḋ in libro machabeoꝝ legitur. Qm̃ vir fortiſſim⁹ iudas collatione facta. xij. milia dragmas argenti miſit hieroſolimã offerri ea ibi pro peccatis mortuoꝝ: iuſte ⁊ religioſe de reſurrectione cogitans. Quantũ etiam elemoſine defunctis valeant: colligitur per exemplum qḋ narrat greg. in quarto dialogoꝝ. Quidã nanqꝫ miles ex corpore eductus exanimis iacuit. Sed citius rediens que cum eo geſta fuerant enarrauit. Aiebat nanqꝫ ꝙ pons erat ſub quo niger ⁊ caliginoſus fluuius ⁊ fetidus decurrebat. Tranſacto aũt ponte amena erant prata odoriferis herbaꝝ floribus exornata in quibus albatoꝝ hominũ ꝯuenticula eſſe videbantur quos varia ⁊ mira floꝝ ſuauitas ſatiabat Hec vero erat in p̃dicto ponte ꝓbatio vt quiſqꝫ iniuſtoꝝ vellet tranſire in tenebroſum fetentẽqꝫ fluuiũ laberet᷑. iuſti vero ſecuro greſſu ad amena loca ꝑuenirẽt. Ibiqꝫ quendã petrũ nomine deorſum poſitũ magno ferri pondere ligatũ ſe vidiſſe aſſeruit. Qui dum requireret cur illic eſſet dictum eſt ei. Hec idcirco patitur q: ſi quid ei pro faciẽda vltione iubebat᷑ ad inferẽdas plagas plus ex crudelitatis deſiderio quã obediẽtia ſeruiebat. Ibi etiam quendã peregrinũ ſe vidiſſe fatebat᷑ q̇ ad predictũ pontẽ veniens tanta cũ auctoritate trãſiuit quãta hic ſinceritate vixit. Alter vero ſtephanus nomine dũ tranſire voluiſſet ei⁹ pes lapſus eſt ⁊ medio corpore iam extra pontẽ deiectus eſt Tunc a quibuſdã teterrimis viris ex flumine ſurgentib⁹ per coxas deorſum atqꝫ a quibuſdã albatis ⁊ ſpecioſiſſimis viris cepit ꝑ brachia trahi ſurſum. Cumqꝫ hec lucta fieret is qui videbat ad corpus redibat. ⁊ q̇s in illo occulti arbitrii examine obtinuerit ſcire nõ valuit. In quo datur intelligi. ꝙ in illo mala carnis cum elemoſinaꝝ largitione certabant. Qḋ em̃ ꝑ coxas deorſuꝫ. ⁊ ꝑ brachia trahebatur ſurſum. patet nimirum: q: ⁊ elemoſinas amauerat ⁊ carnis vicijs perfecte non reſtiterat.

¶ Qḋ aũt terciũ genus ſuffragioꝝ ſcꝫ ſacre hoſtie immolatio plurimũ defunctis proſit ex multis exemplis apparet. Refert em̃ greg. in quarto libro dialogoꝝ ꝙ cum quidem monachus ſuus nomine iuſtus ad extremũ veniẽs tres ſe occultos aureos indicaſſet habere. ⁊ de hoc ingemiſcens mortuus fuiſſet p̃cepit gregorius fratribus vt corpus eius cum tribus aureis in ſterquilinio ſepelirẽt dicentes. Pecunia tua tecũ ſit in perditionẽ. ¶ Tandem cuidã e fratribus gregorius precepit vt vſqꝫ ad viginti dies omni die pro eo hoſtiam immolaret. Qui cum iuſſa compleſſet is qui defunct⁹ fuerat in die triceſima cuidã fratri apparuit. Quem frater requiſiuit dicens. Quõ es? Cui ille rñdit. Nunc vſqꝫ male fui ſed iam modo bene ſum. quia hodie communionẽ recepi D ¶ Hec aũt hoſtie immolatio non ſolum mortuis: ſed etiã viuis plurimum profuiſſe inuenta eſt. Quidam nanqꝫ cũ in quadã rupe argentũ foderent ſubito rupes cecidit ⁊ fundit⁹ cunctos extinxit. Unus aũt coꝝ ſubtus in quodam ſinu ipſius rupis mortem euaſit. inde tñ exire nõ valuit. Uxor aũt illius eũ defunctum exiſtimans: omni die pro ipſo miſſam celebrari faciebat. ⁊ panem vnum ⁊ vrceum vini cum candela quotidie offerebat. Cui diabol⁹ inuidẽs per tres dies ꝯtinuos eidẽ in forma humana apparuit: ⁊ quo tenderet requiſiuit. Cui cũ illa ſui itineris cauſã exponeret. ille aiebat. Noli fruſtra vexari: q: iam miſſa celebrata eſt. ⁊ ſic illa tribus dieb⁹ miſſam intermiſit: nec ipſam celebrari fecit. Quidam aũt poſt hoc in p̃dicta rupe argentũ fodiens: quandam vocem audiuit de ſubtus dicentem. Plane percutias q: capiti meo imminet magnus lapis. Cũ aũt ille tremeret. ⁊ ad hãc vocem audiendã plurimos ꝯuocaſſet. iterũ fodit ⁊ ſilẽm vocem audiuit. Tunc omnes propius accedẽtes: dixerũt. Quis em̃ es tu? Qui rñdens dixit. Plane faciatis quia magnus lapis quaſi ſuper me cadit Qui a latere fodientes ⁊ ad eum vſqꝫ peruenientes: cum ſanum ⁊ incolumẽ extraxerũt. Et ſciſcitantes quõ ille tandiu vixiſſet dixit ꝙ qualibet die panis vnũs ⁊ vrceus vini ⁊ candela accenſa niſi tñ tribus diebus ſibi oblatus fuit. Qḋ vxor eius audiens. ⁊ vehemẽter exultans. agnouit ꝙ de oblatione ſua fuerit ſuſtentatus. ⁊ ꝙ diabolus eam deceperit: ne illis tribus diebus miſſam cantari fecerit. Illud vt teſtatur petrus cluniacenſis. accidit in villa nomĩe ferraria gracionopolitane dio-

ceſis. ¶ Gregorius etiam refert ꝙ dum quidam nauta in mari naufragiū perpeſſus fuiſſet. ⁊ q̄daꝫ ſacerdos ꝓ eo hoſtiā immolaſſet: ipſe tandem de mare ſanus exiuit. Cum aūt qualiter euaſiſſet interrogaretur dixit ꝙ dum in medio maris exiſteret ⁊ iam pene fatigatus deficeret: quidā ad eum venit ⁊ panem quendam ſibi obtulit. Quē cū ille comediſſet ſtatim ꝯfortatꝰ vires recepit. ⁊ in quadam naui inde tranſeūte receptꝰ fuit. Inuentūq̧ eſt ꝙ illa hora panem habuit qua pro eo ſacerdos hoſtiam immolauit. ¶ Nō vero quartum ſuffragioꝝ genus ſcꝫ ieiunioꝝ obſeruatio defunctis ꝓſit. teſtatur greg. agens tam de iſto q̄ꝫ de alijs tribus dicens. Anīe defunctoꝝ quatuor modis ſoluuntur. aut oblationibꝰ ſacerdotū. aut ꝓcibꝰ ſanctoꝝ. aut carorum elemoſinis. aut ieiunio cognatoꝝ. ¶ Ualet nichilominꝰ ꝓ eis penitentia facta ab amicis. Unde retulit quidā ſolennis doctor ꝙ cum quedam mulier viro mortuo de pauꝑtate deſperaret. apparuit ei diabolꝰ dicēs ꝙ eam ditaret ſi ſuam faceret voluntatē. Cui ꝓmittendo primo iniunxit vt viros eccleſiaſticos in ſuo hoſpicio receptos faceret fornicari. Scd̄o ꝙ pauꝑes ī die reciperet: ⁊ in nocte vacuos expelleret. Tercio ꝙ orationes in eccleſia garriēdo impediret. Quarto ꝙ nulli hoc ꝯfiteri deberet. Tandē cuꝫ morti appropinquaſſet. ⁊ a filio ad ꝯfeſſionē admoneretur: illa ei factū aperiēs dixit ſe ꝯfiteri nō poſſe nec ſibi aliquid ꝯfeſſio valeret. Sed cuꝫ ille cū lachrimis inſtaret. ⁊ penitentiā ſe ꝓ ea facturū ꝓmitteret: illa ꝯpuncta pro ſacerdote filiū deſtinauit. Sed anteq̄ꝫ ſacerdos veniret: demones ad eam irruerunt: quoꝝ horrore ac timore mortua eſt. Filius ſuus pro ea peccatū ſuum ꝯfitens. ⁊ penitentiam ſeptennē faciēs. ipſa ꝯpleta vidit matrē ei de ſua liberatione gr̄as referentē. ¶ Ualent etiā eis indulgētie eccl'ie. Unde cum quidā apl'ice ſedis legatus quendam ſtrennuum militem rogaret vt in terra albigenſi in ſeruiciū eccl'ie militaret. facta indulgentia patri ſuo defuncto. per vnaꝫ ibidē quadragenam moratꝰ eſt. Qua ꝯpleta pater luce clarior ei apparuit. ⁊ de ſua liberatione gr̄as ei egit. ¶ Circa ſcd̄um huiꝰ partis ſcꝫ [illegible]os pro quibus fiunt etiam quatuor videnda ſunt. Primo q̄ ſunt illi quibus poſſunt ꝓdeſſe. Secūdo quare debēt eis prodeſſe. Tercio ſi omnibꝰ equaliter proſunt. Quarto qual'r ſuffragia que pro ipſis fiunt ſcire poſſunt. ¶ De primo ſcꝫ qui ſunt illi quibꝰ ꝓdeſſe poſſunt. ſciendū eſt ꝙ ſicut dicit augꝰ. oēs qui de hac vita decedunt. aut ſunt valde boni. aut valde mali. aut mediocriter boni. Suffragia igitur facta pro valde bonis ſunt gratiaꝝ actiones. ꝓ valde malis ſunt viuoꝝ qualeſcunq̧ ꝯſolationes. ꝓ mediocriter bonis ſunt expiationes. Ualde autē boni dicūtur qui ſtatim euolant ⁊ ab vtroq̧ igne tam purgatorij q̄ꝫ inferni liberi ſunt. Eoꝝ autem ſunt tria genera ſcꝫ baptiſati. martires ⁊ viri perfecti qui ſcꝫ tam perfecte edificauerūt aurū ⁊ argentū ⁊ lapides ꝓcioſos. id eſt. dei dilectionē proximi amorē ⁊ bonam oꝑationē: vt nō cogitent placere mūdo ſed tantū deo. Qui ⁊ ſi qn̄q̧ venialiter peccant. feruore tñ charitatis ita in eis peccatum ꝯſumitur ſicut gutta aque in camino ignis penitus abſorbetur. ⁊ ideo ſecum cremabilia nunquā ferunt. ¶ Qui igitur pro aliquo iſtoꝝ triū generū oraret. vel aliqua alia ſuffragia faceret: eis iniuriam faceret. Quia ſicut dicit augꝰ. Iniuriam facit martiri qui orat pro martire. Si vero aliquis pro aliquo valde bono oraret de quo tñ an euolaſſet dubitaret. tunc ille orationes eſſent gratiaꝝ actiones: ⁊ ad meritum cederēt exorantis. ſcd̄m illud. Oratio mea in ſinum meū ꝯuertetur. His eñ tribus generibꝰ celum ꝓtinus aperitur cū decedūt. nec aliquem purgatorij ignem ſentiunt. Qđ ſignificatū eſt per illos tres quibꝰ celum apertum eſt. Apertū eſt eñ xp̄o baptiſato. Luce. iij. Ihesu baptiſato ⁊ orāte apertū eſt celū. Per qđ ſignificat ꝙ celū aꝑitur omnibꝰ baptiſatis: ſiue ſint paruuli ſiue adulti. ita ꝙ ſi decederēt ꝓtinus euolarent. Baptiſmus eñ virtute paſſionis xp̄i mūdat ab oī peccato ⁊ originali ⁊ mortali ⁊ veniali. Scd̄o apertum eſt ſtephano lapidato. Actuum. vij. Ecce video celos aꝑtos ⁊c. Per qđ ſignificatur ꝙ aꝑitur omnibus martiribꝰ. ita ꝙ ſtatim euolant cū decedunt. ⁊ ſi aliqua cremabilia hn̄ant oīa falce martirij reſecātur. Tercio aꝑtū ē ioh̄i ꝑfectiſſimo. Apocal'. iiij. Uidi ⁊ ecce hoſtiū aꝑtū in celo. Per qđ ſignificatur ꝙ viris ꝑfectis qui total'r penitentiam compleuerūt nec venialia admiſerūt. vel ſi aliq̄n admittuntur a feruore charitatis protinus conſumuntur. celū ipſum ꝯtinuo aꝑitur. ⁊ mox in illud ꝑpetuo regnaturi ingrediūtur. ¶ Ualde aūt mali ſunt qui ꝯtinuo in inferni baratrū demergūtur. Pro quibus ſi de coꝝ dānatione ꝯſtaret nulla ſuffragia aliquatenꝰ eſſent fiēda. ſcd̄m qđ dicit augꝰ. Si ſcirē patrē meū eſſe in inferno: non plus orarē pro eo q̄ꝫ ꝓ diabolo. Si aūt pro aliq̄bus dānatis: de quoꝝ dānatione dubitatur aliqua ſuffragia fierent nichilꝯtñ eis prodeſſent. nec quantū ad liberationē vt ſcꝫ ab ipſis penis liberētur. nec quātū

ad mitigationem: vt ſcꝫ pena in eis mitigetur vel
diminuatur. nec quantū ad ſuſpenſionē vt ſcꝫ ad
tp̄s vel ad horā eoꝝ dānatio ſuſpēdaꝶ. nec quan-
tum ad fortificationē vt ſcꝫ ad tolerandū leui⁹ ro-
borenꝶ. Quantū eñ ad aliq̄d hoꝝ in inferno nulla
redēptio eſt. ¶ Mediocriter aūt boni dicūtur qui
cremabilia aliqua ſcꝫ lignū. fenū. ſtipulā ſecū ferūt
vel qui penitentiā iniunctā ⁊ ſufficientē morte p̄-
occupati complere nō poſſunt qui nec adeo boni
ſunt quin ſuffragijs egeāt. nec adeo mali quin eis
prodeſſe valeant. Suffragia igiꝶ facta ꝑ his ſunt
eoꝝ expiationes. Unde iſti ſunt illi q̄bus ipſa ſuf-
fragia ſolū ꝓdeſſe p̄nt. In hm̄oi aūt ſuffragijs fa-
ciendis eccl'ia ꝯſueuit triplicē numerū dierū maxi
me obſeruare ſcꝫ ſeptenariū. tricenariū. ⁊ anniuer
ſariū Et rō hoꝝ aſſignaꝶ in libro mitrali de officio
Obſeruatur ſeptenarius. vt anie ad eternū q̄etis
ſabbatū ꝑueniāt. vel vt eis oīa peccata remittan-
tur que in vita egerūt: que per ſeptē dies ducitur
vel vt remittātur eis peccata q̄ egerunt cū corpe.
q̄d ꝯſiſtit ex quatuor humorib⁹. ⁊ cū aīa in qua
ſunt tres vires. Obſeruatur tricenari⁹ qui ꝯſtat
ex tribus denarijs: vt purgeꝶ in eis quicq̄d in fide
trinitatis et in tranſgreſſiōe decalogi deliquerit.
Obſeruatur ānīuerſari⁹. vt de annis calamitatis
perueniāt ad annos eternitatis. Sicut eñ anni-
uerſariū ſanctoꝝ celebram⁹ ad ipſoꝝ honorē ⁊ ad
noſtram vtilitatē. ſic ⁊ anniuerſariū defunctoꝝ ad
ipſoꝝ vtilitatē ⁊ noſtrā deuotionē. ¶ De ſecundo
q̄ritur quare ſcꝫ eis debēt ſuffragia ꝓdeſſe. ſcien
dum q̄ triplici rōne debēt eis ꝓdeſſe. Primo ra-
tione vnitatis. Sunt eñ corp⁹ vnū cū illis de eccle
ſia militāti. ⁊ ideo bona ſua debēt eis eſſe cōmu
nia. Scdo rōne dignitatis: qm̄ dum adhuc viue-
rent. meruerūt vt hec ſibi ꝓdeſſent. Et iterū. Di-
gnū eſt vt qui alios iuuerūt: ⁊ ipſi ab alijs iuuenꝶ
Tercio rōne neceſſitatis q: ſcꝫ ſunt in ſtatu in quo
iuuare ſe non poſſunt. ¶ De tercio ſcꝫ vtrū equa-
liter omnibus ꝓſint. ſciendū q̄ ſi ipſa ſuffragia in
ſpeciali fiūt magis ꝓſunt illis pro quib⁹ ſpecialr
fiunt q̄ alijs. Si aūt in cōmuni fiunt: magis pro-
ſunt eis qui plus meruerūt in hac vita vt ſibi ꝓ-
deſſent. ſi in equali vel maiori neceſſitate exiſtūt.
¶ De quarto qualr ſcꝫ ſuffragia que ꝑ eis fiunt
ſcire poſſunt. ſciendū q̄ ſcd̄ꝫ aug⁹. ſcire poſſunt tri
bus modis. Primo per diuinā reuelationē q̄n ſcꝫ
hoc eis deus reuelat. Scdo ꝑ bonoꝝ angeloꝝ ma
nifeſtationē. Angeli eñ qui hic ſemꝑ nobiſcū ſunt
⁊ oēs actus noſtros ꝯſiderāt. in inſtanti quaſi ad
eos poſſunt deſcendere. ⁊ eis protinus nunciare.

Tercio per animaꝝ hinc exeuntium intimatio-
nem. Anime eñ que de hoc mūdo tranſeūt hec ⁊
alia eis nunciare poſſunt. Quarto nichilominus
ſcire poſſunt per experientiā ⁊ reuelationē. Cum
eñ a penis ſe releuari ſentiūt. ſuffragia ꝑ ſe fieri
cognoſcūt. ſ ¶ Circa terciū hui⁹ ſcd̄e partis ſcꝫ
illos per quos fiunt. ſciendū q̄ ipſa ſuffragia ſi ꝓ-
deſſe debēt. oportet q̄ fiāt ab his qui ſunt in chari
tate. Nam ſi ꝑ malos fiūt ꝓdeſſe nō poſſunt. Uñ
legiꝶ q̄ dum quidā miles in lecto cū vxore eſſet ⁊
luna valde lucēs ꝑ rimas intraret. mirabatur quo
modo homo rōnalis creatori ſuo non pareret. cū
eidē creature irrōnales parerent. Et dū cuidā mi
liti defuncto qui ſibi fuerat familiaris detraheret
ſubito ille qui mortu⁹ fuerat in thalamū introiuit
et dixit illi. Amice noli male ſuſpicari de aliquo
et condona michi ſi quid in te peccaui. Cumq̄ ſuꝑ
ſtatu ſuo interrogareꝶ dixit. Uarijs penis affligor
p̄cipue quia tale cimiteriū violaui. et ibi quendā
vulnerans eū cappa ſua expoliaui: que michi ſuꝑ
poniꝶ ⁊ vno monte magis me premit. Rogauitq̄
vt pro ſe orationes fieri faceret. Cū aūt ille ſibi di
ceret. an vellet q̄ a tali ⁊ tali ſacerdote ipſas ora
tiones faceret fieri. ille ad hoc nichil rñdens: ca-
put more renuētis ꝯcuſſit. Deinde dixit ſi vellet
q̄ talis heremita pro ſe oraret. Cui ille. Utinā ꝑ
me oraret. Q̄d cū ſe facturū ꝓmitteret. ille ait Et
ego dico tibi: q: ab hac die vſq̄ ad duos annos tu
etiam morieris. Sicq̄ ille diſparuit. ⁊ miles vita
ſua in melius mutata: in dño obdormiuit. ¶ Q̄d
aūt dictū eſt ſuffragia facta per malos prodeſſe
nō poſſe. intelligendū eſt niſi ſint opera ſacramē
talia: vt eſt celebratio miſſe que a malo miniſtro
violari nō p̄t. Uel niſi ipſe defunctus vel aliquis
eius amic⁹ aliq̄bus etiā malis aliqua diſpēſanda
reliq̄ſſet. Que tñ ꝯtinuo diſpenſare debēt: ne ſibi
ꝯtingat q̄d cuidā ꝯtigiſſe legitur. Miles eñ qui-
dam in bello karoli magni vt ait turpin⁹ cū mau
ris pugnatur⁹. rogauit cognatū ſuū vt ſi in bello
moreretur equum ſuū venderet. ⁊ paupib⁹ preciū
daret. Quo mortuo cū equ⁹ ſibi nimis placeret cū
ſibi retinuit. Et poſt modicū tp̄is defunct⁹ ei tanq̄
ſol refulgens apparuit dicēs. Cognate bone per
octo dies meruiſti pati penas in purgatorio pro
pter equū: cui⁹ preciū vt dixerā paupib⁹ nō de-
diſti. Sed impune nō feres. hodie eñ ferent ani-
mam tuam in infernū diaboli. ⁊ ego purgatus va
do in regnum dei. Et ecce ſubito in aere auditus
eſt clamor velut leonū. vrſoꝝ ⁊ lupoꝝ. ⁊ ipſum de
medio abſtulerunt.

De quatuoꝛ coronatis. clx. A

Quatuoꝛ coronati fuerũt ſeuerus. ſeueria
nus. coꝛpoforus ⁊ victorin⁹ q̄ iubēte. dio
cleciano vſq; ad mortē ictib⁹ plumbatoꝝ
ceſi ſunt. Hoꝝ noīa cũ reꝗri nõ poſſent q̄ tñ poſt
multos annos dño reuelante reperta ſunt. ſtatu-
tum fuit vt coꝝ mēoꝛia ſub nominib⁹ alioꝝ q̄nq;
martirum ſc; claudij. caſtoꝛij. ſimphoꝛiani. nicho-
ſtrati ⁊ ſimplicij recoleret qui poſt duos annos a
martirio p̄dictoꝝ paſſi ſunt. Jſti em̄ martires cũ
omnem ſculpture artē hr̄ent. ⁊ diocleciano idolũ
quoddã ſculpere nollent. nec ſacrificare aliquate
nus ꝯſentirēt. iuſſu ipſius diocleciani in loculos
plumbeos viui miſſi ſunt. ⁊ ſic in mare p̄cipitati.
circa annos dñi. cclxxxvij. Sub nominib⁹ igitur
iſtoꝝ quinq;. ſtatuit melchiades papa p̄dictos
quatuoꝛ honoꝛari. ⁊ quatuoꝛ coronatos vocari.
ante ſc; q̄ⁿ coꝝ noīa reꝑirētur. Et licet poſtmodũ
nomīa reꝑta fuerint. vſus tñ obtinuit vt quatuoꝛ
coronati deinceps vocarentur.

De ſancto theodoꝛo. clxi. A

Theodoꝛ⁹ in vrbe marmanitanoꝝ ſub dio-
cleciano ⁊ maximiano martirium paſſus
eſt. Cui cũ preſes diceret ꝙ ſacrificaret. ⁊
priſtinam militiã reciperet. rñdit theodoꝛus. Ego
milito deo meo ⁊ filio ei⁹ iheſu xp̄o. Cui preſes. Er
go deus tuus filiũ habet? Cui theodoꝛus. Etiam
Ad quē preſes. Poſſem⁹ eũ cognoſcere? Et theo
doꝛus. Eũ vtiq; poteſtis cognoſcere. ⁊ ad eũ ac-
cedere. Datis igitur inducijs ſācto theodoꝛo vt ſa

crificaret. tēplũ martis deoꝝ noctu ſcūs introiuit
⁊ igne ſuppoſito totũ illud ſuccendit. Qui a quo-
dam qui hoc vidit accuſat⁹. in carcerē vt fame ibi
moꝛeretur recluſus eſt. Cui dñs apparens dixit.
Confide ſerue meus theodoꝛe: q: ego tecũ ſum.
Tunc turba multa dealbatoꝝ viroꝝ clauſo hoſtio
ad eũ veniens cũ eo pſallere cepit. Qð vidētes cu
ſtodes territi fugerũt. Cum aũt inde educt⁹ fuiſſ;
et ad ſacrificia inuitaretur. ait. Si carnes meas
igne cremaueris. ⁊ varijs ꝯſumas ſupplicijs: do-
nec fuerit ſpũs in naribus meis. nõ denegabo de
um meũ. Tunc ad p̄ceptũ preſidis in ligno ſuſpē-
ditur. ⁊ vngulis ferreis tam crudelr̄ latera ei⁹ ra
duntur vt etiã eius coſte nudarētur. Ad quē p̄ſes
Vis theodoꝛe nob̄ ſcũ eſſe aut cũ xp̄o tuo. Cui ille
Cum xp̄o meo ⁊ fui ⁊ ſum ⁊ ero. Tunc iuſſus eſt
igne cremari. Jn quo quidē igne ſpm̄ emiſit. ſed
tñ coꝛpus eius ab igne illeſum ꝑmanſit. Circa an
nos dñi. cclxxxvij. Odoꝛe vero ſuauiſſimo oēs re
pleti ſunt. ⁊ audita eſt vox dicēs. Ueni dilecte mi
intra in gaudium dñi tui. Celum quoq; apertum
multi viderunt.

De ſancto martino. clxij. A

Martinus quaſi martē tenens. id eſt. bellũ
ꝯtra vicia ⁊ peccata. Uel martin⁹ quaſi
martirũ vn⁹. Fuit em̄ martir ſaltē volun
tate ⁊ carnis moꝛtificatione. Uel martin⁹ interꝑ
tatur quaſi irritãs vel ꝓuocãs ſeu dominãs. Jpſe
nanq; ꝑ meritũ ſue ſanctitatis irritauit diabolum
ad īuidiã. ꝓuocauit dñm ad miſc̄dia;. dñatus eſt

¶ De ſancto martino

carni ſue ꝑ maceratione̅ ꝯtinuam. Cui ſcꝫ carni ratio ſiue animꝰ dominari debet. vt dicit dioniſiꝰ in ep̅la ad demophilu̅. ſicut dominatur dominꝰ ſeruo. aut pater filio. aut ſenioꝛ laſciuo iuuenculo. Eius vitam ſeuerus cognomento ſulpicius diſcipulus ſancti martini quem gennadius inter illuſtres viros ꝯnumerat ſcripſit.

Martinus ſabarie pannonioꝝ opido oꝛiu̅dus: ſed intra italia̅ papie alitꝰ. cu̅ patre ſuo tribuno militu̅ ſub ꝯſtantino ⁊ iuliano ceſaribus militauit. non t̅n ſponte: qꝛ ab infantia diuinitus inſpiratꝰ. cum eſſet annoꝝ. xij. inuitis pare̅tibꝰ ad eccl̅iam fugit. ⁊ cathecuminum ſe fieri poſtulauit. ⁊ ex tu̅c heremu̅ intraſſet niſi carnis infirmitas obſtetiſſet. Sed cu̅ ceſares decreuiſſent: vt veteranoꝝ filij pꝛo patribus militare̅t martinus cu̅ eſſet annoꝝ. xv. ad militandu̅ vꝛgetꝰ vno t̅m ꝯtentus ſeruo. cui t̅n martinꝰ ſerui e̅s ſepius miniſtrabat. ⁊ calciamenta detrahebat atqꝫ tergebat Quoda̅ hyemali t̅pe ꝑ poꝛtam ambianenſiu̅ tranſiens. paupere̅ queda̅ nudu̅ obuium habuit qui cum a nullo elemoſina̅ accepiſſet. martinus hu̅c ſibi ſeruatu̅ intellige̅s. arrepto enſe clamide̅ que ſibi t̅m ſupererat diuidit. ⁊ parte̅ pauperi tribue̅s reliqua rurſus induitur ¶ Sequenti igitur nocte chꝛiſtu̅ clamidis ſue parte qua pauperem texerat veſtitu̅ vidit. ipſumqꝫ ad circu̅ſtantes angelos ſic loquente̅ audiuit. Martinꝰ adhuc cathecuminꝰ hac me veſte ꝯtexit. Unde vir ſanctꝰ non in gl̅iam elatus: ſed dei bonitate̅ cognoſce̅s cum eſſet annoꝝ. xviij. baptiſari ſe fecit. ⁊ adhuc ad inſtantia̅ tribuni ſui q̅ t̅pe ſui tribunatꝰ expleto ſe ſeculo abꝛenu̅ciaturꝝ ꝓmittebat ꝑ biennium militauit. Interea irrue̅tibꝰ intra gallias barbaris. iulianus ceſar ꝯtra eos pugnaturꝰ pecuniam militibꝰ erogauit. At martinꝰ nole̅s deinceps militare donatiuu̅ recip̅e noluit ſed ceſari dixit. Xp̅i ego miles ſum: pugnare mihi no̅ licet. Indignatꝰ iulianus dixit ꝙ non religionis gr̅a ſed metu belli imminē̅tis militie renunciaret. Cui martinꝰ intrepidus reſpondit. Si hoc ignauie no̅ fidei aſcribitur: craſtina die ante aciem inermis aſtabo. ⁊ in nomine xp̅i ſigno crucis no̅ clipeo protectus aut galea. hoſtiu̅ cuneos penetrabo ſecurꝰ. Unde cuſtodiri iubetꝰ. vt inermis vt dixerat barbaris obijceretur. Sed die ſeque̅ti hoſtes legatione̅ miſerūt ſua omnia ſeqꝫ dantes. Unde no̅ dubium eſt meritis ſancti viri tale̅ victoria̅ ſine ſanguine data̅ eſſe

¶ Exinde relicta militia ad ſanctu̅ hilariu̅ pictauenſem ep̅m ꝑrexit: ⁊ ab eo accolitꝰ oꝛdinatus monetur a do̅no ꝑ ſopoꝛe̅ vt pare̅tes ſuos adhuc gentiles viſitaret. Profectꝰ igitur: multa aduerſa paſſurum ſe eſſe pꝛedixit. Nam inter alpes incidit in latrones. Cu̅qꝫ vnus ſecurim in caput eiꝰ vibraſſet: ictum ferie̅tis dextre ſuſtinuit alter. Vinctꝰ t̅n poſt tergu̅ manibꝰ vni eoꝝ cuſtodie̅dus traditur. Percunta̅ti vero latroni an timuiſſet. r̅ndit nu̅qꝫ ſe ita fuiſſe ſecuru̅: qꝛ ſciret miſc̅diam dei maxime in temptationibꝰ affuturam. Incipienſqꝫ latroni ꝑ̅dicauit. ⁊ ip̅m ad fidem xp̅i ꝯuertit. Qui martinum ad viam reducens: laudabilem poſtmodum vitam duxit. B ¶ Cum au̅t mediolanu̅ pꝛeteriſſet. diabolus in humana ſpecie ſibi obuiꝰ fuit. ⁊ quo tenderet requiſiuit. Cui cu̅ r̅ndiſſet ſe quocum do̅ns vocaret tendere. ille ait. Quocunqꝫ ieris diabolus tibi aduerſabitur ¶ Cu̅ au̅t martinꝰ ſibi r̅ndiſſet. do̅ns michi adiutoꝛ eſt. no̅ timebo quid faciat michi homo. ſtatim ille euanuit. Itaqꝫ m̅rē ꝯuertit. pater vero in erroꝛe ꝑmanſit. Sed cu̅ hereſis arriana ꝑ totu̅ oꝛbem pullularet. ⁊ ille pene ſolus obſiſteret. publice ceſus ⁊ de ciuitate eiectꝰ mediolanu̅ red[illegible] ⁊ ibi ſibi monaſteriu̅ ſtatuit. Sꝫ inde ab ar[illegible]anis eiectus. ad inſulam gallinariam cu̅ vno ſolo p̄ſbitero ꝑrexit: vbi eleboꝝ grame̅ venenatu̅ inter alias herbas in cibu̅ ſumpſit. ⁊ vicinam moꝛte̅ ſentie̅s omne ꝑiculu̅ ⁊ doloꝛe̅ virtute oꝛationis fugauit. ¶ Audie̅s vero ꝙ beatꝰ hilarius de exilio rediret. obuiam ei ꝓfectus eſt. ⁊ iuxta pictauu̅ monaſteriu̅ oꝛdinauit. Ubi cu̅ queda̅ adhuc cathecuminu̅ h̅ret: paru̅per a monaſterio

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

diſcedens ⁊ rediens repperit eum ſine baptiſmo
defunctum. Quē in cellā ducens. ⁊ ſup eiꝰ corpus
ſe ꝓſternēs ipſum ſua oꝛōne ad vitā pꝛiſtinā reuo
cauit. Idem fere homo referre ꝯſueuit ꝙ dū ſup
eum data ſentētia obſcuris locis deputatꝰ fuiſſet.
per duos angelos iudici eſt ſuggeſtū hūc eſſe pro
quo martinꝰ oꝛaret. Juſſum ē igiť vt ipos duos
reduceret. ⁊ martino viuꝰ redderet. Aliū inſuper
qui laqueo vitā finierat: vite reſtituit ¶ Uerū cū
plebs thuronica epo careret ipm plurimū renitē-
tem ſibi oꝛdinari petijt. Quidā aūt ex epis q̄ ꝯue
nerāt: eo ꝙ deformis eſſet habitu ⁊ vultu deſpi-
cabilis reſiſtebāt. Inter quos ꝓcipuus fuit quidā
noīe defenſoꝛ. Sed cū lectoꝛ tūc deeſſet. quidam
accepto pſalterio primū quē inuenit pſalmū legit
vbi verſus hic erat. Ex oꝛe infantiū ⁊ lactentiū ꝑ
feciſti laudē: vt deſtruas inimicū ⁊ defenſorē. Et
ſic ille defenſoꝛ eſt ab omnibꝰ ꝯfutatus. Oꝛdinatꝰ
itaqꝫ eps cū ppl'i tumultū nō ferret: duobꝰ fere mi
libus extra vꝛbē monaſteriū ꝯſtituit. vbi cū .lxxx.
diſcipulis in multa abſtinētia vixit. Nam ibi vinū
nemo biberat: niſi quē infirmitas coegiſſet. Mol-
lioꝛ habitꝰ ibi pro crimine erat. Plurime ciuitates
de his epos eligebant. ¶ Cum quidam ſub nomi
ne martiris coleret. ⁊ a martino nil de eiꝰ vita vel
merito inueniri poſſet. quadam die ſup ſepulcrū
ſtans oꝛauit dn̄m vt q̄s eſſet vel cuiꝰ meriti indi-
caret. Cōuerſus ad leuā: vidit vmbrā nigerrimā
ſtare. Qui a martino adiuratꝰ: dixit ſe latronem
fuiſſe. ⁊ ob ſcelus ꝑcuſſū eſſe. ꝯtinuo igitur mar-
tinus altare deſtrui ꝑcepit ¶ Legitur quoqꝫ
in dialogo ſeueri ⁊ galli diſcipl'oꝝ ſancti martini
vbi multa ſuppleta ſunt que in eiꝰ vita ſeuerus di
miſerat: ꝙ martinꝰ quodā tꝑe valentinianū impe
ratorē pro quadā neceſſitate adijt. Sed ille ſciēs
eū velle petere qđ ipſe nolebat dare. foꝛes palacij
ſibi claudi fecit. At martinꝰ ſemel ⁊ iterū paſſus
repulſam. cilicio obuolutꝰ ⁊ cinere ꝯſperſus. per
vnā hebdomodā cibi ⁊ potꝰ abſtinētia maceratur
Tūc monēte angelo ad palaciū venit. ⁊ nullo ſibi
ꝓhibēte ad imperatorē vſqꝫ ꝑuenit. Quē cū veni-
entē videret iratus q2 fuiſſet admiſſus: ei aſſurge
re noluit donec ſellam regiā ignis operiret. ⁊ ipſum
imperatorē a parte poſteriori ignis ſuccenderet.
Tūc ſctō martino iratꝰ aſſurgēs. virtutē diuinā ſe
ſenſiſſe ꝯfeſſus eſt. multūqꝫ ipm complectēs ſibi
omnia anteꝙ̄ rogaret ꝯceſſit. multaqꝫ munera ob
tulit ſed martinꝰ nō accepit. ¶ In eodem quoqꝫ
dialogo legitur qual'r tercium moꝛtuū ſuſcitauit.
Cum eīn quidā iuuenis defunctꝰ fuiſſet ⁊ mater ꝓ

reſuſcitatione filij beatum martinū lachꝛimis exo
raret. iſte in medio cāpi vbi erat innūerabilis mul
titudo gentiliū genua flexit. ⁊ cunctis videntibꝰ
puer ſurrexit. Quapꝛopter omnes illi gentiles ad
fidem chꝛiſti ꝯuerſi ſunt ¶ Eidem quoqꝫ viro ſan
cto obediebant etiam inſenſibilia. vegetabilia. et
irrationabilia. Inſenſibilia: ſicut ignis ⁊ aqua.
Nam cum in quodā ꝓphano ignem miſiſſet. in do
mo ꝓxima adherente agente vento flamma fere
batur. Tunc martinꝰ ſup tectum domꝰ aſcendēs
obuium ſe aduenientibus flammis inſeruit. Mox
ꝯtra vim venti flamma toꝛquet. vt ꝯflictꝰ quidā
compugnantiū inter ſe elemētoꝝ videret. ¶ Na-
uis etiam quedā cum periclitaret. vt in ꝑdicto dia
logo legit. quidā negociatoꝛ necdum chꝛiſtianus
exclamauit. Deus martini eripe nos. ⁊ ſtatim trā
q̄litas magna ſeceſſit. ¶ Silr vegetabilia. Nam
cum in quodā loco templū antiquiſſimū diruiſſet.
⁊ arborē pini diabolo dedicatā vellet excidere. ob
ſiſtentibus ruſticis ⁊ gentibꝰ. vnus eoꝝ dixit. Si
de deo tuo fiduciam habes: nos hanc arborē ſuc-
cidemus. ⁊ tu eam ſuſcipe. ⁊ ſi tecū eſt deus tuus
vt dicis euades. Quo annuente. ſucciſe arboꝛi. ⁊
iam verſus eum ibidē ligatū cadenti ſignū crucis
oppoſuit. ⁊ in aliam partē rediēs ruſticos qui in
tuto loco erāt fere oppꝛeſſit. Qui viſo miraculo ad
fidē ꝯuerſi ſunt. ¶ Irrationabilia quoqꝫ aīalia
ſibi pluries obedierūt ſicut legit in ꝑdicto dialo-
go. Cum eīn canes lepuſculū inſequētes vidiſſet.
imꝑauit canibꝰ vt aīal inſequi deſiſterēt. Mox
illi ꝯſtiterūt ⁊ quaſi vincti in ſuis veſtigijs fixi mā
ſerunt. ¶ Serpens etiam quidā cū fluuiū quen-
dam natando tranſiret. martinꝰ ait ad ſerpentē.
In noīe dn̄i iubeo te redire. Mox ſe ad verbū ſan
cti retoꝛſit. ⁊ in ripā aliā tranſmeauit. Et ingemi-
ſcens martinꝰ ait. Serpētes me audiūt. ⁊ hoīes
non audiūt. ¶ Canis ſilr quidā cum in quēdam
ex martini diſcipulis latraret: ille ad eum ꝯuerſus
ait. In noīe martini iubeo te obmuteſcere Canis
ꝯtinuo obmutuit ac ſi linguam habuiſſet abſciſā
D Fuit aūt beatus martinus multe humilitatis
Nam lepꝛoſū quendā cunctis hoꝛribilē pariſius
obuium habēs ipſum oſculatꝰ eſt atqꝫ bn̄dixit. ſta-
timqꝫ mundatus eſt. In ſacrario quoqꝫ reſidens
nunꝙ̄ cathadra vſus eſt. Nam in eccl'ia nēo vnꝙ̄
eum ſedere ꝯſperit. Sedebat aūt in ſellula ruſti-
cana quas tripodes vocāt. ¶ Multe dignitatis.
Quia par apl'is dictꝰ eſt. ⁊ hoc ꝓpter grām ſpūs
ſancti q̄ in eū in ſpecie ignis ad robur deſcēdit. ſi-
cut fuit in apl'is. Un̄ ⁊ apl'i frequēter eū tanꝙ̄ cō-

parem viſitabant. Legitur eñi in ꝑdicto dialogo ꝙ quadã vice dñ̃ martinus in cella ſolus ſederet. ⁊ ſeuerus ⁊ gallus eiꝰ diſcipuli pre forībꝰ expectarent. ſubito mirabili cõcuſſi horrore. plꝭes in cella audiũt inſimul colloquẽtes. De quo cũ poſtmodũ martinũ reqſiſſent: ille ait. Dicam vobis. Sʒ vos queſo nulli dicatis. Agnes. tecla ⁊ maria ad me venerũt. Nec tñ illa die: ſed ſepius ab eis ꝯfeſſus eſt viſitari. Et petrũ ⁊ paulũ apl̃os a ſe ſepe videri ꝓhibuit ¶ Multe iuſticie. Cũ eñi ab imꝑatore nomine maximo inuitatus fuiſſet. ⁊ martino poculum primo fuiſſet oblatũ. ſperãtibus cunctis vt poſt ſe regi tribueret. preſbitero ſuo dedit. nullũ eſtimãs digniorẽ qui poſt ſe deberet bibere. ⁊ indignũ iudicãs ſi aut regẽ aut regis proximos preſbitero ꝓtuliſſet. ¶ Multe paciẽtie. Tantã eñi in oībus patientiã ſeruabat ꝙ cũ eſſet ſummꝰ ſacerdos impune ſepe a cl̃icis ledebať. nec a ſua eos ꝓpter hoc charitate repellebat. Nemo illũ vnꝗ̃ vidit iratũ. nemo merentẽ. nemo ridentẽ. Nunꝗ̃ in illius ore niſi xp̃s. nunꝗ̃ in illiꝰ corde niſi pietas. niſi pax. niſi miſc̃dia inerat. Legiť quoqȝ in ꝑdicto dialogo ꝙ dñ̃ martinus quadã vice in veſte hiſpida. nigro ⁊ pẽdulo pallio circũtectꝰ ſuꝑ aſellũ procederet. equis de ꝯtra veniẽtibꝰ expauefactis. milites in terrã ſaltu ꝑcipiti ſe dederũt. ⁊ martinũ arripiẽtes grauiter verberauerũt. Ille aũt quaſi mutus cedentibꝰ terga ꝓbebat. Sed magis illi furebant. eo ꝙ ille quaſi non ſentiẽs verbera illata ꝯtẽnere videreť. Protinus aũt aĩalia adeo humo fixa ꝑmanebãt: vt quantũcunqȝ flagellata velut ſaxa moueri nõ poſſent. quouſqȝ ad martinũ redeũtes. ⁊ peccatũ ſuũ qd̓ ignorãter in eũ cõmiſerant ꝯfitẽtes. ille eis licentiã dedit. ⁊ gradu ꝯcito aĩalia ꝓceſſerũt ¶ Multe aſſiduitatis in orãdo Quia vt in legẽda ſua diciť. Nunꝗ̃ vllũ horaꝝ momentũ ꝑteriit. quo nõ aut orationi. aut lectioni incũberet. Inter legendum tñ ⁊ operandũ nunꝗ̃ animũ ab oratione laxabat. Nam vt fabris ferrariis moris eſt qui inter operandum pro quodam laboris leuamine incudem feriunt: ita martinus dum aliquid ageret ſp̄ orabat ¶ Multe auſteritatis in ſeipſo. Refert eñi ſeuerꝰ in ep̃la ad euſebiũ ꝙ cum martinꝰ in quandã villam ſue dioceſis veniſſet. ⁊ clerici lectũ ſibi plurimo ſtramine preparaſſent: ille ibidem requieſcẽs. inſuetã molliciẽ ꝑhorreſcit quippe qui nuda humo vno tñ cilicio ſuperiecto cubare ꝯſueuerat. Itaqȝ permotꝰ iniuria ſurgens ſtramentũ oĩne ꝓiecit. ⁊ ſe ſuꝑ nudam humũ collocauit. Circa mediã vero noctẽ tota illa palea igne accenditur. ⁊ martinus excitatus dum exire tẽptaret ſed nequiret ab igne capitur. ⁊ etiam veſtimẽta vrũtur. Rediẽs vero ad ſolitũ orationis ꝯfugium. ⁊ crucis emittẽs ſignaculũ. in medio ignis intactꝰ ꝑmanſit. ⁊ flammas ſenſit rorantes quas male expťꝰ erat vrentes. Monachi igiť excitati ꝯcurrũt. ⁊ martinũ quẽ iam ꝯſumptũ putabant de medio flãmaꝝ illeſum educũt. ¶ Multe compaſſiõis erga delinquẽtes. Quia oẽs volẽtes penitere. compaſſionis ſinu recipiebat. Nam ⁊ cum diabolꝰ martinũ reꝑhenderet cur ſemel lapſos ad penitentiã reciperet: eidem rñ̃dit. Si tu ipſe o miſerabilis ab hominũ infeſtatione deſiſteres. ⁊ te factoꝝ tuoꝝ peniteret. ego tibi ꝯfiſus in dño xp̄i miſc̃diaꝫ pollicerer. ¶ Multe pietatis erga pauperes. Legitur in ꝑdicto dialogo ꝙ martinum in quadã feſtiuitate ad eccleſiam tendentẽ. pauper quidã nudus ſecutꝰ eſt. Martinus aũt archidiacono ꝑcepit vt egentẽ veſtiret. Sed cũ hoc ille facere diſtuliſſet. ingreſſus martinꝰ ſecretariũ tunicam ſuaꝫ illi tribuit. ⁊ ꝯtinuo abſcedere iuſſit Cum ergo archidiaconꝰ moneret vt ad ſolennia ꝑagenda ꝓcederet. ille de ſe loquẽs rñ̃dit ſe ire nõ poſſe: donec pauper veſtem accipiat. Archidiaconus vero nõ intelligens: q̄ cum extrinſecꝰ cappa tectus eſſet: ipſum nudum interius non videbat. pauperem nõ adeſſe cauſatur. At ille inquit. Michi veſtis deferatur: ⁊ pauper nõ deerit veſtiẽdꝰ. Compulſus ille ad forũ vadit. ⁊ quinqȝ argenteis tunicã vilem ⁊ curtã que diciť penula quaſi penula rapiens. ante pedes martini iratus ꝓiecit. Quã ille ſecreto induit. cuiꝰ manice vſqȝ ad cubitũ ⁊ longitudo vſqȝ ad genua ꝓtendebantur. Et ſic miſſam celebraturꝰ ꝓcedit. Dum aũt miſſam celebraret. globus igneus ſuꝑ caput eiꝰ apparuit: ⁊ a multis ibidẽ viſus fuit. ob hoc par apl̃is dicitur. Huic aũt miraculo addit mgr̃ iohẽs beleth. ꝙ cũ in miſſa manus ad deũ vt moris eſt leuaret. manicis lineis retro labentibꝰ cũ nec brachia eiꝰ eſſent groſſa nec multũ carnoſa. nec prefata tunica ꝓtenderetur niſi vſqȝ ad cubitũ remanſerũt eadẽ brachia nuda. Tunc miraculoſe torques aurei ⁊ gemmati deferũtur ab angelis. ⁊ brachia decẽter operiunť. ¶ Quẽm etiã tonſam quadã vice ꝯſpiciẽs euangelicũ inquit mandatũ iſta cõpleuit. Duas tunicas iſta habuit. ⁊ vnã nõ hñti largita eſt. Ita ⁊ vos inquit facere debetis. Multe p̄tãtis erga demones expellendos. Sepe eñi ipſos demones ex hominibus expulit. Legitur etiam in predicto dialogo ꝙ quedam vacca a demone agitata. cum

vbiqȝ ſeuiret ⁊ multos ꝯfoderet ⁊ verſus martinū
⁊ ſocios ſuos in itinere furibunda ꝯcurreret. ille
manu eleuata ipſam ſiſtere iubet. Qua immobili
ꝑmanēte: vidit demonē dorſo illiꝰ inſidentē. Quē
increpās diſcede inquit funeſte de pecude. ⁊ inno
xiū aīal agitare deſiſte. Quo ꝓtinꝰ diſcedēte. vac=
ca ad eiꝰ pedes ꝓſternit. ⁊ ad eiꝰ imperiū cū oīm
manſuetudine ad gregē ſuū reuertitur. ¶ Mul=
te ſubtilitatis erga eos ꝯgnoſcēdos. demones eīm
ſibi ita ꝯſpicabiles reddebātur. vt aperte ab ipſo
ſub quacūqȝ imagine viderētur. Nam interdū de
mones in iouis pſonaꝫ plurimūqȝ mercurij. aliqñ
veneris vł minerue trāſfiguratos ſe eius vultibꝰ
offerebāt: quos ille oēs ſuis noībus increpabat.
Mercuriū maxīe patiebat̄ infeſtū. Iouē brutum
atqȝ hebetē eſſe dicebat. ¶ Quadā etiā vice dia=
bolus in forma regis purpura ⁊ diademate ⁊ au=
reis caligis ornatꝰ. ſereno ore. letaqȝ facie ſibi ap
paruit. Cumqȝ diu ambo tacuiſſent: agnoſce inqt
martine quē colis Xp̄s ego ſum deſcenſurꝰ ad ter
ras prius me manifeſtare tibi volui. Ad hoc cum
adhuc martinꝰ admirās taceret. rurſus ait. Mar
tine cur dubitas credere cū me videas? Xp̄s ego
ſum. Tūc ille a ſpūſancto doctꝰ ait. Dñs ihs xp̄s
nō ſe purpuratū. nec diademate renitentē ventu
rum eſſe p̄dixit. Ego xp̄m niſi in eo habitu ⁊ for=
ma qua paſſus eſt: niſi crucis ſtigmata p̄ferentem
veniſſe nō credā. Ad hanc vocē ille diſparuit. ⁊ to
tam cellam fetore cōpleuit. E ¶ Martinꝰ igit̄
obitum ſuum longe ante preſciuit quē etiā fratri
bus reuelauit. Interea candacenſem diocesim cā
ſedande diſcordie viſitauit. Pergens ergo vidit
mergulos in flumine piſcibꝰ inſidiātes ⁊ quoſqȝ
capiētes. Forma inqt hec demonū eſt. Inſidiātur
incautis. capiūt neſciētes. captos deuorāt. ſatura
ri nequeūt deuoratis. Impat igit̄ vt relicto gurgi=
te deſertas peterēt regiones. Statimqȝ grege fc̄o
mōtes ſiluaſqȝ petierūt. ¶ In illa igit̄ dioceſi ali
quādiu cōmoratus. viribꝰ corpis cepit deſtitui. et
diſcipulis indicat ſe iam reſolui. Tunc omnes flen
tes. cur nos inquiūt pater deſeris. aut cui nos de
ſolatos relinqs? Inuadent eīm gregē tuū lupi ra=
paces. Et ille coꝝ morꝰ precibus fletibuſqȝ flens
quoqȝ ſic orauit. Dñe ſi adhuc p[illegible] tuo ſum ne=
ceſſariꝰ: nō recuſo laborē. fiat volūtas tua. Dubi=
tauit eīm pene qd mallet: qȝ nec hos deſerere. nec
a xp̄o volebat diutiꝰ ſeparari. Itaqȝ cū aliquādiu
moleſtia febriū teneret̄. ⁊ a diſcipulis ſuis rogare
tur vt in lectulo ſuo vbi in cilicio ⁊ cinere decum=
bebat ſtramentū aliqd̄ poneretur. nō decet inqt

filij chriſtianum niſi in cinere ⁊ cilicio mori. Ego
ſi vobis aliud exemplum relinquo: ipſe peccaui.
Oculis ac manibus in celū ſꝑ intentus: inuictū ab
orōne ſpiritū nō relaxabat Et cū ſupinus ſemper
iaceret. ⁊ a preſbiteris rogaret̄ vt corpuſculū mu=
tatione lateris releuaret. ſinite me inqt fratres ſi
nite celū potiꝰ reſpicere q̄ terrā vt ſpūs ad dñm di
rigat̄. Et hec dicēs vidit diabolū aſſiſtere. Quid
hic inquit aſtas cruenta beſtia? Nichil in me fune
ſtum r p ries. abrae me ſinus recipiet. Et in hac
voce ſub archadio ⁊ honorio. qui ceperunt circa
annū dñi. cccclviij. vite eius. lxxxi. ſpm̄ deo red=
didit. Vultuſqȝ eiꝰ tanq̄ iam glorificatus reſplen=
duit: ac chorus angeloꝝ ibidem ꝯcinēs a multis
auditus fuit. ¶ Ad eius tranſitū pictaui ſicut tu=
ronici ꝯuenerunt. ibiqȝ magna altricatio orta eſt.
Dicebāt eīm pictaui. Noſter eſt monachus. nos re
quirimꝰ cōmendatū. Quibus illi. Vobis eſt abla=
tus: nobis a deo donatꝰ. Nocte igit̄ media picta
ui oēs penitꝰ ſopiūtur. ⁊ ſic a thuronicis ꝑ fene=
ſtrā eiectꝰ. ꝑ ligerim nauigio ad vrbē thuronicaꝫ
cū gaudio deportat̄. ¶ Beatꝰ aūt ſeuerinus colo
nienſis ep̄s cum die dñica loca ſancta poſt matuti
nas more ſolito circuīret. illa hora qua vir ſanctꝰ
obijt angelos cantātes in celo audiuit. Vocanſqȝ
archidiaconū interrogat ſi aliquid audiret. Et cū
ſe nil audire diceret. ⁊ archiep̄s vt diligenter au=
ſcultaret moneret. cepit ſurſum collū extendere.
aures erigere. ⁊ ſuꝑ ſummis articulis baculo ſu=
ſtante ſtare. Sed dū archiep̄s ꝓ eo oraſſet quaſ=
dam in celo voces audire ſe dixit. Cui archiep̄us
Dñs meus martinꝰ eſt q̄ migrauit e mūdo. ⁊ nūc
angeli eum in celum deferūt. Demones aūt affue
runt qui eum retinere voluerūt: ſed nichil ſuum
in eo reperiētes ꝯfuſi receſſerūt. Archidiaconus
igitur diē ⁊ horā notauit. ⁊ tūc martinū migraſſe
cognouit. Seuerus etiā monachꝰ qui vitam eius
ſcripſit cū poſt matutinas leuiter obdormiſſet. ſi=
cut ipſe in quadā ep̄la teſtatur. Sanctꝰ martinus
albis indutꝰ. vultu igneo. ſtellātibꝰ oculis. crine
purpureo. tenēs librū in manu dextra. quē de vi=
ta eiꝰ eidē ſeuerꝰ ſcripſerat. eidē apparuit. Cūqȝ
poſt bñdictionē in celū aſcēdere ipſum videret. et
cū eo aſcēdere cuperet: euigilauit. Poſt hoc autē
nuncijs veniētibꝰ. eadē nocte ſanctū martinū mi
graſſe audiuit F ¶ Eo quoqȝ die ſanctꝰ ambro.
mediolanenſis ep̄s miſſam celebrās ſuꝑ altare in
ter ꝓpheciā ⁊ ep̄laꝫ obdormiuit. Et cū nullus eū
excitare preſumeret. ⁊ ſubdiaconꝰ niſi ipſo innuē=
te ep̄lam non auderet legere. tranſactis duarum

vel trium horaꝝ ſpacijs. excitauerūt eum dicētes
Jam hora pterijt. ⁊ pplꝰs valde laſſus expectat
iubeat dñs nr̄ vt clericus epl̄am legat. Ad quos
ille. Nolite turbari. frater eñ meus martinus ad
deum migrauit. ⁊ ego eius funeri interfui ⁊ obſe⸗
quiū prebui ſed vltimā orationē vobis excitātibꝰ
explere nō valui. Tunc illi diem ⁊ horā notantes
inuenerūt ſanctū martinū tunc migraſſe ad celū.
Cappā eius. vt ait magr̄ iohes beleth. reges frā⸗
cie in prelijs portare ꝯſueuerūt. Unde ipſiꝰ cappe
cuſtodes cappellani dicebātur. Post mortem
aūt eius anno. lxiiij. cum beatus perpetuus eius
eccl̄iam magnifice ampliaſſet. ⁊ in eā corpus eiꝰ
tranſferre vellet. ſemel ⁊ bis ⁊ tercio ieiunijs et
vigilijs inſiſtētes. ſepulcrū eius nullatenꝰ moue
re potuerūt. Cūq; vellent dimittere quidā ſenex
pulcerrimꝰ eis apparuit dicēs. Uſq; quo tardatis
Non videtis ſanctū martinū paratū iuuare vos
ſi manꝰ apponitis? Tūc ille cū eis manꝰ ſuppoſuit
⁊ cū ſumma velocitate ſepulcrū leuauerūt. ⁊ in lo⸗
co vbi nūc colit͛ poſuerūt. Senex autem ille poſt
hoc nuſq̄ cōparuit. Hec tranſlatio in mēſe iulij ce
lebrat͛. Refert odo abbas cluniacenſis. q̄ tūc oēs
cāpane in oībus eccleſijs nullo tangēte pulſaban
tur. ⁊ oēs lampades diuinitꝰ accēdebant͛. Fert͛
quoq; q̄ tūc duo ſocij erāt quoꝝ vnꝰ erat cecus ⁊
alter ꝯtractus. Cecus aūt ꝯtractū ferebat. ⁊ ꝯtra
ctus ceco viam demonſtrabat. Sicq; tal͛r mēdicā
tes multā pecuniā acq̄rebant. Audiētes vero q̄
ad corpus ſancti martini multi ſanabātur infirmi
cum in trāſlatione eius corpus extra eccl̄iam pro
ceſſional͛r ducerel͛: timere ceperūt ne predictū cor
pus iuxta domū vbi manebāt duceret͛. ⁊ ſic ipſi for
ſitan curarētur. Nolebant eñ ſanitatē ꝯſequi: ne
deperiret materia queſtꝰ ſui. Quapropter de illa
ſtrata fugiētes ſe ad aliam trāſferebāt ꝑ quā cor⸗
pus nequaq̄ duci putabāt. Dum ergo fugerēt cor
pori eius ex improuiſo ꝯtinus obuiauerūt. Et q2
deus multa bona p̄ſtat inuitis. ambo ꝯtra eoꝝ vo
luntatē ꝯtinuo ſunt curati. licet de hoc plurimum
triſtarētur. Ambro. aūt de ſctō martino ſic ait.
Beatus martinꝰ ꝓphani erroris tēpla deſtruxit.
vexilla pietatis erexit. mortuos ſuſcitauit. ab ob
ſeſſis corꝑibꝰ demonia ſeua excluſit. ac varijs labo
rātes languoribus ſalutis remedio ſubleuauit.
Qui ita ꝑfectꝰ inuētus eſt vt xp̄m texiſſ; in paupe
⁊ veſte quā egenus accepat mundi dñm induiſſ;.
O felix largitas qua diuinitas operitur. O clami
dis glorioſa diuiſio que militē texit ⁊ regē. O in⸗
eſtimabile donū: qd̄ veſtire meruit diuinitatē. Di

gne huic dñe ꝯfeſſionis tue p̄mia ꝯtuliſti. Digne
ei arrianoꝝ ſubiacuit feritas. Digne amore mar
tirij ꝑſecutoris tormēta nō timuit. Quid erit pro
oblatiōe integri corporis recepturꝰ qui pro quāti
tate veſtis exigue deū veſtire meruit: ⁊ videre?
Sic ſperātibꝰ ꝯtulit medicinā: vt alios ſupplica⸗
tionibus. alios viſu ſaluaret.

De ſancto Brictio clxiii A

Brictius ſancti martini diaconꝰ. eiuſq; plu
rimū emulus mlt̄a eidē ſancto ꝯuicia in
ferebat. Nam cū quidā pauper martinū
requireret. dixit ei brictius. Si illū delirū queris:
proſpice eminꝰ. ille eſt eñ qui quaſi amens celū
reſpicit. Cū igit͛ paup̱ a martino qd̄ petierat acce
piſſet. vir ſanctꝰ brictiū ad ſe vocās dixit. An ego
tibi delirꝰ videor bricci? Qd̄ cū ille pre verecundia
ſe dixiſſe negaret. ait martinꝰ. Nonne aures mee
ad os tuū erant qñ hec eminꝰ loquebaris? Amen
dico tibi q2 a dño obtinui vt michi in ep̄atu ſucce⸗
das: ſed ſcias multa te in ep̄atu aduerſa paſſurū.
Qd̄ brictius audiēs irridebat dicēs. Nonne verū
dixi iſtū delirū eſſe. Poſt mortē igit͛ ſancti marti⸗
ni brictius in ep̄m eſt electus. Qui deinceps ora⸗
tioni vacabat. Et licet adhuc ſuꝑbus tñ corꝑe ca
ſtus erat. Anno aūt ep̄atus ſui. xxx. mulier que⸗
dam religioſe veſtita q̄ que eius veſtimēta lauabat
ꝯcepit ⁊ filiū peperit. Tunc omnis pplꝰs cū lapi
dibus in eius ianuam ꝯgregatus eſt dicens. Diu
pietate ſancti martini luxuriā tuā diſſimulauimꝰ
ſed iam nequaq̄ pollutas manꝰ oſculari valemꝰ;

Jllo autē viriliter hoc negante ait. Adducite ad
me infantē. Quo allato cū .xxx. eſſz dierū dixit ad
eum brictius. Adiuro te per filiū dei vt dicas corā
omnib⁹ ſi ego te genui. Et ille. Non tu inquit es
pater meus. Ppl'o aūt vrgēte vt q̄s eſſet eius pa
ter requireret. ille ait. Non eſt hoc meum. feci q̄d
ad me ptinuit. Ppl's aūt hoc totū magicis artib⁹
attribuebat: dicēs. Nequaq̄ nobis falſo paſtoris
nomine dn̄aberis. Tūc ille pro ſui purgatione pru
nas ardētes vſq; ad tumbā ſancti martini cūctis
vidētib⁹ deportauit. Proiectiſq; prunis. veſtis ei⁹
illeſa apparuit. Et ait. Sicut hoc meū veſtimētū
a prunis manſit illeſum. ſic corpus meū a ɔtactu
mulieris eſt mundū. Ppl'o aūt adhuc nō credēte.
ſanctū brictiū ɔtumelijs ꝛ iniurijs afficiūt. ꝛ a ſua
dignitate eijciūt. vt verbū q̄d ſanct⁹ martinus di
xerat impleret. Tunc brictius flens papā adijt.
ꝛ .vij. annis ibi permanēs: quicquid in ſanctum
martinū deliquerat penitēdo deleuit. Ppl's autē
iuſtinianū prefecit. ꝛ romā ɔtra brictium miſit. vt
epiſcopatū ſibi ɔtra brictiū defenſaret. Quo cum
tenderet: in ciuitate vercellenſi vitam finiuit. et
armeniū loco ei⁹ ppl'us omnis prefecit. Septimo
igitur anno brictius cū autoritate pape rediēs ſe
xto ab vrbe miliario hoſpitiū accepit. ꝛ armenius
eadem nocte ſpm̄ exalauit. Q̄d brictius per reue
lationē cognoſcēs. ait ſuis vt ſurgerēt. ꝛ ſecum ad
tumulandū thuronenſem ep̄m properarēt. Cum
ergo bricti⁹ p vnā portā ciuitatē ingrederetur. il
le aūt p aliā mortu⁹ efferebat. Quo ſepulto ſanct⁹
brictius ſedem ſuam accepit. ꝛ ſeptē poſtmodum
annis preſidens ꝛ vitam laudabilē ducens. xlvij
anno epiſcopatus ſui: in pace quieuit.

De ſancta Elizabeth. clxiiii. A

Elizabeth interptat deus meus cognouit
vel dei mei ſeptima. vl' dei mei ſaturitas
Dicitur ergo primo elizabeth deus me⁹
cognouit q2 deus eam cognouit. id eſt. ſuo bn̄pla
cito approbauit. vel cognouit. id eſt. notitiā ſue
cognitionis ſibi infudit. Scd'o d2 elizabeth. id eſt.
dei mei ſeptima. ipſa em̄ habuit ſeptimā dei. vl' q2
ſeptē opibus miſcdie ſe exercuit. vel q2 nūc eſt in
ſeptima etate quieſcentiū. peruētura tandem in
octauam reſurgentiū. vel propter ſeptem ſtat⁹ in
quib⁹ fuit. Jpſa nanq; fuit in ſtatu virginali. ſcd'o
in ſtatu ɔiugali. tercio in ſtatu viduali. quarto in
ſtatu actiuo. quinto in ſtatu ɔtēplatiuo. ſexto in
ſtatu religioſo. ꝛ nūc ſeptimo eſt in ſtatu glioſo.
Et iſti ſeptē ſtat⁹ manifeſte ɔtinētur in legenda
ſua vt poſſit dici de ea q̄d d2 in daniele de nabu
chodonoſor. ſeptē tp̄a mutabūtur ſup eā. Tercio
d2 dei mei ſaturitas. deus em̄ eam modo ſatiauit.
ꝛ repleuit ſplēdore veritatis. dulcedīe ſuauitatis
ꝛ vigore eternitatis. Vn̄ aug⁹. in li. de ciui. dei.
agē de ciuitate celeſti dicit. Jn eternitate dei vi
get. in veritate dei lucet. in bonitate dei gaudet.

Elizabeth illuſtris vngarie regis filia. ge
nere nobilis. ſʒ fide ac religione nobilior
ſtirpem tam nobilē nobilitauit exemplis
illuſtrauit miraculis. ꝛ decorauit gr̄a ſanctitatis.
Quā autor nature ſupra naturā quodāmodo extu
lit dum puella regalib⁹ nutrita delicijs. oīa pue
rilia aut oīno ɔtēneret. aut eadē in dei obſequiū
manciparet: vt liquido clareat tenera ei⁹ infantia
quanta ſimplicitate viguit. quanta dulci deuotio
ne incepit. Extūc ſiquidem cepit bonis aſſueſcere
ſtudijs. ludos ſpernere vanitatis. ſucceſſus pſpe
ros fugere mundi. pficere ſemp in reuerētia dei.
Cum em̄ adhuc eſſet quinquennis. in eccl'ia orādi
gr̄a tam ſedula permanebat: vt eam eius ſodales
vel ancille auellere vix valerēt. Quā cum ancille
vel coetanee ei⁹ obſeruarēt. aliquā de illis cauſa
ludi verſus capellam inſequi videbatur vt ex hoc
intrādi eccl'iam opportunitatē captaret. Quā in
grediēs genua flectebat. aut pauimēto totalr' in
cumbebat. Et licet lr̄aꝝ peritiā non hrēt. tn̄ corā
ſe in eccleſijs ſepe pſalteriū expandebat. vt quo
dammodo ſe legere fingeret: ne velut occupatam
quis impediret. Se quoq; cum puellis ad terrā
proſtratā ludi ſpecie menſurabat vt ſub tali occa

ſione deo reuerentiam exhiberet. Jn ludo etiam anulo⁊ ⁊ alijs ludis ſpem totam in deū ponebat Et ex his q̄ puella puula lucrabat vl' alias peculiarer poſſidebat. puellis paupculis decimas exhibebat inducēs eas vt ſepe oratonē dn̄icam dicerēt ⁊ crebro virginē ſalutarēt. Creſcēs vero per etatē tp̄is. creſcebat amplꝰ per affectū deuotionis. Nam beatā virginē dei genitricē in ſui patronam ⁊ aduocatā ⁊ beatū iohēm euangeliſtā in ſue caſtitatis cuſtodē elegit. Cunq̄ eī̄ ſingule cedule ſingulo⁊ aplo⁊ nominibꝰ inſcripte altari imponerētur. ⁊ quelibet alia⁊ puella⁊ caſu ſibi cedulā ꝯtingentē accipet. iſta orōne fuſa tribꝰ vicibus cedulā vbi nomē ſancti petri erat inſcriptū: vt deſiderabat accepit. Ad quē tanto deuotionis ferebatur affectu. vt nichil in eiꝰ noīe petētibus denegaret. Ne vo mūdi ſucceſſus ſibi nimiū blandiretur quotidie in rebꝰ ꝓſperis ſi aliq̄d detrahebat. Cum eī̄ in aliquo ludo ſibi ꝓſpere ſuccederet reliquū intermittens dicebat. Nolo procedere ſe ꝓpter deum reliquū intermitto. B Ad choreas quoq̄ cum puellis ceteris aduocata cū vnū circuitū peregiſſet dicebat. Sufficiat nobis vnus circuitus: iam ꝓpter deū alios dimittamꝰ. Et ſic per talem modū puellas a vanitatibus rpabat. Veſtimento⁊ laſciuos vſus ſemꝑ abhorruit ⁊ omnem in his honeſtatē dilexit. Certū quoq̄ ſibi numerū orationū indixerat: quem ſi q̄n aliqua occupatiōe preuēta nō potuiſſet ꝑficere. ⁊ ab ancillis lectū ingredi cogeretur cū celeſti ſponſo vigilias vigilanter ſoluebat. Dies quoq̄ ſolennes puella nobilis tanta deuotione colebat: vt etiā manicas ſibi ꝯſui nulla ratione pateretur anteq̄ꝫ miſſa⁊ ſolennia cōplerentur. Cirotheca⁊ etiā vſus ante meridiem in diebus dn̄icis ſibi interdixit. volens in hoc ⁊ ſacre deferre ſolēnitati. ⁊ ſue ſatiſfacere deuotioni. Propter qd̄ ſolita erat ad hec ⁊ ſilia ſe ꝑ votū aſtringere: ne qs eam poſſet aliquibꝰ ſuaſionibus a ſuo ꝓpoſito reuocare. Officiū eccl'iaſticū audiebat cuꝫ tanta reuerētia vt cum ſacra legerētur euangelia. vel ſacra hoſtia ꝯficeret: manicas ſi forte ꝯſute eſſent ſolueret. monilia deponeret. ⁊ cetera capitis ornamēta in ymo locaret. At vbi gradum virginalem prudenter rexit. ⁊ innocēter percurrit. ꝯiugalem gradū intrare cōpellitur. vt pote que ad hoc paterno imperio vrgebatur. fructum ꝑceptura triceſimū que fidem trinitatis ſeruauit cū decalogo p̄cepto⁊. Conſenſit igit̄ licꝫ inuitā in copulā ꝯiugalem: nō vt libidini ꝯſentiret. ſed ne patris preceptū ꝯtemneret. ⁊ vt filios educandos ad dei ſeruiciū ꝓcrearet. Quāuis eī̄ fuerit legi thori ꝯiugalis ꝓſtricta: nulli tn̄ culpande delectationi fuit ſubiecta. Qd̄ inde manifeſte conſtat: q̄m in manibꝰ mg̅ri conradi votum emiſit. ꝙ ſi viro ſuo eam ſupuiuere ꝯtingeret: ꝯtinentiā ꝑpetua⁊ obſeruaret. C Fuit igitur lantgrauio thuringie ſociata ꝯiugio. prout regalis exigebat magnificētia. ⁊ diſpoſitio ordinauit diuina. vt ſcꝫ ibidē multos ad dei amorē adduceret. ⁊ incultos hoīes edoceret. Licet aūt mutāerit ſtatum nō tn̄ mutauit mētis affectū. Quāte aūt fuerit deuotionis ⁊ humiliationis ad deuꝫ. quante auſteritatis ⁊ abſtinētie ad ſeipſam. quante largitatis ⁊ miſericordie ad paupes. ex his que ſubiecta ſunt aptiꝰ declarat̄. Nam in oratione tanti extitit feruoris: vt etiam ancillas ad eccleſiā gradu ꝯcito preueniret vt quaſi quibuſdā clādeſtinis orōnibus aliquā dei gratiā impetraret. Jn nocte ad orationē ſepe ſurgebat. rogante eam marito vt ſibi parceret et quieti alicui corpꝰ donaret. ordinauit aūt cū quadam domicella ſibi inter ceteras magis familiari vt ſi forte ſomno depreſſa nō ſurgeret eam pede tangēs excitaret. Quadā vero vice pedē dn̄e tangere voluit ⁊ caſu in pede mariti īpegit. Qui ſubito excitatꝰ rem vt erat didicit: ⁊ paciēter ſufferēs prudēter diſſimulauit. Et vt orationum ſua⁊ deo pingue redderet ſacrificiū ſepe ip̄m irrigabat abūdantia lachrima⁊ quas quidē lachrimas fundebat iocūde. ⁊ ſine aliqua indecēti vultꝰ ꝑmutatione. ita vt ſꝑ cū dolore fleret. ⁊ de dolore gauderet ⁊ hoc quadā vultꝰ leticia venuſtaret. Tante ſe humilitati ſubiecit vt ꝓpter dei amorē vilia ⁊ abiecta nō ſperneret. ⁊ hec cū deuotione nimia exercert. Nam infirmū quendā vultu deformē. capitis fetore horribilē in ſinu ꝓprio reclinauit. ⁊ horridum crinem tondēs: eiꝰ caput ancillis ridentibꝰ lauit. Jn rogationibꝰ ſemꝑ ꝓceſſionē nudis pedibus induta laneis ſequebat̄. Et in predicationū ſtationibꝰ inter paupculas tanq̄ pauper ⁊ hūilis reſidebat. Jn purificatione poſt partū nequaq̄ ſe vt cetere gēmis ornabat. vel veſtibꝰ deauratis tegebat ſed exēplo intemerate puerꝑe filiū ꝓprijs geſtās in vlnis: ipſum ad altare cū agno ⁊ cādela humilr̄ offerebat vt ex his ⁊ ſeculi pompam ꝯtemnendam oſtenderet. ⁊ ſe illibate puerꝑe ꝯformaret. Deinde domū rediēs: veſtimēta ipſa cum quibus ad eccleſiā ꝓceſſerat alicui pauperi mulieri tribuebat. Accidit quoq̄ ad ſue humilitatis ꝑ coniū ꝙ ipſa libertate p̄cellens ⁊ dignitate ſublimis. cuiuſdam viri ſcꝫ magiſtri cōradi pauperis ⁊

mendici ſed tñ ſcientia ꝛ religione precipui ſaluo iure matrimonij ꝛ ꝯſentiente marito. obedientie adeo ſe ſubiecit vt quicquid ille preciperet ipſa cum reuerẽtia ꝛ multo gaudio adimpleret. vt ex hoc ꝛ obediẽtie ꝑciperet meritũ. ꝛ dñi ſaluatoris qui factus eſt obediens vſqꝫ ad mortẽ imitaretur exemplum. ¶ Quadam aũt vice ad quandã ꝑdicationem ab ipſo vocata: ſupueniẽte marchioniſſa miſſenenſe impedita nõ venit. Qḋ ille egreferens tantã eiꝰ inobedientiã relaxare noluit donec vſqꝫ ad camiſiam expoliatã cuꝫ quibuſdã ancillis ſuis que culpabiles fuerãt fortiter verberari fecit ❡ Sibi quoqꝫ tantã abſtinẽtiã ꝛ rigorẽ imponebat: vt corpus ſuũ vigilijs. diſciplinis ꝛ ieiunijs macerarет. Nam ſepe a viri thoro abſtinẽs noctes ducebat inſomnes vt orõibus poſſet inſiſtere. ꝛ in abſcondito patrẽ celeſtẽ orare. Cũqꝫ ſomni interpellaret neceſſitas: ſup ſtrata tapecia dormiebat Sed cũ maritus abeſſet cũ ſponſo celeſti in orõnibus ꝑnoctabat. Sepe etiã ꝑ manꝰ ancillaꝝ faciebat ſe in cubiculo fortiter verberari vt ſaluatori flagellato vicẽ repẽderet. ꝛ carnẽ ab omni laſciuia coerceret. ¶ Tantã aũt in cibo ꝛ potu tꝑantiam exhibebat vt in menſa mariti inter diuerſa ferculoꝝ genera interdũ pane ſimplici eſſet ꝯtenta. Magiſter eñ cõradus ſibi interdixit ne de cibis mariti quicꝙ̃ ꝯtingeret de quibus ſanam cõſcientiã non hñet. Qḋ ipſa tanta diligentia obſeruauit vt alijs diuerſis delicijs abundãtibus ipſa cuꝫ ancillis ſuis cibis groſſioribꝰ vteretur. Sepe tñ ad menſam ſedebat. ꝛ cibos manibus ꝯtrectabat ꝛ diuidebat. vt ex hoc comedere videretur: ne ſupſtitionis notã incurreret ſꝫ vrbanitate tali cunctos ꝯuiuas letificaret. ¶ Quadã vice cũ longi itineris fuiſſet laboris depreſſa ꝛ marito ꝛ ſibi fuiſſent cibi diuerſi oblati qui nõ credebãtur de iuſtis laboribus acquiſiti omnino abſtinuit. ꝛ nigrũ panem ꝛ durũ in aqua calida madefactũ cũ ſuis ancillis patiẽter comedit. Ob hoc quoſdã redditꝰ iuſtos vir ſuus ſibi aſſignauerat de quibus cũ quibuſdam ancillis ſuis que ſibi ad hec omnia ꝯſentiebant viuebat. Sepe aũt cibos curie reſpuit. et aliquoꝝ bonoꝝ viroꝝ cibaria requiſiuit Hec aũt omnia vir ſuus cũ patientia ſupportabat. aſſerẽs ꝙ hec ꝛ ipſe libẽter faceret. ſi turbationẽ ſue familie nõ timeret. ¶ Statũ quoqꝫ paupertatis in ſumma glia ꝯſtituta ſummope affectabat vt ex xp̄o pauperi vicem rependeret. ꝛ mũdus in ea nil ꝓprium hñet. Quapropter interdum cũ ſola eſſet cũ ancillis veſtimẽtis vilibus induens ſe. ꝛ deſpecto velo caput ſuum operiens dicebat. Taliter incedam cũ ad ſtatũ venero paupertatis. Licet aũt ſibi abſtinentie frenũ impoſuerit. tãta tñ liberalitate ſe ad paupes effundebat. vt nullũ aliqua premi inedia pateretur. ſed omnibꝰ adeo largiſſime ſubueniebat vt oẽs eam matrẽ pauperũ acclamarẽt. Sex eñ miſe̾die operibus tota vigilantia inſudabat. vt regnũ perpetuũ ꝑpetuo regnatura ꝑciperet. ꝛ paternam benedictionẽ cum benedictis ad dexterã poſſideret. Ipſa nãqꝫ nudos veſtiebat. Siquidẽ veſtimẽta impẽdebat paupibus nudis. ꝑegrinoꝝ ꝛ pauperũ corporibꝰ ſepeliendis. ꝛ pueris baptiſandis. Quos quidẽ pueros ſepe de fonte ſacro leuabat. ꝛ ꝓprijs manibꝰ coꝝ veſtimẽta ſuebat. vt compaternitate ꝯtracta eis liberius ſubueniret. ¶ Accidit aũt vt cuidam paupercule quoddaꝫ ſatis bonũ tribueret veſtimentũ. Illa aũt videns donũ tam magnificũ. tam ingẽti gaudio eſt ꝑfuſa vt ad terrã cadens mortua crederetur. Qḋ beata eliſabeth vidẽs: doluit ſe ſibi tanta dediſſe timẽs ne ſibi fieret cauſa mortis. Sed tñ ꝓ ea orauit. ꝛ ipſa ſanata ſurrexit. Sepe aũt ipſa cum ancillis ſuis lanã ꝓprijs manibꝰ filabat: ꝛ inde veſtimẽta fieri faciebat vt ex hoc bonoꝝ laboꝝ glorioſum reciperet fructũ ꝛ exẽplum vere humilitatis preberet. ꝛ de proprij corꝑis laboribꝰ elemoſinã daret deo. ¶ Ipſa eſuriẽtes paſcebat. Paupibꝰ eñ alimẽta ꝓbebat. adeo vt lantgrauio viro ſuo profecto ad curiam frederici imperatoris q̃ tũc erat cremone: ipſa omnẽ annonã de ſuis grãgijs collegit. ꝛ ꝯgregatis vndecunqꝫ paupibꝰ. quotidie eis neceſſaria miniſtrabat. eo ꝙ tunc chariſtia et fames valida imminebat. Sepe aũt cum pecunia ei deficeret: ornamẽta vendebat vt paupibꝰ ſubueniret. Multa etiã ſibi ꝛ ſuis ancill' ꝯſueuit ſubtrahere ꝛ paupibꝰ reſeruare. ¶ Ipſa ſitiẽtes potabat. Quadã aũt vice ceruiſiã paupibꝰ diſtribuens cum vnicuiqꝫ ſufficiẽter dediſſet: inuentũ eſt ꝙ vas nullam habuit diminutionem ſed eandem quã priꝰ menſurã ſeruauit ¶ Ipſa hoſpicio ꝑegrinos ꝛ paupes ſuſcipiebat. Domũ eñ maximam ſub altiſſimo caſtro ſuo ꝯſtruxit in qua infirmorũ magnã multitudinẽ refouebat quos diebꝰ ſingul' non obſtante difficultate aſcenſus vel deſcenſus viſitãs. ꝛ eis oĩa neceſſaria miniſtrabat. ꝛ verbis incitatorijs ad patientiã inducebat. Et licꝫ omnẽ corruptionẽ aeris ſemper egre portauerit. infirmoꝝ tamen corruptiones propter dei amorẽ etiã tẽpore eſtiuo nõ abhorruit ſed remedia adhibuit velo proprij capitis terſit. ꝛ manibus ꝓprijs con

trectauit. licꝫ ancille talia grauiter tolerarent. Jn eadem quoqꝫ domo puerulos pauperũ feminarũ nutriri cũ ſumma diligentia faciebat quibꝰ ſe tam dulcem ⁊ humilẽ exhibebat: vt eam oẽs matrem vocarẽt: ⁊ intrantẽ domũ cuncti tanꝙ̃ matrẽ filij ſequerentur. ⁊ ante eam catervatim cum ſummo ſtudio collocarent̃. ipſa vero ⁊ olliculas ⁊ anulos vitreos ⁊ quedam alia vitrea emi fecerat: vt pueri ludos pueriles in talibꝰ exercerent. Que dũ in pallio proprio equitãs in caſtrũ deferret. de rupe altiſſima ſuꝑ lapides ceciderũt: ſꝫ nulla in eis leſio eſt inuenta ¶ Jpſa infirmos viſitabat. Miſeroꝝ eñ compaſſio adeo animũ eiꝰ vendicabat: ꝗ eoꝝ hoſpicia diligẽter ꝗrẽs eos ſollicite viſitabat. eoꝝ camerulas familiariter ⁊ deuote ſubintrãs. nec difficultate vie ꝯtenta: nec longitudine laceſſita quibus ſubueniebat in neceſſarijs. ⁊ verba exhibebat ꝯſolationis. Propter qḋ ex quintuplici ꝯſideratione remunerationẽ accepit ſcꝫ ex dignatione viſitationis. ex labore itineris. ex affectu cõpaſſionis. ex affectu conſolationis. ⁊ ex largitione mũeris ¶ Jpſa ſepultura pauperũ frequẽtabat. Mẽte naqꝫ deuota pauperũ currebat ad funera. ⁊ veſtes quas ꝓprijs manibꝰ fecerat eoꝝ corporibus coaptabat. adeo vt ſemel veluꝫ ſuũ lineũ magnum in partes ꝯcideret. ⁊ cuiuſdã pauꝑis corpꝰ inuolueret. Eoꝝ etiam funera ꝓprijs manibꝰ cõtrectabat. ⁊ in ipſoꝝ obſequijs deuota manebat Jnter hec laudanda eſt deuotio viri ſui. qui licet negocijs eſſet multis implicatus in dei tñ obſeqo erat deuotus. Et qꝛ ipſe talibus perſonalr̃ intendere nõ valebat: vxori ſue ꝑtãtem ꝯceſſerat agendi omnia que dei honorem reſpicerent. ⁊ anime ſue ſalutẽ afferrent. F ¶ Cupiens vero beata elizabet vt vir ſuꝰ in fidei defenſionẽ potẽtie ſue arma ꝯuerteret: ipſuꝫ ſalubri exhortatione induxit: vt ad terram ſanctaꝫ pergeret viſitandã. Ubi dũ eſſet ipſe lantgrauis pꝛiceps fidelr̃. deuotus ⁊ inclitus. fide integra. ⁊ deuotiõe ſincera. deo reddidit ſpm̃. ſuoꝝ operũ fructũ recipiens glioſum. Et ſic ipſa vidualem ſtatũ cum deuotione amplectitur: ne vidualis ꝯtinẽtie ꝑmio fraudaretur ſed fructum ſexageſimũ ꝑciperet vtpote que decalogum preceptoꝝ cum ſex operibꝰ miſcdie obſeruaret. ¶ Uerũ cum mors viri ſui per totã fuiſſet thuringiam diuulgata: ipſa tanꝙ̃ diſſipatrix ⁊ ꝓdiga a quibuſdam vaſallis viri ſui turpiter ⁊ totalr̃ eſt eiecta: vt ex hoc eius patiẽtia clareſceret. ⁊ pauꝑtatis diu ꝯceptũ deſideriũ obtineret. Aduenĩẽte igitur nocte in domo cuiuſdam tabernarij in loco vbi porci iacuerant ſe recepit. deo gratias mltas agens. Hora vero matutinali ad domũ fratrũ minoꝝ pergẽs. rogauit vt pro ſua tribulatione deo grãs agerent. ⁊ te deũ laudamꝰ cantarẽt. Sequẽti die domũ cuiuſdam ſui emuli cum ſuis paruulis iuſſa eſt ingredi. arto ſibi loco ibidem admodum aſſignato. Que duꝫ ab hoſpite ⁊ hoſpita plurimũ grauaret̃. parietibꝰ valefecit dicẽs. Libenter hominibꝰ valefacerẽ ſi beneficos inuenirẽ. Cõpulſa igitur ad locũ pꝛiorẽ redijt. ⁊ paruulos ſuos ad loca diuerſa alendos transmiſit. Dũ vero ꝑ quandã viam ſtrictam luto ꝓfundo plenam ſuꝑ quoſdam lapides ibidẽ poſitos ꝑgeret. ⁊ vetula quedã cui iam multa beneficia ꝯtulerat ſuꝑ eoſdeꝫ lapides tranſiens eidẽ cedere recuſaret ipſa in lutũ ꝓfundum cecidit. ⁊ ſurgens veſtimẽta ſua gaudens et ridens abſterſit ¶ Poſt hoc aũt abbatiſſa eiꝰ matertera ipſius paupꝑtati nimiũ compatiẽs ad epm̃ babenbergenſem ipſius auunculũ eã duxit. Qui eam honeſte ſuſcipiens caute retinuit: intendens ipſam ſcḋis nuptijs copulare. Qḋ cũ ancille que ſecum ꝯtinentiam vouerant didiciſſent. ⁊ ex hoc ſe multis lachꝛimis affligerẽt: beate elizabeth cũ gemitu hoc retulerũt. Que eas ꝯfoꝛtãs ait. Confido in dño pro cuiꝰ amore ꝯtinentiã voui perpetuam ꝙ meũ propoſitũ firmũ cuſtodiet. ⁊ omnem violentiã ꝯteret. ⁊ ꝯſilium humanũ diſſoluet. Et ſi forte auunculus meus voluerit me alicui copulare animo diſſentiam. ⁊ verbis pariter ꝯtradicã Et ſi nullum aliud michi euadendi ſupereſſet remediũ naſum michi propꝛiũ detruncarẽ vt me ſic deformẽ quilibet abhorreret. ¶ Cum igit̃ de mãdato ipſiꝰ epi ad quoddã caſtrũ inuita fuiſſet deducta. moratura ibidẽ donec traderet̃ in ꝯiugiũ. et ipſa ſuam caſtitatẽ dño cum lachꝛimis cõmendaſſet. Ecce dño diſponente oſſa viri ſui de vltramarinis partibꝰ deferunt̃. Juſſa eſt igit̃ ab epo reduci: vt oſſibꝰ viri ſui deuota occurreret. Jpſa ergo oſſa ab epo cũ honorabili ꝓceſſione. ⁊ ab ipſa cũ multa deuotione ⁊ lachꝛimaꝝ effuſione ſuſcepta ſunt. Que ꝯuerſa ad dñm dixit. Grãs tibi ago dñe quia in ſuſceptione oſſium viri mei dilecti tui me miſerã ꝯſolari dignatus es. Tu ſcis dñe: qꝛ licet ipſum te amantẽ multũ amauerim tñ ob tui amorẽ eius ꝑñtia carui. ⁊ in ſancte terre tue ſubſidium deſtinaui. Et ꝙ̃uis delectabile michi eſſet adhuc cum eo viuere tali ꝯditione: vt cum ipſo ꝑ totum mundũ paupercula mendicarẽ tñ te teſte ꝯtra tuã voluntatem vno crine ipſum nõ redimerem: nec ad vitã mortalẽ iterũ reuocarẽ. ipſũ aũt

et me tue gratie recommēdo. ¶ Uerū ne fru-
ctum centeſimū ꝑderet qui ꝑfectionē euangelicā
ſeruantibus datur q̄ de ſiniſtra miſerie ad dextrā
glīe transferūtur. religioſuʒ habitū induit. veſtes
ſcʒ griſeas hūiles ⁊ abiectas. ꝯtinentiā poſt mor-
tem viri perpetuā ſeruans. obedientiā ꝑfectā cu-
ſtodiens. ⁊ voluntariā paupertatē amplectēs. Mē-
dicando quoqʒ ire hoſtiatim voluit: ſed mgr̄ con-
radus nō permiſit. Fuit aūt ei⁹ habitus tam de-
ſpectus: vt deferret palliū griſeū pāno coloris al-
teri⁹ ꝓlongatū. manicas etiā tunice ruptas alte
rius coloris panno habuit emendatas. ¶ Pater
vero ſuus rex vngarie audiens filiā ſuā ad tantā
deueniſſe inopiā. comitē quendā ad eam miſit vt
ipſaʒ ad paterna limina reducere ꝓcuraret. Qui
videns eam tali habitu ornatā. cernenſqʒ ſedentē
humilr̄ ⁊ filantē pre ꝯfuſione ⁊ admiratione ex-
clamās dixit. Nunq̄ꝫ filia regis tam vili habitu in-
duta apparuit: nec lanam aliq̄n filare viſa fuit.
Cū vero pro ſua reductione vehementer inſtitiſ-
ſet nullaten⁹ acq̄euit. cū paup̄ h⁹ malens in pau-
pertate degere q̄ꝫ diuitijs multis cū diuitib⁹ abū-
dare. Ut vero eius anim⁹ in deum totus trāſiret.
⁊ intenta eius deuotio nullū impedimentū hr̄et.
rogauit dn̄m vt omniū tēporaliū ꝯtemptū ſibi in
funderet. ⁊ filioꝝ dilectionē a ſuo corde auelleret
⁊ ꝯtra omnes ꝯtumelias ꝯtemptū ⁊ ꝯſtantiā lar
girer̄. Fuſa v̄o orōne audiuit dn̄m ſibi dicentē. Ex-
audita eſt oratio tua. Que dixit ancillis. Exaudi-
uit dn̄s vocem meam: q2 ⁊ omnia tp̄alia vt ſterco
ra reputo. ⁊ de filijs meis non plus q̄ꝫ de alijs ꝓ-
ximis curo. ⁊ mei ꝯtemptū ⁊ obprobria paruipen
do. nichilqʒ aliud iam diligere videor niſi deum.
Magiſter quoqʒ conradus ſepe ſibi moleſta ⁊ cō
traria imponebat. ⁊ quos amplius diligere vide
batur ab ei⁹ ꝯſortio ſeꝑabat adeo vt duas fideles
ancillas ⁊ predilectas que a iuuētute ſua ſecum
fuerant enutrite ab ea remouerit. multis effuſis
lachrimis hinc ⁊ inde. Hec aūt faciebat vir ſanct⁹
vt eius voluntatē frāgeret. ⁊ vt ipſa ſuū affectuʒ
ad deū totalr̄ erigeret: ⁊ ne aliqua de ancillis pri
ſtinam gloriam ad eius memoriam reuocaret. In
his aūt omnib⁹ inueniebar̄ ⁊ velox ad obedientiā
⁊ ꝯſtans ad patientiā vt per patientiā animā ſuā
poſſideret. ⁊ per obedientiā victoria decoraretur
Dicebat quoqʒ. Si ꝓpter deum tantū timeo ho-
minem mortalem: quantū timere debeo iudicē ce
leſtem. Ideo aūt mgr̄o cōrado pauperi ⁊ mēdico
⁊ nō alicui diuiti ep̄o obedientiā facere volui: vt
omnē occaſionē tp̄alis ꝯſolationis a me penitus
abdicarem quadam vice dum clauſtrum quarun
dam ſanctimonialiū ab eis obnixe rogata intraſ-
ſet: nō habita licentia a ſuo mgr̄o: fecit eam tam
grauiter verberari: vt poſt tres hebdomodas in
ea veſtigia verberū apparerēt. Dicebat aūt ſuis
ancillꝭ ſe ⁊ illas ꝯſolans. Sicut gramē fluuio inū-
dante deprimir̄ ⁊ decreſcēte erigitur ſic ⁊ nos ali
qua afflictione adueniēte debemus per hūilitatē
ſubmitti. ceſſante vero ad deū ꝑ ſpiritualē letitiaʒ
eleuari. ¶ Tanta ſe humilitate deprimebat: vt
nullaten⁹ pateret̄ q̄ꝫ ancille eā dn̄am appellarēt.
ſed ſingulari tantū ad eam nūero loquerētur eo
modo ſcʒ quo inferiorib⁹ loqui ſolem⁹. Scutellas
inſuꝑ aliaqʒ coquine vtēſilia lauabat. ⁊ ne ab an
cillis ꝓhiberet̄ eas tūc ad loca alia trāſmittebat
Dicebat etiā. Si vitam aliā magis deſpectā inue
niſſem: ipſam poti⁹ elegiſſem ¶ Ceterum vt
cum maria optimā partē poſſideret: ſedule ꝯtem-
plationi vacabat. In qua quidē ꝯtēplatione ſpe-
cialē grām habuit lachrimas infundere. celeſtes
viſiones crebro videre. ⁊ ad amorē dei alios in-
flammare. Qn̄quidē magis iocunda videbat̄. tūc
iocūde deuotionis lachrimas emittebat. ita vt la
chrime de vultu ei⁹ iocūdo tanq̄ꝫ de fonte ſereniſ
ſimo effluere viderētur vt ſil' flens videret̄ ⁊ gau
dens. nunq̄ꝫ in deformitatē vel rugas vultū ex fle
tu ꝯuertēs. Dicebat eīn de his qui vultū in fletu
deformāt: vident̄ quaſi dn̄m deterrere. Dent eīn
dn̄o qđ hn̄t cū iocunditate ⁊ hilaritate. Uiſiones
celeſtes in ipſa ſui orōne ⁊ ꝯtēplatione ſepe vide
bat. Quadam vero die ſacro quadrageſimali tp̄e
in eccleſia exiſtens ſic ad altare oculis defixis in-
tenta manebat ac ſi ibidem dei p̄ntiam miraret̄.
vbi per magnū ſpaciū ꝯſolata diuina eſt reuelati
one refecta. Deinde domū reuerſa dū ſe pre debi-
litate in ancille gremiū appodiaſſet. ⁊ illa ꝑ fene
ſtrā oculos ad celū defixos attolleret. tanta hila-
ritate vultus eius ꝑfundit̄ vt etiā riſus mirabilis
ſeq̄retur. Que cū diu tam iocunda viſione letifica
ta fuiſſet ſubito in lachrimas eſt ꝯuerſa. Rurſus
oc'los aperiēs priſtina iocūditate ꝑfruit̄. oculoſqʒ
claudēs priſtinis lachrimis irrigat̄. Et ſic vſqʒ ad
completoriū talib⁹ eſt diuinis ꝯſolationib⁹ immo
rata. Cum vero diu tacens nullū verbū emiſiſſet
penitus tandem ꝓrumpens locuta eſt dicēs. Ita
dn̄e tu vis eſſe mecū ⁊ ego tecū. ⁊ nunq̄ꝫ volo a te
ſeꝑari. Poſtmodū cum ab ancillis rogaret̄ vt ad
dei honorē ⁊ ipaꝝ edificationē q̄d viderit indica
ret: illa ipſaꝝ importunitate deuicta ait. Uidi celū
apertū: ⁊ iheſum ſe ad me benigniſſime inclinan-

tem.vultumqꝫ ad me ſinceriſſimuū oſtendentem.
Ego vero de ſua viſione ineffabili iocūditate per
fuſa.de ſuo receſſu remanebā multo merore deie-
cta.Qui mei miſert⁹.iterū me ſui vult⁹ oſtōne le
tificans ait.Si tu vis eſſe mecū:⁊ ego ero tecum.
Cui ego rn̄di ꝓut me loquentē audiſtis.Cūqꝫ ro
garetur vt etiā viſionē quā iuxta altare vidit ex-
poneret.illa rn̄dit.Que ibi vidi nō expedit enar-
rare.Ibi tn̄ i gaudio mltō fui.⁊ dei mirāda ꝯſpe-
xi.¶Sepe quoqꝫ dū in orōne ꝯſiſteret.facies ei⁹
mire ſplendebat.⁊ in eius oculis inſtar ſolis ra-
dij prodibant.¶Sepe aūt eius oratio tanti fer-
uoris inueniebat:vt etiā alios inflammaret.Iu-
uenē quoqꝫ quendā ſeclariter indutū ad ſe vocās
ait.Uideris nimis diſſolute viuere cū dēres crea
tori tuo ſeruire.Uelles ne ꝙ pro te deū orarem?
Et ille.Uolo dn̄a ⁊ id vehemēter expoſco.Cum
igitur orationi ſe dediſſet.⁊ iuuenē ſilr̄ pro ſe ora
tioni incumbere monuiſſet:iuuenis alta voce cla-
mauit dicēs.Ceſſate dn̄a ab oratione.iam ceſſate
Sed cū illa iam attentius oraret.iuuenis altius
clamans dixit.Ceſſate dn̄a:qꝛ totus deficio ⁊ cō-
buror.Ipſe enim tanto calore fuerat ſuccenſus.
vt totus ſudans ⁊ fumās corpus ⁊ brachia velut
amens iactaret.adeo vt pleriqꝫ accurrētes ⁊ ipm
tenentes veſtes ei⁹ pre nimio ſudore madidas in
uenirent.⁊ eſtum eius manibus ferre nō poſſent
ipſo clamāte ⁊ dicēte.Totus ardeo ⁊ ꝯſumor.Ut
vero beata eliſabeth orationē compleuit.iuuenis
eſtuare ceſſauit.Qui rediēs ad ſeipſum.⁊ diuina
gr̄a illuſtrat⁹ ordinē fratrū minoꝝ ingreſſus eſt.
Illa aūt inflāmatio ſic oſtenſa.feruorē orationū
ſuaꝝ igneū demonſtrabat:q̄ tam validus extitit
ꝙ etiā frigidū inflammauit.Sed ille carnalibus
aſſuetus ⁊ ſpūalib⁹ nondū idoneus talia cape nō
valebat. J ¶Ad ſummū vero cumulū ꝑfectio-
nis propter marie ꝯtēplationis ociū nō deſeruit
marthe officiū laborioſum ſicut ſupra in ſex operi
bus miſcd̄ie eſt oſtenſuꝫ.Nichilomin⁹ tn̄ poſtꝙ re
ligioſum habitū induit.ſedule pietatis operibus
deſeruiuit.Nam cū pro dote ſua duo milia mar-
chaꝝ recepiſſet.partē in paupes diſtribuit.⁊ de
reliquo in marpurg magnum hoſpitale ꝯſtruxit.
Propter qđ oēs eā reputabāt diſſipatricē ⁊ ꝓdi-
gam.⁊ cuncti appellabāt eam inſanam.Et qꝛ om
nes iniurias nouerat gaudenter accipe.imprope
rabant ei ꝙ nimis cito memoriam viri ſui a corde
abiecerat que taliter exultabat.Poſtꝙ autē ho-
ſpitale ꝯſtruxerat.ſeruicijs paupeꝝ tanꝙ ancillā
humilē mācipauit.Nam paupibus ſolicita mini-
ſtrabat:vt eos etiam balnearet.⁊ in lectis collo-
cans operiret:adeo vt ancillis gratulabūda diceret
Quā bn̄ nobiſcū agit:qꝛ dn̄m ſic balneam⁹ ⁊ tegi-
mus.In ipſo aūt pauperū obſequio ſic humilr̄ ſe
habuit ꝙ puerulū quendā monoculū ⁊ ſcabie ꝑfu
ſum vna nocte ſex vicib⁹ ꝓprijs brachijs ad locuꝫ
neceſſitatis detulit.⁊ pannos ipſius fedatos libē
ter lauit.Quandā etiam mulierē horibilr̄ lepro-
ſam ſepe abluens in lectulo collocauit.vlcera ter-
gens ⁊ ligans.medicamēta adhibēs.vnguesqꝫ ꝑ-
cidens.eius etiā pedib⁹ ꝓſtrata corrigias calcia-
mentoꝝ ſoluēs.Ipſos aūt infirmos ad ꝯfeſſionē
⁊ cōmunicatione inducēs vetulam quandā peni-
tus renuentē verbere caſtigatā induxit.Cū ve-
ro a pauperū vacabat officio.filabat lanā de quo
dam monaſterio ſibi miſſam:⁊ preciū qđ inde ac-
cipiebat pauperibus diuidebat.¶Cū autē poſt
multā paupertatē quingentas marchas ꝓ dote
ſua receptas pauperib⁹ diuideret.⁊ omnib⁹ ordi
nate locatis ipſa ſuccincta tranſiens miniſtraret
poſita eſt lex vt ſi quis in alioꝝ paupeꝝ ꝑiudiciū
locum mutaret vt iterū acciperet.capilloꝝ ſuoꝝ de-
truncationē aliquā ſuſtineret.Et ecce quedā puel
la nomine radegundis que mira capilloꝝ pulcri
tudine pollebat inde tranſitura aduenit.non ad
elemoſinā ſed vt quandā ſororē ſuā infirmā viſita
ret.Que cū tanꝙ legis ꝑuaricatrix ad beatā eli-
zabeth adducta fuiſſet:eius capillos ꝓtinus de-
truncari mādauit:ipſa flente ⁊ plurimū reluctāte
Cum vero quidā de aſtantib⁹ eam innocentē aſſe
rerent.illa ait.Saltē decetero nō poterit cū tāta
capilloꝝ ambitione ad choreas accedere.nec cū
illis vanitates aliquas exercere.Interrogata ve
ro puella a beata elizabet vtrū aliqn̄ ſalubris vite
propoſitū ꝯcepiſſet.rn̄dit ꝙ iam diu habitū religi
onis aſſumpſiſſet.niſi tanta fuiſſꝫ in ea dilectio in
capillis.Et illa.Carius eſt michi ꝙ capillos ꝑdi-
deris ꝙ̄ ſi filius meus fuiſſet in imperiū ſublima-
tus.Continuo igitur puella habitū religionis in-
duit.⁊ in hoſpitali cū beata elizabeth degens lau
dabilem vitā duxit.¶Cū quedā paupcula filiaꝫ
peperiſſet.beata elizabeth filiā de ſacro fonte le-
uauit.⁊ nomen ſuū ſcꝫ elizabeth eidē impoſuit.et
matri neceſſaria miniſtrauit.ita vt de pellicio an-
cille ſue manicas auferēs ad inuoluēdū puellā ſi
bi tribueret.⁊ calceos ꝓprios eidē donaret.Poſt
tres aūt ſeptimanas mlier dimiſſa puella.latēter
cū viro ſuo aufugit.Qđ cū ſancte elizabeth nūcia
tum fuiſſet.in orationē ſe dedit.⁊ vir ⁊ mulier vl
tra ꝓgredi nō valentes ad ipſam coacti redierūt

ab ea veniam poſtulantes. Quos vt iuſtum erat
de ingratitudine redarguēs eis puellā nutriendā
tradidit. ⁊ de neceſſarijs eis ꝓuidit. k Ap-
propinquāte vero tpe quo dñs dilectā ſuā de mū-
di ergaſculo vocare diſpoſuit vt que ꝯtēpſerat re
gnū mortaliū. regnū perciperet angloꝝ. xp̄s ſibi ap
paruit dicēs. Ueni dilecta mea in preparata tibi
eterna tabernacl'a. Dum igitur febre correpta de
cūberet. ⁊ ad parietē faciē verſam teneret. audita
eſt a circūſtantibus dulciſſimā ꝓmere melodiam.
Que cū ab vna ancillaꝝ q̄dnam hoc eſſet ꝑcūcta-
ta fuiſſet illa r̄ndit. Auicula quedā inter me ⁊ pa
rietē ſe ponēs tam ſuauiter cecinit ꝙ me ad canē-
dum ſil'r ꝓuocauit. In ipſa aūt ſui egritudine ſꝑ
hilaris extitit. ⁊ nunꝙ ab orōne ceſſauit. Ultima
vero die ante eius tranſitū dixit eis. Quid acture
eſſetis ſi diabolus ad vos adueniret? Poſt paulu
lum vero alta voce quaſi diabolū licētians. fuge
tribus vicibus exclamauit. Deinde dixit. Ecce ap
propinquat media nox in qua xp̄s naſci voluit et
in preſepio requieuit Appropinquāte vero ho
ra huiꝰ tranſitus ait. Jam tp̄s inſtat in quo omni-
potēs deus eos qui amici ſui ſunt ad celeſtes nu-
ptias euocauit. Poſt paululū vero anno dñi. M.
ccxxvi. ad extremā horā veniēs dormiuit in pace.
Licet aūt eius venerabile corpus inhumatū qua
tuor diebꝰ iacuerit: nullus tñ fetor ex eo ꝓdibat.
ſed quidā odor aromaticus cunctos reficiēs exala
bat. Tunc aūt viſe ſunt auicule multe ſuꝑ cacumē
eccleſie ꝯgregate: quas nunꝙ aliquis prius vide
rat: que tam ſuaui modulatione cantabāt. ⁊ tāta
varietate modos cantādi formabāt: vt cunctos in
admirationē adducerent. coꝙ eiꝰ exequias quo-
dammodo agere viderētur. Multus aūt ibi fuit
clamor pauperū. multa deuotio ppl'oꝝ. ita vt alij
capillos capitis detrūcarēt. alij ꝑticulas pannoꝝ
inciderent. ⁊ hec ꝓ ſummis reliquijs reſeruarēt.
Eius aūt corpus in monumento eſt poſitū: qđ
poſtmodū redundare oleo eſt repertū Manife
ſtum eſt igitur in eiꝰ tranſitu quāte ipſa elizabeth
fuerit ſanctitatis. ⁊ hoc quo ad auicule modula-
tionē ⁊ demonis expulſionē. Illā em̄ auiculā que
inter ipſam ⁊ parietē ſe poſuit. ⁊ [illegible] dulciter ce-
cinit ꝙ etiaꝫ ipſam ad cantandū induxit. credimꝰ
fuiſſe eius angelū q̄ fuerat ad eius cuſtodiā depu
tatus: qui eidē eternū gaudiū nūciauit. Sicut em̄
reprobis interdū ante ſuū tranſitū reuelaꝶ eterna
ſui damnatio ad maiorē ſui ꝯfuſionē: ſic electis in-
terdū reuelaꝶ eterna ſui ſaluatio ad maiorē ſui cō
ſolationē. Ille aūt cantus quē ipſa ꝓtulit fuit im-

menſum gaudiū qđ ex tali reuelatione ꝯcepit. qđ
quidē tam immenſum extitit ꝙ in corde totaliter
capi non potuit: ſed ſe per ſuauitatis vocē manife
ſtauit. Dyabolus inſuper ſi forte aliqđ ius habeat
ad ſanctos etiā morientes accedit. Sed qꝛ in beata
elizabeth nil iuris habuit: ideo turpiter licētiatus
aufugit. Per hoc igiꝶ intelligi datur quāte fuerit
ſanctitatis a qua et dyabolus territus fugit. et cui
angelus eternū gaudium nūciauit. Manifeſtū
eſt ſcđo quante fuerit mūdicie et puritatis. et hoc
quo ad odoris exalationē. Quia em̄ corpus eius
omni mundicia et caſtitate in vita nituit: ideo in
morte odoris ſuauitate fragrauit. Manifeſtuꝫ
eſt tercio quante fuerit excellentia ⁊ dignitatis et
hoc quo ad auiū iubilationē. Illas em̄ aues q̄ in
cacumine eccleſie iubilātes ⁊ cantantes apparue-
runt credimꝰ fuiſſe angelos. qui a deo miſſi fuerāt
vt eius aīam in celum deferrēt et eius corpus cele
ſtibus iubilationibus honorarēt. Sicut em̄ ad re-
probos morientes multitudo cōuenit demonū vt
eos terroribus cruciēt. et coꝝ aīas ad tartara ra-
piant. ſic ad electos decedētes multitudo confluit
angeloꝝ vt eos ꝯfortēt et eoꝝ animas ad celeſtia
regna ꝑducant Manifeſtū eſt quarto quāte fue
rit miſcđie ⁊ pietatis. et hoc quo ad olei emanatio
nem. De eius em̄ corꝑe oleuꝫ emanauit. qꝛ in vita
miſericordie opibus tota redūdauit. O quātis pie
tatis viſceribꝰ eius nūc affluit ſpūs. cuius ꝑfundi
oleo inuentū eſt in puluere iacens corpus. Ma
nifeſtū eſt quinto quāte ſit apud deū poteſtatis et
meriti. et hoc multiplici miraculoruꝫ operatione.
Poſtꝙ em̄ de corꝑe tranſijt deus eam multiplici
miracloꝝ gloria illuſtrauit: quoꝝ quedā inferius
ſunt poſita. multa vō breuitatis grā intermiſſa.
L In partibus ſiqđem ſaxonie in monaſterio
quodam hildeñ. dioceſis monachus quidam ordi
nis ciſter. heinricꝰ nomīe tāta fuit infirmitate de
preſſus. ⁊ grauibꝰ doloribus circūdatꝰ: vt oēs ad
cōpaſſionē induceret. ⁊ clamoribus inquietaret.
Quadā igitur nocte apparuit ſibi quedā venera-
bilis dña veſtibꝰ albis amicta que eū admonuit
vt ſi ſanitatē recipe cuperet beate elizabeth ſe deuo
ueret. Sequēti nocte ſil'a perſuadens apparuit.
Ille aūt cū abbas ⁊ prior deeſſent: de ꝯſilio ſupe
rioris votū emiſit. Tercia nocte eidē apparens:
ſignū crucis ſuꝑ eum edidit. ⁊ ille ꝯtinuo ſanitatē
recepit. Cum aūt abbas ⁊ prior redeūtes hec au
diſſent: mirari quidē de eiꝰ ſanitate ceperūt: ſed
de voti adimplitiōe plurimū dubitarūt. cū nulli
monacho liceat aliqua vota emittere. nec ſe ad

talia obligare. Adiecit quoqꝫ prior monachos ſe-
pe ad hmõi illicita ſub ſpecie boni demonũ appa-
ritione deludi. ꝛ ideo eſſꝫ illi monacho ꝯſulendũ
vt mentẽ ſuã inſtabilẽ ꝯfeſſione firmaret. Sequẽ-
ti igiꝰ nocte eadẽ pſona q̃ prius ſibi apparẽs dixit
Infirmꝰ ſꝑ eris: donec impleas qđ vouiſti. Sta-
tim ergo eadem infirmitas ipſuꝫ arripuit: ꝛ eiſdẽ
doloribus torqueri cepit. Qđ cũ abbas audiſſet.
ipſum ſtatim licentiauit. ꝛ ceram pro imagine fa-
cienda dari p̃cepit. Qui mox ſanitate recepta. vo-
tũ ſuũ adimplere ſtuduit ꝛ illiꝰ infirmitatis nichil
poſtmodũ paſſus fuit ¶ Puella quedã noĩe beni-
gna magũtinenſis dioceſis: cũ ab ancilla potũ pe-
tiſſet illa cõmota potum porrexit dicẽs. Accipe ꝛ
diabolũ bibe. Viſumqꝫ eſt puelle vt ardẽs ticio ꝑ
eiꝰ guttur deſcẽderet. adeo vt ſe in collo pati cla-
maret. Continuo igitur venter eiꝰ inſtar vtris in
tumuit. ꝛ quidã in eiꝰ ventre pſingula mẽbra di-
ſcurrere viſum eſt. Illa vo gemitꝰ miſerabiles fa-
ciens. ꝛ voces inſanas emittẽs obſeſſa a demone
fore credebaꝰ. In ſtatu vero tali ꝑ biennũ mãſit.
Deducta igiꝰ ad tumulũ ſancte elizabeth. ꝛ ibidẽ
pro ea voto emiſſo. dum ſuꝑ tumbã poſita fuiſſet.
velut exanimis ibidẽ apparuit. ſed dum modicũ
panis ad manducandũ ꝛ aquã bñdictã ad biben-
dum ſuꝑ eandem tumbam eidẽ obtuliſſent. mox
cunctis ſtupentibꝰ ꝛ mirantibus ſanata ſurrexit.
¶ Vir quidã de dioceſi traiectẽſi gedericꝰ nomĩe:
cum vna manu ꝯtractꝰ eius vſum penitꝰ amiſiſſꝫ.
et ſepulcrũ beate elizabeth bis viſitans curatio-
nem minime recepiſſet. tercio illic cum vxore ſua
cum multa deuotione acceſſit. Quo dũ tenderet.
ſenem quendã reuerẽdi aſpectus habuit obuiũ.
Qui ab eo ſalutatꝰ. ꝛ vnde veniſſet requiſiuit. di
xit ſe de marpurg vbi corpus ſancte elizabeth re-
quieſcit venire. vbi deus multa miracula opatur
Cum aũt vir ſuam infirmitatẽ expoſuiſſet eidem
ille manu eleuata eũ benedixit dicẽs. Securꝰ ꝑ-
ge: q: ſanitatẽ recipies. dummodo manũ infirmã
ad caput ſepulcri in quadã fouea ibi facta ſub la-
pide miſeris. Quã quãto ꝓfundiꝰ immiſeris tan-
to citiꝰ ſanitatẽ obtinebis. Tũc aũt ſanctũ nicolaũ
in memoria habeas: qui ſancte elizabeth tanq̃ co
mes ꝛ sociꝰ in ſuis miraculis coopatur ibidẽ. Ad-
iecit etiã ſtultos eſſe qui proiectis oblationibꝰ ſta
tim diſcedũt cum ſanctis placeat vt cũ pſeuerãtia
eoꝝ ſuffragia poſtulenꝰ. Moxqꝫ ſenex ab eis di-
ſparuit: nec vltra ipm videre potuerũt. Suꝑ quo
plurimũ admirati ꝑgebant. plenã ſanitatis recu-
perãde fiduciã obtinẽtes. Vir igiꝰ iuxta ſenis cõ-
ſilium manũ ſub lapide monumenti poſuit. ꝛ ip-
ſam ꝯtinuo retraxit oĩno ſanatã ¶ Quidã de dio-
ceſi colonienſi hermãnus nomine. dum in carcere
a iudice teneretꝰ: ad deum ſe totalr̃ ꝯtulit. ꝛ beatã
elizabeth ꝛ magr̃m cõradum in ſui adiutoriũ de-
uotione qua poterat inuocabat. Sequẽti autem
nocte ambo inſimul cũ multo lumine ſibi apparu-
erunt. multiplr̃ eũ ꝯſolantes. Tandẽ ſententia in
eum data ſuſpẽditur. ꝛ ad ſpaciũ vnius miliaris
theutonici in patibulo detineꝰ. Iudex aũt ꝯceſſit
parẽtibus vt ipſum deponerẽt. ꝛ in tumulo ſepe
lirent. Preparata igitur fouea cũ eſſet depoſitus
pater ꝛ patruꝰ ceperunt pro mortuo beate eliza-
beth patrocinia inuocare. Et ecce mirãtibꝰ ꝛ ſtupẽ
tibus vniuerſis qui fuerat mortuꝰ ſurrexit viuus
¶ Scolaris quidã de dioceſi magũtinenſi ouitar
dus nomine. dũ piſcationi minꝰ cautus inſiſteret.
in flumen lapſus cecidit. Magno aũt tꝑis ſpacio
intericcto dum eiꝰ corpus eſſet extractũ adeo ſine
ſenſu ꝛ motu rigidũ eſt repertũ ꝙ nllo in eo ſigno
vite inuẽto. vere mortuꝰ ab oĩbus eſt iudicatus.
Tũc beate elizabeth implorãtur merita. ꝛ cũctis
videntibus ꝛ admirãtibus ſibi reſtituitur ſalꝰ et
vita. M ¶ Iuuenis quidã tres annos ꝛ dimi-
dium hñs de dioceſi magũtineñ. hugolinꝰ nomĩe
dum ſpm̃ emiſiſſet. ꝛ corpus eiꝰ ꝑ ſpaciũ quatuor
miliarioꝝ teutonicoꝝ rigidũ ꝛ exanime iacuiſſet.
mater ad inuocandã ſanctã elizabeth tota deuo-
tione ſe ꝯtulit. ꝛ puerum viuum ꝛ ſanum recepit
¶ Puer quidã quatuor annoꝝ dũ in puteũ ceci-
diſſet. caſu quidẽ veniẽs aquã haurire. aĩaduer-
tit puerũ ſubmerſum intꝰ iacere. Quẽ poſtq̃ cum
difficultate extraxit: ipm mortuũ depꝛehendit. Cuiꝰ
quidẽ mortis erãt indicia, tꝑis diuturnitas. corpo
ris rigiditas. oris ꝛ oculoꝝ horribilis apcio. deni
gratio cutis. ventris inflatio. ꝛ omnimoda ſenſus
ꝛ motus priuatio. Pro ipſo igitur ſuſcitãdo. ad
beatam elizabeth votum emittitur. ꝛ ꝯtinuo vite
priſtine reſtauratur. ¶ Quedam etiam puella in
flumine ſubmerſa. dum fuiſſet extracta. beate eli-
zabeth meritis. protinus eſt vite reſtituta ¶ Vir
quidam nomine fridericus de dioceſi maguntiñ.
in arte natandi valde peritus. dum ſe in quadaꝫ
aqua balnearet. ꝛ pauperẽ quendã per beatã eli-
zabeth illuminatũ deridẽs. in eiꝰ faciẽ aquam cõ-
temptibilr̃ ſpargeret. ille ꝓuocatꝰ dixit. Dña illa
ſancta quẽ michi grãm pſtitit: de te me vindicet.
ita vt hinc nõ exeas niſi mortuꝰ ꝛ ſubmerſus. Ille
aũt imprecationem pauperis paruipẽdens. ꝛ in
aquã laſciue ſe immittẽs. viribꝰ penitus deſtitutꝰ

ſe iuuare non potuit: ſed in profundū quaſi lapis deſcēdit. Poſt multū vero tp̄is requiſit⁹. de aqua mortuus eſt delatus. Cūq̄ magn⁹ plāctus fieret ſuper eum quidā ei⁹ propinqui ceperūt pro eo ad beatā elizabeth votū facere. ⁊ ei⁹ ſuffragia deuotiſſime implorare. Statim igitur in eū ſp̄us rediit ⁊ viuus ⁊ ſan⁹ ſurrexit. ¶ Quidā nomine iohēs de dioceſi maguntineñ. cum quodam fure innocēter deprehenſus. ⁊ ſuſpēdio cū ipſo adiudicatus: cunctos rogauit vt beatā elizabeth orarēt. vt ſecundū ſua merita iuuaretur. Cum eſſet ſuſpēſus audiuit vocē ſup̄ ſe dicentē. Confide ⁊ in ſanctam elizabeth fiduciam habe. ⁊ liberaberis. Statimq̄ alio remanēte ipſo fune fracto de loco alto grauiſſime cecidit. nullam tñ leſionē incurrit. licet noua qua indut⁹ erat camiſia rumperetur. Qui exhilaratus ait. Sancta elizabeth tu me liberaſti. ⁊ in ſtratum molle me cadere feciſti. Cum eñ aliqui dicerēt ipm̄ iterū ſuſpēdendū. iudex ait. Quē de⁹ liberauit. denuo ſuſpēdi nō p̄mittā. ¶ Conuerſus quidam fuit in quodam monaſterio dioceſis maguntinenſis volcmarus nomine ad modū religioſus q̄ carnē ſuā ſic afflixit vt circa annos viginti loricā ad carnē portaret. ⁊ inter lapides ⁊ ligna iaceret. Hui⁹ manū dum in molēdino eſſet lapis molaris caſu apprehenſam ſic ꝯtriuit vt carnē ab vtraq̄ parte euelleret. oſſa ⁊ neruos contereret. ita vt in quodā mortario ꝯtrita quodāmodo videretur. Qui tanto doloris aculeo vrgebatur vt rogaret vt manus ſibi p̄cideretur. Cum igitur beatā elizabeth crebro in ſui auxiliū inuocaret q̄ etiā in vita ſua ſibi familiaris extiterat. quadā nocte ſibi apparuit dicens. Uis ſanus fieri? Qui cū r̄nderet. libēter. illa manū apprehēdens neruos ſanauit. oſſa integrauit: ⁊ carnē ab vtraq̄ p̄te reſtituit. ⁊ priſtine ſanitati donauit. Mane aut̄ factō p̄fecte ſanatū ſe repit ⁊ toti ꝯuētui ipſam manum cunctis ſtupētibus ſanatam oſtendit. ¶ Quidā puer quinquēnis diſcretus noīe maguntineñ. dioceſis. cum cec⁹ natus eſſet. meritis beate elizabeth lumen recepit. Pellis ſiq̄dē integra ſine pilis palpebrarū vel aliqua pellis diuiſione ocul̄ ſupinducta fuerat. adeo vt totalr̄ oculos tegeret. nec ſubſtātie oculorū vllum indiciū appareret. Mater igitur ei⁹ ad ſepulcrum beate elizabeth ipſum ducēs. de terra ſepulcri oculos ei⁹ liniuit. ⁊ ſup̄ eū beate elizabeth merita inuocauit. Et ecce pellis integra per mediū ſcinditur. ⁊ eius oculi paruiſſimi turbulenti ⁊ ſanguinolēti videntur. Sicq̄ puer beate elizabeth meritis ſuffragātib⁹ viſus bñficio eſt potit⁹. ¶ Puella quedam eiuſdem dioceſis. beatrix nomine cū diu magnis ⁊ diuerſis fuiſſet infirmitatib⁹ moleſtata. tandē gibbo in dorſo ⁊ ſtruma in pectore excreſcētib⁹ ſic ⁊ toto corp̄e incuruata vt nulla ſe rōne erigeret ſed manibus ſup̄ genua poſitis corp⁹ ſuum taliter ſuſtentaret. Cum igitur mater in quadam ſporta eam ad tumulū ſancte elizabeth deportaſſet ⁊ per decē diēs cōmorātes ibidē nullū potuiſſent ſanitatis remediū inuenire. irata mater ei⁹ ꝯtra beatam elizabeth murmurauit dicēs. Omnib⁹ beneficia impendis: ⁊ me miſerā non exaudis. Reuertens igitur oēs quos potero a viſitatione tui auertere ꝓcurabo. Cū igitur irata recederet. ⁊ iā miliare ⁊ dimidiū p̄egiſſet. ⁊ ei⁹ filia dolorib⁹ cruciata lugeret tandē ipſa puella obdormiēs vidit quandā pulcerrimā dñam cū facie refulgenti. qui corpus ei⁹ in dorſo ⁊ pectore liniēs dixit ei. Surge ⁊ ambula. Euigilans puella. ⁊ ſe ab oī deformitate ⁊ curuitate penitus ſanatā inueniēs. viſionē matri retulit ⁊ gaudiū ⁊ letitiam generauit. Redeūtes igitur ad ſepulcrū ſancte elizabeth. deo ⁊ ſibi grās egerūt. ⁊ ibidem ſportā in qua puella portata fuerat dimiſerūt. ¶ Mulier quedā gertrudis noīe eiuſdē dioceſis p̄ multos ānos vtroq̄ crure ꝯtracta ⁊ toto corp̄e curua in ſomnijs admonetur: vt ad ſanctū nicolaū ꝓficiſcēs ei⁹ debeat merita implorare. Que ad quandā eccl̄iam ſancti nicolai portari ſe fecit. ⁊ in vno crure ſanitatē inuenit. Tandē ad ſepulcrū beate elizabeth p̄ducta. et ſup̄ ei⁹ tumulū poſita. grauiſſimis dolorib⁹ ſtimulata. ⁊ velut amēs effecta. ſana ⁊ incolumis exurrexit. ¶ Mulier quedā ſantrudis noīe eiuſdem dioceſis cū p̄ annū integrū penit⁹ ceca manſiſſet ⁊ aliorū ſp̄ auxilio duceretur. ad rogandū ſanctā elizabeth tota deuotiōe ſe ꝯtulit. ⁊ amiſſum lumē recepit. ¶ Uir quidā heinric⁹ maguntiñ. dioceſis. cum lumine oculorū penit⁹ eſſet priuatus. ſepulcrū ſc̄tē elizabeth viſitās: plene curationis bñficiū reportauit. Poſtmodū vō idē vir fluxu ſanguinis adeo eſt grauat⁹ vt mortu⁹ a familia crederetur. Accipiens vero de terra ſepulcri ſancte elizabeth ⁊ ipſam ꝯficiēs aqua cōmiſcuit. ⁊ bibēs plenā ſanitatem recepit. ¶ Puella quedā metildis noīe treuereñ. dioceſis dum viſu ⁊ auditu priuata eſſet. ⁊ loquēdi ⁊ ambulandi potentiā amiſiſſet. p̄r ſuus ⁊ mater ad beatā elizabeth eam deuouerunt. ⁊ p̄fecte ſanatā deū ⁊ elizabeth laudātes magnalia receperūt. ¶ Mlier q̄dā noīe helbigis treuereñ. dioceſis. cū p̄ annū ceca penit⁹ extitiſſet. ⁊ ꝓ ſua curatiōe beate elizabeth merita inuocaſſet: ad tumu

lum eius duci ſe faciens vniꝰ oculi lumen recepit Que ad ꝓpria reuerſa in alio grauiter torq̄ri ſe ſenſit. Cū vero iterū eiꝰ merita implorasſet. apparuit ei dicēs. Accedēs ad altare fac cū corꝑali tuos oculos vētilari. ⁊ ſic recipies ſanitatē. Que cū iuſſa cōpleuiſſet ſanitatē recepit. ¶ Vir q̄dā theodorus nomine maguntiñ. dioceſis. in genibus ⁊ crurībꝰ diu grauiſſime infirmatꝰ. ita vt nō poſſet pergere niſi ab alijs portaretur. votum fecit ꝙ ſepulcrū ſancte elizabeth cū oblationibus viſitaret Et cum locus eius a tumulo tm̄ per decem miliaria diſtaret. vir in octo diebꝰ potuit ꝑuenire. Cū vero ibidem per quatuor ſeptimanas manſiſſet. ⁊ nullū remediū impetraſſet: domū redibat. Cumq; in loco quodā iuxta aliū infirmū decumbēs quieſceret. vidit in ſomnis quendā ad ſe venientē ⁊ aqua totalr̄ perfundentē. Qui euigilans. ꝯtra ſocium iratus ait. Quare me aqua totalr̄ ꝑfudiſti? Qui ait. Ego te nō ꝑfudi. Sed credo ꝙ illa ꝑfuſio erit tibi cauſa ſalutis. Ille igitur ſurgens. ⁊ ſe ſanatum totalr̄ inueniēs. baculos ſuꝑ humerū poſuit. ⁊ ad tumulū ſancte elizabeth rediens. ⁊ grãs agens letus ad ꝓpria remeauit.

¶ De ſancta cecilia. clxv. A

Cecilia quaſi celi lilia. vel cecis via. vel a celo ⁊ lia. Vel cecilia quaſi cecitate carēs Vel dr̄ a celo ⁊ leos qđ eſt ppl̄s. Fuit em̄ celeſte liliū per virginitatis pudorē. Vel dr̄ liliū. q: habuit candorē mūdicie. virorem ꝯſciētie. odorem bone fame. Fuit ⁊ cecis via per exēpli informationem. celum per iugem ꝯtemplationem. lia per aſſiduā operationē. Vel dr̄ celū: q: ſicut dicit yſidorus. celum ꝑhi volubile. rotundū ⁊ ardens eſſe dixerūt. ſic ⁊ ipſa fuit volubilis ꝑ operationē ſolicitā. rotūda per perſeuerantiā. ardens ꝑ charitatē ſuccenſam. Fuit etiā cecitate carēs per ſapientie ſplendorē. Fuit ⁊ celū ppl̄i: q: in ipſa tanꝙ in celo ſpūali ppl̄s ad imitandū intuetur ſolem. lunam ⁊ ſtellas. id eſt. ſapiētie ꝑſpicacitatē. fidei magnanimitatē. ⁊ virtutū varietatē. B

Cecilia virgo ꝓclariſſima ex nobili romanorꝫ genere exorta. ⁊ ab ipſis cunabulis in fide chriſti nutrita. abſconditū ſemper euangeliū xp̄i gerebat in pectore. ⁊ nō diebꝰ neq; noctibꝰ a colloquijs diuis ⁊ orōne ceſſabat. ſuāq; virginitatē ꝯſeruari a dn̄o exorabat. Cum autem cuidā iuueni nomine valeriano deſponſata fuiſſꝫ ⁊ dies nuptiarꝫ inſtituta eſſet. illa ſubtus ad carnem cilicio erat induta. ⁊ deſuꝑ deauratis veſtibus tegebatur. Et cantātibꝰ organis: illa in corde ſoli dn̄o decātabat dicēs. Fiat dn̄e cor meum ⁊ corpus meū immaculatū: vt non ꝯfundar. Et biduanis ac triduanis ieiunijs orans cōmendabat dn̄o qđ timebat. Venit autē nox in qua ſuſcepit vna cū ſponſo ſuo cubiculi ſecreta ſilencia. Et ita eum alloquitur. O dulciſſime atq; amātiſſime iuuenis. eſt myſteriū qđ tibi ꝯfitear. ſi modo tu iuratus aſſeras tota te illud obſeruātia cuſtodire. Iurat valerianus ſe illud nulla neceſſitate detegere nulla ꝓdere ratione. Tūc illa ait. Angelū dei habeo amatorē qui nimio zelo cuſtodit corpus meū. Hic ſi leuiter ſenſerit ꝙ tu me polluto amore contingas. ſtatim feriet te. ⁊ amittes florē tue gratiſſime iuuētutis. Si aūt cognouerit ꝙ me ſincero amore diligas. ita quoq; diliget te ſicut me. et oñdet tibi gloriam ſuam. Tūc valerianꝰ nutu dei correctus ait. Si vis vt credā tibi: ip̄m angelum michi oſtēde. ⁊ ſi vere probauero ꝙ angelꝰ ſit faciam qđ hortaris. Si aūt virū alium diligis. te ⁊ illum gladio feriā. Cui cecilia dixit. Si in deū verum credideris. ⁊ te baptiſari ꝓmiſeris ipſum videre valebis. Vade igitur in terciū miliariū ab vrbe via q̄ appia nuncupatur. ⁊ pauꝑibꝰ quos illic inuenies dices. Cecilia me miſit ad vos vt oſtendatis michi ſanctū ſenē vrbanū: qm̄ ad ipſum habeo ſecreta mādata que perferā. Hunc dū tu videris: indica ei oīa verba mea. ⁊ poſtꝙ ab eo purificatus fueris ⁊ redieris angelum ipſum videbis. Tūc valerianꝰ ꝑrexit. ⁊ ſcđm ſigna que acceperat ſanctū vrbanū ep̄m intra ſepulcra martirū latitā-

tem inuenit. Cumq; ei omnia verba cecilie dixiſſet
ille manus ad celū pandēs cū lachrimis ait. Dn̄e
ihesu xp̄e ſeminator caſti ꝯſilij. ſuſcipe ſeminū fru
ctus que in cecilia ſeminaſti. Dn̄e ihesu xp̄e paſtor
bone. cecilia famula tua quaſi apis tibi argumē-
toſa deſeruit. Nam ſponſū quē quaſi leonē fero-
cem accepit ad te quaſi agnū manſuetiſſimū deſti
nauit. Et ecce ſubito apparuit ſenex q̄dā niueis
veſtibꝰ indutus: tenēs librū aureis lr̄is ſcriptum.
Quē vidēs valerianꝰ pre nimio timore quaſi mor
tuꝰ cecidit. ⁊ a ſene leuatꝰ ſic legit. Unus deꝰ. vna
fides. vnū baptiſma. vnꝰ deus ⁊ pr̄ omniū: q̄ ſuꝑ
omnes. ⁊ ꝑ omnia. ⁊ in omnibꝰ nobis. Cumq; hec
legiſſet. dixit ei ſenior. Credis ita eſſe an adhuc du
bitas? Tūc exclamauit dicēs. Non eſt aliud qd̄ ve
rius credi poſſit ſub celo. Statimq; illo diſparēte
valerianꝰ a ſancto vrbano baptiſma ſuſcepit. Et
rediens ceciliā cum angelo loquentē in cubiculo
inuenit. Angelus aūt duas coronas ex roſis ⁊ li-
lijs in manu habebat. ⁊ vnam cecilie ⁊ alterā va-
leriano tradidit dicēs. Iſtas coronas immacula-
to corde ⁊ mūdo corꝑe cuſtodite: q2 de ꝑadiſo dei
eas ad vos attuli. nec vnq̄ marceſcēt. nec odorē
amittent. nec ab alijs niſi q̄bus caſtitas placuerit
videri poterūt. Tu aūt valeriane q2 vtili ꝯſilio cre
didiſti pete quodcūq; volueris. ⁊ ꝯſeq̄ris. Cui va
lerianus. Nichil michi ī vita extitit dulciꝰ q̄ vnicꝰ
fratris mei affectꝰ. Peto igitur vt ⁊ veritatē ipſe
mecū agnoſcat. Cui angelus. Placet dn̄o petitio
tua. ⁊ ambo cum palma martirij ad dn̄m venietis
C ¶ Poſt hec ingreſſus tiburciꝰ frater valeriani
cum nimiū roſaꝝ ſenſiſſet odorē dixit. Miror hoc
tp̄e roſeus hic odor ⁊ lilioꝝ vnde reſpiret. Nam ſi
ipſas roſas vel lilia in manibꝰ meis tenerē: nec ſic
poterāt odoramēta tante michi ſuauitatis infun
dere. Confiteor vobis ita ſum refectꝰ: vt putē me
totū ſubito immutatū. Cui valerianus. Coronas
habemꝰ quas tui oculi videre nō preualēt. floreo
colore ⁊ niueo cādore vernātes. ⁊ ſicut me inter-
pellante odorem ſenſiſti. ſic ⁊ ſi crediderit vide-
re valebis. Cui tiburcius. In ſomnis hoc audio
an in veritate iſta tu loq̄ris valeriane? Cui vale-
rianꝰ. In ſomnis vſq; mō fuimꝰ: iam nūc in ve-
ritate manemꝰ. Ad quē tiburcius. Un̄ hoc noſti?
Et valerianꝰ. Angelꝰ dn̄i me docuit quē tu vide
re poteris ſi tu purificatꝰ fueris. ⁊ oībꝰ ydolis ab-
renūciaueris. ¶ Huic miraculo de coronis roſaꝝ
ambro. teſtatur in ꝑfatione ſic dicēs. Sancta cecilia
celeſti dono repleta vt martirij palmā aſſumeret.
ipſum mundū ⁊ cū thalamis execrata. Teſtis eſt
valeriani ꝯiugis ⁊ tiburcij ꝓuocato ꝯfeſſio quos
dn̄e angelica manu odoriferis floribus coronaſti.
Uiros virgo duxit ad gloriam. mundus agnouit.
quantū valeat deuotio caſtitatis. Hec ambroſiꝰ.
¶ Tunc cecilia euidenter oſ̄dit ei oīa ydola eſſe
inſenſibilia ⁊ muta. ita vt tiburtiꝰ rn̄deret ac di-
ceret. Qui iſta non credit pecus eſt. Tunc cecilia
oſculās pectus eiꝰ dixit. Hodie te fateor meū eſſe
cognatū. Sicut eñ amor dei fratrē tuū michi con
iugē fecit. ita te michi ꝯgnatū ꝯtēptus faciet ydo
loꝝ. Uade igitur cū fratre tuo vt purificationē ac-
cipias. ⁊ angelicos vultꝰ videre valeas. Dixitq;
tiburcius fratri ſuo. Obſecro te frater vt michi di-
cas ad quē me ducturꝰ es? Cui valerianꝰ. Ad vr-
banū ep̄m. Cui tiburciꝰ. De illo vrbano dicis qui
totiens dampnatꝰ eſt. ⁊ adhuc in latebris cōmora
tur. Hic ſi inuētus fuerit cremabitur. ⁊ nos in illius
flammis pariter inuoluemur. ⁊ dū querimꝰ diui
nitatē latentē in celis. incurremꝰ furorē exuren-
tem in terris. Cui cecilia. Si hec ſola eſſet vita iu-
ſte hanc ꝑdere timeremꝰ. Eſt aūt alia melior que
nunq̄ amittitur quā nobis dei filiꝰ enarrauit. Om-
nia eñ que facta ſunt filius ex p̄re genitꝰ ꝯdidit.
Uniuerſa aūt que ꝯdita ſunt ex parte ꝓcedēs ſpi
ritus animauit. Hic igitur filius dei in mundū ve
niens verbis ⁊ miraculis aliam vitam eſſe nobis
monſtrauit. Cui tiburcius. Certe vnū deū eſſe aſ
ſeris. ⁊ quō nunc tres eſſe teſtaris? Rn̄dit cecilia.
Sicut in vna hominis ſapientia ſunt tria. ſcꝫ inge
niū. memoria ⁊ intellectꝰ ſic ⁊ in vna diuinitatis
eſſentia tres ꝑſone eſſe pñt. Tunc cepit ei de aduē
tu filij dei ⁊ paſſione ꝑdicare. ⁊ multas ꝯgruita-
tes ipſius paſſionis oſ̄dere. Nam ideo inq̄t filiꝰ
dei eſt tentus: vt genꝰ humanū dimittatur peccato
detentū. Bn̄dictus maledicitur. vt homo maledi-
ctus bn̄dictionē ꝯſequatur. Illudi ſe patitur vt hō
ab illuſione demonū liberetur. Spineā coronā ac
cepit in capite: vt a nobis ſententiā auferat capita
lem. Fel ſuſcepit amarū: vt ſanaret hoīs dulcē gu
ſtū. Expoliatur: vt parentū nr̄oꝝ nuditatē aperiat.
In ligno ſuſpēditur: vt ligni ꝑuaricationē tollat.
Tūc tiburciꝰ fratri ſuo dixit. Miſerere mei. ⁊ per
duc me ad hoīem dei vt purificationē accipiā. Du
ctus igitur ⁊ purificatꝰ: angelos dei ſepe videbat.
⁊ oīa q̄ poſtulabat ꝓtinus obtinebat. D ¶ Ua
lerianꝰ igitur ⁊ tiburciꝰ elemoſinis inſiſtebāt. ⁊ ſan
ctoꝝ corꝑa quos almachiꝰ ꝑfectꝰ occidebat ſepul
ture tradebāt. Quos almachiꝰ ad ſe vocās. cur ꝓ
ſuis ſceleribꝰ dānatos ſepelirēt inquiſiuit. Cui ti
burcius. Utinā illoꝝ ſerui eſſemꝰ quos tu dam-

natos appellas. Qui ꝯtēpſerūt illud qđ videtur
eſſe ⁊ non eſt. ⁊ inuenerūt illud qđ non videt̄ eſſe
⁊ eſt. Cui ꝑfectus. Quidnā eſt illud? Et tiburciꝰ.
Qđ videt̄ eſſe ⁊ nō eſt. eſt oīe qđ in hoc mūdo eſt
qđ hominē ad nō eſſe ꝑducit. Qđ vero nō videtur
eſſe ⁊ eſt. eſt vita iuſtoꝝ ⁊ pena maloꝝ. Cui pre-
fectus. Non puto ꝙ mente tua loquaris. Tūc iu-
bet aſtare valerianū dicens ei. Q̄m nō eſt ſani ca-
pitis frater tuus. tu ſaltē poteris ſapiēter dare re-
ſponſum. Conſtat plurimū vos errare q̄ gaudia
reſpuitis. ⁊ oīa inimica gaudijs affectatis. Tunc
valerianꝰ ſe vidiſſe ait glaciali tpe ocioſos iocan-
tes. ⁊ oparios agricolas deridentes. Sed eſtiuo
tpe dum aduenıſſent glorioſi fructus laboꝝ. gau-
dentibus illis q̄ putabātur vani ceperūt flere qui
videbātur vrbani. Sic ⁊ nos nūc quidē ſuſtinemꝰ
ignominiā ⁊ laborē. in futuro aūt recipiemꝰ glo-
riā ⁊ eternā mercedē. Vos aūt nunc trāſitoriū ha-
betis gaudiū. in futuro aūt inuenietis eternū lu-
ctum. Cui ꝑfectꝰ. Ergo nos inuictiſſimi principes
eternū habebimꝰ luctū. ⁊ vos ꝑſone viliſſime ꝑpe-
tuū poſſidebitis gaudiū? Cui valerianꝰ. Homun-
tiones eſtis non principes. tpe noſtro nati citius
morituri. ⁊ deo rationē plus omnibus reddituri.
Dixit aūt prefectꝰ. Quid verboꝝ circuitu immo-
ramur? Offerte dijs libamīa ⁊ illeſi abſcedite. Sā-
cti rūderunt. Nos deo vero quotidie ſacrificiū ex-
hibemus. Quibꝰ prefectus. Qđ eſt nomen eius?
Cui valerianꝰ. Nomē eiꝰ inuenire nō poteris etiā
ſi pennis volaueris. Prefectꝰ dixit. Ergo iupiter
nomē dei nō eſt? Cui valerianꝰ. Nomē homicide
⁊ ſtupratoris eſt. Ad quem almachiꝰ. Ergo totus
mūdus errat. ⁊ tu cū fratre tuo verum deū noſti?
Valerianus rūdit. Nos ſoli nō ſumꝰ: ſed innume-
rabilis multitudo hanc ſanctitatē recepit. Tradū-
tur igitur ſancti in cuſtodiā maximi. Quibus ille
ait. O iuuētutis flos purpureus. o germanꝰ fra-
ternitatis affectꝰ: quō ad mortē quaſi ad epulas
feſtinatis? Cui valerianus ait. ꝙ ſi crediturum ſe
promitteret. gloriam tunc ipſe animaꝝ eoꝝ poſt
mortem videret. Et maximus. Fulminibꝰ igneis
ꝯſumar. ſi non illū ſolū deū ꝯfitear quē adoratis:
ſi ꝯtingat qđ dicitis. Ipſe igitur maximꝰ ⁊ omnis
eius familia ac vniuerſi carnifices crediderunt. ⁊
ab vrbano q̄ illuc occulte venit. baptiſma ſuſcepe-
runt. ¶ Igitur dum aurora nocti finē daret.
cecilia exclamauit dicēs. Eya milites xp̄i: abijcite
opera tenebraꝝ ⁊ induimini arma lucis. Quarto
igitur miliario ab vrbe ſancti ad ſtatuā iouis du-
cuntur. Et dum ſacrificare nollent: pariter decol-
lantur. Tunc maximus cum iuramēto aſſeruit ſe
in hora paſſionis eoꝝ angelos vidiſſe fulgentes.
⁊ aīas eoꝝ quaſi virgines de thalamo exeūtes.
quas in gremio ſuo in celū angeli detulerūt. Al-
machius vero audiēs maximū xp̄ianū effectū eū
plūbatis tamdiu cedi fecit quouſqꝫ ſpm̄ excuſſit.
Cuiꝰ corpus ſancta cecilia iuxta valerianū ⁊ tibur-
cium ſepeliuit. Tunc almachiꝰ facultates amboꝝ
cepit inquirere. ⁊ ceciliā tanq̄ valeriani ꝯiugem
coram ſe fecit aſtare. Iuſſitqꝫ vt ydolis immola-
ret. aut ſententiā mortis incurreret. Cum aūt ad
hoc ab apparitoribꝰ vrgeretur. ⁊ illi vehementer
flerēt. eo ꝙ puella tam decora ⁊ nobilis vltro ſe
morti traderet. dixit ad eos. Hoc boni iuuenes
nō eſt iuuentutē ꝑdere ſꝫ mutare. dare lutū ⁊ acci-
pere aurū. dare vile habitaculū ⁊ accipe ꝑcioſū:
dare breuē angulū ⁊ accipe forū ꝑlucidū. Si quis
pro nūmo ſolidos daret: nonne velociꝰ feſtinare-
tis? Deus aūt qđ accepit ſimplū: reddet centuplū
Creditis his que dico? Et illi. Credimꝰ xp̄m verū
eſſe deum qui talem poſſidet famulā. Vocato igi-
tur vrbano ep̄o. quadringenti ⁊ ampliꝰ baptiſati
ſunt. Tūc almachiꝰ ſanctā ceciliā ad ſe vocās ait:
Cuiꝰ ꝯditionis es? Et illa. Ingenua ſum ⁊ nobil'.
Cui almachiꝰ. Ego te de religione interrogo. Et
cecilia. Interrogatio tua ſtultū ſumit initiū q̄ du-
as rūſiones vna putat inquiſitione ꝯcludi. Cui al-
machius. Unde tibi tanta preſumptio rūdendi?
At illa. De ꝯſcientia bona. ⁊ fide nō ficta. Cui al-
machius. Ignoras cuiꝰ ptātis ſum. At illa. Ptās
veſtra eſt quaſi vter vēto repletus quem ſi acus
pupugerit: omnis protinꝰ rigor palleſcit. ⁊ q̄cq̄d
in ſe rigidum hr̄e cernitur incuruatur. Cui alma-
chius. Ab iniurijs cepiſti. ⁊ in iniurijs ꝑſeueras.
Cecilia rūdit. Iniuria non dicitur niſi qđ verbis
fallentibꝰ irrogatur. Unde aut iniuriā doce ſi fal-
ſa locuta ſum. aut teipſum corripe calumniam in-
ferentem. Sed nos ſcientes ſanctum dei nomen:
oīno negare nō poſſumꝰ. Melius eſt eñ feliciter
mori q̄ infeliciter viuere. Cui almachius. Ut q̄d
cum tanta ſuꝑbia loqueris. Et illa. Non eſt ſuper-
bia ſed ꝯſtantia. Cui almachius. Infelix: ignoras
q: viuificādi ⁊ mortificādi michi eſt tradita ptās
Et illa. Contra veritatē publicā probo te nūc eſſe
mentitū. Uitam eñ viuētibus tollere potes. mor-
tuis autē dare nō potes. Es igitur miniſter mor-
tis: nō vite. Cui almachiꝰ. Iam depone amentiā:
⁊ ſacrifica dijs. Cui cecilia. Neſcio vbi oclos ami-
ſeris. Nam quos tu deos dicis: omnes nos ſaxa
eſſe videmus. Mitte igitur manum: ⁊ tangendo

diſce q̃ȯ oculis non vales videre. Tunc iratus al-
machius iuſſit eã ad domũ ſuam reduci. ibiqꝫ tota
die ⁊ nocte iuſſit eã in bulliẽte balneo ꝯcremari.
Que quaſi in loco frigido manſit. nec modicũ ſal-
tem ſudoris ꝯſenſit. Q̃ȯ cũ audiſſet almachi⁹ iuſſit
eam in ipſo balneo decollari. Quam ſpiculator tri
bus ictibus in collo ꝑcuſſit: ſed tñ caput ei⁹ ampu
tare nõ potuit. Et q: decretũ erat ne quartã per-
cuſſionẽ decollandus acciperet: eam ſemiuiuã cruen
tus carnifex dereliquit. Per triduũ aũt ſupuiuẽs
omnia que habebat pauperib⁹ tradidit. ⁊ omnes
quos ad fidem ꝯuerterat vrbano epo cõmenda-
uit dicens. Triduanas michi inducias poſtulaui.
vt hos tue beatitudini cõmendarem. ⁊ hanc do-
mũ meã in eccl'iam ꝯſecrares. Sanctus aũt vrba
nus corpus eius inter epos ſepeliuit. ⁊ domũ ſuã
in eccl'iam vt rogauerat ꝯſecrauit. Paſſa eſt autẽ
circa annos dñi. ccxxiij. tpe alexãdri imperatoris.
Alibi aũt legit᷑ ꝙ paſſa ſit tpe marci aurelij q̃ im-
perauit circa annos dñi. ccxx.

De ſancto clemente. clxvi. A

Clemens dicit᷑ a cleos q̃ȯ eſt glia ⁊ mens
quaſi glorioſa mens. Habuit eñ glorio-
ſam mentem. ſcꝫ purgatã ab omni ſorde.
ornatam omni virtute. ⁊ decoratã nunc omni feli
citate que felicitas ꝯſiſtit in hoc ſicut dicit aug⁹.
in libro de trini. q: ibi eſſe noſtrũ nõ habebit mor
tem. noſſe noſtrũ nõ habebit errorem. amare no-
ſtrum nõ habebit offenſionẽ. Uel dicit᷑ a clemẽcia
q: clemẽs ⁊ miſericors valde fuit. Uel ſicut dicit᷑
in gloſario. Clemens dicitur dulcis. iuſtus. matu-
rus. pius. Juſt⁹ in actiõe. dulcis in ſermõe. matu-
rus in ꝯuerſatione. pius in intẽtione. Eius vitam
ipſe in ſuo itinerario inſeruit. maxime vſqꝫ in illũ
locũ in quo qual'r beato petro in pontificatu ſuc-
ceſſit oſtenditur. Cetera ex eius geſtis que cõmu
niter hñtur ſumuntur. B

Clemens epſ ex nobili romanoꝝ ꝓſapia
ortus eſt. Pater eius fauſtinian⁹. mater
vero ei⁹ macidiana nũcupata eſt. Habu-
itqꝫ duos frẽs quoꝝ vn⁹ fuſtinus alter fauſtus di-
cebat᷑. Cumqꝫ macidiana mater eius mira corpis
pulcritudĩe polleret. frater viri ſui libidinoſo amo
re in eam vehemẽter exarſit. Cum aũt eam quoti
die moleſtaret. ⁊ ipſa ſibi nullaten⁹ aſſentire vel-
let. viroqꝫ ſuo hoc reuelare timeret. ne inter duos
fratres inimicitias ſuſcitaret. cogitauit per aliq̃ȯ
tẽpus ſe a patria abſentare: donec illicitus amor
ꝯquieſceret. quẽ aſpect⁹ ſue preſentie inflãmaret.
vt aũt hoc a viro ſuo obtinere valeret. ſomniũ cal-
lide ꝯfinxit. q̃ȯ in hunc modum viro ſuo retulit
dicens. Ecce quidã michi per viſum aſtitit: michi
precipiẽs vt ꝯfeſtim cũ duobus geminis ſcꝫ fauſti
no ⁊ fauſto ex vrbe diſcederẽ: ⁊ tamdiu abeſſem:
donec ipſe michi reditũ impetraret. Q̃ȯ ſi nõ face
rem ſimul cũ omnib⁹ liberis interirẽ. Q̃ȯ vir au-
diens vehemẽter expauit. ac vxorẽ cũ duob⁹ libe
ris ⁊ familia m'ta athenis miſit vt ⁊ ibi maneret
⁊ filios faceret erudiri. Minorẽ aũt filiũ ſcꝫ clemẽ
tem cum eſſet annoꝝ quinqꝫ ſibi pater in ſolaciũ
retinuit. Cum aũt mater cum filijs nauigaret. no
cte quadã nauis naufragiũ pertulit. ⁊ mater ſine
filijs a fluctibus eiecta ſuꝑ quoddã ſaxum euaſit.
Que duos natos periſſe ꝯſiderãs pre nimio dolo-
re in maris fundũ ſe ꝑcipitaſſet: niſi q: ſaltem coꝝ
cadauera ſe reperturã ſꝑabat. At vero vbi nec vi-
uos nec mortuos ſe reꝑire poſſe cognouit. clamo-
res ⁊ vlulatus maxios dabat manus ſuas morſi
bus lacerãbat. nec vllam ꝯſolationẽ ab aliquo re
ciꝑe volebat. Cumqꝫ multe mulieres aſtarẽt q̃ ſua
infortunia ei dẽ narrarẽt. ⁊ illa ex hoc ꝯſolationẽ
non reciꝑet. affuit quedã mulier inter ceteraſ que
virum ſuum adoleſcentẽ ⁊ nautã in mari periſſe
aſſeruit. ⁊ ob hoc ſui amore poſtmodũ nubere re-
cuſauit. Recepta igitur qualicũqꝫ ꝯſolatiõe apud
ipſam manebat. ⁊ quotidianũ victũ ſuis manib⁹
acquirebat. Sed nõ multũ poſt man⁹ eius quas
crebris morſib⁹ lacerauerat. ⁊ ſine ſenſu ⁊ mortue
adeo ſunt effecte vt cũ ipſis nullaten⁹ oꝑari poſſꝫ.
Jlla autẽ que eã ſuſceꝑat paraliſim incurrit. ⁊ de

lecto ſurgere non valebat. Sicq; macidiana men-
dicare cõpellitur. & ipſa cũ hoſpita ex his que inue-
nire poterat paſcebatur. Completo igitur anno quo
macidiana cũ liberis diſceſſit e patria miſit athe-
nas nũcios vir eius vt ipſos requirerẽt. & quid agerent
intimarẽt. Sed illi qui miſſi fuerãt nullatenus redie-
runt. Deniq; cũ alios miſiſſet: & illi reuertẽtes ſe
nullum inde veſtigiũ repiſſe narrarẽt. Clemẽtem
filiũ ſuũ ſub tutoribus dereliqt. & ipſe ad querendũ
vxorẽ cum filijs nauẽ cõſcendit: ſed minime rediit.
Uiginti igitur annis clemens orbatus ſtetit. nec
de patre vel de mr̃e vel de fratribus aliquid indiciu;
inuenire potuit. Ipſe aũt clemens ſtudio litterarum
ſe cõtulit. & ſummũ philoſophie apicem apphẽdit.
Deſiderabat aũt vehemẽter & ſtudioſe querebat
qualiter ſibi anime immortalitas perſuaderi poſſet
Ob hoc phorum ſcolas ſepe adibat. & ſiquidem q immortalis
eſſet obtinebatur. gaudebat. ſi quando vero
q mortalis eſſet cõcludebatur: triſtis diſcedebat.

C. Deniq; cum barnabas romam veniſſet. & fi-
dem xpi pdicaret. phi eum tanq insanũ & amen-
tem deridebãt. Unde & quidã qui ſcdm quoſdam
fuit clemens phus q cum primo ſicut alij deride-
bat. & eius pdicationẽ cõtẽnebat. talem queſtionẽ
pro deriſu barnabe fecit dicens. Cum culex anial
ſit exiguũ quid eſt q ſex pedes habet. & inſuper
alas poſſidet. elephãs aũt cum ſit immane anial
nec alas poſſidet & tñ quatuor pedes habet? Cui
barnabas. Stulte: tue queſtioni rñdere perfacile
poſſem: ſi veritatis cauſa diſcende querere videre-
ris. Sed nunc de creaturis vobis dicere aliquid ab-
ſurdũ eſt. cũ a vobis creaturarum cõditor ignoretur.
Quia eñ creatorẽ nõ cognoſcatis: iuſtum eſt vt in
creaturis erretis. Hoc verbũ cordi clementis phi
valde inheſit. ita q fidem xpi inſtructus a barna-
ba recepit. & in iudeã ad petrũ poſtmodũ pperauit.
Quẽ ille de fide xpi inſtruxit. & anie immorta-
litatẽ euidenter edocuit. C. Eo tpe ſimon magus
duos diſcipulos habebat. ſc; aquilã & nicetã: qui
eius fallacias agnoſcẽtes eũ reliqrunt: & ad petrũ
cõfugerũt. & eius diſcipuli ſunt effecti. Cum autem
petrus clementẽ de ſua interrogaſſet pgenie ille
quid matri & fratribus & patri acciderit per ordinem
enarrauit. addens q credebat q mater cũ fratri-
bus in mari periſſent. pater vero aut merore aut
ſimiliter naufragio interiſſet. Quod audiẽs petrus lachri-
mas cõtinere nõ potuit. C. Quadã aũt vice petrus
cum diſcipulis ſuis anthbaradũ & inde ad inſulam
per ſex miliaria diſtantẽ in qua macidiana mater
clemẽtis morabatur venit: vbi quedã colũne vitree
mire magnitudinis erant. Quas cum petrus cu;
ceteris miraretur videns ipam mendicantẽ. cur nõ
potius ſuis manibus oparetur increpauit. Que rñdit
Speciem tñ dñe habeo manuũ: que meis ſic ſunt
debilitate morſibus. vt oino ſint inſenſibiles effe-
cte. Atq; vtinam me in mare pcipitaſſem vt vltra
nõ viuerẽ. Cui petrus. Quid eſt quod loqris? Neſcis
q anie eorum qui ſe interemũt grauiter puniuntur.
Cui illa. Utinam hoc michi certũ fieret q anime
poſt mortẽ viuant. libẽter eñ meipſam occiderẽ:
vt ſaltẽ vna hora dulces meos natos videre poſſẽ
Cumq; petrus ab ea cãm tãte triſtitie interrogaſſet.
& illa ei ordinẽ geſte rei narraſſet. ait petrus. Eſt
quidam adoleſcẽs apud nos noie clemẽs qui hec
que refers matri & fratribus aſſerit accidiſſe. Quod il-
la audiẽs nimio ſtupore pcuſſa corruit. Cumq; ad
ſemetipſam rediſſet. cũ lachrimis ait. Ego ſum a-
doleſcẽtis mr. Et procidẽs ad pedes petri: roga-
re eũ cepit: vt ſibi filiũ ſuum feſtinãter oñdere di-
gnaretur. Cui petrus. Cũ adoleſcentẽ videris paulu-
lum diſſimula quouſq; ab inſula cũ naui egrediamur.
Quod cũ illa ſe facturã pmiſiſſet. tenẽs petrus
manũ eius ipſam ad nauẽ vbi erat clemẽs duce-
bat. Uidens vero clemens petrũ manu mulierem
ducentem. ridere cepit. Mox aũt vt mulier iuxta
clementẽ fuit: ſe cõtinere non potuit: ſed ſtatim in
amplexus eius ruit. & crebro oſculari cepit. Quã ille
tanq inſanientẽ mulierẽ cũ indignatiõe repelle-
bat: & aduerſus petrũ indignatiõe nõ modica mo-
uebatur. Cui petrus. Quid agis o fili clemẽs. Noli
repellere matrẽ tuã. Quod cũ audiſſet clemẽs lachri-
mis infuſus ſuper matrẽ iacentẽ cõcidit: & eam reco-
gnoſcere cepit. Tunc ad preceptũ petri hoſpita
ſua que paralitica iacebat adducitur. & ab eo cõtinuo li-
beratur. Tũc mater clementẽ de pr̃e interrogauit.
Cui ille. Ad te querendum iuit: & vltra nõ rediit.
At illa audiẽs ſolũmodo ſuſpirauit. grãde eñ pro
filio inuẽto gaudiũ hñs. reliquos cõſolabatur me-
rores. D. C. Interea cũ niceta & aquila deeſſent
& redeũtes mulierẽ cum petro vidiſſent. que nam
ſit hec mulier percũctantur. Quibus clemẽs ait. Ma-
ter mea eſt quam michi deus redonauit per dñm
meũ petrũ. Poſt hec petrus oĩa eis per ordinem
enarrauit. Que cũ audiſſent niceta & aqla. ſubito
ſurrexerũt & obſtupefacti cõturbari ceperũt dicen-
tes. Dñator dñe deus verane ſunt hec. an ſomni-
ũm eſt quod audiuimus? Tunc petrus. Filij nõ inquit
nos inſanimus: ſed hec vera ſunt. At illi faciẽ cõfri-
cantes aiũt. Nos ſumus fauſtinus & fauſtus quos
mater noſtra eſtimat in mari interiſſe. Et accurẽ-

tes in complexus matris ruunt. ⁊ eam crebrius
oſculant̄. At illa ait. Quid vult hoc eſſe? Ad quā
petr⁹. Iſti ſunt filij tui fauſtin⁹ ⁊ fauſtus quos in
mari periſſe putabas. Hec audiēs mater pre ni-
mio gaudio velut amens effecta corruit. ⁊ poſt ad
ſe reuerſa ait. Obſecro vos dulciſſimi filij narra-
te michi quō euaſiſtis? Qui rn̄derunt. Cū nauis
fuiſſet reſoluta: ⁊ nos ſuꝑ quandā tabulā vehere-
mur quidā pirate nos inuenientes in ſuā nauiculā
poſuerūt. ac mutatis noīb⁹ cuidā nos honeſte vi-
due iuſtine noīe vendiderūt: que tanꝙ filios nos
habuit. ⁊ liberalib⁹ artib⁹ nos erudiri fecit. Tādē
ꝑhic operā dedim⁹. ⁊ ſimoni cuidā mago nobiſcū
educato adheſim⁹. Cūq; eius fallaciā cognouiſſe
mus ipſum oīno deſeruimus ⁊ petri diſcipuli per
zacheum effecti ſum⁹. ¶ Sequenti aūt die aſſum
ptis petrus tribus fratribus. ſcʒ clemēte. aquila.
⁊ niceta. ad quendam ſecretiorē locum orationis
grā deſcēdit. Quos venerandus quidā ſenex ſed
tn̄ pauꝑ alloqui cepit dicēs. Miſereor vr̄i frēs qꝛ
ſub ſpecie pietatis vos grauiter errare ꝯſidero.
Neq; enī deus eſt. neq; cultus hic aliquis eſt. neq;
ꝓuidentia in mūdo ſed fortuitus caſus ⁊ geneſis
omnia agunt. ſicut ⁊ ego ex meipſo manifeſte cō-
peri in diſciplina matheſis pre ceteris eruditus.
Nolite ergo errare. ſiue enī oretis ſiue nō qd̄ ve-
ſtra geneſis ꝓtinet vobis erit. Clemens aūt in eū
reſpiciēs aīo pulſabat̄. ⁊ ſibi ſe eum alīs vidiſſe
videbat̄. Cūq; de mandato petri clemens. aqui-
la ⁊ niceta cum eo diuti⁹ diſputaſſent. ⁊ ꝓuiden-
tiam apertis rōnib⁹ oſtendiſſent. eumq; ob reue-
rentiā crebro patrē vocarent. Dixit aquila. Quid
neceſſe eſt vt eum patrē vocem⁹: cum in manda-
tis habeam⁹ neminē ſuꝑ terram patrē vocare. Et
poſt hoc reſpiciēs ad ſenem ait. Non iniurioſe acci
pias pater. ꝙ fratrē meū culpaui: qꝛ te patrē vo-
cauit. Habem⁹ enī tale mandatū. ne aliquem iſto
nomine vocemus. Cūq; aquila hec dixiſſet: riſit
omniū aſtantiū cetus vna cū ſene ⁊ petro. Et cū
ille cauſā riſus inq̄reret. dixit ad eū clemēs. Quia
facis id de quo alios culpas: ſenem patrē vocādo
At ille negabat dicēs Vere neſcio ſi eum patrem
vocauerim. Verum cum ſatis de prouidentia di-
ſputatū eſſet. dixit ſenex. Crederē vtiq; ꝓuiden-
tiam eſſe: ſed a ꝓpria ꝯſciētia ꝓhibeor huic fidei
accomodare ꝯſenſū. Noui enī meā ⁊ ꝯiugis mee
geneſim. ⁊ ſcio que vnicuiq; noſtrū dictabat gene
ſis accidiſſe. Audite igitur ꝯiugis mee thema ⁊ in
uenietis ſcema cui⁹ exitus accidit. Habuit nanq;
martē cum venere ſuper centrū. lunā vero in occa

ſu in domo martis ⁊ finibus ſaturni: quod ſcema
adulteras facit. ⁊ ſeruos ꝓprios amare ⁊ peregre
ꝓficiſci ⁊ ī aquis defungi. Qd̄ ⁊ ita factū eſt. Inci
dit nanq; in amorem serui: ⁊ ꝑiculum atq; obpro-
brium metuens cū ipſo aufugit. ⁊ in mari periit
Nam ſicut frater me⁹ retulit ipſum primo adama
uit. Sʒ cū iſ ꝑe aſſentire ſibi nollet in ſeruū ſue libi
dinis amorē retorſit. Nec tn̄ ei imputandū eſt. qꝛ
eā geneſis hoc facere compulit. Narrauitq; quō
ſomniū finxerit. ⁊ quō cū liberis athenas vadēs
naufragio ꝑierit. ¶ Cūq; filij vellent in
eum irruere ⁊ rem aperire. prohibuit petr⁹ dicēs
Quieſcite quoaduſq; michi placuerit. Dixitq; ei
petrus. Si hodie ꝯiugem tuam caſtiſſimā cū tri-
bus filijs tuis ꝯſignauero. credes qꝛ geneſis ni-
chil ſit. Cui ille. Sicut impoſſibile eſt te exhibere
qd̄ ꝓmiſiſti. ita ⁊ impoſſibile eſt extra geneſim ali
quid fieri. Dixit ei petr⁹. Ecce iſte eſt filius tuus
clemens. ⁊ hi duo gemini tui fauſtin⁹ ⁊ fauſtus.
Tunc ſenex reſolutis membris cecidit. ⁊ quaſi ex
animis fact⁹ eſt. Filij aūt irruētes in eū oſculabā-
tur: verētes ne ſpm̄ reuocare poſſet. Tandē ad ſe
rediens: omnia vt acciderāt per ordinē audiuit.
Tunc ſubito vxor aduenit. Et cū lachrimis clama
re cepit. Vbi eſt vir me⁹ ⁊ dn̄s meus. Hec cū illa
quaſi amens clamaret. ſenex cucurrit ⁊ cū multis
lachrimis amplecti ⁊ ſtringere eā cepit. Dū igitur
ſimul manerēt. aduenit quidā nunciās apionem
⁊ ambionē fauſtiniani amiciſſimos cū ſimone ma
go hoſpitari. De quoꝝ aduētu fauſtinian⁹ valde
gauiſus ad eos viſitandos iuit. Et ecce nunci⁹ ve
nit q̄ diceret miniſtrū ceſaris antiochiā adueniſſe
vt magos omnes quereret ⁊ morte puniret. Tūc
ſimon magus in odiū filioꝝ qui ipſum reliquerāt
vultus ſui ſimilitudinē in fauſtinianū impreſſit.
vt non fauſtinianus ſed ſimon magus ab omnib⁹
putaretur. Hoc autē fecit vt a miniſtris ceſaris lo
co ſui teneretur ⁊ occideretur. Ipſe autem ſimon
de partibus illis abſceſſit. ¶ Cum autem fauſti-
nianus ad petrum ⁊ filios rediſſet expauerūt filij
vultum ſimonis in eum intuētes. vocem autē pa-
tris ſui audientes. Solus autē petrus erat qui
vultū eius naturalē videbat. Cūq; filij ei⁹ ⁊ vxor
eius eum refugerent ⁊ execrarentur. dicebat eis
Cur execramini ⁊ refugitis patrē veſtrū? Qui re-
ſponderūt ꝙ ideo eum fugerēt: qꝛ in eo vultus ſi
monis magi appareret. Confecerat enī ſimon qd̄
dam vnguentū. ⁊ faciē ei⁹ perunxerat. ⁊ vultū ſuū
arte magica impreſſerat in eū. Ipſe igit̄ lamētabat̄
⁊ dicebat. Quid michi miſero accidit vt vna die

De ſancto Clemente

recognitus ab vxore ⁊ filijs letari nō potuerim cū
eis? Uxor vero eiꝰ ſparſis crinibus ⁊ filij plurimū
flebant. F Simon aūt magus dū adhuc eſſet
antiochie petrū plurimū infamauerat. magū ma-
leficū ⁊ homicidā eum dicēdo. Deniqꝫ intantū ad
uerſus petrū pplm ꝯcitauerat vt ipſum inuenire
plurimū affectarēt: vt carnes eiꝰ dentibus lania-
rent. Dixit ergo petrꝰ fauſtiniano. Qm̄ quidē ſi-
mon magus eſſe videris perge antiochiā ⁊ coraꝫ
omni pplo me excuſa. ac ea q̄ de me dixit ſimon
ex ꝑſona ſui retracta. Poſt hoc ego antiochiā ve-
niam. ⁊ alienū hunc vultū a te effugabo. ⁊ ꝓpriū
vultum corā omnibꝰ reddam. Hoc tn̄ nullo modo
credendū eſt ꝙ beatꝰ petrus mentiri mādauerit
cum deus nō indigeat nr̄o mēdacio. Ideo itinera
rium clementis in quo hec ſcripta ſunt. liber apo
criphꝰ eſt. nec vt quibuſdā placet ſuſcipiēdus eſt
in talibus. Uerū tn̄ dici pōt ꝙ petrus ſi diligēter
verba ſua ꝯſiderētur nō ſibi dixit vt ſimonē ma-
gum eſſe ſe diceret ſed vt pplo effigiem faciei ſuꝑ
indutam oſtēdens petrū ex perſona ſimonis cō
mendaret. ⁊ mala que dixerat reuocaret. Et ille
dixit ſe eſſe ſimonē: nō quantū ad veritatē: ſꝫ quā-
tū ad apparentiā. Unde qd̄ infra dixit fauſtinia-
nus. Ego ſimon ⁊c. Sic debet accipi. id eſt. quātū
ad apparentiā videor eſſe ſimon. Fuit ergo ſimō
ſupple putatiuꝰ. Perrexit ergo fauſtinianꝰ pr̄ cle
mentis antiochiā. ⁊ pplm ꝯuocās dixit. Ego ſimō
annūcio vobis ⁊ ꝯfiteor omnia fefelliſſe de petro.
Nequaꝗ̄ enī eſt ſeductor vel magus: ſed ad ſalu
tem mundi miſſus. Quapropter ſi decetero aliqd
ꝯtra ipm̄ dixero. me tanꝗ̄ ſeductorē ⁊ maleficum
repellaris. Nunc enī penitentiā ago: q2 male me
dixiſſe cognoſco. Moneo igitur vos vt ipſi creda-
tis. ne vos ⁊ ciuitas vr̄a inſimul ꝑeatis. Cumqꝫ hec
omnia q̄ petrꝰ iuſſerat ꝯpleſſet. ⁊ iam in amorem
petri pplm incitaſſet. petrus ad eū venit. ⁊ orōne
facta effigiē vultus ſimonis ab eo penitꝰ effuga-
uit. Pplus aūt antiochenꝰ petrū benigne ⁊ cum
multo honore recepit. ⁊ ipſum in cathedra ſubli
mauit. Qd̄ audiēs ſimon illuc ꝑrexit ⁊ pplm con
uocans ait. Miror ꝙ cū vos ſalubribꝰ p̄ceptis in-
ſtruxerim. ⁊ a ſeductore petro vos cauere monu-
erim. vos ipm̄ nō ſolum audiſtis. ſed etiā epali ca
thedra ſublimaſtis. Tunc oēs cum furore aduer-
ſus eum dixerūt. Monſtro nobis ſimilis es. Nu-
diuſtercīꝰ te penituiſſe dicebas. ⁊ nūc te ⁊ nos p̄ci
pitare conaris. Et impetū in eū faciētes. cū igno
minia cū protinꝰ expulerūt. Hec oīa clemēs in li
bro ſuo de ſeipſo narrat. ⁊ hāc hiſtoriā ibidē inſe-
ruit. G Poſt hec aūt petrus cum romam ve
niſſet. ⁊ ſuam paſſionē imminere videret. clemen
tem poſt ſe epm̄ ordinauit. Mortuo igitur princi
pe aploꝝ petro. clemens vir prouidus p̄cauēs in
futurū ne ſcꝫ per hoc exemplū quilibet vellet ſibi
in eccleſia ſucceſſorē ſtatuere. ⁊ hereditate ſanctu
ariū dn̄i poſſidere. lino ceſſit. ⁊ poſtmodum cleto.
Nonnulli aſſerūt ꝙ linꝰ ⁊ cletus nō fuerūt ſummi
pontifices: ſed tn̄ petri apli coadiutores propter
qd̄ in cathalogo pontificū meruerūt annumerari.
Poſt hos aūt clemēs eligit̄ ⁊ preſidere ꝯpellitur.
Qui ita moꝝ ornamēto pollebat: vt iudeis ⁊ gen-
tilibus ⁊ omnibus xp̄ianis pplis ꝯplaceret. Sin
gulaꝝ inopes regionū nominatim ſcriptos habe
bat: ⁊ quos baptiſmi ſanctificatione mūdauerat.
non ſinebat publice fieri mēdicitati ſubiectos. Cū
itaqꝫ domicillam virginē neptem domiciani im-
peratoris ſacro velamine ꝯſecraſſet. ⁊ theodorā
vxorē ſiſinnij amici imparatoris ad fidem ꝯuertiſſꝫ
⁊ in caſtitatis ꝓpoſito manere ꝑmitteret ſiſinniꝰ
zelo ductus eccliaꝫ poſt vxorē ſuā occulte intrauit
ſcire volens ꝓpter qd̄ illa ſic eccleſiā frequētaret
At vbi a ſancto clemēte oratio fuſa eſt. ⁊ a pplo
rn̄ſum eſt. amen. ſiſinniꝰ cecus ⁊ ſurdus penitꝰ ef-
fectus eſt. Qui ſtatim pueris ſuis dixit. Cito me
tollite ⁊ foras educite. Pueri aūt per totam eccle
ſiam cum girabant: ſed ⁊ ad ianuas ꝑuenire nō
poterāt. Quos cum vidiſſet theodora ſic errātes.
primo quidem ab eis declinauit. putans ꝙ vir ſu
us eam cognoſcere poſſet. Poſtmodū aūt qd̄nam
hoc eſſet interrogauit. Qui dixerunt. Dn̄s noſter
dum vult videre ⁊ audire que nō licēt: cecꝰ ⁊ ſur-
dus factꝰ eſt. Tunc illa in orationē ſe dedit deꝑ-
cans vt vir ſuus inde exire poſſet. Et poſt oratio-
nem dixit pueris. Ite modo ⁊ ꝑducite dn̄m vr̄m
ad domū. Cūqꝫ abiſſent ſctō clemēti theodora qd̄
acciderit indicauit. Tunc ſanctꝰ rogatu theodore
ad eū venit: ⁊ ipm̄ inuenit aptis oclis nil videntē
⁊ nil penitꝰ audientē. Cumqꝫ clemens ꝓ eo oraſſꝫ.
⁊ ille auditū ⁊ lumen recepiſſet. vidēs clementeꝫ
iuxta vxorē ſuam ſtantē amens efficit̄. ⁊ ſe illuſuꝫ
magicis artibꝰ ſuſpicat̄. Precepitqꝫ ſeruis ſuis vt
tenerēt clementē dicēs. Ut ingrederet̄ ad vxoreꝫ
meam magicis artibꝰ me excecauit. Precepitqꝫ
miniſtris vt clementē ligarent ⁊ ligatū traherēt.
At illi ligātes columnas iacētes ⁊ ſaxa: putabāt
ſicut ſiſinnio videbatur ꝙ ſanctū clementem cum
ſuis clericis traherēt ⁊ ligarēt. Tunc clemens ſi-
ſinnio ait. Quia ſaxa deos dicis. ſaxa trahere me-
ruiſti. Ille aūt vere eum ligatum exiſtimans ait.

Ego te interfici faciam. Clemens aūt inde abſce-
dens, theodoram rogauit ne ab oratione ceſſaret
donec virū ſuum dn̄s viſitaret. Oranti igitur the-
odore petrus apl's apparuit dicēs. Per te vir tuꝰ
ſaluabitur: vt impleatur quod dixit frater meus
paulus. Saluabitur vir infidelis per mulierē fi-
delem. Et hec dicēs abſceſſit. Statimqꝫ ſiſinnius
vxorem ſuā ad ſe vocauit: obſecrans vt pro ſe ora
ret. ⁊ ſanctū clementē ad ſe vocaret. Qui cum ve-
niſſet ipſum in fide inſtruxit. ⁊ eum cum. cccxiij. de
domo ſua baptiſauit. Per hunc autem ſiſinnium
multi nobiles ⁊ amici nerue impatoris dn̄o credi-
derunt. Tūc comes ſacroꝝ pecuniā multis dedit.
⁊ ꝯtra ſanctū clementē ſeditionē maximā excita-
uit. T ❡ Tunc mamertinꝰ vrbis prefectus po-
puli ſeditionē maximā non ferens. ad ſe clemen-
tem adduci fecit. Quem cū redargueret. ⁊ ad ſe in
clinare attēptaret. Ille ait. Optarē te ad rationē
accedere. Nam ſi canes multi ꝯtra nos latraue-
rint. ⁊ morſibꝰ attrectauerint. nunꝗ̄ hoc nobis au
ferre pn̄t ꝙ nos ſumus rationabiles homines. et
ipſi ſūt irrōnabiles canes. Seditio aūt ab impitis
exorta. oñdit ſe nichil hr̄e certū vel verū. Tūc ma
mertinꝰ de eo traiano impatori ſcribēs rn̄ſum ac-
cepit. ꝙ aut ſacrificaret. aut trāſpontū mare in he-
remo qd̄ adiacet ciuitati terſone ipſum in exilium
mitteret. Tunc prefectꝰ clemēti cū lachrimis ait.
Deus tuus quem pure colis ipſe te adiuuet. Pre
fectus aūt ei nauem tribuit. ⁊ oīa neceſſaria mini
ſtrauit. Multi aūt clerici ⁊ laici ipſum in exilium
ſunt ſecuti. Profectꝰ aūt in inſulā. inuenit ibi pluſ
ꝗ̄ duo milia xp̄ianoꝝ ibidē. iam dudū ad ſecanda
marmora damnatoꝝ. Qui ſanctū clementē viden
tes. ſtatim in fletū ⁊ lachrimas ꝓruperūt. Quos
ille ꝯſolans ait. Non meis meritis ad vos me mi
ſit dn̄s vr̄e corone participē me fieri. Et cū ab eis
didiciſſet ꝙ a ſexto miliario aquā ſuis hūeris de-
portarēt. dixit eis. Oremꝰ oēs dn̄m iheſum xp̄m.
vt ꝯfeſſoribꝰ ſuis fontē in loco iſto ac venas aque
aperiat. Et qui ꝑcuſſit petrā in deſerto ſina ⁊ flu-
xerunt aque in abundātia. ipſe nobis laticē afflu
entē impartiat: vt de eiꝰ beneficijs gratulemur.
Cunqꝫ oratione facta hincinde circūſpiceret. vidit
agnum ſtantē qui pede erecto dextro quaſi locū
cp̄o oñdebat. Et intelligēs dn̄m iheſum xp̄m eſſe
quem ſolus ipſe videbat. perrexit ad locū ⁊ dixit.
In nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti in iſto lo-
co ꝑcutite. Sed cū nullus in iſto loco in quo agnꝰ
ſteterat ꝯtingeret. ipſe accepto breui ſarculo leui
ictu locū ſub pede agni ꝑcuſſit. ⁊ ſtatim maximus

fons erupuit. ⁊ in fluuiū creuit. Tunc vniuerſis
gaudentibus ſanctꝰ clemēs ait. Fluminis impetꝰ
letificat ciuitatē dei. Ad hanc famā multi ꝯflu-
xerunt. ⁊ vna die quingēti ⁊ ampliꝰ ab eo baptiſma
ſuſceperūt. ⁊ ydoloꝝ tēpla deſtruētes ꝑ totā pro-
uinciā intra annū vnū. lxxv. eccleſias edificaue-
runt. Poſt tres aūt annos traianꝰ impator qui ce
pit anno dn̄i. cvi. hoc audiēs. quēdā ducē illuc mi
ſit. Qui cum oēs libēter mori ꝯſpiceret. multitudi
ni ceſſit. ⁊ ſolum clementē ligata ad collū eius an-
chora in mare p̄cipitauit dicēs. Iam nō poterunt
ipſum pro deo colere xp̄iani. Stāte aūt oī multi-
tudine ad litus maris. corneliꝰ ⁊ phebus diſcipli
eius oēs orare p̄ceperūt. vt dn̄s corpus ſui marti
ris eis monſtraret. Statimqꝫ mari per tria milia-
ria recedēte: oēs ꝑ ſiccū ingreſſi. inuenerūt in mo-
dum templi marmorei habitaculū a deo paratū.
⁊ ibi in archa corpꝰ ſancti clemētis. ⁊ anchorā iu-
xta eū. Reuelatū eſt aūt diſcipulꝭ eiꝰ ne inde tol-
lerēt corpꝰ eius. Omni aūt anno tp̄e paſſiōis per
ſeptē dies ad tria miliaria mare recedit. ⁊ ſiccum
iter aduenientibꝰ tribuit. I ❡ In vna aūt ſolen-
nitatū mulier cū filio ſuo paruulo ad locū acceſſit
Completis autē feſtiuitatibꝰ ſolennijs cum puer
obdormiret. ſonus inundantiū aquaꝝ ſubito fa-
ctus eſt. Mlier aūt territa: ⁊ filij ſui oblita. cū reli
qua multitudine ad ripā aufugit. Que poſtmodū
filij memor cū eiulatu maxīo flebat. ⁊ vſqꝫ ad ce-
lum lamētabiles voces dabat. ac ꝑ litora clamās
⁊ eiulās diſcurrebat: ſi forte filij corpꝰ a litoribus
eiectū videret. Sed cū in ea ſpes oīs deficeret ad
domū redijt. ⁊ totū illum annū in fletu ⁊ merore
duxit. Poſt annū igitur apto mari oēs anticipās
ad locū ꝯcita venit. ſi de filio forte aliqd̄ veſtigiū
inuenire poſſet. Cum ergo ante tumulum ſancti
clementis ſe in orationē dediſſet. ſurgens vidit in
fantē in loco vbi eū reliq̄rat dormientē. Eſtimās
aūt eum eſſe defunctū. accesſit ꝓpius quaſi corpꝰ
collectura exanime. Sed cū eū dormientē cogno
uiſſet. excitatū velociter ſpectātibus ppl'is inco-
lumem in vlnis leuauit. ⁊ vbinā per illū annum
fuerit requiſiuit. Ille aūt ſe neſcire rn̄dit. ſi annꝰ
integer preterierat: ſꝫ tm̄ vniꝰ noctis ſpacio ſe ſua
uiter dormiſſe putabat. ❡ Ambro. in prefatione
ſic ait. Cū iniquiſſimꝰ ꝑſecutor beatū clementē pe
nis afficere a diabolo cogeret. non ei tormentum
intulit ſed triumphū. Iactatur ergo martir in flu-
ctibus vt mergeretur. et ex hoc ꝑuenit ad premiū
vnde petrus magr̄ eiꝰ ꝑuenit ad celum. Amboꝝ
ergo in fluctibꝰ xp̄s approbās mentes. clementē

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

De ſancto Criſogono

ad palmam victorie de profundo reuocat petrum
ad celeſtia regna in eodem elemēto ne mergere⸗
tur eleuat. ¶ Refert leo hoſtieñ. epūs ꝙ tpe quo
michael imperator noue rome regebat imperium
ſacerdos quidā nomine pħus qui ob ſummū in⸗
geniū a puericia fuerat ſic vocatus. cum terſonam
perueniſſet. ⁊ de his que narrātur in hiſtoria cle⸗
mentis habitatores interrogaſſet: q̄ aduene po⸗
tius ꝙ̄ indigene erant. ſe neſcire profeſſi ſunt. Si
quidē miraculum marini receſſus ob culpam in⸗
habitantiū iam diu ceſſauerat. ⁊ ob incurſum bar
baroꝝ tempore marini receſſus venientium tem
plum deſtructum fuerat. ⁊ archa cū corpore ma⸗
rinis fluctibꝯ obruta erat. exigētibus culpis inha
bitantiū. Sup quo miratus pħus ⁊ accedens ad
ciuitaculam nomine georgiā cum epō ⁊ clero ac⸗
ceſſit ad querendū ſacras reliquias ad inſulam in
qua eſtimabāt eſſe corpus martiris. Ubi cū hym⸗
nis ⁊ orationibus fodientes: diuina reuelatione
inuenerunt corpus ⁊ anchorā cum qua fuerat in
mare proiectū. ⁊ deportauerūt terſonaꝫ. Deinde
ꝑdictus pħus cuꝫ corpore ſancti clementis romā
venit. ⁊ multis oſtenſis miraculis in eccl'ia q̄ nunc
dicitur ſancti clemētis. honorifice corpus colloca
tum fuit. In quadā aūt cronica legitur ꝙ mari ab
illo loco exiccato. a beato cirillo moranoꝝ epō ro
mam tranſlatum eſt.

¶ De ſancto criſogono. clxviii. A

CRiſogonus iuſſu diocleciani in carcere re
cludit. vbi ſctē anaſtaſie alimonijs foue⸗
batur. Cū ergo anaſtaſiā vir eiꝯ in artiſſi
mam cuſtodiā poſuiſſet. criſogono qui eā erudie⸗
rat talia ſcripta direxit. Sācto ꝯfeſſori xp̄i criſogo
no anaſtaſia. Sacrilegi iugū mariti ſuſcepi: cuiꝯ
deo miſerāte thoꝝ mētita infirmitate declinans.
die noctuqꝫ dn̄i nr̄i ihesu xp̄i amplector veſtigia.
Cum iſte patrimoniū meū ex quo illuſtratur cuꝫ
indignatiōe ac turpibus ydolatris exhauriat. me
quoqꝫ velut magā atqꝫ ſacrilegā cuſtodie tā gra⸗
uiſſime mācipauit: vt me vitam tpalem amittere
ſuſpicer. Nichil em̄ ſupeſt niſi vt amiſſo ſpū morti
ſuccūbam. In qua morte licꝫ glorier: tn̄ mea mēs
valde ꝯteritur: q2 opes mee quas deo deuouerā a
turpibus ꝯſumūtur. Uale vir dei. memētoqꝫ mei.
Cui criſogonus ſic rn̄dit. Uide ꝙ nō ꝯturberis in
hoc ꝙ tibi pie viuenti inferātur aduerſa. Non em̄
deciperis ſed ꝓbaris. Cito ad te placitū tp̄s xp̄s
ꝯuertet. ⁊ quaſi poſt noctis tenebras floriduꝫ dei
lumen aſpicies. atqꝫ poſt glaciei frigus aurea tibi
tpa ⁊ ſerena ſuccedēt. Uale in dn̄o ⁊ ora pro me.
Deniqꝫ cum beata anaſtaſia ſic in cuſtodia artare
tur: vt vix ei panis quadrās daretur. eſtimans ſe
morituram ſancto criſogono ep'l'am in hec verba
ſcripſit. Confeſſori xp̄i criſogono anaſtaſia. Finis
venit corporis memēto mei: vt egredientē aīam
meā ipſe ſuſcipiat: pro cuiꝯ amore iſta ſuſtineo q̄
ex ore huiꝯ vetule recognoueris. Cui ille reſcripſit
Supeſt vt lumē tenebre antecedāt: ſicut etiā poſt
infirmitatē ſalus reuertit: ⁊ vita poſt mortē pro⸗
mittitur. Uno fide ꝯcludūtur ⁊ aduerſa huiꝯ mū⸗
di ⁊ ꝓſpera. ne vel triſtibꝯ deſpatio vl' letis elatio
dn̄etur. Unū mare eſt in quo nauicule corpis nr̄i
velificāt. ⁊ ſub vno corpis gubernatore aīe nr̄e
nautico fungūtur officio. Quoꝝ duꝫ igitur naues
fortiſſimis carinaꝝ nexibꝯ ſolidate crebros equo⸗
ris ꝯcitatos fluctꝯ ille pretereūt. Quorundā vero
fragiles iuncture lignoꝝ etiā in tranquillo vicinū
morti ꝯficiūt curſum. Tu aūt o xp̄i famula crucis
tropheū tota mēte ꝯſtringe. ⁊ teipſam ꝑpara ad
opus dei. Igit diocleciānꝯ aquilegie ꝑtibꝯ poſitus
ceteros xp̄ianos occidēs. ſanctū criſogonū ſibi pre
ſentari iuſſit. Cui cū diceret. Accipe ptātem prefe
cture tue ⁊ ꝯſulatū generis tui: ⁊ ſacrifica dijs. re
ſpondit criſogonꝯ. Unū deū in celo adoro. ⁊ digni
tates tuas quaſi lutū ꝯtemno. Data igit ſup eum
ſentētia. ad quendā locū ducitur. ⁊ ibidē ꝓtinus
decollatur. Circa annos dn̄i. cclxxxviij. Cuiꝯ cor⸗
pus cū capite ſanctus ſelꝯ preſbiter ſepeliuit.

De ſancta katherina .clxviii. A

Katherina dicit a catha qđ eſt vniuerſum
et ruina. quaſi vniuerſalis ruina. Om⸗
ne enim edificium diaboli in ea vniueſa⸗
liter corruit. Nam in ea corruit edificium ſupbie:
per humilitatē quam habuit;. carnalis ꝯcupiſcen
tie per virginitatē quā ſeruauit. cupiditatis mū⸗
dane: qꝛ omnia mūdana deſperit. Uel katherina
quaſi cathenula. ipſa eñ ſibi per bona opa quan⸗
dam cathenā fecit ꝑ quā vſqꝫ ad celū aſcēdit. Que
quidē cathena ſiue ſcala quatuoꝛ gradus habet q̄
ſunt innocētia opis. mūdicia cordis. deſpectio va⸗
nitatis. ⁊ locutio veritatis. Quos ꝓpħa per ordi⸗
nem ponit dicēs. Quis aſcendit in montē dñi. ⁊c.
Et rñdet. Innocēs manibꝰ ⁊ mūdo corde q̄ nō ac⸗
cepit in vano animā ſuā. necqꝫ iurauit in dolo ꝓxi
mo ſuo. Qualr aūt iſti quatuoꝛ gradus in beata
katherina fuerūt patet ex legēda ſua. B

Katherina coſti regis filia. omnibus libe⸗
raliū ſtudijs erudita fuit. Cū aūt maxē⸗
cius impatoꝛ oēs tam diuites q̄ꝫ paupes
ad alexandriā ꝯuocaret vt ydolis immolarent. ⁊
xpianos immolare nolētes puniret. katherina cū
eſſet annoꝝ. xviij. ⁊ in palacio diuitijs ⁊ pueris
pleno. ſola remanſiſſet. audiens animaliū diuer⸗
ſoꝝ mugitus et cantantium plauſus. miſſo illuc
nuncio inquiri iuſſit celeriter quid hoc eſſet. Qđ
dum didiciſſet aſſumptis aliquibus de palacio ſi⸗
gno crucis ſe muniens illuc acceſſit. ibiqꝫ multos
xpianos metu mortis ad ſacrificia duci ꝯſpexit.
Que vehemēti doloꝛe cordis ſauciata. ad impe⸗
ratoꝛem ſe audacter ingeſſit. Et ſic ait. Saluta⸗
tionem tibi proferre imperatoꝛ ⁊ oꝛdinis digni⸗
tas ⁊ rationis via pmonebat. ſi creatoꝛem ce⸗
loꝝ agnoſceres ⁊ a dijs animū reuocares. Stans
qꝫ ante ianuā templi. per varias ꝯcluſiones ſilo⸗
giſmoꝝ allegorice ⁊ methonomice diſerte ⁊ myſti
ce multa cum ceſare diſputauit. Deinde rediens
ad cōmune colloquiū dixit. Hec tibi tanq̄ ſapiēti
proferre curaui. Nūc aūt quare incaſſum ꝯgrega⸗
ſti hanc multitudinē ad colendā ſtulticiā ydoloꝝ?
Miraris hoc templum manu artificum operatū.
miraris oꝛnamenta pcioſa que velut puluis an
te faciē venti erunt Mirare potius celum ⁊ terrā
mare ⁊ omnia que in eis ſunt. Mirare oꝛnamen⸗
ta celoꝝ. ſolem videlꝫ ⁊ lunam ⁊ ſtellas. Mirare
famulatū coꝝ qualiter a mūdi initio vſqꝫ ad finē
nocte ⁊ die currūt ad occidentē. ⁊ redeunt ad ori⸗
entem. nec vnq̄ fatigantur. Et cum hec aniaduer
teris. interroga ⁊ diſce quis ſit coꝝ potētioꝛ. Cū
aūt ipſum ipſo donante intellexeris. nec ſilem illi
inuenire valueris. ipſum adoꝛa. ipſum gloꝛifica.
Ipſe eñ eſt deus deoꝝ. ⁊ dñs dñantium. Cūqꝫ
de filij incarnatione ſapienter plurima diſputaſſꝫ
ſtupefactꝰ ceſar non valuit ad hec rñdere. Tandē
ad ſe reuerſus. dixit ad eam. Sine o mulier. ſine
nos finire ſacrificium. ⁊ poſt hoc tibi reſponſa red
demus. Precepit igitur eam ad palacium duci. ⁊
cum diligentia cuſtodiri. admirans nimium eius
prudentiā ⁊ coꝛpoꝛis pulcritudinē. Erat eñ ſpe⸗
cioſa valde. ⁊ incredibili pulcritudine omniū ocu
lis admirabilis videbat ⁊ gratioſa. Ueniēs igitur
ceſar ad pallaciū. dixit katherine. Audiuimꝰ tuā
eloquentiā. ⁊ mirati ſumꝰ tuam prudentiā: ſed in
deoꝝ ſacrificijs occupati omnia plene intelligere
nequiuimꝰ. Nunc aūt ab inicio progeniē tuam re
quirimꝰ. Et ſancta katherina ad hoc. Scriptū eſt
Nec te collaudes nec te culpaueris ipſe. Hoc fa⸗
ciunt ſtulti quos gloꝛia vexat inanis. Confiteoꝛ
tñ meā progeniē nō tumoꝛe iactantie: ſed humili
tatis amoꝛe. Ego eñ ſum katherina: coſti regis
vnica filia. Que q̄uis in purpura nata. ⁊ libera⸗
libus diſciplinis nō mediocriter inſtructa. hec tñ
omnia ꝯtemſi. ⁊ ad dñm iheſum chꝛiſtum ꝯfugi.
Dij aūt quos colis nec te nec alios iuuare poſſunt
O igitur infelices taliū numinū cultoꝛes quibus
aduocatis. in neceſſitate nō aſſunt. in tribulatio⸗
ne non ſuccurrunt. in periculis nō defendūt. Cui

rex. Si ita eſt vt dicis totus mundus errat. ⁊ tu ſo
la verū dicis. cum tñ omne verbū in ore duoꝝ vel
trium teſtiū ꝯfirmetur. Si angelus eſſes. ſi celica
virtus. adhuc tibi credere nemo deberet. quāto-
minꝰ cū femina fragilis eſſe ꝓbaris? Cui illa. Ne
obſecro ceſar a furore tuo te vinci ꝑmittas. vt in
ſapiētis animo nō ſtet turbatio dira. Sic nāqꝫ poe
ta ait. Tu ſi animo rexeris rex eris. ſi corpe ſeruus.
Et rex. Ut video peſtifera calliditate nos illaque
are diſponis dū per exēpla pħoꝝ ſermonē ꝓtra-
here niteris. Uidens aūt ceſar ꝙ eius ſapiētie ob
uiare nō poſſet: mādauit occulte per lr̃as vt oēs
grāmatici ⁊ rhetores ad pretoriū alexandrie feſti
nanter venirēt. immēſa mūera recepturi. ſi ꝯcio-
natricē virginē ſuis aſſertionibꝰ ſuparent. ¶

¶ Adducti ſunt igit̃ de diuerſis ꝓuinciis qnqua
ginta oratores: q̄ oēs mortales in omni mūdana
ſapiētia excellebāt. Quibꝰ interrogātibus cur tā
de remotis ꝑtibꝰ euocati fuiſſent. Ceſar reſpōdit
Eſt apud nos quedā puella ſenſu ⁊ prudentia in-
comparabilis que oēs ſapiētes ꝯfutat. ⁊ deos no
ſtros demones eſſe affirmat. Quā ſi ſupauerit
cum honore magno ad ꝓpria redibitis. Ad hec
vnus indignatꝰ ſtomachāti voce rn̄dit. O magnū
imperatoris ꝯſiliū: qui ob vniꝰ degenerē puelle
ꝯflictū ſapiētes mūdi de remotis partibꝰ aduoca
uit: cum vnꝰ ex noſtris cliētulis eam poterat le-
uiſſime ꝯfutare. Et rex. Poterā quidam hanc vi
ad ſacrificandū impellere. aut penis extinguere.
ſꝫ meliꝰ iudicaui: vt vr̃is argumētis penitꝰ ꝯfute
tur. Cui illi dixerūt. Adducatur corā nobis puella
vt ſua temeritate ꝯuicta. nunꝙ̄ ſe ſapiētes vidiſ-
ſe cognoſcat. Sed cum virgo certamen qđ ſibi im
minebat didiciſſet: totā ſe dño cōmendauit. Et ec
ce angelus dñi aſtitit ſibi. ⁊ vt ꝯſtāter ſtaret ad-
monuit: aſſerēs ꝙ nō ſolum ab his vinci nō pote
rit: ſed inſuꝑ illa ipſos ꝯuerſos ad palmā marti-
rii deſtinabit. Cum ergo coram oratoribꝰ adducta
fuiſſet: dixit imꝑatori. Quali iudicio ꝯtra vnā pu
ellā quinquaginta oratores opponis quos ⁊ pro
victoria remunerādos ꝓmittis ⁊ me ſine ſpe mer
cedis pugnare compellis? Erit tñ merces michi
dñs iheſus xp̄s qui eſt ſpes ⁊ corona pro ſe certā-
tium. Uerū cū oratores deū fieri hominē. aut pa-
ti impoſſibile dicerēt. virgo etiā hoc a gētilibꝰ p̄-
dictū eſſe oñdit. Nam plato aſtruit deum circūro
tundum ⁊ decurtatū. Sibilla quoqꝫ ſic ait. Felix il
le deus ligno qui pendet ab alto. Cū igitur virgo
cū oratoribꝰ ſapiētiſſime diſputaret. ⁊ eos apertis
rōnibus ꝯfutaret. ſtupefacti illi. quid dicerēt non

inuenientes. muti penitus ſunt effecti. Tūc impe
rator contra eos nimio furore repletꝰ. increpare
eos cepit. cur ab vna puella tam turpiter ſe vinci
ꝑmitterēt. Tunc vnꝰ magr̃ alioꝝ ſic ait. Noueris
imꝑator ꝙ nullus vnꝙ̄ ante nos ſtare potuit. qn
ꝯtinuo vinceretur. Hec aūt puella in qua ſpiritꝰ
dei loquitur. ſic nos in ammirationē ꝯuertit. vt cō
tra xp̄m aliqđ dicere. aut oīno neſciamꝰ. aut peni
tus formidemꝰ. Unde imꝑator ꝯſtāter fatemur ꝙ
niſi ꝓbabiliorē ſententiā de his quos vſqꝫ modo
coluimꝰ ꝓtuleris. Ecce oēs ad xp̄m ꝯuertimur.
Audiens hec tirannꝰ nimio furore ſuccenſus oēs
in medio ciuitatis ꝯcremari iuſſit. At virgo ipſos
ꝯfortans ad martiriū ꝯſtantes efficit. ⁊ de fide di-
ligenter inſtruit. Et cū dolerent ꝙ ſine baptiſmo
decederēt. virgo rn̄dit. Ne timeatis: qꝛ effuſio ve-
ſtri ſanguinis vobis baptiſmꝰ reputabitur ⁊ coro
ne. Cū ergo ſigno crucis muniti flammis fuiſſent
iniecti. ita animas dño reddiderūt. vt nec capilli
nec veſtimēta eoꝝ ab igne in aliquo lederentur.
Cum aūt a xp̄ianis fuiſſent ſepulti. tirannꝰ virgi-
ni loqtur dicēs. O virgo generoſa. iuuentuti tue
ꝯſule. ⁊ poſt reginā in palacio meo ſecūda vocabe
ris ⁊ imagine tua in medio ciuitatis fabricata a
cunctis velut dea adoraberis. Cui virgo. Deſine
talia dicere q̄ ſcelus eſt etiā cogitare. Ego me xp̄o
ſponſā tradidi. Ille gl̃ia mea. ille amor meꝰ. ille
dulcedo ⁊ dilectio mea. ab eius amore nec blan-
dimēta nec tormēta me poterunt reuocare. Tunc
ille furore repletꝰ: iuſſit eā ſpoliatā ſcorpionibꝰ ce
di: ⁊ ceſā in obſcurū carcerē tradi. ibiqꝫ diebꝰ. xii.
fame cruciari. ¶

¶ Rege autē pro quibuſdam
cauſis inſtantibꝰ extra regionis ꝯfinia ꝓcedente.
regina eius nimio amore ſuccenſa: cū principe mi-
litū nomine porphirio media nocte ad carcerem
virginis properauit. Quo cum regina introiſſet:
vidit carcerem ineſtimabili claritate fulgētem. ⁊
angelos plagas v̄ginis perungētes. Incipiēſqꝫ
virgo eterna ei gaudia p̄dicauit. ⁊ ad fidem ꝯuer-
tens martirii coronā eidem p̄dixit. Sicqꝫ vſqꝫ ad
mediam noctē ſermonē ꝓtraxerūt. Que cum oīa
porphiriꝰ audiſſet: ad pedes virginis ꝓcidit. ⁊ cū
ducētis militibꝰ fidem xp̄i recepit. Quia vero per
duodecim dies ſine cibo tirānus eſſe eam iuſſerat
xp̄s ꝑ hos dies miſſa de celo candida columba ce-
leſti eum cibo refouebat. Deinde dñs cū multitu
dine angeloꝝ ⁊ virginū eidem apparuit dicens.
Agnoſce filia creatorē tuū. pro cuiꝰ nomine labo
rioſum ſubiiſti ꝯflictū ꝯſtans eſto qꝛ tecū ſum. Re
diēs igitur imperator eam ſibi preſentari iuſſit. et

videns eam ſplēdentē quā ſubito ieiunio eſtima
bat afflictā. putauit ꝙ eam aliquis in carcere ſu-
ſtentaſſet. ⁊ furore replet⁹ cuſtodes torqueri ꝑce-
pit. Jlla vero ait. Ego cibū ab hoīe nō accepi: ſed
xp̄s me ꝑ ſuū angelū enutriuit. Cui impator. Re-
conde oro qd̄ moneo in corde tuo. ⁊ noli dubijs re
ſpōdere ſermonib⁹. Non te quaſi famulā poſſide
re cupim⁹ ſed regina potens ⁊ electa decore in re
gno meo triūphabis. Cui virgo. Attēde ⁊ tu obſe
cro. ⁊ iudicij examine veridica ſanctione decerne
quē magis eligere debeo. An potentē eternū glo
rioſum ⁊ decorū. vel infirmū mortalē ignobilē ⁊
deformē. Tunc impator indignat⁹ ait. E duob⁹
tibi vnū elige. aut ſacrificare vt viuas. aut exqui-
ſita tormēta ſubi vt pereas. Et illa. Quecūqꝫ tor
menta potes cogitare ne differas: qꝛ carnē ⁊ ſan-
guinē meum xp̄o offerre deſidero. ſicut ⁊ ipſe pro
me ſeipſū obtulit. Jpſe enī deus me⁹. amator me-
us. paſtor ⁊ ſponſus vnicus me⁹. Tūc quidā pre-
fect⁹ furēti regi ſuaſit. vt infra triduū quatuor ro-
tas ferris ferreis ⁊ clauis acutiſſimis circūſeptas
ꝑpararet. vt eā tam horribile tormentū diſſecaret
⁊ ceteros xp̄ianos tā dire mortis exēpluꝫ terreret
Ordinatūqꝫ eſt vt due vno ordine voluerētur. due
aūt ↄtrario impetu agerētur. vt ille deorſuꝫ lace
rando ↄtraherēt. ille repugnātes ſurſum deuorā
do impingerēt. Tūc beata virgo dn̄m exorauit. vt
ad laudem ſui nominis ⁊ ↄuerſionē ppl̄i circum-
ſtantis ipſam machinā diſſiparet. Et ecce angel⁹
dn̄i molam illam cū tanto impetu diuellendo cō-
cuſſit. ꝙ quatuor milia gentilium interemit. E
¶ Regina aūt que deſuper hoc aſpiciebat. ⁊ vſqꝫ
tunc celauerat. ſtatim deſcēdens imperatorē de
tāta ſeuicia durius increpauit. Rex aūt furore re
pletus cum regina ſacrificare ↄtēneret: iuſſit eam
extractis prius mā̄mill' decollari. Que cū ad mar
tiriū duceretur: katherinam rogauit vt ꝓ ſe dn̄m
ꝑcaretur. Que r̄ndit. Ne timeas a deo dilecta re-
gina qꝛ tibi hodie pro trāſitorio regno cōmutabit
eternū. ⁊ pro mortali ſponſo tibi immortalē acq-
res. Tūc illa ↄſtans effecta tortores hortabatur.
ne qd̄ iuſſi fuerant facere morarētur Miniſtri igi
tur extra ciuitatē eam ducentes. ferreis haſtilib⁹
mā̄millas eius euellunt. ⁊ poſt caput eius preci-
dunt. Cui⁹ corpus porphirius rapiens ſepeliuit.
Sequēti die cum de corpore regine queſtio fieret
et multos ex hoc ad ſupplicium tirannus protra-
hi iuberet. porphirius prorūpens in mediū excla
mauit. Ego ſum qui chriſti famulam ſepeliui. et
chriſti fidem recepi. Tunc maxencius amens effe
ctus. rugitum terribilem emittens exclamauit.
O me miſeriū ⁊ omnibus miſerandū. ecce porphi
rius qui erat vnicus anie mee cuſtos. ⁊ totius la
boris ſolaciū decept⁹ eſt. Qd̄ cū ſuis cōmilitibus
referret. illi ꝓtinus r̄nderunt. Et nos xp̄iani ſu-
mus. ⁊ mori parati ſum⁹. Tunc ceſar furore ebri⁹
ꝑcepit oēs cū porphirio decollari. ⁊ corpora coꝝ
canibus dimitti. Deinde katherinā aduocās ait.
Quāuis arte magica reginam mori feceris. ſi tn̄
reſipueris prima in palacio meo eris. Hodie igi-
tur aut dijs ſacrifica. aut caput amittes. Cui illa.
Fac quecunqꝫ aio ↄcepiſti. paratā enī me vide-
bis ad omnia ſuſtinenda. Data igitur ſup eā ſen
tentia. decollari iubetur. Que cuꝫ ad locum dedu-
cta fuiſſet. erectis in celū oculis orauit dicens. O
ſpes ⁊ ſalus credentiū. o decus ⁊ gloria virginū.
Jheſu rex bone obſecro te. vt quicunqꝫ paſſionis
mee memoriam egerit ſeu in exitu anie ſue vel in
quacūqꝫ neceſſitate me inuocauerit. tue ꝓpiciati-
onis ↄſequatur effectū. Factaqꝫ eſt vox ad eam di
cens. Ueni dilecta mea ſponſa mea. ecce tibi celi
ianua aperta eſt. Nam ⁊ his qui paſſionē tuā de-
uotis mentibus celebrauerint. optata ꝑſidia pro-
mitto de celis. Deinde cū decollata fuiſſet. de ei⁹
corpore pro ſanguine lac emanauit. Angeli autē
corpus eius accipientes. ab illo loco ad montē ſi-
nay itinere pluſꝙ dieruꝫ viginti deduxerūt. ⁊ ibi
dem honorifice ſepelierūt. Ex cui⁹ oſſibus indeſi-
nenter oleum emanat. qd̄ cunctoꝝ debiliū mēbra
ſanat. Paſſa eſt aūt ſub maxencio ſiue maximi-
no tiranno. qui cepit circa annos dn̄i. ccc. x. Quali
ter aūt maxenci⁹ ꝓ hoc ſcelere ⁊ alijs que cōmiſit
punitus fuit. in hiſtoria de inuentione crucis ha
betur. ¶ Dicitur ꝙ quidam monachus rothoma-
genſis ad montē ſinay ꝑrexit. ibiqꝫ per ſeptem an
nos in ſeruicio beate katherine deuotus permā-
ſit. Quam cum inſtāti⁹ exoraret vt aliquid de cor-
pe ei⁹ hr̄e mereretur: ſubito irrupit de manu illi⁹
vnus articulus digitoꝝ. Qui donū dei letus rece
pit. ⁊ ad ſuum monaſterium deportauit ¶ Fertur
quoqꝫ ꝙ dum quidam beate katherine deuot⁹ exi
ſteret. ⁊ eam crebro in ſui adiutoriū inuocaret. ꝑ
proceſſum tp̄is mentis incuria reſolutus ⁊ deuo-
tionem mentis perdidit. ⁊ ab ipſius inuocatione
ceſſauit. Qui i orōne poſit⁹ vidit multitudinē vir
ginum ante ſe tranſeuntiū. Jnter quas vna erat
que ceteris ſplēdidior videbatur. Que cū ſibi ap
propinquaſſet faciem ſuā operuit. ⁊ ſic an̄ ipm̄ facie
velata tranſiuit. Cui⁹ ſplendorē cum ille nimium
miraretur. ⁊ q̄ eſſet interrogaret. vna ex eis r̄ndit

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

¶ De ſancta Katherina

hec eſt katherina quam olim cognoſcere ſolitus eras: nūc aūt qꝫ eā cognoſcere nō videris: corā te ſic velata facie tanq̄ a te ꝯgnita pertranſiuit F

¶ Notandū q̄ btā katherina mirabilis apparet in qnqꝫ. Primo in ſapiētia. ſcḋo in eloquētia. tercio in ꝯſtantia. quarto in mūdicia caſtitatis. qnto in priuilegio dignitatis. ¶ Primo admirabil' apparet in ſapiētia. In ipſa em̄ fuit oīs ſpecies ph̄ie Ph̄ia em̄ ſiue ſapiētia diuidiṫ in theoricā. practicā ꝛ logicā ¶ Theorica diuidiṫ ſcḋm quoſdā in tres ſcʒ in intellectualē. naturalē ꝛ mathematicā. Habuit igiṫ btā katherina ſapiētiā intellectualē in cognitiōe diuinoꝝ: qua maxie vſa eſt in diſputatione ꝯtra rhetores: qb⁹ vnū ſolū deū verū eſſe ꝓbauit. ꝛ deos oēs falſos eſſe ꝯuicit. Scḋo naturalem in cognitiōe oīm inferioꝝ qua maxie vſa eſt in diſputatiōe ꝯtra impatorē ſicut pꝫ ibidē. Tercio mathematicā in ꝯtēptu terrenoꝝ. hec em̄ ſciencia ſcḋm boeciū ſpeculaṫ formas ſine materia in abſtractiōe. Hāc btā katherina habuit qn̄ animū ſuū ab omni materiali amore abſtraxit. Hanc em̄ ſe hr̄e oſtendit cū impatori interroganti r̄ndit. Ego em̄ ſum katherina coſti regis filia que quāuis in purpura nata ꝛc. Hac maxie eſt vſa cū reginā ad ꝯtemptū mundi. ꝛ deſpectū ſui. ꝛ deſideriū regni eterni animauit. ¶ Practica aūt diuidiṫ in tres. ſcʒ in ethicā. yconomicā ꝛ publicā ſiue politicam. Prima docet mores informare: ꝛ ſe virtutib⁹ exornare. ꝛ ꝑtinet ad omnes. Secūda docet familiā bene componere. ꝛ pertinet ad patreſfamilias. Tercia docet vrbes ꝛ ꝑplos ꝛ rēpublicā bene regere. ꝛ ꝑtinet ad rectores vrbiū. Hanc etiam triplicem ſcientiā habuit btā katherina. Primā em̄ habuit. cū ſe omni moꝝ honeſtate ꝯpoſuit. ſcḋam cum familiā ſuam que ſibi magna relicta fuit laudabil'r rexit. terciā cū impatorē ſapiēter inſtruxit ¶ Logica diuidiṫ in tres ꝑtes. ſcʒ in demonſtratiuā ꝓbabilē ꝛ ſophiſticā. Prima ꝑtinet ad ph̄os ſcḋa ad rhetores ꝛ dialeticos. tercia ad ſophiſtas Hanc etiam triplicē ſcientiā habuiſſe videṫ cum de ea ſcribitur. Per varias ꝯcluſiones ſilogiſmorum allegorice ꝛ methonomice diſerte ꝛ myſtice multa cū ceſare diſputauit. ¶ Scḋo fuit admirabil' in eloquētia. Habuit em̄ eloquentiā facūdiſſimam in ꝑdicādo. ſicut patet in ſuis ꝑdicationib⁹. Diſertiſſimā in rationē reddēdo. ſicut patet cū diceba impatori. Miraris hoc templū manu artificum fabricatū. Suauiſſimā in attrahendo ſicut patet in porphirio ꝛ in regina quos eloquij ſui ſuauitate ad fidē attraxit. Efficaciſſimā in ꝯuincē do ſicut patꝫ in rhetoribus quos tam potenter ꝯuicit. ¶ Tercio in ꝯſtantia. Fuit em̄ ꝯſtantiſſima in minis illatis qꝫ ipſas ꝯtēpſit. Vn̄ impatori ſibi minanti r̄ndit. Quecūqꝫ tormēta potes cogitare ne differas: qꝫ carnē ꝛ ſanguinē meū chriſto offerre deſidero. Item. Fac quecunqꝫ animo ꝯcepiſti: paratā em̄ me videbis ad omnia ſuſtinēda. Scḋo in donis oblatis: qꝫ ea reſpuit. Unde cum imperator ſibi ꝓmitteret q̄ eam in palacio ſecundā hr̄et r̄ndit. Deſine talia dicere que ſcelus eſt etiā cogitare ꝛc. Tercio in ſupplicijs irrogatis: qꝫ ea ſuperauit. ſicut patet cū fuit poſita in carcere ꝛ ſup rotam. ¶ Quarto in mundicia caſtitatis. Seruauit em̄ caſtitatē inter ea que caſtitas ꝑiclitari ſolet. Quinqꝫ em̄ ſunt in quib⁹ caſtitas ꝑiclitatur. ſcʒ affluentia reſoluēs. oportunitas inducēs. iuuentus laſciuiēs. libertas effrenās. pulcritudo alliciens. Inter hec beata katherina caſtitatē ſeruauit. Habuit em̄ maximā affluentiā rerum: vtpote q̄ ſicut dn̄a tota die inter ſuos famlos verſabaṫ. Habuit iterum etatē iuuenilē. Item ſui libertatē: qꝫ ſola ꝛ libera in palacio remanſit. De his quatuor dicitur ſupra. katherina cū eſſet annoꝝ. xviij. in palacio diuitijs ꝛ pueris pleno: ſola remanſit. Habuit etiā pulcritudinem. Vn̄ diciṫ. qꝫ erat ſpecioſa valde ꝛ incredibili pulcritudine: omnium oculis admirabilis videbaṫ. ¶ Quinto in priuilegio dignitatis. Quedā em̄ priuil'a ſpālia fuerūt in aliq̄bus ſanctis dum decederēt. vt xp̄i viſitatio q̄ fuit in beato iohāne euāgeliſta. olei emanatio q̄ fuit ī beato nicolao. lactis effuſio que fuit in beato paulo ſepulcri ꝑparatio q̄ fuit in beato clemēte. peticionū exauditio que fuit in beata margaretha qn̄ orauit pro agētibus ſui memoriā. Hec aūt omnia fuerūt in beata katherina. ſicut patet in legenda. ¶ Dubitationē aūt hꝫ apud aliquos vtrū a maxētio vel a maximino martirizata ſit. Tunc em̄ tres imperiū tenebāt. ſcʒ ꝯſtantin⁹: qui ex paterna ſucceſſione imperiū ſumpſit. ꝛ maxenti⁹ maximani filius a ꝑtorianis militib⁹ rome auguſtus appellatus. ꝛ maximinus in oriētis partibus ceſar effectus. Scḋm aūt cronicas maxenci⁹ rome. maximinus vero in oriēte ꝯtra xp̄ianos tirannidē exercebat. Videṫ ergo vt aliquib⁹ placet q̄ vicio ſcriptoris ſit factū vt pro maximino maxēti⁹ poneretur.

¶ De ſancto ſaturnino clxix A

Saturninus ab apl'oꝝ diſcipulis ep̄s ordinatus. in vrbem tholoſanam directus eſt Cū aūt ipſo ingrediēte demones a r̄nſis ceſſarent. vnus gentilium dixit. q̄ niſi ſaturninum

¶ De ſancto Saturnino

occiderēt a dijs ſuis nil penitus obtinerēt. Apprehendētes igiẜ ſaturninū nolentē ſacrificare ad pedes tauri ligauerūt. eūq; ſtimulis agitātes a ſumma arce ꝑ gradus capitolij precipitauerūt. Sicq; capite ꝯfracto ⁊ cerebro excuſſo. martiriū feliciter cōſummauit. Cuius corpꝰ due femine rapiētes in ꝓfundo loco ꝓpter metum gentiliū condiderunt. Quō poſtea ſucceſſores eius ad locū reuerentiorē tranſtulerunt. Fuit et alius ſaturninus quē rome ꝑfectus diu in carcere maceratū in eculeum leuari et neruis fuſtibus et ſcorpionibꝰ cedi fecit. Deinde lateribus aduſtis depoſitū de eculeo decollari precepit. circa annos dñi. cclxxxvij. ſub maximiano.

¶ Fuit et alius ſaturninꝰ apud africā frater ſancti ſatiri. q̄ cū ꝑdicto fratre ſuo et reuocato. ⁊ felicitate ſorore dicti reuocati. necnō et cū ꝑpetua genere nobili martiriū paſſus eſt. Quoꝝ paſſio alio tpe potiſſimum recolitur. Cum ergo ꝓconſul eis dixiſſet vt ydolis īmolarēt. et illi nullatenus aſſentirēt. in carcerē miſſi ſunt. Quō vidēs pater ꝑpetue. ad carcerem flens cucurrit dicēs. Filia quid feciſti. dehoneſtaſti genus tuū? Nunq̄ aliquis de genere tuo ī carcerem miſſus fuit. Cum autē audiſſet ꝙ xpiana eſſet. in eam impetu cū digitis ad oculos irruit. et ei oculos eruere voluit. et exclamās egreſſus eſt. Uidit autē beata ꝑpetua huiuſmodi viſionē. quā in craſtino ſocijs enarrauit dicēs. Uidi ſcalā aureā mirabili altitudine vſq; ad celū erectā q̄ adeo anguſta erat. vt nō niſi vnus ⁊ paruꝰ aſcendere poterat. In dextera vero ⁊ leua erant fixi cultri ⁊ gladij ferrei limati ⁊ exacuti. ita vt aſcendens circa vel infra ſe nullatenus reſpicere poterat ſed ſurſum ad celum cū erectū ſtare oportebat. Sub ea draco teterrimꝰ ⁊ ingētis forme iacebat: ⁊ pre timore quilibet aſcēdere formidabat. Uidi etiā ſatirū ꝑ eam aſcendentē vſq; ſurſum ⁊ reſpicientē ad nos ⁊ dicentē. Ne timeatis hunc draconē: ſed ſecuri aſcēdite vt mecū eſſe poſſitis. Hec audiētes oēs grās egerunt: q: ſe vocatos ad martiriū cognouerunt.

B ¶ Preſentati igitur iudici cū ſacrificare nollēt fecit ſaturninū cum alijs viris a mulieribus ſeparari. ⁊ dixit felicitati. Habes virum? Et illa. Habeo. ſed ꝯtemno. Cui ille. Miſerere tui puella vt viuas. maxime cū infantem in vtero habeas. Ad quem ait. Fac de me quicquid vis: q: ad voluntatem tuā nunq̄ me trahere valebis. Parētes aūt beate perpetue cū viro accurrētes: infantem paruulum beate perpetue qui adhuc lactabatur adduxerūt. Et videns eam pater ſtantem ante prefectū: cadens in faciē dixit. Filia mea dulciſſima miſerere mei. ⁊ huiꝰ meſtiſſime mr̄is tue. ⁊ huiꝰ miſerrimi viri tui q̄ poſt te viuere nō valebit. Perpetua vero immobilis ſtabat. Tūc pater filiū ad collū eiꝰ iactāuit. ⁊ ipſe ⁊ mr̄ ⁊ maritꝰ eius manꝰ tenētes ⁊ flentes obſculabātur eam dicētes. Miſereri nr̄i filia ⁊ viue nobiſcū. At illa ꝓijciēs paruulū. ⁊ illos repellens ait. Diſcedite a me inimici dei mei q: nō noui vos. Uidens vero ꝑfectus eoꝝ ꝯſtantiā diutiſſime verberatos in carcere poſuit. Sancti vero dū plurimū meſti eſſent de felicitate: que octo iam menſibꝰ ꝑgnans erat: ꝓ ea orauerūt ⁊ dolores partus ſubito in eā irruerūt. peperitq; filium viuū. Quidā vero de cuſtodibꝰ dixit ad eā. Quid facies cum ante prefectū veneris ſi nūc tam grauiter cruciaris? Rn̄dit felicitas. Hic ego ꝑ me patior. ibi pro me deus patietur. Extracti igitur de carcere. ligatis poſt tergū manibus ⁊ nudatis natibus ꝑplateas ducūtur. Et dimiſſis beſtijs ſatirus ⁊ perpetua a leonibꝰ deuorātur. reuocatꝰ et felicitas a leopardis comedūtur. Beatus vero ſaturninꝰ gladio capite trūcatur. Circa annos dñi. cclvi. ſub valeriano ⁊ galieno imperatoribus.

¶ De ſancto iacobo interciſo.

clxx A

IAcobus martir. cognomento interciſus. nobilis genere ſed fide nobilior. ex regione perſaꝝ ⁊ ciuitate elape oriūdus fuit Hic ex chriſtianiſſimis parētibus ortus eſt: ⁊ vxorem chriſtianiſſimam habuit. Erat quoq; notiſſimus regi perſarum. ⁊ inter optimates primus.

De ſancto Jacobo Interciſo

Accidit aũt vt a principe nimio amore ſeducere-
tur. ꝛ ad colendũ ydola flecteretur. Hec aũt ma-
ter ꝛ vxor audiētes ꝓtinus ſibi ſcripſerũt dicētes
Obediendo mortali deſeruiſti eũ qui vita eſt. pla
cendo future cito putredini deſeruiſti ſempiternũ
odorē. veritatē in mendaciũ commutaſti. ꝛ mor-
tali obtemperās viuoꝝ ac mortuoꝝ iudicem reli
quiſti. Noueris igitur nos amodo a te futuras ex
traneas. nec tecũ decetero aliquatenꝰ moraturas
Cũ aũt has lr̃as iacobꝰ legiſſet. amare flens ait.
Si mař mea que me genuit. ꝛ vxor mea a me ex-
tranee facte ſunt quantomagis a me extraneꝰ fa-
ctus eſt deus meꝰ? Cũ ergo ꝓ errore ſuo ſe pluri-
mũ afflixiſſet. nũciꝰ venit ad principē qui diceret
iacobũ chriſtianũ eſſe. Quē princeps aduocās ait
Dic michi ſi nazarenꝰ es? Cui iacobꝰ. Etiam: naza
renus ſum. Et ille. Ergo magus es? Cui iacobꝰ.
Abſit a me magũ eſſe. Cum ergo ei multa ſuppli-
cia minaret. Dixit iacobꝰ. Non me ꝯturbāt mine
tue: q2 tanq̄ vētus flans ſuꝑ petrā furor tuꝰ aures
meas cito pertranſit. Cui princeps. Noli impru-
denter agere: ne graui morte pereas. Cui iacobꝰ
Hoc nō mors ſed ſomnus potiꝰ eſt dicendum. cum
poſt modicũ reſurrectio tribuatur. Cui princeps.
Non te ſeducāt nazareni dicentes mortē eſſe ſom-
num: q2 magni imperatores timent eam. Cui ia-
cobus. Nos mortē nō timemꝰ: q2 de morte ad vi-
tam tranſire ſperamus. Tunc princeps de ꝯſilio
amicoꝝ hanc ſuꝑ iacobũ tulit ſententiā: vt ad ter
rorē alioꝝ membratim iacobꝰ puniatur. Cũ aũt
quidam ex compaſſione ſuꝑ eum flerent. Ille ait.
Nolite ſuper me flere: ſed ſuper voſipſos plangi-
te: q2 ego ad vitam pergo. ꝛ vobis ſupplicia eter
na debētur. Tunc carnifices pollicem manus eiꝰ
dextre abſciderũt. Et exclamans iacobus ait. Li-
berator nazarene ſuſcipe ramum arboris miſerie
tue. Nam a cultore vinee ſarmentũ abſciditur vi-
tis: vt potius germinet ꝛ vberius coronetur. Cui
carnifex. Si aſſentire vis. adhuc tibi parco at me-
dicamentũ adhibeo. Cui iacobus. Nonne proſpe
xiſti ſtipitē vitis: q2 cum amputātur ſarmenta. il-
le nodus qui remanet in ſuo tpe cum terra cale-
ſcere incipit per ſingula abſciſionis loca produ-
cit germina. Si ergo vitis putatur viciſſitudine
temporis vt germinet. quantomagis fidelis ho-
mo qui in vera vite xp̄o compactus eſt? Tũc acce-
dens carnifex ſcdm̄ abſcidit digitũ. Beatꝰ aũt ia-
cobus dixit. Suſcipe duos ramos quos plantauit
dextera tua dn̄e. Abſcidit ꝛ terciũ. Et dixit iaco-
bus. De triplici tēptatione liberatus benedicam
patri ꝛ filio ꝛ ſpirituiſancto. Et cũ tribus ereptis
de camino pueris ꝯfitebor tibi dn̄e. ꝛ ī choro mar
tirum pſallā nomini tuo xp̄e. Abſciſus eſt ꝛ quar
tus. Et iacobus dixit. Protector filioꝝ iſrael q̄ in
quarta benedictiōe pronũciatus es. ſuſcipe a ſer
uo tuo ꝯfeſſionē quarti digiti tanq̄ in iuda bene
dicti. Abſciſo quinto digito dixit. Completum eſt
gaudium meũ. Tunc carnifices dixerũt ei. Parce
iam nũc anīe tue ne pereas. nec ꝯtriſteris ſi vnā
manũ amiſeris q̄m multi ſunt vnam manũ tm̄ ha
bentes. ꝛ multis diuitijs ꝛ honoribus abundan-
tes. Beatus iacobus dixit. Qn̄ paſtores incipiũt
pecora tondere. nunquid dextrum tm̄ vellus auſe
runt ꝛ ſiniſtrũ dimittũt. Si ergo pecus quod ani-
mal brutum eſt totum vult vellus amittere. quan
tomagis ꝛ ego homo rationalis nō dedignabor
pro deo occidi. Accedentes igitur impij ad ſini-
ſtram manũ. digitũ minimũ exciderũt. Et iacobꝰ
dixit. Tu dn̄e cum magnꝰ eſſes: minimꝰ ꝛ paruus
ꝓ nobis fieri voluiſti. ꝛ idcirco reddo tibi corpus
ꝛ animā quā creaſti. ꝛ ꝓprio ſanguine tuo rede-
miſti. Abſciditur ſeptimus digitꝰ. ꝛ ait. Septies
in die laudem dixi dn̄o. Abſcidit octauꝰ. ꝛ dixit.
Octauo die circũciſus eſt ieſus ꝛ hebreus circũci
dit octauo die vt tranſeat ad legales cerimonias
ꝛ mens ſerui tui dn̄e trāſeat ab his incircũciſis. ꝛ
coinquinatũ habētibus prepuciũ: vt veniā ꝛ ꝯſpi
ciam faciem tuam dn̄e. Incidit. etiā nonus digitꝰ
ꝛ ait. Hora nona tradidit xp̄s in cruce ſpm̄. Unde
ꝛ ego dn̄e in dolore noni digiti tibi ꝯfiteor. ꝛ gra

tias ago. Inciditur dicimus: ⁊ ait. Decim⁹ nume-
rus eſt in ꝑceptis. ⁊ iota prima lr̄a eſt noīs ihesu
christi. ¶ Tunc quidā de aſtantibus dixerunt. O
dilectiſſime quondā noſter: profitere tm̄ corā con
ſule vt viuere valeas. Licet em̄ abſciſſe ſunt ma-
nus tue. ſunt tm̄ peritiſſimi medici qui tuis dolori-
bus valeāt ſubuenire. Quibus iacobus dixit. Ab
ſit a me huiōi nephāda ſimulatio. Nemo em̄ mit
tens manū ſuā ad aratrū. ⁊ reſpiciēs retro. apt⁹
eſt regno dei. Tunc indignati carnifices acceſſe-
runt. ⁊ pollicē pedis dextre abſciderūt. Et iacob⁹
dixit. Pes xp̄i perforat⁹ eſt ⁊ ſanguis exiuit. Ab-
ſciditur ſecūdus pedis digitus. ⁊ ait. Magna mi-
chi dies hec eſt pre oībus dieb⁹. hodie quippe ad
deum fortē ꝯuerſus ibo. Abſciderūt ⁊ terciū ⁊ an
ipſum proiecerūt. Et ſubridēs iacobus dixit. Va-
de tercie digite ad ſocios tuos. ⁊ quēadmodū gra
num tritici multū fructū affert. ita ⁊ tu in nouiſſi-
mis diebus cum ſocijs tuis requieſces. Abſcidit
quart⁹. ⁊ ait. Quare triſtis es aīa mea. ⁊ quare
ꝯturbas me. Spero ī deo qm̄ adhuc ꝯfitebor illi
ſalutare vultus mei: ⁊ deus meus. Abſciditur qn
tus. ⁊ ait Nunc incipiā dicere ad dn̄m qm̄ dignum
me fecit ſociū ſeruis ſuis. Tunc accedētes ad pe-
dem ſiniſtrū digitū paruū abſciderūt. Et dixit ia
cobus. Digite parue ꝯfortare: q: magnus ⁊ par-
uus vnam hn̄t reſurrectionē. Capillus capitis nō
ꝑibit. quāto min⁹ a ſocijs tuis minime ſeparaberis
Abſcidit ſcd̄s. Et iacobus ait. Deſtruite veterē
domū: q: ſplendidior parat. Abſciditur tercius. ⁊
ait iacobus. Tonſ ouib⁹ firmatur meus. Abſcidit
⁊ quart⁹. ⁊ ait. Conforta me de⁹ veritatis. qm̄ in
te ꝯfidit anima mea. ⁊ in vmbra alaꝝ tuaꝝ ſpera
bo. donec trāſeat iniqtas. Abſciditur ⁊ quintus. ⁊
ait iacobus. Ecce me tibi dn̄e immolo victes. Tūc
accedentes pedē dextrū abſciderūt Et dixit iaco-
bus. Nunc offerā munus celeſti regi pro cui⁹ amo
re hec patior. Abſciderūt ⁊ pedē ſiniſtrū. Et bea-
tus iacobus dixit. Tu es qui facis mirabilia. ex-
audi me dn̄e ⁊ ſalua me. Abſciderunt dextrā ma-
num. ⁊ ait. Miſcdīe tue dn̄e adiuuent me. Ad ſini
ſtram ait. Tu es deus qui facis mirabilia. Abſci-
derunt dextrū brachium. ⁊ ait. Lauda aīa mea
dn̄m: laudabo dn̄m in vita mea: pſallam deo meo
q̄diu fuero. Abſciderunt ⁊ brachiū ſiniſtrū. ⁊ ait.
Circundederunt me dolores mortis. ⁊ in noīe dn̄i
vindicabor in eis. Tunc accedētes abſciderūt ſurā
dextri cruris ſcindentes vſq3 ad femur. Tūc bea-
tus iacobus ineffabili dolore grauatus exclamās
Ait. Dn̄e ihesu xp̄e adiuua me: q: circūdederunt
me gemitus mortis. Et ait carnificibus. Carne no
ua me dn̄s induet: quam veſtra vulnera macula-
re nequibūt. Jam carnifices defecerant. eo ꝙ a
prima hora diei vſq3 ad nonā in eius inciſione ſu-
daſſent. Tunc iterū accedentes ſiniſtri cruris ſurā
abſcidendo vſq3 ad femur extraxerunt. Tūc excla
mans beatus iacobus dixit. Dn̄ator dn̄e exaudi
me ſemiuiuū. viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ dn̄s. Digitos dn̄e
non habeo vt ipſos ad te porrigam. nec manus vt
eas ad te extendam. Pedes mei trūcati ſunt. ⁊ ge
nua mea demolita: vt tibi genua flectere non va-
leam. ⁊ ſum velut caſura dom⁹ ablatis quib⁹ ſuſtē
tatur columnis. Exaudi me dn̄e ihesu xp̄e. ⁊ educ
de carcere aīam meā. Hec cū dixiſſet: vnus de car
nificib⁹ acceſſit. ⁊ caput eius amputauit. Chriſti-
ani igitur occulte acceſſerūt ⁊ corpus eius rapien
tes honorifice ſepelierunt. Paſſus eſt aūt. v. kl̄s.
decembris.

De ſancto Paſtore clxxi.

PAſtor in heremo multis annis in abſtinē
tia magna ſe affligens. multa ſanctitate ⁊
religione pollebat. Cum aūt mater ei⁹ ip
ſum ⁊ frēs eius deſideraret videre ſed non poſſet
obſeruauit diem. ⁊ illis ad eccl̄iā euntib⁹ ꝑtinus
ſe eiſdem obtulit. At illi fugiētes ⁊ cellā intrātes:
in faciē eius clauſerūt hoſtiū. Illa aūt ante hoſtiū
ſtans cū nimio fletu clamabat. Paſtor aūt ad ho-
ſtiū veniēs dixit ei Quid ſic clamas o vetula: que
audiēs vocē eius: ampli⁹ clamabat flens ⁊ dicēs.
Volo vos videre filij mei. Quid em̄ ſi videā vos:

Nunquid non ego ſum mater veſtra que lactaui
vos. ⁊ iam canis tota ſuz plena. Cui filiꝰ. Hic nos
vis videre. aut in alio ſclo. Que rn̄dit. Si nō vide
ro vos hic: videbo vos illic fili. Qui ait. Si equa=
nimiter ferre vales vt nos hic nō videas: illic ꝓ=
culdubio nos videbis. ¶ Que diſceſſit gaudēs ⁊ di
cens. Si vos viſura ſum illic: nolo vos videre hic
¶ Judex ꝓuincie cum abbatē paſtorē videre cu=
peret ſed nequiret. filiū ſororis ſue tanq̄ malefa=
ctorē tenuit. ⁊ in carcere poſuit dicens. Si paſtor
venerit ⁊ pro eo interceſſerit: eū dimittā. Mater
igitur pueri ad hoſtiū ſenis plorās. dū ille nil ſibi
rn̄deret ait. Et ſi viſcera ferre habes. ⁊ nulla cō=
paſſione moueris. ſaltem miſeratio ſanguinis tui
flectat te. ⁊ q̄ vnigenitꝰ michi exiſtit. Jlle autem
mādauit ei. Paſtor filios nō generauit. ⁊ idcirco
nō dolet. Qua cū dolore diſcedēte. dixit ei iudex.
Saltē verbo iubeat. ⁊ ego eū dimittā. Jlle aūt ei
remādauit dicēs. Examina cauſam ſcd̄m legē ⁊ ſi
dignꝰ morte habet ꝓtinꝰ moriat. ſin autē fac quō
tibi placet. ¶ Docebat aūt fratres dicēs. Cuſto=
dire ⁊ ſeipſum ꝯſiderare ⁊ diſcretionē hr̄e opera=
tiones ſunt aīe. Paupertas. tribulatio ⁊ diſcretio
ſunt operationes ſolitarie vite. Scriptum eſt eīn
Si fuerint hi tres viri noe. iob ⁊ daniel ⁊c. Noe ꝑ=
ſonam habet nichil poſſidentiū. iob tribulatoꝝ.
daniel diſcretoꝝ. Si duas res oderit mōachꝰ pōt
ab hoc mundo liber eſſe. Et querenti fratri que
eſſent dixit. Carnalis repauſatio ⁊ vana gloria.
Si vis requiem inuenire in hoc ſeculo ⁊ in futuro
in omni cauſa dic. Quis ego ſum. et non iudices
quenq̄. ¶ Cum quidā frater de ꝯgregatiōe offen
diſſet. abbas de ꝯſilio cuiuſdā ſolitariȷ̄ eū expulit.
Qui cū quaſi flendo deſperaret. abbas paſtor euz
ad ſe adduci fecit. Quē benigne ꝯſolās miſit ad il
lum ſolitariū dicēs. Audiens de te videre te deſi=
dero. Fatiga igitur te vſq3 ad me. Qui cū veniſſet
dixit paſtor. Duo homīes erāt qui ambo habebāt
mortuos ſuos. Reliquit aūt vnꝰ mortuū ſuum. ⁊
abijt plorare mortuū alteriꝰ. Qd̄ ſolitarius audi=
ens ⁊ intelligens in ſermone eius cōpunctus eſt.
¶ Cum quidā frater paſtori dixiſſet ſe ꝑturbatuz
eſſe. ⁊ locum velle deſerere. eo q̄ quedā verba de
quodam fratre audiuiſſet que eū nō edificauerāt
dixit paſtor ne hec verba crederet: q2 vera nō eſ=
ſent. Jlle vero vera eſſe aſſerebat: q2 frater fidel
ea ſibi retulit. Cui paſtor. Non eſt fidelis qui tibi
dixit. q2 ſi fidelis eſſet nequaq̄ tibi talia diceret.
Et ille. Ego vidi oculis meis. Jlle aūt interro=
gatus de feſtuca ⁊ trabe q̄d eſſent. rn̄dit de feſtu
ca q̄ feſtuca eſſet ⁊ de trabe q2 trabs eſſet. Et pa
ſtor. Pone in corde tuo q2 peccata tua ſunt. ſicut ⁊
trabs. illiꝰ aūt velut hec ꝑua feſtuca. B ¶ Fr
quidā q̄ pctm̄ grāde fecerat. volēs penitere trien
nio interrogauit abbatē paſtorē ſi multū eſſz. Qui
dixit. Multū eſt. Et queſitus ſi annuz iuberet ait
Multū eſt. Aſtātes aūt dicebāt. Vſq3 ad. xl. dies
Et ille. multum eſt. Et adiecit. Puto q̄ ſi ex toto
corde homo penituerit. ⁊ peccatū non iterauerit.
etiā penitentiā triduanā ſuſcipiet dn̄s. ¶ Inter=
rogatus de illo verbo qui iraſcitur fratri ſuo ſine
cauſa ⁊c. ait. Ex omni re qua te grauare voluerit
frater tuus: ne iraſcaris aduerſus eum donec ocu
lum dextrum tibi extrahat. ⁊ ſi aliter feceris. ſine
cauſa ſibi iraſceris. Si aūt aliq̄s te voluerit ſepa=
re a deo. ꝓ hoc iraſcere ei. ¶ Dixit iterum paſtor.
Qui q̄rulosus eſt: monachꝰ nō eſt. Qui malitiā in
corde ſuo tenuerit: monachus nō eſt. Qui iracun=
dus eſt: monachus nō eſt. Qui malū ꝓ malo red=
dit. monachus nō eſt. Qui elatus ſꝫ verboſus eſt:
monachus nō eſt. Qui vero vere eſt monachꝰ: ſꝫ
eſt humilis. manſuetus. charitate plenꝰ. ⁊ timorē
dei ſemper ⁊ vbiq3 pre oculis hn̄s vt non peccet.
¶ Dixit iterū q̄ ſi ſunt tres in vnū: ex quibꝰ vnus
bene q̄ſcat. alius aūt infirmetur ⁊ gr̄as agat. ter
cius vero miniſter eius ſit ex ſincera voluntate.
hi tres ſiles ſunt velut ſint vniꝰ operis. ¶ Cum
quidā frater ſibi ꝯquereretur q̄ multas cogitati=
ones hn̄s in ipſis ꝑiclitaretur. euz ſub aere nudo
eiecit dicēs. Expande ſinū ⁊ apprehēde ventum.
Qui ait. Non poſſum. Et ille. Nec cogitatiōes ꝓ=
hibere potes ne introeāt: ſed tuū eſt reſiſtere eis.
¶ Interrogatꝰ a quodā fratre q̄d de hereditate ſi
bi dimiſſa faceret. dixit vt poſt tres dies ad ſe re=
diret. Qui cum rediſſet. ait illi. Si dixero da eam
clericis: faciēt inde ꝯuiuia. ſi dixero da eam parē=
tibus. non eſt tibi merces. ſi dicam da eam paupe
ribus ſecurꝰ eris. Quicquid ergo vis fac. ego cau
ſam non habeo. Hec in vitaſpatrū.

¶ De ſancto Johanne abbate clxxii

A

Johannes abbas cū epiſius ꝑ annos. xl.
in heremo habitaſſet. interrogauit eum
quantum ex hoc profeciſſet. Et ille dixit.
Ex quo cepi ſolitariꝰ eſſe: nunq̄ vidit me ſol man=
ducantē. Et iohannes. Nec me iraſcentē. Si=
mile fere legitur ibidē q̄ cū epiphaniꝰ ep̄s abbati
hilarioni daret carnes. Jlle ait. Jgnoſce michi: q2
ex quo accepi habitū hūc nō dimiſi aliquē dormi=
re q̄ aduerſuz me aliq̄d hr̄et. neq3 dormiui hn̄s ali

¶ De .ſ. iohanne et moiſe abbatibus

quid aduerſus aliquem. Cui ille. Ignoſce michi: q; melior es q̄ ego. Volens ioħes ad ſimilitudinem angeloꝝ nichil operari ſ; deo ſine intermiſſione vacare. ſeipſu; expoliauit ⁊ vna hebdomoda in heremo fuit. Cum aūt fame pcicuraret. ⁊ aculeis muſcarū ⁊ veſparū totus vulneraret. reuerſus ad hoſtium fratris ſui pulſauit. Ad quē ille. Quis es tu. Et ille. Ego ſum iohannes. Frater aūt dixit ei Nequaq̄. Johannes eīm angelus factus eſt. ⁊ inter homines vltra non eſt. Et ille. Vere ego ſum. Et nō aperiēs ei: dimiſit eū affligi vſq; mane. Poſtea aperiēs dixit. Si homo es. opus habes iterū opari vt paſcaris ⁊ viuas. Si aūt angelus es. q̄d queris intrare cella;. Et ille dixit. Ignoſce michi frater q; peccaui. Cum aūt moreretur. rogauerūt eum fratres vt aliq̄d verbū ſalutare ⁊ cōpendioſum loco hereditatis ſibi relinqueret. Qui ingemiſcens ait. Nunq̄ feci propriā voluntatē. nec aliq̄d docui q̄d prius ipſe non fecerim. Hec in vitaſpatrum.

De ſancto moyſe abbate. clxxiii. A

Moyſes abbas dixit fratri penitēti a ſe ſermonē. Sede in cella tua. ⁊ docebit te vniuerſa. Cum quidā ſenex infirmat⁹ in egiptū ire vellet: ne fratres nimis grauaret. Dixit ei abbas moyſes. Non vadas: q̄m in fornicationem caſurus es. Qui ↄtriſtatus dixit. Mortuū eſt corpus meū. ⁊ tu michi iſta dicis. Cum ergo iuiſſet. ⁊ quedam virgo ex deuotione ſibi ſeruiret. ille ↄualeſcēs eam violauit. Que cū filiū peperiſſet. ſenex puerum in vlnis accipiens: in die magne feſtiuitatis/que erat in ſixti eccleſia coram multitudine fratrū intrauit. Cu; aūt oēs flerent dixit. Videtis infantē hunc. Filius eſt inobediētie. Cauete ergo vobis frēs q; in ſenectute hoc feci. ⁊ orate ꝑ me. Et pergēs ad cellā ad priſtinū ſtatū reuerſus eſt.

¶ Alius quoq; ſenex cū dixiſſet altri mortu⁹ ſum Ille ait. Non ↄfidas in te donec exeas de corpore Nam ſi dicis q̄ mortuus es: ſathanas tñ mortuus non eſt ¶ Cum frater quidā peccaſſet: miſerūt ad abbatē moyſen. Qui accepta ſporta plena arena. venit ad eos. Quem cū frēs quidnam hoc eſſet interrogarēt. Dixit. Peccata mea ſunt poſt me currētia. ⁊ nō video ea. ⁊ veni hodie aliēa iudicare peccata. Illi aūt hoc audiētes: fratri pepercerūt.

¶ Simile legiť de abbate priori. Nam cū frēs de quodā fratre culpabili loquerētur. Ille tacebat. Cum ergo accepiſſet ſaccuū plenū arena retro. ⁊ de eadē arena modicū an̄ ſe ferret. interrogatus quid hoc eſſet dixit. Multa arena ſunt peccata mea que poſt me ferens ipſa non ↄſidero. nec pro eis doleo. Modica vero arena ſunt peccata fratris āte me poſita que ſemꝑ ↄſidero. ⁊ ipſa video cum tñ peccata mea ante me ſemꝑ portare deberem. ⁊ de ipſis cogitare. ⁊ pro ipſis deum rogare.

¶ Cum abbas moyſes factus fuiſſet clericus. et impoſuiſſent ei ſuperhumerale. dixit ei ep̄s. Abbas factus eſt candidatus. Et ille. A foris domine purpura. vtinam intus. Volens aūt ep̄us cum probare. dixit clericis ſuis: vt q̄n ad altare acce

derет ipſum cum iniuria expellerent. deinde eum
ſequētes quid loqueref audirēt. Proijciētes aūt
eū foras dixerūt. Exi foras ethiops. Qui egredi
ens dicebat. Bñ tibi fecerūt cinerate ꝛ cacabate.
q꞉ cū homo nō ſis quare te in medio hoīm dare ꝑ
ſumpſiſti. Hec in vitaſpatrum.

De ſancto arſenio abbate clxxiiii. A

ARſenius cum adhuc in palacio ꝯſiſteret. ꝛ
vt ad ſalutē dirigeref oraret. audiuit. Ar
ſeni fuge hoīes. ꝛ ſaluaberis. Accedēs igi
tur ad monachalem vitam ꝛ ibidē orans. audiuit
Arſeni. fuge. tace ꝛ quieſce. Legitur eñ ibidē de
hac quiete appetēda ꝙ tres frēs cū facti fuiſſent
monachi. vnus elegit diſcordantes ad pacem re-
ducere. ſcđs infirmos viſitare. terciꝰ in ſolitudine
quieſcere. Primꝰ igitur laborās propter lites ho
minū nō potuit oībus placere. ꝛ tedio victus ve-
nit ad ſcđm. Quē inuenit aīo deficientē ꝛ māda-
tum perficere nō valentē. Et ꝯcordātes ad terciū
qui erat in ſolitudine venerūt. Cui cū tribulatio-
nes ſuas narraſſent: ille miſſa aqua in cipho dixit
Attēdite in aquā. Et erat cōmota ꝛ turbulenta:
Et rurſus dixit. Attēdite modo quō quieta ꝛ lim-
pida facta eſt. Qui cum intenderēt. ꝛ vultus ſuos
viderēt ait. Sic qui in medio hominū ꝯſiſtunt pre
turba nō vident pctā ſua. Cū aūt quieuerint. tunc
peccata ſua videre valebunt. Quidam etiam
cum inueniſſet quendam in heremo velut beſtiā
herbas manducantem ꝛ nudum. currebat poſt
ipſum fugientem dicens. Expecta me q꞉ propter
deum ſequor te. Et ille. Et ego propter deū fugio
te. Cum aūt veſtem ꝓieciſſet: expectauit eū dicēs
Qm̄ materiam mundi ꝓieciſti a te. expectaui te.
Cui ille. Dic michi quō ſaluus efficiar. Qui reſpō
dens. Fuge hoīes: ꝛ tace. Matrona quedam ꝛ
nobilis ꝛ ſenex venit vt abbatē arſeniū ex deuo-
tione videret. Qui rogatus a theophilo archiepō
vt ſe videri ꝑmitteret nullatenꝰ acqeuit. Tandē
illa ad eiꝰ cellā ꝓperās ipſum foris ante hoſtium
celle inuenit. ꝛ ſe ad eiꝰ pedes ꝓſtrauit. Ille autē
cum indignatione nimia eleuauit eam dicens. Si
faciē meā videre vis: vide. Illa aūt faciē eiꝰ pre
ꝯfuſione ꝛ verecundia nō ꝯſiderauit. Cui ſenex.
Quō cum mulier ſis tantam nauigationē facere
preſumpſiſti. Ecce eñ romam redibis ꝛ ꝙ abba-
tem arſenium videris alijs mulieribꝰ enarrabis.
ꝛ ille ſic̄ venient vt videāt me. Et illa. Si deo dan
te romam rediero: nullam huc venire permittam
Sed ſaltem obſecro vt ores ꝓ me. ꝛ mei memor
ſis ſemꝑ. Cui ille. Oro deum vt deleat memoriā
tuam de corde meo. Et illa audiēs turbata nimiū
venit in ciuitate: ꝛ ꝑ triſticia febricitare cepit Qđ
archiepſ audiēs ad eam ꝯſolandam acceſſit. Illa
aūt dicebat. Ecce ego ꝯtriſtata morior. Cui archi
epſ. Neſcis q꞉ mulier es. ꝛ inimicus ſanctos per
mulieres impugnat. et propterea ſenex hoc dixit
Nam pro aīa tua ſemꝑ orat. Et ſic ꝯſolatione re-
cepta cū gaudio ad propria remeauit. De quo
dam alio patre legitur ꝙ cum diſcipulus eius ſibi
diceret. Senuiſti abba. accedamꝰ parū iuxta mū
dum. Ille ait. Ubi nō eſt mulier ibi eamus. Dixit
ei diſcipulus. Et vbi eſt locus non hñs mulierem
niſi forte ſolitudo. Et ille. Ergo in ſolitudinē me
tolle. Alius etiā frater cū matrē ſuam vetulam
trāſfluuiū portare deberet. ille manꝰ ſuas pallio
inuoluit. Cui illa. Ut qđ ſic opuiſti manꝰ tuas fili
Et ille. Corpus mulieris ignis eſt. ꝛ ex eo ꝙ te cō
tingebā. aliaꝝ feminaꝝ memoria in meo aīo ve
niebat. B Arſenius aūt per totum tp̄s vite
ſue ad opus ſedens manuū ſuaꝝ. pannū habebat
in ſinu ꝓpter lachrimas que crebro de oculis eiꝰ
currebāt. Totam noctē inſomnē ducebat. Mane
aūt facto cū propter nature laſſitudinem dormire
vellet: dicebat ſomno. Ueni ſerue male. Et ſurri-
piebat parum ſomni ſedendo. ꝛ ſtatim ſurgebat.
Dicebat quoqꝫ. Sufficit mōacho ſi dormierit vna
hora. ſi tñ eſt pugnator. Cūqꝫ pr̄ ſancti arſenij
nobiliſſimꝰ ſenator vitā finiēs ꝛ teſtamētū faciēs.
magnā hereditatē arſenio dimiſiſſet. magiſtrianꝰ

predictum teſtamentū ad ipſum detulit. Qđ ille
accipiēs voluit illud ſcindere. Magiſtrianus aūt
eius pedibus ꝓuolutꝰ. rogauit ne hoc faceret: qꝛ
caput eius ꝑſciderek. Cui arſeniꝰ. Prius mortuꝰ
ſum ꝙ ille. Ipſe igit̄ cū modo mortuus ſit quō me
fecit heredem. Et remiſit teſtamentū nichil acci-
pere volens ⁋ Quadā vice facta eſt vox ad eū di
cens. Ueni ⁊ oñdam tibi opa hoīm. Et eduxit eū
in quēdā locū. oñditqꝫ ei ethiopē incidentē ligna
⁊ facientē ſarcinā grandē quā portare nō poterat
Deinde iterū ligna incidebat ⁊ ad ſarcinā adde-
bat. ⁊ hoc faciebat diutius. Oſtenditqꝫ ei rurſum
hominē haurientē aquā de lacu ⁊ effundentem a
quā in ciſternā ꝑtuſam ꝗ aquā refundebat in lacū
⁊ ipſā ciſternā implere volentē. Et oñdit ei iterū
templū. ⁊ duos viros ſedētes in equis portātes li
gnū tranſuerſum. Uolentes aūt introire in tēplū
nō poterāt: eo ꝙ lignū in tranſuerſo portarēt. Et
expoſuit dicēs. Hi ſūt ꝗ portāt quaſi iugū iuſtitie
cū ſupbia. ⁊ nō humiliātur. ꝓpter qđ remanēt fo
ris a regno dei. Qui ligna incidit. homo eſt in pec
catis multis. ⁊ pro eo vt agat penitentiā non ſub
trahit de peccatis. ſed addit iniqtates iniqtatibꝰ
Qui aūt aquā haurit hō eſt bona opa faciēs. Sed
qꝛ cū eis ſūt permixta mala perdit bona opa ſua
Ueſpere ſabbati veniēte die dñico relinquebat pꝰ
ſe ſolem. ⁊ extēdebat manꝰ ſuas ad celum donec
mane die dñico ſol aſcendens faciem eius illuſtra
bat. ⁊ ſic reſidebat. Hec in vitaſpatrū.

⁋ De ſcō agathon abbate. clxxv. A

Agathon abbas ꝑ trienniū lapidē in os ſuū
mittebat donec taciturnitatē diſceret
Alius quoqꝫ frater cū intraſſet ꝯgregati-
onem dixit intra ſe. Tu ⁊ aſinus vnū eſto. Sicut
ergo aſinus vapulat ⁊ nō loquit̄. iniuriā patit̄. et
non reſpondet. ſic et tu. Alius quoqꝫ frater a men
ſa expulſus nichil reſpondit. Poſtmodū ſup hoc in
terrogatus ait. Poſui in corde meo ꝙ equalis ſim
cani. qui cum ſectat̄ foras egredit̄. Interrogatus
agathon ꝗ virtus plus haberet laboris rñdit. Pu
to non eſſe talem laborē qualem orare deū. Nam
inimici eius ſemp laborant eiꝰ orōnē ꝑinterrumpe.
Nā in ceteris laboribus hō aliquā requiem poſſi-
det. orator aūt opꝰ habet magni certamis. Inter-
rogatus agathon a quodam fratre quomō cū fra-
tribus habitare deberet. ait. Sicut in prima die ⁊
nō aſſumas fiduciā. Non ē eñi peior paſſio ꝙ fidu
cia genitrix eſt eñi oīm paſſionū. Dixit iterū. Iracū
dus ſi mortuos ſuſcitet nō placet alicui vel deo ꝓ
pter iracundiā ſuam. Frater quidā iracundꝰ intra
ſe ait Si ſolus habitarē. ad irā non ita cito moue-
rer. Quadā aūt vice cum vrceolū aqua impleret.
verſatus eſt. Secūdo impleuit et iterū verſatꝰ eſt.
Tercio impleuit et verſatꝰ eſt. Qui cōmotus furo-
re fregit vaſculū. In ſe autem reuerſus cognouit
quia ab eodem demone iracūdie ſit illuſus. ⁊ dixit
Ecce ſolus ſum. et tñ ira me vicit. Reuertar ego in
ꝯgregationem. quia vbiqꝫ labor. et vbiqꝫ pacien-
tia et adiutorio dei opus eſt ⁋ Econtra erant duo
frēs qui multis annis inuicem cōuerſantes nunꝗ
ad iracūdiam poterant ꝓuocari. Quadā vice dixit
vnus alteri. faciamꝰ ⁊ nos litem ſicut homines de
mundo faciunt. Et ille reſpondit. Neſcio qualiter
fiat lis. Et dixit frater. Pono in medio laterculū et
dico meū eſt. Tu aūt dic nō. ſed meum eſt. ⁊ inde
fiet litis iniciū. Poſita eſt ergo teſta i medio Dixit
vnus meum eſt hoc. et alter dixit. non. ſed meū eſt
Et ille reſpondit. Etiam tuū eſt. Tolle ergo et va
de. Et diſceſſerūt: nec inter ſe ꝯtendere potuerūt.
⁋ Erat aūt abbas agathon ſapiens ad intelligen
dum. impiger ad laborandum. parcus in cibo atqꝫ
veſtimēto. Dixit aūt. Scđm volūtatē meā nunꝗ
dormiui retinens in corde aduerſus quenꝗ dolo
rem. Nec dimiſi dormire alium hñtem aduerſum
me aliquid. ⁋ Moriturus quoqꝫ agathon tribus
diebus manſit immobilis apertos tenens oculos.
Qui cum pulſaretur a fratribus rñdit. In ꝯſpectu
diuini iudicij aſſiſto. Dicunt ei. Et tu times. Et il
le. In cuſtodiendis mādatis dei virtute qua potui
laboraui ſed homo ſum. ⁊ neſcio vtrū placuerunt

opera mea dn̄o. Dicunt ei. Et non ꝯfidis de operibus tuis ꝙ ſcḋm deum ſunt. Et ille. Non pſumo donec venero ante illum. Aliter em̄ ſunt iudicia dei. ⁊ aliter iudicia hominū. Cū aūt eū adhuc interrogare vellent. Ait. Oſtendite charitatē. ⁊ nolite mecū loqui: q: occupatus ſum. Quo dicto. ſtatim ſpm̄ cum gaudio emiſit. Uidebant em̄ eum colligentem ſpm̄ queadmodū ſi quis ſalutet amicos ſuos dilectos. Hec in vitaſpatrum.

De ſancto barlaam clxxvi. A

Barlaam cui⁹ hiſtoriā iohēs damaſcenus diligēti ſtudio compilauit. operante in eo diuina grā ſanctum ioſaphat regem ad fidem ꝯuertit. Etenī cum vniuerſa india xp̄ianis ⁊ monachis plena eſſet. ſurrexit rex quidā prepotens nomine auennir qui xp̄ianos ⁊ ꝓcipue monachos plurimū ꝑſequebatur. Accidit aūt vt quidam regis amicus ⁊ in palacio ſuo prim⁹ diuina commonit⁹ grā regiam aulam relinqueret. ⁊ monaſticū ordinē introiret. Qḋ rex audiēs pre ira inſaniens eum per queqꝫ deſerta inquiri fecit. ⁊ vix inuentum ad ſe adduci mādauit. Uidenſqꝫ eū vili tunica cooptum ⁊ fame maceratū: qui ſplendidis veſtimentis ornabatur. ⁊ multis diuitijs affluere ꝯſueuerat. Dixit ei. O ſtulte ac mētis perdite. cur honorem in ꝯtumeliā commutaſti. ⁊ te ludū puerorū feciſti. Cui ille. Si hui⁹ a me rationē audire deſideras: inimicos tuos ꝓcul a te abijcias. Regem autem qui eſſent hm̄oi inimici querente: ait. Ira et ꝯcupiſcētia. hec enim impediunt ne veritas videatur. Aſſideant aūt ad audientiam dicendorū. prudētia ⁊ equitas. Cui rex. Fiat vt loqueris. Et ille. Inſipientes ea que ſunt deſpiciunt quaſi non ſint. ea vero que non ſunt quaſi ſint: apprehēdere moliūtur. Qui autē non guſtauerit eorū que ſunt dulcedinē. non poterit eorū que nō ſunt addiſcere veritatem. Multa aūt illo de myſterio incarnationis ⁊ fidei proſequente. Rex ait. Niſi tibi in principio promiſiſſem ꝙ de medio ꝯſilij iram remouerem. nunc vtiqꝫ igni tuas carnes traderē. Surge igitur ⁊ fuge ex oculis meis ne vltra te videam: et male te perdam. Uir aūt dei triſtis abſceſſit eo ꝙ martiriū perpeſſus non eſſet. Interea dum rex liberos non haberet. puer ei pulcerrim⁹ naſcitur: ⁊ ioſaphat appellatur. Congregāte aūt rege infinitā multitudinē vt dijs pro ortu pueri immolarēt. quinquagintaquinqꝫ aſtrologos ꝓuocauit: a quibus quid futurū eſſet filio ſuo diligenter queſiuit. Cunctis aūt reſpondentib⁹ cum magnū in potentia ⁊ diuitijs futurū. vnus ſapiētior ex ipſis dixit. Puer iſte qui nat⁹ eſt tibi o rex nō in tuo erit regno: ſed in alio incōparabilr meliori. Nam illius quam perſequeris chriſtiane religionis vt eſtimo futurus eſt cultor. Hoc aūt nō a ſemeipſo ſed a deo inſpirāte dixit. Audiēs hoc rex ⁊ plurimum expaueſcens. in ciuitate ſeorſum palaciū ſpecioſiſſimū ꝯſtrui fecit. ⁊ ibi puerū ad habitandum poſuit. ibiqꝫ ſecū iuuenes pulcerrimos collocauit precipiēs ill̄. vt nec mortē nec ſenectutē. nec infirmitatē vel paupertatē. nec aliquid qḋ poſſet ſibi afferre triſticiā ei nominarēt ſed omnia iocunda ei proponerēt. quatenus mens eius leticijs occupata nil de futuris cogitare poſſet. Si quē vero miniſtrantiū infirmari ꝯtingeret. hunc protinus rex precipiebat eijci. ⁊ aliū loco eius incolumē ſubrogari. Precepitqꝫ ne ſibi de xp̄o aliquā facerēt mētionem. B Eodem tp̄e erat cū rege vir quidā chriſtianiſſim⁹ ſed occultus: qui inter nobiles regis principes prim⁹ erat. Hic cum aliqn̄ cum rege ad venandum iuiſſet. hominē quendā pauperem pedem leſum a beſtia hn̄tem. ⁊ in terra iacentem inuenit. a quo rogat vt ſe ſuſcipe debeat: q: ſibi in aliquo forſitā ꝓdeſſe poſſet. Cui miles dixit. Ego quidem te libenter ſuſcipio: ſed in quo vtilis inueniaris ignoro. Et ille dixit. Ego ſum homo medicus verborū. Si em̄ aliquis in verbis ledatur: ꝯgruam ſcio adhibere medelam. Miles aūt qḋ ille dicebat pro nichilo computauit. propter deum tn̄ ipſum ſuſcipiens eius curam egit. Uiri aūt qui-

dam inuidi ⁊ malicioſi videntes predictum princi
pem in tanta grã eſſe regis: ipſum apđ regẽ accu
ſauerũt ꝙ nõ ſolum ad chriſtianoꝝ fidez declinaſ
ſet ſed inſuꝑ regnũ conabatur ſibi ſubripere turbã
ſollicitãt ⁊ ſibi ꝯſilians. Sed ſi hec inquiũt ita eſſe
o rex ſcire deſideras ipſum ſecreto aduoca. ⁊ vi=
tam hanc cito finiendam cõmemora. ⁊ idcirco glo
riam regni te velle derelinquere. ⁊ monachoꝝ ha
bitum aſſumere aſſeras quos tñ ignoranter acte=
nus fueras perſecutus. Et tunc videbis quid tibi
reſponderit. Que cum rex omnia vt illi ſuaſerant
feciſſet. ille doli ignarus perfuſus lachrimis pro=
poſitum regis laudauit ⁊ vanitatem mundi reme
morans quantocius hoc adimplendum ꝯſuluit:
Quod rex audiens ⁊ verum eſſe quod illi⁹ dixe=
rant credens. furore repletus eſt. nichil tñ ſibi re=
ſpondit. Uir aũt perpendens ꝙ rex grauiter ver=
ba ſua acceperat tremens abſceſſit. ⁊ medicum ſe
habere verborum recolens. omnia ſibi narrauit.
Cui ille. Notum ſit tibi ꝙ rex ſuſpicatur vt pro=
pter hoc dixeris ꝙ eius regnum velis inuadere.
Surge igitur cito ⁊ comã tuam tonde. ⁊ veſtimẽ
ta abijciẽs ciliciũ indue. ⁊ ſummo diluculo ad re=
gem ingredere. Cumqꝫ rex q̇d ſibi hoc velit inter=
rogauerit: rñdebis. Ecce rex parat⁹ ſum ſequi te.
Nam ⁊ ſi via ꝑ quã cupis ire difficilis ſit. tecuꝫ tñ
exiſtenti facilis michi erit. Sicut eñ ſociũ me ha=
buiſti in ꝓſperis. ſic habebis pariter in aduerſis.
Nunc igitur preſto ſum quid moraris. Qđ cũ ille
ꝑordinẽ feciſſet. rex obſtupuit. ⁊ falſarios arguẽs
virũ ampliori honore dotauit. Filius aũt eius
in palacio educatus ad etatem adultam ꝑuenit ⁊
in omni ſapientia plene edoctus fuit. Admirans
aũt cur pater ſic eũ recluſiſſet. vnũ de ſeruis ſibi fa
miliariorẽ ſecreto de hac re interrogauit: dicẽs ſe
in multa meſticia poſitũ pro eo ꝙ foras egredi nõ
liceret: adeo vt nec cib⁹ ſibi ſaperet nec pot⁹. Qđ pa
ter audiẽs ⁊ dolens. equos idoneos parari fecit
⁊ choros plaudentes ante eũ mittẽs. ne quid ſibi
fedũ occurreret diligẽter ꝓhibuit. Predctõ igit
iuuene taliter ꝓcedẽte: quadã vice vn⁹ leproſus
⁊ vnus cecus ſibi obuiauerũt. Quos ille vidẽs et
ſtupens qui ſint ⁊ quidnam habeãt inquiſiuit. Et
miniſtri dixerũt. Paſſiones iſte ſunt que homini=
bus ꝯtingere ſolent. Et ille. Omnib⁹ hominibus
ꝯtingere pñt hmõi. Negantib⁹ illis rñdit. Noti
ſunt igitur qui hec pati debeant. an ſic indefinite
proueniũt. Et illi. Et quis hominũ futura ſcire va
let. Ualde igitur anxi⁹ eſſe cepit ꝓ incõſuetudine
rei. Alia aũt vice quendã valde ſenem rugoſã

habentem faciem ⁊ dorſum incuruatum. ⁊ caden
tibus dentibus balbuciendo loquentem inuenit.
Stupefactus igit̃ diſcere cupit viſionis miraculũ.
Cumqꝫ didiciſſet ꝙ ꝓpter annoꝝ multitudinẽ ad
talem ſtatum veniſſet. ait. Et quis eſt hui⁹ finis.
Dicũt ei. Mors. Et ille. Eſt ne mors oĩm vel ali=
quoꝝ. Cumqꝫ didiciſſet oẽs mori debere. interro=
gauit. In quot annis hec ſuperueniũt. Et illi. In
octoginta vel centũ annis ſenect⁹ inducitur. dein
de mors ipſa ſubſeq̃tur. Hec igitur iuuenis freq̃n
ter in corde ſuo recogitans in multa deſolatione
erat ſed corã pr̃e letitiã ꝓtendebat. plurimũ deſi
derãs in hmõi dirigi ⁊ doceri. Igit̃ quidã
monach⁹ vita ⁊ opinione perfect⁹ habitãs in de=
ſerto terre ſennaar noĩe barlaã. hic que circa filiũ
regis agebantur per ſpm̃ cognouit ⁊ mercatoris
habitũ ſumens ad ciuitatẽ illam deuenit. Acce=
dens qꝫ pedagogo filij regis locut⁹ eſt dicẽs. Ego
cũ negociator ſim lapidẽ ꝑcioſum venalẽ habeo.
qui cecis lumen tribuit. ſurdis aures apit. mutos
loqui facit. inſipiẽtibus ſapiẽtiã infundit. Nunc
igit̃ duc me ad filiũ regis. ⁊ hũc ſibi tradã. Cui il=
le. Uideris hõ mature prudẽtie: ſꝫ verba tua pru=
dentie nõ ꝯcordant. Ueruntamẽ cũ lapidum noti=
ciam habeã ipſum lapidem michi oñde. ⁊ ſi talis
vt aſſeris fuerit cõprobat⁹: a filio regis honores
maximos ꝯſequeris. Ad quẽ ille. Lapis me⁹ in=
ſuꝑ hanc habet virtutẽ. Quia qui nõ habet ſanam
oculoꝝ aciem. ⁊ qui nõ ſeruat integrã caſtitatẽ ſi
forte illum aſpexerit: ipſam virtutẽ quã habet vi
ſibilez ꝑdit. Ego aũt medicinalis artis nõ expers
video te ſanos oculos nõ habere. Filiũ aũt regis
audiui pudicum eſſe. ⁊ oculos pulcherrimos ⁊ ſa
nos habere. Cui ille. Si ſic eſt noli michi oñdere.
qꝛ ⁊ oculos ſanos nõ habeo. ⁊ peccatis ſordeſco:
Nunciãs igitur hec filio regis ipm̃ ad eũ quanto=
cius introduxit. Cuꝫ ergo introduct⁹ fuiſſet. ⁊ rex
eũ reuerẽter ſuſcepiſſet. ait barlaã. In hoc rex bñ
feciſti qꝛ deforis paruitati apparẽti nõ attẽdiſti.
Nam rex quidã magn⁹ in curru deaurato ꝓcedẽs
cũ quibuſdã attritas veſtes indutis ⁊ macie atte
nuatis obuiaſſet. ꝯtinuo de curru exiliens ad pe=
des eoꝝ ꝓcidens ipſos adorauit. ⁊ ſurgẽs in oſcu
la eoꝝ ruit. Proceres aũt ei⁹ indigne hoc ferẽtes
ſed regẽ ſuꝑ hoc arguere formidãtes. fratri ei⁹ re
tulerũt quõ rex magnificẽtie regali indigna feciſ=
ſet. Frater aũt regẽ ſuper hoc redarguit. Erat ãũt
regi conſuetudo ꝙ qñ aliquis morti tradendus
erat. Rex ante eius ianuam preconem cum tuba
ad hoc deputata mittebat. Ueſpere igitur ve=

De ſancto Barlaam

niente ante fratris ianuā tubam ſonare fecit. Qđ
ille audiēs. ⁊ de ſua ſaluatione deſperās: totā no-
ctē in ſomnē duxit. ⁊ teſtamentū fecit. Mane aūt
facto indutꝰ nigris veſtibꝰ. cū vxore ⁊ filijs ad fo-
res palacij lugens acceſſit. Quē rex ad ſe ingredi
faciēs dixit. O ſtulte ſi preconē f̄ris tui cui nichil
te deliquiſſe cognoſcis adeo timuiſti: quō preco-
nes dn̄i mei in quē adeo peccaui timere nō debeā
qui ſonabilius michi tuba mortē ſignificāt ⁊ terri-
bilem iudicis aduentū michi denunciant. Deinde
quatuor capſas fieri iuſſit. ⁊ duas earꝫ extrinſecꝰ
auro vndiqꝫ opiri. ⁊ oſſibꝰ mortuorꝫ putridis im-
pleri. duas vero pice liniri. ⁊ gemmis ⁊ margari-
tis precioſis impleri fecit. Vocanſqꝫ illos magna-
tes quos ſciebat querimoniā apud patrem depo
ſuiſſe. quatuor illas capſas ante eos poſuit ⁊ que
precioſiores eſſent inquiſiuit. Illi vero duas de-
auratas magni eſſe precij. reliquas vero vilis pre
cij. eſſe iudicauerunt. Precepit igitur rex deaura-
tas aperiri. ⁊ ꝯtinuo inde fetor intollerabilꝭ ema
nauit. Quibus rex. He illis ſil'es ſunt q̄ glioſis ve
ſtibus ſunt amicti. intus vero immundicia viciorꝫ
pleni. Deinde alias aperiri fecit. ⁊ ecce odor mira
bilis inde exalauit. Quibus rex. Iſte illis pauperi-
mis quos honoraui ſil'es ſunt q̄ ⁊ ſi vilibus veſti-
mentis operiātur. intus tn̄ omni virtutū odore re
ſplendent. Vos aūt ſolum q̄ deforis ſunt attendi-
tis. ⁊ que deintꝰ ſunt nō ꝯſideratis. Scđm igitur
illum regē tu quoqꝫ feciſti bn̄ ſuſcipiēs me. Incipi
ens igitur barlaā cepit ei de mūdi creatione. ⁊ ho
minis ꝑuaricatione. ac filij dei incarnatiōe. paſſi
one ⁊ reſurrectione. longū ſermonē retexere. nec
n̄ de die iudicij. ⁊ de retributiōe bonorꝫ. ⁊ malorꝫ
multa proferre. ⁊ ſeruientes ydolis plurimū ex-
probare. ac de eorꝫ fatuitate tale exemplū ponere
dicens. D ❡ Sagittarius quidā auiculā paruā
nomine philomenā capiēs cum vellet eam occide
re. vox data eſt philomene ⁊ ait. Quid tibi prode
rit o homo ſi me occideris? Neqꝫ eīn ventrē tuū de
me implere valebis. Sed ſi me dimittere velles
tria tibi mandata darē que ſi diligētiꝰ ꝯſeruares:
magnā inde vtilitatē ꝯſequi poſſes. Ille vero ad
eius loquelam ſtupefactꝰ: ꝓmiſit ꝙ eam dimitte-
ret. ſi hec ſibi mādata ꝓferret. Et illa. Nunꝙ rem
que apprehēdi nō pōt. apprehēdere ſtudeas. De
re ꝑdita irrecuꝑabili nunꝙ doleas. Verbū incre-
dibile nūꝙ credas. Hec tria cuſtodi. ⁊ bn̄ tibi erit
Ille aūt vt ꝓmiſerat eaꝫ dimiſit. Philomena igiꝭ
per aera volitās dixit ei. Ve tibi homo ꝙ malum
ꝯſiliū habuiſti ⁊ ꝙ magnū theſaurū hodie ꝑdidi-
ſti. Eſt eīn in meis viſceribus margarita que ſtru
cionis ouū ſua vincit magnitudie. Qđ ille audiēs
valde ꝯtriſtatꝰ eſt ꝙ eam dimiſerit. ⁊ eam appre-
hendere conabatur dicēs. Veni in domū meam ⁊
omnē tibi humanitatē exhibebo: ⁊ honorifice te
dimittā. Cui philomena. Nūc pro certo cognoui te
fatuū eſſe. Nam ex his que tibi dixi nullū ꝓfectū
habuiſti qꝛ ⁊ de me perdita ſed irrecuꝑabili doles
⁊ me tēptaſti cape cū nequeas meo itinere ꝑgere
⁊ inſuper margaritā tam grandē in meis viſceri-
bus credidiſti eſſe cum ego tota ad magnitudinē
oui ſtrucionis nō valeaꝫ ꝑtingere. Sic ergo ſtulti
ſunt illi q̄ ꝯfidunt in ydolis qꝛ plaſmatos a ſe ado
rant. ⁊ cuſtoditos a ſe cuſtodes ſuos appellant
❡ Cepitqꝫ ꝯtra fallacē mundi delectationē ⁊ va
nitatē multa diſputare. ⁊ plura ad hoc exēpla ad
ducere dicens. Qui corporales delectatiōes deſi-
derant. ⁊ aīas ſuas fame mori ꝑmittūt. ſimiles
ſunt cuidā homini q̄ dum a facie vnicornis. ne ab
eo deuoraretꝭ. vel velocꝰ fugeret: in quoddā bara
trū magnū cecidit. Dū aūt caderet: manibꝰ arbu-
ſculā quandā apprehēdit. ⁊ in baſe quadā lubrica
⁊ inſtabili pedes fixit. Reſpiciēs vero vidit duos
mures vnū album ⁊ aliū nigrū inceſſanter radicē
arbuſcule quam apprehēderat corrodētes. ⁊ iam
prope erant vt ipſam abſciderēt. In fundo aūt ba
ratri vidit draconē terribilē ſpirantē ignē. ⁊ aper
to ore ipſuꝫ deuorare cupientē. Suꝑ baſem vero
vbi pedes tenebat vidit quatuor aſpidū capita in
de ꝓdeūtia. Eleuās aūt oculos vidit exiguū mellꝭ
de ramis illiꝰ arbuſcule ſtillās. Oblituſqꝫ ꝑiculi in
quo vndiqꝫ poſitus erat. ſeipm̄ dulcedini illiꝰ mo
dici mellis totū dedit. Unicornis aūt mortis tenet
figurā que hominē ſemꝑ ꝑſequitur ⁊ apprehēde-
re cupit. Baratrū vero mūdus eſt omnibꝰ malis
plenus. Arbuſcula vero vniuſcuiuſqꝫ vita eſt que
ꝑ horas diei ⁊ noctis quaſi ꝑ murē albū ⁊ nigrum
inceſſanter ꝯſumiꝭ. ⁊ inciſioni appropinquat. Ba
ſis v̄o quatuor aſpidū corpꝰ ex quatuor elemētis
ꝯpoſitū q̄bus inordinatis copis cōpago diſſoluiꝭ
Draco terribilis. os inferni cūctos deuorare cupi-
ens. Dulcedo ramuſculi delectatio fallax mundi.
per quā homo ſeducitur vt periculū ſuuꝫ minime
intueaꝭ. E ❡ Addidit quoqꝫ dicēs. Sil'es ſunt
iterū mundi amatores homī qui tres amicos ha
buit quorꝫ vnū pluſ ꝙ ſe. ſcđm tantum quantū ſe.
terciū minꝰ ꝙ ſe. ⁊ quaſi nichil dilexit. In magno
itaqꝫ ꝑiculo poſitꝰ. ⁊ a rege citatꝰ. cucurrit ad pri-
mū amicum eius auxiliū querens. ⁊ qualiter euꝫ
dilexerit ſemꝑ cōmemorās. Cui ille. Neſcio quis

is o homo. habeo alios amicos cũ quibus me ho
die letari oportet quos ꝛ amicos amodo poſſide
bo. prebeo tñ tibi duo ciliciola vt habeas qbus va
leas opiri. Confuſus igitur ad ſcdm venit. ꝛ ſilr
eius auxiliũ poſtulauit. Cui ille. Non vacat michi
tecum ſubire agonem. curis enĩ multis circundoꝛ
modicũ tñ vſqꝫ ad hoſtiũ palacij te ſociabo. ꝛ ſta=
tim domũ reuertar ꝓprijs vacãs negocijs. Triſtis
igitur ꝛ deſperãs ad terciũ amicũ ꝑrexit. ſibiqꝫ fa
cie demiſſa dixit. Non habeo os loquẽdi ad te qm̃
vt debui nõ amaui te. Sed in tribulatione circũ=
datus. ꝛ ab amicis deſtitutꝰ. rogo vt michi auxi=
liũ feras. ꝛ michi veniã ꝓbeas. Et ille hilari vul=
tu dixit. Certe amicum chariſſimũ fateoꝛ te eſſe. ꝛ
tui licꝫ modici bñficij nõ immemoꝛ. ꝓcedam te ꝛ
apud regẽ interueniã ꝓ te. ne in manibus tradat
te inimicoꝝ. Primꝰ igitur amicꝰ eſt. diuitiaꝝ poſ=
ſeſſio. pro quibꝰ homo multis ꝑiculis ſubiacet. Ue
niente vero mortis termino. nichil ex omnibꝰ niſi
viles accipit ad ſepeliendũ panniculos. Secũdus
amicus eſt vxoꝛ. filij ꝛ parẽtes q tñ vſqꝫ ad mo=
numentũ ſecum pergẽtes protinꝰ reuertũtur. ſuis
vacãtes curis. Tercius amicus eſt. fides. ſpes et
charitas. ꝛ elemoſina. ꝛ cetera bona opa q̃ nos
cũ eximus de corpe pñt ꝓcedere. ꝛ ꝓ nobis apud
deũ interuenire. ꝛ ab inimicis demonibꝰ nos libe
rare. Hoc inſuꝑ addidit dicẽs. In quadã magna
ciuitate ꝯſuetudo fuit ꝙ hominẽ extraneũ ꝛ igno
tum omni anno in principem eligebãt. Cui omni
poteſtate accepta quicquid volebat facere licituꝫ
erat. ꝛ ſine omni ꝯſtitutione terrã regebat. Illo
igitur in omnibꝰ delicijs ꝑmanẽte. ꝛ ſemꝑ ſibi ſic
eſſe eſtimãte. repente ciues in eũ inſurgebant. ꝛ
per totã ciuitatẽ nudũ trahẽtes in remotã inſulaꝫ
exulem tranſmittebãt. vbi nec cibũ nec veſtimen=
tum inueniens fame ꝛ frigoꝛe vrgebat. Tandem
quidã alius ſublimatꝰ in regno: cum illoꝝ ciuium
ꝯſuetudinẽ didiciſſet. infinitos thezauros ad inſu
lam illam premiſit. vbi poſt annũ in exiliũ relega
tus. ceteris fame deficiẽtibꝰ ille immẽſis delicijs
abundabat. Ciuitas hec mundus iſte eſt. Ciues
tenebraꝝ principes q̃ nos falſa mũdi delectatiõe
alliciunt. nobiſqꝫ nõ ſperãtibꝰ mors ſuꝑuenit ꝛ in
locum tenebrarũ dimergimur. Diuiciaꝝ vero ad
eternũ locũ ꝓmiſſio fit manibꝰ egenoꝝ. Igi
tur cum barlaã ꝑfecte filiũ regis docuiſſet. ꝛ ipſe
eum iam relicto patre ſequi vellet. dixit barlaam
Si hoc feceris cuidã iuueni ſilis eris qui cũ quã=
dam nobilẽ nollet deſponſare vxorẽ. ipe renuẽs
aufugit. ꝛ in quendã locũ deueniẽs virginẽ quan

dam cuiuſdam ſenis pauperis filiam laborantem
ꝛ oꝛe deũ laudantẽ vidit. Ad quam ille. Quid eſt
qd agis mulier. Cum enĩ ita pauper ſis: grãs tñ
agis deo ac ſi magna recepiſſes ab eo. Ad quem
illa. Sicut parua medicina ſepe a magno languo
re liberat. ſic gr̃aꝝ actio ĩ paruis donis magnoꝝ
efficitur auctrix donoꝝ. Hec tñ que extrinſecꝰ ſunt
noſtra nõ ſunt. ſed ea q̃ in nobis ſunt ꝛ nr̃a ſunt.
A deo magna accepi qꝛ me ad ſuã imaginẽ fecit.
Intellectũ michi dedit. ad ſuã me gloꝛiã vocauit.
et ianuã regni ſui iam michi aperuit. Pro tantis
ergo ꝛ tã magnis donis ipm̃ laudare ꝯuenit. Ui=
dens iuuenis eius prudentiã: eã a pr̃e ſuo in vx=
oꝛẽ petijt. Cui ille. Filiaꝫ meã accipe nõ vales: qꝛ
diuitum ꝛ nobiliũ filius es. ego aũt pauper ſum
Sed cũ ille oĩno inſtaret. ait ſenex. Non poſſum
eã tibi dare: vt in domũ patris tui ducas eam: cũ
vnica michi ſit. Et ille. Apud vos manebo. ꝛ vo=
bis me in omnibꝰ ꝯfoꝛmabo. Deponẽs igitur pre
cioſuꝫ oꝛnamentũ. habitũ ſenis induit. ꝛ apud eũ
manens ipſam in vxoꝛẽ accepit. Poſtq̃ vo ſenex
diutius eũ probauit in thalamũ eum duxit. ꝛ im=
menſum pondus diuitiaꝝ quantũ vnq̃ viderat ſi=
bi oſtẽdit. ꝛ omnia ſibi dedit. Dixit aũt ioſaphat.
Conuenienter iſta me tangit narratio. ꝛ a te hoc
dictũ eſſe de me exiſtimo. Sed dic michi pr̃ quot
annoꝝ es. ꝛ vbi ꝯuerſaris: qꝛ a te nunq̃ volo ſepa
rari. Et ille. Annoꝝ ſum. xlv. in deſertis terre ſen
naar degens. Ad quẽ ioſaphat. Amplius pater
michi appares. lxx. ãnoꝝ. Et ille. Si a natiuitate
mea oẽs annos meos q̃ris diſcere: bñ eos exiſti=
maſti. Sed nullo modo a me in menſura vite cõ=
putãtur quotquot in vanitate mũdi expẽſi ſunt.
Tũc enĩ in interioꝛe hoĩe moꝛtuꝰ erã. ꝛ ãnos moꝛ
tis nunq̃ vite noĩabo. Cum igitur ioſaphat eum
in deſertũ ſeq̃ vellet. dixit barlaã. Si hoc feceris.
ꝛ tuo ꝯſoꝛtio carebo. ꝛ ꝑſecutionis fratribꝰ meis
auctoꝛ exiſtã. Sed cum opoꝛtunũ tempus videris
ad me venies. Barlaã igitur filiũ regis baptiſãs
ꝛ in fide optime inſtruẽs: eũ oſculatꝰ eſt. ꝛ ad lo=
cum ſuum reuerſus eſt. Poſtq̃ aũt rex filiũ
xpianũ factũ audiuit: in doloꝛe nimio poſitus eſt.
Quem quidam amicus ſuus nomine arachis ꝯſo
lans ait. Cognoſco rex ſenẽ quendã heremitã qui
de noſtra ſecta eſt qui per oĩa barlaã ſilis eſt. Hic
igitur barlaam ſe ſimulans primo xpianoꝝ fideꝫ
defendet. deinde ſe ſuꝑari ꝑmittet. ꝛ oĩa que do=
cuerat reuocabit. ꝛ ſic filius regis ad nos redibit.
Aſſumpto igitur ꝓdicto principe magno exercitu
ad querendũ barlaã iuit. ꝛ heremitã illũ capiẽs:

ſe barlaam cepiſſe dixit. Quem filius regis audiens captū ſcʒ magiſtꝛm ſuū amare fleuit. Sed poſtmodū ꝑ dei reuelationē hūc nō eſſe cognouit. Ingreſſus igitur pr̄ ad filiū ait. Fili mi in triſtitia magna me poſuiſti. ⁊ meā caniciē inbonoꝛaſti. ⁊ lumē oculoꝝ meoꝝ abſtuliſti. Quare fili hoc feciſti. et deoꝝ meoꝝ cultū reliq̄ſti? Cui ille. Tenebras pr̄fugi. ⁊ ad lumē cucurri. erroꝛē deſerui. ⁊ veritatē agnoui. Noli aūt fruſtra laboꝛare q̄m nunq̄ a xp̄o me poteris reuocare. Sicut enim tibi impoſſibile eſt altitudinē celi manu tāgere. aut maximū ſiccare pelagus ſic ⁊ iſtud eſſe cognoſce. Tunc rex ait. Et quis hoꝝ michi autoꝛ eſt maloꝝ niſi ego qui tam magnifica tibi feci q̄ nunq̄ aliq̄s patrū fecit filio. Quapꝛopter prauitas volūtatis tue. ⁊ ꝯtentio effrenata aduerſus caput meū te inſanire fecit. Merito aſtrologi in natiuitate tua dixerūt te arrogantē ⁊ parētibꝰ inobedientē futurū. Nunc vero ſi michi nō acq̄eueris a mea diſcedes filiatione ⁊ ꝓ pr̄e inimicꝰ effectus illa tibi faciā que nec hoſtibus adhuc feci. Cui ioſaphat. Cur rex triſtaris q2 bonoꝝ particeps effectꝰ ſum? Quis vnq̄ pr̄ in filij ſui pꝛoſpitate triſtis apparuit. Non ergo iam patrē vocabo te. Sed ſi michi aduerſaberis: ſicut ſerpentē fugiā te. Rex igit̄ ab eo cū ira diſcedens arachi amico notā fecit filij duriciā. Qui ſibi ꝯſuluit vt nō aſperis verbis cū eo vteret̄: q2 blandis ⁊ lenibꝰ puer meliꝰ traheret̄. Sequēti igitur die rex ad filiū venit. ⁊ circūplectēs oſculabat̄ eū: dicēs. Fili dulciſſime: honoꝛa caniciem patris tui. Verere fili patrē tuum. An neſcis quale bonū eſt patri obedire. ⁊ eū letificare. ſicut ecōtra malum eſt ipſum exacerbare? Quotquot eñ fecerūt male perierūt. Cui ioſaphat. Tēpus amādi ⁊ tempus odiendi ⁊ tēpus obediēdi. tēpus pacis ⁊ tempus belli. Nullo eñ modo auertētibꝰ nos a deo obedire debemꝰ. ſiue ſit pater ſiue ſit mater. ¶ Videns igitur pater eius ꝯſtantiam. ait. Ex quo video tuam pertinaciam. nec michi obedire vis: ſaltem veni: ⁊ ambo pariter veritati credamꝰ. Barlaā eñ q̄ te ſeduxit a me vinctꝰ tenet̄. Nr̄i igitur ⁊ veſtri cū barlaam ꝯueniāt. ⁊ pꝛeconē mittā. vt omnes galilei ſine timoꝛe veniant. Et diſputatione incepta ſi veſter barlaā obtinuerit vobis credemus. ſi aūt nr̄i nobis ꝯſentietis. Qđ cū regis filio placuiſſet. ⁊ illi cū ſimulatu barlaam oꝛdinaſſent quō priꝰ deberet ſimulare ſe fidē xp̄ianoꝝ defendere. ⁊ poſtea ſe ꝑmittere ſupari. oēs inſimul conuenerūt. Cōuerſus igitur ioſaphat ad nachoꝛ dixit. Noſti o barlaā qualr̄ me docuiſti. Si igit̄ fidē quam me docuiſti defenderis in doctrina tua vſq̄ in finē vite ꝑmanebo. Si aūt ſuparꝰ fueris: ſtatim in te meā ꝯtumeliā vindicabo. ⁊ coꝛ tuū ⁊ linguā manibus extrahēs dabo canibus: ne alij ampliꝰ pꝛeſumāt filios regum in erroꝛē mittere. His auditis nachoꝛ triſtis ⁊ pauidus vehemēter factus eſt: vidēs ſeipm̄ in foueā quam fecit decidiſſe. ⁊ laq̄o ſuo cōpꝛehenſum eſſe. Animaduertēs igit̄: cognouit meliꝰ eſſe filio regis adherere vt periculum mortis euadere poſſet. Rex aūt ſibi palā dixerat vt fidem ſuā ſine timoꝛe defenderet. Vnus ergo rhetoꝝ ſurgēs dixit. Tu es barlaā q̄ filiū regis ſeduxiſti? Et ille. Ego ſum barlaā qui filiū regis nō in erroꝛē miſi ſed ab erroꝛe liberaui. Et rhetoꝛ. Cum eximij ⁊ mirabiles viri deos nr̄os adoꝛauerunt quō tu aduerſus eos audes inſurgere? Et ille rn̄dens ait. Chaldei greci ⁊ egiptij errantes: creaturas deos eſſe dixerūt. Nam chaldei elemēta deos eſſe arbitrati ſunt. cum creata ſint ad vtilitatem hominū: vt eoꝝ dn̄ationi ſubiaceāt. ⁊ mltis paſſionibꝰ coꝛrūpantur. Greci quoq̄ nephandos hoīes deos putāt. ſicut ſaturnū quē aiunt filios ſuos comediſſe. ⁊ virilia ſibi abſcidiſſe. ⁊ in mare ꝓieciſſe. ⁊ venerē inde natā fuiſſe. ⁊ a filio ſuo quoq̄ ioue alligatū ⁊ ī tartaꝝ ꝓiectū eſſe. Jupiter quoq̄ rex alioꝝ deoꝝ eſſe deſcribitur. Queʒ tn̄ in aīalia tranſfoꝛmatū ſepe dicunt vt adulteria ꝯmitteret. Venerē quoq̄ deam adulterā eſſe dicunt. Nam aliq̄n habuit mechuʒ martem. aliq̄n adonidem. Egiptij aūt aīalia coluerūt. ſcʒ ouem vitulum ꝓꝛcū ⁊ hmōi. Xp̄iani aūt filiū altiſſimi colunt qui de celo deſcēdit. ⁊ carnē aſſumpſit. Cepit igitur nachoꝛ fidem chꝛiſtianoꝝ euidenter defendere. ⁊ rōnibus communire. ita q̄ rhetoꝛes illi muti effecti nichil oīno reſpondere ſciuerūt. Joſaphat igitur vehementer exultabat: eo q̄ dn̄s ꝑ inimicū veritatis: veritatē defendiſſet. Rex autē furoꝛe nimio repletus eſt. Juſſit igitur ꝯſilium diſſolui quaſi de his ſequēti die denuo tractaturus. Dixitq̄ ioſaphat patri. Aut magiſtrū meū permitte mecū hac nocte manere: vt ſimul de reſponſionibus fiendis craſtino ꝯferamus. ⁊ tu tuos tecū aſſumas ⁊ cū eis ꝯferas. Aut tuis mecum ꝑmiſſis accipe meū. Alioquin non iuſtitiā ſed violentiam exercebis. Quapꝛopter nachoꝛ ſibi conceſſit ſpem adhuc hn̄s q̄ eū ſeduceret. Cū igitur filiꝰ regis cū nachoꝛ domū rediſſʒ. Dixit ei ioſaphat. Ne putes me ignoꝛare q̄s ſis? Scio te nō eſſe barlaam ſed nachoꝛ aſtrologū. Incipiēſq̄ ioſaphat viā ſalutis ei p̄dicauit. ⁊ ad fidem ꝯuertēs: mane ad heremū

miſit. Ubi baptiſmũ ſuſcipiens heremiticã vitam
duxit. J Magus aũt quidã nomine theodas
hec que gerebãtur audiẽs ad regẽ venit. et ꝙ filiũ
ſuum ad leges patrias redire faceret ꝓmiſit. Cui
rex. Si hoc feceris: ſtatuã aureã tibi erigã. et ipſi
ſicut diis ſacrificiũ offerã. Et ille. A filio tuo cun-
ctos remoue. et mulieres decoras et ornatas intro
duci precipe: vt ſemꝑ cum eo ſint et miniſtrent ei.
ꝯuerſentur et morẽtur cũ eo. Ego aũt vnũ de ſpi-
ritibus meis ad eum dirigam qui eum ad libidi-
nem inflãmabit. Nichil em̃ iuuenes ſic põt ſeduce
re ſicut facies mulierũ. Rex em̃ quidã cũ filiũ vix
habuiſſet: dixerũt peritiſſimi medici ꝙ ſi infra de-
cẽ annos ſolẽ vł lunã viderit lumine oculoꝝ pri-
uabit̃. Rex igit̃ in quadã petra ſpelũca excisa filiũ
ibi vſ ad annos decẽ manere fecit. Quib⁹ fini-
tis iuſſit rex vt omniũ rerũ genera ante eũ adduce
rentur. et omnium nomina et notitiam poſſet hr̃e.
Adductis igitur ante eũ auro et argẽto. lapidib⁹
ꝓcioſis. veſtib⁹ ſplẽdidis. equis regalib⁹. et omniũ
rerũ generib⁹. cũ de vniuſcuiuſ rei nomine inter
rogaret: miniſtri omniũ ſibi nomina indicabant.
Cum aũt nomẽ mulierũ diſcere anxie q̃reret. ſpa
tarius regis ludendo dixit demones eas eſſe que
hoĩes ſeducũt. Rege autẽ interrogãte filiũ q̃d de
oĩbus q̃ viderat plus amaret. q̃d inquit pr̃ aliud
niſi demones illos q̃ ſeducũt hoĩes. In nullo em̃
ſicut in his ſic exarſit aĩa mea. Non igitur aliter
putes te filiũ tuum ſuꝑare niſi hoc modo. Rex
igitur omnib⁹ miniſtris eiectis: puellas decoras
ei ſociauit que eũ ſp̃ ad libidinẽ ꝓuocabant. nec
habebat aliũ ad quẽ reſpiceret. aut cũ quo loq̃re-
tur vel cũ quo veſceret̃. Malignus vero ſpirit⁹ a
mago miſſus in iuuenẽ irruit. et magnũ intus ca-
minũ ignis accẽdit. Malign⁹ igitur ſpũs intus in
flammabat. puelle aũt exteri⁹ dirũ excitabãt ar-
dorẽ. Qui ſe tam fortiter vexari ſentiẽs turbabat̃
et deo ſe totũ recõmendans diuinã ꝯſolationẽ re-
cepit. et oĩs tẽptato abſceſſit. Deinde quandã pu-
ellam pulcerrimã cuiuſdã regis filiã ſed pr̃e orba
tam ad eum miſit. Cui cum vir dei predicaret. illa
r̄ndit. Si me ab ydoloꝝ cultura ſaluare deſideras
ꝯiungere michi nuptiaꝝ copula. Nam et xp̄iani
ꝯiugia nõ abhorrẽt ſed laudãt q: patriarche coꝝ
et ꝓphe et petrus coꝝ apl̃us ꝯiuges habuerunt.
Ad quã ille. Inaniter mulier iſta michi ꝓſeq̃ris.
Permittit̃ quidẽ xp̄ianis vxores ducere ſꝫ nõ his
qui ꝓmiſerũt xp̄o v̓ginitatẽ ſeruare. Et illa. Sit
ita vt vis. Sed ſi animã meam ſaluare deſideras:
vnã minimã petitionẽ michi ꝯfice. Concũbe mecũ

tm̃ hac nocte. et ꝓmitto tibi ꝙ ſummo diluculo ef
ficiar xp̄iana. Nam ſi vt dicitis. gaudiũ eſt angel̃
dei ſuꝑ vno peccatore penitentiã agente. ipſi autori
ꝯuerſionis nõne magna merces debet̃? Semel tm̃
michi acq̃eſce. et ſic meipſaꝫ ſaluabis. Illa igit̃ tur
rem anĩe illi⁹ fortiter ꝯcutere cepit. Qđ demon vi
dens ſociis ſuis ait. Videtis quõ puella iſta ꝯcuſ
ſit quẽ nos nõ potuim⁹ ꝯcutere? Venite ergo et in
eũ fortiter irruam⁹ ex quo ꝯgruũ tp̄s inuenimus.
Cernẽs igit̃ ſanct⁹ iuuenis ſe tam fortiter captiua
tũ q: et ꝯcupiſcẽtia incitabat. et ſalus vni⁹ puelle
diabolo ſuggerẽte ip̄m ꝯmouebat. lachrimis infu
ſus orõni ſe dedit. In qua orõne obdormiẽs vidit
ſe duci in quoddã pratũ decoris florib⁹ exornatũ.
vbi folia arboꝝ dulcẽ ſonum reddebãt. aura qua
dam grata agitata. et odorẽ mirificũ emanabant.
Ubi fructus viſu ſpecioſiſſimi. et guſtu deſiderabi
les. Ubi ſedes poſite erant. auro et gẽmis fabrica
te. lecti lucidi cũ precioſiſſimis ornamentis. aque
limpidiſſime ꝑterfluẽtes. Dehinc in ciuitatẽ ip̄m
introduxerũt. cui⁹ muri ex auro obrizo erant que
claritate mirabili refulgebãt. Ubi etherei quidaꝫ
exercitus cantantes canticũ qđ auris mortalium
nunq̃ audiuit. Dictũ eſt ei. Iſte eſt loc⁹ beatoꝝ.
Cum autẽ viri vellent eum reducere: rogabat vt
eum ibi manere permitterẽt. Qui dixerũt. Cum
labore multo venies huc. ſi tm̃ tibi vim inferre po
teris. Deinde ad loca teterrima ipſum duxerunt:
omni feditate plena. Dictũ eſt ei. Iſte eſt locus
iniuſtoꝝ. Cum aũt euigilaſſet pulcritudo illi⁹ pu-
elle et ceteraꝝ ſtercore fetidior ei videbatur. Vero
cum maligni ſpiritus ad theodam rediſſent. et ipſe
eos exprobraret dixerũt. Priuſq̃ ſigno crucis ſi-
gnaretur: ſuꝑ ip̄m irruẽtes fortiter ip̄m ꝯturba-
uimus. Ut autẽ ſeipſuꝫ ſigno crucis muniuit. nos
perſecutus eſt cũ ira. Tũc theodas cũ rege ad eũ
intrauit ſperãs ꝙ ei ꝑſuadere poſſet. Sed ꝑdict⁹
mag⁹ captus eſt ab eo quem capere voluit. et ab eo
ꝯuerſus baptiſma ſuſcepit. et laudabilẽ vitã duxit
k Rex igitur deſperãs dimiſit ei de ꝯſilio amico
rum mediũ regni ſui. Ille aũt licet deſertum tota
mente deſideraret. tm̃ propter fidei dilatationẽ ad
tp̄us ipſum regnum ſuſcepit. ac in ſuis ciuitatib⁹
templa et cruces erexit. et oĩes ad xp̄m ꝯuertit.
Pater aũt tandem filij rõnibus et predicationib⁹
aſſenſum prebens. fidem xp̄i recepit. et baptiſmũ
ſuſcipiẽs et totũ regnũ filio ſuo dimittẽs. ip̄e miſe
ricordie operibus vacabat. et poſt hoc laudabil̃r
vitã finiuit. Ioſophat aũt barachiã regẽ pronũ-
cians pluries fugere voluit: ſed ſp̃ a ꝑplo captus.

vix tandem euaſit. Cū ergo p deſertū pgeret. cuidam pauperi regalē habitū dedit. ⁊ ipſe in paupꝫrima veſte remanſit. Diabolus aūt multas ei inſidias parabat. Aliqñ eñi gladio euaginato in eū irruebat. ⁊ cum pcutere minabatur niſi deſiſteret. Aliqñ in forma ferarum ſibi apparebat frendēs ⁊ dirum mugitum emittens. Jlle autem dicebat. Dñs michi adiutor eſt: nō timebo quid faciat michi homo. Duobus igitur annis in heremo ioſaphat vagabundus manſit. nec barlaam inuenire potuit. Tandē aūt ſpeluncā inuenit. ⁊ āte hoſtiū ſtans dicebat. Benedic pater bñdic. Cui⁹ vocem barlaā audiēs foras exiliȷ̄t. ⁊ oſculātes ſe feruentiſſime ſeſe alterutrū amplexib⁹ ꝯſtringebāt nec ſaciari poterāt. Retulit aūt ioſaphat barlaam omnia que acciderāt. ⁊ ille immenſas grās egit deo. Manſit aūt ioſaphat ibidem multis annis in abſtinentia mirabili ⁊ virtute. Tandem completis diebus barlaā in pace quieuit. Circa annos dñi. cclxxx. Joſaphat igitur in anno. xxv. regnū deſerens. xxxv. annis heremiticū laborē ſubiȷ̄t. Et ſic multis clarus virtutib⁹ in pace quieuit. ⁊ cū corpore barlaam poſitus fuit. Qđ audiens rex barachias illuc cū multo exercitu venit ⁊ corpora reuerenter aſſumens in ciuitatem ſuam tranſtulit. Ad quoꝝ tumulum miracula multa fiunt.

De ſancto pelagio clxxvii. A

Pelagius papa mľte ſanctitatis fuit. ac in pontificatu laudabiľr ſe gerens. tandem plenus bonis opib⁹ in pace quieuit. Non fuit aūt iſte pelagius pdeceſſor ſancti gregoriȷ̄: ſꝫ ali⁹ ante ipm. Huic eñi pelagio ſucceſſit iohānes tercius. iohāni tercio ſucceſſit benedictus. benedicto pelagius. pelagio gregori⁹. Tpe igitur primi pelagiȷ̄ longobardi in italiam venerūt. Et qꝛ multi hui⁹ hiſtoriā ignorare pbātur. ideo eā hic inſerēdam decreui. put in hiſto. longobar. quā paulus longobardoꝝ hiſtoriograph⁹ ꝯpilauit. ⁊ in diuerſis cronicis explanata hētur. Gens eteñi quedaꝫ erat germanica plurimū poplˀoſa q̄ de litorib⁹ oceani pte ſeptētrionali egreſſa cū de inſula ſcādinaria p belloꝝ mľta certamīa diuerſarūqꝫ terraꝝ circuit⁹ tandē pannoniā deueniſſet. vltra nō audēs pcedere. ſedē ſibi in ea ppetue habitationis inſtituit. Hi primo vuinuli poſtea longobardi ſūt appellati. Dū aūt adhuc in germania reſiderent: agilmundus rex longobardoꝝ ſeptem pueros in piſcina a meretrice ad necandū piectos inuenit: quos vno ptu dicta meretrix ediderat. Quos dū rex caſu reptos cū haſta āmirans reuolueret. vn⁹ eoꝝ haſtā regis manu tenuit. Quem rex videns ⁊ ſtupēs nutriri fecit. ⁊ lamiſſionē vocauit. magnū eū futurū eſſe pnuncians. Qui tante pbitatis extitit q̄ mortuo rege eū longobardi regē fecerunt.

Per idem fere tpus ſcꝫ anno ab incarnatione dñi. cccclxxx. dum quidam epš arrianus. vt ait eutropi⁹. quendā nomine barbam baptiſare volēs diceret. Baptiſo te barba in nomine patris p filiū in ſpirituſancto. filiū ⁊ ſpiritūſanctū minorē pře p hoc oñdere volēs. ſubito aqua diſparuit. ⁊ baptizandus ad eccleſiā ꝯfugit. Per idē fere tpš floruerūt ſancti medard⁹ ⁊ gildardus frēs vterini vno die nati. vno die epi ꝯſecrati. vno die mortui. vno die a xpo aſſumpti. Ante vero hoc tpus vt in quadā cronica dicitur. ſcꝫ circa annū dñi. cccc. i. dū intra gallias arriana hereſis pullularet. vnitas ſubſtantie triū pſonaꝝ euidenti miraculo demonſtraŕ vt ait ſigibertus. Dum eñi in vrbe vaſacenſi miſſam epš celebraret. vidit tres guttas clariſſimas equaľ magnitudinis ſup altare emiſſas que ſimul defluentes in vnū ꝯiuncte gemmā pulcerrimam effecerūt. Quam cum in medio cuiuſdā crucis auree poſuiſſꝫ. alie gēme que ibi erant de ipſa protinus ceciderūt. Addidit quoqꝫ q̄ impiȷ̄s obſcura. ⁊ mundis clara videbatur. ⁊ q̄ infirmis dabat ſanitatē. ⁊ adorātib⁹ crucē augebat deuotionem B

Poſt hoc aūt longobardis his quidā rex pˀerat nomine albuin⁹ vir quidā fortis ⁊ ſtrēnuus. Qui cū rege gebidanioꝝ preliū gerēs. eius exercitū ꝯtriuit. ⁊ regem interfecit. Quapropter

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

filiꝰ predicti regis occiſi qui ſibi in regnū ſucceſſe
rat. in vltionē patris ſui ꝯtra albuinū manu arma
ta fortiter proceſſit. Contra quē albuinꝰ exercitū
ſuum mouit: ⁊ ipm̄ ſupans interfecit. Filiamq̃ ſuā
nomine roſimundā captiuā ducēs in vxorē acce-
pit. Sed ⁊ de capite ipſiꝰ regis ſibi cupā parauit.
quā argēto circūducens inde bibebat. In illis au
tem diebꝰ iuſtinus iunior imperiū gubernabat q̄
quendā principē eunuchū habebat qui dicebatur
narſes. virū quidē nobilē ⁊ ſtrennuū qui ꝯtra go
thos q̄ totā italiā inuaſerāt procedens ipſos ſupa
uit. ⁊ regē eoꝝ attilā occidit. ⁊ vniuerſam italiam
pacatam reddidit: Qui pro magnis beneficijs ma
gnā inuidiā ꝯtulit a romanis. Quapropter apud
imperatorē falſo accuſatꝰ a prefato imperatore de-
poſitus eſt. Uxor quoq̃ imperatoris nomine ſaphina
hanc ꝯtumeliā ſibi miſit: ꝙ eā cū ancillis ſuis fila-
re faceret ⁊ lanaꝝ penſa diuidere. Ad hec verba
narſes rn̄dit. Et ego talem telā tibi ordiri ꝓcura-
bo quā donec vixeris deponere nō valebis. Nea-
polim igit̄ narſes ſecedēs. longobardis mādauit
vt paupima pannonie rura deſererēt. ⁊ ad italie
fertile ſolum poſſidendū ꝯfluerēt. Qd̄ albuinꝰ au
diens pannoniā deſeruit. ⁊ anno ab incarnatione
dn̄i. d. lxviij. cū longobardis italiā intrauit. Erat
aūt ꝯſuetudo eis longas valde barbas portare.
Unde cū quadā vice vt aiunt exploratores ad eos
venire deberēt. ꝓcepit albuinus vt oēs mulieres
ſolutos crines circa mentū circūducerēt vt barba-
ti hoīes ab exploratoribꝰ crederētur. Et inde lon
gobardi a longis barbis poſtmodū ſunt vocati.
Barda eni in eoꝝ līgua barbā ſonabat Alij dicūt
ꝙ cū vuinuli cū vuādalis pugnaturi eſſent. ⁊ ad
quendā qui habebat ſpm̄ ꝓphetie acceſſiſſent vt
pro eoꝝ victoria exoraret ⁊ eis bn̄diceret. de ꝯſi-
lio vxoris iuxta feneſtrā in qua mane ad orientē
orabat ſe poſuerūt. ⁊ mulieres circa mentū capil
los circūducere de eiuſdē ꝯſilio ꝓceperūt. Cum er
go ille feneſtrā aperiēs eos vidiſſet exclamauit.
Qui ſunt iſti longobardi. Et vxor ſua adiunxit vt
quibus nomen dederat victoriā ꝯdonaret Ingreſ
ſi igitur italiam oēs penes ciuitates ceperūt cun-
ctis habitatoribꝰ interfectis. Papiā aūt tribꝰ an-
nis obſeſſam tandem ceperūt. Rex aūt albuinus
iurauerat ſe oēs xp̄ianos occiſurū. Un̄ cū papiam
intrare deberet: equus eiꝰ ante portam ciuitatis
genua figens quantumcunq̃ calcaribꝰ vrgeretur
ſurgere nō valebat. quouſq̃ ad monitionē cuiuſ-
dam xp̄iani. rex iuramentū mutauit. Mediolanū
ergo longobardi ingreſſi. totā pene italiam intra

breue ſpaciū tp̄is ſubiugarūt preter romam ⁊ ro-
maniliaꝫ. Que romanilia eſt vocata quaſi altera
roma. ex eo ſcꝫ ꝙ rome ſp̄ adheſiſſet. ¶ Cum
igit̄ rex albuinꝰ verone eſſet. ⁊ quoddā magnū cō
uiuiū ꝓparaſſet. ciphū ſuū quē de capite regis fe-
cerat afferri faciēs ex eo bibit. ⁊ vxorē ſuam nomi
ne roſimundam de eo bibere fecit dicēs. Bibe cū
patre tuo. Qd̄ cum roſimūda didiciſſet. odiū ma-
gnum ꝯtra regem ꝯcepit. Erat aūt regi dux quidā
qui quandam domicellam regine carnalr̄ cogno-
ſcebat. At regina abſente rege quadam nocte an
cille ſue cubiculū intrās predicto duci ex pſonā ip
ſius ancille mandauit vt ad ſe illa nocte deberet
accedere. Qui cū veniſſet: regina ꝑdicto duci vice
ancille ſe ſuppoſuit. ⁊ poſtmoduꝫ dixit ei. Scis q̄
ſum? Cui cū ille eſſe taleꝫ amicā ſuam diceret. illa
ait. Nequaq̄ Sed ſum roſimūda. Certe talē rem
perpetraſti hodie ꝙ aut albuinū occides. aut al-
buini gladio interibis. Uolo igitur vt de ipo viro
meo qui patrē meū occidit: ⁊ de eius capite cupā
ſibi faciens me in ea bibere fecit: me debes vindi
care. Cui ille nō acquieſcens. aliū ſe inuenire ꝓmi-
ſit qui hoc negocium perpetraret. Unde illa arma
ſubtrahens ſpatam illiꝰ que erat ad lectuli caput
ne tolli aut euaginari poſſꝫ fortiter colligauit. Dū
ergo rex in ſtratu dormiret. homicida eiꝰ cubiculū
intrare conatur. Qd̄ rex ſentiēs de ſtratu exilijt.
⁊ ſpatā arripiens: ſed extrahere nō valens. cum
ſcabello ſe viril̄r defendere cepit. Sed ille cū opti
me eſſet armatus: in regē inualuit. ⁊ occidit. Ac-
cipiēs igitur vniuerſos thezauros palacij: cū roſi-
munda rauennā vt dicitur aufugit. Sed cum roſi
munda quendā iuuenem pulcerrimū prefectū ſcꝫ
rauenne vidiſſet. ipſum in virū hr̄e deſiderās ve-
nenum viro in calice propinauit. Cuiꝰ amaritudi-
nem ille preſentiēs: iubet vxori vt reſiduū bibat.
Qd̄ cum recuſaſſet ille euaginato gladio eā bibe-
re coegit. Et ſic ambo ibidē ꝑierūt. ¶ Tandē rex
quidā longobardoꝝ nomine adalaoth baptiſatꝰ:
⁊ fidem xp̄i ſuſcepit. Sed ⁊ theudelina longobar
doꝝ regina xp̄ianiſſima ⁊ deuota apud modoe-
ciam pulcerrimū oratoriuꝫ ꝯſtituit. Ad quā regi-
nam gregorius libros dialogoꝝ tranſmiſit. Que
virū ſuū noīe agiſulphū primo ducem thaurinen-
ſem. ſed poſtmodū longobardoꝝ regem ad fidem
ꝯuertit. ⁊ cum romano imperio ⁊ eccl̄ia cū pacē
hr̄e fecit. Sicq̃ in feſto ſanctoꝝ geruaſij ⁊ ꝓtha-
ſij facta eſt pax inter romanos ⁊ longobardos. Et
ideo gregorius in eodem feſto cantari inſtituit in
officio miſſe. Loquetur dominus pacem ⁊c. In

natiuitate quoqꝫ ſancti iohannis baptiſte. p̄dictoꝝ pax et cõuerſio amplius ꝯfirmata fuit. Theudelina vo in beatū iohannē ſpecialē deuotionē habebat. Cuius meritis gētis ſue cõuerſionē aſcribēs. p̄dictuꝫ oratoriū apud madoeciā fabricauit eiuſqꝫ gentis iohannē patronū et defenſorē eſſe cuidam viro ſancto reuelatū fuit. D ¶ Mortuo gregorio ſucceſſit ei ſabinus et ſabino bonifacius tercius et bonifacio tercio bonifacius quartus. Ad cuius p̄ces focas imparator donauit eccleſie xp̄i pantheon circa annos dn̄i. dcx. Et ad preces tercij bonifacij prius ſtatuit ſedē romanaꝫ eſſe caput omniū eccleſiarum. Nā eccleſia cõſtantinopolis ſe primā oīum eccleſiarum ſcribebat. Huius bonifacij tēpore mortuo foca et regnante eraclio circa annum dn̄i. dcx. machometh pſeudo ꝓpheta et etiā magus agarenos ſiue iſmaelitas. i. ſaracenos hoc modo decepit. ſicut legit̄ in quadā hiſtoria ipius et in quadam cronica. Clericus quidā valde famoſus cū in romana curia honorē quē cupiebat aſſequi nõ potuiſſet. indignatus ad partes vltra marinas cõfugiēs. ſua ſimulatiõe innumerabiles ad ſe attraxit. Inueniēſqꝫ machometh dixit ei. ꝙ ipm illi populo preficere vellet. Nutrienſqꝫ columbaꝫ grana et alio hmōi in auribus machometh ponebat. Colūba aūt ſuꝑ eius humeros ſtās. de auribꝰ eius cibū ſibi ſumebat. Sicqꝫ iam adeo aſſuefacta erat ꝙ qn̄cunqꝫ machometh videbat ꝓtinꝰ ſuꝑ humeros eiꝰ ꝓſiliens roſtrū in eiꝰ aure ponebat. Predictꝰ igit̄ vir populū cõuocans. dixit ſe illū ſibi velle p̄ficere quē ſpūſſanctus in ſpecie colūbe monſtraret. Statimqꝫ colūbam ſecrete emiſit. et illa ſuꝑ humeros machometh qui cuꝫ alijs aſtabat euolās. roſtrū in eius aure appoſuit. Qđ populus vidēs ſpiritūſanctum eſſe credidit qui ſuꝑ eū deſcenderet ac in eius aure verba dei inferret. Et ſic machometh ſaracenos decepit. Qui ſibi adherētes regnum ꝑſidis ac oriētalis imperij fines vſqꝫ ad alexandriā inuaſerunt. Hoc quidā vulgariter dicit̄. Sed verius eſt qđ inferius habet̄. ¶ Machometh igit̄ ꝓprias leges cõfingens ipſas a ſpūſancto in ſpecie colūbe que ſepe vidente populo ſuꝑ eum volabat. ſe recepiſſe menciebat̄. In quibus quedā de vtroqꝫ teſtamēto inſeruit. Nam cū in primeua etate mercimonia exerceret. et apud egiptū et paleſtinam cū camelis ꝑgeret. cum xp̄ianis et iudeis ſepe conuerſabatur. a quibꝰ tam nouū. ꝙ vetus. didicit teſtamētuꝫ. Unde ſcđm ritum iudeoꝝ circūcidunt̄ ſaraceni. carnes porcinas non comedūt. Cuius rationem cum vellet machometh aſſignare. dixit ꝙ ex fimo cameli porcus poſt diluuiū fuerit ꝓcreatꝰ. et ideo tanꝙ̄ imundus a mundo populo eſt vitandus. Cū xp̄ianis aūt conueniūt. quia credunt vnū ſolū deuꝫ omipotentē omniū creatorē. Aſſeruit etiā pſeudo ꝓpheta vera quedā falſis imiſcens ꝙ moyſes fuit magnus ꝓpheta. ſed xp̄s maior et ſummus ꝓphetarū. natus ex maria virgine virtute dei. abſqꝫ ſemine homis. Ait quoqꝫ in ſuo alcorano ꝙ xp̄s duꝫ adhuc puer eſſet. de limo terre volucres ꝓcreauit Sed venenū immiſcuit. qr xp̄m non vere paſſum. nec vere reſurrexiſſe dixit. ſed alium quendā hominem ſibi ſimilē hmōi egiſſe. vel paſſum eſſe docuit

E ¶ Quedā aūt matrona nomīe cadigan que p̄erat cuidā prouincie nomīe corocanica vidēs hominē iudeorū et ſaracenoꝝ contubernio vallari. extimabat in illo maieſtatem diuinā latere. Et cū eſſet vidua ipſum in maritū accepit. Et ſic machometh totiꝰ illius ꝓuincie obtinuit principatū. Ille aūt ſuis p̄ſtigijs nō ſolū predictā dominā ſed etiaꝫ iudeos et ſaracenos demū adeo dementauit. vt ſe meſſiam in lege ꝓmiſſum publice fateretur. Poſt hoc vero machometh cepit frequēter cadere epilētica paſſione. Qđ cadigan cernens plurimū triſtabatur. eo ꝙ ipuriſſimo homini et epilētico nupſiſſet. Quā ille placare deſiderans talibus eam ſermonibus demulcebat dicēs. Grabrielem archāgelum frequenter mecū loquentem cõtemplor et nõ ferens ſplendorē vultus eius. in me deficio et tabeſco. Qđ ſic eſſe mulier et ceteri crediderūt ¶ Alibi tamen legit̄ ꝙ fuit quidam monachus qui machomethum inſtruxit nomīe ſergius. Qui in errorem neſtorij incidens duꝫ a monachis fuiſſet expulſus in arabiā venit ⁊ machometho adheſit. Licet a ibi legat̄ ꝙ fuit archidyaconus in partibus antiochie degens. et fuit vt aſſerūt iacopita. qui circunciſioneꝫ p̄dicant. xp̄mqꝫ nõ deū ſed hominē tantū iuſtū et ſanctū de ſpūſancto cõceptū et de virgine natū affirmant. Que omnia ſaraceni affirmiāt et credūt Predictꝰ igit̄ ſergius machomethū de nouo et veteri taſtamēto vt tradunt plura edocuit. Machomethus eīn vtroqꝫ parente orbatus. ſub patrui ſui cura puericie annos agebat. mltoqꝫ tp̄e vniuerſa gente ſua arabū ydoloꝝ cultui deſeruiuit. quēadmodum in alcorano ſuo teſtat̄ deum ſibi dixiſſe. Orphanꝰ fuiſti et ſuſcepi te. i errore ydolatrie diu manſiſti et inde eduxi te. paup eras et ego locupletaui te. Uniuerſa eīn gens arabū cū machometho venerem ꝓ dea colebat. et inde eſt ꝙ adhuc ſexta feria apud ſaracenos in magna veneratiõe habet̄ ſicut apud iudeos ſabbatuꝫ. et apud xp̄ianos dies

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

dn̄ica colit᷑ Machometbus igit᷑ predicte cadigan
locupletatus diuitijs. in tantā ꝓrupit mētis auda
ciam vt regnū arabū ſibi vſurpare cogitaret. Sed
cum videret ſe ꝑ violentiā hoc aſſequi non valere.
maxime cū a tribulib⁹ ſuis q̄ eo maiores fuerāt de-
ſpiceretur. prophetā ſe fingere voluit. vt quos nō
poterat ſubiugare ꝑ potentiā ſaltem ꝑ ſanctitatē
attraheret ſimulatam. Predictiqꝫ ſergij viri valde
prudentis cōſilijs adherebat. Ipm̄ enī abſcondite
manere faciebat. et ab eo oīa requirebat. et pplo
referebat. ac gabrielē archangelū eū nominabat
Et ſic machometbus totius gētis illius ꝓphetā ſe
ſimulando obtinuit principatū. omneſqꝫ ſibi ſpōte
vel timore gladij crediderūt. Et iſtud verius eſt ꝙ̄
illud qd̄ ſupra dictū eſt de columba. Et ſic eſt te-
nendū. F ¶ Predictus igit᷑ ſergius cum mona-
chus eſſꝫ voluit vt ſaraceni monachali habitu vte-
rentur. ſcꝫ cuculla ſine caputio. et vt inſtar mona-
chorū multas et ordinatas genuflectiones facerēt
et ordinate valde orarent. Et qꝛ iudei verſus occi
dentem et xp̄iani verſus orientē orabant voluit vt
ſui verſus meridiē orarent. Que oīa adhuc ſarace
ni obſeruāt. Multas aūt leges machometbus ꝓ-
mulgauit quas p̄dictus ſergius eū docuit. quarū
multas de moſayca lege accepit. Sepe nanqꝫ ſara
ceni ſe lauāt et maxime cum orare debēt. Uerēda
ſua manus brachia. faciē et os et oīa membra cor-
poris abluūt. vt mūdius orare poſſint. Orātes aūt
vnū confitent᷑ deū qui nullū ſequalē vel ſimilē ha
bet eiuſdēqꝫ machometbū ꝓphām. In āno quoqꝫ
integrū menſē ieiunāt. Ieiunantes aūt nocturno
tp̄e comedūt. diurno v̄o ieiunāt. ita vt ab ea hora
diei qua nigrū ab albo diſtinguere poſſunt vſqꝫ ad
ſolis occaſū comedere vel bibere aut ſe vxoris cō
mixtiōe fedare nemo audeat. Poſt ſolis occubitū
vſqꝫ ad ſequētis diei crepuſculū ſemꝑ licet eis cibo
potu et ꝓprijs vxoribus vti. Infirmi aūt ad hoc
non obligant᷑. Semel aūt ꝑ ſingulos annos cauſa
recognitiōis ad domū dei que eſt in mecha ire pre
cipiunt᷑. et ibi adorare. eamqꝫ incōſutilibus tegu-
mētis circuire. ⁊ lapides ꝑ media foramina ꝓ dya
bolo lapidādo iactare. Quā domum dicunt adam
cōſtruxiſſe. omibuſqꝫ filijs eius. et abrahā. et iſma-
heli locū oratiōnis fuiſſe. demū machometbū eam
domū ſibi cunctiſqꝫ gentibus ſuis tradidiſſe affir-
mant. Oēs carnes p̄ter porcinas ſanguinē. et mor
ticiniū comedere pn̄t. Quatuor legitimas vxores
in ſimul habere eis licet. et quālibet vſqꝫ tercio re-
pudiare. et rurſus recipe. ita tamē vt quaternariū
numerū nō tranſcēdant. Empticias vero atqꝫ ca-
ptiuas quot volūt habere licitū eſt. et eas vēdere
pn̄t cum velint. niſi earū aliquā impgnaſſent. Con
cedit᷑ eis de ꝓpria cognatione habere vxores vt
ſanguinis ꝓles accreſcat. et forti⁹ inter eos amici-
cie vinculū aſtringat᷑. Circa poſſeſſiones repeten-
das obſeruant. vt actor teſtibus ꝓbet et reus iura
mento ſe cōprobet innocentē. Cum adultera deꝑ-
henſus cū ea pariter lapidat᷑. Cū alia aūt fornica
tus octoginta verberibus plectit᷑. Machometbus
tn̄ dixit ſibi a dn̄o angelo gabriele nūciante fuiſſe
conceſſum. ꝙ ad aliorū vxores accedere poſſet. vt
viros virtutis et ꝓphās generaret. Quidā autē
ſeruus eius cū pulchrā vxorē haberet. et ſibi ne cū
dn̄o ſuo loqueret᷑ interdixiſſet. quadā die ipſam cū
eo loquentem inuenit et protinus eam a ſe reiecit.
Quā machometbus recipiēs inter alias ſuas vxo
res cōnumerauit. Timēs vero ex hoc murmur po
puli. cartam de celo ſibi delatā confinxit. in qua cō
tinebat᷑. ꝙ ſi aliquis vxorē repudiaret. eius eſſet
vxor q̄ eā ſuſcepiſſet. Qd̄ ſaraceni vſqꝫ hodie pro
lege obſeruāt. Fur prima ⁊ ſecūda vice verberibus
plectitur. tercia manus ei precidit᷑. quarta pedis
truncatione punit᷑. A vino ſemꝑ abſtinere iubent᷑.

G ¶ Seruātibus hec et alia mandata ꝓmiſit
deus. vt aſſerūt paradiſum. ideſt ortū deliciarum
aquis p̄terfluentibus irrigatū in quo ſedes habe-
būt ꝑpetuas. nec frigore aut eſtu aliquo affligent᷑
omibus ciborū generibus veſcent᷑. quicquid petie
rint cōtinuo inueniēt. ſericis veſtimētis oīb⁹ colo
ribus induent᷑. et virginibus ſpecioſiſſimis cōiugē
tur. in delicijs omibus accubabūt. Quibus angeli
accubabūt. Quibus angeli pincernaꝝ more cū va
ſis aureis et argēteis. ī aureis lac. ī argēteis vinū
afferentes dicēt. Comedite et bibite ī letitia. Tria
flumina ſcꝫ lactis mellis et vini optimi aromatici
eos habere dixit machometbus in paradiſo. et ꝙ
angelos pl̄cherrimos ſunt viſuri. et adeo magnos
ꝙ ab vno oculo angeli vſqꝫ ad aliū ſit ſpaciū vni⁹
diei. Non credentibus vero deo nec machometbo
erit vt aſſerunt infernalis pena ſine fine. Quibuſ-
cunqꝫ autē peccatis quilibet obligatus fuerit ſi in
die mortis deo et machometbo crediderit. in die
iudicij machometbo interueniēte vt aſſerūt ſalu⁹
erit. Hunc pſeudo ꝓphām ſaraceni tenebris inuo
luti ſpiritū ꝓphecie ſuꝑ omnes habuiſſe affirmāt.
et decem angelos ſibi fauentes et eū cuſtodientes
eū habuiſſe predicāt. Addunt quoqꝫ ꝙ anteꝙ̄ de⁹
celū et terrā creaſſet. nomē machometbi in cōſpe
ctu dei aſtabat. et niſi ipſe machometbus futurus
fuiſſet. nec celum nec terra nec paradiſus fuiſſet

De ſancto Pelagio

Mentiunt̃ quoq; de eo ꝙ luna ad eũ acceſſit. quã ille in ſinu recipiens in ꝑtes duas diuiſit et iterũ coniunxit. Venenũ inſup ſibi in carne agnina ſibi oblatũ fuiſſe dicũt. Agnus aũt ei locutus eſt dicẽs. Caue ne me ſumas. qꝛ in me habeo venenum. Et tamẽ poſt plures annos veneno ſibi dato interijt Sed iam nũc ad longobardoꝝ hiſtoriã ꝓſequẽdã ſtilus ſe vertat ¶ Longobardi igit̃ romano impio plurimũ moleſti erant. licet fidem xpi recepiſſent. Poſt hoc aũt pipinus princeps maioꝛ regie dom⁹ francoꝝ defunctus eſt. Cui ſucceſſit karolus filius eius qui tutides appellabat̃. Qui mltas victorias faciens. reliquit duos filios eiuſdẽ aule regie principes. ſcꝫ karolum magnũ et pipinũ. Sed karolus magnus relicta ſeculi pompa caſſinẽſis monach⁹ eſt effectus. pipinus aũt aulam regiã ſtrennue gubernabat. Sꝫ cũ childericus rex eſſet inutilis et remiſſus. cõſuluit pipinus zachariã papam. An ille deberet eſſe rex qui ſolo nomĩe regio erat cõtent⁹ Cui papa rñdit illũ debere regẽ vocari qui bene rempublicã gereret. Qua reſpõſione franci animati childericũ in monaſteriũ recluſerunt. et pipinũ regem creauerunt circa annos dñi. dccxl. Verũ cum arſtulphus rex lõgobardoꝝ eccleſiaꝫ romanã ſuis poſſeſſionibus et dñio ſpoliaſſet. ſtephanus papa qui zacharie ſucceſſerat ad pipinũ regẽ francie cõtra longobardos auxiliũ petiturus acceſſit. P Pipinus aũt copioſum exercitũ congregãs in ytaliam venit. et arſtulphũ regẽ obſedit. A quo quadraginta obſides accepit. vt eccleſie romane omĩa predia q̃ abſtulerat redderet. ⁊ ipam amplius nõ inquietaret. Sꝫ recedẽte pipino arſtulphus totuꝫ qđ promiſerat irritũ fecit. Qui tamẽ poſt modicuꝫ dũ venatum ꝑgeret ſubito expirauit. et deſiderius eidẽ ſucceſſit. ¶ Per ideꝫ tẽpus dum theodoricus rex gothoꝝ iuſſu imperatoris ytaliã regeret. et arriana hereſi deprauat⁹ eſſet. et boetius phs conſularis patricius cũ ſimacho patricio cuius gener erat rempublicã illuſtraret. et auctoritatẽ romani ſenatus cõtra theodoricũ defenſaret. ideꝫ theodoricus boetiũ papie in exiliũ truſit. vbi librũ de conſolatione cõpoſuit. et tandem eum extinxit. Eius vxoꝛ elpes nomine hymnũ apoſtoloꝝ petri et pauli qui ſic incipit. Felix ꝑ omẽs feſtũ mundi cardines. edidiſſe fertur. Epitaphiũ quoq; ſuũ ipſa cõpoſuit ita dicẽs. Elpes dicta fui ſicilie regionis alũna. Quã ꝓcul a patria cõiugis egit amoꝛ. Porticib⁹ ſacris iam nunc ꝑegrina quieſco. Judicis eterni teſtificata thronũ. Theodoricus aũt ſubito defũctus a quodã ſancto heremita viſus eſt a iohe papa et ſymacho quos ipe occiderat. nudus et diſcalciatus in ollam vulcani demergi. ſicut ait greg. in dyalogo. Circa annũ dñi. dclxxvij. dagobertus rex francoꝝ vt in quadã cronica habet̃. qui longe ante pipinũ regnauerat a ſui puericia ſanctũ dyoniſiuꝫ in magna veneratione habere cepit. Nam et quãdo lotharij patris ſui iram metuebat. ad eccleſiaꝫ ſancti dyoniſij cõfugiebat. Cũ ergo factus iam rex mortuus fuiſſet. cuidã ſancto viro in viſione monſtratũ eſt. ꝙ anima eius ad iudiciũ rapta fuit. ⁊ multi ſancti ſuarũ eccleſiarũ expoliationẽ obijciebãt eidem Cum ergo mali angeli iam ad penas rape eã vellent. affuit beatus dyoniſius. et eius interuẽtu liberatus eſt et penã euaſit. Forte ei eius aĩa ad corp⁹ redijt. et ibi penitentiam egit. Clodoueus rex corpus ſancti dyoniſij minus religioſe diſcooperiens os brachij eius fregit. et cupide rapuit. Qui mox in amenciã verſus eſt. Circa annũ dñi. dclxxxvij. beda venerabilis p̄ſbiter et monachus ĩ anglia claruit. qui licet in ſanctoꝝ cathologo computetur. tñ ab eccleſia nõ ſanct⁹ ſed venerabilis appellat̃. Et hoc duplici de cauſa. Prima eſt. qꝛ cũ pre nimia ſenectute eius oculi caligaſſent. habebat vt aiũt quẽdam ductorẽ a quo ꝑ villas et caſtella ſe duci faciebat. et vbiq; verbũ domini p̄dicabat. Quadã vice dum ꝑ quandã vallẽ magnis lapidib⁹ plenã tranſirent. eius diſcipulus deriſionis cauſa eidẽ dixit ꝙ ibi eſſet magnus populus cõgregatus. q̃ eius p̄dicationẽ ſilenter et auide expectaret. Tunc ille feruenter p̄dicare incipiens. cũ in fine ꝑ omnia ſecula ſeculoꝝ cõcluſiſſet. mox vt aiũt alta voce lapides clamauerũt. Amẽ venerabilis pater. Quia igit̃ venerabilem eũ miraculoſe lapides vocauerũt. ideo venerabilis pater appellat̃. Vel vt alij aſſerũt. ei angeli reſpõderũt. Bene venerabilis pater dixiſti Scđa cauſa eſt. qꝛ poſt eius mortẽ quidaꝫ clericus ſibi deuotus quendã verſum edere cupiebat. queꝫ in eius tumulo facere ſculpi volebat. ita incipiens Hac ſunt in foſſa. volẽs verſum taliter terminare bede ſancti oſſa. Sed qꝛ talem finẽ verſus cõgruitas non patiebat̃. ⁊ ſedula mente reuolueret. nec congruũ finem videret. dum quadã nocte multum ſup hoc cogitãs mane ad tumulũ ꝓperaſſet. manibus angelicis verſum taliter ſculptũ reperit et finitũ. Hac ſunt in foſſa bede venerabilis oſſa. In die autẽ aſcenſionis cũ morti appropinquaret. ad altare portare ſe faciẽs antiphonã. O rex glorie dñe virtutũ. vſq; ad finem dixit deuote. Qua finita in pace dormiuit. tantuſq; odoꝛ omnes ꝑfudit. vt in paradiſo ſe eſſe exiſtimarẽt. Eius corpus cũ deuo

tione congrua colit apud ianuā. ¶Per idē tēpus
ſcʒ circa annū dñi.dcc.rachordus rex frizonum cū
baptizari deberet.et iā vnū pedē in lauacro intin-
xiſſet.alterū retrahens interrogauit. Ubinam plu-
res maioꝝ ſuoꝝ eſſent.in inferno an in paradiſo.
Et audiēs plures eſſe in inferno. intinctū pedē re-
trahens.ſanctius eſt inquit plures ꝙ pauciores ſe-
qui. Et ita ludificatus a demone ꝓmittēte ꝙ ter-
cia die ab hinc incomparabilia dona ſibi daret ipe
quarta die ſubita et eterna morte periȷ̄t. In cāpa-
nia ytalie frumentū et ordeum et legumina inſtar
pluuie de celo cecidiſſe refert. Per idem tēpus ſcʒ
circa annū dñi.dccxl.cum corpus ſancti benedicti
de mōte caſſino ad monaſteriū floriacenſe.et corpꝰ
ſancte ſcolaſtice ſororis eius apud ceromanas fuiſ-
ſet tranſlatū. karolus monachus caſſinēſis corpꝰ
ſancti benedicti ad caſtrū caſſinū transferre vole-
bat. Sed miraculis a deo oſtenſis.et francis reſi-
ſtentibus ꝓhibitus fuit. J ¶Eo tpe circa annū
dñi ſeptingenteſimūquadrageſimū terremotꝰ ma-
gnus factus eſt.quo vrbes alie ſunt ſubuerſe. alie
a mōtanis ad ſubiecta cāpeſtria cū muris et habi-
tatoribus ſuis.itegre et ſalue vltra ſex miliaria vt
dicit tranſmigrarunt. Corpus ſancte petronelle
petri aplī filie transfert.in cuius ſepulcro marmo-
reo ipius petri manu ſcriptū legebat. Auree pe-
tronelle dilectiſſime filie.vt ait ſigibertus. ¶Eo
tpe tiriȷ̄ armeniā infeſtāt.in quoꝝ patria cū olim
peſtilentia fuiſſet.ſuaſu xpianoꝝ in modum crucis
ſua capita totōderūt.et quia ꝑ hoc ſignū ſalus red-
dita eſt. hunc tondēdi retinuerunt ritū. Pipino
tandē poſt mltos triūphos defuncto .karolus ma-
gnus eius filius eidē in regnū ſucceſſit. cuius tpe
in romana ſede adrianꝰ pōtifex pſidebat. Qui ad
karolū magnū legatos miſit.poſtulās ab eo auxi-
lium contra deſideriū regem longobardorum qui
more patris ſui arſtulphi eccleſiā plurimū infeſta-
bat. Cui karolus obediēs magno cōgregato exer-
citu ꝑ montem ſeniſiū ytaliā intrauit.et papiā ci-
uitatem regiā potenter obſedit.et ibi deſiderium
capiēs cū vxore filiȷ̄s et principibus ad gallias in
exiliū miſit et omnia iura eccleſie q̄ longobardi ab-
ſtulerant ſibi reſtituit. Erant tūc in exercitu karoli
amicus et amelius ſtrēnuiſſimi milites xpi. quorū
miri actus legunt. Qui apud mortariā vbi longo-
bardos karolus ſupauit ceciderūt. Et hic termina-
tū eſt regnū longobardorū. Nam deinceps illū re-
gem habebant quē ceſares ſibi dabant. Proficiſcē-
te karolo romā papa ſynodum.cliiȷ̄. epiſcoporum
cōgregauit. In qua ſinodo papa ius eligēdi pōti-

ficem romanū et ordinādi aplicam ſedem karolo
dedit. Archiepos quoqʒ et epos ꝑ ſingulas ꝓuin-
cias ante conſecrationē ab ipſo inueſtiturā accipe-
diffiniuit. Filiȷ̄ quoqʒ eius rome reges vngunt. ſcʒ
pipinus ſup ytaliā. ludouicus ſup aquitaniā. Al-
chuinus magr̄ karoli tūc florebat. Pipinus karoli
filius de cōiuratione cōtra patrē cōuictus in mo-
nachū tonſurat. Circa annū dñi.dcclxxx.tēpore ſcʒ
hyrene impatricis ⁊ filiȷ̄ ſui nomīe conſtantini ho-
mo quidam in longis muris tracie fodiens ſicut in
quadā cronica legit. inuenit archā lapideā. Quā
cū expurgaſſet et reuelaſſet. virū iacentē ibi repe-
rit.et lr̄as taliter continētes. Xp̄s naſcetur ex ma-
ria virgine.et credo in eū. Sub conſtantino et hy-
rene imperatoribus o ſol iterū me videbis. Defun-
cto adriano leo in romanā ſedē ſublimatus eſt. vir
per oīa reuerendus. Cuius ſublimationē propin-
qui adriani egreferētes.cū letanias maiores age-
ret.cōtra eum pepulo cōcitato ei oculos eruerunt
et linguā pciderunt. Sed deus miraculoſe linguā
ſibi et viſū reſtituit. Qui dū ad karolū confugiſ-
ſet.ipe eum in ſede ſua collocauit.et reos puniuit.
Romani igit ſuadente papa anno dñi. dcclxxxiiȷ̄.
relicto impio cōſtantinopolitano. vno omniū con-
ſenſu imperatorias laudes karolo acclamāt cumqʒ
ꝑ manū leonis imperatorem coronāt.ceſarem et au-
guſtū appellāt. Poſt cōſtantinū eīm magnū impe-
rialis ſedes apud cōſtantinopolim habebat. pro
eo ꝙ predictus conſtantinus romanā ſedē vicariȷ̄s
beati petri reliquit et apud predictā vrbem ſedem
ſibi ordinauit. Ueruntamē ꝓpter dignitatē impa-
tores romani nūcupati ſūt vſqʒ ad illud tp̄us quo
impium romanū ad reges francoꝝ tranſlatum eſt.
Poſtea vero illi grecorū ſiue cōſtantinopolitani.
iſti vero romanoꝝ imperatores vocati ſunt. Hoc aūt
de tanto imperatore valde mirabile fuit. ꝙ nullā fi-
liarū ſuarū quādiu vixit voluit cōiugio copulare.
Dicebat eīm ſe earū contubernio nō poſſe carere.
Et vt alchuinus eius magiſter de eo ſcribit. licʒ ali-
as felix eſſet.in hoc aduerſe fortune malignitatem
exptus eſt.ſatis declarans quid ſup hoc dicere vel-
let. Nō tamē ita imperator diſſimulauit. ac ſi de eo
nulla ſuſpicio haberet. q̄uis de hoc multus ſermo
fieret. Unde et quocunqʒ ibat. ſemp eas ſecū duce-
bat. k ¶Huius karoli tpe officiū ambroſianum
maxime dimiſſum eſt et gregorianū ſolenniter di-
uulgatū. imperiali auctoritate ad hoc plurimū adiu-
uāte. Ambroſius nāqʒ vt teſtat augꝰ. in libro con-
feſſionū. cū in iuſtina imperatrice arriana pfidia de-
prauata pſecutionē pateret. et intra eccleſiā ſunt

De ſancto Pelagio

plebe catholica inſidijs vrgeretur. inſtituit hymnos et pſalmos ſcd̄m morē orientaliū decantari. ne populus meroris tedio cōtabeſceret. Quod per omnes fuit poſtmodū eccleſias deriuatū. Uerū gregorius poſtmodū ſuperueniēs plura mutauit. addidit. et detrūcauit. Sancti enī patres nō ſtatim omīa ad decorem officij ꝑtinentia videre potuerūt. ſed diuerſi diuerſa ordinauerūt. Nā et miſſe inceptio tres varietates habuit. Olim enī a lectiōe inchoabatur. ſicut adhuc in ſabbato ſancto fit. Poſtmodū celeſtinus papa pſalmos ad introitum miſſe cantari inſtituit Greg. vero introitū miſſe cum cantu ordinauit. et vnū verſum de illo pſalmo qui totus cantabatur retinuit. Pſalmos olim circa aram in modū corone circūſtantes concorditer cōcinebāt et inde chorus dicitur. Sed flauianus et theodorus ꝙ alternatim cātarentur inſtituerūt. ab ignacio hoc habētes qui ſuper hoc diuinitus fuit edoctus. Hiero. quoqꝫ epiſto. as euāgelia et ex magna ꝑte officia diurna et nocturna preter cantū ordinauit. Ambroſius gelaſius. et gregorius orōnes et cantus addiderūt. et lectōnibus et euāgelijs coaptauerūt. Gradualia tractus et alleluya gelaſius et greg. ad miſſam cātari inſtituerūt. Hilarius vel ſcd̄m quoſdā ſimachus papa. vel ſcd̄m alios theleſphorus papa addidit ad glorie in excelſis. laudamus te. et cetera q̄ ſequūtur. Nocherus abbas ſancti galli ſequētias ꝓ neumis ipſius alleluya primus ꝯpoſuit. ſed nicolaus papa ad miſſas eas cātari cōceſſit. Hermanus ꝯtractus theutonicus fecit. rex omipotens ſanctiſpūs aſſit nobis gratia. et aue maria. et antiphonā. alma redemptoris mater. et ſimon bariona. Petrus vero de cōpoſtella epſ fecit ſalue regina. Sigibertus tñ dicit ꝙ robertus rex francoꝝ fecit ſequētiam. ſanctiſpūs aſſit nobis gr̄a etc. karolus vt refert turpinus archiepſ erat corpore decorus. ſed viſus ferus ſtatura eius pedū octo. et facies eius palmū et dimidiū in longitudine poſſidebat. barba vero eius palmū vnū. frons erat vni' pedis. Militē armatum ſuper equum ſedentē a vertice ſimul cum equo ictu cū ſpata ſcindebat. Quatuor ferraturas equorū ſimul facile manib' extēdebat. Militē armatū recte ſtantē ſuper manū ſuā ſolo manu velociter eleuabat. Leporē integrū aut duas gallinas. vel anſerem edebat. Modicū vinū et limphatū bibebat Tam parcus in bibendo erat ꝙ ſemper in cena raro pluſqꝫ ter bibere ſolebat. Cenobia multa ꝯſtruxit et laudabiliter vitā finiuit. et in fine rerum ſuarum xpm heredē fecit. Cui in imperiū ſucceſſit ludouicus eius filius vir clemētiſſimus circa annos dñi. dcccxv. Cuius tpe epiſcopi et clerici cingula auro textilia et exquiſitas veſtes et alia ornamenta ſecularia depoſuerūt. Theodolphus aurelianēſis epſ falſo apud imꝑatorē accuſatus ab eodē eſt cuſtodie andegauis mancipatus. Cum aūt vt in quadā cronica habetur in die palmarū ꝓceſſio iuxta domū in qua cuſtodiebatur trāſiret. ille apta feneſtra. facto qꝫ ſilencio. pulcherrimos illos verſus a ſe dictos ſcʒ. Gloria laus et honor tibi ſit xpe redemptor etc. preſente imꝑatore cātauit. Qui intantū imꝑatori placuerūt. ꝙ ipm a vinculis mox abſoluit. et i ſuā ſedē reſtituit. Legati michaelis imꝑatoris conſtātinopolitani inter cetera munera detulerunt ludouico filio karoli magni libros dyoniſij de gerarchia de greco in latinū trāſlatos. Qui cum gaudio ſunt recepti et. xix. infirmi in ipa nocte i eccl'ia eius ſunt curati

¶ Mortuo ludouico lotharius imperiū tenuit. Cui fratres eius ſcʒ karolus et ludouicus bellū indicētes. tanta vtrimqꝫ facta eſt ſtrages. vt nulla etas meminerit tantā aliquādo fuiſſe in regno francoꝝ. Tandē pacto inito karolus regnat in francia. ludouicus in germania. lotharius in ytalia et ꝑte frācie. q̄ ab ipo lotharingia dicta eſt Qui poſtmodū ludouico eius filio imperiū derelinquens habitū monachalē accepit. Huius tpe vt in alia quadā cronica dicitur erat papa ſergius natione romanus. q̄ primo os porci dictus eſt. ſed mutato nomīe dict' eſt ſergius. Ab illo tpe ordinatū eſt vt omēs pape nomīa mutent. tum quia dñs his quos in aplatum elegit nomē mutauit. tum quia ſicut mutantur in nomine ſic mutari debent in vite ꝑfectione. tū ne ille qui ad tam decorū officiū eligitur aliquo nomīe indecoro turpetur. Huius ludouici tpe. ſcʒ anno dñi. dccclvi. vt in cronica quadam habetur in parochia maguntina malignus ſpūs parietes domoꝝ quaſi malleis pulſando et manifeſte loquendo et diſcordias ſeminādo. adeo homines infeſtabat. vt quocunqꝫ intraſſet ſtatim illa dom' exurebatur. Preſbiteris aūt letanias agentibus. et aquā benedictā ſpargētib'. inimicus lapides iactabat. et multos cruētabat. Tandē aliquādo cōquieſcens cōfeſſus eſt ſe qn̄ aqua ſpargebatur ſub cappa talis ſacerdotis quaſi familiaris ſui latuiſſe accuſans eū ꝙ cū filia ꝓcuratoris i peccatū lapſus fuerit. Per idē tempus rex bulgaroꝝ cū gente ſua ad fidem conuerſus tāte perfectionis fuit. vt maiore filio in regnū ordinato ipſe habitū monachalē accepit. Sed cū eius filius iuueniliter agens ad gentilitatis cultū redire vellet. reſumpta militia ꝑſecutus eum cepit. effoſſiſqꝫ oculis in carcerem truſit.

et in regnū ſtatuto filio iuniore habitū ſacrū reſum
pſit. Jn ytalia apud brixiā tribus diebus ⁊ tribus
noctibus ſanguis de celo pluiſſe narrat. Per idē
tēpus locuſte īnumerabiles ī gallijs apparuerūt
ſenas habentes alas. ſex pedes. duos dētes lapi-
dibus duriores. vt caſtrorū acies turmatim volan
tes ſpaciū diurni itineris quatuor aut quinꝗ mili
bus extēdentes. oīa viridia in herbis et arborib⁹
vaſtantes. q̄ vſꝗ ad mare britānicū ꝑueniētes. tā-
dem flatu ventoꝝ in ꝓfundo maris ſubmerſe ſunt
Sed eſtu; occeani ad litus reiecte. ex putredīe ſua
aerē corruperunt. vnde mortalitas maxima et fa-
mes ꝑualida eſt ſecuta. vt fere tercia pars hominū
interiret. Deniꝗ primus otto imꝑauit ſcʒ āno dñi
dccccxxxviij. Dū aūt in paſchali ſolēnitate dictus
otto principib⁹ cōuiuiū ꝑparaſſet. anteꝗ̄ ſederēt
cuiuſdā principis filius more puerili ferculum de
menſa accepit. quē dapifer fuſte ꝓſtrauit. Qđ cer-
nens pedagogus pueri. ipm dapiferū mox ꝑemit
Quē cū ſine audiētia ceſar cōdemnare vellet. ille
ceſarem ad terrā deiecit. et ſuffocare cepit. Qui cū
de eius manib⁹ vix erutus fuiſſet. ipm reſeruariuſ
ſit. ſe culpabilē clamans ꝗ̄ feſto honorē non detu-
lit. Unde ipm libere abire ꝑmiſit. M ¶ Ottoni
primo ſucceſſit otto ſcōs. Hic dum ytalici pacem
ſepius violarent romā venit. ⁊ omibus ꝓceribus
magnatib⁹ et pōtificib⁹ apud gradū eccleſie cōui-
uium grande fecit. Quibus epulantibus latenter
omnes cingi fecit armatis. Deinde de violata pa-
ce querimoniā mouēs iubet in ſcriptis culpabiles
recitari. Quos ſtatim ibidem decollari fecit. alios
vero epulari ſatagebat. Huic ſucceſſit otto terci⁹
circa annū dñi. dccccLxxxiiij. Jſte cognominabat
mirabilia mundi. Hic vt in quadā cronica dicitur
quandā vxorem habuit q̄ cuidam comiti ſe ꝓſtitue
re voluit. Sed cum ille nollet tantum facinus per
petrare. illa indignata predictū comitē apud im-
peratorē adeo infamauit ꝗ̄ eum imperator ſine audi
entia decollari fecit. Qui anteꝗ̄ decollaret. roga-
uit vxorē ſuā vt iudicio candētis ferri poſt mortem
eum cōprobet innocentē. Adeſt dies in quo ceſar
pupillis et viduis ſe aſſerit iudiciū facturū. Affuit
et vidua mariti ſui caput ſecū ſuis portās in vlnis
Tunc queſiuit ab imperatore qua morte dign⁹ eſſet
qui iniuſte aliquē occidiſſet. Qui cū priuatione ca-
pitis dignū eū aſſereret. illa intulit dicēs. Tu es
ille vir qui maritū meū ad ſuggeſtionē vxoris tue
innocēter occidi mādaſti. Et vt me verū dicere cō
probes hoc cādentis ferri iudicio cōprobabo. Qđ
ceſar vidēs obſtupuit. et in manu femine punicē dū

ſe dedit. Jnteruentu tn̄ pontificū et procerum in-
ducias decē dierū. deinde octo. tercio ſeptē. quar-
to ſex a vidua accepit. Tunc imꝑator cauſa exami
nata et veritate cognita. vxorē viuam cōcremauit
et ꝓ redemptione ſui quatuor caſtra vidue dedit.
Que caſtra ſunt in epātu luienſi. et vocant ab indu
cijs dieꝝ. x. viij. vij. vi. Poſt hunc beatus heinric⁹
qui fuit dux bauarie anno dñi. milleſimo ſcōo im-
periū ſumpſit. Qui ſtephano regi vngarie adhuc
gentili ſororē ſuā nomīe galam in vxorē dedit. et
tam ipm regem ꝗ̄ totam eius gentē ad fidē xpi cō
uertit. Qui ſtephanus tāte religionis fuit. vt mul-
torū miraculorū gloria deus ipm illuſtrē redderet
Hic heinricus et vxor eius kunegūdis virgines ꝑ
manſerunt. et celibē vitam ducentes in pace quie-
uerunt. Huic ſucceſſit conradus quidā dux franco
rum qui neptē ſancti heinrici duxit in vxorē. Hui⁹
tpe viſa eſt in celo trabs ignea mire magnitudinis
ſuꝑ ſolem iam ad occaſum vergentē currere. et ad
terram cadere. Hic quoſdā epōs de ytalia in vincu
la coniecit. Et q2 mediolanenſis archieps de vin-
culis fugit. ſuburbia mediolani incēdit. Hic vero
penthecoſtes cum imꝑator in parua eccleſia ſecus
vrbē coronaret ad miſſam tam grauia tonitrua ful
guraꝗ fuerunt. vt aliqui mente exciderent. aliqui
ſpūm exalarēt. Bruno vero epīs qui miſſam canta-
bat et ſecretarius imꝑatoris cum alijs dixerunt. ſe
inter miſſarū ſolennia vidiſſe ſanctū ambroſiū im
peratori cōminantem. Huius conradi tpe ſcʒ anno
dñi. M. xxv. comes lupoldus vt in quadā cronica
dicit. iram regis metuens cū vxore ſua in inſulam
fugiens in quodā tugurio latitabat. Jn qua ſilua
dū ceſar venaret. nocte ſuꝑueniente in eodē tugu-
rio ipm oportuit hoſpitari. Cui hoſpita ꝑgnans vi
cinaꝗ partui decēter vt potuit ſtrauit. ⁊ neceſſaria
miniſtrauit. Eadē nocte mulier filiū peperit. ⁊ vo
cem tercio ad ſe venientē ceſar audiuit. Conrade
hic puer modo progenit⁹ gener tuus erit. Mane
ille ſurgēs. duos armigeros ſibi ſecretarios ad ſe
vocauit dicens. Jte et puerulum illū de manibus
matris violenter auferte. et ipm ꝑ mediū ſcinden-
tes cor eius michi portate. Cōciti illi eūtes de gre-
mio matris puerū rapuerūt. Quē vidētes elegan
tiſſime forme. miſcōia cōmoti ipm ſuper quandaʒ
arborē ne a feris deuoraret repoſuerunt et leporē
ſcindētes cor eius ceſari detulerunt. eodē die dum
quidā dux inde tranſiret. et puerū vagientē audi
ret. eum ad ſe duci fecit. Et dum filiū non haberet.
vxori attulit et nutriri eum faciens. a ſe de vxore
ſua genitū eſſe finxit. et heinricū vocauit. Cum igi

tur iam creuiſſet. erat corpe pulcherrimus. ore facū
dus et oībus gracioſus. Quē ceſar tam decorū et
prudentē vidēs a patre ipm petijt. et in curiā ſua
manere fecit. Sed dū videret puerū oībus gracio
ſum. ⁊ ab oībus cōmendari. dubitare cepit ne poſt
ſe regnaret. et ne ſit ille quē occidi mādauerat. Uo
lens igit̄ eſſe ſecurus. lr̄as manibus ſuis ſcriptas
ꝑ eū vxori dirigit in hunc modū. Inquantū eſt ti-
bi cara vita tua mox vt lr̄as iſtas receperis pueruꝫ
hunc necabis. Dū igit̄ pergens in quadā eccleſia
hoſpitatus fuiſſet. et feſſus ſuꝑ bancum quieſceret
et burſa in qua erant lr̄e depēderet. ſacerdos curio
ſitate ductus burſam aperuit. et lr̄as ſigillo regis
munitas vidēs. ipas ſaluo ſigillo aꝑuit. et legens
ſcelus abhorruit. Et radens ſubtiliter qd̄ dicebat̄
iſtū necabis ſcripſit. filiā noſtrā iſti in vxorē dabis
Cūqꝫ regina lr̄as ſigillo imꝑatoris munitas vide
ret. et de manu imꝑatoris ſcriptas eſſe cognoſce-
ret. cōuocatis principibus. celebrauit nuptias et fi
liam ſuā eidē in vxorē dedit. Que nuptie aquiſgra
ni celebrate ſunt. Cum aūt ceſari a dicētibus nar-
raretur q̄ ſolēniter fuiſſent filie ſue nuptie celebra
te. ille obſtupefact⁹ a duobus armigeris et duce et
ſacerdote veritate cōperta dei ordinationi nō reſi
ſtendū eſſe vidit. et ideo ꝓ puero mittēs eum eſſe
ſuū generū approbauit. ⁊ poſt ſe in imꝑio regnare
inſtituit. In loco aūt vbi puer heinricus natus fuit
nobile monaſteriū edificatū eſt. qd̄ vſqꝫ hodie vr-
ſania nomīatū eſt. ¶ Iſte heinricus oēs iocu
latores a curia ſua remouit. et que his dari cōſue-
uerāt paupibus erogabat. Huius tpe tm̄ ſciſma in
eccleſia fuit. vt tres in ſummos pontifices electi eſ
ſent. A quodā tandē preſbitero nomine graciano
magna illis data pecunia eidē ceſſerunt. et ipe pa-
patū obtinuit. At heinricus dum ꝓ ſedando ſciſ-
mate romā pergeret. gratian⁹ ei obuiās aureā co-
ronam ſibi obtulit. vt propicium ſibi haberet. Ille
aūt cuncta diſſimulās ſynodo cōuocato gracianuꝫ
de ſymonia cōuicit et aliū ſubrogauit. In libro ta-
men bonizi quē miſit ad comitiſſam mechtildim di
cit̄ q̄ cū predictus p̄ſbiter ſimplicitate ductus pōti
ficatū ſibi ꝑ pecuniā acquiſierit vt ſciſmati obuia-
ret. ipſe poſtmodū errorem ſuū cognoſcēs. ſeipſuꝫ
ſuadente imꝑatore depoſuit. Poſt hunc heinricuꝫ
tercius heinricus imꝑat. Huius tpe bruno in pa-
pam eligit̄. et leo vocat̄. Qui dum ad capeſcendā
ſedem aplicam romā pergeret: audiuit voces an-
gelorū canentiū. Dicit dn̄s. Ego cogito cogitatio-
nes pacis ⁊c. Hic de multis ſanctis cantus cōpo-
ſuit. Hoc tpe per berengariū turbata fuit eccleſia.

qui aſſerebat corpus et ſanguinē xp̄i non vere ſed
figuratiue eſſe in altari. Contra quē ſcripſit egre-
gie laufrancus prior berenſis. natione papieñ. qui
fuit magiſter anſelmi cantuarieñ. Deinde quart⁹
heinricus imꝑat anno dn̄i. M. lvij. Cuius tēpore
maxime floruit laufrācus. Ad cuius eximiā doctri-
naꝫ cōualuit de burgūdia anſelmus vir poſtmodū
mlta virtute et ſapientia adornatus. et ei in priora
tu monaſterij berēſis ſucceſſit. Sub hoc tpe hieru
ſalem a ſaracenis capta a fidelib⁹ recuperata eſt.
Oſſa beati nicolai apud barenſem vrbem trāſlata
ſunt. De quo inter cetera legit̄. q̄ dum in quadam
eccleſia que dicit̄ ſancta crux ſubiecta ſancte marie
de caritate. nondū beati nicolai noua hiſtoria can
taret̄. fratres priorē vt eam ſibi cantare liceret in-
ſtantius exorabant. Qui nullatenus acquieſcens
dixit incōgruū eſſe morē priſtinū de nouitatib⁹ im
mutare. Cū adhuc fratres inſtarēt. ille indignat⁹
reſpōdit. Recedite fratres. nunq̄ a me licētia con-
cedet̄. vt noua cantica immo ioculatoria quedā in
mea eccleſia decantent̄. Adueniēte vero feſtiuita
te eiuſdē. fratres cum quadā triſtitia matutinaruꝫ
vigilias ꝑegerūt. Cunqꝫ omēs ſe in lectis recepiſ-
ſent. ecce nicolaus viſibiliter priori apparuit terribi
lis. Quem ꝑ capillos a lecto abſtrahēs dormitorij
pauimēto colliſit. Incipiēſqꝫ antiphonā. O paſtor
eterne. ꝑ ſingulas vocū differētias virgis quas in
manu tenebat grauiſſimos ict⁹ ſuꝑ dorſuꝫ prioris
ingeminās per ordinē moroſe canēdo antiphonā
ad finē vſqꝫ ꝑduxit. Qui cū omēs ſuis clamoribus
excitaſſet. ſemiuiuus ad lectum deportat̄. Tandeꝫ
ad ſe rediens ait. Ite et hiſtoriā nouam ſancti ni-
colai amodo decantate. Hoc tpe ex molinenſi ce-
nobio. xxi. monachi cū abbate ſuo roberto ciſtercij
ſolitudinē adeuntes. vt ibi regule ſue ꝓfeſſionem
diſtrictius obſeruarēt. nouū ordinē ex veteri inſti
tuerūt. ¶ Hildebrandus prior cluniacenſis factus
papa gregorius eſt vocatus. Hic dū in minoribus
cōſtitutus legatione fungeret̄. apud lugdunū ar-
chiepm ebronenſem de ſymonia cōuicit miraculo
ſe. Nam dū idem archieps omēs accuſatores ſuos
corrūperet. et cōuinci non poſſet legatus vt gloria
patri et filio ⁊ ſpū ſancto diceret imꝑauit. Ille glo
ria patri et filio expedite dicebat. ſpūiſancto vero
dicere nō poterat. quippe q̄ in ſpiritūſanctum pec
cauerat. Qui peccatū ſuū cōfitens mox vt depoſi-
tus eſt clara voce ſpūmſanctū nominauit. Hoc mi
raculuꝫ recitat bonizo in libro ad comitiſſaꝫ mech-
tildim ¶ Mortuo heinrico quarto ſpire et cū
alijs regib⁹ ſepulto. in eius epitaphio verſus, iſte

fuit inſcriptꝰ. Filius hic. pater hic. auus hic. prauus iacet iſtic. Huic ſucceſſit heinricus quintus anno dñi. M. cvij. Qui papam cũ cardinalibus cepit. et eos dimittẽs inueſtiturã epiſcopoꝝ et abbatũ per anulũ et baculũ paſtoralẽ accepit. Sub hoc tẽpore bernardus cũ fratribus ſuis ciſterciũ ingreditur. In parochia legienſi porca porcellũ facieꝫ hominis habentẽ enixa eſt. Pullus galline quadrupex natus eſt. Lotharius ſucceſſit heinrico. Cuiꝰ tẽpore mulier quedã in hiſpania monſtrũ bis gemini corporis enixa eſt. auerſis vultibus et corpibꝰ ſibi coherens. Ante quidẽ effigies erat hominis integro corpis membrorũq; ordine diſtincta. retro vero facies canis corpis et membroꝝ ꝓprietate integra. Poſt hũc regnauit conradus anno. M. cxxxviij. Eo tpe hugo de ſancto victore doctor excellentiſſimus. et in omni ſciencia ſummus. et religiõe deuotus obijt. De quo referũt q̃ cũ in infirmitate vltima laboraret. et nullũ cibũ retinere poſſet. corpꝰ tamen dñicum ſibi dari cũ multa inſtãtia poſtulabat. Tunc fratres eius turbationẽ ſedare volentes. ſimplicẽ hoſtiam inſtar corporis dñici ſibi detulerũt. Qđ ille ꝑ ſpiritũ recognoſcẽs ait. Miſereatur veſtri dñs fratres. Cur me deludere voluiſtis Iſte enĩ non eſt dñs meus quẽ deportaſtis. Mox illi ſtupefacti cucurrerũt et ſibi corpus dominicuꝫ detulerunt. Sed ille videns q̃ recipere non valeret. eleuatis in celum manibus ſic orauit. Aſcẽdat filius ad patrẽ. et ſpũs ad deũ ſuum qui fecit illũ. Et inter hec verba ſpũm exalauit. et corpus dñi ibidẽ diſparuit. Eugenius abbas ſancti anaſtaſij papa ꝯſtituit. Qui ab vrbe expulſus eo q̃ ſenatores a ſe creauerũt. gallias venit. et bernardũ ante ſe miſit. qui viam dñi ꝑdicabat. et multa miracula faciebat. Gilbertus porretanus florebat. Fridericus nepos conradi impauit ãno dñi. M. cliiij. Eo tpe floruit magiſter petrus lombardus eps pariſienſis. qui librũ ſentenciarũ. gloſas pſalterij. et epiſtolarũ pauli vtiliter cõpilauit. P ¶ Eo tẽpore tres lune in celo viſe ſunt. et in medio ſignum crucis. nec multo poſt viſi ſunt tres ſoles. Tunc alexãder in papã canonice eſt electus. Contra quem octauianus. iohãnes cremẽſis tituli ſancti calixti. et iohannes ſtrumẽſis ſucceſſiue in papaꝫ eligunt. et fauore impatoris fulciunt. Durauit hoc ſciſma annis. xviij. Infra qđ tẽpus theutonici qui apud tuſculanuꝫ ꝓ imperatore morabant romanos apud montẽ portũ inuadũt. et tot a nona vſq; ad veſperas occiderunt. vt nunq̃ ex romanis tot milia ſint occiſa. Licet tpe hanibalis tot occiſi ſint. vt tres corbinos anulorũ quos de digitis ꝓcerũ occiſorum ſecum hanibal extrahi fecit cartaginẽ deſtinauerit Quoꝝ multi apud ſanctũ ſtephanũ et ſanctũ laurẽtium ſepulti ſunt. Et habẽt hoc epitaphiũ. Mille decẽ decies ſex decies quoq; ſeni Impator fridericꝰ dũ terrã ſanctaꝫ viſitaſſet. et in flumine quodã lauaret. ibidem necatus perijt. Vel vt alij aſſerunt equo ſuo impingẽte in aquã cecidit. ibiq; interijt. Huic ſucceſſit heinricus filius eius anno dñi. M. cxc. Eo tpe tante pluuie cũ tonitruis. et fulminibꝰ et tẽpeſtatibus facte ſunt. quantas nulla meminit hominũ antiquitas. Lapides enĩ in quãtitate ouorũ quadrãguli mixti cũ pluuia de celo cadẽtes. arbores. vineas. et ſegetes deſtruxerũt. et multos homines occiderũt. Corui quoq; et quãplures aues ꝑ aera in hac tẽpeſtate volãtes viſi ſunt carbones viuos in roſtris portare et domos incendere. Cõtra romanã eccleſiã ſemꝑ tyrãnideꝫ heinricus exercuit. et ideo eo mortuo innocẽtius tercius ne frater eius philippus ꝓmoueret ſe oppoſuit. et ottoni filio ducis ſaxonie adheſit et euꝫ aquiſgrani in regẽ alemanie coronari fecit. Eo tpe dum plures barones frãcie ꝓ liberatione terre ſancte vltra mare pergerẽt. cõſtantinopolim ceperũt. His tẽporibus ordines predicatorũ et minorum fratrũ orti ſunt. Innocencius quartus legatos ad philippuꝫ regem francorũ miſit vt terrã albigenſium inuaderet. et hereticos deleret. Qui omẽs capiens cõcremari fecit. Deniq; innocencius ottonẽ imperatorem coronauit. et vt iura eccleſie ſaluaret. ab eo iuramentũ exegit. Qui ſtatim ipſo die contra iuramentum fecit. et romipetas expoliari iuſſit. Unde papa eum excommunicauit. et ab impio depoſuit

¶ Eo tpe fuit ſancta eliſabeth filia regis vngarie que fuit vxor lantgrauij thuringie. Que inter alia innumera miracula plures q̃ .xvi. mortuos vt ſcribitur ſuſcitauit. et cecuꝫ natũ illuminauit. De cuius corpore vſq; hodie oleum fluere perhibetur Ottone depoſito fridericus heinrici filius eligitur et ab honorio coronatur. Leges optimas ꝓ libertate eccleſie et cõtra hereticos edidit. Hic ſup omẽs diuicijs et gloria abundauit. ſed eis in ſuperbia abuſus fuit. Naꝫ tyrannidẽ contra eccleſiã exercuit duos cardinales vinculauit. ꝑlates quos gregorius. ix. ad conciliũ cõuocauerat capi fecit. et ideo ab ipſo excõmunicatur. Deniq; gregorius multis tribulationibus preſſus morit. et innocẽcius quartus natione ianuẽſis cõciliũ apud lugdunũ conuocans ipſum impatorem depoſuit. Quo depoſito et defuncto. ſedes imperij vſq; hodie vacat.

De dedicatione templi

De dedicatione templi. clxxviii. A

Dedicatio eccleſie inter alias feſtiuitates ab
eccleſia celebratur. Et quõ duplex eſt eccle
ſia ſiue templum. ſcilicet materiale et ſpi-
rituale. ideo de huius templi duplicis dedicatiõe
hic breuiter eſt agendum. Circa dedicationẽ autẽ
templi materialis tria videnda ſunt. Primo qua-
re dedicatur ſiue conſecratur. Secundo qualiter
conſecrat᷑. Tercio ꝑ quos ꝓphanat᷑. Et quia in tẽ-
plo duo ſunt que cõſecrant᷑. ſcꝫ altare. et ipm̃ tẽplũ
ideo primo videndum eſt quare conſecrat᷑ altare.
ſcd̃o quare templũ. Altare aũt conſacrat᷑ ad tria.
Primo ad ſacramentum dñi offerendũ. Gen̄. viij.
Edificauit noe altare dño. et tollens de cũctis vo-
lucribus et pecoribus mundis obtulit ſuꝑ altare.
Hoc aũt ſacramentũ eſt corpus et ſanguis xp̄i. quẽ
in memoriã paſſiõis dñice imolamus. iuxta qd̃ no-
bis p̄cepit dicens. Hoc facite in meam cõmemora-
tionẽ. Habemus eñi triplex memoriale dñice paſ-
ſionis. Unũ in ſcripto ſcꝫ paſſio xp̄i ymaginibꝰ figu
rata. Et hoc habet fieri q̃tum ad viſum. Ipſa enĩ
crucifixi ymago et alie ymagines in eccleſia fiunt
ꝓpter rememorationẽ excitandã deuotionẽ et in
ſtructionẽ. q̃ ſunt quaſi libri laycorũ. Secundũ in
verbo. ſcꝫ paſſio xp̄i predicata. Et hoc habet fieri
q̃tum ad auditũ. Terciũ in ſacramento. ſcꝫ paſſio
in hoc ſacramẽto tã ſignanter expꝛ̄ſſa. in quo corpꝰ
et ſanguis xp̄i veraciter continet᷑ et nobis offert᷑.
Et hoc memoriale habet fieri q̃tum ad guſtũ. Si
ergo affectũ noſtrũ accẽdit paſſio xp̄i deſcripta et
amplius p̄dicata. multo fortius inflãmare debet in
hoc ſacramẽto tã ſignanter expꝛ̄ſſa. Scd̃o ad no
men dñi inuocandũ. Gen̄. xij. Edificauit abrahã
altare dño qui apparuit ei. et inuocauit ibi nomen
dñi. Hec aũt inuocatio ſcd̃m apoſtolum prima ad
thimo. ij. habet fieri. aut ꝑ obſecrationes que fiũt
cũ adiuratiõe ꝓ malis remouendis. aut ꝑ orõnes
que fiunt ꝓ bonis impetrãdis. aut ꝑ poſtulatiões
que fiunt ꝓ bonis cumulandis. aut ꝑ gratiarum a
ctiones que fiunt pro bonis habitis cõſeruandis.
Inuocatio aũt que fit ſuꝑ altare ꝓprie dicit᷑ miſſa
eo ꝙ celeſtis miſſus ſcꝫ chriſtus a patre mittitur q̃
ipſam hoſtiã conſecrat. et per eundẽ a nobis patri
mittit᷑ vt ꝓ nobis intercedat. Uñ hugo. Ipſa hoſtia
ſacra miſſa vocari põt. quia tranſmiſſa eſt. primo a
patre nobis ꝑ incarnationẽ. ſcd̃o a nobis patri ꝑ
paſſionẽ. Similiter in ſacramento primo a patre
nobis ꝑ ſanctificationẽ. qua nobiſcũ eẽ incipit. po
ſtea a nobis patri ꝑ oblationẽ qua ꝓ nobis inter-
cedit. Et nota ꝙ miſſa tribus linguis canit᷑. ſcꝫ
greca. hebraica. et latina. ad rep̄ſentandũ titulum
dñice paſſionis qui ſcriptus erat grece. hebraice.
et latine. Item ad notandũ ꝙ omĩs lingua debet
deum laudare. que per hanc triplicẽ linguam in-
telligitur. Latina aũt ſunt euangelia. epiſtole. ora
tiones. et cantus. Greca ſunt kyrieleyſon chriſte-
leyſon. que nouem vicibus cãtant᷑. vt ad ſocietatẽ
nouem ordinũ angelorũ perueniamus. Hebraica
ſunt alleluya. amen. ſabaoth. et oſanna. Tercio
ad cantandum. Eccle. xlvij. Dedit illi contra ini-
micos potentiã. Et ſtare fecit contra altare canto-
res. et in ſono eorũ fecit dulces modulos. Et dicit
modulos in plurali. q̃a ſcd̃m hug. de ſancto victo-
re. tres ſunt ſpecies ſonorũ qui faciunt tres modu
los. Fit eñi ſonus pulſu flatu et cantu. Ad citharã
pertinet pulſus. ad organũ flatus. ad vocẽ cantus
Aſſignari põt hec ꝯſonãtia ſonoꝝ cõcordie morũ
ſi referat᷑ ad pulſuꝫ cithare manuũ opatio. ad flatũ
organi mẽtis deuotiõ. ad cantũ vocis ſermonis ex
hortatiõ. Et infra. Quid prodeſt dulcedo oris ſine
dulcedine cordis. Frangis vocẽ frange et volũta-
tẽ. Seruas ꝯſonantiã vocũ. ſerua concordiã moꝝ
vt ꝑ exemplũ cõcordes ꝓximo. ꝑ voluntatẽ dño.
per obedientiã magiſtro. Hoc igit᷑ triplex genus
muſicorũ refert᷑ ad triplicẽ differentiã officij eccle-
ſie. ſicut dicit᷑ in mitrali de officio. Nã ipm̃ officium
eccleſie cõſiſtit in pſalmis in cantu et in lectiõibus.
Primũ igit᷑ genus muſicorũ eſt qd̃ fit pulſu digito-
rum vt in pſalterio et ſimilibus. Et ad illud ꝑtinet
pſalmodia. Pſal. Laudate eum in pſalterio et ci-
thara. Scd̃m eſt qd̃ fit cantu ſicut in voce. Et ad
iſtud ꝑtinet lectiões. Pſalmiſta. Pſallite ei in voci
feratione. Terciũ qd̃ fit flatu ſicut in tuba. Et ad
iſtud ꝑtinet cãtus. Pſalmiſta. Laudate eũ in ſono
tube. B Templũ autẽ ſeu eccleſia conſecrat᷑
quintuplici ratiõe. Primo vt inde dyabolus et eiꝰ
poteſtas expellat᷑. vt refert greg. in dyalogo ꝙ cũ
quedã eccleſia arrianoꝝ fidelibus reddita cõſecra
retur et reliquie ſancti ſebaſtiani et beate agathe
illuc delate fuiſſent. populus ibidẽ cõgregatꝰ por
cum ſubito intra ſuos pedes huc illucq̨ diſcurrere
ſenſerũt. Qui fores eccleſie repetẽs a nullo videri
potuit. omneſq̨ in admirationẽ cõmouit. Qd̃ idcir
co dñs oſtendit. vt cunctis pateficeret ꝙ de loco eo
dem immundus habitator exiret. Sequenti autẽ
nocte magnus in eiuſdẽ eccleſie tectis ſtrepitus fa
ctus eſt ac ſi in hoc aliquis errãdo diſcurreret. Se-
cũda nocte iteꝝ grauior ſonus increuit. Tanto ve
ro terrore tercia inſonuit. ac ſi omnis illa eccleſia a

fundamētis fuiſſet euerſa. ſtatim𝇁 receſſit. nec am
plius illa antiqui hoſtis īquietudo appꝛuit. Sed ꝑ
terroꝛis ſonitū quē fecit īnotuit. a loco quē diu te
nuerat ꝙ coactus exibat. Hec greg. ¶ Secundo
cōſecrat vt ad eā fugientes ſaluent. Unde alique
eccleſie poſt dedicationē a principibꝰ priuilegiant
vt qui ad eā cōfugerint ſaluent. Uñ dicit canon. Re
os ſanguinis defendit eccleſia ne vitam perdāt et
mēbꝛa. Et ob hoc ioab in tabernaculū fugit. et coꝛ
nu altaris appꝛehēdit. Tercio cōſecrat vt ibidem
oꝛōnes exaudiant. Qđ ſignatū eſt. iij. reg. viij. vbi
ſalomon dedicato tēplo ait. Quicūq𝇁 rogauerit in
loco iſto. exaudies in loco habitaculi tui in celo. et
cū exaudieris ꝓpicius eris. Adoꝛamꝰ aūt in ipis
eccleſijs ad oꝛientē. Qđ fit triplici ratione ſcđm da
maſcenū libꝛo. iiij. c. v. Primo vt patriā noſtrā nos
requirere oſtēdamus. Scđo vt ad xp̄m crucifixu𝇁
reſpiciamus. Tercio vt venientē iudicē nos expe
ctare mōſtremus. Ait em̄ ſic. Deus paradiſum in
eden ad oꝛientē plantauit. Unde hominē trāſgreſ
ſum exulē fecit. et ante paradiſum ex occidente habi
tare fecit. Antiqua𝇁 igit patriā exquirētes. et ad
ipam aſpicientes. deū ad oꝛientē adoꝛamus. Sed
et dn̄s crucifixus ad occidentem reſpiciebat. et ita
adoꝛamus ad ip̄m reſpicientes. Et aſſumptus ad
oꝛientē ſurſu𝇁 ferebat. et ita ip̄m ap̄li adoꝛauerūt
Et ita veniet quō viderūt eū euntē in celū. Ip̄m
igit expectātes ad oꝛientē adoꝛamus. Hec dama.
Quarto ꝯſecrat vt ibidē laudes deo ſoluant. Qđ q̄
dē fit ī ſeptē hoꝛis canonicis. ſcꝫ matutinis pꝛima
tercia ſexta nona veſpa et cōpletoꝛio. Et licꝫ ī qua
libet hoꝛa diei deus eſſet laudandus. tamen qꝛ ad
hoc infirmitas nr̄a non ſufficit. oꝛdinatū eſt vt his
hoꝛis ſpecialiter deū laudemus. eo ꝙ he hoꝛe ab a
lijs priuiligiate ſunt in aliquibus. Nā in nocte me
dia qua matutine celebrant xp̄s natus eſt. captus
et illuſus a iudeis fuit. In hac iterū hoꝛa infernu𝇁
ſpoliauit. Dicit em̄ in mitrali ꝙ in media nocte in
fernū ſpoliauit large accipiēdo. ſcꝫ ante lucē mane
ſurrexit. hoꝛa pꝛima appꝛuit marie magdalene. In
media etiā nocte ad iudiciu𝇁 venturus aſſerit. Uñ
hiero. Reoꝛ inq̄t traditionē apoſtolicā ꝑmāſiſſe vt
die vigiliarū paſche ante noctis mediū dimittere
nō liceat pp̄los expectātes aduentū xp̄i. Et poſt
ꝗ aduenerit illud tēpus ſecuritate pꝛeſūpta feſtū
cūctos agere diē. In hac igit hoꝛa laudes deo cāta
mus. vt ei de eius natiuitate captione. et patrū li
beratiōe gr̄as agamus et eius aduentū ſoliciti ex
pectemus. Addunt etiā matutinales laudes. qꝛ in
mane egyptios in mare ſubmerſit. mundū creauit
et ſurrexit. In hac ergo hoꝛa laudes deo reddimꝰ
ne mari huius mūdi cū egyptijs demergamur. vt
ꝓ noſtra creatiōe ⁊ eius reſurrectiōe gratias deo
reddamus. In hoꝛa pꝛima xp̄s ad tēplu𝇁 maxime
cōueniebat. et populus ibidē ad eū manicabat. i.
ad eū feſtinabat. vt dicit luce. xxi. Pilato p̄ſentatꝰ
fuit. In hac etiā hoꝛa reſurgens mulieribus pꝛimo
apparuit. Hec eſt etiā pꝛima hoꝛa diei. Ideo ergo
in hac hoꝛa in eccl̄ia deo laudes exoluimꝰ. vt xp̄m
imitemur ⁊ ſibi reſurgēti et apparēti gr̄as agamꝰ
et vt deo tanq̄ omniū principio ipius diei pꝛimi-
cias ſoluamus. In hoꝛa tercia xp̄s linguis iudeoꝝ
crucifixus eſt. a pilato ad colūnam flagellatus eſt
et adhuc vt dicit in hiſtoꝛijs. colūna vbi ligatꝰ fuit
veſtigia cruoꝛis oſtēdit. et hac eadē hoꝛa ſp̄ūſſan-
ctus miſſus eſt. tenebꝛe ꝑ vniuerſum mundū facte
ſunt. vt in moꝛte dn̄i ſui ſol lugēs ſe veſtibꝰ nigris
cōtegeret. et ne dn̄m crucifigētibus lumē p̄beret. ⁊
in hac hoꝛa ī die aſcenſionis cū diſcipulis diſcubuit
In nona hoꝛa xp̄s ſpiritū emiſit. miles latus eius
aperuit cetus apoſtoloꝝ ad oꝛandum cōuenire cō
ſueuit. et xp̄s in celū aſcendit. Propter has pꝛero-
gatiuas deū in his hoꝛis laudamus. In veſpera
xp̄s in cena ſacramentū coꝛpoꝛis et ſanguinis inſti
tuit. pedes diſcipuloꝝ lauit. de cruce depoſitus. in
ſepulcro collocatus fuit. diſcipulis ī habitu ꝑegrini
ſe manifeſtauit. Pro his omibus in hac hoꝛa eccle
ſia xp̄o gratias agit. In cōpletoꝛio xp̄s ſanguine-
as guttas ſudauit. monumēto eius cuſtodia depu
tata fuit. et ibidē quieuit. reſurgēs pacē diſcipulis
nunciauit. Et pꝛo his gratias deo reddimus. Has
autē laudes qualiter deo exoluere debeamus di-
cit bernardus. Fratres mei immolantes hoſtiam
laudis iungamus verbis ſenſu𝇁. ſenſui affectū. affe
ctui exultationē. exultationi maturitatē. maturita
ti humilitatē. humilitati libertatē. Quinto conſe
cratur vt ibidē ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrē-
tur. Unde ipa eccleſia efficit quaſi taberna dei. in
qua ſacramenta continent et miniſtrant. Quedam
em̄ miniſtrātur et dant intrantibus vt baptiſmus.
quedā exeuntibus. ſcꝫ extrema vnctio. quedā cō-
moꝛantibus. ⁊ hoꝝ quidā ſunt miniſtrātes. his da
tur oꝛdo. Quidā pugnātes. et hoꝝ quidam pugne
ſuccumbūt. his datur penitētia. Quidam inſiſtunt
et his confert audacia animi vt roboꝛent. et hoc ꝑ
cōfirmationē. datur cibus vt ſuſtentant et hoc per
eukariſtie ſumptionem. fit remotio impedimētī ne
deijciant. et hoc ꝑ matrimonij coniunctionē. Se-
cundo videndū eſt qualiter conſecrat. Sed pꝛimo
de altari. ſecundo de eccleſia. ¶ Ad conſecra

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg

¶ De dedicatione templi

tionem autē altaris plura concurrūt. Primo enim quatuor cruces de aqua benedicta in quatuor cornibus altaris cōfigurantur. Scdo ipm ſepties circuit. Tercio aqua benedicta cū yſopo ſepties aſpergit. Quarto incenſum in ipo crematur. Quinto criſmate inungitur. Sexto mūdis pānis operitur. Hec aūt repreſentāt ea q̄ debēt habere illi qui ad altare accedunt. Debēt em̄ primo habere caritatē quadruplicem ꝑ crucē acquiſitā. vt ſcꝫ diligāt deū ſeipſos amicos et inimicos. Et hec ſignant quatuor cruces in quatuor cornibus altaris facte. Et de his quatuor cornibus caritatis dicitur in geñ. xxviij. Dilataberis ad orientē et occidentē. ſeptētrionē. et meridiem. Uel ideo quatuor cruces in quatuor cornibus fiūt ad ſignificandū ꝙ xps ꝑ crucē quatuor mūdi ptes ſaluauit. Uel ideo ad ſignificandū ꝙ crucē dñi quatuor modis debemus portare. ſcꝫ in corde per meditationē. in ore per cōfeſſionē. in corpore ꝑ mortificationē. in facie ꝑ aſſiduā impſſionē. Scdo debēt habere curā et vigilātiā. qd ſignificatur ꝑ circuitus. Unde tūc cantatur. Inuenerūt me vigiles ⁊c. Debēt em̄ ſolicite vigilare ſuꝑ gregē ſuum. Unde negligentiam prelati ponit gilbertus inter ridiculoſa dicens. Ridiculoſa an magis ꝑiculoſa res eſt ſpeculator cecus. ꝓcurſor claudus. negligens ꝓlatus. doctor neſcius. preco mutus. Uel ꝑ ſeptem circuitus circa altare ſignificantur ſeptem meditatiōes et conſiderationes quas circa ſeptēplicē virtutē humilitatis xpi habere debemus. ⁊ ꝑ ipas frequēter circuire. Prima virtus eſt ꝙ cū diues eſſet factus eſt pauꝑ. Secunda ꝙ in ꝓſepio poſitus. Tercia ꝙ parētibus ſubditus. Quarta ꝙ ſub manu ſerui caput inclinauit. Quinta ꝙ diſcipulū furem et proditorem ſuſtinuit. Sexta ꝙ ante iniquū iudicē manſuetus tacuit. Septima ꝙ ꝓ crucifixoribus clemēter orauit. Uel ꝑ ſeptem illos circuitus ſignificantur ſeptem vie xpi. Prima fuit de celo in vterum. ſcda de vtero in preſepiū. tercia de preſepio in mundū. quarta de mundo in patibulū. quinta de patibulo in ſepulcrū. ſexta de ſepulcro in limbū. ſeptima de limbo reſurgēs in celū.

¶ Tercio debent habere dominice paſſionis memoriā. qd ſignificatur per aſperſionē aque. Septem em̄ aque aſperſiones ſunt ſeptē ſanguinis xpi effuſiones. Quarū prima fluxit in circūciſione. ſcda in oratione. tercia in corporis flagellatiōe. quarta i capitis coronatiōe. quinta in manuū ꝑforatione. ſexta in pedū affixione. ſeptima in lateris aptiōe. He aūt ſanguinis aſpſiones facte fuerunt cum yſopo humilitatis et ineſtimabilis caritatis. yſopus em̄ eſt herba humilis et calida. Uel ideo ſepties aſpergitur. ad ſignificandū ꝙ in baptiſmo ſeptem dona ſanctiſpiritus dantur.

¶ Quarto debent habere orationē feruentē et deuotam quod ſignificatur per concremationē thuris. Thus em̄ habet virtutem aſcendendi ex fumi leuitate. cōſolidandi ex ſua qualitate. cōſtringendi ex cōglutinitate. ꝯfortandi ex aromaticitate. Sic oratio aſcendit in dei memoriā. animā cōſolidat quātum ad culpā preteritam impetrādo medelā. conſtringit q̄tum ad futuram impetrando cautelam. confortat q̄tum ad preſentem impetrando tutelā. Uel poteſt dici ꝙ deuota oratio per thus ſignificatur quia habet ad deum aſcēdere. Eccleſiſti. xxxv. Oratio humiliantis ſe nubes penetrat. Odorem deo reddere. Apocalipſis. v. Habentes ſinguli citharas et phialas ſuas plenas odoramentorū ⁊c. Ex corde inflammato ꝓcedere. Apoc. viij. Data ſunt ei incenſa multa ⁊c. Et infra. Accepit ei thuribulum et impleuit illud de igne al. ⁊c.

¶ Quinto debent habere nitorē cōſcientie et odorē bone fame. quod ſignificatur per criſma quod conficitur ex oleo et balſamo. Debent em̄ habere puram conſcientiam vt poſſint dicere cū apoſtolo. Gloria noſtra hec eſt teſtimoniū conſcientie noſtre. Bonam famam. Unde. i. thi. iij. Oportet illum teſtimoniū habere bonum ab his qui foris ſunt. Criſo. Clerici nullam debent habere maculam. nec in verbo. nec in cogitatu. nec in facto. nec in opinione. quia ipſi ſunt pulchritudo et virtꝰ eccleſie. et ſi male fuerint totā deturpāt eccleſiā.

¶ Sexto debēt habere mūdiciā opatiōis bone. qd ſignificatur per pānos albos et mūdos quibus altare opitur. Uſus em̄ veſtimētorū inuentꝰ eſt ad tegendū calefaciendū et ornādū. Sic bona opa tegūt aīme nuditatē. Apoc. iij. Ueſtimētis albis induaris. vt nō appareat ꝯfuſio nuditatis tue. Ornāt aīam ad honeſtatē. Ro. xiij. Induamur arma lucis ⁊c. Calefaciūt inflāmando ad caritatē. Job. xxxvij. c. Nōne veſtimēta tua calida ſunt ⁊c. Modicū em̄ valeret accedēti ad altare ſi haberet dignitatē ſūmā et vitā infimā. Ber. Mōſtruoſa res eſt ſedes prima et vita ima. gradus ſupmus. et ſtatus īfimus. vultus grauis. actꝰ leuis ſermo multꝰ. fructꝰ nullus. ingēs auctoritas. et animi inſtabilitas. D

¶ Scdo videndū eſt qualiter eccleſia conſecratur. ⁊ ad hoc plura concurrūt. Eps em̄ ipſam eccleſiam ter circuit. et qualibet vice veniens ad ianuā ꝑcutit baculo paſtorali dicēs. Aperite portas principes veſtras ⁊c. Interius et exterius aqua benedicta ipſa eccleſia irrigatur. In pauimento fit crux de cinere et ſabulo ex tranſuerſo

angulo orïētis vſq̃ ad angulū occidentis. et ibi litteris grecis et latinis ſcribit alphabetū. Jn parietibus eccleſie cruces depingunt. et ipe cruces illuminantur et criſmate inungunt. Primum ergo ſcʒ triplex circuit9 ſignat triplicē circuitū quem fecit xp̄s ꝓpter ipſius eccleſie ſanctificationeʒ. Primus fuit ꝙ de celo venit in mundū. ſecūdus ꝙ de mūdo deſcendit ad limbū. tercius ꝙ de limbo rediens et reſurgens aſcēdit in celū. Uel triplex circuitus fit ad oſtendendū ꝙ illa eccleſia conſecrat ad honorē trinitatis. Uel triplex circuitus ſignat triplicē ſtatū ſaluandoꝝ de eccleſia. qui ſunt virgines continentes et cōiugati. Hec etiam deſignant in diſpoſitione materialis eccleſie ſicut oſtēdit rich. de ſctō victore. Nam ſanctuariū ſignat ordinē virginum. chorus ordinē continentiū. corpus coniugatorum Strictius eſt ſanctuariū ꝗ̄ chorus. ⁊ chorus ꝗ̄ corpus. q: pauciores ſunt virgines ꝗ̄ continentes. et cōtinentes ꝗ̄ cōiugati. Sanctior eſt etiā locus ſanctuarij ꝗ̄ chorus. ⁊ chorus ꝗ̄ corpus. quia dignior eſt ordo virginū ꝗ̄ continentiū. et cōtinentiū ꝗ̄ cōiugatorū. Hec rich. ¶ Secūdū ſcʒ trina ad hoſtiū percuſſio ſignat triplex ius qd̄ habet xp̄s in eccleſia quare ſibi debet apiri. Eſt em̄ ſua creatione. redemptione. et glorificationis ꝓmiſſione. De hoc triplici iure dicit anſhelmus. Certe dn̄e quia me feciſti debeo amori tuo meip̄m totū. quia me redemiſti. debeo amori tuo meip̄m totū quia tanta promittis. debeo meip̄m totū. immo tm̄ debeo amori tuo pluſꝗ̄ meip̄m. ꝗ̄tum tu es maior meipſo. pro quo dediſti teip̄m. et cui promittis teipſum. Trina aūt proclamatio. atollite portas pricipes veſtras ſignificat trinā eius potentiā. ſcʒ in celo. in mundo et in inferno. ¶ Tercio interius et exterius aqua benedicta aſpergit. qd̄ fit triplici de cauſa. Primo ꝓpter demonis expulſionē. Aqua em̄ benedicta habet ꝓpriā virtutem expellendi ip̄m dyabolum. Un̄ in exorciſmo aque dicit. Ut ſis aqua exorciſata ad effugandaʒ omnē poteſtatem inimici et ip̄m inimicū eradicare ⁊c. Jſta aūt aqua benedicta fit ex quatuor rebus. ſcʒ ex aqua. vino. ſale et cinere. quia vicʒ quatuor ſunt que maxime inimicū expellunt. ſcʒ lachrimarū effuſio que per aquam. ſp̄ūalis exultatio que per vinū. matura diſcretio que ꝑ ſal et ꝓfunda humiliatio que ꝑ cinerem deſignatur. Secūdo ꝓpter ipſius eccleſie expiationē. Omnia em̄ terrena ꝓpter peccatū corrupta ſunt et fedata et ideo locus ipe aqua benedicta aſpergit. vt ab omni feditate et īmundicia liberet purget et expietur. Hinc eſt etiā ꝙ in lege omnia pene ꝑ aquā mundabant. Tercio ꝓpter oēm remouendā maledictionē. Terra ei a principio cū fructu ſuo maledictionē accepit. exeo ꝙ ex ei9 fructu deceptio facta fuit. aqua vō nulli maledictioni ſubiacuit. hinc eſt ꝙ dn̄s comedit piſcē. ſed nō legit comediſſe carnē nomiatim. niſi forte de agno paſchali ꝓpter preceptū legis in exemplū. ſcʒ abſtinendi aliquādo a licitis. et aliquando eadē comedendi. Ut ergo oīs maledictio remoueat. et benedictio introducatur. ideo aqua benedicta aſpergit. ¶ Quarto in pauimento alphabetū ſcribit. qd̄ quidē repreſentat cōiunctionē vtriuſq̃ populi. ſcʒ gentilis et iudei. vel paginā vtriuſq̃ teſtamenti. vel articulos noſtre fidei. Jllud em̄ alphabetū ex litteris grecis et latinis in cruce factis rep̄ſentat vnionē in fide populi gentilis et iudei ꝑ crucem xp̄i factam. Unde et illa crux ex trāſuerſo angulo orientis vſq̃ ad anguluʒ occidentis ducit. ad ſignificandū ꝙ ille qui prius erat dexter factus eſt ſiniſter. et qui erat in capite factus eſt in cauda. et econuerſo. Scd̄o rep̄ſentat paginā vtriuſq̃ teſtamenti. qd̄ per crucē xp̄i adimpletū eſt. Unde moriens dixit. cōſummatum eſt. Et crux ex tranſuerſo ducit. q: vnū teſtamentū in alio continet. Quia rota erat in rota. Tercio repreſentat articulos fidei. Eccleſie em̄ pauimentū eſt noſtre fidei fundamentū. elemēta que inſcribūtur ſunt articuli fidei qbus rudes ⁊ neophiti de vtroq̃ populo in eccleſia erudiunt. qui ſe puluerem et cinerē reputare debent. iuxta illud qd̄ dixit abraam gen̄. xviij. Loquar ad dn̄m meū cuʒ ſim puluis et cinis. ¶ Quinto cruces in eccleſia depingunt. qd̄ ſiquidē fit triplici ratione. Primo ꝓpter demonuʒ terrorem. vt ſcilicet demones qui inde expulſi ſunt videntes ſignum crucis terreant. et illuc ingredi non preſumant. Timēt em̄ dyaboli valde ſignum crucis. Unde iohēs criſo. Ubicūq̃ demones ſignū dn̄icum viderint fugiūt timētes baculū quo plagā acceperūt. Scd̄o ꝓpter triumphi oſtenſionē. Cruces em̄ ſunt vexilla xp̄i et ſigna eius triūphi. Un̄ vt oſtēdatur ꝙ locus ille xp̄i dn̄io ſubiugatus eſt. ideo ibidē cruces depingunt. Nam et apud impialem magnificentiā obſeruat. vt quādo aliqua ciuitas et tradit. impiale vexillū in ea erigit. Jn huius figuratiōe dicit. gen̄. xxviij. ꝙ iacob lapidē quem ſuppoſuerat capiti ſuo erexit in titulū. vicʒ in titulum preconialē memorialeʒ et triūphaleʒ. Tercio ꝓpter apl'oꝝ repreſentationē. Naʒ illa duodecim luiaria ante cruces poſita ſignificant. xij. apoſtolos qui per fidē crucifixi totū mundū illuminauerūt. De igit cruces illuminant et criſmate iungunt

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

De dedicatione templi

quoniam et apoſtoli fide paſſionis chriſti totum
mundū illuminauerūt ad cognitionē. inflammaue
runt ad amorē. vnxerūt ad ꝯſciētie nitorē qḋ per
oleū ꝛ ad bone vite odorē qḋ ꝑ balſamū intelligit
ꝶ. ¶ De tercio ſcȝ ꝑ quos ꝓphanat̄ ſciendū ꝙ ipaȝ
domū dei ꝑ tres ꝓphanatā legim⁹ ſcȝ ꝑ ieroboam
ꝑ nabuzardan ꝛ ꝑ anthiochū. Jeroboā eñ̄ ſicut le
git̄. iij. regū. xij. duos vitulos fecit ponens vnū in
dan. ꝛ aliū in bethel: q̄ dicit̄ dom⁹ dei. ꝛ hoc pro-
pter auariciā fecit ne ſcȝ regnū ad roboam rediret
Per hoc ſignificat̄ ꝙ auaricia clericoꝝ multū ec-
cleſiā dei ꝯtaminat q̄ in ipſis cl'icis multū regnat.
Hiere. viij. A minimo vſqȝ ad maximū oēs auari
ciam ſequunt̄. Bern̄. Quē dabis michi de numero
prelatoꝝ q̄ nō magis inuigilet ſubditoꝝ euacuan
dis marſupijs ꝙ vicijs extirpādis. Vituli ſunt ne-
potuli quos in bethel. id eſt. domo dei ponūt. Ec-
cleſia etiā ꝑ hieroboā ꝓphanat̄ ſi ex auaricia vſu-
rarioꝝ vel raptoꝝ edificat̄. Vn̄ legit̄ ꝙ cū quidam
vſurari⁹ eccleſiā quandā de rapinis ꝛ vſuris con
ſtruxiſſet. ep̄m ad ei⁹ dedicationē multis p̄cibus
inuitauit. Cum igitur ep̄s cū ſuo clero officiū ꝯſe
crationis ageret. vidit poſt altare diabolū ſtantē
in cathedra in habitu ep̄ali. Qui dixit ep̄o Quare
eccleſiam meā ꝯſecras. Ceſſa iam: qꝛ ad me iuriſ-
dictio eius ꝑtinet qꝛ de vſuris ꝛ rapinis edificata
eſt. Cum ergo ep̄s inde cū clericis territus fuge-
ret. diabolus ꝯtinuo ipſam eccleſiā cum grādi ſtre
pitu deſtruxit. ¶ Nabuzardan ſicut legitur. iiij.
regum. xxv. domū dei combuſſit. Nabuzardan aūt
princeps coquoꝝ ſignificat illos q̄ gule ꝛ luxurie
dediti ſunt qui de ventre ſuo deū ſuum fecerunt.
ſ. ḋm qḋ dicit ap'ls. Quoꝝ de⁹ vēter eſt ꝛc. Qual'r
aūt venter de⁹ dicat̄. Oñdit hugo de ſc̄ō victore
in ſuo clauſtrali dicēs. Solent dijs templa ꝯſtrui.
altaria erigi. miſtri ad ſeruiendū ordinari. immo-
lari pecudes. thura ꝯcremari. Deo ſiquidē ven-
tri templū eſt coquina. altare menſa. miniſtri co-
ci. immolate pecudes carnes cocte. fumus incē-
ſoꝝ odor ſapoꝝ ¶ Rex antiochus qui fuit ſuper-
biſſim⁹ ꝛ ambitioſus domū dei polluit ꝛ ꝓphana
uit. ſicut legit̄. i. mach. i. Per quē ſignificat̄ ꝙ ſu-
perbia ꝛ ambitio que vigent in clericis qui nō ap
petunt ꝓdeſſe ſed p̄eſſe. multū eccleſiā dei conta
mināt. De quoꝝ ſupba ambitione dicit bern̄. Ho-
norati incedūt de bonis dn̄i, qui tn̄ dn̄o honorem
nō deferūt. Inde his quē quotidie vides meretri
cius nitor. hiſtrionic⁹ habitus. regius apparatus
Inde aurum in frenis ꝛ ſellis ꝛ calcaribus. ꝛ pl⁹
calcaria ꝙ altaria fulgēt. Et ſicut per tres ꝓpha-
nata extitit. ita per alios tres dedicata ꝛ ꝯſecrata
fuit. Dedicationē eñ̄ primo fecit moyſes. ſc̄ḋo ſa-
lomon. tercio iudas machabeus. Per quod inſi-
nuatur ꝙ in dedicatione eccleſie debemus habe-
re humilitatē que fuit in moyſe. ſapientiam ꝛ di-
ſcretionem que fuerunt in ſalomone. vere fidei cō
feſſionem que fuit in iuda. F ¶ Secundo vidē
dum eſt de ꝯſecratione ſiue dedicatione tēpli ſpi
ritualis qḋ templū ſumus nos ſcȝ ꝯgregatio oīm
fideliū: qḋ ꝯſtruit̄ ex lapib⁹ viuis. i. pe. ij. Tanq̄
lapides viui ſupedificati ꝛc. Ex lapidib⁹ politis.
Unde cantat̄. Tonſionib⁹ preſſuris expoliti lapi-
des ꝛc. Ex lapidib⁹ quadris. Quatuor eñ̄ latera
lapidis ſp̄ūalis ſunt. fides. ſpes. charitas ꝛ opatio
que equalia ſunt. qꝛ vt dicit grego. quantū credis
tantū ſperas. quantū credis ꝛ ſperas. tantū dili-
gis. quantū credis ſperas ꝛ diligis tantū oparis.
In hoc quidē tēplo altare eſt cor noſtrū. ſup qḋ al
tare tria debēt deo offerri. Primū eſt ignis dilecti
onis ꝑpetue. Leuit. vi. Ignis ſcȝ dilectionis erit
ꝑpetu⁹. ꝛ nunq̄ deficiet in altari ſcȝ cordis. Sc̄ḋm
eſt incenſum orōnis odorifere. i. paral. vi. Aaron
ꝛ filij eius adolebūt incenſum ſup altare olocau-
ſtomatis ꝛ thimiamatis. Terciū eſt ſacrificiū iuſti
tie qḋ ſacrificiū ꝯſiſtit in oblatione penitētie ꝛ in
olocauſto dilectionis perfecte. ꝛ in vitulo carnis
mortificate. De his pſal̄. Tūc acceptabis ſacrifi-
ciū iuſtitie oblatiōes ꝛ olocauſta: tūc imponēt ſu
per altare tuum vitulos. Templū aūt ſp̄ūale qḋ
ſum⁹ nos ad ſilitudinē templi materialis ꝯſecrat̄.
¶ Primo eñ̄ ſumm⁹ pontifex ſcȝ chriſtus hoſtiū
cordis clauſum inueniēs. ter circuit. dum peccatū
oris. cordis ꝛ operis ad memoriam eius reducit.
De hoc triplici circuitu dicit̄ yſaie. xxiij. Sume ci-
tharaȝ quo ad primū. circui ciuitatē cordis ſcȝ quo
ad ſc̄ḋm. meretrix obliuiōis tradita quo ad terciū
¶ Sc̄ḋo ipſum hoſtiū cordis clauſuȝ ter percutit:
vt ſibi aperiatur. Percutit eñ̄ ipſuȝ cor ictu bene
ficij. ꝯſilij ꝛ flagelli. De qua triplici ꝑcuſſione dicit̄
prouer. i. quantū ad malos Extēdi manū meā ꝛc.
hoc quantū ad collata beneficia. Deſpexiſtis om-
ne ꝯſilium meū. hoc quantū ad inſpirata ꝯſilia.
Et increpationes meas neglexiſtis. hoc quantuȝ
ad illata flagella. Vel ter ꝑcutit dum rationalem
mouet ad peccati cognitionē. ꝯcupiſcibilē ad do-
lorē. iraſcibilē ad peccati vindictā ꝛ ad ipſi⁹ dete
ſtationē ¶ Tercio ip̄m templū ſp̄ūale ter aqua in
tus ꝛ extra debet irrigari. Hec autē trina irriga-
tio eſt trina lachrimaꝝ interioꝝ vel aliqñ exteri-
oꝝ effuſio. Mēs eñ̄ ſancti viri. vt dicit grego. de

lore afficitur ꝯſiderando vbi fuit. vbi erit. vbi eſt. ⁊ vbi nō eſt. Ubi fuit inquit in pctō. vbi erit in iudicio. vbi eſt: in miſeria. vbi nō eſt in glia. Qn̄ ergo interiores vel exteriores lachrimas fundit ꝯſiderādo ſcʒ q: fuit in pctō ⁊ de ipſo rōnem redderi in iudicio. tūc iſtud tēplū iam ſemel aqua aſpgitur. Qn̄ aūt ꝓ miſeria in qua eſt ad fletū ꝯpungitur. tunc ſcd̄o aqua dirigat. Qn̄ ꝓ glia in qua nō eſt lachrimas fūdit. tūc terciā aquā aſpgit. Huic aūt aque admiſcētur vinū. ſal ⁊ cineres q: cū his lachrimis debem⁹ hr̄e vinū ſpūalis exultationis. ſal mature diſcretionis. ⁊ cineres ꝓfunde humilitationis. Vel per vinū limphatū intelligit̄ hūilitas xp̄i quā habuit in carnis ſuſceptiōe. Vinū em̄ limphatum eſt verbū humanatū. Per ſalē intelligit̄ ſanctitas ſue vite q̄ eſt oībus ꝯdimentū religionis. Per cinerē intelligit̄ ei⁹ paſſio. His igit̄ trib⁹ cor noſtrū aſpgere debem⁹. ſcʒ bn̄ficio incarnationis ꝑ qd̄ ꝓuocemur ad hūilitatē. exēplo ſue ꝯuerſationis. ꝑ qd̄ informemur ad ſanctitatē. ⁊ mēoria paſſionis ꝑ qd̄ incitemur ad charitatē. ¶ Quarto ſcribit̄ in hoc tēplo cordis ſpūale alphabetum ſiue ſpūalis ſcriptura. Hec aūt ſcriptura q̄ ibi ſcribit̄ triplex eſt ſcʒ dictamina faciēdoꝝ. teſtimonia diuinoꝝ bn̄ficioꝝ. accuſatio ꝓprioꝝ delictoꝝ. De his trib⁹ roma. ij. Cū em̄ gētes q̄ legē nō hn̄t naturalr̄ ea q̄ legis ſunt faciunt eiuſmodi legē nō hn̄tes ipſi ſibi ſunt lex q̄ oſ̄dunt opus legis ſcriptū in cordibus ſuis. Ecce primū. Teſtimoniū reddente illis ꝯſciencia ipſoꝝ. Ecce ſcd̄m. Et inter ſe inuicē cogitationū accuſantiū. vel etiā defēdentiū. Ecce terciū. ¶ Quinto debēt pingi cruces. i. aſſumi penitētie auſteritates q̄ quidē dn̄t inungi ⁊ igne illuſtrari. q: nō ſolū ferēde ſunt patiēter: ſʒ etiā libenter. qd̄ ſignificat̄ ꝑ vnctionē. ⁊ ardēter. qd̄ ſignificat̄ per ignē. Un̄ bern̄. Qui morat̄ in timore: crucē xp̄i portat patiēter. Qui ꝓficit in ſpe portat libēter. Sed q̄ ꝯſummat̄ in charitate amplectit̄ iam ardenter. Itē. Multi vidēt cruces nr̄as: ſʒ nō vidēt vnctiones nr̄as. Qui ergo in ſe hēbit vere tēplū ad honorē dei dedicatū erit dign⁹ palacio in quo xp̄s habitet ꝑ grām. vt tandē in eo habitare dignet̄ ꝑ gloriam. Qd̄ ipſe nobis pſ̄tare dignet̄. Qui viuit ⁊ regnat deus per omnia ſecula ſeculoꝝ. Amen.

¶ Explicit legenda aurea ſiue lombardica hyſtoria iacobi de voragine epiſcopi ianuenſis.

¶ Sequūtur legende poſt corpus voluminis pro maiori vtilitate adiūcte.

Hodie ſancta mater eccl̄ia duas ꝓceſſiones ſolenniter recolit. Prima fuit qua iudei a monte oliueti vſqʒ in hierl̄m cū ramiſpalmaꝝ ⁊ oliuaꝝ ⁊ cū magnis cāticis ipm̄ aſſociauerūt. Et iſta ꝓceſſio fuit magne reuerentie ⁊ honoris. Et hanc repſent. eccl̄ia in hodierno euangelio. Scd̄a ꝓceſſio fuit qua iudei chriſtū a hierl̄m in montē caluarie cū magnis obprobrijs ⁊ irriſionib⁹ deduxerūt. Et iſte fuit ignominie magne ⁊ doloris. Et hanc repn̄tat eccl̄ia in euāgelio paſſionis hodierno. Circa primā ꝓceſſionem quatuor ſunt videnda. Primo a quib⁹ iſta ꝓceſſio ſit facta. q: nō eſt facta a magnis aut diuitibus: ſed a pueris ⁊ paupib⁹. Un̄ dr̄ in euāgelio hodierno. Plima aūt turba ſtrauerūt veſtimenta ſua i via. Qn̄ em̄ pueri ⁊ paupes xp̄m ꝓceſſionalr̄ deducebāt pħei ⁊ principes xp̄i mortē tractabāt. Simplices em̄ ⁊ paupes xp̄o adherebāt. Un̄ xp̄s de oīb⁹ diuitib⁹ vnū ſolū ſcʒ Zacheū habuit amicum. Un̄ luce xix. Xp̄s de oībus potētib⁹ vnū ſolū ſcʒ centurionē habuit. Un̄ math. viij. De oībus ſapiētib⁹ vnū ſolum ſcʒ nicodemū habuit. Joh. iij. Un̄ i. cho. i. Videte vocationē veſtrā frēs q: nō multi ſapiētes ſcd̄m carnē. nō multi potētes. nō multi nobiles: ſed qui ſtulti ſunt mūdi elegit dn̄s: vt ꝯfundat ſapiētes. Secūdo vidēdum eſt quare chriſtus vadens ad mortē tantū honorē recepit vo-

Dominica in ramiſpalmarũ.

triſtis vadens ad mortem tantũ honorẽ recipe voluit cũ alias honores ⁊ regnũ reſpuit. vt dr. Joh. vi. Hoc dicendũ ꝙ xp̄s hoc ideo fecit qꝛ ille qui cõſtitutus eſt honoribus magnis debet habere mortis memoriã vt nõ ſupbiat. Si aũt quis habet magnas diuitias cogitet qꝛ vadit ad mortẽ ⁊ ꝙ de oibus ſuis diuitijs nichil niſi vile ſudariũ ſecum portabit. Unde dicebat iob. xvij. Qui fui magnus ſaccũ conſui ſup cutem meã ⁊ operui cinere carnẽ meã. Jtem eiuſdẽ. i. Nudus egreſſus ſum de vtero ma. m. nu. il. reuer. Si quis eſt in magnis honoribus ↄſtitut⁹ cogitet qꝛ vadit ad mortẽ vbi ſi erat in gradu ſupmo ponet̃ in loco infimo. qꝛ ſub terra Si ſup alios aſcenderit dñando ſerpẽtes ⁊ beſtie ſup ei⁹ foueã aſcendẽt ↄculcãdo eũ ideo. Eccle. x. dr. Cum morit̃ hõ hereditabit ſerpentes. beſtias ⁊ vermes. Jtẽ cum aliquis nutrit corpus ſuum diuerſis delicijs. diuerſis colorib⁹ ipſum ornando. voluptates carnis exercendo. cogitet qꝛ vadit ad mortẽ vbi vermes corpus ſuũ delicate nutritũ comedent ⁊ lacerabũt. Job. xxvij. viſcera ei⁹ plena ſunt adipe ⁊ medullis oſſa illi⁹ plena irrigãtur. ⁊ tñ in puluere dormiẽt ⁊ vermes operient eos. Hugo de ſctõ victore in libro de clauſtro anie. ſic ait. Cur carnẽ tuam precioſis rebus impinguas quã poſt paucos dies vermes comeſturi ſunt in ſepulcro. ⁊ animã tuam p̄cioſis operibus non adornas q̃ deo ⁊ angelis ei⁹ p̄ntanda eſt in iudicio. Cur animam tuã vilipendis ⁊ ei carnẽ preponis: ancillaꝫ dñari ⁊ dñam ancillari: magna abuſio eſt. ¶ Tercio videndũ eſt qꝛ xp̄s tanto honore ſibi impenſo voluit lachrimas emittere. Dicit̃ eñ luce. xix. Xp̄s cum veniſſet hierl'm cũ tanto honore fleuit ſup eã: Jn hoc ipſe voluit oſtẽdere ꝙ gaudia ⁊ honores hui⁹ ſeculi lachrimis ⁊ dolorib⁹ ſunt ꝯmixta. Jn celo omnia ſunt pura. Jn mũdo oĩa mixta ſunt fetulenta. Unde aug⁹. in libro de trini. in ꝑſona xp̄i dicit. Quid eſt illud ero illoꝝ deus: niſi ero omnia quecũqꝫ deſiderãtur. ſcꝫ vita. ſalus. victus copia. glĩa. honor ⁊ pax. Jſta in celo omĩa ſunt pura. in mundo mixta. in inferno fetulenta. Videam⁹ per ordinẽ. vita in celo eſt pura. qꝛ ibi eſt ſine timore. ꝓut eſt in mũdo eſt: qꝛ ibi eſt vita cum morte. prout eſt in inferno eſt fetulenta ⁊ corrupta: qꝛ ibi eſt mors ſine vita. Salus ꝓut eſt in celo eſt pura: qꝛ ibi eſt ſalus ſine egritudine. prout eſt in mũdo eſt mixta: qꝛ ibi eſt ſalus ⁊ egritudo. ꝓut eſt in inferno fetulenta ⁊ corrupta: qꝛ ibi eſt ſola egritudo ſine ſanitate. Uictus. id eſt. ſacietas ꝓut eſt in celo eſt pura qꝛ ibi eſt ſacietas ſine eſurie. ꝓut eſt in mundo eſt mixta: qꝛ ibi eſt ſacietas ⁊ eſuries. ꝓut eſt in inferno eſt fetulẽta ⁊ corrupta: qꝛ ibi eſt ſũma eſuries ſine ſacietate. Copia. i. diuitie prout ſunt in celo ſunt pure: qꝛ ibi ſunt diuitie ſine paupertate. ꝓut ſunt in mundo ſunt mixte qꝛ ibi ſunt diuitie ⁊ paupertas. ꝓut ſunt in inferno ſunt fetulente ⁊ corrupte: qꝛ ibi eſt ſumma paupertas ſine diuitijs. Glĩa. i. pulcritudo ꝓut eſt in celo eſt pulcra qꝛ ibi eſt pulcritudo ſine deformitate. prout eſt in mũdo eſt mixta qꝛ ibi eſt pulcritudo cũ deformitate. prout eſt in inferno eſt fetulenta ⁊ corrupta qꝛ ibi eſt deformitas ſine pulcritudine. Honor prout eſt in celo eſt purus qꝛ ibi honor ſine indignitate. Sed ꝓut eſt in mũdo eſt mixtus qꝛ ibi eſt honor cũ indignitate. ꝓut eſt in inferno eſt fetulentus ⁊ corrupt⁹ qꝛ ibi eſt decus ſine honore. Pax ꝓut eſt in celo eſt pura qꝛ ibi eſt pax ſine ꝯturbatione. ꝓut eſt in mũdo eſt mixta qꝛ ibi eſt pax cũ ꝯturbatione. ꝓut eſt in inferno eſt fetulenta ⁊ corrupta qꝛ ibi eſt ↄtinua ꝯturbatio ſine pace. Oĩa bona ꝓut ſunt in celo ſunt puriſſima qꝛ ibi ſunt oĩa bona ſine malo. ſed vt ſunt in mũdo ſunt mixta: qꝛ ibi ſunt multa bona ꝯmixta malis. ꝓut vero ſunt in inferno ſunt fetulenta ⁊ corrupta: qꝛ ibi ſunt oĩa mala ſine cõmixtione alicui⁹ boni. Jſta oĩa dicit ꝓpha dauid. Calix in manu dñi vini meri plen⁹ mixto ⁊ inclinauit ex hoc in hoc verũtñ fex ei⁹ nõ eſt exinanita bibẽt ex eo oẽs peccãtores terre. Ex his verbis hẽtur ꝙ de⁹ habꝫ tres calices. vn⁹ eſt plen⁹ vino mero. Jn iſto bibunt oẽs in celo. Jſte eñ calix plen⁹ eſt vita. ſanitate. copia. diuitijs. honore. ⁊c. Ali⁹ calix eſt plen⁹ ex mixto. ⁊ de illo bibũt hoĩes in mũdo: qꝛ calix iſte plen⁹ eſt ſanitate cũ egritudine. ſacietate cũ eſurie. diuitijs cũ paupertate ⁊c. Terci⁹ calix eſt plen⁹ fece. ⁊ de iſto bibũt dãnati in inferno. ⁊ iſte eſt plen⁹ egritudine. morte paupertate. deformitate ⁊ oibus alijs. ¶ Quarto videndũ eſt quare xp̄s noluit ſedere ſup equũ ſed ſup aſinã hoc ideo fecit: qꝛ nõ ſedet in cordib⁹ ſupboꝝ ſꝫ humiliũ ⁊ mãſuetoꝝ. Chriſtofero nõ ſedit xp̄s in curru aureo purpura vulgẽs. nec aſcẽdit ſup feruidũ equũ diſcordie amatorẽ ſed ſup aſinã trãquillitatis ⁊ pacis amicã. Per equũ ſupb⁹. Per aſ nũ humilis deſignat̃. Nam equus ſi tangit̃ recalcitrat. Aſinus vero in mãſuetudine morat̃. Sic ſupbi ſi reprehendunt̃ impatiẽter audiũt. q̃dã aĩalia ſunt que nõ ꝯmittũt ſe tangi. Uel qꝛ arrogantia ſunt ſicut leo. Uel qꝛ nimis ſilueſtria domeſticari nõ pñt ſicut lup⁹. vel qꝛ ſunt pũgitiua ſicut erici⁹. Sic ſilr ſunt tria genera hoim que nolũt reprehendi. Primi

ſunt ſuꝑbi. de quibus ꝓpħa dicit. Tange mõtes: id eſt. ſuꝑboꝝ mentes ⁊ fumigabũt ꝑ impatientiã ⁊c. Et eccl. xiij. Diues iniuſte egit ⁊ fremebit pauꝑ aũt leſus tacebit. Alij ſunt in malis indurati q̄ ad inſtar lupi nõ pñt domeſticari nec ad bonũ induci De quibus Eccl. i. Difficile tales corrigũtur q̄ no ſunt corripi. Ideo Eccle. xxxiij. Peſtifer hõ vitabit correctionẽ. Tercij ſũt hoĩes aſtuti q̄ ſi tangũtur. i. corripiãtur ſicut ericiꝰ ſtatim excuſationibꝰ multis ſe abſcondũt. Prouerb. xxvij. Qui abſcõdunt ſcelera ſua nõ dirigẽtur. qui aũt ꝯfeſſus fuerit viuet ⁊ nõ morie᷑. Circa ſcđam ꝓceſſionẽ notanda ſunt duo. Primũ ꝙ in iſta ꝓceſſiõe fuerũt varietates ꝑſonaꝝ. Quidã eñ fuerũt boni. quidã fuerũt facti mali ⁊ nunq̈ recuꝑauerũt bonitatẽ ſicut iudas. Quidã boni qui ſꝑ ꝑſeuerauerũt ſicut beata virgo maria. Alij vero boni ⁊ poſtea mali poſtea tñ ſuam recuꝑauerũt bonitatẽ. ſicut apl'i q̄ fidem in paſſione ꝑdiderũt: ſed in reſurrectiõe recuperauerũt. Maloꝝ due ſunt differẽtie. Quidã enim fuerũt mali qui poſtea facti ſunt boni: ſicut latro a dextris pendẽs. ⁊ longinꝰ. Alij fuerũt mali q̄ ſꝑ in malitia ꝑſeuerauerunt. ſicut latro a ſiniſtris. ⁊ iudei qui crucifixerũt. Ab iſta ꝓceſſione q̄daꝫ fugerũt corꝑe ⁊ mẽte ſicut apl'i qui fugerunt corꝑal'r ⁊ fidẽ ꝑdiderũt. Itẽ alij fugerũt nõ corꝑe ſed corde. ſicut maria magd. ⁊ cetere mulieres q̄ iuxta crucẽ corꝑal'r ſteterũt. ſed tñ fidẽ amiſerũt. Alij fugerũt corꝑe ſed nõ corde: ſicut credit᷑ de iacobo fratre dñi. De quo ihero. in li. de viris illuſ. ꝙ in paſſione votũ vouit nõ ſe comeſturũ: donec videret xp̄m reſurgentẽ. Alij ſunt q̄ nec corde nec corꝑe fugerũt: ſicut virgo b̄ta que iuxta crucẽ ſtetit ⁊ fidẽ integral'r ſeruauit. Scđm ꝙ in iſta proceſſione oñditur eſt magna in iudeis voluptatis multiplicitas. In prima eñ ꝓceſſione iudei fecerũt xp̄o ſex magnos honores. In ſcđa vice ſex magna vitupia. In prima cũ magna ipſiꝫ reuerẽtia ſuꝑ aſellũ poſuerũt: ⁊ in via veſtimẽta ſtrauerũt In ſcđa cũ magna ignominia ip̄m in patibulo ſuſpenderũt. ⁊ cũ ſuis veſtibus ſpoliauerũt. In prima ramos palmaꝝ ⁊ oliuaꝝ ſibi portauerũt. In ſcđa ſpinas acutiſſimas capiti ſuo affixerunt. In prima regẽ eum appellauerũt. In ſcđa ipſum negauerũt. In prima appellauerũt eũ ſaluatorẽ dicẽtes. oſanna. i. ſalua obſecro. In ſcđa negauerũt ipꝫ ſaluatorẽ dicẽtes. ſaluos alios fe. ſe. ſal. fa. ñ p. In prima dixerũt eũ b̄ñdictũ in noĩe dñi. In ſcđa maledictum ⁊ malefactorẽ eſſe: ⁊ crucis patibulo eum figẽdo dicẽtes. Tolle tolle: crucifige ⁊c.

Cena facta eſt cum diabolus miſiſſet in cor vt traderet euꝫ iudas ſcarioth. ſurrexit a cena ⁊ poſuit veſtimẽta ſua. Iohis. xiij. Videmꝰ eñ ꝙ qñ amici ſeparãtur ab inuicẽ ſolẽt primo inuicẽ epulari. ſic ſciẽs xp̄s ꝙ cito a ſuis apoſtolis ſeparari deberet p̄riꝰ cũ ipſis cenare voluit. Unde luce. xxij. Deſiderio deſideraui hoc paſca man. vo. añq̈ pa. In hac ergo cena xp̄s aſſumpſit ꝑſonã amici. ꝑſonã ſerui. ꝑſonã epi. Perſonã ſiquidẽ amici accepit in hoc ꝙ tam familiariter comedit. In hac cena comedit agnũ paſcalẽ Et qualiter dẽat comedi hẽtur Exod. xij. Nõ comederis ex eo crude qđ nec coctũ aqua ſed tñ aſſum igni. Hic aliqua ꝓhibẽtur ſcꝫ vt nõ comedat᷑ crudꝰ nec aqua coctꝰ: ⁊ ꝙ ſit igne aſſatꝰ. Caro eñ cruda nõ eſt igne cocta. Caro vero elixa licꝫ ſit cocta non tñ eſt adeo ſapida. Illi ergo comedũt cruda qui hñt cor crudũ. i. nõ coctũ igne amoris. Illi comedunt elixũ qui nõ hñt in corde ſaporẽ deuotionis. Illi comedũt aſſatũ igne q̄ hñt cor coctũ igne amoris ⁊ ſapidũ. Scđo debet comedi eiꝰ caput cũ pedibꝰ ⁊ inteſtinis. Caput iſtiꝰ ignis eſt eius diuinitas. Uñ. i. corinth. ij. Caput eiꝰ deus. pes eius humanitas q̄ eſt infirma in natura. inteſtina ſunt eiꝰ anima. iſta oĩa debemꝰ comedere. Fuerũt quidã heretici qui dixerũt xp̄m nõ eſſe verũ deũ. iſti caput nõ comedebãt. alij dixerũt eũ nõ eſſe verũ hoĩem nec hr̄e verã carnẽ ſed fantaſticã. iſti pedes nõ comedebãt. Alij dicebant eum non habuiſſe animã

rationalem: ſed loco aīe ſolum diuinitatem. iſti inteſtina nō comedebāt. Nos ergo fideles caput ⁊ pedes cū inteſtinis comedamꝰ: vt de eius diuinitate aīa ⁊ carne fidel'r ſentiamꝰ. Tercio debꝫ comedi cū lactucis agreſtibꝰ .i. cū amaritudine dolēdo de peccatis oībus ¶ Notandū ꝙ quidā ſunt q̄ comedūt iſtas lactucas integras. quidā ꝯtritas. quidā ſuccū ipſaꝝ. Sunt eī quidā qui hn̄t de ſuis peccatis ſupficialē dolorem que attritio pōt dici. iſti ſumūt iſtas lactucas integras. Talis attritio nō iuſtificat peccatorē plene. Ihere. v. Percuſſiſti eos ⁊ doluerūt: attriuiſti eos ⁊ nō renuebāt accipe diſciplinā. Alij ſunt maioris pfectionis q̄ ſcꝫ nō ſolū peccata ꝯterūt. ſꝫ etiā lachrimas emittūt. iſti ſumūt agnū cū ſucco lachrimaꝝ .i. cū abundātia lachrimaꝝ. Grego. in moral'. Carnes cū lactucis agreſtibꝰ ſunt edende vt cū corpꝰ redēptoris accipimꝰ nos ꝓ peccatis nr̄is in fletibꝰ affligamꝰ quare ipſa amaritudo penitētie abſtergit a mentis ſtomacho pucit ſe humorē vicioꝝ. Quarto debet comedi cū panibꝰ azimi .i. cū panibꝰ nō fermētatis. panes comedit cū fermēto. ſcōm grego. qui bona ſua cū corruptione vane glie facit qbꝰ dn̄s di. it. ſacrificate de fermento laudē. De fermento nanq̄ immolat qui deo de rapina parat. Sed ille ſine fermēto comedit q̄ ſe a mala ſocietate cuſtodit. i. Coꝝ. v. Modicū fermentū totā maſſam corrumpit. Scđo xp̄us aſſumpſit pſonā ſerui in eo. ꝙ pedes ſuoꝝ diſcipuloꝝ lauit. Lauit aūt pedes corporales ⁊ ſpūales. Primo lauit corpales in exemplū ⁊ documentū. in exemplū quidē humilitatis vt ipſe dicit. Exemplū dedi vobis vt vos ita faciatis. Iſtam tn̄ humilitatē petrus abhorruit dicēs. Non lauabis michi pedes in eternum. Cui rn̄dit xp̄s. Si nō lauero te n̄ habebis partē mecū. Tūc petrꝰ timore ⁊ amore pcuſſus obtulit lauādos pedes. manꝰ ⁊ caput. Sed xp̄s corripuit eū aſſerens ꝙ nō indigebat lotione capitis nec manuū: ſꝫ tm̄ pedū. p caput intelligit intentio. p manꝰ opatio. p pedes affectio. Duo pria ſcꝫ intētio ⁊ opatio in petro mūda erāt. ⁊ ideo lotione capitis ⁊ manuum nō indigebat. habebat aūt intētionē in oībus bonam. opationē mundā. Scđo lauit pedes in documentu ad oſtendenduꝫ ꝙ plati dn̄t lauare ſubditos. Tunc aūt non bn̄ lauat. aut qꝛ manus eſt iniqua aut qꝛ aqua eſt turbida ⁊ immunda. Eccle. xxxij. Ab immūdo qs mūdabit. Grego. Prius oportet te mundari ſi aliū vis mūdare. ſapientē priꝰ fieri ⁊ ſic alios facere ſapiētes. lumē fieri ⁊ ſic alios illuminare. Accedere ad deū ⁊ ſic alios adducere. ſanctificari: ⁊ ſic alios ſanctificare. Item manus hr̄e rectas: ⁊ ſic eſſe recti ꝯſilij. vtputa rectū dare ꝯſiliū. Scđo qn̄ aqua eſt mūda. aqua immūda eſt amor mūdi: Ihere. ij. Quid tibi in via egipti vt bibas aquā turbidā. Talis eī aqua nō lauat ſed coinquinat. Augꝰ. Quiſq̄s eſt in mundo ad te venit qui facit mūdū vt eripiat te de mūdo. qꝛ ſi aliqua delectatio te delectat in mūdo ſp vis eſſe immundus. ſi tn̄ aliqua neceſſitas te retinet mūdus ſcꝫ deus habitat in te q̄ mūdat mūdos ⁊ eris mundus. Tercio qn̄ ipſa macula pedū ex nimia frequētatione efficit nimis tenax ⁊ inueterata. Eccl'. xxxiiij. Qui baptiſat a mortuo. i. q̄ lauat a mortali pctō. ⁊ iterū tangit mortuū q̄d pfuit lauatio eiꝰ Un̄. ij. petri. ij. Facta ſunt poſteriora deteriora prioribus ꝯueīt ill' illud. Canis reuerſus eſt ad vomitū ſuū ⁊ ſus lota iteꝝ in volutationē luti. Tercio lauit pedes ſpūal'r aqua ſui ſāguis. De quo dꝛ apo. ij. Lauerūt ſtolas ſuas in ſanguine agni. ⁊ dealbauerūt eas. Ex quo magis ſanguis xp̄i dealbare dicit: videt ꝙ habꝫ virtutē lactis ⁊ nō ſanguinis. Lac eī eſt ſanguis in vberibꝰ excoctus. ſanguis autē xp̄i fuit excoctꝰ in corpe ſuo ⁊ in corde nr̄o. In corpe ſuo fuit excoctus igne amoris ſui q̄ tam vehementer in corpe ſuo ebulit. qꝛ apro latere cum impetu emanauit. In corde aūt noſtro ſunt duo vbera ſcꝫ intellectus ⁊ affectus. dicit aūt excoqui in vbere intellectꝰ p meditationē ⁊ vbere affectꝰ per deuotionē ⁊ ſic ſanguis xp̄i in ſuo corpe ⁊ in nr̄o corde p meditationē ⁊ affectionē vertit in albedinē ⁊ aīas nr̄as dealbat ⁊ mūdat. Apocal'. i. Lauit nos a peccatis nr̄is in ſanguie ſuo. Tercio accepit xp̄s perſonā epī qn̄ ſcꝫ panē ⁊ vinū in corpus ſuū tranſmutauit. ⁊ aplis ptātem ꝯficiēdi dedit. Et iſta eſt maior ptās que vnq̄ hoi data fuit. Eſt eī ptās dei magna facere aliq̄d de aliquo ſicut quando fecit hoīem de terra ⁊ euam de coſta ade. Eſt ⁊ alia ptās dei maior ſicut de nichilo aliquid facere. ſicut fecit celū ⁊ terram. Eſt ⁊ tercia maxia ſicut de creatura creatorē. Iſtā ptāteꝫ n̄ dedit angelis ſed ſolis ſacerdotibꝰ: qꝛ diuina virtute corpus ⁊ ſanguinē in ſpeciē panis ⁊ vini ꝯuertunt. Unde euſebiꝰ. Inuiſibilis ſacerdos. i. xp̄s p miniſtros ſuos viſibiles creaturas in corpus ⁊ ſanguinē ſuum ſacrata ptāte ꝯuertit verbo ſuo ſcꝫ illo. hoc eſt eī cor. ⁊c. Unde nō debꝫ aliq̄ attendere ad viſum ſuum qꝛ viſus putaret ſe videre coloreꝫ panis. nec ad guſtū qꝛ putaret ſe ſentire guſtum panis nec ad olfactum qꝛ putaret ſe ſentire odorē panis ⁊ vini: ſed attribuere debet ſad audi

tum q: cuꝫ audit ꝯſecrationis verba ita eſt oı̄no ſicut audit. hoc eſt em̄ cor. ꝛc. qḋ ſignificatū eſt gen̄. xvij. in yſaac quē cū bn̄dixiſſet iacob fuit decept⁹ ei⁹ viſus q: oculi ſui caligauerāt ꝛ ip̄m nō agnouit. fuit decept⁹ olfactus q: credidit ſe ſentire odorem veſtimētoꝝ eſau. Fuit etiā decept⁹ guſt⁹: q: credidit ſe comedere de venatione eſau: ꝛ comedit de venatione iacob. Fuit ꝛ decept⁹ in tactu q: putabat ſe tangere man⁹ eſau ꝛ tangebat man⁹ iacob. Sed audit⁹ qui vocē iacob audiuit nō fuit decept⁹ imo dixit. Uox quidē iacob eſt. Sic etiam in iſto ſacramēto oēs alij ſenſus decipiūtur p̄ter auditū. ꝛ ideo oēs fideles qui audiūt verba ꝯſecrationis firmiter ꝛ veraciter credere debēt ꝙ corpus xp̄i eſt ꝛ ſanguis eius.

De interpretatione nominis.

Ludouicus dicitur quaſi lucem donans ſeu lucis dator. Interp̄tatur etiā quantū ad vltimā noīs partē cuſtos. Icos etiā grece dicitur cuſtos latine. Fuit em̄ ſeuerus cuſtos verbi dei vt ex eius geſtis demonſtrat̄. Fuit etiā peruigil cuſtos exercit⁹ ſui in terra ꝛ mari ac etiā in ipſo ꝯflictu certaminis. Unde de eo in eccl'ia cantatur Ludouicus ex nomine lucis dator exprimit̄ ꝛ cuſtos in certamine preſentis vite ponitur.

De ſancto ludouico rege francorum. clxxxi. A

Beatus ludouicus quondā rex francoꝝ illuſtris patrē habuit xp̄ianiſſimū regē nomine ludouicū. hic de albigeſio ꝛ comitatu tholoſano hereticos debellauit ꝛ hereſes extirpauit. Et dū reuerteret̄ in frāciā migrauit ad xp̄m. Puer igit̄ ſcetē indolis p̄re ſtrenuiſſimo ſic orbatus ſub tutela matris vicꝫ blanche regine quōdā regis caſtelle filie remanſit. Quē ipſa tenerrime diligēs ſub cuſtodia ſpāl'is mgr̄i ꝛ ꝯſilio religioſoꝝ maxie ordinis fratruꝫ p̄dicatoꝝ ꝛ minoꝝ in morib⁹ ꝛ ſciētia lr̄aꝝ tradidit imbuendū. At ipſe velut alter ſalomō puer īgenioſus ꝛ bonā ſortit⁹ aīaꝫ ſup coetaneos ſuos ꝓfecit valde laudabil'r in vtriſqꝫ. Cui⁹ ſanctitati ꝯgaudēs pia mater pluries dicebat eidē. Plus vellē fili chariſſime te mortem incurrere tēpalem ꝙ ꝑ aliqḋ pctm̄ mortale tetuū offendere creatorē. Qḋ verbū deuot⁹ filius in aīo ſic firmauit ꝙ diuina comitante gr̄a a vicijs abſtinēs ad culmē virtutū peruiſſe ab oībus ſentiret̄. De hinc diuina ꝓuidētia ne tam nobile regnū regali ſucceſſione careret vxorē duxit de qua ſuſceptā ſobolē generoſaꝫ vir ſanct⁹ ſummope ſtuduit educare docens eos ſup oīa timere deū ꝛ ab omi pctō iugiter abſtinere. Serta quoqꝫ de roſis ſeu alios capellos eos portare ſextis ferijs ꝓhibebat ꝓpter coronā ſpineā tali die impoſitā capiti ſaluatoris. Ipſe vero exēplo ap̄li corpus ſuū caſtigās ꝛ in ſeruitutē redigēs caſtigatione multiplici ſuo ſpiritui ſeruiture cogebat multo tp̄e ciliciū ad carnē applicās. Ieiunabat quoqꝫ oī tp̄e ſextis ferijs ꝛ maxime in aduētu ꝛ quadrageſima. in quib⁹ a piſcibus ꝛ fructib⁹ abſtinebat. laboribus. vigilijs. orōnibus. ꝛ alijs ſecretis abſtinētijs ꝛ diſciplinis iugiter ſe affligēs. Quolibet etiā ſabbato ꝯſueuerat in loco ſecretiſſimo quorūdā pauperū ꝓprijs manib⁹ abluere pedes. ꝛ deinde tergere ac humil'r oſculari ſil'r ꝛ man⁹ cuilibet certā ſummā pecunie tribuēdo. Pluries etiā. cxx. pauperib⁹ qui in curia ſua oī die reficiebātur abūde ꝛ in vigilijs ſolēnib⁹ ac q̄buſdā certis dieb⁹ ꝑ annum. cc. pauꝑib⁹ anteꝙ ipſe comederet manu ꝓpria fercula miniſtrauit. Semꝑ em̄ in prādio ꝛ cena ꝓpe ſe tres ſenes pauꝑes recūbentes hēbat: q̄b⁹ de cibis ſibi appoſitis charitatiue ↄmiſtrabat xp̄m pauperē in ſuis pauperib⁹ venerādo de quorum reliquijs comedere non horrebat. Scarleto etiā ſeu bruneto aut viridi vel alia veſte pōpoſa vti nolebat. nec pellib⁹ varijs aut nimiū ſumptuoſis maxime poſtꝙ de partib⁹ trāſmarinis redijt prima vice. Dilationem vero fidei ardēti deſide-

rio cupiebat. Unde tanꝗ verus amatoꝛ fidei ⁊ ze
latoꝛ tres frēs ſuos cōmilitones ac maioꝛes regni
barones ⁊ milites ſecū' ducēs cū exercitu maxio
applicuit in egiptū vbi multa in ſe ⁊ ſuis mala ꝑ-
peſſus. De hinc ab hoſtibꝰ captus ac carceri 'māci-
patus modico tandē ꝑcio qḋ mirabile eſt redē-
ptus fuit ⁊ liberatus. Eductus itaqꝫ de carcere ꝑ
q̄nqꝫ ānos in ſicilia remanſit. multos ſarracenos
ad fidē ꝯuertēs ac captiuos xp̄ianos redimēs quo
rū' coꝛpa plerūqꝫ ꝓpꝛijs manibꝰ ſepeliebat. Ubi
quāta ꝓ fide xp̄i in hac ꝑegrinatiōe ac etiā in alia
qua ſcḋo tranſfretauit ſuſtinuit niſi que affuit aut
maioꝛa volumina inſpexit nemo ſufficienter men
te perpendit. Que qꝛ in hiſtoꝛiali circa finem ſa-
tis diffuſe narrat vincencius vbi non de auditis
relatu ſed ſuo tēꝑe geſtis fmē facit bꝛeuitatis grā
dimittūtur. Poſtmodū vero audita moꝛte regine
m̄ris ſue baronū ſuoꝝ ꝯſilio redire in franciā acq-
euit. Et dū eſſet in mari nauis ip̄m deferēs. bina
impulſione ad rupē tā foꝛtiter eſt colliſa ꝙ a nau
tis ⁊ alijs ꝑitura crederet̄. Tāta igit̄ ꝑcuſſione ꝑ-
territi ſacerdotes clerici ⁊ alij ſanctū regē inuene
rūt oꝛantē corā ſacro coꝛꝑe iheſu xp̄i. Et fuit eoꝝ
omniū firma fides ꝙ eiꝰ meritis ⁊ ꝑcibus eos oī-
potēs deus a moꝛtis ꝑiculo liberaſſet. Reuerſus
itaqꝫ in franciā cum ineffabili gaudio ab oībꝰ eſt
receptus. Ac extūc de virtute in virtutē ꝓficiſcēs
ad oīmodā vite ꝑfectionē ꝑuenit. Tūc eñ cepit
fundere hoſpitales. domos' pauperū. religioſoꝝ
edificare monaſteria. clauſtra. doꝛmitoꝛia. eccle-
ſias. loca ⁊ alia edificia opoꝛtuna. Lecis ⁊ beni-
gnis filiabꝰ dei fere in oī ciuitate regni cū certis
elemoſinis de locis ⁊ domibꝰ ſibi ꝯpetētibꝰ ꝓui-
dit. Plura etiam monaſteria' diuerſoꝝ oꝛdinū ab
ipſo fundata ex toto magnis dotauit redditibus.
Inter que abbatiā regalis mōtis: ciſtercienſis oꝛ
dinis magnifice fūdauit ⁊ dotauit. In qua ſemel
qḋ mirabile eſt dictu cuidam monacho lepꝛoſo in
quodā pꝛādio flexis genibꝰ' cibū ⁊ potū in os eiꝰ
immittēdo hūilr̄ miniſtrauit: abbate ⁊ q̄ aderant
in lachꝛimis ꝓꝛumpētibꝰ ac pꝛe hoꝛroꝛe vix vide
re valentibꝰ. Pꝛecipua etiā deuotōe ſanctas ve-
nerabat̄ reliquias ⁊ dei cultū ⁊ honoꝛē ſancto eū
iugiter augmētabat. Pariſiꝰ ſiquidē in ſ regali pa
lacio capellā ſpecioſiſſimā ꝯſtruxit in qua ſacroſā-
ctam coꝛonā dn̄i ſpineā: ⁊ maximā partē ſctē cru
cis. ferrūqꝫ lancee qḋ latus aperuit ſaluatoꝛis cū
pluribꝰ alijs reliquijs digniſſime collocauit quas
a ꝯſtantinopolitano impatoꝛe receꝑat cū immen
ſis laboꝛibus. ⁊ expenſis. Obpꝛobꝛia vero fidei
xp̄iane audire, nō poterat: ſed celādo zelū dei gra
uiter puniebat. Unde quendā ciuem pariſienſem
qui turpiter iurādo xp̄m blaſphemauerat in pec-
cati penā ⁊ alioꝝ terroꝛē ferro candenti in labijs
ſuis cauteriſari ꝑcepit dicēs. Uellem quo aduire-
ro in labijs meis talem indecentiā ſuſtinere dum
modo hoc peſſimū iuratiōis viciū ḋ regno nr̄o pe
nitꝰ tolleret̄. Silr̄ ſarracenis petētibꝰ in pactiōe
de ſoluēda pecunia ꝓ ſe ⁊ ſuis addere ꝙ fidē xp̄i
necaret ſi pactū nō teneret facere ꝯſtāter denega
uit. Et ꝑſuadētibꝰ q̄ aderāt ꝙ hoc ſine ꝑtō ꝯ̄facere
nō pōt. rn̄dit. Tm̄ hoꝛreo verbū de neganda fide
etiā ſub ꝯditione audire ꝙ nō poſſem illud expꝛi-
mere ſono vocis. Ibidē etiā quēdā nobilē ſarra-
cenū qui recēter ſoldanū occiderat facere militē
recuſauit dicēs: ꝙ nec ꝓ moꝛte nec ꝓ vita infide-
lem quenꝗ inſigniret balthео militari. In tanta
etiā veneratiōe hēbat ſignaculū ſancte crucis ꝙ
deſuꝑ calcare nolebat ⁊ a pluribus religioſis' exe
git vt in clauſtris eoꝝ in tumbis cruces nō inſcul-
parētur. ⁊ inſculpte penitꝰ raderētur. In regimi-
ne vero ita pꝛudenter ſe gerebat ꝙ abſqꝫ ꝑſonaꝝ
acceptione iuſticiā reddebat vnicuiqꝫ. Timēs ve
ro ne cauſe pauperū vix ingrederētur ad iudices
bis in hebdomoda audiēdū ꝯq̄rentes in loco pa-
tenti ſe ponebat ⁊ eos celeriter quantū poterat
expediri faciebat. Et qn̄ negociū fidei p̄latos ſeu
inquiſitoꝛes deferebat̄ ad eū oībus alijs poſtpo-
ſitis faciebat ꝗcitiꝰ expediri. Duella vero tanꝗ a
iure ꝓhibita cuiuſꝙ inſtātie nō admittebat: ſed ꝑ
aliā viā iuri ꝯſonā etiā magnatū maleficia punie
bat. Statuit inſuꝑ ad abolendū vſuras vt obliga
tos iudeis aut alijs publicis vſurarijſ nullꝰ iudex
ꝯpelleret ad ſoluēdū. Et qꝛ pacē opat̄ iuſticia de-
dit ſibi deus pacē ⁊ regno trāquillitatē. Tandem
poſt multoꝝ ānoꝝ ſpacia audiēs deſolationē ter-
re ſancte. ⁊ mala xp̄iane gentis ferre non valens
cū filijs ſuis ac regni comitibꝰ ⁊ magnatibus ſcḋo
trāſfretare diſpoſuit: in qua trāſfretatiōe diē ſuū
vltimū appꝛopinquare vidēs filios ſuos admone
bat vt pꝛo eccl̄ia dei ⁊ defenſione terre ſctē vt ip̄e
faciebat oī v̄tute inſiſterēt. Currēte igit̄ nauigeo
verſus tuniciū ⁊ exercitu' ſuo libere capiēte poꝛtū
in affrica carthaginis caſtrū ⁊ adiacentē regionē
vi armoꝝ ceperūt. Deinde carthaginē, ⁊ tunicium
fixerant tentoꝛia ibi aliꝗdiu moꝛaturi. Illic ergo
beatus ludouicus poſt hoc laudabilia virtutum
opera poſt tot laboꝛioſos agones quos pꝛo fi-
de chꝛiſti indefeſſo animo tollerauerat diſpo-
nente deo qui laboꝛes ſuos voluit feliciter con-

ſummare ⁊ laboꝝ ſuoꝝ fructum retribuere lecto decubuit febre ꝯtinua fatigatꝰ. Inualeſcēte igit morbo ſaniēte integro aſpectu atqꝫ auditu orās ac ſanctos inuocās deuote ſuſcepit oīa eccl'iaſtica ſacra. Demū ad extremā horam veniēs ⁊ ſup ſtratum cinerē recumbēs verba ꝓferēs vltima parte In manꝰ tuas dn̄e cōmendo ſpm̄ meū. Anno dn̄i M.cclxx. hora. ix. feliciter migrauit ad xp̄m. Corpus vero illiꝰ delatū fuit ad ſepulcrū patrū ſuoꝝ apud ſanctū dioniſiū in francia vbi ⁊ etiā alibi in diuerſis mūdi partibꝰ crebris coruſcat miraculis. ¶ In die ſepulture eiꝰ quedā mlier ſagienſis dioceſis viſum quē p̄riꝰ ꝑdiderat recupauit oīno meritis ⁊ precibꝰ pij regis. ¶ Quidā iuuenis de burgundia ſurdus ⁊ mutꝰ a natiuitate cū alijs veniens ad ſepulcrū eiꝰ ,put videbat alios facere nutibus exteriorībꝰ ſancti ſuffragiū implorabat. Et cum ibi aliq̄diu ꝑmanſiſſet apte ſunt aures eius. ⁊ ſolutū vinculū lingue eiꝰ. Et q̄ nunq̄ gallicū audierat pure gallicū loquebat̄. Et cum audiuit primo cāpanas pulſari maxīo terrore ꝑterritꝰ putabat totā eccleſiā ſup ſe ruiturā. ¶ Anno quo beatꝰ ludouicꝰ fuit aſcriptus ſcōꝝ cathalogo in diuerſis ꝑtibus ad inuocationē ipſiꝰ m̄lta ꝯtigerūt miracula. Ebroycis nanqꝫ puerū quendā ꝓpe quoddam molendinū ſubmerſuꝫ parētes multis ſcōꝝ ſuffragijs cōmendauerūt. Uerū oīpotēti deo miſericorditer diſponēte mirificare ſctm̄ ſuū vox intonuit vt puer p̄dictꝰ beato ludouico deuoueretur. quo ſtatim ad eccleſiā fratrū p̄dicatoꝝ nup in honorem beati ludouici fundatā cum ſolitis oblationibus delato ꝯfeſtim viuus apparuit.

¶ De interpretatione nominis.

Thomas interp̄tatur abiſſus vel geminus vel diuiſus. vel ſignatus ſiue ꝯſummatꝰ. Fuit ſiquidē hic ſanctꝰ doctor thomas velut abiſſus ꝓfundiſſima. Sciētia eīm ⁊ ſapiētia ꝓfundiſſimꝰ extitit. Ideoqꝫ nō immerito aquinꝰ ex noīe patrio dictus eſt: q̄m doctrine celeſtis aquas nactus eſt abundātiſſimas. ꝓpter qd̄ illud Eccle. xv. ſcriptū de eo dici pōt. Aqua ſapiētie ſalutaris potauit illū deꝰ. Et apocal'. xxij. Oſtendit angelꝰ fluuiū aque viue ſplendidū tanq̄ criſtallum ꝓcedens de ſede dei ⁊ agni. Et prouerb. xx. Aqua ꝓfunda ꝯſiliū in corde viri. Aut certe aquinꝰ ex eo dici pōt q̄ ex aquis mundane vanitatis ⁊ ꝓprie natiuitatis eductus per religioſam vitam reſtitutus eſt matri eccleſie moyſi figura. Fuit etiā geminus deuotionis decore ⁊ intelligentie claritate. Inſuper diuiſus fuit a mundanis cupiditatibus. et pompis religionis vitam ſacerrimā ducens. Denicqꝫ fuit ſignatꝰ aut ꝯſummatus omniū virtutum ſplēdore quapropter bene eſt nūcupatꝰ thomas qd̄ pōt interp̄tari quaſi thau meū. i. ſignū meū. vl' ꝯſummatio mea. Deus eīm tantis eum illuſtrauit atqꝫ ꝑfudit gratie donis vt verū dei ſignū atqꝫ cōſummatio. i. ꝑfecta dei opatio eēt. Cuiꝰ hiſtoriam ⁊ vitam quidā ep̄s lodonenſis ꝯſcripſit. Feſtiuitas aūt eius celebratur nonis marcij: qua die migrauit ex hoc mundo ad perpetuā gloriam.

¶ De ſancto Thoma de aquino.

Sanctus Thomas de aquino ordinis p̄dicatoꝝ doctor egregius nobilibus ortꝰ ꝓgenitoribus. landolpho patre de domo ac illuſtri proſapia comitū aquinoꝝ confinibus campanie ⁊ regni cecilie. matre theodora de neapolitana ſtirpe exiſtente duxit originem. Qui per ſanctum heremitam bonū nomine matri ſue fuit prenunciatꝰ ex nomine naſciturus magnus in orbe. Natuſqꝫ fuit anno dn̄i. M. ccxxv. Hic exiſtens infantulus cū a cunis pro balneo ſolueret̄. nutu diuino cartulā quandā humi iacentē in qua ſalutatio angelica ꝯtinebat̄: brachiū nemine iuuāte extendēs accepit cui vix mr̄ eripe potuit. Hic puer quinqꝫ annoꝝ exiſtēs miſſus fuit a parētibꝰ ad monaſteriū montis caſſini erudiēdus in primis lraꝝ elemētis ⁊ moribꝰ imbuēdus. Cuꝫ aūt. vij. ānoꝝ eēt miſſus eſt ad neapolim ad ſtudiū artiū liberaliū. Qui tāta celeritate natural' ingenij oēs artes

¶ De ſancto Thoma de aquino

didicit in .vij. annoꝝ ſpacio ⁊ ꝑcellens oēs ingenio ⁊ labore cūctis erat amicabil'. Cū aūt eſſet annoꝝ .xiiij. virgo electꝰ a dn̄o intrauit ordinē ſacratiſſimū fratrū ꝑdicatoꝝ. Hic etiā eodē anno quo intrauit ordinē cū ꝑ frēs ordinis ꝑdicti fuiſſꝫ romā ꝑductꝰ ⁊ de roma ꝑ tuſciā pariſiꝰ ducerek vt a ſuis elongarek parētibꝰ raptus ⁊ captꝰ fuit in itinere ꝑ germanos ſuos carnales ⁊ vi ablatꝰ fratribus ⁊ miſſus ad matrē ſuā in caſtro mōtis ſancti iohis vbi detētus ⁊ cuſtoditꝰ ⁊ clauſus in carcere ſtetit quaſi biēnio in habitu ordinis ꝙ aſſumptū nunꝙ deſeruit: nec ad deſerēdū aliquatenꝰ flecti potuit. Deditꝰ vo ibidē orōni ⁊ ꝯtēplationi ac ſtudio ſcripturaꝝ tanꝙ in ſcola ſummi magr̄i plurimū ꝓfecit. Et vehemētis libidis ſuggeſtricē a carcere cū ſtipite ignito fugauit. Vn̄ ex hac victoria tale donū a deo ꝯſecutꝰ eſt vt nullū ſtimulū voluptatis veneree poſtea ſēſerit. Poſtꝙ aūt redditꝰ eſt ordini miſſus eſt coloniā vbi docebat ꝑhiam ⁊ theologiā doctor albertus magnꝰ eiuſdē ordinis ꝓfeſſor A quo plurimū eruditꝰ eſt ſpacio ānoꝝ .xi. Cū vero attigiſſet .xxvij. annū etatis ſue pariſiꝰ miſſus gradū baccalariatꝰ in theologia ſuſcepit. Qui cū laudabil'r legiſſet ſentētias. ⁊ oībus eſſet venerabilis ꝓpter admirabiles qſtionū ſolutiōes aſſumptus eſt ad magiſteriū ſacre theologie āno ſue etatis .xxx. Qui viuēs dū taxat poſtea annos .xx. maximos ⁊ pulcerrimos libros cōpoſuit. Qui libri fere cōplent centenariū numerū. Habuit aūt tantā a deo grām vt dubia alijs occulta ꝑ reuelationē dei apparētibꝰ ei beatis petro ⁊ paulo cognoſceret. Incēdebak eīn dei amore ⁊ ita rapiebak in cōtemplatione myſterioꝝ diuinoꝝ. vt etiā comedendo circa illa cogitaret. Et exiſtēs in mēſa ſancti ludouici regis putaret ſe eſſe in ſtudio ⁊ cella ſua. Spāliter etiā adiutorio diuino fretus queſtionē difficilimā de ſacro corꝑis xp̄i oībus mgr̄is pariſienſibꝰ ignorā declarauit. Hic doctor egregiꝰ in extaſi ⁊ alienatiōe viriū ſenſitiuaꝝ mēte frequenter apparuit in deū eleuatꝰ. corꝑe etiā viſus eſt in orōne exiſtens vno cubito ⁊ aliqn̄ duobꝰ a terra ſurſum leuari. Quotiēs aūt vir ſanctꝰ diſputare. legere. ſcribere vel. dictare aliqd vellet prius ad orationē accedēs inueniebat ſic in prōptu qđ q̄rebat ac ſi in libro legeret. Fuit inſuper tātus amor vere ſapiētie vt archiep̄atum neapolitanum ad quē eū volebat ꝓmouere dn̄s clemēs papa .iiij. recuſauerit. ⁊ omelias chriſoſtomi ſuꝑ mattheum ꝑlegerit ciuitati pariſienſi ⁊ rōnem reddēs dixit fratribꝰ. Ciuitas hec ſi eſſet mea propter curā regiminis michi eriꝑet ꝯtemplationē diuinoꝝ ⁊ cōſolationē animi impediret quā ſcriptura ſācta donat. Tandē vero iſte doctor egregiꝰ florēs ſciā ⁊ doctrina eminēs vocatꝰ per gregoriū papā .x. ad generale ꝯciliū qđ celebratū fuit lugduni in kl'a. maij. āno dn̄i. M. cclxxiiij. Obijt in itinere in monaſterio foſſe noue ciſtercieñ. ordinis. terracinēſis dioceſis nonis marcij. etatis ſue anno .l. inchoāte In obitu aūt eiꝰ nō defuerūt ſigna mirāda ꝙ ſācti doctoris indicarēt exitū ex hoc mūdo ⁊ eterne ſue felicitatis monſtrarēt iniciū. Nam ſtella quedam ad modū comete tribꝰ diebus an̄ doctoris obitū ſuꝑ idē monaſteriū viſa fuit etiā in die quo ſancto doctore migrāte diſparuit. Dn̄s etiā albertus magnus colonie in menſa exiſtēs cepit ſubito lachrimari. dixitꝙ aſſiſtētibꝰ. frater thomas de aquino filiꝰ meꝰ in xp̄o: qui fuit lumen eccl'ie ex hac luce hodie migrauit. Subprior etiā foſſe noue patiens in oculis fere oīmodā cecitatē emiſſo voto. adductus ad ſepulcrū ſancti corꝑis ⁊ orās deū meritis ſui ſācti viſus bn̄ficiuꝫ recepit ⁊ clamauit corā toto conuentu bn̄dictꝰ deus ꝙ meritis ſancti thome clare me videre fecit. Et longo tp̄e poſt viuēs: vmbracēſis eccl'ie factꝰ eſt ep̄s. Manifeſtū quoꝙ miraculū ī duabꝰ trāſlationibꝰ ſacri corꝑis btī thome apparuit. Ex eo eīn ꝓdijt odor ſuauiſſimꝰ ⁊ fragrātiſſimus qđ ſignū fuit ſciētie ſue diffidēde ꝑ totū orbē ⁊ ipm dū viueret redoluiſſe oībus virtutibꝰ. Nullus eīn ſtimulꝰ ſuꝑbie nec aliquis fetor cuiuſcūꝙ peccati mortalis eo viuēte exiuit. Quartodecimo etiā anno ab eius felici obitu cū ꝑcioſus theſaurꝰ ſacri corꝑis patefactꝰ eſſet inuentū eſt corpus integrum membris ⁊ pannis ſui habitꝰ. ſolaꝙ naſi ſummitas paululū diminuta viſa eſt. Odor quoꝙ tantus emanauit vt omnes monachi inde excitati ſuas cellas exirent ad videndum tantū miraculum. Eiuſdem ſacri corporis manū dextraꝫ dn̄a theodora comitiſſa petiuit ab abbate monaſterij foſſe noue quam nō potuit euellere leuiter a corpore q̄uis iam annis .xiiij. iacuiſſet in terra. ſed compulſus eam ferro detrūcauit que mirandū odorē eam venerantibus deuote: effundebat. ¶ Vnde cum quidam vir magne fame anno ab obitu ſancti thome .xlij. quereret precioſas reliquias ad reponendū in quadam capella ſancte crucis quam edificare fecerat apđ ſalernū ⁊ veniſſet in capella caſtri ſancti ſeuerini ſalernitane dioceſis ⁊ ſibi oſ̄ſa fuiſſet manus predicta. eamꝙ deſpexiſſet ſtatim tremore magno totius corporis egrotari cepit. videbaturꝙ ſibi ꝙ haberet caput groſſum

De ſancto Thoma de aquino

ad modum vnius ciſte ⁊ nimis ponderoſum. Jn ſe
aūt reuerſus ⁊ penitens acerrime de irreuerētia
facta cū reuererēter illam odoraſſet a tremore illo ⁊
inflatione corꝑis liberatꝰ eſt. Quā cū deoſculatꝰ
eſſet odorē maximū ex ea ꝓgredi ſenſit. qualem ⁊
quantā nunꝗ̄ ſe meminerat ꝑcepiſſe. Odor aūt il
le ex tactu ſacre manꝰ ſibi ⁊ eiꝰ capucio qđ in col
lo gerebat multo tꝑe ſic adheſit ꝙ ipſe ⁊ capuciū
adeo redolebāt illis inter quos ꝯuerſabat ꝙ plu
ribus interrogātibꝰ qđ ſecū ferret odoriferū ꝯpel
lebat miraculi ſeriē ſepe recitare. Et extūc vt aſſe
ruit tantā deuotionē ad ſanctū thomā ⁊ ꝯfidentiā
accepit ꝙ quotiēs aliqua tēptatio ſibi adueniret.
vel ꝑiculū immineret recōmendās ſe meritis ſan
cti thome ⁊ inuocās nomē eius ſe ſenſit ab impu
gnatiōe ⁊ ꝑiculo ſtatī liberatū. Auertēdū aūt eſt
ꝙ odor ille ꝓcedēs a mēbris btī viri miraculoſus
eſt. qꝛ nō ſentitur quotiēs adorātur mēbra nec ab
omnibꝰ qui ipſa adorāt: ſed qn̄ placet ⁊ ꝑſonarū
deuotio ꝓmeret. Ex quo manifeſtū eſt ꝙ non ſit
odor humano ingenio ꝓcuratꝰ qui diuina exiſtit
virtute ꝯceſſus nec vlliꝰ rei naturalis odor ſibi il
li reꝑitur. Ut aūt ampliꝰ glorificet deꝰ in ſctō ſuo
quē mirificauit pauca de multis miracul' ad au
gmentū deuotionis fideliū hic ſubdūtur. Quidaꝫ
arte cirurgicꝰ ſed decenniū infirmitate podagricꝰ
nec valēs ꝑ ſe ambulare ſe deo ⁊ btō thome deuo
uit iuxta eiꝰ tumulū incumbēs orōne facta ſanus
ꝯſiluit laudās deū ⁊ ſanctū eiꝰ. Alter quidā pro
pter horribilē fantaſmatis viſionē oī virtute de
ſtitutꝰ: ⁊ mortuo ſimilis videbat: adeo vt igne mē
bris eius amoto nullatenꝰ ſentiret: q̄ portatꝰ ad
tumulū ſācti thome poſt morulā liber ⁊ ſanꝰ oīno
a ſepulcro ſurrexit. Mulier quedā cū filiū ſuum
duoꝝ menſiū in cunis decubātē ꝑiclitari formida
ret pro eo ꝑſertim ꝙ ꝑ menſes quatuor ex ſurdita
te adeo grauata eſſet decies exclamare vagientē
etiā puerū vix audiuit viri ſui inductione q̄ meſtꝰ
vna cū illa comitis filij ꝑiculo ꝯdolebat ꝑdicto vi
ro dei vt eam ab eadē infirmitate eriꝑet obnixꝰ
deuouit obmiſſoqꝫ voto cū nocte ſecuta dormiſſet
in craſtino ſe liberatā ſancti meritis reꝑit vt op
tabat. Puella gutturis ſui fauces ſquinātie hñs
infirmitatē ꝯſtrictas intm̄ vt neqꝫ ſumere quicꝗ̄
poſſet neqꝫ reſpirare. Dū deuote ſe btō viro a ma
tre ꝑſuaſa cōmendaret ductaqꝫ fuiſſet in craſtinū
ad ꝑdictū monaſteriū foſſe noue ſuppoſitis guttu
ri ſuo ſanctis reliquijs ꝯfeſtim melioratā ſe ſenſit
panē comedit: ꝑfecteqꝫ ſanata rediit. Quidā ꝯuer
ſus foſſe noue adō grauē in brachio dextro ⁊ ſpa
tulo dolorem patiebatur vt illud deferret ſuſpen
ſum ad collū ⁊ penitꝰ eius inutile. atqꝫ dolore ve
hemēter afflictū q̄ neqꝫ medicoꝝ auxilio reme
diū inueniēs. imo ampliore dolore grauatꝰ dū di
cto ſctō pro ſua ſanitate humilr ꝯmēdaſſet a ſom
no ſurgēs ſe penitꝰ liberatū cognouit. Jnfans q̄
dam quatuor annoꝝ tumorē ⁊ ruborē in coſtis et
crure vſqꝫ ad pedem patiebat adeo afflictiuū vt
nec a mr̄e ſua vel alio tāgi ſine leſione ⁊ clamore
aliquatenꝰ potuiſſet neqꝫ ſe mouere poterat. Cū
qꝫ puer ꝑ menſem in tāto dolore ⁊ anxietate fuiſſꝫ
⁊ a medicis ſpes curationis ſine inciſione pueruli
nō inueniret: deficiēte natura artiſqꝫ ſuffragio nō
inuēto: recurſuꝫ eſt ad deū ⁊ ſanctū ſuū thomam.
Mr̄ vero infantuli beato thome ipm̄ deuotiſſime
ꝯmēdauit: vt a dicta infirmitate ſine inciſiōe ſuis
meritis puerū liberaret: q̄ delatꝰ ad monaſteriū.
⁊ poſitꝰ ſuꝑ tumulū poſt aliquā morulā ſanꝰ inde
ſurrexit. Propter hec ⁊ alia teſtimonia multa q̄
de hoc viro iuſto mortalibꝰ credibilia ꝑ deū facta
ſunt nimis. Dñs iohēs papa. xxij. apud auinionē
pōtificatꝰ ſui anno. vij. xv. kl'as. auguſti āno ꝟbi
īcarnati. m. ccc. xxiij. a felici vo trāſitu huiꝰ viri btī
ex hoc mūdo anno. l. decurrēte illū ſctōꝝ ꝯfeſſoꝝ
cathalogo adiūxit. Ad laudē ⁊ gl'iaꝫ dñi nr̄i ihe
ſu xp̄i q̄ hūc ſctm̄ adhuc in terris viuētē ⁊ iam ad
celos tranſlatū multis facit choruſcare miraculis
vt fideles ipm̄ inuenirēt apud deū benigniſſimū
patronū ⁊ eiꝰ veſtigia imitātes regna celeſtia ꝯſe
qui poſſent.

De ſctō marcello epō. clxxxiii. A

De ſancto Marcello

Beatiſſimꝰ marcellus antiſtes natus pa
riſijs: ſed ciues paradiſi in terris humilis
erectus in celis mediocris parentibꝰ: ſed
meritis celſus. Cui hoc fuit nobilitatis lumen in-
ſigne, xp̄o ſine culpa ſeruire. Non de generis intu-
meſcēs ſupbia: ſed bn̄s de moribꝰ ornamēta. Nec
fumes de parēteli laude iactantiā ſed grām poſſi-
dēs in vtūrū exēplis. Intra ſe ſuos theſauros re-
tinens. deū mūdo corde cōplectens. Sed cū xp̄o
paup iſte regnauit q̄ in humilitatis ꝯuerſatione in
charitatis vbertate. in caſtitatis lumine. in ieiu-
nioꝝ pīguedine. ita ſe totū tradidit diſcipline vt
ab ipſa infantia maturꝰ aſcēderet. ⁊ poſitꝰ in cor
pore quaſi nichil de carne portaret. Hic itaq̄ bea
tiſſima inſtitutione ſuccinctꝰ ⁊ venerādis operibꝰ
pene prius ſacerdos extitit q̄ clericꝰ. Jam dudū
dignꝰ qui ſuſciper dignitatē: antea pparatꝰ ad id
qḋ erat ſine mora futurꝰ. Calcata mundi pompa
vel criminibꝰ cum diuinis armis iniciatus accinge
retur ad ſpem felicē palmā de hoſte publico rela-
turis. in militia xp̄s exercitando lector effectꝰ eſt
ac ſeipſū tēplo xp̄i pro primicijs offerens velut a
bellis ſacrificiū hoſtia victe carnis ⁊ pure mentis
effectus eſt. Qui clarior mercede q̄ nomine ⁊ me
rito maior q̄ gradu ſine offendiculo ſuum gerens
officiū cepit in milite creſcere qḋ accepit a rege.
Deniq̄ dū adhuc clericali tirocinio clareret mira-
culis ꝓditur ⁊ ſignis celeſtibꝰ illuſtrat. Vn̄ qua-
dam vice ad officiū acceſſit fabricalē qui deſpectꝰ
ab artifice cogit vt extracta de ardēti camino fer
ri maſſa candens manu ſua ferrū accenſum attol-
leret ⁊ quāti ponderis eſſet enarraret. Tunc vir
beatiſſimꝰ nō ignarꝰ totū de xp̄o p̄ſumere ⁊ quāte
v̄tutis cauſa ſit in rebus nō turpibꝰ obedire: mox
ſuppoſita manu ferrū altius eleuauit dicēs. De ca
lore calet ſed nouē pondera habꝫ. Qḋ poſtea tn̄
ad staterā inuentū eſt quantū eius vox liberata
p̄dixerat. Itaq̄ cū ſubdiaconali miniſterio funge
ret in die epiphanioꝝ hauriēs aquā de fluuio ſe-
cane dum beato prudentio ep̄o manibꝰ abluēdis
aquā offerret mutatis elemētis vini ſapor inuen
tus eſt. Quo viſo obſtupeſcēs pōtifex iuſſit ex ip̄o
vreeolo in calicē ſacrū defundi. Vn̄ vniuerſus po-
pulꝰ miſſa celebrata ⁊ cōmunionē accepit ⁊ ip̄m
vas cū ad plebis multitudinē ſuffeciſſet ac ſi non
tactū ⁊ integrū ſic plenū pmanſit. Cuiꝰ vini myſti-
co beneficio poſtea multi ſanati ſunt. Cum vir ſan
ctiſſimꝰ quadā vice ex ſui officij ſeruitute aquā ma
nibus prefato venerabili ep̄o porrexiſſet: mox in
de balſama ceperūt fragrare. Et dū vnda curre-
ret viſa ſunt chriſmata reſpirare vt plene pōtifex
crederet ſe manꝰ magis vngere q̄ lauare ⁊ altē-
ras aquas q̄reret vt priores vnguatas ablueret
quo viſo ſacerdos venerabił obſtupeſcēs deo grās
de ꝓpto munere retulit ⁊ btō marcello reueren-
tiā de religione ſeruauit dū eū nō talē qui ſerui-
ret ſꝫ potiꝰ cui ſeruiret agnouit. Matrona quedā
ꝓſapia nobilis ſꝫ opinione vilis maculās crimine
qḋ fulgebat ex genere. poſtq̄ dies fugitiue vita ra
pta luce ꝯcluſit ad tumulū pōpa comitante ſꝫ nō
ꝓfutura proceſſit quo ꝯdita horreſco referēs hoc
ꝯtigiſſe poſt funera qꝫ duplex naſcit lamētatio de
defuncta. Ergo ad ſumendū eiꝰ cadauer cepit ſer
pens immaniſſimꝰ frequētare. Et vt dicā clariꝰ
mulieri cuiꝰ membra beſtia deuorabat ipſe draco
factꝰ ſepultura: viſo pterriti hoīes de ſuis ſedibꝰ
migrauerūt. Beatꝰ igit marcellus intelligēs ſe de
cruēto hoſte triumphū acq̄rere collecta plebe de
ciuitate ꝓgredit. ⁊ relictis ciuibꝰ in ꝓſpectu ppłi
ſolus xp̄o duce ad locū pugnaturꝰ acceſſit. Et cū
coluber de ſilua rediret ad tumulū obuiantes ſibi
inuicē dante orationē btō marcello ille capite ſup
plici cepit veniā blandiēte cauda p̄cari. tūc prece
dente pōtifice beſtiā fere tribꝰ milibus oēs pſecu
ti ſunt reddētes dn̄o grās ⁊ ſoluētes exequias ini
co. Deinde increpans eum beatꝰ marcellus dixit.
Ab hac die aut deſerta tene aut ī mari te demer-
ge. mox dimiſſa beſtia nulla eiꝰ vlteriꝰ indicia ſūt
inuenta. Ecce ꝓpugnaculū patrie in vno ꝯſiſtere
ſacerdote q̄ fragili baculo fortiꝰ hoſtiū edomuit:
q̄ ſi baliſta traxiſſent. Si igit ſcōꝝ viroꝝ ex factis
merita ꝯferātur mirer marcellū gallia dū roma
ſilueſtrū: niſi hoc diſtet in ope q̄ draconē ſigilla-
uit ille: iſte tractauit. His itaq̄ opibus ſanctꝰ mar
cellus ſemp intētus ꝯuerſatione clarꝰ. ꝯſumatiōe
p̄cipuus. beatitudine glorioſus. remuneratiōe di-
tatus. cum perpetuo dn̄o regnaturꝰ vincēs mūdi
ꝯtagiū. mūdus migrauit ad xp̄m die kł'arum no-
uembris regnāte dn̄o noſtro iheſu xp̄o cui eſt ho-
nor ⁊ glīa. virtus ⁊ poteſtas.

De interp̄tatione nomis

Genoueſa dr̄ a genos qḋ eſt natura. ⁊ efa:
quod eſt menſura quaſi habens natura-
lia ad menſuram ſeu plenitudinem. Ipſa
eñ ex bonis naturalibus que habuit faciliter dei
gratia comitante ſupernaturalia eſt aſſecuta. Vel
dicitur a genos quod eſt barba ſeu virilitas ⁊ efa
effuſio ſeu plenitudo quaſi effuſa ⁊ plena opatōi-
bus virilibꝰ ⁊ fortibus. Ipſa eñ vt ex eiꝰ geſtis col
ligit. ⁊ de ea in eccłia canit. ipſis etiā viris aliquā
tenus imitāda atq̄ equiparanda.

De ſancta genoueſa clxxxiiii A

Beata virgo genoueſa honeſtis parentib⁹ patre ſeuero nomine. matre vero geroncia orta. apud nametbodoꝝ oppidū haut longe a pariſienſi vrbe extitit progenita. Dum autem ſanctus german⁹ antiſiodorenſis eṗs quadā die apud baſilicā in ipſo opido ſitam: orandi grā ſe ꝯtuliſſet. occurrente eiuſdē loci pp̄li multitudine ſimul genoueſa affuit. Quam intuitus in ſpiritu ſanctus germanus magnanimē genoueſam ad ſe deduci ꝑcipiēs circumſtanti poplo electā a deo ſponſam predixit. in eiuſq̄ natiuitate angelos ceciniſſe denūciauit. ac felices tante ſobolis progenitores predicauit. multoſq̄ eius exēplis a via ſua mala ꝯuertēdos affirmauit. Que dum ab eo accerſitur ⁊ de virginitate celeſti ſponſo ꝯſeruāda admonetur. id ſe votis omnib⁹ ſemꝑ deſideraſſe reſpondit. Cui ille. Confide filia. viril̄r age ⁊ quod corde credis ⁊ ore profiteris operib⁹ comprobare ſtude. Dabit em̄ dn̄s fortitudinē ⁊ virtutem decori tuo. Cumq̄ ſequenti die genoueſam iterum ſibi p̄ntari feciſſet. dixit ei. Aue filia genoueſa. Remiſceris quid heſterna die de corꝑis tui integritate michi ſis pollicita. Cui illa. Reminiſcor pater. Tunc ille nummū ereū dei nutu allatum habentē ſignū crucis a terra colligens. inquit ad eā. Hunc transfer tecum pro memoria mei ad collum ſuſpenſū ſemꝑ habeto nulliuſq̄ metalli aut margaritaꝝ ornamēto collū digitoſq̄ tuos ornari patiaris. Et valedicēs caputq̄ ei⁹ deoſculans abijt.

Cumq̄ mater eius die ſolenni ad eccleſiā ꝑgeret. ⁊ genoueſam reclamantē domi remanere p̄cipere ꝯfeſtim vt ſibi alapā mater in faciē dedit lumē amiſit. Sicq̄ fere ꝑ bienniū diuinā iram perpeſſa p̄cibus filie tandem priſtine ſanitati eſt reſtituta. Alia vice dum genoueſa cū aliquib⁹ ſacratis virginib⁹ etate prouectiorib⁹ loco nouiſſimo incederet obuiate carnotenſi eṗo illico ſtatim incedēdi euerſus eſt ordo. Nam illa que ſequit̄ ait eṗs anteponatur qm̄ ipſa celitus iam eſt ſanctificationē adepta. Parētibus ei⁹ ſabbatis de medio cum in pariſiū vrbem tranſiſſent. tanta paraliſis vt videbatur infirmitate detenta eſt vt corpus eius laxatis vndiq̄ artubus ac diſſolutis cōpagib⁹ triduo exanimare crederet̄. Qui cum denuo eſſet ſanitatem aſſecuta aiebat ſe in ſpiritu ab angelo in gloriam ſanctoꝝ ⁊ ſuppliciū impioꝝ fuiſſe deductā ac extunc ſecreta ꝯſcientiaꝝ in non modicā admonitionē cepit reuelare ac manifeſtare. Sancto autem germano redeunte cū pariſium intraſſet ꝯfeſtim de genoueſa vbinam eſſet ⁊ quid ageret inq̄rens. in eius hoſpitiū deſcēdit ac male de ea colloquentibus. deridebat̄ em̄ tunc vt plerūq̄ fit iuſti ſupplicatis terrā ſuis lachrimis irrigatā oſtendit. Sicq̄ eam aſtanti pp̄lo cōmendans diſceſſit. ⁊ ad tp̄s os loquentiū iniqua obſtruxit. Verū poſt obitum beati germani cum otilia hunoꝝ rex. gallias ac p̄cipue vrbem pariſioꝝ inuaderet ac ſue ditioni mīnaret̄ ſubijcere. ſingul pene ad tutiores vt ſibi videbatur vrbes facultates deferētibus. genoueſa orōnibus ⁊ vigilijs inſiſtebat. Hiſq̄ cum quibus degebat ita facere exhortans nō eſſe ptimeſcēdos hoſtes dicebat. quinimmo ciuitatē illeſam fore p̄dicabat. Quā ob rem nonnulli ciues inſurgentes dicebant pſeudo ꝓphetiſſam ſuis temporibus aduenisse: ac in eius mortē ceperūt ꝯſpirare. Eodem tp̄e venit ad antiſiodorēſem vrbem archidiacon⁹ qui hec audiens ita ciues adorſus eſt. Nolite o ciues hoc admittere facinus q̄ hanc de cui⁹ interitu tractatis didicim⁹ narrante ſancto germano antiſtite nr̄o ex vtero matris a deo ſponſam electam. Et ecce eulogias ab eo ſibi derelictas exhibeo. Quas illico perlegētes ab inceptis deſtiterūt. Huni aūt protin⁹ abierūt. Abituricenſe vrbe venit mł̄ier quedā pariſius que poſt ꝯſecrationē violata fuerat: vt genoueſā alloqueretur. Que mox interrogata a genoueſa an ſanctimonialis aut vidua eſſet. ꝯfeſtim vt ſe virginē aſſeruit: virū qui eā violauerat ⁊ locū ⁊ tp̄s expoſuit. Unde ad verecundiā ꝓuocata ſupplex ge-

noueſe veniã poſtulauit. Matrone cuiuſdã filius
etatis annoꝝ quatuoꝛ cũ in puteũ cecidiſſꝫ. ac poſt
tres horas inde moꝛtuus ſubtractus matre in lacri
mas ꝓrumpẽte ac crines dilacerãte. ge noueſe ob
latus fuiſſet. ad oꝛõem recurrẽs pallio ſuo ſuꝑ coꝛ
pus eius appoſito. puerũ viuũ ↄfeſtim matri red⸗
didit. Cũ hoc diutinã obſidionẽ ciuitas pariſienſis
media affligeret genoueſa paupibus ↄdolens na
uim ſuꝑ ſecanã ad emendã annonã ingredit. dum
aũt ad quendã locum in quo erat arboꝛ iuxta quã
naues ſepius piclitarent aduenisset ↄfeſtim arbo⸗
rem incidi pcipiens ad oꝛõem ↄuerſa duo horribi⸗
lia mõſtra ex illo loco egredi ſunt viſa. Ab illo aũt
die illic nauis nõ perijt. ſꝫ ꝓſpero curſu ceptũ iter
transfretauit. Rediẽs aũt virgo panes paupibus
iuxta neceſſitates ſuas diſtribuit. Dũ quadã vice
ciuitatẽ trecaſiũ adijſſet ꝓtinus occurrẽs ei multi
tudo populi innumeros vtriuſqꝫ ſexus diuerſis in
firmitatibus afflictus obtulit. Inter quos etiã ob
latus eſt ei homo qdam quẽ dñico die opantẽ vl⸗
tio diuina excecauerat. necnõ puella ab annis fere
duodecim ceca. quos illa benedicẽs ſine dilatione
incolumes reddidit. In ciuitate meldenſi puella
quedã adoleſcẽti cuidã ꝓmiſſa vt genoueſe virtu
tes cõperit veſtẽ ſibi imutari ac in cõtubernio vir⸗
ginũ annumerari a genoueſa expetijt. Vñ idigna
tus adoleſcens ſpõſam cũ furoꝛe ꝓſequit. Qđ ge⸗
noueſa audiens eã ad eccleſiam q̃ ꝓxima erat ſe⸗
cũ duxit et foꝛes eccleſie q̃ clauſa erant diuina vir
tus mirabiliter reſeruauit et puellã a furoꝛe ado⸗
leſcentis liberauit. Aurelianis dũ cuidam patrifa
milias ꝓ ſeruo qui aduerſus eũ deliquerat geno⸗
ueſam veniã expeteret. ille vero oĩno rẽnueret cõ
feſtim vt domũ ingredit vehemẽti febꝛe coꝛrept⁹
non pꝛius ſanitati reſtituit quã genoueſe veniam
poſtulãs famulo miſericoꝛdiã elargit. Eccleſiam
ſancti martini turonẽſis. virgo ſancta ingreſſa q̃
plurimos a demone obſeſſos oleo pꝛius inunctos
liberauit. Dũ aũt vellet ſemel quoſdã inungere ac
oleũ in ãpula. pontifex etiã qui oleũ benediceret
deeſſet. moꝛ terre recubans in oꝛõe poſita ãpula
in manibus eius oleo quo poſtmodũ ſanati ſunt e
groti eſt impleta. De eius abſtinẽtia ac etiã virtu
tibus inter alia multa ſic dicit vincẽtius in ſpeclo.
A decimoquito etatis ſue ãno vſqꝫ ad qũquageſi⸗
mũ eſca erat ei panis oꝛdeaceus et faba. Quã poſt
duas aut tres hebdomadas ĩ olla recõmiſcẽs ede
bat. A die dñico vſqꝫ in quinta feria ieiunabat et a
quinta feria vſqꝫ in die dñico. Vinũ aũt et quodli
bet inebꝛiãs nunq̃ potauit. Poſt quinquageſimũ
vero annũ ſuadentibus epis ꝓpter obedientiam
piſcẽ et lac cũ pane oꝛdeaceo edere cepit. Multa
aũt veneratiõe catulaceſam vicũ in quo btũs dyo
niſius paſſus eſt dilexit. cui etiã deuotio erat ĩ ho
noꝛe illius baſilicã ↄſtruere. Suadebat pſbiteros
vt faceret vnuſqſqꝫ collationẽ ad hoc edificiũ. Qui
reſponderũt. Erũt foꝛſitan paruitati nr̃e vires edi
ficandi. ſed coquẽde calcis copia deeſt. At illa ſpũ
ſancto repleta vaticinans ait. Egredimini queſo
ad pontẽ ciuitatis. et q̃ audieritis nũciate michi.
Qui egreſſi in platea ſtabãt attoniti. Et ecce duos
cuſtodes poꝛcoꝝ ſermocionãtes quoꝝ vnus ad al
terũ ait. Dũ ſuis. i. poꝛce veſtigiũ ob partus vagã
tis legerẽ inueni furnũ calcis mire magnitudinis
alter rñdit. Et ego inueni in ſilua ſub radicibus ar
boꝛis a vẽto euulſe furnũ calcis de quo nichil ſub
latũ credo vnq̃ fuiſſe. Qđ audiẽtes pſbiteri grãs
agentes reuerſi ſunt. Audiẽs etiã hec ſancta lacri
mis p gaudio ſinũ impleuit. Laceſſiuit itaqꝫ gene
ſium pſbiterũ vt in honoꝛe pdicti martiris baſilicã
cõſtrueret. ſicqꝫ oĩbus ciuibus illa imploꝛãte con⸗
ſtructa eſt. In cuius opere collectis carpẽtarijs cũ
potus deficeret accipiẽs ſancta cupã ſeoꝛſuꝫ ꝓſtra
ta cũ lacrimis oꝛauit. Deĩde ſurgẽs facto ſigno cru
cis ſuꝑ vas vſqꝫ ad ſummũ poculo impletũ eſt. ex
quo operarij vſqꝫ ad cõſummationẽ baſilice vber⸗
rime potantes grãs egerũt. Quadã nocte ſabbati
circa gallicantũ egreſſa eſt beata genoueſa ad ba
ſilicam ſancti dyoniſij. Cereus vͦo qui ante ferebat
extinct⁹ eſt. Quo turbatis virginibus q̃ cũ ea erãt
pꝛe hoꝛroꝛe noctis cereũ ſibi dari pꝛecepit. Quem
vt tenuit ſtatim illuminatus eſt. Similiter eodem
tpꝛe cũ in eccleſia diu ꝓſtrata in oratione ſurgeret
cereus nõdum igne cõtractus diuino nutu accen⸗
ſus eſt in manu eius. De quo et plures infirmi pau
lulum in fide auferẽtes ſanati ſunt. Quedã mulier
furata eſt calciamẽta eius. q̃ vt domũ venit exce⸗
cata eſt. deinde proſtrata ad pedes eius veniã pe
tens. ſignatis ab ea oculis viſum recepit. Hilderi
cus etiã francoꝛũ rex. valde diligẽs eã timens ne
vinctos quos interimere cogitabat ſctã eriperet
ingrediens vꝛbẽ pariſioꝝ poꝛtã claudi pꝛecepit.
Quod audiẽs ſancta. ſtatim ad liberandas aĩas ꝑ
rexit. Inter cuius manus ppꝛo poꝛta ſe ſine claue
reſerauit. et ſic regẽ ↄſecuta ne vinctoꝛũ capita am
putarent obtinuit. Fuit etiã eo tpꝛe beatus ſymeon
in colũna. quẽ negotiatoꝛes euntes et redeũtes fe
runt de illa interrogaſſe. et eã veneratiõe ꝓfuſa ſa
lutaſſe. et ſe in oꝛõnibus eius memoꝛem eſſe popo
ſciſſe. Pariſius etiã oblati ſunt ei energumini pro

quibus in baſilica beati dyoniſij ipſa orante vociferabantur clamantes prope iam eſſe quos ſibi in ſolacio venire beata genoueſa ꝓcabat̃. forſitan angeli vel martires. Que ſurgēs et ſignās vnūquēqꝫ curauit a ſpū immūdo vt fetor grauiſſimus aſtantiū nares attigeret. A die etiā epiphanie vſqꝫ ad cenam dñi beata genoueſa in cella recluſa ſoli deo vacabat in orationibus et vigilijs. Audiēs autem puella quedā religioſa ad fores eius magis curioſitate ꝙ̄ fide permota quid ſancta in cella ſua agebat ſcire volēs ſtatim lumen amiſit. Quā ſancta cōſūmata quadrageſima egrediēs orōne et ſigno crucis illuminauit. In eccleſia etiā beati martini turonenſis cū in angulo quodā oraret vnus de pſallētibus arreptus a demonio ꝓprios artus lacerabat Cunqꝫ beata genoueſa ſpm̄ immundū exire iuberet et ille p oculū ꝓgredi ſeminaret̃. Imꝑante illa fluxu ventris eiectus eſt. feda relinquens veſtigia. Per idē tp̄s ſtans in auditu domꝰ ſue vidit puellā in manu ampulā geſtantē quā pauloante emerat et īterrogata qd eſſet vidit demonē ſedentē in ore ampule et minās inſufflauit in eam ſtatimqꝫ ꝑs de ore ipſius ampule cecidit. In territorio meldēſi cū propriā meſſeꝫ meteret. valde turbati ſunt operarij ꝓpter imbrē imminentē. At illa ingreſſa tētorium qḋ ſine intermiſſiōe facere cōſueuerat cū lacrimis ꝓſtrata orōne obtinuit vt cū in circuitu oēs ſegetes pluuia rigaret. nec meſſem nec eius meſſores gutta aliqua cōtingeret. Tanta etiā ſanctitate pollebat ꝙ etiā ſpū ꝓphetie plena oēs quoqꝫ morbos ab hūanis corporibus expellebat. Egentibus panes integros dabat. adeo vt eius puelle ſepe pteꝫ panis quā in clibano poſuerāt nō inuenirēt. Vixit aūt pluſꝙ̄ octoginta ānis. Huius aūt natale celebrat̃ tercio ydus ianuarij. Hec vincētius. Reliqua aūt que hic inſerūtur ex certiſſimis ac ꝓbatiſſimis eccleſia in qua beata virgo ꝑſidet codicibus quoꝝ etiā nonnulla ipe vincentius reſtat̃ extracta ſunt. Poſt trāſituꝫ vero beatiſſime virginis lāpas eius ſepulchro appoſita eſt ī qua preter olei cōſumptionem ignis ꝑmanebat cuius ꝯtactu infirmi ſanabātur lāpade vicꝫ mutata in fontē oleo in medicinaꝫ Homo quidā lingue et oculorū priuatꝰ officio. ad ſepulchrū virginis accedēs et viſuꝫ et loquēdi vſuꝫ recuperauit. Mulier quedā in viſione admonita filiū a natiuitate cecū ad ꝑfate virginis locū detulit. Cunqꝫ in eccleſia miraculuꝫ recitaret̃. quō dñs ihēſus xp̄s oculos ceci nati aperuit. continuo apti ſunt eius oculi. Reuelat̃ cuidam a natiuitate muto vt ad ſepulchrū virginis ſe trāſferat. vocis illic bñficium ꝑcepturus. Cūqꝫ in fide reuelatiōis die dñico illuc ꝑueniſſet. ſtatim lingue illius vinculū eſt ſolutū et loquebat̃ magnificans deū. Interrogatus ergo ab abbate qḋ poſt indultū ſibi vocis bñficiū agere velit. rñdet ꝙ a loco illo recedere nolit: nolit ad ꝓpria redire. nolit oībus diebus vite ſue ſine ꝑſentia virginis viuere. Cuius votū leto aīmo amplectens. abbas vite ſibi neceſſaria iubet miniſtrari. Cū latro qdā carceri mācipatꝰ cuſtodis negligentia de carcere exiſſet. fugientēqꝫ ad ſepulchrū virginis preſes īſequeret̃ virginiſqꝫ latro auxiliū implorādo acclamaret ꝑſes vero in eius blaſphemiā prorūperet ſubito caſu lapſus ꝑſes. latrone liberato miſerabiliter expirauit. Cū alio tp̄e flumē ſecane vltra modū intumeſceret et ad capellam virginiꝫ quā ꝓpe eccleſiā ſancti iohīs baptiſte virgo cōſtruxerat. ad mediū vſqꝫ edificij ꝑtingeret lectulus in quo deceſſerat q̄ ibidē ſeruabatur flumine infuſus. aquis cōtinue deſcendentibus atqꝫ diſtēdentibus ab illis intactus eſt inuētꝰ. Poſt aliquot vero dies cū cenobiū a normanis incendio cōſumpto corpus virginis a fratribus ad etegias villam ſuā deportaret̃ multis etiā ibidē claruiſſe miraclis cōprobat̃. Siquidē altare eccl̄ie cui aſſeſſura erat virgo ſancta cruce ſanctorūqꝫ reliquijs vt moris ē adornatū tanꝙ̄ eius aduētui cōgratulans mouebatur. cui ſuppoſita qḋ cupiebat ſe adeptū demonſtrans firmū nec amplius moueri cōprobatū eſt. In cuius quidē deportatiōe cereus vti dū viueret iterū atqꝫ iterꝝ miraculo ſe eſt accenſus. Cū aūt abbas q̄ tunc ꝑerat dentē a corꝑe virginis paucis cōſcijs extrahēs apd ſe ad ſui tuitionē ſeruare vellet cōtinuo ſūma egritudine correptus dentē teca criſtallina incluſum ꝙ̄cito potuit reſtituere curauit. Audita vero inter pariſios et normanos cōcordia corpus virginis ad eccl̄iam ſuā deferentes non eo loco vñ educta fuerat ī cripta ſed ſuꝑ maius altare vbi nunc cernit̃. frēs honorifice collocauerūt. Corpus aūt virginis cū ſuo capite integrū in capſa cōſiſtere pñtibus nōnullis huiꝰ regni epīs poſtmodū inuentū eſt atqꝫ cōprobatū. Tp̄e ludouici fortiſſimi regis francoꝝ illuſtriſſimi diuina vltione mēbra que miſeri hoīes exhibuebāt ſeruire iniuſticie ⁊ iniquitati ad iniquitatē cepit morbus igneus quē phiſici ſacrū igneꝫ appellāt cōſumere. Multorū igit̃ ſctōꝝ egrotis ſuffragia depoſcētibus nec īpetrantibus. recordatus eſt religioſiſſimus pariſioꝝ antiſtes ſtephanꝰ qualiter beatā virgo genoueſa ꝑfataꝫ vrbē a multis olim ꝑiculis liberauit ac exinde ſolennes ꝓceſſiones in q̄bus cōſulto abbate atqꝫ conuentu

De cōcep. beate marie vir.

pꝛefata virgo ad eccleſiam beate virginis marie
deportaretur inſtituit. Oꝛdīata itaq; ſcōm moꝛem
canonicū ꝓceſſione ingredienteq; ſancta virgine
eccleſiã beate marie ꝯtinuo ad tactū feretri oīnes
male hñtes tribus exceptis ſūt ſanati. Cū vero ſe
quenti anno felicis recoꝛdatiōis innocentius pa-
pa gallias tranſmearet de tanto inſtruct⁹ miraculo
gratias agēs deo ac ſancte virgini annis ꝑpetuis
ſolenni memoꝛia celebrandū miraculū cōdonauit.
Uerum cū ꝑ ſingulos annos ꝑdicti miraculi memo
ria ſolēniter vt dictū eſt veneraret̃ contigit ſemel ꝑ
abſentiã capicerij expenſas foꝛmidātis ſine oꝛna-
mētis ac luminarib⁹ q̃ hēbat miniſtrare celebꝛari.
Unde accidit vt ſequenti die eccleſie ſanctuarium
aſcendens diuinam exꝑtus virtutē ſubito lapſus
ſine voce miſerabiliter expiraret. Exꝑti ſunt igitur
atq; in dies exꝑiunt̃ q̃ plurimi q̄to cū tremoꝛe xp̄i
virginem opoꝛteat venerari. vbi cum humilitate
capit cecitas viſum debilitas greſſum ace diuerſo
obſtructe infidelitate mentes ꝑcipiūt interitū. No
ſtris igitur qualibuſcūq; laudibus genouefã vene
remur ſed cū tremoꝛe venerātes ei⁹ ſuffragia ipſo
remus ſed cū fide. Et reuera dignū eſt genouefam
laudibus honorari q̃ pariſioꝝ inclitã vꝛbem regni
xp̄ianiſſimi ꝑcipuã ſtabiliſſimūq; colum eſt totiuſq;
xp̄ianitatis in fide et doctrina magiſtrã eruditiſſi
maꝫ totiens a tātiſq; ꝑiculis liberauit ab inimicis
hoſti cede dimicātibus eripuit inūdanciū fluctus a-
quarū reſtrinxit ignis hoꝛrendi in mēbꝛis hūanis
incendiū ꝯſumpſit cecis viſum claudis greſſum ſur
diſq; auditū reddidit ab obſeſſis demonū ꝑcibus
effugauit. Et nō ſolum ꝑcibus verū etiã maxima
dñs ꝑ fimbꝛias veſtimenti genouefe ſibi dilecte vir
ginis ſuꝑ egrotos ac varijs detentos laboꝛib⁹ oſtē
dere ſepius dignatus eſt ſanitatuꝫ remedia. Unde
merito in pariſij celſi mōtis vertice extitit colloca-
ta vbi honoꝛifice ſublimata ac mirifice adoꝛnata
non ceſſat iugiter ſanitatū et graciaꝝ emittere flu
mina his q̃ in fide depoſcūt eius largitiōes. Unde
et opoꝛtet illi nos tota mētis deuotione cōmittere
qm̄ ipſa eſt q̃ aſſidue oꝛat ꝓ ꝑplo ſibi deuoto et ꝓ
tota xp̄ianitate. Nos igit̃ ſuoꝝ mirabiliū hanc ꝑci
unculam memoꝛātes ac etiam venerantes cū cele-
berrimo illo venerabiliū religioſoꝝ cetu ſuo glori
oſam xp̄i ſponſam nobilemq; virginē debitis gl̄ifi
cemus genouefam laudibus poſtulātes vt eadem
ſupplicante ꝑfrui paradiſi meremur per ſecula.
Amen.

De conceptione beate marie vir ginis clxxxv.

Tempoꝛe illo quo diuine placuit pietati an-
gloꝛū gentē de malis ſuis erroꝛibus coꝛri-
gere ſueq; ſeruitutis officijs artius aſtringe
re glorioſiſſimo noꝛmanoꝛū duci guillermo eandē
patriã debellando ſubegit. q̃ ſcꝫ guillermus tūc tē
poꝛis rex angloꝛū dei vtute et ſua induſtria toti⁹
eccleſie dignitates et honoꝛes in melius refoꝛma-
uit. Cuius pie intentionis opibus inuidēs ille bo-
noꝝ oīm inimicus dyabolus tū familiariū fraudib⁹
tum extraneoꝝ incurſibus multotiēs conatus eſt
eius obſiſtere ſucceſſibus. Sed dño ꝓtegēte ad ni
chiluꝫ deductus eſt malignus. Audiētes aūt daci
angliã ſubiectã eſſe noꝛmanis grauiter indignati
eo q̈ ſe ſuo hereditario quaſi iure priuarent̃ arma
pꝛeparāt claſſeꝫ ad aptã vt eos adeuntes a dara ſi
bi diuinitus pr̄ia expellant. Hoc cōperto rex pꝛu-
dentiſſimus guillermus helſimū quendã religio-
ſum abbatē remēſis cenobij accerſitū in daciã di-
rigit vt veritateꝫ huius rei inquirat. At ille vt vix
admodū ſagacis ingenij ſtrēnue negociū regis ex
equitur. Quo fideliter ꝑacto ad angliã cupiēs re-
uerti mare ingredit̃. et iam maximã parteꝫ maris ꝓ
ſpero curſu trāſierat. cū ſubito dēſis ſurgentibus
vndiq; ventis. Hoꝛrida tēpeſtas cōmouit et vn-
das. Fatigatis igit̃ nautis ne vltra obniti valēnti-
bus fractis remis. funibus ruptis. cadētibus velis
ſpes omnium ſalutis amittitur nichil niſi ſubmer
ſionis iudiciū deniq; expectat̃. Cūq; de ſalute coꝛ-
poꝛū deſꝑati aīarū cura ſolūmodo creatoꝛi ſuo ma
gnis clamoꝛibus deuote cōmendarēt. et beatã dei
genitricē miſeroꝝ ſcꝫ refugiū et deſperātibus ſpeꝫ

deuote reclamarēt. Ecce ſubito cõſpiciũt quendã
venerãde habitudinis virũ põtificali infula decora
tũ quaſi inter medias vndas ſtantē naui ꝓximũ.
Qui aduocãs ad ſe abbatē heresinũ his verbis ce-
pit cõpellere dicēs. Uis inqꝫ piculũ maris euadere
vis in patriã ſanus redire. Cunqꝫ ille cũ fletu ſe id
toto corde deſiderare et id ſolũ expetere rñdit Tũc
ille. Scias inqꝫ me ad te miſſuꝫ a dña mea genitri
ce dei maria quã tã dulciter ꝛ deuote reclamaſti et
ſi dictis meis obtēpare volueris ſanꝰ cũ tuis comi
tibus iminēs piculũ maris te euadere promitto.
Spõdet illico ſe ei in oĩbus obtēperaturũ ſi hoc e-
uadere piculũ. ꝓmitte inqꝫ ille deo ꝛ michi. Quia
diē ꝯceptiõis matris xpi ſolēniter annuatĩ celebra
bis et celebrãduꝫ ꝑdicabis et ille vt vir prudētiſſi
mus. et quis inqꝫ dies michi hoc feſto erit celebrã-
dus. Sexto ait ydus nouēbris hoc feſtũ ſolēnizan-
dũ tenebis. Et quo inqꝫ abbas ſeruicio vtemur in
eccłiaſtico officio. Oĩne inquit ſeruiciũ qd̉ dicit in
eius natiuitate dicet et in cõceptione eius excepto
ꝙ nomēꝰ natiuitatis mutabit in nomē cõceptiõis.
His dictis ille diſpuit et citius dicto ſedata tēpeſta
te abbas cũ ſuis incolumis ꝯcito vēto flatu appli-
cuit anglicanis littoribꝰ. Et ea q̃ viderat et audie-
rat q̃bus potuit notificauit. Statuitqꝫ in remēſi ce
nobio idē feſtũ ſolēniter celebrare. Et ipe quo ad-
uſqꝫ vixit deuotis obſequijs deuote celebrauit. rur
ſuꝫ hec ſolēnitas alibi alio mõ declarat. Tpe nãqꝫ
karoli regis francoꝝ illuſtriſſimi. Clericus quidã
ordine vngarie regis germanus. matrem ihũ toto
corde diligēs eius horas ſolicitus decantare parē
tũ ſuoꝝ cõſilio nubere volēs cũ quadã adoleſcētu
la valde pulcherrima accepta a pſbitero nuptiali
bñdictione quadã die miſſa etiã celebrata recorda
tus ꝙ eiuſdē beatiſſime virginis horas die iuxta
morē ſolitũ non cãtauerat. Spõſaꝫ domũ mittens
oēs ab eccłia exire coegit et ipe iuxta altare beate
virginis ſolus remãſit. Cũ ipe horas dñice matris
decãtaret et hãc anti. Pulcra es ꝛ decora filia ihřłꝫ
diceret. ſubito apparuit ei virgo maria cũ duobus
angelis dextrã ei manũ et leuã tenētibus dicēs ei
Si ego ſuꝫ pulcra et decora. q̃d eſt ꝙ dimittis me
et ſpõſaꝫ aliã accipis. nũq̃d ego ſum optime formo
ſa. nũquid nõ ego ſuꝫ pulchrior illa. Ubi vidiſti taꝫ
pulcrã. Cui ille ſtupefactus ait. Dña mea dulciſſi-
ma claritudo tua omnē mũdi pulcritudinē excellit
et clarificat. qm̃ tu es ſup oĩs choros angeloꝝ ex
altata et ſup celos celoꝝ eleuata. Quid vis dña vt
faciã? At illa. Si ſpõſam carnalē cui adherere vis
amore mei dimiſeris me ſpõſaꝫ in celeſti regno ha
bebis. Et ſi cõceptionis mee feſtũ annuatim ſexto

ydus decēbris ſolēniter celebraueris. et celebran-
duꝫ ꝑdicaueris mecũ in regno filij mei laureatus
eris. His dictis beata virgo diſparuit. Clericus vo
domũ adire rēnuit et abſqꝫ parentũ ſuoꝝ conſilio
ad abbatiã quẽdã extra patriã illã perexit et ibidē
monachali habitu decoratus et poſt tp̄s exiguũ meri
tis beate virginis aq̃lee ep̄s pẗriarcha factus feſtũ
cõceptionis beate virgĩs die pfato ꝙdiu vixit an-
nuatim cũ ꝓprijs octauis diligenter celebrauit. et
vbiqꝫ celebrãdũ ꝑdicauit. Aliud etiã miraculũ hu-
ius feſtiuitatis alibi diuina ĩſpiratiõe grã a nobis
declarat. In pelago gallico canonicus q̃daꝫ ordĩe
ſacerdos ſolitus beate marie virginis horas cano-
nicas decãtare a villa quadã vbi cũ vxore alteriꝰ
fornicatus fuerat. rediens ad opidũ in quo mora
bat tendere curãs et pelagus ſecans trãſmare cu-
piēs ſolus nauim ĩgreſſus dñice matris horas na-
uigãdo canere cepit. Cũqꝫ inuitatoriũ. Aue maria
g. p. d. t. diceret, et iam in medio flumĩs eſſet. Ecce
turba magna demonũ in ꝓfundo pelagi vna cum
eius nauicula eũ pcipitauit. et eiꝰ aĩam rapuit ad
tormēta. die aũt tercia ad locũ quo demones cum
tormētis afficiebãt venit mater ihũ cũ magna an-
geloꝝ ſocietate dicēs ei. Ut quid aĩam famuli nři
ita iniuſte affligitis. Cui illi nos eã debemus habe
re. et merito. qm̃ in nřis opibus capta eſt. Quibus
mater ihũ. Si illius debet eſſe cuius opa faciebat.
ergo noſtra debet eſſe qm̃ matutinas nřas dũ vos
eũ pemiſtis decantabat. Uñ magis rei eſtis. q2 mi-
nus erga me egiſtis. His dictis demones huc illuc
qꝫ diſpſi fugerunt. et beata maria aĩam reduxit ad
corpus et hoĩem ab vtroqꝫ funere reſuſcitatũ per
brachiũ arripiēs aquã a dextris et a ſiniſtris quaſi
murũ ſtare iubēs de ꝓfundo pelagi ad portũ inco
lumem reduxit. At ille gaudēs pedibus beate ma
rie virgĩs ꝓſtratus ait. Cariſſima mea dña et vir-
go ſpecioſa. xpi gratiſſima. q̃d tibi retribuã ꝓ tãtis
bñficijs q̃ michi feciſti. Liberaſti me de ore leonis
et de tormētis inferni grauiſſimis aĩam meã. Cui
mater ieſu ait. Precor te ne de cetero in adulterij
peccatũ cadas ne fiat tibi nouiſſimus error peior
priore. Precor te iterũ vt de cetero feſta cõceptio
nis mee deuote celebres annuatim. vi. ydus decē-
bris et vbiqꝫ celebrandã ꝑdices. Mox vt ea dixit
beata virgo maria eo cernēte celos aſcēdit. et ipſe
heremiticã vitã ducēs qd̉ ſibi acciderat cunctis au
dire volētibus narrauit. Et poſtea ꝙdiu vixit illõ
feſtũ conceptionis ſolēniter et deuote celebrauit.
et celebrãdũ predicauit. Nos igit fratres dilectiſſi
mi meritis et interceſſionibus beate virginis indi
gētes cũ tota mentis deuotione ſimus ſoliciti. vt

nullus noſtrũ ita ſit rebus tẽporalibus occupatus
aut proprijs delictis deſperat⁹ quin beatiſſime vir
ginis marie conceptionem pro poſſe ſuo celebret
annuatim.

De ſancta otilia virgine clxxxvi.

Otilia quia ceca nata fuit. pater ſuus eam
occidere voluit. Unde mater eius cuidam
ancille ſue eã alendã cõmiſit. quapropter
murmur populi iubente matre longiſſime cũ pue-
ro fugit. vbi cũ ipſa puellã nutriret. xp̄s e p̄o erar-
do de partibus bauarie apparuit dicẽs. Uade ad
quoddam monaſteriũ qđ dicit palma ibi inuenies
puellam a natiuitate cecã quã baptiſabis nomen
otilia impones ei. et mox poſt baptiſmũ viſum re-
cipiet. Quo facto cũ diu optime in religione profe
ciſſet miſit fratri ſuo litteras dulcedine plenas vt
patri recõcilians reuocaret. Cui cũ pater nõ annu
eret. filius incõſulto patre pro ſorore miſit. Unde
pater filiũ tñ verberibus caſtigauit ꝙ infirmat⁹
fuit. de qua etiam egritudine obijt. Pater vero ex
hoc intantũ cõturbatus fuit ⁊ cõpunctus ꝙ ꝓ filia
ſua miſit et monaſteriũ qđ cõſtruxerat filie cũ oib⁹
ſuis appẽdicijs libere donauit. poſt hoc itaq̃ defũ
ctus eſt. Otilia ſciens patrẽ ſuum ĩ purgatorio vri
in latere montis vbi nũc clauſtrũ ſitũ eſt tñ et tã
lacrimabiliter orauit ꝙ celũ ſuꝑ eam apertũ eſt et
lux magna circũfulſit eã. et vox dixit ei. ꝓpter te li
beratus eſt pater tuus et in choro patriarcharum
collocãdus ab angelis ducit. Hec beata p̄ter dies
feſtos nichil comedit niſi panẽ ordeaceũ et legumi
na. Pellis vrſi fuit pro lecto. lapis vero pro cuſſino
Item mons altus vbi cenobiũ otilie ſitum eſt fecit
pauperes querẽtes elemoſinã et ꝑegrinos nimis
laborare. ob hoc ꝙ fecit inferius monaſterium pro
hoſpitali. q̃ locus ſororibus tñ placuit vt etiã ibi
cõuentũ inſtituerũt. Ibiq̃ in noĩe patris et f. et ſſ.
propria manu tres tilias plãtauit. q̃ vſq̃ nunc val
de vtiles ſunt in calore. orando vas oĩno vacuũ im
pleuit vino cũ quedã ſoror inter diuina officia va-
ſa eſſe vacua inuenit. Item q: in baptiſmo viſũ re
cepit. ſpecialiter beatũ iohannẽ baptiſtã venera-
bat et ei eccl̃iam facere cogitauit. Quadã etiã no-
cte ſe dedit orationi ſupra petram vbi nũc magna
crux lignea locat ob memoriã tanti miraculi ibi io
hannẽ rogabat oſtẽdere ſibi modũ edificij qđ et
fecit. Iohes ei ĩ in forma qua xp̄m baptiſauit in ma
xima tñ claritate ſibi apparẽs eccleſie locũ. lõgitu-
dinẽ et latitudinẽ oſtẽdit. Qđ vidit vna ſoror lucẽ
vici. ſed iohannẽ non vidit. Cui otilia inhibuit ne
ante ipſius obitũ alicui viſionem manifeſtaret. In
choatione clauſtri iohis boues cũ plauſtro lapidũ
cadunt de mõte q̃ habet in altitudĩe. lxx. pedes et
illeſi obuiant ſeruis aſcẽdẽdo iterũ onerati. Uene-
rant eñ ſerui cũ gaudio ipſos occidere. vt nõ eſſent
cibus vermiũ ſed hoim. Item otilia ſuã nutricem
ꝓprijs manibus ſepeliuit. et poſt. lxxx. annos ſe-
pulchro aperto dextra mamilla nutricis integra ĩ-
uenta eſt. qua eã quondã lactauerat. et reliquũ cor
pus incineratũ. Poſt plurima virtutũ inſignia oti
lia ſciẽs finem ſibi adeſſe. cõuocatis ad ſe ſororib⁹
apud ſanctum iohẽm predicauit eis et rogauit eas
orare ꝓ ſe et pro patre ſuo. Poſt hoc p̄cepit eis vt
irent in oratorium matris dei marie et legerent
pſalteriũ. Interim dũ hec fierent ipſa obijt ſola tã-
tuſq̃ odor ibi fuit ꝙ quaſi oẽs domus plene eſſent
aromatibus. Redeuntes ſorores cũ viderent ma-
trẽ ſuam ſine eukariſtia defunctam adeo inſtanter
orauerunt ꝙ de morte ſuſcitata eis dixit. Cur me
inquietaſtis. Lucie cõiuncta fui et illud gaudium
habui qđ oculus nõ vidit. nec auris audiuit. nec in
cor hoĩs aſcẽdit. Reſpõderunt nobis fuiſſet cõfuſio
domina ſi abſq̃ coniunctione ſacra obijſſes. Tunc
otilia calicẽ albatũ in quo erat corpus et ſanguis
xp̄i ꝓprijs manib⁹ ꝯtrectauit et cõicauit. Ob hoc
idem calix vſq̃ modo ſeruat. Odor vo ꝑ dies octo
durauit. Martiri lucie ideo coniuncta fuit. q: ipſa
otilia duobus modis martir fuit. voluntate. ſꝫ et
carnis maceratione

De ſancto claudio ꝯfeſ. clxxxvii

¶De ſancto Claudio

Claudius ex nobili ſalinenſiū principū. ſeu
palatinoꝝ genealogia ortum duxit. Qui
vſqꝫ ad ſeptennium peruigili cura in domo
parētū in dei timore nutritus. poſtea ꝓbatiſſimis
litterarū magiſtris īſtruēdis tradit. Sub quibus ī
breui non ſolū artes quas liberales vocam⁹. verū
etiā libros veteris ac noui teſtamēti. cum diuerſis
geſtis ſanctoꝝ. prius adoleſcēs ſedule per legendo
apprehēdit. Erat eñ iam in hac etate ingenio do-
cilis. corde feruidus. et ſanctis operibus totus de
ditus. nec ſinebat diem aliquē ſine bonis opibus
pertranſire. Et licet iuuenis eſſet etate. nichil ta-
men puerile geſſit in opere. Nunq̄ in foris chorisa
tionibus ſeu q̄buſcūqꝫ mūdanis ſpectaculis inuē-
tus fuit. ſed pſonis religioſis ⁊ honeſtis ſe aſſociās
cum eis dulciter de virtutū exercitijs conferebat.
Cui⁹ verba iā ſale ſapiētie condita intantū rōnabi
lia ac dulcia erāt q̄ omniū ad ſe ꝓuocabāt affectū
Qua ꝓpter ꝓuecti et ſapientes ipm plurimū dili-
gebant. velut puerulū ſanctū virtuoſum. alij vero
adoleſcētē affabilē et prudentē venerabant. Per
ſonis aūt inhoneſtis aut ſcurrilib⁹ ſe ſubtrahēs cō-
ſorcia ipoꝝ oīmode fugiebat. Nunq̄ cū mulierib⁹
iuuenibus abſqꝫ rōnabili cauſa locutus fuit. nec de
qualicūqꝫ nephando verbo vel opere. nō de riſu in
honeſto. vel aliqua alia animi leuitate eſt notat⁹.
Sup oīa vero eccl'ias dei frequētabat. ꝑcipue dñi-
cis et feſtiuis diebus miſſas cū ceteris horis cano-
nicis. et ſermones diuinos cū ſumma deuotione aſ
cultādo. Creſcēte igit ſanctitatis eius fama cū iam
viceſimū etatis ſue annū attigiſſet. ſpreta milicia
ſeculari in canonicū biſuntineñ. eccleſie eſt electus
Vñ quotidie ī melius ꝓficiſcens. horis canonicis
diurnis pariter et nocturnis ſtuduit intereſſe. libros
ſacre ſcripture diligēter reuoluere. et ꝑ omīa ſicut
verus dei famulus abſqꝫ rephenſiōis nota ſe habe
re. tāqꝫ breui tpis ſpacio. diuina gratia ipm proſe
quente in opibus ſanctis ſacraqꝫ doctrina claruit.
vt in totius burgūdie finibus equalis ſibi nequaq̄
inueniret. qd in libris quos edidit q̄ vſqꝫ nunc in
monaſterio iurēſi ꝑmanent. clarius perpendi pōt.
Singulis diebus exceptis dñicis et feſtis ſolēnio-
ribus nō niſi ſemel ī die refectionē ſumebat. Sepe
noctes in oratione lectione ſiue ſancta meditatiōe
ꝑuigiles ducebat. Caſtū ſe et mundū ab omni coin
quinatione cuſtodiebat. in veſtimētis mediocrē. in
moribus humilē. in verbis veracē. dulcē et affabi
lem exhibebat. ita vt ſingulis virtutū moribus or-
natus. iam verus monachus ab oībus crederetur
Duodecimo canonicatus ſui anno pſul memorate
ciuitatis infirmari cepit corpore. Vñ beatiſſimus
claudius timēs qd etiā poſt modū euenit. ne ſcꝫ in
pontificē eligeret locū ad tēpus deſeruit. et ad ſu-
os parētes dños ſcꝫ. ſalineñ. ꝓperauit. A quibus
benigne ſuſceptus. cū eis ꝑ aliquot tēpus ī ſancta
cōuerſatione viuēdo ꝑmanebat. Cōtigit aūt predi
ctum archipſulē interim viā vniuerſe carnis ingre
di. Qua ꝓpter ppl's cū clero diſcordiā non modicā
de eligendo epo habebāt. illis vnū. alijs vero aliū
volentibus. tandē vnanimes ī oratiōe ſe ꝓſtraue
runt cū lacrimis. humiliter ſupplicātes. quatenus
meritis ſue genitricis et ſancti ioħis baptiſte eorū
patroni. et omniū ſanctorū dñs eis miſcditer inſpi
rare dignaret. quem in paſtorē eccleſie ſue eligere
deberēt. Quibus in orōne ꝑſeuerantib⁹. mox de ce
lo vox inſonuit q̄ ipſos vt a fletu ceſſarēt. et beatū
virū claudium eligerēt ammonuit. Tunc canonici
letificati. ipm vnanimiter elegerūt. et ſtatim hono
rabiliores totius eccleſie et ciuitatis viros. ꝑ eius
cōſenſu obtinēdo ad opidū ſalinenſe deſtinauerūt
Quid plura? Multis ꝑcibus ac lacrimis vict⁹ ſci-
ens volūtati diuine reſiſtere nō poſſe. ad ciuitatē
biſuntineñ. ducit immo potius trahit. archieps cō
ſecratur. et ꝑ ſummū pontificē eius canonica ele-
ctio approbat. pariterqꝫ cōfirmat. Anno domini.
dcxxvi. Archieps igit effectus eandē quā prius hu
militatē et morū grauitatē in omnibus ſemper ſer
uabat. et ſicut fidelis ſeruus et prudēs familiā dñi
cū eccleſijs ſibi creditis feruēti zelo gubernabat
cauſas eccleſiaſticas horis debitis benigne audiē-

bat.et ſcd̄m eccleſiaſticas ſanctiones optime dÿu-
dicabat. Nunq̄ tn̄ ꝑpter quęuis negocia ſecularia
niſi euidēs neceſſitas incubuiſſet eccłiam horis qui
bus diuina celebrabant dimiſit. Prouiciā ſiue dyo
ceſis ſue eccleſias ſepe viſitabat.et ſicut bonus pa
terfamilias q̄ iuxta dn̄icam ſentenciā de theſauro
ſuo ꝓferens noua et vetera.ſuis dulciſſimis exhor
tationibus bonos et fideles vt in melius ꝓficere
ſtuderent.et delinquentes ſiue errantes vt ſe emē
darent. ſolicite ammonuit. Erat eni ꝓfundiſſime
lrature. In aſſidua etiā ꝯteplatione eius ſpiritus
ſupra modū eleuat⁹ erat.et tn̄ ꝑpter marie contē-
plationis ociū.non deſeruit marthe officiū laborio
ſum.quin etiā ſex opibus miſcdie toto conamine in
ſiſteret. ¶ Cū igit iam ſeptē annos eccleſie ſue pre
fuiſſet diuino preuētus amore magis ac magis ac-
cenſus.cūctas huius ſeculi diuitias et ſeculares pō
pas declinare cupiēs vt in ſui creatoris ꝯtēplatiōe
plenius vacare poſſet. cūctis bene diſpoſitis vrbē
ſuam predictā.palaciaq̄ȝ et caſtra.⁊ cetera loca ar
chiepalia amena et delicioſa dereliquit. et ab an-
gelo p̄monitus ad monaſteriū ſancti eugendi ſiue
iurenſe.in cōfinio biſuntinenſis dyoceſis ſitū ad-
uenit.ibiq̄ȝ habitū et vitā monaſticā ſcd̄m beatiſſi
mi benedicti patris regulā aſſumpſit. Tāte aūt ſan
ctitatis et ꝑfectionis fuit. vt omniū q̄ in hoc mūdo
ſunt oblitus.ſolū in oīpotentis dei amore flagra-
ret. In orōnibus vigilans.in ieiunÿs aſſiduus. in
vigilÿs feruidus.in ſanctis lectionibus et medita
tionibus p̄clarus.et ſcd̄m ordinis ſui regulā. ſicut
verus monach⁹ viuebat. In diuinis vero officÿs
ꝑagendis aut celebrādis primus omniū eccleſiaȝ
intrabat.et vltimus inde recedebat.ſicq̄ȝ oēs ad ꝑ
fectionē moneſticā ꝓuocabat.intantū vt iniurio-
ſus eiuſdem monaſterÿ tunc abbas.vir vtiq̄ȝ ſum-
me ſanctitatis et prudentie.ei regimen ipius mo-
naſterÿ cū multa inſtantia et humilitate p̄ſentaret
vt oues dn̄icas ibidē congregatas gubernare di-
gnaret. Uir aūt ſanctus cū multa māſuetudie hoc
recuſauit. Uerumtn̄ expletis quiq̄ȝ annis cū p̄dict⁹
pater iniurioſus ad dn̄m plenus meritis migraſſȝ
venerabiles fratres ⁊ dn̄i dicti cōuentus ipm vna
nimiter in eorū abbatē elegerūt.et tandē vir mul
tis deuictus p̄cibus aſſenſum p̄buit. Sicq̄ȝ claudi⁹
q̄ntum in hoc mūdo ſe humiliare ſtuduit. tātoplus
apud deū et hoīes exaltari meruit. Qd̄ vtiq̄ȝ non
ſine diuina diſpēſatione factū eſſe credit.vt in loco
vbi plures floruerūt ſancti. ſanctiſſimus archipſul
adunaret.et locus ipe inſignior efficeret. Multi
ergo non ſolū clerici verū etiaȝ nobiles et burgē-
ſes audita ſanctitatis eius fama ad ipm cōfluebāt.
ſancte cōuerſationis habitū inſtāter poſtulantes.
Quos vir ſanctus abſq̄ȝ difficultate et ꝑſonarum
acceptione recipiebat.eoſq̄ȝ ad ꝑfectionis culmina
ſūmope ꝓuehebat. Quales vͦo filios ſpūales ibidē
enutriuerit.nō eſt noſtrū dicere.ꝑſerti cū q̄ſq̄s ipȝ
ſanctū locū viſitādo ex mltitudie ſanctoȝ corpoȝ
qui nunc ibidē venerant clare perſpicere poteſt.
Poſſeſſiones etiā tpales quibus xp̄i famuli ſuſtē-
tari poſſent.ſcd̄m dn̄i ꝓmiſſum dicētis.quicūq̄ȝ re-
liquerit domū aut agros patrē aut matrē propter
me ⁊c.centuplū in hoc mūdo ꝑcipe meruit.a fideli
bus viȝ regibus et principibus. Inter quos clodo
ueus rex qui tunc franciā gubernabat.monaſterio
ipius ānuatim.l.modia tritici.et totidē ordei cū.l.
libris denarioȝ argēti ꝑpetuis tpib⁹ dari ꝯſtituit.
Pauperibus vero xp̄i et hoſpitibus ſuꝑuenietib⁹
oēm humanitateȝ in elemoſinarū largitionē exhi-
buit. Ornamēta eccleſie ſcȝ libros calices.cū cruci-
bus et cādelabris aureis et argēteis.pānis ſericis
et alÿs diuinū cultū cernētibus maxime augmen
tauit.et ſanctoȝ reliquias in capſulis p̄cioſiſſimis
reuerenter collocauit. domoſq̄ȝ ipius monaſterÿ
ac edificia decenter reformauit. Anno igit quarto
childeberti regis francorū cū iam claudius pater
ſanctiſſimus ānis quinquaginta ſeruis xp̄i in p̄di-
cto monaſterio laudabiliter p̄fuiſſet.ſenex multū
⁊ plenus dierū totis viſcerib⁹ ad dn̄m ſuſpirās. im
munis etiā ab omni macula incidit quandā infir-
mitatē leueȝ. Preſciēs ergo obitus ſui diē immine
re.tercia die oēs monachos ſuos ꝯuocari iuſſit ad
ſe.luculentiſſimū ſermonē eis faciēs.dulcis exhor
tationibus eos monēdo.vt ſuꝑ omīa diuino amori
nichil preponerēt. et oēs p̄ſentis mūdi delectatio
nes amore eternoȝ ſpernerēt.ac de receſſu ſuo mi
nime ꝯtriſtarent. Cūq̄ȝ ſinglos de receſſu ſuo vber
rime flentes cerneret.miſcdie viſceribus motus q̄
bus ſemꝑ affluebat.accepta ab oībus pace eos ad
cellas deſtinauit.totāq̄ȝ noctē ſequētē in orōnib⁹
ꝑegit. Quarta vero die in oratoriū ꝑgens ſacramē
ta penitentię.cum ꝑceptione corpis xp̄i.totus pro
fuſus lacrimis deuotiſſime ſuſcepit.et inde ad cel-
lam ſuā reductus.ne corpus ſuū alibi q̄ in ipſo mo
naſterio ad euitādas ſeculi pōpas ſepeliri p̄cepit.
Quinta igit die circa horam diei nonā. reclinatus
ſuꝑ ſcamnuȝ ſuper qd̄ legendo vel orando ſedere
aut ſtare ꝯſueuerat.erectis ſurſum brachÿs cōiun
ctis manib⁹ oculis ad celū ſuſpiciētibus ſanctiſſimā
ſuam animam dn̄o tradidit expirando. Cuius cor
pus in p̄dicta eccleſia ſancti eugendi vſq̄ȝ nūc oīb⁹

aduenientibus incorruptū et integrū demonſtrat
innumeris choruſcās miraculis. ¶ Glorioſus igit
deus in ſanctis ſuis. et in maieſtate mirabilis. et ſi
cūctos eiꝰ miſtros altis magnificet ꝑconijs et cele
ſtis efficiat habitudīs poſſeſſores. illos tn̄ vt digna
dignis impēdat, maiori miraculorū illuſtrat gloria
quos apud ipm̄ cōmendat iugis excellentia meri-
torū in celis. Qua propter ſanctiſſimus archipſul
claudius. quante apud deū ſit poteſtatis et meriti
ipa quotidiana et quaſi innumerabilia miracula
q̄ cunctis ipm̄ deuote inuocātibꝰ exhibet clare de-
mōſtrant. Ipſe nanqꝫ dulciſſimus ꝯſolator deſola
toꝝ. captiuoꝝ liberator. reſurrectio mortuoꝝ. lumē
cecorū. auditꝰ ſurdorū: mutorū eloquiū. tutor nau
fragantiū. monachorū ſuffragator. impotentiū et
languidorū ſanator. medicine refugiū. via errātiū
ſalus cunctoꝝ ad ſe recurrentiū. merito appellari
pōt. Et ſi cuncta miraculoꝝ ipius geſta hic inſeri
deberēt. nimis tedioſum redderēt lectorē. et ideo
pauca nō ſingula hic annectere curaui. Si quis vo
ea curioſius ꝑſcrutari voluerit. reperiet ī ſupradi-
cto monaſterio ſuo magna volumina. ſtupēda am
miratione cōſcripta. ¶ Iuuenis quidā audita mi
rabili ſanctiſſimi patris claudij fama ad monaſte-
riū iurenſe ꝑegrinationis cauſa venit. Qui pre grā
di ꝑplorum multitudīe q̄ ad predictā ecclīam tunc
cōfluxerāt oppſſus. ſtatim expirauit. Quē quidā re
uerendiſſimus ī xp̄o pater. tarētbaſienſis dyoceſis
metropolitanus. qui inter ceteros tūc aderat be-
nigno pectore āplexans. gemitu lacrimoſo infre-
muit. et ad corpus beati claudij ꝓtotius veniens.
eius ſuffragia apud deū flexis genibꝰ implorauit
Cuius interuētu viri dei ꝑcibus exauditis. adole-
ſcens in exemplum credentiuꝫ priſtine ſanitati red
ditus. palam omnibus ſurrexit incolumis ¶ Duo
pueruli etatis primeue innocentia ſimplices a-
pud ſurriacum in ripa fluminis pueriliter collude
bant. Quorum alter properantis aque leuitatis
inſcius pedem flumini immergens. preceps elabi-
tur. Qui manus tremulas circunquaqꝫ iaciens ma
ter mater voce confuſa clamitabat. Hunc ſtatim al
ter ſubſequit. Tuncābo ꝯplexis manibus ſubmer
ſi. tēpeſtuoſo amnis impetu rapiunt. Nec mora fi-
liorū parētibus innotuit naufragiū. improuidi ex
citant. incōſulte ꝓperāt. clamore obſtrepūt. cara
pignora deo et ſancto claudio tota deuotiōe cōmit
tunt. Et pueris nō cōparentibus plus ſpacio vniꝰ
ſtadij currūt ꝑcipites donec ad vndarū ſuꝑficieꝫ re
deuntes īmiſſos fluctibus extraxerūt. Horū alter
ſemiuiuus. alter venis deficiētibꝰ frigidus. aquis
reiectis quas abſorbuerāt. reſpirātes virtute dei
et beati claudij. patre ⁊ matre atteſtātibus ad pri
ſtinū vite ſtatū ſani et hilares redierūt. ¶ Mulier
quedā poncia noīe thalamo ſuo quadā die reſidēs
filiū materno affectu blādis āplexibus refouebat.
et mitiſuſurrio cātilene demulcēs deoſculabat eū
Sed callidus humani generis tēptator veneno in
uidie tabeſcēs. muliercule peccatrici foueā ꝑdicio-
nis preparabat. Qui feneſtrā aduolās ſub ymagi
ne curuīna mulieris aſſiſtebat auricule. et ſub mel
lis dulcedine virus effundēs aurū et argentum et
mūdi fallētes diuitias ꝓmittebat. ſi acquieſcēs ei
filiū enecaret. Sic malignus innata calliditate ma
ternū pectꝰ exaſpans. matrē armauit in filiū. Que
in ora ſui pignoris pollicē iniciēs. pietatis oblita.
guttur digitis cōprimebat. Tūc inimicꝰ innocentie
faciē inuolat mulieris et vngues infigens gutturi
matrē cū filio ſuffocabat. Quos pauco murmure
vir reclamātes cōmater audiens āmirans q̄d hoc
eſſet celeriter intrauit camerā. et rē inauditā ocu-
lo ꝑſpiciens exclamauit. Statim ſpe fruſtratus de
mon ab oculis eius euanuit. Deīde iohēs maritꝰ
poncie poſt cōmatreꝫ ſuā accurrēs. vxorē et filiuꝫ
iacere vidit exanimes. et apphendēs eam mutam
et manibus debilitatā inuenit. Et cognito a cōma-
tre qualiter vxor eius oppreſſa a demone filiū ſuū
iugulare tēptaſſet. ꝓfuſis lacrimis illā deo et bea
to claudio reddidit. Quibus ſtati ad ſepulchrū btī
claudij pariter ꝓperātibus ⁊ in orōnibus proſtra
tis. infelix mulier quia ore non poterat. veniā de-
lictorum. et corpis ſanitatē cordis affectu poſtula-
bat. Et paulopoſt cōſurgens manuū ſanitate rece
pta nō ſolū verbo ſimplici loquebat ſed etiā ho-
ſtis inſidiantis machinā. inſuꝑ dei et beati claudij
magnalia expedite enarrauit. ¶ Puer quidā nō
longe ab ābroniaco. ſtans ſupra fontē ymagini ſue
ab aqua reꝑcuſſe pueriliter arridebat. Et ī ſimpli
citate ſua caput inclinans in aquā decidit. Tūc vo
ce horribili clamitās. tandē ſubmerſus defecit. In
terim viator quidā vt ſitim quā ex eſtu colligerat
ſolis ſedaret. ad ſupradicti fontis fluenta diuertit
Et puerū in ꝓfundo iacentem arripiens cuidam
petre ſuppoſuit. et corpꝰ iam frigidū. omniqꝫ vita
li colore deſtitutū vidēs ipm̄ diu mortuū fuiſſe co-
gnouit. Conuerſuſqꝫ ad agreſtiū caſulas que ꝓpe
aderant. cuius filius eſſet requirebat. Ad cuiꝰ vo-
cem reclamantē vicina mater pueri ꝓſiluit et que-
ruloſis vocibꝰ fili mi vbi es fili mi ſedule iterabat
Quē mortuū inueniens deſuꝑ flebilis et miſerāda
incubuit. Vicinis aūt et notis eam cōſolātibus mo

¶ De ſancto Claudio

nialis quedā de carolicaſtro ſupuenit. Que tanto
dolori cōpatiens matrē et parētes commonuit. vt
quē diſpoſuerāt ſepelire. deo et beato claudio red
derent. Qui ſpe fideq; roborati virtutē dei qui in
ſanctis ſuis mirabilis eſt. pura ꝛ ſupplici deuotiōe
requirētes ꝓſtrati in terrā orauerūt. Statim ergo
puer q̄ mortuus fuerat oſcitās oculos apuit. et cū
ſuſpirijs vocē emittēs ſurrexit viuus. ¶ Alius q̄-
dē puer ſeptē annoꝝ filius cuiuſdā ſtrēnui militis
heinrici de plautain. de pōte quodā cecidit in foſſa
libus aquis plenis q̄ domū p̄dicti militis circueunt
Et cū iam ꝑſpaciū vnius leuce et āplius ī ꝓfundo
ſubmerſus iacuiſſet. nichil de eo preter caputū ſui
cornu apparuit. Quapꝑter ppl'o magno ſtrepitu
vociferāte patri et matri q̄ tūc haut longe in eccl'ia
fuerāt res lamētabilis innotuit. Qui ſtatim accur-
rētes viderūt filiū eoꝝ iā nudū et expiratū in ſuda
rio religare. Supradict⁹ ergo miles toto corde ad
dei famulū claudiū ꝯuerſus. omēs ꝓ ſalute pueri
feruēti ſpū orare monuit. Quibus orantibus illico
puer oculos apuit. et ingemiſcēs ſuſpiria ꝓtulit et
patrem intuēs ait. Pater ne timeatis viuo ego et
me ſanū et hilarē habebitis. Oēs igit̃ grās agētes
deo et ſancto cōfeſſori ſuo claudio vota et oblatio-
nes ꝑſoluerūt ¶ Mulier quedā vxor iohis nicole-
ti ciuis lingonēſis abortiuū pepit. Oēs ergo mero
re cōſtricti tribus diebus et tribus noctibus ī qua
dam p̄dicte ciuitatis eccl'ia in orōnibus vigilātes
dn̄m exorauerūt. quatenus ſpūm vite ſupradicto
puero infundere dignaret̃. vt ſacri baptiſmatis ſa-
cramēto ꝑfrui mereret̃. Et cū nullū cōſolationis ſi-
gnū expirent tandē rector p̄dicte eccl'ie patri ipius
pueri magnalia q̄ dn̄s ꝑ ſeruū ſuum claudiū opat̃
ad memoriā reduxit. Statimq; cū pater votū ſan-
cto claudio emiſiſſet et puer in medio eccl'ie deferē
do eſſet. predictus puer vrinā emittere exorduit et
ſucceſſiue vagiare. Ad cuius rei nouitatē pulſatis
cāpanis quaſi tota ciuitas concurrit. deo et beato
claudio īmenſas gratiarūactiōes reddēdo. Puer
ergo baptiſatus nō longe poſt obijt. ꝛ pater ipius
ſine mora corp⁹ beatiſſimi archipſulis claudij deuo
te viſitauit ¶ Cū etiā ſimilimō vxor iohis de lier-
na de buzi in burgūdia abortiuū pepiſſet. et in qua
dam capella in honore beate katherine fundatā.
vna nocte ipm corpus māſiſſet. tādē altera die ad
eccleſiā beati claudij cū oblationibus apportatum
infra miſſarū ſolēnia ſub eleuatione corpis chriſti
plorare cepit. cunctis qui tunc aderāt āmirantib⁹.
Quē ſacerdos ipam miſſam celebrās poſtmodum
viuū vidēs ſacro baptiſmatis lauacro letus ꝑfudit

Qua de cauſa pater pueri cū ieiunio panis ꝛ aque
totus nudus corp⁹ ſancti claudij ex voto viſitauit.
¶ Aliud quoq; miraculū omni āmiratione dignū
cōtigit nuꝑ ſcꝫ. anno dn̄i. M. cccxlij. Mulier enim
quedā ſtephana nomīe de ciuitate lugdunēſi infir
mitate quadā graui vexata. manū ſiniſtrā penit⁹
quaſi abſciſa eſſet ꝑdidit. Que cū longo tp̄e apud
monaſteriū monialiū ſancti petri de ſerre ciuitatis
lugduni. in eiuſmōi infirmitate ꝑduraſſet ꝛ adhuc
ſucceſſiue p̄dictus morb⁹ reliquū brachij corrode-
re nō ceſſaret. tandē auditis mirabilibus q̄ dn̄s ꝑ
ſeruū ſuū claudiū opabatur. ad monaſteriū iuren
ſe vbi corpus eius colit̃ acceſſit. Ubi cū aliquibus
diebus cū maxima deuotiōe et cōtinuis orōnibus
vt ſuꝑ poſtulatis audiri mereret̃ ſanctum claudiū
exoraſſet. ꝯtigit vt ī die beati laurentij p̄dicta mu-
lier ante altare ſupra qđ corp⁹ eius reſeruat̃ quaſi
in extaſi poſita diu ꝑmaneret. Cūq; ad ſe reuerſa
nichil pene ſicut antea ſenſiſſet. vidit manū ſuā in-
tegrā et ſanā ſibi redditā. manu dextre ſolūmodo
in colore diſſimilē eo ꝙ albior ipa ac nouior appa-
reret. Hoc igit̃ miraculo vbiq; diuulgato dominus
bartholome⁹ de boſcario in vtroq; iure licēciatus
vicari⁹ et officialis lugduneñ. ad laudē dei et glo-
rioſiſſimi cōfeſſoris ſui claudij p̄dictam mulierem
corā ſe citauit. et manū ſibi reſtitutā pene corā omī
ppl'o demonſtrare fecit qui omēs teſtimoniū ꝑhi-
buerūt eam ſine manu ſiniſtra longo tp̄e extitiſſe.
Et extūc feſtū ſancti claudij in tota lugduneñ. dyo
ceſi ſolēniter celebrari fuit inſtitutū. ¶ Adoleſcēs
quidā manū habēs aridā a natiuitate. auditis mi
raculorū pconijs ad monaſteriū cucurrit. et attre-
ctatis manibus. beati claudij manū extendens. cū
gratiarūactione ſanus receſſit. ¶ Matre miſcōie
in eccleſia lauſanenſi miris virtutib⁹ choruſcante.
ſacerdos quidā cecatis oculis illuc ſpe ſalutis con-
fugiēs. aduocare noſtre mellifluū implorabat ſub-
ſidiū. Qui lauacro cōfeſſionis emūdatus ꝑ viſionē
in ſomnis ab eadem audire meruit. Surge et va-
de ad claudiū fratrē in oratorio iurenſi quieſcentē
et viſum recipies. Qui excitatus feſtinanter abijt
et viſum recepit. Inde letus et hilaris cū lauacro
reliquiarū ſanctiſſimi viri ad ꝓpria reuertēs pueꝝ
quendā ī aqua ſubmerſū et ſpacio vni⁹ diei exani
mem punxit. et ſanū parētibus reddidit. ¶ Iuuē-
cula quedā yſabella noīe. cū totius corpis pulchri
tudine polleret. viris ſanguinū et incendiarijs ſe
ſubijciēs. vitam culpabilē infami corpis redime-
bat cōmercio. Quibus relictis cuiuſdam ſatellitis
p̄cibus arboſium venit. ibiq; varijs libidinū incen

tiuis dedita.feminea leuitate corpus cũ aĩa macu
labat.Infelix tandẽ peccatrix vt miraculoꝝ beati
claudij ꝑconia oculis auribuſqꝫ perciperet.quadam
die ſacri corꝑis aſſiſtebat ꝑſentie. Que interiori lu
mine penitꝰ priuata.vltiõe diuina corporeũ lumẽ
amiſit.et admiratione multorũ ſe nichil videre cõ
teſtans.gemitu anxiata.lacrimabili ſingultu ĩ hu
mum ſe ꝓſtrauit. Cũ vero vſqꝫ ad ſequẽtis ſabba
ti veſꝑe in tenebris cecitatis ꝑmanſiſſet corde deũ
reſpiciẽs.ſpurcicias peccatorũ ꝑ confeſſionẽ ſince
ram euomuit. Deinde abſciſis crinibus et macula
vicioꝝ penitꝰ deterſa.ſe totã deo et beato claudio
deuota ꝯtritiõe cõmiſit. Et ſtatim recepta lumĩe
ꝑeã diuina miſeratio plebis incredule dubietatẽ
abſoluit. Jn balmenſi territorio erat quidã iuue
nis ſolitus armẽta cuſtodire.Cui quadã die beſti
as cuſtodiẽti aura quedã vrens et nociua ſuꝑue
niens.vt ipſe poſtea retulit oculoꝝ lumine ipm pe
nitus priuauit.Qui veniẽs domũ cecitatis ſue do
lorem plangẽdo nullam cõſolationẽ accepit. Cui
beatus claudius ꝑ viſionẽ apparuit dicẽs.O iuue
nis quid turbaris et cogitationes aſcendũt in cor
tuũ?Surge et veni ad me.et ſanitatẽ tibi ꝑſtabo.
Cui ille ait.Dñe locum habitationis tue ignoro.et
quomodo te poſſum inuenire?Et ille. Interroga
diligenter donec inuenias.ſciens qꝛ claudius vo
cor.Ille igiť ſurgens iuit ad ſacerdotẽ.ex ordine
ei viſionẽ narrans.Qđ audiens ſacerdos de negli
gentia cũ durius redarguit.eo qꝫ viro dei non ſta
tim obedierit viã ei demõſtrans per quã ire debe
ret.Cumqꝫ ꝑgens in itinere aliqualiter deuiaſſet ꝛ
retardationis ſue impatiẽs ſanctum dei inuocaſſet
virtute dei viſum repente recepit. Qui letus effe
ctus ad ſepulchrũ viri dei ꝓperauit.et magnalia
dei cũctis ꝑ ordinẽ enarrauit.Mulier quedã biſun
tina biennio cecitatẽ oculoꝝ incurrit.Cumqꝫ ſe ſan
cto claudio vouiſſet.et ſero vehiculum et expẽſas
itineris diſpoſuiſſet.ſequẽti nocte mẽbra ſua lectu
lo refouens ꝯtinuo virum dei claudiuꝫ aſtantẽ cõ
ſpexit.Cuius viſionis excitata ꝑſagio ſũmo mane
ſurrexit.et viam cũ filia manu debilem aggrediẽs
vſqꝫ ad ſepulchrũ ſancti claudij lumẽ oculorũ humi
liter depoſcens ꝑuenit. Qua in oratione cuꝫ plena
fide ꝑſeuerante ſubito ocꝉos apuit.et capſulã cum
reliquijs agnoſcẽs.ad filiaꝫ paulo longius orantẽ
cõuerſa dixit.Letare filia et exulta quia mater tua
viſum recepit.Ecce video ſingula q̃ oculo perſpici
poſſunt.Cui filia.Mater mater letemur et ĩeffa
bili gloria deũ et amicũ eius claudiũ collaudemus
quia eadẽ hora qua te dñs reſpexit.manum meã

quam debilem noſti ſanã inuenio.Multi ergo no
biles et matrone preſentes hoc viderunt.et pre
gaudio flentes deo et beato claudio gratias ege
runt. Mulier quedam de grandiſono corporis
viribus diutius deſtituta iacebat.Cui beata dei ge
nitrix ſignum ſancte crucis in viſione offerẽs eam
q̃totius ad ſanctum claudiũ iter feſtinare cõmo
nuit.Que mane cum vicinis egreſſa dimiſſo aſino
in via quem cõduxerat.ad ſacrũ corpus incomita
ta perueniens pedibus greſſum et corporis ſanita
tem deo miſerante recepit. Alia quedaꝫ mulier
de villula que bretonia vocatur membris debilibꝰ
lecto decumbens.vidit in ſomnis beatum claudiũ
baculum ſibi porrigere. Que euigilans et baculuꝫ
in manu inueniẽs ſummo mane ꝓfectura ſurrexit
et predictum baculũ accipiens vſqꝫ ad ſanctũ clau
diũ viro ſuo comitãte ꝑuenit.Facta igiť oblatione
et pedibus ſancti viri deoſculatis in orationẽ pro
cidens.debilitatis ſue remediũ profuſis lacrimis
poſtulauit.Tũc ad celũ erectis manibus articulis
innixa ſe nullũ ſentire dolorẽ omibus circũſtanti
bus indicauit.et glorificãs deũ et beatũ claudium
cum reliquis ad altare rectis pedibus ꝓperauit.
Cõuerſa quedã ſancti roberti de caſa dei.graui
ꝑcuſſa egritudine toto corꝑe imbecillis lectulo de
cubuit.Cui beatꝰ claudius ĩ ſomnis apparuit ſub
epali habitu baculũ paſtoralẽ baiulãs.ſibi ſanita
tem ꝓmitebat.Que ſurgẽs debilitatis immemor
hilari greſſu corpus ſanctũ expetijt.Que labijs ꝛ
oculis ꝯtrectis liberata morbi infeſtationẽ deo mi
ſerãte penitus euaſit. Vir quidã apud annoras
mẽbris inferioribus ab adoleſcẽtia ꝯtractis.nixu
manuũ miſerabiliter icedebat.Qui ab vxore et pa
rentibꝰ equo collocatꝰ et vſqꝫ ad grandiſonũ ꝑdu
ctus ibidem deſcẽdit affirmans ſe beatũ claudium
qualicũqꝫ greſſu ſine vehiculo petiturũ. Quo pau
lo longius egreſſo obuiam habuit q̃plurimos qui
virtutes et miracula q̃ ipſi oculis viderant.eidem
cũ ammiratione retulerũt.Igiť ſtatim fidei adiu
tus ãminiculo crura cũ pedibus extẽdens innixus
articulis ſurrexit.ꝛ ꝑ gaudio curſitãs leta hilariqꝫ
facie cuꝫ vxore expedito greſſu vſqꝫ ad corpus ſan
ctum peruenit.gratias agens deo qui per famulũ
ſuũ claudiũ ſibi ſanitatẽ cõtulit. Mulier quedã
ſalinenſis membris diſſolutis triennio debilitata.
ad ſanctum claudium in humeris hoim allata fuit
Qua manibꝰ expãſis ãte altare ꝓſtrata ad ſanctũ
dei voce lacrimabili reclamabat membroꝝ valitu
dinẽ in humilitate depoſcens. Que ſtatim orõne
facta.iũcturis crepãtibus articulis innixa ſurrexit

et recto greſſu corā oībus ambulauit. Frater vero
eius q̄ tali miraculo nō interfuerat caſu ſupuenit.
et vidēs ſororē ſuā ambulantē nimia ām̄iratione
repletus dixit. Sana facta es ſoror mea? Et illa.
Gras ago oīpotenti deo et dn̄o meo beato claudio
ꝑ quē ſanata ſuꝫ et rectis pedibus ſicut tuipſe vi-
des incedo. ¶ Sup arboſiū agni ouiū quos cōuer-
ſus quidā cuſtodiebat. neſcio qua vertigine tre-
muli ſe oīno ſuſtinere nō poterāt. Quarū infirmita
ti ip̄e cōdolēs. eoꝝ debiliorē beato claudio reddi-
dit. ſi ceteros a p̄dicta clade liberaret. Quo reddi
to agni facto agmine cucurrerūt matrū vbera cum
omni bilaritate ſuggētes. Tūc ſtatim ꝯuerſus pre
gaudio currēs agnū quē deo et beato claudio vo-
uerat in p̄n̄tia multoꝝ qui aderāt ante ſepulchrū
eius gr̄as agens obtulit. Rure mariniaco vir qui-
dam habitabat. cui ex ſupfluitate ſanguinis natuꝫ
apoſtema dextruꝫ brachiū totū occupauit. Qd̄ in
breui intantū tumorē excreuit. vt ab eodeꝫ viro a
latere quaſi infantulus poneret̄. Cūqꝫ cōtinuo do
lor excreſceret intantū. vt p̄dictus vir omnē corpo
ris quietē et ciborū ſaporē amitteret. tādē quadaꝫ
nocte in lecto iacēs et vt ip̄e teſtatus eſt clare vigi
laret. vidit pre oculis aſſiſtere virū aſpectu decoꝝ
facie venerabilē: indutū ſtola cādida. et obſtupuit
Qui quaſi in extaſi poſitus. in vocē ꝓrūpens quis
eſſet inquiſiuit. At ille claudius inquit ſeruus xp̄i
ſum. q̄ eius miſcḋia ad te debileꝫ acceſſi. Et ſtatim
brachium ip̄m crucis ſignaculo facto muniens ſani
tatē plenariā reddēs euanuit. Tunc puella quedā
ip̄ius viri filia que nō longe in lecto quieſcebat pa
treꝫ cū quo loqueret̄ inquiſiuit. Quā ille increpās
tacere iuſſit. Et paulopoſt timore excuſſo brachiū
erigens leſionē nullam ſenſit. ¶ Libere cōditiōis
adoleſcēs quidā diuitijs p̄potēs in quadā villula
ꝓpe lugdunū morabat̄. Qui cōplexione viciata.
guttama rteticā non abſqꝫ magna mēbrorū iunctu
rarumqꝫ cōtractione incurrebat. Hic itaqꝫ pedum
deſtitutus officio totius patrimonij ſubſtāciā in me
dicos erogauit. Cū vero nil amplius qd̄ daret ha
beret. omni ſpe ſalutis ab ip̄is derelictus. quid iaꝫ
facere debeat ignorauit. Inter notos igit̄ mendica
re erubeſcēs relictis parētibus. triſtis vehiculum
aſcēdit. diuionēqꝫ trāſuectus eſt. Ubi cum iam ſex
annis in paupertate magnaqꝫ corporis debilitate ꝑ-
māſiſſet. tandē auditis miraculis q̄ ꝑ ſanctū clau-
dium fiebant. fide ꝯcepit vt ſi nō corpus. ſaltim tn̄
fimbriam aliquā veſtimēti eius contingere poſſet.
ſe ſaluū fieri credidit. Baculis igit̄ innixus ire tem
ptauit. ſꝫ minime potuit. Qua ꝓpter vehiculis et
quadrigis tranſeuntiū vt cunqꝫ dolam vſqꝫ ꝑuenit
atqꝫ iam firmiore ſpe ſanandi roboratus ſanctum
claudiū inuocās ſolius baculi fulcimēto vſqꝫ ad o-
ratū locum peruenit. Cunqꝫ oratoriū intraſſet et
orōne facta pedes ſacri corꝑis oſculatus fuiſſet. ſta
tim reiecto baculo ſanus effect⁹. cū gratiarū actio
ad parentes ſuos hilaris eſt reuerſus. ¶ Homo qui
dā in villa ſancti albani. ſp̄ū maligno agitat⁹ vxo
rem et filios minaci vultu deterebat. Queꝫ amici
ſui ligatū funib⁹ ſuppoſitū vehiculo ad ſepulchruꝫ
viri dei ꝑducere ſatagebāt. Cum igit̄ loco appro-
pinquaſſent. et demoniacus pinnaculū tēpli aſpe-
xiſſet. ꝯtinuo clamauit. Cur me ceditis. aut cur me
ligatū tenetis. dei et beati claudij miſeratione ſa-
natus ſum. Soluite me nichil timētes. Quē ſtatiꝫ
ſoluētes in preſentiā corꝑis amici dei cū oblationi-
bus perduxerunt. ¶ In territorio ſancti eugendi
quedā puella quindecim annorū. quadā vice in vi
ſione nocturna adeo ꝑterrita fuit. vt quinqꝫ annis
in lecto decūbens. nichil oīno cibi vl̄ potus niſi ali
quādo ſemel ꝑ menſem vel citra pomū coctum de-
glutire poſſet. Et quia ſemꝑ bone fame honeſteqꝫ
vite fuit. primo infirmitatis ſue anno bis cōfeſſa a
proprio ſacerdote corpus dn̄icum cū magna reue-
rentia ſumpſit. Egritudine igit̄ inualeſcente qua-
tuor annis ſequētibus. non ſolū loquēdi. verū etiā
viſus bn̄ficio ex toto priuata fuit. Multe vero ho-
neſte ꝑſone miſcḋia ſuꝑ ipſam mote eaꝫ ſepius viſi
tabant. Inter quas cum generoſa dn̄a katherina
de beaufremont ſemel adueniſſet. ⁊ miſeraꝫ illā in-
ſpexiſſet. amariſſime flere cepit atqꝫ flexis genib⁹
diu orans. tandē benignis exhortationibus ad pa
cientiā ꝓuocauit. dicēs etiam vt omnipotenti deo
eiuſqꝫ famulo claudio ſe totā cōmitteret. ſecura vt
qui tot et tanta miracula in remotiſſimis locis pa-
geret. ſibi tanq̄ ꝓprie eius famule ſubuenire non
dubitaret. Statim illa in ſignuꝫ vere fidei manus
ad celū eleuās profundiſſima ſuſpiria emiſit. Se-
quenti igit̄ die iuſſu deuote ac nobile dn̄e ſupradi-
cte. ad monaſteriū ſancti claudij multis comitanti-
bus in grabato portat̄. Tūc ante ſacrū altare poſi-
ta multis effūſis p̄cibus a circūſtantibus ſtatim o-
culos aperuit. et hincinde circūſpiciēs. ſtatim me-
ritis ſanctiſſimi confeſſoris claudij. ſuꝑ poplices ſe
erexit. et ſurgens velotius pedes ſacri corꝑis oſcu
lari nō diſtulit cum lacrimis. clara voce deū in ſan
cto ſuo magnificans. Cui eſt honor et imperium in
ſecula ſeculorum. Amen.

¶ De ſancta barbara clxxxviii.

ERat tp̄e maxentij imꝑatoris vir quidā gen-
tilis i nicomedia nobilitate generis precla
rus ac tēporalium rerū abūdantia ſummus

De ſancta Barbara

nomine dioſcoꝛus. Cui erat filia ſpecioſiſſima noīe
barbara. iṗa aūt quia erat coꝛpe pulcherrima eaꝫ
pater plurimū diligebat qua ꝓpter recluſit eam in
turri altiſſima quā eidē edificari fecerat ne ab ali-
quo hoīe videreť. erat beata barbara ingenioſa ⁊
a tenera etate vanas cogitationes relinquēs cepit
diuina cogitare. cū eñ ſemel tēplū intraret videns
ſimulacra parētibus ſuis ait. q̇d ſibi volūt he ſimi
litudines hoīm. Rñdēt parētes. Taceas nō hoīm
ſed deoꝝ ſunt et volunt adoꝛari illud q̇ȯ neſciť et
q̇ȯ nō videť. barbara dixit. Fuerūt quondā hoīes
quos nūc colimꝰ. rñdērūt ita. ex hoc brā barbara die
noctuqꝫ replicabat tacita dicēs. ſi hoīes fuerunt dij
nři ergo nati ſūt vt hoīes moꝛtui ſūt vt hoīes ſi dij
eēnt nec nati fuiſſēt nec moꝛtui qꝛ deitas vt mihi vi
deť nec cepit nec deſinit eſſe hō etiā habet originē
terre qꝛ terra eſt materia eius. Si ergo homo de
terra et homo deus eſt. ergo aliq̄d preceſſit eū q̇ȯ
eius oꝛigo diciť. Sic aptius diceremus terrā deū.
ſed qꝛ nec terra a ſe eſt. nec celuꝫ a ſe. nec aer a ſe.
nec aqua a ſe. ex quibus quatuoꝛ elemētis conſtat
homo. ſed creature ſunt. neceſſe eſt his eſſe creato
rem. Ecce quāta ſapiētia in tā iuuenili puella. Tā-
dem tradita ſtudijs liberalibus alta trāſcendebat
ſed defuit ei notitia veri dei. vanos aūt deos occul
te ſpꝛeuit. et cū vidit dijs ſcꝫ lignis et lapidibus fle
ctere genua ſenſibilia inſenſibilibus mutis aīmo
valde coꝛrexit. idcirco venit rumoꝛ laudis in come
diam clamās ſapientiſſimū viroꝛum alexandꝛie fo
re ſcꝫ oꝛigenē cuius facundia totā terram perfun-

deret qui veris indicijs daret cognoſcere veram
deitatē et ydoloꝝ ꝯfunderet vanitatē. hec audiēs
beata barbara multū gauiſa eſt in domo pectoꝛis
ſui. et cepit ſedule tractare quo genere poſſet euꝫ
audire. Erat eñ pater eius nobilis ⁊ valde potēs
ergo miſteriū ſuū ei non reuelauit cū neminē cura
toꝛē haberet recurrit ad hoc cōſiliū vt lr̄as eidē ſa-
pientiſſimo oꝛigeni dirigeret ⁊ ſecretū ei pateface
ret in hec verba. viro alexandrie nobilitate animi
lōge lateqꝫ cōſpſo. oꝛigeni barbara nicomedie tua
ancilla decus ob honoꝛē deſiderij mei accepi foꝛe
te vere diuinitatis oſtēſoꝛē. A patria eñ ſcintilla
ingenij mei a toto coꝛde ꝯcupiui vt ad veri dei no
ticiā peruenireꝫ mēte nullā deitatē ineſſe lignis.
et lapidibus q̄ hūana arte cōpoſita ſunt. que niſi
recipiūt ſenſibilitatē. et nec loqui nec audire pn̄t.
Vñ ſemꝑ ꝑtractaui eſſe falſos deos nec homines
poſſe eſſe deos. qꝛ homo incipit et deſinit eſſe. deꝰ
aūt ante tp̄a fuit. nō ergo vnq̄ deos credere potui
quos hoīes moꝛtales cognoui in mr̄is tn̄ motibꝰ
poſita ſemꝑ deū nobis ignotū ꝓculdubio eſſe pu-
taui q̄ ſolus cūcta fecit quem ſemꝑ amaui huic me
ſemꝑ deuoui quo ſuꝫ id q̇ȯ ſum niſi me ſn̄ia fallit cu
ius ſpū aīatam me ſentio nec deſiſtā donec ad euꝫ
pertingā. qua ꝓpter fame tue tumultu ꝑcuſſa pa-
ter venerabilis mentē meā his aptius voluere cē
ſui illū deuꝫ ſolūmō inueſtigare cuiꝰ cognitionē a
pud te eſſe cognoui. Unde ſi ita eſt vt fama refert.
ſupplices offero ꝑces quatenꝰ diſcutere digneris
noctē ignoꝛātie chaos cōfuſionis ab ancilla tua et
inducere ſolē iuſticie lumēqꝫ diſcretiōis. Appeto
eñ verū deum ſcire q̄ fecit viſibilia et inuiſibilia.
et vtrū vere vnus ſit vt iṗa iaꝫ nūc dudū mecū ar-
gumētata ſuꝫ ⁊c. Hāc ep̄lam direxit alexādꝛia ad
oꝛigenē preſbiteroꝝ q̄ eſt in ꝑtibus affrice caput re
gionis illiꝰ lōge diſtās a nicomedia. ne aūt priuare
tur legatione quā legauerat ad deū quē nouerat
in cubiculo coꝛdis ſui lacrimas fudit dicēs. Dñe fir
mas pedē eiꝰ quē ad famulū miſi ne aut illū moꝛs
pꝛeueniat vſqꝫ relegatio veniat. his et alijs poſtu
latiōibus q̄bus deuote poterat nūcius alexādꝛiaꝫ
ingrediť oꝛigenē repit ī palatio māme matris ale-
xandꝛi ceſaris vbi occupať in docēdo xp̄ianam re-
ligionem qui letitia magna litteras barbare acci-
pit laudans deum q̄ huiuſmodi ſemen ſuſcitabat.
et talia operatur. Et ſtatim origenes doctoꝛ ꝑſtā-
tiſſimus accelerat et edidit deſiderium barbare in
hunc modum. Oꝛigenes vere dei indignus ſacer-
dos et vt poſſibile eſt oſtenſoꝛ eius adhuc eſſet.
alexandꝛie nunc regēs barbarice gentis adptio-

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

nem filioꝝ dei iħu xpi verā ſalutē ſicut ſcripſeras
ſcire te velle verū deū q̄s ſit. Sire debes ꝙ vnꝰ eſt
verus deus ī ſubſtātia et trinꝰ ī pſonis. ſ. pater ⁊ fi
lius et ſpūſſctūs. Qui cūqꝫ hec oīa credit oīno ha-
bet quo ad deū ꝑtingere poſſit. tu aūt hec intellige
et ītellecta crede et ſi q̄d defuerit ad plenitudinem
deſiderij ī legato reqre q̄ te legē ſanctā erudiet et
libros quos ſecū defert tibi leget. Nō etiaȝ dubites
te ꝓ noīe xpi multis tormētis tradi. ipe eīn dicit.
Luce. ix. Qui ꝑdiderit aīam ſuā in hoc mūdo pro-
pter me in vitā eternā cuſtodit eā. Origenes miſit
vnū ex pluribus cū nūcio barbare ad barbarā que
modū magno deſiderio. Preceſſit nūcius barbare
et nūciauit nūciuȝ viꝝ dei adeſſe fecit et ꝑmiſit euȝ
foris ſtare vtrū ꝯueniens eſſet eū intrare. tunc illa
hoīem aduocari fecit q̄ ingreſſus offerēs ſalutatio
nē in xpo illa aſſurgēs īclinat et tam dei nomen ꝙ
hoīem venerat. Pater eiꝰ gr̄a viſitatiōis ad eā ve
nit. vidēs virū ignotū tremēs inq̄t. Quis hoc ⁊ cur
hoc rn̄dit alexādrinus medēdi arte peritꝰ. Qui re-
ſpōdet magr̄m ſe hr̄e alexādrie q̄ ꝯtra viſus medi-
corum etiā aīas curat. Pater audiēs receſſit et cōi
ceſſit fieri cū eo colloq̄. Tūc valētinus ſacerdos
et barbara cōferūt inter ſe ſua miſteria ibi tūc ꝑlecta
ep̄la et bn̄ docta q̄d defuit ep̄le ad plenitudinē de
ſiderij a legato q̄ſiuit et ad libitū inuenit. Cognitio
aūt quō pater et filiꝰ et ſpūs ſolus deus. et quomō
filius miſſus ſit a p̄re et ꝓ ſuſceptā hūanitatē hoīes
perditū reuocaſſet. captiuū redemiſſet et ſacꝝ laua
crū eius ꝑcā lauiſſet accellerauit ad baptiſmi gr̄aȝ
et ab eodē preſbitero valentino quē origenes ad
ipſam miſerat baptiſata eſt ī turre in qua eā pater
poſuerat amplꝰ q̄ dei erāt queſiuit et q̄ ſurſuȝ ſunt
cupiēs libros quos ei origenes miſerat frequēter
legit ⁊ valde exercuit ī ſciētia diuinoꝝ etiā ſine ma
giſtro et in ſapiētia dīna. Legit̄ etiā de ea ꝙ quia
pulcra fuit quidā de optimatibꝰ terre illius patri
eius locuti ſūt viꝝ ſibi acciperet. Ipſe vero accedēs
ad eā in turrim ꝑſuadebat eā dicēs. Filia mea qui
dam de potētibus cōmemorati ſūt de te vt accipe-
rent te ī ꝯiugio. q̄d ergo vis de hoc. Ipa vero intui
ta p̄rem cū ira dixit. Ne cogas me hoc agere pater
At ipe receſſit ab ea deſcēdenſqꝫ īſtituit multitudi-
nem artificū qui facerēt lauacrū cōſtituit quō fieri
debuit tribuēs ſingulis mercedē in ītegrū ꝓfectuſ
qꝫ eſt ī regionē lōginquā. deſcendēſqꝫ famula dei
videre opus q̄d factū eſt. vidit ꝯtra ſeptētrionem
duas ſolūmodo feneſtras et dixit artificibus qua-
re duas feneſtras inſtituiſtis. Dicūt pater tuus diſ
poſuit. quibus illa. Facite michi aliā feneſtrā. Cui
dixerūt. Timemus dn̄a ne indignet̄ pater tuus cō

tra nos. Dicit famula dei facite michi feneſtrā ego
de hoc acq̄eſcere faciā p̄rem meū. Ipi vero fecerūt
aliā feneſtraȝ ꝑambulās vero barbara ī natatorio
cōtra orientē inſtituit marmoribus eius digito pre
cioſaȝ crucē. De poſt aſcēdēs in turrim vidit ſimula
cra q̄ colebat pater eius ſuſcipiēs ſpiritūſanctū in
ſpuit in faciē eorum et dixit. Similes veſtri fiant
q̄ faciunt vos et oēs q̄ confidūt in vobis. Finitoqꝫ
ope reuerſus eſt pater eius de ꝑegrinatiōe et cōtē
platus tres feneſtras. dixit artificibus. Quare
tres feneſtras inſtituiſtis. dicūt ei. Filia tua ſic no-
bis precepit. Ipſe vero ait filie tu impetraſti tres
feneſtras fieri. At illa etiā bene feci. Nā tres fene-
ſtre illumināt totū hominez. et aſſumens eā pater
eius deſcēdit ī natatorio et dixit ei. Quomō abun-
dātius illumināt tres feneſtre duabꝰ. illa reſpōdit
Tres ſunt mundū illuminātes et ſtellarū curſuȝ re
gulantes. pater et filius et ſpūſſanctus. et hi tres
vnū ſunt in eſſentia. Tūc repletus furore pater tu
lit ſpatā ſuam vt eam occideret. Ipa aūt orabat ad
dn̄m et abſciſſa eſt petra et ſuſcepit eā intus et eie-
cit eā ſuper montem in quo paſtores erant paſcen
tes oues ſuas et illi conſiderauerūt ꝙ beata barba
ra a facie patris extra petrā fugeret. Pater auteȝ
eius queritando diſcurrēs venit ad predictos pa-
ſtores inq̄rēdo vtrū barbarā filiā vidiſſet. Unꝰ aūt
eorū conſiderans irā patris iurauit ſe neſcire eam
alter vero digito eā prodidit. beata autē barbara
proditori ſuo maledixit. et ſubito ipe verſus eſt in
ſtatuā marmoreaȝ et oues eius in locuſtas muta-
te ſunt. Hoc apocriphū eſt. At pater eam reperiēs
flagellauit. et coma traxit. eam cathenis et claue
recluſit vt nō aperiret ei quiſqꝫ conſtituitqꝫ cuſto-
des vſqꝫ dū abiēs nūciaret preſidi marciano. Au-
diēs ergo p̄ſes iuſſit eā ꝑn̄tari. Preſes aūt vidēs
mirā pulchritudinē eius. dicit ei. Q̄ꝺ vis parce tibi
ipi et ſacrifica dijs aut acerrimis tormentis trade
ris. Cui illa. Ego habeo ſacrificare deo meo iheſu
xpo q̄ fecit celū et terrā mare. et oīa que in eis ſunt
De demonibus tuis dicit propheta pſal. cxiij. Os
habent et nō loquent̄. oculos habent et non vide-
bunt. Similes illis q̄ faciūt ea. et oēs qui confidūt
in eis. Tunc preſes furore repletus iuſſit eam ex-
poliare et carnes eius neruis thaurinis ſine miſe-
ricordia diſcerpere. ita vt omē corpus eius inq̄na
retur ſanguine. Et iuſſit eā carcere recludi quate-
nus tractaret qua pena eā cōſumeret media nocte
circūfulſit eā lux de celo ī qua apparuit ei xps dicens.
Cōfortare filia qm̄ copioſū fit gaudiū in celo et in
terra ſup paſſiōe tua nō ergo metuas mīas tirāni
ego. n. ſuȝ tecū vt eruā te ab oībꝰ plagis q̄ inferunt̄

tibi et ſtatī nuſꝙ̄ apparuerūt et dicit ei. ecce quō te
ꝓpiciati ſūt tui dij et diligūt te q₂ plagas tuas ſa⸗
nauerūt. rn̄dit barbara. Silr̄ ſunt dij tui ſurdi. ceci
et muti. et quō plagas meas curare poterāt q̄ ſibi⸗
ipis remediū cōferre nō pn̄t. me aūt qui curauit eſt
xp̄s filius dei viui quē tu nō vides q₂ induratū eſt
cor tuū a dyabolo. Tūc pſes vt leo fremēs iuſſit ei
lāpades ardētes applicari ad latera et malleo ca⸗
put eius cedi. ipa aūt intuita ī celū dixit. Tu noſti
cognitor dn̄e q₂ amoris tui occaſiōe patior me ergo
nō derelinquas. tūc iuſſit impius pſes gladio ab⸗
ſcidi mamillas eius q̄ aſpiciēs in celū ait. Ne ꝓici
as me a facie tua dn̄e. ⁊ ſpm̄ ſanctū tuū ne auferas
a me. cū aūt hanc plagā fortiter ſuſtineret iuſſit eā
nudā circuire regionē illā et plagis inferētibus fla
gellari. at martir xp̄i vidēs in celū ait. Dn̄e deus q̄
aperis celū nubibus adiutor et ꝓtector meus eſto
et tege nudatū corpus meū ne videat̄ ab oculis ī⸗
piorū virorū. Hoc dicēs deſcēdit angelus dn̄i ope
riens eā ſtola cādida. Hoc cū videret īpius pſes p̄⸗
cepit eā gladio trucidari. Tūc furore repletus pa⸗
ter eius ſuſcepit eā a pſide et ꝑduxit eā in montē.
At vero ipa gaudēs ſuꝑ hoc feſtinabat. vt ꝑfectuꝫ
vite eterne brauiū acciperet. et adducta in mōte ad
dn̄m orabat dicēs. Dn̄e ihū xp̄e cui oīa obediunt
preſta michi hāc petitionē vt ſi quis memor fuerit
noīs tui ⁊ famule tue faciēs memoriā paſſiōis mee
dn̄e ne memineris pctōꝝ eius ī die iudicij. ſꝫ ꝓpi⸗
cius eſto ei tu eīm ſcis q₂ caro ſumꝰ. Et facta eſt vox
de celo ad eā dicēs. Ueni pulcherrima mea requie
ſce te ī cubilibus pr̄is mei q̄ eſt in celis qō poſtula⸗
ſti donatū eſt tibi. quo facto martir xp̄i ad locū ſu⸗
pradictū venit et ibi martiriū ſuū finiuit. a ꝓprio
pr̄e decollata eſt. Patre eius de mōte deſcēdente
ignis de celo deſcēdit et cōbuſſit eū. ita vt nec pul⸗
uis eius inueniret̄. Fuit vir nobilis comes ſaxonie
q̄ inimicū ſuū captiuauit. quē ſtatī in turre recludi
fecit et familie ſue ſub pena magna mādauit ne ſi
bi aliq̄s cibū vel potū miſtraret. vt ſic eo citius mo
reret̄ fame. Cumqꝫ ꝑ aliqō tēpus ſine cibo et potu
māſiſſet. cuſtōdē turris voce lugubri et lamētabili
ter rogauit vt ei modicū daret de pane ob reuerē
tiā glorioſe virginis barbare ne ſic fame moreret̄.
Cuſtos nec clamorē nec p̄ces aduertebat. et ſic per
aliqō tp̄s iacebat et rn̄ſum nō dabat. cuſtos v̄o ex
timabat illū iaꝫ mortuū rogauit ergo dn̄m vt illū
extrahi ꝑmitteret. priuſꝙ̄ corpus mortuū exalaret
fetorē inieceīt igit̄ funē in collū detēti et ad ſūmita
tem deducētes ſic eū de alto ꝓiecerīt. q̄ cuꝫ ad terrā
ꝑueniſſent ſtatī ſe erexit. et oēs q̄ aderāt hoc vidē⸗
tes ī fugā ꝯuerſi ſunt. quos ille dulciter monuit ac
ꝓpter deū rogauit ne fugerēt. ſed vt ꝓpius acce⸗
derēt. et cū acceſſiſſent ad eum īterrogauerunt eū
quō hoc fieret aut quō viuere poſſet. q̄bus ille re⸗
ſpōdit btā virgo barbara me in omibus anguſtijs
meis cuſtodiuit et ī eiectione turris ſuis ſcīſſimis
manibus me ſuſtētauit. et mori nō poſſuꝫ. niſi con⸗
feſſus et ſacra cōione munitus et inunctus. interro
gatꝰ. vn̄ hāc grām hēret dixit. ieiunijs et orōnibꝰ
oī die oī anno honoraui eā. et hāc grām michi apō
deū obtinuit. vt mori nō poſſuꝫ abſqꝫ ſacris q̄bus
ſtatī ꝑceptis ſpm̄ exalabat. Aliud exēplū legimus
tp̄e ſereniſſimi adolfi regis ro. accidit. vt quidā co
mes ex mādato regis ī ꝑtibus orīētalibus pſideret
labēte virgo famulus de ꝓſapia militari q̄ virginē
violouerat īcuſat̄. q̄ captꝰ vinculis īcluſus quouſqꝫ
cogitaret de cōſilio nobiliū ac ciuitatis q̄ cōtra euꝫ
eſſet ſn̄ia facienda. et tp̄e ſtatuto oēs ꝯuenerūt. et
iuuenis deductus eſt q̄ intime rogauit vt cōfitere
tur vocat̄ ꝯfeſſor audiēs euꝫ īnocentē ipm̄ inuenit.
Un̄ ꝯfeſſor eū induxit vt btē barbare ꝑpetuū ſerui
ciū voueret nec ad domū veīret et rediret niſi priꝰ
locū antiquū culmē in pruſcia viſitaret qō et iuue⸗
nis fecit. Interea mulier clamās iudicium īplorat
iuueīs ad iudiciū ducit̄. Judex querit de ſn̄ia iuue
nis. iaꝫ de vita ſua deſꝑans quidā ignotus acceſſit
quē nemo nouit exortās iuuenē. vt iudicē rogaret
ipm̄ ſuuꝫ verbū loqui qō fcm̄ eſt. Tūc tota vniuerſi
tas cucurrit q̄ et qualiter ille deſpectus vellet fari.
et rōnabiliter oſ̄dens ꝓlatā ſn̄iaꝫ cōtra iuuenē eē
nullā. ⁊ cōſtanter ꝓbans ꝙ oēs tā nobiles ꝙ̄ ciues
et oēs q̄ aderāt. illud verū eē dicebant. et ſic ſn̄iaꝫ
reuocauerīt. q₂ vltra hūanū ſenſuꝫ ꝓtulit q̄ nullus
ꝯtradicere potuit. et dū predictus iuuenis ante tri
bunal exiſtebat p̄ nimio gaudio ꝓſternere ſe volēſ
caſu accidit vt collū iudicis hoſtiliter irruerūt ī eū
Hoc pater et amici vidētes deſꝑati flētes et lamē
tātes quaſi mortuū eū relinq̄rūt. qō intelligēs cō⸗
feſſor ꝯſiderēter amicis ſuis ait. nequaꝙ̄ ſic de bn̄fi⸗
cijs btē barbare diffidetis. q₂ veraciter ſcio ꝙ ſanꝰ
eſt. ⁊ nullā patit̄ corꝑis moleſtiā. Accedētes pater
et amici eiꝰ cū feſtinatione nullū veſtigiū vulneris
inuenerīt ī eo gratulabant̄ illi et meritis et bn̄ficijs
btē barbare pſtitis et magnifice laudauerūt eam.
et ſic iuuenis tandē in ſeruicio btē barbare vitam
ſuam finiuit.

Legenda aurea ſiue flores ſancto
rum impreſſa Lugduni per venerabi⸗
lem virū magiſtrum Mathiam huſz
Anno domini M.cccclxxxvi. Die ve
ro viceſimo menſis iulii finit feliciter

Prologus oſtendens modū repe riendi materias cōtentas in diuerſis locis huius voluminis.

Quoniam ſicut dicit yſidorus ī libro de ſummo bono ad conuerſationē et correctionē mortalium. multū proſunt exempla ſanctorum. idcirco cogitaui ordinare ad vtilitatem peccatorum. et conſolationē predicatorū. vnam tabulam per ordinem alphabeti ſuper legendas ſanctorum cōpilatas per fratrem iacobum de voragine ianuenſem ordinis fratrū predicatorū. ad hoc ꝙ predicatores in ſuis predicationibus exempla magis conuenientia citius et leuius inueniant. Nam multe pulchre legende ſunt in eis legendis que nunꝗ vel raro leguntur. et tamen ſunt valde bone et inductiue ad penitentiam. Ordinaui autem eam ſic. Quoniam in ea ponuntur omnia notabilia que de legendis collegi ſecundū ordinem alphabeti. Et poſt quodlibet notabile ponitur numerus qui demonſtrat legendā de qua ſumptū eſt illud notabile. et poſt numerū ponitur littera que demonſtrat capitulū legende. illius de qua ſumptū eſt notabile qd queritur. Deinde ponitur ſi opus ſit in qua particula illius capituli ponitur illud notabile. puta vel in principio. medio. vel in fine. vel circa. et plerūqꝫ nominaꝛ paragraphus. Verbigrā. Accipe primū notabile qd dicit. Abſcondita diuinitus manifeſtantur. qd ſignaꝛ. lxxxij. B. Deinde quere que legenda hoc numero deſignaꝛ et inuenies ꝙ eſt legēda ſanctorꝫ iohānis et pauli. Poſtea quere in corpore dicte legende lrām. B. que ſignificat ſcdm capitulū qd incipit ſic. Poſt hoc filius terrētiani. Et ſic reperies legendā et ptem ſeu capl'm legende de qua ſumptū ſit notabile vꝫ. Abſcondita diuinitꝰ manifeſtanꝛ. Exemplū aliud. Abſolutio ab excōicatiōe defunctis facta valet. qd ſignaꝛ. xlvi. Quere legēdam hoc numero deſignatā. et inuenies ꝙ eſt ſancti gregorij. Poſtea in corpe dicte legende ꝗre hanc lrām. k. vt in hoc regiſtro deſignaꝛ ꝗ ſignat capl'm ex quo ſumptū ſit illud notabile. Deinde ꝗre. §. legitur quoqꝫ. et repies qd queris. Et ſic ꝯſequēter faciendū. eſt cū alijs. ¶ Nota ꝙ aliqn̄ poſt notabile ſequūtur plures numeri. et hoc eſt quia illud notabile in pluribus legendis reperiꝛ. qꝛ in tot legendis quot ſunt numeri. Item aliqn̄ plures littere diuerſe ſequūtur numerū. et hoc eſt. qꝛ illud notabile pluries in vna et eadem legenda inuenitur ſed in capitulis diuerſis.

Abſcondita diuinitus manifeſtanꝛ. leg en d octoageſima ſcda. capl'. B. In principio
Abſolutio ab excommunicatione defunctis facta valet. xlvi. k. §. Legiꝛ quoqꝫ.
Abſtinentia ſanctorū. dura fuit. lv. E. cviij. B
clxiij. C D. cxli. B
Abſtinentia licet maxima libidinē non extinguit penitus. cxli. B
Abſtinentia penitentiū debet eſſe magna. cxv. D
clxiij. B. C. D
Abſtinentia impetrat optata. clxiij. E
Accedētes ad altare. vi. debēt habere. clxxvij. C
Accuſatores peccatorū tres. i. k
Addiſcenda ſunt tria. v. E. Circa finem. lvi. B
Aduentus xpi eſt quadruplex. i. A
Aduentus xpi oportunus fuit tripliciter. i. B
Aduentus xpi vtilitas multiplex. i. C
Aduerſitatē iniuſte patienter portare. magni meriti eſt. cxvi. In medio.
Afflictio corporis continenda eſt. clxiij. D
Agyos quare dicitur. li. B. Poſt medium
Alemani innumeros romanos occidūt. clxxvij. P
Ale quatuor habende. lix. A
Alma redēptoris ꝗs inſtituit. clxxvi. k. In medio
Altare conſecratur ad tria. clxxvij. A
Altare ſpoliantes incurrunt penam tēporalē. lxi. I. §. Vir quidam
Amabilē faciunt tria. xli. In interpretatione.
Amatores mundi ſunt fatui. clxxvi. D. E
Ambroſius tria docuit auguſtinū. cxix. In princi.
Amicicia huius mundi cito diſſoluiꝛ. cx. B
Amici luctantur vt vnus ꝓ alio moriatur. lx. D
Amici hominis tres ſunt. clxxvi. E
Amor ꝓximi eſt ꝯplementū mandatorꝫ dei. ix. B
Amor ſignaꝛ ꝑ ignē triplici ratiōe. lxviij. F. in me.
Amor habet triplicē vim. lxviij. F. Poſt medium
Amor duplex. cxix. G. §. Eo tempore.
Angelus ad cuſtodiā hominis deputaꝛ. cxl. E. §. Quarto hec.
Angelus dei adiuuat ſeruos dei in tribulationibꝰ et ꝯſolaꝛ dei ſeruos. lxxiij. A. lxxv. B. xliij. B
Angeli ab infidelibꝰ inueniuntur viſibiliter. cxxxi. B
Angeli dicuntur celum. lxvij. E
Angeli apparēt in eccleſia. lxxxi. A. Circa finem.
Angeli apparēt in paſſionibus ſanctorū. lxxxiij. F. Circa medium
Angeli ſunt famuli et ꝓmotores hominū. ciij. A
Angeli ſanctorū animas deferunt. cxl. E. §. Quarto hec. F. §. Quarto honorandi.
Angeli cū demonibus ꝓ animabus pugnāt. cxl. E

Angeli quot et quomō animaȝ defendunt.cxl. E
Angelorum nouem ordinū nomina et officia.cxl. C.§.Quartā apparicio.
Anima plus eſt diligēda ꝙ corpus.xvij. B
Anima in tribus locis corpis principaliter ſedem videtur habere.li. B
Anime euntes a corpore quo vadūt.xxi.f.§.Cū quadam
Anime ꝓ diuerſis cauſis apparēt.clix.B ꝓtotū.
Anime ſalus eſt fuga hominum.clxxvi. A
Animalia mortua a ſeruo dei vocata reſurgūt.cij. C.D
Animalia ſilueſtria beneficia recognoſcūt.cxli.C In principio
Antiphone et pſalmi quando et a quo inceperūt cantari.xxxvi.A.In fine
Antixp̄s oēs decipere conaṫ quatuor modis.i.E In principio
Apoſtare peſſime finiunt.cxliij.A.per totum
Apoſtolus thomas diuerſa ſuſtinuit.v. F
Apoſtoli potius elegerunt ſuū martirium ꝙ ydolatrarū interitū.clv.D.In principio.
Apl̄i oīs ſanctos in quatuor excedunt.clviij. D
Apoſtolorū pſecutio facta eſt a romanis imperatoribus cauſa multiplici.lxv.A.Circa finem
Aqua benedicta expellit demonē.clxxviij. D
Aqua manuū ſeruorū dei cecos illuminauit.xli.B
Aqua ſanctos ſuſtinet.xcvij.B.In medio
Aqua libros ſancti balneare nō potuit.cviij.D.§. Cum in partibus.
Aqla quatuor habȝ ꝓprietates.clij.B.In medio
Arrij officium fides et obitus.ciij. A
Arrianorum et fidelium dura concertatio.ciij.A In principio.B.In fine.
Arbor pſida q̄ virgini marie inclinauit.x.B.in fi.
Arma ſeruorum dei qualia ſunt.lv.G.In fine
Ars malefica ſup bonos nichil poteſt.cxxxv. A
Aſcēſionis xp̄i nouē vtilitates.lxvij.E.In medio
Aſcendit xp̄s quadrupliciter.lxvij. C
Aſcendere diſtulit xp̄s quadraginta dies triplici ratione.lxvij. B
Aſcendere volens indiget ſcala habente quatuor gradus.clxviij. B
Aſpectus mundanus eſt periculoſus.ix D
Auaricia abhomiabilis et abijcienda.iiij.B.lv.E
Auaricia et luxuria excecant hominē.vij. A
Aues bonos non timent viros.ſed eis obediunt. cxliij.E.In fine
Audiuit xp̄s obprobria et blaſphemias quadrupliciter.li.A.§.Quinto exeo.
Audire cantū quandoqȝ inducit ad peccatū.cxix. E.Poſt medium

b Aculus ſancti viri a demone defendit.cxv. H.§.Apud
Baptiſmus ad ſanitatē corpis inducit.xxiij. D
Benedictio ſponſis danda.v.B.Circa finem.
Beneficia recognoſcuntur ab animalibus ſilueſtribus.cxli. C
Bernardus cum fratribus ciſtercium ingreditur. cxv.C.D
Bernardus videns natiuitatem xp̄i ſapiens eſt effectus.cxv. B
Bibens ſine licentia ⁊ ſigno crucis demoniacus efficitur.cviij.D.§.Exiſtente beato
Bona pro malis reddenda ſunt.lv. C
Bonus poteſt dici quis tripliciter.cxxxiij. A
Boni viri q̄nqȝ futura p̄dicūt.cviij.G.§.Cum in.
Boni viri quicquid a deo petunt impetrant.cviij. G.§.exiſtente
Bonis recedētibꝰ fit vindicta a deo ī malos.lv.E
Bonitatis ſignuȝ eſt velle libentius vituperari ꝙ laudari.cxliij.F.In fine
Bonitatis ſignū eſt velle libentius ſubeſſe ꝙ preeſſe.cxliij.F.In fine

C Alix fractus orōne reintegratur.cx.B.§.Cū autem.cxij.D.§.In eccleſia
Cāpane quare pulſanṫ tēpeſtate īſurgēte.lxvi. C
Candelarum oblatio a ſanctis acceptaṫ.lxi.I.§. Quedam comitiſſe
Caritas mirabilis.viij.D.§.Cum autem
Caritas pauperes nutrit.xlviij.A.§.Poſt hoc
Caritatis cedula a pluuia balneari n̄ potuit.cxv.H
Caritatem odit dyabolus.xlviij.A.B
Carnis tēptatio ꝑ penā corpis fugaṫ.xviij.A.B
Carnis motus accidit triplici de cauſa.xxi. E
Carnis cruciatio eſt anime ſaluatio.lxxxviij.C. Poſt medium.
Carnis ſtimulus orōne ſancti viri remoueṫ.cxxiij. A In fine
Carnis temptatio a demone in ſeruis dei excitatur.xlviij.B.cxliij. D
Caroli magni forme deſcriptio.clxxvij.K.Pꝰ me.
Caſtitas a ſnia mortis liberat.ij.D.§.Quidā iu.
Caſtitas eſt amplectenda.iiij. C
Caſtitas a ſpiritu ſancto cuſtoditur.vij. A
Caſtitas ī quiqȝ piclitari ſolȝ.clxviij.F.§.Quarto
Cauſas amicorum audire eſt periculum.ſed extraneorum eſt ſecurum.cxix.G In principio.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Cella omnia docet .clxxiij. A
Celebrare ꝓ defunctis diabolo diſplicet .clix. B
In medio. D
Celum multiplex .lxvij E
Celum triplicē habet ꝓprietatem .clxv A
Ciboꝝ corꝑalium non multū eſt curandū .cxix. E
Cicatrices corporis xp̄i ſeruate quinqꝫ de cauſis. lxvij. D. In medio.
Cicatrices reſeruabit xp̄s et inſignia paſſionis in iudicio triplici de cauſa .i. D
Clauis petri diabolū ab aīa expellit .cv. D. in fine
Clauoꝝ dn̄ici corꝑis inuencio .lxiij. E. §. Uerum
Clauſis ianuis domum qn̄qꝫ bonus homo intrat. cviij. D. §. Cum ad quoddam.
Clemens dicitur quatuor modis .clxvi. A
Cogitatiōes īpediūt ad salutē .xxi. F. §. anthoni⁹
Cogitatio hominē inſenſibilē facit .cxix. M
Cognoſcere cupiēs chriſtum ſe ꝯtemnat ⁊ humi liat .clxv. A. §. quendā igitur.
Commēdata ſanctis feliciter gubernant .iij F
Complexiones hominum ſunt quatuor .xxxv. A. §. Quinta ratio.
Concordia inter frēs ſemꝑ eſt hn̄da .clxxv. A
Concupiſcētia qualr̄ eſt refrenāda .cxv. B. In fi.
Concupiſcentia carnis a ſigno crucis ſuperatur. cxxxvij. B. Ante medium.
Confeſſio cordis nō ſufficit ſine ꝯfeſſiōe oris qua druplici ratione. clviij E
Confiteri bonum eſt qꝛ occulta diuinitus omnib⁹ reuelantur .xlix. A
Confitentem chriſtum in preſentia diaboli reſpi-cit imaginem chriſti .clxv. F
Confidere de ſeipſo nullus debet .clxxiij. A
Confidere in oꝑib⁹ ſuis nullus debꝫ .clxxv. A
Conſideranda ſunt prius peccata propria q̄ aliena .clxxiij. A
Conſiliū nō eſt ꝯtra dn̄m .clxxvij. M. Poſt mediū Et .xxix. E
Conſiliatores mali puniuntur grauiter .xlvi. M In fine .lix. A. Poſt medium.
Conſolator qualis haberi debet in guerris peccatorum .cxij. E
Conſortiū ꝑcōꝝ eſt vitandū .ix. G. §. legitur
Conſtantia maxime in tribus apparet .lv. D
Conſtantia magna in fide ⁊ ſeruicio dei eſt habē-da .lv. D
Conſuetudo quedam circa mortuos eſt obſerua-ta .xliij. D
Contraria ꝯtrarijs curātur .lxiij. F. Poſt mediū.
Conuerſatio frm̄ dꝫ eſſe ſicut prīa die .clxxv. A
Conuerſio ad deum debet fieri totaliter .xlvi. B
Conuerſio peccatoris demonem ꝯtriſtat .cxiv. A Circa finem.
Conuertentes ad chriſtum ab infirmitate ⁊ mor-te draconis vel morſu liberantur .lxij. A
Conuerti volentē chriſtus multipliciter ꝯſolatur liij. A. Poſt medium.
Conuertitur aliqn̄ malū in bonum .clxxvi. C
Conuertunt aliqn̄ multi exemplo vnius .cxij. B
Conuiuia vitare eſt tutum .cxix. E
Corona clericoꝝ quō inuenta ſit ⁊ quid ſignificat xiiij. E
Corpus proprium reunitum eſt anime .ij. G
Corpus nr̄m affligendū eſt .xlvi. B. In medio.
Corpus dn̄icum reyciētib⁹ dari nō d. .clxxvij. D
Corp⁹ chriſti verū eſt qd in miſſa ꝯſecrat .xlvi. K
Corp⁹ xp̄i reduxit ad pacē quēdā nolentē .xlvi. J
Corporis flagellatio a ſeruo chriſti eſt appetenda cxliij. D
Corporis afflictio exiſtimari debet .clxiij. D
Corpora ſanctoꝝ bene in patria reuerent .lvij. E
Correctio a malis oditur .cxxxi. A
Crux chriſti venerari debet .xix. E. xlix. A
Crux chriſti eſt odorifera .lxiij. D. cxxx. C
Crux chriſti mortuos ſuſcitauit .xliij. D
Crux chriſti multos curauit .cxxx. E
Crux chriſti qualr̄ ab impatore laudat .cxxx. C
Crux xp̄i ꝑcuſſa multū ſanguinē effudit .cxxx. D
Crucis ſignum demones odiunt ⁊ fugiunt .xlvi. K xcv. B. cx. C
Crucis ſignū effudit venenum .xlviij. B
Crucis ſignū carnis ꝯcupiſcētiā fugat .cxxxvij. B
Crucis ſigno muniri debet omnis cibus .cxx. E. §. Refert.
Crucis ſigno dracōes hūiliātur .lvi. A. P⁹ mediū.
Crucis ſignaculo obediūt elemēta ⁊ infirmitates lxi. C
Crucis deuotio inimicos ſuperat .cxxx. B
Crucis inuētor ep̄s ordinat .lxiij. E. Ante mediū
Crucis lignū ante xp̄m ſex habuit defect⁹ .cxxx. A
Crucis lignū poſt xp̄m ſex habuit bonas ꝯditio-nes. cxxx. A
Crucis inuētor martirio ꝯſecratur .lxiij. E. Poſt medium.
Cruce inuēta diabolus lamētat .lxiij. E. In prin.

Decius quō imperiū obtinuit .cxij. B
Defunctis proſunt quatuor genera ſuffragioꝝ .clix. C
Defūctis orōes viuoꝝ grate ſūt .clix. C. §. q̄ grate

Defunctis indulgentie valent.clix.D. Jn fine.
Defunctis qualr ſeptimū, tricesimū ⁊ anniuerſa-
rium dantur.clix.E. poſt medium.
Defunctis ſuffragia a bonis facta proſunt.clix.F.
Defunctis nō ꝓſunt ſuffragia facta a mal.clix.F.
Defuncti qualr ſciūt ſuffragia facta pro eis.clix.E
§.De quarto.
Defunctoꝝ genus triplex.clix. E
Defunctis oratio amicoꝝ ⁊ fidelium a penis libe
rat.clix.C. Jn prin.
Defunctis penitentia pro eis facta valet.clix.D.
Ante finem.
Deridētes bonos viros grauiter puniunt.cxxxi.E
Demon ſub ſpecie humana decipere conatur.ij.
D.iij.C.§.Cum autem.
Demon nititur impedire deuotionem ad ſanctos
iij.F.§. Uir quidam.
Demon fornicationis ſe victum viſibiliter ꝯfite-
tur.xxi. B
Demon ſe excuſans culpā fratrib⁹ imponit.xxi.D
Demon fugatur per tria.xliij.A.clxxviij. D
Demon in figura angeli aliqn̄ temptat.xliij. A
Demon a muliere vitupat.xliij.A. Circa finem.
Demon cui⁹ forme apparet.cviij. G
Demonis mala malitia.ij.D.§.Cum aūt apl'us.
cxxviij.B.§.Uir quidam.
Demones ſanctis viris nocere nō poſſunt.xlvi.K
§.Quidam.lv.C.xciij. A
Demones ſanctos viros timent.lv. D
Demones ſanctis apl'is obediebāt.v.F.cxviij. C
Demōes ſctōs viros infeſtāt.xviij.B.xxi.B.C.D
Demones ad luxuriā incitāt.xxvi. B
Demones plus infeſtant diebus dn̄icis ⁊ feſtiuis
lxi.J.§.Mulier quedam.
Demones inuocantes ab eis affligūtur.xciij.A.
lxi.K.§.Uir quidā
Demones penitentiā agentes multum moleſtāt.
lxxxvij. B
Demones in morte penitere nō ꝑmittūt.xciij.E.
Demones in morte etiam viros ſanctos viſitant.
cxv.F.clxij.E.
Demones animā exutā a corpe ſequūtur.cxxxix.A
Demones ꝯtriſtant de ꝯuerſione pctōris.cxlv. A
Demones fideiuſſerūt q̄ ad hoīes nō redirēt.cviij
F.§.vltimo.
Deſperatio eſt hoīs tēptatio.lxxxv. D
Detractores punit de⁹.lv.C.Jn prin.
Detractores iuſti patiēter ſuſtinēt.clxij.D.circa fi
Detractores vt infideles nō ſunt audiēdi.cxix.D
Ante finē.clxxiij. A
Deus de maximis peccatoribus ſanctos magnos
facit.liij. A
Deus in tribulationibus ⁊ morte ſemper eſt req̄-
rendus.lxi. F
Deuoti ſanctis ab eiſdem iuuātur in morte.iij. C
Deuoti ſanctis ab eiſdem in morte viſitātur.cxix.
L.§.Apud.
Diabolus a bonis perſonis vincitur.lxxviij. C.
Diabolus plures perſonas necat.cv. C
Diabolus decipit ⁊ ad precipiciū inducit.cv. C.
Diabolus eſt ad nihilum redactus.xxi. D
Diabolus de quibus fratres tēptat.cviij. D
Diabolus penitentiam agentes multum infeſtat.
xxi. B.C.D.
Diabolus transfigurat ſe in formam chriſti.clxij.
D.§.quadam.
Diabolus viſitat morientes.cxij.E.clxij. E
Diabolus penitenti aduerſatur.clxij. B
Diabol⁹ mlta q̄ vident mira opat.lxxxiij.C.D E
Diabolum expellunt tria.xliij. A
Dies perditur in qua nullum bonum agitur.lxiij.
D.circa finem
Dies peccatoꝝ nō ſunt in vita hominis computā-
di.clxxv.F.ante finem
Diligent.b⁹ deū oīa coopant in bonū.xciij. C.
Dionyſius ſuum deuotū liberat de iudicio.clxxvij
D.§.Circa.
Diſcordia ciuiū facit demones exultare.cxliij.C.
§.Cum.
Diſpenſatores voluntatē defunctoꝝ non ꝯplen-
tes puniuntur.clix.F.§.Miles.
Diuitias ſpnere magni meriti eſt.xlvi.G.Jn pri.
Diuitias ſeruus dei recuſat.cl.B.Circa prin.
Diuites ⁊ nobiles de quatuor ſunt ſpecialr inſtru
endi.lvi.B.circa prin.
Dominarū regula virtutū fuit paula.xxix. A
Dn̄ica die laborantes qn̄q; puniuntur.xxx.B.§.
Cum quidam.cxxvi. C
Draco terribilis a ſancta muliere occidit.c. A
Draco ſerui dei ſputo interficit.cv.C.§. narrat.
Eccleſia ꝯſecrat q̄ntuplici rōne.clxxviij.B
Eccl'ia ꝓbanat ꝓpter tres.clxxviij. E
Eccleſia qualr ꝯſecratur.clxxviij. D
Eccl'ia quedā ab arrianis miraculo eſt catholicis
reſtituta.xxvi.A.Jn fine.
Eccleſia ſolennizat ſanctos aliquos veteris teſta
menti quadruplici ratione.ciij. A
Eccleſia romana qn̄q; ordinata fuit caput eccleſi-
arum.clxxvij. D
Eccl'ia ſpūalis qn̄ ⁊ qualr ꝯſecrat.clxxviij F

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Eccleſie reparatio multum deo placet. cxij. D. §. Gregorius quoqꝫ.
Eccleſie per oratione͂ ſerui dei aperte ſunt. ciij. A
Eccleſiam ꝯſecratam immundi intrantes quandoqꝫ puniuntur. xxiij. F
Eccleſiam dum miſſa cantatur exire non eſt bonum. xxvij. F
Eccleſiaꝝ raptores ⁊ eas offendentes puniuntur a ſanctis earundem. xxx. B
Eccleſias deſtruentes ſancti grauiter puniunt cxviij. F
Eccleſijs adiutorium impendendum eſt ne aliqd mali contingat. xxx. C
Elementa habent quatuor loca in humano corpore. xxxiij. A. §. Terciam aſſignat.
Elemoſina pauperibus non diuitibus eſt danda. vij. A. Ante finem.
Elemoſina ꝓlatoꝝ pauperibꝰ ſcriptis daꝫ. xij. B
Elemoſina etiam furore facta faciliter ad ſanctitatem perducit. xxvij. A. §. Volens homines.
Elemoſina libera cu͂ manu larga eſſe dꝫ. xxvij. C
Elemoſina diuitem vindemiauit. xxvij. E. Circa medium.
Elemoſina que pro chriſto datur. ab angelo recipitur. xlvi. B. §. Quadam.
Elemoſina in morte demones fugat. cxij. E
Elemoſina te͂poralia augme͂tat. xlviij. F. In fine.
Ele͂oſina paupi data a xp̄o recipiꝫ. xlvi. F. clxij. A
Elemoſina largientem glorificat. clxij. A
Elemoſine defunctis proſunt. clix. C
Elemoſine exempla. xlvi. F
Elemoſinas a diuitibus acceptas dare pauperibus licet. xxvij. E
Elemoſinas facere contemnentes aliq͂n grauiter puniuntur. clix. F
Elemoſinaru͂ dominus per angelum ſuum qua͂doqꝫ ꝯſolatur. xlvi. F
Epiſcopalis dignitas eſt veneranda. cxxvi. F
Epiſtola chriſti fuit magne virtutis. clv. A. B
Euangeliſte quatuor ꝑ quatuor facies deſignantur. clij. B
Excommunicatio etiaꝫ pena eſt defunctis. xlvi. K
Exco͂icatio muſcas occidit. cxv. H. §. Cu͂ quodda͂.
Feria ſexta apparent viſiones quandoqꝫ veraces. cvij. A
Feſta non celebrantes puniuntur. cxiij. B. §. Bubulcus
Feſtiuitates ſcto͂ꝝ ſunt ordinate multiplici ratione. clviij. B
Fides eſſe vera igne ꝓbaꝫ. ci. A. cxxxix. A. circa fi
Fides ſocijs non ſeruata meritum itineris diſſoluit. xciij. D. §. Triginta viri.
Fidem in ſanctis habentes ab eiſdem adiuuanꝫ. ij. D. iij. F.
Fiducia eſt genitrix omnium paſſionum. clxxv. A
Filius dicitur quatuor modis. lxxvi. A
Filij patribus in omnibus obedire debent. x. C.
Flatus quadruplicem habet virtutem. lxviij. B. §. Tercio monſtratus.
Fratri offendenti ⁊ penitenti compatiendum eſt. clxxi. A. §. Cum quidam.
Fre͂s ſancte viuentes raro loqui debent. xxi. E. F
Fratres patientes eſſe debent. xxi. G
Fratres aliquid proprium retinere ſꝫ no͂ debent. xxi F. §. Frater quidam. xlvi. K. §. legitur.
Fre͂s ſaluari vole͂tes quatuor facere debe͂t. xxi. E
Fraudem proximo facientes puniuntur. iij. E. §. Vir quidam.
Frumentum famelicis diſtributum multiplicatur iij. C. §. Quodam tempore.
Fur quidam mirabiliter comprehenſus fuit. xlix. A. §. Quidam vir.
Furantes de altari penam incurrunt temporale͂. lxi. I. §. Vir quidam.
Gaudiu͂ mu͂di in luctu͂ ꝯuertitur. clxvij. M.
Gaudiu͂ non eſt de ruina maloꝝ. xlviij. C. Poſt medium. lvi. E
Gaudere de ruina inimici eſt peccatu͂. xlviij. C.
Gentes diuerſe quales deos adorabant. clxxvi. D. Ante medium.
Gloria mundi cito finitur. cv. A
Gloria laus ⁊ honor. quomodo inſtitutum fuit. clxxvij. K. §. Karolus. in fine.
Gloria patri ⁊ filio ⁊ ſpirituiſancto. quidam ſimoniacus dicere no͂ potuit. clxxviij. N. In fine
Gula ⁊ luxuria inducunt peſtem peſſima͂. lxvi. A
Hereditas quo͂ eſt diſpenſanda. clxxiij. B
Herodes quo͂ punitus fuit de nece innocentium. x. D
Herodes antipas impunitus non abijt ſed exilio damnatus fuit. cxx. B
Herodis agrippe finis malus fuit. cv. A
Hieruſalem deſtructio quomodo facta fuit. lxiij. E. F. G. H.
Hieruſalem fames peſſima. lxiij. G
Hieruſalem quo tempore a chriſtianis recuperata fuit. clxxvij. N. §. Sub hoc tempore
Homo tres habꝫ ꝓprietates. clij. B. Poſt mediu͂
Homo qualiter debet eſſe ordinatus ad deum ꝓximum ⁊ ad ſeipſum. clij. C. D

Hoīes cogitāt ſꝫ deꝰ aliud facit et ordinat.xxx.C
Hoīem velle ſe fieri angelū fatuū eſt.clxxij. A
Honores huius mundi ſunt fugiendi.xlvi. D
Honores impioꝝ cito finiuntur.cxxxv. B
Hore dici qualiter dicuntur.clxxviij.B.§.Quarto conſecratur.
Hoſpicio peregrinos recipientes exaltantur.cij.C.§.Dum in britannia.
Humilitas eſt a deo multum accepta.cxxx. C
Humilitas honoꝝ in morte fulget.lxxxiij. F
Humilitas honores renuit.lv.B.lvij.C.
Humilitas aduerſus demones preualet.xviij.B§.Dum aliquando.
Humilitas diaboli laqueos euadit.xxi C.§.Quadam vice.
Humilitas ꝯuicia patienter ſuſtinet.xxvij.D.F.
Humilitas nō vult laudari.xlvi.E.In prin.
Humilitas verbis ⁊ factis manifeſtatur.xlvi.F.
Humilitas peccatores ſanctificat.lxxxvij. A
Humilitas obedientie multa miracula operatur cxxiiij.B.
Humilitas exaltari meruit ⁊ nō credens a fulmine perijt.cxxxvi.C.In fine.
Humilitas in celo exaltatur.cxliiij.F.§.Frater quidam.
Humilitas in ſeruis dei maxime lucere dꝫ.cli.D.
Humilitas in innocētia ſꝑ augmētat.lxxxiiij.E.
Humilitas chriſti ſeptem fecit de ſanguine ſuo effuſiones vel virtutes.clxxviij E
IAcobi minoris ſctitas ⁊ excellētia.lxiij.E
Ieiunabant iudei quater in anno.xxxv.A
Ieiuniū triplici rōne obſeruat.xxxiiij.A.
Ieiunium ante paſca obſeruatur quadruplici ratione.xxv. A
Ieiunium quatuor tempoꝝ obſeruatur multiplici ratione.xxxiiij. B
Ieiunia quatuor tempoꝝ quare illis tribꝰ ferijs obſeruantur.xxxv.A.In fine.
Ignis excellit omnia elementa in tribꝰ.lxviij.F.
Ignis quatuor habet proprietates.lxviij. F
Ignis ſanguinem ſanctoꝝ comburere nō potuit.cxviij.In fine.
Ignes quatuor q̄ mundū ſuccendūt.cxxxix.In fi.
Ignes quinqꝫ qui ſuperari debent.cxij. I
Impator primꝰ xp̄ianus.cxij.B.§.Eodem tpe.
Indulgētie valent defunctis.clix.D.In fine.
Infamare aliquē eſt magnū peccatū.lxxxvij.B.
Infamata fraudulenter per beatem virginem ab incendio liberatur.cxxvi. I
Infamantes aliquam penam incurrūt temporalem.lxxix.A.In fine.cxxix. B
Infamia purgat ꝑ os infantis.clv.C.§.Pꝰ hoc.
Infamia diuinitꝰ purgat.lxxxvij.B.poſt mediū
Infamie pena patiēter a ſanctis mulieribus ſuſtinetur.lxxix. A
Infernus octo pedes habet.ix.E.Poſt medium
Infideles videntes ſanctoꝝ miracula ꝯuertuntur.lxi.G.§.Quidam iuuenis.§.apud.
Infirmitas corporis ſanitas eſt anime.lxxij.A.
Infirmitas corporis vitam in melius mutare videtur.lxxij. A
Infirmos ad mortem demones penitere impediunt.xciij.§.Dum tres.
Infirmis memoriale faciendum eſt.cxix C
Ingratitudo ab animalibus videtur naturaliter abhominari.cxli. E
Inimici hominis domeſtici eius.clxxvij. C
Iniurias patienter ſuſtinens meretur.cxlvi. A
Iniurias ſerui dei patienter ſuſtinent.clxxv. A
Innocēs ꝑ os infantis ab infamia liberatur.clv.C.§.Poſt hoc.clxij.A.§.Anno autem.
Inobedientia generat peccatū.clxxij A
Inuidia homicidiū ꝓcurat.xlviij.C.§.Preſbiter
Inuidia malitias excogitatas facit.xlviij. C
Inuidia proximum occidit.li. G
Inuidia inuidērē interficit.xlviij.C.§.Preſbiter
Inuidia demones torquet.lv.C.§.erāt et.
Inuidia inſidiatur ꝓſperitatem hn̄ti.clxxvij.C.
Iohannes baptiſta quare ſic vocatur.lxxx. A
Iohannes baptiſta quare pluſq̄ propheta dicitur.lxxx. C
Iohannes baptiſta nouē priuilegijs claruit.lxxx C.In principio.
Iohannes baptiſta defenſor eſt longobardorum lxxx.G.In fine.
Iohannis baptiſte laus ex quinqꝫ comprehenditur.lxxx.C.§.Scd̄m ambroſium.
Iohannis baptiſte ſanctitas triplex habuit teſtimonium.lxxx. D
Iohannis euangeliſte veſtimentū punctum ſanguineū emiſit.xlvi.K.§.Quibuſdam
Iohannis euangeliſte mater quomodo migrauit.lxv.A.Circa finem.
Ioſeph ducis euaſio a morte.lxiij. F
Iracundia diſplicet deo ⁊ hominibus.clxxv.A §.Dixit iterum.
Iratus alteri dormire nō dꝫ.clxxv.A.In fine
Iraſci eſt bonum ⁊ malum.clxxi. B
Iudicare de occultis alieni cordis nō eſt bonum.cxliiij. C

Judicare aliquē de ſuſpitione maluꝫ eſt .xxviij. B
Judicandoꝝ quatuoꝛ erunt oꝛdines .i. G
Judicium antecedentia ſunt tria .i. D
Judicium ꝯcomitantia ſunt plura .i. F
Judicium habebit inſignia paſſionis chꝛiſti ⁊ cicatrices in coꝛpoꝛe triplici de cauſa .i. H
Juliani apoſtate oꝛigo. vita ⁊ finis .cxx. C. D. E.
Juliani apoſtate natiuitas ⁊ ſublimatio .lxxxij. A §. Uerum
Juliani apoſtate ſubleuatio ⁊ moꝛs .xxx. E
Juramentū dare iuranti falſum eſt pctm̄ .cxx. B.
Juramēto facto petrus pꝛo teſtimonio veritatis voluntarius expirauit .xlvi. L. Circa finem.
Jurantes fraudulenter puniuntur grauiter .iij. E. §. Uir quidam.
Jurare falſum volens grauiter punitur .lxxi. A. §. Ad eius.
Juſtitia ꝯtra q̄cunqꝫ ſeruāda eſt .lv. D. G. H.
Juſtitia etiā ꝓpꝛio filio nō pepcit .xlvi. §. Fertur.
Juſtitia quō ſeruari debet .cx. C. §. Cum quidam
Juuenes qui a pꝛincipio penitētie bene incipiūt bene finiunt .lxxxix. A
Lachꝛima deficere non debet .lv. E
Lachꝛima triplex .li. A. lv. G. Poſt mediū
Lachꝛimatus fuit chꝛiſtus tribus vicibus li. A. §. Quinto ex eo.
Laudari velle nullus debet .xlvi. E. Jn pꝛin.
Laurus habet quatuoꝛ virtutes .cxij. A
Legentes ⁊ audientes ſecularia puniūtur .cxli. B
Leo quatoꝛ habet pꝛopꝛietates .clij. B
Leo triplicem habet pꝛopꝛietatem .clij. B. Jn fi.
Leo virginē quandā in virginitate defendit .clij A. Poſt medium.
Letania duplex .lxvi A
Letanie pꝛime nomen triplex .lxvi. A
Letanie ſecunde nomen triplex .lxvi. A
Letanie in proceſſione qualem oꝛdinem ſeruant. lxvi. A. C.
Letanie qualiter ſunt inſtitute .lxvi. A. B
Liber in quo magis eſt ſtudendum .cviij. H
Liber diaboli ꝯtinet pctā hoim̄ .cxix. L. Jn fine.
Libido ⁊ auaricia excecant hominem. vij. A Poſt medium.
Libidinē expellit ꝯſideratio aliene vite .clxxiij. C
Lilium triplicem habet pꝛopꝛietatem .clxv.
Lingua tercia inter ſctōs ſeditionē facit .cxxxi. D
Lingua retrahēs a bono ꝯuincit malum .lxiij. C.
Linguam non refrenantes puniuntur .xlviij. F
Loca ſanctoꝝ viſitandi mentaliter modus optimus .lxi. K
Loca ſanctoꝝ nō reuerētes puniūtur .cxi. A. in fi.
Longobardoꝝ aduētus in lombardiā .clxxvij. A
Longobardoꝝ regni finis .clxxvij. J
Loquela mala etiam vera ⁊ manifeſta non eſt bona .xxvij. F
Loqui malum de ſanctis periculum eſt coꝛpoꝛis. lxi. F. G. H.
Lucis pꝛopꝛietas .lxxij. A. clij. A
Lumen oculoꝛum ploꝛando amittitur .clij. C. §. Erat autem.
Lumen oculoꝝ ꝑ baptiſmum recuperatur .cxij. C
Luſoꝛ quidam quō religionem exiuit ⁊ rediit .cxv G. §. Monachus quidam.
Luſoꝛes a demonibus agitant̄ .lxi. K. §. Uir q̄daꝫ
Luxuria oꝛatione ⁊ penitentia ſanatur .ij. D
Luxuria penitentia duoꝝ in vnō purgatur .ij. D
Luxuria grauiter punitur .ij. D. §. Quidam iuuenis. vij. A. xxiij. F
Luxuria expellitur per viſionem paradiſi ⁊ inferni .clxxvi. J. Poſt medium.
Luxuria ⁊ commeſſationes incurrunt peſtem peſſimam .lxvi. A
Luxurioſus peſſime moꝛitur .cxxxv. B
Machometus .clxxvij. D
Magnus dicitur tribus modis .xiiij. B
Magiſter nō debꝫ eſſe minus dur⁹ .xix. A
Mala agētes a dꝛacone ſubito occiduntur .lxij. A
Mala de bonis dicta credi non debent .xxvij. B.
Maledictio parentum timenda eſt .viij. F
Malefitia ſeruis dei nocere non poſſunt .lv C
Manus ſacerdotis in miſſa oſculata peccatoꝛem ſanat .cviij. E
Margarite pꝛopꝛietas ⁊ virtus .lxxxviij. A
Maritus non natalibus ſed moꝛibus eſt eligendus .cxix. A
Martirium eſt triplex ſine ſanguine .clviij. D. §. Secunda differentia.
Martirium affectant ſancti .lxxxvi. A
Martires imitādi ſūt in trib⁹ .cxij. G. Poſt med.
Mater iohannis euāgeliſte quomodo migrauit. lxv. A. Jn fine.
Matres debent inducere filios ad ſeruiendum deo .xcvij. B.
Matres i ſeruicio dei filios ꝯfoꝛtare dñt .xcvij. B
Matres ſemper filios pꝛouocare debent ad bonum .lxxxvi. A
Matres qualiter filios ab infantia educare dñt. cxv. B
Matrimonia facere non eſt laudabile .cxix. E
Medicina ab angelo datur ꝯtra vomitum .cxi. D

Medicina verboꝝ indiget habitans in curijs ma gnatoꝝ.clxxvi. B
Memoria mortis hñda eſt.xxviij.D.§. Audiens
Memorare preterita peccata cũ fletu .cxlviij.A.
Mens perfecta tria debet habere.clxvi A
Mentiri ſanctis periculoſum eſt .xxx. C
Mentiri nemo debet blandicijs induct⁹ .lxiij.D
Michael multa mira opera facit.cxl. A
Miſſa in trib⁹ linguis cantatꝛ.clxxviij.A.§.ſcdo.
Miſſe ꝓ defũctis celebrare eos liberãt.clix.B.C
Miſſe viuis ꝛ mortuis proſunt.ꝛ a periculis libe rant.clix. D
Miſſe inceptio tres varietates habuit.clxxvij.k
Miſſas libenter audiens magnifice honoratur. cxxvi.F.
Miſſas pro defunctis dicendas diabolus impe dit .clix. B
Miſericordia virginitatem ꝯſeruat.iij. B
Miſericordia tpalia multiplicat.iij. E
Miſericordia quõ apparuit bono iohanni elemo ſinario.xxvij. A
Miſcdia dei imutat hominẽ.xxviij.A.§.Ei⁹ cũ
Miſericordia in morte demonem fugat .xciiij.F §.Dum tres
Miſcdie operib⁹ inſudare debemus .clxiij. D
Miracula que apparuerunt diuerſis temporib⁹. clxxvij. H.L.O.P.
Modus deceptionis ſarracenoꝝ.clxxvij. D
Monacho volenti monaſterium exire male ceſſit cviij. D
Mons oliueti dicitur mons triũ luminũ.lxvij.A
Mors ꝓpria a viris ſanctis ꝑuidetur .xlviij.H.
Mors ſctõꝝ plorãda eſt triplici de cauſa .lv.E.§ Tante pietatis.
Mors ſctõꝝ pſonis qñq; reuelatur.xlviij.G.lv.F lxi.L.§.In florẽtia.cviij.J.§. Frater quidam
Mors ſanctoꝝ quare dicitur natalis.cx. A
Mors ſanctoꝝ eſt precioſa .xvij C
Mors ſanctoꝝ eſt multũ fructuoſa .lxi. E
Mors a ſanctis deſideratur.lv.E.F.lxxiij. A
Mortis tẽpore recordatur chriſtus amicoꝝ.ix.J
Moritꝛ hõ citi⁹ ꝙ credat .cxliiij.G.§.Inuitatus.
Mori potius eligitur ꝙ inimicis dari.lxij. F
Moriendi deſiderium debet eſſe in viris bonis. cxix.F.§.Laudabat.
Morientes a demonib⁹ viſitantur.cxv.F.§.In firmatus.clxij. E
Moriuntur ſerui dei dulciter.clxiiij. k
Morientibus compaſſionem non detractionem impendere bonum eſt .lxxi. M
Mortuus ſeruus dei reſurgere non curat .cij.C
Mortuus ſurgere vocatus reddit rationem quie uit. cx.C.§.Cum quidam.
Mortua vocata rñdit.cx.B.§. Vir quidam.
Mortui vocati in chriſto reſpõdent.cij.C.§.Qua dam vice.
Mortui meritis ſanctoꝝ ad eoꝝ eccleſias porta ti ſuſcitantur.cvij. E
Mortui aliqñ apparent viuis.xlvi.L.§.Unde.
Mortui immediate ad iudiciũ rapiũtur.xlvi.M
Mortui qualiter ſciunt ſuffragia pro eis facta clix.E.In fine.
Mortuoꝝ triplex genus.clix. E
Mortuoꝝ trib⁹ generib⁹ apitꝛ regnũ celoꝝ.clix.E
Mortuoꝝ ſtatus qñq; viuis reuelatur .xxiiij.E.
Mortuos oratio amicoꝝ a penis liberat .clix.C.
Mortuis proſunt quatuor genera ſuffragioꝝ. clix. C
Mortuis orõnes viuoꝝ grate ſunt.clix. C
Mortuis quare dies ſeptimus ꝛ triceſim⁹ ꝛ an niuerſarius dantur.clix. E
Mortuis ſuffragia facta a bonis tm̃ ꝓſunt.clix.F
Mulier ſapiens multa ꝛ glioſa opatur .cxxix.A
Mulier plus mali põt ꝙ diabolus .lxxxvij. A clxxvi. J
Mulieres cum perſonis ſanctis ſanctificantur lo quendo.cxv. F
Mulieres in habitu virili duram penitentiã fe cerunt.lxxix.A.lxxxvij A
Mulieres aliquã penam infamie portauerunt. cxxix.B.clxvi.A.D.clvij B
Mulieres plus alijs creaturis iuuenes ſeducunt clxxvi. J
Mulieres offendere non eſt bonum.clxxvij. C
Mulieres leuiter decipiuntur .lxxxvij A
Mulierum ꝯſortia ſunt vitanda a bonis.clxxiij. A.clxx.J.Poſt medium.
Mulieribus ſerui dei loq̄ nolũt .clxxiij.A.cxv.F
Mundus habet quinq; mala.xxi. A
Nardus habet duplicẽ virtutẽ.cxv. A
Natiuitas qñq; reuelatur. vi.C.cviij. A
Natiuitatẽ chriſti videns ſapiens eſt effe ctus.cxv.B.§.In ſacratiſſima.
Natiuitates tres corporales ſignificant tres ſpi rituales.cxxvi.E.§.Et nota
Nauis obedit ſeruo dei.ciij.B.In prin.
Nobilis ꝯuerſus duram penitentiã facit.cij. A Per totum.
Nobiles de quatuor ſunt ſpãliter inſtruẽdi.lvi.B
Nomen dñi noſtri iheſu chriſti inuocantes adiu

uat de omnibus anguſtijs .xlix. B
Nomen domini noſtri iheſu chriſti dulce eſt ad nominandum.lxxv.B.In fine.
Nomen domini noſtri iheſu chriſti inuocatum liberat ab omni infirmitate .xix. B
Nomen domini noſtri iheſu chriſti ab infideli prolatum cecum illuminat.xcv.D.In medio.
Nouicius de ordine recedere volens oratione reuocatur.cviij. D
Nouicij in principio quid facere debeant .cxv.E. In fine.
Nouicij debent reſiſtere parentibus eos têptantibus .clxxvi. G
Nubes tres habet proprietates.lxviij.B.§.Secundo monſtratus.
Obedientia debet fieri ſolo verbo prelati. cxxxiiij. A
Obedientie perfectio magna.clxiiij.C.§ Accedit. D.G.
Obediêtie obediût elemêta.xlviij.C.§.Placid⁹
Obedientiã non ſeruantes a demonibus grauiter puniuntur.xlviij.D.§.Clericus quidam.
Obediunt elementa ſanctis viris lxi.C.In medio.ix.H.In fine.
Obediunt predicatori aues.cxliiij.G.In fine
Obediunt ſanctis viris ſerpentes.cxxxv.A.Circa medium.
Obediunt deo ſerpentes ⁊ non homines.cxlij.C In fine.
Obedire nolentes ſanctis in viſione apparentibus puniuntur.xlvi.L.§.Poſt mortem.
Obedire ꝯtra deum nullus debet.clxxvi. G
Ociositas fugienda eſt ⁊ oratio aſſumenda ⁊ labor.xxi.F.§.Anthonius dum.
Octauianus auguſtus anthoniũ expugnat.cv.C In principio.
Odio vel amore vtrum dignus ſit neſcit homo. clxxv.In fine.
Offenſionis verba referre periculum eſt .cxx.E.
Officium eccleſie a quo ⁊ quomodo ordinatum fuit.cxli.D.In principio.
Officium ambroſianũ dimiſſum ⁊ gregorianum ſolêniter diuulgatũ.clxxvij.K.⁊.xlvi.N.in pri.
Officij gregoriani vel ambroſiani diſceptatio et ſententia lata cũ miraculo.xlvi.N.In prin.
Oleum quo reges francie inunguntur miraculoſe mittitur.xvi.B.§.Cum autem.
Opera hominum qualia ſunt.clxxv.A.In fine.
Opera vtrum deo placent neſcitur .clxxv. A. In fine.
Opera hominis aſtant in iudicio ante deum.cv. D.§.Quod autem.
Oratio ab infirmitate liberat .ij.C.§.Poſt.
Oratio cum penitentia a luxuria ſeruat .ij. D In prin.
Oratio debet precedere opera hominis.ix.H.§. Refert helinandus.
Oratio precedens predicationem expellit infirmitatem corporalem.lxi.I.§.Frater.
Oratio debet eſſe diſcreta.vtiliſqȝ anime.ix. E
Oratio de poteſtate diaboli eripit .xxvi. B
Oratio demones expellit.cviij.D.§.Exiſtente
Orõ male loquêtê mutũ facit.lxi.L.§.Cum qdã
Oratio clauſas ianuas aperit ⁊ clauſis ianuis intrare facit.cviij.D.§.Cum ad.
Oratio vas fractũ reintegrat.xlviij.A.In prin.
Oratio hominem triſtem conſolatur.cxvi. B
Orõ in aduerſitate faciêda eſt.cxix.G.§.in dieb⁹
Orõ exaudita eſt a penitête peccatrice.cxlvij. A
Orõ eſt maioris laboris ceteris vtutib⁹.clxxv.A
Oratione noua lingua loqui impetratur.xcv.C. In medio.
Oratione in neceſſitate acquirit̃ pecunia .cviij.F §.Quadam.
Orõne panis multiplicat̃.cviij.F.§.In eccleſia.
Oratione pluuia deſcendit.xlviij.G.§.Quadam
Oratione ſanantur infirmitates.v. D
Orõne ſctõꝝ delentur peccata .xxvi.C.cxxv.B
Oratione ⁊ compaſſione peſtis ceſſauit.xlvi.D.
Orõne ⁊ ꝯpaſſione fiunt miracula.xlviij.A B C
Orationes ſanctoꝝ ſanant corpus ⁊ animam peccatoris .xlvij. A
Orationes ſeruoꝝ ſuoꝝ deus exaudit .lv. C
Oratiões peregrinoꝝ a deo exaudiũtur.xciiij.G
Orandum tempore tribulationis eſt .xlvi. D
Orantes diabolus temptat .xlviij. B
Orans mlier ꝓ pulcritudine excecat̃.xi.D.In fi.
Orat auis ⁊ exauditur.xi.E.In medio.
Orant ſancti in patria pro nobis.clviij. F
Orare nullus dꝫ ꝓ dãnato.xlvi.I.§.Dum igitur
Orare debemus pro inimicis .lxij. D
Oratur ad orientem triplici ratione .clxxviij.B. §.Tercio conſecratur.
Ordinatur homo ſcdm̃ ſe quantum ad tria lxxvi.B.clij. B.D
Ordinatur homo quantum ad proximum in tribus.lxxvi.C.clij.C.§.Secundo fuit.
Ordinationi dei non poteſt obuiari.clxxvij.M. Poſt medium.
Origenis libroꝝ damnatio .cxxxi. D

Originale peccatum lauant quinqꝫ remedia ad hoc inſtituta .xxxviij. B
Oris cuſtodia diligenter eſt ſeruanda.xxi. E.F
Oſcitantes quare ſe ſigno crucis muniunt.lxvi.A
Patientia eſt magni meriti.xxv.E.xxxvi.C lxxix. A
Patientie magne verbum optimum .ij.F.
Patientie triplex genus per tria exempla probatur .cxv. E
Patientie exemplum .cviij. B
Patientiam penitentes habere debent.lxxxix.A
Panis ſanctoꝝ meritis multiplicatur .iij.C.§. Quodam.cviij. F
Papa liberius arriane fidei conſenſit.xcviij.A.
Pape electio ꝛ epoꝝ ꝯfirmatio ꝯceditur karolo clxxvij.I.In medio.
Pape nomen mutatur triplici de cauſa .clxxvij. L.§.Hui⁹ tempore.
Paradiſi ꝛ inferni cogitatio libidinem expellit. clxxvi.I.Poſt medium.
Paradiſi terreſtris ꝓprietas.cxxxv.A.P⁹ med.
Parentes fideles bonum filium generant.iij.G. lxxviij.A.lxxx.A.lxxxix. A
Parentes mali qñqꝫ bonũ filium generant.lxi.A
Parentes boni plus debent animas filioꝝ diligere ꝙ corpora.xviij.B.§.Cum filia.lxxviij.A. cxviij.clxxi. A
Parentes filium ſuum volentes retrahere a ſeruicio dei.ij.D.§.Quidam iuuenis.
Parentes ſunt aliqñ cauſa filioꝝ damnationis . xxiij. B
Parentibus ꝯtra deum obedire non debemus. clxxvi.G.In fine
Paruulus qualis futurus ſit qñqꝫ per viſionem reuelatur.cviij.A.cxv. B
Paſſionem chriſti fuiſſe voluntariam quinqꝫ rationibus probatur.ij. E
Paſſio xp̄i ignominioſa tribus rõnibus fuit.li.A
Paſſio xp̄i doloroſa fuit propter quinqꝫ.li. A
Paſſio xp̄i fuit fructuoſa .li. C
Paſſio xp̄i iniuſta fuit .li. A
Paſſio xp̄i fuit in oĩbus membris corporis.li.A
Paſſio ſanctorum miraculoſe infideles multiplicat.lxxxviij. C
Paſſionis chriſti modus fuit acceptiſſim⁹ ad placandum.li. C
Paſſionis chriſti modus efficaciſſimus ad trahẽdum.li. E
Paſſionis chriſti modus fuit ꝯgruentiſſimus ad curandum.li. D
Paſſionis chriſti modus fuit prudentiſſimus ad expugnandum.li. F
Pati deſiderandũ eſt propter chriſtum.xxxvi.F
Paulus apoſtolus bona omnium in ſe habuit. lxxxv.D.In fine.
Pauli apoſtoli magiſter.cvij. A
Paupertas cogit ad peccandum.iij. B
Paupertas eſt religioſis habenda ꝛ oſtendenda.cxliiij. B.C
Pauperibus eſt miſerandum.xxvij.A.xvi. B
Pax eſt optanda.lxxxiij. B
Pax eſt vbi peccatum non eſt.lxxxiiij. B
Peccata minima bonum eſt ꝯfiteri .cxix. E
Peccata propria prius ꝯſideranda ſunt ꝙ aliena clxxiij. A
Peccata propria videre non ſinit ſecularis ꝯuerſatio. clxxiij. A
Peccatoꝝ tria genera.cxl. D
Pctõr male morit ꝛ merito.lxxxiij.E.G. In fi.
Peccator manifeſtus quid ꝛ qualiter orare debet.cxlvij.In medio.
Peccatoris vindicta nõ eſt appetẽda ſed penitẽtia.lij.B.In fine.
Peccatoris veſania.lxxxiij. G
Peccatores ſanctaꝝ perſonaꝝ monitione ꝯuertuntur.cv.B.lxij.A.clxvi. D
Peccatores nõ ſunt digni videri a bonis.cxx.D. §.Dum conſtantinopolim.
Peccatores in malum ſuum proſperantur.lv.E.
Pctõres iuxta altare ſtare nõ dñt.lv.D.In fine.
Pctõres ſunt vitandi.ix.G.§.Legitur quoqꝫ.
Peccatores ſunt blande tractandi .xvi. C
Peccatores abnegant chriſtum leuiter.ꝛ diabolo ſubduntur.xxvi. B
Peccatores aliqñ dñs viſibilr reducit .xlvi.D. In medio.
Peccatores a deo qñqꝫ mirabilr conuertuntur. xxviij.A.liij.A.Ante medium.
Peccatores non ſunt digni intrare eccleſiam dei liij.A.lv.D.§.Tercio in.
Pedum chriſti veſtigia remanſerunt in terra. lxvij.A.In fine.
Pena duplex data duobus iuuenibus.xv. A
Pena corporis tẽptationes carnis fugat.xv.A.
Pena corpis eſt ſanitas aĩe.cxiij.D.P⁹ mediũ.
Pena vni⁹ eſt ꝯuerſio alterius.cxij; B
Pena in hoc mundo a ſanctis poti⁹ eligitur ꝙ futuro.xlvi.I.§.Fertur quoqꝫ ꝙ ꝛ angelus
Penã bonis inferre volẽtes puniũtur.v.B.lv.C
Penitẽtia cũ orõne gratãter eſt recipiẽda.lv.D.

Penitentia debet eſſe ꝯſtans ⁊ firma.xvi. C
Penitētie opera ad hoc ꝙ ſint perfecta tria ſunt neceſſaria.xxxiij.A.§.Tria autem.
Penitentia debet eſſe dura.xviij. C
Penitentia debet eſſe cum humilitate.lviij. A
Penitentia dura virginitatem ꝯſeruat.cxli. B
Penitētia in celo lectū vel locū parat.cxlvij. A.
Penitentia finalis non videtur ſecura.clix. A.§. Secundi qui. Circa finem.
Penitentia parua ſufficiens eſt ad delendū peccatum.clxxi. B
Penitentia tripliciter iniuncta quō vtilis eſt.clix A.Ante medium
Penitētiam maloꝝ peccatoꝝ acceptat deus.xxx D.In fine.
Penitentiā agere ſtudēt qñq; pueri.iij.B.xlviij. A.lxxvij. B
Penitentiam facientes demones infeſtant.xlviij A.B.C. lxxxvij. B
Penitentiam agentibus deus in cibo prouidet. xv.B.xlviij.A.cviij. F
Penitentiam erubeſcere non debet qui peccare non erubuit.lviij. A
Penitētiam maxime deſiderat deus in hoīe.lxiij D.§.Refert ioſephus.
Penitentiā duram pro ſolo peccato facit theodora.lxxxvij. A
Penitentiā inducit deus in verbis ⁊ ſignis.lxiij. D.§.Refert ioſephus.
Penitentiaȝ agentes ab angelis ꝯſolantur.xc.F
Penitentiā vnꝰ pōt facere pro alio.⁊ ad hoc reqͥruntur quatuor.clix. A
Penitere volētes deꝰ benigniter recipit.xxvi.B
Penitere nolētes deꝰ punit terribilr.lxiij.E F G
Penitens debet facere tria.cxxxv.D.In medio.
Penitens perfectus omnium penitentiam libenter ſuſcipit.cxlvij. A
Penitēti peccatori deus mlta bñficia ꝯfert.xc.A
Penitenti aduerſitates occurrunt.clxij. A.B.
Penitenti diabolus aduerſatur.xxi. B
Penitentes demones ledere non poſſunt. xciij. E.§.Refert hugo.
Periurus grauiter punitur.lxxi.Circa finem
Peregrinos offendentes puniuntur.xciij.E.F.
Peregrinos diabolus tēptat.xciij.E. §.Refert. §.Quidam.
Peregrini ſalutem anime ſue non petentes puniuntur.xciij.G.§.Refert
Peregrinoꝝ orōnes exaudiunt.xciij.G.In prin.
Perſeuerātia in orōnibꝰ eſt habenda.clxiij. B.
Petrus apoſtolus epiſtolam leonis pape correxit.lxxxiij.A.§.Cum beatus leo.
Petrus apl'us ſuo deuoto veniam impetrauit. lxxxiij.D.§.In eodem quoq;.
Pietas ſine mora eſt exhibenda.xlvi I.
Pilatus non audiuit ſolutionē veritatis tribus de cauſis.li.A.§.Tercio quo ad veritatē.
Pilati hiſtoria.li.G.Per totum.
Pilati ⁊ herodis amicitie ⁊ inimicitie cauſa.li.G §.Herodes autem.
Placere deo volens debet tria ſeruare.xxi. E
Planete dicuntur a grecis adorati.clxxv. H
Plauſtrum fratribus petētibus negās punitur. cxliij.I.§.Cum fratres
Plenitudis ſignū triplex.lxviij.E.§.Triplex eſt
Pluuia orōne facta ceſſauit.cviij.F.§.Cunq;
Pluuia orōne facta deſcendit.xlviij G
Popule meus.quare in paraſceue dicitur.li.A.§ Secundo ex.
Portari debet chriſtus quatuor modis.xcv. A
Predicatori ſilentium imponenti aues obediunt cxliij.G.§.Cum apud.cviij. A
Predicatores per ſtellas figurantur.cviij. A
Predicatores qualr vane glorie reſiſtere debent cxv.G.§.Quadam
Predicatoꝝ ordo quō ⁊ quo tempore ꝯfirmatus fuit.cviij.B.§.Poſt hoc autem.
Predicatio fieri debet tripliciter.cviij.E.§.Sacerdos quidam.
Predicatio iohannis tripliciter fuit ꝯmēdabilis. lxxx.F.§.Et notandum.
Predicatio multum placet deo.cviij.E.§.Sacerdos quidam.
Predicationē audiendo peccator ꝯuertitur.cxlv. A.Circa medium.
Predicationis cauſa oratio facta corporalem expellit infirmitatem.lxi.I.§.Frater.
Predicunt futura qñq; viri boni.cviij.G.§.Cum in.cxv. B
Predones eccleſiaſtica temporalia rapientes puniuntur.xxx. B
Prelatus non debet timere mortem propter vtilitatem.xxxvi. B
Premiū magiſterij pueroꝝ quale qñq; eſt.xix.A
Promiſſio ſerui dei qñq; completur in vita vel poſt mortem.cij. E
Puella virgo maria quadrageſimo die pñtatur in tēplo triplici rōne.xxxvij.A.§.Quare aūt.
Puelle iuuentutē ſuam deo dare dñt.clxiij. A
Puelle coreas ⁊ vanitates vitare dñt.clxiij. B

Puer exiſtens in vtero reuelatur quandoqꝫ qualis futurus ſit.cviij.A.Jn principio.cxv. B
Puer appetit naſci propter quatuor.cx. A
Puer libenter ſtudere debet.cviij. A
Puer non ſuſtinens incantationes citius liberaratur.cxv.B.Circa medium.
Pueri in ſeruicio dei ꝯſtātes eſſe dn̄t.xlviij. A
Pueri qn̄qꝫ p̄noſticāt q̇d facturi ſmt.clxxvij. A
Pueroꝝ bonoꝝ meritis qn̄qꝫ deus miſericordiaꝫ operatur.lxxvij. B
Pulcritudo qn̄qꝫ impedit ſeruire deo.clxvi B
Pulcritudo quintuplex .cxli. A
Purgatio ab infamia fit quinqꝫ modis.xxxvij.B §.Quarta ratio.
Purgandoꝝ tria ſunt genera.clix.A.§.Jllorum
Purgandoꝝ animabus diuerſa loca deputantur multiplici de cauſa.clix. B
Purgatorium patricij .xlix. B
Q Ueſtiones tres facte ſunt chriſto aſcēdenti.lxvij.D.§.Dioniſius.
Queſtionibus tribus reſponſio a demone cum quodam magiſtro.cxviij.F.§.Legitur in.
Quies in hoc mundo haberi non pōt.clxxv. A
Quinquageſima inſtituta eſt propter tres rationes.xxxiij. A
R Aptores rerum eccleſiaſticaꝝ a deo puniuntur. xxi.G.xxx.B.cxij. E
Reddere debemus bona pro malis.viij.D Poſt medium .lxiij.D.ij.J.
Regina celi quomodo primo angeli cantauerunt xlvi.D.Jn fine.
Regnum celoꝝ quinqꝫ denarijs acq̇ritur.xxiij.A
Religioſus qualem vitam ducere debet.cviij.H .cxv. D.F.G.
Religioſus vitam cōem ſeruare debet.cxliiij.B.
Religioſus parentes obliuiſci debet.clxxi. A
Religioſus verus debet habere quatuor.clxxi. B.Jn medio.
Religioſi non debent habere proprium.xxi.F.§. Frater.xlvi.K.§.legitur.
Religioſi tria habere debent.clxxi.A.Jn medio.
Religioſi qualiter ſtudere deb ēt.lxv D
Religioſi curias magnatoꝝ fugere debēt.cxliij. D.§.Cum apud
Religionis virtute quidam a vinculis liberātur. cxv.C.Jn fine.
Religionem volens intrare parentibus non debet credere.cxv. C
Religionem intrantibus verbum notabile dicitur cxv. E
Religionem intrantes non bona intentione vitā male finiunt.cxliij. A
Relinquentibus parentes ꝛ propriam voluntatem eterna premia promittuntur .lxxvi. D
Reliquie ſanctorum cum reuerentia ſunt habende.xc.G.§.Temporibus
Reliquie ſanctoꝝ ab angelis proſpere deducunt xciij. C
Reliquie ſanctoꝝ ab angelis honorantur.cvij.B §.Tranſlatio.
Reliquie ſanctoꝝ honorate demones cruciant. cvij.B.§.Tranſlatio.
Reliquie ſanctoꝝ a mortuis honorantur .cvij.B.
Reliquias ſanctoꝝ irreuerenter tractantes puniuntur.cxlviij.D.Jn fine.
Reliquijs ſanctoꝝ demones coguntur reuerentiam exhibere.cvij. B
Reliquijs ſanctoꝝ aſpides reuerentiaꝫ exhibent xciij. B
Res ſanctas irreuerenter tractans punitur.cxx. D.§.Apud antiochiam
Reſponſio dominici ꝛ franciſci cardinali hoſtienſi de prelationibꝰ.cxliij.E.§.Jn vrbe romana.
Reſurrectionis humane vera teſtificatio.xcvi.A
Romanoꝝ maxima occiſio facta fuit.clxxvij P
S Acerdos in maxima reuerētia haberi debet.cxliij.H.Jn fine.
Sacerdos ſup reges eſt honorandus.clxij D.Poſt principium.
Sacerdos de virgine maria tm̄ celebrans priuat ſed virgo maria ipſum reſtituit.xi.C.§.Sacerdos.cxxvi.G.§.Sacerdos.
Sacerdotis manus in miſſa oſculata peccatorem ſanctificat .cviij. E
Sacerdoti celebranti angelus reſpondit.xlvi.H §.Cum apud.
Sacerdotes non reuereri periculum eſt.lv. C
Saluari volens quid facere debet.xxi. E
Salue regina antiphōa quō inuēta fuit.clxxvij.K
Sancte deus ſancte fortis qualr̄ inuentū fuit.et quō virtuoſum.lxvi.D.§.Jn huiuſmodi autē.
Sanctum hominem faciunt tria .xxxix. A
Sancti iuuant ſuos deuotos .iij.G.xciij. G
Sancti deuotos ſuos liberant a demonis illuſione.xlvi.N.§.Narrat.
Sancti ſuos deuotos in infirmitate viſitant ꝛ cōſolantur .lvij. E
Sancti ſuos deuotos ſanant arte cirurgica. cxxxviij. A.G

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Sancti ſuos deuotos ſine penitētia decedere nō permittunt.xc.G.§.Miles.
Sancti ſuis deuotis aliqn̄ apparēt.lx.J.§.ſāct⁹.
Sancti tpalia eccl'iaꝝ ſuaꝝ defendunt.ij. J
Sancti tpalia ꝓmnunt.xxvi. A
Sancti paſcūtur cibo diuinitus miſſo .xv. B
Sancti viri antecedentia ꝙ̄ p̄ſentia vident in ſpū xlviij. C.D.E
Sancti viri vident qn̄qꝫ cogitationes alioꝝ.xlviij E.§.Quadam vice.
Sancti viri demones expellunt.lv.D.cxv.H.§.Cum a ſummo.ꝛ.§.Apud.
Sancti viri ſuas reliquias volunt honorari.lxxxi Jn medio.lxi.D.§.Abbas quidam.
Sancti plus proſunt defuncti ꝙ̄ viuentes.lxi.E L.§.Cum in.
Sancti inuocantur triplici de cauſa.lxvi. D
Sancti viſitātibus reliquias ſuas auxiliū in die iudicij promittunt.lxxxij. B
Sancti multa tormenta paſſi ſunt.xcij A.B
Sancti ſuis peregrinis in via ſubueniunt. xciiij. D.E.F
Sancti volūtarie patiebanꝛ.xcv.C.Jn medio.D
Sancti a leonib⁹ ꝛ vrſis nō leduntꝛ.lxxv.B.Jn fi.
Scti i tēpeſtate maris ſubueniūt iuocātib⁹.iij.C
Sancti viri mori deſiderant .xlvij.A.cxv.F.§.Quadam vice.
Sancti in celo exiſtentes compatiuntur afflictis. ꝛ ꝯſolantur eos.cviij. K
Sancti defendūt eis recōmendata.iij.F.cxxxviij.B.§.Vir quidam.
Sanctoꝝ virtus magna ꝯtra demones.xxi. B
Sanctoꝝ corpora ꝛ ſepulcra in reuerentia habē- tur a chriſto .xxxix F
Sanctoꝝ corpora aīalia reuerentur.lxix. A
Sanctoꝝ corpa longo tpe integra qn̄qꝫ perſeue- rant.xxx.B.lxxxi.A.Jn fine.
Sanctoꝝ corpa dicuntur precioſa quinqꝫ rationi bus.clviij. C
Sanctoꝝ gloria fidelibus reuelatur.lxxxix. B
Sanctoꝝ dignitas eſt quadruplex.clxviij. C
Sanctoꝝ rebus tacti a maleficijs liberanꝛ.xciiij. A.§.Quod cum.
Sanctos moleſtantes grauiter puniūtur.xli.B. xlviij.C.lxxij.B.Jn fine.
Sanctos affligentes mala morte decedunt.xliiij B.Jn fine.
Sanctos inuocantes a peccatis maximis liberā- tur.xciiij. D
Sanctis deus in neceſſitate ſuccurrit.xix.A.xxi. B.Circa finem.xxv.D.xxvi A
Sanctis mortuis defuncti reuerentiam exhibent xxvij. G
Sanctis viris ſerpētes obediūt.cxxiiij.A.Jn fi.
Sanctis reuerētiam exhibent inſenſibilia. xlviij.F.G.
Sanctis viris animalia ꝛ volatilia obediunt. xlviij.C.§.Preſbiter.
Sanctis viris omnes creature obediunt exce- pto peccatore.cxxxiij. C
Sanctis detrahentes puniuntur.cxliiij. K
Sanctitas bonoꝝ in morte mirabilr̄ reuelatur. lxxxix. B
Sanguinis chriſti effuſiones ſeptem.clxxviij.C.
Sapientia a morte liberat ꝛ gratiam regis impe trat.lxiij. F
Sarraceni quomodo decepti ſunt.clxxvij. D
Sarracenoꝝ fides.clxxvij. D.E.F.G
Scala per quam celum aſcenditur quatuor gra- dus habet.clxviij. A
Sciſma fuit in eccleſia.clxxvij. N.P.
Scriptura facta manu ſerui dei tētationes fu- gat.cxliiij.H.§.cum frater.
Seculares plus ſtudent placere mundo ꝙ̄ ſerui dei deo.cxlv. A
Septuageſima inſtituta eſt propter tres ratio- nes .xxxi. A
Sepulcra ſanctoꝝ qn̄qꝫ prophanantur.cxx. C
Sepulcra ſanctoꝝ fugant demones de corporib⁹ hominum.lxi.J.Jn fine.
Sepulture ſanctoꝝ mirabiliter facte.xciiij. C
Serenitas orōne ſerui dei impetraꝛ.xli.B.Jn fi.
Seruus dei pro anima chriſti mortis periculo ex- ponit ſe.lx. B
Seruus dei nec terroribus nec promiſſionib⁹ con cutitur.xxxix. B
Seruum dei impediunt cogitationes ad ſalutem clxxi.B.Jn fine.
Serui dei ab inimicis defendūtur.lv. C
Serui dei ab inimicis ꝛ elementis ledi non pn̄t. cij. B.C.
Serui dei excellenter habent virtutes.lv. D
Serui dei per volucres a deo paſcuntur.xv.B. xxxviij. A
Serui dei in bono ꝯfortati viriliter agunt.lix.B
Serui dei clauſis carceribus transferūtur.cv.B.
Serui dei eligunt puniri in hac vita potius ꝙ̄ in alia.xlvi.J.Circa finem.clvij.A.Jn fine.
Serui dei mulieres videre nolunt.clxxi.A.Jn principio.clxxiiij.A.§.Matrona.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

Serui dei modicum dormire debent.clxxiiij. B
Serui dei multum flere debent.clxxiiij. B
Serui dei ſilentium tenere debent.clxxiiij.A.In principio ⁊ in medio
Serui dei bona temporalia deſpicere debent. clxxiiij.B.§.Cunqꝫ pater.
Serui dei bona pro malis reddere dñt.xlvij. A.
Serui dei licet ſint in vili habitu tñ honorãdi ſũt clxxvi.C.§.Deinde.
Serui dei pro chriſto pati deſiderãt.xxx.B.xxxvi B.xxxix. B
Serui dei dulciter moriuntur.clxxvi. k. In fine.
Serui qñqꝫ dñis nocere poſſunt.clxxviij.C.L.§. Deniqꝫ.
Seruoꝝ dei aqua manuum reſeruata celum illuminat.xli. B
Seruoꝝ dei alique virtutes.clxxiiij. A
Seruos dei offendẽtes puniunꝭ.ij.G.v.B.cv.A
Seruos dei deus mirabiliꝭr defendit.xli. B
Seruos dei in ſuis tribulationibus angelus adiuuat ⁊ ꝯſolatur.cv.A.In medio.
Seruis dei fere ſilueſtres aues familiares fiunt xxxviij.A.cxliij.G.
Seruis dei ⁊ verbis coꝝ irriſiones facientes puniuntur.xli.A.In fine.
Seruire deo volentes aliqñ multas tribulationes patiuntur.clvij.A. Circa finem
Seruire deo volentes impediunt parentes pro poſſe.clxxvi. A
Seruientes deo inueniunt eum.xcv. C
Sexageſima inſtituta eſt propter tres rationes. xxxij. A
Simonia miraculoſe in epõ inuenitur.clxxvij.N. §.Hildebrandus
Sinagoga ne ꝯſtrueretꝭ miraculoſe oñditꝭ.cxx.E.
Societas mala eſt fugienda.lxi. B
Solis eclipſatio in paſſione xp̄i.cxlviij. A.B
Sonus ſuauis fit tribus modis.cxxxiij. A
Sorores quedam duram duxerunt vitam.c. A
Spirituſſanctus duob⁹ modis mittiꝭ.lxviij B
Spirituſſanctus in quĩtuplici ſpecie mittiꝭ. lxviij B.§.Et notandum.
Spirituſſanctus tribus vicibus apoſtolis datus fuit.lxviij. D
Spirituſſanct⁹ qualiter in apoſtolos miſſus fuit. lxviij. E
Spirituſſanctus qñqꝫ ſanctitatem hominis reuelat.xxvi A
Spirituſſanctus apparuit in igne multiplici ratione.lxviij. F
Spirituſſanctus apparuit in linguis igneis triplici ratione.lxviij.E.In fine.
Spirituſſanctus veniens ſex vtilitates facit. lxviij. A
Spirituſſanctus magnificat eum in quo habitat. xxvi. A
Spiritumſanctum recipientes quales eſſe debẽt lxviij. B
Sponſus quinqꝫ debet habere.xxiiij. B
Sponſus quinqꝫ beneficia confert ſponſis ſuis. xxiiij C
Statua chriſti herbis virtutem ſanatiuam infundebat.c.B.§.Refert euſebi⁹
Sternutãtib⁹ quare dicitꝭ.de⁹ te adiuuet. lxvi.A
Studendum in libro charitatis.cviij. D
Studentes lectionib⁹ ⁊ orationibus aſſidue vacare debent.cviij. A
Sudarium dñi quõ fuit rome portatũ.li.G.Circa medium.§.Cunqꝫ.
Superbia deo eſt odibilis.cxx. E
Superbia ⁊ iactantia modicum durare poſſunt. xxiij. D
Superbus miraculoſe extinguitur.cxxxvi C In fine.
Superboꝝ honores paruo tp̄e durant.cxxxv.D.
Suſpendium triplex.cxviij. A
Taciturnitas eſt vtilis ſeruo dei.clxxiiij. A.§.Quidam etiam
Tactus mulieris eſt periculoſus.clxxiiij A.§.Alius etiam.
Te deum laudamus.qñ ⁊ a quibus compilatum fuit.cxix. C
Temporalia precibus ſanctoꝝ viroꝝ augmentantur.xvi. B
Temporalia augmentãtur oblationem in eccleſia facientibus.cxxviij. B
Temporalia per opera miſericordie non minuuntur.iij.C.§.Quodam tempore
Tp̄alia bonis diuidere nolẽtes amittũt.cxlij.
Teptationẽ demõis pena corporis fugatꝭ.xlviij.A.
Terrena apoſtoli deſpiciebant.cxviij. B
Teſtamentum fecit chriſtus.li.A.§.Primo ex eo In fine.
Teſtamentũ tria ꝯtinet optima.cxv.k.§.Tandẽ
Teſtes ꝯtra peccatores ſunt tres.i. L
Tormenta ſanctis ludus eſt.xxv.E.Poſt mediũ
Tormenta ſanctis qñqꝫ a parentibus inferuntur xciij. A
Tormẽta ſanctis parentes inferentes a deo puniuntur.xciij. B

Tormenta qñqꝫ tortores occidunt. cxxxiij. B. C.
Tormenta multotiens ſanctos ledere nõ poſſunt xciij. A. B. xcv. D. c. xxxiij. B. C
Tormenta ſuſtinentes deus ꝯſolatur viſibiliter. viij. D. cxvi. B
Trabs vna breuis in opere eccleſie. oratione fu⸗ſa prolongata eſt. cxij. D. §. Gregorius quoqꝫ.
Transfiguratio xp̄i qñqꝫ facta eſt. cix. §. In hac die.
Tribus ſacerdotalis ⁊ regalis cognatione con⸗iungebantur. cxxvi. B. §. Sed mirum.
Tribulatio preſens modicum durat. cv. A
Tribulationis tẽpore ad ſanctos dei recurren⸗dum eſt. xc. D. E
Tribulationes pro chriſto patienter ſuſtinentes non dereliquit deus. xcvi. A
Tribulationes portantes ꝯſolationem priſtinam recuperant. lvij. E. §. Quodam tempore.
Tribulationes ꝯſolationes ſequũtur. clxviij. D.
Tribulati ad ſanctos ſibi deuotos recurrentes li berantur. iij. C. D
Tribulati quacunqꝫ tribulatione ad aliquem ſan ctum recurrere debent. lxi G. H
Trinitatis pulcrum exemplum. clxxvij. A. §. An te vero.
Trinitatis vnitas miraculo cõprobatur. clxxvij. A. §. Ante vero.
Turturis proprietas. xxxvij. B. In fine.

Venenum ſeruis dei nocere non poteſt. ix. F. xlviij. B
Venit chriſtus propter ſeptem vtilitates in mundum. i. E
Verbum dei ad penitentiam prouocat. lv. C. §. Quidam hereticus.
Verbũ dei libenter audiri dꝫ ꝓpter quatuor. v. E
Verbum dei preponi debet cibo corporis. viij. B.
Verbum dei audiendum eſt patienter. xlix. A
Verbum dei quis primo predicauit in antiochia. lxxvi. D
Verbum dicitur notabile religionem intrantibus cxv. E. In fine.
Verbum optimum hoſpitantibus eſt dicendum. xlij. A. In fine.
Verba ſacre ſcripture magne ſunt virtutis. lxxvi. D
Verba iactantie vel ſanitatem ſonantia depri⸗menda ſunt. xlvi. E
Verba maledicta loquens punitur. cxiij. B. §. Bubulcus.
Verba tria vtilia cuſtodienti. clxxvi. D
Veritas examinata a duob⁹ impeditur. ⁊ a duo⸗bus adiuuatur. clxxvi. C. §. Deinde quatuor.
Veſtis precioſa religioſis non conuenit. cxix. D. Ante finem.
Veſtigia pedũ chriſti remanſerunt in terra. lxvij A Circa finem
Vexatio ſola intellectũ dat auditui. cxv. C. In fi.
Victoria a deo datur. lxxxij. A
Victus ⁊ veſtimentũ vicarij qualꝭ fuit. lxxxiiij. A
Vidua ſe totam ſeruitio dei dare debet. xxix. B
Vidua in acerbitate ⁊ humilitate ⁊ paupertate ſe ſeruare debet. xxix. C
Viduis afflictis meritũ eſt ſubuenire. xlvi. I
Vie chriſti ſeptem. clxxviij. C. Ante medium.
Vincula ſanctorꝫ liberant ab infirmitate ⁊ demo nio. cv. B. In fine. C. §. Quante autem.
Vindicare ſe homo non debet. xviij. C. In fine.
Vindicta de peccatoribus nõ eſt apppetẽda ſed penitentia. lij. B. In fine.
Virginalis ſtatus melior eſt ꝙ ꝯiugalꝭ. cxxxv. B.
Virginitas a ſpirituſãcto cuſtoditur. iiij. C. Poſt medium.
Virginitas eſt regina virtutum. v. B. In fine.
Virginitas in corpore mortuorꝫ redolet. cviij. I. §. Cum igitur.
Virginitas dura penitentiam ꝯſeruatur. cxli. B.
Virginitas per roſas ⁊ lilia deſignatur. clxv. B. In fine. C
Virgo linguata poſt mortem viſibiliter punitur. cxij. D. §. Refert grego.
Virgo maria petijt ne demones videret in morte cxiiij. A. In medio. K. In prin.
Virgo beata ſeruos ſuos deuotos ꝯſolatur et ſa⸗nat. xxxvij. D
Virgo maria ſuo deuoto manum amputatam re⸗ſtituit. lxxxij. A
Virgo maria ſui deuoti animam a demonib⁹ eri⸗puit. cxiiij. H
Virgo maria ſue deuote meritis virũ a ptãte dia⸗boli ſi liberat ⁊ ditat. cxiiij. G. §. miles.
Virgo maria ſuos deuotos a morte liberat. cxxvi. G
Virgo maria eam ſalutantẽ ſepius a ſuſpendio liberat. cxxvi. G. §. Erat quidam.
Virgo maria ſuam miſſam dicentẽ de manu ep̄i liberauit. cxxvi. G. §. Sacerdos.
Virgo maria officiũ ei⁹ deuote dicentẽ de iudicio dei liberauit. cxxvi. G. §. Quidã clericus.
Virgo maria eam inuocãtẽ ab incẽdio liberauit. cxxvi. I.

Virgo maria ſeruos dei vindicat a malis homini
bus.xxx.E.Ante finem.
Virgo maria gratiā triplicē inuenit.l.B.in međ.
Virgo maria gratia plena fuit.ꝓpter quatuor q̄
in mente habuit.l.A.In fine.
Virgo maria iohannem baptiſtam de terra pri-
mo leuauit.lxxx.B.In fine
Virgo maria ſanctitatem bonorum manifeſtat.
lxxxix.A.Poſt medium.
Virgo maria impetrat peccatoribus veniam pec
catorꝫ.l.E.§.Quidam miles.
Virgo maria peregrinos a demonibus liberat.
xciiij.E.In fine.
Virgo maria orat pro humano genere.cviij. C.
Virgo maria fratres predicatores hominibꝰ de-
dit.cviij. C
Virgo maria ſua vnctione ardorem concupiſcen-
tie a fratre extinxit.cviij.E.§.Rome vero
Virgo maria xp̄m iratum mundo pacificat.ciij.C
Virgo maria ſubueniet eam inuocanti.cxiij.B.§
Bubulcꝰ.cxiiij.I.§.Quidā monachi.ꝛ.§.Que
dam mulier.
Virgo maria ſuas miſſas celebrantes honorauit
libenter.cxxvi.G.§.Sacerdos.
Virgo maria filio vidue reddito.ſuum recepit.
cxxvi.F.§.Quedam mulier.
Virgo maria in ſuo deuoto zelotipiam oſtendit.
cxxvi.G.§.Fuit quidam.
Virginis marie imago peſtem fugauit.xlvi D
Poſt medium.
Virginis marie annūciationis dies.fuit dies mul
torum operum dei.l.D.In fine.
Virginis ſalutatio a demonis poteſtate liberat.l.
E.§.Quidam miles
Virginis ſalutatio peccatorem conuertit.l.E.§.
Quidam miles.
Virgini marie qualia officia committūtur in celo
cxiiij.K.Ante finem.
Virgini marie diſplicet qꝫ adiuti ab ipſa melefa-
ciant.cxiiij.D.§.Cum dux.
Virgini marie qui militauit ab ea eſt honoratus.
cxxvi. F
Virginem mariam ſalutare inuitāt tria.l.A.In
medio.
Virgines ſolas velari inſtituit leo.lxxxiij. A
Virgines in quatuor excellunt.lvij.E.§.Quar-
ta differentia.
Virginum ordinem ſignat ſanctuarium.clxxviij.
D.Poſt principium.
Virginibus pulcerrima predicatio.lxx. A
Viri bona vxoris impedire nō debent.clxiiij D
Viri quodammodo vxoribus dn̄antur.lxx A
Virtutum duodecim gradus.v.D.§.Poſt vnum
autem.
Virtutes quatuor.in quatuor domibus inuenire
cviij.M.§.Quidam ſcolaris.
Viſio nocturna aliqn̄ vera eſt.xlviij.E.§.Cum
quoſdam.
Vita triplex.lxxvij. A
Vita ſanctorum deſiderata.lv. E
Vita ſanctorum laudanda.lv. E
Vita citius finitur q̄ꝫ credatur.xij. B
Vita in virtutibus plena ducenda eſt.lxi. B
Vita bona predicat efficaciter.cviij. B
§.Hoſpitatus.
Vita religioſi qualis eſſe debet.cviij. H
Vndecies milies pater noſter dicentes ſolacium
virginū in morte habent.cliij.C.Circa finem.
Voluntas dei eſt vt ſancti patiantur.lxxxiiij.E.
In fine.
Voluntas carnis multa mala operatur.cxxxv.B
Vomitum medicina bona ſanans.cxl. D
In primo.§.
Votum negligenter ſoluens punitur.iij G
Vota non complere ſanctis diſplicet.cliij. C
§.Abbas quidam.
Vxor virum ſuum inducere debet ad bonum.
cxxvij. B.C.
Vxor animam viri pluſq̄ꝫ corpus diligere debet.
cxxvij. B
Vxoris innocentia ſuper vomeres ignitos proba
ta eſt.cxij.E.§.Legitur in vita.
Vxoris ſuſpicio per ignem purgata fuit.cxij.E.§
Legitur in vita.
Vxoris oratione vir ſaluatus fuit.clix. D
Vxorem alicui dare periculum eſt.cxix. C
Xpiſtus illuſus fuit quatuor vicibus.li.B.
Xp̄s ter lachrimatus fuit.li. A
§.Quinto ex eo
Xp̄s inquantum deus habuit quatuor excellen-
tias.li.A.§.Secundo fuit.
Xp̄s inquantum homo habuit quatuor excellen
tias quibus ornata fuerunt cornua crucis.li.
B.§.Quarto in cruce
Xp̄s omnia remedia ꝯtra originale peccatuꝫ in
ſe aſſumpſit.xxxvij. B
Xp̄s probatur voluntarie paſſus fuiſſe quinqꝫ ra
tionibus.ij.E.Poſt medium.
Xp̄s in cruce fecit teſtamentum.li. A
In principio.

Xp̄s in cruce pendens quomodo ad amorem ſuū peccatores traxit.li. E
Xp̄s reſurrexit quinqꝫ modis.lij. A §.Circa tercium.
Xp̄s ſex modis ſe vere reſurrexiſſe ꝓbauit.lij.A. §.circa tercium.
Xp̄s reſurrexit propter quatuor noſtras vtilitates.lij.C.§.Circa quintum.
Xp̄s reſurgere nō diſtulit in die iudicij triplici ratione.lij. C
Xp̄s in die reſurrectionis q̄nqꝫ vicibus apparuit ꝛ alijs diebus poſt etiā quinqꝫ vicibus.lij.D.
Xp̄s reſurgēs qualr̄ eduxit victos de limbo.lij.F
Xp̄s diabolū ad nichilū redegit.xxi. D
Xp̄s ſeruos ſuos volētes ꝯuerti multipliciter cōſolatur.lij.A.Ante finem.
Xp̄us pro ſeruis ſuis pugnat.lvi.B.Circa finem.
Xp̄s quatuor modis portari debet.xcv. A
Xp̄s ꝛ ſancti ſuos deuotos in morte viſitant ꝛ cōfortant.c. E
Xp̄us minabatur mundum deſtruere.cviij. C
Xp̄s illa hora qua natus eſt deſiderāti apparuit.cxv.B.Poſt medium
Xp̄i benignitas eſt magna erga pc̄tōres.lij. B
Xp̄i veſtis iratum reddit manſuetum.li. G Poſt medium.
Xp̄ian⁹ ſpecialē ſanctū hr̄e debet.xc.G.§.Miles ꝛ.§.Clericus quidam.
Xp̄iani falſi magis ſunt in ꝓfundo inferni q̄ pagani.xviij.B.In fine. B
YMago xp̄i percuſſa multum ſanguinem emiſit.cxxx. D
ymago virginis peſtem fugauit.xlvi. D §.Sed quia adhuc.
ydropicus quidam in domo predicatorꝫ curatus eſt.lxi.L.§.Anno domini.
ZAcharias propter dubitationē plagam ſolus incurrit multiplici ratione.lxxx B

Explicit tabula ſiue repertoriū ſuꝑ legēdas ſanctorum.

Modus legendi.

Qui bene vult legere fratrib⁹ ſciat iſta tenere.
Sit ꝯſtans ne terreat hunc correctio quevis.
Aſt humilis ſit:vt audiat hūc qui corrigit ipſum.
Non ſit feſtinus.reſpiret ſufficienter.
Non ſit clamoſus.tacitus vel.ſed moderatus.
Si queat audire frater vltimus hunc.ſatis extat
Sillaba que grauis eſt non tanto corripiatur.
Quin queat agnoſci.nec longis equiparetur.
Aſpiret queqꝫ ſunt aſpiranda velut haut.
Accentum proprium teneat ſibi dictio queuis.
Que diſſillaba ſunt monaſillaba nō faciat.nec
Q̄ď monos eſt dupliceꝝ: nec vnica dictio bipers
Efficiatur.eo q̄ ſignificata recidunt
Spiritus.accentus.diuerſificatio partis
Que diptonganda fuerint diptonget.et illa
Conſideret caute.male ſcribendi variatqꝫ
Uſus.vt eſt qm̄ q̄ qꝫ tn̄ ſimul ꝛ qui
Ga go gu ſpiret.ge gi per latera giret
I cum vocali ſemper ſibi perſonat vt gi
Sic bene diſcernat iuſtus.guſtus niſi ſpernat
Littera queqꝫ ſonat ſemper.nec vlla liqueſcat
Quin queat audiri.tamen ſ ſimul v qꝫ notabis
Diſruptus languet.intinguens vnguit ꝛ vrguet
Sillaba ti fit ci quacunqꝫ ſequente vocali
Ni preit ſ aut x aut differt aut venit h poſt
Au diſcernatur ne vel af vel of eſſe credatur
Non ſonet os ſicut vs.v groſſius f flat acute
Ecce breui metro deſcripta eſt forma legendi
Raro corrigitur qui per eam regitur.

G. B. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

B. XX 13.

s. Copinger 6445

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BADISCHE
LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK

Baden-Württemberg